

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

36

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Θ. ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА · 1977

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
36

Μάρτης - Ἰούλης 1918

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
Α Θ Η Ν Α

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στόν τριακοστό ἕκτο τόμο τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν ἔχουν περιληφθεῖ τά ἔργα πού γράφτηκαν τό Μάρτη - Ἰούλη τοῦ 1918, στήν περίοδο τῆς πρώτης εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας πού ἐπιτεύχθηκε μέ τή σύναψη τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ.

Ἡ ἔξοδος ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἡ στερέωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ ὅλη τή χώρα, τό πέρασμα τῶν δεσποζουσῶν θέσεων σέ μιά σειρά σημαντικούς τομεῖς τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στή δικαιοδοσία τοῦ κράτους τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν—ὅλα αὐτά καθόρισαν τή νέα περίοδο ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία. Τό Σοβιετικό κράτος ἀπόκτησε γιά πρώτη φορά τή δυνατότητα νά συγκεντρώσει τίς βασικές του δυνάμεις στήν εἰρηνική οἰκονομική καί πολιτιστική οἰκοδόμηση, νά στρέψει τήν κύρια προσοχή του στήν ἐκπλήρωση τῶν μεγάλων καθηκόντων τῆς δημιουργίας τῆς νέας, σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Στήν περίοδο αὐτή ὁ Λένιν ἐξακολουθεῖ νά ἐπεξεργάζεται τίς βάσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ σχεδίου οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας.

Ὁ σοβιετικός λαός, ἔχοντας ἐπικεφαλῆς τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, ἄρχισε τήν οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας σέ πολύ δύσκολες συνθῆκες. Τό Σοβιετικό κράτος ἦταν περικυκλωμένο ἀπό τά ἐχθρικά ἰμπεριαλιστικά κράτη πού προετοίμαζαν στρατιωτική ἐπέμβαση στή Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ. Οἱ ἐκμεταλλεύτριες τάξεις, ἔχοντας τήν ὑποστήριξη τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν, ἔκαναν λυσσαλέο ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Οἱ δυσκολίες τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ μεγάλωναν ἐξαιτίας τῆς κοινωνικο-οἰκονομικῆς, τεχνικῆς καί πολιτιστικῆς καθυστέρησης πού κληρονομήθηκε ἀπό τό παλιό σύστημα· ἐπιπλέον, ἡ λαϊκή οἰκονομία τῆς χώρας εἶχε στό ἔπακρο ὑπονομευτεῖ καί ρημαχτεῖ ἀπό τόν πρῶτο ἰμπεριαλι-

στικό πόλεμο. Γιά νά ὑπερνικηθοῦν οἱ δυσκολίες αὐτές καί νά βγεῖ ἡ χώρα στή λεωφόρο τῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς ἀπό τό Κόμμα καί τό λαό ἀπαιτοῦνταν ἡρωικές προσπάθειες.

Τό Κομμουνιστικό κόμμα, ἐξοπλισμένο μέ τό λενινιστικό σχέδιο, ἐμψύχωνε καί ὀργάνωνε τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας γιά μιά γεμάτη αὐταπάρνηση ἐργασία μέ σκοπό τήν ἀναδιοργάνωση ὅλης τῆς ζωῆς πάνω στίς σοσιαλιστικές ἀρχές. Στά ἔργα τούτου τοῦ τόμου βρῆκε τή λαμπρή ἀντανάκλασή της ἡ πολύπλευρη δράση τοῦ Λένιν, πού συνδύαζε τή μεγαλειώδη ἐπαναστατική ἀποφασιστικότητα καί σταθερότητα μέ τήν εὐλυγισία καί τήν περίσκεψη, γιά τήν καθοδήγηση τοῦ Κόμματος καί τοῦ κράτους, τῶν λαϊκῶν μαζῶν στίς περίπλοκες αὐτές συνθῆκες.

Ὁ τόμος ἀρχίζει μέ τά ὑλικά τοῦ VII Ἔκτακτου συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ), πού ἔγινε στίς 6-8 τοῦ Μάρτη 1918, τοῦ πρώτου συνεδρίου τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Οἱ ἀποφάσεις του ἀποτέλεσαν σπουδαῖο ὁρόσημο στή ζωή ὄχι μόνο τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ἀλλά καί ὅλου τοῦ κόσμου. Τό συνέδριο συγκλήθηκε γιά νά ἐπιλύσει ὁριστικά τό θέμα τῆς εἰρήνης. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἔκτακτης σύγκλησης τοῦ Συνεδρίου ὑπαγορεύτηκε ἀπό τό ὅτι στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος καί σέ ὁρισμένες τοπικές κομματικές ὀργανώσεις δέν ὑπῆρχε ἑνότητα πάνω στό ζήτημα τῆς ἐξόδου ἀπό τόν πόλεμο μέ τή Γερμανία. Ἡ πάλη γύρω ἀπό τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ πῆρε ἔντονο καί ἐπικίνδυνο χαρακτήρα, ἀπειλώντας νά ὁδηγήσει στή διάσπαση τοῦ Κόμματος. Στήν πορεία τῆς πάλης αὐτῆς ὁ Λένιν ἀπόδειξε ὅτι οἱ διαφωνίες τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» καί τῶν τροτσκιστῶν μέ τό Κόμμα πηγάζουν ἀπό τό ὅτι αὐτοί ἀρνοῦνται τή δυνατότητα νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά χώρα, ἀπό τή λαθεμένη θέση ὅτι τάχα ἡ διαφύλαξη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῶν κατακτήσεων τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης εἶναι δυνατή μονάχα μέ τόν ὅρο τῆς νίκης τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τήν ὁποία πρέπει νά τήν «ὑποκινήσουμε» μέ τόν πόλεμο ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό.

Ὁ Λένιν, ἀποκρούοντας τούς ἰσχυρισμούς τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ὅτι ἡ σύναψη συνθήκης εἰρήνης μέ τή Γερμανία θά ἐξασθενίσει δῆθεν τή διεθνή ἐπανάσταση, ὑπογράμμιζε ὅτι

ἀκριβῶς γιά τό συμφέρον τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ κινήματος εἶναι ἀπαραίτητο νά διαφυλάξουμε τή Σοβιετική Δημοκρατία, νά προασπίσουμε τή σοσιαλιστική πατρίδα. Ὁ Λένιν ἀπόδειξε μέ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα ὅτι ἡ διαφύλαξη τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ πρώτου στήν ἱστορία κράτους τῶν ἐργαζομένων, ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐξέλιξης τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στό δρόμο τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ κομμουνισμοῦ σέ τελευταία ἀνάλυση καθόριζαν τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ ἐπίμονη καί πεισματική πάλη τοῦ Λένιν ἐνάντια στούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» καί στούς τροτσκιστές ὁδήγησε στήν καμπή: πρίν ἀπό τό συνέδριο τοῦ Κόμματος οἱ περισσότερες κομματικές ὀργανώσεις ὑποστήριζαν τή γραμμή τοῦ Λένιν καί τάχθηκαν ὑπέρ τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ πού ὑπογράφηκε μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί τῆς ΠΚΕΕ στίς 3 τοῦ Μάρτη 1918.

Ὁ Λένιν κατηύθυνε ὅλες τίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πού γινόταν σέ ἀτμόσφαιρα ὀξυμένης πάλης ἐνάντια στούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» καί τούς τροτσκιστές. Ὁ Λένιν ἔκανε στό συνέδριο πολιτική ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπου ἀνάλυσε βαθιά τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, τή διεθνή κατάσταση καί τό παγκόσμιο ἐπαναστατικό κίνημα, θεμελίωσε ὁλόπλευρα τή θέση γιά τό ὅτι ἡ ἔξοδος ἀπό τόν πόλεμο καί ἡ κατάκτηση τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας ἀποτελοῦν ζωτική ἀνάγκη γιά τή στερέωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, χάραξε τίς προοπτικές ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης καί τά καθήκοντα γιά τό δυνάμωμα τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους.

Ὁ Λένιν τάχθηκε ἀποφασιστικά ἐνάντια στά τυχοδιωκτικά συνθήματα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» γιά τήν ἐπιτάχυνση, τήν «ὑποκίνηση» τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης μέ τόν ἐπαναστατικό πόλεμο. «Οἱ ἐπαναστάσεις—δίδασκε ὁ Λένιν—δέν γίνονται κατά παραγγελία, δέν καθορίζονται γιά τούτη ἤ ἐκείνη τή στιγμή, ἀλλά ὡριμάζουν στό προτσές τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης καί ξεσποῦν σέ μιά στιγμή πού καθορίζεται ἀπό ἕνα σύμπλεγμα ὁλόκληρης σειρᾶς ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν αἰτιῶν» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 531). Ἄνθρωποι πού πιστεύουν ὅτι ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ νά ξεσπάσει σέ μιά ξένη χώρα κατά παραγγελία, μέ μιά συνεννόηση, μέ «ὑποκίνηση» ἀπ᾿ἔξω εἶναι «ἤ τρελλοί ἤ προβοκάτορες» (σελ. 457).

Τό συνέδριο τοῦ Κόμματος ψήφισε μέ πλειοψηφία τή λενινιστική ἀπόφαση γιά τήν ἀνάγκη νά ἐγκριθεῖ ἡ συνθήκη εἰρήνης μέ τή Γερμανία, πού εἶχε ὑπογραφεῖ ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση. Τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἔγινε στίς 14-16 τοῦ Μάρτη 1918, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν, ἐπικύρωσε τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ.

Ὁ Λένιν, τό Κομμουνιστικό κόμμα καί ἡ Σοβιετική κυβέρνηση, ἀφοῦ πέτυχαν τήν εἰρηνική ἀνάπαυλα, πῆραν μέτρα γιά τήν καθιέρωση ὁμαλῶν σχέσεων μέ τίς καπιταλιστικές χῶρες, γιά τή ρύθμιση μ'αὐτές τίς χῶρες τοῦ ἐμπορίου πού ἀποτελεῖ σπουδαιότατο παράγοντα τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης. Στίς εἰσηγήσεις του στό VII συνέδριο τοῦ Κόμματος, στό IV καί στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, στίς εἰσηγήσεις καί στίς ὁμιλίες του στίς συνεδριάσεις τῆς ΠΚΕΕ, στή συνέντευξη πρός τόν ἀνταποκριτή τῆς ἐφημερίδας «Folkets Dagblad Politiken», πού γιά πρώτη φορά συμπεριλαμβάνεται στά Ἅπαντα—παντοῦ ὁ Λένιν ἀναπτύσσει τήν ἰδέα ὅτι «εἶναι ἀδύνατη ἡ δημιουργία καλύτερης τάξης πραγμάτων... μέ τή βοήθεια τοῦ πολέμου καί τῆς αἱματοχυσίας» (σελ. 484). Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε διαρκῶς τήν προθυμία τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης νά κάνει ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο, ὥστε ἡ εἰρηνική ἀνάπαυλα νά διαρκέσει ὅσο μπορεῖ περισσότερο. «Ὑποσχόμαστε στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες—ἔλεγε ὁ Λένιν—νά κάνουμε τό πᾶν γιά τήν εἰρήνη» (σελ. 343), ἄν ὅμως οἱ ἰμπεριαλιστές ἐπιτεθοῦν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία, προειδοποιοῦσε, ὁ εἰρηνόφιλος λαός μας, ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι «θά ξεσηκωθοῦν σάν ἕνας ἄνθρωπος, γιά νά ὑπερασπίσουν τή χώρα τους μέ τό ὅπλο στό χέρι» (σελ. 525).

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι πιστός καί συνεπής ὑπερασπιστής τῆς εἰρήνης σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἡ σπουδαιότερη ἀρχή, πάνω στήν ὁποία βασίζεται ἡ ἐξωτερική πολιτική τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, ἡ ἀρχή τῆς εἰρηνικῆς συνύπαρξης τῶν κρατῶν μέ διαφορετικά κοινωνικο-οἰκονομικά συστήματα μέ βάση τήν ἀναγνώριση τῆς πλήρους ἰσοτιμίας ὅλων τῶν λαῶν, τοῦ σεβασμοῦ τῆς κυριαρχίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας τους, τῆς μή ἐπέμβασης στίς ἐσωτερικές τους ὑποθέσεις, ἀρχή πού διακηρύχθηκε στό ἱστορικό λενινιστικό Διάταγμα γιά τήν εἰρήνη, ἐφαρμόστηκε μέ συνέπεια ἀπό τίς πρῶτες ἤδη μέρες ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἡ ἀρχή αὐτή ἦταν καί παραμένει

ἡ γενική γραμμή τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης.

Ὁ Λένιν, στήν εἰσήγησή του στό VII συνέδριο τοῦ Κόμματος γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος καί τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος θεμελίωσε τήν ἀνάγκη νά ὀνομάζεται στό ἑξῆς Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ρωσίας (μπολσεβίκων). Ἡ ὀνομασία αὐτή, ἔλεγε, ἐπιστημονικά εἶναι σωστή, γιατί καθορίζει μέ σαφήνεια τό σκοπό, πρός τόν ὁποῖο κατευθύνονται οἱ μετασχηματισμοί πού χάραξε τό Κόμμα—«τό σκοπό τῆς δημιουργίας τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας» (σελ. 44). Τό κόμμα μας, ἀπορίπτοντας τήν παλιά ὀνομασία, τόνιζε ὁ Λένιν, διακηρύσσει μπροστά στούς ἐργαζόμενους ὅλου τοῦ κόσμου τή ρήξη του μέ τά Σοσιαλιστικά κόμματα πού καθοδηγοῦνται ἀπό ὀπορτουνιστές ἡγέτες.

Μέ τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἐκπληρώθηκε τό κύριο καθῆκον πού διατυπώθηκε στό πρῶτο Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος, ἡ ἀνατροπή τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἡ ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Στίς νέες ἱστορικές συνθῆκες χρειαζόταν νέο Πρόγραμμα τοῦ Κόμματος πού θά καθόριζε τά βασικά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Στό πρῶτο μέρος τοῦ «Προσχεδίου τοῦ προγράμματος» (βλ. σελ. 70-76), πού μοιράστηκε στούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου, ὁ Λένιν ἐξέθεσε τίς ἀφετηριακές θέσεις τοῦ νέου Προγράμματος, διατύπωσε τά καθήκοντα στόν πολιτικό, οἰκονομικό καί διεθνή τομέα. Ὁ Λένιν, δίνοντας ἐξαιρετικά σπουδαία σημασία στήν πεῖρα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στή Σοβιετική Ρωσία, ἀπαιτοῦσε τό Πρόγραμμα νά δείχνει συγκεκριμένα «στούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης τί ἔργο ἔχουμε ἀρχίσει, πῶς τό ἀρχίσαμε» (σελ. 51). Ταυτόχρονα ἔπαιρνε ὑπόψη του τή δυνατότητα τῆς ἰδιομορφίας τῶν μορφῶν περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό στίς διάφορες χῶρες, τόνιζε ὅτι «στήν Εὐρώπη τά μεταβατικά αὐτά στάδια θά εἶναι διαφορετικά» (σελ. 49).

Ὁ Λένιν πρότεινε νά καταδειχτοῦν στό νέο Πρόγραμμα τοῦ κόμματος ἡ οὐσία καί τά μέγιστα πλεονεκτήματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας «σάν μορφῆς τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς (τῶν μισοπρολετάριων), μορφῆς πού τήν ἐπαλήθευσε ἤδη ἡ πεῖρα καί τήν ἀνάδειξε τό μαζικό κίνημα καί ἡ ἐπαναστατική πάλη» (σελ. 71-72). Στό «Προσχέδιο τοῦ

Προγράμματος» καί σέ πολλές ἄλλες ἐργασίες, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ προσχεδίου «Γιά τό δημοκρατισμό καί τό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» πού πρωτοδημοσιεύεται στά Ἅπαντα, ὁ Λένιν ἀναπτύσσει τή διδασκαλία γιά τά Σοβιέτ σάν μορφῆς τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, δείχνει τή θεμελιακή διαφορά καί τήν ὑπεροχή τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας ἀπέναντι στήν ἀστική δημοκρατία. Ἡ διαφορά αὐτή, τόνιζε, συνίσταται στή μετατόπιση τοῦ κέντρου βάρους στά ζητήματα τοῦ δημοκρατισμοῦ «*ἀπό* τήν τυπική *ἀναγνώριση* τῶν ἐλευθεριῶν (ὅπως γινόταν στόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό) **στήν** οὐσιαστική ἐξασφάλιση τῆς *χρήσης* τῶν ἐλευθεριῶν ἀπό τούς ἐργαζόμενους πού ἀνατρέπουν τούς ἐκμεταλλευτές» (σελ. 73-74). Ὁ Λένιν ἔβλεπε σάν ἕνα ἀπό τά ἀποφασιστικά πλεονεκτήματα τοῦ σοσιαλιστικοῦ δημοκρατισμοῦ τήν προσέλκυση ὅλων τῶν ἐργαζομένων στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. «Γιά μᾶς σημασία ἔχει νά τραβήξουμε στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς ἐργαζόμενους. Τό καθῆκον αὐτό παρουσιάζει τεράστιες δυσκολίες. Τό σοσιαλισμό ὅμως δέν μπορεῖ νά τόν φέρει μιά μειοψηφία — τό Κόμμα. Μποροῦν νά τόν φέρουν δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ὅταν θά μάθουν νά τό κάνουν αὐτό οἱ ἴδιοι» (σελ. 53). Οἱ μεγάλες ἀρχές τοῦ σοβιετικοῦ δημοκρατισμοῦ ἐνσαρκώθηκαν νομοθετικά στό πρῶτο Σοβιετικό Σύνταγμα πού ψήφισε τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί πού ἡ ἐπεξεργασία του ἔγινε κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση καί μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τοῦ Β. Ι. Λένιν.

Τό συνέδριο, ἀφοῦ ψήφισε ὁμόφωνα τή λενινιστική ἀπόφαση γιά τή μετονομασία τοῦ Κόμματος σέ Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ρωσίας (μπολσεβίκων), ἐξέλεξε ἐπιτροπή μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν γιά τή σύνταξη τοῦ Προγράμματος τοῦ Κόμματος. Ἡ ἐπεξεργασία τοῦ Προγράμματος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τέλειωσε τό 1919. Τό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψήφισε τό νέο Πρόγραμμα πού χαρακτήριζε τίς κατακτήσεις τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί καθόριζε τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος στή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Κεντρική θέση στόν τόμο κατέχουν τά ἔργα: «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», «Τό κύριο καθῆκον τῶν

ἡμερῶν μας», «Γιά τά «ἀριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό», «Προσχέδιο γιά τίς ἐπιστημονικοτεχνικές ἐργασίες», «Βασικές θέσεις γιά τήν οἰκονομική καί ἰδιαίτερα γιά τήν τραπεζική πολιτική» καί ἄλλα, ὅπου ὁ Λένιν, γενικεύοντας θεωρητικά τήν πρακτική τῶν ἐπαναστατικῶν οἰκονομικῶν μετασχηματισμῶν, τήν πείρα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἀπό τή δημιουργία τῆς νέας ζωῆς, ἐπεξεργάζεται τίς βασικές θέσεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ σχεδίου οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία, καθορίζει τά πρακτικά βήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, τήν κύρια κατεύθυνση τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ προλεταριακοῦ κράτους στή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ἐπεξεργάζεται τίς ἀρχές διεύθυνσης τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας.

Τό λενινιστικό σχέδιο οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ πρόβλεπε τή σοσιαλιστική κοινωνικοποίηση τῶν βασικῶν μέσων παραγωγῆς, τή δημιουργία σύγχρονης βιομηχανίας, τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τό μετασχηματισμό τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές, τήν πραγματοποίηση τῆς πολιτιστικῆς ἐπανάστασης. Ἡ Σοβιετική χώρα, τόνιζε ὁ Λένιν, ἔχει ὅλα τά ἀπαραίτητα γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. «Ἔχουμε—ἔγραφε—τό ὑλικό, καί σέ φυσικό πλοῦτο, καί σέ ἐφεδρεῖες ἀνθρώπινων δυνάμεων, καί στήν ὑπέροχη ἔξαρση πού ἔδοσε στή λαϊκή δημιουργία ἡ μεγάλη ἐπανάσταση»—γιά νά δημιουργήσουμε μιά πραγματικά δυνατή καί πάμπλουτη Ρωσία. Ὁ Λένιν καλοῦσε τούς ἐργαζόμενους νά καταβάλουν ὅλες τους τίς προσπάθειες γιά νά «κτίζουν πέτρα τήν πέτρα τό σταθερό θεμέλιο τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας» (σελ. 80).

Τό λενινιστικό σχέδιο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης βασιζόταν στίς ἀντικειμενικές νομοτέλειες τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ἀνταποκρινόταν ὁλοκληρωτικά στίς ὥριμες ἀνάγκες τῆς κοινωνικῆς ἀνάπτυξης τῆς χώρας, στηριζόταν στή βαθιά ἐπιστημονική ἀνάλυση τῆς οἰκονομίας καί τῶν τάξεων τῆς μεταβατικῆς περιόδου. Ἀποκαλύπτοντας τήν ἰδιομορφία τῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας στή μεταβατική περίοδο, ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι σ'αὐτή περιπλέκονται «στοιχεῖα, κομμάτια, κομματάκια *καί* τοῦ καπιταλισμοῦ, *καί* τοῦ σοσιαλισμοῦ», στοιχεῖα πέντε διαφορετικῶν κοινωνικο-οἰκονομικῶν τύπων (ἡ πατριαρχική παραγωγή, ἡ μικροεμπορευ-

ματική παραγωγή, ὁ ἰδιωτικός καπιταλισμός, ὁ κρατικός καπιταλισμός, ὁ σοσιαλισμός). Ἡ οἰκονομία τῆς μεταβατικῆς περιόδου συνενώνει τά γνωρίσματα καί τίς ἰδιότητες τοῦ σοσιαλισμοῦ πού οἰκοδομεῖται καί τοῦ καπιταλισμοῦ πού ἔχει ἀνατραπεῖ καί πού ὅμως ἀκόμη δέν ἐκμηδενίστηκε· ἡ πάλη ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στόν καπιταλισμό ἀποτελεῖ τό βασικό περιεχόμενο τῆς μεταβατικῆς περιόδου, τῆς ὁποίας καθῆκον εἶναι ἡ δημιουργία «τέτιων συνθηκῶν, ὥστε νά μή μπορεῖ οὔτε νά ὑπάρχει, οὔτε νά ξαναεμφανιστεῖ ἡ ἀστική τάξη» (σελ. 175).

Στήν πάλη ἐνάντια στούς «ἀριστερούς κομμουνιστές», πού τάσσονταν ἐνάντια στόν καθοδηγητικό ρόλο τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, ὁ Λένιν θεμελιώνει τή θέση γιά τόν ἀποφασιστικό ρόλο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν πραγματοποίηση τῶν σοσιαλιστικῶν μετασχηματισμῶν· ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, τόνιζε, εἶναι τό βασικό ζήτημα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης πού στρέφεται κατά τῶν οἰκονομικῶν βάσεων τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ Λένιν ἔδειξε πειστικά ὅτι μόνο ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι σέ θέση νά κάνει τήν τεράστια καί μακρόχρονη δουλιά γιά τή δημιουργία καί ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ τρόπου παραγωγῆς, γιά τόν περιορισμό καί τήν ἐκτόπιση τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων στήν πόλη καί στό χωριό, γιά τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τῆς μικρῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας· μόνο ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ θεωρία καί ἡ πρακτική τοῦ ἐπιστημονικοῦ κομμουνισμοῦ, ἡ ἱστορική πείρα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης ἀπόδειξαν ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ὀργανώνοντας καί συσπειρώνοντας τίς μάζες, ἀσκώντας τή σχεδιασμένη καθοδήγηση τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτιστικῆς οἰκοδόμησης καί διασφαλίζοντας τήν ὑπεράσπιση τῶν ἐπαναστατικῶν κατακτήσεων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ἀποτελεῖ τό βασικό ἐργαλεῖο τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κοινωνίας. Ἡ σπουδαία αὐτή θέση τῆς θεωρίας τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ γιά τό ρόλο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπαναστατική ἀναδιοργάνωση τῆς κοινωνίας βρῆκε τή συγκεκριμένη της διατύπωση καί στό νέο Πρόγραμμα τοῦ ΚΚΣΕ.

Ὁ Λένιν, χαράζοντας τίς προοπτικές τῆς σοσιαλιστικῆς

οἰκοδόμησης καί καθορίζοντας τά βασικά καθήκοντα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στόν οἰκονομικό τομέα, ἔβαλε τό καθῆκον, «νά ἀποπερατώσει, νά ὁλοκληρώσει τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπαλλοτρίωση πού ἄρχισε ἤδη, νά μεταβιβάσει ὅλες τίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια, τούς σιδηρόδρομους, τίς τράπεζες, τό στόλο καί τά ἄλλα μέσα παραγωγῆς καί κυκλοφορίας στήν ἰδιοκτησία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας» (σελ. 71). Ἀποτέλεσμα τῶν πρώτων ἐπαναστατικῶν μετασχηματισμῶν στόν τομέα τῆς οἰκονομίας ἦταν ὅτι ἤδη τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 εἶχαν ἐθνικοποιηθεῖ οἱ σπουδαιότερες ἐπιχειρήσεις, ὁ σοσιαλιστικός τρόπος παραγωγῆς κατέλαβε τίς ἀποφασιστικές θέσεις στή μεγάλη βιομηχανία. Ὅμως πρακτικά ἡ ἀφομοίωση τοῦ ἔργου τῶν ἐθνικοποιημένων μέσων παραγωγῆς, ἡ κοινωνικοποίηση τῆς παραγωγῆς στήν πράξη καθυστεροῦσε σημαντικά σέ σχέση μέ τούς ρυθμούς ἀπαλλοτρίωσης τοῦ κεφαλαίου. Μεγάλο κίνδυνο ἀποτελοῦσε ἡ μικροαστική τάξη, τό μικροϊδιοκτητικό στοιχεῖο πού δέν ὑποτασσόταν στόν ἔλεγχο καί στή ρύθμιση ἀπό τό κράτος. Γι᾽αὐτό ὁ Λένιν στά «Ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» καί σέ ἄλλα ἔργα του ἀπόδειξε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά μετατοπιστεῖ τό κέντρο βάρους τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς δουλιᾶς στήν ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου στίς ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις καί σέ ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία.

Ἡ τεράστια σημασία τῆς ἐργασίας «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» καί τῶν ἄρθρων καί ντοκουμέντων πού ἄμεσα σχετίζονται μέ τήν ἐργασία αὐτή βρίσκεται στό ὅτι στά ἔργα αὐτά γιά πρώτη φορά χαράχτηκαν οἱ συγκεκριμένοι δρόμοι καί οἱ μέθοδοι τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς οἰκονομίας στίς συνθῆκες τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τό λενινιστικό σχέδιο πρόβλεπε τήν πραγματοποίηση τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνικοποίησης τῶν μέσων παραγωγῆς μέ διάφορους τρόπους καί μεθόδους. Παράλληλα μέ τή μερική ἐξαγορά τῶν βασικῶν μέσων παραγωγῆς (βλ. σελ. 224) τό λενινιστικό σχέδιο τῆς εἰρηνικῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης προϋπόθετε τήν πλατιά χρησιμοποίηση. τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ γιά τό βαθμιαῖο μετασχηματισμό τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν μεσαίων καί μικρῶν καπιταλιστῶν σέ κοινωνική ἰδιοκτησία.

῾Ο Λένιν δίδασκε ὅτι ὁ βαθμιαῖος καί εἰρηνικός μετασχηματισμός τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας δέν σημαίνει καθόλου εἰρηνική ἐνσωμάτωση τοῦ καπιταλισμοῦ στό σοσιαλισμό: ἡ σοσιαλιστική κοινωνικοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς σέ ὁποιαδήποτε μορφή της εἶναι ἐπαναστατική ἀνατροπή πού ἀποβλέπει στήν ἐξάλειψη τῆς ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

῾Ο Λένιν θεωροῦσε τόν κρατικό καπιταλισμό στίς συνθῆκες τῆς μεταβατικῆς περιόδου σάν ἰδιόμορφη μορφή τῆς πάλης ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στόν καπιταλισμό, ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί στήν ἀστική τάξη. Τό προλεταριάτο πού νίκησε, τόνιζε ὁ Λένιν, ὀφείλει νά συνδυάζει τούς τρόπους τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στούς καπιταλιστές, πού ὑπονομεύουν τά σοβιετικά μέτρα, μέ τούς τρόπους συμβιβασμοῦ εἴτε ἰδιόμορφης ἐξαγορᾶς ὁσοναφορᾶ τούς πολιτισμένους καπιταλιστές πού δέχονται τόν κρατικό καπιταλισμό, εἶναι ἱκανοί νά τόν ἐφαρμόσουν καί χρήσιμοι γιά τό προλεταριάτο σάν ἔμπειροι ὀργανωτές μεγάλων ἐπιχειρήσεων.

῾Η λυσσαλέα ἀντίσταση τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, πού ἐξαπόλυσε τόν ἐμφύλιο πόλεμο, καί ἡ ἔναρξη τῆς ἐπέμβασης τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν, περιόρισαν τή δυνατότητα τῆς πλατιᾶς ἐφαρμογῆς τῶν μέτρων πού ἀπόβλεπαν στό εἰρηνικό καί βαθμιαῖο πέρασμα ἀπό τήν ἀτομική ἰδιοκτησία τῶν μέσων παραγωγῆς στήν κοινωνικοποιημένη σοσιαλιστική ἰδιοκτησία. ῾Η ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας, ὑποκινούμενη ἀπό τούς ξένους ἰμπεριαλιστές, ἀρνήθηκε νά ἐργαστεῖ κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στίς συνθῆκες τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, πράγμα πού ἀνάγκασε τή Σοβιετική ἐξουσία νά ἐφαρμόσει μή εἰρηνικούς τρόπους πραγματοποίησης τῶν σοσιαλιστικῶν μετασχηματισμῶν.

Οἱ ἰδέες τοῦ λενινιστικοῦ σχεδίου τῆς εἰρηνικῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στίς συνθῆκες τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀναπτύχθηκαν παραπέρα στό νέο Πρόγραμμα τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης. «῾Η ἐργατική τάξη καί ἡ πρωτοπορία της—τά μαρξιστικά-λενινιστικά κόμματα—ἀναφέρεται στό Πρόγραμμα, ἐπιδιώκουν νά πραγματοποιήσουν τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση **μέ εἰρηνικό τρόπο.** Αὐτό θά ἀνταποκρινόταν στά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὅλου τοῦ λαοῦ, στά πανεθνικά συμφέροντα τῆς

χώρας». Σέ συνθῆκες ὅλο καί περισσότερης ἀνάπτυξης τῶν δυνάμεων τοῦ σοσιαλισμοῦ, δυναμώματος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί ἐξασθένισης τῶν θέσεων τοῦ καπιταλισμοῦ, μπορεῖ σέ ὁρισμένες χῶρες νά διαμορφωθεῖ μιά τέτια κατάσταση, ὅπου θά εἶναι πρός ὄφελος τοῦ προλεταριάτου νά ἐξαγοράσει ἀπό τήν ἀστική τάξη τά βασικά μέσα παραγωγῆς καί ἡ ἀστική τάξη νά συμφωνήσει μέ τήν ἐξαγορά αὐτή. Στό πρόγραμμα ὑπολογίζεται καί ἡ δυνατότητα τοῦ μή εἰρηνικοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό στήν περίπτωση πού οἱ ἐκμεταλλεύτριες τάξεις θά προσφύγουν στή βία ἐνάντια στό λαό. Παράλληλα, σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, στό Πρόγραμμα τονίζεται ὅτι ὁ βαθμός τῆς σκληρότητας τῆς ταξικῆς πάλης θά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τή δύναμη τῆς ἀντίστασης τῶν ἀντιδραστικῶν κύκλων στή θέληση τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ.

Στά ἔργα τοῦ τόμου τούτου ἀποκαλύπτεται ἡ θεμελιακή διαφορά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἀπό τήν ἀστική ἐπανάσταση. Ὁ καπιταλισμός ἀναπτύσσεται μέσα στούς κόλπους τοῦ φεουδαρχικοῦ συστήματος, γι᾿αὐτό τό λόγο μπροστά στήν ἀστική ἐπανάσταση μπαίνει μόνο ἕνα καθῆκον, «νά σαρώσει, νά πετάξει, νά τσακίσει ὅλα τά δεσμά τῆς παλιᾶς κοινωνίας» (σελ. 5). Ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά ἀναπτυχθεῖ αὐθόρμητα μέσα στούς κόλπους τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας καί γι᾿αὐτό μπροστά στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση — ἐκτός ἀπό τήν ὑπερνίκηση καί τήν ἐξάλειψη τῶν καπιταλιστικῶν κοινωνικῶν σχέσεων, μπαίνει ἀπροσμέτρητα πιό ἀνώτερο καθῆκον: ἡ δημιουργία τῆς νέας, τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἔπειτα ἀπό τή συντριβή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων καί τή σταθεροποίηση τοῦ νέου κράτους — τό κύριο καθῆκον τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς πού καθοδηγεῖ γίνεται «ἡ θετική εἴτε δημιουργική δουλιά» — ἡ οἰκοδόμηση τῆς νέας οἰκονομίας, ἡ ἄνοδος τῆς λαϊκῆς εὐημερίας καί τοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Λένιν θεωροῦσε τήν ὁλόπλευρη ἄνοδο τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας σάν τό πιό σπουδαῖο καί τό πιό κύριο γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἔπειτα ἀπό τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί τήν πετυχημένη πραγματοποίηση τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῆς ἀστικῆς τάξης, ἔγραφε ὁ Λένιν, «μπαίνει ὑποχρεωτικά στήν πρώτη γραμμή τό θεμελιακό καθῆκον νά δημιουργηθεῖ ἕνα

ἀνώτερο ἀπό τόν καπιταλισμό κοινωνικό σύστημα, δηλαδή ἡ ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί σέ σύνδεση μ' αὐτό (καί γιά τό σκοπό αὐτό) ἡ ἀνώτερη ὀργάνωσή της» (σελ. 187-188).

Στό λενινιστικό σχέδιο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης μπῆκε καί θεμελιώθηκε τό καθῆκον τῆς δημιουργίας καί τῆς ὁλόπλευρης ἀνάπτυξης τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας σάν οἰκονομική βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Στό «Προσχέδιο γιά τίς ἐπιστημονικοτεχνικές ἐργασίες» διατυπώθηκε γιά πρώτη φορά ἡ προγραμματική ἰδέα τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας. Ὁ Λένιν ἔβαλε μπροστά στίς ἐπιστημονικοτεχνικές δυνάμεις τῆς χώρας, καί συγκεκριμένα μπροστά στήν Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν τῆς Ρωσίας, τό καθῆκον νά ἐπεξεργαστοῦν τό «σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῆς βιομηχανίας καί τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς Ρωσίας», δίνοντας ἰδιαίτερη προσοχή στόν ἐξηλεκτρισμό τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Οἱ λενινιστικές ἰδέες γιά τή δημιουργία μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας καί τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς χώρας, γιά τήν κατά προτεραιότητα ἀνάπτυξη τῆς βαριᾶς βιομηχανίας, πού ἀναπτύχθηκαν καί συγκεκριμενοποιήθηκαν στίς ἑπόμενες ἐργασίες τοῦ Λένιν, στό ἔξοχο σχέδιο ΓΚΟΕΡΛΟ πού καταρτίστηκε κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή του καί στά ἄλλα οἰκονομικά σχέδια, ἀποτελοῦν τή βάση τῆς γενικῆς γραμμῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, πού ἐξασφάλισε τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ καί ὁδηγεῖ τό σοβιετικό λαό στή νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ Λένιν τόνιζε τήν ἀνάγκη νά ἐφαρμόζονται στή λαϊκή οἰκονομία μέ συνέπεια τά νεότερα ἐπιτεύγματα τῆς σύγχρονης τεχνικῆς καί τῆς πρωτοπόρας ἐπιστήμης, ἀπαιτοῦσε «νά μετατρέψουμε ὅλο τόν πλουσιότατο, τόν ἱστορικά ἀναπόφευκτα ἀναγκαῖο γιά μᾶς θησαυρό τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν γνώσεων καί τῆς τεχνολογίας πού ἔχει συσσωρεύσει ὁ καπιταλισμός, νά μετατρέψουμε ὅλο αὐτό τό θησαυρό ἀπό ὄργανο τοῦ καπιταλισμοῦ σέ ὄργανο τοῦ σοσιαλισμοῦ» (σελ. 382). Πρέπει, ἔλεγε ὁ Λένιν, «νά ἀξιοποιήσουμε ἔμπρακτα τόν πολιτισμό πού δημιουργήθηκε ἀπό τίς παλιές κοινωνικές σχέσεις καί ἔμεινε σάν ὑλική βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ» (σελ. 263).

Ὁ Λένιν δίδασκε ὅτι γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἡ ἐργατική τάξη πού νίκησε πρέπει νά προσελκύσει τούς ἀστούς εἰδικούς—μηχανικούς, γεωπόνους κλπ. καί νά χρησιμοποιήσει

τήν πείρα τους. Χαρακτήριζε περιπαικτικά σάν ψυχολογία ἀγρίων τούς συλλογισμούς τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» σχετικά μέ τή δυνατότητα νά οἰκοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός χωρίς τή χρησιμοποίηση τῶν εἰδικῶν. Θεωροῦσε σάν ἕνα ἀπό τά βασικότερα καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τήν ἀπελευθέρωση τῶν γνώσεων ἀπό τήν ὑποταγή τους στό κεφάλαιο, τή δημιουργία νέας διανόησης, νέων ἐπιστημονικῶν καί τεχνικῶν στελεχῶν ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες.

Στά «Ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» καί σέ ἄλλες ἐργασίες πού συμπεριλήφθηκαν στόν τόμο αὐτό, δίνεται τεράστια προσοχή στά ζητήματα τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας, στήν καθιέρωση νέας ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Νά μάθουμε νά ἐργαζόμαστε μέ νέο τρόπο, ἐφαρμόζοντας τίς ἐπιστημονικές ἀρχές ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας, νά οἰκοδομοῦμε τίς σχέσεις ἐργασίας πάνω στή νέα πειθαρχία τῆς συντροφικότητας — τό καθῆκον αὐτό τό ἔθεσε ὁ Λένιν μπροστά στό σοβιετικό λαό σέ ὅλο του τό μέγεθος ἀκόμη τήν ἄνοιξη τοῦ 1918. «Τό καθῆκον αὐτό παρουσιάζει τεράστιες δυσκολίες — ἔλεγε ὁ Λένιν στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας — ταυτόχρονα ὅμως εἶναι ἕνα καθῆκον εὐγενικό, γιατί μόνο ὅταν θά τό ἐκπληρώσουμε στήν πράξη, μόνο τότε θά μπεῖ τό τελευταῖο καρφί στό φέρετρο τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, πού ἐμεῖς τή θάβουμε» (σελ. 385-386).

Ὁ Λένιν ἔδειξε ὅτι ἡ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τό πέρασμα τῶν μέσων παραγωγῆς στήν κοινωνική ἰδιοκτησία δημιούργησαν γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας συνθῆκες ἐργασίας πού ἐξασφαλίζουν ἀπεριόριστες δυνατότητες ἀνάπτυξης καί ἀποδοτικῆς χρησιμοποίησης τῶν δημιουργικῶν ἱκανοτήτων τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἀνόδου τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου καί τῆς εἰδίκευσης τοῦ κάθε ἐργαζόμενου, ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας. Ὁ Λένιν στή σοσιαλιστική ἅμιλλα ἀποκάλυψε τήν ὑπέροχη μορφή ἀνάπτυξης τῆς δημιουργικῆς πρωτοβουλίας καί δραστηριότητας τῶν μαζῶν, τό ἰσχυρό μέσο προσέλκυσης τῶν ἐργαζομένων στήν οἰκονομική καί στήν πολιτιστική οἰκοδόμηση. Ἀνασκευάζοντας τίς ἀντιδραστικές ἀστικές θεωρίες πού ἐκθειάζουν τόν ἀνταγωνισμό καί τήν ἰδιωτική ἐπιχειρηματικότητα σάν τόν δῆθεν μοναδικό καί ἀναντικατάστατο κινητήρα τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, ὁ Λένιν ἀπόδειξε ὅτι ἡ δημιουργική δραστηριότητα

τῶν ἀπελευθερωμένων ἀπό τήν ἐκμετάλλευση ἐργαζομένων εἶναι ἀσύγκριτα πιό μεγάλη πηγή προόδου τῆς οἰκονομίας, τῆς ἐπιστήμης καί τοῦ πολιτισμοῦ.

῾Ο Λένιν πρόβλεψε ὅτι ἡ μαζική σοσιαλιστική ἅμιλλα θά παίζει ὅλο καί μεγαλύτερο ρόλο στό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, στήν ἄνοδο τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας πού στηρίζεται στήν κοινωνική ἰδιοκτησία. Οἱ λενινιστικές ἰδέες γιά τή σοσιαλιστική ἅμιλλα ἀποτέλεσαν πολύ μεγάλη ἀνακάλυψη πού πλούτισαν τή θεωρία καί τήν πρακτική τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ κομμουνισμοῦ. ῾Η σοσιαλιστική ἅμιλλα εἶναι δοκιμασμένη μέθοδος τῆς κομμουνιστικῆς οἰκοδόμησης· τό Κόμμα μας, καθοδηγούμενο ἀπό τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, ἐπιδιώκει τήν ὁλόπλευρη ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἅμιλλας, τῶν κομμουνιστικῶν μορφῶν ἐργασίας.

῾Ο Λένιν, τονίζοντας τόν τεράστιο ρόλο τῆς δημιουργικῆς δράσης καί τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν λαϊκῶν μαζῶν στήν οἰκονομική οἰκοδόμηση, ἀποκάλυψε ταυτόχρονα τήν ἐξαιρετική σημασία τοῦ προσωπικοῦ ὑλικοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐργαζομένων, τοῦ κάθε ἐργαζόμενου γιά τά ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας του, γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς τόσο τῶν ξεχωριστῶν ἐπιχειρήσεων, ὅσο καί γιά τήν ἄνοδο ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἔδειξε ὅτι τό προσωπικό ὑλικό ἐνδιαφέρον τῶν ἐργαζομένων γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς καί ἡ ἐπιβράβευση ὅσων ἐργάζονται καλά ἀποτελοῦν τή βάση τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας καί τῆς παραγωγῆς πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές, ἰσχυρό παράγοντα ἀνόδου τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, αὔξησης καί τελειοποίησης τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς.

῾Ο Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στήν προπαγάνδα καί στή διάδοση τῆς πρωτοπόρας πείρας, τῆς ὑποδειγματικῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς τῶν καλύτερων ἐπιχειρήσεων. ῾Η εὐθυγράμμιση μέ τούς πρωτοπόρους στή σοσιαλιστική κοινωνία, ὑπόδειχνε ὁ Λένιν, πρέπει νά γίνει νόμος· ἡ συγκέντρωση, ὁ προσεκτικός ἔλεγχος καί ἡ μελέτη τῆς πρωτοπόρας πείρας γίνονται παλλαϊκό καθῆκον. Σέ σχέση μ᾿αὐτό ὁ Λένιν καλοῦσε νά μεταφέρουμε τή στατιστική στίς μάζες, «νά τήν ἐκλαϊκεύσουμε γιά νά μάθουν σιγά-σιγά οἱ ἐργαζόμενοι νά καταλαβαίνουν μόνοι τους καί νά βλέπουν πῶς καί πόσο πρέπει νά δουλεύουν, πῶς καί πόσο μποροῦν νά ξεκουράζονται, ἔτσι πού ἡ

σύγκριση τῶν πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς οἰκονομίας στίς διάφορες κομμοῦνες νά γίνει ἀντικείμενο γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καί μελέτης» (σελ. 192).

Τό λενινιστικό σχέδιο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, πού καταρτίστηκε τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 καί πού ἀναλύεται στά ἔργα τοῦ τόμου τούτου, περιέχει σπουδαῖες θέσεις γιά τούς τρόπους μετασχηματισμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές. Τό Μάρτη τοῦ 1918 ὁ Λένιν ἔγραφε γιά τήν ἀνάγκη «τοῦ βαθμιαίου, μά σταθεροῦ περάσματος στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς καί στή μεγάλη σοσιαλιστική γεωργία» (σελ. 71). Καθόρισε τή μοναδικά σωστή πολιτική, πού πρόβλεπε τή βαθμιαία ἐθελοντική ἕνωση τῶν μικρῶν ἐμπορευματοπαραγωγῶν στό χωριό σέ μεγάλα κοινωνικά νοικοκυριά μέσω τῶν συνεταιρισμῶν. Μετά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, στίς συνθῆκες τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ὁ χαρακτήρας τῶν συνεταιρισμῶν ἀλλάζει ριζικά. «Οἱ συνεταιρισμοί, σάν ἕνα μικρό νησάκι στήν καπιταλιστική κοινωνία, εἶναι μαγαζάκι»—ἔγραφε ὁ Λένιν, ξεσκεπάζοντας τό ἀβάσιμο καί τήν ἀντιδραστικότητα τῶν ἀπόψεων γιά τούς συνεταιρισμούς, σάν μέσο περάσματος στό σοσιαλισμό χωρίς τήν ἀνατροπή τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅμως, «ὁ συνεταιρισμός, ὅταν ἀγκαλιάζει ὁλόκληρη τήν κοινωνία, ὅπου ἔχει κοινωνικοποιηθεῖ ἡ γῆ καί ἔχουν ἐθνικοποιηθεῖ οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, εἶναι σοσιαλισμός» (σελ. 161). Οἱ θέσεις τοῦ Λένιν γιά τή σοσιαλιστική φύση τοῦ συνεταιρισμοῦ στήν περίοδο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς κοινωνικῆς ἰδιοκτησίας στά βασικά μέσα παραγωγῆς, πού ἀναπτύχθηκαν στά ἑπόμενα χρόνια, ἀποτέλεσαν τή βάση τοῦ λενινιστικοῦ συνεταιριστικοῦ σχεδίου πού ἔχει κοσμοϊστορική σημασία, τή βάση τῆς παραπέρα πολιτικῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους γιά τό πέρασμα τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ στό δρόμο τῆς μεγάλης συλλογικῆς σοσιαλιστικῆς παραγωγῆς.

Ἡ πρακτική ἐκπλήρωση τοῦ μεγαλειώδους ὡς πρός τίς διαστάσεις καί ἐξαιρετικά περίπλοκου καθήκοντος τοῦ ριζικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς βάσης τῆς κοινωνίας ἀπαιτοῦσε τή θεωρητική ἐπεξεργασία τῶν καινούργιων ζητημάτων πού συνδέονταν μέ τή διεύθυνση τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς, τό σχεδιασμό τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Σοσιαλισμός σημαίνει, ἔλεγε ὁ Λένιν, σχεδιομετρική ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς παραγω-

γῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων σέ παγκρατική κλίμακα.

Ὁ Λένιν ἔδινε τεράστια προσοχή στήν ὀργάνωση τοῦ νέου συστήματος διεύθυνσης καί σχεδιασμοῦ τῆς οἰκονομίας. Στή βάση τοῦ συστήματος αὐτοῦ μπῆκε ἡ λενινιστική ἀρχή τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Ὁ Λένιν ὑπόδειχνε ὅτι ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός σημαίνει συνδυασμό τῆς συγκεντροποιημένης κρατικῆς καθοδήγησης μέ τήν πιό πλατιά δημιουργική δραστηριότητα τῶν μαζῶν, ἐξασφαλίζει «τή δυνατότητα γιά μιά πλήρη καί ἀνεμπόδιστη ἀνάπτυξη ὄχι μόνο τῶν τοπικῶν ἰδιομορφιῶν, ἀλλά καί τῆς τοπικῆς δημιουργικότητας, τῆς τοπικῆς πρωτοβουλίας, τῆς ποικιλομορφίας τῶν τρόπων, μεθόδων καί μέσων κίνησης πρός τό γενικό σκοπό» (σελ. 152).

Ὁ Λένιν τασσόταν ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς γραφειοκρατικές διαστρεβλώσεις τοῦ συγκεντρωτισμοῦ καί ἐνάντια στίς τοπικιστικές, περιοχικές, καθώς ἐπίσης καί στίς ἀναρχοσυνδικαλιστικές τάσεις. Καταπολεμοῦσε τόν κατατεμαχισμό τῆς ἐθνικοποιημένης περιουσίας, πού ἀποτελεῖ ἰδιοκτησία ὅλου τοῦ κράτους, σέ ὁμαδική ἰδιοκτησία ξεχωριστῶν ὁμάδων ἐργαζομένων, γιατί αὐτό ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τό χαρακτήρα τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδιοκτησίας. «Μέγιστη διαστρέβλωση τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὁλοκληρωτική ἀπάρνηση τοῦ σοσιαλισμοῦ—ἔγραφε ὁ Λένιν—ἀποτελεῖ ὁποιαδήποτε, ἄμεση εἴτε ἔμμεση, νομιμοποίηση τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐργατῶν μιᾶς ξεχωριστῆς φάμπρικας ἤ ἑνός ξεχωριστοῦ ἐπαγγέλματος πάνω στήν ἰδιαίτερη παραγωγή τους, εἴτε τοῦ δικαιώματός τους νά ἀδυνατίζουν ἤ νά φρενάρουν τίς διαταγές τῆς κεντρικῆς κρατικῆς ἐξουσίας» (σελ. 481).

Ὁ Λένιν ἔδινε μεγάλη σημασία στό δυνάμωμα καί στήν ἀνάπτυξη τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας σάν ὀργάνων διεύθυνσης τῆς οἰκονομίας πού ἀνταποκρίνονται πιό ὁλοκληρωμένα στήν ἀρχή τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Τόνιζε ὅτι μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τήν παραπέρα σταθεροποίηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος ὁ ρόλος τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας θά μεγαλώνει ὅλο καί πιό πολύ. Ὁ μηχανισμός τοῦ τύπου τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας, ὑπογράμμιζε, εἶναι προορισμένος νά μεγαλώνει, νά ἀναπτύσσεται καί νά δυναμώνει, ἀγκαλιάζοντας ὅλη τή βασική δραστηριότητα τῆς ὀργανωμένης κοινωνίας.

Οἱ λενινιστικές ἀρχές καθοδήγησης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας

ἀποτελοῦν τά θεμέλια τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ κομμουνισμοῦ. Εἶναι ἀνήμπορες καί ἀβάσιμες ὅλες οἱ προσπάθειες τῶν ἐχθρῶν τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ νά διαστρεβλώσουν τίς ἀρχές αὐτές καί νά δυσφημήσουν τήν πρακτική τῆς κρατικῆς καθοδήγησης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στίς σοσιαλιστικές χῶρες. Παρά τούς ἰσχυρισμούς τους πώς τάχα ἡ σοσιαλιστική σχεδιασμένη οἰκονομία εἶναι «σύστημα ἐξαναγκασμοῦ», ὅπου ὁ λαός ἔχει δῆθεν ἀποξενωθεῖ ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς, στήν πραγματικότητα μονάχα τό οἰκονομικό σύστημα τοῦ σοσιαλισμοῦ ἐξασφαλίζει τήν προσέλκυση τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων στή διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων καί ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Ἡ πείρα ἀπό τήν ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ καί στίς ἄλλες σοσιαλιστικές χῶρες ἐπιβεβαιώνει πλήρως τήν ὀρθότητα τῶν ἀρχῶν τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ.

Στά ἔργα τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού συμπεριλαμβάνονται σέ τοῦτο τόν τόμο (γράμμα πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης «Γιά τήν πείνα», «Εἰσήγηση γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας» στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τῶν συνδικάτων, λόγος γιά τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ σέ ἐργατικές συγκεντρώσεις τῆς Μόσχας καί ἄλλα) μεγάλη θέση κατέχουν τά ζητήματα τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό, τῆς ὀργάνωσης τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης γιά τήν πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο καί στήν ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ — τούς κουλάκους. Τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι τοῦ 1918 ὀξύνθηκε ἀπότομα ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση, στή χώρα ἁπλώθηκε ἡ πείνα. Μιά ἀπό τίς κύριες αἰτίες της ἦταν ἡ λυσσαλέα πάλη τῶν κουλάκων ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἀντίστασή τους στούς σοσιαλιστικούς μετασχηματισμούς. Ἡ τύχη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, καθώς καί ἡ ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης ἐξαρτιῶνταν ἀπό τή λύση τοῦ ζητήματος τῶν σιτηρῶν. Αὐτό φαίνεται χτυπητά στό λενινιστικό σύνθημα: Ἡ πάλη γιά τό ψωμί εἶναι πάλη γιά τό σοσιαλισμό!

Τά ὑλικά τούτου τοῦ τόμου δείχνουν τήν πολύπλευρη δράση τοῦ Λένιν καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἐκστρατείας τῶν ἐργατῶν στό χωριό, μέ σκοπό τή συνένωση καί τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, τήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους, γιά τή δημιουργία τῶν Ἐπιτροπῶν

φτωχολογιᾶς, γιά τό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τοῦ προλεταριάτου μέ τή φτωχή ἀγροτιά, γιά τήν προσέλκυση τῶν μεσαίων ἀγροτῶν μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Σέ μιά σειρά ὁμιλίες («Λόγος στή συγκέντρωση τῆς λέσχης Σοκόλνικι, «Λόγος στή συγκέντρωση τοῦ συνοικισμοῦ Σιμόνοφ», «Συζήτηση μέ συντάκτη τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» ἀπ᾿ἀφορμή τήν ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων», «Λόγος καί κυβερνητική δήλωση στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ», «Εἰσήγηση στή συνδιάσκεψη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τοῦ κυβερνείου Μόσχας» κ.ἄ.) ἀντικατοπτρίζεται ἡ δράση τοῦ Λένιν, τοῦ Κόμματος καί τῆς κυβέρνησης γιά τό δυνάμωμα τῆς ἄμυνας τῆς Σοβιετικῆς χώρας, τήν προετοιμασία γιά τήν ἀπόκρουση τῆς ξένης ἐπέμβασης, γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς νίκης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στόν ἐμφύλιο πόλεμο πού ἐξαπόλυσε ἡ ἀστική τάξη.

Οἱ ἐργασίες πού συμπεριλαμβάνονται σέ τοῦτο τόν τόμο ἔχουν τεράστια θεωρητική καί πρακτική σημασία. Εἶναι ἀφιερωμένες σέ θεμελιώδη προβλήματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης τῆς μεταβατικῆς περιόδου ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, τῆς ἐξωτερικῆς καί τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ πρώτου στόν κόσμο κράτους τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Στίς ἐργασίες αὐτές γενικεύεται ἡ πείρα ἀπό τά πρῶτα βήματα πού ἔκανε ὁ σοβιετικός λαός πρός τό σοσιαλισμό, ἀνοίγοντας τόν ἄγνωστο ὥς τότε δρόμο πρός τή νέα κοινωνία. Ὁ Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ πείρα αὐτή τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης «δέν θά ξεχαστεῖ... Ἡ πείρα αὐτή μπῆκε στήν ἱστορία σάν μιά κατάκτηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, καί πάνω σ᾿αὐτή τήν πείρα θά χτίσει ἡ μελλοντική διεθνής ἐπανάσταση τό σοσιαλιστικό της οἰκοδόμημα» (σελ. 383).

* *
*

Στόν 36ο τόμο ἔχουν συμπεριληφθεῖ 29 ντοκουμέντα πού πρίν δέν ὑπῆρχαν στά Ἅπαντα τοῦ Λένιν. Ἀνάμεσα σ᾿αὐτά τά πρωτοδημοσιευόμενα κεφάλαια (ἕνα μέρος τοῦ IV, καθώς καί τό V, VI, VII, VIII, IX καί ἡ ἀρχή τοῦ X) τοῦ ἀρχικοῦ προσχεδίου τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», στά ὁποῖα γίνεται βαθιά θεωρητική ἀνάλυση τῆς ἀνάπτυξης τῆς

'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης, μπῆκαν τά θεμελιακά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Στόν τόμο αὐτό συμπεριλαμβάνονται ἐπίσης ὁ λόγος στή συγκέντρωση στή συνοικία τῆς Μόσχας Πρέσνια, πού ἦταν ἀφιερωμένη στό πρῶτο Σοβιετικό Σύνταγμα· οἱ ὁμιλίες στήν κοινή συνεδρίαση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ΠΚΣΣ, τῆς ΚΕ τῆς Ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου καί τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας καί στή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν ἐργατική πειθαρχία, ἡ συνέντευξη στούς ἀνταποκριτές τῶν ἐφημερίδων «Daily News» καί «Folkets Dagblad Politiken».

Στόν τόμο αὐτό δημοσιεύονται οἱ παρατηρήσεις πάνω στό σχέδιο Κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων· τό προσχέδιο συμφωνίας μέ τό ΑΣΛΟ καί τό 'Επιτροπάτο 'Εμπορίου καί Βιομηχανίας γιά τούς ὅρους τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό· τό χαιρετιστήριο πρός τό Προεδρεῖο τοῦ πρώτου συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντόν· ὁ πρόλογος στήν μπροσούρα «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας», καθώς ἐπίσης καί δυό ἐργασίες του, πού δέν τίς τελείωσε: «Γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῆς πείνας» καί «Γιά τό δημοκρατισμό καί τό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας». Τήν περίοδο τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ σχεδίου Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ γράφτηκε τό προσχέδιο τοῦ 20οῦ ἄρθρου τοῦ δεύτερου μέρους του.

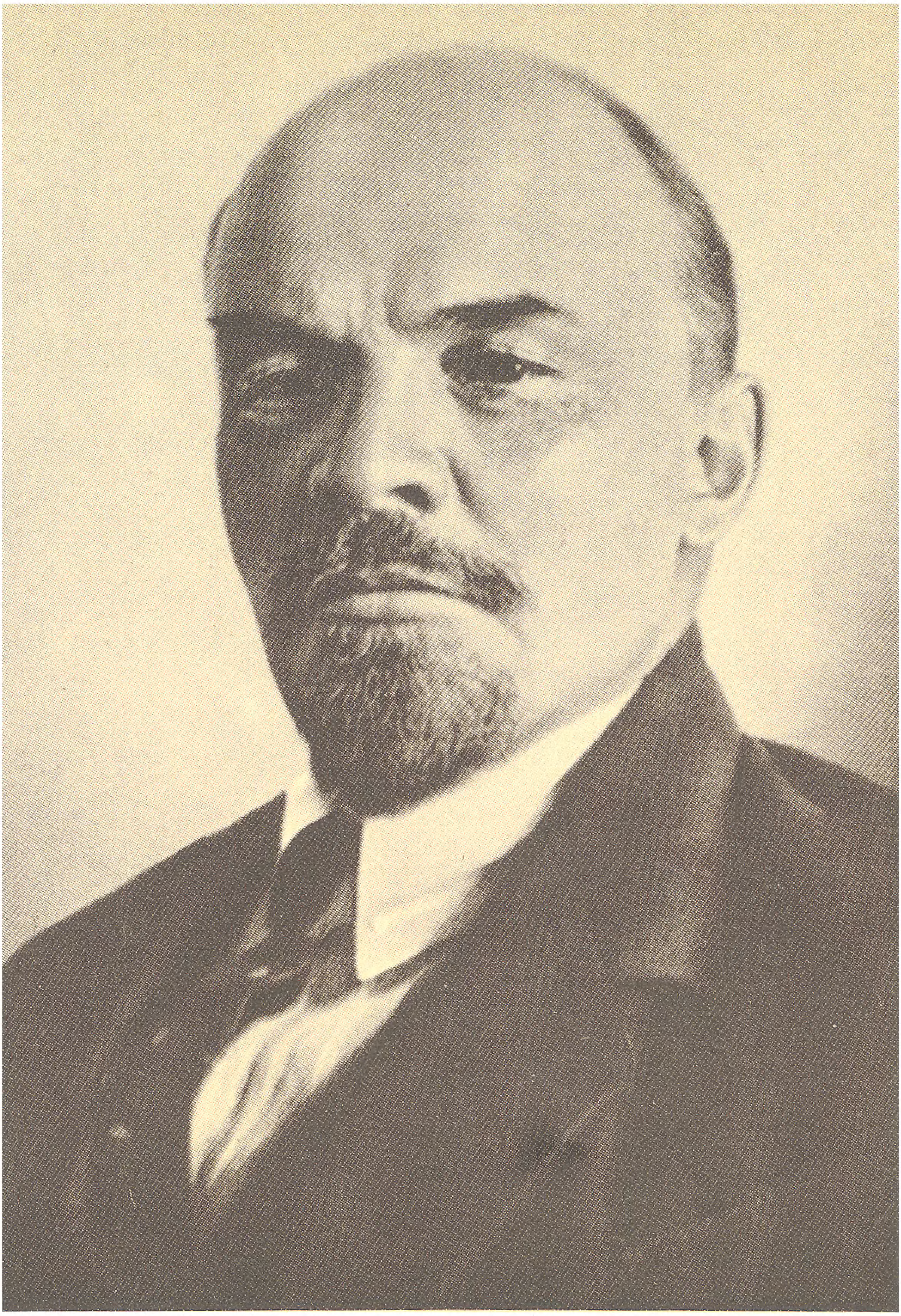
Τά ἕνδεκα ἀπό τά ντοκουμέντα πού πρωτοσυμπεριλήφθηκαν στά Ἅπαντα, εἶναι σχέδια ἀποφάσεων καί διαταγμάτων τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, καθώς καί προσθῆκες σ'αὐτά. 'Ανάμεσά τους εἶναι τά σχέδια ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων γιά τά καύσιμα, γιά τήν ἐξυγίανση τῶν σιδηροδρόμων, γιά τήν κατάσταση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν· ἡ προσθήκη στό σχέδιο τοῦ διατάγματος γιά τήν καταγραφή τῶν μετοχῶν, τῶν ὁμολογιῶν καί ἄλλων χρεογράφων· τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τήν ὀργάνωση τῶν βιβλιοθηκῶν.

Στό σπουδαιότατο πρόβλημα τῆς περιόδου αὐτῆς—στήν ἀνόρθωση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί στήν καταπολέμηση τῆς πείνας εἶναι ἀφιερωμένες οἱ ἀποφάσεις τῆς κυβέρνησης, πού τά σχέδιά τους (καί τίς προσθῆκες σ'αὐτά) τά ἔγραψε ὁ Λένιν: γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ἐργαλεῖα παραγωγῆς καί μέταλλα, γιά τό τμῆμα ὀργάνωσης τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων, γιά τήν κινητοποίηση τῶν ἐργατῶν

στήν καταπολέμηση τῆς πείνας, γιά τίς αὐτοτελεῖς συγκεντρώσεις τροφίμων.

Στό τμῆμα «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» δημοσιεύονται τά σχέδια λόγου στή συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί τῆς εἰσήγησης στό συνέδριο γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καθώς καί τά συμπεριλαμβανόμενα γιά πρώτη φορά στά Ἅπαντα σχέδια τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» καί τῆς εἰσήγησης γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας καί τῶν συνδικάτων στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1918, οἱ «Σημειώσεις γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς βιομηχανίας τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας».

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

В. І. ЛЕНІН
1918

I
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 7 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

῾Η πολιτική ἔκθεση θά μποροῦσε νά ἦταν μιά ἀπαρίθμηση τῶν μέτρων πού πῆρε ἡ ΚΕ, τή στιγμή ὅμως αὐτή δέν χρειάζεται τέτια ἔκθεση, ἀλλά *μιά ἐπισκόπηση τῆς ἐπανάστασής μας στό σύνολό της*. Μόνο μιά τέτια ἐπισκόπηση μπορεῖ νά μᾶς δόσει μιά πραγματικά μαρξιστική θεμελίωση γιά ὅλες τίς ἀποφάσεις μας. Πρέπει νά ἀναλύσουμε ὅλη τήν προηγούμενη πορεία ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης καί νά ἐξηγήσουμε, γιατί ἄλλαξε ἡ παραπέρα ἀνάπτυξή της. Στήν ἐπανάστασή μας, καί συγκεκριμένα στήν *ἐπανάσταση τοῦ ᾿Οχτώβρη* ἔχουμε τέτιες καμπές, πού θά ἔχουν τεράστια σημασία γιά τή διεθνή ἐπανάσταση.

Οἱ πρῶτες ἐπιτυχίες τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη ὀφείλονταν στό γεγονός ὅτι τό προλεταριάτο τό ἀκολουθοῦσε ὄχι μόνο ἡ μάζα τοῦ χωριοῦ, ἀλλά καί ἡ ἀστική τάξη. Σ᾿αὐτό ὀφείλεται καί ἡ εὔκολη νίκη ἐνάντια στόν τσαρισμό, πράγμα πού δέν μπορέσαμε νά τό πετύχουμε τό 1905. ῾Η αὐθαίρετη, αὐθόρμητη δημιουργία τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν στήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη ἐπανέλαβε τήν πεῖρα τοῦ 1905 καί χρειάστηκε νά διακηρύξουμε τήν ἀρχή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Οἱ μάζες διδάσκονταν τά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασης ἀπό τήν ἴδια τήν ἀγωνιστική τους πεῖρα. Τά γεγονότα τῆς 20-21 τοῦ ᾿Απρίλη ἦταν ἕνας ἰδιόμορφος συνδυασμός διαδήλωσης μέ κάτι πού ἔμοιαζε μέ ἔνοπλη ἐξέγερση. Αὐτό ἦταν ἀρκετό γιά νά προκαλέσει τήν πτώση τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης. ᾿Αρχίζει μιά μακρόχρονη περίοδος συμφιλιωτιστικῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία ἀπορέει ἀπό τήν ἴδια τήν οὐσία τῆς μικροαστικῆς κυβέρνησης πού ἀνέβηκε στήν ἐξουσία. Τά γεγονότα τοῦ ᾿Ιούλη δέν μποροῦσαν

ἀκόμη νά φέρουν τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου—οἱ μάζες δέν ἦταν ἀκόμη προετοιμασμένες. Γι'αὐτό ἀκριβῶς καμιά ἀπό τίς ὑπεύθυνες ὀργανώσεις δέν ἔριξε στίς μάζες ἕνα τέτιο σύνθημα. Σάν ἀνίχνευση ὅμως στό στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν τά γεγονότα τοῦ 'Ιούλη εἶχαν τεράστια σημασία. Τά πρακτικά διδάγματα ἀπό τό πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοφ καί ἀπό τά γεγονότα πού ἀκολούθησαν ἔκαναν δυνατή τή νίκη τοῦ 'Οχτώβρη. Τό λάθος ἐκείνων πού καί τόν 'Οχτώβρη ἤθελαν νά μοιράσουν τήν ἐξουσία[2] εἶναι ὅτι δέν συνδέανε τή νίκη τοῦ 'Οχτώβρη μέ τίς μέρες τοῦ 'Ιούλη, μέ τήν ἐπίθεση, μέ τό πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοφ κτλ. κτλ., πού ἔκαναν πολλά ἑκατομμύρια μάζες νά νιώσουν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἔγινε ἀναπόφευκτη. 'Ακολουθεῖ κατόπι ἡ θριαμβική πορεία μας σέ ὅλη τή Ρωσία, πού συνοδευόταν ἀπό τό γενικό πόθο γιά εἰρήνη. Ξέρουμε ὅτι μέ μιά μονόπλευρη ἄρνηση τοῦ πολέμου δέν πρόκειται νά πετύχουμε τήν εἰρήνη. Αὐτό τό εἴχαμε τονίσει ἤδη στή συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη*. Στήν περίοδο ἀπό τόν 'Απρίλη ὥς τόν 'Οχτώβρη, οἱ στρατιῶτες κατάλαβαν ξεκάθαρα ὅτι ἡ συμφιλιωτιστική πολιτική ὅλο καί παρατείνει τόν πόλεμο, ὁδηγεῖ σέ βάρβαρες, παράλογες προσπάθειες τῶν ἰμπεριαλιστῶν νά ἐπιτεθοῦν, νά μπλεχτοῦν ἀκόμη πιό πολύ σ'ἕναν πόλεμο πού θά διαρκέσει χρόνια. Πάνω σ'αὐτή τή βάση ἦταν ἀπαραίτητο νά περάσουμε μέ κάθε θυσία, ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, σέ μιά δραστήρια πολιτική εἰρήνης, ἦταν ἀπαραίτητο νά πάρουν τά Σοβιέτ τήν ἐξουσία στά χέρια τους, νά σαρωθεῖ πέρα γιά πέρα ἡ τσιφλικάδικη γαιοκτησία. Ξέρετε ὅτι τήν τσιφλικάδικη γαιοκτησία τήν ὑποστήριζε ὄχι μόνο ὁ Κέρενσκι, μά καί ὁ Αὐξέντιεφ πού ἔφτανε μάλιστα ὥς τό σημεῖο νά πιάνει τά μέλη τῶν 'Επιτροπῶν γῆς. Καί νά, αὐτή ἡ πολιτική, τό σύνθημα «ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ», πού καλλιεργήσαμε στή συνείδηση τῶν πιό πλατιῶν μαζῶν, μᾶς ἔδοσαν τή δυνατότητα τόν 'Οχτώβρη νά νικήσουμε τόσο εὔκολα στήν Πετρούπολη, μετάτρεψαν τούς τελευταίους μῆνες τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης σέ μιά συνεχή θριαμβική πορεία.

'Ο ἐμφύλιος πόλεμος ἔγινε πιά γεγονός. 'Εκεῖνο πού προλέγαμε στήν ἀρχή τῆς ἐπανάστασης, ἀκόμη καί στήν ἀρχή τοῦ πολέμου, καί πού τό ἔβλεπε μέ δυσπιστία ἤ ἀκόμη καί μέ εἰρωνεία μιά σημαντική μερίδα τῶν σοσιαλιστικῶν κύκλων,

---

*Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 394-395, 405. *Ἡ Σύντ.*

δηλαδή ἡ μετατροπή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου σέ ἐμφύλιο πόλεμο, ἔγινε στίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917 γεγονός γιά μιά ἀπό τίς πιό μεγάλες καί τίς πιό καθυστερημένες ἐμπόλεμες χῶρες. Σ'αὐτό τόν ἐμφύλιο πόλεμο ἡ καταπληκτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ βρέθηκε μέ τό μέρος μας, καί γι'αὐτό πετύχαμε τή νίκη μέ ἐξαιρετική εὐκολία.

Τά στρατεύματα πού ἔφευγαν ἀπό τό μέτωπο, ἔφεραν ἀπό κεῖ, παντοῦ ὅπου παρουσιάζονταν, τή μεγαλύτερη ἐπαναστατική ἀποφασιστικότητα νά μπεῖ τέρμα στήν πολιτική τῶν συμβιβασμῶν καί στά συμβιβαστικά στοιχεῖα, ἡ λευκοφρουρά καί τά βλαστάρια τῶν τσιφλικάδων ἔχασαν κάθε στήριγμα μέσα στόν πληθυσμό. 'Ο πόλεμος ἐναντίον τους σιγά-σιγά, ὅσο οἱ πλατιές μάζες καί τά στρατιωτικά τμήματα πού στέλνονταν ἐναντίον μας περνοῦσαν μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων, μετατρεπόταν σέ νικηφόρα θριαμβική πορεία τῆς ἐπανάστασης. Τό εἴδαμε αὐτό στήν Πετρούπολη, στό μέτωπο τῆς Γκάτσινα, ὅπου οἱ κοζάκοι ταλαντεύτηκαν, ὅταν ὁ Κέρενσκι καί ὁ Κρασνόφ προσπάθησαν νά τούς ὁδηγήσουν ἐνάντια στήν κόκκινη πρωτεύουσα. Τό εἴδαμε ἔπειτα στή Μόσχα, στό Ὄρενμπουργκ, στήν Οὐκρανία. Σέ ὅλη τή Ρωσία φούντωνε τό κύμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί παντοῦ νικούσαμε μέ ἐξαιρετική εὐκολία, ἀκριβῶς γιατί ὁ καρπός εἶχε ὡριμάσει, γιατί οἱ μάζες εἶχαν πιά δοκιμάσει ὅλη τήν πείρα τῆς πολιτικῆς τῶν συμβιβασμῶν μέ τήν ἀστική τάξη. Τό σύνθημά μας «Ὅλη ἡ ἐξουσία στά Σοβιέτ», πού οἱ μάζες τό εἶχαν ἐπαληθεύσει στήν πράξη μέ τή μακρόχρονη ἱστορική πείρα, ἔγινε σάρκα ἀπό τή σάρκα τους καί αἷμα ἀπό τό αἷμα τους.

Νά γιατί οἱ πρῶτοι μῆνες τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ὕστερα ἀπό τίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917 ἦταν μιά συνεχής θριαμβική πορεία. Αὐτή ἡ συνεχής θριαμβική πορεία ἔκανε νά ξεχνιοῦνται, νά περνᾶνε σέ δεύτερη μοίρα οἱ δυσκολίες πού συνάντησε ἀμέσως καί δέν μποροῦσε παρά νά συναντήσει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Μιά ἀπό τίς βασικές διαφορές ἀνάμεσα στήν ἀστική καί στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση εἶναι τούτη: γιά τήν ἀστική ἐπανάσταση πού γεννιέται ἀπό τή φεουδαρχία δημιουργοῦνται βαθμιαῖα στούς κόλπους τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος οἱ καινούργιες οἰκονομικές ὀργανώσεις, πού ἀλλάζουν σιγά-σιγά ὅλες τίς πλευρές τῆς φεουδαρχικῆς κοινωνίας. Μπροστά στήν ἀστική ἐπανάσταση ἔμπαινε μόνο ἕνα καθῆκον: νά σαρώσει, νά πετάξει, νά τσακίσει ὅλα τά δεσμά τῆς παλιᾶς κοινωνίας. Κάθε ἀστική ἐπανάσταση, ἐκπληρώνοντας αὐτό τό καθῆκον, ἐκπλη-

ρώνει ὅσα ζητοῦνται ἀπ᾿αὐτή: δυναμώνει τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ.

Σέ ἐντελῶς διαφορετική κατάσταση βρίσκεται ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ὅσο πιό καθυστερημένη εἶναι ἡ χώρα πού τῆς ἔλαχε, χάρη στά ζίκ-ζάκ τῆς ἱστορίας, νά ἀρχίσει τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, τόσο πιό δύσκολο εἶναι γι᾿αὐτή τό πέρασμα ἀπό τίς παλιές καπιταλιστικές σχέσεις στίς σοσιαλιστικές. Ἐδῶ στά καθήκοντα τῆς καταστροφῆς προσθέτονται καινούργια, σέ πρωτάκουστο βαθμό δύσκολα καθήκοντα — τά ὀργανωτικά. Ἄν τό λαϊκό δημιουργικό πνεῦμα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, πού εἶχε περάσει μέσα ἀπό τή μεγάλη πείρα τοῦ 1905, δέν δημιουργοῦσε τά Σοβιέτ ἀπό τό Φλεβάρη ἤδη τοῦ 1917, σέ καμιά περίπτωση τά Σοβιέτ δέν θά μποροῦσαν νά πάρουν τήν ἐξουσία τόν Ὀχτώβρη, γιατί ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτιόταν μονάχα ἀπό τήν ὕπαρξη ἕτοιμων πιά ὀργανωτικῶν μορφῶν ἑνός κινήματος πού ἀγκάλιασε ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Ἡ ἕτοιμη αὐτή μορφή ἦταν τά Σοβιέτ, καί γι᾿αὐτό στόν πολιτικό τομέα μᾶς περίμεναν οἱ λαμπρές ἐκεῖνες ἐπιτυχίες, ἡ συνεχής ἐκείνη θριαμβική πορεία πού ζήσαμε, γιατί ἡ καινούργια μορφή τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἦταν ἕτοιμη καί δέν μᾶς ἔμενε παρά νά μετατρέψουμε μέ μερικά διατάγματα τήν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ ἀπό τήν ἐμβρυακή ἐκείνη κατάσταση, ὅπου βρισκόταν τούς πρώτους μῆνες τῆς ἐπανάστασης, σέ μιά μορφή νόμιμα ἀναγνωρισμένη καί καθιερωμένη στό ρωσικό κράτος — στή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας. Αὐτή γεννήθηκε μονομιᾶς, γεννήθηκε τόσο εὔκολα, γιατί τό Φλεβάρη τοῦ 1917 οἱ μάζες δημιούργησαν τά Σοβιέτ πρίν ἀκόμη προλάβει ὁποιοδήποτε κόμμα νά ρίξει τό σύνθημα αὐτό. Τό ἴδιο τό μεγάλο δημιουργικό πνεῦμα τοῦ λαοῦ πού εἶχε δοκιμάσει τήν πικρή πείρα τοῦ 1905 καί εἶχε διδαχτεῖ ἀπ᾿αὐτή — νά ποιός δημιούργησε αὐτή τή μορφή τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας. Τό καθῆκον τῆς νίκης ἐνάντια στόν ἐσωτερικό ἐχθρό ἦταν πάρα πολύ ἔκολο καθῆκον. Τό καθῆκον τῆς δημιουργίας πολιτικῆς ἐξουσίας ἦταν πάρα πολύ εὔκολο, γιατί οἱ μάζες μᾶς ἔδοσαν τό σκελετό, τή βάση αὐτῆς τῆς ἐξουσίας. Ἡ Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ γεννήθηκε μονομιᾶς. Ἔμειναν ὅμως ἀκόμη δυό καθήκοντα τρομερά δύσκολα, πού ἡ λύση τους μέ κανένα τρόπο δέν μποροῦσε νά εἶναι μιά θριαμβική πορεία σάν κι᾿ἐκείνη πού σημείωσε ἡ ἐπανάστασή μας τούς πρώτους μῆνες. Δέν εἴχαμε καί δέν μπορούσαμε νά ἔχουμε ἀμφιβολία ὅτι στό μέλλον ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση θά ἀντιμετωπίσει τρομερά δύσκολα καθήκοντα.

Πρῶτο, ἦταν τά καθήκοντα τῆς ἐσωτερικῆς ὀργάνωσης, πού μπαίνουν μπροστά σέ κάθε σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἡ διαφορά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἀπό τήν ἀστική συνίσταται ἀκριβῶς στό ὅτι ἡ ἀστική ἐπανάσταση βρίσκει ἕτοιμες τίς μορφές τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων, ἐνῶ ἡ Σοβιετική ἐξουσία—ἡ προλεταριακή, δέν κληρονομεῖ τέτιες ἕτοιμες σχέσεις, ἄν δέν παρθοῦν ὑπόψη οἱ πιό ἀναπτυγμένες μορφές τοῦ καπιταλισμοῦ, πού οὐσιαστικά ἔχουν ἀγκαλιάσει ἕνα μικρό μέρος ἀπό τά ἀνώτερα στρώματα τῆς βιομηχανίας καί δέν ἔχουν θίξει ἀκόμη παρά ἐλάχιστα τή γεωργία. Ἡ ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς, ὁ ἔλεγχος στίς πιό μεγάλες ἐπιχειρήσεις, ἡ μετατροπή ὅλου τοῦ κρατικοῦ οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ σέ μιά ἑνιαία μεγάλη μηχανή, σέ οἰκονομικό ὀργανισμό πού νά λειτουργεῖ μέ τέτιο τρόπο, ὥστε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι νά καθοδηγοῦνται ἀπό ἕνα σχέδιο—νά ποῦ εἶναι τό τεράστιο ὀργανωτικό καθῆκον πού ἐπωμιστήκαμε. Στίς σημερινές συνθῆκες ἐργασίας τό καθῆκον αὐτό δέν μποροῦσε μέ κανένα τρόπο νά ἐκπληρωθεῖ μέ ἕνα «ζήτω», ἔτσι ὅπως κατορθώσαμε νά ἐκπληρώσουμε τά καθήκοντα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἡ ἴδια ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος δέν ἐπέτρεπε αὐτή τή λύση. Ἄν νικήσαμε τόσο εὔκολα τούς καλεντινικούς μας καί δημιουργήσαμε τή Σοβιετική Δημοκρατία, ἀντιμετωπίζοντας μιάν ἀντίσταση πού δέν ἄξιζε μάλιστα νά τῆς δοθεῖ σοβαρή προσοχή, ἄν αὐτή ἡ πορεία τῶν γεγονότων εἶχε προκαθοριστεῖ ἀπ᾿ὅλη τήν προηγούμενη ἀντικειμενική ἐξέλιξη, ἔτσι πού δέν ἔμενε παρά νά ποῦμε ἁπλῶς τήν τελευταία λέξη, νά ἀλλάξουμε τήν ταμπέλα κι᾿ἀντί «Τό Σοβιέτ ὑπάρχει σάν ὀργάνωση συνδικαλιστική» νά γράψουμε: «Τό Σοβιέτ εἶναι ἡ μοναδική μορφή τῆς κρατικῆς ἐξουσίας» —ἐντελῶς διαφορετικά ἦταν τά πράγματα ὁσοναφορᾶ τά ὀργανωτικά καθήκοντα. Ἐδῶ συναντήσαμε τεράστιες δυσκολίες. Ἐδῶ ὅποιος ἤθελε νά ἀντικρύσει μέ περίσκεψη τά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασής μας ἔβλεπε ἀμέσως καθαρά ὅτι μονάχα ἀκολουθώντας τό δύσκολο, μακρύ δρόμο τῆς αὐτοπειθαρχίας θά μπορέσουμε νά καταπολεμήσουμε τήν ἀποσύνθεση πού ἔφερε ὁ πόλεμος στήν καπιταλιστική κοινωνία, ὅτι μονάχα ἀκολουθώντας ἕναν ἐξαιρετικά δύσκολο, μακρύ, ἐπίμονο δρόμο θά μπορέσουμε νά ξεπεράσουμε αὐτή τήν ἀποσύνθεση καί νά νικήσουμε τά στοιχεῖα πού τή μεγαλώνουν, πού βλέπανε τήν ἐπανάσταση σάν μέσο γιά νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τά παλιά δεσμά, ἀποσπώντας ἀπ᾿αὐτή ὅ,τι μποροῦσαν. Ἦταν ἀναπόφευκτο νά ἐμφανιστοῦν τέτια πολυάριθμα στοιχεῖα σέ μιά

μικροαγροτική χώρα, σέ μιά στιγμή ἀφάνταστης ἐρείπωσης, καί ἡ πάλη πού ἔχουμε νά κάνουμε ἐνάντια σ᾽αὐτά τά στοιχεῖα— πάλη πού τώρα μόλις τήν ἀρχίσαμε—εἶναι ἑκατό φορές πιό δύσκολη καί δέν μᾶς ὑπόσχεται καμιά ζηλευτή θέση. Βρισκόμαστε στό πρῶτο σκαλοπάτι αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα. Ἐδῶ μᾶς περιμένουν σκληρές δοκιμασίες. Ἐδῶ, ἐξαιτίας τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης πραγμάτων, σέ καμιά περίπτωση δέν θά μπορέσουμε νά περιοριστοῦμε σέ μιά θριαμβική πορεία μέ ξεδιπλωμένες τίς σημαῖες, ὅπως βαδίζαμε ἐνάντια στούς καλεντινικούς. Ὅποιος δοκιμάσει νά μεταφέρει αὐτή τή μέθοδο πάλης στά ὀργανωτικά καθήκοντα πού ἔχει νά ἐκπληρώσει ἡ ἐπανάσταση, θά χρεοκοπήσει πέρα γιά πέρα σάν πολιτικός, σάν σοσιαλιστής, σάν ἀγωνιστής τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Καί ἡ ἴδια τύχη περίμενε ὁρισμένους νεαρούς συντρόφους μας πού τούς συνεπῆρε ἡ πρώτη θριαμβική πορεία τῆς ἐπανάστασης, ὅταν μπροστά της μπῆκε συγκεκριμένα ἡ δεύτερη ἀπό τίς δυό τεράστιες δυσκολίες πού ἔπεφταν στούς ὤμους της: τό διεθνές ζήτημα. Ἄν διαλύσαμε τόσο εὔκολα τίς συμμορίες τοῦ Κέρενσκι, ἄν δημιουργήσαμε τόσο εὔκολα ἐξουσία στή χώρα μας, ἄν χωρίς τόν παραμικρό κόπο ἀποκτήσαμε τά διατάγματα γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, γιά τόν ἐργατικό ἔλεγχο — ἄν ὅλα αὐτά τά ἀποκτήσαμε τόσο εὔκολα, αὐτό ἔγινε μονάχα γιατί διαμορφώθηκαν εὐνοϊκές συνθῆκες πού μᾶς προστάτευσαν γιά λίγο καιρό ἀπό τό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός μέ ὅλη τή δύναμη τοῦ κεφαλαίου του, μέ τήν ἐξαιρετικά ὀργανωμένη πολεμική τεχνική του, πού ἀποτελεῖ πραγματική δύναμη, πραγματικό φρούριο τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου, σέ καμιά περίπτωση καί μέ κανένα ὅρο δέν μποροῦσε νά δεχτεῖ νά ζεῖ δίπλα στή Σοβιετική Δημοκρατία καί λόγω τῆς ἀντικειμενικῆς του κατάστασης, καί λόγω τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, τάξης πού ἐνσαρκώνεται μέσα του — δέν μποροῦσε ἐξαιτίας τῶν ἐμπορικῶν δεσμῶν καί τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν σχέσεων. Ἡ σύγκρουση ἐδῶ εἶναι ἀναπόφευκτη. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ μεγαλύτερη δυσκολία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, τό μεγαλύτερο ἱστορικό πρόβλημά της: ἡ ἀνάγκη νά λύσει τά διεθνῆ προβλήματα, ἡ ἀνάγκη νά προκαλέσει τή διεθνή ἐπανάσταση, νά κάνει αὐτό τό πέρασμα ἀπό τή στενά ἐθνική ἐπανάστασή μας, στήν παγκόσμια ἐπανάσταση. Τό καθῆκον αὐτό ὀρθώθηκε μπροστά μας μέ ὅλη τήν ἀφάνταστη δυσκολία του. Τό ξαναλέω, πάρα πολλοί νεαροί φίλοι μας, πού θεωροῦν

τόν ἑαυτό τους ἀριστερό, ἄρχισαν νά ξεχνοῦν τό πιό σπουδαῖο, καί συγκεκριμένα: γιατί στίς ἑβδομάδες καί στούς μῆνες τοῦ μεγάλου θριάμβου ὕστερα ἀπό τόν Ὀχτώβρη εἴχαμε τή δυνατότητα νά βαδίζουμε τόσο εὔκολα ἀπό θρίαμβο σέ θρίαμβο. Αὐτό ὅμως ἔγινε μόνο καί μόνο γιατί μιά εἰδική διεθνής συγκυρία μᾶς προστάτευσε προσωρινά ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό. Ὁ ἰμπεριαλισμός εἶχε ἀλλοῦ τό νοῦ του. Νομίσαμε κι᾿ἐμεῖς πώς μποροῦμε νά ἀγνοήσουμε τόν ἰμπεριαλισμό. Ὁρισμένοι ἰμπεριαλιστές εἶχαν ἀλλοῦ τό νοῦ τους μόνο καί μόνο, γιατί ὅλη ἡ τεράστια κοινωνικοπολιτική καί στρατιωτική δύναμη τοῦ σύγχρονου παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ ἦταν ἐκεῖνο τόν καιρό χωρισμένη σέ δυό ὁμάδες ἀπό τόν πόλεμο πού κάνανε μεταξύ τους. Οἱ ἰμπεριαλιστές ληστές πού μπλέχτηκαν σ᾿αὐτό τόν ἀγώνα εἶχαν ἐντείνει σέ ἀπίστευτο βαθμό τίς δυνάμεις τους, εἶχαν πιαστεῖ σέ θανάσιμο πάλεμα σέ τέτιο βαθμό πού καμιά ἀπ᾿αὐτές τίς ὁμάδες δέν μποροῦσε νά συγκεντρώσει κάπως σοβαρές δυνάμεις ἐνάντια στή ρωσική ἐπανάσταση. Τόν Ὀχτώβρη βρεθήκαμε σέ μιά τέτια ἀκριβῶς στιγμή: ἡ ἐπανάστασή μας ἔτυχε ἀκριβῶς — αὐτό εἶναι παράδοξο, μά ἀληθινό — σέ μιά εὐνοϊκή στιγμή, ὅταν ἀνήκουστες συμφορές, ἐξολοθρεμός ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων μάστιζαν τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν, ὅταν οἱ λαοί εἶχαν πιά ἀποκάμει ἀπό τά πρωτάκουστα δεινά πού ἔφερε ὁ πόλεμος, ὅταν τόν τέταρτο χρόνο τοῦ πολέμου οἱ ἐμπόλεμες χῶρες εἶχαν φτάσει σέ ἀδιέξοδο, στό σταυροδρόμι, ὅταν ἀπό τά ἴδια τά πράγματα ἔμπαινε τό ἐρώτημα: θά μπορέσουν νά ἐξακολουθήσουν νά πολεμοῦν οἱ λαοί πού ἔχουν περιέλθει σέ μιά τέτια κατάσταση; Μόνο ἐπειδή ἡ ἐπανάστασή μας ἔλαχε σ᾿αὐτή τήν εὐνοϊκή στιγμή, ὅταν καμιά ἀπό τίς δυό γιγάντιες ὁμάδες τῶν ληστῶν δέν μποροῦσε νά ριχτεῖ ἀμέσως ἐνάντια στήν ἄλλη, μά οὔτε καί νά ἑνωθοῦν ἐναντίον μας — μόνο αὐτή τή στιγμή τῶν διεθνῶν πολιτικῶν καί οἰκονομικῶν σχέσεων μποροῦσε νά ἐκμεταλλευτεῖ καί ἐκμεταλλεύτηκε ἡ ἐπανάστασή μας γιά νά κάνει τή λαμπρή θριαμβική πορεία της στήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία, νά μεταπηδήσει στή Φιλλανδία, νά ἀρχίσει νά κατακτᾶ τόν Καύκασο, τή Ρουμανία. Μόνο ἔτσι ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι μέσα στούς ἀνώτερους κύκλους τοῦ Κόμματός μας παρουσιάστηκαν κομματικά στελέχη, διανοούμενοι-ὑπεράνθρωποι, πού ἄφησαν νά τούς συνεπάρει αὐτή ἡ θριαμβική πορεία κι᾿ἔλεγαν: θά τά βγάλουμε πέρα μέ τό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Κι᾿ἐκεῖ θά ἔχουμε θριαμβική πορεία, ἐκεῖ δέν ὑπάρχουν

πραγματικές δυσκολίες. Νά, σ᾿αὐτό ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ διαφορά ἀπό τήν ἀντικειμενική κατάσταση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, πού ἐκμεταλλεύτηκε ἁπλῶς τό προσωρινό σκάλωμα τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, γιατί προσωρινά σταμάτησε ἡ μηχανή πού ἔπρεπε νά κινηθεῖ ἐναντίον μας, ὅπως κινεῖται τό τραῖνο καταπάνω στή χειράμαξα καί τήν κάνει θρύψαλα. Ἡ μηχανή, ὅμως, σταμάτησε γιατί συγκρούστηκαν δυό ὁμάδες ληστῶν. Ἐδῶ κι᾿ἐκεῖ ἀναπτυσσόταν τό ἐπαναστατικό κίνημα, μά σέ ὅλες ἀνεξαίρετα τίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες στίς περισσότερες περιπτώσεις τό κίνημα αὐτό βρισκόταν ἀκόμη στό πρῶτο του στάδιο. Ὁ ρυθμός τῆς ἀνάπτυξής του δέν ἦταν καθόλου ὅμοιος μέ τό δικό μας. Γιά τόν καθένα πού μελετᾶ τίς οἰκονομικές προϋποθέσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στήν Εὐρώπη, δέν μποροῦσε παρά νά εἶναι ξεκάθαρο ὅτι εἶναι ἀσύγκριτα πιό δύσκολο νά ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη κι᾿ἀσύγκριτα πιό εὔκολο νά ἀρχίσει σέ μᾶς, θά εἶναι ὅμως πιό δύσκολο ἐδῶ νά συνεχιστεῖ ἡ ἐπανάσταση ἀπ᾿ὅ,τι θά εἶναι ἐκεῖ. Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης ἔμελλε νά περάσουμε μιά ἐξαιρετικά δύσκολη, ἀπότομη καμπή τῆς ἱστορίας. Ἀπό τή συνεχή θριαμβική πορεία μας τόν Ὀχτώβρη, τό Νοέμβρη καί τό Δεκέμβρη στό ἐσωτερικό μας μέτωπο ἐνάντια στήν ἀντεπανάστασή μας, ἐνάντια στούς ἐχθρούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, μᾶς ἔμελλε νά περάσουμε στή σύγκρουση μέ τόν πραγματικό διεθνή ἰμπεριαλισμό πού ἔστεκε πραγματικός ἐχθρός ἀπέναντί μας. Ἀπό τήν περίοδο τῆς θριαμβικῆς πορείας μᾶς ἔμελλε νά περάσουμε σέ μιά περίοδο, ὅπου ἡ κατάσταση ἦταν ἐξαιρετικά δύσκολη καί σκληρή κι᾿ἀπ᾿αὐτή, φυσικά, δέν μπορούσαμε νά ἀπαλλαγοῦμε μέ λόγια καί μέ ἐντυπωσιακά συνθήματα—ὅσο εὐχάριστο καί ἄν θά ἦταν αὐτό—γιατί στήν καταστραμμένη χώρα μας οἱ μάζες ἦταν σέ ἀφάνταστο βαθμό κουρασμένες καί εἶχαν φτάσει σέ τέτια κατάσταση πού μέ κανένα τρόπο δέν μποροῦσαν νά συνεχίσουν τόν πόλεμο, εἶχαν τόσο τσακιστεῖ ἀπό τά βάσανα τοῦ τρίχρονου πολέμου, ὥστε ἦταν ἐντελῶς ἀνίκανες γιά πόλεμο. Πρίν ἀκόμη ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ Ὀχτώβρη βλέπαμε ἐκπροσώπους τῶν μαζῶν τῶν στρατιωτῶν, πού δέν ἀνῆκαν στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων, νά λένε ἀδίστακτα τήν ἀλήθεια μπροστά σέ ὅλη τήν ἀστική τάξη, τήν ἀλήθεια ὅτι ὁ ρωσικός στρατός δέν θά πολεμήσει. Ἡ κατάσταση αὐτή τοῦ στρατοῦ δημιούργησε τεράστια κρίση. Αὐτή ἡ χώρα, χώρα μικρῶν ἀγροτῶν, πού ὁ πόλεμος τήν ἀποδιοργάνωσε, τήν ἔφερε σέ ἀπελπιστική κατάσταση, βρί-

σκεται μπροστά σέ ἐξαιρετικά δύσκολη θέση: στρατό δέν ἔχουμε, καί στό μεταξύ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἐξακολουθοῦμε νά ζοῦμε πλάι σ'ἕνα ληστή ὁπλισμένο ὥς τά δόντια, πού γιά τήν ὥρα ἔμεινε καί θά μείνει ληστής, καί πού δέν μπορεῖ φυσικά νά τόν συγκινήσει ἡ ζύμωση γιά εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις. Ἕνα ἥμερο κατοικίδιο ζῶο ἦταν ξαπλωμένο πλάι σέ μιά τίγρη καί προσπαθοῦσε νά τήν πείσει νά κλείσουν εἰρήνη χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις, τή στιγμή πού αὐτό μποροῦσε νά γίνει μόνο μέ ἐπίθεση ἐνάντια στήν τίγρη. Ἀπ'αὐτή τήν προοπτική οἱ κορυφές τοῦ Κόμματός μας—ἡ διανόηση κι'ἕνα μέρος ἀπό τίς ἐργατικές ὀργανώσεις—προσπάθησαν νά ξεφύγουν πρῶτ'ἀπ'ὅλα μέ φράσεις, μέ ὑπεκφυγές: δέν πρέπει νά γίνει ἔτσι. Ἡ εἰρήνη αὐτή ἦταν μιά ἐντελῶς ἀπίθανη προοπτική, ὥστε ἐμεῖς νά φτάσουμε στό σημεῖο, ἐμεῖς πού μέχρι τότε δίναμε ἀνοιχτές μάχες μέ ξεδιπλωμένες τίς σημαῖες καί κατατροπώναμε μέ τίς φωνές μας ὅλους τούς ἐχθρούς, νά φτάσουμε στό σημεῖο νά ὑποχωρήσουμε καί νά δεχτοῦμε ταπεινωτικούς ὅρους. Ποτέ. Εἴμαστε πολύ ὑπερήφανοι ἐπαναστάτες καί πρίν ἀπ'ὅλα δηλώνουμε: «Ὁ γερμανός δέν μπορεῖ νά κάνει ἐπίθεση»[3].

Τέτια ἦταν ἡ πρώτη πρόφαση μέ τήν ὁποία παρηγοριοῦνταν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί. Ἡ ἱστορία μᾶς ἔβαλε τώρα σέ ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση· ὀφείλουμε μέ μιά πρωτάκουστα δύσκολη ὀργανωτική δουλιά νά ξεπεράσουμε μιά σειρά ὀδυνηρές ἧττες. Ἄν δοῦμε τά πράγματα σέ παγκόσμια-ἱστορική κλίμακα, δέν χωράει καμιά ἀμφιβολία ὅτι δέν θά μπορούσαμε νά ἐλπίζουμε σέ τελική νίκη τῆς ἐπανάστασής μας, ἄν ἔμενε ἀπομονωμένη καί δέν ὑπῆρχε τό ἐπαναστατικό κίνημα στίς ἄλλες χῶρες. Ἄν τό Μπολσεβίκικο κόμμα πῆρε μόνο του ὅλη τήν ὑπόθεση στά χέρια του, τήν πῆρε γιατί ἦταν βέβαιο ὅτι ἡ ἐπανάσταση ὡριμάζει σέ ὅλες τίς χῶρες καί στό τέλος-τέλος—καί ὄχι ἀπό τήν ἀρχή-ἀρχή—ὅσες δυσκολίες κι'ἄν περάσουμε, ὅσες ἧττες κι'ἄν εἶναι νά πάθουμε, ἡ διεθνής σοσιαλιστική ἐπανάσταση θά ἔλθει—γιατί ἔρχεται· θά ὡριμάσει—γιατί ὡριμάζει καί θά ὡριμάσει τελειωτικά. Ἡ σωτηρία μας ἀπό ὅλες αὐτές τίς δυσκολίες βρίσκεται—τό ξαναλέω—στήν πανευρωπαϊκή ἐπανάσταση. Ξεκινώντας ἀπ'αὐτή τήν ἀλήθεια καί ἔχοντάς την γιά ὁδηγό, πρέπει νά προσέχουμε νά μήν καταντήσει μέ τόν καιρό λογοκοπία, γιατί κάθε ἀφηρημένη ἀλήθεια, ἄν θά τήν ἐφαρμόσετε χωρίς καμιά ἀνάλυση, καταντᾶ λογοκοπία. Ἄν πεῖτε ὅτι πίσω ἀπό κάθε ἀπεργία κρύβεται ἡ ὕδρα τῆς ἐπα-

νάστασης, καί ὅτι ὅποιος δέν τό καταλαβαίνει αὐτό, δέν εἶναι σοσιαλιστής—αὐτό θά εἶναι σωστό. Ναί, πίσω ἀπό κάθε ἀπεργία κρύβεται ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Ἄν ὅμως πεῖτε ὅτι κάθε συγκεκριμένη ἀπεργία εἶναι ἕνα ἄμεσο βῆμα πρός τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, θά πεῖτε μιά κενότατη φράση. Ἀκούσαμε τή διαβεβαίωση αὐτή τόσες φορές—δέν ὑπῆρχε «μέρα τοῦ θεοῦ» πού νά μήν τήν ἀκούσουμε—τήν ἀκούσαμε καί τή βαρεθήκαμε σέ τέτιο βαθμό, ὥστε οἱ ἐργάτες ἀπορίψανε ὅλες αὐτές τίς ἀναρχικές φράσεις, γιατί, ὅπως δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πίσω ἀπό κάθε ἀπεργία κρύβεται ἡ ὕδρα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἔτσι εἶναι ἐπίσης πεντακάθαρο ὅτι εἶναι ἀνόητος ὁ ἰσχυρισμός πώς ἀπό κάθε ἀπεργία μποροῦμε τάχα νά περάσουμε στήν ἐπανάσταση. Ὅπως εἶναι τελείως ἀναμφισβήτητο ὅτι ὅλες οἱ δυσκολίες τῆς ἐπανάστασής μας θά ξεπεραστοῦν μονάχα ὅταν ὡριμάσει ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πού τώρα ὡριμάζει παντοῦ, ἄλλο τόσο εἶναι ἐντελῶς παράλογος ὁ ἰσχυρισμός ὅτι πρέπει νά κρύβουμε κάθε συγκεκριμένη σημερινή δυσκολία τῆς ἐπανάστασής μας, λέγοντας: «Ποντάρω στό διεθνές σοσιαλιστικό κίνημα—μπορῶ νά κάνω ὁποιαδήποτε ἀνοησία». «Ὁ Λῆμπκνεχτ θά μᾶς βοηθήσει, γιατί αὐτός ὁπωσδήποτε θά νικήσει». Θά μᾶς δόσει μιά τόσο θαυμάσια ὀργάνωση, θά τά προκαθορίσει ὅλα μέ τέτιο τρόπο, πού ἐμεῖς θά παίρνουμε ἕτοιμες μορφές, ὅπως πήραμε ἀπό τή Δυτική Εὐρώπη ἕτοιμη τή μαρξιστική θεωρία, καί γι᾽αὐτό ἴσως νίκησε στή χώρα μας μέσα σέ μερικούς μῆνες, ἐνῶ γιά τή νίκη της στή Δυτική Εὐρώπη χρειάστηκαν δεκάδες χρόνια. Ἑπομένως, εἶναι ἐντελῶς ἀνόητος τυχοδιωκτισμός ἡ μεταφορά τῆς παλιᾶς μεθόδου λύσης τῶν προβλημάτων τῆς πάλης μέ τή θριαμβική πορεία στή νέα ἱστορική περίοδο πού ἄρχισε καί πού μᾶς ἔβαλε ἀντιμέτωπους ὄχι μέ τή σαπίλα τοῦ Κέρενσκι καί τοῦ Κορνίλοφ, ἀλλά μ᾽ἕνα διεθνή ληστή—τόν ἰμπεριαλισμό τῆς Γερμανίας, ὅπου ἡ ἐπανάσταση βρίσκεται ἁπλῶς στό στάδιο τῆς ὡρίμανσης, εἶναι ὅμως ὁλοφάνερο ὅτι δέν ἔχει ὡριμάσει ἀκόμη. Τέτιος τυχοδιωκτισμός ἦταν καί ὁ ἰσχυρισμός ὅτι ὁ ἐχθρός δέν θά ἀποφασίσει νά χτυπήσει τήν ἐπανάσταση. Οἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Μπρέστ[4] δέν σήμαιναν ἀκόμη πώς ἦλθε ἡ στιγμή πού ἔπρεπε νά δεχτοῦμε ὁποιουσδήποτε ὅρους εἰρήνης. Ὁ ἀντικειμενικός συσχετισμός τῶν δυνάμεων ἔδειχνε πώς τό νά πετύχουμε μόνο μιά ἀνάπαυλα εἶναι λίγο. Οἱ διαπραγματεύσεις τοῦ Μπρέστ ἔμελλε νά δείξουν πώς ὁ γερμανός θά ἐπιτεθεῖ, πώς ἡ ἐπανάσταση πού κυοφοροῦσε

ἡ γερμανική κοινωνία δέν εἶχε ὡριμάσει τόσο ὥστε νά μπορέσει νά ξεσπάσει τώρα ἀμέσως· καί δέν μποροῦμε νά ρίξουμε εὐθύνη στούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές, ὅτι μέ τή στάση τους δέν ἔχουν προετοιμάσει ἀκόμη αὐτή τήν ἔκρηξη, ἤ (ὅπως λένε οἱ νεαροί φίλοι μας πού θεωροῦν τόν ἑαυτό τους ἀριστερό), μιά τέτια κατάσταση πού ὁ γερμανός νά μή μπορεῖ νά περάσει σέ ἐπίθεση. Ὅταν τούς λένε πώς δέν ἔχουμε στρατό, πώς ἀναγκαστήκαμε νά ἀποστρατευθοῦμε—ἀναγκαστήκαμε, ἄν καί δέν ξεχνούσαμε καθόλου ὅτι πλάι στό ἥμερο κατοικίδιο ζῶο μας εἶναι ξαπλωμένη ἡ τίγρη—δέν θέλουν νά τό καταλάβουν. Ἄν ἀναγκαστήκαμε νά κάνουμε ἀποστράτευση, δέν ξεχάσαμε ὡστόσο καθόλου ὅτι ὁ πόλεμος δέν μπορεῖ νά τελειώσει μέ τή διαταγή μόνο τῆς μιᾶς πλευρᾶς νά μπήξουν τίς λόγχες στή γῆ.

Πῶς ἦλθαν γενικά τά πράγματα ἔτσι πού οὔτε ἕνα ρεῦμα, οὔτε μιά κατεύθυνση, οὔτε μιά ὀργάνωση τοῦ Κόμματός μας νά μήν ἀντιταχθεῖ σ᾽αὐτή τήν ἀποστράτευση; Μήπως χάσαμε ὁλωσδιόλου τό λογικό μας; Κάθε ἄλλο. Ἀξιωματικοί, ὄχι μπολσεβίκοι, ἔλεγαν ἀκόμη πρίν ἀπό τόν Ὀχτώβρη πώς ὁ στρατός δέν μπορεῖ νά πολεμήσει, πώς δέν θά μπορέσουν νά τόν κρατήσουν στό μέτωπο οὔτε μερικές ἑβδομάδες. Ὕστερα ἀπό τόν Ὀχτώβρη αὐτό ἔγινε ὁλοφάνερο γιά ὅποιον ἤθελε νά βλέπει τά γεγονότα, τή θλιβερή πικρή πραγματικότητα καί ὄχι νά κρύβεται, ἤ νά κλείνει τά μάτια του καί νά ξεφεύγει μέ παχιά λόγια. Στρατός δέν ὑπάρχει, εἶναι ἀδύνατο νά τόν συγκρατήσουμε. Τό καλύτερο πού μποροῦμε νά κάνουμε εἶναι νά τόν ἀποστρατεύσουμε ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα. Εἶναι ἕνα ἄρρωστο μέλος τοῦ ὀργανισμοῦ πού δοκίμασε ἀνήκουστα βάσανα, ἐξαντλημένο ἀπό τίς στερήσεις τοῦ πολέμου, στόν ὁποῖο μπῆκε χωρίς τεχνική προετοιμασία κι᾽ἔφτασε σέ τέτια κατάσταση ὥστε πανικοβάλλεται σέ κάθε ἐπίθεση. Δέν μποροῦμε νά κατηγορήσουμε γι᾽αὐτό τούς ἀνθρώπους πού ὑπόφεραν τέτια ἀνήκουστα βάσανα. Οἱ στρατιῶτες σέ ἑκατοντάδες ἀποφάσεις, ἀκόμη καί στήν πρώτη περίοδο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ἔλεγαν μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια: «Πνιγήκαμε στό αἷμα, δέν μποροῦμε νά πολεμήσουμε». Μποροῦσε νά παραταθεῖ τεχνητά ὁ τερματισμός τοῦ πολέμου, μποροῦσε νά γίνουν οἱ κατεργαριές τοῦ Κέρενσκι, μποροῦσε νά ἀναβληθεῖ τό τέλος γιά μερικές ἑβδομάδες, ἡ ἀντικειμενική ὅμως πραγματικότητα ἄνοιγε μόνη τό δρόμο της. Ὁ στρατός εἶναι ἕνα ἄρρωστο μέλος τοῦ ρωσικοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ, πού δέν μπορεῖ νά σηκώσει ἄλλο τά βάρη αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ὅσο πιό γρήγορα κάνουμε

τήν άποστράτευση, όσο πιό γρήγορα τό μέλος αυτό θά άφομοιωθεί άπό τά μέλη πού δέν είναι άκόμη τόσο άρωστα, τόσο πιό γρήγορα ή χώρα θά μπορέσει νά έτοιμαστεΐ γιά καινούργιες σκληρές δοκιμασίες. Νά τί αισθανόμασταν τότε πού πήραμε ομόφωνα, χωρίς τήν παραμικρή διαμαρτυρία, αυτή τήν άπόφαση γιά τήν άποστράτευση, πού άπό τήν άποψη τών εξωτερικών γεγονότων είναι παράλογη. Ήταν ένα σωστό βήμα. Λέγαμε ότι είναι επιπόλαιη αυταπάτη νά πιστεύουμε πώς μπορούμε νά κρατήσουμε τό στρατό. Όσο πιό γρήγορα θά κάνουμε τήν άποστράτευση, τόσο πιό γρήγορα θά άρχίσει ή έξυγίανση όλου γενικά τού κοινωνικού οργανισμού. Νά γιατί ήταν ένα τόσο μεγάλο λάθος, μιά τόσο θλιβερή υπερεκτίμηση τών γεγονότων, ή επαναστατική φράση: «Ό γερμανός δέν μπορεί νά κάνει επίθεση», καί άπ' αυτή έβγαινε ή άλλη φράση: «Μπορούμε νά κηρύξουμε τή λήξη τής κατάστασης πολέμου. Ούτε πόλεμος, ούτε υπογραφή ειρήνης». Άν όμως ό γερμανός κάνει επίθεση; «Όχι, δέν θά μπορέσει νά κάνει επίθεση». Έχετε όμως τό δικαίωμα νά παίξετε κορώνα-γράμματα όχι τήν τύχη τής διεθνούς επανάστασης, άλλά αυτό τό συγκεκριμένο ερώτημα: δέν θά γίνετε άραγε βοηθοί τού γερμανικού ιμπεριαλισμού όταν θά φτάσει αυτή ή στιγμή; Εμείς όμως πού άπό τόν Οχτώβρη τού 1917 γίναμε όλοι άμυνίτες, πού άναγνωρίζουμε τήν υπεράσπιση τής πατρίδας, ξέρουμε όλοι ότι ξεκόψαμε άπό τούς ιμπεριαλιστές όχι στά λόγια, άλλά στήν πράξη: ξεσχίσαμε τά μυστικά σύμφωνα[5], νικήσαμε τήν αστική τάξη τής χώρας μας καί προτείναμε άνοιχτή, τίμια ειρήνη, έτσι πού όλοι οί λαοί μπόρεσαν νά δοΰν στήν πράξη όλες τίς προθέσεις μας. Πώς λοιπόν, άνθρωποι πού υποστηρίζουν στά σοβαρά τήν άποψη τής άμυνας τής Σοβιετικής Δημοκρατίας, μπόρεσαν νά ριχτούν σ' αυτό τόν τυχοδιωκτισμό πού έδοσε κιόλας τούς καρπούς του; Καί αυτό είναι γεγονός, γιατί ή βαριά κρίση πού περνάει τό Κόμμα μας άπ' άφορμή τό σχηματισμό στούς κόλπους του μιάς «άριστερής» αντιπολίτευσης, είναι μιά άπό τίς μεγαλύτερες κρίσεις πού πέρασε ή ρωσική επανάσταση.

Ή κρίση αυτή θά ξεπεραστεί. Σέ καμιά περίπτωση ούτε τό Κόμμα μας, ούτε ή επανάστασή μας, δέν πρόκειται νά καταστραφούν άπό τήν κρίση αυτή, παρόλο πού σέ μιά ορισμένη στιγμή ή καταστροφή ζύγωσε πολύ κοντά, έγινε πολύ πιθανή. Εγγύηση πώς δέν θά καταστραφούμε άπ' αυτό είναι τό γεγονός ότι, αντί τής παλιάς μεθόδου διακανονισμού τών φραξιονιστικών διαφωνιών, τής παλιάς μεθόδου πού οδηγούσε στήν

ἔκδοση ἐξαιρετικά μεγάλου ἀριθμοῦ ἐντύπων, στή διεξαγωγή ἀτελεύτητων συζητήσεων καί σέ ἀρκετές διασπάσεις—ἀντί τῆς παλιᾶς αὐτῆς μεθόδου, τά γεγονότα δίδαξαν στούς ἀνθρώπους μιά καινούργια μέθοδο μελέτης. Καί ἡ μέθοδος αὐτή εἶναι ὁ ἔλεγχος τῶν πάντων μέ τά γεγονότα, μέ τά συμβάντα, μέ τά διδάγματα τῆς παγκόσμιας ἱστορίας. Λέτε ὅτι ὁ γερμανός δέν μπορεῖ νά κάνει ἐπίθεση. Ἀπό τήν τακτική σας ἔβγαινε ὅτι μποροῦμε νά κηρύξουμε τή λήξη τῆς κατάστασης πολέμου. Ἡ ἱστορία σᾶς ἔδοσε ἕνα καλό μάθημα, διέψευσε αὐτή τήν αὐταπάτη. Ναί, ἡ γερμανική ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται, ὄχι ὅμως ἔτσι ὅπως θά θέλαμε, ὄχι μέ τήν ταχύτητα πού θά εὐχαριστοῦσε τούς ρώσους διανοούμενους, ὄχι μέ τούς ρυθμούς πού παρουσίασε ἡ ἱστορία μας τόν Ὀχτώβρη—ὅταν πηγαίναμε σέ μιά ὁποιαδήποτε πόλη, ἀνακηρύσσαμε τή Σοβιετική ἐξουσία καί ὕστερα ἀπό μερικές μέρες ἔρχονταν μαζί μας τά ἐννιά δέκατα τῶν ἐργατῶν. Ἡ γερμανική ἐπανάσταση ἔχει τήν ἀτυχία νά μή προχωρεῖ τόσο γρήγορα. Ἀλλά ποιός μπορεῖ νά πάρει ὑπόψη τόν ἄλλο· ἐμεῖς αὐτή ἤ αὐτή ἐμᾶς; Ἐσεῖς θέλατε νά σᾶς παίρνει αὐτή ὑπόψη, ἡ ἱστορία ὅμως σᾶς ἔδοσε ἕνα καλό μάθημα. Εἶναι μάθημα, γιατί εἶναι ἀπόλυτα σωστό ὅτι χωρίς τή γερμανική ἐπανάσταση εἴμαστε χαμένοι—ἴσως ὄχι στήν Πετρούπολη, ὄχι στή Μόσχα, ἀλλά στό Βλαδιβοστόκ, σέ ἀκόμη πιό μακρινά μέρη, ὅπου θά χρειαστεῖ ἴσως νά μεταφερθοῦμε καί πού ἡ ἀπόστασή τους ἀπό δῶ εἶναι ἴσως μεγαλύτερη ἀπό τήν ἀπόσταση Πετρούπολη-Μόσχα. Πάντως ὅμως μέ ὅλες τίς κάθε εἴδους καί πιθανές περιπέτειες, ἄν δέν γίνει ἡ γερμανική ἐπανάσταση, θά χαθοῦμε. Ὡστόσο αὐτό δέν θά κλονίσει οὔτε στό ἐλάχιστο τήν πεποίθησή μας ὅτι καί τήν πιό δύσκολη κατάσταση πρέπει νά ξέρουμε νά τήν ἀντιμετωπίζουμε χωρίς φανφαρονισμούς.

Ἡ ἐπανάσταση δέν θά ἔλθει τόσο γρήγορα, ὅσο τήν περιμέναμε. Αὐτό τό ἀπόδειξε ἡ ἱστορία, αὐτό πρέπει νά ξέρουμε νά τό βλέπουμε σάν γεγονός, πρέπει νά ξέρουμε νά παίρνουμε ὑπόψη μας ὅτι ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση στίς προηγμένες χῶρες δέν μπορεῖ νά ἀρχίσει τόσο εὔκολα, ὅπως ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία—στή χώρα τοῦ Νικολάου καί τοῦ Ρασπούτιν, ὅπου μιά τεράστια μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ δέν ἐνδιαφερόταν καθόλου ποιοί λαοί ζοῦν στίς ἀκρινές περιοχές καί τί γίνεται ἐκεῖ. Σέ μιά τέτια χώρα ἦταν εὔκολο νά ἀρχίσεις τήν ἐπανάσταση, ἦταν σάν νά σηκώνεις ἕνα πούπουλο.

Νά ἀρχίσει ὅμως κανείς χωρίς προετοιμασία τήν ἐπανάστα-

ση σέ μιά χώρα, όπου έχει αναπτυχθεί ό καπιταλισμός κι'έχει δόσει τό δημοκρατικό πολιτισμό καί τή δημοκρατική οργάνωση καί στόν τελευταίο άνθρωπο, θά ήταν λαθεμένο καί ανόητο. Στίς χώρες αυτές μόλις ζυγώνουμε στή βασανιστική περίοδο τῆς ἀρχῆς τῶν σοσιαλιστικῶν ἐπαναστάσεων. Αὐτό εἶναι γεγονός. Δέν ξέρουμε, κανένας δέν ξέρει, μπορεῖ—αὐτό εἶναι ἀπόλυτα δυνατό—νά νικήσει μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες καί μάλιστα μέσα σέ μερικές μέρες, δέν μποροῦμε ὅμως νά στηριχτοῦμε σ'αὐτό. Πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι νά ἀντιμετωπίσουμε ἐξαιρετικές δυσκολίες, ἐξαιρετικά σκληρές ἧττες πού εἶναι ἀναπόφευκτες, γιατί στήν Εὐρώπη δέν ἔχει ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση, ἄν καί μπορεῖ νά ἀρχίσει αὔριο, καί ὅταν ἀρχίσει, φυσικά, δέν θά μᾶς βασανίζουν οἱ ἀμφιβολίες μας, δέν θά ὑπάρχουν ζητήματα ἐπαναστατικοῦ πολέμου, ἀλλά θά ἔχουμε μόνο μιά συνεχή θριαμβική πορεία. Αὐτό θά γίνει, θά γίνει ἀναπότρεπτα, ἀκόμη ὅμως δέν ἔγινε. Νά, αὐτό τό ἁπλό γεγονός μᾶς δίδαξε ἡ ἱστορία καί μᾶς τό δίδαξε πολύ ὀδυνηρά—ἀλλά «ὁ παθός, μαθός». Γι'αὐτό νομίζω ὅτι, ὕστερα ἀπό τό πολύ ὀδυνηρό χτύπημα πού μᾶς ἔδοσε ἡ ἱστορία, ἐξανεμίζοντας τήν ἐλπίδα μας ὅτι ὁ γερμανός δέν θά μπορέσει νά κάνει ἐπίθεση καί μποροῦμε νά τοῦ ριχτοῦμε μ'ἕνα «ζήτω», τό μάθημα αὐτό, χάρη στίς σοβιετικές μας ὀργανώσεις, θά μπεῖ πολύ γρήγορα στή συνείδηση τῶν μαζῶν ὅλης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Οἱ μάζες ὅλο καί κινοῦνται, μαζεύονται, ἑτοιμάζονται γιά τό συνέδριο, ψηφίζουν ἀποφάσεις, σκέπτονται πάνω σ'αὐτό πού ἔγινε. Σέ μᾶς δέν γίνονται πιά οἱ παλιές προεπαναστατικές συζητήσεις πού περιορίζονταν στούς στενούς κομματικούς κύκλους, ἀλλά ὅλες οἱ ἀποφάσεις κατεβαίνουν γιά συζήτηση στίς μάζες πού ἀπαιτοῦν ἔλεγχο τῶν ἀποφάσεων μέ τήν πείρα, στήν πράξη, πού ποτέ δέν ἀφήνουν νά τίς συνεπάρουν οἱ εὔκολοι λόγοι, ποτέ δέν ἀφήνουν νά τίς βγάλουν ἀπό τό δρόμο πού ἐπιβάλλει ἡ ἀντικειμενική πορεία τῶν γεγονότων. Φυσικά, ἄν πρόκειται γιά ἕνα διανοούμενο ἤ γιά ἕναν ἀριστερό μπολσεβίκο, αὐτός μπορεῖ νά ἀγνοεῖ τίς δυσκολίες πού βρίσκονται μπροστά μας: αὐτός φυσικά μπορεῖ νά ἀγνοεῖ τό πρόβλημα ὅτι δέν ὑπάρχει στρατός, ὅτι δέν ἀρχίζει ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία. Οἱ μάζες εἶναι ἑκατομμύρια—καί ἡ πολιτική ἀρχίζει ἐκεῖ ὅπου εἶναι τά ἑκατομμύρια· ὄχι ἐκεῖ ὅπου εἶναι οἱ χιλιάδες, ἀλλά ἐκεῖ ὅπου εἶναι τά ἑκατομμύρια, ἐκεῖ μόνο ἀρχίζει ἡ σοβαρή πολιτική—τά ἑκατομμύρια ξέρουν τί θά πεῖ στρατός, εἶδαν στρατιῶτες πού γυρνοῦσαν ἀπό τό μέτωπο. Ξέρουν—ἄν πάρουμε ὄχι μεμονωμένα πρόσωπα, ἀλλά

τήν πραγματική μάζα—πώς δέν μποροῦμε νά πολεμήσουμε, πώς κάθε ἄνθρωπος ὑπόφερε στό μέτωπο ὅ,τι μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς. Ἡ μάζα κατάλαβε τήν ἀλήθεια πώς, ὅταν δέν ὑπάρχει στρατός καί πλάι σας εἶναι ξαπλωμένο ἕνα ἄγριο θηρίο, θά ἀναγκαστεῖτε νά ὑπογράψετε τή σκληρή καί ταπεινωτική συνθήκη εἰρήνης. Αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο, ὅσο δέν θά ἔχει ξεσπάσει ἡ ἐπανάσταση, ὅσο δέν θά ἔχει ἐξυγιανθεῖ ὁ στρατός σας, ὅσο δέν θά τόν ἔχετε στείλει στά σπίτια του. Ὥς τότε ὁ ἄρωστος δέν θά γίνει καλά. Καί τό γερμανό ληστή δέν θά τόν νικήσουμε μέ τά «ζήτω», δέν θά τόν ρίξουμε κάτω, ὅπως ρίξαμε τόν Κέρενσκι, τόν Κορνίλοφ. Νά τό δίδαγμα πού ἔβγαλαν οἱ μάζες, χωρίς τίς ὑπεκφυγές πού προσπάθησαν νά τούς σερβίρουν ὁρισμένοι, οἱ ὁποῖοι θέλουν νά ξεφύγουν ἀπό τήν πικρή πραγματικότητα.

Στήν ἀρχή συνεχής θριαμβική πορεία τόν Ὀχτώβρη-Νοέμβρη—ὕστερα ξαφνικά ἡ ρωσική ἐπανάσταση τσακίζεται μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες ἀπό τό γερμανό ληστή, ἡ ρωσική ἐπανάσταση εἶναι ἕτοιμη νά δεχτεῖ τούς ὅρους μιᾶς ληστρικῆς συνθήκης. Ναί, οἱ καμπές τῆς ἱστορίας εἶναι πολύ δύσκολες, σέ μᾶς ὅλες οἱ τέτιες καμπές εἶναι δύσκολες. Ὅταν τό 1907 ὑπογράψαμε μιά ἀνήκουστα ἐπονείδιστη ἐσωτερική συμφωνία μέ τόν Στολίπιν, ὅταν ὑποχρεωθήκαμε νά περάσουμε ἀπό τό σταῦλο τῆς Δούμας τοῦ Στολίπιν, ἀναλάβαμε ὑποχρεώσεις, ὑπογράφοντας μοναρχικά χαρτιά[6], ζήσαμε τήν ἴδια ἀκριβῶς κατάσταση, σέ μικρότερη ὅμως κλίμακα σέ σύγκριση μέ τή σημερινή. Τότε, ἄνθρωποι πού ἀνῆκαν στήν καλύτερη ἐμπροσθοφυλακή τῆς ἐπανάστασης, ἔλεγαν (καί δέν ἀμφέβαλλαν κι᾽αὐτοί καθόλου ὅτι εἶχαν δίκιο): «Εἴμαστε ὑπερήφανοι ἐπαναστάτες, πιστεύουμε στή ρωσική ἐπανάσταση, δέν θά μποῦμε ποτέ στά νόμιμα ὄργανα τοῦ Στολίπιν». Θά μπεῖτε. Ἡ ζωή τῶν μαζῶν, ἡ ἱστορία εἶναι πιό δυνατή ἀπό τίς διαβεβαιώσεις σας. Ἄν δέν θελήσετε νά μπεῖτε, ἡ ἱστορία θά σᾶς ἀναγκάσει νά μπεῖτε. Ἦταν ἄνθρωποι πολύ ἀριστεροί, στήν πρώτη ὅμως στροφή τῆς ἱστορίας δέν ἀπόμεινε τίποτε ἀπ᾽αὐτούς σάν ὁμάδα, τίποτε παρά μόνο καπνός. Ἄν μπορέσαμε καί μείναμε ἐπαναστάτες καί δουλέψαμε μέσα σέ βασανιστικές συνθῆκες καί βγήκαμε πάλι ἀπ᾽αὐτή τήν κατάσταση, θά μπορέσουμε νά βγοῦμε καί τώρα, γιατί αὐτό δέν εἶναι κάποια ἰδιοτροπία δική μας, γιατί αὐτό εἶναι μιά ἀντικειμενική ἀναγκαιότητα πού δημιουργήθηκε σέ μιά καταρημαγμένη χώρα, δημιουργήθηκε γιατί ἡ εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση, παρά τήν ἐπιθυμία μας, τόλμησε

νά ἀργοπορήσει, καί ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός, παρά τήν ἐπιθυμία μας, τόλμησε νά ἐπιτεθεῖ.

Στήν περίπτωση αὐτή πρέπει νά ξέρεις νά ὑποχωρεῖς. Τήν ἀπίστευτα πικρή, θλιβερή πραγματικότητα δέν μποροῦμε νά τήν κρύψουμε ἀπό τόν ἑαυτό μας μέ τή λογοκοπία. Πρέπει νά ποῦμε: ὁ θεός νά δόσει νά ὑποχωρήσουμε μισοσυνταγμένοι. Δέν μποροῦμε νά ὑποχωρήσουμε συνταγμένοι—ὁ θεός νά δόσει νά ὑποχωρήσουμε μισοσυνταγμένοι, νά κερδίσουμε ἕνα ἐλάχιστο χρονικό διάστημα γιά νά ἀποροφηθεῖ, ἔστω καί λίγο, τό ἄρωστο μέρος τοῦ ὀργανισμοῦ μας. Ὁ ὀργανισμός στό σύνολό του εἶναι γερός: θά ὑπερνικήσει τήν ἀρώστια. Δέν μποροῦμε ὅμως νά ἔχουμε τήν ἀπαίτηση νά τήν ὑπερνικήσει μονομιᾶς, ἀκαριαῖα, δέν μποροῦμε νά σταματήσουμε τό στρατό πού ἔχει τραπεῖ σέ φυγή. Ὅταν ἔλεγα σ᾽ἕναν ἀπό τούς νεαρούς μας φίλους, πού ἤθελε νά κάνει τόν ἀριστερό: σύντροφε, πηγαίνετε στό μέτωπο καί κοιτάξτε τί γίνεται ἐκεῖ στό στρατό, αὐτό θεωρήθηκε προσβλητική πρόταση: «θέλουν νά μᾶς στείλουν ἐξορία γιά νά μήν κάνουμε ἐδῶ ζύμωση ὑπέρ τῶν μεγάλων ἀρχῶν τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου». Κάνοντας ἐκείνη τήν πρόταση δέν σκεπτόμουνα, ἀλήθεια, νά στείλω ἐξορία τούς φραξιονιστές ἐχθρούς: ἦταν μιά πρόταση νά πάει νά δεῖ ὅτι ὁ στρατός εἶχε τραπεῖ σέ φυγή κατά τρόπο πρωτάκουστο. Καί προηγούμενα τό ξέραμε αὐτό, καί προηγούμενα δέν μπορούσαμε νά κλείνουμε τά μάτια μπροστά στό γεγονός ὅτι ἡ ἀποσύνθεση ἐκεῖ ἔχει φτάσει σέ σημεῖο νά γίνονται πρωτάκουστα πράγματα, σέ σημεῖο νά πουλοῦν τά κανόνια μας στούς γερμανούς γιά πενταροδεκάρες. Αὐτό τό ξέραμε, ὅπως ξέρουμε ἐπίσης ὅτι δέν μποροῦμε νά συγκρατήσουμε τό στρατό, καί τό πρόσχημα ὅτι ὁ γερμανός δέν θά ἐπιτεθεῖ ἦταν ὁ μεγαλύτερος τυχοδιωκτισμός. Ἀφοῦ ἡ εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση ἄργησε νά ξεσπάσει, μᾶς περιμένουν οἱ πιό σκληρές ἧττες, γιατί δέν ἔχουμε στρατό, γιατί δέν ἔχουμε ὀργάνωση, γιατί δέν μποροῦμε νά ἐκπληρώσουμε τώρα ἀμέσως καί τά δυό αὐτά καθήκοντα. Ἄν δέν μπορέσεις νά προσαρμοστεῖς, ἄν δέν εἶσαι διατεθειμένος νά προχωρεῖς σερνάμενος μέ τήν κοιλιά στή λάσπη, τότε δέν εἶσαι ἐπαναστάτης, ἀλλά φαφλατάς, καί δέν προτείνω νά προχωρήσουμε ἔτσι γιατί αὐτό μοῦ ἀρέσει, ἀλλά γιατί δέν ὑπάρχει ἄλλος δρόμος, γιατί ἡ ἱστορία δέν ἀκολούθησε τόσο εὐνοϊκή πορεία, ὥστε ἡ ἐπανάσταση νά ὡριμάζει παντοῦ ταυτόχρονα.

Ἡ ὑπόθεση ἔχει ἔτσι πού ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἄρχισε σάν ἀπόπειρα σύγκρουσης μέ τόν ἰμπεριαλισμό καί ἀπόδειξε ὅτι

ὁ ἰμπεριαλισμός ἔχει σαπίσει ὁλότελα καί ὅτι ξεσηκώνονται τά προλεταριακά στοιχεῖα στό στρατό κάθε χώρας. Ναί, θά δοῦμε τήν παγκόσμια ἐπανάσταση, ἀλλά γιά τήν ὥρα αὐτό δέν εἶναι παρά ἕνα πολύ καλό παραμύθι, καί καταλαβαίνω πολύ καλά ὅτι ἀπό τή φύση τους τά παιδιά ἀγαποῦν τά ὡραῖα παραμύθια. Μά ρωτάω: ἐπιτρέπεται ἕνας σοβαρός ἐπαναστάτης νά πιστεύει στά παραμύθια; Σέ κάθε παραμύθι ὑπάρχουν στοιχεῖα ἀπό τήν πραγματικότητα: ἄν διηγηθεῖτε στά παιδιά ἕνα παραμύθι, ὅπου ὁ κόκορας καί ἡ γάτα δέν κουβεντιάζουν μέ ἀνθρώπινη γλώσσα, τό παραμύθι αὐτό δέν θά τραβήξει τό ἐνδιαφέρον τους. Τό ἴδιο ἀκριβῶς: ὅταν λέμε στό λαό ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος θά ξεσπάσει στή Γερμανία καί ταυτόχρονα ἐγγυᾶστε πώς ἀντί σύγκρουση μέ τόν ἰμπεριαλισμό θά ἔχουμε διεθνή ἐπανάσταση[7] στά πεδία τῶν μαχῶν, ὁ λαός θά πεῖ ὅτι τόν ἐξαπατᾶτε. Ἔτσι μόνο μέ τό νοῦ σας, μέ τούς πόθους σας ξεπερνᾶτε τίς δυσκολίες πού μᾶς ἔφερε ἡ ἱστορία. Θά εἶναι πολύ καλά, ἄν τό γερμανικό προλεταριάτο μπορέσει νά δράσει. Τό ἔχετε ὅμως μετρήσει αὐτό, βρήκατε κανένα ὄργανο γιά νά καθορίσετε ὅτι ἡ γερμανική ἐπανάσταση θά ξεσπάσει τήν τάδε μέρα; Ὄχι, αὐτό δέν τό ξέρετε, κι᾿ἐμεῖς δέν τό ξέρουμε. Τά παίζετε ὅλα γιά ὅλα. Ἄν ξεσπάσει ἡ ἐπανάσταση—ὅλα θά σωθοῦν. Φυσικά! Ἄν ὅμως δέν ἀκολουθήσει τήν πορεία πού θέλουμε, ἄν ἁπλούστατα δέν νικήσει αὔριο, τί θά γίνει τότε; Τότε ἡ μάζα θά σᾶς πεῖ: ἐνεργήσατε σάν τυχοδιῶκτες—ποντάρατε σ᾿αὐτή τήν εὐνοϊκή πορεία τῶν γεγονότων πού δέν ἦλθε, φανήκατε ἀνίκανοι νά ἀντιμετωπίσετε τήν κατάσταση πού παρουσιάστηκε στή θέση τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης, πού ἀναπόφευκτα θά ἔλθει, μά πού τώρα δέν ἔχει ἀκόμη ὡριμάσει.

Ἄρχισε μιά περίοδος μέ βαρύτατες ἧττες, τίς ὁποῖες ἐπέβαλε ὁ ὁπλισμένος ὥς τά δόντια ἰμπεριαλισμός σέ μιά χώρα πού ἀποστράτευσε τό στρατό της, σέ μιά χώρα πού ὑποχρεώθηκε νά ἀποστρατευθεῖ. Ὅ,τι πρόλεγα πραγματοποιήθηκε στό ἀκέραιο: ἀντί τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἔχουμε μιά εἰρήνη πολύ πιό ταπεινωτική, ἀπό ὑπαιτιότητα ἐκείνων πού δέν τή δέχτηκαν. Ξέραμε πώς ἀπό ὑπαιτιότητα τοῦ στρατοῦ κλείνουμε εἰρήνη μέ τόν ἰμπεριαλισμό. Καθήσαμε στό τραπέζι μέ τόν Χόφμαν καί ὄχι μέ τόν Λῆμπκνεχτ, κι᾿ἔτσι βοηθήσαμε τή γερμανική ἐπανάσταση. Ἐσεῖς ὅμως βοηθᾶτε τώρα τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, γιατί παραδόσατε περιουσία ἑκατομμυρίων—κανόνια καί ὀβίδες—κι᾿αὐτό ἔπρεπε νά τό προβλέψει ὁ καθένας πού ἔβλεπε τήν κατάσταση τοῦ στρατοῦ, κατάσταση ἀφάνταστα ὀδυνηρή. Θά

χανόμασταν ἀναπόφευκτα κι᾽ἀναπότρεπτα μέ τήν παραμικρότερη ἐπίθεση τῶν γερμανῶν—αὐτό ἔλεγε ὁ κάθε τίμιος ἄνθρωπος ἀπό τό μέτωπο. Γίναμε λεία τοῦ ἐχθροῦ μέσα σέ λίγες μέρες.

Ὕστερα ἀπό τό μάθημα πού πήραμε θά ξεπεράσουμε τή διάσπασή μας, τήν κρίση μας, ὅσο βαριά κι᾽ἄν εἶναι αὐτή ἡ ἀρώστια, γιατί θά ἔλθει σέ βοήθειά μας ἕνας ἀφάνταστα πιό πιστός σύμμαχος: ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση. Ὅταν μᾶς ρωτᾶνε ἄν θά ἐπικυρώσουμε αὐτή τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ[8], πρωτάκουστη εἰρήνη, πού εἶναι πιό ταπεινωτική καί πιό ληστρική ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ἀπαντῶ: ἀναμφισβήτητα ναί. Πρέπει νά τό κάνουμε αὐτό, γιατί βλέπουμε τά πράγματα ἀπό τήν ἄποψη τῶν μαζῶν. Ἡ προσπάθεια νά μεταφέρουμε τήν τακτική τοῦ Ὀχτώβρη-Νοέμβρη, πού ἐφαρμόστηκε στό ἐσωτερικό μιᾶς χώρας, αὐτή τή θριαμβική πορεία τῆς ἐπανάστασης νά τή μεταφέρουμε μέ τή βοήθεια τῆς φαντασίας μας στήν πορεία τῶν γεγονότων τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης—ἡ προσπάθεια αὐτή εἶναι καταδικασμένη σέ ἀποτυχία. Ὅταν λένε ὅτι ἡ ἀνάπαυλα εἶναι φαντασιοπληξία, ὅταν μιά ἐφημερίδα πού ὀνομάζεται «Κομμουνίστ»[9]—ἴσως ἀπό τήν Κομμούνα—ὅταν ἡ ἐφημερίδα αὐτή γεμίζει τή μιά στήλη πίσω ἀπό τήν ἄλλη, προσπαθώντας νά ἀνατρέψει τή θεωρία τῆς ἀνάπαυλας, τότε ἐγώ λέω: μοῦ ἔτυχε νά ζήσω πολλές φραξιονιστικές συγκρούσεις καί διασπάσεις, κι᾽ἔτσι ἔχω μεγάλη πείρα, πρέπει ὅμως νά πῶ ὅτι βλέπω καθαρά πώς ἡ ἀρώστια αὐτή δέν θά γιατρευτεῖ μέ τήν παλιά μέθοδο—μέ τίς φραξιονιστικές κομματικές διασπάσεις—γιατί θά τή γιατρέψει νωρίτερα ἡ ζωή. Ἡ ζωή τραβάει μπροστά πολύ γρήγορα. Ἀπ᾽αὐτή τήν ἄποψη ἐνεργεῖ θαυμάσια. Ἡ ἱστορία σπρώχνει τόσο γρήγορα μπροστά τήν ἀτμομηχανή της, ὥστε πρίν προλάβει ἡ Σύνταξη τῆς ἐφημερίδας «Κομμουνίστ» νά ἐκδόσει τό ἑπόμενο φύλλο της, ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης θά ἀρχίσει νά ἀπογοητεύεται ἀπό τίς ἰδέες της, γιατί ἡ ζωή δείχνει ὅτι ἡ ἀνάπαυλα εἶναι γεγονός. Νά, τώρα ὑπογράφουμε τήν εἰρήνη, ἔχουμε ἀνάπαυλα, ἐπωφελούμαστε ἀπ᾽αὐτή γιά νά ὑπερασπίσουμε καλύτερα τήν πατρίδα μας—γιατί, ἄν εἴχαμε πόλεμο, θά εἴχαμε τήν πανικόβλητη φυγή τοῦ στρατοῦ, πού ἀπαραίτητα ἔπρεπε νά τόν σταματήσουμε, καί οἱ σύντροφοί μας δέν μποροῦν, οὔτε μποροῦσαν νά τόν σταματήσουν, γιατί ὁ πόλεμος εἶναι δυνατότερος ἀπό τά κηρύγματα, ἀπό δέκα χιλιάδες συλλογισμούς. Ἄν δέν ἔχουν καταλάβει τήν ἀντικειμενική κατάσταση, δέν μποροῦν νά σταματήσουν τό στρατό, καί δέν θά

τόν σταματοῦσαν. Αὐτός ὁ ἄρωστος στρατός μόλυνε ὅλο τόν ὀργανισμό καί δεχτήκαμε μιά καινούργια πρωτάκουστη ἥττα, ἕνα καινούργιο χτύπημα τῆς ἐπανάστασης ἀπό τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό—ἕνα βαρύ χτύπημα, γιατί ἀπό ἐπιπολαιότητα μείναμε χωρίς πολυβόλα ἀπέναντι στά χτυπήματα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Τώρα ὅμως θά ἐπωφεληθοῦμε ἀπ᾽αὐτή τήν ἀνάπαυλα γιά νά πείσουμε τό λαό νά ἑνωθεῖ, νά πολεμήσει, γιά νά ποῦμε στούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες: «Νά ἐπιβάλλετε αὐτοπειθαρχία, αὐστηρή πειθαρχία, γιατί διαφορετικά θά βρίσκεστε κάτω ἀπό τό πέλμα τῆς γερμανικῆς μπότας, ὅπως βρίσκεστε τώρα, ὅπως ἀναπόφευκτα θά βρίσκεστε ὅσο ὁ λαός δέν μάθει νά μάχεται, νά δημιουργεῖ στρατό ἱκανό ὄχι νά τρέπεται σέ φυγή, ἀλλά νά ἀντιμετωπίζει ἀφάνταστα βάσανα». Αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο, γιατί ἡ γερμανική ἐπανάσταση δέν ξέσπασε ἀκόμη καί δέν μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε ὅτι θά ξεσπάσει αὔριο.

Νά γιατί ἡ θεωρία τῆς ἀνάπαυλας, πού τήν ἀπορίπτουν ἐντελῶς οἱ χείμαροι τῶν ἄρθρων τῆς ἐφημερίδας «Κομμουνίστ», ἐπιβάλλεται ἀπό τήν ἴδια τή ζωή. Ὁ καθένας βλέπει ὅτι ἡ ἀνάπαυλα εἶναι γεγονός, ὁ καθένας ἐπωφελεῖται ἀπ᾽αὐτή. Ὑποθέταμε ὅτι θά χάναμε τήν Πετρούπολη μέσα σέ μερικές μέρες, ὅταν τά γερμανικά στρατεύματα πού βάδιζαν ἐναντίον μας δέν εἶχαν παρά νά κάνουν λίγες πορεῖες γιά νά φτάσουν στήν πόλη, καί οἱ καλύτεροι ναῦτες καί οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ, παρά τό μεγάλο ἐνθουσιασμό τους, εἶχαν μείνει μόνοι· ὅταν τό ἀφάνταστο χάος καί ὁ πανικός πού δημιουργήθηκε ἀνάγκασε τά στρατεύματα νά φτάσουν φεύγοντας ὥς τήν Γκάτσινα· ὅταν δημιουργήθηκε μιά τέτια κατάσταση πού ἀνακαταλαβαίναμε ἐκεῖνα πού δέν εἴχαμε παραδόσει, κι᾽αὐτό γινόταν ἔτσι: κάποιος τηλεγραφητής ἔφτανε σ᾽ἕνα σιδηροδρομικό σταθμό, καθόταν στό μηχάνημα κι᾽ἄρχιζε νά τηλεγραφεῖ: «Δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνας γερμανός. Ὁ σταθμός εἶναι στά χέρια μας». Ὕστερα ἀπό μερικές ὧρες ἕνα τηλεφώνημα ἀπό τό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνίας μέ πληροφοροῦσε: «Καταλάβαμε καί τόν ἑπόμενο σταθμό, πλησιάζουμε στό Γιάμπουργκ. Δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνας γερμανός. Ὁ τηλεγραφητής εἶναι στή θέση του». Νά τί περάσαμε τότε. Νά ἡ πραγματική ἱστορία τοῦ ἐνδεκαήμερου πολέμου[10]. Μᾶς τόν περιγράψανε οἱ ναῦτες καί οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ, πού πρέπει νά τούς καλέσουμε στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Ἄς ἱστορήσουν αὐτοί τήν ἀλήθεια. Εἶναι

μιά πάρα πολύ πικρή, προσβλητική, όδυνηρή, ταπεινωτική ἀλήθεια, εἶναι ὅμως ἑκατό φορές πιό ὠφέλιμη, τήν καταλαβαίνει ὁ ρωσικός λαός.

Μπορεῖτε νά ἐνθουσιάζεστε μέ τήν ἰδέα τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης στά πεδία τῶν μαχῶν, γιατί ἡ ἐπανάσταση αὐτή θά ἔλθει. Ὅλα θά ἔλθουν μέ τόν καιρό τους, τώρα ὅμως καταπιαστεῖτε μέ τήν αὐτοπειθαρχία, πειθαρχηθεῖτε μέ κάθε θυσία, γιά νά ἀποκτήσουμε ὑποδειγματική τάξη, γιά νά μαθαίνουν οἱ ἐργάτες μας, ἔστω καί μιά ὥρα τό εἰκοσιτετράωρο, πῶς νά μάχονται. Αὐτό εἶναι λίγο πιό δύσκολο ἀπό τό νά διηγεῖσαι ἕνα ὄμορφο παραμύθι. Αὐτό χρειάζεται τώρα, ἔτσι βοηθᾶτε τή γερμανική ἐπανάσταση, τή διεθνή ἐπανάσταση. Πόσες μέρες ἀνάπαυλα μᾶς ἔδοσαν, δέν τό ξέρουμε· μᾶς τήν ἔδοσαν ὅμως. Πρέπει νά ἀποστρατεύσουμε τό ταχύτερο τό στρατό, γιατί ὁ στρατός εἶναι ἕνα ἄρωστο ὄργανο καί γιά τήν ὥρα θά βοηθᾶμε τή φιλλανδική ἐπανάσταση[11].

Ναί, παραβιάζουμε βέβαια τή συνθήκη, τήν ἔχουμε ἤδη παραβιάσει τριάντα-σαράντα φορές. Μόνο παιδιά μπορεῖ νά μή καταλαβαίνουν πώς σέ μιά τέτια ἐποχή, ὅταν ἀρχίζει μιά ὀδυνηρή, μακρόχρονη περίοδος ἀπελευθέρωσης, πού δημιούργησε πρίν λίγο τή Σοβιετική ἐξουσία καί ἀνέβασε τρία σκαλοπάτια τήν ἀνάπτυξή της—μόνο παιδιά μπορεῖ νά μή καταλαβαίνουν ὅτι ἐδῶ πρέπει νά γίνει ἕνας μακρόχρονος, προσεκτικός ἀγώνας. Μιά ἐπονείδιστη συνθήκη εἰρήνης προκαλεῖ ἐξέγερση, ὅταν ὅμως οἱ σύντροφοι τῆς ἐφημερίδας «Κομμουνίστ» μιλᾶνε γιά τόν πόλεμο, κάνουν ἔκκληση στά αἰσθήματα, ξεχνώντας ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔσφιγγαν τίς γροθιές τους καί ἔβλεπαν μπροστά στά μάτια τους αἱμόφυρτα παιδιά. Τί λένε; «Ποτέ ἕνας συνειδητός ἐπαναστάτης δέν θά τό ἀνεχτεῖ αὐτό, δέν θά δεχτεῖ αὐτή τή ντροπή». Ἡ ἐφημερίδα τους ἔχει τόν τίτλο «Κομμουνίστ», θά ἔπρεπε ὅμως νά ἔχει τόν τίτλο «Σλιάχτιτς»*, γιατί βλέπει τά πράγματα ἀπό τήν ἄποψη τοῦ σλιάχτιτς πού, πεθαίνοντας, πῆρε μιά ὄμορφη πόζα μέ τό σπαθί στό χέρι καί εἶπε: «ἡ εἰρήνη εἶναι ντροπή, ὁ πόλεμος εἶναι τιμή». Αὐτοί κρίνουν ἀπό τή σκοπιά τοῦ σλιάχτιτς, κι᾿ ἐγώ ἀπό τή σκοπιά τοῦ ἀγρότη.

Ἄν δέχομαι τήν εἰρήνη, τή στιγμή πού ὁ στρατός φεύγει καί δέν μπορεῖ παρά νά φεύγει, γιά νά μή χάσει χιλιάδες ἀνθρώπους, τή δέχομαι γιά νά μή συμβοῦν χειρότερα. Εἶναι λοιπόν

---

* πολωνός εὐγενής, μικροτσιφλικάς. *Σημ. μετ.*

ἐπονείδιστη ἡ συνθήκη; Ναί, θά μέ δικαιολογήσει ὅμως κάθε σοβαρός ἀγρότης καί ἐργάτης, γιατί αὐτοί καταλαβαίνουν ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι μέσο γιά συσσώρευση δυνάμεων. Ἡ ἱστορία ξέρει — τό ἀνάφερα αὐτό πολλές φορές — ἡ ἱστορία ξέρει τήν ἀπελευθέρωση τῶν γερμανῶν ἀπό τόν Ναπολέοντα ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ. Ἐπίτηδες ἀνάφερα τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ, ἄν κι᾽ἐμεῖς δέν ὑπογράψαμε ὅρους σάν αὐτούς πού περιεῖχε ἐκείνη: τήν ὑποχρέωση νά δόσουμε τό στρατό μας γιά νά βοηθήσει τόν κατακτητή νά κατακτήσει ἄλλους λαούς — καί ἡ ἱστορία ἔφτασε ὥς αὐτοῦ, καί τά πράγματα θά φτάσουν ὥς αὐτοῦ καί στή χώρα μας, ἄν θά στηρίζουμε τίς ἐλπίδες μας μόνο σέ μιά διεθνή ἐπανάσταση στά πεδία τῶν μαχῶν. Προσέξτε μή σᾶς φέρει ἡ ἱστορία ὥς αὐτή τή μορφή στρατιωτικῆς σκλαβιᾶς. Καί ὅσο καιρό ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση δέν θά ἔχει νικήσει σέ ὅλες τίς χῶρες, ἡ Σοβιετική Δημοκρατία μπορεῖ νά πέσει σέ σκλαβιά. Ὁ Ναπολέων στό Τίλσιτ ἐπέβαλε στούς γερμανούς ὅρους εἰρήνης σέ πρωτάκουστο βαθμό ἐπονείδιστους. Ἐκεῖ τά πράγματα ἦλθαν ἔτσι, ὥστε νά κλειστεῖ κάμποσες φορές εἰρήνη. Ὁ Ναπολέων — ὁ Χόφμαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης — ἔπιασε τούς γερμανούς νά παραβιάζουν τούς ὅρους εἰρήνης, κι᾽ἐμᾶς θά μᾶς πιάσει ὁ Χόφμαν νά κάνουμε τό ἴδιο. Μόνο πού ἐμεῖς θά προσπαθήσουμε νά μή μᾶς πιάσει γρήγορα.

Ὁ τελευταῖος πόλεμος ἔδοσε ἕνα πικρό, βασανιστικό, μά σοβαρό μάθημα στό ρωσικό λαό — νά ὀργανώνεται, νά πειθαρχεῖται, νά μαθαίνει νά ὑπακούει, νά δημιουργεῖ μιά πειθαρχία ὑποδειγματική. Πάρτε μαθήμστα πειθαρχίας ἀπό τό γερμανό, ἀλλιῶς εἴμαστε λαός χαμένος καί θά βρισκόμαστε αἰώνια στή σκλαβιά.

Ἔτσι καί μόνο ἔτσι προχωροῦσε ἡ ἱστορία. Ἡ ἱστορία μᾶς λέει ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι μιά ἀνάπαυλα γιά πόλεμο, καί ὁ πόλεμος εἶναι ἕνα μέσο γιά νά πετύχεις μιά κάπως καλύτερη ἤ χειρότερη εἰρήνη. Στό Μπρέστ ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων ἀντιστοιχοῦσε σέ μιά εἰρήνη πού ὑπογράφει ἕνας ἡττημένος, ὄχι ὅμως σέ μιά εἰρήνη ταπεινωτική. Ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων στό Πσκόφ ἀντιστοιχοῦσε σέ μιά εἰρήνη ἐπονείδιστη, πιό ταπεινωτική, ἐνῶ στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα θά μᾶς ὑπαγορεύουν στό ἑπόμενο στάδιο μιά εἰρήνη τέσσερις φορές πιό ταπεινωτική. Δέν θά ποῦμε ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν εἶναι παρά μόνο τύπος, ὅπως μᾶς εἶπαν οἱ νεαροί φίλοι τῆς Μόσχας [12], δέν θά ποῦμε ὅτι γιά τοῦτες ἤ ἐκεῖνες τίς ἐπαναστατικές ἀρχές μποροῦμε νά θυσιάσουμε τό περιεχόμενο, ἀλλά θά ποῦμε: ἄς

καταλάβει ὁ ρωσικός λαός ὅτι πρέπει νά πειθαρχεῖται, νά ὀργανώνεται καί τότε θά μπορέσει νά ἀντέξει σέ ὅλες τίς συνθῆκες εἰρήνης σάν τοῦ Τίλσιτ. Ὅλη ἡ ἱστορία τῶν ἀπελευθερωτικῶν πολέμων μᾶς δείχνει πώς ὅταν οἱ πόλεμοι αὐτοί ἀγκάλιαζαν τίς πλατιές μάζες, τότε ἡ ἀπελευθέρωση ἐρχόταν γρήγορα. Ἐμεῖς λέμε: ἄν ἡ ἱστορία προχωρεῖ μέ τέτιο τρόπο, θά πρέπει νά παρατήσουμε τήν εἰρήνη, νά γυρίσουμε στόν πόλεμο—κι᾿αὐτό ἴσως γίνει σέ λίγες μέρες. Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νά εἶναι ἕτοιμος. Γιά μένα δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία ὅτι οἱ γερμανοί προετοιμάζονται κοντά στή Νάρβα, ἄν εἶναι ἀλήθεια ὅτι δέν καταλήφθηκε, ὅπως λένε ὅλες οἱ ἐφημερίδες. Ὄχι στή Νάρβα, ἀλλά ἔξω ἀπό τή Νάρβα, ὄχι στό Πσκόφ, ἀλλά ἔξω ἀπό τό Πσκόφ συγκεντρώνουν οἱ γερμανοί τόν τακτικό τους στρατό, ὀργανώνουν τούς σιδηροδρόμους τους γιά νά καταλάβουν μέ τό ἑπόμενο ἅλμα τήν Πετρούπολη. Τό θηρίο αὐτό πηδάει καλά. Τό ἀπόδειξε αὐτό. Καί θά πηδήξει ἀκόμη μιά φορά. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία γι᾿αὐτό. Γι᾿αὐτό καί πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι, πρέπει νά ξέρουμε ὄχι νά κομπάζουμε, ἀλλά νά δεχόμαστε ἀκόμη καί μιᾶς μέρας ἀνάπαυλα, γιατί ἀκόμη καί τή μιά μέρα μποροῦμε νά τή χρησιμοποιήσουμε γιά νά ἐκκενώσουμε τήν Πετρούπολη, πού ἡ κατάληψή της θά στοιχίσει ἀφάνταστα βάσανα σέ ἑκατοντάδες χιλιάδες προλεταρίους μας. Θά τό ξαναπῶ ὅτι εἶμαι ἕτοιμος νά ὑπογράψω καί θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νά ὑπογράψω μιά συνθήκη εἴκοσι καί ἑκατό φορές πιό ταπεινωτική, γιά νά κερδίσουμε ἔστω καί μερικές μέρες γιά τήν ἐκκένωση τῆς Πετρούπολης, γιατί ἔτσι λιγοστεύω τά βάσανα τῶν ἐργατῶν, πού διαφορετικά μποροῦν νά πέσουν στό ζυγό τῶν γερμανῶν. Διευκολύνω τή μεταφορά ἀπό τήν Πετρούπολη τῶν ὑλικῶν ἐκείνων, ὅπως πυρίτιδα κ.ἄ. πού μᾶς χρειάζονται, γιατί εἶμαι ἀμυνίτης, γιατί εἶμαι ὑπέρ τῆς προετοιμασίας στρατοῦ—ἔστω καί στά πιό βαθιά μετόπισθεν, ὅπου θεραπεύουν τούτη τή στιγμή τόν τωρινό ἀποστρατευόμενο ἄρωστο στρατό.

Δέν ξέρουμε τί λογῆς θά εἶναι ἡ ἀνάπαυλα—θά προσπαθήσουμε νά ἐκμεταλλευτοῦμε τήν κάθε στιγμή. Ἴσως ἡ ἀνάπαυλα νά εἶναι μεγαλύτερη, μά ἴσως καί νά κρατήσει τό πολύ μερικές μέρες. Ὅλα μποροῦν νά γίνουν, αὐτό κανένας δέν τό ξέρει, δέν μπορεῖ νά τό ξέρει, γιατί οἱ μεγάλες δυνάμεις εἶναι ὅλες δεμένες, στριμωγμένες, ἀναγκασμένες νά πολεμᾶνε σέ κάμποσα μέτωπα. Ἡ στάση τοῦ Χόφμαν καθορίζεται, πρῶτο ἀπό τό γεγονός ὅτι πρέπει νά τσακίσει τή Σοβιετική Δημοκρατία, δεύτερο, ἀπό τό

γεγονός ὅτι πολεμάει σέ πολλά μέτωπα καί, τρίτο, ἀπό τό γεγονός ὅτι στή Γερμανία ἡ ἐπανάσταση ὡριμάζει, ἀναπτύσσεται καί ὁ Χόφμαν τό ξέρει αὐτό καί δέν μπορεῖ, ὅπως ἰσχυρίζονται, νά πάρει τούτη τή στιγμή τήν Πετρούπολη, νά πάρει τή Μόσχα. Μπορεῖ ὅμως νά τό κάνει αὐτό αὔριο, αὐτό εἶναι πέρα γιά πέρα πιθανό. Τό ξαναλέω ὅτι σέ μιά τέτια στιγμή, ὅταν ἔχουμε μπροστά μας τό γεγονός τῆς ἀρώστιας τοῦ στρατοῦ, ὅταν ἐπωφελούμαστε μέ κάθε θυσία ἀπό τήν κάθε στιγμή, γιά νά κερδίσουμε ἔστω καί μιά μέρα ἀνάπαυλας, λέμε ὅτι κάθε σοβαρός ἐπαναστάτης πού συνδέεται μέ τίς μάζες, πού ξέρει τί θά πεῖ πόλεμος, τί θά πεῖ μάζα, πρέπει νά τήν κάνει πειθαρχημένη, πρέπει νά τή γιατρέψει, πρέπει νά προσπαθεῖ νά τήν ξεσηκώνει γιά καινούργιο πόλεμο — κάθε τέτιος ἐπαναστάτης θά μᾶς δικαιώσει, θά ἀναγνωρίσει γιά σωστή κάθε ἐπονείδιστη συνθήκη, γιατί ἡ συνθήκη αὐτή εἶναι πρός τό συμφέρον τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης καί τῆς ἀναγέννησης τῆς Ρωσίας, τῆς ἀπαλλαγῆς της ἀπό τό ἄρωστο μέρος. Κάθε λογικός ἄνθρωπος καταλαβαίνει πώς, ὑπογράφοντας αὐτή τήν εἰρήνη, δέν σταματᾶμε τήν ἐργατική μας ἐπανάσταση. Ὁ καθένας καταλαβαίνει ὅτι, ὑπογράφοντας εἰρήνη μέ τούς γερμανούς, δέν σταματᾶμε τή στρατιωτική μας βοήθεια: στέλνουμε ὅπλα στούς φιλλανδούς, ὄχι ὅμως καί τμήματα πού ἀποδείχνονται ἀκατάλληλα.

Ἴσως νά δεχτοῦμε τόν πόλεμο. Μπορεῖ αὔριο νά δόσουμε καί τή Μόσχα, καί ὕστερα νά περάσουμε σέ ἐπίθεση: νά κινήσουμε τό στρατό μας ἐνάντια στόν ἐχθρικό στρατό, ἄν γίνει ἡ καμπή πού ὡριμάζει στίς διαθέσεις τοῦ λαοῦ, καμπή πού θά ἀπαιτήσει ἴσως πολύ καιρό, μά πού θά ἔλθει, ὅταν οἱ πλατιές μάζες δέν θά λένε αὐτά πού λένε σήμερα. Εἶμαι ἀναγκασμένος νά δεχτῶ ἔστω καί τούς πιό βαρεῖς ὅρους εἰρήνης, γιατί δέν μπορῶ νά πῶ τώρα πώς ἦλθε αὐτός ὁ καιρός. Ὅταν θά ἔλθει ὁ καιρός τῆς ἀνανέωσης, τότε ὅλοι θά τό νιώσουν, θά δοῦν ὅτι ὁ ρῶσος δέν εἶναι κουτός. Αὐτός βλέπει, θά καταλάβει ὅτι πρέπει νά συγκρατεῖται, ὅτι πρέπει νά ἐφαρμόσει αὐτό τό σύνθημα — αὐτό εἶναι τό κύριο καθῆκον τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματός μας καί τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

Πρέπει νά ξέρουμε νά δουλεύουμε μέ τόν καινούργιο τρόπο. Αὐτό εἶναι ἀφάνταστα πιό δύσκολο, δέν εἶναι ὅμως καθόλου ἀδύνατο. Αὐτό δέν θά καταλύσει καθόλου τή Σοβιετική ἐξουσία, ἄν ἐμεῖς δέν τήν καταλύσουμε μόνοι μας μέ ἕναν πολύ ἀνόητο τυχοδιωκτισμό. Θά ἔλθει καιρός πού ὁ λαός θά πεῖ: δέν θά

ἐπιτρέψω πιά νά μέ βασανίζουν. Αὐτό ὅμως μπορεῖ νά γίνει μόνο ἄν δέν κάνουμε αὐτό τόν τυχοδιωκτισμό καί μπορέσουμε νά δουλέψουμε μέσα στίς δύσκολες συνθῆκες τῆς πρωτάκουστα ταπεινωτικῆς συνθήκης πού ὑπογράψαμε αὐτές τίς μέρες, γιατί μόνο μέ τόν πόλεμο, μόνο μέ μιά συνθήκη εἰρήνης δέν ξεπερνιέται μιά τέτια ἱστορική κρίση. Ὁ γερμανικός λαός, λόγω τῆς μοναρχικῆς του ὀργάνωσης, ἦταν δεμένος τό 1807, ὅταν ὑπόγραφε τήν εἰρήνη του στό Τίλσιτ, ὕστερα ἀπό κάμποσες ταπεινωτικές συνθῆκες εἰρήνης, πού μετατρέπονταν σέ ἀνάπαυλα γιά καινούργια ταπείνωση καί γιά καινούργια παραβίαση. Ἡ σοβιετική ὀργάνωση τῶν μαζῶν θά κάνει πιό εὔκολο τό καθῆκον μας.

Τό σύνθημά μας πρέπει νά εἶναι ἕνα: νά μάθουμε ὅπως πρέπει τή στρατιωτική τέχνη, νά βάλουμε τάξη στούς σιδηροδρόμους. Χωρίς σιδηροδρόμους ὁ σοσιαλιστικός ἐπαναστατικός πόλεμος εἶναι ἡ χειρότερη προδοσία. Εἶναι ἀνάγκη νά βάλουμε τάξη καί πρέπει νά ἀναπτύξουμε ὅλη ἐκείνη τή δραστηριότητα, ὅλη ἐκείνη τή δύναμη, πού θά δημιουργήσουν ὅ,τι καλύτερο μπορεῖ νά δόσει ἡ ἐπανάσταση.

Ἁρπάξτε τήν ἀνάπαυλα ἔστω καί μιᾶς ὥρας, μιά καί σᾶς τήν ἔδοσαν, γιά νά διατηρήσετε τήν ἐπαφή μέ τά βαθιά μετόπισθεν, γιά νά δημιουργήσετε ἐκεῖ καινούργιες στρατιές. Ἀφῆστε τίς αὐταπάτες· ἡ ζωή σᾶς τιμώρησε γι᾿αὐτές καί θά σᾶς τιμωρήσει ἀκόμη περισσότερο. Μπροστά μας διαγράφεται μιά ἐποχή ἀπό βαρύτατες ἧττες, αὐτό εἶναι μιά πραγματικότητα, πρέπει νά ξέρουμε νά τήν ἀντιμετωπίζουμε, πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι γιά μιά ἐπίμονη δουλιά σέ παράνομες συνθῆκες, μέσα σέ συνθῆκες ἔκδηλης ὑποδούλωσης στούς γερμανούς· δέν ὑπάρχει κανένας λόγος νά ἐξωραΐσουμε τά πράγματα. Εἶναι πραγματικά μιά εἰρήνη Τίλσιτ. Ἄν μπορέσουμε νά δράσουμε μέ τέτιο τρόπο, τότε παρά τίς ἧττες, μποροῦμε νά ποῦμε μέ ἀπόλυτη πεποίθηση ὅτι θά νικήσουμε. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη
πού δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Μάρτη
(24 τοῦ Φλεβάρη) 1918 στήν ἐφημερίδα
«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά ἀρχίσω ἀπό τό τέλος μέ παρατηρήσεις σχετικά μικρές. Ὁ σύντρ. Μπουχάριν στό τέλος τοῦ λόγου του ἔφτασε στό σημεῖο νά μᾶς ἐξισώσει μέ τόν Πετλιούρα. Ἄν τό πιστεύει αὐτό πραγματικά, τότε πῶς μπορεῖ νά μένει μαζί μας στό ἴδιο Κόμμα; Ἄραγε αὐτό δέν εἶναι λογοκοπία; Ἄν, φυσικά, συνέβαινε αὐτό στήν πραγματικότητα, δέν θά βρισκόμασταν στό ἴδιο Κόμμα. Τό γεγονός ὅτι εἴμαστε μαζί ἀποδείχνει ὅτι συμφωνοῦμε μέ τόν Μπουχάριν κατά τά ἐννιά δέκατα. Εἶναι ἀλήθεια πώς πρόσθεσε μερικές ἐπαναστατικές φράσεις, ὅτι θέλαμε νά προδόσουμε τήν Οὐκρανία. Πιστεύω πώς δέν ἀξίζει τόν κόπο νά μιλᾶμε γιά τέτιες ὁλοφάνερες σαπουνόφουσκες. Ἐπανέρχομαι στόν σύντροφο Ριαζάνοφ καί θέλω ἐδῶ νά σημειώσω ὅτι, ὅπως μιά ἐξαίρεση πού γίνεται μιά φορά στά δέκα χρόνια, ἁπλῶς ἐπιβεβαιώνει τόν κανόνα, ἔτσι ἔτυχε κι᾽αὐτός νά πεῖ ἄθελά του μιά σοβαρή φράση. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Εἶπε ὅτι ὁ Λένιν παραχωρεῖ χῶρο γιά νά κερδίσει χρόνο. Ὁ συλλογισμός αὐτός εἶναι σχεδόν φιλοσοφικός. Τή φορά αὐτή τά πράγματα ἦλθαν ἔτσι, πού ὁ σύντρ. Ριαζάνοφ εἶπε πραγματικά μιά ἐντελῶς σοβαρή φράση καί ὅλη ἡ οὐσία της εἶναι: θέλω νά παραχωρήσω χῶρο στόν πραγματικό νικητή, γιά νά κερδίσω χρόνο. Σ᾽αὐτό καί μόνο σ᾽αὐτό βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία. Ὅλα τά ἄλλα — ἡ ἀνάγκη ἑνός ἐπαναστατικοῦ πολέμου, τό ξεσήκωμα τῆς ἀγροτιᾶς κτλ. — δέν εἶναι παρά λόγια. Ὅταν ὁ σύντρ. Μπουχάριν πάει νά δημιουργήσει τήν ἐντύπωση πώς δέν μπορεῖ νά ὑπάρχουν δυό γνῶμες σχετικά μέ τή δυνατότητα τοῦ πολέμου καί λέει: «ρωτεῖστε ὁποιονδήποτε στρατιωτικό» (ἔχω

σημειώσει τά ἴδια του τά λόγια), τή στιγμή πού βάζει τό ζήτημα νά ρωτηθεῖ ὁποιοσδήποτε στρατιωτικός, μπορῶ νά τοῦ ἀπαντήσω: ἕνας ἀπ᾽αὐτούς τούς ὁποιουσδήποτε στρατιωτικούς ἦταν κάποιος γάλλος ἀξιωματικός πού μοῦ ἔτυχε νά συζητήσω[13] μαζί του. Αὐτός ὁ γάλλος ἀξιωματικός κοιτώντας με φυσικά μέ μάτια γεμάτα ὀργή—πρόδοσα, βλέπετε, τή Ρωσία στούς γερμανούς, —ἔλεγε: «Εἶμαι βασιλόφρονας, εἶμαι ὀπαδός τῆς μοναρχίας καί στή Γαλλία, εἶμαι ὀπαδός τῆς ἥττας τῆς Γερμανίας, μή νομίζετε ὅτι εἶμαι ὀπαδός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας—πῶς νά τό νομίσω ἀφοῦ εἶναι μοναρχικός—ἀλλά ἤμουν τῆς γνώμης νά ὑπογράψετε τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ, γιατί αὐτό ἦταν ἀπαραίτητο». Νά, λοιπόν, «ρωτεῖστε ὁποιονδήποτε στρατιωτικό». Ὁποιοσδήποτε στρατιωτικός ὄφειλε νά πεῖ αὐτό πού ἔλεγα: ἔπρεπε νά ὑπογράψουμε τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ. Ἄν τώρα ἀπό τό λόγο τοῦ Μπουχάριν βγαίνει ὅτι οἱ διαφωνίες μας λιγόστεψαν πολύ, εἶναι γιατί οἱ ὀπαδοί του ἔκρυψαν τό κύριο σημεῖο τῶν διαφωνιῶν.

Ὅταν τώρα ὁ Μπουχάριν μᾶς κατακεραυνώνει γιατί ἀποθαρύναμε τίς μάζες, ἔχει ἀπόλυτα δίκιο, μόνο πού κατακεραυνώνει τόν ἑαυτό του καί ὄχι ἐμᾶς. Ποιός προκάλεσε αὐτή τήν ἀνακατωσούρα στή ΚΕ;—Ἐσεῖς, σύντρ. Μπουχάριν. (Γ έ λ ι α.) Ὅσο καί νά φωνάζετε «ὄχι», ἡ ἀλήθεια θά ὑπερισχύσει: βρισκόμαστε στή συντροφική μας οἰκογένεια, στό συνέδριό μας, τίποτε δέν ἔχουμε νά κρύψουμε καί πρέπει νά λέμε τήν ἀλήθεια. Καί ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι μέσα στήν ΚΕ ὑπῆρχαν τρία ρεύματα. Στίς 17 τοῦ Φλεβάρη ὁ Λόμοφ καί ὁ Μπουχάριν δέν ψήφισαν. Παρακάλεσα νά ἀνατυπωθοῦν τά πρακτικά τῆς ψηφοφορίας, νά βγοῦν σέ πολλά ἀντίτυπα, νά μπορεῖ κάθε μέλος τοῦ Κόμματος νά μπεῖ, ἄν θέλει, στή Γραμματεία καί νά δεῖ τήν ψηφοφορία—τήν ἱστορική ψηφοφορία τῆς 21 τοῦ Γενάρη πού δείχνει ὅτι αὐτοί ταλαντεύτηκαν, ἐνῶ ἐμεῖς δέν ταλαντευτήκαμε διόλου, ἐμεῖς λέγαμε: «νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ—καλύτερη δέν θά πετύχετε—γιά νά ἑτοιμάσουμε τόν ἐπαναστατικό πόλεμο». Τώρα κερδίσαμε ἤδη πέντε μέρες γιά νά ἐκκενώσουμε τήν Πετρούπολη. Τώρα κυκλοφόρησε ἡ ἔκκληση τοῦ Κριλένκο καί τοῦ Ποντβόισκι[14], πού δέν ἀνῆκαν στούς ἀριστερούς καί ὁ Μπουχάριν τούς βλέπει μέ περιφρόνηση, λέγοντας ὅτι «βγάζουν στήν ἐπιφάνεια» τόν Κριλένκο, λές καί βγάλαμε ἀπό τό νοῦ μας ὅσα ἀνάφερε ὁ Κριλένκο. Εἴμαστε ἀπόλυτα σύμφωνοι μ᾽αὐτό· νά πῶς ἔχουν τά πράγματα, οἱ στρατιωτικοί εἶναι πού ἔχουν ἀποδείξει αὐτά πού ἔλεγα, ἐνῶ ἐσεῖς προσπαθεῖτε νά ξεφύγετε μέ τό πρόσχημα ὅτι ὁ γερμανός δέν θά ἐπιτεθεῖ.

Μπορεῖ μήπως νά συγκρίνουμε τήν κατάσταση αὐτή μέ τήν κατάσταση τοῦ 'Οχτώβρη, ὅταν τό ζήτημα δέν ἦταν ζήτημα τεχνικῶν μέσων; Ὄχι, ἄν θέλετε νά πάρετε ὑπόψη σας τά γεγονότα, πάρτε ὑπόψη σας ὅτι οἱ διαφωνίες ἀφοροῦσαν τή θέση ὅτι δέν πρέπει νά ἀρχίσουμε ἕναν πόλεμο, ὅταν εἶναι ὁλοφάνερα ἀσύμφορος. Μοῦ ἔκανε κατάπληξη ὅταν ὁ σ. Μπουχάριν ἄρχισε τόν τελικό του λόγο μέ τή βαρύγδουπη ἐρώτηση: «μπορεῖ λοιπόν νά γίνει πόλεμος στό ἄμεσο μέλλον;». 'Απαντῶ χωρίς δισταγμούς: μπορεῖ—τώρα ὅμως πρέπει νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη. 'Εδῶ δέν ὑπάρχει καμιά ἀντίφαση.

Ὕστερα ἀπό τίς σύντομες αὐτές παρατηρήσεις θά περάσω στίς ἀναλυτικές ἀπαντήσεις στούς προηγούμενους ὁμιλητές. 'Οσοναφορᾶ τόν Ράντεκ, πρέπει νά κάνω μιά ἐξαίρεση. Εἴχαμε ὅμως καί μιά ἄλλη ὁμιλία—τήν ὁμιλία τοῦ σ. Οὐρίτσκι. Τί ἄλλο περιεῖχε ἡ ὁμιλία αὐτή ἐκτός ἀπό Κανόσσα[15], «προδοσία», «ὑποχώρησαν», «προσαρμόστηκαν»; Τί εἶναι λοιπόν αὐτό; Μήπως ἡ κριτική σας δέν εἶναι παρμένη ἀπό τήν ἐφημερίδα τῶν ἀριστερῶν-ἐσέρων; 'Ο σ. Μποῦμπνοφ μᾶς διάβασε τή δήλωση πού ὑπόβαλαν στήν ΚΕ μερικά μέλη της, τά ὁποῖα θεωροῦν τόν ἑαυτό τους πολύ ἀριστερό καί πού ἔδοσαν ἕνα τέλειο παράδειγμα ἐπίδειξης μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο: «ἡ στάση τῆς ΚΕ καταφέρει πλῆγμα στό διεθνές προλεταριάτο». Μήπως αὐτό δέν εἶναι λογοκοπία; «Νά ἐπιδείξουμε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο ἀδυναμία!» Ποῦ βλέπουν αὐτή τήν ἐπίδειξη; Στό ὅτι κάνουμε πρόταση εἰρήνης; Στό ὅτι ὁ στρατός τό ἔβαλε στά πόδια; Μήπως δέν ἀποδείξαμε ὅτι τό νά ἀρχίσουμε τώρα πόλεμο μέ τή Γερμανία, χωρίς νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, σημαίνει ὅτι δείχνουμε στόν κόσμο πώς ὁ στρατός μας εἶναι ἄρωστος, δέν θέλει νά πάει στή μάχη; Εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτο, ὅταν ὁ Μποῦμπνοφ ἰσχυρίζεται ὅτι τίς ταλαντεύσεις αὐτές τίς δημιουργήσαμε ἀποκλειστικά ἐμεῖς, αὐτό συνέβη γιατί ὁ στρατός μας εἶναι ἄρωστος. Κάποια φορά ἔπρεπε νά δοθεῖ ἀνάπαυλα. Ἄν ἀκολουθούσαμε σωστή στρατηγική, θά εἴχαμε ἕνα μήνα ἀνάπαυλα, ἐπειδή ὅμως ἀκολουθήσατε ἐσφαλμένη στρατηγική, ἔχουμε μόνο πέντε μέρες ἀνάπαυλα—καλό εἶναι κι'αὐτό. 'Η ἱστορία τοῦ πολέμου δείχνει ὅτι γιά νά σταματήσεις ἕνα στρατό πού φεύγει πανικόβλητος, φτάνουν κάποτε καί μερικές μόνο μέρες. Ὅποιος δέν δέχεται, δέν ὑπογράφει τώρα μιά διαβολική εἰρήνη, εἶναι ἄνθρωπος τῆς λογοκοπίας καί ὄχι τῆς στρατηγικῆς. Αὐτό εἶναι τό δυστύχημα. Ὅταν μερικά μέλη τῆς ΚΕ μοῦ γράφουν: «ἐπίδειξη ἀδυναμίας», «προδοσία», εἶναι μιά ἐπιζήμια

καί πολύ κούφια παιδιάστικη φράση. Κάναμε ἐπίδειξη ἀδυναμίας, δοκιμάζοντας νά πολεμήσουμε, ὅταν δέν ἔπρεπε νά κάνουμε ἐπίδειξη, ὅταν ἡ ἐπίθεση ἐναντίον μας ἦταν ἀναπόφευκτη. Ὅσο γιά τούς ἀγρότες τοῦ Πσκόφ, θά τούς φέρουμε στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά νά διηγηθοῦν πῶς φέρνονται οἱ γερμανοί, γιά νά δημιουργήσουν μιά ψυχολογία πού κάνει τόν πανικοβλημένο ἀπό τήν ἀρώστια τῆς φυγῆς στρατιώτη νά ἀρχίζει νά συνέρχεται καί νά λέει: «Μάλιστα, τώρα κατάλαβα, αὐτός δέν εἶναι ὁ πόλεμος πού ὑποσχέθηκαν νά τόν σταματήσουν οἱ μπολσεβίκοι, εἶναι ἕνας καινούργιος πόλεμος πού κάνουν οἱ γερμανοί ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία». Τότε θά ἀρχίσει ἡ ἀνάρωση. Μά ἐσεῖς βάζετε ἕνα ζήτημα πού δέν μπορεῖ νά λυθεῖ. Κανείς δέν ξέρει πόσο θά κρατήσει ἡ ἀνάπαυλα.

Στή συνέχεια πρέπει νά μιλήσω γιά τή θέση τοῦ σ. Τρότσκι. Στή δράση του πρέπει νά διακρίνουμε δυό πλευρές: εἴμασταν ὅλοι σύμφωνοι μέ τόν σ. Τρότσκι ὅταν ἄρχισε τίς διαπραγματεύσεις στό Μπρέστ, χρησιμοποιώντας τες περίφημα γιά ζύμωση. Ὁ Τρότσκι ἀνάφερε ἕνα μέρος ἀπό τή συζήτηση πού εἶχε μαζί μου, θά προσθέσω ὅμως πώς εἴχαμε συμφωνήσει νά κρατήσουμε μέχρι τό τελεσίγραφο τῶν γερμανῶν, καί ὕστερα ἀπό τό τελεσίγραφο νά ὑποχωρήσουμε. Ὁ γερμανός μᾶς τήν ἔσκασε: ἀπό τίς εφτά μέρες μᾶς ἔκλεψε τίς πέντε[16]. Ἡ τακτική τοῦ Τρότσκι, ὅσον καιρό ἀπόβλεπε στό τραινάρισμα, ἦταν σωστή· ἄρχισε νά γίνεται λαθεμένη ἀπό τή στιγμή πού κηρύχθηκε ἡ λήξη τῆς κατάστασης πολέμου, χωρίς νά ὑπογραφεῖ εἰρήνη. Πρότεινα κατηγορηματικότατα νά ὑπογραφεῖ ἡ εἰρήνη. Καλύτερη εἰρήνη ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ δέν μπορούσαμε νά πετύχουμε. Τό καταλαβαίνουν ὅλοι ὅτι θά εἴχαμε ἕνα μήνα ἀνάπαυλα, ὅτι ἐμεῖς δέν θά χάναμε. Ἐφόσον ἡ ἱστορία τό σάρωσε αὐτό, δέν ἀξίζει τόν κόπο νά τό θυμίζουμε, εἶναι ὅμως γελοῖο νά λέει ὁ Μπουχάριν: «ἡ ζωή θά δείξει ὅτι εἴχαμε δίκιο». Δίκιο εἶχα ἐγώ, γιατί ἀπό τό 1915 ἀκόμη ἔγραψα μ᾽αὐτή τήν ἔννοια: «πρέπει νά ἑτοιμαζόμαστε νά κάνουμε πόλεμο, ὁ πόλεμος εἶναι ἀναπόφευκτος, ἔρχεται, θά ἔλθει»*. Μά ἔπρεπε ὅμως νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη καί νά μή κοκορευόμαστε τοῦ κάκου. Καί πολύ περισσότερο ἔπρεπε νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη, γιατί ὁ πόλεμος θά ἔλθει, καί τώρα ἐμεῖς, τουλάχιστο, διευκολύνουμε τήν ἐκκένωση τῆς Πετρούπολης, τήν ἔχουμε ἤδη διευκολύνει. Αὐτό εἶναι γεγονός. Ὅταν ὁ σ. Τρότσκι προβάλλει νέες

*Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 52-53. *Ἡ Σύντ.*

ἀξιώσεις: «ὑποσχεθεῖτε ὅτι δέν θά ὑπογράψετε εἰρήνη μέ τόν Βιννιτσένκο», ἐγώ λέω ὅτι σέ καμιά περίπτωση δέν θά ἀναλάβω μιά τέτια ὑποχρέωση[17]. Ἄν τό συνέδριο ἀναλάβαινε μιά τέτια ὑποχρέωση, κανένας, οὔτε ἐγώ, οὔτε κανένας ἄλλος ἀπό τούς ὁμοϊδεάτες μου δέν θά ἀναλάβαινε τήν εὐθύνη γι᾽αὐτό. Αὐτό θά σήμαινε νά δεσμευτοῦμε ξανά μέ μιά ἐπίσημη ἀπόφαση ἀντί νά ἔχουμε μιά καθαρή γραμμή ἑλιγμῶν—ὑποχωρώντας καί κάποτε, ὅταν εἶναι δυνατό, κάνοντας ἐπίθεση. Στόν πόλεμο ποτέ δέν ἐπιτρέπεται νά δεσμεύεσαι ἀπό τυπικούς λόγους. Εἶναι γελοῖο νά μή ξέρεις τήν ἱστορία τῶν πολέμων, νά μή ξέρεις ὅτι ἡ συνθήκη εἶναι ἕνα μέσο συγκέντρωσης δυνάμεων: ἀναφέρθηκα ἤδη στήν ἱστορία τῆς Πρωσίας. Μερικοί σκέπτονται ὁλωσδιόλου σάν παιδιά: ὑπόγραψες συνθήκη, ἄρα πουλήθηκες στό σατανά, πῆγες στήν κόλαση. Αὐτό ἁπλούστατα εἶναι γελοῖο, τή στιγμή πού ἡ ἱστορία τῶν πολέμων δείχνει πεντακάθαρα ὅτι ἡ ὑπογραφή συνθήκης ὕστερα ἀπό μιά ἥττα, εἶναι μέσο συγκέντρωσης δυνάμεων. Στήν ἱστορία ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού οἱ πόλεμοι ἀκολουθοῦσαν ὁ ἕνας τόν ἄλλο, ὅλα αὐτά τά ξεχάσαμε, βλέπουμε πώς ὁ παλιός πόλεμος μετατρέπεται σέ...*. Ἄν σᾶς ἀρέσει, δεσμευτεῖτε γιά πάντα μέ τυπικούς λόγους καί δόστε τότε τίς ὑπεύθυνες θέσεις στούς ἀριστερούς ἐσέρους[18]. Ἐμεῖς δέν ἀναλαβαίνουμε εὐθύνες γι᾽αὐτό. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἐπιθυμίας γιά διάσπαση. Πιστεύω πώς ἡ ζωή θά σᾶς διδάξει. Στίς 12 τοῦ Μάρτη—δέν ἀπέχει καί πολύ—θά ἔχετε ἄφθονο ὑλικό[19].

Ὁ σύντροφος Τρότσκι λέει πώς αὐτό θά εἶναι προδοσία μέ τήν κυριολεκτική σημασία τῆς λέξης. Ὑποστηρίζω ὅτι ἡ ἄποψη αὐτή εἶναι πέρα γιά πέρα λαθεμένη**. Γιά νά τό δείξω συγκεκριμένα θά σᾶς φέρω ἕνα παράδειγμα: δυό ἄνθρωποι βαδίζουν μαζί καί τούς ρίχνονται δέκα ἄτομα, ὁ ἕνας παλεύει, ὁ ἄλλος τό βάζει στά πόδια—αὐτό εἶναι προδοσία. Ὅταν ὅμως ὑπάρχουν δυό στρατιές ἀπό ἑκατό χιλιάδες καί τούς ἐπιτίθενται πέντε στρατιές· τή μιά στρατιά τήν κύκλωσαν διακόσιες χιλιάδες, ἡ ἄλλη πρέπει νά πάει γιά ἐνίσχυση, μά ξέρει πώς οἱ τριακόσιες χιλιάδες ἔχουν τέτια διάταξη, ὥστε νά τήν περιμένει ἐκεῖ μιά παγίδα: ἐπιτρέπεται τάχα νά πάει γιά ἐνίσχυση; Ὄχι,

---

*Στό στενογραφημένο χειρόγραφο λείπουν μερικές λέξεις. *Ἡ Σύντ.*

**Στά πρακτικά τό κείμενο πού ἀρχίζει ἀπό τίς λέξεις «...εἶναι μέσο συγκέντρωσης δυνάμεων...» εἶναι γραμμένο ἔτσι: «...εἶναι γιά τή συγκέντρωση δυνάμεων. Ἡ ἱστορία ἔχει νά παρουσιάσει ἑκατοντάδες διάφορα σύμφωνα. Τότε δόστε τίς ὑπεύθυνες θέσεις στόν Τρότσκι κ.ἄ. ...». *Ἡ Σύντ.*

δέν ἐπιτρέπεται. Αὐτό δέν ἀποτελεῖ προδοσία, οὔτε δειλία: μιά ἁπλή μεγέθυνση τῶν ἀριθμῶν ἄλλαξε ὅλες τίς ἔννοιες, κάθε στρατιωτικός τό ξέρει—ἐδῶ δέν πρόκειται γιά προσωπική μου γνώμη: ἐνεργώντας ἔτσι, προφυλάσσω τή στρατιά μου, τήν ἄλλη ἄς τήν αἰχμαλωτίσουν, ἐγώ θά ἀνασυγκροτήσω τή δική μου, ἔχω συμμάχους, θά περιμένω, οἱ σύμμαχοι θά ἔλθουν. Μόνο ἔτσι μπορεῖ νά σκέπτεται κανείς· μά ὅταν στούς στρατιωτικούς συλλογισμούς ἀνακατεύονται καί ἄλλοι, τότε ἔχουμε μόνο λόγια καί τίποτε παραπάνω. Τέτια πολιτική δέν ἐπιτρέπεται νά κάνουμε.

Ὅ,τι μποροῦσε νά γίνει, τό κάναμε. Ὑπογράφοντας τή συνθήκη, διαφυλάξαμε τήν Πετρούπολη, ἔστω καί γιά μερικές μέρες. (Οἱ γραμματεῖς καί οἱ στενογράφοι μή βάλουν στό νοῦ τους νά τό γράψουν αὐτό.) Ἡ συνθήκη ἐπιβάλλει νά ἀποχωρήσουν τά στρατεύματά μας ἀπό τή Φιλλανδία, στρατεύματα ἐντελῶς ἄχρηστα, δέν μᾶς ἀπαγορεύει ὅμως νά στέλνουμε ὅπλα στή Φιλλανδία. Ἄν ἡ Πετρούπολη ἔπεφτε πρίν λίγες μέρες, θά τήν ἀγκάλιαζε ὁ πανικός καί τίποτε δέν θά βγάζαμε ἀπό μέσα, ἐνῶ μέσα στίς πέντε αὐτές μέρες βοηθήσαμε τούς φιλλανδούς συντρόφους μας—δέν θά πῶ πόσο, τό ξέρουν οἱ ἴδιοι.

Οἱ κουβέντες ὅτι προδόσαμε τή Φιλλανδία εἶναι κουβέντες πάρα πολύ παιδαριώδεις. Ἐμεῖς τή βοηθήσαμε ἀκριβῶς, γιατί ὑποχωρήσαμε ἔγκαιρα μπροστά στούς γερμανούς. Δέν πρόκειται ποτέ νά χαθεῖ ἡ Ρωσία, ἄν πέσει ἡ Πετρούπολη, σ᾽αὐτό ἔχει χίλιες φορές δίκιο ὁ σ. Μπουχάριν, μά ἄν κάνουμε ἑλιγμούς ἀλά Μπουχάριν, τότε μποροῦμε νά χαντακώσουμε μιά πετυχημένη ἐπανάσταση. (Γ έ λ ι α.)

Δέν προδόσαμε οὔτε τή Φιλλανδία, οὔτε τήν Οὐκρανία. Κανένας συνειδητός ἐργάτης δέν θά μᾶς δόσει τέτια μομφή. Βοηθᾶμε ὅσο μποροῦμε. Κανέναν καλό ἄνθρωπο δέν βγάλαμε καί δέν θά βγάλουμε ἀπό τά στρατεύματά μας. Ἄν λέτε πώς ὁ Χόφμαν θά μᾶς πιάσει, θά μᾶς αἰφνιδιάσει—βέβαια, μπορεῖ, δέν ἀμφιβάλλω, μά μέσα σέ πόσες μέρες θά τό κάνει αὐτό,οὔτε αὐτός τό ξέρει, οὔτε καί κανένας ἄλλος. Ἐκτός ἀπ᾽αὐτό, οἱ γνῶμες σας ὅτι θά μᾶς πιάσει, θά μᾶς αἰφνιδιάσει, εἶναι γνῶμες πού ἀφοροῦν τόν πολιτικό συσχετισμό τῶν δυνάμεων, γιά τόν ὁποῖο θά μιλήσω παρακάτω.

Ἀφοῦ ἐξήγησα, γιατί δέν μπορῶ καθόλου νά δεχτῶ τήν πρόταση τοῦ Τρότσκι—ἔτσι δέν ἐπιτρέπεται νά κάνουμε πολιτική—πρέπει νά πῶ ὅτι ὁ Ράντεκ ἀποτελεῖ ἕνα παράδειγμα πού δείχνει πόσο οἱ σύντροφοί μας ἀπομακρύνθηκαν στό συνέδριό

μας ἀπό τή λογοκοπία πού τή διατήρησε οὐσιαστικά ὁ Οὐρίτσκι. Μέ κανένα τρόπο δέν μπορῶ νά κατηγορήσω τόν Ράντεκ ὅτι ἡ ὁμιλία του ἦταν λογοκοπία. Εἶπε: «Δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος προδοσίας, οὔτε αἶσχος, γιατί εἶναι φανερό πώς ὑποχωρήσατε μπροστά σέ μιά ὑπέρτερη στρατιωτική δύναμη». Εἶναι μιά ἐκτίμηση πού συντρίβει ὁλόκληρη τή θέση τοῦ Τρότσκι. «Σφίγγοντας τά δόντια, πρέπει νά ἑτοιμάζουμε δυνάμεις», εἶπε ὁ Ράντεκ. Αὐτό εἶναι σωστό καί τό ὑπογράφω καί μέ τά δυό μου τά χέρια: νά ἑτοιμαζόμαστε, ὄχι κάνοντας τόν κόκορα, ἀλλά σφίγγοντας τά δόντια.

Μήν κοκορεύεσαι,ἀλλά, σφίγγοντας τά δόντια, ἑτοίμαζε τίς δυνάμεις σου. Ὁ ἐπαναστατικός πόλεμος θά ἔλθει, δέν διαφωνοῦμε σ'αὐτό· ὑπάρχουν διαφωνίες σχετικά μέ τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ—νά τήν ὑπογράψουμε ἤ ὄχι; Τό χειρότερο ἀπ'ὅλα εἶναι ὅτι ὁ στρατός εἶναι ἄρωστος, ναί, καί γι'αὐτό στήν ΚΕ πρέπει νά ὑπάρχει μιά σταθερή γραμμή, καί ὄχι διαφωνίες, καί οὔτε καί ἡ μέση γραμμή, πού ὑποστήριξε καί ὁ σ. Μπουχάριν. Δέν περιγράφω μέ ρόδινα χρώματα τήν ἀνάπαυλα· κανείς δέν ξέρει πόσο θά κρατήσει ἡ ἀνάπαυλα, οὔτε κι'ἐγώ τό ξέρω. Εἶναι γελοῖες οἱ προσπάθειες πού γίνονται γιά νά μοῦ ἀποσπάσουν μιά ἀπάντηση γιά τό πόσο θά κρατήσει ἡ ἀνάπαυλα. Χάρη στίς ὁδικές ἀρτηρίες πού διατηροῦνται, βοηθᾶμε καί τήν Οὐκρανία καί τή Φιλλανδία. Ἀξιοποιοῦμε τήν ἀνάπαυλα, κάνοντας ἑλιγμούς, ὑποχωρώντας.

Κανείς πιά δέν μπορεῖ νά πεῖ στόν γερμανό ἐργάτη ὅτι οἱ ρῶσοι κάνουν καπρίτσια, τώρα εἶναι φανερό πώς ἔρχεται ὁ γερμανικός καί ὁ ἰαπωνικός ἰμπεριαλισμός, αὐτό θά τό καταλάβουν ὅλοι μαζί κι'ὁ καθένας χωριστά· ὁ γερμανός, ἐκτός ἀπό τήν ἐπιθυμία νά πνίξει τούς μπολσεβίκους, ἔχει τήν ἐπιθυμία νά πνίξει καί τή Δύση. Ὅλα ἔχουν μπερδευτεῖ καί σ'αὐτό τό νέο πόλεμο θά χρειαστεῖ καί πρέπει νά ξέρουμε νά κάνουμε ἑλιγμούς.

Ὅσοναφορᾶ τό λόγο τοῦ σ. Μπουχάριν, σημειώνω πώς ὅταν δέν ἔχει ἀρκετά ἐπιχειρήματα, λανσάρει κάτι ἀπό τόν Οὐρίτσκι καί λέει: «Ἡ συνθήκη μᾶς ἀτιμάζει». Ἐδῶ δέν χρειάζονται ἐπιχειρήματα: ἄν εἴμαστε ἀτιμασμένοι, πρέπει νά μαζεύουμε τά χαρτιά μας καί νά τό βάλουμε στά πόδια, ὡστόσο, ἄν καί εἴμαστε «ἀτιμασμένοι», δέν νομίζω ὅτι οἱ θέσεις μας ἔχουν κλονιστεῖ. Ὁ σ. Μπουχάριν δοκίμασε νά ἀναλύσει τήν ταξική βάση τῶν θέσεών μας, μά ἀντί νά τό κάνει αὐτό διηγήθηκε κάποιο ἀνέκδοτο γιά ἕναν μακαρίτη οἰκονομολόγο ἀπό τή Μόσχα.

Αὐτοί πού βρῆκαν στήν τακτική μας κάποια σχέση μέ τό μαυραγοριτισμό—εἶναι γελοῖο μά τό θεό, ξέχασαν πώς ἡ στάση τῆς τάξης στό σύνολό της—τῆς τάξης κι᾽ ὄχι τῶν μαυραγοριτῶν— μᾶς δείχνει ὅτι ἡ ρωσική ἀστική τάξη κι᾽ ὅλοι αὐτοί πού σέρνονται στήν οὐρά της—ἄνθρωποι τῆς «Ντιέλο Ναρόντα» καί τῆς «Νάσα Ζίζν»[20]—μᾶς σπρώχνουν σ᾽αὐτό τόν πόλεμο μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις. Μά αὐτό τό ταξικό γεγονός δέν τό ὑπογραμμίζετε. Ἄν κηρύξουμε τώρα τόν πόλεμο κατά τῆς Γερμανίας, θά σημαίνει πώς παρασυρθήκαμε ἀπό τίς προβοκάτσιες τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτό δέν εἶναι κάτι τό καινούργιο, γιατί αὐτό εἶναι ὁ πιό σίγουρος—δέν λέω: ὁ ἀπόλυτα σίγουρος, τίποτε ἀπόλυτα σίγουρο δέν ὑπάρχει—ὁ πιό σίγουρος δρόμος γιά νά μᾶς ἀνατρέψουν ἀμέσως. Ὅταν ὁ σ. Μπουχάριν ἔλεγε: ἡ ζωή εἶναι μέ τό μέρος τους, στό τέλος θά ἀναγνωρίσουμε τόν ἐπαναστατικό πόλεμο—πανηγύριζε μιά εὔκολη νίκη, γιατί ἐμεῖς ἀπό τό 1915 ἀκόμη προλέγαμε τό ἀναπόφευκτο τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου. Διαφωνούσαμε στό ἑξῆς ζήτημα: ἄν ὁ γερμανός θά μᾶς ἐπιτεθεῖ ἤ ὄχι· ἄν ἔπρεπε νά κηρύξουμε τή λήξη τῆς κατάστασης πολέμου· ἄν πρός τό συμφέρον τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου ἔπρεπε νά προβοῦμε σέ μιά φυσική ὑποχώρηση, παραχωρώντας ἔδαφος γιά νά κερδίσουμε χρόνο. Ἡ στρατηγική καί ἡ πολιτική μᾶς ἐπιβάλλουν νά δεχτοῦμε τήν πιό ἐπονείδιστη συνθήκη εἰρήνης. Οἱ διαφωνίες μας θά ἐξαφανιστοῦν ὅλες ἀπό τή στιγμή πού θά παραδεχτοῦμε τήν τακτική αὐτή.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε
στίς 19 (6) τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα
«Ραμπότσι-Κρεστιάνσκι Νιζεγκορόντσκι
Λιστόκ», ἀρ. φύλ. 54

3

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ[21]

Τό συνέδριο θεωρεῖ ἀπαραίτητο νά ἐπικυρώσει τή βαρύτατη καί ταπεινωτικότατη συνθήκη εἰρήνης πού ὑπόγραψε ἡ Σοβιετική ἐξουσία μέ τή Γερμανία, παίρνοντας ὑπόψη ὅτι δέν ἔχουμε στρατό, ὅτι στά τμήματα τῆς πρώτης γραμμῆς, πού ἔχουν χάσει τό ἠθικό τους, ἐπικρατεῖ μιά ἐξαιρετικά ἀρωστιάρικη κατάσταση, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό κάθε, ἔστω καί τήν ἐλάχιστη, δυνατότητα ἀνάπαυλας μπροστά στήν ἐπίθεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία.

Στή σημερινή περίοδο, πού ἔχει ἀρχίσει ἡ ἐποχή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, εἶναι ἱστορικά ἀναπόφευκτες οἱ ἐπανειλημμένες στρατιωτικές ἐπιθέσεις τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν (τόσο ἀπό τή Δύση, ὅσο καί ἀπό τήν 'Ανατολή) ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Στίς σημερινές συνθῆκες ἐξαιρετικῆς ὄξυνσης ὅλων τῶν ταξικῶν σχέσεων στό ἐσωτερικό τῶν κρατῶν, καθώς καί τῶν διεθνῶν σχέσεων, ἡ ἱστορική ἀναγκαιότητα τῶν ἐπιθέσεων αὐτῶν μπορεῖ κάθε στιγμή, πολύ σύντομα, ἀκόμη καί σέ μερικές μέρες, νά ὁδηγήσει σέ νέους ἰμπεριαλιστικούς ἐπιθετικούς πολέμους ἐνάντια στό σοσιαλιστικό κίνημα γενικά, ἐνάντια στή Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας εἰδικά.

Γι'αὐτό, τό συνέδριο δηλώνει ὅτι θεωρεῖ πρώτιστο καί βασικό καθῆκον καί τοῦ Κόμματός μας, καί ὁλόκληρης τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ συνειδητοῦ προλεταριάτου, καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά παρθοῦν τά πιό δραστήρια, τά πιό ἀμείλικτα, ἀποφασιστικά καί δρακόντεια μέτρα γιά νά ἀνέβει ἡ αὐτοπειθαρχία καί ἡ πειθαρχία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας, γιά νά ξεκαθαριστεῖ ὅτι ἀπό ἱστορική ἀναγ-

καιότητα ἡ Ρωσία ζυγώνει σ᾽ἕναν ἀπελευθερωτικό, πατριωτικό, σοσιαλιστικό πόλεμο, γιά νά δημιουργηθοῦν παντοῦ μαζικές ὀργανώσεις, στενότατα συνδεμένες μεταξύ τους καί ἑνωμένες μέ μιά σιδερένια ἑνιαία θέληση, ἱκανές γιά ἑνωμένη καί γεμάτη αὐταπάρνηση δράση τόσο στίς καθημερινές, ὅσο καί ἰδιαίτερα στίς κρίσιμες στιγμές τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ —τέλος γιά νά ὀργανωθεῖ μιά ὁλόπλευρη, συστηματική καί γενική ἐκπαίδευση τοῦ ἐνήλικου πληθυσμοῦ, χωρίς διάκριση φύλου, στόν τομέα τῶν στρατιωτικῶν γνώσεων καί τῶν στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τό συνέδριο θεωρεῖ ὅτι ἡ πιό σίγουρη ἐγγύηση γιά τήν κατοχύρωση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού νίκησε στή Ρωσία, εἶναι μόνο ἡ μετατροπή της σέ διεθνή ἐργατική ἐπανάσταση.

Τό συνέδριο πιστεύει ὅτι ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης τό βῆμα πού ἔκανε ἡ Σοβιετική ἐξουσία, μέ τό σημερινό συσχετισμό τῶν δυνάμεων στό διεθνή στίβο, ἦταν ἀναπόφευκτο καί ἀναγκαῖο.

Τό συνέδριο πιστεύει ὅτι ἡ ἐργατική ἐπανάσταση ὡριμάζει σταθερά σέ ὅλες τίς ἐμπόλεμες χῶρες, προετοιμάζοντας τήν ἀναπόφευκτη καί ὁλοκληρωτική ἥττα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, καί δηλώνει ὅτι τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας θά ὑποστηρίξει μέ ὅλες του τίς δυνάμεις καί μέ ὅλα τά μέσα πού διαθέτει τό ἀδελφικό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν χωρῶν.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα
ἀπό τίς 8 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Γενάρη 1919 στήν ἐφημερίδα «Κομμουνάρ», ἀρ. φύλ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας, πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

4

ΟΜΙΛΙΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΙΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΡΟΤΣΚΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ[22]

1

Σύντροφοι, στό λόγο μου εἶπα ἤδη πώς οὔτε ἐγώ, οὔτε οἱ ὀπαδοί μου θεωροῦμε δυνατή τήν ἀποδοχή τῆς τροποποίησης αὐτῆς. Σέ ὁποιονδήποτε στρατηγικό ἑλιγμό ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά δένουμε τά χέρια μας. Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπό τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων καί ἀπό τή στιγμή μιᾶς ἐπίθεσης ἐναντίον μας ἀπομέρους τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἰμπεριαλιστικῆς χώρας, ἀπό τή στιγμή πού ἡ ἐξυγίανση τοῦ στρατοῦ μας—καί αὐτή ἄρχισε ἀναμφισβήτητα—θά φτάσει στό σημεῖο πού νά εἴμαστε σέ θέση καί νά ἔχουμε τήν ὑποχρέωση ὄχι μόνο νά ἀρνηθοῦμε νά ὑπογράψουμε τήν εἰρήνη, μά καί νά κηρύξουμε τόν πόλεμο. Ἀντί τίς τροποποιήσεις πού προτείνει ὁ σ. Τρότσκι, εἶμαι σύμφωνος νά ψηφίσουμε τά παρακάτω:

Πρῶτο, νά εἰπωθεῖ—κι'αὐτό θά τό ὑποστηρίξω ὁπωσδήποτε—ὅτι ἡ σημερινή ἀπόφαση δέν θά δημοσιευτεῖ στόν Τύπο, ἀλλά θά ἀνακοινωθεῖ μόνο ἡ ἐπικύρωση τῆς συνθήκης.

Δεύτερο, σέ σύνδεση μέ τήν ἐνδεχόμενη ἐπίθεση τῶν ἰαπώνων, παραχωρεῖται στήν ΚΕ τό δικαίωμα νά κάνει τροποποιήσεις στίς μορφές τῆς δημοσίευσης καί στό περιεχόμενο.

Τρίτο, νά εἰπωθεῖ ὅτι τό συνέδριο ἐξουσιοδοτεῖ τήν ΚΕ τοῦ Κόμματος καί νά καταγγείλει ὅλες τίς συνθῆκες εἰρήνης καί νά κηρύξει τόν πόλεμο ἐνάντια σέ ὁποιαδήποτε ἰμπεριαλιστική δύναμη καί σέ ὅλο τόν κόσμο, ὅταν κρίνει πώς ἔφτασε ἡ κατάλληλη στιγμή.

Πρέπει νά δόσουμε στήν ΚΕ αὐτή τήν ἐξουσιοδότηση νά καταγγείλει τίς συνθῆκες σ'ὁποιαδήποτε στιγμή, αὐτό ὅμως σέ

καμιά περίπτωση δέν σημαίνει πώς τίς καταγγέλλουμε τώρα, μέσα στήν κατάσταση πού ὑπάρχει σήμερα. Τώρα δέν πρέπει νά δένουμε μέ τίποτε τά χέρια μας. Οἱ λέξεις πού προτείνει νά προσθέσουμε ὁ σ. Τρότσκι θά συγκεντρώσουν τίς ψήφους αὐτῶν πού εἶναι κατά τῆς ἐπικύρωσης γενικά, τίς ψήφους ὑπέρ τῆς μέσης γραμμῆς, ἡ ὁποία θά δημιουργήσει ξανά μιά κατάσταση τέτια πού κανένας ἐργάτης, κανένας στρατιώτης δέν θά καταλάβει τίποτε ἀπό τήν ἀπόφασή μας.

Τώρα θά ἀποφασίσουμε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἐπικυρωθεῖ ἡ συνθήκη καί θά ἐξουσιοδοτήσουμε τήν Κεντρική ᾿Επιτροπή νά κηρύξει τόν πόλεμο σέ ὁποιαδήποτε στιγμή, γιατί ἑτοιμάζεται μιά ἐπίθεση ἐναντίον μας, ἴσως, ἀπό τρεῖς πλευρές· ἡ ᾿Αγγλία ἤ ἡ Γαλλία θά θελήσουν νά μᾶς πάρουν τό ᾿Αρχάγγελσκ—αὐτό εἶναι ἀπόλυτα πιθανό, μά, ὅπως καί νά ἔχει ὅμως τό πράγμα, δέν πρέπει νά περιορίζουμε καθόλου τό κεντρικό μας ὄργανο οὔτε ὁσοναφορᾶ τήν καταγγελία τῆς συνθήκης εἰρήνης, οὔτε ὁσοναφορᾶ τήν κήρυξη τοῦ πολέμου. Δίνουμε οἰκονομική βοήθεια στούς οὐκρανούς, τούς βοηθᾶμε ὅσο μποροῦμε. Πάντως δέν πρέπει νά δεσμευόμαστε μέ τήν ὑποχρέωση νά μήν ὑπογράψουμε καμιά συνθήκη εἰρήνης. Σέ μιά ἐποχή πού αὐξάνουν οἱ περιπτώσεις πολέμων, ὅταν ὁ ἕνας πόλεμος διαδέχεται τόν ἄλλο, ἀναπτύσσονται καί νέοι συνδυασμοί. ῾Η συνθήκη εἰρήνης εἶναι ἕνας δυναμικός ἑλιγμός—κι ᾿ἐμεῖς εἴτε θά παραδεχτοῦμε αὐτό τόν ὅρο τοῦ ἑλιγμοῦ, εἴτε θά δέσουμε ἐκ τῶν προτέρων ἐπίσημα τά χέρια μας, ἔτσι πού νά μή μποροῦμε νά κινηθοῦμε: νά μή μποροῦμε οὔτε νά κλείνουμε εἰρήνη, οὔτε νά πολεμᾶμε.

2

Μοῦ φαίνεται εἶπα: ὄχι, αὐτό δέν μπορῶ νά τό δεχτῶ. ῾Η τροποποίηση αὐτή ἀφήνει κάποιο ὑπονοούμενο, ἐκφράζει αὐτό πού θέλει νά πεῖ ὁ σ. Τρότσκι. ῾Η ἀπόφαση δέν πρέπει νά ἔχει ὑπονοούμενα.

Τό πρῶτο σημεῖο λέει ὅτι δεχόμαστε τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης, θεωρώντας ἀπαραίτητο νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό κάθε, ἔστω καί τήν παραμικρή, δυνατότητα ἀνάπαυλας μπροστά στήν ἐπίθεση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία. Μιλώντας γιά ἀνάπαυλα, δέν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ ἐπίθεση ἐνάντια στή Δημοκρατία μας συνεχίζεται. Νά ἡ σκέψη μου, πού τήν ὑπογράμμισα στόν τελικό μου λόγο.

5

ΟΜΙΛΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΩΝ «ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ» ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΡΟΤΣΚΙ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ[23]

Δέν ἔχω τή δυνατότητα νά ἀπαντήσω τώρα στήν πολεμική τοῦ σ. Ράντεκ, μιά καί δέν ψηφίζω, δέν μπαίνει γιά μένα ζήτημα νά αἰτιολογήσω τήν ψῆφο μου. Νά ἀπαντήσω μέ τό συνηθισμένο τρόπο δέν μπορῶ καί δέν θέλω νά καθυστερήσω τό συνέδριο, ζητώντας νά μοῦ δοθεῖ ὁ λόγος γιά νά ἀπαντήσω στήν πολεμική αὐτή. Γι'αὐτό θυμίζω μόνο ὅσα εἶπα στόν τελικό μου λόγο, καί, δεύτερο, διαμαρτύρομαι ἐνάντια στή μετατροπή τῆς ὁμιλίας γιά τήν αἰτιολόγηση τῆς ψήφου σέ πολεμική, στήν ὁποία δέν ἔχω τή δυνατότητα νά ἀπαντήσω.

6

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Ζητῶ τό λόγο γιά νά κάνω μιά προσθήκη στήν ἀπόφαση: Τό συνέδριο θεωρεῖ ἀναγκαῖο νά μή δημοσιεύσει τήν ἀπόφαση πού πῆρε καί ὑποχρεώνει ὅλα τά μέλη τοῦ Κόμματος νά κρατήσουν τήν ἀπόφαση αὐτή μυστική. Στόν Τύπο δίνεται μόνο—καί μάλιστα ὄχι σήμερα, ἀλλά ὅταν τό ὑποδείξει ἡ ΚΕ—μιά ἀνακοίνωση ὅτι τό συνέδριο εἶναι ὑπέρ τῆς ἐπικύρωσης.

'Εκτός ἀπ'αὐτό, τό συνέδριο ὑπογραμμίζει ἰδιαίτερα ὅτι ἡ ΚΕ ἐξουσιοδοτεῖται νά καταγγείλει ὁποιαδήποτε στιγμή ὅλες τίς συνθῆκες εἰρήνης μέ τά ἰμπεριαλιστικά καί τά ἀστικά κράτη, καθώς καί νά τούς κηρύξει τόν πόλεμο.

7

ΟΜΙΛΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΖΗΝΟΒΙΕΦ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Νομίζω, σύντροφοι, πώς δέν χρειάζεται ή τροποποίηση πού προτείνει ό σ. Ζηνόβιεφ[24]. 'Ελπίζω ότι στήν αἴθουσα βρίσκονται μόνο μέλη τοῦ Κόμματος, κι'ἔχω τή γνώμη ὅτι, λόγω τῆς σπουδαιότητας τοῦ ζητήματος αὐτοῦ γιά τό κράτος, μποροῦμε νά ψηφίσουμε τήν ἀπόφαση νά παρθεῖ μιά προσωπική ὑπεύθυνη δήλωση ἀπό τόν καθένα πού βρίσκεται στήν αἴθουσα αὐτή.

Τό μέτρο αὐτό δέν εἶναι καθόλου περιττό, βρισκόμαστε σέ συνθῆκες πού τά στρατιωτικά μυστικά γίνονται γιά τή Ρωσική Δημοκρατία πολύ σπουδαῖο ζήτημα, τό πιό οὐσιαστικό. Ἄν ποῦμε ἀπό τόν Τύπο ὅτι τό συνέδριο ψήφισε τήν ἐπικύρωση, τότε δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει καμιά παρεξήγηση. Προτείνω μόνο νά μή τό ψηφίσουμε αὐτό τώρα, γιατί μπορεῖ νά γίνουν ἀλλαγές: σήμερα κιόλας πρέπει νά ἔλθουν πληροφορίες, ἔχουμε πάρει εἰδικά μέτρα γιά νά μᾶς ἐνημερώνουν ἀπό τά Βορειο-ανατολικά καί ἀπό τό Νότο—οἱ εἰδήσεις αὐτές μπορεῖ νά προκαλέσουν κάποια ἀλλαγή. Ἄν τό συνέδριο συμφωνήσει ὅτι ὀφείλουμε νά κάνουμε ἑλιγμούς πρός τό συμφέρον τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου, καί μάλιστα ἐξουσιοδοτήσει τήν ΚΕ νά κηρύξει τόν πόλεμο, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι πάνω σ'αὐτό εἶναι σύμφωνες καί οἱ δυό μερίδες τοῦ Κόμματος, ἡ διαφωνία βρισκόταν μόνο στό ἄν θά πρέπει νά συνεχίσουμε τόν πόλεμο χωρίς καμιά ἀνάπαυλα ἤ ὄχι. Νομίζω πώς, ὅταν προτείνω τήν τροποποίηση αὐτή, μιλάω γιά κάτι ἀδιαφιλονίκητο καί γιά τήν πλειοψηφία καί γιά τήν ἀντιπολίτευση. Νομίζω πώς ἄλλες ἑρμηνεῖες δέν μπορεῖ νά ὑπάρχουν. Θεωρῶ πιό πρακτικό νά κατοχυρωθεῖ μόνο ὅτι πρέπει νά κρατήσουμε μυστική τήν ἀπόφαση. 'Εκτός ἀπ'αὐτό, νά ληφθοῦν συμπληρωματικά μέτρα καί γιά τό σκοπό αὐτό νά παρθεῖ προσωπική ὑπεύθυνη δήλωση ἀπό τόν καθένα πού βρίσκεται σ'αὐτή τήν αἴθουσα.

8

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

1

'Επειδή τό κείμενο τῆς ἀπόφασης μοιράστηκε, δέν θά ἔπρεπε ἄραγε νά πάρουμε τώρα ἀμέσως μιά ἀπόφαση ὅτι ὁ καθένας πού πῆρε τό κείμενο τῆς ἀπόφασης πρέπει νά τό καταθέσει ἀμέσως ἐδῶ, σ'αὐτό τό τραπέζι; Αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά μέτρα διαφύλαξης τοῦ στρατιωτικοῦ μυστικοῦ.

2

Παρακαλῶ νά ψηφίσουμε. Τά κεντρικά κομματικά μας ὄργανα ἀποτελοῦνται ἀπό ὥριμους ἀνθρώπους, πού θά καταλάβουν ὅτι οἱ ἀνακοινώσεις πού περιέχουν ἕνα στρατιωτικό μυστικό γίνονται προφορικά. Γι'αὐτό ἐπιμένω κατηγορηματικά νά συγκεντρωθοῦν ἀμέσως ἐδῶ σ'αὐτό τό τραπέζι ὅλα τά κείμενα τῶν ἀποφάσεων, πού βρίσκονται στά χέρια τῶν ἀντιπροσώπων.

9

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ[25]

Σύντροφοι, ὅπως ξέρετε, γύρω ἀπό τό ζήτημα τῆς ἀλλαγῆς τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος ἔγινε μέσα στό Κόμμα, ἀπό τόν 'Απρίλη τοῦ 1917, μιά ἀρκετά διεξοδική συζήτηση, καί γι'αὐτό ἡ Κεντρική 'Επιτροπή μπόρεσε νά πάρει ἀμέσως μιάν ἀπόφαση πού δέν προκαλεῖ, ὅπως φαίνεται, μεγάλες συζητήσεις καί, ἴσως, δέν προκαλεῖ καί καμιά σχεδόν συζήτηση: δηλαδή, ἡ Κεντρική 'Επιτροπή σᾶς προτείνει νά ἀλλάξει ἡ ὀνομασία τοῦ Κόμματός μας καί νά ὀνομαστεῖ Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσίας, σέ παρένθεση—μπολσεβίκων. Τήν προσθήκη αὐτή τή θεωροῦμε ὅλοι ἀπαραίτητη, γιατί ἡ λέξη «μπολσεβίκος» ἔχει πολιτογραφηθεῖ ὄχι μόνο στήν πολιτική ζωή τῆς Ρωσίας, μά καί σέ ὁλόκληρο τόν Τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού παρακολουθεῖ σέ γενικές γραμμές τήν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων στή Ρωσία. Ὅτι ἡ ὀνομασία «Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα» δέν εἶναι ἐπιστημονικά σωστή, κι'αὐτό ξεκαθαρίστηκε πιά στόν Τύπο μας. Ὅταν οἱ ἐργάτες ἔφτιαξαν τό δικό τους κράτος, κατάλαβαν ὅτι ἡ παλιά ἔννοια τοῦ δημοκρατισμοῦ—τοῦ ἀστικοῦ δημοκρατισμοῦ—ἔχει ξεπεραστεῖ μέσα στό προτσές ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασής μας. Φτάσαμε σ'ἕνα τύπο δημοκρατίας, πού δέν ὑπῆρξε σέ κανένα μέρος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Εἶχε τό πρωτότυπό του μόνο στήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, ἀλλά γιά τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ὁ Ἔνγκελς εἶπε πώς ἡ Κομμούνα δέν ἦταν κράτος μέ τήν κυριολεκτική σημασία τῆς λέξης[26]. Μέ λίγα λόγια στό βαθμό πού οἱ ἴδιες οἱ ἐργαζόμενες μάζες ἀναλαβαίνουν τή διακυβέρνηση τοῦ κράτους καί δημιουργοῦν τήν ἔνοπλη δύναμη πού στηρίζει τό κρατικό αὐτό καθεστώς, στό βαθμό αὐτό

ἐξαφανίζεται ὁ εἰδικός μηχανισμός διακυβέρνησης, ἐξαφανίζεται ὁ εἰδικός μηχανισμός ἄσκησης ὁρισμένης κρατικῆς βίας, καί ἑπομένως, στόν ἴδιο βαθμό δέν μποροῦμε κι᾽ἐμεῖς νά εἴμαστε ὑπέρ τῆς δημοκρατίας μέ τήν παλιά της μορφή.

᾽Από τό ἄλλο μέρος, ἀρχίζοντας τούς σοσιαλιστικούς μετασχηματισμούς, πρέπει νά βάζουμε καθαρά μπροστά μας τό σκοπό πού ἐπιδιώκουν τελικά οἱ μετασχηματισμοί αὐτοί, καί συγκεκριμένα τό σκοπό τῆς δημιουργίας τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας, πού δέν περιορίζεται μόνο στό νά ἀπαλλοτριώσει τίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια, τή γῆ καί τά μέσα παραγωγῆς, πού δέν περιορίζεται μόνο σέ μιά αὐστηρή καταγραφή καί ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, μά προχωρεῖ παραπέρα στήν ἐφαρμογή τῆς ἀρχῆς: ἀπό τόν καθένα ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητές του, στόν καθένα ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες του. Νά γιατί ἡ ὀνομασία Κομμουνιστικό κόμμα εἶναι ἡ μοναδικά σωστή ἀπό ἐπιστημονική ἄποψη. ῾Η Κεντρική ᾽Επιτροπή ἀπόριψε ἀμέσως τήν ἀντίρηση ὅτι αὐτό μπορεῖ νά δόσει ἀφορμή νά μᾶς συγχέουν μέ τούς ἀναρχικούς, γιατί οἱ ἀναρχικοί δέν ὀνομάζονται ποτέ τους ἁπλῶς καί μόνο κομμουνιστές, ἀλλά προσθέτουν καί ὁρισμένες ἄλλες λέξεις. ᾽Από τήν ἄποψη αὐτή ὑπάρχουν λογῆς-λογῆς ἀποχρώσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὡστόσο δέν ὁδηγοῦν στό σημεῖο νά συγχέονται οἱ σοσιαλδημοκράτες μέ τούς σοσιαλρεφορμιστές καί μέ τούς ἐθνικούς σοσιαλιστές ἤ μέ ἄλλα τέτια κόμματα.

᾽Από τό ἄλλο μέρος, σπουδαιότατο ἐπιχείρημα γιά τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος εἶναι τό ὅτι μέχρι σήμερα τά παλιά Σοσιαλιστικά κόμματα, σέ ὅλες τίς προηγμένες χῶρες τῆς Εὐρώπης, δέν ἔχουν ἀπαλλαγεῖ ἀπό τό δηλητήριο τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ καί τοῦ σοσιαλπατριωτισμοῦ, πού στό σημερινό πόλεμο ὁδήγησε στήν πλήρη χρεοκοπία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ, τοῦ ἐπίσημου σοσιαλισμοῦ, ἔτσι πού ὥς τά σήμερα ὅλα σχεδόν τά ἐπίσημα Σοσιαλιστικά κόμματα ἀποτελοῦν πραγματική τροχοπέδη γιά τό ἐργατικό ἐπαναστατικό σοσιαλιστικό κίνημα, πραγματικό ἐμπόδιο γι᾽αὐτό. Καί τό Κόμμα μας, πού σήμερα ἔχει ἀναμφισβήτητα ἐξαιρετικά μεγάλες συμπάθειες μέσα στίς μάζες τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν χωρῶν —τό Κόμμα μας ἔχει ὑποχρέωση νά δηλώσει ὅσο τό δυνατό πιό ἀποφασιστικά, ἔντονα, ξεκάθαρα, κατηγορηματικά ὅτι διακόπτει κάθε σχέση μ᾽αὐτό τόν παλιό, ἐπίσημο σοσιαλισμό, καί ἡ ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος θά εἶναι τό πιό κατάλληλο μέσο νά πετύχει τό σκοπό αὐτό.

Παρακάτω. Πολύ πιό δύσκολο ζήτημα, σύντροφοι, ἦταν τό ζήτημα πού ἀφορᾶ τό θεωρητικό μέρος τοῦ προγράμματος, τό πρακτικό καί τό πολιτικό του μέρος. Ὅσο γιά τό θεωρητικό μέρος τοῦ προγράμματος ἔχουμε ὁρισμένο ὑλικό, καί συγκεκριμένα ἔχουν ἐκδοθεῖ στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη μερικές συλλογές σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος[27]· στά δυό κύρια θεωρητικά ὄργανα τοῦ Κόμματός μας: «Προσβεστσένιγε»[28], πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη, καί «Σπαρτάκ»[29], πού ἔβγαινε στή Μόσχα, δημοσιεύτηκαν ἄρθρα τά ὁποῖα αἰτιολογοῦσαν τή μιά ἤ τήν ἄλλη ἄποψη γιά τήν ἀλλαγή τοῦ θεωρητικοῦ μέρους τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματός μας. Ἀπό τήν πλευρά αὐτή ὑπάρχει ὁρισμένο ὑλικό. Διατυπώθηκαν δυό βασικές ἀπόψεις πού, κατά τή γνώμη μου, δέν διαφέρουν τουλάχιστο ριζικά, ἀπό ἄποψη ἀρχῶν. Ἡ μιά ἄποψη, πού τήν ὑποστήριζα ἐγώ, λέει πώς δέν ὑπάρχει λόγος, θά ἦταν μάλιστα καί λάθος, νά βγάλουμε ἀπό τό πρόγραμμά μας τό παλιό θεωρητικό του μέρος. Πρέπει ἁπλῶς νά τό συμπληρώσουμε, δίνοντας τό χαρακτηρισμό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σάν ἀνώτατου σταδίου ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ, καί σέ συνέχεια τό χαρακτηρισμό τῆς ἐποχῆς τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ξεκινώντας ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ἐποχή αὐτή τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἄρχισε. Ὅποια τύχη κι᾽ἄν περιμένει τήν ἐπανάστασή μας, καί τό τμῆμα μας πού εἶναι τμῆμα τοῦ διεθνοῦς προλεταριακοῦ στρατοῦ, ὅποιες κι᾽ἄν θά εἶναι οἱ μελλοντικές περιπέτειες τῆς ἐπανάστασης, πάντως, ἡ ἀντικειμενική κατάσταση τῶν ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν, πού ἔχουν μπλεχτεῖ στόν πόλεμο αὐτό, πού ἔχουν ὁδηγήσει στήν πείνα, στήν καταστροφή καί στήν ἀγριότητα τίς πιό προηγμένες χῶρες —ἡ κατάσταση ἀντικειμενικά δέν ἔχει διέξοδο. Κι᾽ἐδῶ πρέπει νά ποῦμε αὐτό πού ἔλεγε πρίν ἀπό τριάντα χρόνια, τό 1887, ὁ Φρίντριχ Ἔνγκελς, ἔχοντας ὑπόψη τό ἐνδεχόμενο ἑνός εὐρωπαϊκοῦ πολέμου. Ἔλεγε ὅτι στήν Εὐρώπη τά στέμματα θά κυλιοῦνται κάτω κατά δωδεκάδες καί κανείς δέν θά θέλει νά τά σηκώσει, ἔλεγε ὅτι ἡ τύχη πού περιμένει τίς εὐρωπαϊκές χῶρες θά εἶναι μιά ἀπερίγραπτη καταστροφή κι᾽ὅτι τό τελικό ἀποτέλεσμα τῶν φρικαλεοτήτων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου δέν μπορεῖ νά εἶναι παρά μόνο ἕνα, κι᾽ὅπως ἐκφράστηκε ὁ ἴδιος: «εἴτε νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἴτε δημιουργία τῶν ὅρων πού θά κάνουν δυνατή κι᾽ἀπαραίτητη τή νίκη αὐτή»[30]. Ὁ Ἔνγκελς μιλοῦσε γι᾽αὐτό τό ζήτημα μέ ἐξαιρετική ἀκρίβεια καί προσοχή. Ἀντίθετα ἀπό τούς ἀνθρώπους πού διαστρεβλώνουν τό μαρξι-

σμό, πού μᾶς σερβίρουν τίς ὄψιμες ψευτοφιλοσοφίες τους ὅτι ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά κτιστεῖ πάνω στά ἐρείπια, ὁ Ἔνγκελς καταλάβαινε θαυμάσια πώς κάθε πόλεμος, ἀκόμη καί σέ κάθε προηγμένη κοινωνία, δέν θά προκαλέσει μόνο καταστροφές, ἀγριότητες, δεινά καί συμφορές στίς μάζες πού θά πνιγοῦν στό αἷμα, πώς δέν μπορεῖ νά ἐγγυηθεῖ κανείς ὅτι αὐτό θά ὁδηγήσει στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ· ἔλεγε ὅτι θά ἔχουμε: «ἤ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἤ δημιουργία τῶν ὅρων πού θά κάνουν δυνατή κι᾽ἀπαραίτητη τή νίκη αὐτή», δηλ. μπορεῖ νά ἔχουμε ἐδῶ μιά σειρά δύσκολες, μεταβατικές βαθμίδες μέ τεράστια καταστροφή τοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν μέσων παραγωγῆς, τό ἀποτέλεσμα ὅμως δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ἡ ἄνοδος τῆς πρωτοπορίας τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τό πέρασμα σέ μιά τέτια κατάσταση, ὅπου ἡ ἐργατική τάξη θά πάρει στά χέρια της τήν ἐξουσία γιά νά δημιουργήσει τή σοσιαλιστική κοινωνία. Γιατί, ὁποιεσδήποτε καταστροφές κι᾽ ἄν πάθει ὁ πολιτισμός, δέν μπορεῖ νά σβηστεῖ ἀπό τήν ἱστορική ζωή. Θά εἶναι δύσκολο νά ἀναδημιουργηθεῖ, καμιά ὅμως καταστροφή δέν θά μπορέσει ποτέ νά ὁδηγήσει στήν ὁλοκληρωτική ἐξαφάνιση τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ. Ὁ πολιτισμός αὐτός εἶναι ἀκατάλυτος στό ἄλφα ἤ στό βῆτα μέρος του, στά ἄλφα ἤ τά βῆτα ὑλικά του ὑπολείμματα, οἱ δυσκολίες θά ἀφοροῦν μόνο τήν ἀναδημιουργία του. Νά λοιπόν ἡ μιά ἄποψη πού λέει ὅτι πρέπει νά διατηρήσουμε τό παλιό πρόγραμμα, συμπληρώνοντάς το μέ τό χαρακτηρισμό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἔναρξης τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης.

Τήν ἄποψη αὐτή τή διατύπωσα στό σχέδιο προγράμματος πού δημοσίευσα*. Ἕνα ἄλλο σχέδιο δημοσίευσε ὁ σ. Σοκόλνικοφ στή συλλογή τῆς Μόσχας. Ἡ ἄλλη ἄποψη διατυπώθηκε στίς συζητήσεις μας, κυρίως ἀπό τόν σ. Μπουχάριν, καί στόν Τύπο ἀπό τόν σ. Β. Σμιρνόφ στή συλλογή τῆς Μόσχας. Σύμφωνα μ᾽αὐτή τήν ἄποψη ἔπρεπε ἤ νά διαγράψουμε ἐντελῶς, ἤ σχεδόν νά βγάλουμε ἀπό τό πρόγραμμά μας τό παλιό θεωρητικό μέρος καί νά τό ἀντικαταστήσουμε μ᾽ἕνα νέο, πού νά χαρακτηρίζει ὄχι τήν ἱστορία τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς καί τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅπως ἔκανε τό πρόγραμμά μας, ἀλλά τό σύγχρονο στάδιο τῆς ἀνώτατης ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ — τόν ἰμπεριαλισμό — καί τό ἄμεσο πέρασμα στήν ἐποχή τῆς

*Βλ. Ἅπαντα; 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 147-162. *Ἡ Σύντ.*

κοινωνικῆς ἐπανάστασης. Δέν νομίζω ὅτι ἀνάμεσα στίς δυό αὐτές ἀπόψεις ὑπάρχουν διαφορές ριζικές καί διαφορές ἀρχῶν, ὡστόσο θά ὑποστηρίξω τήν ἄποψή μου. Μοῦ φαίνεται ὅτι θεωρητικά δέν εἶναι σωστό νά διαγράψουμε τό παλιό πρόγραμμα, πού δίνει τό χαρακτηρισμό τῆς ἐξέλιξης ἀπό τήν ἐμπορευματική παραγωγή ὥς τόν καπιταλισμό. Στό πρόγραμμα αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε τό λαθεμένο. Ἔτσι ἐξελίσσονταν τά πράγματα κι'ἔτσι ἐξελίσσονται, γιατί ἡ ἐμπορευματική παραγωγή γέννησε τόν καπιταλισμό, κι'αὐτός ὁδήγησε στόν ἰμπεριαλισμό. Αὐτή εἶναι ἡ γενική παγκόσμια ἱστορική προοπτική, καί τίς βάσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν πρέπει νά τίς ξεχνᾶμε. Ὅποιες κι'ἄν εἶναι οἱ παραπέρα περιπέτειες τῆς πάλης, ὅσα πολλά ἐπιμέρους ζίκ-ζάκ κι'ἄν ὑποχρεωθοῦμε νά ξεπεράσουμε (καί θά εἶναι πάρα πολλά—ἡ πείρα μᾶς δείχνει τί γιγάντιες στροφές κάνει ἡ ἱστορία τῆς ἐπανάστασης, καί γιά τήν ὥρα μόνο ἐδῶ σέ μᾶς· ὅταν ἡ ἐπανάσταση μετατραπεῖ σέ εὐρωπαϊκή, τά πράγματα θά γίνουν πολύ πιό σύνθετα καί θά ἐξελίσσονται πολύ πιό γρήγορα, οἱ ρυθμοί ἀνάπτυξης θά εἶναι πιό ἰλιγγιώδεις καί οἱ στροφές θά εἶναι ἀκόμη πιό περίπολοκες)—γιά νά μή χαθοῦμε σ'αὐτά τά ζίκ-ζάκ καί τίς στροφές τῆς ἱστορίας καί νά διατηρήσουμε τή γενική προοπτική, γιά νά βλέπουμε τό κόκκινο νῆμα πού συνδέει ὅλη τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ καί ὅλο τό δρόμο πρός τό σοσιαλισμό, δρόμο πού, φυσικά, μᾶς φαίνεται ἴσιος καί πρέπει νά τόν φανταζόμαστε ἴσιο γιά νά βλέπουμε τήν ἀρχή, τή συνέχεια καί τό τέλος—στή ζωή ποτέ δέν θά εἶναι ἴσιος, θά εἶναι σέ ἀφάνταστο βαθμό περίπλοκος—γιά νά μή χαθοῦμε σ'αὐτές τίς στροφές, γιά νά μή χαθοῦμε σέ περιόδους πού κάνουμε βήματα πρός τά πίσω, πού ἔχουμε ὑποχωρήσεις, προσωρινές ἧττες, ἤ ὅταν ἡ ἱστορία ἤ ὁ ἐχθρός μᾶς ρίχνει πίσω, τό σπουδαῖο κατά τή γνώμη μου καί τό μόνο σωστό ἀπό θεωρητική ἄποψη εἶναι νά μή ἐγκαταλείψουμε τό παλιό βασικό πρόγραμμά μας. Γιατί τώρα ἐδῶ, στή Ρωσία, βρισκόμαστε μόνο στό πρῶτο μεταβατικό στάδιο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Ἐμᾶς ἡ ἱστορία δέν μᾶς ἔδοσε τίς εἰρηνικές ἐκεῖνες συνθῆκες, πού ἡ ὕπαρξή τους γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα θά μποροῦσε νά ἦταν ἐνδεχόμενη ἀπό θεωρητική ἄποψη, πού θά τίς θέλαμε καί θά μᾶς ἐπέτρεπαν νά περάσουμε γρήγορα τά μεταβατικά αὐτά στάδια. Βλέπουμε ἀμέσως πόσες δυσκολίες ἔφερε στή Ρωσία ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καί πῶς περιπλέκεται ὁ ἐμφύλιος αὐτός πόλεμος μέ μιά ὁλόκληρη σειρά πολέμους. Οἱ μαρξιστές δέν ξεχνοῦσαν ποτέ

ὅτι ἡ βία θά εἶναι ὁ ἀναπόφευκτος συνοδοιπόρος τῆς κατάρευσης τοῦ καπιταλισμοῦ στό σύνολό του καί τῆς γέννησης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Καί ἡ βία αὐτή θά εἶναι μιά κοσμοϊστορική περίοδος, μιά ὁλόκληρη ἐποχή γεμάτη ἀπό τούς πιό διαφορετικούς πολέμους—πολέμους ἰμπεριαλιστικούς, πολέμους ἐμφύλιους στό ἐσωτερικό τῆς χώρας, μπλέξιμο τοῦ ἑνός πολέμου μέ τόν ἄλλο, πολέμους ἐθνικούς, ἀπελευθέρωσης τῶν ἐθνοτήτων πού καταπιέζονται ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές, ἀπό τούς διάφορους συνδυασμούς τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων, οἱ ὁποῖες στήν περίοδο τῶν γιγάντιων κρατικο-καπιταλιστικῶν καί πολεμικῶν τράστ καί συνδικάτων παίρνουν ἀναπόφευκτα μέρος στή μιά ἤ στήν ἄλλη συμμαχία. Ἡ ἐποχή αὐτή—ἐποχή γεμάτη γιγάντιες καταρεύσεις, ἐποχή ὅπου πάρα πολλά πράγματα θά λύνονται μέ τή βία καί τόν πόλεμο, ἐποχή κρίσεων—ἡ ἐποχή αὐτή ἄρχισε, τό βλέπουμε καθαρά, κι᾿αὐτό εἶναι μόνο ἡ ἀρχή. Γι᾿αὐτό δέν ἔχουμε λόγους νά ἀφαιρέσουμε ὅλα ὅσα ἔχουν σχέση μέ τό χαρακτηρισμό τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς γενικά, τοῦ καπιταλισμοῦ γενικά. Μόλις τώρα κάναμε τά πρῶτα βήματα γιά νά ἀποτινάξουμε ἐντελῶς τόν καπιταλισμό καί νά ἀρχίσουμε τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Δέν ξέρουμε καί δέν μποροῦμε νά ξέρουμε πόσα μεταβατικά στάδια θά ἔχουμε ἀκόμη γιά τό σοσιαλισμό. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τό πότε θά ἀρχίσει στίς πραγματικές της διαστάσεις ἡ εὐρωπαϊκή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἀπό τό πόσο εὔκολα, γρήγορα ἤ ἀργά θά νικήσει τούς ἐχθρούς της καί θά βγεῖ στόν ὁμαλό δρόμο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνάπτυξης. Αὐτό δέν τό ξέρουμε, τό πρόγραμμα ὅμως ἑνός μαρξιστικοῦ κόμματος πρέπει νά ξεκινάει ἀπό γεγονότα ἀπόλυτα ἐξακριβωμένα. Μόνο σ᾿αὐτό βρίσκεται ἡ δύναμη τοῦ προγράμματός μας πού σέ ὅλες τίς περιπέτειες τῆς ἐπανάστασής μας ἀποδείχτηκε σωστό. Μόνο πάνω σ᾿αὐτή τή βάση οἱ μαρξιστές πρέπει νά καταρτίζουν τό πρόγραμμά τους. Πρέπει νά ξεκινᾶμε ἀπό τό ἀπόλυτα ἐξακριβωμένο γεγονός ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀνταλλαγῶν καί τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς ἔγινε κυρίαρχο ἱστορικό φαινόμενο σέ ὅλο τόν κόσμο, ὁδήγησε στόν καπιταλισμό καί ὁ καπιταλισμός μετεξελίχθηκε σέ ἰμπεριαλισμό—αὐτό εἶναι ἀπόλυτα ἀδιαφιλονίκητο γεγονός καί τό πρόγραμμα πρέπει πρίν ἀπόλα νά τό διαπιστώνει. Εἶναι ἐπίσης γεγονός ὁλοφάνερο γιά μᾶς, καί γι᾿αὐτό πρέπει νά μιλήσουμε καθαρά, ὅτι ὁ ἰμπεριαλισμός αὐτός ἐγκαινιάζει τήν ἐποχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης. Διαπιστώνοντας μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο τό γεγονός αὐτό στό πρόγραμμά μας, ὑψώνουμε τόν

πυρσό τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης ὄχι ἁπλῶς μέ τήν ἔννοια τῆς διαφωτιστικῆς προπαγάνδας, τόν ὑψώνουμε σάν ἕνα νέο πρόγραμμα καί λέμε σέ ὅλους τούς λαούς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης: «Νά τί συμπέρασμα βγάλαμε μαζί σας ἀπό τήν πείρα τῆς καπιταλιστικῆς ἐξέλιξης. Νά τί πράγμα ἦταν ὁ καπιταλισμός, νά πῶς ἔφτασε στόν ἰμπεριαλισμό καί νά ποῦ ἀρχίζει ἡ ἐποχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης, καί σ'αὐτή ὁ πρῶτος ρόλος ἀπό ἄποψη χρόνου ἔλαχε σέ μᾶς». Θά ἀπευθύνουμε σέ ὅλες τίς πολιτισμένες χῶρες αὐτή τή διακήρυξη, πού δέν θά εἶναι ἁπλῶς ἕνα φλογερό κάλεσμα, πού θά εἶναι αἰτιολογημένη μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια, θά ἀπορέει ἀπό γεγονότα πού τά παραδέχονται ὅλα τά Σοσιαλιστικά κόμματα. Ἔτσι θά γίνει πιό ξεκάθαρη ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν τακτική τῶν κομμάτων αὐτῶν, πού τώρα πρόδοσαν τό σοσιαλισμό, καί στίς θεωρητικές ἐκεῖνες ἀρχές, πού τίς παραδεχόμαστε ὅλοι, ἀρχές πού ἔγιναν σάρκα καί αἷμα τοῦ κάθε συνειδητοῦ ἐργάτη: ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ καί τό πέρασμά του σέ ἰμπεριαλισμό. Στίς παραμονές τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων τά συνέδρια τοῦ Χέμνιτς καί τῆς Βασιλείας ἔδοσαν στίς ἀποφάσεις τους ἕνα χαρακτηρισμό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ πού βρίσκεται σέ ἔκδηλη ἀντίθεση μέ τή σημερινή τακτική τῶν σοσιαλπροδοτῶν[31]. Γι'αὐτό ἔχουμε ὑποχρέωση νά ἐπαναλάβουμε αὐτό τό βασικό, γιά νά δείξουμε πιό καθαρά στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης γιά ποιό πράγμα κατηγοροῦνται οἱ ἡγέτες τους.

Νά ὁ βασικός λόγος πού μέ κάνει νά θεωρῶ ὅτι αὐτή ἡ συγκρότηση τοῦ προγράμματος εἶναι ἡ μόνη σωστή ἀπό θεωρητική ἄποψη. Ἀπό τόν ἱστορικό χαρακτήρα τῶν διαδραματιζόμενων γεγονότων δέν βγαίνει ὅτι πρέπει νά πετάξουμε σάν παλιοσαβούρα τό χαρακτηρισμό τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς καί τοῦ καπιταλισμοῦ, γιατί ἐμεῖς δέν ἔχουμε προχωρήσει πέρα ἀπό τά πρῶτα στάδια τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό καί σέ μᾶς τό πέρασμα τό κάνουν πιό περίπλοκο οἱ ἰδιομορφίες τῆς Ρωσίας, πού δέν ὑπάρχουν στίς περισσότερες πολιτισμένες χῶρες. Συνεπῶς, εἶναι ὄχι μόνο δυνατό, ἀλλά καί ἀναπόφευκτο ὅτι στήν Εὐρώπη τά μεταβατικά αὐτά στάδια θά εἶναι διαφορετικά· καί γι'αὐτό δέν θά εἶναι θεωρητικά σωστό νά συγκεντρώνουμε ὅλη τήν προσοχή μας στά ἐθνικά ἐκεῖνα εἰδικά μεταβατικά στάδια πού γιά μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα, ἐνῶ στήν Εὐρώπη μπορεῖ νά μήν εἶναι ἀπαραίτητα. Πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό τή γενική βάση: ἀνάπτυξη τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς, πέρασμα στόν καπιταλισμό καί

μετεξέλιξη τοῦ καπιταλισμοῦ σέ ἰμπεριαλισμό. Ἔτσι κρατᾶμε καί στερεώνουμε θεωρητικά μιά θέση ἀπ'ὅπου δέν μπορεῖ νά μᾶς ξεστρατίσει κανένας ἀπό ἐκείνους πού δέν πρόδοσαν τό σοσιαλισμό. Ἀπ'αὐτό βγαίνει ἕνα ἐξίσου ἀναπόφευκτο συμπέρασμα: ἡ ἐποχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης ἀρχίζει.

Ἐνεργοῦμε ἔτσι, στηριζόμενοι στά γεγονότα πού διαπιστώθηκαν μέ ἀδιαφιλονίκητο τρόπο.

Παρακάτω· καθῆκον μας εἶναι νά δόσουμε τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τοῦ κράτους σοβιετικοῦ τύπου. Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό προσπάθησα νά ἀναπτύξω τίς θεωρητικές μου ἀπόψεις στό βιβλίο: «Κράτος καί ἐπανάσταση»*. Νομίζω πώς ἡ μαρξιστική ἄποψη γιά τό κράτος εἶχε διαστρεβλωθεῖ ὥς ἐκεῖ πού δέν παίρνει ἄλλο ἀπό τόν ἐπίσημο σοσιαλισμό πού ἐπικρατεῖ στή Δυτική Εὐρώπη, κι'αὐτό τό ἐπιβεβαίωσε ἐξαιρετικά παραστατικά ἡ πείρα τῆς σοβιετικῆς ἐπανάστασης καί τῆς δημιουργίας τῶν Σοβιέτ στή Ρωσία. Στά Σοβιέτ μας ὑπάρχουν ἀκόμη πάρα πολλά πράγματα πρωτόγονα, ἀτελῆ, αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο, τό καταλαβαίνει ὁ καθένας πού παρακολούθησε τή δουλιά τους, μά ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία, ἐκεῖνο πού ἔχει ἱστορική ἀξία, πού ἀποτελεῖ ἕνα δεῖγμα πρός τά μπρός στήν παγκόσμια ἀνάπτυξη τοῦ σοσιαλισμοῦ, εἶναι ὅτι ἐδῶ δημιουργήθηκε ἕνας νέος τύπος κράτους. Στήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ αὐτό δέν κράτησε παρά μερικές ἑβδομάδες σέ μιά πόλη, χωρίς οἱ ἄνθρωποι νά ἔχουν συνείδηση τί ἔκαναν. Τήν Κομμούνα δέν τήν καταλάβαιναν αὐτοί πού τή δημιουργοῦσαν, τή δημιουργοῦσαν μέ τό μεγαλοφυές αἰσθητήριο τῶν μαζῶν πού εἶχαν ξυπνήσει, καί καμιά ἀπό τίς ὁμάδες τῶν γάλλων σοσιαλιστῶν δέν καταλάβαινε τί κάνει. Ἐμεῖς βρισκόμαστε σέ συνθῆκες πού μποροῦμε, ἐπειδή στηριζόμαστε στήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ καί τῆς πολύχρονης ἀνάπτυξης τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, νά βλέπουμε καθαρά αὐτό πού κάνουμε, δημιουργώντας τή Σοβιετική ἐξουσία. Οἱ λαϊκές μάζες, παρόλο τόν πρωτογονισμό καί τήν ἔλλειψη πειθαρχίας πού ὑπάρχει στά Σοβιέτ καί πού εἶναι ἐπιβίωση τοῦ μικροαστικοῦ χαρακτήρα τῆς χώρας μας — παρόλα αὐτά δημιούργησαν ἕνα κράτος νέου τύπου. Ὁ τύπος αὐτός δέν ἐφαρμόζεται ἐπί ἑβδομάδες, ἀλλά ἐπί μῆνες, δέν ἐφαρμόζεται σέ μιά πόλη, ἀλλά σέ μιά τεράστια χώρα, σέ ἀρκετά ἔθνη. Ὁ τύπος αὐτός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἔδειξε τήν ἀξία του, ὅταν μεταφέρθηκε σέ μιά χώρα τόσο

*Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 1-120. *Ἡ Σύντ.*

διαφορετική ἀπό κάθε ἄποψη, ὅπως ἡ Φιλλανδία, ὅπου δέν ὑπάρχουν Σοβιέτ, μά ὁ τύπος ἐξουσίας εἶναι τόσο νέος, προλεταριακός[32]. Ἔτσι, αὐτό ἀποδείχνει ἐκεῖνο πού θεωρητικά εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι δηλαδή ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἕνας νέος τύπος κράτους χωρίς γραφειοκρατία, χωρίς ἀστυνομία, χωρίς τακτικό στρατό, ἕνας τύπος πού ἀντικαθιστᾶ τόν ἀστικό δημοκρατισμό μέ μιά νέα δημοκρατία—τή δημοκρατία πού προωθεῖ τήν ἐμπροσθοφύλακή τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, κάνοντάς τες καί νομοθέτη, καί ἐκτελεστή, καί στρατιωτική φρουρά, καί δημιουργεῖ ἕνα μηχανισμό πού μπορεῖ νά ἀναδιαπαιδαγωγήσει τίς μάζες.

Στή Ρωσία αὐτό μόλις ἄρχισε, καί ἄρχισε ἄσχημα. Ἄν καταλάβουμε ποιό εἶναι τό ἄσχημο σ'αὐτό πού ἀρχίσαμε, θά τό ξεπεράσουμε, ἄν ἡ ἱστορία μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά δουλέψουμε πάνω σ'αὐτή τή Σοβιετική ἐξουσία ἕνα μακρόχρονο κάπως διάστημα. Γι'αὐτό νομίζω πώς ὁ χαρακτηρισμός τοῦ κράτους νέου τύπου πρέπει νά κατέχει σπουδαία θέση στό πρόγραμμά μας. Δυστυχῶς, τώρα εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά δουλέψουμε πάνω στό πρόγραμμα, κάνοντας ταυτόχρονα καί δουλιά στήν κυβέρνηση σέ συνθῆκες φοβερῆς βιασύνης, ἔτσι πού δέν καταφέραμε οὔτε καί νά συγκαλέσουμε τήν ἐπιτροπή μας γιά τήν ἐπεξεργασία ἑνός ἐπίσημου σχεδίου προγράμματος. Αὐτό πού μοιράστηκε στούς συντρόφους ἀντιπροσώπους ὀνομάζεται ἁπλῶς προσχέδιο*, καί ὁ καθένας θά τό δεῖ καθαρά. Στό προσχέδιο αὐτό ἀφιερώνεται ἀρκετά μεγάλο μέρος στό ζήτημα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νομίζω πώς ἐδῶ πρέπει νά φαίνεται καθαρά ἡ διεθνής σημασία τοῦ προγράμματός μας. Νομίζω ὅτι θά ἦταν πολύ μεγάλο λάθος νά περιορίσουμε τή διεθνή σημασία τῆς ἐπανάστασής μας σέ ἐκκλήσεις, συνθήματα, ἐκδηλώσεις, προκηρύξεις κτλ. Αὐτό δέν εἶναι ἀρκετό. Πρέπει νά δείξουμε συγκεκριμένα στούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης τί ἔργο ἔχουμε ἀρχίσει, πῶς τό ἀρχίσαμε, πῶς πρέπει αὐτό νά κατανοηθεῖ. Αὐτό θά τούς κάνει νά βάλουν συγκεκριμένα τό ζήτημα: πῶς νά φτάσουν στό σοσιαλισμό. Στήν περίπτωση αὐτή πρέπει νά δοῦν τό ἑξῆς: οἱ ρῶσοι καταπιάνονται μ'ἕνα καλό καθῆκον, κι'ἄν καταπιάνονται ἄσχημα, ἐμεῖς θά τό κάνουμε καλύτερα. Γιά τό σκοπό αὐτό πρέπει νά δόσουμε ὅσο τό δυνατό περισσότερο συγκεκριμένο ὑλικό καί νά ποῦμε ποιό εἶναι τό καινούργιο πού προσπαθήσαμε νά κάνουμε. Μέ τή Σοβιετική ἐξουσία ἔχουμε

*Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 70-76. *Ἡ Σύντ.*

ἕνα κράτος νέου τύπου· θά προσπαθήσουμε νά δόσουμε μιά εἰκόνα τῶν καθηκόντων του, τῆς συγκρότησής του, θά προσπαθήσουμε νά ἐξηγήσουμε γιατί αὐτός εἶναι ἕνας νέος τύπος δημοκρατίας μέ τόσα πολλά χαώδη καί ἀσυνάρτητα, τί ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τό ζωντανό του πνεῦμα — τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στούς ἐργαζόμενους, ἡ ἐξάλειψη τῆς ἐκμετάλλευσης, τοῦ μηχανισμοῦ καταπίεσης. Τό κράτος εἶναι μηχανισμός καταπίεσης. Πρέπει νά τσακίσουμε τούς ἐκμεταλλευτές, δέν μποροῦμε ὅμως νά τούς τσακίσουμε μέ τήν ἀστυνομία, μόνο ἡ ἴδια ἡ μάζα μπορεῖ νά τούς τσακίσει, ὁ μηχανισμός πρέπει νά συνδέεται μέ τίς μάζες, πρέπει νά τίς ἀντιπροσωπεύει, ὅπως τά Σοβιέτ. Τά Σοβιέτ εἶναι πολύ πιό κοντά στίς μάζες, μᾶς δίνουν τή δυνατότητα νά βρισκόμαστε πιό κοντά στή μάζα, μᾶς δίνουν περισσότερες δυνατότητες γιά νά διαπαιδαγωγήσουμε αὐτή τή μάζα. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι ὁ ρῶσος ἀγρότης ἔχει ὄρεξη γιά μάθηση, θέλουμε ὅμως νά διδάσκεται ὄχι ἀπό τά βιβλία, ἀλλά ἀπό τήν ἴδια του τήν πείρα. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἕνας μηχανισμός — ἕνας μηχανισμός γιά νά ἀρχίσει ἀμέσως ἡ μάζα νά μαθαίνει πῶς νά κυβερνᾶ τό κράτος καί νά ὀργανώνει τήν παραγωγή σέ πανεθνική κλίμακα. Εἶναι ἕνα πρόβλημα πού παρουσιάζει τεράστιες δυσκολίες. Ἱστορική ὅμως σημασία ἔχει τό γεγονός ὅτι ἀναλαβαίνουμε νά τό λύσουμε, καί νά τό λύσουμε ὄχι ἁπλῶς ἀπό τήν ἄποψη ἀποκλειστικά καί μόνο τῆς χώρας μας, ἀλλά καλώντας σέ βοήθεια καί τούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης. Πρέπει νά ἐξηγήσουμε συγκεκριμένα τό πρόγραμμά μας ἀπό αὐτήν ἀκριβῶς τή γενική ἄποψη. Νά γιατί νομίζουμε πώς αὐτό ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ δρόμου τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Νά γιατί εἴμαστε βέβαιοι πώς, ἄν πάρουμε αὐτό τό δρόμο, οἱ ἐργάτες τῆς Εὐρώπης θά μπορέσουν νά μᾶς βοηθήσουν. Αὐτοί μποροῦν νά κάνουν καλύτερα αὐτό πού κάνουμε ἐμεῖς, καί μάλιστα τό κέντρο βάρους ἀπό τυπική ἄποψη μεταφέρεται στίς συγκεκριμένες συνθῆκες. Ἄν στό παρελθόν εἶχε ἰδιαίτερη σημασία μιά διεκδίκηση, ὅπως ἡ ἐξασφάλιση τοῦ δικαιώματος τοῦ συνέρχεσθαι, ἡ ἄποψή μας σχετικά μέ τό δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι εἶναι ὅτι τώρα κανείς δέν μπορεῖ νά ἐμποδίσει τίς συγκεντρώσεις, καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία πρέπει νά ἐξασφαλίσει μόνο τήν αἴθουσα γιά τίς συγκεντρώσεις. Γιά τήν ἀστική τάξη σημασία ἔχει ἡ γενική διακήρυξη ἐντυπωσιακῶν ἀρχῶν: «Ὅλοι οἱ πολίτες ἔχουν τό δικαίωμα τοῦ συνέρχεσθαι, τοῦ συνέρχεσθαι ὅμως στό ὕπαιθρο — αἴθουσες δέν σᾶς δίνουμε». Ἐμεῖς ὅμως λέμε: «Λιγότερα λόγια καί περισσότερα ἔργα». Πρέπει νά

πάρουμε τά ἀνάκτορα—κι'ὄχι μόνο τά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας, μά καί πολλά ἄλλα—ἐνῶ γιά τό δικαίωμα τῶν συγκεντρώσεων δέν λέμε τίποτε. Κι'αὐτό πρέπει νά τό ἐπεκτείνουμε σέ ὅλα τά ὑπόλοιπα σημεῖα τοῦ δημοκρατικοῦ προγράμματος. Τή δικαστική ἐξουσία πρέπει νά τήν ἀσκοῦμε οἱ ἴδιοι. Ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση οἱ πολίτες πρέπει νά παίρνουν μέρος στά δικαστήρια καί στή διακυβέρνηση τῆς χώρας. Καί γιά μᾶς σημασία ἔχει νά τραβήξουμε στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς ἐργαζόμενους. Τό καθῆκον αὐτό παρουσιάζει τεράστιες δυσκολίες. Τό σοσιαλισμό ὅμως δέν μπορεῖ νά τόν φέρει μιά μειοψηφία—τό Κόμμα. Μποροῦν νά τόν φέρουν δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ὅταν θά μάθουν νά τό κάνουν αὐτό οἱ ἴδιοι. Καί νομίζουμε πώς ἡ ὑπηρεσία πού προσφέρουμε εἶναι ὅτι προσπαθοῦμε νά βοηθήσουμε τή μάζα νά καταπιαστεῖ ἀμέσως ἡ ἴδια μ'αὐτό τό ἔργο, κι'ὄχι νά τό διδάσκεται ἀπό τά βιβλία, ἀπό τά μαθήματα. Νά γιατί, ἄν μιλήσουμε καθαρά καί συγκεκριμένα γιά τά καθήκοντά μας αὐτά, θά παροτρύνουμε ὅλες τίς μάζες τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν νά ἐξετάσουν τό ζήτημα αὐτό καί νά τό τοποθετήσουν κατά τρόπο πρακτικό. Ἴσως ἐμεῖς κάνουμε ἄσχημα αὐτό πού πρέπει νά γίνει, παροτρύνουμε ὅμως τίς μάζες νά κάνουν αὐτό πού πρέπει νά κάνουν. Ἄν αὐτό πού κάνει ἡ ἐπανάστασή μας δέν εἶναι τυχαῖο—καί πιστεύουμε βαθιά σ'αὐτό—δέν εἶναι προϊόν μιᾶς ἀπόφασης τοῦ Κόμματός μας, ἀλλά τό ἀναπόφευκτο προϊόν κάθε ἐπανάστασης, πού ὁ Μάρξ τήν ὀνόμαζε λαϊκή, δηλ. μιᾶς ἐπανάστασης πού τήν κάνουν οἱ ἴδιες οἱ λαϊκές μάζες μέ τά συνθήματά τους, μέ τούς πόθους τους, κι'ὄχι μέ τήν ἐπανάληψη τοῦ προγράμματος τῆς παλιᾶς ἀστικῆς δημοκρατίας—ἄν βάλουμε ἔτσι τό ζήτημα, θά πετύχουμε τό πιό οὐσιαστικό. Κι'ἐδῶ φτάνουμε στό ἐρώτημα, ἄν πρέπει νά ἐξαλείψουμε τή διαφορά ἀνάμεσα στό πρόγραμμα μάξιμουμ καί στό πρόγραμμα μίνιμουμ. Καί ναί καί ὄχι. Δέν φοβᾶμαι τήν ἐξάλειψη αὐτῆς τῆς διαφορᾶς, γιατί ἡ ἄποψη πού ὑπῆρχε ἀκόμη τό καλοκαίρι, τώρα δέν πρέπει νά ἰσχύει. Τότε πού δέν εἴχαμε πάρει ἀκόμη τήν ἐξουσία ἔλεγα ὅτι εἶναι «νωρίς»—τώρα πού πήραμε τήν ἐξουσία αὐτή καί τή δοκιμάσαμε δέν εἶναι νωρίς*. Τώρα ὀφείλουμε στή θέση τοῦ παλιοῦ προγράμματος νά συντάξουμε ἕνα νέο πρόγραμμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, χωρίς νά παραιτούμαστε καθόλου ἀπό τή χρησι-

*Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 372-376. *Ἡ Σύντ.*

μοποίηση τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Θά ἦταν οὐτοπία νά νομίζουμε πώς δέν μποροῦν νά μᾶς ἀπωθήσουν πρός τά πίσω.

'Από ἱστορική ἄποψη δέν μπορεῖ κανείς νά ἀρνηθεῖ ὅτι ἡ Ρωσία δημιούργησε τή Σοβιετική Δημοκρατία. Λέμε ὅτι κάθε φορά πού θά μᾶς ἀπωθοῦν πρός τά πίσω, χωρίς νά παραιτούμαστε ἀπό τή χρησιμοποίηση τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ— ἐφόσον οἱ ταξικές, ἐχθρικές δυνάμεις μᾶς στριμώξουν σ' αὐτή τήν παλιά θέση—θά τείνουμε σ' αὐτό πού κατακτήσαμε μέ τήν πείρα—στή Σοβιετική ἐξουσία, στό Σοβιετικό τύπο κράτους, κράτους τοῦ τύπου τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Αὐτό τό πράγμα πρέπει νά τό ἐκφράζουμε στό πρόγραμμά μας. Στή θέση τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ θά βάλουμε τό πρόγραμμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. 'Ο χαρακτηρισμός τοῦ κράτους νέου τύπου πρέπει νά κατέχει περίοπτη θέση στό πρόγραμμά μας.

Εἶναι φανερό πώς τώρα δέν μποροῦμε νά ἐπεξεργαστοῦμε τό πρόγραμμά μας. Πρέπει νά ἐπεξεργαστοῦμε τίς βασικές του ἀρχές καί νά ἀναθέσουμε σέ μιά ἐπιτροπή ἤ στήν Κεντρική 'Επιτροπή νά ἐπεξεργαστεῖ τίς βασικές θέσεις. Κι' ἀκόμη πιό ἁπλά: ἡ ἐπεξεργασία μπορεῖ νά γίνει μέ βάση τήν ἀπόφαση γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ, πού ἔχει δόσει τίς θέσεις*. Μέ βάση τήν πείρα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης πρέπει νά δοθεῖ ἕνας τέτιος χαρακτηρισμός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νά ἀκολουθεῖ ἡ πρόταση πρακτικῶν μετασχηματισμῶν. Νομίζω πώς ἐδῶ, στό ἱστορικό μέρος πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι τώρα ἔχει ἀρχίσει ἡ ἀπαλλοτρίωση τῆς γῆς καί τῆς παραγωγῆς[33]. 'Εδῶ βάζουμε τό συγκεκριμένο καθῆκον νά ὀργανωθεῖ ἡ κατανάλωση, ἡ καθολικοποίηση τῶν τραπεζῶν, ἡ μετατροπή τους σέ ἕνα δίχτυ κρατικῶν ἱδρυμάτων, τά ὁποῖα νά ἀγκαλιάζουν ὅλη τή χώρα καί νά κάνουν δυνατή τή δημόσια λογιστική, τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο πού τόν ἀσκεῖ ὁ ἴδιος ὁ πληθυσμός καί πού ἀποτελεῖ τή βάση γιά τά ἑπόμενα βήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νομίζω πώς τό μέρος αὐτό, πού εἶναι τό πιό δύσκολο, πρέπει νά διατυπωθεῖ μέ τή μορφή συγκεκριμένων διεκδικήσεων τῆς Σοβιετικῆς μας ἐξουσίας—τί θέλουμε νά κάνουμε τώρα ἀμέσως, τί μεταρυθμίσεις σκοπεύουμε νά κάνουμε στόν τομέα τῆς τραπεζικῆς πολιτικῆς, στήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς εἰδῶν κατανάλωσης, στήν ὀργάνωση τῆς ἀνταλλαγῆς, τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου, στήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργα-

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 35-36. *'Η Σύντ.*

σίας κτλ. Όταν θά πετύχουμε, θά προσθέσουμε τί βήματα, βηματάκια καί μισοβηματάκια κάναμε πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Ἐδῶ πρέπει νά καθοριστεῖ μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια καί σαφήνεια τί ἔχουμε ἀρχίσει, τί δέν ἔχουμε ἀποτελειώσει. Ξέρουμε ὅλοι μας πολύ καλά πώς ἕνα μεγάλο μέρος ἀπ᾽αὐτό πού ἀρχίσαμε, δέν τό ἀποτελειώσαμε. Χωρίς νά ὑπερβάλλουμε καθόλου τά πράγματα, ἀπόλυτα ἀντικειμενικά, χωρίς νά ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τά γεγονότα, πρέπει νά μιλήσουμε στό πρόγραμμά μας γι᾽αὐτό πού ὑπάρχει, καί γι᾽αὐτό πού σκοπεύουμε νά κάνουμε. Τήν ἀλήθεια αὐτή θά τή δείξουμε στό προλεταριάτο τῆς Εὐρώπης καί θά ποῦμε: αὐτό πρέπει νά κάνουμε—γιά νά ποῦνε: τό τάδε καί τό τάδε οἱ ρῶσοι δέν τό κάνουν καλά, μά ἐμεῖς θά τό κάνουμε καλύτερα. Καί ὅταν αὐτή ἡ ἐπιδίωξη ἐνθουσιάσει τίς μάζες, τότε ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση θά εἶναι ἀκατανίκητη. Μπροστά στά μάτια ὅλων γίνεται ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ἕνας πόλεμος πέρα γιά πέρα ληστρικός. Όταν μπροστά στά μάτια ὅλων ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ξεσκεπάζεται, μετατρέπεται σέ πόλεμο ὅλων τῶν ἰμπεριαλιστῶν κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, κατά τοῦ σοσιαλισμοῦ, αὐτό θά δόσει ἀκόμη μιά νέα ὤθηση στό προλεταριάτο τῆς Δύσης. Πρέπει νά ξεσκεπάσουμε αὐτό τό πράγμα, νά δείξουμε ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι μιά ἕνωση τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἐνάντια στό σοσιαλιστικό κίνημα. Αὐτές εἶναι οἱ γενικές σκέψεις, πού θεωρῶ ἀπαραίτητο νά ἀνταλλάξω μαζί σας, καί μέ βάση αὐτές κάνω τή συγκεκριμένη πρόταση νά ἀνταλλάξουμε ἀμέσως τίς βασικές ἀπόψεις πάνω στό ζήτημα καί μετά νά ἐπεξεργαστοῦμε, ἴσως κι᾽ἐδῶ τώρα, μερικές βασικές θέσεις· ἄν αὐτό θεωρηθεῖ δύσκολο, νά τό ἀφήσουμε καί νά μεταβιβάσουμε τό ζήτημα τοῦ προγράμματος στήν Κεντρική Ἐπιτροπή, ἤ σέ μιά εἰδική ἐπιτροπή καί νά ἀναθέσουμε σ᾽αὐτή νά συντάξει—μέ βάση τά ὑλικά πού ὑπάρχουν καί τά στενογραφημένα πρακτικά, ἤ τίς λεπτομερειακές σημειώσεις τῆς γραμματείας τοῦ συνεδρίου—τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος, πού πρέπει νά ἀλλάξει ἀμέσως τό ὄνομά του. Μοῦ φαίνεται πώς αὐτό μποροῦμε νά τό κάνουμε τώρα καί, νομίζω, πώς ὅλοι θά συμφωνήσουν ὅτι τώρα, πού τά γεγονότα μᾶς βρῆκαν χωρίς ἕτοιμο τό πρόγραμμα ἀπό συντακτική πλευρά, δέν μποροῦμε νά κάνουμε τίποτε ἄλλο. Εἶμαι βέβαιος πώς σέ μερικές ἑβδομάδες θά μποροῦμε νά τό κάνουμε αὐτό. Έχουμε ἀρκετές θεωρητικές δυνάμεις σέ ὅλα τά ρεύματα τοῦ Κόμματός μας γιά νά ἔχουμε ἕτοιμο τό πρόγραμμά μας σέ μερικές ἑβδομάδες. Μπορεῖ φυσικά νά περιέχει πολλά πράγματα λαθεμένα, καί δέν μιλάω γιά τίς συντακτικές καί τίς

στυλιστικές ἀδυναμίες, γιατί δέν ἔχουμε στή διάθεσή μας μῆνες γιά νά κάνουμε αὐτή τή δουλιά μέ τήν ἡσυχία πού ἀπαιτεῖ ἡ δουλιά τῆς σύνταξης.

Ὅλα αὐτά τά λάθη θά τά διορθώσουμε στήν πορεία τῆς δουλιᾶς μας μέ πλήρη πεποίθηση ὅτι δίνουμε στή Σοβιετική ἐξουσία τή δυνατότητα νά ἐφαρμόσει αὐτό τό πρόγραμμα. Ἄν, τουλάχιστο, διατυπώσουμε μέ ἀκρίβεια, χωρίς νά ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τήν πραγματικότητα, τό γεγονός ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι κράτος νέου τύπου, μιά μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ὅτι στή δημοκρατία ἀναθέσαμε ἄλλα καθήκοντα, ὅτι τά καθήκοντα τοῦ σοσιαλισμοῦ τά μεταφέραμε ἀπό τή γενική ἀφηρημένη διατύπωση τῆς «ἀπαλλοτρίωσης τῶν ἀπαλλοτριωτῶν» σέ διατυπώσεις συγκεκριμένες, ὅπως ἡ ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν[34] καί τῆς γῆς—αὐτό ἀκριβῶς θά ἀποτελεῖ τό οὐσιαστικό μέρος τοῦ προγράμματος.

Τό ἀγροτικό πρόβλημα θά χρειαστεῖ νά τό βάλουμε κατά διαφορετικό τρόπο, μέ τήν ἔννοια πώς ἐδῶ βλέπουμε τίς πρῶτες ἐνδείξεις τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ μικροί ἀγρότες—πού θέλουν νά περάσουν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου, πού θέλουν νά τό βοηθήσουν στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση—ὅτι οἱ μικροί ἀγρότες παρόλες τους τίς προλήψεις, παρόλες τίς παλιές τους ἀντιλήψεις ἔβαλαν στόν ἑαυτό τους τό πρακτικό καθῆκον νά περάσουν στό σοσιαλισμό. Δέν ἐπιβάλλουμε αὐτό τό πράγμα στίς ἄλλες χῶρες, εἶναι ὅμως γεγονός. Ἡ ἀγροτιά ἔδειξε μέ ἔργα καί ὄχι μέ λόγια, ὅτι θέλει νά βοηθήσει καί βοηθάει τό προλεταριάτο, πού πῆρε τήν ἐξουσία, νά πραγματοποιήσει τό σοσιαλισμό. Ἄδικα λένε ὅτι θέλουμε νά φέρουμε μέ τό ζόρι τό σοσιαλισμό. Θά μοιράσουμε τή γῆ δίκαια, ἔχοντας ὑπόψη κυρίως τό μικρό νοικοκυριό. Ταυτόχρονα προτιμᾶμε τίς κομμοῦνες καί τούς μεγάλους ἐργασιακούς συνεταιρισμούς[35]. Ὑποστηρίζουμε ὅτι πρέπει νά μονοπωληθεῖ τό ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν. Ὑποστηρίζουμε—ἔτσι ἔλεγε ἡ ἀγροτιά—τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν τραπεζῶν καί τῶν ἐργοστασίων. Εἴμαστε ἕτοιμοι νά βοηθήσουμε τούς ἐργάτες νά πραγματοποιήσουν τό σοσιαλισμό. Νομίζω ὅτι πρέπει νά ἐκδόσουμε σέ ὅλες τίς γλῶσσες τό βασικό νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς. Ἡ ἔκδοση αὐτή θά γίνει, ἄν δέν ἔγινε ἤδη[36]. Τή σκέψη αὐτή θά τή διατυπώσουμε συγκεκριμένα στό πρόγραμμα,—πρέπει νά τή διατυπώσουμε θεωρητικά, χωρίς νά ξεφεύγουμε οὔτε βῆμα ἀπό τά γεγονότα πού ἔχουν διαπιστωθεῖ συγκεκριμένα. Στή Δύση αὐτό θά γίνει ἀλλιῶς. Μπορεῖ νά κάνουμε λάθη, ἐλπίζουμε ὅμως ὅτι τό

προλεταριάτο τῆς Δύσης θά τά διορθώσει. Καί κάνουμε ἔκκληση στό προλεταριάτο τῆς Εὐρώπης νά μᾶς βοηθήσει στή δουλιά μας.

Μποροῦμε ἔτσι νά ἐπεξεργαστοῦμε τό πρόγραμμά μας μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες, καί τά λάθη πού θά κάνουμε θά τά διορθώσει ἡ ζωή, θά τά διορθώσουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Ὅλα αὐτά τά λάθη θά εἶναι ἐλαφρά σάν πούπουλα σέ σύγκριση μέ τά θετικά ἀποτελέσματα πού θά πετύχουμε.

Σύντομη περίληψη δημοσιεύτηκε
στίς 20 (7) τοῦ Μάρτη 1918
στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσε-Κρεστιάνσκι
Νιζεγκορόντσκι Λιστόκ», ἀρ. φύλ. 55

10

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Τό συνέδριο ἀποφασίζει νά ὀνομάζεται στό ἑξῆς τό Κόμμα μας (τό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας — μπολσεβίκων) *Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ρωσίας* μέ προσθήκη σέ παρένθεση τῆς λέξης «μπολσεβίκων».

Τό συνέδριο ἀποφασίζει νά τροποποιήσει τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας, ξαναδουλεύοντας τό θεωρητικό του μέρος, ἤ συμπληρώνοντάς το μέ τό χαρακτηρισμό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἐποχῆς τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού ἔχει ἀρχίσει.

Σέ συνέχεια ἡ τροποποίηση τοῦ πολιτικοῦ μέρους τοῦ προγράμματός μας πρέπει νά περιέχει ἕναν ὅσο τό δυνατό πιό ἀκριβή καί διεξοδικό χαρακτηρισμό τοῦ κράτους νέου τύπου, τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας σάν μορφῆς τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί σάν συνέχειας τῶν κατακτήσεων τῆς διεθνοῦς ἐργατικῆς ἐπανάστασης, πού ἄρχισαν μέ τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ. Τό πρόγραμμα πρέπει νά τονίζει ὅτι τό Κόμμα μας δέν θά ἀρνηθεῖ νά χρησιμοποιήσει καί τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, ἄν ἡ πορεία τῆς πάλης μᾶς ρίξει γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα πίσω στήν ἱστορική ἐκείνη βαθμίδα πού τώρα ἡ ἐπανάστασή μας τήν ἔχει ξεπεράσει. Ὅμως, σέ κάθε περίπτωση καί κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, τό Κόμμα θά παλέψει γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία, πού εἶναι ἕνας ἀνώτερος ἀπό ἄποψη δημοκρατισμοῦ τύπος κράτους καί μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, γιά τήν ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τήν κατάπνιξη τῆς ἀντίστασής τους.

Μέ τό ἴδιο πνεῦμα καί πρός τήν ἴδια κατεύθυνση πρέπει νά

Съезд постановляет именовать впредь нашу партию (Росс. С.Д. Рабочую Партию большевиков) **Российской Коммунистической Партией** с добавлением в скобках „большевиков".

Съезд постановляет изменить программу нашей партии, переработав теоретическую часть или дополнив ее характеристикой империализма и начавшейся эры международной социалистической революции.

Затем изменение политической части нашей программы

῾Η πρώτη σελίδα
τοῦ χειρογράφου τοῦ Β.Ι. Λένιν
«᾿Απόφαση γιά τή μετονομασία
τοῦ Κόμματος καί τήν τροποποίηση
τοῦ κομματικοῦ προγράμματος».—
Μάρτης 1918

ξαναδουλευτεῖ καί τό οἰκονομικό μέρος, μαζί καί τό ἀγροτικό, καθώς καί τό παιδαγωγικό καί τά ἄλλα μέρη τοῦ προγράμματός μας. Τό κέντρο βάρους πρέπει νά βρίσκεται στόν ἀκριβή χαρακτηρισμό τῶν οἰκονομικῶν καί τῶν ἄλλων μετασχηματισμῶν πού ἄρχισε ἡ Σοβιετική μας ἐξουσία, ἐκθέτοντας τά πιό ἄμεσα συγκεκριμένα καθήκοντα πού ἔβαλε μπροστά της ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί πού ἀπορέουν ἀπό τά πρακτικά μέτρα πού πήραμε ἤδη γιά τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν.

Τό συνέδριο ἀναθέτει σέ εἰδική ἐπιτροπή νά συντάξει ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, καί μέ βάση τίς παραπάνω ὑποδείξεις, τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας καί νά τό ἐπικυρώσει σάν πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάρτη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 45

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

11

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς διαβάσω ἕνα σχέδιο ἀπόφασης πού διατυπώνει μιά πρόταση διαφορετική, μά πού κατά βάθος ἔχει κάποια ὁμοιότητα μέ ὅσα εἶπε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής[37]. Θά ἔθετα στήν κρίση τοῦ συνεδρίου τήν παρακάτω ἀπόφαση. (Δ ι α β ά ζ ε ι.)*

Σύντροφοι, ἡ πρόταση αὐτή διαφέρει κατά τοῦτο, ὅτι ἤθελα νά αἰτιολογήσω στήν ἀρχή τή σκέψη μου πώς πρέπει νά ἐπισπευσθεῖ ἡ ἔκδοση τοῦ προγράμματος καί νά ἀνατεθεῖ ἀπευθείας στήν ΚΕ τό καθῆκον νά ἐκδόσει τό πρόγραμμα, ἤ νά συγκροτήσει εἰδική ἐπιτροπή.

Οἱ ρυθμοί τῆς ἐξέλιξης εἶναι τόσο ἰλιγγιώδεις, πού δέν πρέπει νά ἀναβάλλουμε τό ζήτημα. Μέ τίς σημερινές δυσκολίες θά ἀποκτήσουμε ἕνα πρόγραμμα πού θά ἔχει πολλά λάθη, μά δέν πειράζει — τό ἑπόμενο συνέδριο θά τό διορθώσει, ἄν καί αὐτό θά σημαίνει ὅτι κάνουμε πολύ γρήγορα τροποποιήσεις στό πρόγραμμά μας, ἡ ζωή ὅμως προχωρεῖ μέ τέτια ταχύτητα, ὥστε ἄν χρειαστεῖ νά κάνουμε κάμποσες τροποποιήσεις στό πρόγραμμα — θά τίς κάνουμε. Τώρα τό πρόγραμμά μας θά τό καταρτίσουμε, στηριζόμενοι ὄχι τόσο στά βιβλία, ὅσο στήν πράξη, στήν πείρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Γι'αὐτό νομίζω ὅτι ἔχουμε συμφέρον νά ἀπευθυνθοῦμε στό διεθνές προλεταριάτο ὄχι μέ θερμές ἐκκλήσεις, ὄχι μέ λόγους προτρεπτικούς σέ συγκεντρώσεις, ὄχι μέ φωνές, μά μέ τό ἀκριβολογημένο συγκεκριμένο πρόγραμμα τοῦ Κόμματός μας. Δέν πειράζει, ἄν τό πρόγραμμα αὐτό θά

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 58-59. *Ἡ Σύντ.*

εἶναι λιγότερο ἱκανοποιητικό ἀπό ἕνα πρόγραμμα πού θά τό εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ ἀρκετές ἐπιτροπές καί θά τό εἶχε ἐγκρίνει τό συνέδριο.

Θέλω νά ἐλπίζω ὅτι τήν ἀπόφαση αὐτή θά μπορέσουμε νά τήν ψηφίσουμε ὁμόφωνα, γιατί παρέκαμψα τή διαφωνία πού ἀναφέρει ὁ σ. Μπουχάριν· διετύπωσα τό σημεῖο αὐτό ἔτσι πού τό ζήτημα νά παραμένει ἀνοιχτό. Ἄς ἐλπίσουμε πώς δέν θά γίνουν πολύ μεγάλες ἀλλαγές, ὅτι θά μπορέσουμε νά ἀποκτήσουμε ἕνα καινούργιο πρόγραμμα, πού θά εἶναι ἕνα ἀκριβολογημένο ντοκουμέντο γιά τό Κόμμα ὅλης τῆς Ρωσίας καί πώς δέν θά βρεθοῦμε στή δυσάρεστη θέση πού βρέθηκα ὅταν στό προηγούμενο συνέδριο ἕνας ἀριστερός σουηδός μέ ρώτησε: «καί τί πρόγραμμα ἔχει τό Κόμμα σας—τό ἴδιο πού ἔχουν καί οἱ μενσεβίκοι;»[38]. Ἔπρεπε νά βλέπατε πῶς γούρλωσε τά μάτια αὐτός ὁ σουηδός, πού κατάλαβε καλά πόσο πολύ ἔχουμε ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τούς μενσεβίκους. Δέν μποροῦμε νά διαιωνίζουμε μιά τέτια τερατώδη ἀντίφαση. Πιστεύω ὅτι αὐτό θά ὠφελήσει πρακτικά καί τό διεθνές ἐργατικό κίνημα κι'αὐτό πού θά κερδίσουμε θά εἶναι ἀναμφισβήτητα μεγαλύτερο ἀπό τή ζημιά γιά τήν περίπτωση πού τό πρόγραμμα θά περιέχει λάθη.

Νά γιατί προτείνω νά ἐπισπεύσουμε τή δημοσίευση τοῦ προγράμματος, χωρίς νά φοβόμαστε ὅτι τό συνέδριο θά βρεθεῖ στήν ἀνάγκη νά τό διορθώσει.

12

ΟΜΙΛΙΑ ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΜΓΚΕΛΑΤΖΕ ΓΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Στίς συνθῆκες πού βρίσκεται τώρα ἡ Ρωσία—σέ κατάσταση ἐμφυλίου πολέμου, ἀποκοπῆς ὁρισμένων τμημάτων—αὐτό εἶναι ἀπαράδεκτο. Εἶναι αὐτονόητο πώς, ὅταν θά παρουσιαστεῖ ἡ παραμικρή εὐκαιρία, ἡ ἐπιτροπή πού θά κάνει τίς διορθώσεις θά τίς δημοσιεύσει ἀμέσως, καί κάθε φορά οἱ τοπικές ὀργανώσεις μποροῦν νά ποῦν τή γνώμη τους, ὀφείλουν νά ποῦν τή γνώμη τους. Τό νά δεσμευτοῦμε ὅμως ἐπίσημα μέ κάτι πού αὔριο δέν θά εἶναι πραγματοποιήσιμο, θά εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερη καθυστέρηση ἀπ'ὅ,τι ἡ σύγκληση τοῦ συνεδρίου.

13

ΟΜΙΛΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΕ Ο ΛΑΡΙΝ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ[39]

Σύντροφοι, εἶμαι σύμφωνος μέ τόν σ. Λάριν ὅτι πραγματικά θά γίνει προσπάθεια νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας τοῦ Κόμματος καί τή διαγραφή τῆς λέξης ἐργατικό, μά αὐτό δέν πρέπει νά τό παίρνουμε ὑπόψη. Ἄν ἀρχίσουμε νά παίρνουμε ὑπόψη κάθε κακοπιστία, τότε θά πέσουμε σέ πολλές λεπτομέρειες. Ἐμεῖς ξαναγυρίζουμε σ'ἕνα καλό παλιό πρότυπο πού τό ξέρει ὅλος ὁ κόσμος. Ὅλοι ξέρουμε τό «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος», τό ξέρει ὅλος ὁ κόσμος, καί ἡ διόρθωση δέν ἔχει σχέση μέ τό ὅτι τό προλεταριάτο εἶναι ἡ μοναδική ὥς τό τέλος ἐπαναστατική τάξη, μέ τό ὅτι ὅλες οἱ ἄλλες τάξεις, μαζί καί ἡ ἐργαζόμενη ἀγροτιά, μποροῦν νά εἶναι ἐπαναστατικές μόνο ἐφόσον περνοῦν μέ τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου. Αὐτό εἶναι μιά τέτια ἀρχή, μιά θέση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Μανιφέστου[40] τόσο γνωστή σέ ὅλο τόν κόσμο, ὥστε στό σημεῖο αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει καμιά κάπως καλόπιστη παρεξήγηση· ὅσο γιά τίς κακόπιστες, ὅ,τι καί νά κάνεις, ὁπωσδήποτε δέν μπορεῖς νά προλάβεις τίς παρερμηνεῖες. Νά γιατί πρέπει νά γυρίσουμε στό παλιό, καλό, ἀναμφισβήτητα σωστό πρότυπο, πού ἔπαιξε τόν ἱστορικό του ρόλο, κάνοντας τό γύρο τοῦ κόσμου ὅλων τῶν χωρῶν· νομίζω πώς δέν ὑπάρχει λόγος νά ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό τό πρότυπο αὐτό πού εἶναι τό καλύτερο.

14
ΟΜΙΛΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΛΣΕ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Νομίζω ὅτι ὁ προηγούμενος ὁμιλητής δέν ἔχει δίκιο[41]. Οἱ μάζες δέν εἶναι μωρά παιδιά καί καταλαβαίνουν ὅτι ἡ πάλη εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρή. Ἔχουν δεῖ πῶς παλιότερα μᾶς ἀπωθοῦσαν πρός τά πίσω, ἔστω καί τόν Ἰούλη. Εἶναι ἀδύνατο νά διαγράψουμε αὐτές τίς λέξεις. Σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά προσποιούμαστε πώς τάχα δέν δίνουμε καμιά σημασία στούς ἀστικούς κοινοβουλευτικούς θεσμούς. Ἀποτελοῦν τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός σέ σύγκριση μ'αὐτό πού ὑπῆρχε στό παρελθόν. Ἔτσι, ἄν διαγράψουμε τίς λέξεις αὐτές, θά δημιουργήσουμε τήν ἐντύπωση ὅτι ὑπάρχει κάτι πού ἀκόμη δέν ὑπάρχει — ὅτι δηλ. εἶναι ἀπόλυτα σταθερή ἡ βαθμίδα πού κατακτήσαμε. Ξέρουμε πώς αὐτό ἀκόμη δέν ὑπάρχει. Θά γίνει ὅταν θά μᾶς ὑποστηρίξει τό διεθνές κίνημα. Εἶμαι πρόθυμος νά διαγράψω τίς λέξεις «σέ καμιά περίπτωση», μποροῦμε νά ἀφήσουμε τίς λέξεις «τό Κόμμα δέν θά ἀρνηθεῖ νά χρησιμοποιήσει», δέν μποροῦμε ὅμως νά ἀνοίγουμε τό δρόμο γιά μιά καθαρά ἀναρχική ἄρνηση τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Αὐτές εἶναι βαθμίδες πού συνδέονται ἀναπόσπαστα ἡ μιά μέ τήν ἄλλη, καί κάθε ἀπώθησή μας πρός τά πίσω μπορεῖ νά μᾶς γυρίσει σ'αὐτή τή βαθμίδα. Δέν νομίζω πώς αὐτό θά προκαλοῦσε ἕνα αἴσθημα ἀπογοήτευσης μέσα στίς μάζες. Οἱ μάζες, ἄν μέ τήν ἔννοια αὐτή ἐννοοῦμε ἀνθρώπους ἐντελῶς ἀμόρφωτους πολιτικά, δέν θά τό καταλάβουν, τά μέλη ὅμως τοῦ Κόμματος καί οἱ συμπαθοῦντες θά τό καταλάβουν αὐτό, θά καταλάβουν ὅτι ἐμεῖς δέν θεωροῦμε ἀπόλυτα ἑδραιωμένες τίς θέσεις πού κατακτήσαμε. Ἄν μέ μιά γιγάντια ὑπερένταση θέλησης μπορέσουμε νά ἀναπτύξουμε τή δραστηριότητα ὅλων τῶν τάξεων, νά ἑδραιώσουμε τή θέση αὐτή, τότε θά ξεχάσουμε τό παρελθόν. Γι'αὐτό ὅμως μᾶς χρειάζεται ἡ ὑποστήριξη τῆς Εὐρώπης. Κι'ἄν ποῦμε τώρα ὅτι μπορεῖ νά δουλέψουμε καί σέ χειρότερες συνθῆκες — δέν θά προκαλέσουμε κανένα αἴσθημα ἀπογοήτευσης μέσα στίς μάζες.

15
ΟΜΙΛΙΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΜΠΟΥΧΑΡΙΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ[42]

1

Δέν μπορῶ καθόλου νά συμφωνήσω μέ τήν τροποποίηση πού προτείνει ὁ σ. Μπουχάριν. Τό πρόγραμμα δίνει τό χαρακτηρισμό τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς ἐποχῆς τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης πού ἄρχισε. Ὅτι ἄρχισε ἡ ἐποχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης—αὐτό ἔχει διαπιστωθεῖ μέ ἀπόλυτη ἀκρίβεια. Τί θέλει λοιπόν ὁ σ. Μπουχάριν; Νά δοθεῖ ὁ χαρακτηρισμός τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας στήν ἀναπτυγμένη μορφή της, δηλ. στόν κομμουνισμό. Στό σημεῖο αὐτό δέν εἶναι ἀκριβής. Ἐμεῖς τώρα εἴμαστε ἀπόλυτα ὑπέρ τοῦ κράτους, καί ὅταν λές πώς πρέπει νά δοθεῖ ὁ χαρακτηρισμός τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ἀναπτυγμένη μορφή του, ὅπου δέν θά ὑπάρχει κράτος, δέν ἀνακαλύπτεις τίποτε τό καινούργιο, ἐκτός ἀπό τό ὅτι τότε θά ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχή: ἀπό τόν καθένα σύμφωνα μέ τίς ἱκανότητές του, στόν καθένα σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες του. Ἀπέχουμε, ὅμως, πολύ ἀπ'αὐτό τό σημεῖο, καί ἄν λέγαμε αὐτό τό πράγμα δέν θά λέγαμε τίποτε ἄλλο παρά ὅτι δέν εἶναι στέρεο τό ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια μας. Ἐκεῖ θά φτάσουμε τελικά, ὅταν φτάσουμε στό σοσιαλισμό. Ὅλα αὐτά πού εἴπαμε θά μᾶς δόσουν ἀρκετή δουλιά. Ἄν μπορέσουμε νά τό κάνουμε αὐτό, θά προσφέρουμε τεράστια ἱστορική ὑπηρεσία. Δέν μποροῦμε νά δόσουμε τό χαρακτηρισμό τοῦ σοσιαλισμοῦ· τί λογῆς θά εἶναι ὁ σοσιαλισμός, πότε θά πάρει τήν τελική του μορφή, δέν τό ξέρουμε καί δέν μποροῦμε νά τό ποῦμε. Ξέρουμε καί θά ποῦμε ὅτι ἡ ἐποχή τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης ἄρχισε, ὅτι κάναμε τό τάδε καί τό τάδε πράγμα καί ὅτι θέλουμε νά κάνουμε τό τάδε καί τό τάδε, καί αὐτό θά δείξει στούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης ὅτι ἐμεῖς, μπορεῖ νά πεῖ κανείς, δέν ὑπερβάλλουμε καθόλου τίς δυνάμεις μας: νά τί ἀρχίσαμε νά κάνουμε, τί σκοπεύουμε νά κάνουμε. Μά γιά νά

ξέρουμε ἀπό τώρα τί μορφή θά πάρει ὁ ὁλοκληρωμένος σοσιαλισμός—αὐτό δέν τό ξέρουμε. Θεωρητικά, στά θεωρητικά ἔργα, στά ἄρθρα, στούς λόγους, στίς διαλέξεις θά ἀναπτύσσουμε τή γνώμη ὅτι ὁ Κάουτσκι δέν παλεύει σωστά ἐνάντια στούς ἀναρχικούς, αὐτό ὅμως δέν μποροῦμε νά τό βάλουμε στό πρόγραμμά μας, γιατί δέν ὑπάρχουν ἀκόμη στοιχεῖα γιά νά δοθεῖ ὁ χαρακτηρισμός τοῦ σοσιαλισμοῦ. 'Ακόμη δέν ἔχουν φτιαχτεῖ τά τοῦβλα μέ τά ὁποῖα θά χτιστεῖ ὁ σοσιαλισμός. Τίποτε ἄλλο δέν μποροῦμε νά ποῦμε, καί πρέπει νά εἴμαστε ὅσο τό δυνατό πιό προσεκτικοί καί ἀκριβεῖς. Σ'αὐτό, καί μόνο σ'αὐτό θά βρίσκεται ἡ δύναμη ἕλξης τοῦ προγράμματός μας. Ἄν ὅμως διατυπώσουμε καί τήν ἐλάχιστη ἀξίωση γιά κάτι πού δέν μποροῦμε νά δόσουμε, αὐτό θά ἐξασθενίσει τή δύναμη τοῦ προγράμματός μας. Θά ὑποψιαστοῦν ὅτι τό πρόγραμμά μας εἶναι ἁπλῶς προϊόν φαντασίας. Τό πρόγραμμά μας δίνει τό χαρακτηρισμό αὐτοῦ πού ἀρχίσαμε νά κάνουμε καί τά ἑπόμενα βήματα πού θέλουμε νά κάνουμε. Δέν εἴμαστε σέ θέση νά δόσουμε τό χαρακτηρισμό τοῦ σοσιαλισμοῦ, καί τό καθῆκον αὐτό δέν διατυπώθηκε σωστά.

2

Μιά πού δέν ὑπάρχει γραπτή διατύπωση, φυσικά, ἦταν δυνατό νά δημιουργηθεῖ παρεξήγηση. Μά ὁ σ. Μπουχάριν δέν μέ ἔπεισε. Ἡ ὀνομασία τοῦ Κόμματός μας ἐκφράζει ἀρκετά καθαρά ὅτι βαδίζουμε γιά τόν ὁλοκληρωμένο κομμουνισμό, ὅτι προβάλλουμε τέτιες ἀφηρημένες θέσεις, ὅτι ὁ καθένας μας θά ἐργάζεται σύμφωνα μέ τίς ἱκανότητές του καί θά παίρνει σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες του, χωρίς κανένα στρατιωτικό ἔλεγχο καί βία. Εἶναι ἀκόμη πρόωρο νά μιλᾶμε γι'αὐτό τό πράγμα. Πότε πιά τό κράτος θά ἀρχίσει νά ἀπονεκρώνεται; Ὥσπου νά ἀρχίσει νά ἀπονεκρώνεται τό κράτος ἔχουμε τόν καιρό νά συγκαλέσουμε περισσότερα ἀπό δυό συνέδρια γιά νά ποῦμε: κοιτάξτε πῶς ἀπονεκρώνεται τό κράτος μας. Γιά τήν ὥρα ὅμως εἶναι πάρα πολύ νωρίς. Θά εἶναι παραβίαση τῆς ἱστορικῆς προοπτικῆς νά διακηρύξουμε ἀπό τά πρίν τήν ἀπονέκρωση τοῦ κράτους.

16

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ 8 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ[43]

Ὁ Λόμοφ ἀναφέρθηκε μέ πάρα πολύ ἔξυπνα λόγια στήν ὁμιλία μου, ὅπου ζητοῦσα νά ἐκλεγεῖ μιά Κεντρική Ἐπιτροπή ἱκανή νά ἀκολουθεῖ ὁμοιογενή γραμμή. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ὅλοι μέσα στήν Κεντρική Ἐπιτροπή πρέπει νά ἔχουν τίς ἴδιες ἀκριβῶς πεποιθήσεις. Μιά τέτια ἀντίληψη θά σήμαινε ὅτι τραβᾶμε γιά διάσπαση, γι'αὐτό πρότεινα τό συνέδριο νά μή ἐγκρίνει μιά τέτια δήλωση, γιά νά δοθεῖ ἡ δυνατότητα στούς συντρόφους νά μελετήσουν τήν ἀπόφασή τους, ἀφοῦ συμβουλευτοῦν τίς τοπικές τους ὀργανώσεις. Κι'ἐγώ μέσα στήν Κεντρική Ἐπιτροπή βρέθηκα στήν ἴδια θέση, ὅταν γινόταν δεκτή ἡ πρόταση νά μήν ὑπογραφεῖ ἡ εἰρήνη, καί σώπαινα, χωρίς νά μοῦ διαφεύγει καθόλου τό γεγονός ὅτι δέν ἀναλαβαίνω εὐθύνη γι'αὐτό τό πράγμα. Κάθε μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἔχει τή δυνατότητα νά διαχωρίσει τίς εὐθύνες του χωρίς νά ἀποχωρήσει ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή καί χωρίς νά δημιουργήσει σκάνδαλο. Βέβαια, σύντροφοι, κάτω ἀπό ὁρισμένους ὅρους, αὐτό ἐπιτρέπεται, κάποτε εἶναι ἀναπόφευκτο, ἀμφιβάλλω ὅμως ἄν εἶναι ἀπαραίτητο στίς σημερινές συνθῆκες ὀργάνωσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά ἐλέγξουμε κατά πόσο δέν χάνουμε τήν ἐπαφή μέ τίς μάζες. Πιστεύω πώς, ἄν μπεῖ ζήτημα γιά τόν Βιννιτσένκο, οἱ σύντροφοι μποροῦν νά ὑπερασπίσουν τήν ἄποψή τους χωρίς νά ἀποχωρήσουν ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή. Ἄν θά ὑποστηρίξουμε τήν ἄποψη τῆς προετοιμασίας γιά ἕναν ἐπαναστατικό πόλεμο καί τήν ἄποψη τῆς τακτικῆς ἑλιγμῶν, τότε γιά τό σκοπό αὐτό πρέπει νά μποῦμε στήν Κεντρική Ἐπιτροπή, μποροῦμε νά δηλώσουμε ὅτι οἱ διαφωνίες ἐμφανίστηκαν ἀπό τά κάτω, ἔχουμε ἀπόλυτο

δικαίωμα νά τό δηλώσουμε αὐτό. Δέν ὑπάρχει οὔτε ὁ ἐλάχιστος κίνδυνος νά καταλογίσει ἡ ἱστορία εὐθύνες στόν Οὐρίτσκι καί στόν Λόμοφ, ἐπειδή δέν παραιτοῦνται ἀπό μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Πρέπει νά γίνει προσπάθεια νά μπεῖ κάποιος περιορισμός γιά νά πάψει νά εἶναι τῆς μόδας ἡ ἀποχώρηση ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή. Πρέπει νά ποῦμε πώς τό συνέδριο ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι οἱ σύντροφοι θά διατυπώνουν τή διαφωνία τους μέ διαμαρτυρίες καί ὄχι μέ ἀποχωρήσεις ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή καί, παίρνοντας ὑπόψη αὐτή τους τή δήλωση, δέν θά ἐγκρίνουν τήν ἐνέργεια τῆς ὁμάδας τῶν συντρόφων πού ἀπέσυραν τίς ὑποψηφιότητές τους καί θά προχωρήσουν στίς ἐκλογές, καλώντας τους νά ἀνακαλέσουν τίς δηλώσεις τους.

17

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΑΡΝΗΣΗ ΤΩΝ «ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ» ΝΑ ΜΠΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΕ

Τό συνέδριο θεωρεῖ ὅτι μέ τή σημερινή κατάσταση τοῦ Κόμματος, ἡ ἄρνηση νά μποῦν στήν ΚΕ εἶναι ἐξαιρετικά ἀνεπιθύμητη, γιατί μιά τέτια ἄρνηση, γενικά ἀπαράδεκτη καταρχήν γιά ὅσους ἐπιθυμοῦν τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος, θά ἀποτελοῦσε σήμερα διπλό κίνδυνο γιά τήν ἑνότητα τοῦ Κόμματος.

Τό συνέδριο δηλώνει ὅτι καθένας μπορεῖ καί ὀφείλει νά διαχωρίζει τίς εὐθύνες του γιά τίς ἀποφάσεις τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς, μέ τίς ὁποῖες δέν εἶναι σύμφωνος, ὄχι ἀποχωρώντας ἀπό τήν ΚΕ, ἀλλά κάνοντας σχετική δήλωση.

Γι'αὐτό, τό συνέδριο, μέ τή σταθερή ἐλπίδα ὅτι οἱ σύντροφοι θά συμβουλευτοῦν τίς μαζικές ὀργανώσεις καί θά ἀνακαλέσουν τή δήλωσή τους, προχωρεῖ στίς ἐκλογές, χωρίς νά παίρνει ὑπόψη τή δήλωση αὐτή.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάρτη 1918

18
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Νά παρθεῖ σάν βάση τό σχέδιό μου* (μπροσούρα σελ. 19 καί ἑπόμενες**).

Τό θεωρητικό μέρος νά μείνει, ἀφοῦ διαγραφεῖ ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ πρώτου μέρους (σελ. 22 τῆς μπροσούρας ἀπό τίς λέξεις: «Στήν ἡμερήσια διάταξη» ὥς τίς λέξεις «τό περιεχόμενο τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης»***, δηλαδή νά διαγραφοῦν 5 σειρές).

Στήν ἑπόμενη παράγραφο (σελ. 22), πού ἀρχίζει μέ τίς λέξεις: «Ἡ ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος» νά γίνει ἡ ἀλλαγή πού ὑποδείχνεται στό ἄρθρο «Σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος», «Προσβεστσένιγε» (τεῦχος 1-2, Σεπτέμβρης-Ὀχτώβρης 1917), σελ. 93****.

Στήν ἴδια αὐτή παράγραφο νά μπεῖ δυό φορές ἀντί γιά «σοσιαλσωβινισμός»:

(1) *«ὀ π ο ρ τ ο υ ν ι σ μ ό ς* καί σοσιαλσωβινισμός»·

(2) «ἀνάμεσα στόν *ὀ π ο ρ τ ο υ ν ι σ μ ό* καί στό σοσιαλσωβινισμό ἀπό τή μιά μεριά, καί στήν ἐπαναστατική-διεθνιστική πάλη τοῦ προλεταριάτου γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος, ἀπό τήν ἄλλη».

Παρακάτω θά χρειαστεῖ νά τροποποιηθεῖ ὁλόκληρο, περίπου ὡς ἑξῆς:

---

* Ὀνομασία τοῦ Κόμματος ἁπλῶς: «Κομμουνιστικό κόμμα» (χωρίς τήν προσθήκη «τῆς Ρωσίας»), καί σέ παρένθεση: (Κόμμα τῶν μπολσεβίκων).

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 147-162. *Ἡ Σύντ.*

*** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 151. *Ἡ Σύντ.*

**** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 151-152 καί τόμ. 34ος, σελ. 372. *Ἡ Σύντ.*

῾Η ἐπανάσταση τῆς 25 τοῦ ᾿Οχτώβρη (7 τοῦ Νοέμβρη) 1917 ἐγκαθίδρυσε στή Ρωσία τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, πού τήν ὑποστήριζαν οἱ φτωχοί ἀγρότες, ἤ οἱ μισοπρολετάριοι.

῾Η δικτατορία αὐτή βάζει στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ρωσίας τό καθῆκον νά ἀποπερατώσει, νά ὁλοκληρώσει τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπαλλοτρίωση πού ἄρχισε ἤδη, νά μεταβιβάσει ὅλες τίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια, τούς σιδηροδρόμους, τίς τράπεζες, τό στόλο καί τά ἄλλα μέσα παραγωγῆς καί κυκλοφορίας στήν ἰδιοκτησία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, νά χρησιμοποιήσει τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, πού εἶχε ἤδη σάν ἀποτέλεσμα τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς καί τό νόμο γιά τή μεταβατική ἐκείνη μορφή ἀπό τή μικρή ἀγροτική οἰκονομία στό σοσιαλισμό, τήν ὁποία οἱ σύγχρονοι ἰδεολογικοί ἐκπρόσωποι τῆς ἀγροτιᾶς, πού πῆγε μέ τό μέρος τῶν προλετάριων, τήν ὀνόμασαν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, γιά βαθμιαῖο, μά σταθερό πέρασμα στήν κοινή καλλιέργεια τῆς γῆς καί στή μεγάλη σοσιαλιστική γεωργία·

νά ἑδραιώσει καί νά ἀναπτύξει παραπέρα τήν ὁμοσπονδιακή δημοκρατία τῶν Σοβιέτ, πού εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερη καί προοδευτικότερη μορφή δημοκρατίας ἀπό τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό καί ὁ μοναδικός τύπος κράτους πού, σύμφωνα μέ τήν πείρα τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1871, καθώς καί τήν πείρα τῶν ρωσικῶν ἐπαναστάσεων τοῦ 1905 καί τοῦ 1917-1918, ἀνταποκρίνεται στή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, δηλαδή στήν περίοδο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου·

νά χρησιμοποιήσει ὁλόπλευρα καί μέ κάθε τρόπο τόν πυρσό τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού ἔχει ἀνάψει στή Ρωσία, γιά νά μεταφέρει τήν ἐπανάσταση στίς πιό προηγμένες καί γενικά σέ ὅλες τίς χῶρες, παραλύοντας τίς προσπάθειες τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἀστικῶν κρατῶν νά ἐπέμβουν στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῆς Ρωσίας, ἤ νά ἑνωθοῦν γιά ἀνοιχτή πάλη καί πόλεμο ἐνάντια στή σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία.

ΔΕΚΑ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Ἑδραίωση καί ἀνάπτυξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας

῾Εδραίωση καί ἀνάπτυξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, σάν μορφῆς τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς

ἀγροτιᾶς (τῶν μισοπρολετάριων), μορφῆς πού τήν ἐπαλήθευσε ἤδη ἡ πείρα καί τήν ἀνάδειξε τό μαζικό κίνημα καί ἡ ἐπαναστατική πάλη.

Ἡ ἑδραίωση καί ἡ ἀνάπτυξη πρέπει νά συνίστανται στήν πραγματοποίηση (στήν πιό πλατιά, καθολική καί συστηματική πραγματοποίηση) τῶν καθηκόντων πού πέφτουν ἱστορικά σ'αὐτή τή μορφή τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, σ'αὐτό τό νέο τύπο κράτους, καί πού συγκεκριμένα εἶναι:

(1) συνένωση καί ὀργάνωση τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν πού καταπιέζονται ἀπό τόν καπιταλισμό καί μόνο αὐτῶν τῶν μαζῶν, δηλ. μόνο τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, τῶν μισοπρολετάριων· οἱ ἐκμεταλλεύτριες τάξεις καί οἱ πλούσιοι ἐκπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς τάξης ἀποκλείονται αὐτόματα·

(2) συνένωση τῆς πιό δραστήριας, ἐνεργητικῆς, συνειδητῆς μερίδας τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, τῆς πρωτοπορίας τους πού πρέπει νά διαπαιδαγωγεῖ ὅλο χωρίς ἐξαίρεση τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό, ἔτσι ὥστε νά συμμετέχει αὐτοτελῶς στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους ὄχι θεωρητικά, ἀλλά πρακτικά.

(4) (3) Κατάργηση τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ (πού χωρίζει τή νομοθετική ἐξουσία ἀπό τήν ἐκτελεστική)· ἕνωση τῆς νομοθετικῆς καί τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τοῦ κράτους. Συγχώνευση τῆς διοικητικῆς καί τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας.

(3) (4) Πιό στενή σύνδεση μέ τίς μάζες ὅλου τοῦ μηχανισμοῦ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας καί τῆς κρατικῆς διοίκησης ἀπ'ὅ,τι στίς προηγούμενες μορφές δημοκρατισμοῦ.

(5) Δημιουργία ἔνοπλης δύναμης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ὅσο τό δυνατό λιγότερο ἀποσπασμένης ἀπό τό λαό (Σοβιέτ = ἔνοπλοι ἐργάτες καί ἀγρότες). Ὀργανωμένος χαρακτήρας τοῦ παλλαϊκοῦ ἐξοπλισμοῦ, σάν ἕνα ἀπό τά πρῶτα βήματα γιά τήν πλήρη πραγματοποίηση τοῦ ἐξοπλισμοῦ ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ.

(6) Πιό πλήρης δημοκρατισμός, γιατί θά ὑπάρχει λιγότερη τυπολατρεία καί μεγαλύτερη εὐκολία ἐκλογῆς καί ἀνάκλησης.

(7) Στενή (καί ἄμεση) σύνδεση μέ τά ἐπαγγέλματα καί μέ τίς παραγωγικές-οἰκονομικές μονάδες (ἐκλογές κατά ἐργοστάσια, κατά τοπικές, ἀγροτικές καί βιοτεχνικές περιφέρειες). Ἡ στενή αὐτή σύνδεση δίνει τή δυνατότητα νά πραγματοποιοῦνται βαθιοί σοσιαλιστικοί μετασχηματισμοί.

(8) (Ἐνμέρει, ἄν ὄχι ὁλόκληρο, περιέχεται στό προηγούμενο)—ἡ δυνατότητα νά παραμεριστεῖ ἡ γραφειοκρατία, νά

διεκπεραιώνονται οί ύποθέσεις χωρίς αὐτή· ἀρχή τῆς πραγματοποίησης αὐτῆς τῆς δυνατότητας.

(9) Μεταφορά τοῦ κέντρου βάρους στά ζητήματα τοῦ δημοκρατισμοῦ ἀπό τήν τυπική ἀναγνώριση τῆς τυπικῆς ἰσότητας ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο, ἀνάμεσα στούς φτωχούς καί στούς πλούσιους, στή δυνατότητα χρησιμοποίησης στήν πράξη τῆς ἐλευθερίας (τῆς δημοκρατίας) ἀπό τήν ἐργαζόμενη καί ἐκμεταλλευόμενη μάζα τοῦ πληθυσμοῦ.

(10) Ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης τοῦ κράτους πρέπει νά συνίσταται στό ὅτι κάθε μέλος τοῦ Σοβιέτ θά κάνει ὑποχρεωτικά μιά μόνιμη δουλιά γιά τή διοίκηση τοῦ κράτους καί παράλληλα μέ τή συμμετοχή του στίς συνεδριάσεις τοῦ Σοβιέτ· κι᾽ἔπειτα στό ὅτι ὅλος χωρίς ἐξαίρεση ὁ πληθυσμός πρέπει νά τραβιέται βαθμιαῖα τόσο στή σοβιετική ὀργάνωση (μέ τόν ὅρο ὅτι θά πειθαρχεῖ στίς ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων), ὅσο καί στήν ἀνάληψη ὑπηρεσίας στή διοίκηση τοῦ κράτους.

Ἡ ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἀπαιτεῖ

α) Στόν πολιτικό τομέα:

νά ἀναπτυχθεῖ ἡ Σοβιετική Δημοκρατία.

Πλεονεκτήματα τῶν σοβιέτ («Προσβεστσένιγε», σελ. 13-14 [6 σημεῖα])*

Ἐπέκταση τοῦ σοβιετικοῦ συντάγματος *σέ ὁλόκληρο* τόν πληθυσμό, *στό βαθμό* πού θά σταματάει ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν·

ὁμοσπονδία τῶν ἐθνῶν, σάν πέρασμα στή *συνειδητή* καί πιό στενή ἑνότητα τῶν ἐργαζομένων, πού θά ἔχουν διδαχτεῖ νά ὑψώνονται *ἐθελοντικά* πάνω ἀπό τίς ἐθνικές διχόνοιες·

ἀναγκαστικά ἀμείλικτη κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν· οἱ κανόνες τῆς «κοινῆς», (*δηλ.* τῆς ἀστικῆς) δημοκρατίας ὑποτάσσονται στό σκοπό αὐτό, ὑποχωροῦν μπροστά σ᾽αὐτόν:

«Ἐλευθερίες» καί δημοκρατία *ὄχι* γιά ὅλους, ἀλλά *γιά* τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες πρός τό συμφέρον τῆς ἀπελευθέρωσής τους ἀπό τήν ἐκμετάλλευση· ἀμείλικτη κατάπνιξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν·

NB: τό κέντρο βάρους μετατοπίζεται **ἀπό** τήν τυπική *ἀναγνώριση* τῶν ἐλευθεριῶν (ὅπως γινόταν στόν ἀστικό κοινοβουλευ-

---

*Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 304-305. *Ἡ Σύντ.*

τισμό(**στήν** οὐσιαστική ἐξασφάλιση τῆς *χρήσης* τῶν ἐλευθεριῶν ἀπό τούς ἐργαζόμενους, πού ἀνατρέπουν τούς ἐκμεταλλευτές.

Λογουχάρη, ἀπό τήν *ἀναγνώριση* τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνέρχεσθαι στή *μεταβίβαση* τῶν καλύτερων αἰθουσῶν καί κτιρίων στούς ἐργάτες, ἀπό τήν ἀναγνώριση τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου στή μεταβίβαση τῶν καλύτερων τυπογραφείων στά χέρια τῶν ἐργατῶν κτλ.

Σύντομη ἀπαρίθμηση τῶν «ἐλευθεριῶν» αὐτῶν ἀπό
τό παλιό πρόγραμμα-μίνιμουμ
ἐξοπλισμός ἐργατῶν κι᾽ἀφοπλισμός ἀστικῆς τάξης

Πέρασμα *μέσω* τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στή βαθμιαία ἐξαφάνιση τοῦ κράτους, μέ τή συστηματική προσέλκυση ὅλο καί μεγαλύτερου ἀριθμοῦ πολιτῶν, καί ὕστερα ὅλων *χωρίς ἐξαίρεση* τῶν πολιτῶν στήν ἄμεση καί *καθημερινή* ἀνάληψη τοῦ βάρους πού τούς ἀναλογεῖ γιά τή διοίκηση τοῦ κράτους.

β) Στόν οἰκονομικό τομέα:

σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς σέ παγκρατική κλίμακα: διευθύνουν οἱ *ἐργατικές ὀργανώσεις* (συνδικάτα, ἐργοστασιακές ἐπιτροπές κτλ.) κάτω ἀπό τή γενική καθοδήγηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού εἶναι ἡ μόνη *κυρίαρχη*.

Τό ἴδιο—οἱ μεταφορές καί ἡ διανομή (στήν ἀρχή κρατικό μονοπώλιο τοῦ «ἐμπορίου», ἔπειτα πλήρης καί τελική ἀντικατάσταση τοῦ «ἐμπορίου» μέ τή σχεδιομετρικά-ὀργανωμένη *κατανομή* μέσω τῶν ἑνώσεων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐμπορίου καί τῆς βιομηχανίας, κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας).

— ᾽Αναγκαστική ἕνωση *ὅλου* τοῦ πληθυσμοῦ σέ καταναλωτικές παραγωγικές κομμοῦνες.

Χωρίς νά καταργήσουμε (προσωρινά) τό χρῆμα καί χωρίς νά ἀπαγορεύσουμε τίς ἐπιμέρους πράξεις ἀγοραπωλησίας ἀνάμεσα σέ διάφορες οἰκογένειες, πρέπει πρίν ἀπ᾽ὅλα νά κάνουμε ὑποχρεωτική, μέ νόμο, τή διεξαγωγή ὅλων αὐτῶν τῶν πράξεων μέσω τῆς καταναλωτικῆς-παραγωγικῆς κομμούνας.

— Ἄμεσο πέρασμα στήν ἀπόλυτη πραγματοποίηση τῆς καθολικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, μέ τήν πιό προσεκτική καί βαθμιαία ἐπέκτασή της στούς μικρούς ἀγρότες πού ζοῦν ἀπό τό νοικοκυριό τους χωρίς νά χρησιμοποιοῦν μισθωτή ἐργασία·

πρῶτο μέτρο, πρῶτο βῆμα γιά τήν καθολική ὑποχρεωτική ἐργασία πρέπει νά εἶναι ἡ καθιέρωση βιβλιαρίων ἐργασίας καί κατανάλωσης (προϋπολογισμοῦ)—(ὑποχρεωτική καθιέρωση) γιά ὅλους τούς πλούσιους (= γιά τά πρόσωπα πού ἔχουν εἰσόδημα πάνω ἀπό 500 ρούβλια τό μήνα κι᾽ὕστερα γιά τούς ἰδιοκτῆτες ἐπιχειρήσεων μέ μισθωτούς ἐργάτες, γιά τίς οἰκογένειες πού ἔχουν ὑπηρέτες κτλ.)·

ἀγοραπωλησία ἐπιτρέπεται κι᾽ἔξω ἀπό τήν κομμούνα (στά ταξίδια, στίς ἀγορές κτλ.), μέ ὑποχρεωτική ὅμως καταγραφή τῆς συναλλαγῆς (ἄν ξεπερνοῦν ἕνα ὁρισμένο ποσό) στά βιβλιάρια ἐργασίας καί κατανάλωσης.

—Ὁλοκληρωτική συγκέντρωση τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν στά χέρια τοῦ κράτους καί ὅλων τῶν χρηματικῶν-ἐμπορικῶν συναλλαγῶν στίς τράπεζες. Τυποποίηση τῶν τρεχόντων λογαριασμῶν στίς τράπεζες: βαθμιαῖο πέρασμα στήν ὑποχρέωση νά ἔχουν τρέχοντες λογαριασμούς στήν τράπεζα ἀρχικά οἱ μεγάλες κι᾽ἔπειτα *ὅλες* οἱ οἰκονομικές μονάδες τῆς χώρας. Ὑποχρεωτική φύλαξη τῶν χρημάτων στίς τράπεζες καί μεταβίβαση χρημάτων *μόνο* μέσω τῶν τραπεζῶν.

—Γενίκευση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου ὅλης τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων· μάλιστα αὐτή ἡ καταγραφή κι᾽αὐτός ὁ ἔλεγχος πρέπει νά πραγματοποιοῦνται στήν ἀρχή ἀπό τίς ἐργατικές ὀργανώσεις, κι᾽ὕστερα ἀπ᾽ὅλο *χωρίς ἐξαίρεση* τόν πληθυσμό.

—Ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας ἀνάμεσα στίς διάφορες (σέ ὅλες) καταναλωτικές-παραγωγικές κομμοῦνες τῆς χώρας γιά τήν ἀδιάκοπη ἄνοδο τῆς ὀργάνωσης, τῆς πειθαρχίας, τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, γιά τό πέρασμα σέ ἀνώτερη τεχνική, γιά τήν οἰκονομία ἐργασίας καί προϊόντων, γιά τό βαθμιαῖο περιορισμό τῆς ἐργάσιμης ἡμέρας ὥς 6 ὧρες τό εἰκοσιτετράωρο, γιά τή βαθμιαία ἐξίσωση *ὅλων* τῶν ἡμερομισθίων καί τῶν μισθῶν σέ *ὅλα* τά ἐπαγγέλματα καί τίς κατηγορίες.

—Σταθερά, συστηματικά μέτρα γιά (πέρασμα στή Massenspeisung*) ἀντικατάσταση τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ τῶν διάφορων οἰκογενειῶν μέ τήν κοινή διατροφή μεγάλων ὁμάδων οἰκογενειῶν.

Στόν παιδαγωγικό τομέα:

;

τά παλιά ἄρθρα σύν.

*—κοινή ἑστίαση. *Ἡ Σύντ.*

Στό δημοσιονομικό τομέα:

ἀντικατάσταση τῶν ἔμμεσων φόρων μέ τήν προοδευτική φορολογία πάνω στό εἰσόδημα καί στήν περιουσία, καθώς καί μέ τήν κράτηση ἑνός (ὁρισμένου) εἰσοδήματος ἀπό τά κρατικά μονοπώλια. Σέ συνδυασμό μέ αὐτό νά χορηγοῦνται σέ εἶδος σιτηρά καί ἄλλα τρόφιμα στούς ἐργάτες πού ἀπασχολοῦνται γιά λογαριασμό τοῦ κράτους σέ ὁρισμένες κοινωνικά ἀπαραίτητες ἐργασίες.

Διεθνής πολιτική

Ὑποστήριξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου κατά πρῶτο λόγο στίς προηγμένες χῶρες.

Προπαγάνδα. Διαφώτιση. Συναδέλφωση.

Ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό καί στό σοσιαλσωβινισμό.

Ὑποστήριξη τοῦ δημοκρατικοῦ καί ἐπαναστατικοῦ κινήματος σέ ὅλες γενικά τίς χῶρες, ἰδιαίτερα στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες.

Ἀπελευθέρωση τῶν ἀποικιῶν. Ὁμοσπονδία, σάν πέρασμα στήν ἐθελοντική συγχώνευση.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 8 τοῦ Μάρτη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Κομμουνίστ», ἀρ. φύλ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ «ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ»

Ὕστερα ἀπό τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ μερικοί σύντροφοι, πού αὐτοαποκαλοῦνται «ἀριστεροί κομμουνιστές», πῆραν θέση «ἀντιπολίτευσης» μέσα στό Κόμμα, καί γι'αὐτό κατρακυλᾶνε ὅλο καί περισσότερο σέ μιά ἐντελῶς ἀντικανονική καί ἀπαράδεκτη παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας.

Ὁ σ. Μπουχάριν δέν δέχτηκε νά μπεῖ στήν ΚΕ, ὅπου τόν ὅρισε τό συνέδριο τοῦ Κόμματος.

Οἱ σ.σ. Σμιρνόφ, Ὀμπολένσκι, Γιάκοβλεβα ἀποχώρησαν ἀπό τίς θέσεις τους τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων καί τοῦ διευθυντῆ ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου Λαϊκῆς Οἰκονομίας.

Οἱ ἐνέργειες αὐτές δέν εἶναι καθόλου κανονικές, συντροφικές, παραβιάζουν τήν κομματική πειθαρχία καί ἡ στάση αὐτή ἀποτελοῦσε καί ἀποτελεῖ, ἀπό τήν πλευρά τῶν παραπάνω συντρόφων, *ἕνα βῆμα πρός τή διάσπαση*...*

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 8 καί 18 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά 1929 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμος XI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἐδῶ τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ[44]

Εἶσαι καί πάμπτωχη εἶσαι καί πάμπλουτη.
Εἶσαι καί δυνατή εἶσαι κι᾽ἀδύναμη
—Μητέρα Ρωσία!

῾Η ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας κάνει στίς μέρες μας μιά ἀπό τίς πιό μεγάλες, τίς πιό δύσκολες στροφές, πού ἔχουν τεράστια —χωρίς τήν ἐλάχιστη ὑπερβολή μποροῦμε νά ποῦμε: παγκόσμια-ἀπελευθερωτική σημασία. ᾽Από τόν πόλεμο στήν εἰρήνη. ᾽Από τόν πόλεμο ἀνάμεσα στούς ληστές, πού στέλνουν στό μακελειό ἑκατομμύρια ἐκμεταλλευόμενους καί ἐργαζόμενους γιά νά καθιερώσουν μιά καινούργια τάξη στό μοίρασμα τῆς λείας πού ἅρπαξαν οἱ δυνατότεροι ἀπό τούς ληστές, περνάει στόν πόλεμο τῶν καταπιεζόμενων ἐνάντια στούς καταπιεστές, γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου· ἀπό τήν ἄβυσσο τῶν βασάνων, τῶν μαρτυρίων, τῆς πείνας, τῆς ἀγριότητας περνάει στό φωτεινό μέλλον τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας, τῆς γενικῆς εὐημερίας καί τῆς σταθερῆς εἰρήνης. Δέν εἶναι παράξενο ὅτι στά πιό ἀπότομα σημεῖα αὐτῆς τῆς τόσο ἀπότομης στροφῆς, ὅταν γύρω σπάει καί γκρεμίζεται μέ τρομερό θόρυβο καί πάταγο τό παλιό, καί δίπλα γεννιέται μέ ἀπερίγραπτους πόνους τό καινούργιο, μερικούς τούς πιάνει ζάλη, μερικούς τούς πιάνει ἀπελπισία καί μερικοί ζητᾶνε νά λυτρωθοῦν ἀπό τήν πολύ πικρή κάποτε πραγματικότητα, καταφεύγοντας σέ μιά ὡραία, γοητευτική φράση.

Τῆς Ρωσίας τῆς ἔλαχε νά γνωρίσει ἀπό πολύ κοντά καί νά ζήσει ἐξαιρετικά ἔντονα καί ὀδυνηρά τήν πιό ἀπότομη ἀπό τίς ἀπότομες καμπές τῆς ἱστορίας, πού κάνει στροφή ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό πρός τήν κομμουνιστική ἐπανάσταση. Μέσα σέ μερικές μέρες γκρεμίσαμε μιά ἀπό τίς πιό παλιές, ἰσχυρές, βάρβαρες καί θηριώδεις μοναρχίες. Μέσα σέ μερικούς μῆνες περάσαμε μιά σειρά σταθμούς συμβιβασμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη, διάλυσης τῶν μικροαστικῶν αὐταπατῶν, ἐνῶ σέ ἄλλες χῶρες γιά

νά γίνει αὐτό χρειάστηκαν δεκαετίες. Μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες ἀνατρέψαμε τήν ἀστική τάξη καί τσακίσαμε τήν ἀνοιχτή ἀντίστασή της στόν ἐμφύλιο πόλεμο. Διατρέξαμε μέ τή νικηφόρα θριαμβική πορεία τοῦ μπολσεβικισμοῦ ἀπ'ἄκρη σ'ἄκρη τήν τεράστια χώρα μας. Σηκώσαμε γιά τήν ἐλευθερία καί γιά μιά ἀνεξάρτητη ζωή τά κατώτατα στρώματα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν πού καταπιέζονταν ἀπό τόν τσαρισμό καί τήν ἀστική τάξη. Ἐγκαθιδρύσαμε καί ἑδραιώσαμε τή Σοβιετική Δημοκρατία, κράτος νέου τύπου, ἀσύγκριτα ἀνώτερο καί ἀσύγκριτα πιό δημοκρατικό ἀπό τίς καλύτερες ἀστικές κοινοβουλευτικές δημοκρατίες. Ἐγκαθιδρύσαμε τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου πού τήν ὑποστηρίζει ἡ φτωχή ἀγροτιά καί ἐγκαινιάσαμε ἕνα καλομελετημένο σύστημα σοσιαλιστικῶν μετασχηματισμῶν. Ἐμπνεύσαμε σέ ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν τήν πίστη στίς δυνάμεις τους καί ἀνάψαμε σ'αὐτά τή φλόγα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Σαλπίσαμε παντοῦ τό ἐγερτήριο γιά τή διεθνή ἐργατική ἐπανάσταση. Ρίξαμε τό γάντι στούς ἰμπεριαλιστές ληστές ὅλων τῶν χωρῶν.

Καί μέσα σέ μερικές μέρες μᾶς ἔβαλε κάτω ἕνας ἰμπεριαλιστής ληστής πού ἐπιτέθηκε σέ ἄοπλους. Μᾶς ἀνάγκασε νά ὑπογράψουμε μιάν ἀφάνταστα σκληρή καί ταπεινωτική εἰρήνη —φόρο, γιατί τολμήσαμε νά ξεφύγουμε, ἔστω καί γιά ἐλάχιστο χρόνο ἀπό τή σιδερένια μέγκενη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ὁ ληστής πνίγει, στραγγαλίζει, διαμελίζει τή Ρωσία μέ τόσο μεγαλύτερη μανία, ὅσο πιό ἀπειλητικά ὀρθώνεται μπροστά του τό φάντασμα τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης μέσα στήν ἴδια του τή χώρα.

Ἀναγκαστήκαμε νά ὑπογράψουμε μιά εἰρήνη «Τίλσιτ». Δέν χρειάζονται αὐταπάτες. Πρέπει νά ἔχουμε τό θάρρος νά ἀτενίζουμε κατά πρόσωπο τή γυμνή, πικρή ἀλήθεια. Πρέπει νά ἀναμετρήσουμε ὁλόκληρη, ὥς τόν πάτο, ὅλη τήν ἄβυσσο τῆς ἥττας, τοῦ διαμελισμοῦ, τῆς ὑποδούλωσης καί τῆς ταπείνωσης ὅπου μᾶς ἔχουν ρίξει τώρα. Ὅσο πιό καλά τό καταλάβουμε αὐτό, τόσο πιό σταθερή, ἀκλόνητη καί ἀτσαλένια θά γίνει ἡ θέλησή μας γιά ἀπελευθέρωση, ὁ πόθος μας νά ἀνεβοῦμε ξανά ἀπό τήν ὑποδούλωση στήν ἀνεξαρτησία, ἡ ἀτράνταχτη ἀποφασιστικότητά μας νά πετύχουμε μέ κάθε θυσία ὥστε νά πάψει ἡ Ρωσία νά εἶναι πάμπτωχη καί ἀδύναμη καί νά γίνει κυριολεκτικά δυνατή καί πάμπλουτη.

Μπορεῖ νά γίνει τέτια, γιατί, παρόλα αὐτά, μᾶς ἔχει μείνει ἀρκετός χῶρος καί φυσικός πλοῦτος γιά νά ἐφοδιάσουμε ὅλους,

ἄν ὄχι μέ ἄφθονα, πάντως μέ ἀρκετά μέσα γιά τή ζωή. Ἔχουμε τό ὑλικό, καί σέ φυσικό πλοῦτο, καί σέ ἐφεδρεῖες ἀνθρώπινων δυνάμεων, καί στήν ὑπέροχη ἔξαρση πού ἔδοσε στή λαϊκή δημιουργία ἡ μεγάλη ἐπανάσταση—γιά νά δημιουργήσουμε μιά πραγματικά δυνατή καί πάμπλουτη Ρωσία.

Ἡ Ρωσία θά γίνει τέτια, ἄν ἀποβάλει κάθε ἀποθάρρυνση καί κάθε λογοκοπία, ἄν σφίξει τά δόντια καί συγκεντρώσει ὅλες τίς δυνάμεις της, ἄν τανύσει ὅλα τά νεῦρα της, ἄν τεντώσει ὅλους τούς μυῶνες της, ἄν καταλάβει ὅτι ἡ σωτηρία βρίσκεται *μόνο* στό δρόμο τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού μπήκαμε. Νά τραβᾶμε μπροστά σ᾽αὐτό τό δρόμο χωρίς νά χάνουμε τό ἠθικό μας ἀπό τίς ἧττες, νά χτίζουμε πέτρα τήν πέτρα τό σταθερό θεμέλιο τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, νά δουλεύουμε ἀκούραστα γιά νά δημιουργήσουμε πειθαρχία καί αὐτοπειθαρχία, γιά νά ἑδραιώσουμε παντοῦ τήν ὀργάνωση, τήν τάξη, τό πρακτικό πνεῦμα, τήν ἁρμονική συνεργασία τῶν δυνάμεων ὅλου τοῦ λαοῦ, τή γενική καταγραφή καί τόν ἔλεγχο πάνω στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων—νά ὁ δρόμος γιά τή δημιουργία στρατιωτικῆς ἰσχύος καί σοσιαλιστικῆς ἰσχύος.

Δέν ταιριάζει σ᾽ἕναν ἀληθινό σοσιαλιστή οὔτε νά κοκορεύεται, οὔτε νά πέφτει σέ ἀπελπισία, ὅταν πάθει μιά βαριά ἧττα. Δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι δέν ἔχουμε ἄλλη διέξοδο κι᾽ὅτι δέν μᾶς μένει παρά νά διαλέξουμε ἀνάμεσα σ᾽ἕνα «ἄδοξο» (ἀπό τήν ἄποψη τοῦ πολωνοῦ εὐγενῆ) θάνατο, ὅπως εἶναι μιά πολύ ἐπαχθής εἰρήνη, καί σ᾽ἕναν «ἔνδοξο» θάνατο σέ μιά ἀπεγνωσμένη μάχη. Δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι προδόσαμε τάχα τά ἰδανικά μας ἤ τούς φίλους μας, ὑπογράφοντας μιά εἰρήνη «Τίλσιτ». Δέν προδόσαμε τίποτε καί κανέναν, δέν ἐξαγνίσαμε καί δέν συγκαλύψαμε κανένα ψέμα, κανένα φίλο καί σύντροφο τῆς δυστυχίας, δέν ἀρνηθήκαμε νά βοηθήσουμε ὅπως μπορούσαμε, μέ ὅ,τι εἴχαμε στή διάθεσή μας. Ὁ στρατηλάτης πού ἀποσύρει στά ἐνδότερα τῆς χώρας τά ὑπολείμματα ἑνός στρατοῦ πού τσακίστηκε, ἤ προσβλήθηκε ἀπό τήν ἀρώστια τῆς πανικόβλητης φυγῆς, καί προστατεύει τήν ὑποχώρηση αὐτή δεχόμενος, σέ περίπτωση ἐξαιρετικῆς ἀνάγκης, τήν πιό ἐπαχθή καί ταπεινωτική εἰρήνη, δέν κάνει προδοσία ἀπέναντι στά τμήματα ἐκεῖνα τοῦ στρατοῦ πού δέν εἶναι σέ θέση νά τά βοηθήσει καί τά ὁποῖα ἔχει ἀποκόψει ὁ ἐχθρός. Ὁ στρατηλάτης αὐτός ἐκτελεῖ τό καθῆκον του, ὅταν διαλέγει τό μοναδικό δρόμο γιά νά σώσει ὅ,τι μπορεῖ ἀκόμη νά σωθεῖ, χωρίς νά παρασύρεται σέ τυχοδιωκτισμούς, χωρίς νά παρουσιάζει στό λαό ἐξωραϊσμένη τήν πικρή ἀλήθεια,

«ὅταν παραχωρεῖ ἔδαφος γιά νά κερδίσει χρόνο», ὅταν ἐκμεταλλεύεται τήν *κάθε*, ἀκόμη καί τήν παραμικρή, ἀνάπαυλα γιά νά συγκεντρώσει δυνάμεις, γιά νά δόσει τή δυνατότητα νά ξανασάνει ἤ νά γιατρευτεῖ ὁ στρατός πού προσβλήθηκε ἀπό ἀποσύνθεση καί πτώση τοῦ ἠθικοῦ.

Ὑπογράψαμε μιά εἰρήνη «Τίλσιτ». Ὅταν τό 1807 ὁ Ναπολέων Α΄ἐπέβαλε στήν Πρωσία τήν εἰρήνη τοῦ «Τίλσιτ», ὁ κατακτητής σύντριψε ὅλες τίς στρατιές τῶν γερμανῶν, κυρίευσε τήν πρωτεύουσα καί ὅλες τίς μεγάλες πόλεις, ἐγκατέστησε δική του ἀστυνομία, ἀνάγκασε τούς ἡττημένους νά δίνουν στόν κατακτητή βοηθητικά σώματα γιά νά κάνει καινούργιους ληστρικούς πολέμους, διαμέλισε τή Γερμανία, κλείνοντας συμμαχίες μέ ὁρισμένα γερμανικά κράτη ἐνάντια σέ ἄλλα γερμανικά κράτη. Ὡστόσο, ἀκόμη καί ὕστερα ἀπό μιά *τέτια* εἰρήνη, ὁ γερμανικός λαός ἄντεξε, κατόρθωσε νά συγκεντρώσει τίς δυνάμεις του, κατόρθωσε νά ξεσηκωθεῖ καί νά κατακτήσει τό δικαίωμα ἐλευθερίας καί ἀνεξαρτησίας.

Γιά τόν καθένα πού θέλει νά σκέπτεται καί ξέρει νά σκέπτεται, τό παράδειγμα τῆς εἰρήνης τοῦ Τίλσιτ (μιᾶς μόνο ἀπό τίς πολλές ἐπαχθεῖς καί ταπεινωτικές συνθῆκες πού ἐπιβλήθηκαν στούς γερμανούς ἐκείνη τήν ἐποχή) δείχνει ξεκάθαρα πόσο παιδιάστικη καί ἀφελής εἶναι ἡ σκέψη ὅτι τάχα κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες μιά πολύ ἐπαχθής εἰρήνη εἶναι ἡ ἄβυσσος τῆς καταστροφῆς, ἐνῶ ὁ πόλεμος εἶναι ὁ δρόμος τοῦ ἡρωισμοῦ καί τῆς σωτηρίας. Οἱ ἐποχές τῶν πολέμων μᾶς διδάσκουν ὅτι στήν ἱστορία ἡ εἰρήνη ἔπαιξε συχνά τό ρόλο ἀνάπαυλας καί συγκέντρωσης δυνάμεων γιά καινούργιες μάχες. Ἡ εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ ἦταν ἡ μεγαλύτερη ταπείνωση τῆς Γερμανίας καί ταυτόχρονα ἡ στροφή πρός τή μεγαλύτερη ἐθνική ἄνοδο. Τότε ἡ ἱστορική κατάσταση δέν ἔδινε ἄλλη διέξοδο σ᾽αὐτή τήν ἄνοδο, ἐκτός ἀπό τή διέξοδο πρός τό *ἀστικό* κράτος. Τότε, πρίν ἀπό ἑκατό καί πλέον χρόνια, τήν ἱστορία τή δημιουργοῦσαν μιά χούφτα εὐγενεῖς καί μερικές ὁμάδες ἀστῶν διανοουμένων, ἐνῶ οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν κοιμοῦνταν ἤ βρίσκονταν σέ λήθαργο. Γι᾽αὐτό τό λόγο ἡ ἱστορία δέν μποροῦσε τότε παρά νά σέρνεται μέ τρομακτική βραδύτητα.

Τώρα ὁ καπιταλισμός ἀνέβασε πολύ, πάρα πολύ ψηλά τόν πολιτισμό γενικά, τόν πολιτισμό τῶν μαζῶν εἰδικά. Ὁ πόλεμος συντάραξε τίς μάζες, τίς ξύπνησε μέ τίς πρωτάκουστες φρικαλεότητες καί συμφορές του. Ὁ πόλεμος ἔδοσε ὤθηση στήν ἱστορία,

πού τρέχει τώρα μέ ταχύτητα ἀτμομηχανῆς. Τώρα τήν ἱστορία τή δημιουργοῦν αὐτοτελῶς ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομ. ἄνθρωποι. Ὁ καπιταλισμός εἶναι τώρα ὥριμος γιά τό σοσιαλισμό.

Καί γι᾽αὐτό, ἄν ἡ Ρωσία τραβάει τώρα—καί ἀναμφισβήτητα τραβάει—ἀπό τήν εἰρήνη τοῦ «Τίλσιτ» σέ μιά ἐθνική ἄνοδο, στό μεγάλο πατριωτικό πόλεμο, ἡ διέξοδος αὐτῆς τῆς ἀνόδου δέν εἶναι διέξοδος πρός τό ἀστικό κράτος, ἀλλά διέξοδος πρός τή διεθνή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Μετά τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 εἴμαστε ἀμυνίτες. Εἴμαστε ὑπέρ τῆς «ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας», τραβᾶμε ὅμως γιά ἕνα πατριωτικό πόλεμο, πού θά εἶναι πόλεμος γιά τή σοσιαλιστική πατρίδα, γιά τό σοσιαλισμό, σάν πατρίδα, γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία, σάν *τμῆμα* τῆς παγκόσμιας στρατιᾶς τοῦ σοσιαλισμοῦ.

«Μισεῖτε τό γερμανό, χτυπᾶτε τό γερμανό»—αὐτό ἦταν καί ἐξακολουθεῖ νά εἶναι τό σύνθημα τοῦ συνηθισμένου, δηλαδή τοῦ ἀστικοῦ πατριωτισμοῦ. Ἐμεῖς ὅμως θά ποῦμε: «Μισεῖτε τούς ἰμπεριαλιστές ληστές, μισεῖτε τόν καπιταλισμό, θάνατος στόν καπιταλισμό», καί ταυτόχρονα: «Διδάξου ἀπό τό γερμανό! Μένε πιστός στήν ἀδελφική συμμαχία μέ τούς γερμανούς ἐργάτες. Ἄργησαν νά ἔλθουν σέ βοήθειά μας. Θά κερδίσουμε χρόνο, θά τούς περιμένουμε, *θά ἔλθουν* σέ βοήθειά μας».

Ναί, διδάξου ἀπό τό γερμανό! ἡ ἱστορία τραβάει μέ ζίκ-ζάκ καί μέ στριφογυρίσματα. Τά πράγματα ἦλθαν ἔτσι πού ἀκριβῶς ὁ γερμανός νά ἐνσαρκώνει σήμερα, μαζί μέ τό θηριώδη ἰμπεριαλισμό, τήν ἀρχή τῆς πειθαρχίας, τῆς ὀργάνωσης, τῆς ἁρμονικῆς συνεργασίας μέ βάση τή νεότατη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία, τήν πιό αὐστηρή καταγραφή καί τόν πιό αὐστηρό ἔλεγχο.

Κι᾽αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πού μᾶς λείπει. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πού πρέπει νά μάθουμε. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πού λείπει ἀπό τή μεγάλη ἐπανάστασή μας γιά νά τραβήξει ἀπό ἕνα νικηφόρο ξεκίνημα, μέσα ἀπό μιά σειρά σκληρές δοκιμασίες, στό νικηφόρο τέρμα. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο πού χρειάζεται ἡ Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας γιά νά πάψει νά εἶναι πάμπτωχη καί ἀδύναμη, γιά νά γίνει γιά πάντα δυνατή καί πάμπλουτη.

11 τοῦ Μάρτη 1918

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 46, 12 τοῦ Μάρτη 1918
Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας», Μόσχα, 1918

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ 12 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1918

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ συντρόφου Λένιν γίνεται δεκτή μέ θυελλώδη χειροκροτήματα.) Σύντροφοι! Τήν ἐπέτειο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης τή γιορτάζουμε σέ μιά στιγμή πού ἡ ἐπανάσταση περνάει δύσκολες μέρες, καί πολλοί κοντεύουν νά χάσουν τό θάρρος τους καί νά ἀπογοητευθοῦν. Ἂν ὅμως κοιτάξουμε γύρω μας, ἄν θυμηθοῦμε τί ἔκανε ἡ ἐπανάσταση μέσα στό χρόνο αὐτό καί πῶς διαμορφώνεται ἡ διεθνής κατάσταση, τότε εἶμαι βέβαιος ὅτι κανένας ἀπό μᾶς δέν θά ἔχει λόγους οὔτε νά ἀπελπιστεῖ, οὔτε νά ἀπογοητευθεῖ. Δέν πρέπει νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ὑπόθεση τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, πού ἄρχισε τόν Ὀχτώβρη, παρά τίς δυσκολίες καί τά ἐμπόδια, παρόλες τίς προσπάθειες τῶν ἐχθρῶν της, θά νικήσει.

Σύντροφοι, θυμηθεῖτε ἀπό ποιούς δρόμους πέρασε ἡ ἐπανάσταση... Πῶς τό Φλεβάρη, χάρη στήν ἕνωση τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη, πού εἶδε ὅτι ὅσο ὑπάρχει ὁ τσαρισμός εἶναι ἀδύνατο νά ὑπάρχει ἀκόμη καί ἀστική κοινωνία, μέσα σέ λίγες μέρες, χάρη στή συνεργασία τῶν ἐργατῶν καί τῆς πιό ξυπνημένης μερίδας τῆς ἀγροτιᾶς, καί κυρίως τῶν στρατιωτῶν πού δοκίμασαν ὅλες τίς φρίκες τοῦ πολέμου — πῶς κατόρθωσαν μέσα σέ λίγες μέρες ν᾽ἀνατρέψουν τή μοναρχία πού στά 1905, 1906, 1907 ἀντιστάθηκε σέ ἀσύγκριτα πιό βαριά χτυπήματα, καί ἔπνιξε στό αἷμα τήν ἐπαναστατική Ρωσία. Καί ὅταν ὕστερα ἀπό τή

νίκη τοῦ Φλεβάρη ἡ ἀστική τάξη βρέθηκε στήν ἐξουσία, ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης προχώρησε μέ ἀφάνταστη ταχύτητα.

Αὐτό ὅμως πού ἔδοσε ἡ ρωσική ἐπανάσταση ξεχωρίζει ἔντονα ἀπό τίς ἐπαναστάσεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἔδοσε μιά ἐπαναστατική μάζα πού τά γεγονότα τοῦ 1905 τήν εἶχαν προετοιμάσει γιά μιά ἀνεξάρτητη δράση· ἔδοσε τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, ὄργανα πού εἶναι ἀσύγκριτα πιό δημοκρατικά ἀπό ὅλα τά προηγούμενα καί μᾶς ἐπέτρεψαν νά διαπαιδαγωγήσουμε, νά ἀνεβάσουμε σέ ὑψηλότερο ἐπίπεδο τή στερημένη ἀπό κάθε δικαίωμα μάζα τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν, νά τήν πάρουμε μαζί μας καί χάρη σ'αὐτά τά περιστατικά ἡ ρωσική ἐπανάσταση πέρασε μέσα σέ μερικούς μῆνες τήν περίοδο τῶν συμβιβασμῶν μέ τήν ἀστική τάξη, πού στή Δυτική Εὐρώπη κράτησε ὁλόκληρες δεκαετίες. Ἡ ἀστική τάξη κατηγορεῖ τώρα τήν ἐργατική τάξη καί τούς ἐκπροσώπους της—τούς μπολσεβίκους—γιατί ὁ στρατός δέν στάθηκε στό ὕψος του. Τώρα ὅμως βλέπουμε πώς ἄν τότε, τό Μάρτη, τόν Ἀπρίλη δέν βρίσκονταν στήν ἐξουσία οἱ συμβιβαστές, ἡ ἀστική τάξη πού προσπαθοῦσε μέ παζαρέματα νά ἐξασφαλίσει διάφορες θεσοῦλες, πού ἀνέβαζε στήν ἐξουσία τούς καπιταλιστές καί τήν ἴδια ὥρα ἄφηνε τό στρατό γυμνό καί πεινασμένο, ἄν δέν βρίσκονταν στήν ἐξουσία κύριοι σάν τόν Κέρενσκι, οἱ ὁποῖοι αὐτοκαλοῦνταν σοσιαλιστές, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἔκρυβαν σέ ὅλες τίς τσέπες τους μυστικά σύμφωνα πού ὑποχρέωναν τό ρωσικό λαό νά πολεμήσει ὥς τό 1918, ἴσως θά μποροῦσε νά σωθεῖ ὁ ρωσικός στρατός καί ἡ ἐπανάσταση ἀπό τίς ἀφάνταστα σκληρές δοκιμασίες καί ταπεινώσεις πού ὑποχρεωθήκαμε νά περάσουμε. Ἄν τότε ἡ ἐξουσία περνοῦσε στά Σοβιέτ, ἄν οἱ συμβιβαστές, ἀντί νά βοηθήσουν τόν Κέρενσκι νά ρίξει τό στρατό στή φωτιά, ἔκαναν πρόταση γιά δημοκρατική εἰρήνη, δέν θά εἴχαμε μιά τέτια ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ. Ἔπρεπε νά ποῦν στό στρατό: μεῖνε ἥσυχος. Στό ἕνα χέρι νά κρατάει τό ξεσκισμένο μυστικό σύμφωνο μέ τούς ἰμπεριαλιστές καί τήν πρόταση δημοκρατικῆς εἰρήνης σέ ὅλους τούς λαούς καί στό ἄλλο νά ἔχει τό ντουφέκι καί τό κανόνι, καί τό μέτωπο νά διατηρεῖται ὁλόκληρο. Τότε μποροῦσε νά σωθεῖ ὁ στρατός καί ἡ ἐπανάσταση. Μιά τέτια χειρονομία, ἀκόμη καί ἀπέναντι σ'ἕναν τέτιο ἐχθρό, ὅπως ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός, καί ἄν ἀκόμη τόν βοηθοῦσε ὅλη ἡ ἀστική τάξη, ὅλοι οἱ καπιταλιστές ὅλου τοῦ κόσμου, ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἀστικῶν κομμάτων—μιά τέτια χειρονομία θά μποροῦσε, παρόλα

αὐτά, νά βοηθήσει τήν ὑπόθεση. Μποροῦσε νά φέρει τόν ἐχθρό σέ κατάσταση πού θά ἔβλεπε ἀπό τό ἕνα μέρος τή δημοκρατική εἰρήνη πού τοῦ πρότειναν καί τήν καταγγελία τῶν συμφώνων καί ἀπό τό ἄλλο τό ντουφέκι. Τώρα δέν ἔχουμε ἕνα τέτιο γερό μέτωπο. Χωρίς πυροβολικό δέν μποροῦμε νά τό δυναμώσουμε. Ἡ ἀνασύνταξή του εἶναι πολύ δύσκολη, συντελεῖται μέ πολύ ἀργούς ρυθμούς, γιατί ἀκόμη δέν εἴχαμε ἐκεῖ δοσοληψίες μέ τόν ἐχθρό. Ἄλλο πράγμα ἦταν ἡ πάλη ἐνάντια στόν ἠλίθιο Ρομάνοφ ἤ τόν καυχησιάρη Κέρενσκι, ἐνῶ ἐδῶ ἔχουμε νά κάνουμε μ'ἕναν ἐχθρό πού ὀργάνωσε ὅλες τίς δυνάμεις του καί ὅλη τήν οἰκονομική ζωή τῆς χώρας γιά νά ὑπερασπίσει τόν ἑαυτό του ἀπό τήν ἐπανάσταση. Ξέραμε ὅτι ἡ ἐξουσία τοῦ Κέρενσκι, ἀντί νά ξεσκίσει τά ἰμπεριαλιστικά σύμφωνα, ἔριξε τόν Ἰούλη τοῦ 1917 τούς στρατιῶτες σέ ἐπίθεση, καί ὕστερα ἀπ'αὐτό οἱ δυνάμεις τους ἐξασθένισαν ἀνεπανόρθωτα. Καί ὅταν τώρα ἀπό τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης φωνάζουν γιά πρωτάκουστη κατάρευση καί ἐθνική ἀτίμωση—μήπως νομίζουν πώς μιά ἐπανάσταση πού τή γέννησε ὁ πόλεμος, πού τή γέννησε μιά πρωτάκουστη καταστροφή, θά μπορέσει νά τραβήξει ἔτσι ἥσυχα, ὁμαλά, εἰρηνικά, χωρίς βάσανα, χωρίς μαρτύρια, χωρίς φρικαλεότητες; Ἄν κάποιος φαντάζεται ἔτσι τή γέννηση τῆς ἐπανάστασης, τότε αὐτά ἤ εἶναι σαχλαμάρες, ἤ ἔτσι μπορεῖ νά σκέπτεται μόνο ἕνας μαμόθρεφτος διανοούμενος, πού δέν καταλαβαίνει τή σημασία αὐτοῦ τοῦ πολέμου καί αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης. Μάλιστα· ἔτσι σκέπτονται αὐτοί. Ἐμεῖς, ὅμως, βλέπουμε καθαρά πώς μέσα σέ ὅλο αὐτό τό προτσές συντελεῖται μιά μεγαλειώδης λαϊκή ἔξαρση, πράγμα πού δέν τό βλέπουν οἱ ἄνθρωποι πού φωνάζουν γιά ἐθνική ἀτίμωση.

Ὅπως κι'ἄν ἔχει τό πράγμα, ἐμεῖς γλυτώσαμε ἀπό τόν πόλεμο. Δέν λέμε ὅτι γλυτώσαμε χωρίς νά δόσουμε τίποτε, χωρίς νά πληρώσουμε χαράτσι. Μά γλυτώσαμε ἀπό τόν πόλεμο. Δόσαμε ἀνάπαυλα στό λαό. Δέν ξέρουμε πόσο θά κρατήσει αὐτή ἡ ἀνάπαυλα. Μπορεῖ νά εἶναι πολύ σύντομη, γιατί καί ἀπό τή Δύση καί ἀπό τήν Ἀνατολή κινοῦνται ἐναντίον μας οἱ ἰμπεριαλιστές ληστές κι'ἀναπόφευκτα θά ἀνάψει ἕνας καινούργιος πόλεμος. Μάλιστα, δέν κλείνουμε τά μάτια μπροστά στό γεγονός ὅτι στή χώρα μας ἔχουν καταστραφεῖ τά πάντα. Μά ὁ λαός κατόρθωσε νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση, ἀπό τήν ἀστική κυβέρνηση καί νά δημιουργήσει τίς σοβιετικές ὀργανώσεις, πού μόνο τώρα, μέ τήν ἐπιστροφή τῶν στρατιωτῶν ἀπό τό μέτωπο, ἔφτασαν μέχρι καί τό τελευταῖο ἀπόμερο χωριό.

Καί τήν ἀναγκαιότητα καί τή σημασία τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν τήν κατάλαβε καί τό πιό κατώτερο, τό πιό καταπιεζόμενο στρῶμα, ἡ καταδυναστευόμενη μάζα πού τήν κορόιδευαν οἱ τσάροι, οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές καί πού σπάνια κατόρθωνε νά βάλει ὅλη τήν ψυχή της καί τή δημιουργικότητά της στό ἔργο αὐτό. Πέτυχε νά γίνει ἡ Σοβιετική ἐξουσία ὄχι μόνο κτῆμα τῶν μεγάλων πόλεων καί τῶν βιομηχανικῶν χώρων, μά νά διεισδύσει καί στίς πιό ἀπόμερες γωνιές. Κάθε ἀγρότης, πού ὥς τά σήμερα ἔβλεπε ἀπό τήν πλευρά τῆς ἐξουσίας μόνο καταπίεση καί καταλήστευση, βλέπει τώρα στήν ἐξουσία κυβέρνηση τῶν φτωχῶν, κυβέρνηση πού τήν ἐκλέγει ὁ ἴδιος, πού τόν γλύτωσε ἀπό τήν καταπίεση καί, παρόλα τά πρωτάκουστα ἐμπόδια καί τίς δυσκολίες, θά μπορέσει νά τόν ὁδηγήσει καί πιό πέρα.

Σύντροφοι! Ἄν τώρα περνᾶμε μέρες βαριᾶς ἥττας καί καταπίεσης καί τό κεφάλι τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης τό πατάει ἡ μπότα τῶν πρώσων τσιφλικάδων καί ἰμπεριαλιστῶν, εἶμαι βέβαιος πώς, ὅσο μεγάλη κι'ἄν εἶναι ἡ δυσαρέσκεια καί ἡ ἀγανάκτηση σέ ὁρισμένους κύκλους, στά βάθη τῆς λαϊκῆς μάζας συντελεῖται ἕνα προτσές δημιουργίας, συσσώρευσης ἐνέργειας, πειθαρχίας πού θά μᾶς δόσει τή δύναμη νά ἀντέξουμε σέ ὅλα τά χτυπήματα καί πού ἀποδείχνει πώς δέν προδόσαμε, οὔτε θά προδόσουμε τήν ἐπανάσταση. Κι'ἄν μᾶς ἔλαχε νά περάσουμε αὐτές τίς δοκιμασίες καί τίς ἧττες, αὐτό ἔγινε γιατί ἡ ἱστορία δέν δημιουργεῖται τόσο ὁμαλά καί εὐχάριστα, ὥστε νά ξεσηκωθοῦν ταυτόχρονα μέ μᾶς ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι σέ ὅλες τίς χῶρες. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε μέ ποιόν ἐχθρό ἔχουμε νά κάνουμε. Οἱ ἐχθροί πού ἀντιμετωπίσαμε μέχρι τώρα, καί ὁ Ρομάνοφ, καί ὁ Κέρενσκι, καί ἡ ρωσική ἀστική τάξη—χοντροκέφαλη, ἀνοργάνωτη, ἀπολίτιστη, πού χθές φιλοῦσε τίς μπότες τῶν Ρομάνοφ καί ὕστερα τό ἔβαλε στά πόδια μέ τά μυστικά σύμφωνα στήν τσέπη—ἀξίζουν μήπως ὅλοι αὐτοί τίποτε μπροστά στή διεθνή ἀστική τάξη, πού μετάτρεψε ὅλα ὅσα κατάκτησε τό ἀνθρώπινο μυαλό σέ μέσο γιά νά πνίξει τή θέληση τῶν ἐργαζομένων καί προσάρμοσε ὅλη της τήν ὀργάνωση γιά τήν ἐξόντωση τῶν ἀνθρώπων;

Νά ποιός εἶναι ὁ ἐχθρός πού μᾶς ρίχτηκε σέ μιά στιγμή πού εἴμαστε ἐντελῶς ἄοπλοι, πού εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ποῦμε ἀνοιχτά: δέν ἔχουμε στρατό, καί μιά χώρα, πού δέν ἔχει στρατό, εἶναι ὑποχρεωμένη νά δεχτεῖ μιά πρωτάκουστα ἐπονείδιστη εἰρήνη.

Δέν άθετοῦμε τίς ὑποχρεώσεις μας ἀπέναντι σέ κανέναν, δέν προδίνουμε κανέναν, δέν ἀρνούμαστε τή βοήθειά μας στούς ἀδελφούς μας. Θά ὑποχρεωθοῦμε ὅμως νά δεχτοῦμε μιά ἀνήκουστα ἐπαχθή εἰρήνη, θά ὑποχρεωθοῦμε νά δεχτοῦμε τούς φρικτούς ὅρους, θά ὑποχρεωθοῦμε νά δεχτοῦμε τήν ὑποχώρηση γιά νά κερδίσουμε χρόνο, ὅσο εἶναι ἀκόμη καιρός, γιά νά φτάσουν οἱ σύμμαχοί μας, καί συμμάχους ἔχουμε. Ὅσο μεγάλο κι'ἄν εἶναι τό μίσος ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, ὅσο ἰσχυρό κι'ἄν εἶναι τό αἴσθημα, τό δικαιολογημένο αἴσθημα τῆς δυσαρέσκειας καί τῆς ἀγανάκτησης ἐνάντιά του, πρέπει νά καταλάβουμε ὅτι τώρα εἴμαστε ἀμυνίτες. Δέν ὑπερασπίζουμε τά μυστικά σύμφωνα, ὑπερασπίζουμε τό σοσιαλισμό, ὑπερασπίζουμε τή σοσιαλιστική πατρίδα. Γιά νά ἔχουμε ὅμως τή δυνατότητα νά τήν ὑπερασπίσουμε, ἔπρεπε νά δεχτοῦμε τίς πιό βαριές ταπεινώσεις. Ξέρουμε ὅτι στήν ἱστορία κάθε λαοῦ ὑπάρχουν περίοδοι πού ὁ λαός αὐτός ἀναγκάζεται νά ὑποχωρήσει μπροστά στήν πίεση ἑνός ἐχθροῦ μέ πιό ἰσχυρά νεῦρα. Πήραμε μιά παράταση καί πρέπει νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπ'αὐτή, γιά νά ξεκουραστεῖ κάπως ὁ στρατός μας, γιά νά καταλάβει ἡ μάζα τοῦ στρατοῦ— ὄχι οἱ δεκάδες χιλιάδες πού κατεβαίνουν σέ συγκεντρώσεις στίς μεγάλες πόλεις, ἀλλά τά ἑκατομμύρια καί οἱ δεκάδες ἑκατομμύρια πού σκόρπισαν στά χωριά—νά καταλάβει ὅτι ὁ παλιός πόλεμος τέλειωσε, ὅτι ἀρχίζει ἕνας νέος πόλεμος· στόν πόλεμο αὐτό ἀπαντήσαμε μέ πρόταση εἰρήνης, μπροστά στόν πόλεμο αὐτό ὑποχωρήσαμε γιά νά ξεπεράσουμε τήν ἔλλειψη πειθαρχίας ἀνάμεσά μας, τή νωθρότητά μας, τήν ἀδυναμία μας, γιατί, παρόλα αὐτά, μπορούσαμε νά νικήσουμε τόν τσαρισμό καί τή ρωσική ἀστική τάξη, ὄχι ὅμως καί τήν εὐρωπαϊκή διεθνή ἀστική τάξη. Ἄν αὐτά μπορέσουμε καί τά ξεπεράσουμε, θά κερδίσουμε, γιατί ἔχουμε συμμάχους καί εἴμαστε βέβαιοι γι'αὐτό τό πράγμα.

Ὅσο καί ἄν ὀργιάζουν τώρα οἱ διεθνεῖς ἰμπεριαλιστές, βλέποντας τήν ἧττα μας, μέσα στίς χῶρες τους ὀργανώνονται οἱ ἐχθροί τους καί οἱ σύμμαχοί μας. Ξέραμε καί ξέρουμε στά σίγουρα ὅτι στή γερμανική ἐργατική τάξη τό προτσές αὐτό συντελεῖται ἴσως μέ πιό ἀργούς ρυθμούς ἀπ'ὅ,τι τό περιμέναμε, ἀπ'ὅ,τι ἴσως τό ἐπιθυμοῦμε, εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητο ὅτι μεγαλώνει ἡ ἀγανάκτηση ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές, μεγαλώνει ὁ ἀριθμός τῶν συμμάχων στή δουλιά μας καί θά ἔλθουν σέ βοήθειά μας.

Μάθετε νά καταβάλλετε δυνάμεις, μάθετε νά ρίχνετε συν-

θήματα, νά μπάζετε τήν πειθαρχία, αὐτό εἶναι τό χρέος μας ἀπέναντι στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Κάτω ἀπ᾽αὐτές τίς συνθῆκες θά μπορέσουμε νά κρατήσουμε ὥσπου νά ἔλθει σέ βοήθειά μας τό σύμμαχό μας προλεταριάτο, καί μαζί του θά νικήσουμε ὅλους τούς ἰμπεριαλιστές καί ὅλους τούς καπιταλιστές.

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 47,
14 τοῦ Μάρτη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», πού παραβλήθηκε μέ τό στενογραφημένο κείμενο

ΤΟ IV ΕΚΤΑΚΤΟ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ[45]

14-16 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1918

Δημοσιεύτηκαν: τό σχέδιο ἀπόφασης ἀπ' ἀφορμή τό μήνυμα τοῦ Οὐίλσων στίς 15 τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 48· ἡ εἰσήγηση γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης στίς 16 καί 17 (3 καί 4) τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»), ἀρ. φύλ. 47 καί 48· ὁ τελικός λόγος πάνω στήν εἰσήγηση στίς 19 (6) τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 49· ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ στίς 16 (3) τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»), ἀρ. φύλ. 47

Δημοσιεύονται: τό σχέδιο ἀπόφασης ἀπ'ἀφορμή τό μήνυμα τοῦ Οὐίλσων, σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο· ἡ εἰσήγηση σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»)· ὁ τελικός λόγος, σύμφωνα μέ τό στενογράφημα, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»· ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ, σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» («Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»), πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

1

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΟΥΊΛΣΩΝ[46]

Τό συνέδριο ἐκφράζει τήν εὐγνωμοσύνη του στόν ἀμερικανικό λαό καί κατά πρῶτο λόγο στίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες τάξεις τῶν 'Ενωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας 'Αμερικῆς, γιά τό γεγονός ὅτι ὁ πρόεδρος Οὐίλσων, μέσω τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, ἔκφρασε τή συμπάθειά του πρός τό ρωσικό λαό, τίς μέρες αὐτές πού ἡ Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας περνάει σκληρές δοκιμασίες.

'Η Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας πού ἔγινε οὐδέτερη χώρα, ἐπωφελεῖται ἀπό τό μήνυμα πού τῆς ἔστειλε ὁ πρόεδρος Οὐίλσων γιά νά ἐκφράσει σέ ὅλους τούς λαούς πού ἀφανίζονται καί βασανίζονται ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τή φλογερή της συμπάθεια καί τήν ἀκλόνητη πεποίθησή της ὅτι δέν εἶναι μακριά ὁ εὐτυχισμένος ἐκεῖνος καιρός πού οἱ ἐργαζόμενες μάζες ὅλων τῶν ἀστικῶν χωρῶν θά ἀποτινάξουν τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί θά ἐγκαθιδρύσουν τή σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνίας, μόνη ἱκανή νά ἐξασφαλίσει σταθερή καί δίκαιη εἰρήνη, καθώς καί τόν πολιτισμό καί τήν εὐημερία ὅλων τῶν ἐργαζομένων.

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Μάρτη 1918

2
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ 14 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, σήμερα πρέπει νά πάρουμε απόφαση γιά ένα ζήτημα πού ἀποτελεῖ σημεῖο στροφῆς στήν ἐξέλιξη τῆς ρωσικῆς, καί ὄχι μόνο τῆς ρωσικῆς, μά καί στήν ἐξέλιξη τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης· καί γιά νά κρίνουμε σωστά τό ζήτημα τῆς ἐπαχθοῦς εἰρήνης πού ἔκλεισαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό Μπρέστ-Λιτόβσκ καί πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία προτείνει νά τήν ἐγκρίνουμε ἤ νά τήν ἐπικυρώσουμε, γιά νά κρίνουμε σωστά τό ζήτημα αὐτό, πρίν ἀπό ὅλα μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο νά κατανοήσουμε τό ἱστορικό νόημα τῆς στροφῆς ὅπου ἔχουμε φτάσει, νά καταλάβουμε ποιά ἦταν ἡ κύρια ἰδιομορφία τῆς ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης ὥς τά τώρα καί ποιά εἶναι ἡ βασική αἰτία τῆς βαριᾶς ἥττας καί τῆς ἐποχῆς τῶν σκληρῶν δοκιμασιῶν πού περάσαμε.

Νομίζω πώς βασική πηγή τῶν διαφωνιῶν μέσα στά σοβιετικά κόμματα[47] πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα εἶναι ἀκριβῶς τό γεγονός ὅτι ὁρισμένοι παρασύρονται πολύ εὔκολα ἀπό τό αἴσθημα τῆς φυσικῆς καί δικαιολογημένης ἀγανάκτησης μπροστά στήν ἥττα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό, πολύ εὔκολα ἀφήνουν κάποτε νά τούς πιάνει ἀπελπισία καί, ἀντί νά πάρουν ὑπόψη τίς ἱστορικές συνθῆκες ἐξέλιξης τῆς ἐπανάστασης, ὅπως διαμορφώθηκαν πρίν ἀπό τήν εἰρήνη αὐτή καί ὅπως μᾶς παρουσιάζονται ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη, προσπαθοῦν νά δόσουν σχετικά μέ τήν τακτική τῆς ἐπανάστασης μιά ἀπάντηση πού ὑπαγορεύεται κατευθείαν ἀπό τό αἴσθημα. Στό μεταξύ, ὅλη ἡ πείρα ἀπό τήν ἱστορία ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων μᾶς διδάσκει πώς, ὅταν ἔχουμε νά κάνουμε μέ ὁποιοδήποτε μαζικό κίνημα ἤ μέ ταξική πάλη, ἰδιαίτερα μέ μιά ταξική πάλη σάν τή σημερινή,

πού ξετυλίγεται ὄχι μόνο σέ ὅλη τήν ἔκταση μιᾶς χώρας, ἔστω καί τεράστιας χώρας, ἀλλά περιλαμβάνει καί ὅλες τίς διεθνεῖς σχέσεις—στήν περίπτωση αὐτή σάν βάση τῆς τακτικῆς μας πρέπει πρίν ἀπό ὅλα καί πάνω ἀπό ὅλα νά βάλουμε τή μελέτη τῆς ἀντικειμενικῆς κατάστασης, νά δοῦμε ἀναλυτικά ποιά ἦταν ἡ πορεία τῆς ἐπανάστασης ὥς τά τώρα καί γιατί ἄλλαξε τόσο ἐπικίνδυνα, τόσο ἀπότομα, τόσο ἄσχημα γιά μᾶς.

Ἄν κοιτάξουμε ἀπ'αὐτή τήν ἄποψη τήν ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασής μας θά δοῦμε καθαρά ὅτι μέχρι σήμερα πέρασε μιά περίοδος σχετικῆς καί σέ σημαντικό βαθμό φαινομενικῆς αὐτοτέλειας καί προσωρινῆς ἀνεξαρτησίας ἀπό τίς διεθνεῖς σχέσεις. Ὁ δρόμος πού ἀκολούθησε ἡ ἐπανάστασή μας ἀπό τά τέλη τοῦ Φλεβάρη 1917 ὥς τίς 11 τοῦ Φλεβάρη αὐτοῦ τοῦ χρόνου[48], ὁπότε ἄρχισε ἡ γερμανική ἐπίθεση—ὁ δρόμος αὐτός γενικά καί στό σύνολό του ἦταν ἕνας δρόμος μέ εὔκολες καί γρήγορες ἐπιτυχίες. Ἄν ρίξουμε μιά ματιά στήν ἐξέλιξη τῆς ἐπανάστασης αὐτῆς σέ διεθνή κλίμακα, παίρνοντας ὑπόψη τήν ἐξέλιξη μόνο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, θά δοῦμε πώς μέσα στό χρόνο αὐτό περάσαμε τρεῖς περιόδους. Ἡ πρώτη περίοδος εἶναι τότε πού ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας μαζί μέ ὅ,τι πρωτοπόρο, συνειδητό καί ζωντανό ὑπῆρχε μέσα στήν ἀγροτιά καί μέ τήν ὑποστήριξη ὄχι μόνο τῶν μικροαστῶν, μά καί τῶν μεγαλοαστῶν, σάρωσε μέσα σέ μερικές μέρες τή μοναρχία. Ἡ ἰλιγγιώδης αὐτή ἐπιτυχία ἐξηγεῖται ἀπό τή μιά μεριά μέ τό ὅτι ὁ ρωσικός λαός εἶχε ἀποκομίσει ἀπό τήν πείρα τοῦ 1905 τεράστιες ἐφεδρεῖες ἐπαναστατικῆς μαχητικότητας, κι'ἀπό τήν ἄλλη μέ τό ὅτι ἡ Ρωσία, σάν ἐξαιρετικά καθυστερημένη χώρα, δεινοπάθησε ἐξαιρετικά ἀπό τόν πόλεμο καί πολύ γρήγορα βρέθηκε σέ κατάσταση πλήρους ἀδυναμίας νά συνεχίσει τόν πόλεμο αὐτό κάτω ἀπό τό παλιό καθεστώς.

Ὕστερα ἀπό μιά σύντομη, ραγδαία ἐπιτυχία, τότε πού δημιουργήθηκε μιά νέα ὀργάνωση—ἡ ὀργάνωση τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν—ἡ ἐπανάστασή μας πέρασε μιά μεταβατική περίοδο πολλῶν μηνῶν· στήν περίοδο αὐτή τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού τήν ὑπόσκαψαν ἀμέσως τά Σοβιέτ, τήν ὑποστήριζαν καί τήν ἐνίσχυαν τά μικροαστικά συμφιλιωτιστικά κόμματα—οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι πού ὑποστήριζαν τήν ἐξουσία αὐτή. Ἦταν μιά ἐξουσία πού ὑποστήριζε τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, τά ἰμπεριαλιστικά μυστικά σύμφωνα, πού ἔτρεφε τήν ἐργατική τάξη μέ ὑποσχέσεις, μιά ἐξουσία ἡ ὁποία δέν ἔκανε ἀπολύτως

τίποτε, πού παρέτεινε τήν καταστροφή. Σ'αὐτή τή μακρόχρονη γιά μᾶς, γιά τή ρωσική ἐπανάσταση περίοδο τά Σοβιέτ συγκέντρωσαν τίς δυνάμεις τους· ἦταν μιά μακρόχρονη περίοδος γιά τή ρωσική ἐπανάσταση, μά σύντομη—ἄν παρθεῖ ἀπό διεθνή ἄποψη, γιατί στίς περισσότερες κεντρικές χῶρες ἡ περίοδος τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τίς μικροαστικές αὐταπάτες, ἡ περίοδος τοῦ ξεπεράσματος τῶν συμβιβασμῶν μέ τά διάφορα κόμματα, ὁμάδες, ἀποχρώσεις δέν κράτησε μῆνες, ἀλλά πολλές, πολλές δεκαετίες—ἡ περίοδος αὐτή ἀπό τίς 20 τοῦ 'Απρίλη ὥς τόν 'Ιούνη, ὥς τό ξανάρχισμα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ἀπό τόν Κέρενσκι πού κουβαλοῦσε στήν τσέπη του τό μυστικό ἰμπεριαλιστικό σύμφωνο, ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο. Στήν περίοδο αὐτή γνωρίσαμε τήν ἧττα τοῦ 'Ιούλη, ζήσαμε τό πραξικόπημα τοῦ Κορνίλοφ καί μόνο μέ τήν πείρα τῆς μαζικῆς πάλης, μόνο ὅταν οἱ πιό πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν—ὄχι μέ τήν προπαγάνδα, ἀλλά μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα—εἶδαν ὅλη τή ματαιότητα τοῦ μικροαστικοῦ συμφιλιωτισμοῦ—μόνο τότε, ὕστερα ἀπό μακρόχρονη πολιτική ἐξέλιξη, ὕστερα ἀπό μακρόχρονη προετοιμασία καί μεταστροφή στίς διαθέσεις καί στίς ἀπόψεις τῶν κομματικῶν παρατάξεων δημιουργήθηκε τό ἔδαφος γιά τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση καί ἄρχισε ἡ τρίτη περίοδος τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης στήν πρώτη της φάση, πού εἶναι ἀποσπασμένη ἤ προσωρινά ξεκομμένη ἀπό τή διεθνή ἐπανάσταση.

'Η τρίτη αὐτή περίοδος, ἡ περίοδος τοῦ 'Οχτώβρη, εἶναι ἡ περίοδος τῆς ὀργάνωσης, ἡ πιό δύσκολη περίοδος καί ταυτόχρονα ἡ περίοδος τῶν πιό μεγάλων καί τῶν πιό γοργῶν θριάμβων. 'Από τόν 'Οχτώβρη ἡ ἐπανάστασή μας, πού ἔδοσε τήν ἐξουσία στά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου, ἐγκαθίδρυσε τή δικτατορία του καί τοῦ ἐξασφάλισε τήν ὑποστήριξη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, ἀπό τόν 'Οχτώβρη ἡ ἐπανάστασή μας ὅδευσε μιά νικηφόρα, θριαμβική πορεία. Σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας ἄρχισε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος μέ τή μορφή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης, πού τούς ὑποστήριζε ἕνα μέρος ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη.

Ἄρχισε ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, καί στόν ἐμφύλιο αὐτό πόλεμο οἱ δυνάμεις τῶν ἀντιπάλων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, οἱ δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, ἀποδείχτηκαν μηδαμινές· ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἦταν ἕνας πραγ-

ματικός θρίαμβος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιατί οἱ ἀντίπαλοί της, οἱ ἐκμεταλλευτές, οἱ τσιφλικάδες καί ἡ ἀστική τάξη, δέν εἶχαν κανένα, οὔτε πολιτικό, οὔτε οἰκονομικό ἔρεισμα, καί ἡ ἐπίθεσή τους τσακίστηκε. Ἡ πάλη ἐναντίον τους γινόταν ὄχι τόσο μέ στρατιωτικές ἐπιχειρήσεις, ὅσο μέ τή διαφώτιση· στρῶμα τό στρῶμα, μάζα τή μάζα, ὥς καί οἱ ἐργαζόμενοι κοζάκοι ξέκοβαν ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές ἐκείνους πού προσπαθοῦσαν νά τούς ἀπομακρύνουν ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία.

Ἡ περίοδος αὐτή τῆς νικηφόρας, θριαμβικῆς πορείας τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅταν αὐτή τράβηξε μέ τό μέρος της ἀπόλυτα, ἀποφασιστικά καί ἀμετάκλητα τίς τεράστιες μάζες τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων τῆς Ρωσίας, ἦταν τό τελευταῖο καί ἀνώτατο σημεῖο ἀνάπτυξης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, πού ὅλο αὐτό τόν καιρό λές καί ἐξελισσόταν ἀνεξάρτητα ἀπό τό διεθνή ἰμπεριαλισμό. Αὐτή ἦταν ἡ αἰτία πού ἡ χώρα, ἡ πιό καθυστερημένη καί ἡ πιό προετοιμασμένη γιά ἐπανάσταση χάρη στήν πείρα τοῦ 1905, προωθοῦσε στήν ἐξουσία τόσο γρήγορα, τόσο εὔκολα, τόσο σχεδιασμένα τή μιά τάξη πίσω ἀπ'τήν ἄλλη, ξεπερνώντας τούς διάφορους πολιτικούς σχηματισμούς καί τελικά ἔφτασε στόν πολιτικό ἐκεῖνο σχηματισμό πού ἀποτελεῖ τήν τελευταία λέξη ὄχι μόνο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, μά καί τῶν ἐργατικῶν ἐπαναστάσεων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, γιατί ἡ Σοβιετική ἐξουσία σταθεροποιήθηκε στή Ρωσία καί κέρδισε ὁριστικά τή συμπάθεια τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων, γιατί τσάκισε τόν παλιό καταπιεστικό μηχανισμό τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, γιατί δημιούργησε ἀπό τά θεμέλια ἕνα νέο καί ἀνώτερο τύπο κράτους, ὅπως ἦταν σέ ἐμβρυακή μορφή ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ, γκρέμισε τόν παλιό μηχανισμό κι'ἔβαλε στή θέση του τήν ἄμεση ἔνοπλη δύναμη τῶν μαζῶν, ἀντικατέστησε τόν ἀστικό κοινοβουλευτικό δημοκρατισμό μέ τό δημοκρατισμό τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ἀποκλείοντας τούς ἐκμεταλλευτές καί τσακίζοντας συστηματικά τήν ἀντίστασή τους.

Νά τί ἔκανε ἡ ρωσική ἐπανάσταση στήν περίοδο αὐτή, νά γιατί σέ μιά μικρή πρωτοπορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης δημιουργήθηκε ἡ ἐντύπωση ὅτι αὐτή ἡ θριαμβική πορεία, αὐτή ἡ γρήγορη προέλαση τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης μπορεῖ νά ὑπολογίζει σέ νέες νίκες. Κι'ἐδῶ ἀκριβῶς ἦταν τό λάθος, γιατί ἡ περίοδος πού ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἀναπτυσσόταν, μεταβιβάζοντας τήν ἐξουσία στή Ρωσία ἀπό τή μιά τάξη στήν ἄλλη καί βάζοντας τέρμα στό συμβιβασμό ἀνάμεσα στίς τάξεις μόνο μέσα

στά ὅρια τῆς Ρωσίας — ἡ περίοδος αὐτή ἦταν δυνατό νά ὑπάρχει ἱστορικά μόνο, γιατί εἶχε προσωρινά ἀνακοπεῖ ἡ ἐπιθετική κίνηση τῶν πιό μεγάλων ληστῶν τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Μιά ἐπανάσταση πού μέσα σέ μερικές μέρες ἀνάτρεψε τή μοναρχία, μέσα σέ μερικούς μῆνες ἔβαλε τέρμα σέ ὅλες τίς προσπάθειες συμβιβασμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη καί μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες ἐμφυλίου πολέμου νίκησε κάθε ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης — μιά τέτια ἐπανάσταση, ἐπανάσταση τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας μποροῦσε νά διατηρηθεῖ ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις, ἀνάμεσα στούς παγκόσμιους ληστές, δίπλα στά θηρία τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, μόνο στό βαθμό πού ἡ ἀστική τάξη, οἱ ἀστοί, μπλεγμένοι σέ θανάσιμη πάλη ἀνάμεσά τους, εἶχαν παραλύσει τήν ἐπίθεσή τους ἐνάντια στή Ρωσία.

Καί νά, ἄρχισε ἡ περίοδος πού εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά τήν αἰσθανθοῦμε τόσο συγκεκριμένα καί τόσο βαριά — περίοδος μέ τίς πιό σκληρές ἧττες, μέ τίς πιό βαριές δοκιμασίες γιά τή ρωσική ἐπανάσταση, ἡ περίοδος πού, ἀντί νά ἔχουμε μιά γρήγορη, ἄμεση καί ἀνοιχτή ἐπίθεση ἐνάντια στούς ἐχθρούς τῆς ἐπανάστασης, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δοκιμάζουμε τίς πιό σκληρές ἧττες καί νά ὑποχωροῦμε μπροστά σέ μιά δύναμη ἀσύγκριτα πιό μεγάλη ἀπό τή δική μας — μπροστά στή δύναμη τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ καί τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, μπροστά στή στρατιωτική δύναμη πού ὁλόκληρη ἡ ἀστική τάξη μέ τή σύγχρονη τεχνική της, μέ ὅλη της τήν ὀργάνωση συγκέντρωσε ἐναντίον μας, γιά νά διατηρήσει τό καθεστώς τῆς ληστείας, τῆς καταπίεσης καί τοῦ στραγγαλισμοῦ τῶν μικρῶν λαῶν· εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά σκεφτοῦμε γιά τήν ἰσορόπηση τῶν δυνάμεων, εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀντιμετωπίσουμε ἕνα καθῆκον ἀφάνταστα δύσκολο, εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀναμετρηθοῦμε σέ ἀνοιχτή σύγκρουση μέ ἕναν ἐχθρό ὄχι σάν τόν Ρομάνοφ καί τόν Κέρενσκι, πού δέν μποροῦμε νά τούς πάρουμε στά σοβαρά, εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀντιμετωπίσουμε τίς δυνάμεις τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης σέ ὅλη τή στρατιωτικο-ιμπεριαλιστική ἰσχύ της, νά σταθοῦμε ἀντιμέτωποι μέ τούς παγκόσμιους ληστές. Καί εἶναι εὐνόητο ὅτι, ἐπειδή καθυστέρησε ἡ βοήθεια ἀπομέρους τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου, ὑποχρεωθήκαμε νά δεχτοῦμε τή σύγκρουση μέ τίς δυνάμεις αὐτές καί νά ὑποστοῦμε μιά πολύ βαριά ἧττα.

Καί ἡ ἐποχή αὐτή εἶναι μιά ἐποχή μέ βαριές ἧττες, μιά ἐποχή

ὑποχωρήσεων, μιά ἐποχή πού μᾶς ἐπιβάλλει τό καθῆκον νά σώσουμε ἔστω καί ἕνα μικρό μέρος ἀπό τίς θέσεις μας, ὑποχωρώντας μπροστά στόν ἰμπεριαλισμό, περιμένοντας τόν καιρό πού θά ἀλλάξουν οἱ διεθνεῖς συνθῆκες γενικά, ὥσπου νά ἔλθουν σέ βοήθειά μας οἱ δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου τῆς Εὐρώπης, δυνάμεις πού ὑπάρχουν, πού ὡριμάζουν, πού δέν μπόρεσαν νά κανονίσουν τόσο εὔκολα ὅσο ἐμεῖς τούς λογαριασμούς τους μέ τόν ἐχθρό τους, γιατί θά ἦταν ἡ μεγαλύτερη αὐταπάτη καί τό μεγαλύτερο λάθος νά ξεχνᾶμε ὅτι στή ρωσική ἐπανάσταση ἦταν εὔκολο νά ἀρχίσει καί εἶναι δύσκολο νά κάνει τά ἑπόμενα βήματα. Αὐτό ἦταν ἀναπόφευκτο νά γίνει ἔτσι, γιατί μᾶς ἔλαχε νά ἀρχίσουμε ἀπό τό πιό σάπιο, τό πιό καθυστερημένο πολιτικό καθεστώς. Ἡ ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη θά χρειαστεῖ νά ἀρχίσει ἀπό τήν ἀστική τάξη, θά ἔχει νά κάνει μ'ἕναν ἐχθρό ἀπίστευτα πιό σοβαρό, σέ συνθῆκες ἀσύγκριτα πιό σκληρές. Γιά τήν ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη θά εἶναι ἀσύγκριτα πιό δύσκολο νά ἀρχίσει. Βλέπουμε πώς τῆς εἶναι ἀσύγκριτα πιό δύσκολο νά ἀνοίξει τό πρῶτο ρῆγμα στό καθεστώς πού τήν καταπιέζει. Θά τῆς εἶναι πολύ πιό εὔκολο νά μπεῖ στό δεύτερο καί στό τρίτο στάδιο τῆς ἐπανάστασής της. Καί δέν μπορεῖ νά γίνει διαφορετικά, λόγω τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων πού ὑπάρχει σήμερα στό διεθνή στίβο ἀνάμεσα στίς ἐπαναστατικές καί στίς ἀντιδραστικές τάξεις. Νά ἡ βασική καμπή πού παραβλέπουν συνεχῶς οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἐξετάζουν τή σημερινή κατάσταση, τήν ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση τῆς ἐπανάστασης, ὄχι ἀπό τήν ἱστορική σκοπιά, ἀλλά ἀπό τή σκοπιά τοῦ αἰσθήματος καί τῆς ἀγανάκτησης. Καί ἡ πείρα τῆς ἱστορίας μᾶς λέει ὅτι πάντα, σέ ὅλες τίς ἐπαναστάσεις—στή διάρκεια τῆς περιόδου πού ἡ ἐπανάσταση γνωρίζει μιά ἀπότομη καμπή κι'ἕνα πέρασμα ἀπό τίς γρήγορες νίκες στήν περίοδο μέ τίς βαριές ἧττες—ἄρχιζε μιά περίοδος ψευτοεπαναστατικῆς λογοκοπίας, πού πάντα προξένησε πολύ μεγάλη ζημιά στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης. Καί νά, σύντροφοι, μόνο ὅταν βάλουμε σάν καθῆκον μας νά συλλάβουμε τό νόημα τῆς καμπῆς πού μᾶς ἔριξε ἀπό τίς γρήγορες, εὔκολες καί πλήρεις νίκες στίς βαριές ἧττες, μόνο τότε θά εἴμαστε σέ θέση νά ἐκτιμήσουμε σωστά τήν τακτική μας. Τό ζήτημα αὐτό, ἀφάνταστα δύσκολο, ἀφάνταστα σοβαρό ζήτημα, πού εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καμπῆς στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης σήμερα—καμπῆς ἀπό τίς εὔκολες νίκες στό ἐσωτερικό, στίς ἐξαιρετικά σκληρές ἧττες στό ἐξωτερικό—καί σημεῖο καμπῆς σέ ὅλη τή διεθνή

ἐπανάσταση, καμπῆς ἀπό τήν ἐποχή τῆς προπαγανδιστικῆς καί διαφωτιστικῆς δράσης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ὅταν ὁ ἰμπεριαλισμός κρατοῦσε στάση ἀναμονῆς στίς ἐπιθετικές ἐνέργειες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, βάζει μέ ἰδιαίτερη ὀξύτητα καί μέ ἰδιαίτερη βαρύτητα τό πρόβλημα μπροστά σέ ὁλόκληρο τό διεθνές δυτικοευρωπαϊκό κίνημα. Ἄν δέν ξεχνᾶμε τήν ἱστορική αὐτή στιγμή, θά πρέπει νά καταλάβουμε πῶς διαμορφώθηκε ὁ βασικός κύκλος τῶν συμφερόντων τῆς Ρωσίας στό ζήτημα τῆς σημερινῆς, τῆς ἐξαιρετικά βαριᾶς, τῆς λεγόμενης ἐπονείδιστης εἰρήνης.

Στήν πολεμική ἐνάντια σ'ἐκείνους πού ἀρνοῦνται τήν ἀνάγκη νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη αὐτή, μοῦ ἔτυχε ἐπανειλημμένα νά ἀκούσω τή γνώμη ὅτι ἡ ἄποψη τῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης ἐκφράζει, τάχα, τά συμφέροντα μόνο τῶν κουρασμένων ἀγροτικῶν μαζῶν, τῶν στρατιωτῶν πού ἔχουν χάσει τήν ταξική τους συνείδηση κτλ. κτλ. Καί πάντα, ἀπ'ἀφορμή αὐτά τά ἐπιχειρήματα κι'αὐτές τίς γνῶμες ἔβλεπα μέ κατάπληξη πώς ὁρισμένοι σύντροφοι ξεχνοῦν τήν ταξική κλίμακα τῆς ἐθνικῆς ἀνάπτυξης. Εἶναι ἄνθρωποι πού δέν κάνουν ἄλλο παρά νά ψάχνουν νά βροῦν δικές τους ἐξηγήσεις. Λές καί τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου πού πῆρε τήν ἐξουσία, δέν ὑπολόγιζε ἀπό πρίν ὅτι μόνο ἡ συμμαχία τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, δηλ. τῆς πλειοψηφίας τῆς ἀγροτιᾶς τῆς Ρωσίας, ὅτι στή Ρωσία μόνο μιά τέτια συμμαχία μπορεῖ νά δόσει τήν ἐξουσία στήν ἐπαναστατική ἐξουσία τῶν Σοβιέτ—στήν ἐξουσία τῆς πλειοψηφίας, τῆς πραγματικῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ—ὅτι χωρίς αὐτή τή συμμαχία δέν ἔχει νόημα καμιά προσπάθεια νά ἐγκαθιδρυθεῖ ἐξουσία, ἰδιαίτερα στίς δύσκολες στροφές τῆς ἱστορίας. Λές καί μπορούσαμε νά ἀγνοήσουμε τήν ἀλήθεια αὐτή, πού τήν παραδεχόμαστε ὅλοι καί νά ἀρκεστοῦμε σέ περιφρονητικές ἐκφράσεις γιά ἀγροτιά πού ἔχει κουραστεῖ καί γιά στρατιῶτες πού ἔχουν χάσει τήν ταξική τους συνείδηση. Ὅσο γιά τήν ἀγροτιά πού ἔχει κουραστεῖ καί τούς στρατιῶτες πού ἔχουν χάσει τήν ταξική τους συνείδηση πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἡ χώρα θά δεχτεῖ τήν ἀντίσταση, ὅτι ἡ φτωχή ἀγροτιά μπορεῖ νά τραβήξει γιά ἀντίσταση μόνο στό βαθμό πού ἡ φτωχή αὐτή ἀγροτιά θά ἔχει τή δύναμη νά παλέψει.

Ὅταν πήραμε τήν ἐξουσία τόν 'Οχτώβρη, ἦταν καθαρό πώς ἡ πορεία τῶν γεγονότων ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα σ'αὐτό, πώς ἡ στροφή τῶν Σοβιέτ πρός τόν μπολσεβικισμό σημαίνει στροφή σέ ὁλόκληρη τή χώρα, πώς ἡ ἄνοδος τοῦ μπολσεβικισμοῦ στήν

ἐξουσία εἶναι ἀναπόφευκτη. Ὅταν ἐμεῖς, ἔχοντας συνείδηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, ἀποφασίσαμε νά πάρουμε τήν ἐξουσία τόν Ὀχτώβρη, λέγαμε ἐντελῶς καθαρά καί συγκεκριμένα στόν ἑαυτό μας καί σέ ὁλόκληρο τό λαό ὅτι πρόκειται γιά πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, ὅτι τό προλεταριάτο ξέρει πώς ἡ ἀγροτιά θά τό ὑποστηρίξει, καί σέ τί θά τό ὑποστηρίξει—τό ξέρετε κι᾽ἐσεῖς: στή δραστήρια πάλη του γιά τήν εἰρήνη, στήν ἀπόφασή του νά συνεχίσει παραπέρα τήν πάλη ἐνάντια στό μεγάλο χρηματιστικό κεφάλαιο. Σχετικά μ᾽αὐτό δέν κάνουμε λάθος καί κανείς δέν μπορεῖ, μένοντας λίγο-πολύ στά πλαίσια τῶν ταξικῶν δυνάμεων καί τῶν ταξικῶν σχέσεων, νά κάνει ἀφαίρεση τῆς ἀναμφισβήτητης ἀλήθειας ὅτι δέν μποροῦμε νά ζητᾶμε ἀπό μιά μικροαστική χώρα, πού ἔδοσε τόσα πολλά καί γιά τήν εὐρωπαϊκή καί γιά τή διεθνή ἐπανάσταση, νά διεξάγει ἀγώνα κάτω ἀπό τόσο δύσκολες, κάτω ἀπό τίς πιό δύσκολες συνθῆκες, ὅταν ἡ βοήθεια ἀπομέρους τοῦ προλεταριάτου τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μᾶς ἔρχεται σίγουρα—αὐτό ἀπόδειξαν τά γεγονότα, οἱ ἀπεργίες κτλ.—μά ὅταν ἡ βοήθεια αὐτή πού μᾶς ἔρχεται ἔχει ἀναμφισβήτητα καθυστερήσει. Νά γιατί λέω ὅτι οἱ παραπομπές αὐτοῦ τοῦ εἴδους στήν κούραση τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν κτλ. εἶναι ἁπλῶς ἀποτέλεσμα τῆς ἔλλειψης ἐπιχειρημάτων καί τῆς πλήρους ἀδυναμίας ἐκείνων πού καταφεύγουν στά ἐπιχειρήματα αὐτά, καί δείχνουν πώς αὐτοί δέν εἶναι καθόλου σέ θέση νά συλλάβουν ὅλες τίς ταξικές σχέσεις στό σύνολό τους, σέ ὅλη τους τήν ἔκταση — τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς στή μάζα της· μόνο ὅταν σέ κάθε ἀπότομη στροφή τῆς ἱστορίας ἐκτιμοῦμε τό συσχετισμό τῶν τάξεων τό σύνολό τους, ὅλων τῶν τάξεων καί δέν διαλέγουμε ξεχωριστά παραδείγματα καί ξεχωριστές περιπτώσεις, μόνο τότε νιώθουμε ὅτι στηριζόμαστε γερά στήν ἀνάλυση τῶν ἐνδεχόμενων γεγονότων. Καταλαβαίνω πολύ καλά ὅτι ἡ ρωσική ἀστική τάξη μᾶς σπρώχνει σέ ἐπαναστατικό πόλεμο τώρα, πού ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι γιά μᾶς ἀπόλυτα ἀδύνατος. Αὐτό ἀπαιτοῦν τά ταξικά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὅταν δέν κάνουν ἄλλο παρά νά φωνάζουν: ἐπονείδιστη εἰρήνη, χωρίς νά λένε οὔτε λέξη γιά τό ποιός ἔριξε τό στρατό σ᾽αὐτή τήν κατάντια, καταλαβαίνω πολύ καλά πώς ἡ ἀστική τάξη εἶναι μέ τούς ἀνθρώπους τῆς «Ντιέλο Ναρόντα», μέ τούς μενσεβίκους τοῦ Τσερετέλι, μέ τούς ὀπαδούς τοῦ Τσερνόφ καί τά φερέφωνά τους (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), καταλαβαίνω πολύ

καλά πώς ή άστική τάξη είναι πού φωνάζει γιά έπαναστατικό πόλεμο. Αύτό άπαιτοῦν τά ταξικά της συμφέροντα, αύτό άπαιτοῦν οί προσπάθειές της νά σπρώξει τή Σοβιετική έξουσία σέ στραβό δρόμο. Αύτό τό καταλαβαίνουμε ὅταν πρόκειται γιά άνθρώπους πού, άπό τό ἕνα μέρος, γεμίζουν τίς σελίδες όρισμένων έκδόσεων μέ άντεπαναστατικά δημοσιεύματα... (Φ ω ν έ ς : «Κλείστηκαν ὅλες».) Δυστυχῶς άκόμη ὄχι ὅλες, μά θά τίς κλείσουμε ὅλες. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Θά ἤθελα νά δῶ ἕνα τέτιο προλεταριάτο πού θά έπέτρεπε στούς άντεπαναστάτες, στούς όπαδούς τῆς άστικῆς τάξης καί σ'αύτούς πού συμβιβάζονται μαζί της, νά συνεχίζουν νά χρησιμοποιοῦν τό μονοπώλιο τοῦ πλούτου γιά νά άποβλακώνουν τό λαό μέ τό άστικό τους ὄπιο. Τέτιο προλεταριάτο δέν ὑπῆρξε. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Καταλαβαίνω πολύ καλά ὅτι άπό τίς σελίδες όρισμένων τέτιων έκδόσεων σηκώνεται ἕνας χείμαρος άπό ούρλιαχτά, ξεφωνήματα καί κραυγές ένάντια στήν έπονείδιστη είρήνη, καταλαβαίνω πολύ καλά ὅτι ὑπέρ τοῦ έπαναστατικοῦ αύτοῦ πολέμου τάσσονται οί ἄνθρωποι πού, άπό τούς καντέτους ὥς τούς δεξιούς έσέρους, ὑποδέχονται τόν ἴδιο καιρό τούς γερμανούς, ὅταν κάνουν τήν έπίθεση καί λένε πανηγυρικά: νά οί γερμανοί, κι'άφήνουν τούς άξιωματικούς νά βγαίνουν περίπατο μέ τίς έπωμίδες τους σέ μέρη ὅπου ἔχει είσβάλει ὁ γερμανικός ίμπεριαλισμός. Ναί, δέν μέ παραξενεύει καθόλου τό κήρυγμα τοῦ έπαναστατικοῦ πολέμου, ὅταν γίνεται άπό τέτιους άστούς, άπό τέτιους συμφιλιωτιστές. Θέλουν νά πέσει ή Σοβιετική έξουσία στήν παγίδα. Αύτοί οί άστοί κι'αύτοί οί συμφιλιωτιστές δείξανε ποιοί είναι. Τούς εἴδαμε καί τούς βλέπουμε ολοζώντανους· ξέρουμε ὅτι στήν Ούκρανία είναι οί ούκρανοί Κέρενσκι, οί ούκρανοί Τσερνόφ καί οί ούκρανοί Τσερετέλι — νάτοι λοιπόν οί κύριοι Βιννιτσένκο. Οί κύριοι αύτοί, οί ούκρανοί Κέρενσκι, Τσερνόφ, Τσερετέλι, ἔκρυψαν άπό τό λαό τήν είρήνη πού ἔκλεισαν μέ τούς γερμανούς ίμπεριαλιστές καί τώρα, μέ τή βοήθεια πού τούς δίνουν οί γερμανικές λόγχες, προσπαθοῦν νά άνατρέψουν τή Σοβιετική έξουσία στήν Ούκρανία. Νά τί ἔκαναν αύτοί οί άστοί κι'αύτοί οί συμφιλιωτιστές καί οί όμοϊδεάτες τους. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Νά τί ἔκαναν αύτοί οί ούκρανοί άστοί καί συμφιλιωτιστές — τό παράδειγμά τους τό ἔχουμε όλοζώντανο μπροστά μας — πού ἔκρυψαν καί κρύβουν άπό τό λαό τά μυστικά τους σύμφωνα, πού βαδίζουν ένάντια στή Σοβιετική έξουσία μέ τίς γερμανικές λόγχες. Νά τί

θέλει ἡ ρωσική ἀστική τάξη, νά ποῦ σπρώχνουν τή Σοβιετική ἐξουσία τά συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα φερέφωνα τῆς ἀστικῆς τάξης: ξέρουν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν μπορεῖ σέ καμιά περίπτωση νά δεχτεῖ τώρα ἕναν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο ἐνάντια σ'ἕναν ἰσχυρό ἰμπεριαλισμό. Νά γιατί μόνο ὅταν πάρουμε ὑπόψη αὐτή τή διεθνή κατάσταση, μόνο ὅταν πάρουμε ὑπόψη τή γενική αὐτή κατάσταση τῆς ταξικῆς πάλης, θά καταλάβουμε πόσο σοβαρό εἶναι τό λάθος ἐκείνων πού ἄφησαν νά τούς παρασύρουν, ὅπως ἔγινε μέ τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, μιά θεωρία πού εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο στήν ἱστορία ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων στίς δύσκολες στιγμές καί πού ἀποτελεῖται ἡ μισή ἀπό ἀπελπισία καί ἡ ἄλλη μισή ἀπό λογοκοπία· αὐτοί, ἀντί νά ἀντικρύσουν μέ ἠρεμία τήν πραγματικότητα καί νά ἐκτιμήσουν ἀπό τήν ἄποψη τοῦ συσχετισμοῦ τῶν ταξικῶν δυνάμεων τά καθήκοντα τῆς ἐπανάστασης σέ σχέση μέ τούς ἐσωτερικούς καί ἐξωτερικούς ἐχθρούς, σᾶς καλοῦν νά λύσετε ἕνα σοβαρό καί δυσκολότατο ζήτημα κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ αἰσθήματος, ξεκινώντας μόνο ἀπό τό αἴσθημα. Ἡ εἰρήνη εἶναι ἀφάνταστα βαριά καί ἀτιμωτική. Κι'ἐγώ ὁ ἴδιος πολλές φορές σέ δηλώσεις μου καί σέ λόγους μου ἀποκάλεσα αὐτή τήν εἰρήνη, εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ, πού ὁ κατακτητής Ναπολέων ἐπέβαλε στόν πρωσικό καί γερμανικό λαό, ὕστερα ἀπό κάμποσες βαρύτατες ἧττες. Μάλιστα, ἡ εἰρήνη αὐτή εἶναι μιά βαρύτατη ἧττα καί ταπεινώνει τή Σοβιετική ἐξουσία, ἄν ὅμως, ξεκινώντας ἀπ'αὐτό, περιοριζόμενοι σ'αὐτό, κάνετε ἔκκληση στό αἴσθημα, ζητᾶτε νά προκαλέσετε ἀγανάκτηση, προσπαθεῖτε νά λύσετε ἕνα μέγιστο ἱστορικό πρόβλημα, περιέρχεστε στή γελοία καί ἀξιοθρήνητη θέση ὅπου βρέθηκε κάποτε ὁλόκληρο τό Κόμμα τῶν ἐσέρων (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), ὅταν τό 1907, σέ μιά κατάσταση κάπως παρόμοια ἀπό ὁρισμένες πλευρές, ἔκανε κι'αὐτό ἔκκληση στό αἴσθημα τοῦ ἐπαναστάτη, τότε πού ὁ Στολίπιν, ὕστερα ἀπό τή βαρύτατη ἧττα τῆς ἐπανάστασής μας στά 1906 καί 1907, μᾶς ἐπέβαλε τούς νόμους γιά τήν τρίτη Δούμα—τίς ἐξαιρετικά ἐπαίσχυντες καί δύσκολες συνθῆκες δουλιᾶς μέσα σ'ἕνα ἀπό τά πιό αἰσχρά ἀντιπροσωπευτικά σώματα, ὅταν τό Κόμμα μας, ὕστερα ἀπό μιά μικρή ταλάντευση μέσα στούς κόλπους του (οἱ ταλαντεύσεις πάνω στό ζήτημα αὐτό ἦταν περισσότερες ἀπ'ὅ,τι σήμερα), ἔλυσε τό πρόβλημα αὐτό, καθορίζοντας ὅτι δέν ἔχουμε τό δικαίωμα ν'ἀφήσουμε νά μᾶς παρασύρει τό αἴσθημα, ὅτι ἔπρεπε, ὅσο μεγάλη κι'ἄν ἦταν ἡ ἀγανάκτηση καί ἡ ὀργή μας ἐνάντια στήν ἐξαιρετικά ἐπονείδιστη τρίτη Δούμα, νά παραδε-

χτοῦμε πώς ἐδῶ δέν πρόκειται γιά ἕνα τυχαῖο γεγονός, ἀλλά γιά τήν ἱστορική ἀναγκαιότητα τῆς ἀναπτυσσόμενης ταξικῆς πάλης πού δέν ἔχει δυνάμεις γιά νά προχωρήσει πιό πέρα, ἀλλά θά τίς συγκεντρώσει ἀκόμη καί κάτω ἀπ'αὐτούς τούς ἀτιμωτικούς ὅρους πού τίς ἐπέβαλαν. 'Αποδείχτηκε πώς εἴχαμε δίκιο. Αὐτοί πού προσπαθοῦσαν νά παρασύρουν τούς ἄλλους μέ μιά ἐπαναστατική λογοκοπία, μέ τήν ἰδέα τῆς δικαιοσύνης, μιά κι'αὐτή ἀπηχοῦσε ἕνα αἴσθημα πολύ δικαιολογημένο, πῆραν ἕνα μάθημα πού δέν θά τό ξεχάσει κανείς ἀπό τούς ἐπαναστάτες πού σκέπτονται καί κρίνουν.

Οἱ ἐπαναστάσεις δέν γίνονται τόσο ὁμαλά, ὥστε νά μᾶς ἐξασφαλίζουν μιά γρήγορη κι'εὔκολη ἄνοδο. Δέν ὑπῆρξε οὔτε μιά μεγάλη ἐπανάσταση, ἀκόμη καί μέσα σέ ἐθνικά πλαίσια, πού νά μή πέρασε μιά δύσκολη περίοδο ἀπό ἥττες, καί τό σοβαρό ζήτημα τῶν μαζικῶν κινημάτων, τῶν ἀναπτυσσόμενων ἐπαναστάσεων, δέν ἐπιτρέπεται νά τό ἀντιμετωπίζει κανείς κατά τέτιο τρόπο, ὥστε ὁ ἐπαναστάτης, δηλώνοντας ὅτι μιά εἰρήνη εἶναι ἐπονείδιστη, ταπεινωτική, νά μή μπορεῖ νά τήν ἀνεχθεῖ· δέν ἀρκεῖ νά ἀραδιάζουν προπαγανδιστικές φράσεις, νά μᾶς περιλούζουν μέ ἐπικρίσεις, παίρνοντας ἀφορμή αὐτή τήν εἰρήνη — αὐτό εἶναι ἡ πασίγνωστη ἀλφαβήτα τῆς ἐπανάστασης, εἶναι ἡ πασίγνωστη πείρα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων. 'Εμεῖς ἔχουμε τήν πείρα τοῦ 1905 — καί ἄν εἴμαστε πλούσιοι σέ κάτι, ἄν ὑπάρχει κάτι πού ἔδοσε τή δυνατότητα στή ρωσική ἐργατική τάξη καί στή φτωχή ἀγροτιά, νά ἀναλάβουν τό δυσκολότατο καί τιμητικότατο ρόλο νά ἀρχίσουν τή διεθνή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, εἶναι ἀκριβῶς τό γεγονός ὅτι ὁ ρωσικός λαός πέτυχε, χάρη σέ μιά ἰδιαίτερη σύμπτωση ἱστορικῶν περιστατικῶν, νά κάνει στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα δυό μεγάλες ἐπαναστάσεις — καί πρέπει νά μελετᾶμε τήν πείρα τῶν ἐπαναστάσεων αὐτῶν, πρέπει νά μποροῦμε νά καταλάβουμε πώς μόνο ἄν πάρουμε ὑπόψη τίς ἀλλαγές πού συντελοῦνται στό συσχετισμό τῶν ταξικῶν σχέσεων μεταξύ τῶν κρατῶν, θά μπορέσουμε νά διαπιστώσουμε ἀναμφισβήτητα πώς δέν εἴμαστε σέ θέση νά δεχτοῦμε τώρα τή μάχη· πρέπει νά τό πάρουμε αὐτό ὑπόψη μας, νά ποῦμε στόν ἑαυτό μας: ὅποια κι'ἄν εἶναι ἡ ἀνάπαυλα, ὅσο κι'ἄν εἶναι ἀσταθής, ὅσο κι'ἄν εἶναι σύντομη, βαριά καί ταπεινωτική ἡ εἰρήνη, εἶναι καλύτερη ἀπό τόν πόλεμο, γιατί δίνει τή δυνατότητα στίς λαϊκές μάζες νά ἀνασάνουν, γιατί δίνει τή δυνατότητα νά διορθώσουμε ὅ,τι ἔκανε ἡ ἀστική τάξη, πού βάζει τώρα τίς φωνές παντοῦ ὅπου μπορεῖ, ἰδιαίτερα μέ τήν προ-

στασία τῶν γερμανῶν στίς κατεχόμενες περιοχές. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ἡ ἀστική τάξη βάζει τίς φωνές πώς τάχα οἱ μπολσεβίκοι ἔφεραν τήν ἀποσύνθεση στό στρατό, πώς στρατός δέν ὑπάρχει καί γι'αὐτό φταῖνε οἱ μπολσεβίκοι· ἄς δοῦμε ὅμως τό παρελθόν, σύντροφοι, ἄς δοῦμε πρίν ἀπ'ὅλα τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασής μας. Μήπως δέν ξέρετε πώς ἡ φυγή καί ἡ ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ μας εἶχαν ἀρχίσει πολύ πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἀκόμη ἀπό τό 1916, καί ὅποιος εἶδε τό στρατό πρέπει νά τό ὁμολογήσει αὐτό; Καί τί ἔκανε ἡ ἀστική μας τάξη γιά νά προλάβει αὐτή τήν κατάσταση; Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο πώς ἡ μοναδική δυνατότητα σωτηρίας ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές βρισκόταν τότε στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης, πώς ἡ δυνατότητα αὐτή παρουσιάστηκε τό Μάρτη-'Απρίλη, τότε πού οἱ σοβιετικές ὀργανώσεις μποροῦσαν νά πάρουν τήν ἐξουσία ἁπλῶς μέ μιά κίνηση τοῦ χεριοῦ ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, καί πώς ἄν τά Σοβιέτ ἔπαιρναν τότε τήν ἐξουσία, ἄν ἡ ἀστική καί ἡ μικροαστική διανόηση μαζί μέ τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, ἀντί νά βοηθοῦν τόν Κέρενσκι νά ἐξαπατᾶ τό λαό, νά κρύβει τά μυστικά σύμφωνα καί νά ὁδηγεῖ τό στρατό σέ ἐπίθεση, βοηθοῦσαν τότε τό στρατό, ἐφοδιάζοντάς τον μέ ὁπλισμό καί τρόφιμα, ἀναγκάζοντας τήν ἀστική τάξη νά βοηθήσει τήν πατρίδα μέ τή συμβολή ὅλης τῆς διανόησης, ὄχι τήν πατρίδα τῶν ἐμπόρων, ὄχι τήν πατρίδα τῶν συμφώνων πού βοηθοῦν τήν ἐξόντωση τῶν λαῶν (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), ἄν τά Σοβιέτ, ἀναγκάζοντας τήν ἀστική τάξη νά βοηθήσει τήν πατρίδα τῶν ἐργαζομένων, τῶν ἐργατῶν, βοηθοῦσαν τό γυμνό, τόν ξυπόλητο, τόν πεινασμένο στρατό—μόνο τότε θά εἴχαμε, ἴσως, μιά δεκάμηνη περίοδο ἀρκετή γιά νά ἀφήσουμε τό στρατό νά ξανασάνει καί νά τόν ὑποστηρίξουμε ὅλοι μαζί, ἔτσι ὥστε, χωρίς νά ὑποχωρήσει οὔτε βῆμα ἀπό τό μέτωπο, νά προτείνει γενική δημοκρατική εἰρήνη, καί ἀφοῦ ξεσκίσει τά μυστικά σύμφωνα, νά κρατηθεῖ στό μέτωπο χωρίς νά ὑποχωρήσει οὔτε βῆμα. Νά ποιά ἦταν ἡ δυνατότητα γιά εἰρήνη πού πρόσφεραν καί ἐπιδοκίμαζαν οἱ ἐργάτες. Εἶναι μιά τακτική ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας, ὄχι τῆς πατρίδας τῶν Ρομάνοφ, τῶν Κέρενσκι καί τῶν Τσερνόφ, τῆς πατρίδας μέ τά μυστικά σύμφωνα, τῆς πατρίδας τῆς πουλημένης ἀστικῆς τάξης, ἀλλά τῆς πατρίδας τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Νά ποιός ὁδήγησε τά πράγματα σέ σημεῖο ὥστε τό πέρασμα ἀπό τόν πόλεμο στήν ἐπανάσταση καί ἀπό τή ρωσική ἐπανάσταση στό διεθνή σοσιαλισμό νά συντελεῖται μέ τόσο μεγάλες δοκιμασίες. Νά

γιατί άντηχεΐ σάν λογοκοπία ή πρόταση γιά έπαναστατικό πόλεμο, δταν ξέρουμε πώς δέν έχουμε στρατό, δταν ξέρουμε πώς ήταν άδύνατο νά συγκρατήσουμε τό στρατό, καί οί άνθρωποι πού ξέρουν τό ζήτημα δέν μποροΰσε παρά νά βλέπουν πώς τό διάταγμά μας γιά άποστράτευση δέν ήταν κάτι τό έπινοημένο, άλλά ύπαγορευόταν άπό μιά όλοφάνερη άνάγκη, άπό τό γεγονός δτι άπλούστατα δέν ήταν δυνατό νά συγκρατήσουμε τό στρατό. Ήταν άδύνατο νά συγκρατήσουμε τό στρατό. Καί εΐχε δίκιο ό άξιωματικός έκεΐνος πού δέν ήταν μπολσεβίκος καί πού, άκόμη πρίν άπό τήν έπανάσταση τοΰ Όχτώβρη, έλεγε δτι ό στρατός δέν μπορεΐ καί δέν πρόκειται νά πολεμήσει[49]. Νά ποΰ όδήγησαν οί μήνες τών παζαριών μέ τήν άστική τάξη καί δλοι οί λόγοι γιά τήν άνάγκη τής συνέχισης τοΰ πολέμου· δσο εύγενικά κι'άν ήταν τά αίσθήματα πού ύπαγόρευαν τούς λόγους αύτούς σ'ένα μεγάλο ή μικρό άριθμό έπαναστατών, άποδείχτηκαν πώς ήταν μιά κενή έπαναστατική λογοκοπία, πού άνοιγε τό δρόμο στίς έπιβουλές τοΰ διεθνοΰς ίμπεριαλισμοΰ, γιά νά ληστέψει δσο λήστευε ώς τά τώρα κι'άκόμη περισσότερο, δπως πρόλαβε κιόλας νά τό κάνει ύστερα άπό τό λάθος μας, λάθος τακτικής ή διπλωματικό—ύστερα άπό τή μή ύπογραφή τής συνθήκης τοΰ Μπρέστ. Όταν λέγαμε σ'αύτούς πού δέν συμφωνοΰσαν μέ τήν ύπογραφή τής είρήνης: άν ή άνάπαυλα θά εΐναι κάπως μακρόχρονη θά καταλαβαίνατε δτι τά συμφέροντα τής έξυγίανσης τοΰ στρατοΰ, τά συμφέροντα τών έργαζόμενων μαζών στέκουν πάνω άπ'δλα καί γι'αύτό πρέπει νά κλείσουμε είρήνη—αύτοί ίσχυρίζονταν πώς δέν μπορεΐ νά ύπάρξει άνάπαυλα.

Ή έπανάστασή μας δμως διακρίνεται άπ'δλες τίς προηγούμενες έπαναστάσεις άκριβώς γιατί προκάλεσε μέσα στίς μάζες μιά δίψα οίκοδόμησης καί δημιουργίας, τώρα πού στά πιό άπόμερα χωριά οί έργαζόμενες μάζες, οί ταπεινωμένες, καταδυναστευόμενες καί καταπιεζόμενες άπό τούς τσάρους, τούς τσιφλικάδες, τήν άστική τάξη, ξεσηκώνονται· καί ή περίοδος αύτή τής έπανάστασης όλοκληρώνεται μόνο τώρα, δταν γίνεται ή έπανάσταση τοΰ χωριοΰ, πού χτίζει μιά νέα ζωή. Καί γι'αύτή τήν άνάπαυλα, δσο κι'άν θά εΐναι σύντομη καί μικρή, όφείλουμε, άν βάζουμε τά συμφέροντα τών έργαζόμενων μαζών πάνω άπό τά συμφέροντα τών άστών ψευτοπολεμιστάδων, πού κραδαίνουν τά ξίφη καί μάς καλοΰν σέ μάχη, όφείλουμε νά ύπογράψουμε αύτή τή συνθήκη. Νά τί μάς διδάσκει ή έπανάσταση. Ή έπανάσταση διδάσκει πώς, δταν κάνουμε διπλωματικά λάθη, δταν νομίζουμε πώς οί γερμανοί έργάτες θά έλθουν αύριο σέ

βοήθειά μας, ὅταν ἐλπίζουμε πώς ὁ Λῆμπκνεχτ θά νικήσει τώρα (καί ξέρουμε πώς ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς ὁ Λῆμπκνεχτ θά νικήσει, αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο μέσα στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α)), αὐτό σημαίνει πώς, ἄν ἀφήσουμε νά μᾶς παρασύρει τό αἴσθημα, τά ἐπαναστατικά συνθήματα τοῦ δύσκολου σοσιαλιστικοῦ κινήματος μετατρέπονται σέ λογοκοπία. Καί κανένας ἐκπρόσωπος τῶν ἐργαζομένων, κανένας τίμιος ἐργάτης δέν θά ἀρνηθεῖ νά προσφέρει τή μεγαλύτερη θυσία γιά νά βοηθήσει τό σοσιαλιστικό κίνημα τῆς Γερμανίας, γιατί ὅλο αὐτό τόν καιρό στό μέτωπο ἔμαθε νά ξεχωρίζει τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές ἀπό τούς καταβασανισμένους ἀπό τή γερμανική πειθαρχία στρατιῶτες, πού στό μεγαλύτερο μέρος τους μᾶς συμπαθοῦν. Νά γιατί λέω πώς ἡ ρωσική ἐπανάστασή διόρθωσε στήν πράξη τό λάθος μας, τό διόρθωσε μ᾿αὐτή τήν ἀνάπαυλα. Ὅπως φαίνεται, ἡ ἀνάπαυλα θά εἶναι πολύ σύντομη, ἔχουμε ὅμως τή δυνατότητα νά ἐξασφαλίσουμε μιά ἔστω καί συντομότατη ἀνάπαυλα, ὥστε ὁ καταβασανισμένος καί ἐξαντλημένος ἀπό τήν πείνα στρατός νά καταλάβει πώς ἔχει τή δυνατότητα νά ξανασάνει. Γιά μᾶς εἶναι ξεκάθαρο πώς ἡ περίοδος τῶν παλιῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων ἔχει τελειώσει καί πώς προμηνύονται καινούργια βάσανα μέ τήν ἔναρξη καινούργιων πολέμων, περίοδοι ὅμως τέτιων πολέμων ὑπῆρξαν σέ πολλές ἐποχές τῆς ἱστορίας καί μάλιστα ἀποκτοῦσαν ἰδιαίτερη ὀξύτητα πρίν ἀπό τή λήξη τους. Καί πρέπει αὐτό τό πράγμα νά τό καταλάβουν ὄχι μόνο στίς συγκεντρώσεις τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας· πρέπει νά τό καταλάβουν πολλές δεκάδες ἑκατομμύρια στά χωριά, πρέπει ἡ πιό ξυπνημένη μερίδα τοῦ χωριοῦ πού γύρισε ἀπό τό μέτωπο, πού ἔζησε ὅλες τίς φρικαλεότητες τοῦ πολέμου, νά βοηθήσει νά τό καταλάβουν αὐτό καί νά πειστεῖ ἡ τεράστια μάζα τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν γιά τήν ἀνάγκη τοῦ ἐπαναστατικοῦ μετώπου καί νά πεῖ ὅτι ἐνεργήσαμε σωστά.

Μᾶς λένε πώς προδόσαμε τήν Οὐκρανία καί τή Φιλλανδία — τί ντροπή! Δημιουργήθηκε ὅμως μιά τέτια κατάσταση πού ἀποκοπήκαμε ἀπό τή Φιλλανδία, μέ τήν ὁποία προηγούμενα εἴχαμε κλείσει ἕνα σιωπηρό σύμφωνο πρίν ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση καί τώρα κλείσαμε ἐπίσημο σύμφωνο[50]. Λένε ὅτι παραχωροῦμε τήν Οὐκρανία, πού οἱ Τσερνόφ, Κέρενσκι καί Τσερετέλι πᾶνε νά τήν καταστρέψουν· μᾶς λένε: προδότες, προδόσατε τήν Οὐκρανία! Ἐγώ λέω: σύντροφοι, πολλά εἶδαν τά μάτια μου στήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης καί δέν μποροῦν νά μέ μπερδέψουν οἱ ἀπόψεις τῶν ἐχθρῶν καί οἱ φωνασκίες τῶν ἀνθρώπων πού

παρασέρνονται ἀπό τό αἴσθημα καί δέν μποροῦν νά κρίνουν. Θά σᾶς φέρω ἕνα ἁπλό παράδειγμα. Φανταστεῖτε ὅτι δυό φίλοι βαδίζουν μέσα στή νύχτα καί ξαφνικά τούς ρίχνονται δέκα ἄνθρωποι. Ἄν οἱ παλιάνθρωποι αὐτοί ἁρπάξουν τόν ἕνα, τί πρέπει νά κάνει ὁ ἄλλος;—δέν μπορεῖ νά ὁρμήσει νά τόν βοηθήσει· ἄν τό βάλει στά πόδια εἶναι προδότης;* Καί φανταστεῖτε πώς δέν πρόκειται γιά πρόσωπα ἤ γιά τομεῖς ὅπου τά προβλήματα λύνονται ἄμεσα μέ τό αἴσθημα—ἀλλά πώς συναντιῶνται πέντε στρατιές ἀπό ἑκατό χιλιάδες ἀνθρώπους, πού κυκλώνουν μιά στρατιά ἀπό διακόσιες χιλιάδες, ἐνῶ μιά ἄλλη στρατιά πρέπει νά ἔλθει σέ βοήθειά της. Ἄν ὅμως ἡ στρατιά αὐτή ξέρει ὅτι ὁπωσδήποτε θά πέσει σέ παγίδα, πρέπει νά ὑποχωρήσει· δέν μπορεῖ νά μήν ὑποχωρήσει, ἔστω καί ἄν, γιά νά καλύψει τήν ὑποχώρηση, θά χρειαζόταν νά ὑπογράψει μιά ἐπονείδιστη, τρισάθλια εἰρήνη, χαρακτηρίστε την ὅπως θέλετε, πάντως πρέπει νά τήν ὑπογράψει. Δέν πρέπει νά παίρνουμε ὑπόψη τό αἴσθημα τοῦ μονομάχου πού τραβάει τό σπαθί καί λέει: πρέπει νά πεθάνω, γιατί μέ ὑποχρεώνουν νά κλείσω μιά ταπεινωτική εἰρήνη. Ὅλοι μας ὅμως ξέρουμε πώς ὅποια ἀπόφαση κι'ἄν πάρετε, στρατό δέν ἔχουμε, καί καμιά χειρονομία δέν θά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπό τήν ἀνάγκη νά ὑποχωρήσουμε καί νά κερδίσουμε χρόνο, γιά νά μπορέσει ὁ στρατός νά ξανασάνει, κι'ὅποιος ἀντικρύζει τήν πραγματικότητα κατά πρόσωπο καί δέν αὐταπατᾶται μέ ἐπαναστατική λογοκοπία, θά συμφωνήσει μ'αὐτό τό συμπέρασμα. Αὐτό πρέπει νά τό ξέρει καθένας πού βλέπει κατάματα τήν πραγματικότητα καί δέν αὐταπατᾶται μέ λογοκοπίες καί μικροϋπεροψίες.

Ἐφόσον τό ξέρουμε αὐτό—χρέος μας ἐπαναστατικό εἶναι νά ὑπογράψουμε ἔστω καί μιά βαριά, τήν πιό βαριά καί ληστρική συνθήκη, γιατί ἔτσι θά ἐξασφαλίσουμε μιά καλύτερη κατάσταση καί γιά μᾶς καί γιά τούς συμμάχους μας. Μήπως χάσαμε πού ὑπογράψαμε στίς 3 τοῦ Μάρτη τή συνθήκη εἰρήνης; Ὅποιος θέλει νά βλέπει τά πράγματα ἀπό τήν ἄποψη τῶν σχέσεων τῶν μαζῶν καί ὄχι ἀπό τήν ἄποψη τοῦ εὐγενῆ-μονομάχου, θά καταλάβει ὅτι, μιά καί δέν ἔχουμε στρατό, ἤ ἔχουμε ἕνα ἀρωστημένο κατάλοιπο στρατοῦ, εἶναι αὐταπάτη,

*Στό στενογραφημένο κείμενο, ὅπως φαίνεται, δέν εἶναι γραμμένο μέ ἀκρίβεια· πρέπει νά διαβαστεῖ: «δέν μπορεῖ νά μή ὁρμήσει νά τόν βοηθήσει· ἄν τό βάλει στά πόδια, δέν εἶναι ἄραγε αὐτός προδότης;» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 31). *Ἡ Σύντ.*

εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀπάτη σέ βάρος τοῦ λαοῦ, νά δεχτοῦμε τόν πόλεμο, νά ὀνομάζουμε τόν πόλεμο αὐτό ἐπαναστατικό. Ἔχουμε χρέος νά ποῦμε τήν ἀλήθεια στό λαό: ναί, ἡ εἰρήνη εἶναι πολύ βαριά, ἡ Οὐκρανία καί ἡ Φιλλανδία χάνονται, ὀφείλουμε ὅμως νά δεχτοῦμε τήν εἰρήνη αὐτή, καί θά τή δεχτεῖ ὅλη ἡ συνειδητή ἐργαζόμενη Ρωσία, γιατί αὐτή ξέρει τήν ὠμή ἀλήθεια, ξέρει τί θά πεῖ πόλεμος, ξέρει πώς εἶναι αὐταπάτη νά τά παίξεις ὅλα γιά ὅλα, ὑπολογίζοντας ὅτι αὐτή τή στιγμή θά ξεσπάσει ἡ γερμανική ἐπανάσταση. Ὑπογράφοντας τήν εἰρήνη, πετυχαίνουμε αὐτό πού οἱ φιλλανδοί φίλοι μας πέτυχαν ἀπό μᾶς—ἀνάπαυλα, βοήθεια καί ὄχι καταστροφή.

Ξέρω παραδείγματα ἀπό τήν ἱστορία τῶν λαῶν, ὅταν ὑπογράφτηκε μιά πολύ πιό ληστρική εἰρήνη, ὅταν ἡ εἰρήνη αὐτή παράδινε στό ἔλεος τοῦ νικητῆ ζωτικότατους λαούς. Ἄς συγκρίνουμε τή δική μας εἰρήνη μέ τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ· τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ τήν ἐπέβαλε στήν Πρωσία καί στή Γερμανία ἕνας νικητής κατακτητής. Ἡ εἰρήνη ἐκείνη ἦταν ἐξαιρετικά βαριά· ὄχι μόνο καταλήφθηκαν ὅλες οἱ πρωτεύουσες ὅλων τῶν γερμανικῶν κρατῶν, ὄχι μόνο πετάχτηκαν οἱ πρῶσοι στό Τίλσιτ, πού εἶναι τό ἴδιο σάν νά μᾶς πετοῦσαν ἐμᾶς στό Ὄμσκ ἤ στό Τόμσκ. Κάτι περισσότερο—τό φρικτότερο ἦταν ὅτι ὁ Ναπολέων ὑποχρέωσε τούς νικημένους λαούς νά τοῦ δίνουν βοηθητικά στρατεύματα γιά τούς πολέμους του, κι᾿ὅταν παρόλα αὐτά ἡ κατάσταση διαμορφώθηκε ἔτσι πού οἱ γερμανικοί λαοί χρειάστηκε νά ἀντιμετωπίσουν τήν πίεση τοῦ κατακτητῆ, ὅταν τήν ἐποχή τῶν ἐπαναστατικῶν πολέμων στή Γαλλία τή διαδέχτηκε ἡ ἐποχή τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κατακτητικῶν πολέμων, τότε φάνηκε καθαρά αὐτό πού δέν θέλουν νά καταλάβουν οἱ ἄνθρωποι πού παρασύρονται ἀπό τή λογοκοπία καί παριστάνουν τήν ὑπογραφή τῆς εἰρήνης σάν πτώση. Ἀπό τήν ἄποψη ἑνός εὐγενῆ-μονομάχου ἡ ψυχολογία αὐτή εἶναι κάτι τό φυσικό, ὄχι ὅμως καί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἐργάτη καί τοῦ ἀγρότη. Ὁ τελευταῖος ἔβγαλε τό δύσκολο σχολειό τοῦ πολέμου καί ἔμαθε νά λογαριάζει. Ὑπῆρξαν καί σκληρότερες δοκιμασίες καί μπόρεσαν νά τίς ξεπεράσουν λαοί πιό καθυστερημένοι. Ἔχει κλειστεῖ καί πιό ἐπαχθής εἰρήνη, καί τήν ἔκλεισαν οἱ γερμανοί σέ μιά ἐποχή πού δέν εἶχαν στρατό, ἤ πού ὁ στρατός τους ἦταν ἄρωστος, ὅπως εἶναι ἄρωστος καί ὁ δικός μας στρατός. Ἔκλεισαν μιά πολύ ἐπαχθή εἰρήνη μέ τόν Ναπολέοντα. Καί ἡ εἰρήνη αὐτή δέν ἦταν πτώση τῆς Γερμανίας—ἀπεναντίας στάθηκε μιά στροφή, μιά πράξη ἐθνικῆς ἄμυνας καί μιά ἄνοδος.

Κι'ἐμεῖς βρισκόμαστε στίς παραμονές μιᾶς τέτιας στροφῆς, κι'ἐμεῖς περνᾶμε ἀνάλογες συνθῆκες. Πρέπει νά δοῦμε τήν ἀλήθεια κατά πρόσωπο καί νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τή λογοκοπία καί τά παχιά λόγια. Πρέπει νά ποῦμε: ἀφοῦ εἶναι ἀνάγκη, πρέπει νά κλείσουμε εἰρήνη. Ὁ πόλεμος ὁ ἀπελευθερωτικός, ὁ πόλεμος ὁ ταξικός, ὁ πόλεμος ὁ λαϊκός θά πάρει τή θέση τῶν ναπολεόντειων πολέμων. Τό σύστημα τῶν ναπολεόντειων πολέμων θά ἀλλάξει, ἡ εἰρήνη θά διαδεχτεῖ τόν πόλεμο, ὁ πόλεμος θά διαδεχτεῖ τήν εἰρήνη καί ἀπό κάθε καινούργια πολύ ἐπαχθή εἰρήνη ἔβγαινε πάντοτε μιά πολύ πλατιά προετοιμασία πολέμου. Ἡ πιό ἐπαχθής ἀπό τίς συνθῆκες εἰρήνης—ἡ συνθήκη τοῦ Τίλσιτ—πέρασε στήν ἱστορία σάν ἕνα σημεῖο στροφῆς πρός τήν περίοδο ἐκείνη πού μέσα στό γερμανικό λαό ἄρχισε μιά στροφή, τότε πού ὑποχωροῦσε ὥς τό Τίλσιτ, ὥς τή Ρωσία, μά στήν οὐσία κέρδιζε χρόνο, περίμενε ὥσπου ἡ διεθνής κατάσταση πού κάποτε ἐπέτρεψε νά θριαμβεύει ὁ Ναπολέων—ἕνας τέτιος ἀκριβῶς ληστής, ὅπως εἶναι τώρα ὁ Χοεντζόλερν, ὁ Χίντενμπουργκ—ὥσπου νά ἀλλάξει ἡ κατάσταση, ὥσπου νά ἐξυγιανθεῖ ἡ συνείδηση τοῦ ταλαιπωρημένου ἀπό τούς δεκάχρονους ναπολεόντειους πολέμους καί ἧττες γερμανικοῦ λαοῦ, καί νά ἀναστηθεῖ καί πάλι γιά μιά νέα ζωή. Νά τί μᾶς διδάσκει ἡ ἱστορία, νά γιατί εἶναι ἐγκληματική κάθε ἀπελπισία καί λογοκοπία, νά γιατί καθένας θά πεῖ: ναί, οἱ παλιοί ἰμπεριαλιστικοί πόλεμοι τελειώνουν. Ἦλθε ἡ στιγμή τῆς ἱστορικῆς καμπῆς.

Ἀπό τόν Ὀχτώβρη κι'ἐδῶ ἡ ἐπανάστασή μας ἦταν ἕνας συνεχής θρίαμβος, τώρα ὅμως ἄρχισε μιά μακρόχρονη καί δύσκολη περίοδος· δέν ξέρουμε πόσο θά τραβήξει σέ μάκρος, ξέρουμε ὅμως πώς θά εἶναι μιά μακρόχρονη καί δύσκολη περίοδος μέ ἧττες καί ὑποχωρήσεις, γιατί τέτιος εἶναι ὁ συσχετισμός τῶν δυνάμεων, γιατί μέ τήν ὑποχώρηση θά δόσουμε στό λαό τή δυνατότητα νά ξεκουραστεῖ. Θά δόσουμε τή δυνατότητα σέ κάθε ἐργάτη καί ἀγρότη νά καταλάβει τήν ἀλήθεια, καί ἡ ἀλήθεια θά τοῦ δόσει τή δυνατότητα νά καταλάβει πώς ἐπέρχονται νέοι πόλεμοι τῶν ἰμπεριαλιστῶν-ληστῶν ἐνάντια στούς καταπιεζόμενους λαούς, ὁπότε ὁ ἐργάτης καί ὁ ἀγρότης θά καταλάβει πώς ὀφείλουμε νά ξεσηκωθοῦμε γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας, γιατί ἀπό τόν Ὀχτώβρη καί δῶ γίναμε ἀμυνίτες. Ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη εἴπαμε ἀνοιχτά πώς εἴμαστε ὑπέρ τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας, γιατί ἔχουμε πατρίδα, ἀπ'ὅπου διώξαμε τούς Κέρενσκι καί Τσερνόφ, γιατί ξεσκίσαμε τά μυστικά σύμφωνα, τσακίσαμε τήν ἀστική τάξη,

γιά τήν ὥρα ἀκόμη ἀδύνατα, θά μάθουμε ὅμως νά τό κάνουμε αὐτό καλύτερα.

Σύντροφοι, ὑπάρχει μιά ἀκόμη πιό σπουδαία διαφορά ἀνάμεσα στή θέση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, πού ἔπαθε μιά πολύ βαριά ἥττα ἀπό τούς γερμανούς κατακτητές, καί τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Ὑπάρχει μιά πολύ μεγάλη διαφορά καί γι'αὐτή πρέπει νά μιλήσουμε, ἄν καί μίλησα γι'αὐτό σύντομα στό προηγούμενο μέρος τοῦ λόγου μου. Σύντροφοι, ὁ γερμανικός λαός, πρίν ἀπό ἑκατό καί πλέον χρόνια, βρέθηκε σέ μιά περίοδο σκληρότατων κατακτητικῶν πολέμων, σέ μιά περίοδο πού ἦταν ὑποχρεωμένος νά ὑποχωρεῖ καί νά ὑπογράφει τή μιά ἀτιμωτική εἰρήνη πίσω ἀπό τήν ἄλλη, πρίν ξυπνήσει ὁ γερμανικός λαός—ἔτσι ἦταν τότε τά πράγματα, ὁ γερμανικός λαός ἦταν μόνο ἀδύνατος καί καθυστερημένος—μόνο τέτιος. Ἀπέναντί του εἶχε ὄχι μόνο τή στρατιωτική δύναμη καί ἰσχύ τοῦ κατακτητῆ Ναπολέοντα, ἀπέναντί του εἶχε μιά χώρα ἀνώτερή του ἀπό ἐπαναστατική καί πολιτική ἄποψη, ἀνώτερη ἀπό τή Γερμανία ἀπό κάθε ἄποψη, μιά χώρα πού εἶχε ὑψωθεῖ ἀσύγκριτα πιό ψηλά ἀπό τίς ἄλλες χῶρες, μιά χώρα πού εἶχε πεῖ τήν τελευταία λέξη. Στεκόταν ἀσύγκριτα πιό ψηλά ἀπό τό λαό πού φυτοζωοῦσε κάτω ἀπό τήν κυριαρχία τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί τῶν τσιφλικάδων. Κι'αὐτός ὁ λαός πού ἦταν, τό ξαναλέω, μόνο ἕνας ἀδύνατος καί καθυστερημένος λαός, μπόρεσε νά βγάλει διδάγματα ἀπό τά πικρά μαθήματα καί νά σηκωθεῖ. Ἐμεῖς βρισκόμαστε σέ καλύτερη κατάσταση: δέν εἴμαστε μόνο ἕνας ἀδύνατος καί μόνο ἕνας καθυστερημένος λαός, εἴμαστε ὁ λαός πού μπόρεσε—ὄχι χάρη σέ τίποτε ἰδιαίτερες ὑπηρεσίες ἤ ἱστορικούς προορισμούς, ἀλλά χάρη σέ μιά ἰδιαίτερη σύμπτωση τῶν ἱστορικῶν περιστάσεων—μπόρεσε νά ἐπωμιστεῖ τήν τιμή νά ὑψώσει τή σημαία τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ξέρω πολύ καλά, σύντροφοι, καί τό εἶπα ἀνοιχτά πολλές φορές, ὅτι ἡ σημαία αὐτή βρίσκεται σέ ἀδύνατα χέρια, καί δέν θά μπορέσουν νά τήν κρατήσουν οἱ ἐργάτες τῆς πιό καθυστερημένης χώρας, ἄν δέν ἔλθουν σέ βοήθεια οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν προηγμένων χωρῶν. Οἱ σοσιαλιστικοί μετασχηματισμοί πού πραγματοποιήσαμε εἶναι σέ μεγάλο βαθμό ἀτελεῖς, ἀδύνατοι καί ἀνεπαρκεῖς: θά χρησιμεύσουν σάν ὑπόδειξη γιά τούς πρωτοπόρους ἐργάτες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης πού θά ποῦν ἀπό μέσα τους: «Οἱ ρῶσοι δέν ἄρχισαν ὅπως ἔπρεπε τό ἔργο πού ἔπρεπε νά ἀρχίσει», τό σπουδαῖο ὅμως εἶναι ὅτι ὁ λαός μας, σέ σχέση μέ τό γερμανικό λαό, δέν εἶναι μόνο ἀδύνατος καί μόνο καθυστερημέ-

νος λαός, ἀλλά εἶναι καί ὁ λαός πού σήκωσε τή σημαία τῆς ἐπανάστασης. Ἄν σέ κάθε χώρα ἡ ἀστική τάξη γεμίζει ὅλες τίς στῆλες τῶν ἐκδόσεών της μέ συκοφαντίες ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ἄν στόν τομέα αὐτό, οἱ φωνές τοῦ Τύπου τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γερμανίας κτλ. ἑνώνονται, βρίζοντας τούς μπολσεβίκους, ὡστόσο δέν ὑπάρχει καμιά χώρα ὅπου θά μποροῦσε νά γίνει συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν κι᾽ὅπου τά ὀνόματα τῶν ἐκπροσώπων καί τά συνθήματα τῆς σοσιαλιστικῆς μας ἐξουσίας θά προκαλοῦσαν ξεσπάσματα ἀγανάκτησης. (Φ ω ν ή: «Ψέμα».) Ὄχι, δέν εἶναι ψέμα, μά ἀλήθεια, καί ὅποιος ἔκανε τούς τελευταίους μῆνες στή Γερμανία, στήν Αὐστρία, στήν Ἐλβετία καί στήν Ἀμερική θά σᾶς πεῖ ὅτι αὐτό δέν εἶναι ψέμα, μά ἀλήθεια, ὅτι ἀνάμεσα στούς ἐργάτες προκαλοῦν τόν πιό μεγάλο ἐνθουσιασμό τά ὀνόματα τῶν ἐκπροσώπων καί τῶν συνθημάτων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τῆς Ρωσίας, ὅτι παρόλα τά ψέματα τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Γερμανίας, τῆς Γαλλίας κτλ. οἱ ἐργατικές μάζες κατάλαβαν πώς ὅσο κι᾽ἄν εἴμαστε ἀδύνατοι, ὡστόσο, αὐτό πού γίνεται ἐδῶ στή Ρωσία εἶναι δική τους ὑπόθεση. Μάλιστα, ὁ λαός μας πρέπει νά σηκώσει τό βαρύτατο φορτίο πού ἐπωμίστηκε, μά ἕνας λαός πού μπόρεσε νά δημιουργήσει τή Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἀδύνατο νά χαθεῖ. Καί τό ξαναλέω: κανένας συνειδητός σοσιαλιστής, κανένας ἐργάτης πού μελέτησε προσεκτικά τήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει τό γεγονός ὅτι, παρόλες τίς ἐλλείψεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας — πού τίς ξέρω πολύ καλά καί τίς κρίνω ὅπως πρέπει — ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἀνώτερος τύπος κράτους, ἄμεση συνέχιση τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Ὑψώθηκε ἕνα σκαλοπάτι παραπάνω ἀπό τίς ἄλλες εὐρωπαϊκές ἐπαναστάσεις, καί γι᾽αὐτό δέν βρισκόμαστε μέσα σέ τόσο βαριές συνθῆκες, ὅπως ὁ γερμανικός λαός πρίν ἀπό ἑκατό χρόνια. Ἡ ἀλλαγή στόν τομέα τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων ἀνάμεσα στούς ληστές, ἡ ἐκμετάλλευση τῆς σύγκρουσης καί ἡ ἱκανοποίηση τῶν διεκδικήσεων τοῦ ληστῆ Ναπολέοντα, τοῦ ληστῆ Ἀλεξάνδρου Α΄, τῶν ληστῶν τῆς ἀγγλικῆς μοναρχίας — μόνο αὐτά ἀπόμειναν τότε σάν μοναδική δυνατότητα γιά τούς καταπιεζόμενους ἀπό τή δουλοπαροικία, κι᾽ὡστόσο ὁ γερμανικός λαός δέν γονάτισε μέ τήν εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ. Ἐνῶ ἐμεῖς, τό ξαναλέω, βρισκόμαστε σέ καλύτερες συνθῆκες, γιατί ἔχουμε ἕναν πολύ μεγάλο σύμμαχο σέ ὅλες τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης — τό διεθνές σοσιαλιστικό προλεταριάτο πού εἶναι μαζί μας ὅ,τι κι᾽ἄν ποῦν οἱ ἀντίπαλοί μας. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο-

τ ή μ α τ α.) Ναί, ὁ σύμμαχος αὐτός δέν μπορεῖ εὔκολα νά ὑψώσει τή φωνή του, ὅπως δέν ἦταν εὔκολο καί σέ μᾶς ὥς τά τέλη τοῦ Φλεβάρη 1917. Ὁ σύμμαχος αὐτός ζεῖ στήν παρανομία, σέ συνθῆκες καταναγκαστικῆς στρατιωτικῆς φυλακῆς, γιατί τέτιες ἔχουν γίνει ὅλες οἱ ἰμπεριαλιστικές χῶρες, μᾶς ξέρει ὅμως καί καταλαβαίνει τήν ὑπόθεσή μας· τοῦ εἶναι δύσκολο νά ἔλθει σέ βοήθειά μας, γι'αὐτό τά σοβιετικά στρατεύματα χρειάζονται πολύ χρόνο καί μεγάλη ὑπομονή καί θά περάσουν σκληρές δοκιμασίες ὅσο νά ἔλθει ἐκείνη ἡ στιγμή—ἐμεῖς θά ἐκμεταλλευθοῦμε κάθε δυνατότητα γιά νά κερδίσουμε χρόνο, γιατί ὁ χρόνος δουλεύει γιά μᾶς. Ἡ ὑπόθεσή μας δυναμώνει, οἱ δυνάμεις τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἐξασθενοῦν, κι'ὅποιες κι'ἄν εἶναι οἱ δοκιμασίες καί οἱ ἧττες πού θά ἀκολουθήσουν τήν εἰρήνη «Τίλσιτ», ἀρχίσαμε τήν τακτική τῆς ὑποχώρησης, καί τό ξαναλέω ἀκόμη μιά φορά: δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τόσο τό συνειδητό προλεταριάτο, ὅσο καί οἱ συνειδητοί ἀγρότες εἶναι μαζί μας, καί θά μπορέσουμε ὄχι μόνο νά κάνουμε ἡρωικές ἐπιθέσεις, ἀλλά καί ἡρωικές ὑποχωρήσεις καί θά περιμένουμε ὥσπου νά ἔλθει σέ βοήθειά μας τό διεθνές σοσιαλιστικό προλεταριάτο, καί θά ἀρχίσουμε τή δεύτερη σοσιαλιστική ἐπανάσταση αὐτή τή φορά σέ παγκόσμια κλίμακα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

3

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ 15 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Σύντροφοι, ἄν ἤθελα νά βρῶ μιά ἐπιβεβαίωση τῶν ὅσων εἶπα στόν πρῶτο λόγο μου σχετικά μέ τό χαρακτήρα τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου πού μᾶς προτείνουν, ἡ ὁμιλία τοῦ ἀντιπροσώπου τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων[51] θά μοῦ ἔδινε τήν πιό καλή καί παραστατική ἐπιβεβαίωση, καί νομίζω πώς θά εἶναι πιό σκόπιμο ἄν ἀναφέρω ἀπό τά στενογραφημένα πρακτικά τό λόγο του, ὁπότε θά δοῦμε τί ἐπιχειρήματα προβάλλουν οἱ ἀριστεροί ἐσέροι γιά νά ὑποστηρίξουν τίς θέσεις τους. (Δ ι α β ά ζ ε ι τ ό σ τ ε ν ο γ ρ ά φ η μ α.)

Νά ἕνα παράδειγμα πού δείχνει σέ τί ἐπιχειρήματα στηρίζονται. Ἐδῶ ἔγινε λόγος γιά ἐπαρχιακή σύναξη[52]. Ὅσοι νομίσουν πώς τούτη ἡ συνέλευση εἶναι ἐπαρχιακή σύναξη, μποροῦν νά καταφεύγουν σέ τέτια ἐπιχειρήματα, εἶναι ὅμως φανερό πώς ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι ἐπαναλαβαίνουν τά λόγια μας, δέν μποροῦν ὅμως νά μποῦν στό νόημά τους. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἐπαναλαβαίνουν αὐτά πού δίδασκαν οἱ μπολσεβίκοι στούς ἀριστερούς ἐσέρους, ὅταν οἱ τελευταῖοι βρίσκονταν ἀκόμη στίς γραμμές τῶν δεξιῶν καί, ὅταν μιλᾶνε, φαίνεται πώς ἔμαθαν καλά αὐτά πού λέγαμε, μά δέν κατάλαβαν ποῦ στηρίζονταν αὐτά πού λέγαμε, καί τώρα τά ἐπαναλαβαίνουν. Οἱ Τσερετέλι καί Τσερνόφ ἦταν ἀμυνίτες, τώρα ὅμως εἴμαστε ἐμεῖς ἀμυνίτες, εἴμαστε ἐμεῖς «ἐξωμότες», εἴμαστε ἐμεῖς «προδότες». Τά τσιράκια τῆς ἀστικῆς τάξης μιλᾶνε ἐδῶ γιά ἐπαρχιακή σύναξη—κλείνουν τό μάτι ὅταν τό λένε—μά κάθε ἐργάτης καταλαβαίνει πολύ καλά τούς σκοπούς τοῦ ἀμυνιτισμοῦ πού εἶχαν γιά ὁδηγό τους οἱ Τσερετέλι καί Τσερνόφ καί τά ἐλατήρια πού μᾶς ἀναγκάζουν νά γίνουμε ἐμεῖς ἀμυνίτες.

Ἄν ὑποστηρίξουμε τούς ρώσους καπιταλιστές πού ἤθελαν

νά πάρουν τά Δαρδανέλλια, τήν 'Αρμενία, τή Γαλικία, ὅπως ἦταν γραμμένο στό μυστικό σύμφωνο, αὐτό θά εἶναι ἀμυνιτισμός στό πνεῦμα τοῦ Τσερνόφ καί Τσερετέλι, καί ὁ ἀμυνιτισμός αὐτός ἦταν τότε ὄνειδος, ἐνῶ τώρα ὁ δικός μας ἀμυνιτισμός εἶναι τιμητικός. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Κι'ὅταν δίπλα σέ τέτια ἐπιχειρήματα συναντῶ δυό φορές στή στενογραφημένη ὁμιλία τοῦ Καμκόφ τήν ἔκφραση ὅτι οἱ μπολσεβίκοι εἶναι τσιράκια τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α ἀ π ό τ ά δ ε ξ ι ά), ἔκφραση βαριά — νιώθω μεγάλη χαρά, γιατί βλέπω πώς ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἀκολουθοῦσαν τήν πολιτική τοῦ Κέρενσκι, τό ἐπιδοκιμάζουν αὐτό μέ χειροκροτήματα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Καί ἀσφαλῶς, σύντροφοι, δέν εἶμαι ἐγώ ἐκεῖνος πού θά διαμαρτυρηθῶ γιά μερικές βαριές ἐκφράσεις. Ποτέ δέν θά διαμαρτυρηθῶ γιά τέτιο πράγμα. 'Ωστόσο, γιά νά χρησιμοποιεῖ κανείς βαριές ἐκφράσεις, πρέπει νά ἔχει τό δικαίωμα καί τό δικαίωμα αὐτό ἀποκτιέται ὅταν τά λόγια δέν ἔρχονται σέ διάσταση μέ τά ἔργα. Νά λοιπόν ἕνας μικρός ὅρος πού πολλοί διανοούμενοι δέν τοῦ δίνουν καμιά ἀξία, μά πού οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες καί στίς ἐπαρχιακές συνάξεις — τί τιποτένιο πράγμα αὐτή ἡ ἐπαρχιακή σύναξη — καί στίς ἐπαρχιακές συνάξεις καί στίς σοβιετικές ὀργανώσεις τό νιώθανε καί τά λόγια τους ἀνταποκρίνονται στά ἔργα τους. Ξέρουμε ὅμως πολύ καλά ὅτι αὐτοί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι παρέμειναν στό Κόμμα τῶν δεξιῶν ἐσέρων ὥς τόν 'Οχτώβρη, ὅταν οἱ δεξιοί ἐσέροι ἔπαιρναν μέρος στό μοίρασμα τῶν κερδῶν, ὅταν ἦταν τσιράκια, γιατί τούς εἶχαν τάξει ἕνα ὑπουργικό χαρτοφυλάκιο σέ ἀντάλλαγμα τῆς σιωπῆς τους γιά ὅλα τά μυστικά σύμφωνα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Δέν ἐπιτρέπεται ὅμως σέ καμιά περίπτωση νά ἀποκαλεῖ κανείς τσιράκια τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τούς ἀνθρώπούς πού τοῦ κήρυξαν τόν πόλεμο μέ τά ἔργα, ξέσκισαν τά σύμφωνα, ἀνάλαβαν τήν εὐθύνη γιά τόν κίνδυνο πού ἀπορέει ἀπ'αὐτό, ἄρχισαν νά τραβᾶνε σέ μάκρος τίς διαπραγματεύσεις στό Μπρέστ, ξέροντας πόσο ὀλέθριο ἦταν αὐτό γιά τή χώρα, ἀντιμετώπισαν μιά πολεμική ἐπίθεση, μιά σειρά ἀπό πρωτάκουστες ἧττες καί δέν ἔκρυψαν ἀπολύτως τίποτε ἀπό τό λαό.

'Ο Μάρτοφ ἰσχυρίστηκε ἐδῶ πώς δέν ἔχει διαβάσει τό σύμφωνο. "Οποιος θέλει, ἄς τό πιστέψει. Ξέρουμε πώς οἱ ἄνθρωποι αὐτοί συνηθίζουν νά διαβάζουν πολλές ἐφημερίδες, τό σύμφωνο ὅμως δέν τό διάβασαν. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) "Οποιος θέλει, ἄς τό πιστέψει. Θά σᾶς πῶ ὅμως πώς, ὅταν τό

Κόμμα τῶν ἐσέρων ξέρει πολύ καλά ὅτι ὑποχωροῦμε μπροστά στή βία πού τήν ξεσκεπάσαμε πέρα γιά πέρα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, ὅτι τό κάνουμε αὐτό συνειδητά, λέγοντας ἀνοιχτά πώς τώρα δέν μποροῦμε νά πολεμήσουμε, ἀλλά ὑποχωροῦμε—ἡ ἱστορία γνώρισε πολλά ἀτιμωτικότατα σύμφωνα καί πολλούς πολέμους —ὅταν οἱ ἄνθρωποι, ἀπαντώντας σ'αὐτά, σερβίρουν τή λέξη «τσιράκια», οἱ βαριές αὐτές ἐκφράσεις τούς ξεσκεπάζουν· καί ὅταν δηλώνουν ὅτι διαχωρίζουν τίς εὐθύνες τους, τί κάνουν— δέν εἶναι μήπως ὑποκρισία, ὅταν οἱ ἄνθρωποι διαχωρίζουν τίς εὐθύνες τους καί ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν στήν κυβέρνηση; Σᾶς διαβεβαιώνω πώς, ὅταν λένε ὅτι διαχωρίζουν τίς εὐθύνες τους, δέν τίς διαχωρίζουν καί τοῦ κάκου νομίζουν πώς ἐδῶ εἶναι μιά ἐπαρχιακή σύναξη. Ὄχι, ἐδῶ βρίσκεται ὅ,τι καλύτερο καί τιμιότερο ὑπάρχει μέσα στίς ἐργαζόμενες μάζες. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ἐδῶ δέν εἶναι ἀστικό κοινοβούλιο ὅπου μιά ἤ δυό φορές τό χρόνο ἐκλέγουν ἀνθρώπους γιά νά κάθονται στίς θέσεις τους καί νά παίρνουν τό μισθό τους. Ἐδῶ εἶναι ἄνθρωποι πού στάλθηκαν ἀπ'ὅλη τή χώρα, καί αὔριο θά βρίσκονται στόν τόπο τους, αὔριο θά διηγηθοῦν πώς, ἄν οἱ ψῆφοι τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων διαρέουν, αὐτό ἦταν ἑπόμενο, γιατί τό Κόμμα αὐτό, πού κρατάει μιά τέτια στάση, εἶναι καί μέσα στήν ἀγροτιά μιά σαπουνόφουσκα, τό ἴδιο ὅπως ἀποδείχτηκε πώς ἦταν καί μέσα στήν ἐργατική τάξη. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α, φ ω ν έ ς: «Σωστά».)

Συνεχίζοντας, θά σᾶς διαβάσω ἀκόμη ἕνα κομμάτι ἀπό τό λόγο τοῦ Καμκόφ, γιά νά σᾶς δείξω τί στάση θά κρατήσει ἀπέναντι σ'αὐτό κάθε ἀντιπρόσωπος τῶν ἐργαζόμενων καί καταπιεζόμενων μαζῶν. «Ὅταν ὁ σύντροφος Λένιν ὑποστήριζε χθές ἐδῶ ὅτι οἱ σύντροφοι Τσερετέλι, Τσερνόφ καί ἄλλοι ἔχουν ἀποσυνθέσει τό στρατό, δέν θά βροῦμε κι'ἐμεῖς τό θάρρος νά ποῦμε ὅτι κι'ἐμεῖς μαζί μέ τόν Λένιν ἔχουμε ἀποσυνθέσει τό στρατό»; Αὐτά εἶναι ἄλλα ἀντ'ἄλλων. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὁ Καμκόφ ἄκουσε ὅτι εἴμασταν ὑπέρ τῆς ἥττας, καί τό θυμήθηκε ὅταν πάψαμε νά ὑποστηρίζουμε αὐτή τή θέση. Τό θυμήθηκε πολύ ἀργά. Ἔμαθαν μιά λεξούλα, ἀπόκτησαν κάτι ἐπαναστατικά κουδουνάκια, δέν μποροῦν ὅμως νά σκεφτοῦν πῶς ἔχει τό ζήτημα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὑποστηρίζω πώς ἀπό χίλιες ἐπαρχιακές συνάξεις σέ μέρη ὅπου ἔχει σταθεροποιηθεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἀπό χίλιες τέτιες συνάξεις οἱ ἐννιακόσιες καί πάνω ἔχουν ἀνθρώπους πού θά ποῦν στό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πώς δέν εἶναι καθόλου ἄξιο ἐμπιστοσύνης.

Θά πoῦν, γιά σκεφτεῖτε το: λέτε πώς ἔχουμε ἀποσυνθέσει τό στρατό καί πώς τώρα πρέπει νά τό θυμηθοῦμε αὐτό. Πῶς ὅμως ἀποσυνθέσαμε τό στρατό; Εἴμασταν ὑπέρ τῆς ἥττας τόν καιρό τοῦ τσάρου, ἀλλά τόν καιρό τοῦ Τσερετέλι καί τοῦ Τσερνόφ δέν εἴμασταν ὑπέρ τῆς ἥττας. Δημοσιεύσαμε στήν «Πράβντα» μιά προκήρυξη: «Γιατί πηγαίνω στήν Πετρούπολη», πού ὁ Κριλένκο, καταδιωκόμενος ἀκόμη τότε, κυκλοφόρησε μέσα στό στρατό. Ὁ Κριλένκο ἔλεγε: «Δέν σᾶς καλοῦμε σέ ἀνταρσία». Αὐτό δέν ἦταν ἀποσύνθεση τοῦ στρατοῦ. Τό στρατό τόν ἀποσύνθεταν ἐκεῖνοι πού ἀποκαλοῦσαν τόν πόλεμο αὐτό μεγάλο.

Προκαλοῦσαν τήν ἀποσύνθεση στό στρατό ὁ Τσερετέλι καί ὁ Τσερνόφ, γιατί ἔλεγαν στό λαό μεγαλοπρεπεῖς φράσεις πού οἱ διάφοροι ἀριστεροί ἐσέροι ἔχουν συνηθίσει νά πετᾶνε στόν ἀέρα. Τά λόγια ἔχουν λίγο βάρος, μά ὁ ρωσικός λαός στίς ἐπαρχιακές συνάξεις συνήθισε νά βαθαίνει στά πράγματα καί νά τά παίρνει στά σοβαρά. Ἄν λοιπόν ἔλεγαν στό λαό ὅτι ἐπιθυμοῦμε τήν εἰρήνη καί συζητᾶμε τούς ὅρους τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, τότε ἐγώ ρωτάω: καί τί γίνεται μέ τά μυστικά σύμφωνα καί μέ τήν ἐπίθεση τοῦ Ἰούνη; Νά πῶς προκαλοῦσαν τήν ἀποσύνθεση στό στρατό. Κι᾿ὅταν μιλοῦσαν στό λαό γιά πάλη ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές, γιά ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας, ὁ λαός ἀναρωτιόταν: ἔπιασαν μήπως πουθενά τούς καπιταλιστές ἀπό τό γιακά;—νά πῶς προκαλοῦσαν τήν ἀποσύνθεση στό στρατό καί νά γιατί εἶπα, καί κανείς δέν τό διέψευσε, ὅτι ὁ στρατός θά σωζόταν, ἄν εἴχαμε πάρει τήν ἐξουσία τό Μάρτη καί τόν Ἀπρίλη, κι᾿ἄν στή θέση τοῦ λυσσαλέου μίσους τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἐναντίον μας, γιατί τούς συντρίψαμε—καί τό μίσος τους εἶναι ἐντελῶς δικαιολογημένο—ἄν στή θέση αὐτοῦ ἔβαζαν τά συμφέροντα τῆς πατρίδας τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων πάνω ἀπό τά συμφέροντα τῆς πατρίδας τοῦ Κέρενσκι καί πάνω ἀπό τά μυστικά σύμφωνα τοῦ Ριαμπουσίνσκι καί τίς βλέψεις γιά τήν Ἀρμενία, τή Γαλικία, τά Δαρδανέλλια —αὐτό θά ἦταν σωτηρία, κι᾿ἀπό τήν ἄποψη αὐτή (ἀρχίζοντας ἀπό τή μεγάλη ρωσική ἐπανάσταση, καί ἰδιαίτερα ἀπό τό Μάρτη πού κυκλοφόρησε ἡ διφορούμενη προκήρυξη πρός τούς λαούς ὅλων τῶν χωρῶν[53]), ἡ κυβέρνηση πού ἔβγαλε τήν προκήρυξη καί πού καλοῦσε στήν ἀνατροπή τῶν τραπεζιτῶν ὅλων τῶν χωρῶν, ἐνῶ ἡ ἴδια μοίραζε μέ τούς τραπεζίτες τά εἰσοδήματα καί τά κέρδη—νά τί προκαλοῦσε τήν ἀποσύνθεση στό στρατό καί νά γιατί ὁ στρατός δέν μποροῦσε νά ἀντισταθεῖ. (Χειροκροτήματα.)

Καί δηλώνω ὅτι, ἀρχίζοντας ἀπό τήν προκήρυξη αὐτή τοῦ Κριλένκο, πού δέν ἦταν ἡ πρώτη[54], καί πού τή θυμᾶμαι τώρα γιατί ἐντυπώθηκε ἰδιαίτερα στή μνήμη μου, δέν ζητούσαμε νά ἀποσυνθέσουμε τό στρατό, ἀλλά λέγαμε: κρατᾶτε τό μέτωπο, ὅσο πιό γρήγορα πάρετε τήν ἐξουσία, τόσο πιό εὔκολα θά τήν κρατήσετε, καί νά λένε τώρα πώς εἴμαστε ἐνάντια στόν ἐμφύλιο πόλεμο καί ὑπέρ τῆς ἐξέγερσης — πόσο ἀνάξιο πράγμα εἶναι αὐτό καί τί σιχαμένη φλυαρία ὁρισμένων ἀνθρώπων. Ὅταν αὐτά τά πράγματα φτάσουν στό χωριό, κι᾿ ὅταν ἐκεῖ οἱ στρατιῶτες, (πού εἶδαν τόν πόλεμο ὄχι ὅπως τόν εἶδαν οἱ διανοούμενοι, καί ξέρουν πόσο εὔκολο εἶναι νά κραδαίνεις ἕνα χαρτονένιο σπαθί), θά ποῦν ὅτι, αὐτούς τούς ξυπόλητους, τούς γυμνούς καί ταλαιπωρημένους, τούς βοήθησαν στήν κρίσιμη στιγμή ρίχνοντάς τους στήν ἐπίθεση — ἐνῶ αὐτοί τώρα τούς λένε πώς δέν εἶναι τίποτε, δέν θά ὑπάρχει στρατός, ἀλλά θά γίνει ἐξέγερση. Νά ρίχνει κανείς τό λαό ἐνάντια σ᾿ ἕναν τακτικό στρατό ἐξοπλισμένο μέ ἀνώτερη τεχνική — εἶναι ἐγκληματικό κι᾿ αὐτό τό λέγαμε σάν σοσιαλιστές. Γιατί ὁ πόλεμος μᾶς δίδαξε πολλά, μᾶς ἔδειξε ὄχι μόνο πώς οἱ ἄνθρωποι ὑπόφεραν, μά καί πώς νικητής βγαίνει ὅποιος ἔχει ἀνώτερη τεχνική, ὀργάνωση, πειθαρχία καί καλύτερες μηχανές· αὐτό μᾶς δίδαξε ὁ πόλεμος καί εἶναι πολύ καλό πού μᾶς τό δίδαξε. Πρέπει νά μάθουμε ὅτι χωρίς μηχανή, χωρίς πειθαρχία, δέν μποροῦμε νά ζήσουμε στή σύγχρονη κοινωνία — ἤ πρέπει νά κατακτήσουμε τήν ἀνώτερη τεχνική ἤ θά συντριβοῦμε. Γιατί τά χρόνια αὐτά, χρόνια φρικτότατου μαρτυρίου, δίδαξαν στούς ἀγρότες τί θά πεῖ πόλεμος. Κι᾿ ὅταν θελήσει ὁποιοσδήποτε νά πάει στίς ἐπαρχιακές συνάξεις καί νά βγάλει ἐκεῖ λόγο, ὅταν τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πάει ἐκεῖ, θά τιμωρηθεῖ ὅπως τοῦ ἀξίζει. (Χειροκροτήματα.)

Ἀκόμη ἕνα παράδειγμα, ἀκόμη ἕνα κομμάτι ἀπό τό λόγο τοῦ Καμκόφ. (Διαβάζει.)

Καμιά φορά εἶναι καταπληκτικά εὔκολο νά βάζει κανείς ἐρωτήματα· ὑπάρχει ὅμως ἕνα ρητό — ἀγενές καί χοντροκομμένο — πού λέει γιά τά τέτια ἐρωτήματα — ἀπό τό τραγούδι δέν μπορεῖς νά ἀφαιρέσεις οὔτε μιά λέξη — σᾶς τό θυμίζω: δέκα ἔξυπνοι δέν μποροῦν ν᾿ ἀπαντήσουν σέ ὅσα μπορεῖ νά ρωτήσει ἕνας κουτός. (Χειροκροτήματα, θόρυβος.)

Σύντροφοι, στό κομμάτι πού σᾶς διάβασα μέ καλοῦν νά ἀπαντήσω στό ἐρώτημα: πόσο θά κρατήσει ἡ ἀνάπαυλα, μιά ἑβδομάδα, δυό ἤ καί παραπάνω; Δηλώνω ὅτι σέ κάθε ἐπαρχιακή σύναξη καί σέ κάθε φάμπρικα ὁ λαός θά χλευάσει καί θά βγάλει

ἔξω ἐκεῖνον, πού ἀπομέρους ἑνός σοβαροῦ κόμματος θά βάλει στό λαό ἕνα τέτιο ἐρώτημα, γιατί σέ κάθε ἐπαρχιακή σύναξη οἱ ἄνθρωποι θά καταλάβουν πώς δέν μπορεῖ νά ρωτᾶς γιά κάτι πού δέν μπορεῖ νά εἶναι γνωστό. Θά τό καταλάβει αὐτό ὁ κάθε ἐργάτης καί ὁ κάθε ἀγρότης. (Χειροκροτήματα.) Ἄν θέλετε νά ἔχετε ὁπωσδήποτε μιάν ἀπάντηση, θά σᾶς πῶ, βέβαια, ὅτι κάθε ἀριστερός ἐσέρος πού γράφει σέ ἐφημερίδα ἤ μιλάει σέ συγκεντρώσεις, θά πεῖ ἀπό τί ἐξαρτᾶται ἡ προθεσμία αὐτή: ἀπό τό πότε θά ἐπιτεθεῖ ἡ Ἰαπωνία, μέ τί δυνάμεις, τί ἀντίσταση θά συναντήσει· ἀπό τό βαθμό πού ὁ γερμανός θά βαλτώσει στή Φιλλανδία, στήν Οὐκρανία· ἀπό τό γεγονός πότε θ'ἀρχίσει ἡ ἐπίθεση σέ ὅλα τά μέτωπα· ἀπό τό γεγονός πῶς θά ἐξελιχθεῖ αὐτή ἡ ἐπίθεση· ἀπό τήν παραπέρα ἐξέλιξη τῆς ἐσωτερικῆς σύγκρουσης στήν Αὐστρία καί στή Γερμανία κι'ἀκόμη ἀπό πολλές ἄλλες αἰτίες. (Χειροκροτήματα.)

Καί γι'αὐτό, ὅταν σέ μιά σοβαρή συνέλευση βάζουν μέ θριαμβευτικό ὕφος ἕνα τέτιο ἐρώτημα: ἀπάντησέ μου πόσο θά κρατήσει ἡ ἀνάπαυλα;—λέω ὅτι τούς ἀνθρώπους αὐτούς θά τούς πετάξουν ἔξω ἀπό τίς ἐργατικές καί ἀγροτικές συνελεύσεις ἐκεῖνοι πού καταλαβαίνουν πώς ὕστερα ἀπό ἕνα βασανιστικό τρίχρονο πόλεμο, κάθε βδομάδα ἀνάπαυλας εἶναι μέγιστο ἀγαθό. (Χειροκροτήματα.) Καί δηλώνω πώς, ὅσο κι'ἄν μᾶς βρίζουν ἐδῶ τώρα, ἄν αὔριο συγκεντρωθοῦν ὅλες αὐτές οἱ βρισιές πού ἐκτοξεύονται ἐναντίον μας ἀπό τούς δεξιούς, τούς μισοδεξιούς, τούς σχεδόν δεξιούς, τούς ἀριστερούς ἐσέρους, τούς καντέτους, τούς μενσεβίκους, ἄν συγκεντρωθοῦν ὅλες καί δημοσιευτοῦν καί ζυγίζουν ἑκατοντάδες πούτια, γιά μένα ὅλα αὐτά θά ἔχουν τόσο βάρος, ὅσο ἕνα πούπουλο, σέ σύγκριση μέ ὅσα εἰπώθηκαν μέσα στήν μπολσεβίκικη ὁμάδα μας ἀπό τά ἐννιά δέκατα τῶν ἀντιπροσώπων της: ξέρουμε τί θά πεῖ πόλεμος καί βλέπουμε πώς τώρα πού ἔχουμε αὐτή τή σύντομη ἀνάπαυλα, ἔχουμε ἕνα σύν στήν προσπάθεια γιά τήν ἐξυγίανση τοῦ ἄρωστου στρατοῦ μας. Καί σέ κάθε συνέλευση τῶν ἀγροτῶν τά ἐννιά δέκατα τῶν ἀγροτῶν θά ποῦν ἐκεῖνο πού ξέρει ὅποιος ἐνδιαφέρεται γιά τό ζήτημα αὐτό, κι'ἐμεῖς δέν ἔχουμε ἀπορίψει καί δέν θά ἀπορίψουμε καμιά πρακτική πρόταση, ἐφόσον θά μποροῦμε νά βοηθήσουμε κάπως.

Ἐξασφαλίσαμε τή δυνατότητα νά ξανασάνουμε, ἔστω καί δώδεκα μέρες, χάρη στήν πολιτική ἐκείνη πού τάχθηκε ἐνάντια στήν ἐπαναστατική λογοκοπία καί στήν «κοινή» γνώμη. Ὅταν ὁ Καμκόφ καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἐρωτοτροποῦν μαζί σας καί

σᾶς κάνουν τά γλυκά μάτια, ἀπό τή μιά μεριά σᾶς κάνουν τά γλυκά μάτια, κι᾽ἀπό τήν ἄλλη λένε στούς καντέτους: περάστε το αὐτό στό ἐνεργητικό μας, εἴμαστε ὁλόψυχα μαζί σας. (Φ ω ν ή ἀ π ό τ ή ν α ἴ θ ο υ σ α: «Ψέμα».) Καί ὅταν ἕνας ἀντιπρόσωπος τῶν ἐσέρων, καί μοῦ φαίνεται ὄχι ἀπό τούς ἀριστερούς, ἀλλά ἀπό τούς ὑπεραριστερούς, μαξιμαλιστής, μίλησε γιά τή λογοκοπία, εἶπε ὅτι λογοκοπία εἶναι καθετί πού ἀναφέρεται στήν ὑπόληψη. (Φ ω ν ή: «Σωστά».) Ναί, ἑπόμενο εἶναι νά φωνάζουν ἀπό τό δεξιό στρατόπεδο «σωστά»· ἡ λέξη αὐτή μοῦ εἶναι πιό εὐχάριστη ἀπό τή λέξη «ψέμα», ἄν καί ἡ τελευταία δέν μοῦ κάνει καμιά ἐντύπωση. Ἄλλο πράγμα, ἄν τούς κατηγοροῦσα γιά λογοκοπία, χωρίς νά παρουσιάζω καμιά σαφή καί ἀκριβή ἀπόδειξη, ἐγώ ὅμως σᾶς ἀνάφερα δυό παραδείγματα ὄχι φανταστικά, ἀλλά παρμένα ἀπό τή ζωντανή ἱστορία.

Θυμηθεῖτε: μήπως οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐσέρων δέν βρέθηκαν στήν ἴδια ἀκριβῶς θέση, ὅταν τό 1907 ἔδοσαν τήν ὑπογραφή τους στόν Στολίπιν ὅτι θά ὑπηρετήσουν πιστά καί ἀληθινά τόν μονάρχη Νικόλαο Β΄; Πιστεύω πώς μέσα στά τόσα χρόνια τῆς ἐπανάστασης ἔμαθα κάτι, κι᾽ὅταν μέ βρίζουν προδότη λέω: πρέπει πρῶτα νά μάθουν νά καταλαβαίνουν τήν ἱστορία. Ἄν θέλαμε νά γυρίσουμε πίσω τήν ἱστορία—καί ἀποδείχνεται ὅτι ἐμεῖς γυρίσαμε πίσω κι᾽ὄχι ἡ ἱστορία—τιμωρεῖστε μας. Τήν ἱστορία δέν μπορεῖς νά τήν πείσεις μέ τά λόγια, καί ἡ ἱστορία θά ἀποδείξει πώς ἐμεῖς εἴχαμε δίκιο, πώς ἐμεῖς ὁδηγήσαμε τίς ἐργατικές ὀργανώσεις στή Μεγάλη Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση τοῦ 1917, κι᾽αὐτό μόνο χάρη στό ὅτι ὑψωθήκαμε πάνω ἀπό τίς φράσεις καί μπορέσαμε νά δοῦμε τά γεγονότα, νά διδαχτοῦμε ἀπ᾽αὐτά· κι᾽ὅταν τώρα, στίς 14-15 τοῦ Μάρτη, ξεκαθαρίστηκε πώς, ἄν πολεμούσαμε, θά βοηθούσαμε τόν ἰμπεριαλισμό, θά καταστρέφαμε τελείως τά μεταφορικά μέσα καί θά χάναμε τήν Πετρούπολη, βλέπουμε πώς εἶναι ἀνώφελο νά λέμε παχιά λόγια καί νά κραδαίνουμε ἕνα χαρτονένιο σπαθί. Ὅταν ὅμως ἔρχεται κοντά μου ὁ Καμκόφ καί μέ ρωτάει: «Θά κρατήσει ἄραγε πολύ αὐτή ἡ ἀνάπαυλα;», σ᾽αὐτό δέν μπορῶ νά ἀπαντήσω, γιατί δέν ὑπῆρχε ἀντικειμενικά ἐπαναστατική κατάσταση σέ διεθνή κλίμακα. Τώρα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει μακρόχρονη ἀνάπαυλα τῆς ἀντίδρασης, γιατί ἡ ἀντικειμενική κατάσταση εἶναι παντοῦ ἐπαναστατική, γιατί παντοῦ οἱ ἐργατικές μάζες εἶναι ἀγανακτισμένες, ἔχουν φτάσει στό ἔσχατο ὅριο τῆς ὑπομονῆς τους, στό ἔσχατο ὅριο ἐξάντλησης ἀπό τόν πόλεμο, αὐτό εἶναι γεγονός. Τό γεγονός αὐτό δέν μποροῦμε νά τό ἀγνοήσουμε καί γι᾽αὐτό

θέλησα νά σᾶς ἀποδείξω ὅτι ὑπῆρξε μιά περίοδος πού ἡ ἐπανάσταση τραβοῦσε μπροστά κι'ἐμεῖς βαδίζαμε στίς πρῶτες γραμμές καί πίσω μας ἔτρεχαν σάν τά κοκοράκια οἱ ἀριστεροί ἐσέροι. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Τώρα ὅμως ἄρχισε μιά περίοδος τέτια, πού ἀναγκαζόμαστε νά ὑποχωροῦμε μπροστά σέ μιά συντριπτική δύναμη. Ὁ χαρακτηρισμός αὐτός εἶναι ἀπόλυτα συγκεκριμένος. Κανείς δέν μπορεῖ νά μοῦ τόν ἀμφισβητήσει. Μιά ἱστορική ἀνάλυση δέν μπορεῖ παρά νά τό ἐπιβεβαιώσει. Νά σχετικά μέ τήν ἐπαρχιακή σύναξη, ὁ μαρξιστής μας, ὁ σχεδόν μαρξιστής Μάρτοφ θά μᾶς κακολογήσει· θά μᾶς κακολογήσει γιατί κλείσαμε τίς ἐφημερίδες· θά κομπορημονεῖ ὅτι τίς ἐφημερίδες πού τίς διώκουμε καί τίς ἀδικοῦμε, τίς κλείσαμε γιατί βοηθᾶνε στήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας· θά μᾶς κακολογήσει. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Δέν θά τά ἀποσιωπήσει αὐτά. Θά σᾶς ἀραδιάσει ἕνα σωρό τέτια πράγματα, γιά νά δοκιμάσει νά ἀπαντήσει στό ἱστορικῆς φύσης ἐρώτημα πού ἔβαλα καθαρά καί ξάστερα, ἄν εἶναι ἤ δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἀπό τόν Ὀχτώβρη καί δῶ ὁδεύαμε μέ μιά θριαμβική πορεία, ἤ ὄχι... (Φ ω ν έ ς ἀ π ό δ ε ξ ι ά: «Ὄχι».) Ἐσεῖς λέτε «ὄχι», μά ὅλοι αὐτοί θά ποῦνε «ναί». Θά ρωτήσω: Τώρα ὅμως μποροῦμε νά κάνουμε ἐπίθεση, κάνοντας μιά νικηφόρα πορεία ἐνάντια στό διεθνή ἱμπεριαλισμό; Δέν μποροῦμε, κι'αὐτό τό ξέρουν ὅλοι. Ὅταν αὐτή τήν ξεκάθαρη, ἁπλή φράση — ἡ ἐπανάσταση εἶναι μιά σοφή, δύσκολη καί σύνθετη ἐπιστήμη — τή λένε κατά πρόσωπο, γιά νά διδάσκονται οἱ ἄνθρωποι πῶς γίνεται ἡ ἐπανάσταση, νά διδάσκονται καί οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες πού τήν κάνουν, οἱ ἐχθροί φωνάζουν: οἱ δειλοί, οἱ προδότες, πέταξαν τή σημαία, πᾶνε νά ξεφύγουν μέ λόγια, καταφεύγουν στίς χειρονομίες. Ὄχι. Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων εἶδε πολλούς τέτιους ἐπαναστάτες τῆς φράσης κι'ἀπ'αὐτούς δέν ἔμεινε τίποτε ἄλλο, παρά μόνο δυσωδία καί καπνός. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Τό ἄλλο παράδειγμα πού σᾶς ἀνέφερα, σύντροφοι, ἦταν τό παράδειγμα τῆς Γερμανίας, τῆς Γερμανίας πού τήν ἔπνιξε ὁ Ναπολέων, τῆς Γερμανίας πού γνώρισε ἀτιμωτικές εἰρῆνες πού τίς διαδέχονταν πόλεμοι. Μέ ρωτᾶνε: θά σεβαστοῦμε ἄραγε γιά πολύν καιρό τίς συνθῆκες; Ἄν μέ ρωτοῦσε ἕνα παιδάκι τριῶν χρονῶν: θά σεβαστεῖτε τή συνθήκη ἤ ὄχι; — τό πράγμα θά ἦταν καί συμπαθητικό καί ἀφελές. Ὅταν ὅμως τήν ἐρώτηση αὐτή τήν κάνει ὁ Καμκόφ, ἐνήλικος ἄνθρωπος πού ἀνήκει στό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, ξέρω πώς λίγοι ἐνήλικοι ἐργάτες καί

ἀγρότες θά πιστέψουν στήν ἀφέλειά του καί ἡ πλειοψηφία θά πεῖ: «᾿Αφῆστε τίς ὑποκρισίες». Γιατί τό παράδειγμα πού σᾶς ἔφερα ἀπό τήν ἱστορία δείχνει πεντακάθαρα πώς οἱ ἀπελευθερωτικοί πόλεμοι λαῶν πού εἶχαν χάσει τό στρατό τους—κι᾿αὐτό δέν ἔγινε μόνο μιά φορά—λαῶν πού εἶχαν ὑποστεῖ τέτια ἥττα, πού ἔχασαν ὅλη τή γῆ τους, μιά ἥττα ἡ ὁποία τούς ὑποχρέωσε νά προμηθεύσουν βοηθητικά σώματα στόν κατακτητή γιά νέες κατακτητικές ἐκστρατεῖες—αὐτό δέν μπορεῖ νά τό διαψεύσει κανείς ἀπό τήν ἱστορία, δέν μπορεῖτε μέ τίποτε νά τό σβήσετε. Καί ὅταν ὁ ἀριστερός ἐσέρος Καμκόφ, διατυπώνοντας τίς ἀντιρήσεις του στήν ὁμιλία μου, λέει, ὅπως διάβασα στά στενογραφημένα πρακτικά: «νά καί στήν ᾿Ισπανία ἔγιναν ἐπαναστατικοί πόλεμοι», μ᾿αὐτό δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά ἐπιβεβαιώνει ὅσα εἶπα, μά ἔτσι ἀντιφάσκει μέ τόν ἑαυτό του. ᾿Ακριβῶς ἡ ᾿Ισπανία καί ἡ Γερμανία ἐπιβεβαιώνουν τό παράδειγμά μου, πού δείχνει πώς μόνο παιδιά μποροῦν νά λύνουν τό πρόβλημα τῆς ἱστορικῆς περιόδου τῶν κατακτητικῶν πολέμων μέ βάση τό ἐρώτημα: «θά σεβαστεῖτε τή συνθήκη καί πότε θά τήν παραβιάσετε, πότε θά σᾶς πιάσουν;...», ἐνῶ ἡ ἱστορία λέει πώς κάθε συνθήκη προκαλεῖται ἀπό τήν ἀνακοπή τῆς πάλης καί τήν ἀλλαγή τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων, πώς ὑπῆρξαν συνθῆκες εἰρήνης πού ποδοπατοῦνταν μέσα σέ λίγες μέρες, πώς ὑπῆρξαν συνθῆκες εἰρήνης πού ἀνατράπηκαν μέσα σ᾿ἕνα μήνα, πώς ὑπῆρξαν πολυετεῖς περίοδοι πού ἡ Γερμανία καί ἡ ᾿Ισπανία ἔκλειναν εἰρήνη κι᾿ὕστερα ἀπό μερικούς μῆνες τήν παραβίαζαν, καί ἀρκετές φορές καί οἱ λαοί, περνώντας μέσα ἀπό μιά σειρά πολέμους, μάθαιναν τί θά πεῖ νά κάνεις πόλεμο. Ὅταν ὁ Ναπολέων ὁδηγοῦσε τά γερμανικά στρατεύματα γιά νά ὑποτάξει ἄλλους λαούς, τούς δίδασκε τόν ἐπαναστατικό πόλεμο. Νά πῶς βάδιζε ἡ ἱστορία.

Νά γιατί σᾶς λέω, σύντροφοι, ὅτι ἔχω ἀπόλυτη πεποίθηση πώς τήν ἀπόφαση πού ψήφισαν τά ἐννιά δέκατα τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας[55] μας θά τήν ψηφίσουν καί τά ἐννιά δέκατα ὅλων τῶν συνειδητῶν ἐργαζόμενων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

῾Υπάρχει τρόπος νά ἐλέγξουμε ἄν ἔχω δίκιο ἤ πέφτω ἔξω, γιατί θά γυρίσετε στόν τόπο σας κι᾿ὁ καθένας σας θά μιλήσει στά τοπικά Σοβιέτ καί παντοῦ θά παρθοῦν τοπικές ἀποφάσεις. Κλείνοντας, θέλω νά πῶ τοῦτο: μήν πέφτετε στήν προβοκάτσια. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) ῾Η ἀστική τάξη ξέρει τί κάνει, ἡ ἀστική τάξη ξέρει γιατί πανηγύριζε στό Πσκόφ, γιατί πανηγύρι-

ζε τίς μέρες αὐτές στήν 'Οδησσό ἡ ἀστική τάξη τῶν Βιννιτσένκο, τῶν οὐκρανῶν Κέρενσκι, Τσερετέλι καί Τσερνόφ. Πανηγύριζε, γιατί κατάλαβε πολύ καλά τί τεράστιο διπλωματικό λάθος, ὁσοναφορᾶ τήν ἐκτίμηση τῆς στιγμῆς, ἔκανε ἡ Σοβιετική ἐξουσία, πού δοκίμασε νά διεξάγει πόλεμο, ἐνῶ ὁ ἄρωστος στρατός τό ἔβαζε στά πόδια. 'Η ἀστική τάξη σᾶς τραβάει στήν παγίδα τοῦ πολέμου. Δέν μπορεῖς νά κάνεις μόνο ἐπίθεση, κάποτε χρειάζεται καί νά ὑποχωρήσεις. Κάθε στρατιώτης τό ξέρει αὐτό. Καταλάβατε ὅτι ἡ ἀστική τάξη σπρώχνει κι'ἐμᾶς, κι'ἐσᾶς στήν παγίδα. Καταλάβατε ὅτι ὅλη ἡ ἀστική τάξη καί ὅλοι οἱ ἑκούσιοι καί ἀκούσιοι συνεργοί της μᾶς στήνουν αὐτή τήν παγίδα. Θά μπορέσετε νά ἀντέξετε στίς πιό βαριές ἧττες καί νά κρατήσετε τίς πιό δύσκολες θέσεις καί ὑποχωρώντας νά κερδίσετε χρόνο. 'Ο χρόνος δουλεύει γιά μᾶς. Οἱ ἰμπεριαλιστές θά σκάσουν ἀπό τήν πολυφαγία, καί μέσα στά σπλάχνα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ὡριμάζει ἕνας καινούργιος γίγαντας· ὁ γίγαντας αὐτός μεγαλώνεί πιό ἀργά ἀπ'ὅ,τι θέλουμε, ὡστόσο μεγαλώνει, θά ἔλθει σέ βοήθειά μας, καί ὅταν θά δοῦμε πώς ἀρχίζει νά καταφέρει τό πρῶτο του χτύπημα, τότε θά ποῦμε: τέλειωσε ἡ περίοδος τῆς ὑποχώρησης, ἀρχίζει ἡ ἐποχή τῆς παγκόσμιας ἐπίθεσης καί ἡ ἐποχή τῆς νίκης τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. (Θυελλώδη, παρατεταμένα χειροκροτήματα.)

4
ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΜΠΡΕΣΤ

Τό συνέδριο ἐγκρίνει (ἐπικυρώνει) τή συνθήκη εἰρήνης, πού ὑπόγραψαν οἱ ἀντιπρόσωποί μας στό Μπρέστ-Λιτόβσκ στίς 3 τοῦ Μάρτη 1918.

Τό συνέδρίο θεωρεῖ ὅτι ἡ ΚΕΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἐνήργησαν σωστά, ἀποφασίζοντας νά ὑπογραφεῖ ἡ εἰρήνη αὐτή, πού εἶναι ἀφάνταστα βαριά καί ταπεινωτική, μᾶς ἐπιβλήθηκε μέ τή βία, γιατί δέν ἔχουμε στρατό καί ὁ πόλεμος ἐξάντλησε στό ἔπακρο τίς δυνάμεις τοῦ λαοῦ, τοῦ λαοῦ πού ἡ ἀστική τάξη καί οἱ ἀστοί διανοούμενοι δέν τοῦ συμπαραστάθηκαν στίς συμφορές του, ἀλλά τόν ἐκμεταλλευόταν γιά τούς ἰδιοτελεῖς-ταξικούς σκοπούς τους.

Τό συνέδριο θεωρεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία γιά τίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης ἐνήργησε ἀπολύτως σωστά, ἀρνούμενη νά προχωρήσει στή λεπτομερειακή ἐξέταση τῶν γερμανικῶν ὅρων εἰρήνης, γιατί οἱ ὅροι αὐτοί μᾶς ἐπιβλήθηκαν μ'ἕνα ὠμό τελεσίγραφο καί μέ ἀπροκάλυπτη βία.

Τό συνέδριο βάζει μέ τόν πιό ἐπιτακτικό τρόπο μπροστά σέ ὅλους τούς ἐργάτες, τούς στρατιῶτες καί τούς ἀγρότες, μπροστά σέ ὅλες τίς ἐργαζόμενες καί καταπιεζόμενες μάζες τό πιό βασικό, ἄμεσο καί ἐπεῖγον καθῆκον τῆς τρέχουσας στιγμῆς — τό δυνάμωμα τῆς πειθαρχίας καί τῆς αὐτοπειθαρχίας τῶν ἐργαζομένων, τή δημιουργία παντοῦ γερῶν καί σφιχτοδεμένων ὀργανώσεων πού νά ἀγκαλιάζουν, ὅσο εἶναι δυνατό, ὅλη τήν παραγωγή καί ὅλη τήν κατανομή τῶν προϊόντων, τήν ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στό χάος, στήν ἀποδιοργάνωση, στήν καταστροφή, πού εἶναι ἱστορικά ἀναπόφευκτα σάν κληρονομιά ἑνός ἐξαιρετικά μαρτυρικοῦ πολέμου καί πού ταυτόχρονα ἀποτελοῦν τό πρώτιστο ἐμπόδιο γιά τήν τελική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τή στερέωση τῶν βάσεων τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

Τώρα, ὕστερα ἀπό τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση, ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης στή Ρωσία, ὕστερα ἀπό τήν καταγγελία καί τή δημοσίευση ἀπομέρους μας ὅλων τῶν μυστικῶν ἰμπεριαλιστικῶν συμφώνων, ὕστερα ἀπό τήν ἀκύρωση τῶν ξένων δανείων, ὕστερα ἀπό τήν πρόταση πού ἔκανε ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση πρός ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς λαούς γιά δίκαιη εἰρήνη, ἡ Ρωσία, πού ξέφυγε ἀπό τή μέγκενη τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ἔχει κάθε δικαίωμα νά δηλώσει πώς δέν συμμετέχει στήν καταλήστευση καί στήν κατάπνιξη ξένων χωρῶν.

'Από δῶ καί μπρός ἡ Σοβιετική 'Ομοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, καταδικάζοντας ὁμόφωνα τούς ληστρικούς πολέμους, θεωρεῖ δικαίωμα καί ὑποχρέωσή της τήν ὑπεράσπιση τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας ἀπό κάθε ἐνδεχόμενη ἐπίθεση ὁποιασδήποτε ἰμπεριαλιστικῆς δύναμης.

Γι'αὐτό, τό συνέδριο θεωρεῖ ὅτι ὅλες οἱ ἐργαζόμενες μάζες ἔχουν τό ἐπιτακτικό καθῆκον νά ἐντείνουν ὅλες τίς δυνάμεις τους γιά τήν ἀποκατάσταση καί τό ἀνέβασμα τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς χώρας μας, γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς στρατιωτικῆς της ἰσχύος πάνω στίς βάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς πολιτοφυλακῆς καί τῆς γενικῆς στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης ὅλων τῶν ἐφήβων καί ἐνηλίκων πολιτῶν καί τῶν δυό φύλων.

Τό συνέδριο ἐκφράζει τήν ἀκλόνητη πεποίθησή του ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ὁποία ἐκπλήρωνε σταθερά ὅλες τίς ὑποχρεώσεις πού ἀπορέουν ἀπό τό καθῆκον τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν στήν πάλη τους ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου γιά τό σοσιαλισμό, θά κάνει καί στό ἑξῆς ὅ,τι θά τῆς εἶναι δυνατό γιά νά βοηθήσει τό διεθνές σοσιαλιστικό κίνημα, γιά νά ἐξασφαλίσει καί νά ἐπιταχύνει τήν πορεία πού ὁδηγεῖ τήν ἀνθρωπότητα στό λυτρωμό ἀπό τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί ἀπό τή μισθωτή δουλεία, γιά τή δημιουργία μιᾶς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας καί μιᾶς σταθερῆς, δίκαιης εἰρήνης ἀνάμεσα στούς λαούς.

Τό συνέδριο ἔχει ἀπόλυτη πεποίθηση ὅτι ἡ διεθνής ἐργατική ἐπανάσταση δέν εἶναι πολύ μακριά καί ὅτι ἡ πλήρης νίκη τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου εἶναι ἐξασφαλισμένη, παρόλο πού οἱ ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν δέν σταματοῦν μπροστά στά πιό θηριώδη μέσα κατάπνιξης τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος.

Γράφτηκε στίς 13 ἤ 14 τοῦ Μάρτη 1918

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ»

Τά περισσότερα ἄρθρα πού συγκεντρώνονται σέ τούτη τήν ἔκδοση ἔχουν δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» τοῦ ἐξωτερικοῦ (Κεντρικό Ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ-μπολσεβίκων)[56], πού ἔβγαινε ἀπό τό τέλος τοῦ 1914 ὥς τίς ἀρχές τοῦ 1917 στήν Ἐλβετία. Μόνο ἕνα μεγάλο ἄρθρο ἔχει παρθεῖ ἀπό τό περιοδικό «Κομμουνίστ»[57] (κυκλοφόρησε μόνο ἕνα τεῦχος τό 1915 στήν Ἐλβετία).

Γιά νά καταλάβει κανείς σωστά τή σύνδεση ἀνάμεσα στά χωριστά ἄρθρα, πρέπει νά ἔχει ὑπόψη του τή χρονολογική σειρά πού δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα αὐτά στήν ἐφημερίδα.

Τά ἄρθρα χωρίζονται σέ δυό βασικές κατηγορίες. Ἕνα μέρος ἀφιερώνεται στήν ἐκτίμηση τοῦ πολέμου καί τῶν πολιτικῶν καθηκόντων πού ἀπορέουν ἀπό τήν ἐκτίμηση αὐτή. Τό ἄλλο μέρος ἐξετάζει τίς ἐσωκομματικές σχέσεις, τήν πάλη τῶν ὁμάδων πού οἱ κοντόφθαλμοι ἄνθρωποι τή θεωροῦσαν γιά πολύ καιρό «χάος», ἤ «προσωπική σύγκρουση» καί πού στήν πράξη ὁδήγησε τώρα — ὅπως τό βλέπει ὁ καθένας — στό διαχωρισμό τῶν πραγματικῶν σοσιαλιστῶν ἀπό τούς λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης, τούς κυρίους Λίμπερνταν[58], Μάρτοφ καί Σία.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι τό πρῶτο μέρος, ἤ ἡ πρώτη κατηγορία ἄρθρων, ἔχει ἀσύγκριτα μεγαλύτερη σημασία. Κάθε συνειδητός ἐργάτης πού θέλει νά *καταλάβει* τήν ἐξέλιξη τῶν ἰδεῶν τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς πρώτης νίκης στίς 25 Ὀχτώβρη 1917, πρέπει ὁπωσδήποτε νά διαβάσει τά ἄρθρα αὐτά.

Ν. Λένιν

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 19 καί 26 τοῦ Μάρτη 1918

Δημοσιεύτηκε τό 1918 στή συλλογή πού ἔκδοσε τό Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς συλλογῆς

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «DAILY NEWS» Α. ΡΑΝΣΟΜ[59]

Ένα από τά πιό αδύνατα σημεία στό λόγο τοῦ Μπάλφουρ εἶναι ή δήλωσή του ὅτι οἱ ἰάπωνες πᾶνε νά βοηθήσουν τούς ρώσους[60]. *Ποιούς ἀκριβῶς ρώσους;*

Στή σημερινή Ρωσία ὑπάρχει μιά δύναμη, πού ἀπό τήν ἴδια τή φύση της ἔχει ἀποστολή νά παλέψει μέχρι θανάτου ἐνάντια στίς ἐπιθέσεις τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, ή δύναμη αὐτή εἶναι ή ἐξουσία τῶν Σοβιέτ. Τό πρῶτο ἤδη βῆμα ἐκείνων τῶν ρώσων, πού ἑτοιμάζονται νά «βοηθήσουν» οἱ ἰάπωνες, μόλις ἄρχισε νά διαδίδεται ὅτι αὐτοί πλησιάζουν, ἦταν ή ἀπαίτηση τῆς κατάργησης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Σέ περίπτωση προώθησης τῶν ἰαπώνων στό ἐσωτερικό τῆς Σιβηρίας, αὐτοί οἱ ἴδιοι οἱ «ρῶσοι», τούς ὁποίους οἱ ἰάπωνες ἑτοιμάζονται νά «βοηθήσουν», θά ἀπαιτήσουν τήν κατάργηση τῶν Σοβιέτ σέ ὅλη τή Σιβηρία. Μέ τί ὅμως μπορεῖ νά ἀντικατασταθεῖ ή Σοβιετική ἐξουσία;

Τό μοναδικό πού μπορεῖ νά τήν ἀντικαταστήσει εἶναι μιά ἀστική κυβέρνηση. Ὅμως ή ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας ἔδειξε πιά ἀρκετά καθαρά ὅτι μπορεῖ νά κρατηθεῖ στήν ἐξουσία μονάχα μέ τή βοήθεια ἀπό τό ἐξωτερικό. Ἄν ή ἀστική κυβέρνηση, στηριζόμενη στήν ἐξωτερική βοήθεια, κρατηθεῖ στήν ἐξουσία στή Σιβηρία καί χαθεῖ ἔτσι ή Ἀνατολική Ρωσία γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, τότε καί στή Δυτική Ρωσία θά ἐξασθενίσει σέ τέτιο βαθμό πού εἶναι ἀμφίβολο, ἄν ή Σοβιετική ἐξουσία θά ἀντέξει γιά πολύ καιρό, ὁπότε θά τή διαδεχτεῖ μιά ἀστική κυβέρνηση, ή ὁποία θά ἔχει κι'ἐδῶ ἐπίσης τήν ἀνάγκη βοήθειας ἀπό τό ἐξωτερικό. Τό κράτος πού θά δόσει τή βοήθεια αὐτή, δέν

θά εἶναι βέβαια ἡ 'Αγγλία. Εἶναι εὔκολο νά καταλάβει κανείς τί προοπτικές ἐπιφυλάσσει ἕνα τέτιο ἐνδεχόμενο.

Βεβαιώνω ὅτι τό εἶπα αὐτό πραγματικά στή συνομιλία μέ τόν Ράνσομ καί ἐπιτρέπω νά δημοσιευτεῖ.

Μόσχα, 23. III. 1918 *Λένιν*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1932 στή ρωσική (εἰκονογράφηση) καί στήν ἀγγλική γλώσσα στό βιβλίο: R. H. Bruce Lockhart. «Memoirs of a british agent». London

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο κείμενο μέ ἰδιόχειρη ἐπισημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν

ΑΡΧΙΚΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ»[61]

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

...*

Τώρα τό καθῆκον αὐτό—τό ὁποῖο βέβαια δέν ὁλοκληρώθηκε ἀκόμη σέ σημαντικό βαθμό καί πού ποτέ δέν μπορεῖ νά ἐξαντληθεῖ ὁλοκληρωτικά—δέν μπαίνει πιά στήν πρώτη γραμμή ἀνάμεσα στά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τά τελευταῖα συνέδρια τῶν Σοβιέτ, καί ἰδιαίτερα τό Πανρωσικό συνέδριο τῆς Μόσχας, ἔδειξαν ὅτι ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἐργαζόμενων τάξεων πέρασε συνειδητά καί σταθερά μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας γενικά καί τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων ἰδιαίτερα. Ἐννοεῖται ὅτι γιά μιά λίγο πολύ δημοκρατική κυβέρνηση τό καθῆκον τῆς πειθοῦς τῶν λαϊκῶν μαζῶν ποτέ δέν μπορεῖ νά παραμεριστεῖ ἐντελῶς—ἀντίθετα, θά μπαίνει πάντα ἀνάμεσα στά σπουδαῖα καθήκοντα τῆς διοίκησης. Ὅμως, ἕνα τέτιο καθῆκον προωθεῖται στήν πρώτη γραμμή μονάχα γιά τά κόμματα τῆς ἀντιπολίτευσης, ἤ γιά τά κόμματα πού παλεύουν γιά τήν πραγματοποίηση τῶν ἰδανικῶν τοῦ μέλλοντος. Μετά, ὅταν πέτυχαν οἱ μπολσεβίκοι νά προσελκύσουν μέ τό μέρος τους τήν πλειοψηφία τῶν δραστήριων καί συνειδητῶν στοιχείων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στήν περίοδο ἀκόμη τοῦ τσαρισμοῦ, ἀπό τή μιά μεριά, καί στήν περίοδο τῆς κυβέρνησης Κέρενσκι ἀπό τήν ἄλλη, μπροστά στό Κόμμα μας πρόβαλε τό καθῆκον τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας καί

* Ἡ ἀρχή τοῦ στενογραφήματος δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

τῆς συντριβῆς τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Στή θέση τῆς πειθοῦς μπῆκε, στήν πρώτη γραμμή, τό καθῆκον τῆς κατάκτησης τῆς Ρωσίας. Ἀπό τά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη 1917 καί περίπου ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1918 αὐτό τό μαχητικό ἤ στρατιωτικό καθῆκον ἔμπαινε στήν πρώτη γραμμή, ὅπως ἔπρεπε φυσικά νά μπεῖ τέτιο καθῆκον στήν πρώτη γραμμή γιά κάθε πολιτικό κόμμα πού προσπαθεῖ νά κυριαρχήσει σέ κατάσταση ὀξυμένης καί σκληρότατης πάλης. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι γιά τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου τό καθῆκον τῆς κατάπνιξης τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν παίρνει ἰδιαίτερη ὀξύτητα, γιατί ἐνάντια στίς ἐργαζόμενες μάζες, πού περνοῦν μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου, τάσσονται ἐδῶ οἱ ἑνωμένοι μεταξύ τους ἀντιπρόσωποι τῶν εὔπορων τάξεων, ἐξοπλισμένοι καί μέ τή δύναμη τοῦ κεφαλαίου καί μέ τή δύναμη τῶν γνώσεων καί μέ τήν πολύχρονη, γιά νά μή ποῦμε αἰώνων, συνήθεια καί πείρα διοίκησης. Χάρη στίς ἰδιαίτερες συνθῆκες πού διαμορφώθηκαν ἱστορικά στή Ρωσία κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν διδαγμάτων ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905, πού ἀκόμη δέν ξεχάστηκαν, καί κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν κατά πολύ πιό βαριῶν καί σκληρῶν διδαγμάτων ἀπό τό σημερινό πόλεμο—χάρη στίς συνθῆκες αὐτές οἱ μπολσεβίκοι πέτυχαν νά πραγματοποιήσουν συγκριτικά ἐξαιρετικά εὔκολα τό καθῆκον τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας, τόσο στήν πρωτεύουσα ὅσο καί στά κυριότερα βιομηχανικά κέντρα τῆς Ρωσίας. Ὅμως στίς ἐπαρχίες, στά ἀπομακρυσμένα ἀπό τό κέντρο σημεῖα, καί ἰδιαίτερα στίς περιοχές ἐκεῖνες τῆς Ρωσίας πού ἦταν συγκεντρωμένος ἕνας ὁρισμένος ἀριθμός πληθυσμοῦ συγκριτικά καθυστερημένου, καί πού πιό σταθερά διατηροῦσε τίς παραδόσεις τῆς μοναρχίας καί τοῦ μεσαίωνα—λογουχάρη στήν περιοχή τῶν κοζάκων—ἡ Σοβιετική ἐξουσία συνάντησε ἀντίσταση, πού ἔπαιρνε πολεμικές μορφές καί πού μόλις τώρα, ἀφοῦ πέρασαν περισσότερο ἀπό τέσσερις μῆνες ἀπό τόν καιρό τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, φτάνει ὁλοκληρωτικά πρός τό τέλος. Σήμερα τό καθῆκον τῆς ὑπερνίκησης καί τῆς κατάπνιξης τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν στή Ρωσία πραγματοποιήθηκε στά κύρια σημεῖα του. Ἡ Ρωσία κατακτήθηκε ἀπό τούς μπολσεβίκους, γιατί κυρίως—ὅπως τό παραδέχτηκε πρόσφατα καί ὁ ἐπιφανής παράγοντας τῶν ἀντεπαναστατῶν κοζάκων τοῦ Ντόν Μπογκαγέβσκι—ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, ἀκόμη κι'ἀνάμεσα στούς κοζάκους, πέρασε συνειδητά, σταθερά καί ἀποφασιστικά μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων. Ὅμως οἱ ἰδιαίτερες

συνθῆκες, στίς ὁποῖες βρίσκονται οἱ εὔπορες τάξεις ὡς πρός τήν οἰκονομική τους θέση, τούς δίνουν τή φυσική δυνατότητα νά ὀργανώσουν ὄχι μόνο παθητική ἀντίσταση (σαμποτάρισμα), ἀλλά καί νά ἐπαναλάβουν τήν ἀπόπειρα ἔνοπλης ἀντίστασης στή Σοβιετική ἐξουσία. Γι'αὐτό, τό καθῆκον τῆς κατάπνιξης τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν δέν μπορεῖ ἐπίσης νά θεωρεῖται πραγματοποιημένο ὁλοκληρωτικά. Πάντως ὅμως τό καθῆκον αὐτό πραγματοποιήθηκε πιά ὁλοφάνερα στά κύρια σημεῖα καί μπαίνει σέ δεύτερη σειρά. Ἡ Σοβιετική ἐξουσία οὔτε γιά ἕνα λεπτό δέν θά ἐπιτρέψει στόν ἑαυτό της νά ξεχάσει τό καθῆκον αὐτό καί μέ κανένα τρόπο δέν θά μπορέσουν νά τήν ἀποσπάσουν ἀπό τήν ἐκπλήρωσή του, ὁποιεσδήποτε πολιτικές, εἴτε δῆθεν σοσιαλιστικές ἐκκλήσεις καί διακηρύξεις. Σχετικά μ'αὐτό, πρέπει νά εἴμαστε ἐπιφυλακτικοί, γιατί καί οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι συμπεριφέρονται ἐδῶ σέ μᾶς σάν οἱ πιό εὐκίνητοι, κάποτε μάλιστα καί σάν οἱ πιό θρασεῖς παράγοντες τῆς ἀντεπανάστασης, κάνοντας ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία πάλη μέ πολύ πιό μεγαλύτερη ὀξύτητα ἀπ'ὅ,τι ἐπέτρεπαν στόν ἑαυτό τους νά παλεύουν ἐνάντια στίς ἀντιδραστικές καί τσιφλικάδικες κυβερνήσεις, βασιζόμενοι στό ὅτι θά τούς ὑπερασπίσει ἡ ἐτικέτα, εἴτε ἡ ὀνομασία τοῦ Κόμματός τους. Ἐννοεῖται, ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν πρόκειται νά σταματήσει ποτέ τήν ἐκπλήρωση τοῦ καθήκοντός της γιά τήν κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, μέ ὁποιεσδήποτε κομματικές σημαῖες καί μέ ὁποιαδήποτε δημοφιλή κι'εὐγενική ἐτικέτα κι'ἄν καλύπτεται ἡ τέτια ἀντίσταση. Ὅμως τό καθῆκον τῆς κατάπνιξης τῆς ἀντίστασης σήμερα ἔχει πιά πραγματοποιηθεῖ στά κύρια σημεῖα καί ἄμεσα μπαίνει τώρα τό καθῆκον τῆς διοίκησης τοῦ κράτους.

Αὐτό λοιπόν τό πέρασμα ἀπό τό καθῆκον τῆς πειθοῦς τῶν μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ, πού ἔμπαινε σέ πρώτη γραμμή, καί ἀπό τό καθῆκον τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας καί τῆς στρατιωτικῆς συντριβῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν πού προβάλλουν ἀντίσταση, στό καθῆκον τῆς διοίκησης τοῦ κράτους, πού ἄρχισε νά μπαίνει στήν πρώτη γραμμή — τό πέρασμα αὐτό ἀποτελεῖ τήν κύρια ἰδιομορφία τῆς στιγμῆς πού περνοῦμε. Ἡ δυσκολία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας σέ σημαντικό βαθμό βρίσκεται στό νά πετύχουμε τήν ξεκαθαρισμένη ἀφομοίωση τῶν ἰδιομορφιῶν τοῦ περάσματος αὐτοῦ τόσο ἀπομέρους τῶν πολιτικῶν καθοδηγητῶν τοῦ λαοῦ, ὅσο καί ἀπομέρους ὅλων τῶν συνειδητῶν στοιχείων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν γενικά. Γιατί εἶναι αὐτο-

νόητο ὅτι τό πέρασμα στά εἰρηνικά καθήκοντα τῆς διοίκησης ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ χωρίς ταξική διάκριση—εἶναι κατανοητό ὅτι τέτιο πέρασμα σέ κατάσταση πού δέν ἔληξε ἀκόμη σέ ὁρισμένες περιοχές ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, σέ κατάσταση τεράστιων κινδύνων πολέμου πού ἀπειλοῦν τή Σοβιετική Δημοκρατία καί ἀπό τή Δύση καί ἀπό τήν 'Ανατολή, τέλος, σέ κατάσταση πρωτάκουστου χάους πού δημιούργησε ὁ πόλεμος—εἶναι κατανοητό ὅτι τό τέτιο πέρασμα ἔχει τεράστιες δυσκολίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Τό καθῆκον τῆς διοίκησης τοῦ κράτους πού προωθήθηκε τώρα στήν πρώτη γραμμή μπροστά στή Σοβιετική ἐξουσία, ἔχει ἀκόμη κι'αὐτή τήν ἰδιομορφία, ὅτι πρόκειται τώρα—καί ἴσως γιά πρώτη φορά στή νεότερη ἱστορία τῶν πολιτισμένων λαῶν—γιά τέτια διοίκηση, πού τήν κύρια σημασία δέν τήν ἔχει ἡ πολιτική, ἀλλά ἡ οἰκονομία. Συνήθως μέ τόν ὅρο «διοίκηση» σχετίζουν ἀκριβῶς, καί πρῶτ'ἀπ'ὅλα, τήν κυρίως, ἤ ἀκόμη τήν καθαρά πολιτική δράση. Στό μεταξύ, οἱ ἴδιες οἱ βάσεις, ἡ ἴδια ἡ οὐσία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅπως καί ἡ ἴδια ἡ οὐσία τοῦ περάσματος ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία στή σοσιαλιστική, βρίσκεται στό ὅτι τά πολιτικά καθήκοντα κατέχουν ὑποδεέστερη θέση σέ σχέση μέ τά οἰκονομικά καθήκοντα. Καί τώρα, ἰδιαίτερα μετά τήν πρακτική πείρα ὕπαρξης περισσότερο ἀπό τέσσερις μῆνες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία, πρέπει νά τό καταλάβουμε καλά ὅτι τό καθῆκον τῆς διοίκησης τοῦ κράτους συνίσταται, πρῶτ'ἀπ'ὅλα καί στήν πρώτη σειρά, στό καθαρά οἰκονομικό καθῆκον τῆς ἀνάρωσης τῆς χώρας ἀπό τίς πληγές πού τῆς ἄνοιξε ὁ πόλεμος, τῆς ἀνόρθωσης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τῆς ρύθμισης τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, τοῦ ἀνεβάσματος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας—μέ μιά λέξη, συνίσταται στό καθῆκον τῆς οἰκονομικῆς ἀναδιοργάνωσης.

Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι τό καθῆκον αὐτό χωρίζεται σέ δυό κύριους τομεῖς: 1) καταγραφή καί ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων στίς πιό πλατιές, καθολικές καί ὁλόπλευρες μορφές τῆς καταγραφῆς αὐτῆς καί

τοῦ ἐλέγχου καί 2) ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. Τά καθήκοντα αὐτά μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν από ὁποιαδήποτε κολλεκτίβα ἤ ἀπό ὁποιοδήποτε κράτος, πού περνάει στό σοσιαλισμό, μονάχα μέ τόν ὅρο ὅτι οἱ βασικές οἰκονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές καί πολιτικές προϋποθέσεις γι'αὐτό ἔχουν δημιουργηθεῖ ἀπό τόν καπιταλισμό σέ ἀρκετό βαθμό. Χωρίς μεγάλη παραγωγή μηχανῶν, χωρίς λίγο πολύ ἀναπτυγμένο δίκτυο σιδηροδρόμων, ταχυδρομικῆς καί τηλεγραφικῆς σύνδεσης, χωρίς λίγο πολύ ἀναπτυγμένο δίκτυο ἱδρυμάτων λαϊκῆς παιδείας—οὔτε τό ἕνα, οὔτε τό ἄλλο καθῆκον δέν θά μποροῦσε βέβαια νά πραγματοποιηθεῖ συστηματικά καί παλλαϊκά. Ἡ Ρωσία βρίσκεται σέ τέτια κατάσταση πού ὑπάρχουν πολλές ἀπό τίς πρωταρχικές προϋποθέσεις γιά παρόμοιο πέρασμα. Παράλληλα, πολλές τέτιες προϋποθέσεις δέν ὑπάρχουν στή χώρα μας, μποροῦμε ὅμως νά τίς δανειστοῦμε σχετικά εὔκολα ἀπό τήν πρακτική πείρα τῶν γειτονικῶν, πολύ πιό ἀναπτυγμένων χωρῶν, πού ἡ ἱστορία καί οἱ διεθνεῖς σχέσεις τίς συνέδεσε στενά ἀπό καιρό ἤδη μέ τή Ρωσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

Τό θεμελιακό καθῆκον κάθε κοινωνίας πού περνάει στό σοσιαλιστικό σύστημα συνίσταται στή νίκη τῆς κυρίαρχης τάξης, εἴτε, πιό σωστά, στή νίκη τοῦ προλεταριάτου πού ἀναπτύσσεται σέ κυρίαρχη τάξη, πάνω στήν ἀστική τάξη, σύμφωνα μέ ὅ,τι ἐκτέθηκε πιό πάνω. Καί τό καθῆκον αὐτό μπαίνει τώρα μπροστά μας σέ σημαντικό βαθμό μέ νέο τρόπο— ἐντελῶς ὄχι ἔτσι ὅπως ἔμπαινε στή διάρκεια πολλῶν καί πολλῶν δεκαετιῶν παγκόσμιας πείρας τῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Τή νίκη πάνω στήν ἀστική τάξη τώρα, μετά τίς κατακτήσεις τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, μετά τίς ἐπιτυχίες στόν ἐμφύλιο πόλεμο, μποροῦμε καί πρέπει νά τήν κατανοοῦμε πιά σάν κάτι τό πολύ πιό ἀνώτερο, ἄν καί ὡς πρός τή μορφή πιό εἰρηνικό: καί συγκεκριμένα—ἡ νίκη πάνω στήν ἀστική τάξη πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ τώρα, ἀφοῦ ἡ νίκη αὐτή ἐπιτεύχθηκε πολιτικά καί στερεώθηκε στρατιωτικά —τώρα ἡ νίκη αὐτή πρέπει νά ἐπιτευχθεῖ στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς, στόν τομέα τῆς παλλαϊκῆς κατα-

γραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου. Τά καθήκοντα τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου τῆς παραγωγῆς ἡ ἀστική τάξη τά πραγματοποιοῦσε μέ τόσο πιό μεγάλη ἐπιτυχία, ὅσο πιό μεγάλη γινόταν ἡ παραγωγή, ὅσο πιό πυκνό γινόταν τό δίκτυο τῶν παγκρατικῶν οἰκονομικῶν ἱδρυμάτων πού ἀγκαλιάζουν δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια πληθυσμοῦ ἑνός σύγχρονου μεγάλου κράτους. Τό καθῆκον αὐτό πρέπει νά τό πραγματοποιήσουμε τώρα μέ νέο τρόπο, στηριζόμενοι στήν κυριαρχική θέση τοῦ προλεταριάτου, στήν ὑποστήριξή του ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, χρησιμοποιώντας ἐκεῖνα τά στοιχεῖα τοῦ ὀργανωτικοῦ ταλέντου, τῶν τεχνικῶν γνώσεων πού συσσώρευσε ἡ προηγούμενη κοινωνία καί τά ὁποῖα στά ἐννιά δέκατα, καί ἴσως καί στά ἐνενήντα ἐννιά ἑκατοστά, ἀνήκουν στήν τάξη πού βρίσκεται ἐχθρικά ἀντιμέτωπη μέ τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

Ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός πού ἀντιπροσωπεύει σήμερα τήν πιό μεγάλη πρόοδο ὄχι μόνο στόν τομέα τῆς στρατιωτικῆς δύναμης καί τῆς πολεμικῆς τεχνικῆς, ἀλλά καί στόν τομέα τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν ὀργανώσεων στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ, σημείωσε, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τήν οἰκονομική του προοδευτικότητα μέ τό ὅτι νωρίτερα ἀπό τά ἄλλα κράτη πραγματοποίησε τό πέρασμα στήν ὑποχρεωτική ἐργασία. Εἶναι εὐνόητο ὅτι στίς συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας γενικά, καί ἰδιαίτερα στίς συνθῆκες τῶν ἰμπεριαλιστικῶν μοναρχικῶν κρατῶν πού κάνουν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία δέν εἶναι τίποτε ἄλλο γιά τούς ἐργάτες παρά στρατιωτική-καταναγκαστική φυλακή, ἕνα νέο μέσο ὑποδούλωσης τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, νέο σύστημα μέτρων κατάπνιξης κάθε διαμαρτυρίας ἀπό τίς μάζες αὐτές. Ὅμως, παρόλα αὐτά, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι μόνο χάρη στίς οἰκονομικές προϋποθέσεις πού δημιούργησε ὁ μεγάλος καπιταλισμός, θά μποροῦσε μιά τέτια μεταρύθμιση νά μπεῖ γιά λύση καί θά μποροῦσε νά εἶναι πραγματοποιήσιμη. Καί ἐμεῖς τώρα, σέ συνθῆκες πού δημιούργησε τό ἀπίστευτα μεταπολεμικό χάος, ἀναγκαζόμαστε ἀσφαλῶς νά βάλουμε σέ μιά ἀπό τίς πρῶτες θέσεις μιά παρόμοια μεταρύθμιση. Εἶναι

ὅμως εὐνόητο ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία πού περνᾶ ἀπό τήν καπιταλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνίας στή σοσιαλιστική, δέν πρέπει καθόλου νά ἀρχίσει τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας ἀπό κεῖ πού ἄρχισε νά τήν ἐφαρμόζει ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός. Γιά τούς καπιταλιστές καί τούς ἰμπεριαλιστές τῆς Γερμανίας ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία σήμαινε ὑποδούλωση τῶν ἐργατῶν. Γιά τούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες τῆς Ρωσίας ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία πρέπει νά σημαίνει, πρίν ἀπ'ὅλα, καί πάνω ἀπ'ὅλα, τράβηγμα τῶν πλούσιων καί εὔπορων τάξεων στήν ἐκτέλεση τῆς κοινωνικῆς τους ὑπηρεσίας. 'Οφείλουμε νά ἀρχίσουμε τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας ἀπό τούς πλούσιους.

'Η ἀνάγκη γι'αὐτό ἀπορέει, μιλώντας γενικά, ὄχι μόνο ἀπό τό ὅτι ἡ Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι σοσιαλιστική δημοκρατία. 'Η ἀνάγκη γι'αὐτό ἀπορέει ἐπίσης καί ἀπό τό ὅτι ἀκριβῶς οἱ πλούσιες καί εὔπορες τάξεις μέ τήν ἀντίστασή τους, τόσο τή στρατιωτική ὅσο καί τήν παθητική (σαμποτάζ), δυσκόλεψαν περισσότερο ἀπ'ὅλα τό ἔργο τῆς θεραπείας τῆς Ρωσίας ἀπό τίς πληγές πού τῆς προξένησε ὁ πόλεμος — τό ἔργο τῆς οἰκονομικῆς ἐξυγίανσης καί ἀνόδου τῆς χώρας. Καί γι'αὐτό ἡ καταγραφή καί ὁ ἔλεγχος, πού πρέπει νά μποῦν τώρα στό κέντρο ὅλης τῆς κρατικῆς διοίκησης, πρέπει νά ἀπαιτηθοῦν πρίν ἀπ'ὅλα ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῶν πλούσιων καί εὔπορων τάξεων. Οἱ ἐκπρόσωποι αὐτῶν ἀκριβῶς τῶν τάξεων ἐπωφελήθηκαν ἀπό τό χαράτσι πού συγκέντρωσαν ἀπό τούς ἐργαζόμενους στή διάρκεια τοῦ πολέμου, καί ἔφτανε σέ ἐξαιρετικά μεγάλα ποσά, αὐτοί ἀκριβῶς ἐπωφελήθηκαν ἀπό τό χαρτάτσι αὐτό γιά νά ἀποφύγουν τήν ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρεωτικῶν γιά τόν κάθε πολίτη καθηκόντων συμμετοχῆς στή θεραπεία τῆς χώρας καί τήν ἀνανέωσή της, αὐτοί ἀκριβῶς ἐπωφελήθηκαν ἀπό τό χαράτσι, πού τό λήστεψαν γιά νά κρυφτοῦν καί νά ὀχυρωθοῦν σέ ἀπροσπέλαστο κρυσφήγετο ἀπό τή δίωξη καί νά προβάλλουν κάθε δυνατή ἀντίσταση στή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἀρχῆς ὀργάνωσης τῆς κοινωνίας πάνω στήν καπιταλιστική. Ἕνα ἀπό τά κύρια μέσα τῆς τέτιας πάλης ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί ἐνάντια στό σοσιαλισμό ἦταν γιά τίς πλούσιες καί εὔπορες τάξεις ἡ κατοχή σημαντικῶν ἀποθεμάτων χαρτονομίσματος. 'Ο πλοῦτος τῶν εὔπορων τάξεων στήν καπιταλιστική κοινωνία ἀποτελοῦνταν πρίν ἀπ' ὅλα ἀπό τό ὅτι οἱ τάξεις αὐτές κατεῖχαν τή γῆ καί τά ἄλλα μέσα παραγωγῆς: τίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια κτλ. Δέν

ἦταν δύσκολο στή Σοβιετική ἐξουσία, χάρη στήν ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν καί τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἀγροτῶν, νά καταργήσει τό δικαίωμα τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης στό βασικό αὐτό εἶδος τοῦ πλούτου τῆς χώρας. Δέν ἦταν δύσκολο νά καταργηθεῖ μέ διάταγμα ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία τῆς γῆς. Δέν ἦταν δύσκολο νά ἐθνικοποιηθεῖ τό μεγαλύτερο μέρος τῶν φάμπρικων καί ἐργοστασίων. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐθνικοποίηση καί τῶν ὑπόλοιπων μεγάλων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν μέσων μεταφορᾶς ἀποτελεῖ καθῆκον πού θά μπορεῖ εὔκολα νά πραγματοποιηθεῖ στό πιό κοντινό μέλλον.

῾Η καπιταλιστική ὅμως κοινωνία δημιούργησε μιά ἄλλη μορφή πλούτου, πού δέν εἶναι καθόλου εὔκολο γιά τή Σοβιετική ἐξουσία νά ξοφλήσει μέ τή μορφή αὐτή. ῾Η μορφή αὐτή πλούτου εἶναι τά χρήματα, εἴτε πιό σωστά—τό χαρτονόμισμα. Στή διάρκεια τοῦ πολέμου ἡ ἔκδοση χαρτονομίσματος πῆρε ἰδιαίτερα μεγάλες διαστάσεις. ῾Η Ρωσία ξεκόπηκε μέ τό τεῖχος τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπό τήν ἐμπορική κίνηση μέ ὁλόκληρη σειρά χωρῶν, πού ὥς τώρα ἔπαιρναν μέρος περισσότερο ἀπ᾿ὅλες στίς εἰσαγωγές καί ἐξαγωγές μέ τή Ρωσία. Καί ἡ συσσώρευση χαρτονομίσματος στά χέρια τῶν πλούσιων καί εὔπορων τάξεων, οἱ ὁποῖες σχεδόν καθολικά ἔπαιρναν μέρος, καί ἄμεσα καί ἔμμεσα, στήν αἰσχροκέρδεια μέ ἀνεβασμένες τιμές στρατιωτικῶν προμηθειῶν καί ἐργολαβιῶν—ἡ συσσώρευση μεγάλου ποσοῦ χαρτονομίσματος ἀποτελεῖ ἕναν ἀπό τούς κύριους τρόπους συγκέντρωσης τοῦ πλούτου καί συγκέντρωσης τῆς ἐξουσίας τῶν εὔπορων τάξεων πάνω στούς ἐργαζόμενους. Σήμερα ἡ οἰκονομική κατάσταση τῆς Ρωσίας— ὅπως καί κάθε ἄλλης ἴσως καπιταλιστικῆς χώρας πού δοκίμασε τόν τρίχρονο πόλεμο—χαρακτηρίζεται ἀπό τό ὅτι στά χέρια μιᾶς μικρῆς σχετικά μειοψηφίας τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν εὔπορων τάξεων συγκεντρώθηκαν καί ἀποκρύφτηκαν τεράστια ἀποθέματα νομίσματος πού ἔχασε τήν ἀξία του σέ μεγάλο βαθμό, ἐξαιτίας τῆς τεράστιας ἔκδοσης χαρτονομίσματος, πού ὅμως, παρόλα αὐτά, ἀποτελεῖ καί μέχρι τή στιγμή αὐτή πιστοποίηση τοῦ δικαιώματος εἴσπραξης χαρατσιοῦ ἀπό τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό.

Κατά τό πέρασμα ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία στή σοσιαλιστική, εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατο νά κάνουμε χωρίς νόμισμα εἴτε νά τό ἀντικαταστήσουμε μέ νέο σέ σύντομο χρονικό διάστημα. Μπροστά στή Σοβιετική ἐξουσία μπαίνει

τώρα τό δύσκολο καθῆκον πού ώστόσο πρέπει νά λυθεῖ ὁπωσδήποτε, δηλ. τό καθῆκον τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀντίσταση τῶν πλουσίων, ἀντίσταση πού παίρνει τή μορφή διαφύλαξης καί ἀπόκρυψης τῶν πιστοποιήσεων γιά εἴσπραξη τοῦ χαρατσιοῦ ἀπό τούς ἐργαζόμενους. Τέτιες πιστοποιήσεις ἀποτελεῖ τό νόμισμα. Φυσικά, ὅσο τό νόμισμα ἔδινε πρίν τό δικαίωμα γιά τήν ἀπόκτηση, γιά τήν ἀγορά μέσων παραγωγῆς, λογουχάρη γῆς, φάμπρικων, ἐργοστασίων κ.ο.κ., τόσο ἡ σημασία του πέφτει, κι᾽ἀκόμη φτάνει ὁλοκληρωτικά στό μηδέν. Γιατί ἡ ἀγορά γῆς ἔγινε πιά ἀδύνατη στή Ρωσία μετά τήν ἔκδοση τοῦ νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, ἐνῶ ἡ ἀγορά φάμπρικων καί ἐργοστασίων, καθώς καί τῶν παρόμοιων μεγάλων μέσων παραγωγῆς καί μεταφορᾶς ἔγινε σχεδόν ἀδύνατη χάρη στό ἐπιταχυνόμενο προτσές τῆς ἐθνικοποίησης καί τῆς δήμευσης ὅλων τῶν παρόμοιων μεγάλων ἐπιχειρήσεων. Συνεπῶς, ἡ ἀπόκτηση χρηματικῶν ποσῶν γιά τήν ἀγορά μέσων παραγωγῆς γίνεται γιά τούς ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν εὔπορων τάξεων (συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης) πράγμα ὅλο καί πιό δύσκολο καί σχεδόν ἀδύνατο. Ὅμως ἡ ἀστική τάξη, ὑπερασπιζόμενη τά παλιά της προνόμια καί προσπαθώντας νά ἐπιβραδύνει καί νά δυσκολέψει ὅσο μπορεῖ περισσότερο τό ἔργο τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς χώρας, διαφυλάσσει καί ἀποκρύπτει τίς πιστοποιήσεις της γιά ἕνα μέρος τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου, τίς πιστοποιήσεις της γιά τήν εἴσπραξη τοῦ χαρατσιοῦ ἀπό τούς ἐργαζόμενους, διαφυλάσσει καί ἀποκρύπτει τό χαρτονόμισμα γιά νά ἐξασφαλίσει γιά τόν ἑαυτό της ἔστω καί λίγες πιθανότητες διατήρησης τῆς θέσης της καί ἐπιστροφῆς τῶν παλιῶν προνομίων στήν περίπτωση δυσκολιῶν εἴτε κρίσεων στρατιωτικοῦ καί ἐμπορικοῦ χαρακτήρα, πού μποροῦν ἀκόμη νά ἐπιπέσουν πάνω στή Ρωσία.

Καί ὁσοναφορᾶ τά εἴδη κατανάλωσης, ἡ δυνατότητα ἀπόκτησής τους μέ χρηματικά ποσά, πού συσσωρεύτηκαν μέ τήν αἰσχροκέρδεια τόν καιρό τοῦ πολέμου, παρέμεινε στήν ἀστική τάξη καί στίς εὔπορες τάξεις σχεδόν ὁλοκληρωτικά, γιατί τό καθῆκον τῆς σωστῆς ρύθμισης, τῆς σωστῆς κατανομῆς τῶν εἰδῶν αὐτῶν κατανάλωσης σέ τέτια χώρα σάν τή Ρωσία, μέ τόν τεράστιο ἀριθμό τῶν μικρῶν ἀγροτικῶν καί τῶν μικροεπαγγελματικῶν ἤ τῶν μικροβιοτεχνικῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ, τό καθῆκον αὐτό συνδέεται μέ τεράστιες δυσκολίες καί στίς συνθῆκες τοῦ χάους πού δημιούργησε ὁ πόλεμος,

παραμένει ὥς τώρα σχεδόν ἀπραγματοποίητο. Κι᾿ἔτσι, ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἀναγκασμένη νά ἀρχίσει τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων ἀπό τήν ὀργανωμένη πάλη ἐνάντια στίς πλούσιες καί εὔπορες τάξεις πού κρύβουν ἀπό κάθε κρατικό ἔλεγχο τεράστια χρηματικά ποσά.

῾Υπολογίζεται ὅτι στή Ρωσία, στή σημερινή περίοδο ἔχει ἐκδοθεῖ νόμισμα περίπου 30 δισεκατομμυρίων ρουβλιῶν. ᾿Από τό ποσό αὐτό, πιθανῶς, ὄχι λιγότερο ἀπό 20 δισεκατομμύρια, ἴσως ὅμως καί σημαντικά περισσότερο, ἀποτελοῦν ἀπόθεμα πού δέν χρειάζεται καθόλου γιά τήν κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, καί πού τό διαφυλάσσουν, τό ἀποκρύπτουν, τό κρατοῦν μυστικό οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν εὔπορων τάξεων γιά ἰδιοτελεῖς τους — ἤ ἰδιοτελεῖς ταξικούς τους — σκοπούς.

῾Η Σοβιετική ἐξουσία ὀφείλει νά συνδυάζει τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας μέ τήν καταγραφή, πρίν ἀπ᾿ὅλα τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν εὔπορων τάξεων, ὀφείλει νά ἀπαιτήσει δήλωση (διακήρυξη) πού νά ἀντιστοιχεῖ στήν ἀλήθεια γιά τά χρηματικά ποσά πού ἔχουν, ὀφείλει νά πάρει μιά σειρά μέτρα, ὥστε ἡ ἀπαίτηση αὐτή νά μή μείνει στά χαρτιά, ὀφείλει νά σκεφτεῖ τά μεταβατικά μέτρα γιά τή συγκέντρωση ὅλων τῶν ἀποθεμάτων νομίσματος στήν Κρατική Τράπεζα, εἴτε στά ὑποκαταστήματά της. Χωρίς τέτιου εἴδους μέτρα ἡ καταγραφή καί ὁ ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων δέν μποροῦν νά ὁλοκληρωθοῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

῾Η ἐφαρμογή ὅμως τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας δέν μπορεῖ νά περιοριστεῖ στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο τῶν χρηματικῶν ποσῶν πού εἶναι συγκεντρωμένα στά χέρια τῶν εὔπορων τάξεων. ῾Η Σοβιετική ἐξουσία θά χρειαστεῖ νά ἐφαρμόσει τήν ἀρχή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας ἐπίσης καί ὁσοναφορᾶ τήν ἄμεση δράση τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν εὔπορων τάξεων στόν τομέα τῆς διεύθυνσης τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῆς ἐξυπηρέτησης τῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν μέ κάθε εἴδους βοηθητική ἐργασία: λογιστική, γραφική, ὑπολογιστική, τε-

χνική, διοικητική κ.ο.κ. 'Από τήν ἄποψη αὐτή τό καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μετατοπίζεται ἐπίσης τώρα ἀπό τόν τομέα τῆς ἄμεσης πάλης ἐνάντια στό σαμποτάζ, στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς στίς νέες συνθῆκες, γιατί ὕστερα ἀπό τίς νίκες πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία κέρδισε στόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἀπό τόν 'Οχτώβρη ὥς τό Φλεβάρη, οἱ παθητικές μορφές ἀντίστασης καί συγκεκριμένα: τά σαμποτάζ ἀπομέρους τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ἀστικῆς διανόησης τσακίστηκαν οὐσιαστικά. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι σήμερα παρατηροῦμε μιά ἐξαιρετικά πλατιά, μποροῦμε νά ποῦμε, μαζική στροφή στίς διαθέσεις καί στήν πολιτική συμπεριφορά στό στρατόπεδο τῶν πρώην σαμποταριστῶν, δηλ. τῶν καπιταλιστῶν καί τῆς ἀστικῆς διανόησης. Μπροστά μας ἔχουμε τώρα σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς ζωῆς προτάσεις γιά προσφορά τῶν ὑπηρεσιῶν τους στή Σοβιετική ἐξουσία ἀπό ἕνα τεράστιο ἀριθμό διανοουμένων τῆς ἀστικῆς τάξης καί στελεχῶν τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Καί καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι τώρα νά μπορέσει νά ἐπωφεληθεῖ ἀπό τίς ὑπηρεσίες αὐτές, πού εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητες γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, ἰδιαίτερα σέ μιά ἀγροτική χώρα, σάν τή Ρωσία, καί πού πρέπει νά τίς δεχτοῦμε μέ τήν πλήρη ταυτόχρονα τήρηση τῆς δεσπόζουσας θέσης, τῆς καθοδήγησης καί τοῦ ἐλέγχου ἀπομέρους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πάνω στούς καινούργιους βοηθούς καί συνεργούς της πού ἔδρασαν πολύ συχνά ἐνάντια στή θέληση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί μέ τήν κρυφή ἐλπίδα νά ζητήσουν τήν κατάργησή της.

Γιά νά φανεῖ πόσο εἶναι ἀπαραίτητο στή Σοβιετική ἐξουσία νά ἐπωφεληθεῖ, ἀκριβῶς γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, ἀπό τίς ὑπηρεσίες τῆς ἀστικῆς διανόησης, θά μᾶς ἐπιτραπεῖ νά κάνουμε χρήση μιᾶς ἔκφρασης, πού μέ τήν πρώτη ματιά θά φανεῖ παράδοξη: πρέπει νά διδαχτοῦμε τό σοσιαλισμό σέ σημαντικό βαθμό ἀπό τούς καθοδηγητές τῶν τράστ, πρέπει νά διδαχτοῦμε τό σοσιαλισμό ἀπό τούς μεγαλύτερους ὀργανωτές τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅτι αὐτό δέν εἶναι παράδοξο, θά πειστεῖ γι'αὐτό εὔκολα ὁ καθένας πού θά σκεφτεῖ πάνω στό ὅτι τά μεγάλα ἐργοστάσια ἀκριβῶς, ἡ μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία ἀκριβῶς, πού ἀνάπτυξε σέ πρωτάκουστο βαθμό τήν ἐκμετάλλευση τῶν ἐργαζομένων, τά μεγάλα ἐργοστάσια ἀκριβῶς ἀποτελοῦν τά κέντρα συγκέντρωσης τῆς τάξης ἐκείνης πού μονάχα αὐτή ἦταν σέ θέση νά ἐκμηδενίσει

τήν κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου καί νά ἀρχίσει τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Δέν εἶναι γι'αὐτό παράξενο ὅτι γιά τήν ἐπίλυση τῶν πρακτικῶν προβλημάτων τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅταν προβάλλεται ἡ ὀργανωτική του πλευρά, ὀφείλουμε ἀπαραίτητα νά προσελκύσουμε γιά βοήθεια στή Σοβιετική ἐξουσία μεγάλο ἀριθμό ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς διανόησης, ἰδιαίτερα ἀπό ἐκείνους πού εἶχαν ἀσχοληθεῖ μέ τήν πρακτική δουλιά τῆς ὀργάνωσης τῆς πιό μεγάλης παραγωγῆς στά καπιταλιστικά πλαίσια, καί μάλιστα κατά κύριο λόγο αὐτούς πού εἶχαν ἀσχοληθεῖ μέ τήν ὀργάνωση καπιταλιστικῶν συνδικάτων, καρτέλ καί τράστ. Γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ ἡ Σοβιετική ἐξουσία, θά χρειαστεῖ φυσικά νά ἐντείνει τήν ἐνεργό δράση, τήν πρωτοβουλία τῆς πλατιᾶς μάζας τῶν ἐργαζομένων σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, γιατί ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν θά δόσει ποτέ τήν παλιά θέση στούς λεγόμενους ἀρχηγούς τῆς βιομηχανίας, δηλ. στούς προϊσταμένους καί τούς ἐκμεταλλευτές. Οἱ πρώην ἀρχηγοί τῆς βιομηχανίας, οἱ πρώην προϊστάμενοι καί ἐκμεταλλευτές, πρέπει νά πάρουν τή θέση τῶν τεχνικῶν ἐμπειρογνωμόνων, τῶν καθοδηγητῶν, τῶν γνωμοδοτῶν, τῶν συμβούλων. Πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ τό δύσκολο καί καινούργιο, ὅμως ἐξαιρετικά εὐγενικό καθῆκον τῆς συνένωσης ὅλης τῆς πείρας καί τῶν γνώσεων πού ἔχουν συσσωρεύσει οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων μέ τήν πρωτοβουλία, τήν ἐνεργό δράση καί τή δουλιά τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Γιατί μονάχα ἡ συνένωση αὐτή εἶναι σέ θέση νά δημιουργήσει τή γέφυρα πού ὁδηγεῖ ἀπό τήν παλιά, τήν καπιταλιστική, στή νέα, στή σοσιαλιστική κοινωνία.

Ἄν ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση θά νικοῦσε ταυτόχρονα σέ ὅλο τόν κόσμο, ἤ τουλάχιστο σέ μιά ὁλόκληρη σειρά προηγμένων χωρῶν, τό καθῆκον νά τραβηχτοῦν στό προτσές τῆς νέας ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς οἱ καλύτεροι εἰδικοί τεχνικοί ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ παλιοῦ καπιταλισμοῦ θά διευκολυνόταν ἐξαιρετικά. Τότε δέν θά χρειαζόταν ἡ καθυστερημένη Ρωσία νά σκεφτεῖ μόνη της γιά τή λύση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, γιατί θά ἔρχονταν νά μᾶς βοηθήσουν οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καί θά μᾶς ἀπάλλασσαν ἀπό τό μεγαλύτερο μέρος τῶν δυσκολιῶν σ'αὐτό τό πιό δύσκολο καθῆκον τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό, πού λέγεται ὀργανωτικό καθῆκον. Τώρα, ὅπως διαμορφώθηκε ἡ πραγματική κατάσταση, πού ἀργοπό-

ρησε καί καθυστέρησε νά ἐπέλθει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Δύση, καί ἡ Ρωσία ἀναγκάζεται νά πάρει ἐσπευσμένα μέτρα γιά τήν ἀναδιοργάνωσή της—τουλάχιστο, ἔστω γιά τό συμφέρον τῆς διάσωσης τοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τήν πείνα καί στή συνέχεια γιά τό συμφέρον τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς χώρας ἀπό ἐνδεχόμενη πολεμική ἐπιδρομή—τώρα ἀναγκαζόμαστε νά δανειστοῦμε ἀπό τίς προηγμένες χῶρες ὄχι βοήθεια γιά τή σοσιαλιστική ὀργάνωση, οὔτε ὑποστήριξη ἀπό τούς ἐργάτες, ἀλλά βοήθεια ἀπό τή ντόπια ἀστική τάξη καί τήν καπιταλιστική διανόηση.

Καί οἱ συνθῆκες διαμορφώνονται μέ τέτιο τρόπο πού μποροῦμε νά πάρουμε τή βοήθεια αὐτή, ὀργανώνοντας τή συμβολή τῆς ἀστικῆς διανόησης γιά τά νέα ὀργανωτικά προβλήματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μποροῦμε νά πάρουμε τή συμβολή αὐτή, δίνοντας ὑψηλούς μισθούς στούς πιό καλούς εἰδικούς γιά τόν κάθε κλάδο γνώσεων, τόσο αὐτούς πού ἀνήκουν στό κράτος μας, ὅσο κι᾽αὐτούς πού θά πάρουμε ἀπό τό ἐξωτερικό. Φυσικά, μιλώντας ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀναπτυγμένης πιά σοσιαλιστικῆς κοινωνίας, εἶναι ἐντελῶς ἄδικο καί ὄχι σωστό νά πληρώνονται γιά τή δουλιά τους οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς διανόησης ἀσύγκριτα πιό πολλά ἀπ᾽ὅ,τι πληρώνονται τά καλύτερα στρώματα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στίς συνθῆκες ὅμως τῆς πραγματικότητας πού ὑπάρχει...* πρέπει νά πραγματοποιήσουμε ὁπωσδήποτε τό ἐπιτακτικό αὐτό καθῆκον μέσω αὐτῆς τῆς (ἄδικης) πληρωμῆς τῆς δουλιᾶς τῶν ἀστῶν εἰδικῶν, μέ κατά πολύ ἀνώτερους μισθούς. Ἄν, λογουχάρη, θά παραδεχόμασταν ὅτι ἡ Ρωσία γιά τήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς πάνω στίς νέες ἀρχές, γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, γιά τήν ἐκμάθηση ἀπό τό λαό μας τῆς τέχνης νά δουλεύει σέ καλύτερες συνθῆκες—ἄν θά παραδεχόμασταν ὅτι θά ἀναγκαζόμασταν γι᾽αὐτό νά μισθώσουμε, ἄς ποῦμε, δυό χιλιάδες μεγάλους εἰδικούς ἀπό τούς διάφορους τομεῖς τῆς γνώσης—εἰδικούς ἀπό τούς ρώσους καί ἀκόμη πιό πολύ ἀπό τό ἐξωτερικό, ἄς ποῦμε ἀμερικανούς—ἄν θά χρειαζόταν νά τούς πληρώνουμε τό χρόνο πενήντα εἴτε ἑκατό ἑκατομμύρια ρούβλια, στήν περίπτωση αὐτή, ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ἀπό τήν ἄποψη γενικά τοῦ περάσματος ἀπό τίς παλιωμένες μέθοδες παραγωγῆς σέ πιό

* Παραλήφθηκε ἕνα μέρος τῆς φράσης, γιατί ἦταν γραμμένο χωρίς σαφήνεια. *Ἡ Σύντ.*

νέες, σέ πιό τελειοποιημένες—τέτια έξοδα θά ήταν εντελώς δικαιολογημένα. Γιά τήν εκμάθηση τών καλύτερων μεθόδων καί τρόπων παραγωγής πρέπει νά δόσουμε ένα τέτιο ποσό καί άξίζει νά τό δόσουμε, καί θά άναγκαστοῦμε νά δόσουμε ένα τέτιο ποσό, γιατί ἄλλη δυνατότητα γιά νά πάρουμε μιά παρόμοια καθοδήγηση θά δημιουργοῦσε ἀποκλειστικά καί μόνο ἡ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στίς ἄλλες χῶρες.

Βέβαια, ἡ χρησιμοποίηση τῆς ἐργασίας καί τῶν καθοδηγητικῶν ἐντολῶν τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀστικῆς διανόησης σέ συνδυασμό μέ τόν ἀπαραίτητο ἔλεγχο, πού θά ἀσκοῦν οἱ δημοκρατικές ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων καί τά Σοβιέτ, θά δημιουργήσει ὁλόκληρη σειρά ἀπό νέα προβλήματα, ὅμως τά προβλήματα αὐτά μποροῦν νά λυθοῦν. Καί δέν μποροῦμε νά σταματήσουμε μπροστά σέ ὁποιεσδήποτε δυσκολίες γιά τή λύση τῶν προβλημάτων αὐτῶν, γιατί δέν ἔχουμε ἄλλη διέξοδο στή δοσμένη κατάσταση γιά τήν ἀνώτερη ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς.

Πᾶμε παρακάτω. Ὁ μεγάλος καπιταλισμός δημιούργησε τέτια συστήματα ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας, πού στίς συνθῆκες ἐκμετάλλευσης τῶν μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ ἀποτελοῦσαν φοβερή μορφή ὑποδούλωσης καί ἀπομύζησης ἀπό τούς ἐργαζόμενους συμπληρωματικῆς ποσότητας ἐργασίας, δύναμης, αἵματος καί νεύρων, ἀπό τή μειοψηφία τῶν εὔπορων τάξεων. Τά συστήματα ὅμως αὐτά εἶναι συνάμα ἡ τελευταία λέξη τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς, πού πρέπει νά τά πάρει ἡ Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία καί νά τά ἐπεξεργαστεῖ γιά τό συμφέρον τῆς πραγματοποίησης τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου στήν παραγωγή, ἀπό τή μιά μεριά, καί στή συνέχεια γιά τό συμφέρον τῆς αὔξησης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, ἀπό τήν ἄλλη. Τό φημισμένο, λογουχάρη, σύστημα Τέυλορ, πού διαδόθηκε πλατιά στήν Ἀμερική, ἀπόκτησε φήμη ἀκριβῶς, γιατί ἀποτελεῖ τήν τελευταία λέξη τῆς πιό ἀπαίσιας καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Εἶναι φυσικό λοιπόν ὅτι τό σύστημα αὐτό προκάλεσε στίς ἐργατικές μάζες τέτιο φούντωμα μίσους καί ἀγανάκτησης. Ταυτόχρονα ὅμως δέν πρέπει οὔτε λεπτό νά ξεχνᾶμε ὅτι τό σύστημα Τέυλορ ἀποτελεῖ τεράστια πρόοδο τῆς ἐπιστήμης, πού ἀναλύει συστηματικά τό προτσές τῆς παραγωγῆς καί ἀνοίγει τό δρόμο γιά μιά τεράστια αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἀνθρώπινης ἐργασίας. Οἱ ἐπιστημονικές ἔρευνες

πού ἄρχισαν στήν 'Αμερική μέ τήν εἰσαγωγή τοῦ συστήματος Τέυλορ, ἰδιαίτερα ἡ μελέτη τῶν κινήσεων, ὅπως λένε οἱ ἀμερικανοί, ἔδοσαν τεράστιο ὑλικό πού ἐπιτρέπει νά ἐκπαιδευτεῖ ὁ ἐργαζόμενος πληθυσμός σέ ἀπροσμέτρητα πιό ἀνώτερους τρόπους ἐργασίας γενικά καί ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας εἰδικότερα.

Τό ἀρνητικό στό σύστημα Τέυλορ ἦταν ὅτι τό σύστημα αὐτό πραγματοποιόταν σέ συνθῆκες καπιταλιστικῆς σκλαβιᾶς καί χρησίμευε σάν μέσο ἀπομύζησης ἀπό τούς ἐργάτες διπλῆς καί τριπλῆς ποσότητας ἐργασίας, μέ τή διατήρηση τῆς προηγούμενης πληρωμῆς, χωρίς νά ὑπολογίζεται ἐντελῶς ἡ ἱκανότητα τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν νά δίνουν χωρίς βλάβη γιά τόν ἀνθρώπινο ὀργανισμό τή διπλή αὐτή ἤ τήν τριπλή ποσότητα ἐργασίας στόν ἴδιο τόν προηγούμενο ἀριθμό ἐργάσιμων ὡρῶν. Στή Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία μπαίνει τό καθῆκον πού μπορεῖ νά διατυπωθεῖ σύντομα ἔτσι: ὅτι ὀφείλουμε νά εἰσάγουμε τό σύστημα Τέυλορ καί τήν ἐπιστημονική ἀμερικανική αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας σέ ὅλη τή Ρωσία, συνδυάζοντας τό σύστημα αὐτό μέ τήν ἐλάττωση τοῦ ἐργάσιμου χρόνου, μέ τή χρησιμοποίηση τῶν νέων τρόπων παραγωγῆς καί ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας, χωρίς ὁποιεσδήποτε βλάβες στήν ἐργατική δύναμη τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ. 'Αντίθετα, ἡ ἐφαρμογή τοῦ συστήματος Τέυλορ, καθοδηγούμενη σωστά ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους, ἄν εἶναι αὐτοί ἀρκετά συνειδητοί, θά ἀποτελέσει σίγουρο μέσο γιά τήν παραπέρα καί σέ μεγάλο βαθμό ἐλάττωση τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργάσιμης ἡμέρας γιά ὅλο τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό, θά ἀποτελέσει σίγουρο μέσο γιά τήν ἐκπλήρωση -σέ ἀρκετά σύντομο χρονικό διάστημα τοῦ καθήκοντος, τό ὁποῖο μπορεῖ νά διατυπωθεῖ περίπου ἔτσι: ἔξι ὧρες χειρωνακτική δουλιά γιά τόν κάθε ἐνήλικο πολίτη καθημερινά καί τέσσερις ὧρες δουλιά γιά τή διοίκηση τοῦ κράτους.

Τό πέρασμα σέ τέτιου εἴδους σύστημα ἀπαιτεῖ πάρα πολλούς νέους τρόπους καί πείρα δουλιᾶς καί νέους ὀργανωτικούς θεσμούς. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τό πέρασμα αὐτό θά μᾶς δημιουργήσει πολλές δυσκολίες καί ὅτι ἡ τοποθέτηση τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ θά προκαλέσει μάλιστα καί ἐνδοιασμούς καί ἴσως καί τήν ἀντίσταση μερικῶν στρωμάτων ἀνάμεσα στούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους. Μποροῦμε ὅμως νά εἴμαστε σίγουροι ὅτι τά πρωτοπόρα στοιχεῖα τῆς ἐργατικῆς

τάξης θά νιώσουν τήν ἀνάγκη γιά τό πέρασμα αὐτό καί ὅτι χωρίς ἀμφιβολία τό ἔδαφος γιά τήν προετοιμασία τῆς κοινῆς γνώμης τῶν ἐργαζομένων στήν κατεύθυνση αὐτή δημιουργήθηκε ἀπό τίς συνθῆκες ἐκεῖνες τοῦ τρομεροῦ ξεχαρβαλώματος τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, πού τώρα μόλις ἀποκαλύφθηκε γιά τίς πόλεις καί τά χωριά, ὅταν γύρισαν ἀπό τό μέτωπο ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἀποσπαστεῖ ἀπό τήν οἰκονομία καί γιά πρώτη φορά βλέπουν ὅλο τό βαθμό τοῦ ξεχαρβαλώματος τῆς οἰκονόμίας πού προξένησε ὁ πόλεμος. Μποροῦμε νά εἴμαστε σίγουροι ὅτι τό πέρασμα, πού χαράξαμε πιό πάνω περίπου καί κατά προσέγγιση, θά μπεῖ σάν πρακτικό καθῆκον ἀπ᾽ὅλα τά συνειδητά στοιχεῖα τῶν ἐργαζόμενων τάξεων πού εἶναι σήμερα μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IX

Τό οἰκονομικό πέρασμα, πού τά χαρακτηριστικά του ἀναφέρθηκαν, ἀπαιτεῖ καί ἀπό τούς ἐκπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τίς ἀντίστοιχες ἀλλαγές στά καθήκοντα τῶν καθοδηγητῶν. Εἶναι ἀπόλυτα φυσικό ὅτι στήν κατάσταση ἐκείνη πού στήν πρώτη θέση προωθοῦνταν τό καθῆκον νά πειστεῖ ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ, εἴτε νά κατακτηθεῖ ἡ ἐξουσία καί νά συντριβεῖ ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν, εἶναι ἀπόλυτα φυσικό ὅτι καί ἀνάμεσα στούς καθοδηγητές προωθοῦνταν στήν πρώτη θέση κατά προτίμηση διαφωτιστές γιά τίς μάζες, μέ τίς ὁποῖες ἡ Σοβιετική ἐξουσία συνδεόταν πιό στενά ἀπ᾽ὅ,τι ὁποιεσδήποτε δημοκρατικές μορφές ἐξουσίας προηγούμενα. Εἶναι ἀπόλυτα φυσικό ὅτι, γιά νά πειστεῖ ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, εἴτε γιά νά τραβηχτεῖ στή βαριά καί δύσκολη στρατιωτική πάλη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, ἀπαιτοῦνταν ἰδιαίτερα διαφωτιστικές ἱκανότητες. ᾽Αντίθετα, τά καθήκοντα πού ἐκτέθηκαν πιό πάνω σύντομα καί πού συνίστανται στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, προωθοῦν ἤδη στήν πρώτη θέση πρακτικούς καθοδηγητές καί ὀργανωτές. Σέ ἀντιστοιχία μ᾽αὐτό πρέπει νά γίνει μιά ὁρισμένη ἐπανεκτίμηση τῶν καθοδηγητῶν, ὁρισμένη μετακίνησή τους, ἐφόσον εἶναι ἀδύνατη ἡ προσαρμογή τους στίς νέες συνθῆκες καί στό νέο καθῆκον.

Εἶναι φυσικό ὅτι ἕνα τέτιο πέρασμα γιά τό καθοδηγητικό ἐπιτελεῖο τῆς προηγούμενης ἐποχῆς πού ἔχει προσαρμοστεῖ κατά προτίμηση στά καθήκοντα τῆς διαφώτισης εἶναι πολύ δύσκολο. Εἶναι φυσικό ὅτι ἐξαιτίας αὐτοῦ ἦταν ἀναπόφευκτη μιά ὁλόκληρη σειρά λαθῶν. Καί τώρα πρέπει νά πετύχουμε μέ ὅλα τά μέσα ὥστε, τόσο οἱ καθοδηγητές, ὅσο καί οἱ μάζες τῶν σοβιετικῶν ἐκλογέων, δηλ. οἱ ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες νά κατανοήσουν μόνες τους τήν ἀνάγκη τῆς ἀλλαγῆς πού ὑποδείχνεται ἐδῶ.

Μέσα στίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες εἶναι πολύ περισσότερα τά ταλέντα καί οἱ ὀργανωτικές ἱκανότητες, ἀπ'ὅ,τι τά ταλέντα καί οἱ ἱκανότητες τῶν διαφωτιστῶν, γιατί ὅλη ἡ κατάσταση τῆς ἐργατικῆς ζωῆς τῶν τάξεων αὐτῶν ἀπαιτοῦσε ἀπ'αὐτές πολύ πιό μεγάλη ἱκανότητα νά ρυθμίσουν τήν ἀπό κοινοῦ δουλιά, τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων. 'Αντίθετα, στίς προηγούμενες συνθῆκες ζωῆς σέ πολύ μικρότερη κλίμακα ἀναδείχνονταν ἀπό τίς ἴδιες τίς μάζες παράγοντες μέ ταλέντο διαφωτιστῆ εἴτε προπαγανδιστῆ. Γι' αὐτό ἴσως τόσο συχνά παρατηροῦμε τώρα ὅτι ἀναγκάζονται οἱ διαφωτιστές καί προπαγανδιστές ἐξεπαγγέλματος εἴτε ἀπό κλίση νά ἀναλάβουν τά καθήκοντα τοῦ ὀργανωτῆ, ἀναγκάζονται νά πειστοῦν σέ κάθε τους βῆμα γιά τή λειψή τους προσαρμοστικότητα στή λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων, ἀναγκάζονται νά δοκιμάζουν τήν ἀπομέρους τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ἀπογοήτευση καί δυσαρέσκεια. Συχνά μπορεῖ νά συναντᾶμε ἀπομέρους τῶν ἐχθρικῶν πρός τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό τῆς κοινωνίας τάξεων τῆς χώρας—ἀπομέρους τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἀστικῶν κομμάτων, εἴτε ἐκείνων πού σέ μᾶς αὐτοαποκαλοῦνται σοσιαλιστικά, ἐνῶ στήν πράξη συνήθως ὑπηρετοῦν μέ ζῆλο τήν ἀστική τάξη, ὅπως οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι—συχνά μπορεῖ νά συναντᾶμε ἀπομέρους τους χαιρεκακία, ἐξαιτίας τῶν λαθῶν αὐτῶν καί τῶν ἀποτυχιῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Στήν πραγματικότητα, ὅσο τά λάθη αὐτά ἦταν ἱστορικά ἀναπόφευκτα, τόσο εἶναι ὁλοφάνερο πιά ὅτι οἱ ἐλλείψεις στόν τομέα αὐτό ἀποτελοῦν μόνο μιά ἀρώστια τῆς ἀνάπτυξης τῆς νέας σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Νά μετεκπαιδευτοῦμε ἔτσι, ὥστε νά βάλουμε τόν διαφωτιστή-πρακτικό στήν πρώτη θέση πού τοῦ ταιριάζει—νά μετεκπαιδευτοῦμε ἔτσι μποροῦμε, καί χωρίς ἀμφιβολία μποροῦν νά μετεκπαιδευτοῦν ἔτσι χωρίς μεγάλο κόπο οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας

σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας. Ὅμως, γι'αὐτό ἀπαιτεῖται χρόνος, καί μόνο ἡ πρακτική ἐμπειρία ἀπό τά λάθη πού ἔχουν γίνει εἶναι σέ θέση νά γεννήσει μιά ὁλοκάθαρη συνείδηση τῆς ἀνάγκης γιά ἀλλαγή—εἶναι σέ θέση νά ἀναδείξει ὁλόκληρη σειρά εἴτε ἀκόμη καί ὁλόκληρο στρῶμα προσώπων κατάλληλων γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν νέων καθηκόντων. Ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες εἶναι, ἀσφαλῶς, ὀργανωτικά ταλέντα περισσότερα ἀπ'ὅ,τι φαντάζεται καί νομίζει ἡ ἀστική τάξη, ὅμως τό ζήτημα εἶναι ὅτι τά ταλέντα αὐτά δέν ἔχουν καμιά δυνατότητα νά ἀναδειχτοῦν, νά ἑδραιωθοῦν, νά κατακτήσουν τή θέση τους σέ συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας.

Καί ἀντίθετα, ἄν καταλάβουμε τώρα καλά τήν ἀνάγκη γιά μιά πλατιά προσέλκυση νέων ὀργανωτικῶν ταλέντων στό ἔργο τῆς διοίκησης τοῦ κράτους, ἄν—ξεκινώντας ἀκριβῶς ἀπό τίς ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας—θά προωθοῦμε συστηματικά τά δοκιμασμένα στήν πράξη στελέχη στόν τομέα αὐτό, τότε θά μπορέσουμε σέ σύντομο χρονικό διάστημα νά πετύχουμε ὥστε, στή βάση τῶν ἀναπτυγμένων ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία ἀρχῶν πού διαδίδονται στίς μάζες καί πού στή συνέχεια οἱ μάζες τίς ἐφαρμόζουν κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῶν μελῶν τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων, τά ὁποῖα τίς ἀντιπροσωπεύουν, θά προωθηθεῖ ἕνα νέο στρῶμα πρακτικῶν ὀργανωτῶν τῆς παραγωγῆς, θά κατακτήσει γιά τόν ἑαυτό του καί θά καταλάβει τήν καθοδηγητική θέση πού τοῦ ταιριάζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ

Ἀπό τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας γιά τούς πλούσιους ἡ Σοβιετική ἐξουσία πρέπει νά περάσει, καί πιό σωστά, θά πρέπει ταυτόχρονα νά βάλει μπροστά τό καθῆκον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀντίστοιχων ἀρχῶν στήν πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων, τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Τό καθῆκον τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας ἐδῶ μᾶς παρουσιάζει μιά ἄλλη πλευρά. Τό καθῆκον αὐτό πρέπει νά ἀντιμετωπιστεῖ διαφορετικά καί στήν πρώτη γραμμή νά μήν προβληθεῖ αὐτό πού πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ γιά τίς πλούσιες τάξεις. Γιά μᾶς δέν εἶναι ὁπωσδήποτε ἀπαραίτητο νά καταγράψουμε ὅλους τούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ

γιά νά παρακολουθοῦμε τά ἀποθέματά τους σέ νόμισμα, εἴτε τήν κατανάλωσή τους, γιατί ὅλες οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς ὑποχρεώνουν τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν τοῦ πληθυσμοῦ νά δουλεύουν καί κάνουν ἀδύνατη σ'αὐτούς τήν ἀποταμίευση ὁποιωνδήποτε ἀποθεμάτων, ἐκτός ἀπό τά πιό πενιχρά. Γι'αὐτό, τό καθῆκον τῆς καθιέρωσης τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας στόν τομέα αὐτό μετατρέπεται σέ καθῆκον ἐπικράτησης τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί αὐτοπειθαρχίας.

Στήν παλιά, τήν καπιταλιστική κοινωνία, τό κεφάλαιο ἐξασφάλιζε τήν πειθαρχία στούς ἐργαζόμενους μέ τή μόνιμη ἀπειλή τῆς πείνας. Κι'ἐπειδή ἡ ἀπειλή αὐτή τῆς πείνας συνδυαζόταν μέ τήν ὑπέρμετρα βαριά ἐργασία καί μέ τήν ἐπίγνωση ἀπό τούς ἐργαζόμενους ὅτι δέν δουλεύουν γιά τόν ἑαυτό τους, ἀλλά γιά τήν ξένη τσέπη, γι'αὐτό οἱ συνθῆκες τῆς ἐργασίας μετατρέπονταν σέ μόνιμη πάλη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς καθοδηγητές τῆς παραγωγῆς. Πάνω στή βάση αὐτή δημιουργόταν ἀναπόφευκτα μιά τέτια ψυχολογία, πού ἡ κοινή γνώμη τῶν ἐργαζομένων ὄχι μόνο δέν καταδίκαζε τήν κακή δουλιά εἴτε τήν ἀποφυγή τῆς δουλιᾶς, ἀλλά, ἀντίθετα, ἔβλεπε σ'αὐτό τήν ἀναπόφευκτη καί νόμιμη διαμαρτυρία, εἴτε τόν τρόπο ἀντίστασης στίς ὑπέρμετρες ἀπαιτήσεις τοῦ ἐκμεταλλευτῆ. Ἄν τώρα ὁ ἀστικός Τύπος καί τά φερέφωνά του τόσο πολύ κραυγάζουν γιά ἀναρχία ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, γιά τή διαφθορά τους ἤ γιά τίς ὑπέρμετρες ἀπαιτήσεις τους—ἀπό δῶ βγαίνει ὅτι εἶναι πολύ ὁλοφάνερος ὁ κακόβουλος χαρακτήρας τῆς κριτικῆς αὐτῆς καί γι'αὐτό δέν ἀξίζει νά σταθοῦμε πολύ σ'αὐτό. Εἶναι κατανοητό ὅτι σέ μιά χώρα, ὅπου ἡ πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ της τόσο πρωτάκουστα πείνασε καί βασανίστηκε, ὅπως ὁ πληθυσμός τῆς Ρωσίας τά τελευταῖα τρία χρόνια—εἶναι κατανοητό ὅτι μιά σειρά περιπτώσεις ὁλοκληρωτικῆς ἠθικῆς κατάπτωσης, ὁλοκληρωτικῆς κατάπτωσης κάθε ὀργανωτικότητας ἦταν ἐντελῶς ἀναπόφευκτες. Νά ἀπαιτοῦμε σχετικά μέ αὐτό γρήγορο πέρασμα, εἴτε νά ἐλπίζουμε πώς μποροῦμε νά πετύχουμε ἀλλαγές μέ μερικά διατάγματα, θά ἦταν τόσο ἀνόητο, ὅσο ἄν προσπαθούσαμε νά ζωντανέψουμε τό φρόνημα καί τήν ἱκανότητα γιά δουλιά ἑνός ἀνθρώπου πού τόν χτύπησαν καί τόν ἄφησαν μισοπεθαμένο. Μονάχα ἡ Σοβιετική ἐξουσία, τήν ὁποία δημιουργοῦν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργαζόμενοι, καί πού παίρνει ὑπόψη της τήν ἄνοδο τῆς ἐξυγίανσης ἀνάμεσα στίς

ἐργαζόμενες μάζες, εἶναι σέ θέση νά πραγματοποιήσει σχετικά μ'αὐτό ριζικές ἀλλαγές.

'Ανάμεσα στούς ἐκπροσώπους τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἀνάμεσα στούς ὀπαδούς της, ὅπως λογουχάρη, ἀνάμεσα στούς πρωτοπόρους καθοδηγητές τῶν συνδικάτων, ὡρίμασε πιά ἐντελῶς ἡ ἀνάγκη ἐπεξεργασίας συστηματικῶν μέτρων γιά τό ἀνέβασμα τῆς αὐτοπειθαρχίας τῶν ἐργαζομένων. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι στίς συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας γενικά, κι'ἀκόμη πιό πολύ στίς συνθῆκες τῆς λυσσαλέας καί ἀποχαλινωμένης ἐκείνης αἰσχροκέρδειας, πού ὁ πόλεμος ἔχει γεννήσει, εἰσχώρησε στήν ἐργατική τάξη τέτια διαφθορά, πού δέν θά ἀποφύγουμε τή σοβαρή πάλη ἐνάντιά της. Τόσο περισσότερο πού ἐξαιτίας τοῦ πολέμου καί ἡ σύνθεση τῶν πρωτοπόρων τμημάτων τῆς ἐργατικῆς τάξης δέν ἄλλαξε καθόλου πρός τό καλύτερο. Γι'αὐτό, ἡ ἀποκατάσταση τῆς πειθαρχίας ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους, ἡ ὀργάνωση τοῦ ἐλέγχου γιά τό μέτρο τῆς ἐργασίας, γιά τήν ἐντατικότητα τῆς ἐργασίας, ἡ καθιέρωση εἰδικῶν δικαστηρίων στή βιομηχανία γιά τόν καθορισμό τοῦ μέτρου τῆς ἐργασίας, γιά τήν παραπομπή σ'αὐτά ὁποιουδήποτε κακόβουλου παραβάτη τοῦ μέτρου αὐτοῦ, γιά τή συστηματική δουλιά στήν πλειοψηφία μέ σκοπό τό ἀνέβασμα τοῦ μέτρου αὐτοῦ—ὅλα αὐτά προβάλλουν σάν τό πιό φλέγον καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Πρέπει, ὅσο εἶναι δυνατό, νά ἔχουμε ὑπόψη ὅτι στήν ἀστική κοινωνία ἕνα ἀπό τά κύρια ὅπλα τῆς κοινωνικῆς διαπαιδαγώγησης, καί συγκεκριμένα ὁ Τύπος, δέν ἐκπλήρωνε ἐντελῶς τό καθῆκον του στόν ἐξεταζόμενο τομέα. Καί ὥς τώρα ὁ δικός μας; ὁ σοβιετικός Τύπος βρίσκεται ἀκόμη σέ σημαντικό βαθμό κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν παλιῶν συνηθειῶν καί τῶν παλιῶν παραδόσεων τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. Αὐτό βρίσκει τήν ἀντανάκλασή του, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, στό ὅτι καί ὁ Τύπος μας συνεχίζει νά ἀφιερώνει, ὅπως καί ὁ παλιός ἀστικός Τύπος, πάρα πολλές στῆλες καί νά δίνει πάρα πολλή προσοχή στά μικροζητήματα τῆς πολιτικῆς, στά προσωπικά ζητήματα τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, μέ τά ὁποῖα οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν προσπαθοῦσαν νά ἀποσπάσουν τήν προσοχή τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἀπό τά πραγματικά σοβαρά, οὐσιαστικά καί βασικά ζητήματα τῆς ζωῆς τους. Καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἔχουμε νά ἐκπληρώσουμε σχεδόν ἐξαρχῆς ἕνα καθῆκον, πού γιά τήν ἐκπλήρωσή του ὑπάρχουν ὅλες οἱ

ὑλικές προϋποθέσεις, καί δέν λείπει παρά μόνο ἡ συνείδηση τῆς ἀναγκαιότητας αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος καί ἡ ἀπόφαση νά τό ἐκπληρώσουμε. Συγκεκριμένα, τό καθῆκον αὐτό εἶναι νά μετατρέψουμε τόν Τύπο ἀπό ὄργανο πού δημοσιεύει κατά πρῶτο λόγο τά πολιτικά νέα τῆς ἡμέρας, σέ ἕνα σοβαρό ὄργανο γιά τήν οἰκονομική διαπαιδαγώγηση τῶν μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ. Θά πρέπει νά πετύχουμε, καί θά πετύχουμε, ὥστε ὁ Τύπος πού ἐξυπηρετεῖ τίς σοβιετικές μάζες νά ἀφιερώνει λιγότερο χῶρο στά ζητήματα πού ἀφοροῦν τά πρόσωπα τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, ἤ τά ἐντελῶς ἀσήμαντα πολιτικά μέτρα πού ἀποτελοῦν τήν καθημερινή δράση, τή συνηθισμένη δουλιά ὅλων τῶν πολιτικῶν ὀργάνων. Ὁ Τύπος θά πρέπει νά βάλει σέ πρώτη θέση τά ζητήματα τῆς ἐργασίας παρμένα ἄμεσα ἀπό τήν πρακτική τους πλευρά. Ὁ Τύπος πρέπει νά γίνει ὄργανο τῆς ἐργασιακῆς κομμούνας, μέ τήν ἔννοια ὅτι θά δημοσιεύει ἀκριβῶς αὐτό πού προσπαθοῦσαν νά κρύψουν ἀπό τή μάζα οἱ διευθυντές τῶν καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων. Γιά τόν καπιταλιστή ἡ ἐσωτερική ὀργάνωση τῆς ἐπιχείρησής του ἦταν κάτι πού, χάρη στό ἐμπορικό μυστικό, κρυβόταν ἀπό τά μάτια τοῦ ἀμύητου κοινοῦ ἕνας τομέας ὅπου οἱ καπιταλιστές, ὅπως φαίνεται, ἤθελαν νά εἶναι παντοδύναμοι καί μονοκράτορες, ἐξασφαλισμένοι ὄχι μόνο ἀπό τήν κριτική, ὄχι μόνο ἀπό τήν ξένη παρέμβαση, ἀλλά καί ἀπό τά ξένα μάτια. Ἀντίθετα, γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀκριβῶς ἡ ὀργάνωση τῆς ἐργασίας στίς διάφορες μεγάλες ἐπιχειρήσεις καί στίς διάφορες ἀγροτικές κοινότητες ἀποτελεῖ τό κυριότερο, τό πιό ζωτικό καί τό πιό ἐπίκαιρο πρόβλημα ὅλης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Τό πρῶτο καί τό κυριότερο μέσο γιά νά ἀνέβει ἡ αὐτοπειθαρχία τῶν ἐργαζομένων καί γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τίς παλιές, ἐντελῶς ἀκατάλληλες μεθόδους ἐργασίας, ἤ μεθόδους ἀποφυγῆς τῆς ἐργασίας, πού ἐπικρατοῦσαν στήν καπιταλιστική κοινωνία—τό κυριότερο μέσο πρέπει νά εἶναι ὁ Τύπος πού ἀποκαλύπτει τίς ἐλλείψεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς κάθε ἐργασιακῆς κομμούνας, καυτηριάζει ἀμείλικτα αὐτές τίς ἐλλείψεις, ἀποκαλύπτει ἀνοιχτά ὅλες τίς πληγές τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς καί προσφεύγει ἔτσι στήν κοινή γνώμη τῶν ἐργαζομένων γιά τή θεραπεία αὐτῶν τῶν πληγῶν. Ἄς ἔχουμε δέκα φορές λιγότερο δημοσιογραφικό ὑλικό (ἴσως θά ἦταν καλό νά εἴχαμε 100 φορές λιγότερο), δημοσιογραφικό ὑλικό ἀφιερωμένο στή λεγόμενη ἐπικαιρότητα, ἄς κυκλοφορεῖ ὅμως στή χώρα μας

σέ έκατοντάδες χιλιάδες καί σέ έκατομμύρια άντίτυπα ό Τύπος πού ένημερώνει όλόκληρο τόν πληθυσμό σχετικά μέ τήν ύποδειγματική όργάνωση τῆς έργασίας στίς λίγες έργασιακές κομμοῦνες τοῦ κράτους πού προπορεύονται άπό τίς ἄλλες. Κάθε φάμπρικα, κάθε άγροτικός συνεταιρισμός καί γεωργική έπιχείρηση, κάθε χωριό, πού μέ τήν έφαρμογή τοῦ νόμου γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς περνάει σέ μιά καινούργια γεωργική καλλιέργεια, εἶναι τώρα—μέ τήν ἔννοια τῶν δημοκρατικῶν βάσεων τῆς Σοβιετικῆς έξουσίας—μιά αύτοτελής κομμούνα μέ έσωτερική όργάνωση τῆς έργασίας. Σέ καθεμιά άπ'αύτές τίς κομμοῦνες τό δυνάμωμα τῆς αύτοπειθαρχίας τῶν έργαζομένων, ή ίκανότητά τους νά συνεργάζονται κανονικά μέ τούς καθοδηγητές-είδικούς, ἔστω καί ἄν αύτοί προέρχονται άπό τήν άστική διανόηση, ή έξασφάλιση άπομέρους τους πρακτικῶν άποτελεσμάτων μέ τήν ἔννοια τῆς αὔξησης τῆς παραγωγικότητας τῆς έργασίας, τῆς οίκονομίας τῆς άνθρώπινης έργασίας, τῆς προφύλαξης τῶν προϊόντων άπό τήν πρωτάκουστη λεηλασία άπό τήν όποία ύποφέρουμε πάρα πολύ σήμερα—νά ποιό πρέπει νά εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν δημοσιευμάτων τοῦ σοβιετικοῦ μας Τύπου. Νά ποιό δρόμο μποροῦμε καί πρέπει νά άκολουθήσουμε, ὥστε ή δύναμη τοῦ παραδείγματος νά άποβεῖ κατά πρῶτο λόγο ήθικό—κι'ἔπειτα καί ύποχρεωτικό—πρότυπο γιά τήν όργάνωση τῆς έργασίας στή νέα Σοβιετική Ρωσία.

Στήν καπιταλιστική κοινωνία ύπῆρξαν πολλές περιπτώσεις πού όρισμένοι ἄνθρωποι προσπάθησαν νά όργανώσουν έργασιακές κομμοῦνες, έλπίζοντας νά πείσουν είρηνικά καί άνώδυνα τήν άνθρωπότητα γιά τά πλεονεκτήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί νά έξασφαλίσουν τήν έφαρμογή του. Ἡ ἄποψη αύτή καί οί μέθοδοι αύτές δράσης προκαλοῦν έντελῶς δικαιολογημένα μειδιάματα στούς έπαναστάτες μαρξιστές, γιατί τό νά προσπαθεῖς νά πετύχεις μέσα σέ συνθῆκες καπιταλιστικῆς σκλαβιᾶς όποιεσδήποτε ριζικές άλλαγές μέ μεμονωμένα παραδείγματα θά ἦταν πραγματικά ἕνα ὄνειρο έντελῶς μάταιο, πού στήν πράξη όδηγεῖ ἤ σέ θνησιγενεῖς έπιχειρήσεις, ἤ στή μετατροπή αύτῶν τῶν έπιχειρήσεων σέ ένώσεις μικροκαπιταλιστῶν.

Αύτή ή συνήθεια νά βλέπουν μέ είρωνεία καί περιφρόνηση τή σημασία τοῦ παραδείγματος σέ μιά μαζική λαϊκή οίκονομία έκδηλώνεται καμιά φορά καί τώρα σέ άνθρώπους πού

δέν μπῆκαν στό νόημα τῆς ριζικῆς ἀλλαγῆς πού ἐπῆλθε μέ τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο. Τώρα πού ἡ γῆ ἔπαψε νά εἶναι ἀτομική ἰδιοκτησία, πού οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια σχεδόν ἔπαψαν νά εἶναι ἀτομική ἰδιοκτησία καί στό πιό κοντινό μέλλον ἀσφαλῶς θά πάψουν νά εἶναι ἀτομική ἰδιοκτησία—(γιά τή Σοβιετική ἐξουσία—στήν κατάσταση πού βρίσκεται σήμερα—δέν ὑπάρχει ἀπολύτως καμιά δυσκολία νά ἐκδόσει τά σχετικά διατάγματα)—τώρα τό παράδειγμα τῆς ἐργασιακῆς κομμούνας, πού λύνει καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλο μέσο τά ὀργανωτικά προβλήματα, ἀπόκτησε τεράστια σημασία. Ἀκριβῶς τώρα πρέπει νά φροντίσουμε ὥστε ἡ πείρα τοῦ νέου τρόπου ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς σέ ξεχωριστές πόλεις, σέ ξεχωριστές ἐπιχειρήσεις, σέ ξεχωριστές ἀγροτικές κοινότητες—πού ἀποτελεῖ πλούσιο καί ἐξαιρετικά πολύτιμο ὑλικό—ἡ πείρα αὐτή νά γίνει κτῆμα τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

Ἀκόμη καί σήμερα ἀσκεῖ σημαντική πίεση πάνω μας ἡ παλιά κοινή γνώμη τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἄν κοιτάξεις τίς ἐφημερίδες μας, εὔκολα θά πειστεῖς ὅτι ἐξακολουθοῦμε νά ἀφιερώνουμε πάρα πολύ χῶρο στά ζητήματα πού βάζει ἡ ἀστική τάξη—μέ αὐτά θέλει νά ἀποσπάσει τήν προσοχή τῶν ἐργαζομένων ἀπό τά συγκεκριμένα πρακτικά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνασυγκρότησης. Πρέπει νά μετατρέψουμε—καί θά μετατρέψουμε—τόν Τύπο ἀπό ὄργανο ἐντυπωσιακῶν εἰδήσεων, ἀπό ἁπλό μηχανισμό ἀνακοίνωσης πολιτικῶν νέων, ἀπό ὄργανο πάλης ἐνάντια στήν ἀστική ψευτιά σέ μέσο οἰκονομικῆς ἀναδιαπαιδαγώγησης τῆς μάζας, σέ μέσο κατατόπισης τῆς μάζας γιά τό πῶς πρέπει νά ὀργανωθεῖ ἡ ἐργασία μέ καινούργιο τρόπο. Τά σοσιαλιστικά Κόμματα θά βάζουν στό μαῦρο πίνακα τίς ἐπιχειρήσεις ἤ τίς ἀγροτικές κοινότητες πού δέν παίρνουν ὑπόψη τους καμιά ἔκκληση ἤ ἀπαίτηση σχετικά μέ τήν ἀποκατάσταση τῆς αὐτοπειθαρχίας καί τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί θά τίς μεταφέρουν ἤ στήν κατηγορία ἄρωστων ἐπιχειρήσεων, πού πρέπει νά παρθοῦν μέτρα γιά τήν ἐξυγίανσή τους μέ εἰδικές ἐπεμβάσεις—εἰδικά μέτρα καί διατάξεις —ἤ στήν κατηγορία τῶν προστιμαρισμένων ἐπιχειρήσεων πού ὑπόκεινται σέ κλείσιμο καί πού οἱ μέτοχοί τους πρέπει νά παραπεμφθοῦν στό λαϊκό δικαστήριο. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ θεσμοῦ τῆς δημοσιότητας στόν τομέα αὐτό θά ἀποτελέσει αὐτή καθαυτή μιά τεράστια μεταρύθμιση καί θά βοηθήσει τίς πλατιές λαϊκές μάζες νά συμμετέχουν αὐτο-

τελῶς στή λύση αὐτῶν τῶν προβλημάτων πού περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο ἀφοροῦν τίς μάζες. Ὡς τά σήμερα κάναμε πολύ λίγα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή, ἀκριβῶς γιατί ἐκεῖνο πού οἱ ξεχωριστές ἐπιχειρήσεις, οἱ ξεχωριστές κοινότητες τό κρατοῦσαν κρυφό ἀπό τό κοινό, ἐξακολουθεῖ νά παραμένει μυστικό, ὅπως καί πρίν, πράγμα πού ἐξηγοῦνταν στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, μά πού εἶναι ἐντελῶς ἀνόητο καί παράλογο σέ μιά κοινωνία ἡ ὁποία θέλει νά πραγμὰτοποιήσει τό σοσιαλισμό. Ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος, πού δέν μποροῦσε νά ἐκδηλωθεῖ στήν καπιταλιστική κοινωνία, θά ἀποκτήσει τεράστια σημασία στήν κοινωνία, ἡ ὁποία ἔχει καταργήσει τήν ἀτομική ἰδιοκτησία πάνω στή γῆ καί τίς φάμπρικες—ὄχι μόνο γιατί ἐδῶ θά ἀκολουθήσουν, ἴσως, τό καλύτερο παράδειγμα, ἀλλά καί γιατί τό καλύτερο παράδειγμα ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς θά συνοδεύεται ἀναπόφευκτα ἀπό ἕνα ξαλάφρωμα τῆς ἐργασίας καί ἀπό μιάν αὔξηση τῆς κατανάλωσης γιά ἐκείνους πού ἐφάρμοσαν αὐτή τήν καλύτερη ὀργάνωση. Κι'ἐδῶ, σέ σύνδεση μέ τό ζήτημα τῆς σημασίας τοῦ Τύπου, σάν ὀργάνου οἰκονομικῆς ἀναδιοργάνωσης καί ἀναδιαπαιδαγώγησης τῶν μαζῶν, πρέπει νά θίξουμε καί τό ζήτημα τῆς σημασίας τοῦ Τύπου στήν ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας.

Ἡ ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας πρέπει νά κατέχει περίοπτη θέση ἀνάμεσα στά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στόν οἰκονομικό τομέα. Οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι, κάνοντας κριτική στό σοσιαλισμό, πολλές φορές ἰσχυρίστηκαν πώς οἱ σοσιαλιστές ἀρνοῦνται δῆθεν τή σημασία τῆς ἅμιλλας, ἤ, δέν ἀφήνουν περιθώρια γιά ἅμιλλα μέσα στό σύστημά τους, ἤ, ὅπως λέγανε, στό σχέδιό τους κοινωνικῆς ὀργάνωσης. Εἶναι περιττό νά ποῦμε πόσο ἀνόητη εἶναι αὐτή ἡ κατηγορία, πού πολλές φορές τή διέψευσε ὁ σοσιαλιστικός Τύπος. Οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι μπέρδεψαν, ὅπως πάντα, τό πρόβλημα τῶν ἰδιομορφιῶν τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας μέ τό πρόβλημα μιᾶς ἄλλης μορφῆς ὀργάνωσης τῆς ἅμιλλας. Οἱ σοσιαλιστές ποτέ δέν τάχθηκαν ἐνάντια στήν ἅμιλλα αὐτή καθαυτή, τάχθηκαν μόνο ἐνάντια στόν ἀνταγωνισμό. Καί ὁ ἀνταγωνισμός ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη μορφή ἅμιλλας, χαρακτηριστική γιά τήν καπιταλιστική κοινωνία, εἶναι ἡ πάλη τῶν διαφορων παραγωγῶν γιά ἕνα κομμάτι ψωμί καί γιά ἐπιροή, γιά μιά θέση στήν ἀγορά. Ἡ ἐξάλειψη τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, σάν πάλης πού συνδέεται μόνο μέ τήν ἀγορά τῶν παραγωγῶν,

δέν σημαίνει καθόλου ἐξάλειψη τῆς ἅμιλλας. Ἀπεναντίας, ἴσα-ἴσα ἡ ἐξάλειψη τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς καί τοῦ καπιταλισμοῦ θά κάνει δυνατό νά ὀργανωθεῖ ἡ ἅμιλλα ὄχι μέ τίς θηριώδεις, ἀλλά μέ τίς ἀνθρώπινες μορφές της. Ἀκριβῶς σήμερα στή Ρωσία, ἔχοντας τίς βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας πού δημιούργησε ἡ Σοβιετική Δημοκρατία καί πέρνοντας ὑπόψη τά οἰκονομικά γνωρίσματα τά ὁποῖα χαρακτηρίζουν τή Ρωσία μέ τίς ἀπέραντες ἐκτάσεις της καί τήν τεράστια ποικιλία τῶν συνθηκῶν—ἀκριβῶς τώρα ἡ ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές πρέπει νά ἀποτελέσει γιά μᾶς ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα καί τά πιό εὐγενικά καθήκοντα τῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς κοινωνίας.

Εἴμαστε ὑπέρ τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Καί πρέπει νά καταλάβουμε καλά ὅτι ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός διαφέρει πάρα πολύ καί ἀπό τό γραφειοκρατικό συγκεντρωτισμό καί ἀπό τόν ἀναρχισμό. Οἱ ἀντίπαλοι τοῦ συγκεντρωτισμοῦ προβάλλουν πάντοτε τήν αὐτονομία καί τήν ὁμοσπονδία, σάν μέσα πάλης ἐνάντια στά ἀπρόβλεπτα στοιχεῖα τοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Στήν πραγματικότητα ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός δέν ἀποκλείει καθόλου τήν αὐτονομία, ἀλλά ἀντίθετα προϋποθέτει κατανάγκη τήν ὕπαρξή της. Στήν πραγματικότητα, ἀκόμη καί ἡ ὁμοσπονδία, ἄν ἐφαρμόζεται μέσα σέ λογικά ἀπό οἰκονομική ἄποψη ὅρια, ἄν βασίζεται σέ σοβαρές ἐθνικές ἰδιομορφίες πού κάνουν πραγματικά ἀναγκαῖο κάποιο κρατικό διαχωρισμό—ἀκόμη καί ἡ ὁμοσπονδία δέν ἔρχεται καθόλου σέ ἀντίθεση μέ τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό. Μέσα σέ ἕνα πραγματικά δημοκρατικό καθεστώς, καί πολύ περισσότερο μέσα στή σοβιετική ὀργάνωση τοῦ κράτους, ἡ ὁμοσπονδία ἀποτελεῖ, σχεδόν πάντα, ἁπλῶς ἕνα μεταβατικό βῆμα πρός τό γνήσιο δημοκρατικό συγκεντρωτισμό. Τό παράδειγμα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας μᾶς δείχνει ἐξαιρετικά παραστατικά ὅτι ἡ ὁμοσπονδία, πού τώρα καθιερώνουμε καί θά ἐξακολουθήσουμε νά καθιερώνουμε, θά ἀποτελέσει ἀκριβῶς τό πιό σίγουρο βῆμα γιά μιά πιό σταθερή συνένωση τῶν διάφορων ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας σέ ἕνα ἑνιαῖο, δημοκρατικό καί συγκεντρωτικό Σοβιετικό κράτος.

Καί ὅπως ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός δέν ἀποκλείει καθόλου τήν αὐτονομία καί τήν ὁμοσπονδία, ἔτσι δέν ἀποκλείει καθόλου, μά ἀντίθετα προϋποθέτει τήν ἀπόλυτη ἐλευ-

θερία τῶν διάφορων περιοχῶν, ἀκόμη καί τῶν διάφορων κοινοτήτων μέσα στό κράτος όσοναφορᾶ τήν ἐπεξεργασία διάφορων μορφῶν καί τῆς κρατικῆς, καί τῆς κοινωνικῆς, καί τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό λαθεμένο ἀπό τό μπέρδεμα τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ μέ τή γραφειοκρατία καί τά καλούπια. Τό καθῆκον μας τώρα εἶναι νά ἐφαρμόσουμε ἀκριβῶς τό δημοκρατικό συγκεντρωτισμό στόν τομέα τῆς οἰκονομίας, νά ἐξασφαλίσουμε ἀπόλυτη ἁρμονία καί συντονισμό στή λειτουργία τῶν οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων, ὅπως εἶναι οἱ σιδηρόδρομοι, τά ταχυδρομεῖα, οἱ τηλέγραφοι καί τά ἄλλα μέσα μεταφορᾶς κτλ. Ταυτόχρονα ὅμως ὁ συγκεντρωτισμός μέ τήν πραγματικά δημοκρατική του ἔννοια προϋποθέτει τή δυνατότητα, πού γιά πρώτη φορά δημιουργήθηκε στήν ἱστορία, γιά μιά πλήρη καί ἀνεμπόδιστη ἀνάπτυξη ὄχι μόνο τῶν τοπικῶν ἰδιομορφιῶν, ἀλλά καί τῆς τοπικῆς δημιουργικότητας, τῆς τοπικῆς πρωτοβουλίας, τῆς ποικιλομορφίας τῶν τρόπων, μεθόδων καί μέσων κίνησης πρός τό γενικό σκοπό. Γι'αὐτό, τό καθῆκον τῆς ὀργάνωσης τῆς ἅμιλλας ἔχει δυό πλευρές: ἀπό τή μιά, ἀπαιτεῖ τήν ἐφαρμογή τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, ὅπως τόν περιγράψαμε πιό πάνω, καί ἀπό τήν ἄλλη, σημαίνει τή δυνατότητα νά βρεθεῖ ὁ πιό σωστός, ὁ πιό οἰκονομικός δρόμος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος τῆς Ρωσίας. Γενικά, ὁ δρόμος αὐτός εἶναι γνωστός. Συνίσταται στό πέρασμα στή μεγάλη οἰκονομία πού βασίζεται στήν ἐκμηχανισμένη βιομηχανία, στό πέρασμα πρός τό σοσιαλισμό. Ἀλλά οἱ συγκεκριμένοι ὅροι καί μορφές αὐτοῦ τοῦ περάσματος ἀναπόφευκτα εἶναι, καί πρέπει νά εἶναι, πολύμορφοι, ἀνάλογα μέ τίς συνθῆκες μέσα στίς ὁποῖες ἀρχίζει τό κίνημα πού ἀποσκοπεῖ στή δημιουργία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί οἱ τοπικές διαφορές, καί οἱ ἰδιομορφίες τῆς οἰκονομικῆς συγκρότησης, καί ὁ τρόπος ζωῆς, καί ὁ βαθμός τῆς προετοιμασίας τοῦ πληθυσμοῦ, καί οἱ προσπάθειες γιά πραγματοποίηση τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου σχεδίου—ὅλα αὐτά πρέπει νά βροῦν τήν ἀντανάκλασή τους στόν ἰδιόμορφο δρόμο πρός τό σοσιαλισμό, στή μιά ἤ στήν ἄλλη κρατική ἐργασιακή κομμούνα. Ὅσο περισσότερη ποικιλομορφία αὐτοῦ τοῦ εἴδους θά ἔχουμε—ἄν φυσικά ἡ ποικιλομορφία αὐτή δέν καταντήσει μανία πρωτοτυπίας—τόσο πιό σίγουρα καί τόσο πιό γρήγορα θά ἐξασφαλίσουμε τόσο τήν ἐπίτευξη τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, ὅσο καί τήν πραγμάτωση τοῦ σοσιαλιστικοῦ

συστήματος οἰκονομίας. Τώρα δέν μένει παρά νά ὀργανώσουμε τήν ἅμιλλα, δηλαδή νά ἐξασφαλίσουμε μιά δημοσιότητα, πού θά δίνει σέ ὅλες τίς κοινότητες τοῦ κράτους τή δυνατότητα νά ἐκλαϊκεύουν τίς μεθόδους οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης πού χρησιμοποιήθηκαν στά διάφορα μέρη, νά ἐξασφαλίσουμε, δεύτερο, τή δυνατότητα σύγκρισης τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς κίνησης πρός τό σοσιαλισμό στίς διάφορες κρατικές κομμοῦνες, νά ἐξασφαλίσουμε, τρίτο, τή δυνατότητα στίς διάφορες κοινότητες νά ἀξιοποιοῦν πρακτικά τήν πείρα πού ἀποκτιέται σέ ἄλλες κοινότητες, νά ἐξασφαλίσουμε τή δυνατότητα ἀνταλλαγῆς τῶν ὑλικῶν ἐκείνων δυνάμεων—καί τῶν ἀνθρώπινων δυνάμεων—πού ἀξιοποιήθηκαν μέ τόν καλύτερο τρόπο στόν ἀντίστοιχο τομέα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας ἤ τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης. Τσακισμένοι ἀπό τό καπιταλιστικό καθεστώς δέν μποροῦμε τώρα οὔτε νά φανταστοῦμε καλά-καλά τί πλούσιες δυνάμεις κρύβονται μέσα στίς μάζες τῶν ἐργαζομένων, μέσα στήν ποικιλομορφία πού παρουσιάζουν οἱ κομμοῦνες ἑνός μεγάλου κράτους, μέσα στούς διανοούμενους πού δούλευαν μέχρι τώρα σάν ἄβουλοι καί ἄλαλοι ἐκτελεστές τῶν ὑποδείξεων τῶν καπιταλιστῶν, τί δυνάμεις κρύβονται καί τί δυνάμεις μποροῦν νά ξεδιπλωθοῦν μέσα στή σοσιαλιστική ὀργάνωση τῆς κοινωνίας. Δική μας δουλιά εἶναι μόνο νά καθαρίσουμε τό δρόμο γιά ὅλες αὐτές τίς δυνάμεις. Καί ἄν θεωρήσουμε τήν ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας καθῆκον τοῦ κράτους μας, τότε—μέ τόν ὅρο ὅτι θά ἐφαρμόζονται οἱ σοβιετικές ἀρχές κρατικῆς συγκρότησης, μέ τόν ὅρο ὅτι θά ἔχει καταργηθεῖ ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία γῆς, καθώς καί ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στίς φάμπρικες, στά ἐργοστάσια κτλ.—τά ἀποτελέσματα θά φανοῦν ἀναπόφευκτα καί θά μᾶς ὑπαγορεύσουν τίς παραπέρα μορφές οἰκοδόμησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XI

Ἡ ἀπόφαση τοῦ Ἔκτακτου συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, πού ἀνάφερα στήν ἀρχή, μιλάει ἀνάμεσα στά ἄλλα καί γιά τήν ἀνάγκη νά δημιουργηθεῖ μιά νοικοκυρεμένη καί γερή ὀργάνωση*. Σήμερα τό ὀργανωτικό ἐπίπεδο τόσο τῶν σοβιετικῶν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 122-123. *Ἡ Σύντ.*

ἱδρυμάτων, ὅσο καί τῶν οἰκονομικῶν μονάδων πού δροῦν στά πλαίσια τῆς Ρωσίας, εἶναι ἐξαιρετικά χαμηλό. Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἐπικρατεῖ μιά κατάσταση ἐξαιρετικῆς ἀποδιοργάνωσης.

Θά ἦταν ὅμως λάθος νά θεωρήσουμε αὐτή τήν κατάσταση σάν κατάσταση κατάρευσης, χρεοκοπίας καί κατάπτωσης. Ἄν ὁ ἀστικός Τύπος τή θεωρεῖ τέτοια, εἶναι εὐνόητο ὅτι τά συμφέροντα τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν ὑποχρεώνουν τούς ἀνθρώπους νά βλέπουν ἔτσι τά πράγματα ἤ, πιό σωστά, τούς ὑποχρεώνουν νά προσποιοῦνται ὅτι τά βλέπουν ἔτσι. Στήν πραγματικότητα ὅμως κάθε ἄνθρωπος πού μπορεῖ νά δεῖ τά πράγματα ἀπό ἱστορική κάπως πλευρά, δέν θά ἀμφιβάλει οὔτε ἕνα δευτερόλεπτο πώς ἡ σημερινή κατάσταση ἀποδιοργάνωσης εἶναι κατάσταση περάσματος — περάσματος ἀπό τό παλιό στό καινούργιο, εἶναι μιά κατάσταση ἀνάπτυξης αὐτοῦ τοῦ καινούργιου. Τό πέρασμα ἀπό τό παλιό στό καινούργιο, ὅταν συντελεῖται τόσο ἀπότομα, ὅπως συντελεῖται στή Ρωσία ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1917 καί δῶ, προϋποθέτει φυσικά μιά τεράστια καταστροφή κάθε παλιωμένου καί ἀπονεκρωμένου πού ὑπάρχει στήν κοινωνική ζωή. Καί εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ ἀναζήτηση τοῦ καινούργιου δέν μπορεῖ νά δόσει μονομιᾶς τίς μορφές ἐκεῖνες πού καθορίστηκαν, ἐπικράτησαν, σχεδόν ἀπολιθώθηκαν καί ἀποστεώθηκαν, καί πού παλιότερα διαμορφώνονταν ἀπό αἰῶνες καί διατηροῦνταν ἐπί αἰῶνες. Οἱ σημερινοί σοβιετικοί θεσμοί καί οἱ οἰκονομικές ἐκεῖνες ὀργανώσεις πού χαρακτηρίζονται ἀπό τήν ἔννοια τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου στή βιομηχανία — αὐτές οἱ ὀργανώσεις βρίσκονται ἀκόμη σέ περίοδο ζύμωσης καί πλήρους ἀστάθειας. Στίς ὀργανώσεις αὐτές, φυσικά, τό πνεῦμα τῶν συζητήσεων ἤ, σάν νά λέμε, τό πνεῦμα τῶν συγκεντρώσεων, ὑπερέχει ἀπό τό πρακτικό πνεῦμα. Καί δέν μπορεῖ νά γίνει ἀλλιῶς, γιατί, ἄν δέν τραβηχτοῦν καινούργια στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ στήν κοινωνική οἰκοδόμηση, ἄν δέν ἀφυπνιστεῖ ἡ δραστηριότητα τῶν πλατιῶν μαζῶν πού μέχρι τώρα κοιμοῦνταν, οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνεται γιά ὁποιονδήποτε ἐπαναστατικό μετασχηματισμό. Οἱ ἀτέλειωτες συζητήσεις καί οἱ ἀτέλειωτες συγκεντρώσεις — γι᾽ αὐτές μιλάει τόσο συχνά καί μέ τόση κακία ὁ ἀστικός Τύπος — ἀποτελοῦν ἕνα ἀναγκαστικό πέρασμα τῶν μαζῶν, πού ἀκόμη εἶναι ἐντελῶς ἀπροετοίμαστες γιά τήν κοινωνική οἰκοδόμηση, πέρασμα ἀπό τόν ἱστορικό λήθαργο στήν καινούργια ἱστορική δημιουργία. Δέν εἶναι καθόλου φοβερό τό γεγονός ὅτι σέ ὁρισμένα μέρη τό

πέρασμα αὐτό παρατείνεται,ἤ τό γεγονός ὅτι ἡ προετοιμασία τῶν μαζῶν γιά τόν καινούργιο τρόπο δουλιᾶς δέν προχωρεῖ μέ τήν ταχύτητα πού μπορεῖ νά ὀνειρεύεται ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος συνήθισε νά δουλεύει μόνος του καί δέν καταλαβαίνει τί σημαίνει νά σηκώσεις γιά μιά αὐτοτελή πολιτική ζωή ἑκατοντάδες, χιλιάδες καί ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Καταλαβαίνοντας ὅμως αὐτό τό πράγμα, πρέπει ἐπίσης νά καταλάβουμε καί τή στροφή πού ἐπέρχεται ἀπ᾿αὐτή τήν ἄποψη. Ἐφόσον οἱ σοβιετικοί θεσμοί δέν εἶχαν ἀκόμη ἐπεκταθεῖ σέ ὅλη τή Ρωσία, ἐφόσον ἡ κοινωνικοποίηση τῆς γῆς καί ἡ ἐθνικοποίηση τῶν ἐργοστασίων ἀποτελοῦσαν ἐξαίρεση ἀπό τό γενικό κανόνα, ἦταν φυσικό καί ἡ κοινωνική διαχείριση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας νά μή μπορεῖ ἀκόμη νά ξεπεράσει (ἄν πάρουμε τά πράγματα σέ πανεθνική κλίμακα) τό προκαταρκτικό, τό προπαρασκευαστικό στάδιο τῶν συζητήσεων, τό στάδιο τῆς μελέτης, τό στάδιο τῆς ἑρμηνείας. Τώρα ἀκριβῶς ἐπέρχεται ἡ καμπή, οἱ σοβιετικοί θεσμοί ἔχουν ἐπεκταθεῖ σέ ὅλη τή Ρωσία. Ἀπό τούς μεγαλορώσους μεταπήδησαν στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἄλλων ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας. Ἡ κοινωνικοποίηση τῆς γῆς στό χωριό καί ὁ ἐργατικός ἔλεγχος στίς πόλεις ἔπαψαν νά ἀποτελοῦν ἐξαίρεση, ἔγιναν, ἀντίθετα, κανόνας.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ ἐξαιρετικά κρίσιμη καί μάλιστα ἀπελπιστική κατάσταση τῆς χώρας ὁσοναφορᾶ τήν ἐξασφάλιση ἔστω καί μιᾶς ἁπλῆς δυνατότητας συντήρησης γιά τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, ὁσοναφορᾶ τήν ἐξασφάλισή του ἀπό τήν πείνα — οἱ οἰκονομικές αὐτές συνθῆκες ἀπαιτοῦν ἐπιτακτικά νά φτάσουμε σέ συγκεκριμένα πρακτικά ἀποτελέσματα. Τό χωριό θά μποροῦσε νά διατραφεῖ μέ τά δικά του σιτηρά — αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητο — θά μπορέσει ὅμως νά διατραφεῖ μόνο στήν περίπτωση πού θά γίνει πραγματικά μέ ὅλη τήν αὐστηρότητα καταγραφή ὅλων τῶν σιτηρῶν πού ὑπάρχουν καί θά καταστεῖ δυνατό νά μοιραστοῦν σέ ὅλο τόν πληθυσμό μέ τή μεγαλύτερη οἰκονομία καί περισυλλογή. Γιά μιά σωστή, ὅμως, διανομή ἀπαιτεῖται καί σωστή ὀργάνωση τῶν μεταφορῶν. Μά ἀκριβῶς οἱ μεταφορές ἔπαθαν τίς πιό μεγάλες καταστροφές ἀπό τόν πόλεμο. Καί γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν μεταφορῶν σέ μιά χώρα, ὅπως ἡ Ρωσία, ὅπου οἱ ἀποστάσεις εἶναι τόσο τεράστιες, χρειάζεται πρίν ἀπόλα μιά νοικοκυρεμένη καί γερή ὀργάνωση καί, ἴσως, πραγματικά, ἑκατομμύρια ἄνθρωποι πού νά δουλεύουν σάν ρολόι. Τώρα φτάσαμε σ᾿ἐκεῖνο ἀκριβῶς τό σημεῖο καμπῆς ὅπου πρέπει, χωρίς νά σταματήσουμε καθόλου τήν προε-

τοιμασία τῶν μαζῶν γιά τή συμμετοχή τους στήν κρατική καί οἰκονομική διεύθυνση ὅλων τῶν κοινωνικῶν ὑποθέσεων, χωρίς νά τίς ἐμποδίζουμε καθόλου στή διεξοδικότατη συζήτηση ἀπό μέρους τους τῶν νέων καθηκόντων (ἀπεναντίας, νά τίς βοηθᾶμε μέ κάθε τρόπο νά κάνουν αὐτή τή συζήτηση καί νά καταλήγουν αὐτοτελῶς σέ σωστές λύσεις), πρέπει ταυτόχρονα νά ἀρχίσουμε νά ξεχωρίζουμε αὐστηρά δυό εἰδῶν δημοκρατικές λειτουργίες: ἀπό τό ἕνα μέρος—οἱ συζητήσεις, οἱ συγκεντρώσεις, ἀπό τό ἄλλο— ἡ καθιέρωση τῆς πιό αὐστηρῆς εὐθύνης γιά τά ἐκτελεστικά ὄργανα καί ἡ ἀναντίρρητη ἐργασιακή, πειθαρχημένη, ἐθελοντική ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν καί τῶν διατάξεων, πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά νά δουλεύει ὁ οἰκονομικός μηχανισμός ἀκριβῶς σάν ρολόι. Δέν μποροῦμε νά περάσουμε ἀμέσως σ' αὐτό καί θά ἦταν σχολαστικισμός ἤ καί κακοήθης προβοκάτσια νά ζητοῦσε κανείς κάτι τέτιο πρίν ἀπό λίγους μῆνες. Γενικά ὁ μετασχηματισμός αὐτός δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ μέ κανένα διάταγμα, μέ καμιά ἐντολή. Ἔφτασε ὅμως ἡ ὥρα πού κεντρικό σημεῖο ὅλης τῆς ἐπαναστατικῆς, ἀναμορφωτικῆς δράσης μας γίνεται ἀκριβῶς ἡ πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ μετασχηματισμοῦ. Τώρα ὁ μετασχηματισμός αὐτός προετοιμάστηκε, τώρα οἱ συνθῆκες ἔχουν ὡριμάσει, καί τώρα δέν ἐπιτρέπεται νά τόν ἀναβάλλουμε παραπέρα καί νά περιμένουμε περισσότερο. Τελευταῖα, κατά τή συζήτηση τοῦ προβλήματος τῆς ἀναδιοργάνωσης καί τῆς ὀρθῆς ρύθμισης τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν γεννήθηκε τό ἐρώτημα κατά πόσο ἡ μονοπρόσωπη διοικητική ἐξουσία (ἐξουσία πού θά μποροῦσε νά ὀνομαστεῖ δικτατορική ἐξουσία) συμβιβάζεται μέ τίς δημοκρατικές ὀργανώσεις γενικά, μέ τήν ἀρχή τῆς συλλογικῆς διεύθυνσης ἰδιαίτερα, καί μέ τή σοβιετική σοσιαλιστική ἀρχή ὀργάνωσης εἰδικά. Δέν χωράει ἀμφιβολία πώς εἶναι πολύ διαδομένη ἡ γνώμη ὅτι τάχα δέν μπορεῖ νά γίνει κάν λόγος γιά ἕναν τέτιο συμβιβασμό, ἡ γνώμη ὅτι τάχα ἡ μονοπρόσωπη δικτατορική ἐξουσία δέν συμβιβάζεται οὔτε μέ τό δημοκρατισμό, οὔτε μέ τό σοβιετικό τύπο κράτους, οὔτε μέ τή συλλογικότητα στή διεύθυνση. Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό λαθεμένο ἀπό τή γνώμη αὐτή.

Ἡ δημοκρατική ἀρχή ὀργάνωσης—στήν ἀνώτερη ἐκείνη μορφή, ὅπου τά Σοβιέτ ἐφαρμόζουν τίς προτάσεις καί τίς ἀπαιτήσεις γιά ἐνεργό συμμετοχή τῶν μαζῶν καί ὄχι μόνο στή συζήτηση τῶν γενικῶν κανόνων, ἀποφάσεων καί νόμων, ὄχι μόνο στόν ἔλεγχο γιά τήν ἐφαρμογή τους, ἀλλά καί ἄμεσα κατά

τήν ἐφαρμογή τους — σημαίνει ὅτι γιά κάθε ἀντιπρόσωπο τῆς μάζας, γιά κάθε πολίτη πρέπει νά δημιουργηθοῦν τέτιες συνθῆκες, ὥστε νά μπορεῖ νά παίρνει μέρος καί στή συζήτηση γιά τούς νόμους τοῦ κράτους, καί στήν ἐκλογή τῶν ἀντιπροσώπων του, καί στήν ἐφαρμογή τῶν νόμων τοῦ κράτους. Αὐτό ὅμως δέν σημαίνει καθόλου ὅτι θά ἀνεχθοῦμε καί τό παραμικρό χάος ἤ τήν παραμικρή ἀταξία σχετικά μέ τό ποιός εὐθύνεται σέ κάθε χωριστή περίπτωση γιά τίς συγκεκριμένες ἐκτελεστικές λειτουργίες, γιά τήν πραγματοποίηση συγκεκριμένων διατάξεων, γιά τή διεύθυνση ἑνός συγκεκριμένου προτσές τῆς κοινῆς ἐργασίας σέ ὁρισμένο χρονικό διάστημα. Ἡ μάζα πρέπει νά ἔχει τό δικαίωμα νά ἐκλέγει τούς ὑπεύθυνους καθοδηγητές της. Ἡ μάζα πρέπει νά ἔχει τό δικαίωμα νά τούς ἀλλάζει, ἡ μάζα πρέπει νά ἔχει τό δικαίωμα νά ξέρει καί νά ἐλέγχει καί τό παραμικρό βῆμα τῆς δράσης τους. Ἡ μάζα πρέπει νά ἔχει τό δικαίωμα νά ἀναδείχνει ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς ἐργάτες-μέλη τῆς μάζας σέ διευθυντικές θέσεις. Αὐτό ὅμως δέν σημαίνει καθόλου ὅτι τό προτσές τῆς συλλογικῆς ἐργασίας θά μποροῦσε νά μένει χωρίς συγκεκριμένη διεύθυνση, χωρίς ἀκριβή καθορισμό τῆς εὐθύνης τοῦ διευθυντῆ, χωρίς τήν αὐστηρότατη τάξη πού δημιουργεῖται ἀπό τήν ἑνιαία θέληση τοῦ διευθυντῆ. Οὔτε οἱ σιδηρόδρομοι, οὔτε οἱ μεταφορές, οὔτε γενικά οἱ μεγάλες μηχανές καί ἐπιχειρήσεις μποροῦν νά λειτουργοῦν κανονικά, ἄν δέν ὑπάρχει ἡ ἑνότητα θέλησης πού συνδέει ὅλους, ὅσους ἐργάζονται σ᾽ἕνα οἰκονομικό ὄργανο, τό ὁποῖο δουλεύει σάν ρολόι. Ὁ σοσιαλισμός εἶναι γέννημα τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας. Καί ἄν οἱ ἐργαζόμενες μάζες, πού φέρνουν τό σοσιαλισμό, δέν μπορέσουν νά προσαρμόσουν τά ὄργανά τους στόν τρόπο πού πρέπει νά δουλεύει ἡ μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία, τότε οὔτε λόγος δέν μπορεῖ νά γίνει γιά ἐφαρμογή τοῦ σοσιαλισμοῦ. Νά γιατί, τή στιγμή αὐτή πού ἡ Σοβιετική ἐξουσία καί ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἔχουν ἀρκετά στερεωθεῖ, πού οἱ κύριες γραμμές τοῦ ἐχθροῦ πού ἀντιστέκεται, δηλαδή τῶν ἐκμεταλλευτῶν οἱ ὁποῖοι ἀντιστέκονται, ἔχουν ἀρκετά καταρεύσει καί καταστεῖ ἀκίνδυνες, τή στιγμή αὐτή πού ἡ προετοιμασία τῶν μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ γιά αὐτοτελή συμμετοχή σέ ὅλη τήν κοινωνική ζωή ἔχει ἀρκετά προχωρήσει, χάρη στή λειτουργία τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν, τή στιγμή αὐτή μπαίνει στήν πρώτη γραμμή τό καθῆκον νά διαχωριστοῦν αὐστηρότατα οἱ συζητήσεις καί οἱ συγκεντρώσεις ἀπό τήν ἀναντίρρητη ἐκτέλεση ὅλων τῶν ἐντολῶν

τοῦ διευθυντῆ. Αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά χωριστεῖ ἡ ἀπαραίτητη, ὠφέλιμη καί ἀπόλυτα παραδεκτή ἀπ'ὅλα τά Σοβιέτ προετοιμασία τῶν μαζῶν γιά τήν ἐφαρμογή ἑνός ὁρισμένου μέτρου καί γιά τόν ἔλεγχο τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ τοῦ μέτρου, ὅτι πρέπει νά χωριστεῖ ἡ προετοιμασία αὐτή ἀπό τήν ἴδια τήν ἐφαρμογή τοῦ μέτρου. Σήμερα οἱ μάζες μποροῦν — τά Σοβιέτ τούς τό ἐξασφαλίζουν αὐτό — νά πάρουν στά χέρια τους ὅλη τήν ἐξουσία καί νά ἑδραιώνουν διαρκῶς αὐτή τήν ἐξουσία. Γιά νά μήν ἔχουμε ὅμως τήν πολυπρόσωπη αὐτή ἐξουσία καί αὐτή τήν ἀνευθυνότητα, πού τώρα μᾶς δέρνουν σέ ἀπίστευτο βαθμό, πρέπει νά ξέρουμε μέ ἀκρίβεια ποιά ἀκριβῶς πρόσωπα ἔχουν ἐκλεγεῖ σέ θέσεις ὑπεύθυνων καθοδηγητῶν καί φέρουν τήν εὐθύνη γιά τή λειτουργία, γιά κάθε ἐκτελεστική λειτουργία ὅλου γενικά τοῦ οἰκονομικοῦ ὀργανισμοῦ. Γι'αὐτό χρειάζεται, ὅσο τό δυνατό πιό συχνά, ὅταν δίνεται καί ἡ παραμικρή δυνατότητα, νά καθορίζονται αἱρετά ὑπεύθυνα πρόσωπα γιά νά διευθύνουν ὅλο γενικά τόν οἰκονομικό ὀργανισμό μέ βάση τήν ἀρχή τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης. Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἐθελοντική ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ μονοπρόσωπου διευθυντῆ, εἶναι ἀπαραίτητο τό πέρασμα ἀπό τή μικτή ἐκείνη μορφή τῶν συζητήσεων, τῶν συνελεύσεων, τῆς ἐκτέλεσης καί — ταυτόχρονα — τῆς κριτικῆς, τοῦ ἐλέγχου καί τῆς διόρθωσης, στήν ἐντελῶς κανονική πορεία τῆς ἐκμηχανισμένης ἐπιχείρησης. Στήν τεράστια πλειοψηφία τους οἱ ἐργασιακές κομμοῦνες τῆς Ρωσίας, οἱ ἐργατικές καί ἀγροτικές μάζες ἀρχίζουν τώρα νά ἐκπληρώνουν αὐτό τό καθῆκον, ἔχουν ἀρχίσει κιόλας. Τό καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι νά ἀναλάβει τό ρόλο νά ἑρμηνεύσει αὐτή τήν καμπή, πού ἀρχίζει τώρα, καί νά νομιμοποιήσει τήν ἀναγκαιότητά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XII

Τό σύνθημα τοῦ πρακτικισμοῦ καί τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος δέν ἦταν πολύ δημοφιλές ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες. Μποροῦμε μάλιστα νά ποῦμε ὅτι στίς γραμμές τους δέν ὑπῆρξε ἄλλο σύνθημα λιγότερο δημοφιλές. Εἶναι πέρα γιά πέρα εὐνόητο πώς, ὅσον καιρό τό καθῆκον τῶν ἐπαναστατῶν ἦταν νά γκρεμίσουν τήν παλιά καπιταλιστική κοινωνία, ὄφειλαν νά κρατοῦν ἀρ-

νητική καί είρωνική στάση άπέναντι σ'αὐτό τό σύνθημα. Γιατί στήν πράξη κάτω ἀπό τό σύνθημα αὐτό κρυβόταν τότε—μέ τή μιά ή τήν ἄλλη μορφή—ή τάση τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τόν καπιταλισμό, ἤ χαλάρωσης τῆς πίεσης τοῦ προλεταριάτου πάνω στίς βάσεις τοῦ καπιταλισμοῦ, ἐξασθένισης τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης κατά τοῦ καπιταλισμοῦ. Εἶναι ἐντελῶς εὐνόητο ὅτι τά πράγματα δέν μποροῦσε παρά νά ἀλλάξουν ριζικά, ὅταν τό προλεταριάτο κατάκτησε τήν ἐξουσία, ὅταν ή ἐξουσία αὐτή κατοχυρώθηκε, ὅταν ἄρχισε ή δουλιά γιά τή δημιουργία σέ πλατιά κλίμακα τῶν βάσεων τῆς νέας, δηλαδή τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Ἐμεῖς καί τώρα, ὅπως τονίσαμε καί πιό πάνω, δέν ἔχουμε τό δικαίωμα νά ἀδυνατίσουμε καί στό ἐλάχιστο τή δουλιά μας, τόσο γιά νά πείσουμε τίς μάζες τοῦ πληθυσμοῦ γιά τήν ὀρθότητα τῶν ἰδεῶν μας, ὅσο καί γιά νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Τό βασικό ὅμως γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν δυό καθηκόντων τό ἔχουμε κάνει ἤδη. Βασικό κι'ἐπίκαιρο τώρα εἶναι αὐτό ἀκριβῶς τό σύνθημα τοῦ πρακτικισμοῦ καί τοῦ πρακτικοῦ πνεύματος. Κατά συνέπεια ἄμεσο, ὥριμο κι'ἐπιτακτικό καθῆκον τῆς ἡμέρας εἶναι νά προσελκύσουμε στή δουλιά τούς ἀστούς διανοούμενους. Θά ἦταν ἀνοησία, πού θά ἔφτανε τά ὅρια τοῦ γελοίου, ἄν τήν προσέλκυση αὐτή τήν ἔβλεπε κανείς σάν κάποια ταλάντευση τῆς ἐξουσίας, κάποια ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἤ κάποιο ἀπαράδεκτο συμβιβασμό μέ τήν ἀστική τάξη. Ὅποιος ἐκφράζει μιά τέτια γνώμη, ἐπαναλαβαίνει φράσεις χωρίς κανένα νόημα, πού ἀφοροῦν μιά ἐντελῶς διαφορετική περίοδο δράσης τῶν ἐπαναστατικῶν προλεταριακῶν κομμάτων. Ἀπεναντίας, ἀκριβῶς γιά νά ἐκπληρώσουμε τά ἐπαναστατικά μας καθήκοντα, ἀκριβῶς γιά νά μή καταντήσουν τά καθήκοντα αὐτά οὐτοπία ἤ εὐσεβής πόθος, ἀλλά γιά νά μετατραποῦν ἀληθινά σέ πραγματικότητα, γιά νά πραγματοποιηθοῦν ἀμέσως, γι'αὐτόν ἀκριβῶς τό σκοπό πρέπει τώρα νά βάλουμε σάν πρῶτο, ἄμεσο καί κυριότερο καθῆκον μας αὐτόν ἀκριβῶς τόν πρακτικισμό καί αὐτό τό πρακτικό πνεῦμα στήν ὀργανωτική μας δουλιά. Τώρα συγκεκριμένα μπαίνει τό ζήτημα νά καταπιαστοῦμε ὁλόπλευρα μέ τήν πρακτική ἀνέγερση τοῦ οἰκοδομήματος πού τό σχέδιό του τό ἔχουμε καταστρώσει ἀπό καιρό, παλέψαμε ἀρκετά δραστήρια γιά νά κατακτήσουμε τό ἔδαφος γιά τήν ἀνέγερσή του καί τό κατακτήσαμε ἀρκετά γερά· οἰκοδομικά ὑλικά ἔχουμε μαζέψει ἀρκετά καί πρέπει τώρα—σηκώνοντας γύρω του τίς σκαλωσιές, φορώντας τίς ἐργατικές

φόρμες, χωρίς νά φοβόμαστε μήπως τίς λερώσουμε άπό τά διάφορα βοηθητικά ύλικά καί έκτελώντας αύστηρά τίς έντολές τῶν άνθρώπων πού διευθύνουν τήν πρακτική δουλιά —πρέπει νά κτίζουμε, νά κτίζουμε καί συνεχῶς νά κτίζουμε αύτό τό οίκοδόμημα.

Ὡς ποιό βαθμό δέν γίνονται καμιά φορά κατανοητές οί άλλαγές πού άναφέραμε πιό πάνω σχετικά μέ τόν τρόπο πού μπαίνουν τά καθήκοντά μας, φαίνεται, άνάμεσα στά ἄλλα, άπό τήν τελευταία συζήτηση γιά τό ρόλο τῶν συνδικάτων[62]. Διατυπώθηκε ή ἄποψη (πού τήν ύποστηρίζουν οί μενσεβίκοι, έννοεῖται, ολοφάνερα μέ προβοκατόρικους σκοπούς δηλαδή νά μᾶς προκαλέσουν νά πάρουμε μέτρα πού συμφέρουν μόνο στήν άστική τάξη), διατυπώθηκε ή γνώμη ὅτι πρός τό συμφέρον τῆς διατήρησης καί τῆς στερέωσης τῆς ταξικῆς αύτοτέλειας τοῦ προλεταριάτου, τά συνδικάτα δέν πρέπει νά γίνουν κρατικές όργανώσεις. Ἡ γνώμη αύτή σκεπαζόταν μέ εύλογοφανεῖς, πολύ συνηθισμένες καί πολύ καλά άποστηθισμένες φράσεις γιά τήν πάλη τῆς έργασίας κατά τοῦ κεφαλαίου, γιά τήν άνάγκη τῆς ταξικῆς αύτοτέλειας τοῦ προλεταριάτου. Στήν πραγματικότητα ὅμως ή ἄποψη αύτή ἦταν καί έξακολουθεῖ νά εἶναι ή χονδροειδέστατη προβοκάτσια τῶν άστῶν, ή πολύ μεγάλη άπερισκεψία, δουλική έπανάληψη τῶν συνθημάτων τοῦ χτές, πράγμα πού φαίνεται άπό τήν άνάλυση τῶν νέων συνθηκῶν τῆς σημερινῆς ίστορικῆς περιόδου. Χτές τό κύριο καθῆκον τῶν συνδικάτων ἦταν ὁ άγώνας ένάντια στό κεφάλαιο καί ή ύπεράσπιση τῆς ταξικῆς αύτοτέλειας τοῦ προλεταριάτου. Χτές τό σύνθημα τῆς ήμέρας ἦταν: δυσπιστία άπέναντι στό κράτος, γιατί τό κράτος αύτό ἦταν άστικό. Σήμερα τό κράτος γίνεται καί ἔγινε προλεταριακό. Ἡ έργατική τάξη γίνεται καί ἔγινε κυρίαρχη τάξη στό κράτος. Τά συνδικάτα γίνονται καί πρέπει νά γίνουν κρατικές όργανώσεις πού ἔχουν κατά πρῶτο λόγο τήν εύθύνη γιά τήν άναδιοργάνωση ὅλης τῆς οίκονομικῆς ζωῆς πάνω στίς άρχές τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γι'αύτό, τό νά έφαρμόζεις στή σημερινή έποχή τά συνθήματα τοῦ παλιοῦ συνδικαλισμοῦ, θά σήμαινε πώς άρνεῖσαι τά σοσιαλιστικά καθήκοντα τῆς έργατικῆς τάξης.

Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τούς συνεταιρισμούς. Ὁ συνεταιρισμός εἶναι ἕνα μαγαζάκι, καί καμιά άλλαγή, τελειοποίηση, μεταρύθμιση δέν μπορεῖ νά άλλάξει τό γεγονός ὅτι ὁ συνεταιρισμός εἶναι μαγαζάκι. Τή γνώμη αύτή τήν καλλιέργησε στούς σοσιαλιστές ή καπιταλιστική έποχή. Καί δέν

χωράει ἀμφιβολία ὅτι οἱ γνῶμες αὐτές ἐκφράζανε σωστά τήν οὐσία τῶν συνεταιρισμῶν, ὅσο ἐξακολουθοῦσαν νά εἶναι ἕνα μικρό ἐξάρτημα τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Τό ζήτημα ὅμως εἶναι ὅτι ἡ θέση τῶν συνεταιρισμῶν ἀλλάζει ριζικά καί θεμελιακά ἀπό τή στιγμή πού τό προλεταριάτο κατακτᾶ τήν κρατική ἐξουσία, ἀπό τή στιγμή πού ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία ἀρχίζει τή συστηματική δημιουργία μιᾶς σοσιαλιστικῆς τάξης πραγμάτων. Ἐδῶ ἡ ποσότητα μετατρέπεται σέ ποιότητα. Ὁ συνεταιρισμός, σάν ἕνα μικρό νησάκι στήν καπιταλιστική κοινωνία, εἶναι μαγαζάκι. Ὁ συνεταιρισμός, ὅταν ἀγκαλιάζει ὁλόκληρη τήν κοινωνία, ὅπου ἔχει κοινωνικοποιηθεῖ ἡ γῆ καί ἔχουν ἐθνικοποιηθεῖ οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, εἶναι σοσιαλισμός. Τό καθῆκον τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὕστερα ἀπό τήν πολιτική καί οἰκονομική ἀπαλλοτρίωση τῆς ἀστικῆς τάξης, συνίσταται ὁλοφάνερα (καί κυρίως) σέ τοῦτο: νά ἐπεκτείνει τίς συνεταιριστικές ὀργανώσεις σέ ὅλη τήν κοινωνία, νά κάνει ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς πολίτες τῆς χώρας μέλη ἑνός πανεθνικοῦ συνεταιρισμοῦ ἤ, πιό σωστά, ἑνός παγκρατικοῦ συνεταιρισμοῦ. Ἄν προσπαθήσουμε νά ἀποφύγουμε αὐτό τό καθῆκον μέ τή δικαιολογία ὅτι οἱ ἐργατικοί συνεταιρισμοί ἔχουν ταξικό χαρακτήρα, θά ἀποδείξουμε πώς εἴμαστε ἀντιδραστικοί, οἱ ὁποῖοι ἀπομακρύνονται ἀπό τήν ἐποχή πού ἐπῆλθε μετά τήν κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο καί γυρνᾶνε πίσω στήν ἐποχή πού ὑπῆρχε πρίν τό προλεταριάτο πάρει τήν ἐξουσία. Τόν καιρό τοῦ καπιταλισμοῦ ἡ ἐργατική τάξη παρουσίαζε δυό τάσεις στήν πολιτική καί οἰκονομική δράση της. Ἀπό τό ἕνα μέρος, ὑπῆρχε ἡ τάση νά φτιάξει μιά βολική καί ὑποφερτή ζωή μέσα στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, καί αὐτό μποροῦσε νά τό πραγματοποιήσει μόνο ἕνα μικρό ἀνώτερο στρῶμα τοῦ προλεταριάτου. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ τάση νά μπεῖ ἐπικεφαλῆς ὅλων τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν γιά τήν ἐπαναστατική ἀνατροπή τῆς κυριαρχίας τοῦ κεφαλαίου γενικά. Εἶναι εὐνόητο πώς τώρα, πού ἡ δεύτερη αὐτή τάση ἔχει νικήσει, τώρα πού τό κεφάλαιο ἔχει ἀνατραπεῖ καί πρέπει νά ἀρχίσουμε τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλιστικοῦ συνεταιρισμοῦ πού θά ἀγκαλιάζει ὅλο τό λαό, — εἶναι εὐνόητο πώς ἡ ἄποψή μας γιά τά καθήκοντα καί τούς ὅρους τοῦ συνεταιριστικοῦ κινήματος ἀλλάζει ριζικά. Πρέπει νά ἔλθουμε σέ συμφωνία τόσο μέ τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς, ὅσο καί μέ τούς προλεταριακούς συνεταιρισμούς. Δέν πρέπει νά φοβόμαστε. Θά ἦταν γελοῖο ἀπό

τήν πλευρά μας νά φοβόμαστε τή συμφωνία μέ τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς, γιατί τώρα εἴμαστε κυρίαρχη ἐξουσία. Μᾶς χρειάζεται μιά τέτια συμφωνία γιά νά βροῦμε πρακτικά ἐφαρμόσιμες, πρόσφορες, κατάλληλες γιά μᾶς μορφές περάσματος ἀπό τούς τεμαχισμένους, σκόρπιους συνεταιρισμούς, στόν ἑνιαῖο παλλαϊκό συνεταιρισμό. Ἐμεῖς, σάν κρατική ἐξουσία, δέν μποροῦμε νά φοβόμαστε τή συμφωνία μέ τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς, γιατί μιά τέτια συμφωνία θά σημαίνει ἀναπόφευκτα τήν ὑποταγή τους σέ μᾶς. Ταυτόχρονα πρέπει νά καταλάβουμε ὅτι ἐμεῖς ἀντιπροσωπεύουμε τή νέα κρατική προλεταριακή ἐξουσία, ὅτι τώρα ἡ ἐργατική τάξη ἔγινε κυρίαρχη τάξη στό κράτος. Γι'αὐτό, οἱ ἐργατικοί συνεταιρισμοί πρέπει νά μποῦν ἐπικεφαλῆς τοῦ κινήματος πού πραγματοποιεῖ τό πέρασμα τῶν χωριστῶν συνεταιρισμῶν στόν ἑνιαῖο, παλλαϊκό συνεταιρισμό. Ἡ ἐργατική τάξη δέν πρέπει νά ἀπομονώνεται ἀπό τά ὑπόλοιπα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλά, ἀντίθετα, νά καθοδηγεῖ ὅλα ἀνεξαιρέτως τά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ γιά νά γίνει τό πέρασμα σέ μιά γενική ἕνωση μέσα στόν ἑνιαῖο παλλαϊκό συνεταιρισμό. Τί πρακτικά, ἄμεσα πραγματοποιήσιμα μεταβατικά μέτρα χρειάζονται γι'αὐτό τό σκοπό —εἶναι ἄλλο ζήτημα. Πρέπει ὅμως νά συνειδητοποιήσουμε καθαρά καί νά ἀποφασίσουμε ἀμετάκλητα ὅτι τώρα πρόκειται γι'αὐτό ἀκριβῶς τό πρακτικό πέρασμα, ὅτι ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία πρέπει νά καταπιαστεῖ μ'αὐτό τό ἔργο, νά ἐλέγχει στήν πράξη κάθε λογῆς μεταρύθμιση σχετικά μέ τό πέρασμα αὐτό καί νά τό πραγματοποιήσει μέ κάθε θυσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XIII

Ὅταν ἐξετάζουμε τό ζήτημα τῆς ἀποκατάστασης τῆς πειθαρχίας καί τῆς αὐτοπειθαρχίας τῶν ἐργαζομένων, πρέπει νά τονίσουμε ἰδιαίτερα τό σοβαρό ρόλο πού ἀναλαβαίνουν τώρα τά δικαστήρια. Στήν καπιταλιστική κοινωνία τό δικαστήριο ἦταν κυρίως ὄργανο καταπίεσης, ὄργανο ἀστικῆς ἐκμετάλλευσης. Γι'αὐτό, ὑποχρέωση ἀπόλυτη τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης ἦταν ὄχι νά κάνει μεταρύθμιση τῶν δικαστικῶν θεσμῶν (σ'αὐτό τό καθῆκον περιορίζονταν οἱ καντέτοι καί τά φερέφωνά τους, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι),

ἀλλά νά τούς καταργήσει ἐντελῶς, νά σαρώσει συθέμελα ὅλο τό παλιό δικαστήριο καί τό μηχανισμό του. Τό ἀπαραίτητο αὐτό καθῆκον ἡ ἐπανάσταση τοῦ 'Οχτώβρη τό ἐκπλήρωσε, καί τό ἐκπλήρωσε μέ ἐπιτυχία. Στή θέση τοῦ παλιοῦ δικαστηρίου ἡ ἐπανάσταση ἄρχισε νά δημιουργεῖ τό καινούργιο λαϊκό δικαστήριο ἤ, πιό σωστά, τό σοβιετικό δικαστήριο, πού βασίζεται στήν ἀρχή τῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργαζόμενων καί ἐκμεταλλευόμενων τάξεων—καί μόνο αὐτῶν τῶν τάξεων—στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους. Τό καινούργιο δικαστήριο χρειαζόταν, πρίν ἀπόλα, γιά τήν καταπολέμηση τῶν ἐκμεταλλευτῶν, πού προσπαθοῦν νά παλινορθώσουν τήν κυριαρχία τους, ἤ νά ὑπερασπίσουν τά προνόμιά τους, ἤ νά διασώσουν κρυφά, νά πάρουν μέ ἀπάτη τό ἕνα ἤ τό ἄλλο κομματάκι ἀπ' αὐτά τά προνόμια. 'Εκτός ὅμως ἀπ' αὐτό, τά δικαστήρια—ἄν πραγματικά εἶναι ὀργανωμένα σύμφωνα μέ τήν ἀρχή τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν—ἔχουν καί ἕνα ἄλλο, ἀκόμη πιό σπουδαῖο καθῆκον. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι νά ἐξασφαλίσουν τήν πιό αὐστηρή ἐφαρμογή τῆς πειθαρχίας καί τῆς αὐτοπειθαρχίας τῶν ἐργαζομένων. Θά εἴμασταν γελοῖοι οὐτοπιστές, ἄν φανταζόμασταν ὅτι ἕνα παρόμοιο καθῆκον μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ τήν ἐπομένη τῆς πτώσης τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας, δηλαδή στό πρῶτο στάδιο τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, ἤ χωρίς ἐξαναγκασμό. Χωρίς ἐξαναγκασμό ἕνα τέτιο καθῆκον εἶναι ἐντελῶς ἀπραγματοποίητο. Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό κράτος, ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό ἐξαναγκασμό. Ὄργανο τοῦ προλεταριακοῦ κράτους, πού πραγματοποιεῖ αὐτό τόν ἐξαναγκασμό, πρέπει νά εἶναι τά σοβιετικά δικαστήρια. Καί αὐτά ἔχουν τό τεράστιο καθῆκον νά διαπαιδαγωγήσουν τόν πληθυσμό στό πνεῦμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔχουμε κάνει πάρα πολύ λίγα, ἤ καλύτερα, δέν ἔχουμε κάνει σχεδόν τίποτε. Καί πρέπει νά κατορθώσουμε νά ὀργανώσουμε τέτια δικαστήρια σέ ὅσο τό δυνατό πλατύτερη κλίμακα καί νά ἐπεκτείνουμε τή δράση τους σέ ὅλη τή ζωή τῆς χώρας στόν τομέα τῆς ἐργασίας. Μόνο τέτια δικαστήρια, μέ τόν ὅρο ὅτι θά συμμετέχουν σ' αὐτά οἱ πιό πλατιές μάζες τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου πληθυσμοῦ, θά μπορέσουν μέ δημοκρατικές μορφές, σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, νά πετύχουν ὥστε οἱ πόθοι γιά πειθαρχία καί αὐτοπειθαρχία νά μή μείνουν ἁπλοί πόθοι. Μόνο μέ τέτια δικαστήρια θά μπορέσουμε νά ἀποκτήσουμε ἐπαναστα-

τική ἐξουσία, πού ὅλοι μας τήν ἀναγνωρίζουμε στά λόγια, ὅταν μιλᾶμε γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἐνῶ στή θέση της βλέπουμε πολύ συχνά γύρω μας κάτι πού μοιάζει μέ ζελέ. Πιό σωστό ὅμως θά ἦταν νά συγκρίνουμε τήν κοινωνική κατάσταση πού ζοῦμε, ὄχι μέ ζελέ, ἀλλά μέ μέταλλο πού τό ξαναλυώνουμε γιά νά φτιάξουμε πιό σκληρό μίγμα.

Γράφτηκε καθ'ὑπαγόρευση ἀνάμεσα στίς 23 καί 28 τοῦ Μάρτη 1918

Ἕνα μέρος τοῦ κεφαλαίου XII πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 3 τοῦ Ἰούλη 1926 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 150· τά κεφάλαια X (ὄχι ὁλόκληρο), XI, XII, XIII πρωτοδημοσιεύτηκαν στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1929 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 86· τά κεφάλαια IV (τό τέλος), V, VI, VII, VIII, IX καί X (ἀρχή) δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό στενογράφημα

ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ[63]

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 13 καί 26 τοῦ 'Απρίλη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 28 τοῦ 'Απρίλη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 83 καί στό παράρτημα τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 85
'Υπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν. «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», 2η ἔκδ., Μόσχα, 1918, πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Μέ τήν εἰρήνη πού πετύχαμε — ὅσο καί ἄν εἶναι ἐπαχθής καί ἀσταθής — ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἀποκτᾶ γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα τή δυνατότητα νά συγκεντρώσει τίς δυνάμεις της στή σπουδαιότερη καί δυσκολότερη πλευρά τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί συγκεκριμένα στό ὀργανωτικό καθῆκον.

Τό καθῆκον αὐτό ἔχει μπεῖ καθαρά καί μέ ἀκρίβεια σέ ὅλες τίς ἐργαζόμενες καί καταπιεζόμενες μάζες στήν 4η παράγραφο (μέρος 4ο) τῆς ἀπόφασης, πού ψηφίστηκε ἀπό τό Ἔκτακτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ στίς 15 τοῦ Μάρτη 1918 στή Μόσχα, στήν ἴδια ἐκείνη παράγραφο (ἤ στό ἴδιο μέρος) τῆς ἀπόφασης, ὅπου γίνεται λόγος γιά τήν αὐτοπειθαρχία τῶν ἐργαζομένων καί γιά τήν ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στό χάος καί στήν ἀποδιοργάνωση*.

Ἡ ἀστάθεια τῆς εἰρήνης πού πέτυχε ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας δέν καθορίζεται βέβαια ἀπό τό ὅτι ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας σκέπτεται τώρα νά ξαναρχίσει τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις — ἐκτός ἀπό τούς ἀστούς ἀντεπαναστάτες καί τά φερέφωνά τους (τούς μενσεβίκους κ.ἄ.) κανένας συνετός πολιτικός δέν σκέπτεται κάτι τέτιο. Ἡ ἀστάθεια τῆς εἰρήνης καθορίζεται ἀπό τό ὅτι στά ἰμπεριαλιστικά κράτη πού βρίσκονται στά ἀνατολικά καί δυτικά σύνορα τῆς Ρωσίας καί ἔχουν τεράστια στρατιωτική ἰσχύ, μπορεῖ ἀπό στιγμή σέ στιγμή νά ἐπικρατήσει τό μιλιταριστικό κόμμα, νά μπεῖ σέ πειρασμό ἀπό τή στιγμιαία ἀδυναμία τῆς Ρωσίας καί νά ὑποκινηθεῖ ἀπό

---

*Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 122-123. *Ἡ Σύντ.*

τούς καπιταλιστές πού μισοῦν τό σοσιαλισμό καί ὀρέγονται ληστεῖες.

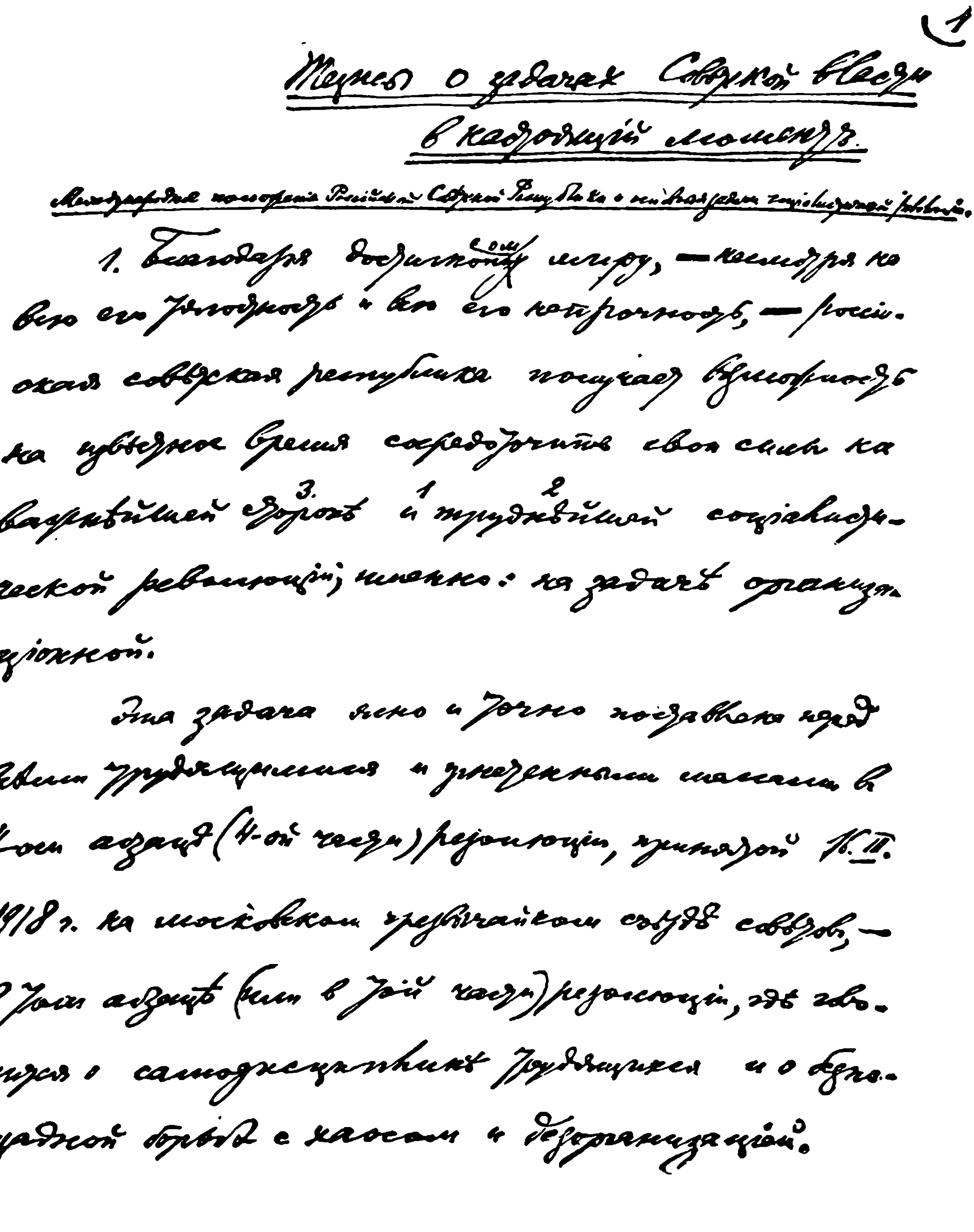
Μέσα σέ μιά τέτια κατάσταση, πραγματική ἐγγύηση εἰρήνης, καί ὄχι ἐγγύηση στά χαρτιά, ἀποτελεῖ γιά μᾶς ἀποκλειστικά ἡ διαμάχη ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις, πού ἔχει φτάσει στό ἀνώτατο ὅριο καί ἐκδηλώνεται, ἀπό τό ἕνα μέρος, μέ τήν ἐπανάληψη τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς τῶν λαῶν στή Δύση, καί ἀπό τό ἄλλο, μέ τήν ἐξαιρετική ὄξυνση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῆς Ἰαπωνίας καί τῆς Ἀμερικῆς γιά τήν κυριαρχία στόν Εἰρηνικό Ὠκεανό καί στίς ἀκτές του.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία μας, πού ἡ ἄμυνά της εἶναι τόσο ἐπισφαλής, βρίσκεται σέ ἐξαιρετικά ἀσταθή καί ἀναμφισβήτητα κρίσιμη διεθνή θέση. Χρειάζεται νά ἐντείνουμε στό ἔπακρο ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά ἐκμεταλλευτοῦμε τήν ἀνάπαυλα πού μᾶς προσφέρει ἡ συγκυρία, γιά νά γιατρέψουμε τίς βαρύτατες πληγές πού ἄνοιξε ὁ πόλεμος σέ ὅλο τόν κοινωνικό ὀργανισμό τῆς Ρωσίας καί νά ἀνορθώσουμε οἰκονομικά τή χώρα. Χωρίς αὐτό οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά μιά κάπως σοβαρή ἄνοδο τῆς ἀμυντικῆς μας ἱκανότητας.

Εἶναι ἐπίσης εὐνόητο ὅτι θά εἴμαστε σέ θέση νά δόσουμε σοβαρή βοήθεια στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τῆς Δύσης, πού καθυστερεῖ ἀπό μιά σειρά αἰτίες, μόνο στό βαθμό πού θά μπορέσουμε νά ἐκπληρώσουμε τό ὀργανωτικό καθῆκον πού μπαίνει μπροστά μας.

Βασικός ὅρος γιά νά ἐκπληρωθεῖ μέ ἐπιτυχία τό ὀργανωτικό καθῆκον πού μπαίνει στήν πρώτη γραμμή μπροστά μας εἶναι: οἱ πολιτικοί καθοδηγητές τοῦ λαοῦ, δηλαδή τά μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος (μπολσεβίκων) τῆς Ρωσίας καί στή συνέχεια ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, νά κατανοήσουν στό ἀκέραιο τή ριζική διαφορά πού ὑπάρχει, ἀπό τήν ἄποψη πού ἐξετάζουμε τό ζήτημα, ἀνάμεσα στίς ἀστικές ἐπαναστάσεις τοῦ παρελθόντος καί στή σημερινή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Στίς ἀστικές ἐπαναστάσεις κύριο καθῆκον τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἦταν νά κάνουν ἀρνητικό ἤ καταλυτικό ἔργο γιά τήν ἐξάλειψη τῆς φεουδαρχίας, τῆς μοναρχίας, τοῦ μεσαιωνισμοῦ. Τό θετικό ἤ δημιουργικό ἔργο γιά τήν ὀργάνωση τῆς νέας κοινωνίας τό ἐκτελοῦσε ἡ εὔπορη, ἡ ἀστική μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Καί τό καθῆκον αὐτό τό ἐκπλήρωνε σχετικά

1

Тезисы о задачах Советской власти в настоящий момент.

Международное положение Российской Советской Республики и основные задачи социалистической революции.

1. Благодаря достигнутому миру, — несмотря на всю его тягостность и всю его непрочность, — Российская Советская Республика получает возможность на известное время сосредоточить свои силы на важнейшей и труднейшей стороне социалистической революции, именно: на задаче организационной.

Эта задача ясно и точно поставлена перед всеми трудящимися и угнетенными массами в 4-ом абзаце (4-ой части) резолюции, принятой 16.III.1918 г. на московском чрезвычайном съезде Советов, — в том абзаце (или в той части) резолюции, где говорится о самодисциплине трудящихся и о беспощадной борьбе с хаосом и дезорганизацией.

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Θέσεις γιά τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή σημερινή στιγμή».—
Ἀπρίλης τοῦ 1918

Σμίκρυνση

εὔκολα, παρά τήν ἀντίσταση τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, ὄχι μονάχα γιατί ἡ ἀντίσταση τῶν μαζῶν, πού ἦταν θύματα τῆς ἐκμετάλλευσης τοῦ κεφαλαίου, ἦταν τότε ἐξαιρετικά ἀδύνατη λόγω τῆς διασπορᾶς καί τῆς καθυστέρησής τους, ἀλλά καί γιατί ἡ βασική ὀργανωτική δύναμη τῆς ἀναρχικά συγκροτημένης καπιταλιστικῆς κοινωνίας εἶναι ἡ ἐθνική καί ἡ παγκόσμια ἀγορά, πού ἐπεκτείνεται αὐθόρμητα σέ πλάτος καί σέ βάθος.

᾿Αντίθετα, σέ κάθε σοσιαλιστική ἐπανάσταση, καί συνεπῶς καί στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας πού τήν ἀρχίσαμε στίς 25 τοῦ ᾿Οχτώβρη 1917, κύριο καθῆκον τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς πού καθοδηγεῖται ἀπ᾿αὐτό εἶναι τό θετικό ἤ δημιουργικό ἔργο γιά νά ὀργανωθεῖ ἕνα ἐξαιρετικά πολύπλοκο καί λεπτό δίχτυ ἀπό νέες ὀργανωτικές σχέσεις πού νά ἀγκαλιάζουν τή σχεδιασμένη παραγωγή καί κατανομή τῶν ἀναγκαίων προϊόντων γιά τή συντήρηση δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Μιά τέτια ἐπανάσταση μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μέ ἐπιτυχία μονάχα ὅταν ὑπάρχει ἡ αὐτοτελής ἱστορική δημιουργικότητα τῆς πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ καί πρῶτα ἀπόλα τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων. Μόνο ὅταν τό προλεταριάτο καί ἡ φτωχή ἀγροτιά μπορέσουν νά βροῦν μέσα τους, ἀρκετή συνειδητότητα, ἰδεολογικότητα, αὐταπάρνηση καί σταθερότητα, θά ἐξασφαλιστεῖ ἡ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Μέ τή δημιουργία ἑνός κράτους νέου τύπου, τοῦ σοβιετικοῦ, πού δίνει τή δυνατότητα στίς ἐργαζόμενες καί καταπιεζόμενες μάζες νά συμμετέχουν πολύ δραστήρια στήν αὐτοτελή οἰκοδόμηση τῆς νέας κοινωνίας, ἐκπληρώσαμε μικρό μόνο μέρος αὐτοῦ τοῦ δύσκολου καθήκοντος. ῾Η κύρια δυσκολία βρίσκεται στόν οἰκονομικό τομέα: πρέπει νά ἐφαρμόσουμε παντοῦ αὐστηρότατη καταγραφή καί ἔλεγχο πάνω στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων, νά αὐξήσουμε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, *νά κοινωνικοποιήσουμε* τήν παραγωγή *στήν πράξη*.

῾Η ἀνάπτυξη τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, τοῦ Κόμματος πού κυβερνᾶ τώρα τή Ρωσία, δείχνει μέ ἰδιαίτερη παραστατικότητα σέ τί συνίσταται ἡ ἱστορική καμπή πού περνᾶμε καί πού ἀποτελεῖ τήν ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς πολιτικῆς στιγμῆς, ἡ καμπή πού ἀπαιτεῖ ἕνα νέο προσα-

νατολισμό τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, δηλαδή νέα τοποθέτηση τῶν νέων καθηκόντων.

Τό πρῶτο καθῆκον κάθε κόμματος τοῦ μέλλοντος εἶναι νά πείσει τήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ γιά τήν ὀρθότητα τοῦ προγράμματος καί τῆς τακτικῆς του. Τό καθῆκον αὐτό ἔμπαινε στήν πρώτη γραμμή τόσο στήν ἐποχή τοῦ τσαρισμοῦ, ὅσο καί στήν περίοδο τῆς πολιτικῆς τῶν συμβιβασμῶν τῶν Τσερνόφ καί τῶν Τσερετέλι μέ τούς Κέρενσκι καί τούς Κίσκιν. Τώρα τό καθῆκον αὐτό, πού φυσικά δέν ἔχει ἀκόμη ὁλοκληρωθεῖ — κάθε ἄλλο — (καί πού ποτέ δέν μπορεῖ νά ἐξαντληθεῖ ἐντελῶς), ἔχει βασικά ἐκπληρωθεῖ, γιατί ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας, ὅπως τό ἔδειξε ἀναμφισβήτητα τό τελευταῖο συνέδριο τῶν Σοβιέτ στή Μόσχα, βρίσκεται ὁλοφάνερα μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων.

Τό δεύτερο καθῆκον τοῦ Κόμματός μας ἦταν ἡ κατάκτηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καί ἡ καταστολή τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Καί τό καθῆκον αὐτό κάθε ἄλλο παρά ἔχει ἐξαντληθεῖ ἐντελῶς καί δέν ἐπιτρέπεται νά τό ἀγνοοῦμε, γιατί οἱ μοναρχικοί καί οἱ καντέτοι, ἀπό τό ἕνα μέρος, τά φερέφωνα καί τά τσιράκια τους — οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι — ἀπό τό ἄλλο, συνεχίζουν τίς προσπάθειές τους νά ἑνωθοῦν γιά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία. Βασικά ὅμως τό καθῆκον τῆς καταστολῆς τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν ἐκπληρώθηκε ἤδη στήν περίοδο ἀπό τίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1918 (περίπου) ἤ ὥς τήν παράδοση τοῦ Μπογκαγέβσκι.

Στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνει τώρα σάν ἄμεσο καθῆκον, πού ἀποτελεῖ τήν ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς, ἕνα τρίτο καθῆκον — τό καθῆκον νά ὀργανωθεῖ ἡ *διοίκηση* τῆς Ρωσίας. 'Εννοεῖται, τό καθῆκον αὐτό τό βάλαμε καί ἀρχίσαμε νά τό ἐκπληρώνουμε τήν ἑπόμενη κιόλας τῆς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917. Ὥς τώρα, ὅμως, ὅσον καιρό ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν εἶχε ἀκόμη τή μορφή ἀνοιχτοῦ ἐμφύλιου πολέμου, τό καθῆκον τῆς διοίκησης *δέν μποροῦσε* νά γίνει *τό κύριο, τό κεντρικό.*

Τώρα ἔγινε. 'Εμεῖς, τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων, *πείσαμε* τή Ρωσία. *'Αποσπάσαμε* τή Ρωσία ἀπό τούς πλούσιους γιά τούς φτωχούς, ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές γιά τούς ἐργαζόμενους. Τώρα πρέπει *νά διοικήσουμε* τή Ρωσία. Καί ὅλη ἡ ἰδιομορφία τῆς σημερινῆς στιγμῆς, ὅλη ἡ δυσκολία βρίσκεται στήν κατανόηση *τῆς ἰδιομορφίας τοῦ περάσματος* ἀπό τό κύριο καθῆκον νά

πείσουμε τό λαό καί νά τσακίσουμε στρατιωτικά τούς ἐκμεταλλευτές μέ τά ὅπλα στό κύριο καθῆκον τῆς *διοίκησης*.

Γιά πρώτη φορά στήν παγκόσμια ἱστορία ἕνα σοσιαλιστικό κόμμα κατόρθωσε νά ἀποπερατώσει σέ γενικές γραμμές τό ἔργο τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας καί τῆς καταστολῆς τῶν ἐκμεταλλευτῶν, κατόρθωσε *νά φτάσει ἄμεσα* στό καθῆκον τῆς *διοίκησης*. Πρέπει νά φανοῦμε ἄξιοι ἐκτελεστές αὐτοῦ τοῦ πολύ δύσκολου (καί πολύ εὐγενικοῦ) καθήκοντος τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ. Πρέπει *νά καταλάβουμε καλά* ὅτι γιά νά πετύχουμε στό ἔργο τῆς διοίκησης χρειάζεται *ἐκτός* ἀπό τήν ἱκανότητα νά πείσουμε, ἐκτός ἀπό τήν ἱκανότητα νά νικήσουμε στόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἡ ἱκανότητα *νά ὀργανώνουμε πρακτικά*. Αὐτό εἶναι τό πιό δύσκολο καθῆκον, γιατί πρόκειται νά ὀργανωθοῦν μέ καινούργιο τρόπο οἱ πιό βαθιές, οἱ οἰκονομικές βάσεις τῆς ζωῆς πολλῶν δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Κι᾽αὐτό εἶναι τό πιό εὐγενικό καθῆκον, γιατί μόνο *ὕστερα* ἀπό τήν ἐκπλήρωσή του (στίς κύριες καί βασικές γραμμές) θά μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ Ρωσία *ἔγινε* ὄχι ἁπλῶς σοβιετική, ἀλλά καί σοσιαλιστική δημοκρατία.

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΘΗΜΑ ΤΗΣ ΣΤΙΓΜΗΣ

Ἡ ἀντικειμενική κατάσταση τήν ὁποία περιγράψαμε παραπάνω καί πού δημιουργήθηκε ἀπό μιά ἐξαιρετικά ἐπαχθή καί ἀσταθή εἰρήνη, ἀπό μιά πολύ βασανιστική καταστροφή, ἀπό τήν ἀνεργία καί τήν πείνα πού μᾶς ἄφησαν κληρονομιά ὁ πόλεμος καί ἡ κυριαρχία τῆς ἀστικῆς τάξης (στό πρόσωπο τοῦ Κέρενσκι καί τῶν μενσεβίκων μέ τούς δεξιούς ἐσέρους πού τόν ὑποστήριζαν), ὅλα αὐτά προκάλεσαν ἀναπόφευκτα ἐξαιρετική κούραση, ἀκόμη καί ἐξάντληση τῶν δυνάμεων τῆς πλατιᾶς μάζας τῶν ἐργαζομένων. Ἡ μάζα αὐτή ἀπαιτεῖ ἐπίμονα, καί δέν μπορεῖ παρά νά ἀπαιτεῖ, κάποια ξεκούραση. Στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνουν: ἡ ἀνόρθωση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τίς ὁποῖες κατάστρεψε ὁ πόλεμος καί ἡ διαχείριση τῆς οἰκονομίας ἀπό τήν ἀστική τάξη·—ἡ ἐπούλωση τῶν πληγῶν πού ἄνοιξε ὁ πόλεμος, ἡ ἧττα στόν πόλεμο, ἡ κερδοσκοπία καί οἱ ἀπόπειρες τῆς ἀστικῆς τάξης νά παλινορθώσει τήν γκρεμισμένη ἐξουσία τῶν ἐκμεταλλευτῶν·—ἡ οἰκονομική ἄνοδος τῆς χώρας·—ἡ αὐστηρή τήρηση μιᾶς στοιχειώδους τάξης. Μπορεῖ νά φαίνεται παράδοξο, στήν πραγματικότητα ὅμως, λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν πού ἀναφέραμε, εἶναι ἀπόλυτα βέβαιο ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία στή συγκεκριμένη στιγμή μπορεῖ νά σταθε-

ροποιήσει τό πέρασμα τῆς Ρωσίας στό σοσιαλισμό, μόνο ἄν ἐκπληρώσει πρακτικά, παρά τήν ἀντίδραση τῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων, ἀκριβῶς αὐτά τά πιό στοιχειώδη, ἀπόλυτα στοιχειώδη καθήκοντα τῆς διατήρησης τῶν βάσεων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ πρακτική λύση αὐτῶν τῶν καθηκόντων, πού εἶναι ἀπόλυτα στοιχειώδη, καί τό ξεπέρασμα τῶν ὀργανωτικῶν δυσκολιῶν στά πρῶτα βήματα πρός τό σοσιαλισμό εἶναι τώρα, λόγω τῶν συγκεκριμένων ἰδιομορφιῶν τῆς σημερινῆς κατάστασης καί μέ τήν ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ τούς νόμους της γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, τόν ἐργατικό ἔλεγχο κτλ., εἶναι τώρα δυό ὄψεις τοῦ ἴδιου νομίσματος.

Νά κρατᾶς μέ τάξη καί εὐσυνειδησία τούς χρηματικούς λογαριασμούς, νά εἶσαι οἰκονόμος, νά μή τεμπελιάζεις, νά μή κλέβεις, νά τηρεῖς τήν πιό αὐστηρή πειθαρχία στή δουλιά— αὐτά ἀκριβῶς τά συνθήματα, πού μέ τό δίκιο τους τά κορόιδευαν οἱ ἐπαναστάτες προλετάριοι, ὅταν ἡ ἀστική τάξη προσπαθοῦσε μέ παρόμοιες φράσεις νά σκεπάσει τήν κυριαρχία της σάν τάξης ἐκμεταλλευτῶν, γίνονται τώρα, ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης, τά ἄμεσα καί κύρια συνθήματα τῆς στιγμῆς. Καί ἡ πρακτική ἐφαρμογή τῶν συνθημάτων αὐτῶν *ἀπό τή μάζα* τῶν ἐργαζομένων εἶναι, ἀπό τό ἕνα μέρος, *ὁ μοναδικός* ὅρος γιά τή σωτηρία τῆς χώρας πού μαρτύρησε μέχρι θανάτου ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί τούς ἰμπεριαλιστές-ληστές (μ᾽ἐπικεφαλῆς τόν Κέρενσκι) καί ἀπό τό ἄλλο, ἡ ἐφαρμογή στήν πράξη τῶν συνθημάτων αὐτῶν ἀπό τή *Σοβιετική* ἐξουσία μέ τίς μεθόδους *της*, μέ βάση τούς νόμους *της*, εἶναι ἀναγκαία καί *ἀρκετή* γιά τήν ὁριστική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτό ἀκριβῶς δέν μποροῦν νά καταλάβουν ἐκεῖνοι πού ἀρνοῦνται περιφρονητικά νά βάλουν τόσο «τριμμένα» καί «χυδαῖα» συνθήματα στήν πρώτη γραμμή. Σ᾽αὐτή τή χώρα τῶν μικροαγροτῶν, πού μόλις πρίν ἀπό ἕνα χρόνο γκρέμισε τόν τσαρισμό καί μόλις πρίν ἀπό μισό καί λιγότερο χρόνο ἀπαλλάχτηκε ἀπό τόν Κέρενσκι, ἔχει φυσικά ἀπομείνει ὄχι λίγος αὐθόρμητος ἀναρχισμός, ἐνισχυμένος ἀπό τήν ἀποκτήνωση καί τήν ἐξαγρίωση πού συνοδεύουν κάθε μακρόχρονο καί ἀντιδραστικό πόλεμο, ἔχει δημιουργηθεῖ ἀρκετό πνεῦμα ἀπελπισίας καί ἀδικαιολόγητης ἀγανάκτησης. Ἄν σ᾽αὐτό προσθέσουμε τήν προβοκατόρικη πολιτική πού ἀκολουθοῦν οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης (οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι κ.ἄ.), τότε θά γίνει πέρα γιά πέρα κατανοητό τί μακρόχρονες καί ἐπίμονες προσπάθειες χρειάζεται νά καταβάλ-

λουν οἱ καλύτεροι καί οἱ πιό συνειδητοί ἐργάτες καί ἀγρότες γιά νά ἀλλάξει ὁλοκληρωτικά τό πνεῦμα τῶν μαζῶν καί γιά νά περάσουν σέ μιά κανονική, συστηματική καί πειθαρχημένη δουλιά. Μόνο αὐτό τό πέρασμα, πού θά τό πραγματοποιήσει ἡ μάζα τῆς φτωχολογιᾶς (οἱ προλετάριοι καί οἱ μισοπρολετάριοι), εἶναι ἱκανό νά ὁλοκληρώσει τή νίκη πάνω στήν ἀστική τάξη καί εἰδικά πάνω στήν πιό πεισματάρικη καί πολυάριθμη ἀγροτική ἀστική τάξη.

Η ΝΕΑ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

Ἡ ἀστική τάξη νικήθηκε στή χώρα μας, ἀκόμη ὅμως δέν ξεριζώθηκε ἐντελῶς, δέν ἐκμηδενίστηκε καί οὔτε τσακίστηκε ὁλοκληρωτικά. Γι'αὐτό μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη μιά νέα, ἀνώτερη μορφή πάλης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, τό πέρασμα ἀπό τό ἁπλούστατο καθῆκον τῆς παραπέρα ἀπαλλοτρίωσης τῶν καπιταλιστῶν στό πολύ πιό σύνθετο καί δύσκολο καθῆκον τῆς δημιουργίας τέτιων συνθηκῶν, ὥστε νά μή μπορεῖ οὔτε νά ὑπάρχει, οὔτε νά ξαναεμφανιστεῖ ἡ ἀστική τάξη. Εἶναι φανερό πώς τό καθῆκον αὐτό εἶναι ἀσύγκριτα ἀνώτερο, καί χωρίς τήν ἐκπλήρωσή του δέν θά ἔχουμε ἀκόμη σοσιαλισμό.

Ἄν πάρουμε σάν μέτρο τίς ἐπαναστάσεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, θά δοῦμε πώς τώρα βρισκόμαστε περίπου στό ἐπίπεδο τοῦ 1793 καί τοῦ 1871. Ἔχουμε τό νόμιμο δικαίωμα νά ὑπερηφανευόμαστε, γιατί φτάσαμε σ'αὐτό τό ἐπίπεδο καί ἀπό ὁρισμένη ἄποψη τραβήξαμε, ἀναμφισβήτητα, κάπως πιό μακριά, δηλαδή θεσπίσαμε καί ἐγκαθιδρύσαμε σέ ὅλη τή Ρωσία ἕναν ἀνώτερο *τύπο* κράτους—τή Σοβιετική ἐξουσία. Σέ καμιά περίπτωση ὅμως δέν μποροῦμε νά ἀρκεστοῦμε σ'αὐτά πού πετύχαμε, γιατί ἁπλῶς ἀρχίσαμε τό πέρασμα πρός τό σοσιαλισμό, δέν ἔχουμε ὅμως *ἀκόμη* πραγματοποιήσει τό ἀποφασιστικό *ἀπ'αὐτή* τήν ἄποψη.

Τό ἀποφασιστικό εἶναι νά ὀργανωθεῖ ἡ πιό αὐστηρή καί παλλαϊκή καταγραφή καί ὁ ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων. Ὡστόσο, στίς ἐπιχειρήσεις, στούς κλάδους καί στούς τομεῖς τῆς οἰκονομίας, πού πήραμε ἀπό τήν ἀστική τάξη, *δέν κατορθώσαμε ἀκόμη* νά ὀργανώσουμε τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο. Χωρίς αὐτό ὅμως οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά τό δεύτερο, ἐξίσου οὐσιαστικό, ὑλικό ὅρο ἐφαρμογῆς τοῦ σοσιαλισμοῦ, δηλαδή γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας σέ πανεθνική κλίμακα.

Γι᾽αὐτό τό καθῆκον τῆς τωρινῆς στιγμῆς δέν θά μποροῦσε νά καθοριστεῖ μέ τήν ἁπλή διατύπωση: νά συνεχίσουμε τήν ἐπίθεση ἐνάντια στό κεφάλαιο. Παρά τό γεγονός, βέβαια, ὅτι δέν ἔχουμε ἀκόμη συντρίψει τελειωτικά τό κεφάλαιο καί ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο νά συνεχιστεῖ ἡ ἐπίθεση ἐνάντια σ᾽αὐτό τόν ἐχθρό τῶν ἐργαζομένων, ἕνας τέτιος ὁρισμός δέν θά ἦταν ἀκριβής, συγκεκριμένος, δέν θά ἔπαιρνε ὑπόψη τήν *ἰδιομορφία* τῆς σημερινῆς στιγμῆς, πού ἐπιβάλλει «νά σταματήσουμε» *τώρα* τήν ἐπίθεση, γιά νά ἐξασφαλίσουμε τήν ἐπιτυχία τῆς *παραπέρα* ἐπίθεσης.

Αὐτό μποροῦμε νά τό ξεκαθαρίσουμε, ὅταν συγκρίνουμε τήν κατάστασή μας στόν πόλεμο ἐνάντια στό κεφάλαιο μέ τήν κατάσταση ἑνός νικηφόρου στρατοῦ πού ἔχει ἀφαιρέσει ἀπό τόν ἐχθρό τό μισό ἤ τά δυό τρίτα τοῦ ἐδάφους του καί ἀναγκάστηκε νά σταματήσει τήν ἐπίθεση γιά νά συγκεντρώσει δυνάμεις, νά αὐξήσει τά ἀποθέματα τῶν πολεμοφοδίων, νά ἐπιδιορθώσει καί νά ἐνισχύσει τίς συγκοινωνιακές γραμμές, νά χτίσει καινούργιες ἀποθῆκες, νά φέρει νέες ἐφεδρεῖες κτλ. Σέ τέτιες περιπτώσεις τό σταμάτημα τῶν ἐπιθέσεων τοῦ νικηφόρου στρατοῦ χρειάζεται ἀκριβῶς γιά νά ἀποσπαστεῖ καί τό ὑπόλοιπο ἔδαφος ἀπό τόν ἐχθρό, δηλαδή γιά τήν ὁλοκληρωτική νίκη. Ὅποιος δέν κατάλαβε ὅτι τέτιο ἀκριβῶς εἶναι τό «σταμάτημα» τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στό κεφάλαιο, πού αὐτή τή στιγμή μᾶς ἐπιβάλλεται ἀπό τήν ἀντικειμενική κατάσταση τῶν πραγμάτων, αὐτός δέν κατάλαβε τίποτε ἀπό τήν πολιτική στιγμή πού περνᾶμε.

Ἐννοεῖται ὅτι μόνο μέσα σέ εἰσαγωγικά, δηλαδή μόνο μεταφορικά μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά «σταμάτημα» τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στό κεφάλαιο. Σέ ἕνα συνηθισμένο πόλεμο μποροῦμε νά δόσουμε μιά γενική διαταγή νά σταματήσει ἡ ἐπίθεση, μποροῦμε πραγματικά νά σταματήσουμε τήν κίνηση πρός τά μπρός. Στόν πόλεμο ἐνάντια στό κεφάλαιο δέν ἐπιτρέπεται νά σταματήσουμε τήν κίνηση πρός τά μπρός, καί οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά παραίτηση ἀπό τή συνέχιση τῆς ἀπαλλοτρίωσης τοῦ κεφαλαίου. Πρόκειται γιά μετατόπιση τοῦ *κέντρου βάρους* τῆς οἰκονομικῆς καί τῆς πολιτικῆς δουλιᾶς μας. Ὥς τώρα *στήν πρώτη γραμμή* ἔμπαιναν τά μέτρα γιά τήν ἄμεση ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν. Τώρα *στήν πρώτη γραμμή* μπαίνει ἡ ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου στίς ἐπιχειρήσεις, ὅπου ἔχουν ἀπαλλοτριωθεῖ πιά οἱ καπιταλιστές, καί σέ ὅλες τίς ἄλλες ἐπιχειρήσεις.

Ἄν θέλαμε τώρα νά συνεχίσουμε τήν ἀπαλλοτρίωση τοῦ

κεφαλαίου μέ τούς προηγούμενους ρυθμούς, ἀσφαλῶς θά παθαίναμε ἥττα, γιατί κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος βλέπει καθαρά ὅτι ἡ δουλιά μας γιά τήν ὀργάνωση τῆς προλεταριακῆς καταγραφῆς καί τοῦ προλεταριακοῦ ἐλέγχου *ἔχει μείνει πίσω* ἀπό τή δουλιά τῆς *ἄμεσης* «ἀπαλλοτρίωσης τῶν ἀπαλλοτριωτῶν». Ἄν ριχτοῦμε τώρα μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις στή δουλιά τῆς ὀργάνωσης τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου, θά μπορέσουμε νά ἐκπληρώσουμε αὐτό τό καθῆκον, θά καλύψουμε τήν καθυστέρηση, θά κερδίσουμε *ὅλη* τήν «ἐκστρατεία» μας ἐνάντια στό κεφάλαιο.

Μήπως ὅμως ἡ ὁμολογία ὅτι πρέπει νά καλύψουμε τήν καθυστέρηση ἰσοδυναμεῖ μέ ὁμολογία ὅτι κάναμε κάποιο λάθος; Κάθε ἄλλο. Ἄς πάρουμε πάλι ἕνα παράδειγμα ἀπό τόν πόλεμο. Ἄν μποροῦμε νά τσακίσουμε καί νά ἀπωθήσουμε τόν ἐχθρό μόνο μέ τά τμήματα τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ, πρέπει νά τό κάνουμε. Ἄν ὅμως αὐτό μπορεῖ νά γίνει μέ ἐπιτυχία μόνο ὥς ἕνα ὁρισμένο σημεῖο, τότε εἶναι ὁλωσδιόλου αὐτονόητο ὅτι πέρα ἀπ᾽αὐτό τό σημεῖο γεννιέται ἡ ἀνάγκη νά μεταφέρουμε τό βαρύ πυροβολικό. Μέ τό νά παραδεχτοῦμε πώς τώρα πρέπει νά καλύψουμε τήν καθυστέρηση πού σημειώθηκε, ὥσπου νά μεταφέρουμε τό βαρύ πυροβολικό, δέν παραδεχόμαστε καθόλου ὅτι ἦταν λάθος ἡ νικηφόρα ἐπίθεση τοῦ ἱππικοῦ.

Οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης μᾶς κατηγοροῦσαν συχνά ὅτι κάναμε ἐνάντια στό κεφάλαιο μιά «κοκκινοφρουρίτικη» ἐπίθεση. Κατηγορία παράλογη, ἀκριβῶς ἀντάξια τῶν λακέδων τῆς χρηματοσακούλας. Γιατί *τότε* ἡ «κοκκινοφρουρίτικη» ἐπίθεση ἐνάντια στό κεφάλαιο ὑπαγορευόταν κατηγορηματικά ἀπό τά γεγονότα: πρῶτο, τό κεφάλαιο πρόβαλλε *τότε* στρατιωτική ἀντίσταση μέ τόν Κέρενσκι καί τόν Κρασνόφ, τόν Σάβινκοφ καί τόν Γκότς (ὁ Γκεγκετσκόρι καί τώρα ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νά ἀντιστέκεται), τόν Ντοῦτοφ καί τόν Μπογκαγέβσκι. Ἡ στρατιωτική ἀντίσταση δέν μπορεῖ νά συντριβεῖ παρά μόνο μέ στρατιωτικά μέσα, καί οἱ κοκκινοφρουροί ἐκτέλεσαν τό πιό εὐγενικό καί μεγαλειῶδες ἱστορικό ἔργο τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων ἀπό τό ζυγό τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Δεύτερο, δέν θά μπορούσαμε ποτέ νά βάλουμε στήν πρώτη γραμμή τίς μεθόδους διοίκησης ἀντί τίς μεθόδους καταστολῆς καί γιά τό λόγο ὅτι ἡ τέχνη τῆς διοίκησης δέν εἶναι ἔμφυτη στούς ἀνθρώπους, ἀλλά ἀποκτιέται μέ τήν πείρα. Τότε δέν εἴχαμε ἀκόμη αὐτή τήν πείρα. Τώρα τήν ἔχουμε. Τρίτο, τότε δέν μπορούσαμε νά ἔχουμε στή διάθεσή μας εἰδικούς στούς διάφο-

ρους κλάδους τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς, γιατί αὐτοί εἴτε πολεμοῦσαν στίς γραμμές τῶν Μπογκαγέβσκι, εἴτε εἶχαν ἀκόμη τή δυνατότητα νά προβάλλουν μιά συστηματική καί ἐπίμονη παθητική ἀντίσταση *μέ σαμποτάζ*. Ἐνῶ τώρα ἔχουμε τσακίσει τό σαμποτάζ. Ἡ «κοκκινοφρουρίτικη» ἐπίθεση ἐνάντια στό κεφάλαιο πέτυχε, νίκησε, γιατί νικήσαμε καί τή στρατιωτική ἀντίσταση τοῦ κεφαλαίου καί τή σαμποταριστική ἀντίσταση τοῦ κεφαλαίου.

Σημαίνει μήπως ὅτι ἔχει *πάντα* καί σέ *κάθε* περίσταση *τή θέση της* ἡ «κοκκινοφρουρίτικη» ἐπίθεση ἐνάντια στό κεφάλαιο, ὅτι *δέν ἔχουμε* ἄλλες μεθόδους νά πολεμήσουμε τό κεφάλαιο; Θά ἦταν παιδαριωδία νά πιστεύουμε κάτι τέτιο. Νικήσαμε μέ τό ἐλαφρύ ἱππικό, ἔχουμε ὅμως καί βαρύ πυροβολικό. Νικήσαμε μέ τίς μεθόδους τῆς καταστολῆς, θά μπορέσουμε νά νικήσουμε καί μέ τίς μεθόδους διοίκησης. Τίς μεθόδους πάλης ἐνάντια στόν ἐχθρό πρέπει νά ξέρουμε νά τίς ἀλλάζουμε, ὅταν ἀλλάζουν οἱ συνθῆκες. Οὔτε λεπτό δέν θά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν «κοκκινοφρουρίτικη» καταστολή τῶν κυρίων Σάβινκοφ καί Γκεγκετσκόρι, καθώς καί ὅλων τῶν ἄλλων τσιφλικάδων καί ἀστῶν ἀντεπαναστατῶν. Δέν θά εἴμαστε ὅμως τόσο κουτοί νά βάλουμε στήν πρώτη γραμμή τίς «κοκκινοφρουρίτικες» μεθόδους δράσης, ἐφόσον ἔχει τελειώσει βασικά (καί ἔχει τελειώσει νικηφόρα) ἡ ἐποχή πού οἱ ἐπιθέσεις αὐτές ἦταν ἀναγκαῖες καί χτυπᾶ τήν πόρτα μας μιά ἐποχή, ὅπου ἡ προλεταριακή κρατική ἐξουσία πρέπει νά χρησιμοποιήσει τούς ἀστούς εἰδικούς γιά ἕνα τέτιο ὄργωμα τοῦ ἐδάφους, πού νά μή μπορεῖ πιά νά φυτρώσει πάνω του καμιά ἀστική τάξη.

Εἶναι μιά ἰδιόμορφη ἐποχή ἤ, πιό σωστά, μιά φάση τῆς ἀνάπτυξης καί γιά νά νικήσουμε ὁλοκληρωτικά τό κεφάλαιο, πρέπει νά ξέρουμε νά προσαρμόζουμε τίς μορφές τοῦ ἀγώνα μας στίς ἰδιόμορφες συνθῆκες αὐτῆς τῆς φάσης.

Χωρίς τήν καθοδήγηση τῶν εἰδικῶν στούς διάφορους κλάδους τῆς ἐπιστήμης, τῆς τεχνικῆς, τῆς πείρας εἶναι ἀνέφικτο τό πέρασμα στό σοσιαλισμό, γιατί ὁ σοσιαλισμός ἀπαιτεῖ συνειδητή καί μαζική κίνηση πρός τά μπρός, γιά μιά ὑψηλότερη παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, σέ σύγκριση μέ τόν καπιταλισμό καί μέ βάση τίς κατακτήσεις τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ σοσιαλισμός πρέπει *μέ δικό του τρόπο*, μέ δικές του μεθόδους—ἄς τό ποῦμε πιό συγκεκριμένα, μέ *σοβιετικές* μεθόδους—νά πραγματοποιήσει αὐτή τήν κίνηση πρός τά μπρός. Οἱ εἰδικοί ὅμως εἶναι στήν πλειοψηφία τους ἀναπόφευκτα ἀστοί, ἐξαιτίας ὅλων τῶν συνθη-

κῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς πού τούς ἔκανε εἰδικούς. Ἄν τό προλεταριάτο μας, παίρνοντας τήν ἐξουσία, ἔλυνε γρήγορα τό πρόβλημα τῆς καταγραφῆς, τοῦ ἐλέγχου, τῆς ὀργάνωσης σέ παλλαϊκή κλίμακα (αὐτό δέν μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ λόγω τοῦ πολέμου καί τῆς καθυστέρησης τῆς Ρωσίας)—τότε, ἀφοῦ θά τσακίζαμε τό σαμποτάζ, θά ὑποτάσσαμε ὁλοκληρωτικά καί τούς ἀστούς εἰδικούς μέ τή γενική καταγραφή καί τόν ἔλεγχο. Λόγω τῆς σημαντικῆς μας «ἀργοπορίας» στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο γενικά, ἄν καί κατορθώσαμε νά νικήσουμε τό σαμποτάζ, *δέν* δημιουργήσαμε *ἀκόμη* τίς συνθῆκες πού θά βάλουν στή διάθεσή μας τούς ἀστούς εἰδικούς. Πλῆθος σαμποταριστές «ἀναλαβαίνουν ὑπηρεσία», οἱ καλύτεροι ὅμως ὀργανωτές καί οἱ μεγαλύτεροι εἰδικοί μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν ἀπό τό κράτος εἴτε μέ τόν παλιό, τόν ἀστικό τρόπο (δηλαδή μέ μεγάλο μισθό), εἴτε μέ τόν καινούργιο, τόν προλεταριακό (δηλαδή, δημιουργώντας τίς συνθῆκες γιά τήν παλλαϊκή καταγραφή καί τόν ἔλεγχο ἀπό τά κάτω, πού ἀναπόφευκτα καί αὐτές καθαυτές θά ὑπέτασσαν καί θά προσέλκυαν τούς εἰδικούς).

Ὑποχρεωθήκαμε νά καταφύγουμε τώρα στό παλιό, στό ἀστικό μέσο καί νά δεχτοῦμε νά πληρώνουμε πολύ μεγάλο μισθό γιά τίς «ὑπηρεσίες» τῶν μεγαλύτερων ἀστῶν εἰδικῶν. Ὅλοι, ὅσοι ξέρουν τό ζήτημα, τό βλέπουν αὐτό, δέν βαθαίνουν ὅμως ὅλοι στή σημασία ἑνός παρόμοιου μέτρου ἀπομέρους τοῦ προλεταριακοῦ κράτους. Εἶναι φανερό ὅτι ἕνα τέτιο μέτρο ἀποτελεῖ συμβιβασμό, ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ καί κάθε προλεταριακῆς ἐξουσίας, πού ἀπαιτοῦν νά περιοριστοῦν οἱ μισθοί στό ἐπίπεδο τῆς ἀμοιβῆς τοῦ μέσου ἐργάτη, πού ἀπαιτοῦν νά πολεμιέται ὁ καριερισμός στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια.

Καί ὄχι μόνο αὐτό. Εἶναι φανερό ὅτι ἕνα τέτιο μέτρο δέν σημαίνει ἁπλῶς σταμάτημα—σέ ὁρισμένο τομέα καί σέ ὁρισμένο βαθμό—τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στό κεφάλαιο (γιατί τό κεφάλαιο δέν εἶναι μιά ποσότητα χρημάτων, ἀλλά ὁρισμένη κοινωνική σχέση), μά κι᾽ἕνα *βῆμα πρός τά πίσω* τῆς σοσιαλιστικῆς, Σοβιετικῆς, κρατικῆς ἐξουσίας μας, πού ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη διακήρυξε καί ἐφάρμοσε πολιτική ἐλάττωσης τῶν μεγάλων μισθῶν ὥς τό ἐπίπεδο τῆς ἀμοιβῆς τοῦ μέσου ἐργάτη[64].

Βέβαια, οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης, καί ἰδιαίτερα οἱ μικρότερης ὁλκῆς σάν τούς μενσεβίκους, τούς ἀνθρώπους τῆς «Νόβαγια Ζίζν», τούς δεξιούς ἐσέρους, θά κρυφογελᾶνε χαιρέκακα μέ τήν ὁμολογία μας ὅτι κάνουμε ἕνα βῆμα πρός τά πίσω.

'Εμεῖς ὅμως δέν πρέπει νά δόσουμε σημασία στά χαιρέκακα γέλια τους. Πρέπει νά μελετᾶμε τίς ἰδιομορφίες τοῦ ἐξαιρετικά δύσκολου καί νέου δρόμου πρός τό σοσιαλισμό, χωρίς νά κρύβουμε τά λάθη καί τίς ἀδυναμίες μας, ἀλλά νά προσπαθοῦμε νά ἀποτελειώσουμε ἔγκαιρα αὐτό πού ἔχει μείνει μισοτελειωμένο. Τό νά κρύβουμε ἀπό τίς μάζες τό γεγονός ὅτι, προσελκύοντας τούς ἀστούς εἰδικούς μέ ὑπερβολικά μεγάλους μισθούς, κάνουμε ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές τῆς Κομμούνας, θά σήμαινε ὅτι ξεπέφτουμε στό ἐπίπεδο τῶν ἀστῶν πολιτικάντηδων καί ἐξαπατοῦμε τίς μάζες. Τό νά ἐξηγήσουμε ἀνοιχτά πῶς καί γιατί κάναμε ἕνα βῆμα πρός τά πίσω καί σέ συνέχεια νά συζητήσουμε δημόσια ποιά μέσα ὑπάρχουν γιά νά καλύψουμε τήν καθυστέρηση—σημαίνει ὅτι διαπαιδαγωγοῦμε τίς μάζες καί διδασκόμαστε ἀπό τήν πείρα, διδασκόμαστε μαζί μέ τίς μάζες νά οἰκοδομοῦμε τό σοσιαλισμό. Ζήτημα εἶναι ἄν ὑπῆρχε στήν ἱστορία ἔστω καί μιά νικηφόρα πολεμική ἐκστρατεία, ὅπου δέν ἔτυχε ὁ νικητής νά κάνει ὁρισμένα λάθη, νά ἔχει μερικές ἧττες, νά ὑποχωρήσει προσωρινά σέ ὁρισμένες περιπτώσεις καί σέ ὁρισμένα σημεῖα. 'Η «ἐκστρατεία» ὅμως πού ἀναλάβαμε ἐνάντια στόν καπιταλισμό εἶναι ἕνα ἑκατομμύριο φορές πιό δύσκολη ἀπό τήν πιό δύσκολη πολεμική ἐκστρατεία, καί θά ἦταν ἀνοησία καί ντροπή, ἄν χάναμε τό ἠθικό μας ἀπό μιά τμηματική καί μερική ὑποχώρηση.

῎Ας ἐξετάσουμε τό ζήτημα ἀπό τήν πρακτική πλευρά. ῎Ας ὑποθέσουμε ὅτι ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἔχει ἀνάγκη ἀπό 1000 πρώτης γραμμῆς ἐπιστήμονες καί εἰδικούς τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐπιστήμης, τῆς τεχνικῆς, τῆς πρακτικῆς πείρας γιά νά διευθύνουν τήν ἐργασία τοῦ λαοῦ μέ σκοπό τήν ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορη οἰκονομική ἄνοδο τῆς χώρας. ῎Ας ὑποθέσουμε ὅτι αὐτούς τούς «ἀστέρες πρώτου μεγέθους» θά ἀναγκαστοῦμε νά τούς πληρώνουμε ἀπό 25 000 ρούβλια τό χρόνο—οἱ πιό πολλοί ἀπ'αὐτούς, φυσικά, εἶναι τόσο περισσότερο διεφθαρμένοι ἀπό τά ἀστικά ἤθη, ὅσο πιό πρόθυμα φωνασκοῦν γιά διαφθορά τῶν ἐργατῶν. ῎Ας ὑποθέσουμε ὅτι αὐτό τό ποσό (25 ἑκατομμύρια ρούβλια) πρέπει νά τό διπλασιάσουμε (μέ τήν προϋπόθεση ὅτι θά δίνουμε χρηματικά βραβεῖα γιά τήν ἐξαιρετικά πετυχημένη καί γρήγορη ἐκπλήρωση τῶν σπουδαιότερων ὀργανωτικο-τεχνικῶν καθηκόντων), ἤ ἀκόμη νά τό τετραπλασιάσουμε (μέ τήν προϋπόθεση ὅτι θά πάρουμε ἀπό τό ἐξωτερικό μερικές ἑκατοντάδες πιό ἀπαιτητικούς εἰδικούς). Γεννιέται τό ἐρώτημα: μποροῦμε νά παραδεχτοῦμε ὅτι εἶναι

ὑπερβολικό, ἤ ἀνώτερο ἀπό τίς δυνάμεις τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, ἕνα ἔξοδο ἀπό πενήντα ἤ ἑκατό ἑκατομμύρια ρούβλια τό χρόνο γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς ἐργασίας τοῦ λαοῦ σύμφωνα μέ τήν τελευταία λέξη τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς; Φυσικά ὄχι. Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν θά ἐγκρίνει αὐτό τό ἔξοδο, γιατί ξέρει ἀπό τήν πρακτική ζωή ὅτι ἡ καθυστέρηση πού ἔχουμε μᾶς ἀναγκάζει νά χάνουμε δισεκατομμύρια καί ὅτι *ἀκόμη δέν* ἔχουμε φτάσει σέ τέτιο βαθμό ὀργάνωσης, καταγραφῆς καί ἐλέγχου, ὥστε νά προκαλέσουμε ὁμαδική καί ἐθελοντική συμμετοχή τῶν «ἀστέρων» τῆς ἀστικῆς διανόησης στή δουλιά *μας*.

Ἐννοεῖται, τό ζήτημα ἔχει καί ἄλλη πλευρά. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι οἱ μεγάλοι μισθοί ἀσκοῦν διαβρωτική ἐπίδραση —καί στή Σοβιετική ἐξουσία (πολύ περισσότερο, γιατί μέ τή γοργή στροφή δέν μποροῦσε παρά νά προσκολληθοῦν σ᾽αὐτή τήν ἐξουσία ὁρισμένοι τυχοδιῶκτες καί κλέφτες, πού μαζί μέ διάφορους ἀνίκανους ἤ ἀσυνείδητους ἐπιτρόπους δέν θά εἶχαν ἀντίρηση νά γίνουν «ἀστέρες»... στίς καταχρήσεις σέ βάρος τοῦ δημοσίου) καί στήν ἐργατική μάζα. Ὅλοι ὅμως οἱ σκεπτόμενοι καί τίμιοι ἐργάτες καί φτωχοί ἀγρότες θά συμφωνήσουν μαζί μας, θά παραδεχτοῦν ὅτι δέν εἴμαστε σέ θέση νά ἀπαλλαγοῦμε μονομιᾶς ἀπό τήν κακή κληρονομιά τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅτι δέν μποροῦμε νά λυτρώσουμε διαφορετικά τή Σοβιετική Δημοκρατία ἀπό τό χαράτσι τῶν 50 ἤ τῶν 100 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν (τό χαράτσι πού πληρώνουμε γιά τήν καθυστέρησή μας στό ἔργο τῆς ὀργάνωσης τῆς *παλλαϊκῆς* καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου *ἀπό τά κάτω)*, παρά μόνο ὀργανώνοντας, ἐντείνοντας τήν πειθαρχία ἀνάμεσα σέ μᾶς τούς ἴδιους, ξεκαθαρίζοντας τίς γραμμές μας ἀπ᾽ὅλους ἐκείνους πού «διαφυλάσσουν τήν κληρονομιά τοῦ καπιταλισμοῦ», πού «τηροῦν τίς παραδόσεις τοῦ καπιταλισμοῦ», δηλ. ἀπό τούς κηφῆνες, τά παράσιτα, τούς καταχραστές τοῦ δημόσιου ταμείου (τώρα ὅλη ἡ γῆ, ὅλα τά ἐργοστάσια, ὅλοι οἱ σιδηρόδρομοι εἶναι «δημόσιο ταμεῖο» τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας). Ἄν οἱ συνειδητοί πρωτοπόροι ἐργάτες καί φτωχοί ἀγρότες κατορθώσουν μέσα σ᾽ἕνα χρόνο, μέ τή βοήθεια τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν, νά ὀργανωθοῦν, νά συνηθίσουν στήν πειθαρχία, νά ἀνασκουμπωθοῦν, νά δημιουργήσουν μιά γερή ἐργασιακή πειθαρχία, τότε, ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπ᾽αὐτό τό «χαράτσι», πού μποροῦμε μάλιστα νά τό περιορίσουμε καί νωρίτερα... ἀνάλογα μέ τό βαθμό τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς δικῆς μας, τῆς ἐργατοαγροτικῆς, τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί τό

βαθμό ὀργάνωσης. Ὅσο πιό γρήγορα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, οἱ ἐργάτες καί ἀγρότες μάθουμε τήν καλύτερη ἐργασιακή πειθαρχία καί τήν ἀνώτερη τεχνική τῆς ἐργασίας, χρησιμοποιώντας γιά τή μάθηση αὐτή τούς ἀστούς εἰδικούς, τόσο πιό γρήγορα θά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό κάθε «χαράτσι» σ᾿αὐτούς τούς εἰδικούς.

Ἡ δουλιά μας γιά τήν ὀργάνωση, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ προλεταριάτου, τῆς παλλαϊκῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου πάνω στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων καθυστέρησε πολύ σέ σύγκριση μέ τή δουλιά μας γιά τήν ἄμεση ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν. Ἡ θέση αὐτή εἶναι βασική γιά νά καταλάβουμε τίς ἰδιομορφίες τῆς σημερινῆς στιγμῆς καί τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού πηγάζουν ἀπ᾿αὐτή. Τό κέντρο βάρους στόν ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀστική τάξη μετατοπίζεται στήν ὀργάνωση αὐτῆς τῆς καταγραφῆς καί αὐτοῦ τοῦ ἐλέγχου. Μόνο ἄν ξεκινήσουμε ἀπ᾿αὐτό, μποροῦμε νά καθορίσουμε σωστά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς καί δημοσιονομικῆς πολιτικῆς στούς τομεῖς τῆς ἐθνικοποίησης τῶν τραπεζῶν, τῆς μονοπώλησης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου πάνω στή νομισματική κυκλοφορία, τῆς ἐπιβολῆς ἑνός ἱκανοποιητικοῦ, ἀπό τήν προλεταριακή ἄποψη, φόρου στήν περιουσία, στό εἰσόδημα, τῆς ἐπιβολῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας.

Οἱ σοσιαλιστικοί μετασχηματισμοί σ᾿αὐτούς τούς τομεῖς ἔχουν καθυστερήσει πάρα πολύ (καί οἱ τομεῖς αὐτοί εἶναι πολύ, πάρα πολύ οὐσιαστικοί) καί ἔχουν καθυστερήσει ἀκριβῶς, γιατί δέν ὀργανώσαμε ὅσο χρειάζεται τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο γενικά. Φυσικά, τό καθῆκον αὐτό εἶναι ἀπό τά πιό δύσκολα, καί μέ τίς καταστροφές πού προκάλεσε ὁ πόλεμος δέν μπορεῖ νά λυθεῖ παρά μονάχα ὕστερα ἀπό πολύ καιρό, δέν πρέπει ὅμως νά ξεχνᾶμε ὅτι ἐδῶ ἀκριβῶς ἡ ἀστική τάξη—καί ἰδιαίτερα ἡ πολυάριθμη μικροαστική τάξη καί ἡ ἀγροτική ἀστική τάξη —δίνει ἐναντίον μας σοβαρότατη μάχη, ὑπονομεύοντας τόν ἔλεγχο πού ὀργανώνουμε, ὑπονομεύοντας λ.χ. τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν καί ἀποσπώντας θέσεις γιά τήν αἰσχροκέρδεια καί τό κερδοσκοπικό ἐμπόριο. Τούς νόμους πού βγάλαμε κάθε ἄλλο παρά τούς ἐφαρμόσαμε ὅπως ἔπρεπε, καί τό κύριο καθῆκον τῆς στιγμῆς εἶναι ἀκριβῶς νά συγκεντρώσουμε ὅλες μας τίς προσπάθειες γιά *νά πραγματοποιήσουμε* πρακτικά, ἀποτελεσματικά τίς βάσεις τῶν μετασχηματισμῶν ἐκείνων πού ἔχουν ἤδη γίνει νόμος (μά πού δέν ἔχουν ἀκόμη γίνει πραγματικότητα).

Γιά νά συνεχίσουμε παραπέρα τήν ἐθνικοποίηση τῶν τραπε-

ζῶν καί γιά νά τραβήξουμε σταθερά στή μετατροπή τῶν τραπεζῶν σέ κλειδιά τῆς κοινωνικῆς λογιστικῆς στό σοσιαλισμό, πρέπει πρίν ἀπ᾽ὅλα καί πρῶτα ἀπ᾽ὅλα νά ἔχουμε πραγματικές ἐπιτυχίες στήν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποκαταστημάτων τῆς Λαϊκῆς τράπεζας, στήν αὔξηση τῶν καταθέσεων, στή διευκόλυνση τοῦ κοινοῦ νά καταθέτει καί νά ἀποσύρει χρήματα, στήν ἐξάλειψη τῆς «οὐρᾶς», στή σύλληψη καί στόν *τουφεκισμό* τῶν ρουσφετολόγων καί τῶν ἀπατεώνων κτλ. Πρῶτα νά πραγματοποιήσουμε στήν πράξη τά πιό ἁπλά, νά ὀργανώσουμε καλά αὐτό πού ὑπάρχει καί ὕστερα νά ἑτοιμάσουμε τά πιό σύνθετα.

Νά ἐνισχύσουμε καί νά βάλουμε σέ τάξη τά κρατικά μονοπώλια (σιτηρῶν, δέρματος κ.ἄ.), πού ἔχουν ἤδη δημιουργηθεῖ καί νά προετοιμάσουμε ἔτσι τή μονοπώληση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἀπό τό κράτος. Χωρίς αὐτή τή μονοπώληση δέν θά μπορέσουμε νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν πληρωμή «φόρου ὑποτελείας» στό ξένο κεφάλαιο[65]. Ὅλη ὅμως ἡ δυνατότητα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν στό διάστημα μιᾶς ὁρισμένης μεταβατικῆς περιόδου θά μπορέσουμε νά ὑπερασπίσουμε τήν ἐσωτερική μας οἰκονομική ἀνεξαρτησία, πληρώνοντας κάποιο φόρο στό ξένο κεφάλαιο.

Καθυστεροῦμε ἐπίσης στήν εἴσπραξη τῶν φόρων γενικά καί εἰδικά τοῦ φόρου περιουσίας καί εἰσοδήματος. Ἡ ἐπιβολή ὑποχρεωτικῶν εἰσφορῶν στήν ἀστική τάξη—μέτρο ἀπόλυτα παραδεκτό ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί πού πρέπει νά τό ἐπιδοκιμάσει τό προλεταριάτο—δείχνει ὅτι στόν τομέα αὐτό βρισκόμαστε ἀκόμη πιό κοντά στίς μεθόδους ἀπόσπασης (τῆς Ρωσίας ἀπό τούς πλούσιους γιά τούς φτωχούς), παρά στίς μεθόδους διοίκησης. Γιά νά γίνουμε ὅμως πιό δυνατοί καί γιά νά σταθοῦμε πιό γερά στά πόδια μας, πρέπει νά χρησιμοποιήσουμε τίς τελευταῖες αὐτές μεθόδους, πρέπει νά ἀντικαταστήσουμε τίς ὑποχρεωτικές εἰσφορές πού ἐπιβλήθηκαν στήν ἀστική τάξη, μ᾽ἕνα μόνιμο φόρο περιουσίας καί εἰσοδήματος πού νά εἰσπράττεται κανονικά, πού θά δόσει *περισσότερα* στό προλεταριακό κράτος καί ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς ἀκριβῶς καλύτερη ὀργάνωση, καλύτερη ρύθμιση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου[66].

Ἡ καθυστέρησή μας στήν ἐπιβολή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας δείχνει ἀκόμη μιά φορά ὅτι στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνει ἀκριβῶς ἡ προπαρασκευαστική ὀργανωτική δουλιά πού, ἀπό τό ἕνα μέρος, πρέπει νά κατοχυρώσει ὁριστικά τά κατακτημένα, καί ἀπό τό ἄλλο, εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά προετοιμάσει τήν ἐπιχείρηση πού θά «κυκλώσει» τό κεφάλαιο καί θά τό

ἀναγκάσει νά «παραδοθεῖ». Θά ἔπρεπε νά ἀρχίσουμε ἀμέσως τήν ἐπιβολή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, νά τήν ἐπιβάλουμε ὅμως πολύ βαθμιαῖα καί προσεκτικά, ἐλέγχοντας κάθε βῆμα μέ τήν πρακτική πείρα καί ἀρχίζοντας, φυσικά, τό πρῶτο βῆμα μέ τήν ἐπιβολή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας *στούς πλούσιους*. Ἡ καθιέρωση βιβλιαρίου ἐργασίας, κατανάλωσης καί προϋπολογισμοῦ γιά τόν κάθε ἀστό, μαζί καί γιά τόν ἀστό τοῦ χωριοῦ, θά ἀποτελοῦσε σοβαρό βῆμα πρός τά μπρός γιά τήν ὁλοκληρωτική «κύκλωση» τοῦ ἀντιπάλου καί τή δημιουργία μιᾶς παλλαϊκῆς καταγραφῆς καί ἐλέγχου πάνω στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΛΑΪΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

Τό κράτος, πού αἰῶνες ὁλόκληρους ἦταν ὄργανο καταπίεσης καί καταλήστευσης τοῦ λαοῦ, μᾶς ἄφησε κληρονομιά ἕνα βαθύτατο μίσος καί μιά δυσπιστία τῶν μαζῶν ἀπέναντι σέ ὅ,τι ἔχει σχέση μέ τό κράτος. Ἡ ὑπερνίκηση αὐτοῦ τοῦ πνεύματος εἶναι πολύ δύσκολο καθῆκον, καί μονάχα ἡ Σοβιετική ἐξουσία μπορεῖ νά τό ἐκπληρώσει, μά καί αὐτή χρειάζεται πολύ καιρό καί τεράστια ἐπιμονή. Ἡ «κληρονομιά» αὐτή ἐκδηλώνεται μέ ἐξαιρετική ὀξύτητα στό ζήτημα τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου—ζήτημα βασικό γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀπό τήν ἐπόμενη κιόλας τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀστικῆς τάξης. Θά περάσει ἀναπόφευκτα ὁρισμένος καιρός, ὥσπου οἱ μάζες, πού γιά πρώτη φορά ἔνιωσαν τόν ἑαυτό τους ἐλεύθερο ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης, νά καταλάβουν—ὄχι ἀπό τά βιβλία, ἀλλά ἀπό τή δική τους, τή *σοβιετική* πείρα—νά καταλάβουν καί *νά νιώσουν* ὅτι χωρίς ὁλόπλευρη, κρατική καταγραφή καί ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων ἡ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ἡ ἐλευθερία τῶν ἐργαζομένων *δέν* μπορεῖ νά διατηρηθεῖ καί *ἀναπόφευκτα* θά ξαναπέσουμε στό ζυγό τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὅλες οἱ συνήθειες καί οἱ παραδόσεις τῆς ἀστικῆς τάξης γενικά καί τῆς μικροαστικῆς τάξης εἰδικά ἀντιτάσσονται ἐπίσης στόν *κρατικό* ἔλεγχο, εἶναι ὑπέρ τοῦ ἀπαραβίαστου τῆς «ἱερῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας», τῆς «ἱερῆς» ἰδιωτικῆς ἐπιχείρησης. Τώρα βλέπουμε ἐξαιρετικά καθαρά πόσο σωστή εἶναι ἡ μαρξιστική θέση ὅτι ὁ ἀναρχισμός καί ὁ ἀναρχοσυνδικαλισμός εἶναι *ἀστικά* ρεύματα, σέ τί ἀνειρήνευτη ἀντίθεση βρίσκονται μέ τό

σοσιαλισμό, μέ τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, μέ τόν κομμουνισμό. Ἡ πάλη γιά νά μπάσουμε στίς μάζες τήν ἰδέα τοῦ *σοβιετικοῦ*—κρατικοῦ ἐλέγχου καί τῆς καταγραφῆς, γιά νά ἐφαρμοστεῖ αὐτή ἡ ἰδέα, γιά νά ξεκόψουμε ἀπό τό καταραμένο παρελθόν, πού ἔμαθε στούς ἀνθρώπους νά θεωροῦν τήν προσπάθεια νά ἀποκτήσουν ψωμί καί ροῦχα «ἰδιωτική» ὑπόθεση, ἀγοραπωλησία, παζάρεμα, πού «ἀφορᾶ μονάχα ἐμένα»—αὐτή ἀκριβῶς ἡ πάλη εἶναι μιά πολύ μεγάλη πάλη καί ἔχει κοσμοϊστορική σημασία, εἶναι ἡ πάλη τῆς σοσιαλιστικῆς συνειδητότητας ἐνάντια στόν ἀστικο-αναρχικό αὐθορμητισμό.

Ὁ ἐργατικός ἔλεγχος καθιερώθηκε σέ μᾶς σάν νόμος, μά στή ζωή, καί μάλιστα στή συνείδηση τῶν πλατιῶν μαζῶν τοῦ προλεταριάτου, μόλις τώρα ἀρχίζει νά μπαίνει. Γιά τό γεγονός ὅτι ἡ ἔλλειψη καταγραφῆς καί ἐλέγχου στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων εἶναι θάνατος γιά τά φύτρα τοῦ σοσιαλισμοῦ, κατάχρηση τοῦ δημόσιου ταμείου (ἀφοῦ ὅλη ἡ περιουσία ἀνήκει στό δημόσιο ταμεῖο, καί τό δημόσιο ταμεῖο εἶναι ἡ Σοβιετική ἐξουσία, ἡ ἐξουσία τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων), γιά τό γεγονός ὅτι ἡ ἀμέλεια στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο βοηθάει ἄμεσα τούς γερμανούς καί τούς ρώσους Κορνίλοφ πού μποροῦν νά ἀνατρέψουν τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, *μόνο* ἄν ἐμεῖς δέν κατορθώσουμε νά λύσουμε τό πρόβλημα τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου καί οἱ ὁποῖοι, μέ τή βοήθεια ὅλης τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης, μέ τή βοήθεια τῶν καντέτων, τῶν μενσεβίκων, τῶν δεξιῶν ἐσέρων, μᾶς «παραμονεύουν», καρτερώντας τήν κατάλληλη στιγμή—γιά ὅλα αὐτά δέν μιλᾶμε ὅσο χρειάζεται στήν προπαγάνδα μας, γιά ὅλα αὐτά δέν σκέπτονται καί δέν μιλᾶνε ὅσο πρέπει οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες καί ἀγρότες. Ὅσο ὅμως ὁ ἐργατικός ἔλεγχος δέν θά ἔχει γίνει πραγματικότητα, ὅσο οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες δέν θά ἔχουν ὀργανώσει καί δέν θά κάνουν μιά νικηφόρα καί ἀμείλικτη ἐκστρατεία ἐνάντια σέ ὅσους παραβιάζουν αὐτό τόν ἔλεγχο ἤ δείχνουν ἀδιαφορία γιά τόν ἔλεγχο, δέν μποροῦμε νά πᾶμε ἀπό τό πρῶτο βῆμα (τόν ἐργατικό ἔλεγχο) στό δεύτερο βῆμα πρός τό σοσιαλισμό, δηλαδή νά περάσουμε στή ρύθμιση τῆς παραγωγῆς ἀπό τόν ἐργάτη.

Τό σοσιαλιστικό κράτος μπορεῖ νά γεννηθεῖ μονάχα σάν ἕνα δίχτυ ἀπό παραγωγικές-καταναλωτικές κομμοῦνες, πού ὑπολογίζουν εὐσυνείδητα τήν παραγωγή καί τήν κατανάλωσή τους, πού κάνουν οἰκονομία στήν ἐργασία, πού ἀνεβάζουν διαρκῶς τήν παραγωγικότητά της καί ἀποκτοῦν ἔτσι τή δυνατότητα νά

ἐλαττώσουν τήν ἐργάσιμη μέρα ὥς τίς ἑφτά, ὥς τίς ἔξι ὧρες τό εἰκοσιτετράωρο καί ἀκόμη λιγότερο. Ἐδῶ δέν θά μπορέσουμε νά τά βγάλουμε πέρα, ἄν δέν ὀργανώσουμε τήν πιό αὐστηρή παλλαϊκή καθολική καταγραφή καί ἔλεγχο *στά σιτηρά* καί στήν *παραγωγή τῶν σιτηρῶν* (καί ὕστερα σέ ὅλα τά ἄλλα ἀπαραίτητα προϊόντα). Ὁ καπιταλισμός μᾶς ἄφησε κληρονομιά τίς μαζικές ὀργανώσεις πού μποροῦν νά διευκολύνουν τό πέρασμα στή μαζική καταγραφή καί στό μαζικό ἔλεγχο τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων, δηλαδή τούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς. Στή Ρωσία οἱ συνεταιρισμοί αὐτοί εἶναι λιγότερο ἀναπτυγμένοι ἀπ᾿ὅ,τι στίς προηγμένες χῶρες, ὡστόσο ὅμως ἔχουν πάνω ἀπό δέκα ἑκατομμύρια μέλη. Τό διάταγμα γιά τούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς[67], πού ἐκδόθηκε τίς μέρες αὐτές, εἶναι ἐξαιρετικά σημαντικό γεγονός καί δείχνει παραστατικά τήν ἰδιομορφία τῆς κατάστασης καί τῶν καθηκόντων τῆς Σοβιετικῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας στή σημερινή στιγμή.

Τό διάταγμα αὐτό εἶναι μιά συμφωνία μέ τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς καί μ᾿ἐκείνους τούς ἐργατικούς συνεταιρισμούς πού ἐξακολουθοῦν νά ὑποστηρίζουν τήν ἀστική ἄποψη. Ἡ συμφωνία ἤ ὁ συμβιβασμός συνίσταται, πρῶτο, στό ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν παραπάνω ὀργανώσεων ὄχι μόνο πῆραν μέρος στίς συζητήσεις τοῦ διατάγματος, ἀλλά καί εἶχαν στήν πράξη τό δικαίωμα θετικῆς ψήφου, γιατί ἀφαιρέθηκαν τά μέρη τοῦ διατάγματος, τά ὁποῖα οἱ ὀργανώσεις αὐτές ἀπόριψαν κατηγορηματικά. Δεύτερο, στήν οὐσία, ὁ συμβιβασμός συνίσταται στό ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία παραιτήθηκε ἀπό τήν ἀρχή τῆς δωρεάν ἐγγραφῆς στούς συνεταιρισμούς (τή μοναδικά συνεπή προλεταριακή ἀρχή), καθώς καί ἀπό τή συνένωση ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς ὁρισμένης περιοχῆς σέ *ἕνα* συνεταιρισμό. Μέ μιά ὑποχώρηση ἀπ᾿αὐτή τή μοναδικά σοσιαλιστική ἀρχή, πού ἀνταποκρίνεται στό καθῆκον τῆς ἐξάλειψης τῶν τάξεων, δόθηκε στούς «ἐργατικούς ταξικούς συνεταιρισμούς» (πού στήν περίπτωση αὐτή λέγονται «ταξικοί» μόνο γιατί ὑποτάσσονται στά ταξικά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης) τό δικαίωμα νά ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν. Τέλος, ἡ πρόταση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας νά ἀποκλειστεῖ ὁλότελα ἡ ἀστική τάξη ἀπό τίς διοικήσεις τῶν συνεταιρισμῶν μετριάστηκε ἐπίσης πολύ καί ἀπαγορεύτηκε νά μπαίνουν στίς διοικήσεις μόνο οἱ ἰδιοκτῆτες ἐμπορικῶν καί βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων μέ ἰδιωτικό καπιταλιστικό χαρακτήρα.

Ἄν τό προλεταριάτο, δρώντας μέσω τῆς Σοβιετικῆς ἐξου-

σίας, κατόρθωνε νά όργανώσει σέ παγκρατική κλίμακα τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο, ἤ ἔστω καί τίς βάσεις ἑνός τέτιου ἐλέγχου, δέν θά εἴχαμε ἀνάγκη ἀπό παρόμοιους συμβιβασμούς. Μέ τά ἐπισιτιστικά τμήματα τῶν Σοβιέτ, μέ τά ὄργανα ἐφοδιασμοῦ τῶν Σοβιέτ, θά εἴχαμε συνενώσει τόν πληθυσμό σ'ἕναν ἑνιαῖο συνεταιρισμό πού θά διευθυνόταν ἀπό τούς προλετάριους χωρίς τήν ἀνάμιξη τῶν ἀστικῶν συνεταιρισμῶν, χωρίς ὑποχωρήσεις ἀπέναντι στήν καθαρά ἀστική ἀρχή, πού σπρώχνει τόν ἐργατικό συνεταιρισμό νά παραμένει ἐργατικός, *δίπλα* στόν ἀστικό συνεταιρισμό, *ἀντί* νά ὑποτάξει ὁλοκληρωτικά αὐτό τόν ἀστικό συνεταιρισμό, συγχωνεύοντας καί τούς δυό, παίρνοντας *στά χέρια του ὅ λ η* τή διοίκηση, παίρνοντας στά χέρια *του* τήν ἐπίβλεψη τῆς κατανάλωσης τῶν πλουσίων.

Κλείνοντας μιά τέτια συμφωνία μέ τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς, ἡ Σοβιετική ἐξουσία καθόρισε συγκεκριμένα τά καθήκοντα τῆς τακτικῆς της καί τίς ἰδιόμορφες μεθόδους δράσης γιά τή δοσμένη φάση ἀνάπτυξης, δηλαδή: καθοδηγώντας τά ἀστικά στοιχεῖα, χρησιμοποιώντας τα, κάνοντας σ'αὐτά ὁρισμένες ἐπιμέρους παραχωρήσεις, δημιουργοῦμε τούς ὅρους γιά μιά κίνηση πρός τά μπρός, πού θά εἶναι πιό ἀργή ἀπ'ὅ,τι ὑποθέταμε στήν ἀρχή, ταυτόχρονα ὅμως πιό σταθερή, μέ πιό γερά ἐξασφαλισμένη βάση καί συγκοινωνιακές γραμμές, μέ καλύτερα ἐνισχυμένες τίς θέσεις πού ἔχουν κατακτηθεῖ. Τά Σοβιέτ μποροῦν *(κ α ί π ρ έ π ε ι)* νά μετροῦν τώρα τίς ἐπιτυχίες τους στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, ἀνάμεσα στ'ἄλλα, καί μέ ἕνα μέτρο ἐξαιρετικά καθαρό, ἁπλό, πρακτικό: πόσες συγκεκριμένα κοινότητες (κομμοῦνες ἤ χωριά, συνοικίες κτλ.) μπῆκαν στούς συνεταιρισμούς καί σέ ποιό βαθμό ἡ ἀνάπτυξη τῶν συνεταιρισμῶν πλησιάζει στό στάδιο πού θά περιλαβαίνουν ὅλο τόν πληθυσμό.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σέ κάθε σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ὅταν τό προλεταριάτο ἔχει ἐκπληρώσει πιά τό καθῆκον τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας, καί στό μέτρο πού ἐκπληρώνεται κύρια καί βασικά τό θεμελιακό καθῆκον τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν ἀπαλλοτριωτῶν καί τῆς καταστολῆς τῆς ἀντίστασής τους, μπαίνει ὑποχρεωτικά στήν πρώτη γραμμή τό θεμελιακό καθῆκον νά δημιουργηθεῖ ἕνα ἀνώτερο ἀπό τόν καπιταλισμό κοινωνικό σύστημα, δηλαδή ἡ ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί σέ σύνδεση μέ αὐτό

(καί γιά τό σκοπό αὐτό) ἡ ἀνώτερη ὀργάνωσή της. Ἡ Σοβιετική μας ἐξουσία βρίσκεται ἀκριβῶς σέ μιά κατάσταση, ὅπου μέ τίς νίκες ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, ἀπό τόν Κέρενσκι ὥς τόν Κορνίλοφ, ἐξασφάλισε τή δυνατότητα νά προχωρήσει ἄμεσα στήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος, νά καταπιαστεῖ ἄμεσα μ'αὐτό. Κι'ἐδῶ φαίνεται ἀμέσως πώς, ἄν ἡ κεντρική κρατική ἐξουσία μπορεῖ νά κατακτηθεῖ μέσα σέ λίγες μέρες, ἄν ἡ στρατιωτική (καί ἡ σαμποταριστική) ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ἀκόμη καί στίς διάφορες γωνιές μιᾶς μεγάλης χώρας, μπορεῖ νά κατασταλεῖ μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες, γιά νά δοθεῖ μιά σταθερή λύση στό πρόβλημα τῆς ἀνόδου τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας ἀπαιτοῦνται, ὁπωσδήποτε, κάμποσα χρόνια (κυρίως ὕστερα ἀπό ἕνα τόσο βασανιστικό καί καταστρεπτικό πόλεμο). Ὁ μακρόχρονος χαρακτήρας τοῦ ἔργου αὐτοῦ ὑπαγορεύεται ἐδῶ ἀναμφισβήτητα ἀπό τίς ἀντικειμενικές συνθῆκες.

Ἡ ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας ἀπαιτεῖ πρίν ἀπόλα νά ἐξασφαλιστεῖ ἡ ὑλική βάση τῆς μεγάλης βιομηχανίας: νά ἀναπτυχθεῖ ἡ παραγωγή καυσίμων, σίδερου, ἐργαλειομηχανῶν, ἡ χημική βιομηχανία. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας βρίσκεται σέ εὐνοϊκές συνθῆκες, μιά καί διαθέτει ἀκόμη καί μετά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ τεράστια ἀποθέματα σιδηρομεταλλεύματος (στά Οὐράλια), καυσίμων στή Δυτική Σιβηρία (λιθάνθρακα), στόν Καύκασο καί στίς νοτιοανατολικές περιοχές (πετρέλαιο), στό κέντρο (τύρφη), τεράστιο δασικό πλοῦτο, ὑδάτινες δυνάμεις, πρῶτες ὕλες γιά τή χημική βιομηχανία (Καραμπουγάζ) κτλ. Ἡ ἐκμετάλλευση αὐτοῦ τοῦ φυσικοῦ πλούτου μέ τίς μεθόδους τῆς νεότατης τεχνικῆς θά ἀποτελέσει τή βάση γιά μιά πρωτοφανή πρόοδο τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων.

Ἕνας ἄλλος ὅρος γιά νά αὐξηθεῖ ἡ παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας εἶναι, πρῶτο, ἡ ἀνύψωση τοῦ μορφωτικοῦ καί πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Ἡ ἄνοδος αὐτή γίνεται τώρα μέ τεράστια ταχύτητα, πράγμα πού δέν τό βλέπουν οἱ ἄνθρωποι, τούς ὁποίους στράβωσε ἡ ἀστική ρουτίνα, πού δέν εἶναι ἱκανοί νά καταλάβουν τήν ὁρμή πρός τό φῶς καί τήν πρωτοβουλία πού ἀναπτύσσεται τώρα μέσα στά λαϊκά «κατώτερα στρώματα» χάρη στή σοβιετική ὀργάνωση. Δεύτερο, ὅρος γιά τήν οἰκονομική ἄνοδο εἶναι καί τό ἀνέβασμα τῆς πειθαρχίας τῶν ἐργαζομένων, ἡ ἱκανότητά τους γιά δουλιά, ἡ ἐπιδεξιότητα, ἡ ἐντατικότητα τῆς ἐργασίας, ἡ καλύτερη ὀργάνωσή της.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή βρισκόμαστε σέ μιά πάρα πολύ ἄσχημη κατάσταση, ἀκόμη καί ἀπελπιστική, ἄν πιστέψουμε τούς ἀν-

θρώπους πού ἄφησαν νά τούς φοβίσει ἡ ἀστική τάξη, ἤ πού τήν ὑπηρετοῦν ἀπό συμφέρον. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν καταλαβαίνουν πώς δέν ὑπῆρξε καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἐπανάσταση, ὅπου οἱ ὀπαδοί τοῦ παλιοῦ νά μή φωνάζουν γιά καταστροφή, γιά ἀναρχία κτλ. Εἶναι φυσικό ὅτι μέσα στίς μάζες, πού μόλις ἀποτίναξαν ἕναν πρωτοφανέστατο ἄγριο ζυγό, παρατηρεῖται ἀναβρασμός καί ἀναταραχή σέ βάθος καί σέ πλάτος—ὅτι ἡ ἐπεξεργασία ἀπό τίς μάζες τῶν νέων βάσεων τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας εἶναι μιά διαδικασία πολύ μακρόχρονη—ὅτι ἡ ἐπεξεργασία αὐτή δέν μποροῦσε κάν νά ἀρχίσει πρίν ἀπό τήν ὁλοκληρωτική νίκη ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στήν ἀστική τάξη.

Χωρίς ὅμως νά ἐπηρεαζόμαστε καθόλου ἀπ᾽αὐτή τή συχνά προσποιητή ἀπελπισία, πού σκορπᾶνε οἱ ἀστοί καί οἱ ἀστοί διανοούμενοι (πού ἔχασαν κάθε ἐλπίδα ὅτι θά μπορέσουν νά διατηρήσουν τά παλιά τους προνόμια), δέν πρέπει μέ κανένα τρόπο νά κρύβουμε ἕνα ὁλοφάνερο κακό. ᾽Απεναντίας, θά τό ξεσκεπάζουμε καί θά δυναμώνουμε τίς σοβιετικές μεθόδους καταπολέμησής του, γιατί δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ ἐπιτυχία τοῦ σοσιαλισμοῦ χωρίς τή νίκη τῆς προλεταριακῆς συνειδητῆς πειθαρχίας πάνω στήν αὐθόρμητη μικροαστική ἀναρχία πού ἀποτελεῖ μιά πραγματική ὑποθήκη γιά μιά ἐνδεχόμενη παλινόρθωση τοῦ καθεστῶτος τῶν Κέρενσκι καί Κορνίλοφ.

῾Η πιό συνειδητή πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας ἔχει πιά βάλει στόν ἑαυτό της τό καθῆκον νά ἀνεβάσει τήν ἐργασιακή πειθαρχία. Λ.χ. καί ἡ Κεντρική ᾽Επιτροπή τῆς ἕνωσης τῶν ἐργατῶν μετάλλου καί τό Κεντρικό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων ἄρχισαν νά ἐπεξεργάζονται τά ἀνάλογα μέτρα καί σχέδια διαταγμάτων[68]. Τό ἔργο αὐτό πρέπει νά τό ὑποστηρίξουμε καί νά τό προωθήσουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις. Πρέπει νά βάλουμε στήν ἡμερήσια διάταξη νά ἐφαρμόσουμε στήν πράξη καί νά δοκιμάσουμε τήν πληρωμή μέ τό κομμάτι[69], νά ἐφαρμόσουμε πολλά ἀπό τά ἐπιστημονικά καί προοδευτικά στοιχεῖα τοῦ συστήματος Τέυλορ, νά κανονίσουμε τήν πληρωμή τῆς δουλιᾶς ἀνάλογα μέ τά γενικά ἀποτελέσματα τῆς ἀπόδοσης τῆς ἐργασίας, ἤ ἀνάλογα μέ τά ἀποτελέσματα τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν σιδηροδρομικῶν καί τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν κτλ., κτλ.

Σέ σύγκριση μέ τά προηγμένα ἔθνη, ὁ ρῶσος εἶναι κακός ἐργάτης. Μά καί δέν μποροῦσε νά ἦταν διαφορετικά στό καθεστώς τοῦ τσαρισμοῦ, ὅπου οἱ ἐπιβιώσεις τῆς δουλοπαροικίας ἦταν τόσο ζωντανές. Νά μάθουμε νά δουλεύουμε—αὐτό τό καθῆκον πρέπει νά βάλει ἡ Σοβιετική ἐξουσία σέ ὅλη του τήν

ἔκταση μπροστά τό λαό. Ἡ τελευταία λέξη τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπ'αὐτή τήν ἄποψη, τό σύστημα Τέυλορ—ὅπως καί κάθε πρόοδος τοῦ καπιταλισμοῦ—συνδυάζει τήν ἐκλεπτυσμένη θηριωδία τῆς ἀστικῆς ἐκμετάλλευσης μέ μιά σειρά ἀπό πλουσιότατες ἐπιστημονικές ἐπιτεύξεις σχετικά μέ τήν ἀνάλυση τῶν μηχανικῶν κινήσεων στή διάρκεια τῆς ἐργασίας, τήν κατάργηση τῶν περιττῶν καί ἀδέξιων κινήσεων, τήν ἐκπόνηση ὀρθότερων μεθόδων ἐργασίας, τήν εἰσαγωγή τῶν τελειότερων συστημάτων καταγραφῆς καί ἐλέγχου κτλ. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία πρέπει μέ κάθε θυσία νά υἱοθετήσει ὅ,τι πολύτιμο δίνουν τά ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς σ'αὐτό τόν τομέα. Ἡ δυνατότητα νά πραγματοποιηθεῖ ὁ σοσιαλισμός θά καθοριστεῖ ἀκριβῶς ἀπό τό ἄν θά πετύχουμε νά συνδυάσουμε τή Σοβιετική ἐξουσία καί τή σοβιετική ὀργάνωση τῆς διοίκησης μέ τή νεότατη πρόοδο τοῦ καπιταλισμοῦ. Πρέπει νά ὀργανώσουμε στή Ρωσία τή μελέτη καί τή διδασκαλία τοῦ συστήματος Τέυλορ, τή συστηματική δοκιμή καί προσαρμογή του. Πρέπει, ταυτόχρονα, προχωρώντας στήν ἄνοδο τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, νά παίρνουμε ὑπόψη τίς ἰδιομορφίες τῆς μεταβατικῆς περιόδου ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό πού ἀπαιτοῦν, ἀπό τό ἕνα μέρος, νά μποῦν οἱ βάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἅμιλλας καί, ἀπό τό ἄλλο, νά γίνεται χρήση τοῦ καταναγκασμοῦ, ἔτσι πού τό σύνθημα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου νά μή ἐξευτελιστεῖ στήν πράξη ἀπό μιά πλαδαρότητα τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΜΙΛΛΑΣ

Ἀνάμεσα στίς ἀνοησίες πού ἡ ἀστική τάξη διαδίδει πρόθυμα γιά τό σοσιαλισμό, εἶναι καί ἡ ἀνοησία ὅτι τάχα οἱ σοσιαλιστές ἀρνοῦνται τή σημασία τῆς ἅμιλλας. Στήν πραγματικότητα ὅμως μόνο ὁ σοσιαλισμός, καταργώντας τίς τάξεις καί συνεπῶς καί τήν ὑποδούλωση τῶν μαζῶν, ἀνοίγει γιά πρώτη φορά τό δρόμο γιά μιά ἅμιλλα σέ πραγματικά μαζική κλίμακα. Καί ἀκριβῶς ἡ σοβιετική ὀργάνωση, περνώντας ἀπό τόν τυπικό δημοκρατισμό τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας στήν πραγματική συμμετοχή τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στή *διοίκηση*, ὀργανώνει γιά πρώτη φορά τήν ἅμιλλα σέ πλατιά κλίμακα. Αὐτό εἶναι πολύ πιό εὔκολο νά γίνει στόν πολιτικό τομέα, παρά στόν οἰκονομικό, γιά τήν ἐπιτυχία ὅμως τοῦ σοσιαλισμοῦ ἔχει σημασία αὐτό ἀκριβῶς τό τελευταῖο.

Ἄς πάρουμε ἕνα τέτιο μέσο ὀργάνωσης τῆς ἅμιλλας, ὅπως εἶναι ἡ δημοσιότητα. Ἡ ἀστική δημοκρατία τήν ἐξασφαλίζει μόνο τυπικά, ὑποτάσσοντας στήν πράξη τόν Τύπο στό κεφάλαιο, διασκεδάζοντας τό «λαουτζίκο» μέ πικάντικες πολιτικές σαχλαμάρες, κρύβοντας ὅσα γίνονται στά ἐργαστήρια, στίς ἐμπορικές συναλλαγές, στίς προμήθειες κ.ἄ. κάτω ἀπό τή σκέπη τοῦ «ἐμπορικοῦ ἀπόρρητου» πού προστατεύει τήν «ἱερή ἰδιοκτησία». Ἡ Σοβιετική ἐξουσία κατάργησε τό ἐμπορικό ἀπόρρητο[70], μπῆκε σέ καινούργιο δρόμο, ἀκόμη ὅμως δέν ἔχουμε κάνει σχεδόν τίποτε γιά νά χρησιμοποιήσουμε τή δημοσιότητα γιά τήν οἰκονομική ἅμιλλα. Παράλληλα μέ τήν ἀμείλικτη καταστολή τοῦ ἀστικοῦ Τύπου, πού εἶναι ὥς τό μεδούλι διαποτισμένος μέ τήν ψευτιά καί τή χυδαία συκοφαντία, πρέπει νά καταπιαστοῦμε μέ μιά συστηματική δουλιά γιά τή δημιουργία ἑνός Τύπου πού δέν θά διασκεδάζει καί δέν θά ἀποβλακώνει τίς μάζες μέ πολιτικές πικάντικες ἱστορίες καί σαχλαμάρες, ἀλλά θά βάζει στήν κρίση τῶν μαζῶν ἀκριβῶς τά ζητήματα τῆς καθημερινῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί θά τίς βοηθάει νά τά μελετοῦν σοβαρά. Κάθε ἐργοστάσιο, κάθε χωριό εἶναι μιά παραγωγική καταναλωτική κομμούνα, πού ἔχει τό δικαίωμα καί τήν ὑποχρέωση νά ἐφαρμόζει μέ δικό της τρόπο τά γενικά σοβιετικά νομοθετήματα («μέ δικό της τρόπο» ὄχι μέ τήν ἔννοια τῆς παραβίασής τους, ἀλλά μέ τήν ἔννοια τῆς ποικιλίας τῶν μορφῶν ἐφαρμογῆς τους στήν πράξη), νά λύνει μέ δικό της τρόπο τό πρόβλημα τῆς καταγραφῆς τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων. Στόν καπιταλισμό αὐτό ἦταν «ἀτομική ὑπόθεση» τοῦ κάθε καπιταλιστῆ, τσιφλικᾶ, κουλάκου. Στή Σοβιετική ἐξουσία αὐτό δέν εἶναι ἰδιωτική ὑπόθεση, ἀλλά σπουδαιότατη κρατική ὑπόθεση.

Ἐμεῖς ὅμως σχεδόν δέν ἀρχίσαμε ἀκόμη τήν τεράστια, δύσκολη, μά καί εὐγενική δουλιά νά ὀργανώσουμε τήν ἅμιλλα ἀνάμεσα στίς κομμοῦνες, νά καθιερώσουμε τόν ἀπολογισμό καί τή δημοσιότητα στό προτσές τῆς παραγωγῆς σιτηρῶν, εἰδῶν ρουχισμοῦ κτλ., νά μετατρέψουμε τούς ξερούς, νεκρούς, γραφειοκρατικούς ἀπολογισμούς σέ ζωντανά παραδείγματα—εἴτε ἀποκρουστικά εἴτε ἑλκυστικά. Στόν καπιταλιστικό τρόπο παραγωγῆς ἡ σημασία τοῦ ξεχωριστοῦ παραδείγματος, λ.χ, κάποιου παραγωγικοῦ συνεταιρισμοῦ, ἦταν ἀναπόφευκτα ἐξαιρετικά περιορισμένη καί μονάχα ἡ μικροαστική αὐταπάτη μποροῦσε νά ὀνειρεύεται τή «διόρθωση» τοῦ καπιταλισμοῦ μέ τήν ἐπίδραση πού θά εἶχαν τά παραδείγματα τῶν ἀγαθοεργῶν ἱδρυμάτων.

Ὕστερα ἀπό τό πέρασμα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στά χέρια τοῦ προλεταριάτου, ὕστερα ἀπό τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν ἀπαλλοτριωτῶν ἡ κατάσταση ἀλλάζει ριζικά καί—σύμφωνα μ᾽ἐκεῖνο πού τόνισαν πολλές φορές οἱ πιό ἐπιφανεῖς σοσιαλιστές—ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος ἀποκτᾶ γιά πρώτη φορά τή δυνατότητα νά ἀσκήσει τή μαζική της ἐπίδραση. Οἱ ὑποδειγματικές κομμοῦνες πρέπει νά σταθοῦν καί θά σταθοῦν παιδαγωγοί, δάσκαλοι, κίνητρα γιά τίς καθυστερημένες κομμοῦνες. Ὁ Τύπος πρέπει νά γίνει ὄργανο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, κάνοντας γνωστές σέ ὅλες τους τίς λεπτομέρειες τίς ἐπιτυχίες πού ἔχουν οἱ ὑποδειγματικές κομμοῦνες, μελετώντας τίς αἰτίες τῆς ἐπιτυχίας τους, τίς μεθόδους τοῦ νοικοκυριοῦ τους καί βάζοντας, ἀπό τό ἄλλο μέρος, «στό μαῦρο πίνακα» τίς κομμοῦνες ἐκεῖνες πού διατηροῦν ἐπίμονα «τίς παραδόσεις τοῦ καπιταλισμοῦ», δηλαδή τήν ἀναρχία, τήν τεμπελιά, τήν ἀταξία, τήν κερδοσκοπία. Στήν καπιταλιστική κοινωνία ἡ στατιστική ἦταν ἀποκλειστικό προνόμιο ὁρισμένων «ἐπίσημων προσώπων», ἤ ἑνός στενοῦ κύκλου εἰδικῶν. Ἐμεῖς πρέπει νά τή μεταφέρουμε στίς μάζες, νά τήν ἐκλαϊκεύσουμε γιά νά μάθουν σιγά-σιγά οἱ ἐργαζόμενοι νά καταλαβαίνουν μόνοι τους καί νά βλέπουν πῶς καί πόσο πρέπει νά δουλεύουν, πῶς καί πόσο μποροῦν νά ξεκουράζονται, ἔτσι πού νά γίνει *ἡ σύγκριση τῶν πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων* τῆς οἰκονομίας στίς διάφορες κομμοῦνες ἀντικείμενο γενικοῦ ἐνδιαφέροντος καί μελέτης, γιά νά ἀμείβονται ἀμέσως οἱ κομμοῦνες πού διακρίνονται (μέ τήν ἐλάττωση γιά ὁρισμένη περίοδο τῆς ἐργάσιμης ἡμέρας, μέ τήν αὔξηση τῆς ἀμοιβῆς, μέ τήν παροχή περισσότερων ἀγαθῶν καί ἀξιῶν τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς τέχνης κτλ.).

Ὅταν στήν ἱστορική σκηνή παρουσιάζεται μιά καινούργια τάξη σάν ἀρχηγός καί ὁδηγός τῆς κοινωνίας, αὐτό συνοδεύεται πάντοτε ἀπό μιά περίοδο μέ ἰσχυρότατους «τρανταγμούς», κλονισμούς, ἀγῶνες καί θύελλες, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί ἀπό τό ἄλλο, ἀπό μιά περίοδο μέ ἀσταθῆ βήματα, πειραματισμούς, ταλαντεύσεις, δισταγμούς γιά τήν ἐκλογή νέων μεθόδων πού νά ἀνταποκρίνονται στή νέα ἀντικειμενική κατάσταση. Ἡ φεουδαρχική ἀριστοκρατία στήν πτώση της ἐκδικοῦνταν τήν ἀστική τάξη πού τή νικοῦσε καί τήν παραμέριζε, ὄχι μόνο μέ συνωμοσίες, μέ ἀπόπειρες ἐξέγερσης καί παλινόρθωσης, ἀλλά καί μέ χείμαρους εἰρωνείας γιά τήν ἀνικανότητα, τήν ἀδεξιότητα, τά λάθη τῶν «νεόπλουτων», τῶν «ξεδιάντροπων», πού εἶχαν τό θράσος νά πάρουν στά χέρια τους τό «ἱερό πηδάλιο» τοῦ

κράτους, χωρίς νά ἔχουν τήν προετοιμασία αἰώνων πού εἶχαν οἱ πρίγκιπες, οἱ βαρῶνοι, οἱ εὐγενεῖς, οἱ ἀριστοκράτες γι᾽αὐτή τή δουλιά—ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως οἱ διάφοροι Κορνίλοφ καί Κέρενσκι, Γκότς καί Μάρτοφ, ὅλη αὐτή ἡ μαφία τῶν ἡρώων τῆς ἀστικῆς καπηλείας ἤ τοῦ ἀστικοῦ σκεπτικισμοῦ ἐκδικοῦνται τώρα τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας γιά τήν «αὐθάδη» προσπάθειά της νά πάρει στά χέρια της τήν ἐξουσία.

Χρειάζονται, φυσικά, ὄχι ἑβδομάδες, ἀλλά πολλοί μῆνες καί χρόνια γιά νά μπορέσει ἡ νέα κοινωνική τάξη, καί μάλιστα μιά τάξη πού ὥς τώρα καταπιεζόταν καί καταπνιγόταν ἀπό τήν ἀνέχεια καί τήν ἀμορφωσιά, νά ἐξοικειωθεῖ μέ τή νέα κατάσταση, νά προσανατολιστεῖ, νά στρώσει τή δουλιά της, νά ἀναδείξει *τούς δικούς της* ὀργανωτές. Εἶναι εὐνόητο ὅτι τό Κόμμα πού καθοδηγεῖ τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο· δέν μποροῦσε νά ἔχει ἀποκτήσει τήν πείρα καί τή συνήθεια μιᾶς μεγάλης ὀργανωτικῆς δουλιᾶς, πού ἀγκαλιάζει ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια πολίτες, ὅτι χρειάζεται πάρα πολύς καιρός γιά νά ἀλλάξουν οἱ παλιές, σχεδόν ἀποκλειστικά προπαγανδιστικές συνήθειες. Ἐδῶ ὅμως δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἀδύνατο, καί ὅταν θά ἔχουμε σαφή ἐπίγνωση ὅτι ἡ ἀλλαγή εἶναι ἀπαραίτητη, ὅταν θά εἴμαστε σταθερά ἀποφασισμένοι νά τήν πετύχουμε, ὅταν θά δείξουμε ἐπιμονή στήν ἐπιδίωξη τοῦ μεγάλου καί δύσκολου σκοποῦ—τότε θά τήν πραγματοποιήσουμε. Μέσα στό «λαό», δηλαδή μέσα στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία, ὑπάρχουν ἕνα σωρό ὀργανωτικά ταλέντα. Τό κεφάλαιο τά πίεζε, τά ἔπνιγε, τά πετοῦσε ἔξω κατά χιλιάδες, ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἀκόμη σέ θέση νά τά βροῦμε, νά τά ἐνθαρύνουμε, νά τά στήσουμε στά πόδια τους, νά τά προωθήσουμε. Μά αὐτό θά τό μάθουμε, ἄν τό ἐπιδιώξουμε μέ ὅλο τόν ἐπαναστατικό ἐνθουσιασμό, πού ὅταν λείπει δέν ὑπάρχουν νικηφόρες ἐπαναστάσεις.

Κανένα βαθύ καί ρωμαλέο λαϊκό κίνημα στήν ἱστορία δέν ἦταν ἀπαλλαγμένο ἀπό ἕνα βρώμικο ἀφρό—ἀπό τυχοδιῶκτες καί κλέφτες, καυχησιάρηδες καί φωνακλάδες πού προσκολλοῦνται στούς πρωτόπειρους καινοτόμους, ἀπό μιά ἀνόητη ἀνακατωσούρα, σύγχυση, ἄσκοπη πολυπραγματοσύνη, ἀπό τίς προσπάθειες ὁρισμένων «ἀρχηγῶν» νά καταπιάνονται μέ 20 δουλιές καί νά μή τελειώνουν καμιά. Ἄς οὐρλιάζουν καί ἄς γαυγίζουν τά σκυλάκια τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, ἀπό τόν Μπελοροῦσοφ ὥς τόν Μάρτοφ, γιά κάθε πελεκούδι πού πετάγεται τήν ὥρα πού κόβεται τό μεγάλο, γέρικο δάσος. Μά γι᾽αὐτό καί εἶναι σκυλάκια, γιά νά

γαυγίζουν τόν ἐλέφαντα, τό προλεταριάτο. Ἄς γαυγίζουν. Ἐμεῖς θά τραβήξουμε τό δρόμο μας, προσπαθώντας νά ἀνακαλύπτουμε καί νά δοκιμάζουμε ὅσο μποροῦμε πιό προσεκτικά καί ὑπομονητικά τούς πραγματικούς ὀργανωτές, τούς ἀνθρώπους μέ νηφάλιο μυαλό καί πρακτικό πνεῦμα, τούς ἀνθρώπους πού συνδυάζουν τήν ἀφοσίωση στό σοσιαλισμό μέ τήν ἱκανότητα νά ὀργανώνουν χωρίς θόρυβο (καί παρά τήν ἀνακατωσούρα καί τό θόρυβο) τήν κοινή, γερή καί ἁρμονική δουλιά πολλῶν ἀνθρώπων μέσα στά πλαίσια τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης. *Μόνο* τέτιους ἀνθρώπους, ἀφοῦ τούς δοκιμάσουμε δέκα φορές, προωθώντας τους ἀπό τά πιό ἁπλά καθήκοντα στά πιό δύσκολα, πρέπει νά τούς ἀναδείχνουμε σέ ὑπεύθυνες θέσεις καθοδηγητῶν τῆς λαϊκῆς ἐργασίας, καθοδηγητῶν στόν τομέα τῆς διοίκησης. Ἀκόμη δέν τό ἔχουμε μάθει αὐτό. Θά τό μάθουμε.

«ΣΦΙΧΤΟΔΕΜΕΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ» ΚΑΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ

Ἡ ἀπόφαση τοῦ τελευταίου συνεδρίου τῶν Σοβιέτ (στή Μόσχα) βάζει σάν πρώτιστο καθῆκον τῆς στιγμῆς τή δημιουργία μιᾶς «σφιχτοδεμένης ὀργάνωσης» καί τό ἀνέβασμα τῆς πειθαρχίας*. Ὅλοι τώρα «ψηφίζουν» καί «ὑπογράφουν» πρόθυμα τίς ἀποφάσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους, συνήθως ὅμως δέν σκέπτονται ὅτι ἡ ἐφαρμογή αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων στήν πράξη ἀπαιτεῖ ἐξαναγκασμό—καί ἐξαναγκασμό μέ τή μορφή ἀκριβῶς τῆς δικτατορίας. Καί ὅμως, θά ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἀνοησία καί ὁ πιό παράλογος οὐτοπισμός νά νομίζουμε ὅτι χωρίς ἐξαναγκασμό καί χωρίς δικτατορία μπορεῖ νά περάσουμε ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Ἡ θεωρία τοῦ Μάρξ ἔχει ταχθεῖ προπολλοῦ καί πάρα πολύ συγκεκριμένα ἐνάντια σ᾽αὐτή τή μικροαστικά-δημοκρατική καί ἀναρχική ἀνοησία. Καί ἡ Ρωσία τοῦ 1917-1918 ἐπιβεβαιώνει τή θεωρία τοῦ Μάρξ σχετικά μ᾽αὐτό τό ζήτημα τόσο παραστατικά, χειροπιαστά καί ἐντυπωσιακά, πού μονάχα ἄνθρωποι ἀπελπιστικά κουτοί ἤ ἀποφασισμένοι πεισματικά νά μή βλέπουν τήν ἀλήθεια, μποροῦν ἀκόμη νά γελιοῦνται σχετικά μ᾽αὐτό. Εἴτε δικτατορία τοῦ Κορνίλοφ (ἄν τόν πάρουμε σάν ρωσικό τύπο τοῦ ἀστοῦ Καβενιάκ), εἴτε δικτατορία τοῦ προλεταριάτου—γιά μιά χώρα πού ἡ ἀνάπτυξή της εἶναι ἐξαιρετικά γρήγορη μέ ἐξαιρετικά ἀπότομες στροφές, μέσα σέ συνθῆκες μιᾶς ἀπίστευτης καταστροφῆς πού δημιούργησε ὁ πιό ὀδυνηρός

*Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 122-123. Ἡ *Σύντ.*

ἀπ᾽ὅλους τούς πολέμους, *οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει* γιά ἄλλη διέξοδο. Ὅλες οἱ μέσες λύσεις εἶναι εἴτε ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ ἀπό τήν ἀστική τάξη πού δέν μπορεῖ νά πεῖ τήν ἀλήθεια, δέν μπορεῖ νά πεῖ ὅτι τῆς χρειάζεται ὁ Κορνίλοφ, εἴτε στενοκεφαλιά τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν, τῶν Τσερνόφ, Τσερετέλι καί Μάρτοφ μέ τή φλυαρία τους γιά ἑνότητα τῆς δημοκρατίας, δικτατορία τῆς δημοκρατίας, πανδημοκρατικό μέτωπο καί ἄλλες τέτιες κουταμάρες. Ὅποιος δέν διδάχτηκε οὔτε ἀπό τήν πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1917-1918 πώς δέν χωρᾶνε μέσες λύσεις, εἶναι χαμένος ἄνθρωπος.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος, δέν εἶναι δύσκολο νά πειστοῦμε ὅτι σέ κάθε πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δικτατορία γιά δυό κύριες αἰτίες ἤ πρός δυό κύριες κατευθύνσεις. Πρῶτο, δέν μποροῦμε νά νικήσουμε καί νά ξεριζώσουμε τόν καπιταλισμό χωρίς ἀμείλικτη κατάπνιξη τῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν, πού δέν μποροῦμε νά τούς ἀφαιρέσουμε μονομιᾶς τά πλούτη τους, τά πλεονεκτήματά τους στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης καί τῆς γνώσης καί πού, συνεπῶς, γιά μιά ἀρκετά μακρόχρονη περίοδο θά κάνουν ἀναπόφευκτα προσπάθειες νά ἀνατρέψουν τή μισητή ἐξουσία τῆς φτωχολογιᾶς. Δεύτερο, κάθε μεγάλη ἐπανάσταση, καί εἰδικά ἡ σοσιαλιστική, ἀκόμη καί ἄν δέν ὑπῆρχε ἐξωτερικός πόλεμος, δέν εἶναι νοητή χωρίς ἐσωτερικό πόλεμο, δηλαδή χωρίς ἐμφύλιο πόλεμο, πού προκαλεῖ ἀκόμη μεγαλύτερη καταστροφή ἀπό τόν ἐξωτερικό πόλεμο, πού σημαίνει χιλιάδες καί ἑκατομμύρια περιπτώσεις ταλαντεύσεων καί μεταπηδήσεων ἀπό τή μιά πλευρά στήν ἄλλη, πού σημαίνει κατάσταση τεράστιας ἀβεβαιότητας, ἔλλειψης ἰσορροπίας, χάους. Καί, φυσικά, ὅλα τά διαλυτικά στοιχεῖα τῆς παλιᾶς κοινωνίας, πού ἀναπόφευκτα εἶναι πάρα πολλά καί συνδέονται κυρίως μέ τή μικροαστική τάξη, (γιατί κάθε πόλεμος καί κάθε κρίση αὐτή καταστρέφει καί ἀφανίζει κατά πρῶτο λόγο) δέν μποροῦν νά μήν «ἐκδηλωθοῦν» σέ μιά τόσο βαθιά ἀνατροπή. Τά διαλυτικά ὅμως στοιχεῖα *δέν μποροῦν* «νά ἐκδηλωθοῦν» ἀλλιῶς, παρά μέ τήν αὔξηση τῶν ἐγκλημάτων, τῆς ἀλητείας, τῆς διαφθορᾶς, τῆς αἰσχροκέρδειας καί κάθε λογῆς ἀσχήμιας. Γιά νά μπεῖ τέρμα σ᾽αὐτά χρειάζεται χρόνος, *καί χρειάζεται σιδερένιο χέρι.*

Δέν ὑπῆρξε μεγάλη ἐπανάσταση στήν ἱστορία, ὅπου ὁ λαός νά μή τό ἔνιωσε αὐτό ἐνστικτωδῶς καί νά μή ἔδειξε σωτήρια σταθερότητα, τουφεκίζοντας τούς κλέφτες στόν τόπο τοῦ ἐγκλήματος. Τό ἀτύχημα γιά τίς προηγούμενες ἐπαναστάσεις

ἦταν πώς ὁ ἐπαναστατικός ἐνθουσιασμός τῶν μαζῶν, πού τούς κρατοῦσε σέ κατάσταση ἔντασης καί τούς ἔδινε τή δύναμη νά καταπνίγουν ἀλύπητα τά διαλυτικά στοιχεῖα, δέν κρατοῦσε πολύν καιρό. Ἡ κοινωνική, δηλαδή ἡ ταξική αἰτία γιά τήν ἀστάθεια τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μαζῶν, ἦταν ἡ ἀδυναμία τοῦ προλεταριάτου πού *μόνο αὐτό* εἶναι σέ θέση (ὅταν εἶναι ἀρκετά πολυάριθμο, συνειδητό, πειθαρχημένο) νά πάρει μαζί του τήν *πλειοψηφία* τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων (τήν πλειοψηφία τῆς φτωχολογιᾶς, ἄν θέλουμε νά μιλήσουμε πιό ἁπλά καί λαϊκά) καί νά κρατήσει τήν ἐξουσία ἀρκετό διάστημα γιά νά τσακίσει ὁλοκληρωτικά καί ὅλους τούς ἐκμεταλλευτές καί ὅλα τά διαλυτικά στοιχεῖα.

Αὐτή τήν ἱστορική πείρα ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων, αὐτό ἀκριβῶς τό κοσμοϊστορικό—οἰκονομικό καί πολιτικό—δίδαγμα συνόψισε ὁ Μάρξ καί ἔδοσε μιά σύντομη, κοφτή, ἀκριβή, σαφή διατύπωση: δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Καί ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση καταπιάστηκε σωστά μέ τήν ἐκπλήρωση αὐτοῦ τοῦ κοσμοϊστορικοῦ καθήκοντος, αὐτό τό *ἀπόδειξε* ἡ νικηφόρα προέλαση τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης σέ ὅλους τούς λαούς καί τίς ἐθνότητες τῆς Ρωσίας. Γιατί ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἡ ὀργανωτική μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τῆς δικτατορίας τῆς πρωτοπόρας τάξης πού ἀνεβάζει σ᾽ἕνα νέο δημοκρατισμό, σέ αὐτοτελή συμμετοχή στή διακυβέρνηση τοῦ κράτους, δεκάδες καί δεκάδες ἑκατομμύρια ἐργαζόμενους καί ἐκμεταλλευόμενους, πού μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα μαθαίνουν νά βλέπουν τήν πειθαρχημένη καί συνειδητή πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου σάν τόν πιό σίγουρο ἀρχηγό τους.

Ἡ λέξη ὅμως δικτατορία εἶναι μεγάλη λέξη. Καί τίς μεγάλες λέξεις δέν πρέπει νά τίς πετᾶμε στόν ἀέρα. Δικτατορία θά πεῖ σιδερένια ἐξουσία, ἐπαναστατικά τολμηρή καί γρήγορη, ἀμείλικτη στήν κατάπνιξη τόσο τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ὅσο καί τῶν ἀλητῶν. Ἡ ἐξουσία μας, ὅμως, εἶναι ὑπερβολικά μαλακή, καί σχεδόν μοιάζει πάντοτε μέ ζελέ παρά μέ σίδερο. Δέν ἐπιτρέπεται νά ξεχνᾶμε οὔτε λεπτό ὅτι τό ἀστικό καί μικροαστικό στοιχεῖο παλεύει ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία μέ δυό τρόπους: ἀπό τό ἕνα μέρος, δρώντας ἀπ᾽ἔξω, μέ τίς μεθόδους τῶν διάφορων Σάβινκοφ, Γκότς, Γκεγκετσκόρι, Κορνίλοφ, μέ συνωμοσίες καί ἐξεγέρσεις, μέ τίς βρωμερές τους «ἰδεολογικές» ἐκδηλώσεις, μέ χείμαρους ψευτιᾶς καί συκοφαντίας στόν Τύπο τῶν καντέτων, τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, τό

στοιχεῖο αὐτό δρᾶ ἀπό τά μέσα, χρησιμοποιώντας ὅλα τά διαλυτικά στοιχεῖα, κάθε ἀδυναμία γιά νά ἐξαγοράσει, γιά νά δυναμώσει τήν ἀπειθαρχία, τήν παραλυσία, τό χάος. Ὅσο περισσότερο πλησιάζουμε στήν ὁλοκληρωτική στρατιωτική κατάπνιξη τῆς ἀστικῆς τάξης, τόσο πιό ἐπικίνδυνο γίνεται γιά μᾶς αὐτό τό στοιχεῖο τῆς μικροαστικῆς ἀναρχίας. Καί τό στοιχεῖο αὐτό δέν μποροῦμε νά τό πολεμήσουμε μόνο μέ τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση, μόνο μέ τήν ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας, μόνο μέ τήν ἐπιλογή τῶν ὀργανωτῶν—ἡ πάλη αὐτή πρέπει νά γίνεται καί μέ τόν ἐξαναγκασμό.

Στό βαθμό πού βασικό καθῆκον τῆς ἐξουσίας θά γίνεται ὄχι ἡ στρατιωτική κατάπνιξη, ἀλλά ἡ διοίκηση—τυπική ἐκδήλωση τῆς κατάπνιξης καί τοῦ ἐξαναγκασμοῦ δέν θά εἶναι ὁ τουφεκισμός ἐπιτόπου, ἀλλά τό δικαστήριο. Καί ἀπό τήν ἄποψη αὐτή οἱ ἐπαναστατικές μάζες μπῆκαν ὕστερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 στό σωστό δρόμο καί ἀπόδειξαν τή ζωτικότητα τῆς ἐπανάστασης, ἀρχίζοντας νά συγκροτοῦν δικά τους ἐργατικά καί ἀγροτικά δικαστήρια, πρίν ἀκόμη ἐκδοθεῖ οὔτε ἕνα διάταγμα γιά διάλυση τοῦ ἀστικοῦ-γραφειοκρατικοῦ δικαστικοῦ μηχανισμοῦ. Τά ἐπαναστατικά ὅμως καί τά λαϊκά μας δικαστήρια εἶναι σέ ἐξαιρετικό, σέ ἀφάνταστο βαθμό ἀδύνατα. Γίνεται αἰσθητό πώς δέν ἔχει ἀκόμη σπάσει τελειωτικά ἡ ἀντίληψη πού κληρονόμησε ὁ λαός ἀπό τόν καιρό τοῦ ζυγοῦ τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης καί τόν κάνει νά βλέπει τό δικαστήριο σάν κάτι τό γραφειοκρατικό καί ξένο. Δέν ὑπάρχει σέ ἀρκετό βαθμό συνείδηση τοῦ γεγονότος ὅτι τό δικαστήριο εἶναι ὄργανο ἀκριβῶς γιά νά τραβηχτεῖ ὅλη χωρίς ἐξαίρεση ἡ φτωχολογιά στή διοίκηση τοῦ κράτους (γιατί ἡ δικαστική δράση εἶναι μιά ἀπό τίς λειτουργίες τῆς διοίκησης τοῦ κράτους), ὅτι τό δικαστήριο εἶναι *ὄργανο τῆς ἐξουσίας* τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, ὅτι τό δικαστήριο εἶναι ὄργανο *διαπαιδαγώγησης στό πνεῦμα τῆς πειθαρχίας*. Δέν ἔχει γίνει ὅσο πρέπει συνείδηση τό ἁπλό καί ὁλοφάνερο γεγονός ὅτι, ἐφόσον οἱ μεγαλύτερες συμφορές τῆς Ρωσίας εἶναι ἡ πείνα καί ἡ ἀνεργία, δέν μποροῦμε νά νικήσουμε αὐτά τά δεινά μέ κανένα ξέσπασμα ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλά μόνο μέ τήν ὁλόπλευρη, καθολική, παλλαϊκή ὀργάνωση καί πειθαρχία, γιά νά αὐξήσουμε τήν παραγωγή ψωμιοῦ γιά τούς ἀνθρώπους καί ψωμιοῦ γιά τή βιομηχανία (καύσιμα), νά τά μεταφέρουμε ἔγκαιρα καί νά τά διανέμουμε σωστά· ὅτι κατά συνέπεια *ἔνοχος* γιά τά μαρτύρια τῆς πείνας καί τῆς ἀνεργίας εἶναι *ὁ καθένας* πού παραβιάζει τήν ἐργασιακή

πειθαρχία σέ ὁποιοδήποτε ἐργοστάσιο, σέ ὁποιοδήποτε νοικοκυριό, σέ ὁποιοδήποτε ἔργο, ὅτι τούς ἐνόχους πρέπει νά ξέρουμε νά τούς βρίσκουμε, νά τούς στέλνουμε στό δικαστήριο καί νά τούς τιμωροῦμε ἀμείλικτα. Τό μικροαστικό στοιχεῖο, πού ἐναντίον του τώρα πρέπει νά κάνουμε τόν πιό ἐπίμονο ἀγώνα, ἐκδηλώνεται ἀκριβῶς στό ὅτι ὁ κόσμος δέν ἔχει καί τόση ἐπίγνωση πώς ὑπάρχει οἰκονομική καί πολιτική σύνδεση τῆς πείνας καί τῆς ἀνεργίας μέ τή χαλαρότητα πού ἐκδηλώνουν ὅλοι καί ὁ καθένας χωριστά στό ἔργο τῆς ὀργάνωσης καί τῆς πειθαρχίας—στό ὅτι εἶναι ἀκόμη γερά ριζωμένη ἡ *μικρονοικοκυρίστικη* ἄποψη: ἄς ἁρπάξω ἐγώ ὅσο μπορῶ περισσότερα, καί φοῦρνος νά μήν καπνίσει.

Στούς σιδηροδρόμους, πού ἴσως ἐνσαρκώνουν πιό συγκεκριμένα τίς οἰκονομικές σχέσεις ἑνός ὀργανισμοῦ δημιουργημένου ἀπό τό μεγάλο καπιταλισμό, αὐτή ἡ πάλη τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου τῆς χαλαρότητας ἐνάντια στό προλεταριακό πνεῦμα τῆς ὀργάνωσης φαίνεται ἐξαιρετικά ἀνάγλυφα. Τό «διοικητικό» στοιχεῖο προμηθεύει σαμποταριστές, καταχραστές σέ μεγάλη ἀφθονία· ἡ καλύτερη μερίδα τοῦ προλεταριακοῦ στοιχείου παλεύει γιά τήν πειθαρχία· μέσα ὅμως καί στό πρῶτο καί στό δεύτερο στοιχεῖο ὑπάρχουν, φυσικά, πολλοί ταλαντευόμενοι, «ἀδύνατοι», ἀνίκανοι νά ἀντισταθοῦν στόν «πειρασμό» τῆς κερδοσκοπίας, τῆς δωροδοκίας, τοῦ προσωπικοῦ κέρδους, πού ἐξαγοράζεται μέ τή φθορά ὁλόκληρου τοῦ μηχανισμοῦ, πού ἀπό τή σωστή λειτουργία του ἐξαρτᾶται ἡ νίκη ἐνάντια στήν πείνα καί στήν ἀνεργία.

Χαρακτηριστική εἶναι ἡ πάλη πού ξετυλίγεται πάνω στή βάση αὐτή γύρω ἀπό τό τελευταῖο διάταγμα γιά τή διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων, τό διάταγμα πού παρέχει δικτατορικά δικαιώματα (ἤ «ἀπεριόριστα» δικαιώματα) σέ ὁρισμένους διευθυντές[71]. Οἱ συνειδητοί (καί στό μεγαλύτερο μέρος τους, πιθανόν, ἀσυνείδητοι) ἐκπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς χαλαρότητας ἔβλεπαν τήν παροχή «ἀπεριόριστων» (δηλαδή δικτατορικῶν) δικαιωμάτων σέ ὁρισμένα πρόσωπα σάν ὑποχώρηση ἀπό τήν ἀρχή τῆς συλλογικότητας καί ἀπό τό δημοκρατισμό καί ἀπό τίς ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἀνάμεσα στούς ἀριστερούς ἐσέρους ἄρχισε νά ἀναπτύσσεται ἐδῶ κι ἐκεῖ μιά ζύμωση ἐνάντια στό διάταγμα γιά δικτατορικά δικαιώματα, μιά ζύμωση πραγματικά ἀλήτικη, δηλαδή πού ὑποδαύλιζε τά ταπεινά ἔνστικτα καί τό μικρονοικοκυρίστικο πόθο γιά «ἁρπαγή». Παρουσιάστηκε ἕνα ζήτημα πραγματικά τεράστιας σημασίας: πρῶτο, ἕνα ζήτημα

ἀρχῆς: ἄν ὁ διορισμός ὁρισμένων προσώπων περιβλημένων μέ ἀπεριόριστη δικτατορική ἁρμοδιότητα συμβιβάζεται γενικά μέ τίς θεμελιακές ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας· δεύτερο, ποιά σχέση ἔχει αὐτή ἡ περίπτωση—αὐτό τό προηγούμενο, ἄν θέλετε—μέ τά ἰδιαίτερα καθήκοντα τῆς ἐξουσίας στή σημερινή συγκεκριμένη στιγμή. Καί στό πρῶτο καί στό δεύτερο ζήτημα πρέπει νά σταθοῦμε πολύ προσεκτικά.

῾Η δικτατορία ὁρισμένων προσώπων ἦταν πολύ συχνά στήν ἱστορία τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων ὁ ἐκφραστής, ὁ φορέας, ὁ ἐφαρμοστής τῆς δικτατορίας τῶν ἐπαναστατικῶν τάξεων, κι᾽αὐτό τό δείχνει ἡ ἀναμφισβήτητη πείρα τῆς ἱστορίας. Χωρίς ἀμφιβολία ἡ δικτατορία ὁρισμένων προσώπων συνδυαζόταν μέ τόν ἀστικό δημοκρατισμό. Στό σημεῖο ὅμως αὐτό οἱ ἀστοί ὑβριστές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καθώς καί τά μικροαστικά φερέφωνά τους δείχνουν πάντα μεγάλη ἐπιτηδειότητα: ἀπό τό ἕνα μέρος, δηλώνουν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἁπλῶς κάτι τό ἀνόητο, τό ἀναρχικό, τό βάρβαρο, καί ἀποφεύγουν προσεκτικά ὅλους τούς ἱστορικούς μας παραλληλισμούς καί τίς θεωρητικές ἀποδείξεις ὅτι τά Σοβιέτ εἶναι ἡ ἀνώτερη μορφή δημοκρατισμοῦ καί μάλιστα κάτι παραπάνω: ἡ ἀρχή τῆς *σοσιαλιστικῆς* μορφῆς τοῦ δημοκρατισμοῦ. Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος ἀπαιτοῦν ἀπό ἐμᾶς δημοκρατισμό ἀνώτερο ἀπό τόν ἀστικό καί λένε: ἡ προσωπική δικτατορία εἶναι ἀπολύτως ἀσυμβίβαστη μέ τό δικό σας, τόν μπολσεβίκικο (δηλαδή ὄχι τόν ἀστικό, *ἀλλά τό σοσιαλιστικό*) σοβιετικό δημοκρατισμό.

Οἱ συλλογισμοί αὐτοί εἶναι ἐντελῶς ἀστήρικτοι. Ἄν δέν εἴμαστε ἀναρχικοί, πρέπει νά παραδεχτοῦμε τήν ἀναγκαιότητα τοῦ κράτους, *δηλ. τόν καταναγκασμό* γιά τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. ῾Η μορφή τοῦ καταναγκασμοῦ καθορίζεται ἀπό τή βαθμίδα ἀνάπτυξης τῆς δοσμένης ἐπαναστατικῆς τάξης, ὕστερα ἀπό τέτια εἰδικά περιστατικά ὅπως, λ.χ., ἡ κληρονομιά ἀπό ἕνα μακρόχρονο καί ἀντιδραστικό πόλεμο, τέλος ἀπό τίς μορφές ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς καί μικροαστικῆς τάξης. Γι᾽αὐτό *δέν ὑπάρχει* ἀπολύτως καμιά ἀντίθεση ἀρχῶν ἀνάμεσα στό σοβιετικό (*δηλ.* στό σοσιαλιστικό) δημοκρατισμό καί στή δικτατορική ἐξουσία ὁρισμένων προσώπων. ῾Η διαφορά τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας ἀπό τήν ἀστική εἶναι ὅτι ἡ πρώτη κατευθύνει τά χτυπήματά της ἐνάντια στήν ἐκμεταλλευτική μειοψηφία πρός τό συμφέρον τῆς ἐκμεταλλευόμενης πλειοψηφίας, κι᾽ἔπειτα ὅτι τήν πρώτη τήν πραγματοποιοῦν—*καί μέσω ὁρισμένων προσώπων*—ὄχι μόνο οἱ μάζες

τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, ἀλλά καί οἱ ὀργανώσεις πού εἶναι συγκροτημένες ἔτσι ὥστε νά ξυπνοῦν καί νά ξεσηκώνουν στήν ἱστορική δημιουργία αὐτές ἀκριβῶς τίς μάζες (οἱ σοβιετικές ὀργανώσεις ἀνήκουν στίς ὀργανώσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους).

Ὅσοναφορᾶ τό δεύτερο ζήτημα, γιά τή σημασία πού ἔχει ἀκριβῶς ἡ μονοπρόσωπη δικτατορική ἐξουσία ἀπό τήν ἄποψη τῶν εἰδικῶν καθηκόντων τῆς δοσμένης στιγμῆς, πρέπει νά ποῦμε ὅτι κάθε μεγάλη ἐκμηχανισμένη βιομηχανία — δηλαδή ἀκριβῶς ἡ ὑλική, ἡ παραγωγική πηγή καί τό βάθρο τοῦ σοσιαλισμοῦ — ἀπαιτεῖ ἀπόλυτη καί αὐστηρότατη *ἑνότητα θέλησης* πού νά κατευθύνει τήν κοινή ἐργασία ἑκατοντάδων, χιλιάδων καί δεκάδων χιλιάδων ἀνθρώπων. Αὐτή ἡ ἀναγκαιότητα εἶναι ὁλοφάνερη καί ἀπό τεχνική καί ἀπό οἰκονομική καί ἀπό ἱστορική ἄποψη, καί ὅσοι ἔχουν σκεφθεῖ πάνω στό σοσιαλισμό τήν παραδέχτηκαν πάντα σάν ὅρο του. Πῶς ὅμως μπορεῖ νά ἐξασφαλιστεῖ μιά αὐστηρότατη ἑνότητα θέλησης; — Μέ τήν ὑποταγή τῆς θέλησης τῶν χιλιάδων στή θέληση ἑνός.

Ἡ ὑποταγή αὐτή μπορεῖ, ὅταν ὑπάρχει ἰδεώδης συνειδητότητα καί πειθαρχία σ᾽αὐτούς πού παίρνουν μέρος στήν κοινή δουλιά, νά μοιάζει μάλλον μέ τήν ἤρεμη διεύθυνση ἑνός διευθυντῆ ὀρχήστρας. Μπορεῖ νά πάρει σκληρές μορφές δικτατορίας, ἄν δέν ὑπάρχει ἰδεώδης πειθαρχία καί συνειδητότητα. Μά ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη ἡ *ἀναντίρρητη ὑποταγή* σέ μιά ἑνιαία θέληση γιά νά πετύχουν τά προτσές τῆς ἐργασίας πού εἶναι ὀργανωμένη σύμφωνα μέ τόν τύπο τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας. Γιά τούς σιδηροδρόμους αὐτό εἶναι δυό καί τρεῖς φορές πιό ἀναγκαῖο. Κι᾽ἀκριβῶς αὐτό τό πέρασμα ἀπό τό ἕνα πολιτικό καθῆκον σ᾽ἕνα ἄλλο, πού *ἐξωτερικά* δέν μοιάζει καθόλου μέ τό πρῶτο, ἀποτελεῖ τήν πρωτοτυπία τῆς στιγμῆς πού ζοῦμε. Ἡ ἐπανάσταση μόλις πρό ὀλίγου ἔσπασε τά πιό παλιά, τά πιό στέρεα, τά πιό βαριά δεσμά, στά ὁποῖα οἱ μάζες ὑποτάσσονταν μέ τό ραβδί. Αὐτό γινόταν χτές. Σήμερα ὅμως αὐτή ἡ ἴδια ἡ ἐπανάσταση, κι᾽ἀκριβῶς πρός τό συμφέρον τῆς δικῆς της ἀνάπτυξης καί ἑδραίωσης, ἀκριβῶς πρός τό συμφέρον τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀπαιτεῖ *ἀναντίρρητη ὑποταγή* τῶν μαζῶν στήν *ἑνιαία θέληση* τῶν καθοδηγητῶν τοῦ προτσές τῆς ἐργασίας. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἕνα τέτιο πέρασμα δέν μπορεῖ νά γίνει μονομιᾶς. Εἶναι εὐνόητο ὅτι αὐτό δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ παρά μόνο μέ πολύ μεγάλες δονήσεις, κλονισμούς, ξαναγυρίσματα στό παλιό, μέ τή μεγαλύτερη ἔνταση τῆς

δραστηριότητας τῆς προλεταριακῆς πρωτοπορίας, πού ὁδηγεῖ τό λαό στό καινούργιο. Αὐτό δέν τό σκέπτονται ἐκεῖνοι πού πέφτουν στή μικροαστική ὑστερία τῆς «Νόβαγια Ζίζν» ἤ τῆς «Βπεριόντ»[72], τῆς «Ντιέλο Ναρόντα» ἤ τῆς «Νάς Βέκ»[73].

Πάρτε τήν ψυχολογία ἑνός μέσου, ἁπλοῦ ἐκπροσώπου τῆς ἐργαζόμενης καί ἐκμεταλλευόμενης μάζας καί παραβάλετε αὐτή τήν ψυχολογία μέ τίς ἀντικειμενικές, τίς ὑλικές συνθῆκες τῆς κοινωνικῆς του ζωῆς. Αὐτός πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 'Οχτώβρη *δέν* εἶχε ἀκόμη δεῖ στήν πράξη τίς εὔπορες, ἐκμεταλλεύτριες τάξεις νά θυσιάζουν κάτι τό πραγματικά σοβαρό γι'αὐτόν, νά κάνουν κάτι πρός ὄφελός του. Δέν εἶχε *ἀκόμη* δεῖ νά τοῦ δίνουν τή γῆ καί τήν ἐλευθερία πού πολλές φορές τοῦ εἶχαν ὑποσχεθεῖ, νά τοῦ δίνουν τήν εἰρήνη, νά θυσιάζουν τά συμφέροντα τῆς «μεγάλης δύναμης» καί τά ἰμπεριαλιστικά μυστικά σύμφωνα, νά θυσιάζουν τό κεφάλαιο καί τά κέρδη. Αὐτό τό εἶδε μόνο *ὕστερα* ἀπό τίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917, ὅταν τά πῆρε μόνος του μέ τή βία καί ὅταν ὑποχρεώθηκε νά τά ὑπερασπίσει ὅλα μέ τή βία ἐνάντια στούς διάφορους Κέρενσκι, Γκότς, Γκεγκετσκόρι, Ντοῦτοφ, Κορνίλοφ. Εἶναι εὐνόητο ὅτι γιά ὁρισμένο χρονικό διάστημα ὅλη του ἡ προσοχή, ὅλες του οἱ σκέψεις, ὅλη ἡ δύναμη τῆς ψυχῆς του ἀπόβλεπαν μόνο σέ τοῦτο: νά ἀνασάνει, νά ἰσιώσει τό κορμί του, νά ἀναπτύξει τίς δυνάμεις του, νά πάρει τά πιό ἄμεσα ἀγαθά τῆς ζωῆς, πού μποροῦσε τώρα νά τά πάρει, ἐνῶ προηγούμενα δέν τοῦ τά ἔδιναν οἱ ἐκμεταλλευτές πού γκρέμισε. Εἶναι εὐνόητο ὅτι χρειάζεται ὁρισμένο χρονικό διάστημα γιά νά μπορέσει ὁ ἁπλός ἐκπρόσωπος τῆς μάζας ὄχι μονάχα νά δεῖ μόνος του, ὄχι μονάχα νά πειστεῖ, μά καί νά νιώσει πώς δέν μπορεῖ ἔτσι ἁπλῶς «νά παίρνει», νά τσεπώνει, νά ἁρπάζει, πώς αὐτό ὁδηγεῖ στό δυνάμωμα τοῦ ἀφανισμοῦ, στό χαμό, στήν ἐπιστροφή τῶν Κορνίλοφ. Τώρα μόλις ἀρχίζει ἡ ἀντίστοιχη καμπή στίς συνθῆκες τῆς ζωῆς (συνεπῶς καί στήν ψυχολογία) τῆς ἁπλῆς ἐργαζόμενης μάζας. Καί ὅλο τό καθῆκον μας, τό καθῆκον τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν (μπολσεβίκων), πού εἶναι ὁ συνειδητός ἐκφραστής τῶν πόθων τῶν ἐκμεταλλευομένων γιά ἀπελευθέρωση, εἶναι νά ἔχουμε ἐπίγνωση αὐτῆς τῆς καμπῆς, νά καταλάβουμε τήν ἀνάγκη της, νά σταθοῦμε ἐπικεφαλῆς τῆς ἐξαντλημένης καί ἀποκαμωμένης μάζας πού ζητάει διέξοδο, νά τήν ὁδηγήσουμε στό σωστό δρόμο, στό δρόμο τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, στό δρόμο πού συνδυάζει τά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης συγκεντρώσεων *γιά* τούς ὅρους ἐργασίας μέ τά καθήκοντα τῆς ἀναντίρρητης ὑποταγῆς στή

θέληση τοῦ σοβιετικοῦ καθοδηγητῆ, στό δικτάτορα, *σ τ ή ν ὥ ρ α* τῆς δουλιᾶς.

Οἱ ἀστοί, οἱ μενσεβίκοι, οἱ ἄνθρωποι τῆς «Νόβαγια Ζίζν» πού βλέπουν μονάχα τό χάος, τή σύγχυση καί τίς ἐκρήξεις τοῦ ἐγωισμοῦ τοῦ μικροϊδιοκτήτη, κοροϊδεύουν τή «μανία τῶν συγκεντρώσεων» καί ἀκόμη πιό συχνά, παίρνοντας ἀφορμή ἀπ'αὐτό, σαρκάζουν μέ χαιρεκακία. Χωρίς ὅμως αὐτές τίς συγκεντρώσεις, ἡ μάζα τῶν καταπιεζομένων δέν θά μποροῦσε ποτέ νά περάσει ἀπό τήν πειθαρχία πού τῆς ἐπέβαλλαν οἱ ἐκμεταλλευτές στή συνειδητή καί ἐθελοντική πειθαρχία. Οἱ συγκεντρώσεις εἶναι ἀκριβῶς ὁ πραγματικός δημοκρατισμός τῶν ἐργαζομένων, τό σήκωμά τους, τό ξύπνημά τους γιά μιά καινούργια ζωή, τά πρῶτα τους βήματα στό στίβο πού αὐτοί οἱ ἴδιοι ἔχουν καθαρίσει ἀπό τά καθάρματα (τούς ἐκμεταλλευτές, τούς ἰμπεριαλιστές, τούς τσιφλικάδες, τούς καπιταλιστές), καί θέλουν νά μάθουν νά τόν ὀργανώνουν οἱ ἴδιοι μέ δικό τους τρόπο, γιά τόν ἑαυτό τους, πάνω στίς ἀρχές τῆς δικῆς τους, τῆς *Σοβιετικῆς* καί ὄχι τῆς ξένης, ὄχι τῆς ἀρχοντικῆς, ὄχι τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας. Χρειάστηκε ἀκριβῶς ἡ νίκη τοῦ 'Οχτώβρη τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, χρειάστηκε μιά ὁλόκληρη ἱστορική φάση προκαταρκτικῶν συζητήσεων ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργαζόμενους τῶν νέων ὅρων τῆς ζωῆς καί τῶν νέων καθηκόντων γιά νά γίνει κατορθωτό τό σταθερό πέρασμα στίς ἀνώτερες μορφές ἐργασιακῆς πειθαρχίας, στή συνειδητή ἀφομοίωση τῆς ἰδέας ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀπαραίτητη, στήν ἀναντίρρητη ὑποταγή στίς μονοπρόσωπες διαταγές τῶν ἐκπροσώπων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς.

Τό πέρασμα αὐτό ἄρχισε τώρα.

'Εκπληρώσαμε μέ ἐπιτυχία τό πρῶτο καθῆκον τῆς ἐπανάστασης, εἴδαμε πῶς οἱ ἐργαζόμενες μάζες καλλιέργησαν μέσα τους τό βασικό ὅρο τῆς ἐπιτυχίας της: τή συνένωση τῶν προσπαθειῶν ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές γιά τήν ἀνατροπή τους. Τέτιοι σταθμοί, ὅπως ὁ 'Οχτώβρης τοῦ 1905, ὁ Φλεβάρης καί ὁ 'Οχτώβρης τοῦ 1917, ἔχουν κοσμοϊστορική σημασία.

'Εκπληρώσαμε μέ ἐπιτυχία τό δεύτερο καθῆκον τῆς ἐπανάστασης: νά ξυπνήσουμε καί νά ἀνεβάσουμε ἐκεῖνα ἀκριβῶς τά «κατώτερα» κοινωνικά στρώματα πού οἱ ἐκμεταλλευτές τά εἶχαν σπρώξει πρός τά κάτω καί μονάχα ὕστερα ἀπό τίς 25 τοῦ 'Οχτώβρη 1917 ἀπόκτησαν ὅλη τήν ἐλευθερία νά ἀνατρέψουν τούς ἐκμεταλλευτές καί νά ἀρχίσουν νά προσανατολίζονται καί νά ὀργανώνουν τή ζωή τους μέ δικό τους τρόπο. 'Η συμμετοχή

στίς συγκεντρώσεις ἀκριβῶς τῆς πιό καταπιεσμένης καί τσακισμένης, τῆς λιγότερο προετοιμασμένης μάζας τῶν ἐργαζομένων, τό πέρασμά της μέ τό μέρος τῶν μπολσεβίκων, ἡ ὀργάνωση παντοῦ δικῆς της σοβιετικῆς ὀργάνωσης—αὐτό εἶναι ὁ δεύτερος μεγάλος σταθμός τῆς ἐπανάστασης.

᾿Αρχίζει ὁ τρίτος. Πρέπει νά κατοχυρώσουμε αὐτό πού οἱ ἴδιοι κατακτήσαμε, αὐτό πού θεσπίσαμε, νομοθετήσαμε, συζητήσαμε, καθορίσαμε—νά τό κατοχυρώσουμε μέ τίς σταθερές μορφές τῆς *καθημερινῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας*. Αὐτό εἶναι τό πιό δύσκολο, ἀλλά καί τό πιό εὐγενικό καθῆκον, γιατί μόνο ἡ ἐκπλήρωσή του θά μᾶς δόσει τό σοσιαλιστικό καθεστώς. Πρέπει νά μάθουμε νά συνδυάζουμε τό δημοκρατισμό τῶν συγκεντρώσεων τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, πού σάν ὁρμητική, ἀκράτητη ἀνοιξιάτικη πλημμύρα ξεχειλίζει ἀπ᾿ὅλες τίς ὄχθες, μέ τή *σιδερένια* πειθαρχία τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς, μέ τήν *ἀναντίρρητη ὑποταγή* τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς στή θέληση ἑνός προσώπου, τοῦ σοβιετικοῦ καθοδηγητῆ.

Αὐτό ἀκόμη δέν τό ἔχουμε μάθει.

Θά τό μάθουμε.

῾Η παλινόρθωση τῆς ἀστικῆς ἐκμετάλλευσης μᾶς ἀπειλοῦσε χτές μέ τούς διάφορους Κορνίλοφ, Γκότς, Ντοῦτοφ, Γκεγκετσκόρι, Μπογκαγέβσκι. Αὐτούς τούς νικήσαμε. Αὐτή ἡ παλινόρθωση, αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἴδια παλινόρθωση μᾶς ἀπειλεῖ σήμερα μέ διαφορετική μορφή, μέ τή μορφή τοῦ στοιχείου τῆς μικροαστικῆς χαλαρότητας καί τοῦ ἀναρχισμοῦ, τοῦ πνεύματος τοῦ μικροϊδιοκτήτη: «δέν μέ νοιάζει», μέ τή μορφή τῶν καθημερινῶν, μικρῶν, μά πολυάριθμων ἐπιθέσεων καί ἐπιδρομῶν αὐτοῦ τοῦ στοιχείου ἐνάντια στήν προλεταριακή πειθαρχία. Αὐτό τό πνεῦμα τῆς μικροαστικῆς ἀναρχίας πρέπει νά τό νικήσουμε καί θά τό νικήσουμε.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

῾Ο σοσιαλιστικός χαρακτήρας τοῦ Σοβιετικοῦ—δηλαδή τοῦ *προλεταριακοῦ*—δημοκρατισμοῦ, στή συγκεκριμένη, στή δοσμένη ἐφαρμογή του βρίσκεται, πρῶτο, στό γεγονός ὅτι ἐκλογεῖς εἶναι οἱ ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες, ἡ ἀστική τάξη ἀποκλείεται· δεύτερο, στό γεγονός ὅτι καταργοῦνται οἱ κάθε λογῆς γραφειοκρατικοί τύποι καί περιορισμοί στίς ἐκλογές καί οἱ μάζες καθορίζουν οἱ ἴδιες τόν τρόπο καί τό χρόνο τῶν ἐκλογῶν, ἔχοντας ἀπόλυτη ἐλευθερία νά ἀνακαλοῦν

τούς ἐκλεκτούς τους· τρίτο, στό γεγονός ὅτι δημιουργεῖται ἡ καλύτερη μαζική ὀργάνωση τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τῶν ἐργαζομένων, τοῦ προλεταριάτου τῆς μεγάλης βιομηχανίας, πού τοῦ ἐπιτρέπει νά καθοδηγεῖ τίς πιό πλατιές μάζες τῶν ἐκμεταλλευομένων, νά τίς τραβᾶ στήν αὐτοτελή πολιτική ζωή, νά τίς διαπαιδαγωγεῖ πολιτικά μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα, στό γεγονός ὅτι ἔτσι γιά πρώτη φορά γίνεται προσπάθεια νά μάθει πραγματικά *ὁλόκληρος* ὁ πληθυσμός νά διοικεῖ καί νά ἀρχίσει νά διοικεῖ.

Αὐτά εἶναι τά κύρια διακριτικά γνωρίσματα τοῦ δημοκρατισμοῦ ὁ ὁποῖος ἐφαρμόζεται στή Ρωσία, πού εἶναι δημοκρατισμός ἀνώτερου *τύπου*, ρήξη μέ τήν ἀστική διαστρέβλωσή του, πέρασμα στό σοσιαλιστικό δημοκρατισμό καί στίς συνθῆκες πού ἐπιτρέπουν νά ἀρχίσει νά ἀπονεκρώνεται τό κράτος.

Ἐννοεῖται, τό στοιχεῖο τῆς μικροαστικῆς ἀποδιοργάνωσης (πού σέ *κάθε* προλεταριακή ἐπανάσταση θά ἐκδηλωθεῖ *ἀναπόφευκτα* στόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο βαθμό, καί στήν ἐπανάστασή μας ἐκδηλώνεται μέ ἰδιαίτερη δύναμη ἐξαιτίας τοῦ μικροαστικοῦ χαρακτήρα τῆς χώρας, τῆς καθυστέρησής της καί τῶν συνεπειῶν τοῦ ἀντιδραστικοῦ πολέμου) δέν μπορεῖ παρά νά ἔχει τήν ἐπίδρασή του καί στά Σοβιέτ.

Πρέπει νά δουλεύουμε ἐντατικά γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ὀργάνωσης τῶν Σοβιέτ καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὑπάρχει ἡ μικροαστική τάση νά μετατραποῦν τά μέλη τῶν Σοβιέτ σέ «κοινοβουλευτικούς» ἄνδρες, ἤ, ἀπό τό ἄλλο μέρος, σέ γραφειοκράτες. Πρέπει νά καταπολεμᾶμε αὐτή τήν τάση, προσελκύοντας *ὅλα* τά μέλη τῶν Σοβιέτ στήν πρακτική συμμετοχή στή διοίκηση. Τά τμήματα τῶν Σοβιέτ σέ πολλά μέρη μετατρέπονται σέ ὄργανα πού σιγά-σιγά συγχωνεύονται μέ τά Ἐπιτροπάτα. Σκοπός μας εἶναι νά τραβήξουμε *ὅλη τή φτωχολογιά* στήν πρακτική συμμετοχή στή διοίκηση, καί κάθε βῆμα στήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ — ὅσο μεγαλύτερη ποικιλία παρουσιάζει, τόσο τό καλύτερο — πρέπει προσεκτικά νά τό καταγράφουμε, νά τό μελετᾶμε, νά τό συστηματοποιοῦμε, νά τό ἐλέγχουμε μέ βάση τήν πλατύτερη πείρα, νά τό κατοχυρώνουμε νομοθετικά. Σκοπός μας εἶναι νά ἐκπληρώνει ὁ *κάθε* ἐργαζόμενος *δωρεάν* τίς κρατικές ὑποχρεώσεις του, ἀφοῦ τελειώσει τό ὀκτάωρο «μάθημα» τῆς παραγωγικῆς δουλιᾶς: τό πέρασμα σ᾽αὐτό τό πράγμα εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο, ἀλλά μόνο αὐτό τό πέρασμα ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιά τήν ὁριστική στερέωση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Φυσικά, τό καινούργιο καί ἡ δυσκολία τῆς ἀλλαγῆς προκαλοῦν ἕνα σωρό βήματα, πού γίνονται σάν νά λέμε, ψηλαφητά, ἕνα σωρό λάθη καί

ταλαντεύσεις, χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει καμιά σοβαρή κίνηση πρός τά μπρός. Ὅλη ἡ πρωτοτυπία τῆς κατάστασης πού ζοῦμε, βρίσκεται γιά πολλούς πού θέλουν νά θεωροῦνται σοσιαλιστές στό ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν συνηθίσει νά ἀντιπαραθέτουν ἀφηρημένα τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό καί νά βάζουν μέ βαθυστόχαστο ὕφος ἀνάμεσα στόν πρῶτο καί στό δεύτερο τή λέξη: «ἅλμα» (ὁρισμένοι θυμοῦνται ἀποσπάσματα ἀπό τά ἔργα τοῦ Ἔνγκελς πού ἔχουν διαβάσει καί προσθέτουν μέ ἀκόμη πιό βαθυστόχαστο ὕφος: «ἅλμα ἀπό τό βασίλειο τῆς ἀναγκαιότητας στό βασίλειο τῆς ἐλευθερίας»[74]). Ἡ πλειοψηφία τῶν λεγόμενων σοσιαλιστῶν πού «διάβασαν τί γράφουν τά βιβλία» γιά τό σοσιαλισμό, ἀλλά ποτέ δέν βάθαιναν σοβαρά στό ζήτημα, δέν εἶναι σέ θέση νά σκεφτοῦν ὅτι οἱ δάσκαλοι τοῦ σοσιαλισμοῦ ὀνόμαζαν «ἅλμα» μιά καμπή ἀπό τήν ἄποψη τῶν στροφῶν τῆς παγκόσμιας ἱστορίας καί ὅτι τά ἅλματα αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἀγκαλιάζουν περιόδους 10 ἤ καί περισσότερων χρόνων. Φυσικά, ἡ περιώνυμη «διανόηση» βγάζει σέ τέτιους καιρούς ἀμέτρητες μοιρολογῆτρες πού κλαῖνε τό μακαρίτη: ἡ μιά κλαίει τή Συντακτική Συνέλευση, ἡ ἄλλη τήν ἀστική πειθαρχία, ἡ τρίτη τό καπιταλιστικό καθεστώς, ἡ τέταρτη τόν πολιτισμένο τσιφλικά, ἡ πέμπτη τήν ἰμπεριαλιστική μεγάλη δύναμη κτλ. κτλ.

Ἐκεῖνο πού εἶναι πραγματικά ἐνδιαφέρον σέ μιά ἐποχή μεγάλων ἁλμάτων εἶναι ὅτι τά ἄφθονα συντρίμια τοῦ παλιοῦ, πού κάποτε συσσωρεύονται πιό γρήγορα ἀπό τά ἔμβρυα τοῦ καινούργιου (πού πάντα δέν φαίνονται ἀμέσως), ἀπαιτοῦν τήν ἱκανότητα νά ξεχωρίζεις τό πιό οὐσιαστικό στήν πορεία ἤ στήν ἁλυσίδα τῆς ἀνάπτυξης. Ὑπάρχουν ἱστορικές στιγμές ὅπου, γιά τήν ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης τό σπουδαιότερο εἶναι νά συσσωρεύουμε περισσότερα συντρίμια, δηλαδή νά ἀνατινάξουμε περισσότερους παλιούς θεσμούς. Ὑπάρχουν στιγμές, ὅπου τά συντρίμια εἶναι ἀρκετά καί στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνει ἡ «πεζή» («ἀνιαρή» γιά τό μικροαστό ἐπαναστάτη) δουλιά νά καθαριστεῖ τό ἔδαφος ἀπό τά συντρίμια. Ὑπάρχουν στιγμές πού τό σπουδαιότερο εἶναι νά φροντίζουμε μέ ἐπιμέλεια τά ἔμβρυα τοῦ καινούργιου, πού ἀναπτύσσονται κάτω ἀπό τά συντρίμια, στό ἔδαφος πού δέν ἔχει ἀκόμη καθαριστεῖ καλά ἀπό τά χαλίκια.

Δέν ἀρκεῖ νά εἶσαι ἐπαναστάτης καί ὀπαδός τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἤ κομμουνιστής γενικά. Πρέπει νά ξέρεις νά βρίσκεις σέ κάθε συγκεκριμένη στιγμή τόν ἰδιαίτερο ἐκεῖνο κρίκο τῆς ἁλυσίδας, ἀπ᾿ὅπου πρέπει νά πιαστεῖς μέ ὅλες σου τίς δυνάμεις γιά νά κρατᾶς ὅλη τήν ἁλυσίδα καί νά προετοιμάσεις σταθερά τό

πέρασμα στόν κατοπινό κρίκο. Καί ἡ διάταξη τῶν κρίκων, ἡ μορφή τους, τό ἁλύσωμά τους, ἡ διαφορά τοῦ ἑνός ἀπό τόν ἄλλο στήν ἱστορική ἁλυσίδα τῶν γεγονότων δέν εἶναι πράγματα τόσο ἁπλά καί τόσο χοντροκομμένα, ὅπως στή συνηθισμένη ἁλυσίδα πού φτιάχνει ἕνας σιδεράς.

Ἡ πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατική παραμόρφωση τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης ἐξασφαλίζεται ἀπό τή σταθερότητα τῶν δεσμῶν τῶν Σοβιέτ μέ τό «λαό», ἐννοώντας μέ τή λέξη αὐτή τούς ἐργαζόμενους καί τούς ἐκμεταλλευόμενους, ἀπό τήν εὐλυγισία καί τήν ἐλαστικότητα αὐτῶν τῶν δεσμῶν. Τά ἀστικά κοινοβούλια, ἀκόμη καί στήν καλύτερη ἀπό ἄποψη δημοκρατισμοῦ καπιταλιστική δημοκρατία τοῦ κόσμου, ἡ φτωχολογιά ποτέ δέν θά τά θεωρεῖ «δικούς της» θεσμούς. Ἐνῶ γιά τή μάζα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τά Σοβιέτ εἶναι κάτι «δικό τους» κι ὄχι ξένο. Οἱ σημερινοί «σοσιαλδημοκράτες» τῆς ἀπόχρωσης τοῦ Σάιντεμαν ἤ, πράγμα πού εἶναι σχεδόν τό ἴδιο, τῆς ἀπόχρωσης τοῦ Μάρτοφ, νιώθουν τήν ἴδια ἀκριβῶς ἀποστροφή γιά τά Σοβιέτ, τήν ἴδια ἀκριβῶς ἕλξη πρός τό ἀξιοσέβαστο ἀστικό κοινοβούλιο, ἤ τή Συντακτική Συνέλευση, ὅπως πρίν 60 χρόνια ὁ Τουργκένιεφ ἔνιωθε ἕλξη πρός τό μετριοπαθές μοναρχικό καί ἀριστοκρατικό σύνταγμα καί ἀποστροφή πρός τό μουζίκικο δημοκρατισμό τοῦ Ντομπρολιοῦμποφ καί τοῦ Τσερνισέβσκι[75].

Ἀκριβῶς ἡ στενή ἐπαφή τῶν Σοβιέτ μέ τό «λαό» τῶν ἐργαζομένων δημιουργεῖ τίς εἰδικές μορφές ἀνάκλησης καί ἄλλου ἐλέγχου ἀπό τά κάτω, πού πρέπει τώρα νά ἀναπτύσσονται μέ ἐξαιρετικό ζῆλο. Λ.χ., τά Συμβούλια τῆς Λαϊκῆς Παιδείας σάν περιοδικές συνδιασκέψεις τῶν σοβιετικῶν ἐκλογέων καί τῶν ἀντιπροσώπων τους, πού συζητοῦν καί ἐλέγχουν τή δράση τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν σ'αὐτό τόν τομέα, ἀξίζουν τή μεγαλύτερη συμπάθεια καί ὑποστήριξη. Δέν ὑπάρχει τίποτε τό πιό ἀνόητο ἀπό τή μετατροπή τῶν Σοβιέτ σέ κάτι τό ἀποστεωμένο, σέ αὐτοσκοπό. Ὅσο πιό ἀποφασιστικά πρέπει νά ὑποστηρίζουμε τώρα μιά ἀμείλικτη σταθερή ἐξουσία, τή δικτατορία ὁρισμένων προσώπων *σέ ὁρισμένα προτσές τῆς ἐργασίας*, σέ ὁρισμένες στιγμές *καθαρά ἐκτελεστικῶν* λειτουργιῶν, τόσο πιό ποικιλόμορφες πρέπει νά εἶναι οἱ μορφές καί οἱ μέθοδοι τοῦ ἐλέγχου ἀπό τά κάτω, γιά νά παραλύσουμε κάθε ἴχνος δυνατότητας νά παραμορφωθεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά ξεριζώνουμε συνεχῶς καί ἀκούραστα τά ζιζάνια τοῦ γραφειοκρατισμοῦ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἡ ἐξαιρετικά βαριά, δύσκολη καί ἐπικίνδυνη κατάσταση ἀπό διεθνή ἄποψη· ἡ ἀνάγκη νά κάνουμε ἑλιγμούς καί ὑποχωρήσεις· ἡ περίοδος ἀναμονῆς νέων ἐκρήξεων τῆς ἐπανάστασης πού ὡριμάζει μέ βασανιστική βραδύτητα στή Δύση· στό ἐσωτερικό τῆς χώρας, ἡ περίοδος ἀργῆς οἰκοδόμησης καί ἀμείλικτου «σφιξίματος τῶν λουριῶν», μακρόχρονης καί ἐπίμονης πάλης τῆς αὐστηρῆς προλεταριακῆς πειθαρχίας ἐνάντια στό στοιχεῖο τῆς μικροαστικῆς χαλαρότητας καί ἀναρχίας πού μᾶς ἀπειλεῖ — αὐτά εἶναι, σέ συντομία, τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς ἰδιαίτερης φάσης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού περνᾶμε τώρα. Αὐτός εἶναι ὁ κρίκος τῆς ἱστορικῆς ἁλυσίδας τῶν γεγονότων, ἀπ᾽ὅπου πρέπει τώρα νά πιαστοῦμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά βρεθοῦμε στό ὕψος τοῦ καθήκοντος ὥς τό πέρασμα στόν κατοπινό κρίκο πού μᾶς τραβάει μέ τήν ξεχωριστή του λάμψη, μέ τή λάμψη τῶν νικῶν τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Δοκιμάστε νά ἀντιπαραθέσετε στή συνηθισμένη, τρέχουσα ἔννοια τοῦ «ἐπαναστάτη» τά συνθήματα πού πηγάζουν ἀπό τίς ἰδιομορφίες τῆς περιόδου πού περνᾶμε: νά ἑλισσόμαστε, νά ὑποχωροῦμε, νά περιμένουμε, νά χτίζουμε σιγά-σιγά, νά σφίγγουμε ἀμείλικτα, νά ἐπιβάλλουμε αὐστηρή πειθαρχία, νά πολεμᾶμε τή χαλαρότητα... Εἶναι μήπως παράξενο ὅτι μερικούς «ἐπαναστάτες» τούς πιάνει ἱερή ἀγανάκτηση ὅταν τά ἀκοῦνε αὐτά καί ἀρχίζουν νά μᾶς «κεραυνοβολοῦν», κατηγορώντας μας ὅτι ξεχάσαμε τίς παραδόσεις τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ὀχτώβρη, ὅτι ἀκολουθοῦμε πολιτική συμφιλίωσης μέ τούς ἀστούς εἰδικούς, ὅτι κάνουμε συμβιβασμούς μέ τήν ἀστική τάξη, κατηγορώντας μας γιά μικροαστισμό, ρεφορμισμό κτλ. κτλ.;

Τό ἀτύχημα αὐτῶν τῶν ἐπαναστατῶν τῆς κακιᾶς ὥρας εἶναι ὅτι ἀκόμη κι᾽ἐκεῖνοι ἀπ᾽αὐτούς πού ξεκινοῦν ἀπό τίς καλύτερες προθέσεις τοῦ κόσμου καί διακρίνονται γιά τήν ἀναμφισβήτητη ἀφοσίωσή τους στήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ, δέν καταλαβαίνουν ὅσο χρειάζεται αὐτή τήν ἰδιαίτερη καί ἰδιαίτερα «δυσάρεστη» κατάσταση ἀπό τήν ὁποία ἦταν ὑποχρεωμένη νά περάσει ὁπωσδήποτε μιά καθυστερημένη χώρα, μιά χώρα καταβασανισμένη ἀπό ἕναν ἀντιδραστικό καί ἄτυχο πόλεμο, καί πού ἄρχισε τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πολύ πρίν ἀπό τίς πιό προηγμένες χῶρες. Τούς λείπει ἡ ἀντοχή στίς δύσκολες στιγμές ἑνός δύσκολου περάσματος. Εἶναι φυσικό ὅτι τό Κόμμα τῶν ἀριστε-

ρῶν ἐσέρων εἶναι ἐκεῖνο πού κάνει στό Κόμμα μας μιά «ἐπίσημη» ἀντιπολίτευση *αὐτοῦ* τοῦ εἴδους. Βέβαια ὑπάρχουν καί θά ὑπάρχουν πάντα ἀρκετές ἐξαιρέσεις ἀπό τούς ὁμαδικούς καί ταξικούς τύπους. Οἱ κοινωνικοί ὅμως τύποι παραμένουν. Σέ μιά χώρα, ὅπου μέσα στόν πληθυσμό οἱ μικροϊδιοκτῆτες ὑπερτεροῦν ἀριθμητικά ἀπό τόν καθαρά προλεταριακό πληθυσμό, θά ἐκδηλώνεται ἀναπόφευκτα — καί ἀπό καιρό σέ καιρό θά ἐκδηλώνεται πάρα πολύ ἔντονα — ἡ διαφορά ἀνάμεσα στόν προλετάριο ἐπαναστάτη καί στό μικροαστό ἐπαναστάτη. Ὁ τελευταῖος αὐτός ταλαντεύεται καί διστάζει σέ κάθε στροφή τῶν γεγονότων, περνάει ἀπό τό φανατικό ἐπαναστατισμό τό Μάρτη τοῦ 1917 στήν ἐξύμνηση τοῦ «συνασπισμοῦ» τό Μάη, στό μίσος ἐνάντια στούς μπολσεβίκους (ἤ στούς θρήνους γιά τόν «τυχοδιωκτισμό» τους) τόν Ἰούλη, στή φοβισμένη ἀπομάκρυνσή του ἀπ᾿αὐτούς στά τέλη τοῦ Ὀχτώβρη, στήν ὑποστήριξή τους τό Δεκέμβρη — τέλος, τό Μάρτη καί τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918 αὐτοί οἱ τύποι μάλλον μορφάζουν περιφρονητικά καί λένε: «Ἐγώ δέν εἶμαι ἀπό ἐκείνους πού πλέκουν ὕμνους στήν «ὀργανική» ἐργασία, στόν πρακτικισμό καί στή βαθμιαία προώθηση».

Ἡ κοινωνική πηγή αὐτῶν τῶν τύπων εἶναι ὁ μικρονοικοκύρης πού παλάβωσε ἀπό τίς φρικαλεότητες τοῦ πολέμου, ἀπό τήν ξαφνική καταστροφή, ἀπό τά πρωτάκουστα μαρτύρια τῆς πείνας καί τῆς καταστροφῆς, πού, ψάχνοντας νά βρεῖ διέξοδο καί σωτηρία, χτυπιέται ὑστερικά καί ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν ἐμπιστοσύνη πρός τό προλεταριάτο καί στήν ὑποστήριξή του, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί σέ παροξυσμούς ἀπελπισίας, ἀπό τό ἄλλο. Πρέπει νά καταλάβουμε καθαρά καί νά χωνέψουμε καλά ὅτι πάνω σέ μιά τέτια κοινωνική βάση δέν μποροῦμε νά οἰκοδομήσουμε κανενός εἴδους σοσιαλισμό. Τίς ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες μπορεῖ νά τίς καθοδηγεῖ μόνο ἡ τάξη πού προχωρεῖ χωρίς ταλαντεύσεις τό δρόμο της, πού δέν χάνει τό ἠθικό της καί δέν πέφτει σέ ἀπελπισία στά πιό δύσκολα, βασανιστικά καί ἐπικίνδυνα περάσματα. Δέν μᾶς χρειάζονται ὑστερικά ξεσπάσματα. Μᾶς χρειάζεται τό ρυθμικό βάδισμα τῶν σιδερένιων ταγμάτων τοῦ προλεταριάτου.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ[76]

Ἀφοῦ ἀκούσαμε τήν ἀνακοίνωση γιά τήν καταστροφική κατάσταση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν καί ἀφοῦ γνωριστήκαμε μέ τό σχέδιο διατάγματος πού κατάρτισε τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας σέ συμφωνία μέ τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ συνδικάτου ὑδάτινων μεταφορῶν καί τούς ἀντιπροσώπους τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ στόλου τοῦ Βόλγα,

τό ΣΛΕ ἐπικυρώνει τό σχέδιο αὐτό σάν προσωρινό μέτρο·

— προτείνει μέ τόν πιό ἐπιτακτικό τρόπο στό συνέδριο ναυσιπλοΐας τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ νά ἐφαρμόσει τό σχέδιο αὐτό ἀμέσως καί χωρίς καμιά ὑποχώρηση·

— σέ περίπτωση πού τό συνέδριο θεωρεῖ γιά τό μέλλον ἀναγκαῖες ὁρισμένες τροποποιήσεις στό διάταγμα, τό ΣΛΕ προτείνει στό συνέδριο νά στείλει ἐξουσιοδοτημένη ἀντιπροσωπεία του στό ΣΛΕ γιά συζήτηση καί τήν τελική λύση τοῦ ζητήματος σχετικά μέ τίς τροποποιήσεις.

Τό ΣΛΕ ἐπισύρει τήν προσοχή τοῦ συνεδρίου στό ὅτι ἡ καταστροφική κατάσταση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν κάνει ἀδύνατες τίς ἀναβολές καί κάνει ἀπόλυτα ἀναγκαία τήν πιό αὐστηρή καί εὐσυνείδητη ἐκτέλεση ὅλων τῶν διαταγῶν τῆς Διεύθυνσης τοῦ δικτύου Κασπίας-Βόλγα-Μαρί[77]. Μόνο μέ τήν προϋπόθεση αὐτή τό ΣΛΕ μπορεῖ νά δικαιολογήσει μπροστά στή χώρα τήν ἐπιχορήγηση τεράστιων ποσῶν γιά τήν ἐθνικοποίηση τοῦ στόλου[78].

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ[79]

1

ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΕΕ

Τό διάταγμα γιά τά σοβιετικά δικαστήρια εἶναι, κατά τή γνώμη μου, ἐντελῶς λαθεμένο καί πρέπει νά ἀλλάξει ριζικά.

Δέν εἶναι σωστό νά ἀκυρωθεῖ τό διάταγμα σχετικά μέ τά δικαστήρια γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Τύπου[80], χωρίς πρῶτα νά συνοψιστοῦν (καί νά συζητηθοῦν) τά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τους.

Δέν εἶναι σωστή ἡ καθιέρωση τοῦ ἀξιώματος μονοπρόσωπου «κατήγορου» πού νά εἶναι ἔξω ἀπό τό συμβούλιο τοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης. Δημιουργεῖται κάτι πού μοιάζει μέ τά χειρότερα προηγούμενα τοῦ θεσμοῦ τοῦ «γενικοῦ εἰσαγγελέα».

Ἀντί νά ἀπασχολούμαστε μέ μεταρυθμίσεις τῶν θεσμῶν, μεταρυθμίσεις ἀσήμαντες καί σχεδόν φραστικές («κατήγορου»), πρέπει νά στρέψουμε τήν προσοχή μας στά πρακτικά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τοῦ δικαστικοῦ σώματος γιά τή δημιουργία ἑνός δικαστηρίου πραγματικά ἐπαναστατικοῦ, εὐκίνητου καί ἀμείλικτα αὐστηροῦ ἀπέναντι στούς ἀντεπαναστάτες, στά κακοποιά στοιχεῖα, στούς κηφῆνες καί στούς ἀποδιοργανωτές.

Λένιν

30/III. 1918.

2

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἀναθέτει στό 'Επιτροπάτο Δικαιοσύνης νά ξαναδουλέψει τό σχέδιο διατάγματος γιά τά δικαστήρια, διαγράφοντας τό θεσμό τοῦ μονοπρόσωπου «κατήγορου» καί τοποθετώντας τό κέντρο βάρους ὄχι σέ ἀσήμαντες ἀλλαγές τῶν θεσμῶν πού δημιουργήθηκαν μετά τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917, ἀλλά στά πρακτικά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς γιά τή δημιουργία δικαστηρίων πού νά εἶναι πραγματικά εὐκίνητα καί πραγματικά ἐπαναστατικά—ἀμείλικτα ἀπέναντι στούς ἀντεπαναστάτες, στούς ρουσφετολόγους καί στούς ἀποδιοργανωτές, ἀπέναντι στούς παραβάτες τῆς πειθαρχίας.

Τό ξαναδουλεμένο σχέδιο νά τυπωθεῖ καί νά ὑποβληθεῖ στήν ΚΕΕ.

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΣΛΟ 1 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918

Μπαίνει γιά συζήτηση τό σχέδιο σχετικά μέ τήν ἐργατική πειθαρχία, πού κατάρτισε τό Πανρωσικό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων. Ὁ σύντρ. Λένιν προτείνει μιά σειρά τροποποιήσεις καί πιό ἀκριβεῖς διατυπώσεις ὁρισμένων σημείων τοῦ σχεδίου, προτείνει νά γίνει συγκεκριμένο τό σχέδιο. Ἡ πληρωμή μέ τό κομμάτι πρέπει νά καθιερωθεῖ γιά ὅλους τούς κλάδους τῆς παραγωγῆς ὁπωσδήποτε, ἐνῶ γιά ὅσες εἰδικότητες εἶναι ἀδύνατο νά γίνει αὐτό, νά καθιερωθεῖ τό πριμοδοτικό σύστημα. Γιά τήν καταγραφή τῆς παραγωγικότητας καί γιά τήν τήρηση τῆς πειθαρχίας πρέπει νά ὀργανωθοῦν βιομηχανικά δικαστήρια, νά ὀργανωθοῦν ὁμάδες ἐλεγκτῶν ὄχι στήν ἐπιχείρηση, ἀλλά ἀπό ἔξω, ἀπό διάφορα ἐπαγγέλματα μέ τήν προσέλκυση μηχανικῶν καί λογιστῶν, ἀγροτῶν. Στό διάταγμα πρέπει νά ἀναφερθεῖ συγκεκριμένα γιά τήν εἰσαγωγή τοῦ συστήματος Τέυλορ, μέ ἄλλα λόγια, νά χρησιμοποιήσουμε ὅλους τούς ἐπιστημονικούς τρόπους δουλιᾶς πού παρουσιάζει τό σύστημα αὐτό. Χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά αὐξηθεῖ ἡ παραγωγικότητα, καί χωρίς αὐτό δέν θά οἰκοδομήσουμε τό σοσιαλισμό. Κατά τήν ἐφαρμογή τοῦ συστήματος αὐτοῦ νά καλέσουμε ἀμερικανούς μηχανικούς. Φυσικά, εἰσάγοντας τό σύστημα αὐτό, εἶναι ἀπαραίτητο νά πάρουμε ὑπόψη μας τήν κακή διατροφή, γι᾽αὐτό ἡ νόρμα ἀπόδοσης στή δουλιά πρέπει νά καθοριστεῖ, παίρνοντας ὑπόψη τήν πείνα. Παραπέρα νά ὀργανώσουμε τήν ἀπόδοση...* κατά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό μπορεῖ νά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά ἐλαττώσουμε τήν ἐργάσιμη μέρα. Στό διάταγμα πρέπει νά γίνει

* Στά πρακτικά ὑπάρχει παράλειψη. *Ἡ Σύντ.*

λόγος γιά τήν τήρηση τῶν λογιστικῶν ἐγγράφων καί τή δημοσίευση τῶν ἀπολογισμῶν πού ἀφοροῦν τήν παραγωγικότητα τῶν ξεχωριστῶν ἐπιχειρήσεων. Καί ὁσοναφορᾶ τά μέτρα τιμωρίας γιά τή μή τήρηση τῆς ἐργατικῆς πειθαρχίας, πρέπει νά εἶναι πολύ αὐστηρά. Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ τιμωρία μέχρι καί τή φυλάκιση. Ἡ ἀπόλυση ἀπό τό ἐργοστάσιο πρέπει ἐπίσης νά ἐφαρμόζεται, ὅμως ὁ χαρακτήρας της ἀλλάζει ἐντελῶς. Στό καπιταλιστικό σύστημα ἡ ἀπόλυση ἦταν παραβίαση ἀστικῆς συμφωνίας. Τώρα λοιπόν μέ τήν παραβίαση τῆς ἐργατικῆς πειθαρχίας, ἰδιαίτερα μέ τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας, διαπράττεται ἤδη ποινικό ἔγκλημα καί γι᾽αὐτό πρέπει νά ἐπιβληθεῖ μιά ὁρισμένη ποινή.

Πρωτοδημοσιεύτηκε (ἐλλιπῶς) τό 1940 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΛΕΞΕΓΕΦ 7 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918[81]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ Λένιν στό βῆμα γίνεται δεκτή μέ θυελλώδη χειροκροτήματα.) Περνᾶμε τώρα — λέει ὁ Λένιν — τούς πιό δύσκολους μῆνες τῆς ἐπανάστασης. Ἔρχεται ἡ πείνα, πρέπει νά τήν καταπολεμήσουμε ἐντείνοντας ὅλες τίς δυνάμεις μας, νά τήν καταπολεμήσουμε ἐνῶ δίπλα μας οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι μᾶς παρακολουθοῦν διαρκῶς μέ χαιρεκακία. Ἡ τακτική τους εἶναι τακτική τοῦ Ντοῦτοφ καί τοῦ Κορνίλοφ, τακτική τῶν εὐέλπιδων πού ἔκαναν στή Μόσχα ἐξέγερση ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή οἱ μενσεβίκοι, πού προσπαθοῦν νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία, βρίσκονται στό πλευρό τους, στό πλευρό τῆς ἀστικῆς τάξης, καί ἔτσι μᾶς προδίνουν. Ὅταν καταφεύγουμε σέ ἐκτελέσεις, αὐτοί γίνονται τολστοϊστές καί χύνουν κροκοδείλια δάκρυα, κραυγάζοντας ὅτι εἴμαστε σκληροί. Ξέχασαν πώς μαζί μέ τόν Κέρενσκι στέλνανε τούς ἐργάτες στή σφαγή, κρύβοντας στίς τσέπες τά μυστικά σύμφωνα. Τό ξέχασαν αὐτό κι ἔγιναν εὐσεβεῖς χριστιανοί πού μιλᾶνε γιά εὐσπλαχνία.

Χωρίς ὅπλα δέν θά μπορέσουμε νά καταβάλουμε τούς ἐχθρούς μας, αὐτό τό ξέρουν πολύ καλά, καί ὅμως προσπαθοῦν νά μᾶς δυσφημήσουν.

Πρέπει νά ὀργανώσουμε τή λαϊκή οἰκονομία, καί τό γιγάντιο αὐτό ἔργο τό κάνει ἀκόμη πιό δύσκολο τό γεγονός ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας προχώρησε πρώτη τόσο μπροστά στό δρόμο τοῦ κοινωνικοῦ μετασχηματισμοῦ. Γιά νά διευκολύνουμε τό δύσκολο αὐτό καθῆκον πρέπει νά διδασκόμαστε, νά διδασκόμαστε, ὅμως ὄχι ἀπό τά βιβλία, ἀλλά ἀπό τήν πράξη, ἀπό τήν πείρα. Μόνο ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι κατάλληλη γιά τήν

οἰκοδόμηση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί γι'αὐτό σᾶς προτείνω νά βοηθήσετε ὥστε σέ ὅλη τή χώρα νά μποῦν στά Σοβιέτ χιλιάδες σύντροφοί μας. 'Εκτός ἀπ'αὐτό, πρέπει νά σφυρηλατήσουμε μιά πειθαρχία συντροφική. Οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες πρέπει νά καταλάβουν ὅτι ἡ γῆ καί οἱ φάμπρικες εἶναι δική τους περιουσία καί πρέπει νά τά φροντίζουν μέ στοργή, ὅπως τό βιός τους.

Μόνο τώρα, ρίχνοντας ἕνα βλέμμα πρός τά πίσω καί βλέποντας ὅλη τήν ἀνικανότητα τῆς ἀστικῆς τάξης καί τή μηδαμινότητα τῆς διανόησης πού μᾶς σαμποτάρει, πείθομαι πόσο τεράστιο εἶναι τό βῆμα πού κάναμε πρός τά μπρός. Καί γιά νά προχωρήσουμε καί παραπέρα μέ ἐπιτυχία, πρέπει νά ἐξοστρακίσουμε τήν ἀμάθεια καί τήν ἀδιαφορία, εἶναι ὅμως ἀσύγκριτα πιό δύσκολο νά τό κάνουμε αὐτό ἀπό τό νά ἀνατρέψουμε τόν ἠλίθιο Ρομάνοφ ἤ τό βλάκα Κέρενσκι.

Μᾶς πνίγει ἡ Γερμανία, μᾶς ἐπιτίθεται ἡ 'Ιαπωνία[82]. Καί νά, στούς δύσκολους αὐτούς καιρούς οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι, τά ἄκακα αὐτά ἀρνάκια, φωνάζουν ὅτι εἴμαστε σκληροί, ξεχνώντας πώς αὐτοί ἔστησαν τήν κρεμάλα γιά τόν σύντρ. Σαουμιάν[83]. Σέ ἀπάντηση μπορῶ νά τούς πῶ: ναί, δέν τό ἀρνιόμαστε, ἀπέναντι στούς ἐκμεταλλευτές χρησιμοποιοῦμε τή βία.

Τά δάκρυα αὐτά τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων, πού προκάλεσε ἡ σκληρότητά μας, εἶναι ἡ τελευταία προσπάθειά τους νά πάρουν μέρος στήν πολιτική ζωή τῆς χώρας καί ταυτόχρονα σύμβολο τῆς ἀδυναμίας τους. Θά τούς πολεμήσουμε χωρίς οἶκτο. Τώρα πρέπει ἐμεῖς νά κανονίσουμε τούς λογαριασμούς γιά ὅλη τήν κληρονομιά πού μᾶς ἄφησε ὁ τσαρισμός, γιά τά χρόνια τοῦ καθεστῶτος τοῦ Νικολάου καί τοῦ Κέρενσκι. Καί ὅταν νικήσουμε τήν ἀποδιοργάνωση καί τήν ἀπάθεια, τότε μέ τήν ἀδιάκοπη δουλιά μας θά πετύχουμε τή μεγάλη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. (Π α τ α γ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«'Ιζβέστιγια Σαράτοβσκοβο Σοβιέτα», ἀρ. φύλ. 71, 13 τοῦ 'Απρίλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια Σαράτοβσκοβο Σοβιέτα»

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΙΕΤ ΒΛΑΔΙΒΟΣΤΟΚ[84]

Πρέπει νά διαβιβαστεῖ μέ ἀπευθείας τηλεγραφική σύνδεση στό Ἰρκούτσκ (γιά τό Βλαδιβοστόκ):

Θεωροῦμε τήν κατάσταση ἐξαιρετικά σοβαρή καί προειδοποιοῦμε μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο τούς συντρόφους. Μήν ἔχετε αὐταπάτες: οἱ ἰάπωνες σίγουρα θά ἐπιτεθοῦν. Αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο. Θά τούς βοηθήσουν, πιθανῶς, ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ σύμμαχοι. Γι'αὐτό πρέπει νά ἀρχίσετε νά προετοιμάζεστε χωρίς τήν παραμικρή καθυστέρηση καί νά προετοιμάζεστε στά σοβαρά, νά προετοιμάζεστε μέ ὅλες τίς δυνάμεις σας. Περισσότερο ἀπό ὅλα πρέπει νά προσέξετε τήν κανονική ἀποχώρηση, τήν ὀπισθοχώρηση, τή μεταφορά τῶν ἀποθεμάτων καί τῶν σιδηροδρομικῶν ὑλικῶν. Μή βάζετε καθήκοντα πού δέν μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν. Προετοιμάστε τήν ὑπονόμευση καί τήν ἀνατίναξη τῶν σιδηροτροχιῶν, τή μεταφορά τῶν βαγονιῶν καί τῶν ἀτμομηχανῶν, ἑτοιμάστε ναρκοπέδια κοντά στό Ἰρκούτσκ ἤ στήν περιοχή τῆς Ὑπερβαϊκάλης. Νά μᾶς στέλνετε δυό φορές τήν ἑβδομάδα ἀκριβεῖς πληροφορίες γιά τό πόσες συγκεκριμένα ἀτμομηχανές καί πόσα βαγόνια μεταφέρατε καί πόσα ἔμειναν. Ἀλλιῶς δέν πιστεύουμε καί δέν πρόκειται νά πιστέψουμε τίποτε. Τώρα δέν ἔχουμε χαρτονομίσματα, ἀλλά ἀπό τό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἀπρίλη θά ἔχουμε ἀρκετά, ἡ βοήθειά μας, ὅμως, θά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τίς πρακτικές ἐπιτυχίες σας στή μεταφορά τῶν βαγονιῶν καί τῶν ἀτμομηχανῶν ἀπό τό Βλαδιβοστόκ, στήν προετοιμασία τῆς ἀνατίναξης τῶν γεφυρῶν κτλ.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε (τό πανομοιότυπο) τό 1930 στό βιβλίο «Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος 1918-1921», τόμ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ[85]

I. Ὁλοκλήρωση τῆς ἐθνικοποίησης τῆς βιομηχανίας καί τῶν ἀνταλλαγῶν.

II. Ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν καί βαθμιαῖο πέρασμα στό σοσιαλισμό.

III. Ὑποχρεωτική συνένωση τοῦ πληθυσμοῦ σέ καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.
{+ Ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων}

IV. Καταγραφή καί ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων.

V. Ἐργασιακή πειθαρχία.
{+ Φορολογική πολιτική}

Ὑποχρεωτική ἐργασία πού νά ἀρχίζει ἀπό τά πάνω.

Ἀναγνώριση ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖα καί ἐπείγοντα τά πιό ἀμείλικτα μέτρα καταπολέμησης τοῦ χάους, τῆς ἀταξίας καί τῆς τεμπελιᾶς, τά πιό ἀποφασιστικά καί δρακόντεια μέτρα γιά τό ἀνέβασμα τῆς πειθαρχίας καί τῆς αὐτοπειθαρχίας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Μετατροπή τοῦ Κρατικοῦ ἐλέγχου σέ πραγματικό ἔλεγχο γιά τή δημιουργία ὁρισμένων εὐκίνητων ὁμάδων ἐλεγκτῶν σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Πρακτικοί ὅροι γιά τήν προσέλκυση στή δουλιά τῆς ἀστικῆς διανόησης καί τῶν σαμποταριστῶν πού ἐκδηλώνουν τήν ἐπιθυμία νά δουλέψουν μέ τή Σοβιετική ἐξουσία.

Βιομηχανικά δικαστήρια γιά τήν καταγραφή τῆς παραγωγῆς, τῶν ἀποθεμάτων τῶν προϊόντων καί τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.

Συγκεντροποίηση.

("Αμεσα καί άπαραίτητα.)

1. Ολοκλήρωση τῆς ἐθνικοποίησης τῆς βιομηχανίας.
2. Βαθμιαῖο πέρασμα στή συνένωση ὅλων στούς συνεταιρισμούς κατανάλωσης καί στήν ἀνταλλαγή προϊόντων.
3. Τραπεζική πολιτική.
4. Ἐργασιακή πειθαρχία καί λοιπά.
5. Φορολογική πολιτική (δημοσιονομικά).

1. Ὁλοκλήρωση τῆς ἐθνικοποίησης ὅλων τῶν ἐργοστασίων, τῶν σιδηροδρόμων, τῶν μέσων παραγωγῆς καί ἀνταλλαγῆς. Ἀπεριόριστη καί ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στή συνδικαλίστικη καί χαώδη στάση ἀπέναντι στίς ἐπιχειρήσεις πού ἐθνικοποιοῦνται[86]. Ἐπίμονη ἐφαρμογή τῆς συγκεντροποίησης τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς σέ πανεθνική κλίμακα. Αὐστηρή ὑποχρέωση νά παρουσιάζονται προκαταρκτικά σχέδια καί προϋπολογισμοί, νά ὑποβάλλονται ἑβδομαδιαῖες ἐκθέσεις καί νά ἐπιτυγχάνεται μιά πραγματική αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. Δημιουργία καί δοκιμή στήν πράξη ἑνός μηχανισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας πού ἐθνικοποιοῦνται.

Μέτρα γιά τό πέρασμα στούς ὑποχρεωτικούς τρέχοντες λογαριασμούς, εἴτε στήν ὑποχρεωτική φύλαξη τῶν χρημάτων στίς τράπεζες.

Ὑποχρεωτική συνένωση τοῦ πληθυσμοῦ σέ καταναλωτικούς συνεταιρισμούς καί μέτρα γιά τό πέρασμα σ'αὐτούς.

Ὅροι τοῦ συμβολαίου μέ τούς συνεταιριστές γιά τό βαθμιαῖο πέρασμα τοῦ μηχανισμοῦ τους στή συνένωση ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ στούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ[87]

1. Νά συνταχθεῖ μιά ἔκθεση πού νά περιέχει ὅλα, ὅσα πάρθηκαν ἀπό τίς ἰδιωτικές τράπεζες καί νά συμπεριληφθεῖ στήν ἔκθεση αὐτή καί ἡ ἐκκαθάριση ὅλων τῶν ὑποθέσεων κάθε ἰδιωτικῆς τράπεζας.

(῾Ομόφωνα)

Σχετικά μέ τό πῶς νά συνταχθεῖ ἡ ἔκθεση ὑπάρχουν οἱ ἑξῆς γνῶμες:

(α) Στό παλιό ὑπαλληλικό προσωπικό (τό ᾿Επιτροπάτο Κρατικῆς τράπεζας ἔχει δικαίωμα νά ἐξαιρέσει μερικούς ἀπ᾿ αὐτούς) κάθε ἰδιωτικῆς τράπεζας δίνεται τελεσιγραφική ἐντολή νά τακτοποιήσει σέ σύντομότατο χρονικό διάστημα ὅλες τίς ὑποθέσεις τῆς τράπεζας καί νά καταρτίσει τόν ἰσολογισμό στήν τελική του μορφή, πρῶτο, γιά τίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1917[88], δεύτερο, γιά τή μέρα πού ἔκλεισαν οἱ πράξεις.

(β) Οἱ ἰδιωτικές τράπεζες, ἐκπληρώνοντας αὐτή τή λειτουργία τῆς σύνταξης ἐκθέσεων καί ἐκκαθάρισης ὅλων τῶν τραπεζικῶν ὑποθέσεων, ἐνεργοῦν ἀποκλειστικά σάν ὑποκαταστήματα τῆς ἑνιαίας Λαϊκῆς τράπεζας τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας καί μόνο πρός τό σκοπό τῆς ἐκκαθάρισης, χωρίς νά κάνουν καμιά καινούργια τραπεζική πράξη.

(Γκανέτσκι καί Γκουκόβσκι καί Λένιν)

᾿Ιδιαίτερη γνώμη τοῦ Σποῦντε:

Τόν ἰσολογισμό γιά τίς 14.XII.1917 τόν καταρτίζει ἰδιαίτερη ἐπιτροπή διορισμένη ἀπό μᾶς.

῎Αλλος ἰσολογισμός δέν χρειάζεται νά καταρτισθεῖ.

Οἱ πράξεις μετά ἀπό τίς 14.XII.1917 νά γίνονται ἐξονόματος τῆς Λαϊκῆς τράπεζας.

Ὅλες οἱ ἰδιωτικές τράπεζες, καθώς καί ἡ Κρατική τράπεζα, κηρύσσονται ἑνιαία Λαϊκή τράπεζα τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας.

2. Ὅλη τή δουλιά γιά τή σύνταξη τῶν ἐκθέσεων τήν καθοδηγεῖ τό Ἐπιτροπάτο Κρατικῆς τράπεζας.

Καλεῖται νά πάρει μέρος ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερος ἀριθμός ἔμπειρων συνεργατῶν, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν πρώην ὑπαλλήλων τῆς Κρατικῆς τράπεζας καί τῶν ἰδιωτικῶν τραπεζῶν.

(Ὁμόφωνα)

3. Ἡ τραπεζική πολιτική δέν πρέπει νά περιοριστεῖ μόνο στήν ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν, ἀλλά πρέπει νά ἐπιδιώκει σταθερά τή μετατροπή τῶν τραπεζῶν σ'ἕνα ἑνιαῖο μηχανισμό λογιστικῆς καί ρύθμισης τῆς ὀργανωμένης σοσιαλιστικά οἰκονομικῆς ζωῆς ὅλης γενικά τῆς χώρας.

Σποῦντε καί Λένιν ὑπέρ
Γκουκόβσκι κατά
Γκανέτσκι ἀπέχει,
θεωρώντας ὅτι πρακτικά δέν εἶναι πραγματοποιήσιμο.

4. Ἔκτακτα μέτρα γιά τή δημιουργία ὅσο τό δυνατό περισσότερων ὑποκαταστημάτων τῆς Λαϊκῆς τράπεζας σέ ὅλη τή χώρα.

Σκοπιμότερο εἶναι νά δημιουργηθοῦν τά ὑποκαταστήματα αὐτά μέσα στίς πόλεις καί στά χωριά, γιά νά ἐξασφαλίζονται μεγαλύτερες εὐκολίες στό κοινό.

Νά χρησιμοποιηθοῦν σάν ὑποκαταστήματα τῆς Λαϊκῆς τράπεζας τά ὑπάρχοντα ὑποκαταστήματα τῶν πρώην ἰδιωτικῶν τραπεζῶν.

(Ὁμόφωνα)

5. Νά κηρυχτοῦν ἀπαραβίαστες οἱ καταθέσεις (πράγμα πού, ὅπως εἶναι εὐνόητο, δέν περιορίζει καθόλου τό δικαίωμα τοῦ κράτους γιά εἴσπραξη φόρων).

6. Ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐπιταγῶν.

7. Διατήρηση στό ἀκέραιο τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου σχετικά μέ τή χορήγηση χρημάτων ἀπό τίς τράπεζες.

8. Τά ὑπάρχοντα ὅρια χορήγησης χρημάτων γιά καταναλωτικούς σκοπούς διατηροῦνται.

Καθιερώνονται μιά σειρά διευκολύνσεις γιά τό κοινό γιά νά ἐπιταχύνεται ἡ διαδικασία κατάθεσης χρημάτων στίς τράπεζες καί χορήγησης χρημάτων ἀπό τίς τράπεζες, καθώς καί γιά νά ἁπλοποιηθοῦν οἱ ἀπαιτούμενες διατυπώσεις.

9. Νά ληφθοῦν μέτρα, ὥστε ὁ πληθυσμός νά κρατάει στίς τράπεζες ὅλα τά χρήματα πού δέν τοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητα γιά καταναλωτικούς σκοπούς. Νά καταρτιστεῖ νόμος καί νά παρθοῦν πρακτικά μέτρα γιά τήν ὑποχρεωτική ἐφαρμογή αὐτῆς τῆς ἀρχῆς.

(Νά μή δημοσιευτεῖ)

10. Ὅλα τά ὑποκαταστήματα τῆς Λαϊκῆς τράπεζας μέσα στά πλαίσια τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας τηροῦν στή δράση τους μέ ἀκρίβεια τίς ὁδηγίες καί τίς ἐντολές τῆς Κεντρικῆς διοίκησης, χωρίς νά ἔχουν τό δικαίωμα νά καθιερώνουν ὁποιουσδήποτε τοπικούς κανόνες ἤ περιορισμούς. Ἐξαιρέσεις ἐπιτρέπονται μόνο μέ τή συγκατάθεση τῆς Κεντρικῆς διοίκησης.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα
ἀπό τίς 8 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1926 στό
περιοδικό «Προλετάρσκαγια
Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 6

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΠΚΣΣ, ΤΗΣ ΚΕ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΛΟ 11 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918[89]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

῾Ο σύντρ. Λένιν ἐπέμενε στήν πλήρη ἐθνικοποίηση ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἀνῆκαν στά τράστ, ὥστε ἡ ὁμάδα καπιταλιστῶν πού πρόβαλε τό σχέδιο νά περάσει στήν ὑπηρεσία τοῦ κράτους.

«᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 72,
12 τοῦ ᾿Απρίλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό
κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΟΥ ΝΤΟΝ[90]

Ροστόβ τοῦ Ντόν

Χαιρετίζω ὁλόψυχα τό πρῶτο συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντόν.

Ἰδιαίτερα συμφωνῶ ἀπόλυτα μέ τά λόγια τῆς ἀπόφασης σχετικά μέ τήν ἀνάγκη νά τελειώσει νικηφόρα ἡ πάλη πού φουντώνει στό Ντόν ἐνάντια στά κουλάκικα στοιχεῖα τῶν κοζάκων. Στά λόγια αὐτά περικλείνεται ὁ πιό σωστός καθορισμός τῶν καθηκόντων τῆς ἐπανάστασης. Ἀκριβῶς τέτια πάλη μπαίνει τώρα στήν πρώτη σειρά καί σέ ὅλη τή Ρωσία.

Λένιν

Γράφτηκε στίς 13 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1942 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ, ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ[91]

Ἡ ἀπαγόρευση τῆς ἀπαλλοτρίωσης τῶν μετοχῶν, πού ἀναφέρεται στό νόμο τῆς 29. XII. 1917, παραμένει σέ ἰσχύ καί στό ἑξῆς ὥς τήν ἔκδοση νόμου γιά τήν καθιέρωση συστήματος πού νά ἐπιτρέπει τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν μετοχῶν. Μονάχα οἱ κάτοχοι μετοχῶν, πού τίς κατέγραψαν σωστά καί ἔγκαιρα, θά ἔχουν τό δικαίωμα γιά πληρωμή στήν περίπτωση ἐθνικοποίησης τῶν ἐπιχειρήσεων σέ ποσό καί μέ τούς ὅρους πού θά καθοριστοῦν ἀπό τό νόμο γιά τήν ἐθνικοποίηση.

Μέ τόν ἴδιο τρόπο μονάχα οἱ κάτοχοι αὐτοί μετοχῶν θά ἔχουν τό δικαίωμα νά πάρουν μέρισμα ἐπί τῶν κερδῶν, μόλις θά ἐπιτραπεῖ ἡ πληρωμή του, πού σταμάτησε μέ τό νόμο τῆς 29. XII. 1917.

Γράφτηκε στίς 16 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΩΝ[92]

Δίνεται ἐπιχορήγηση 20 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν στή διάθεση τοῦ ᾿Ανώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας γιά νά δοθοῦν προκαταβολές στούς ἀγρότες γιά τήν καλλιέργεια τῶν ζαχαρότευτλων, ἔτσι ὥστε νά πάρει τό ΑΣΛΟ ὅλα τά ἀναγκαῖα μέτρα πού νά ἐγγυῶνται τή σωστή δαπάνη τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ καί τήν ἔγκαιρη ἐπιστροφή του.

῾Ο Πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ
Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)

Γράφτηκε στίς 17 τοῦ ᾿Απρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1945 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ 18 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918[93]

Τούτη τή στιγμή ἕνα πράγμα εἶναι ξεκάθαρο, ὅτι στό ἄμεσο μέλλον δέν θά μπορέσουμε νά λύσουμε τό δημοσιονομικό πρόβλημα, δέν θά μπορέσουμε νά βάλουμε τό δημοσιονομικό μηχανισμό στή συνηθισμένη τροχιά. Αὐτό τό βλέπουν καθαρά ὅλοι. Πρέπει ὅμως νά ποῦμε ὅτι μέχρι τώρα ὅλοι ἐμεῖς δέν κάναμε, δυστυχῶς, τίποτε σ' αὐτή τήν αἴθουσα, γιά νά βροῦμε ἔστω τά ὁρόσημα πού θά μᾶς βοηθήσουν νά βάλουμε τό δημοσιονομικό μηχανισμό στήν τροχιά πού πρέπει νά βρίσκεται. Ὁ σ. Γκουκόβσκι μᾶς πρότεινε ἕνα σχέδιο. Δέν θά κάνω τώρα συζήτηση ἄν τό σχέδιό του εἶναι καλό ἤ κακό. Γιά μένα εἶναι ξεκάθαρο μόνο ἕνα πράγμα, ὅτι σήμερα ἀκόμη καί τό καλύτερο σχέδιο στό δημοσιονομικό τομέα εἶναι ἀδύνατο νά ἐφαρμοστεῖ, γιατί οὐσιαστικά στή χώρα μας δέν ἔχει ὀργανωθεῖ ὁ μηχανισμός πού θά ἐφαρμόσει τό δημοσιονομικό αὐτό σχέδιο. Ἄν δοκιμάζαμε νά ἐπιβάλουμε κάποια φορολογία, θά σκοντάφταμε ἀμέσως στό γεγονός ὅτι σέ ὁρισμένες περιοχές ἐπιβάλλουν σήμερα ὅποια φορολογία θέλουν, ὅπως τούς ταιριάζει, ὅπως τό ἐπιτρέπουν οἱ τοπικές συνθῆκες. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή τά Σοβιέτ, πού ἀποτελοῦν τήν τοπική ἐξουσία, δέν συνδέονται σήμερα ἀνάμεσά τους. Ἔτσι, ἀπό τό ἕνα μέρος τά Σοβιέτ εἶναι ἀποσπασμένα ἀπό τήν κεντρική ἐξουσία καί, ἀπό τό ἄλλο, δέν εἶναι σέ τέτιο βαθμό ὀργανωμένα, ὥστε νά μποροῦν νά ἐφαρμόσουν πραγματικά αὐτό πού ἐμεῖς θά ἀποφασίσουμε ἐδῶ. Ἄς πάρουμε ἕνα παράδειγμα. Προσωπικά μοῦ ἔτυχε νά δῶ Σοβιέτ πού ὄχι μόνο δέν θά μποροῦσαν νά ἐφαρμόσουν αὐτό τό δημοσιονομικό σχέδιο πού χαράζουμε ἐδῶ, ἀλλά καί δέν ἔχουν τίς περισσότερες φορές οὔτε στόν τόπο τους τήν ἐξουσία πού θά ἔπρεπε νά ἔχουν. Πολύ συχνά, χάρη στήν πολιτική κατάσταση

πού περνᾶμε τώρα, πολύ συχνά τά Σοβιέτ αὐτά δέν χρησιμοποιοῦν τήν ἐξουσία τους, δέν ἔχουν τή δυνατότητα νά τήν χρησιμοποιήσουν, γιατί ἡ ἐξουσία βρίσκεται οὐσιαστικά στά χέρια ὁρισμένων ὁμάδων πού πολλές φορές διάκεινται ἐχθρικά πρός τά Σοβιέτ, δέν ὑποτάσσονται στά Σοβιέτ καί, δυστυχῶς, ἔχουν στή διάθεσή τους μιά ὁρισμένη ἔνοπλη δύναμη. Γιά νά μή λέμε μόνο λόγια, θά ἀναφέρω ἕνα παράδειγμα. Νά, ἐδῶ κοντά στή Μόσχα, στό κυβερνεῖο Ριαζάν εἶδα τό ἑξῆς φαινόμενο. Σοβιέτ ὑπάρχει. Ἐκτός ἀπό τό Σοβιέτ ὑπάρχει καί Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή. Ἡ Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τό Σοβιέτ καί ἐπιβάλλει δικούς της φόρους καί μάλιστα χωρίς νά δίνει λογαριασμό στό Σοβιέτ. Ἐπίσης καί τό Σοβιέτ ἐπιβάλλει δικούς του φόρους. Ὅπως βλέπετε, ἄν ἐμεῖς μέσα σέ τέτιες συνθῆκες προσπαθήσουμε νά ἐφαρμόσουμε ἕνα σχέδιο ἀπό ἐδῶ, φυσικά δέν θά βγεῖ τίποτε, γιατί ἀκόμη κι᾽ἐκεῖ ἐπί τόπου ἡ Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή δέν πειθαρχεῖ στό Σοβιέτ, ἑπομένως καί τό Σοβιέτ δέν θά μπορεῖ νά κάνει τίποτε γιά τήν κεντρική ἐξουσία. Γι᾽αὐτό πρέπει κάτι νά γίνει. Πρέπει νά δημιουργήσουμε μιά ἄλλη ὀργάνωση, γιά νά μή μένουν ὅλα τά διατάγματα πού ἐκδίδονται ἁπλῶς διατάγματα, ἀλλά νά μποροῦν νά ἐφαρμόζονται χωρίς νά μένουν κρεμασμένα στόν ἀέρα.

Σύντομη δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 19 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 77

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο: «Πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῆς ΠΚΕΕ τῆς 4ης συνόδου. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ[94]

Στήν 'Ακαδημία 'Επιστημῶν, πού ἄρχισε συστηματική μελέτη καί ἔρευνα τῶν φυσικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων* τῆς Ρωσίας, πρέπει νά δοθεῖ ἀμέσως ἐντολή ἀπό τό 'Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας

νά σχηματίσει μιά σειρά ἐπιτροπές ἀπό εἰδικούς γιά νά καταρτίσουν ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα ἕνα σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῆς βιομηχανίας καί οἰκονομικῆς ἀνόδου τῆς Ρωσίας.

Στό σχέδιο αὐτό πρέπει νά περιλαμβάνονται:

ἡ ὀρθολογική *χωροδιάταξη* τῆς βιομηχανίας τῆς Ρωσίας, ἀπό τήν ἄποψη νά εἶναι κοντά οἱ πρῶτες ὕλες καί νά ἐξασφαλίζεται ἡ δυνατότητα ἐλάχιστης ἀπώλειας ἐργασίας κατά τό πέρασμα ἀπό τήν κατεργασία τῶν πρώτων ὑλῶν σέ ὅλα τά ἑπόμενα στάδια κατεργασίας τῶν ἡμικατεργασμένων προϊόντων ὥς τήν παραγωγή τοῦ ἕτοιμου προϊόντος.

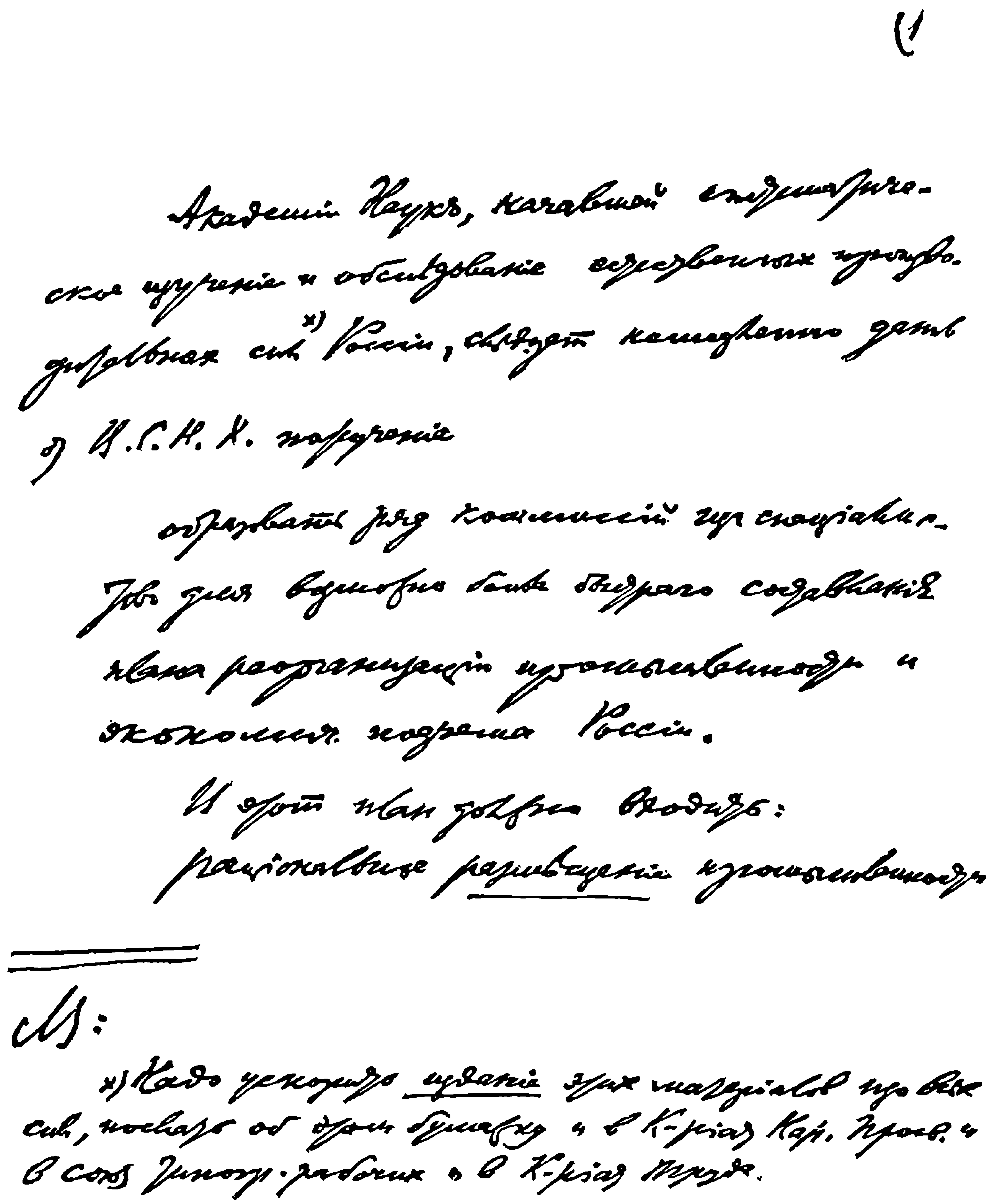
'Η ὀρθολογική, ἀπό τήν ἄποψη τῆς νεότατης πολύ μεγάλης σύγχρονης βιομηχανίας καί ἰδιαίτερα τῶν 'Ενώσεων ὁμοιότυπων ἐπιχειρήσεων, συγχώνευση καί συγκέντρωση τῆς παραγωγῆς σέ λίγες πολύ μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

'Η μεγαλύτερη ἐξασφάλιση στή σημερινή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας (χωρίς τήν Οὐκρανία καί τίς περιοχές πού κατέχονται ἀπό τούς γερμανούς) τῆς δυνατότητας νά ἐφοδιάζεται *πρωτοβουλιακά μέ ὅλα* τά κυριότερα εἴδη πρώτων ὑλῶν καί βιομηχανίας.

'Η συγκέντρωση ἰδιαίτερης προσοχῆς στόν ἐξηλεκτρισμό

---

* NB: Πρέπει μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις νά ἐπισπεύσουμε τήν *ἔκδοση* αὐτῶν τῶν ὑλικῶν, νά στείλουμε σχετικά μέ αὐτό ἕνα σημείωμα καί στό 'Επιτροπάτο Λαϊκῆς Παιδείας, καί στό συνδικάτο τῶν τυπογράφων, καί στό 'Επιτροπάτο 'Εργασίας[95].

1

Академіи Наукъ, начавшей систематическое изученіе и обслѣдованіе естественныхъ производительныхъ сил.x) Россіи, слѣдуетъ немедленно дать отъ В.С.Н.Х. порученіе

образовать рядъ комиссій изъ спеціалистовъ для возможно болѣе быстраго составленія плана реорганизаціи промышленности и экономич. подъема Россіи.

Въ этотъ планъ должно входить:
раціональное размѣщеніе промышленности

NB:
x) Надо ускорить изданіе этихъ матеріаловъ изо всѣхъ сил., послать объ этомъ бумагу и в К-ріатъ Нар. Прос. и в союзъ типогр. рабочихъ и в К-ріатъ Труда.

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Προσχέδιο γιά τίς ἐπιστημονικοτεχνικές ἐργασίες».— Ἀπρίλης τοῦ 1918

Σμίκρυνση

τῆς βιομηχανίας καί τῶν συγκοινωνιῶν καί ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ἠλεκτρισμοῦ στή γεωργία. Ἡ χρησιμοποίηση καυσίμων ὄχι πρώτης ποιότητας (τύρφης, κάρβουνου κατώτερης ποιότητας) γιά τήν παραγωγή ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας μέ τίς λιγότερες δαπάνες γιά τήν ἐξόρυξη καί τή μεταφορά τῶν καυσίμων.

Οἱ ὑδραυλικές δυνάμεις καί οἱ ἀεροκινητῆρες γενικά καί ἡ χρησιμοποίησή τους στή γεωργία.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 18 καί 25 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάρτη 1924 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 52

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ 23 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου πρίν ἀπ᾽ὅλα νά χαιρετίσω τό νέο Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν τῆς Μόσχας.

Χρειάστηκε νά ἐκλέξετε τό νέο Σοβιέτ σέ στιγμές ἐξαιρετικά δύσκολες, σ᾽αὐτές τίς τραγικές στιγμές πού ἡ πορεία ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασής μας μπαίνει στήν πιό ἐπικίνδυνη καί δύσκολη φάση. Στοιχεῖα ἐχθρικά πρός τήν ἐπανάσταση, ὅλοι ὅσοι ὑποστηρίζουν τούς ἐχθρούς τοῦ λαοῦ, ὅλοι ὅσοι ἐρωτοτροποῦν μέ τήν ἀστική τάξη, στήριζαν μεγάλες ἐλπίδες στίς νέες ἐκλογές γιά τό Σοβιέτ μας, γιατί τώρα περνᾶμε μιά ἐξαιρετικά δύσκολη περίοδο, δύσκολη, γιατί τέλειωσε ἡ νικηφόρα πορεία τῆς ἐπανάστασης πού μπῆκε σέ μιά φάση, ὅπου θά ἔχει σκληρές δοκιμασίες, ἀκόμη καί ἧττες. Καί τή στιγμή αὐτή τό προλεταριάτο ὀρθώθηκε ξανά μπροστά μας μέ ὅλη τή δύναμη τῆς συνειδητότητάς του. Οἱ ἐργάτες, ἔχοντας ὑπόψη ὅλες τίς δυσκολίες τῆς περιόδου πού περνᾶμε, καταλαβαίνουν πολύ καλά ὅτι τό νά λείψουν τά μεγάλα βάσανα πού τραβάει σήμερα ὁ ἐργαζόμενος λαός, δέν ἐξαρτᾶται ἀπό μᾶς, ἀλλά ἀπό ὅλη τήν πορεία τῶν ἱστορικῶν γεγονότων. Καί οἱ ἐργάτες μέ ἡρωική ἀποφασιστικότητα θά ἀντιμετωπίσουν τίς καινούργιες στερήσεις, ἀρκεῖ μόνο νά ὑπερασπίσουν τίς μεγάλες κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης τοῦ Ὀχτώβρη.

Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι παράλληλα μέ τίς σκληρές δοκιμασίες ἡ ἐπανάσταση μπῆκε παρόλα αὐτά σέ μιά φάση, ὅπου θά ἔχει καινούργιες νίκες, ἀπαρατήρητες, πού δέν χτυπᾶνε στό μάτι, δέν ὑστεροῦν ὅμως σέ σπουδαιότητα ἀπό τίς λαμπρές νίκες τῆς ἐποχῆς τῶν ὁδοφραγμάτων τοῦ Ὀχτώβρη. Μπροστά μας ὀρθώνουν τό ἀνάστημά τους οἱ δυό θανάσιμοι ἐχθροί

μας: μπροστά μας στέκουν πάνοπλοι καί έτοιμοι νά κατασπαράξουν τήν επανάσταση οί εξωτερικοί καί οί εσωτερικοί εχθροί πού περιμένουν τήν κατάλληλη στιγμή γιά νά μᾶς καταφέρουν τό τελικό χτύπημα. Ὁ ἐξωτερικός ἐχθρός εἶναι ὁ ἀρματωμένος ὥς τά δόντια, πλούσιος σέ τεχνικά μέσα διεθνής ἰμπεριαλισμός, πού περιμένει τήν κατάλληλη στιγμή γιά μιά καινούργια ληστρική ἐπίθεση ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Κι'ἔχοντας ὑπόψη μας αὐτό τό πράγμα, εἶναι ἀνάγκη νά ἀντικρύζουμε μέ ἀνελέητη σαφήνεια τήν τρομερή ἀλήθεια κατά πρόσωπο.

Σάν ἀποτέλεσμα τοῦ πιό ἀντιδραστικοῦ πολέμου πού ἔζησε ποτέ ἡ βασανισμένη χώρα μας δέν ἔχουμε σήμερα ἀρκετές δυνάμεις γιά ἐνεργό ἔνοπλο ἀγώνα ἐνάντια στήν παγκόσμια ἀντίδραση, δέν ἔχουμε στρατό, δέν ἔχουμε δυνάμεις ποῦ θά μπορούσαμε νά τίς ἀντιπαραθέσουμε στά θαυμάσια ὀργανωμένα τμήματα τῆς διεθνοῦς ἀντεπανάστασης, ἡ ὁποία ἔχει στά χέρια της τήν ἰσχύ μιᾶς πρωτοπόρας τεχνικῆς καί μιᾶς ἰδανικῆς πειθαρχίας. Γιά τήν ὥρα εἴμαστε μόνοι καί κυκλωμένοι ἀπό θανάσιμους ἐχθρούς.

Τήν ἐποχή τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐξέγερσης τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, ὅταν ἀνεμίσαμε μπροστά στούς ἐργάτες τήν κόκκινη σημαία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τήν ἐποχή αὐτή περάσαμε μιά περίοδο εὔκολης ἐκθαμβωτικῆς ἐπιτυχίας. Καί οἱ ἐργάτες τῶν ἄλλων χωρῶν, ἀκούγοντας τό μακρινό βουητό τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καταλάβαιναν τί γίνεται στή Ρωσία, ἀντιλαμβάνονταν ὅτι τό ρωσικό προλεταριάτο ἀγωνίζεται γιά τή δική τους ἱερή ὑπόθεση. Τότε τά βγάζαμε εὔκολα πέρα μέ τίς ἀντιδραστικές συμμορίες, τότε καταπνίγαμε εὔκολα τά ὑπολείμματα τῶν μενσεβίκικων συμμοριῶν πού ξεσηκώνονταν ἐνάντια στό λαό καί μᾶς πολεμοῦσαν ὄχι σέ ἀνοιχτό πεδίο μέ τό ὅπλο στό χέρι, ἀλλά μέ τό βρωμερό ὅπλο τῆς ψευτιᾶς, τῆς συκοφαντίας καί μιᾶς πρωτάκουστης προδοσίας. Σάν ἀποτέλεσμα τῆς πάλης μας ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση ἔχουμε μιά τόσο μεγάλη νίκη, ὅπως εἶναι τό γεγονός ὅτι τόν τολμηρότερο ἀπό τούς ἀντεπαναστάτες, τόν Κορνίλοφ, τόν σκότωσαν οἱ ἴδιοι οἱ ἐξεγερμένοι στρατιῶτες του[96].

Κάνοντας ἐκτεταμένο ἀγώνα σέ ὅλα τά μέτωπα ἐνάντια στήν ντόπια ἀντεπανάσταση, ἐπωφεληθήκαμε ἀπό τίς προσωρινές δυσκολίες τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης καί καταφέραμε ἔγκαιρα ἕνα ἰσχυρό χτύπημα στήν τσακισμένη σήμερα ἀντεπανάσταση. Μποροῦμε νά ποῦμε μέ πεποίθηση ὅτι βασικά ὁ ἐμφύλιος

πόλεμος ἔχει τελειώσει. Βέβαια, θά ἔχουμε ἐπιμέρους ἀψιμαχίες, σέ μερικές πόλεις θά ξεσπάει ἐδῶ κι'ἐκεῖ στούς δρόμους τουφεκίδι, πού θά προκαλεῖται ἀπό μεμονωμένες προσπάθειες τῶν ἀντιδραστικῶν νά ἀνατρέψουν τή δύναμη τῆς ἐπανάστασης —τή Σοβιετική ἐξουσία, δέν ὑπάρχει ὅμως ἀμφιβολία ὅτι στό ἐσωτερικό μέτωπο ἡ ἀντίδραση ἔχει τσακιστεῖ ὁριστικά ἀπό τά χτυπήματα τοῦ ἐξεγερμένου λαοῦ. Ἔτσι περάσαμε τήν πρώτη περίοδο ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης, πού ἄρχισε μέ τίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη—περίοδο μεθυστικῶν ἐπιτυχιῶν πού ἔχουν μεθύσει μερικούς.

Τό ἐπαναλαμβάνω ἀκόμη μιά φορά ὅτι τώρα ἀρχίζει ἡ πιό δύσκολη, ἡ πιό σκληρή περίοδος στή ζωή τῆς ἐπανάστασής μας. Μπροστά μας στέκει τό καθῆκον νά ἐντείνουμε στό ἀνώτατο ὅριο ὅλες τίς δυνάμεις μας γιά νά τίς χρησιμοποιήσουμε στήν καινούργια δημιουργική δουλιά, γιατί μόνο ἡ σιδερένια ἀντοχή καί ἡ ἐργασιακή πειθαρχία θά βοηθήσουν τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, τό τόσο ἀπομονωμένο γιά τήν ὥρα στό τιτάνιο ἐπαναστατικό ἔργο του, νά περιμένει ὥς τή σωτήρια ἐκείνη ὥρα πού τό διεθνές προλεταριάτο θά ἔλθει σέ βοήθειά μας.

Εἴμαστε ἕνα ἀπό τά ἐπαναστατικά τμήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης, τμῆμα πού τράβηξε μπροστά, ὄχι γιατί εἴμαστε καλύτεροι ἀπό τούς ἄλλους ἐργάτες, ὄχι γιατί τό ρωσικό προλεταριάτο στέκει πιό ψηλά ἀπό τήν ἐργατική τάξη ἄλλων χωρῶν, ἀλλά μόνο καί μόνο γιατί εἴμασταν μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες χῶρες τοῦ κόσμου. Στήν τελική νίκη θά φτάσουμε μόνο ὅταν κατορθώσουμε, ἐπιτέλους, νά τσακίσουμε ὁριστικά τό διεθνή ἰμπεριαλισμό πού στηρίζεται στήν τεράστια δύναμη τῆς τεχνικῆς καί τῆς πειθαρχίας. Θά φτάσουμε ὅμως στή νίκη μόνο μαζί μέ ὅλους τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων χωρῶν, ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἡ ἱστορία θέλησε νά ὑπογράψουμε τήν ἐπαχθή εἰρήνη τοῦ Μπρέστ καί δέν τό κρύβουμε ὅτι ἡ εἰρήνη αὐτή μπορεῖ σέ κάθε στιγμή νά ἀνατραπεῖ προδοτικά ἀπό τούς πολυάριθμους ἐχθρούς τῆς ἐπανάστασης πού μᾶς ρίχνονται ἀπ'ὅλες τίς πλευρές· ἐνάντια στούς ἐχθρούς αὐτούς τώρα δέν εἴμαστε σέ θέση νά διεξάγουμε δραστήριο ἀγώνα. Καί νά ξέρετε ὅτι ἐκεῖνος πού θά σᾶς καλοῦσε σήμερα σ'ἕναν τέτιο δραστήριο ἔνοπλο ἀνοιχτό ἀγώνα ἐνάντια στό διεθνή ληστρικό ἰμπεριαλισμό θά ἔκανε μιά προδοτική πράξη κατά τοῦ λαοῦ, θά ἦταν, εἴτε τό ἤθελε εἴτε ὄχι, προβοκάτορας καί

ὑπηρέτης τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ὁμάδας τῶν ἰμπεριαλιστῶν. Καί ὅποιος τάσσεται ἐνάντια στήν τακτική πού ἀκολουθήσαμε τόν τελευταῖο καιρό, αὐτός—καί ἄν ἀκόμη παρουσιάζεται σάν ὁ πιό «ἀριστερός», ἤ καί ὑπεραριστερός κομμουνιστής—αὐτός δέν εἶναι καλός ἐπαναστάτης —καί θά πῶ κάτι περισσότερο— δέν εἶναι καθόλου ἐπαναστάτης. (Χειροκροτήματα.)

῾Η καθυστέρησή μας μᾶς ἔσπρωξε μπροστά καί θά χαθοῦμε, ἄν δέν μπορέσουμε νά κρατηθοῦμε ὥσπου νά βροῦμε ἰσχυρή ὑποστήριξη ἀπομέρους τῶν ἐπαναστατημένων ἐργατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν. Τό καθῆκον μας εἶναι νά ἐξακολουθοῦμε νά ἐφαρμόζουμε ἀκούραστα τήν τακτική μας τοῦ προλεταριακοῦ ἀγώνα.

῎Εχουμε ἕναν ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνο κρυφό ἐχθρό, πού εἶναι πιό ἐπικίνδυνος ἀπό πολλούς φανερούς ἀντεπαναστάτες· ὁ ἐχθρός αὐτός, θανάσιμος ἐχθρός τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού εἶναι ἕνα πρωτοφανέρωτο στόν κόσμο λαϊκό κοινοβούλιο νέου τύπου γιά τούς φτωχούς, εἶναι τό μικροϊδιοκτητικό στοιχεῖο. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι κοντεύουμε νά ξεπεράσουμε τά πιό δύσκολα ἐμπόδια στό δρόμο ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Μπροστά μας στέκει πρίν ἀπ᾿ὅλα τό καθῆκον νά πραγματοποιήσουμε στό ἀκέραιο τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σέ ὅλους τούς τομεῖς: στήν ὀργάνωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, στήν παραγωγή, στήν κατανομή τῶν προϊόντων. ῾Ο ἐχθρός, γιά τόν ὁποῖο μίλησα, εἶναι τό μικροϊδιοκτητικό στοιχεῖο πού ζεῖ μέ μιά σκέψη: «ἄς ἁρπάξω ὅ,τι μπορῶ καί φοῦρνος νά μήν καπνίσει»— αὐτός ὁ ἐχθρός εἶναι πιό ἰσχυρός ἀπ᾿ὅλους μαζί τούς Κορνίλοφ, Ντοῦτοφ καί Καλέντιν. Αὐτοί οἱ μικροκουλάκοι, οἱ μικρονοικοκυραῖοι, οἱ ἰδιοκτῆτες λένε: «ὅλο τόν καιρό μᾶς καταπίεζαν, ὅλο τόν καιρό μᾶς ἔπνιγαν, πῶς νά μήν ἐκμεταλλευτοῦμε λοιπόν μιά τέτια εὐνοϊκή στιγμή». Τό φαινόμενο αὐτό ἀποτελεῖ σοβαρό ἐμπόδιο· ἄν δέν τό ξεπεράσουμε, εἶναι ἀδύνατο νά νικήσουμε, γιατί ἀπό κάθε μικρονοικοκύρη, ἀπό κάθε ἀχόρταγο ἅρπαγα ξεφυτρώνει ἕνας καινούργιος Κορνίλοφ.

Πλάι σ᾿αὐτό τόν κίνδυνο ὀρθώνονται μπροστά μας σάν τρομερά φαντάσματα οἱ προοπτικές τῆς ἐπερχόμενης πείνας καί τῆς μαζικῆς ἀνεργίας[97], βλέπουμε ὅμως ὅτι κάθε συνειδητός ἐργάτης—καί οἱ συνειδητοί ἐργάτες ὅλο καί πληθαίνουν ὄχι μέ τίς μέρες, ἀλλά μέ τίς ὧρες—κάθε, λέω, συνειδητός ἐργάτης ὑπολογίζει καί καταλαβαίνει ὅτι σήμερα τό μόνο μέσο γιά νά

καταπολεμηθοῦν οἱ τρομεροί κίνδυνοι εἶναι μιά ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερη ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεων καί ἰσχυρή ἀντοχή. Καί ὅσοι στίς γραμμές τῶν σκληρῶν δοκιμασιῶν τῆς ἐπανάστασής μας κυριεύονται ἀπό ἀπελπισία, χάνουν τό ἠθικό καί τή δραστηριότητά τους, ἄς μή ξεχνᾶνε πώς ἐμεῖς λέγαμε πάντοτε πώς δέν μποροῦμε νά φτάσουμε ἀπό τόν καπιταλισμό στήν πλήρη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀκολουθώντας τόν ἀναίμακτο καί εὔκολο δρόμο τῆς πειθοῦς καί τῶν συμβιβασμῶν καί πώς μόνο ὕστερα ἀπό ἀμείλικτη πάλη θά μπορέσουμε νά πετύχουμε τό σκοπό μας.

῾Η δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὑπέρ τῆς χρησιμοποίησης τῆς βίας ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές. ῾Ο δρόμος μας εἶναι: ἀντοχή, προλεταριακή συσπείρωση, σιδερένια δικτατορία τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι σέ πολλές περιπτώσεις ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν ἔδειξε ἀρκετή ἀποφασιστικότητα στόν ἀγώνα κατά τῆς ἀντεπανάστασης καί μιά τέτια ἐξουσία δέν ἦταν σιδερένια, μά πλαδαρή καί μέ μιά τέτια ἐξουσία δέν οἰκοδομεῖται ὁ σοσιαλισμός. Δέν νικήσαμε τό μικροαστικό στοιχεῖο. ῾Η θέση μιᾶς καταστραμμένης, ἐξαντλημένης χώρας, πού ἡ πορεία τῆς ἱστορίας τήν ὤθησε μπροστά ἀπό τίς ἄλλες χῶρες στό πεδίο τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη καί θά μᾶς συντρίψουν, ἄν δέν ἀντιπαραθέσουμε στό χάος, στήν ἀποδιοργάνωση καί στήν ἀπελπισία τή σιδερένια δικτατορία τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, θά εἴμαστε ἀμείλικτοι τόσο ἀπέναντι στούς ἐχθρούς μας, ὅσο καί ἀπέναντι σέ ὅλα τά ταλαντευόμενα καί βλαβερά στοιχεῖα ἀπό τό ἴδιο τό περιβάλλον μας, πού θά ἀποτολμήσουν νά μπάσουν τήν ἀποδιοργάνωση στή δύσκολη δημιουργική δουλιά μας γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς καινούργιας ζωῆς τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ.

᾿Αρχίσαμε νά ἐκπληρώνουμε ἕνα καθῆκον πού ἡ τελική του ἐκπλήρωση ὁδηγεῖ στήν πλήρη διασφάλιση καί στερέωση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γιά νά ὑπερνικήσουμε ὅλες τίς δυσκολίες, γιά νά καταπολεμήσουμε μέ ἐπιτυχία τήν πείνα καί τήν ἀνεργία, θά κάνουμε μιά ἀφανή, ταπεινή, μά σκληρή δουλιά πού ἔχει σημασία γιά τό κράτος, καί ὅποιος ταχθεῖ ἐναντίον μας θά εἶναι ἄσπονδος ἐχθρός τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου.

Οἱ ἐκλογές γιά τό Σοβιέτ τῆς Μόσχας ἔδειξαν πόσο καλά κατανοοῦν τά γεγονότα πού διαδραματίζονται οἱ ἐργάτες, πού κατάλαβαν ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν εἶναι στολίδι γιά ἐπίδειξη, ἀλλά ζωτική δική τους ὑπόθεση. Μέ τήν τελευταία

πράξη, τήν πράξη τῶν νέων ἐκλογῶν γιά τό Σοβιέτ μας, νικήθηκαν ὅλοι ὅσοι στήριζαν μεγάλες ἐλπίδες σ'αὐτές τίς νέες ἐκλογές, νικήθηκαν τά ταλαντευόμενα στοιχεῖα, κι'αὐτό μοῦ δίνει τήν πεποίθηση καί τήν ἐλπίδα ὅτι ἀκολουθοῦμε τό σωστό δρόμο, πού θά μᾶς ὁδηγήσει στήν ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. (Ἐ π ε υ φ η μ ί ε ς. Ὅ λ ο ι τ ρ α γ ο υ δ ο ῦ ν τ ή «Δ ι ε θ ν ή».)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 79,
«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»,
ἀρ. φύλ. 81, 24 τοῦ Ἀπρίλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΑ[98]

Βασική ἀρχή τῆς διανομῆς τῶν ἀγροτικῶν μηχανῶν κ.ἄ. πρέπει νά εἶναι, ἀπό τή μιά μεριά καί στήν πρώτη θέση, ἡ διασφάλιση τῶν συμφερόντων τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, τῆς καλλιέργειας ὅλης τῆς γῆς καί τῆς αὔξησης τῆς παραγωγικότητας τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ὁ ἐφοδιασμός μέ ἀγροτικές μηχανές κ.ἄ. πρίν ἀπ'ὅλα τοῦ ἐργαζόμενου καί φτωχοῦ τμήματος τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ· ἐξάλλου, γενικός στόχος πρέπει νά εἶναι ὁ κανονικός καί ἀρκετός ἐφοδιασμός μέ ψωμί ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ κράτους.

Γράφτηκε στίς 23 τοῦ 'Απρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ[99]

29 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918

Ἡ δημοσιογραφική περίληψη (σχετικά μέ τήν εἰσήγηση) δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 86

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο «Πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῆς ΠΚΕΕ τῆς 4ης συνόδου. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν (Β. Ι. Οὐλιάνοφ). «Παλιά ἄρθρα σέ θέματα παραπλήσια μέ τά καινούργια», Μόσχα 1922

1
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Σύντροφοι! Σχετικά μέ τήν εἰσήγηση θά χρειαστεῖ σήμερα νά βάλω τό ζήτημα μέ τρόπο κάπως ἀσυνήθιστο. Γεγονός εἶναι ὅτι τήν πραγματική εἰσήγηση τήν ἀποτελεῖ τό ἄρθρο μου γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας*, πού δημοσιεύτηκε τήν Κυριακή σέ δυό ἐφημερίδες καί τολμῶ νά πιστεύω ὅτι τό διάβασαν οἱ περισσότεροι ἀπό τούς παρόντες.

Καί γι'αὐτό νομίζω πώς τή στιγμή αὐτή δέν ὑπάρχει λόγος νά ἐπαναλάβω ἐδῶ ὅσα εἰπώθηκαν στήν εἰσήγηση καί μπορῶ νά περιοριστῶ μόνο σέ συμπληρώσεις καί ἐπεξηγήσεις σχετικά μέ τήν εἰσήγηση. Νομίζω πώς ἡ πιό κατάλληλη μορφή γιά τίς ἐπεξηγήσεις αὐτές θά εἶναι τώρα ἡ πολεμική, γιατί τό ζήτημα πού ἔχω θίξει σ'αὐτές τίς θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀπόφασης πού ἔχει πάρει τό Πανρωσικό Ἔκτακτο συνέδριο στή Μόσχα, στίς 15 τοῦ Μάρτη. Ἡ ἀπόφαση αὐτή δέν περιορίστηκε στό φλέγον τότε ζήτημα τῆς εἰρήνης, ἀλλά σημείωσε καί τό κύριο καθῆκον τῆς τρέχουσας στιγμῆς, τό ὀργανωτικό καθῆκον, τό καθῆκον τῆς αὐτοπειθαρχίας, τό καθῆκον τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀποδιοργάνωση**.

Πάνω λοιπόν σ'αὐτή τή βάση, κατά τή γνώμη μου, διαγράφηκαν τόν τελευταῖο καιρό ἀρκετά καθαρά τά πολιτικά μας ρεύματα, οἱ βασικές κατευθύνσεις τῶν πολιτικῶν μας ρευμάτων· καί γι'αὐτό μέ τόν τρόπο τῆς πολεμικῆς, νομίζω, πώς μπορεῖ νά ἐπιβεβαιωθεῖ πολύ πιό χειροπιαστά ἐκεῖνο πού προσπάθησα νά περιγράψω μέ θετική μορφή στό ἄρθρο μου γιά τά ἄμεσα καθήκοντα.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 165-208. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 122-123. *Ἡ Σύντ.*

Σύντροφοι! Ἄν ρίξετε μιά ματιά στά πολιτικά ρεύματα τῆς σημερινῆς Ρωσίας, τότε μπροστά σας θά προβάλλει πρίν ἀπ'ὅλα τό καθῆκον—κι'ἐδῶ, ὅπως καί πάντα γιά νά μήν πέσετε ἔξω στήν ἐκτίμησή σας—νά προσπαθήσετε νά ρίξετε μιά ματιά σέ ὅλα τά πολιτικά ρεύματα, παρμένα μαζί, γιατί μόνο ἔτσι, μόνο μ'αὐτό τόν ὅρο, μποροῦμε νά ἀποφύγουμε τά λάθη στή χρησιμοποίηση τῶν διαφόρων παραδειγμάτων. Φυσικά, μπορεῖ νά βρεῖ κανείς ὅσα παραδείγματα θέλει, γιά νά ὑποστηρίξει ὅποια θέση θέλει. 'Αλλά τό ζήτημα δέν εἶναι αὐτό. Μόνο μέ τόν ὅρο αὐτό, ὅτι δηλαδή ἐξετάζουμε αὐτά τά ρεύματα στό σύνολό τους, σέ ὅλη τή διασύνδεσή τους, μποροῦμε νά δοκιμάσουμε νά φτάσουμε στό ξεκαθάρισμα τῆς σχέσης πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στίς τύχες τῶν πολιτικῶν ρευμάτων τῆς χώρας καί στίς τύχες τῶν ταξικῶν συμφερόντων, πού πάντοτε ἐκδηλώνονται στά μεγάλα, σοβαρά καί ἰσχυρά πολιτικά ρεύματα.

Κι'ἔτσι, ἄν ρίξουμε μιά ματιά στά μεγάλα πολιτικά ρεύματα τῆς Ρωσίας, νομίζω πώς δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητηθεῖ τό γεγονός ὅτι αὐτά χωρίζονται καθαρά καί ἀναμφισβήτητα σέ τρεῖς μεγάλες ὁμάδες. Στήν πρώτη ἔχουμε ὅλη τήν ἀστική τάξη, πού ἔχει συσπειρωθεῖ σφιχτά καί γερά, σάν ἕνας ἄνθρωπος, στήν πιό ἀποφασιστική, μποροῦμε νά ποῦμε, μανιασμένη «ἀντιπολίτευση» ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Φυσικά μιά ἀντιπολίτευση σέ εἰσαγωγικά, γιατί στήν οὐσία ἐδῶ πρόκειται γιά μιά λυσσαλέα πάλη πού τράβηξε τώρα μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης ὅλα τά μικροαστικά κόμματα, τά ὁποῖα συμφωνοῦσαν μέ τόν Κέρενσκι στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης, δηλ. τούς μενσεβίκους, τούς ὀπαδούς τῆς «Νόβαγια Ζίζν» καί τούς δεξιούς ἐσέρους πού ξεπέρασαν ἀκόμη καί τήν ἀστική τάξη στή μανία τῶν ἐπιθέσεών τους ἐναντίον μας, γιατί εἶναι γνωστό πώς ἡ μανία τῶν ἐπιθέσεων καί ὁ τόνος τῶν οὐρλιαχτῶν τυχαίνει πολύ συχνά νά εἶναι ἀντιστρόφως ἀνάλογα μέ τή δύναμη τοῦ πολιτικοῦ στοιχείου πού κάνει τίς λυσσαλέες ἐπιθέσεις. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ὅλη ἡ ἀστική τάξη καί ὅλα τά φερέφωνά της καί ὅλοι οἱ ὑπηρέτες της τύπου Τσερνόφ καί τύπου Τσερετέλι, ὅλοι αὐτοί συνενώθηκαν στίς λυσσαλέες ἐπιθέσεις τους ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ὅλοι αὐτοί νοσταλγοῦν τήν εὐχάριστη προοπτική—πού πραγματοποιοῦσαν στή ζωή οἱ φίλοι τους, οἱ πολιτικοί ὁμοϊδεάτες τους στήν Οὐκρανία—νά κλείσουν μιά τέτια εἰρήνη πού θά τούς ἐπέτρεπε μέ τή βοήθεια τῶν γερμανικῶν λογχῶν καί τῆς ντόπιας ἀστικῆς τάξης, νά ἐκμηδενίσουν

τήν ἐπιροή τῶν μπολσεβίκων. Αὐτό τό ξέρουμε πολύ καλά. Ἕνα θαυμάσιο παράδειγμα τέτιων φίλων ἔχουμε στόν Καύκασο στό πρόσωπο τοῦ Τσχενκέλι. Ὅλοι τό θυμοῦνται αὐτό ἀπό τίς ἐφημερίδες.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι τό προλεταριάτο πού πῆρε τήν ἐξουσία καί ἄρχισε νά ἐφαρμόζει τή δικτατορία τῶν ἐργαζομένων, τή δικτατορία τῶν φτωχῶν ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, δέν μποροῦσε, βέβαια, νά συναντήσει καί τίποτε ἄλλο.

Ἀπό τό ἕνα μέρος, ἔχουμε μιά παράταξη, ἕνα μέτωπο, μιά ἀπόλυτη ἑνότητα. Ὅταν καμιά φορά μᾶς σερβίρουν ὄνειρα γιά ἑνιαῖο δημοκρατικό μέτωπο, τότε ἐγώ τουλάχιστο, στίς σπάνιες στιγμές πού τυχαίνει νά πάρω στά χέρια μου ἀστικές ἐφημερίδες, στή σπάνια περίπτωση πού δοκιμάζει κανείς εὐχαρίστηση νά διαβάζει ἐφημερίδες σάν τίς «Νάς Βέκ», «Ντιέλο Ναρόντα» κτλ., ὅλες αὐτές τίς ἐφημερίδες, ἔστω καί στά πεταχτά, πάντοτε ἀναρωτιέμαι: μά τί ἄλλο σᾶς χρειάζεται γιά τήν ἑνότητα τοῦ δημοκρατικοῦ μετώπου;

Ὅλη αὐτή ἡ ἑνότητα τοῦ «δημοκρατικοῦ μετώπου» εἶναι σ'αὐτούς ὅσο γίνεται πιό ὁλοκληρωμένη, κι'ἐμεῖς δέν μποροῦμε παρά νά χαροῦμε γιά τήν ἑνότητα αὐτή, γιατί στό βαθμό πού τά ψίχουλα αὐτῆς τῆς ἀστικῆς δημοσιολογίας φτάνουν στίς μάζες, φαίνεται πώς δέν πρόκειται γιά ἑνότητα δημοκρατικοῦ μετώπου, ἀλλά γιά ἑνότητα ἐπίθεσης ἐνάντια στούς μπολσεβίκους. Καί σ'αὐτή τήν ἑνότητα τοῦ μετώπου, ἀπό τόν Μιλιουκόφ ὥς τόν Μάρτοφ, ἀξίζει νά ἀπονείμουμε τήν Πρωτομαγιά ἔπαινο γιά τή θαυμάσια προπαγάνδα ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων.

Σύντροφοι! Ἄν πάρετε τό ἄλλο, τό ἀντίθετο στρατόπεδο, θά δεῖτε τώρα στό στρατόπεδο αὐτό μόνο τό Κόμμα μας, τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν-μπολσεβίκων. Τά γεγονότα ἦλθαν ἔτσι πού οἱ σύμμαχοί μας κατά τό μεγαλύτερο μέρος τῆς περιόδου μετά τόν Ὀχτώβρη—οἱ ἀριστεροί ἐσέροι—σήμερα νά μή συμμετέχουν πιά ἐπίσημα στήν ἐξουσία. Τό τελευταῖο τους συνέδριο ἔδειξε ἐξαιρετικά καθαρά μεγάλες ταλαντεύσεις μέσα σ'αὐτό τό Κόμμα[100], καί αὐτό τό πράγμα φάνηκε τώρα πιό καθαρά ἀπό κάθε ἄλλη φορά, παρόλο πού καί στόν Τύπο του τό Κόμμα αὐτό δείχνει πλήρη σύγχυση καί ταλάντευση.

Ἄν σᾶς περνοῦσε ἀπό τό νοῦ νά φτιάξετε μιά καμπύλη πού νά δείχνει πῶς πάει τό Κόμμα αὐτό ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ

1917—προτοῦ, φυσικά, γίνει ἡ διάσπαση τῶν ἐσέρων σέ ἀριστερή καί σέ δεξιά πτέρυγα, ἄν σᾶς περνοῦσε ἀπό τό νοῦ νά φτιάξετε μιά καμπύλη πού νά δείχνει μήνα μέ τό μήνα μέ ποιόν ἦταν αὐτό τό Κόμμα, μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου ἤ μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἄν τήν καμπύλη αὐτή τή φτιάχνατε γιά ἕνα χρόνο, τότε θά εἴχατε μιά καμπύλη σάν τοῦ φύλλου νοσηλείας, καί ὅποιος τό ἔβλεπε θά ἔλεγε ἀπό μέσα του: καταπληκτικός ἐτοῦτος ὁ πυρετός, καταπληκτικά ἐπίμονος.

Πραγματικά, ζήτημα εἶναι ἄν κανένα ἄλλο κόμμα στήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασης εἶχε τόσο σταθερές καί συνεχεῖς ταλαντεύσεις σάν αὐτό τό Κόμμα.

Ἔτσι λοιπόν, ἄν πάρουμε καί τά τρία αὐτά βασικά ρεύματα καί ρίξουμε σ'αὐτά μιά ματιά, θά δοῦμε καθαρά πώς αὐτή ἡ κατάταξη σέ ὁμάδες δέν εἶναι τυχαία, πώς ἐπιβεβαιώνει ἀπόλυτα ἐκεῖνο πού ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, τονίζαμε ἀκόμη τό 1915 ἀπό τό ἐξωτερικό, ὅταν ἄρχισαν νά καταφθάνουν οἱ πρῶτες εἰδήσεις ὅτι ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία ἀναπτύσσεται, ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτη, καί ὅταν χρειάστηκε νά δόσουμε ἀπάντηση στό ἐρώτημα—σέ ποιά κατάσταση θά βρεθεῖ τό Κόμμα, ἄν τά γεγονότα τό φέρουν στήν ἐξουσία στή διάρκεια ἀκόμη τοῦ πολέμου. Τότε χρειάστηκε νά ποῦμε: εἶναι δυνατό ἡ ἐπανάσταση νά σημειώσει ἀποφασιστική νίκη, αὐτό μπορεῖ νά γίνει ἀπό ταξική ἄποψη, ἄν στίς ἀποφασιστικές στιγμές, στά ἀποφασιστικά σημεῖα τά ἡγετικά στοιχεῖα τῆς μικροαστικῆς τάξης κλίνουν πρός τό μέρος τοῦ προλεταριάτου*. Κι'ἔτσι ἀκριβῶς ἔγινε, ἔτσι προχώρησε καί προχωρεῖ τώρα ἡ ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Βέβαια, οἱ ταλαντεύσεις αὐτές τῶν μικροαστικῶν στοιχείων δέν μποροῦν νά μᾶς προκαλέσουν οὔτε τήν ἐλάχιστη ἀπαισιοδοξία—φυσικά, οὔτε λόγος γίνεται γιά ἀπελπισία—καί εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ ἐπανάσταση σέ μιά χώρα πού στράφηκε ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο πρίν ἀπό τίς ἄλλες χῶρες, ἡ ἐπανάσταση σέ μιά καθυστερημένη χώρα πού τά γεγονότα, σέ σημαντικό βαθμό χάρη στήν καθυστέρηση αὐτῆς τῆς χώρας, τήν ἔβαλαν γιά σύντομο βέβαια χρονικό διάστημα, γιά ἐπιμέρους βέβαια ζητήματα μπροστά ἀπό ἄλλες πιό προηγμένες χῶρες—βέβαια, ἡ ἐπανάσταση αὐτή θά δοκιμάσει ὁπωσδήποτε τίς πιό δύσκολες, τίς πιό σκληρές καί στό ἄμεσο

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 50. *Ἡ Σύντ.*

μέλλον τίς πιό θλιβερές στιγμές—καί θά ἦταν ἐντελῶς ἀφύσικο νά συγκρατήσει σέ τέτιες στιγμές τό μέτωπό της καί τούς συνεργάτες της, νά τά βγάλει πέρα χωρίς νά ἔχει ταλαντευόμενους· αὐτό θά σήμαινε ὅτι δέν παίρνουμε καθόλου ὑπόψη τόν ταξικό χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασης, τή φύση τῶν κομμάτων καί τῶν πολιτικῶν παρατάξεων.

Ἄν, λοιπόν, πάρουμε τώρα τό σύνολο τῶν πολιτικῶν ρευμάτων στή Ρωσία ἀπό τήν ἄποψη τῶν καθηκόντων τῆς στιγμῆς, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ πῶς μπαίνουν μπροστά μας τά σημερινά ἄμεσα καί πρωταρχικά καθήκοντα, τά καθήκοντα τῆς ὀργάνωσης, τῆς πειθαρχίας, τά καθήκοντα τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου, θά δοῦμε ὅτι στό στρατόπεδο πού συνενώνει τό «ἑνιαῖο δημοκρατικό μέτωπο», ἀπό τόν Μιλιουκόφ ὥς τόν Μάρτοφ, δέν γίνεται οὔτε ἡ ἐλάχιστη προσπάθεια νά ἐκτιμηθεῖ αὐτό τό καθῆκον στήν οὐσία του. Δέν γίνεται καί δέν μπορεῖ νά γίνει, γιατί ἐκεῖ ὑπάρχει μιά καί μόνη κακή πρόθεση—καί ὅσο πιό κακή, τόσο πιό τιμητική εἶναι γιά μᾶς—νά βρεθεῖ κάποιος τρόπος ἤ ὑπαινιγμός, ἤ ἕνα ὄνειρο γιά τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τίποτε ἄλλο. Αὐτοί, λοιπόν, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἐξέφραζαν κυρίως, παρόλη τή μεγάλη ἀφοσίωση στήν ἐπανάσταση πολλῶν μελῶν αὐτοῦ τοῦ Κόμματος, πού ἔδειξαν πάντα πολύ μεγάλη πρωτοβουλία καί δραστηριότητα—ἀκριβῶς αὐτοί παρουσίαζαν ταλαντεύσεις πάνω στό ζήτημα τῶν ἄμεσων καθηκόντων τῆς τρέχουσας στιγμῆς, ὅπως εἶναι ἡ προλεταριακή πειθαρχία, ἡ καταγραφή, ἡ ὀργάνωση καί ὁ ἔλεγχος—πάνω στά καθήκοντα ἐκεῖνα πού γιά τούς σοσιαλιστές ἔγιναν αὐτονόητα ὅταν κατακτήθηκε ἡ ἐξουσία, ὅταν ἀποκρούστηκαν οἱ στρατιωτικές ἐπιθέσεις, ἀπό τήν ἐπίθεση τοῦ Κέρενσκι καί τοῦ Κρασνόφ ὥς τήν ἐπίθεση τοῦ Κορνίλοφ, τοῦ Γκεγκετσκόρι καί τοῦ Ἀλεξέγεφ.

Τώρα πού μπήκαμε γιά πρώτη φορά στήν καρδιά τῆς πορείας τῆς ἐπανάστασης, τό ζήτημα εἶναι ἄν θά νικήσει ἡ προλεταριακή πειθαρχία καί ἡ ὀργάνωση, ἤ θά νικήσει τό στοιχεῖο τῶν μικροαστῶν ἰδιοκτητῶν, πού στή Ρωσία εἶναι ἐξαιρετικά ἰσχυρό.

Γιά τούς ἀντιπάλους μας ἀπό τό μικροαστικό στρατόπεδο ὁ κύριος στίβος πάλης ἐναντίον μας εἶναι ὁ τομέας τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καί τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης. Τό ὅπλο της εἶναι ὑπονόμευση ὅλων ὅσων θεσπίζει καί προσπαθεῖ νά πραγματοποιήσει τό προλεταριάτο στόν τομέα τῆς οἰκοδόμησης

τῆς ὀργανωμένης σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας. Ἐδῶ τό μικροαστικό στοιχεῖο—τό στοιχεῖο τῶν μικροϊδιοκτητῶν καί τοῦ ἀχαλίνωτου ἐγωισμοῦ—παρουσιάζεται σάν ἀποφασιστικός ἐχθρός τοῦ προλεταριάτου.

Καί σ'αὐτή τήν καμπύλη πού διέγραψε ἡ μικροαστική τάξη σέ ὅλα τά γεγονότα τῆς ἐπανάστασης, τή βλέπουμε νά ἀπομακρύνεται ἀπότομα ἀπό μᾶς· εἶναι φυσικό ὅτι ἐδῶ, σ'αὐτό τό στρατόπεδο, συναντᾶμε τήν κύρια ἀντιπολίτευση στά ἄμεσα καί τρέχοντα καθήκοντα τῆς στιγμῆς μέ τήν πιό ἀκριβολογημένη ἔννοια τῆς λέξης· ἐδῶ ὑπάρχει ἡ ἀντιπολίτευση ὁρισμένων ἀνθρώπων πού δέν ἀρνοῦνται νά κλείσουν μαζί μας μιά συμφωνία ἀρχῶν, πού μᾶς ὑποστηρίζουν σέ προβλήματα πιό οὐσιώδη σέ σύγκριση μ'ἐκεῖνα γιά τά ὁποῖα μᾶς ἐπικρίνουν — ἀντιπολίτευση συνδυασμένη μέ ὑποστήριξη.

Δέν θά παραξενευτοῦμε, ἄν στίς σελίδες τοῦ Τύπου τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων συναντήσουμε ἐκφράσεις σάν κι αὐτές πού συνάντησα στή «Ζνάμια Τρουντά»[101] τῆς 25 τοῦ Ἀπρίλη. Νά τί γράφει: «Οἱ δεξιοί μπολσεβίκοι εἶναι ἐπικυρωτές» (τρομερά περιφρονητικό παρατσούκλι). Τί θά γίνει, ἄν κολλήσει κανείς ἕνα ἀντίθετο παρατσούκλι στούς νταῆδες; Θά προκαλέσει λιγότερο τρομερή ἐντύπωση; Ἄν, λοιπόν, φτάσαμε στό σημεῖο νά προσκρούουμε σέ τέτια ρεύματα μέσα στό μπολσεβικισμό, αὐτό κάτι λέει. Μοῦ ἔτυχε στίς 25 ἀκριβῶς τοῦ Ἀπρίλη νά ρίξω μιά ματιά στίς θέσεις μιᾶς ἐφημερίδας, πού ἔδινε τόν πολιτικό χαρακτηρισμό μας. Ὅταν διάβασα αὐτή τή θέση, σκέφτηκα: Μήπως ἐδῶ εἶναι κάποιος ἀπό τήν ἐφημερίδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» «Κομμουνίστ» ἤ ἀπό τό περιοδικό τους;[102]— τόσο πολύ ἔμοιαζαν μεταξύ τους. Μά ἀπογοητεύτηκα, γιατί ἀποδείχτηκε πώς ἦταν μιά θέση τοῦ Ἰσούφ, δημοσιευμένη στήν ἐφημερίδα «Βπεριόντ»[103]. (Γ έ λ ι α, χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Λοιπόν, σύντροφοι, ὅταν παρατηροῦμε τέτιου εἴδους πολιτικά φαινόμενα, σάν τήν ἀλληλεγγύη τῆς «Ζνάμια Τρουντά» μ'ἕνα ἰδιαίτερο ρεῦμα τοῦ μπολσεβικισμοῦ, ἤ μέ κάποιες μενσεβίκικες θέσεις, διατυπωμένες ἀπό ἐκεῖνο ἀκριβῶς τό Κόμμα πού ἀκολούθησε πολιτική συνασπισμοῦ μέ τόν Κέρενσκι, ἀπό ἐκεῖνο ἀκριβῶς τό Κόμμα, ὅπου ὁ Τσερετέλι πραγματοποίησε συμφωνία μέ τήν ἀστική τάξη, ὅταν πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε ἐπιθέσεις πού μοιάζουν σάν δυό σταγόνες νερό μ'ἐκεῖνες πού ἀκοῦμε ἀπό τήν ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» καί ἀπό τό νέο περιοδικό—ἐδῶ κάτι δέν πάει καλά. Ἐδῶ ὑπάρχει κάτι πού χύνει φῶς στήν πραγματική σημασία αὐτῶν

τῶν ἐπιθέσεων, καί τίς ἐπιθέσεις αὐτές ἀξίζει νά τίς προσέξει κανείς καί μόνο γιά τό λόγο ὅτι ἐδῶ ἔχουμε κιόλας τή δυνατότητα νά ἐκτιμήσουμε τά κύρια καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας κατά τίς συζητήσεις μέ ἀνθρώπους μέ τούς ὁποίους ἡ συζήτηση ἔχει ἐνδιαφέρον, γιατί ἐμεῖς ἔχουμε ἐδῶ καί τή μαρξιστική θεωρία, παίρνουμε ὑπόψη μας τή σημασία τῶν γεγονότων τῆς ἐπανάστασης καί τήν ἀναμφισβήτητη ἐπιθυμία νά βροῦμε τήν ἀλήθεια. 'Εδῶ τήν κύρια βάση γιά συζήτηση τή δίνει οὐσιαστικά ἡ ἀφοσίωση στό σοσιαλισμό καί ἡ ἀναμφισβήτητη ἀπόφαση νά ταχθεῖ κανείς μέ τό μέρος τοῦ προλεταριάτου, ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ὁποιαδήποτε λάθη καί ἄν ἔχει κάνει, κατά τή γνώμη τῶν ἄλφα ἤ τῶν βῆτα ἀτόμων, ὁμάδων ἤ ρευμάτων, τό προλεταριάτο πού ἀγωνίζεται ἐνάντια στήν ἀστική τάξη.

"Οταν λέω ὅτι εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ συζήτηση μαζί τους, δέν ἐννοῶ βέβαια μέ τίς λέξεις ἐνδιαφέρουσα συζήτηση μαζί τους τήν πολεμική, ἀλλά τό γεγονός ὅτι τό ζήτημα αὐτό ἀφορᾶ μιά διαμάχη πού εἶναι τό πιό οὐσιαστικό, τό πιό θεμελιακό πρόβλημα τῶν ἡμερῶν μας. Δέν εἶναι τυχαῖο τό γεγονός ὅτι οἱ συζητήσεις γίνονται ἀκριβῶς πάνω σ'αὐτή τή γραμμή. Στή γραμμή αὐτή περνάει τώρα ἀντικειμενικά τό θεμελιακό καθῆκον—τό καθῆκον τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, πού ὑπαγορεύεται ἀπό τίς σημερινές συνθῆκες τῆς Ρωσίας καί πρέπει νά πραγματοποιεῖται μέ ὅλα τά μέσα, παρόλο πού ὑπάρχουν ἕνα σωρό ἀπό τά πιό διαφορετικά μικροαστικά ρεύματα, παρόλο πού τό προλεταριάτο εἶναι ἀνάγκη νά πεῖ στόν ἑαυτό του: σ'αὐτό τό σημεῖο δέν μπορεῖ νά γίνει καμιά ὑποχώρηση, γιατί ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πού ἄρχισε μέ τό γεγονός ὅτι τό προλεταριάτο ἀφαίρεσε τήν ἐξουσία ἀπό τήν ἀστική τάξη καί συνεχίστηκε μέ τό τσάκισμα κάθε ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης, προωθεῖ ἀποφασιστικά στήν πρώτη γραμμή τά ζητήματα τῆς προλεταριακῆς πειθαρχίας καί τῆς ὀργάνωσης τῶν ἐργαζομένων, καθώς καί τῆς ἱκανότητας ἀντιμετώπισης τῆς δουλιᾶς μέ αὐστηρά πρακτικό πνεῦμα καί μέ τή γνώση τῶν συμφερόντων τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Τά ζητήματα αὐτά τό προλεταριάτο πρέπει νά τά λύσει πρακτικά, γιατί διαφορετικά θά ἡττηθεῖ.— 'Εδῶ βρίσκεται ἡ κύρια, ἡ πραγματική δυσκολία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.—Γι'αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τόσο ἐνδιαφέρον, τόσο σπουδαῖο, μέ τήν ἱστορική καί πολιτική σημασία τῆς λέξης, νά συζητήσουμε μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», παρόλο πού, παίρνον-

τας τή θέση καί τή θεωρία τους καί ἐξετάζοντάς την, δέν βλέπουμε, τό ξαναλέω καί θά τό ἀποδείξω ἀμέσως, ἀπολύτως τίποτε, ἐκτός ἀπό τοῦτες τίς μικροαστικές ταλαντεύσεις. Οἱ σύντροφοι τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», ὅπως καί ἄν ὀνομάζουν τόν ἑαυτό τους, χτυπᾶνε πρῶτα ἀπ᾽ὅλα τίς ἴδιες τους τίς θέσεις. Ὑποθέτω πώς ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν παρόντων ξέρει τίς ἀπόψεις τους, γιατί στούς μπολσεβίκικους κύκλους τίς συζητήσαμε οὐσιαστικά ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Μάρτη, καί ὅσοι δέν εἶχαν ἐνδιαφερθεῖ γιά τήν πλατιά πολιτική φιλολογία δέν μποροῦσαν παρά νά μάθουν αὐτές τίς ἀπόψεις, νά τίς ἐξετάσουν μέ τήν εὐκαιρία τῶν συζητήσεων πού ἔγιναν στό τελευταῖο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Βλέπουμε λοιπόν πρίν ἀπ᾽ὅλα στίς θέσεις τους τό ἴδιο πού βλέπουμε τώρα σέ ὅλο τό Κόμμα τῶν ἐσέρων, τό ἴδιο πού βλέπουμε τώρα καί στό δεξιό στρατόπεδο, καί στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τόν Μιλιουκόφ ὥς τόν Μάρτοφ· γι᾽αὐτούς εἶναι ἐξαιρετικά σκληρές οἱ σημερινές δυσκολίες τῆς κατάστασης τῆς Ρωσίας, ἀπό τήν ἄποψη ὅτι ἔχασε τή θέση της σάν μεγάλη δύναμη, ἀπό τήν ἄποψη ὅτι μετατράπηκε ἀπό ἀρχαῖο ἔθνος, ἀπό κράτος πού καταπίεζε σέ χώρα καταπιεζόμενη, ἀπό τήν ἄποψη ὅτι θά χρειαστεῖ νά λυθεῖ ὄχι πιά στά χαρτιά, ἀλλά στήν πράξη τό πρόβλημα, ἄν τά βάρη τῆς πορείας πρός τό σοσιαλισμό, τά βάρη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού ἄρχισε, ἀξίζουν τόν κόπο νά περνάει ἡ χώρα τίς πιό κρίσιμες καταστάσεις ὁσοναφορᾶ τήν κρατική της ὑπόσταση, ὁσοναφορᾶ τήν ἐθνική της ἀνεξαρτησία.

᾽Εδῶ παρουσιάζεται ἡ πιό βαθιά διαίρεση ἀνάμεσα σ᾽ἐκείνους γιά τούς ὁποίους ἡ κρατική αὐτοτέλεια καί ἀνεξαρτησία — πού γιά ὅλη τήν ἀστική τάξη εἶναι ἰδανικό καί ὁρόσημο, τά ἅγια τῶν ἁγίων της — ἀποτελεῖ ὁρόσημο τό ὁποῖο δέν μπορεῖς νά τό ὑπερβεῖς καί πού, ἄν τό ἐπιβουλευτεῖς, σημαίνει ὅτι ἀρνεῖσαι τό σοσιαλισμό, καί σ᾽ἐκείνους πού λένε ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση δέν μπορεῖ στήν ἐποχή τῆς μανιασμένης σφαγῆς, τήν ὁποία ἐξαπόλυσαν οἱ ἰμπεριαλιστές γιά τό μοίρασμα τοῦ κόσμου, νά ἀποφύγει τή βαρύτατη ἧττα πολλῶν ἐθνῶν, πού προηγούμενα θεωροῦνταν ἔθνη καταπιεστικά. Καί ὅτι οἱ σοσιαλιστές, οἱ συνειδητοί σοσιαλιστές, ὅσο καί ἄν αὐτό εἶναι σκληρό γιά τήν ἀνθρωπότητα, θά ὑποστοῦν ὅλες αὐτές τίς δοκιμασίες.

Πάνω σ᾽αὐτό τό ἔδαφος, πού εἶναι τό πιό ἀπαράδεκτο, πάνω σ᾽αὐτό τό ἔδαφος ταλαντεύονταν πιό πολύ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι,

καί ἀκριβῶς πάνω σ'αὐτό τό ἔδαφος βλέπουμε τίς περισσότερες ταλαντεύσεις τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν».

Τώρα μέ τίς θέσεις τους πού, ὅπως ξέρουμε, τίς συζήτησαν μαζί μας[104] στίς 4 τοῦ 'Απρίλη καί τίς δημοσίευσαν στίς 20 τοῦ 'Απρίλη, ἐξακολουθοῦν νά ἐπανέρχονται στό ζήτημα τῆς εἰρήνης.

Δίνουν τή μεγαλύτερη προσοχή στήν ἐκτίμηση τοῦ ζητήματος τῆς εἰρήνης κι'ἔτσι προσπαθοῦν νά ἀποδείξουν ὅτι ἡ εἰρήνη εἶναι μιά ἐκδήλωση τῆς ψυχολογίας τῆς κουρασμένης καί ταξικά ἐκφυλισμένης μάζας.

Πόσο κωμικά εἶναι τά συμπεράσματά τους, ὅταν παραθέτουν τούς ἀριθμούς τους ὅτι 12 ψήφισαν κατά καί 28 ὑπέρ τῆς σύναψης εἰρήνης[105]. Δέν πρέπει ἄραγε, ἄν πρόκειται νά παρουσιάσουμε ἀριθμούς, ἄν πρόκειται νά θυμηθοῦμε τήν ψηφοφορία πού ἔγινε πρίν ἑνάμιση περίπου μήνα, νά δοῦμε τούς ἀριθμούς ἀπό κοντά; Ἄν πρόκειται νά δόσουμε πολιτική σημασία σ'αὐτή τήν ψηφοφορία, τότε δέν πρέπει ἄραγε νά ἀναφέρουμε τήν ψηφοφορία τοῦ Πανουκρανικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ[106], πρίν ποῦμε ὅτι ὁ ὑγιής Νότος ἦταν ἐνάντια στήν εἰρήνη, ἐνῶ ὁ κουρασμένος, ὁ ταξικά ἐκφυλισμένος, ὁ βιομηχανικά ἐξασθενισμένος Βοράς ἦταν τάχα ὑπέρ τῆς εἰρήνης; Δέν πρέπει ἄραγε νά ἀναφέρουμε τήν ψηφοφορία τῆς πλειοψηφίας τῆς ὁμάδας τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, ὅπου οὔτε τό ἕνα δέκατο δέν ἦταν ἐνάντια στήν εἰρήνη; Ἄν πρόκειται νά ἀναφέρουμε ἀριθμούς καί νά ἀποδόσουμε πολιτική σημασία σ'αὐτούς, πρέπει νά πάρουμε τήν πολιτική ψηφοφορία στό σύνολό της καί τότε θά δεῖτε ἀμέσως πώς τά κόμματα πού ἔμαθαν ἀπέξω κι'ἀνακατωτά τά γνωστά συνθήματα, πού δημιούργησαν ἀπό τά συνθήματα αὐτά ἕνα φετίχ, βρέθηκαν μέ τό μέρος τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἐνῶ ἡ μάζα τῶν ἐργαζομένων κι'ἐκμεταλλευομένων, ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν δέν ἀπόριψε τήν εἰρήνη.

Καί τώρα πού μᾶς λένε, παράλληλα μέ τήν κριτική γιά τή θέση αὐτή τῆς εἰρήνης, ὅτι οἱ κουρασμένες καί ταξικά ἐκφυλισμένες μάζες ἐπέβαλαν τάχα τήν ἀποδοχή τῆς εἰρήνης, τή στιγμή πού βλέπουμε καθαρά ὅτι ἀκριβῶς ἡ ταξικά ἐκφυλισμένη διανόηση ἦταν ἐνάντια στήν εἰρήνη, τώρα ὅταν μᾶς προσφέρουν τήν ἐκτίμηση τῶν γεγονότων πού διαβάζω στίς ἐφημερίδες—τό γεγονός αὐτό μᾶς δείχνει πώς στό ζήτημα τῆς σύναψης εἰρήνης ἡ πλειοψηφία τοῦ Κόμματός μας εἶχε ἀπόλυτα δίκιο, ὅταν μᾶς ἔλεγαν ὅτι αὐτό δέν ἀξίζει τόν κόπο, πώς ἐνάντιά μας

έχουν ενωθεί όλοι οί ιμπεριαλιστές, πώς οπωσδήποτε θά μας πνίξουν, θά μας εξευτελίσουν κτλ.—εμείς, παρόλα αυτά, υπογράψαμε τήν ειρήνη. Ἡ ειρήνη δέν τούς φάνηκε μόνο επαίσχυντη, τούς φαίνεται τιποτένια. Μας έλεγαν πώς δέν θά δούμε ανάπαυλα. Καί όταν απαντούσαμε: δέν μπορούμε νά ξέρουμε πώς θά διαμορφωθούν οί διεθνείς σχέσεις, ξέρουμε όμως ότι οί ιμπεριαλιστές εχθροί μας τρώγονται μεταξύ τους, τά γεγονότα τό επιβεβαίωσαν αυτό καί τό ομολόγησε καί ή ομάδα τών αριστερών κομμουνιστών, τών αντιπάλων μας από άποψη ιδεολογίας καί αρχών, πού υποστηρίζουν γενικά καί στό σύνολό του τήν άποψη τού κομμουνισμού.

Καί μόνο ή φράση αυτή αποτελεί πλήρη αναγνώριση τής ορθότητας τής τακτικής μας καί πλήρη καταδίκη τών ταλαντεύσεων στό ζήτημα τής ειρήνης· οί ταλαντεύσεις αυτές περισσότερο από κάθε άλλο απομάκρυναν από μας μιά ορισμένη πτέρυγα τών οπαδών μας, καθώς καί όλη τήν πτέρυγα πού συγκεντρώθηκε στό Κόμμα τών αριστερών εσέρων, καθώς καί τήν πτέρυγα πού ήταν, είναι καί μπορούμε νά πούμε μέ βεβαιότητα θά μείνει στό Κόμμα μας καί πού μέ τίς ταλαντεύσεις της κάνει νά φαίνεται εξαιρετικά καθαρά ή πηγή αυτών τών ταλαντεύσεων. Ναί, ή ειρήνη πού πετύχαμε είναι πάρα πολύ ασταθής, ή ανάπαυλα πού πήραμε μπορεί νά τορπιλιστεί κάθε μέρα καί από τή Δύση καί από τήν Ἀνατολή—γι'αυτό δέν υπάρχει αμφιβολία· ή διεθνής μας θέση βρίσκεται σέ τέτιο κρίσιμο σημείο, πού πρέπει νά εντείνουμε όλες τίς δυνάμεις μας γιά νά κρατηθούμε όσο τό δυνατό περισσότερο, ωσότου ωριμάσει ή Ἐπανάσταση τής Δύσης, πού ωριμάζει πολύ πιό αργά απ'ό,τι περιμέναμε καί επιθυμούσαμε, μά πού αναμφισβήτητα ωριμάζει· δέν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτή απορροφά καί συγκεντρώνει όλο καί περισσότερο εύφλεκτο υλικό.

Ἄν εμείς, σάν χωριστό τμήμα τού παγκόσμιου προλεταριάτου τραβήξαμε πρώτοι μπροστά, αυτό δέν οφείλεται στό ότι τό τμήμα αυτό είναι καλύτερα οργανωμένο. Ὄχι, είναι χειρότερα, πιό αδύνατα, λιγότερο οργανωμένο από τά άλλα, αλλά θά ήταν ή μεγαλύτερη ανοησία καί σχολαστικότητα νά σκεφτούμε όπως σκέπτονται πολλοί: μάλιστα, άν είχε κάνει τήν αρχή ένα πιό οργανωμένο τμήμα καί τό ακολουθούσε ένα λιγότερο οργανωμένο, καί σέ συνέχεια ένα άλλο μέ οργάνωση τρίτης κατηγορίας, τότε όλοι μας θά γινόμασταν ευχαρίστως οπαδοί τής σοσιαλιστικής επανάστασης. Μιά όμως καί δέν έγινε όπως τό γράφουν τά βιβλία, μιά καί τό πρωτοπόρο τμήμα δέν υποστηρίχτηκε από

τά ἄλλα τμήματα, ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι καταδικασμένη νά χαθεῖ. Κι᾿ἐμεῖς ὅμως λέμε: ὄχι, τό καθῆκον μας εἶναι νά ἀλλάζουμε τή μορφή τῆς γενικῆς ὀργάνωσης· τό καθῆκον μας εἶναι, μιά καί εἴμαστε μόνοι, νά κρατήσουμε τήν ἐπανάσταση, νά τῆς διαφυλάξουμε ἔστω καί κάποιο φρούριο τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅσο ἀδύνατες θέσεις καί μικρές διαστάσεις καί ἄν ἔχει, ὥσπου νά ὡριμάσει ἡ ἐπανάσταση στίς ἄλλες χῶρες, ὥσπου νά φτάσουν τά ἄλλα τμήματα. ᾿Αλλά τό νά περιμένεις ἀπό τήν ἱστορία νά κινητοποιήσει τά σοσιαλιστικά τμήματα τῶν διάφορων χωρῶν μέ αὐστηρή διαδοχικότητα καί σύστημα, δείχνει ὅτι δέν ἔχεις ἰδέα ἀπό ἐπανάσταση, ἤ ὅτι ἀπό κουταμάρα ἀρνεῖσαι νά ὑποστηρίξεις τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

᾿Από τή στιγμή πού ξεκαθαρίσαμε μέσα μας καί ἀποδείξαμε ὅτι ἔχουμε μιά σταθερή θέση στή Ρωσία καί ὅτι δέν ἔχουμε δυνάμεις γιά νά πολεμήσουμε ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό—τό καθῆκον μας εἶναι ἕνα, ἡ τακτική μας καθορίζεται σάν τακτική ἑλιγμῶν, ἀναμονῆς καί ὑποχώρησης. Ξέρω πολύ καλά πώς τά λόγια αὐτά δέν μποροῦν νά ἔχουν τήν ἀξίωση νά εἶναι δημοφιλῆ, ὅτι ἄν ἀντιστραφοῦν μέ τόν κατάλληλο τρόπο καί συνδεθοῦν μέ τή λέξη «συνεργασία», ἀνοίγεται ἐδῶ ὁ πιό πλατύς δρόμος γιά τίς πιό ἐντυπωσιακές ἀντιπαραθέσεις, γιά κάθε λογῆς κατηγορίες καί γιά κάθε λογῆς σαρκασμούς, ὅμως, ὅσο καί ἄν στρέψουν πρός τήν κατεύθυνση αὐτή τά βέλη τῆς ἐξυπνάδας τους καί ὅποιες ἀποδείξεις τῶν μικροαστικῶν τους ταλαντεύσεων καί ἄν παραθέσουν οἱ ἀντίπαλοί μας—οἱ ἀστοί ἀπό τά δεξιά, καί οἱ χθεσινοί φίλοι μας ἀπό τά ἀριστερά, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι καί οἱ δικοί μας (τό πιστεύω χθεσινοί, σημερινοί καί αὐριανοί φίλοι μας, «ἀριστεροί κομμουνιστές»), τά γεγονότα αὐτά δέν μποροῦν νά τά διαψεύσουν. Τά γεγονότα μᾶς δικαίωσαν, ἐπιτύχαμε μιά ἀνάπαυλα μόνο καί μόνο, γιατί στή Δύση συνεχίζεται ἡ ἰμπεριαλιστική σφαγή καί στήν Ἄπω ᾿Ανατολή ὁ ἰμπεριαλιστικός ἀνταγωνισμός φουντώνει ὅλο καί πιό πολύ—μόνο ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ὕπαρξη τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, πού γιά τήν ὥρα εἶναι ἕνα πολύ ἀδύνατο σχοινάκι, ἀπ᾿ὅπου κρατιόμαστε σ᾿αὐτή τήν πολιτική στιγμή. Βέβαια, δέν θά μᾶς προστατεύσει ἕνα χαρτάκι, ἡ συνθήκη εἰρήνης, οὔτε καί τό γεγονός ὅτι δέν ἐπιθυμοῦμε νά πολεμήσουμε κατά τῆς ᾿Ιαπωνίας· εἶναι ἀλήθεια πώς αὐτή ληστεύει χωρίς νά νιώθει περιορισμούς ἀπό κανένα σύμφωνο, οὔτε ἀπό τυπικότητες—δέν θά μᾶς προστατεύσει, βέβαια, τό χάρτινο σύμφωνο ἤ «μιά εἰρηνική κατάσταση»—θά μᾶς προστατεύσει ἡ σύγκρουση πού

συνεχίζεται στή Δύση ἀνάμεσα στούς δυό ἰμπεριαλιστές «γίγαντες» καί ἡ ἀντοχή μας. Δέν ἔχουμε ξεχάσει τό βασικό μαρξιστικό δίδαγμα πού τόσο παραστατικά τό ἐπιβεβαίωσε ἡ ρωσική ἐπανάσταση: πρέπει νά παίρνουμε ὑπόψη τίς δυνάμεις πού ἀνέρχονται σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους· τό πιό λίγο δέν ὑπολογίζεται στήν πολιτική, τό πιό λίγο τό ἀπορίπτει ἡ πολιτική σάν μέγεθος χωρίς καμιά σημασία· ἄν δοῦμε τή διεθνή ἐπανάσταση κάτω ἀπ᾽αὐτό τό πρίσμα, τό ζήτημα γίνεται πεντακάθαρο: μιά καθυστερημένη χώρα μπορεῖ εὔκολα νά ἀρχίσει, γιατί ὁ ἀντίπαλός της εἶναι σάπιος, γιατί δέν εἶναι ὀργανωμένη ἡ ἀστική της τάξη, ἀλλά γιά νά συνεχίσει τῆς χρειάζεται ἑκατό χιλιάδες φορές μεγαλύτερη περίσκεψη, σύνεση καί ἀντοχή. Στή Δυτική Εὐρώπη αὐτό θά γίνει διαφορετικά, ἐκεῖ εἶναι ἀσύγκριτα πιό δύσκολο νά ἀρχίσει κανείς, ἐκεῖ εἶναι ἀσύγκριτα πιό εὔκολο νά προχωρήσει παραπέρα. Διαφορετικά δέν μπορεῖ νά γίνει, γιατί ἐκεῖ ἡ ὀργάνωση καί ἡ συνοχή τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀσύγκριτα πιό μεγάλες. Καί ὅσο εἴμαστε μόνοι, πρέπει νά ἀναμετρήσουμε τίς δυνάμεις μας καί νά ποῦμε στόν ἑαυτό μας: ἔχουμε μιά καί μόνη πιθανότητα, ὅσο νά ξεσπάσει ἡ εὐρωπαϊκή ἐπανάσταση πού θά μᾶς ἀπαλλάξει ἀπ᾽ὅλες τίς δυσκολίες, ἔχουμε μιά πιθανότητα — νά συνεχιστεῖ ἡ πάλη ἀνάμεσα στούς διεθνεῖς γίγαντες-ἰμπεριαλιστές· τήν πιθανότητα αὐτή τήν πήραμε σωστά ὑπόψη μας, τήν πιθανότητα αὐτή τή διατηρήσαμε γιά ἀρκετές ἑβδομάδες, αὔριο ὅμως μπορεῖ νά ἐξαφανιστεῖ. Ἀπό ἐδῶ βγαίνει τό συμπέρασμα: στήν ἐξωτερική μας πολιτική πρέπει νά συνεχίσουμε ἐκεῖνο πού ἀρχίσαμε τό Μάρτη, καί πού διατυπώνεται μέ τά λόγια: νά ἑλισσόμαστε, νά ὑποχωροῦμε, νά περιμένουμε. Ὅταν σ᾽αὐτό τό ἀριστερό περιοδικό «Κομμουνίστ» συναντᾶμε τίς λέξεις «ἐνεργός ἐξωτερική πολιτική», ὅταν τήν ἔκφραση ὑπεράσπιση τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας τή βάζουν σέ εἰσαγωγικά, πού ἀποβλέπουν νά τῆς δόσουν εἰρωνικό πνεῦμα, τότε λέω μέσα μου: αὐτοί οἱ ἄνθρωποι δέν ἔχουν καταλάβει ἀπολύτως τίποτε ἀπό τήν κατάσταση τοῦ προλεταριάτου τῆς Δύσης. Ἄν αὐτοκαλοῦνται «ἀριστεροί κομμουνιστές», γλιστρᾶνε πρός τήν ἄποψη τῆς ταλαντευόμενης μικροαστικῆς τάξης πού βλέπει τήν ἐπανάσταση σάν ἐξασφάλιση μιᾶς ἰδιόμορφης τάξης πραγμάτων. Οἱ διεθνεῖς σχέσεις λένε πεντακάθαρα: ὁ ρῶσος πού θά σκεπτόταν, ξεκινώντας ἀπό τίς ρωσικές δυνάμεις, νά βάλει σάν καθῆκον τήν ἀνατροπή τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ, θά ἦταν ἕνας ἄνθρωπος πού ἔχασε τά λογικά του. Καί ὅσον καιρό ἐκεῖ, στή Δύση, θά

ὡριμάζει ἡ ἐπανάσταση, ἔστω καί ἄν ὡριμάζει τώρα πιό γρήγορα ἀπό χθές, τό καθῆκον μας εἶναι μόνο τοῦτο: ἐμεῖς, πού εἴμαστε τό τμῆμα πού βρέθηκε μπροστά, παρά τήν ἀδυναμία μας, πρέπει νά κάνουμε τό πᾶν, νά ἐκμεταλλευτοῦμε κάθε εὐκαιρία γιά νά κρατήσουμε τίς θέσεις πού κατακτήσαμε. Ὅλες οἱ ἄλλες σκέψεις πρέπει νά ὑποτάσσονται σέ τοῦτο: νά χρησιμοποιήσουμε στό ἀκέραιο τή δυνατότητα, νά ρίξουμε πίσω γιά ἀρκετές ἑβδομάδες τή στιγμή πού ὁ διεθνής ἰμπεριαλισμός θά συνενωθεῖ ἐναντίον μας· ἄν ἐνεργήσουμε ἔτσι, θά ἀκολουθήσουμε ἕνα δρόμο πού θά τόν ἐπιδοκιμάσει κάθε συνειδητός ἐργάτης στίς εὐρωπαϊκές χῶρες, γιατί αὐτός ξέρει κάτι πού ἐμεῖς τό διδαχτήκαμε μόνο ἀπό τό 1905 κι᾽ἐδῶ, ἐνῶ στή Γαλλία καί στήν ᾽Αγγλία τό διδάσκονταν ἐπί αἰῶνες—ξέρει πόσο ἀργά αναπτύσσεται ἡ ἐπανάσταση σέ μιά ἐλεύθερη κοινωνία τῆς ἑνωμένης ἀστικῆς τάξης, ξέρει ὅτι ἐνάντια στίς δυνάμεις αὐτές θἄ πρέπει νά μπεῖ σέ κίνηση ἕνα γραφεῖο προπαγάνδας πού θά κάνει προπαγάνδα μέ τήν πραγματική ἔννοια τῆς λέξης, ὅταν θά στεκόμαστε δίπλα στό ἐξεγερμένο γερμανικό, γαλλικό καί ἀγγλικό προλεταριάτο. Ὥς τότε, ὅσο καί ἄν αὐτό εἶναι θλιβερό, ὅσο καί ἄν εἶναι ἀποκρουστικό γιά τίς ἐπαναστατικές μας παραδόσεις—ἡ τακτική εἶναι μιά καί μόνο μιά: νά περιμένουμε, νά ἑλισσόμαστε καί νά ὑποχωροῦμε.

Καί ὅταν λένε ὅτι δέν ἔχουμε ἐξωτερική διεθνή πολιτική, ἐγώ ἀπαντῶ: κάθε ἄλλη πολιτική συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα ἀποτελεῖ παραστράτημα πού παίζει τό ρόλο προβοκάτσιας καί κάνει τή Ρωσία ὄργανο συμμαχίας μέ τούς ἰμπεριαλιστές τύπου Τσχενκέλι καί τύπου Σεμιόνοφ.

Κι᾽ἐμεῖς λέμε: καλύτερα νά ὑποφέρουμε καί νά βασανιζόμαστε, νά δοκιμάζουμε ἀπείρως μεγαλύτερες ἐθνικές καί κρατικές ταπεινώσεις καί δυσκολίες, ἀλλά νά παραμείνουμε στή θέση μας σάν σοσιαλιστικό τμῆμα, πού λόγω τῶν γεγονότων ἀποκόπηκε ἀπό τίς γραμμές τῆς σοσιαλιστικῆς στρατιᾶς καί εἶναι ὑποχρεωμένο νά περιμένει ὥσπου νά ἔλθει σέ βοήθειά του ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση τῶν ἄλλων χωρῶν. Καί αὐτή ἔρχεται σέ βοήθειά μας. Ἔρχεται ἀργά, μά ἔρχεται. Καί ὁ πόλεμος πού γίνεται τώρα στή Δύση ἐπαναστατικοποιεῖ τίς μάζες περισσότερο ἀπό προηγούμενα καί φέρνει πιό κοντά τήν ὥρα τῆς ἐξέγερσης.

Ἡ προπαγάνδα πού γινόταν ὥς τώρα ἔλεγε ὅτι ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος εἶναι ὁ πιό ἐγκληματικός καί ὁ πιό ἀντιδραστικός κατακτητικός πόλεμος. Τώρα ὅμως ἐπιβεβαιώνεται ὅτι τό

ὡρίμασμα τῆς ἐπανάστασης ἐκεῖ στό δυτικό μέτωπο, ὅπου ἀλληλοσφάζονται ἑκατοντάδες χιλιάδες καί ἑκατομμύρια γάλλοι καί γερμανοί στρατιῶτες δέν μπορεῖ παρά νά προχωρεῖ πιό γρήγορα ἀπό προηγούμενα, ἄν καί ἡ ἐπανάσταση αὐτή προχωρεῖ πιό ἀργά ἀπ'ὅ,τι περιμέναμε.

Στάθηκα περισσότερο ἀπ'ὅ,τι ἤθελα στό ζήτημα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, μοῦ φαίνεται ὅμως ὅτι ἐδῶ βλέπουμε χειροπιαστά πώς στό ζήτημα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς στήν οὐσία ἔχουμε μπροστά μας δυό βασικές γραμμές—τήν προλεταριακή γραμμή πού λέει ὅτι ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση εἶναι τό πολυτιμότερο ἀπ'ὅλα καί μπαίνει πάνω ἀπ'ὅλα καί πρέπει νά ὑπολογίζεται ἄν θά ξεσπάσει γρήγορα στή Δύση, καί τήν ἄλλη γραμμή, τήν ἀστική, πού λέει ὅτι τό κράτος σάν μεγάλη δύναμη καί ἡ ἐθνική ἀνεξαρτησία εἶναι γι'αὐτή τό πολυτιμότερο καί μπαίνει πάνω ἀπ'ὅλα.

Πάνω στά ἐσωτερικά ζητήματα βλέπουμε τό ἴδιο ἀκριβῶς πράγμα ἀπομέρους τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», πού ἐπαναλαβαίνουν τά βασικά ἐπιχειρήματα τοῦ στρατοπέδου τῆς ἀστικῆς τάξης ἐναντίον μας. Λογουχάρη, τό βασικό ἐπιχείρημα τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ἐναντίον μας εἶναι ὅτι παρατηρεῖται μιά δεξιά μπολσεβίκικη παρέκκλιση πού ἀποτελεῖ κίνδυνο γιά τήν ἐπανάσταση, γιατί θά τήν κατευθύνει στό δρόμο τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ.

'Εξέλιξη πρός τήν πλευρά τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ—αὐτό εἶναι τό κακό, αὐτός εἶναι ὁ ἐχθρός πού μᾶς καλοῦν νά πολεμήσουμε.

Κι'ἔτσι, ὅταν διαβάζω στήν ἐφημερίδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» αὐτά τά ἐπιχειρήματα γιά παρόμοιους ἐχθρούς ρωτάω: τί συμβαίνει μ'αὐτούς τούς ἀνθρώπους, πῶς μποροῦν γιά μερικά ἀποσπάσματα παρμένα ἀπό τά βιβλία νά ξεχνᾶνε τήν πραγματικότητα; 'Η πραγματικότητα λέει ὅτι ὁ κρατικός καπιταλισμός θά ἦταν γιά μᾶς ἕνα βῆμα πρός τά μπρός. Ἄν μπορούσαμε μέσα σέ λίγο καιρό νά πραγματοποιήσουμε στή Ρωσία τόν κρατικό καπιταλισμό, αὐτό θά ἦταν μιά νίκη. Πῶς δέν μπόρεσαν νά δοῦν ὅτι ὁ μικροϊδιοκτήτης, τό μικρό κεφάλαιο εἶναι ἐχθρός μας; Πῶς μπόρεσαν νά δοῦν τόν κρατικό καπιταλισμό σάν τόν κύριο ἐχθρό; Περνώντας ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, δέν πρέπει νά ξεχνᾶνε ὅτι ὁ κύριος ἐχθρός μας εἶναι ἡ μικροαστική τάξη, τά ἤθη της, οἱ συνήθειές της, ἡ οἰκονομική της κατάσταση. 'Ο μικροϊδιοκτήτης φοβᾶται πρῶτα ἀπ'ὅλα τόν κρατικό κα-

πιταλισμό, γιατί μιά είναι ή έπιθυμία του—νά άρπάζει, νά άποκτήσει περισσότερα, νά καταστρέψει, νά ξεκάνει τούς μεγαλοτσιφλικάδες, τούς μεγάλους έκμεταλλευτές. Καί σ' αυτό ό μικροϊδιοκτήτης μας υποστηρίζει πρόθυμα.

'Εδώ ό μικροϊδιοκτήτης είναι πιό επαναστατικός άπό τούς έργάτες, γιατί είναι περισσότερο έξαγριωμένος καί άγανακτισμένος καί γι'αύτό έρχεται πρόθυμα νά ξεκάνει τήν άστική τάξη, όχι όμως σάν σοσιαλιστής, γιά νά τσακίσει τήν άντίσταση τής άστικής τάξης καί νά άρχίσει τήν οικοδόμηση τής σοσιαλιστικής οικονομίας πάνω στίς άρχές τής σιδερένιας εργασιακής πειθαρχίας, στά πλαίσια μιάς αυστηρής οργάνωσης, μέσα σέ συνθήκες άκριβούς ελέγχου καί καταγραφής, άλλά γιά νά άρπάξει πιό πολλά, νά χρησιμοποιήσει τούς καρπούς τής νίκης γιά τόν εαυτό του καί τούς σκοπούς του, χωρίς νά ένδιαφέρεται καθόλου γιά τά γενικά συμφέροντα τού κράτους καί γιά τά συμφέροντα τής τάξης τών εργαζομένων στό σύνολό της.

Τί σημαίνει κρατικός καπιταλισμός μέσα στίς συνθήκες τής Σοβιετικής εξουσίας; Τή στιγμή αυτή πραγματοποίηση τού κρατικού καπιταλισμού σημαίνει: εφαρμογή τής καταγραφής καί τού ελέγχου, πού εφάρμοζαν οί καπιταλιστικές τάξεις. Έχουμε ένα πρότυπο κρατικού καπιταλισμού στή Γερμανία. Ξέρουμε πώς ή Γερμανία βρέθηκε πιό ψηλά άπό μάς. Άν όμως σκεφτείτε έστω καί λίγο τί θά σήμαινε στή Ρωσία, στή Σοβιετική Ρωσία, ή εξασφάλιση τών βάσεων ενός τέτιου κρατικού καπιταλισμού, τότε κάθε άνθρωπος πού είναι στά καλά του καί δέν έχει παραγεμίσει τό κεφάλι του μέ άποσπάσματα άληθειών παρμένα άπό τά βιβλία, θά μπορούσε νά πεί ότι ό κρατικός καπιταλισμός είναι γιά μάς ή σωτηρία.

Είπα ότι ό κρατικός καπιταλισμός θά ήταν σωτηρία γιά μάς. Άν τόν είχαμε στή Ρωσία, τότε τό πέρασμα στόν πλήρη σοσιαλισμό θά ήταν εύκολο, θά ήταν στά χέρια μας, γιατί ό κρατικός καπιταλισμός είναι κάτι τό συγκεντροποιημένο, τό υπολογισμένο, τό ελεγμένο καί γενικευμένο, ενώ εμάς μάς λείπει άκριβώς αυτό, εμάς μάς άπειλεί τό στοιχείο τής μικροαστικής τσαπατσουλιάς, πού ή ιστορία τής Ρωσίας καί ή οικονομία της τό έχουν προετοιμάσει περισσότερο άπ' όλα καί δέν μάς άφήνει νά κάνουμε αυτό άκριβώς τό βήμα, άπό τό όποίο εξαρτάται ή επιτυχία τού σοσιαλισμού. Θά μού επιτρέψετε νά σάς θυμίσω ότι όσα λέω γιά τόν κρατικό καπιταλισμό είχα τήν ευκαιρία νά τά γράψω άρκετό καιρό

πρίν τήν ἐπανάσταση, καί εἶναι κατάφωρος παραλογισμός νά μᾶς φοβερίζουν μέ τόν κρατικό καπιταλισμό. Σᾶς θυμίζω ὅτι στήν μπροσούρα μου «Ἡ καταστροφή πού μᾶς ἀπειλεῖ»* ἔγραφα τότε... (Δ ι α β ά ζ ε ι.)

Αὐτά τά ἔγραφα γιά τό ἐπαναστατικό-δημοκρατικό κράτος, τό κράτος τοῦ Κέρενσκι, τοῦ Τσερνόφ, τοῦ Τσερετέλι, τοῦ Κίσκιν καί συντροφίας, γιά τό κράτος ἐκεῖνο πού στηριζόταν σέ ἀστικό ἔδαφος καί δέν ἀπομακρυνόταν ἀπ᾽αὐτό καί οὔτε μποροῦσε νά ἀπομακρυνθεῖ· τότε ἔλεγα ὅτι ὁ κρατικός καπιταλισμός εἶναι ἕνα βῆμα πρός τό σοσιαλισμό· τό ἔγραψα τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 καί τώρα, τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918, τώρα πού τό προλεταριάτο ἔχει πάρει τήν ἐξουσία ἀπό τόν Ὀχτώβρη, τώρα πού ἔχει δείξει τίς ἱκανότητές του: πολλές φάμπρικες καί ἐργοστάσια δημεύτηκαν, ἐπιχειρήσεις καί τράπεζες ἐθνικοποιήθηκαν, ἡ στρατιωτική ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν σαμποταριστῶν τσακίστηκε — τώρα, τό νά μᾶς φοβερίζουν μέ τόν καπιταλισμό εἶναι μιά τόσο γελοία, τόσο μεγάλη ἀνοησία καί ψευτιά, πού σοῦ προκαλεῖ κατάπληξη καί ἀναρωτιέσαι: πῶς μπόρεσαν οἱ ἄνθρωποι νά φτάσουν ὥς ἐκεῖ; Ξέχασαν μιά λεπτομέρεια, ὅτι στή Ρωσία ἔχουμε μιά πολυάριθμη μικροαστική τάξη, πού βλέπει μέ καλό μάτι τήν ἐξόντωση τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης ὅλων τῶν χωρῶν, δέν βλέπει ὅμως μέ καλό μάτι τήν καταγραφή, τήν κοινωνικοποίηση καί τόν ἔλεγχο — ἐδῶ βρίσκεται ὁ κίνδυνος γιά τήν ἐπανάσταση, ἐδῶ βρίσκεται ἡ ἑνότητα τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων, πού χαντάκωσε τή μεγάλη γαλλική ἐπανάσταση καί δέν μποροῦσε παρά νά τή χαντακώσει, καί πού μπορεῖ, καί μόνο αὐτή μπορεῖ, ἄν τό ρωσικό προλεταριάτο φανεῖ ἀδύνατο, νά χαντακώσει τή ρωσική ἐπανάσταση. Ἡ μικροαστική τάξη, ὅπως βλέπουμε, διαποτίζει ὅλη τήν κοινωνική ἀτμόσφαιρα μέ τίς μικροϊδιοκτητικές τάσεις — ἐπιδιώξεις πού ἐκδηλώνονται ἁπλούστατα σέ τοῦτο: ἀπό τόν πλούσιο τά πῆρα, γιά τούς ἄλλους δέν μέ νιάζει.

Ἐδῶ βρίσκεται ὁ βασικός κίνδυνος. Ἄν οἱ μικροαστοί εἶχαν ὑποταχθεῖ σέ ἄλλα ταξικά στοιχεῖα, ἄν εἶχαν ὑποταχθεῖ στόν κρατικό καπιταλισμό, ὁ συνειδητός ἐργάτης ἔπρεπε νά τό ἐπικροτήσει αὐτό μέ τά δυό του χέρια, γιατί ὁ κρατικός καπιταλισμός στή δημοκρατία τοῦ Κέρενσκι θά ἦταν ἕνα βῆμα πρός τό σοσιαλισμό, ἐνῶ στή Σοβιετική ἐξουσία θά ἦταν τά $^{3}/_{4}$

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 151-199. *Ἡ Σύντ.*

τοῦ σοσιαλισμοῦ—γιατί τόν ὀργανωτή τῶν κρατικο-καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων μποροῦμε νά τόν κάνουμε βοηθό μας· ὅμως οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» τό βλέπουν αὐτό διαφορετικά, τό βλέπουν μέ περιφρόνηση—καί ὅταν στίς 4 τοῦ 'Απρίλη εἴχαμε τήν πρώτη σύσκεψη μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές», πού ἀπόδειξε ἀνάμεσα στ'ἄλλα ὅτι τό πρόβλημα αὐτό πού ἔχει μακρινή ἱστορία καί γύρω του ἔγιναν μακρές συζητήσεις, ἀνήκει πιά στό παρελθόν— εἶπα ὅτι πρέπει, ἄν καταλαβαίνουμε σωστά τά καθήκοντά μας, νά διδασκόμαστε τό σοσιαλισμό ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν τράστ.

Αὐτά τά λόγια ἐξόργισαν τρομερά τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές», καί ἕνας ἀπ'αὐτούς—ὁ σ. 'Οσίνσκι—ἀφιέρωσε ἕνα ὁλόκληρο ἄρθρο γιά νά ἀναιρέσει αὐτά τά λόγια. Νά ποιά εἶναι ἡ οὐσία τῶν ἐπιχειρημάτων του.—Μά δέν θέλουμε νά τούς διδάξουμε, ἀλλά νά διδαχτοῦμε ἀπ'αὐτούς.—'Εμεῖς εἴμαστε «δεξιοί» μπολσεβίκοι.—Θέλουμε νά διδαχτοῦμε ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν τράστ, ἐνῶ οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» θέλουν νά τούς διδάξουν[107].—Μά τί θέλετε νά τούς διδάξετε; Μήπως τό σοσιαλισμό; Σ'αὐτούς ὅμως τούς ἐμπόρους, σ'αὐτούς τούς ἐπιχειρηματίες θά διδάξετε τό σοσιαλισμό; (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὄχι, καταπιαστεῖτε, ἄν θέλετε, μ'αὐτό τό ἔργο, ἐμεῖς δέν πρόκειται νά σᾶς βοηθήσουμε, τό ἔργο αὐτό εἶναι ματαιοπονία.—'Εμεῖς δέν ἔχουμε τίποτε νά διδάξουμε σ'αὐτούς τούς μηχανικούς, τούς ἐπιχειρηματίες, τούς ἐμπόρους.—'Ο σοσιαλισμός δέν ἔχει νά τούς διδάξει τίποτε.—Ἄν εἴχαμε ἀστική ἐπανάσταση, δέν θά εἴχαμε τίποτε νά διδαχτοῦμε ἀπ'αὐτούς—ἐκτός μόνο ἀπό τό νά ἁρπάζουμε ὅ,τι μποροῦμε καί φτάνει, ὅμως τίποτε ἄλλο δέ θά εἴχαμε νά διδαχτοῦμε. Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι ἀκόμη σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Αὐτό εἶναι ἐκεῖνο πού ὑπῆρχε στή Γαλλία τό 1793, αὐτό εἶναι κάτι ὅπου δέν ὑπάρχει σοσιαλισμός, εἶναι ἁπλῶς μιά εἴσοδος στό σοσιαλισμό.

Οἱ τσιφλικάδες πρέπει νά ἀνατραποῦν, ἡ ἀστική τάξη πρέπει νά ἀνατραπεῖ, καί οἱ μπολσεβίκοι ἔχουν ἑκατομμύρια φορές δίκιο ἀπέναντι στήν ἱστορία καί θά δικαιωθοῦν ὅλες οἱ ἐνέργειές τους, ὅλη τους ἡ πάλη, ἡ βία ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές, ἡ ἀπαλλοτρίωση, ἡ βίαιη κατάπνιξη τῆς ἀντίστασής τους. Γενικά αὐτό ἀποτελοῦσε ἕνα πολύ μεγάλο ἱστορικό καθῆκον, ἦταν ὅμως τό πρῶτο μόνο βῆμα. 'Εκεῖνο πού ἐνδιαφέρει ἐδῶ εἶναι γιά ποιό λόγο τούς συντρίψαμε· γιά νά ποῦμε ὅτι τώρα πού τούς

συντρίψαμε όριστικά θά ύποκλινόμαστε μπροστά στόν καπιταλισμό τους; Όχι, τώρα θά διδαχτοῦμε ἀπ'αὐτούς, γιατί δέν ἔχουμε ἀρκετές γνώσεις, γιατί οἱ γνώσεις αὐτές μᾶς λείπουν. Γνώση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἔχουμε, ἀλλά γνώση γιά ὀργάνωση σέ κλίμακα ἑκατομμυρίων, γνώση ὀργάνωσης καί κατανομῆς τῶν προϊόντων κτλ.—αὐτή δέν τήν ἔχουμε. Δέν μᾶς τό δίδαξαν οἱ παλιοί μπολσεβίκοι καθοδηγητές. Τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων δέν μπορεῖ νά καυχιέται γι'αὐτό στήν ἱστορία του. Αὐτό τό μάθημα δέν τό διδαχτήκαμε ἀκόμη. Κι'ἐμεῖς λέμε: καί ἄν ἀκόμη πρόκειται γιά ἀρχιλωποδύτη, μιά καί αὐτός ὀργάνωσε τράστ, μιά καί εἶναι ἔμπορος πού εἶχε νά κάνει μέ τήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς καί τήν κατανομή γιά ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια, μιά καί ἔχει πείρα—πρέπει νά διδασκόμαστε ἀπ'αὐτόν. Ἄν δέν τό διδαχτοῦμε αὐτό ἀπό ἐκείνους, δέν θά ἀποκτήσουμε σοσιαλισμό, τότε ἡ ἐπανάσταση θά παραμείνει στή βαθμίδα ὅπου ἔφτασε. Μόνο ἡ ἀνάπτυξη τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, μόνο ἡ προσεκτική ὀργάνωση τοῦ ἔργου τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου, μόνο ἡ αὐστηρή ὀργάνωση καί ἐργασιακή πειθαρχία θά μᾶς ὁδηγήσουν στό σοσιαλισμό. Καί χωρίς αὐτό δέν ὑπάρχει σοσιαλισμός. (Χειροκροτήματα.)

Δέν ὑπάρχει λόγος νά καταπιαστοῦμε μέ τό γελοῖο καθῆκον —νά διδάξουμε τούς ὀργανωτές τῶν τράστ—δέν ἔχουμε τίποτε νά τούς διδάξουμε. Πρέπει νά τούς ἀπαλλοτριώσουμε. Αὐτό δέν εἶναι πρόβλημα. Αὐτό δέν παρουσιάζει καμιά δυσκολία. (Χειροκροτήματα.) Αὐτό τό δείξαμε καί τό ἀποδείξαμε ἀρκετά.

Καί σέ κάθε ἐργατική ἀντιπροσωπεία, μέ τήν ὁποία ἔτυχε νά συζητήσω, ὅταν ἐρχόταν νά μοῦ παραπονεθεῖ ὅτι τό ἐργοστάσιό τους σταματᾶ, ἔλεγα: θέλετε νά δημευτεῖ τό ἐργοστάσιό σας; Ἐντάξει, ἔχουμε ἕτοιμα τά ἔντυπα τῶν διαταγμάτων, τά ὑπογράφουμε σ'ἕνα λεπτό. (Χειροκροτήματα.) Πέστε μου, ὅμως: Καταφέρατε νά πάρετε στά χέρια σας τήν παραγωγή καί ὑπολογίσατε τί θά παράγετε, ξέρετε τή σχέση τῆς παραγωγῆς σας μέ τή ρωσική καί τή διεθνή ἀγορά; Καί ἀμέσως ἀποδείχνεται ὅτι αὐτό δέν τό ἔχουν μάθει ἀκόμη, καί στά μπολσεβίκικα βιβλία δέν εἶναι ὥς τώρα γραμμένο αὐτό, μά καί τά μενσεβίκικα βιβλία δέν λένε τίποτε.

Καλύτερη ἀπό παντοῦ ἀλλοῦ εἶναι ἡ κατάσταση στούς ἐργάτες πού ἐφαρμόζουν αὐτό τόν κρατικό καπιταλισμό: στούς βυρσοδέψες, στούς ὑφαντουργούς, στή ζαχαροβιομηχανία, ἐπει-

δή μέ μιά νηφαλιότητα προλετάριου ξέρουν τήν παραγωγή τους καί θέλουν νά τή διατηρήσουν καί νά τήν κάνουν πιό μεγάλη— γιατί ἐδῶ βρίσκεται ὁ μεγαλύτερος σοσιαλισμός[108]. Οἱ ἐργάτες αὐτοί λένε: ἐγώ δέν μπορῶ ἀκόμη νά καταπιαστῶ μέ τό καθῆκον αὐτό, θά βάλω τούς καπιταλιστές, θά τούς παραχωρήσω τό $^1/_3$ τῶν θέσεων καί θά διδαχτῶ ἀπ'αὐτούς. Καί ὅταν διαβάζω τά εἰρωνικά λόγια τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν»: εἶναι ἀκόμη ἄγνωστο ποιός ποιόν θά χρησιμοποιήσει, μέ παραξενεύει ἡ μυωπία τους. Βέβαια, ἄν ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας τόν 'Οχτώβρη, καί ὕστερα ἀπό τή νικηφόρα ἐκστρατεία ἐνάντια σέ ὅλη τήν ἀστική τάξη ἀπό τόν 'Οχτώβρη ὥς τόν 'Απρίλη, μπορούμε νά ἀμφιβάλουμε γιά τό ποιός ποιόν θά χρησιμοποιήσει—ἄν ὁ ἐργάτης θά χρησιμοποιήσει τούς ὀργανωτές τῶν τράστ, ἤ ὁ ἔμπειρος ἐπιχειρηματίας καί ὁ καταφερτζής τούς ἐργάτες—ἄν θά ἦταν ἔτσι τά πράγματα, τότε θά ἔπρεπε νά τά μαζέψουμε καί νά πᾶμε ἀπό κεῖ πού ἤρθαμε, κάνοντας τόπο στόν Μιλιουκόφ καί στόν Μάρτοφ. Δέν εἶναι ὅμως ἔτσι. Καί ὁ συνειδητός ἐργάτης δέν θά τό πιστέψει, καί εἶναι γελοῖος ὁ φόβος τῆς μικροαστικῆς τάξης· αὐτοί ξέρουν πώς ὁ σοσιαλισμός ἀρχίζει ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ἡ πιό μεγάλη παραγωγή, πώς αὐτό τό ἔργο οἱ ἔμποροι καί οἱ ἐπιχειρηματίες τό ἔμαθαν ἀπό τήν πείρα τους.

Κι'ἐμεῖς λέγαμε: Μόνο αὐτές οἱ ὑλικές συνθῆκες, οἱ συνθῆκες τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης βιομηχανίας, τῶν γιγάντιων ἐπιχειρήσεων, πού ἐξυπηρετοῦν δεκάδες ἑκατομμύρια, μόνο αὐτές ἀποτελοῦν τή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ, καί τό νά μάθεις αὐτό τό ἔργο σέ μιά χώρα μικροαστική, ἀγροτική, εἶναι δύσκολο, ὅμως ἐφικτό. 'Η ἐπανάσταση θά ἔλθει μέ τίμημα ἕναν ἐμφύλιο πόλεμο, αὐτό ὅμως εἶναι ἕνα πράγμα τόσο πιό δύσκολο, ὅσο πιό πολιτισμένο καί πιό ἀναπτυγμένο εἶναι ἕνα κράτος· στή Γερμανία κυριαρχεῖ ὁ κρατικός καπιταλισμός, καί γι'αὐτό ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία θά εἶναι ἑκατό φορές πιό καταστροφική καί ὀλέθρια, παρά σέ μιά μικροαστική χώρα—καί ἐκεῖ θά ὑπάρχουν τεράστιες δυσκολίες καί τεράστιο χάος καί ἀστάθεια. Καί γι'αὐτό δέν βλέπω οὔτε ἴχνος, οὔτε τόν παραμικρότερο λόγο γιά ἀπελπισία καί ἀπογοήτευση στό ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση πραγματοποίησε στήν ἀρχή ἕνα εὔκολο καθῆκον— νά τσακίσει τόν τσιφλικά καί τήν ἀστική τάξη, καί ἔχει τώρα μπροστά της τό πιό δύσκολο σοσιαλιστικό καθῆκον: νά ὀργανώσει τήν παλλαϊκή καταγραφή καί τόν ἔλεγχο—ἀπό τό καθῆκον αὐτό ἀρχίζει ὁ πραγματικός σοσιαλισμός, καί τό καθῆκον

αὐτό τό ὑποστηρίζει ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν συνειδητῶν ἐργαζομένων. Μάλιστα, ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν πού εἶναι καλύτερα ὀργανωμένη, πού πέρασε ἀπό τό σχολεῖο τῶν συνδικάτων: ἡ πλειοψηφία αὐτή εἶναι ἀπόλυτα μαζί μας.

Τά ζητήματα πού προσπαθοῦν νά ἀπορίψουν κοροϊδευτικά οἱ κύριοι τῆς «Βπεριόντ», πληρωμή μέ τό κομμάτι καί σύστημα Τέυλορ, ἡ πλειοψηφία αὐτή τά ἔβαλε πρίν ἀπό ἐμᾶς στά συμβούλια τῶν συνδικάτων, πρίν ἀκόμη ἔλθει ἡ Σοβιετική ἐξουσία μέ τά Σοβιέτ της ἡ πλειοψηφία αὐτή σηκώθηκε καί καταπιάστηκε μέ τή δουλιά, γιά νά καταρτιστοῦν οἱ κανόνες τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἔδειξαν μέ τήν προλεταριακή τους μετριοφροσύνη, πώς ἤξεραν τίς συνθῆκες δουλιᾶς στό ἐργοστάσιο, ἔνιωσαν τήν οὐσία τοῦ σοσιαλισμοῦ καλύτερα ἀπό ἐκείνους πού πετοῦσαν ἄφθονες ἐπαναστατικές φράσεις καί στήν πράξη ἔπεφταν, συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα, στό ἐπίπεδο τῆς μικροαστικῆς τάξης πού ὑποστήριζε τήν ἄποψη: ὁ πλούσιος νά τσακιστεῖ, ἀλλά ἡ ἴδια (ἡ μικροαστική τάξη) δέν ὑπάρχει λόγος νά ὑποβάλλεται στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο τῆς ὀργάνωσης· αὐτό εἶναι περιττό γιά τούς μικροϊδιοκτῆτες, δέν τούς χρειάζεται — καί σ'αὐτό καί μόνο βρίσκεται ἡ ἐγγύηση γιά τή σταθερότητα καί τή νίκη τῆς ἐπανάστασής μας.

Σύντροφοι, δέν θά ἀσχοληθῶ μέ ἄλλες λεπτομέρειες καί μέ ἀποσπάσματα παρμένα ἀπό τήν ἐφημερίδα «Λέβι Κομμουνίστ»[109], ἀλλά θά σᾶς πῶ μέ δύο λόγια: σοῦ ἔρχεται νά βάλεις τίς φωνές, ὅταν βλέπεις μερικούς ἀνθρώπους νά φτάνουν στό σημεῖο νά λένε ὅτι ἡ καθιέρωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας θά εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά πίσω — καί πρέπει νά πῶ ὅτι τό θεωρῶ αὐτό ἕνα τόσο πρωτάκουστο ἀντιδραστικό πράγμα, τέτιον κίνδυνο γιά τήν ἐπανάσταση πού, ἄν δέν ἤξερα πώς αὐτά τά λέει μιά ὁμάδα χωρίς ἐπιροή καί πώς ὁποιαδήποτε συγκέντρωση συνειδητῶν ἐργατῶν θά τά ἀπορίψει, θά ἔλεγα: χάθηκε ἡ ρωσική ἐπανάσταση.

Οἱ ἀριστεροί κομμουνιστές γράφουν: «ἡ καθιέρωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, σέ σύνδεση μέ τήν ἐπαναφορά τῆς διεύθυνσης τῶν καπιταλιστῶν στήν παραγωγή, δέν μπορεῖ νά αὐξήσει οὐσιαστικά τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, θά ἐλαττώσει ὅμως τήν ταξική πρωτοβουλία, δραστηριότητα καί ὀργανωτικότητα τοῦ προλεταριάτου. Αὐτό ἀπειλεῖ μέ ὑποδούλωση τήν ἐργατική τάξη...». Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια, ἄν ἦταν ἔτσι ἡ ρωσική μας ἐπανάσταση σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τά σοσιαλιστικά της προβλήματα, τή σοσιαλιστική της οὐσία, θά βρισκόταν στά

πρόθυρα τῆς χρεοκοπίας. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι ἀλήθεια. Ἡ ἐκφυλισμένη ταξικά μικροαστική διανόηση δέν καταλαβαίνει ὅτι ἡ κύρια δυσκολία γιά τό σοσιαλισμό εἶναι ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Γι᾽αὐτό τό ζήτημα οἱ σοσιαλιστές ἔχουν γράψει ἀπό καιρό, γι᾽αὐτό τό πράγμα σκέπτονταν περισσότερο ἀπ᾽ὅλα οἱ σοσιαλιστές ἀπό πολύ παλιά, γι᾽αὐτό τό πράγμα κατέβαλλαν τίς μεγαλύτερες φροντίδες καί ἔκαναν τίς περισσότερες ἀναλύσεις, καταλάβαιναν ὅτι ἀπό δῶ ἀρχίζουν οἱ πραγματικές δυσκολίες γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Καί ἔχουν γίνει ὥς τώρα ἀλλεπάλληλες ἐπαναστάσεις πού γκρέμιζαν ἀμείλικτα τήν ἀστική τάξη, μέ ὄχι λιγότερη δραστηριότητα ἀπό ἐμᾶς, ὅταν ὅμως ἐμεῖς φτάσαμε στό σημεῖο νά δημιουργήσουμε τή Σοβιετική ἐξουσία, δείξαμε μ᾽αὐτό καί μόνο ὅτι στήν πράξη κάνουμε ἕνα πέρασμα ἀπό τήν οἰκονομική χειραφέτηση στήν ἐργασιακή αὐτοπειθαρχία, ὅτι ἡ ἐξουσία μας εἶναι ἐξουσία πού πρέπει νά εἶναι πραγματικά ἐξουσία τῆς ἐργασίας. Ὅταν μᾶς λένε ὅτι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἀναγνωρίζεται στά λόγια, ἐνῶ στήν πραγματικότητα γράφονται κενές φράσεις, αὐτό δείχνει ὅτι κυριολεκτικά δέν ξέρουν τί θά πεῖ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιατί δικτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν θά πεῖ νά ἀνατρέψεις ἁπλῶς τήν ἀστική τάξη, εἴτε νά ἀνατρέψεις τούς τσιφλικάδες—αὐτό γινόταν σέ ὅλες τίς ἐπαναστάσεις—ἡ δική μας δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σημαίνει ἐξασφάλιση τῆς τάξης, τῆς πειθαρχίας, τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου, τῆς προλεταριακῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού εἶναι πιό σταθερή καί πιό στέρεη ἀπό τήν προηγούμενη. Νά τί δέν θά λύσετε ἐσεῖς, νά τί δέν διδαχτήκαμε ἐμεῖς, νά τί χρειάζεται στούς ἐργάτες, νά γιατί εἶναι καλό νά τούς δείξει κανείς ἕναν καθρέφτη, ὅπου φαίνονται καθαρά ὅλες αὐτές οἱ ἀδυναμίες. Νομίζω, πώς αὐτό εἶναι χρήσιμο καθῆκον, γιατί θά ἀναγκάσει ὅλους τούς σκεπτόμενους, ὅλους τούς συνειδητούς ἐργάτες καί ἀγρότες νά στρέψουν ὅλες τίς κύριες δυνάμεις τους πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Μάλιστα, μέ τό γεγονός ὅτι ἀνατρέψαμε τούς τσιφλικάδες καί τήν ἀστική τάξη καθαρίσαμε τό δρόμο, δέν χτίσαμε ὅμως καί τό οἰκοδόμημα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί στό ἔδαφος ἀπ᾽ὅπου σαρώθηκε μιά γενιά, ἐμφανίζονται διαρκῶς στήν ἱστορία νέες γενιές, ἀρκεῖ νά γεννάει τό ἔδαφος, καί αὐτό γεννάει ὅσους ἀστούς θέλετε. Καί ὅσοι βλέπουν τή νίκη ἐνάντια στούς καπιταλιστές, ὅπως τή βλέπουν οἱ μικροϊδιοκτῆτες—«αὐτοί ἅρπαξαν, ἄς ἐπωφεληθῶ κι᾽ἐγώ ἀπό τήν εὐκαιρία»—εἶναι ὁ καθένας τους πηγή γιά μιά

νέα γενιά ἀστῶν. Ὅταν μᾶς λένε ὅτι ἡ καθιέρωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας μαζί μέ τήν ἐπαναφορά τῶν διευθυντῶν-καπιταλιστῶν ἀποτελεῖ τάχα κίνδυνο γιά τήν ἐπανάσταση, ἐγώ λέω: οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν κατάλαβαν τό σοσιαλιστικό ἀκριβῶς χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασής μας, ἐπαναλαβαίνουν ἀκριβῶς ὅ,τι τούς ἑνώνει εὔκολα μέ τή μικροαστική τάξη, πού φοβᾶται τήν πειθαρχία, τήν ὀργάνωση, τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο, ὅπως ὁ διάβολος τό λιβάνι.

Ἄν ποῦν: μά ἐσεῖς προτείνετε νά μᾶς φέρετε ἐδῶ τούς καπιταλιστές, σάν διευθυντές, μαζί μέ τούς ἐργάτες διευθυντές. —Μάλιστα, αὐτούς τούς φέρνουμε, γιατί στόν τομέα τῆς πρακτικῆς ὀργάνωσης ἔχουν γνώσεις πού δέν τίς ἔχουμε ἐμεῖς. Ὁ συνειδητός ἐργάτης δέν φοβᾶται ποτέ ἕναν τέτιο διευθυντή, γιατί ξέρει ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι δική του ἐξουσία, γιατί ξέρει ὅτι θέλει νά μάθει τήν πρακτική τῆς ὀργάνωσης.

Ἐμεῖς ὀργανώσαμε τόν καιρό τοῦ τσάρου χιλιάδες καί τόν καιρό τοῦ Κέρενσκι ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀνθρώπους. Αὐτό δέν εἶναι τίποτε, αὐτό δέν ὑπολογίζεται στήν πολιτική. Ἦταν μιά προπαρασκευαστική δουλιά, ἦταν μιά προπαρασκευαστική τάξη. Καί ὅσον καιρό οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες δέν θά ἔχουν μάθει νά ὀργανώνουν ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια, δέν θά εἶναι σοσιαλιστές καί δημιουργοί τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας καί δέν θά ἀποκτήσουν τίς ἀπαραίτητες ὀργανωτικές γνώσεις. Ὁ δρόμος τῆς ὀργάνωσης εἶναι δρόμος μακρύς, καί τά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης ἀπαιτοῦν ἐπίμονη μακρόχρονη δουλιά καί ἀνάλογες γνώσεις, καί τέτιες γνώσεις δέν ἔχουμε ἀρκετές. Ζήτημα εἶναι ἄν καί ἡ ἀμέσως ἑπόμενη γενιά, πού θά εἶναι πιό ἀναπτυγμένη, θά πραγματοποιήσει τό ὁλοκληρωτικό πέρασμα στό σοσιαλισμό.

Θυμηθεῖτε τί ἔγραφαν οἱ παλιότεροι σοσιαλιστές γιά τή μελλοντική σοσιαλιστική ἐπανάσταση· εἶναι ἀμφίβολο ἄν μποροῦμε νά περάσουμε στό σοσιαλισμό χωρίς νά διδαχθοῦμε ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν τράστ, γιατί αὐτοί ἔχουν ἀσχοληθεῖ μέ τήν παραγωγή αὐτή σέ μεγάλη κλίμακα. Δέν ἔχουμε ἀνάγκη νά τούς διδάξουμε τό σοσιαλισμό, ἔχουμε ἀνάγκη νά τούς ἀπαλλοτριώσουμε, νά τσακίσουμε τό σαμποτάζ τους. Αὐτά τά δυό καθήκοντα τά ἐκπληρώσαμε. Πρέπει νά τούς ἀναγκάσουμε νά ὑποταχθοῦν στόν ἐργατικό ἔλεγχο. Καί ἄν οἱ ἐπικριτές μας, πού ἀνήκουν στίς γραμμές τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» μᾶς κατηγορήσουν ὅτι μέ τήν τακτική μας δέν ὁδηγοῦμε στόν κομμουνισμό, ἀλλά πᾶμε πρός τά πίσω, οἱ κατηγορίες τους εἶναι

γελοῖες: ξεχνᾶνε πώς μείναμε πίσω στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο, γιατί ἦταν πολύ δύσκολο νά τσακίσουμε τήν ἀντίσταση αὐτή καί νά βάλουμε στήν ὑπηρεσία μας τήν ἀστική τάξη καί τούς τεχνικούς της καί τούς ἀστούς εἰδικούς της. Οἱ γνώσεις τους ὅμως, ἡ πείρα τους καί ἡ ἐργασία τους μᾶς χρειάζονται, χωρίς αὐτούς δέν εἶναι δυνατό νά ἀξιοποιήσουμε ἔμπρακτα τόν πολιτισμό πού δημιουργήθηκε ἀπό τίς παλιές κοινωνικές σχέσεις καί ἔμεινε σάν ὑλική βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἄν δέν τό πρόσεξαν αὐτό οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», εἶναι γιατί δέν βλέπουν τήν πραγματική ζωή, ἀλλά φτιάχνουν τά συνθήματά τους, ἀντιπαραθέτοντας στόν ἰδανικό σοσιαλισμό τόν κρατικό καπιταλισμό. Ἐμεῖς ὅμως πρέπει νά ποῦμε στούς ἐργάτες: μάλιστα, αὐτό εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά πίσω, πρέπει ὅμως νά βοηθήσουμε τόν ἑαυτό μας νά βρεῖ τό μέσο. Ἕνα μέσο ὑπάρχει: ὀργανωθεῖτε ὥς τόν τελευταῖο ἄνθρωπο, ὀργανῶστε τήν καταγραφή τῆς παραγωγῆς, ὀργανῶστε τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο πάνω στήν κατανάλωση καί κάντε ἔτσι πού νά μήν ἐκδίδουμε ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ρούβλια[110], καί νά μήν ὑπάρχει οὔτε ἕνα ἑκατοστάρικο πού νά ἔχει πέσει ἀντικανονικά σέ ὁποιαδήποτε χέρια, χωρίς νά γυρίσει ξανά στό δημόσιο ταμεῖο. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει μέ καμιά ἐπαναστατική ἔξαρση, μέ καμιά πράξη κατάπνιξης τῆς ἀστικῆς τάξης. Αὐτό μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ τήν αὐτοπειθαρχία, μόνο μέ τήν ὀργάνωση τῆς ἐργασίας τοῦ ἐργάτη καί τοῦ ἀγρότη, μόνο μέ τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο. Αὐτό δέν τό ἔχουμε ἀκόμη, καί γι'αὐτό πληρώσαμε ἕνα χαράτσι μεγαλύτερο ἀπό τούς μισθούς πού θά σᾶς πλήρωναν οἱ ὀργανωτές-καπιταλιστές. Αὐτό δέν τό μάθαμε, πρέπει ὅμως νά τό μάθουμε, αὐτός εἶναι ὁ δρόμος γιά τό σοσιαλισμό, ὁ μοναδικός δρόμος: νά διδαχτοῦν οἱ ἐργάτες τό πρακτικό ἔργο τῆς διεύθυνσης τῶν κολοσσιαίων ἐπιχειρήσεων, τῆς ὀργάνωσης τῆς μεγάλης παραγωγῆς καί τῆς μεγάλης κατανομῆς.

Σύντροφοι, ξέρω πολύ καλά πόσο εὔκολο εἶναι νά μιλάει κανείς γιά τήν καταγραφή, τόν ἔλεγχο, τήν πειθαρχία καί τήν αὐτοπειθαρχία, ὅταν μιλάει ἕνας ἄνθρωπος πού κατέχει ὁρισμένη κοινωνική θέση. Πόσο ὅμως ἄφθονο ὑλικό γιά νά κάνουν πνεῦμα θά μποροῦσαν νά βροῦν ὁρισμένοι ἐδῶ καί νά ποῦν: ὅταν τό Κόμμα σας δέν ἦταν στήν ἐξουσία, ὑποσχόταν στούς ἐργάτες λαγούς μέ πετραχήλια, ὅταν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί βρέθηκαν στήν ἐξουσία, σημειώθηκε ἡ συνηθισμένη μεταβολή, ἀρχίζουν νά μιλᾶνε γιά καταγραφή, γιά πειθαρχία, γιά αὐτοπειθαρχία, γιά

ἔλεγχο κτλ. Ξέρω πολύ καλά τί ἐξαίρετο ὑλικό εἶναι αὐτό γιά τούς δημοσιολόγους τύπου Μιλιουκόφ καί Μάρτοφ.

Ξέρω καλά τί πλούσιο ὑλικό εἶναι αὐτό γιά ἀνθρώπους πού ἐνδιαφέρονται νά πληρωθοῦν ἀνάλογα μέ τίς γραμμές πού γράφουν, ἤ μέ τήν ἐντύπωση πού προκαλοῦν καί ἔχουν τήν τάση νά χρησιμοποιοῦν καί τά παραμικρά ἐπιχειρήματα πού βρίσκουν λίγη συμπάθεια ἀνάμεσα στούς συνειδητούς ἐργάτες.

Στήν ἐφημερίδα «Λέβι Κομμουνίστ» εἶδα τήν κριτική ἑνός ἐπιφανοῦς δημοσιολόγου, σάν τόν Μπουχάριν, γιά τό βιβλίο μου[111], καί μάλιστα μιά κριτική εὐνοϊκή, ὅ,τι ὅμως πολύτιμο εἶχε ἡ κριτική αὐτή ἔχασε γιά μένα κάθε ἀξία ὅταν τή διάβασα ὥς τό τέλος. Εἶδα πώς ὁ Μπουχάριν δέν εἶδε ἐκεῖνο πού ἔπρεπε νά δεῖ, καί αὐτό γιατί, ἐνῶ ἔγραψε τήν κριτική του τόν 'Απρίλη, παράθεσε ἀποσπάσματα ἀπό κάτι πού γιά τόν 'Απρίλη εἶχε πιά παλιώσει, πού ἀνήκει στό χθές, καί συγκεκριμένα ὅτι χρειάζεται νά συντριβεῖ τό παλιό κράτος· αὐτό τό ἔχουμε ἤδη κάνει, ἦταν καθῆκον τοῦ χθές, καί πρέπει νά τραβᾶμε μπροστά καί νά μήν κοιτᾶμε τό παρελθόν, μά τό μέλλον καί νά δημιουργοῦμε τό κράτος τῆς κομμούνας· ὁ Μπουχάριν ἔγραφε γιά ὅ,τι ἔχει πιά ἐνσαρκωθεῖ στίς σοβιετικές ὀργανώσεις, καί ἀποσιώπησε ὅ,τι ἔχει σχέση μέ τήν καταγραφή, τόν ἔλεγχο, τήν πειθαρχία. Πόσο συμπίπτει ἡ νοοτροπία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, πόσο συμπίπτει ἡ ψυχολογία τους μέ τίς διαθέσεις τῆς μικροαστικῆς τάξης: τόν πλούσιο νά τόν ἀνατρέψουμε, δέν χρειάζεται ὅμως ἔλεγχος, ἔτσι βλέπουν αὐτοί τό πράγμα· αὐτό τούς σαγηνεύει καί χωρίζει τό συνειδητό προλετάριο ἀπό τή μικροαστική τάξη, ἀκόμη καί ἀπό τούς πιό ἄκρους ἐπαναστάτες· καί αὐτό ὅταν ὁ προλετάριος λέει: ἄς ὀργανωθοῦμε καί ἄς συσπειρωθοῦμε, διαφορετικά κάποιος μικρός κουλάκος, καί ὑπάρχουν λεγεῶνες ἀπό αὐτούς, θά μᾶς βάλει κάτω.

'Εδῶ ξεχωρίζει ὁ συνειδητός προλετάριος ἀπό τό μικροαστό· ἐδῶ ἀπομακρύνεται ἡ ἐπανάσταση ἀπό τή μικροαστική τάξη. Καί ἐπειδή οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι τυφλοί, δέν μιλᾶνε γι'αὐτό.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε ἀκόμη νά σᾶς θυμίσω ὁρισμένα ἀποσπάσματα ἀπ'ὅσα ἔχω πεῖ: ἔλεγα ὅτι οἱ ἄνθρωποι θά μπορέσουν νά τά βγάλουν πέρα χωρίς τή βία, ὅταν συνηθίσουν νά ἐνεργοῦν ἔτσι· βέβαια ἡ συνήθεια αὐτή μπορεῖ νά εἶναι ἀποτέλεσμα μιᾶς μακρόχρονης διαπαιδαγώγησης.

Ὅταν τό ἀκοῦν αὐτό οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», τραβᾶνε τά μαλλιά τους καί λένε: πῶς δέν τό προσέξαμε αὐτό· γιατί,

Μπουχάριν, δέν έκανες κριτική σ'αὐτό τό πράγμα; Ἐμεῖς δείξαμε τή δύναμή μας στό ἔργο τῆς συντριβῆς τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀστικῆς τάξης, καί τώρα πρέπει νά δείξουμε τή δύναμή μας στήν ὑπόθεση τῆς αὐτοπειθαρχίας καί τῆς ὀργάνωσης, γιατί ἀπό τήν πείρα τῶν περασμένων χιλιετηρίδων εἶναι γνωστό, καί πρέπει νά τό ποῦμε στό λαό, ὅτι μόνο σ'αὐτό βρίσκεται ἡ δύναμη τῆς Σοβιετικῆς μας ἐξουσίας, τῆς ἐργατικῆς δικτατορίας, τοῦ προλεταριακοῦ μας κύρους. Οἱ μικροαστοί ὅμως ἀποφεύγουν αὐτή τήν ἀλήθεια καί κρύβονται πίσω ἀπό τήν ἀσπίδα τῆς ἐπαναστατικῆς λογοκοπίας.

Πρέπει νά δείξουμε τή δύναμή μας. Ναί, οἱ μικροκτηματίες, οἱ μικροϊδιοκτῆτες εἶναι πρόθυμοι νά βοηθήσουν ἐμᾶς τούς προλετάριους γιά νά γκρεμίσουμε τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Παραπέρα ὅμως οἱ δρόμοι μας χωρίζουν. Δέν ἀγαποῦν τήν ὀργάνωση, τήν πειθαρχία, εἶναι ἐχθροί της. Καί ἐδῶ θά χρειαστεῖ νά κάνουμε ἐνάντια σ'αὐτούς τούς μικροϊδιοκτῆτες, σ'αὐτούς τούς μικροκτηματίες τήν πιό ἀποφασιστική, ἀμείλικτη πάλη. Γιατί ἐδῶ ἀκριβῶς, στόν τομέα τῆς ὀργάνωσης, ἀρχίζει γιά μᾶς ἡ σοσιαλιστική οἰκοδόμηση. Καί ὅταν προβάλλω ἀντιρήσεις στούς ἀνθρώπους πού ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι σοσιαλιστές καί ὑπόσχονται στούς ἐργάτες ὅτι θά μποροῦν νά ἀπολαμβάνουν ὅσα καί ὅποια ἀγαθά θέλουν, λέω πώς ὁ κομμουνισμός προϋποθέτει παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας διαφορετική ἀπό τή σημερινή. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ παραγωγικότητά μας εἶναι πάρα πολύ χαμηλή. Ὁ καπιταλισμός μᾶς ἀφήνει κληρονομιά, ἰδιαίτερα σέ μιά καθυστερημένη χώρα, ἕνα σωρό τέτιες συνήθειες, ὅπου καθετί τό κρατικό, τό δημόσιο θεωρεῖται ὑλικό πού μπορεῖς νά τό καταστρέφεις μέ κακεντρέχεια. Αὐτή ἡ ψυχολογία τῆς μικροαστικῆς μάζας γίνεται αἰσθητή σέ κάθε βῆμα. Καί στόν τομέα αὐτό εἶναι πολύ δύσκολος ὁ ἀγώνας. Μόνο τό ὀργανωμένο προλεταριάτο μπορεῖ νά ἀντέξει σέ ὅλα. Ἔγραφα: «Ὥς τήν ὥρα πού θά ἔλθει ἡ ἀνώτερη φάση τοῦ κομμουνισμοῦ, ὁ σοσιαλισμός ἀπαιτεῖ αὐστηρότατο ἔλεγχο ἀπό τήν κοινωνία καί ἀπό τό κράτος»*.

Αὐτό τό ἔγραψα πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση καί τό ὑποστηρίζω καί τώρα.

Ἦλθε τώρα ὁ καιρός πού ἀποκτήσαμε τή δυνατότητα, ἀφοῦ συντρίψαμε τήν ἀστική τάξη, ἀφοῦ τσακίσαμε τό σαμποτάζ, νά

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 97. *Ἡ Σύντ.*

καταπιαστοῦμε μ'αὐτό τό ἔργο. Πρίν φτάσουμε ἐδῶ, οἱ ἥρωες τῆς ἡμέρας καί οἱ ἥρωες τῆς ἐπανάστασης ἦταν οἱ κόκκινοι φρουροί πού ἐπιτελοῦσαν τό μεγάλο τους ἱστορικό ἔργο. Πῆραν τά ὅπλα, παρά τή θέληση τῶν εὔπορων τάξεων. Ἐπιτέλεσαν τό μεγάλο αὐτό ἱστορικό ἔργο. Πῆραν τά ὅπλα γιά νά ἀνατρέψουν τούς ἐκμεταλλευτές καί νά κάνουν τά ὅπλα τους ὄργανο ὑπεράσπισης τῶν ἐργατῶν, γιά νά ἐπιβλέπουν τό μέτρο τῆς παραγωγῆς καί τῆς ἐργασίας καί τό μέτρο τῆς κατανάλωσης.

Αὐτό τό πράγμα δέν τό κάναμε, καί σ'αὐτό ὅμως βρίσκεται ἡ οὐσία καί ἡ βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἄν ὁρισμένοι θεωροῦν μιά τέτια δουλιά πληκτική καί χωρίς ἐνδιαφέρον, αὐτοί εἶναι οἱ ἐκπρόσωποι τῆς μικροαστικῆς τεμπελιᾶς.

Ἄν ἡ ἐπανάστασή μας εἶχε σταματήσει ἐδῶ, θά ἔμπαινε στήν ἱστορία τουλάχιστον ὅσο καί ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1793. Μά θά μᾶς ποῦν: αὐτό ἔγινε τό 18ο αἰώνα. Γιά τό 18ο αἰώνα ἦταν ἀρκετό, ἀλλά γιά τόν 20ό αἰώνα αὐτό εἶναι λίγο. Ἡ καταγραφή καί ὁ ἔλεγχος εἶναι τό βασικό πού χρειάζεται γιά τή σωστή λειτουργία τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας. Αὐτό ἀκριβῶς ἔγραφα πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση*. Τό ξαναλέω πώς ἦταν ἀδύνατο νά καταπιαστοῦμε μέ τό ἔργο αὐτό, ὅσον καιρό δέν εἶχαν συντριβεῖ οἱ Ἀλεξέγεφ, οἱ Κορνίλοφ, οἱ Κέρενσκι. Τώρα ἡ στρατιωτική ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης ἔχει συντριβεῖ. Τό καθῆκον μας εἶναι: νά βάλουμε ὅλους τούς σαμποταριστές νά δουλεύουν κάτω ἀπό τόν ἔλεγχό μας, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, νά δημιουργήσουμε ὄργανα διοίκησης, ὥστε νά ρυθμιστεῖ αὐστηρά ἡ καταγραφή καί ὁ ἔλεγχος. Ἡ χώρα καταστρέφεται, γιατί μετά τόν πόλεμο δέν ὑπάρχουν σ'αὐτή οἱ στοιχειώδεις συνθῆκες γιά μιά ὁμαλή ζωή. Οἱ ἐχθροί μας, πού βαδίζουν ἐναντίον μας, εἶναι φοβεροί μόνο καί μόνο γιατί δέν ὀργανώσαμε τήν καταγραφή καί τόν ἔλεγχο. Ὅταν ἀκούω ἑκατοντάδες χιλιάδες παράπονα γιά τήν πείνα, ὅταν βλέπεις καί ξέρεις πώς τά παράπονα αὐτά εἶναι δίκαια, πώς ἔχουμε σιτηρά, μά δέν μποροῦμε νά τά μεταφέρουμε, ὅταν συναντᾶμε τίς εἰρωνεῖες καί τίς ἀντιρήσεις τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» γιά μέτρα, ὅπως τό διάταγμά μας γιά τούς σιδηροδρόμους — τό ἀνάφεραν δυό φορές — αὐτά εἶναι ἀνοησίες.

Στή σύσκεψη μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη τούς εἶπα: δόστε μας τό δικό σας σχέδιο διατάγματος —

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 101. *Ἡ Σύντ.*

γιατί ἐσεῖς εἶστε πολίτες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, μέλη σοβιετικῶν ὀργανισμῶν, δέν εἶστε ἀπό τούς κριτικούς πού παρατηροῦν ἀπό μακριά, πίσω ἀπό τήν αὐλόπορτα, ὅπως οἱ ἀστοί ἐμποράκοι καί σαμποταριστές πού κάνουν κριτική γιά νά χύνουν τό φαρμάκι τους. Ἐσεῖς, τό ξαναλέω, εἶστε καθοδηγητές σοβιετικῶν ὀργανώσεων· προσπαθεῖστε νά μᾶς δόσετε τό δικό σας σχέδιο διατάγματος. Δέν θά μπορέσουν νά τό δόσουν καί ποτέ δέν θά τό δόσουν, γιατί τό διάταγμά μας γιά τούς σιδηροδρόμους εἶναι σωστό, γιατί, ἐφόσον ἐπιβάλλει τή δικτατορία, συναντᾶ τή συμπάθεια ὅλων τῶν μαζῶν καί τῶν συνειδητῶν ἐργαζομένων στούς σιδηροδρόμους—ἐνῶ συναντᾶ ἀντιπολίτευση ἀπομέρους τῶν ὑπαλλήλων πού ἁρπάζουν καί δωροδοκοῦνται· γιατί ὅλοι ὅσοι ταλαντεύονται ἀνάμεσα στή Σοβιετική ἐξουσία καί στούς ἐχθρούς της παίρνουν διστακτική θέση ἀπέναντι σέ αὐτό τό διάταγμα, ἐνῶ τό προλεταριάτο πού διδάχτηκε τήν πειθαρχία μέσα στή μεγάλη παραγωγή, ξέρει πώς δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει σοσιαλισμός, ὅσον καιρό δέν θά ἔχει ὀργανωθεῖ μιά πιό μεγάλη παραγωγή καί δέν θά ὑπάρχει μιά ἀκόμη πιό αὐστηρή πειθαρχία.—Στούς σιδηροδρόμους τό προλεταριάτο αὐτό εἶναι μέ τό μέρος μας· θά δόσει μάχη ἐνάντια στό στοιχεῖο τῶν μικροϊδιοκτητῶν καί θά δείξει ὅτι ἡ ρωσική ἐπανάσταση, πού μπόρεσε νά κερδίσει λαμπρές νίκες, θά μπορέσει ἐπίσης νά νικήσει καί τήν ἴδια τήν ἀνοργανωσιά της. Καί ἀπό τά συνθήματα τῆς Πρωτομαγιᾶς, σχετικά μέ τά καθήκοντα τῆς στιγμῆς, θά μπορέσει νά ἐκτιμήσει ὅπως πρέπει τό σύνθημα τῆς ΚΕ, πού λέει: «νικήσαμε τό κεφάλαιο, θά νικήσουμε καί τή δική μας ἀνοργανωσιά». Καί μόνο τότε θά φτάσουμε στήν ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ! (Θυελλώδη χειροκροτήματα.)

2
ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Πρῶτα ἀπόλα θά πρέπει νά μιλήσω γιά τό λόγο τοῦ σύντρ. Μπουχάριν: εἶπα ἤδη στόν πρῶτο μου λόγο ὅτι στά ἐννιά δέκατα εἴμαστε σύμφωνοι μαζί του, καί γι'αὐτό νομίζω πώς εἶναι θλιβερό τό γεγονός ὅτι διαφωνοῦμε μαζί του στό ἕνα δέκατο· σ'αὐτό τό ἕνα δέκατο ὁ σύντρ. Μπουχάριν βρίσκεται σέ τέτια θέση, πού ἀναγκάζεται στό μισό μέρος τοῦ λόγου του νά προσπαθεῖ νά ἀποτραβηχτεῖ καί νά διαχωρίσει κατηγορηματικά τίς εὐθύνες του ἀπ'ὅσους μίλησαν ὑπέρ αὐτοῦ. Καί ὅσο κι'ἄν ἦταν θαυμάσιες οἱ διαθέσεις του καί οἱ διαθέσεις τῆς ὁμάδας του, τό λάθος τῶν θέσεών του ἀποδείχνεται ἀπό τό ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένος νά χάνει πάντα καιρό γιά νά δικαιολογεῖται καί νά διαχωρίζει τίς εὐθύνες του στό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ σύντροφος Μπουχάριν δέν ἔχει καθόλου δίκιο· καί θά μιλήσω γι'αὐτό ἀπό τόν Τύπο, γιατί τό ζήτημα εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο*. Θά πῶ τώρα μέ δυό λόγια ὅτι οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» μᾶς κατηγοροῦσαν ὅτι παρουσιάζουμε μιά παρέκκλιση πρός τόν κρατικό καπιταλισμό· καί τώρα ὁ σύντρ. Μπουχάριν λέει κατά τρόπο λαθεμένο ὅτι στίς συνθῆκες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει κρατικός καπιταλισμός. Ἔτσι, ἔρχεται σέ ἀντίφαση μέ τόν ἑαυτό του, ὅταν λέει ὅτι στίς συνθῆκες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει κρατικός καπιταλισμός—αὐτό εἶναι ὁλοφάνερος παραλογισμός. Μιά σειρά ἐπιχειρήσεις καί ἐργοστάσια, πού βρί-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 283-314. *Ἡ Σύντ.*

σκονται κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἀνήκουν στό κράτος—αὐτά καί μόνο δείχνουν τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, καί ὁ σύντρ. Μπουχάριν δέν θέλει νά μιλήσει συγκεκριμένα γι'αὐτό, θυμᾶται ὅμως πώς ἐμεῖς πού ἀνήκαμε στήν ἀριστερή ὁμάδα τοῦ Τσίμμερβαλντ[112] εἴχαμε γράψει ἐνάντια στόν κρατικό καπιταλισμό. Αὐτό ὅμως ἔγινε τόν καιρό τοῦ Νῶε, καί νά τό θυμᾶται τώρα ὕστερα ἀπό μισό χρόνο ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὕστερα ἀπό τά πειράματά μας, ὅταν κάναμε ὅ,τι μπορούσαμε, ἀφοῦ ἀπαλλοτριώσαμε, δημεύσαμε καί ἐθνικοποιήσαμε, νά θυμᾶται ὕστερα ἀπ'αὐτό τί εἴχαμε γράψει τό 1915 εἶναι γελοῖο... Τώρα δέν μποροῦμε νά μή βάλουμε τό πρόβλημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς στάσης πού θά κρατήσουμε στή μεταβατική περίοδο—ἐδῶ στίς συνθῆκες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὑπάρχει δίπλα σ'ἕνα κομματάκι καπιταλισμοῦ καί ἕνα κομματάκι σοσιαλισμοῦ. Αὐτό τό πρόβλημα δέν θέλει νά τό καταλάβει ὁ σύντρ. Μπουχάριν, κι'ἐγώ νομίζω πώς δέν μποροῦμε νά τό παραμερίσουμε μονομιᾶς, καί ὁ σύντρ. Μπουχάριν δέν προτείνει νά τό παραμερίσουμε καί δέν ἀρνεῖται ὅτι αὐτός ὁ κρατικός καπιταλισμός εἶναι ἀνώτερος ἀπό τίς πολύ ἰσχυρές ἐπιβιώσεις τῶν μικροϊδιοκτητικῶν διαθέσεων καί τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ζωῆς καί διαβίωσης, πράγμα πού δέν τό ἀρνήθηκε ὁ σύντρ. Μπουχάριν—καί δέν μπορεῖ κανείς νά τό ἀρνηθεῖ, χωρίς νά ξεχάσει τή λέξη: μαρξιστής.

Καί εἶναι γελοῖο νά συμμερίζεται κανείς τήν ἄποψη τοῦ Γκέ, ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Εὐρώπης ἔχει μολυνθεῖ, ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Γερμανίας εἶναι χαλασμένο[113]. Αὐτή ἡ ἄποψη τῆς ἐθνικῆς βαρβαρότητας εἶναι τόσο ἠλίθια, πού οὔτε ξέρω τί θά μποροῦσε νά εἶναι πιό ἠλίθιο. Τό προλεταριάτο τῆς Εὐρώπης δέν εἶναι καθόλου περισσότερο μολυσμένο ἀπό τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, ἐκεῖ ὅμως εἶναι πιό δύσκολο νά ἀρχίσει ἡ ἐπανάσταση, γιατί ἐκεῖ δέν βρίσκονται ἐπικεφαλῆς τῆς ἐξουσίας οὔτε ἠλίθιοι σάν τόν Ρομάνοφ, οὔτε φανφαρόνοι σάν τόν Κέρενσκι, ἀλλά σοβαροί ἡγέτες τοῦ καπιταλισμοῦ, πού τέτιους δέν εἴχαμε στή Ρωσία.

Περνάω, τέλος, στίς κύριες ἀντιρήσεις πού ἐκτοξεύτηκαν ἀπ'ὅλες τίς μεριές ἐνάντια στό ἄρθρο μου καί στό λόγο μου. Ἐδῶ χτυπήθηκε ἰδιαίτερα τό σύνθημα: «κλέβε τά κλεμμένα», σύνθημα πού, ὅσο κι'ἄν τό ἐξετάζω, δέν μπορῶ νά τοῦ βρῶ κάποιο λάθος τή στιγμή πού παρουσιάζεται στή σκηνή τῆς ἱστορίας. Ἐφόσον χρησιμοποιοῦμε τίς λέξεις: ἀπαλλοτρίωση

τῶν ἀπαλλοτριωτῶν, τότε γιατί κι᾽ἐδῶ νά μή μπορούμε νά ἀποφύγουμε τίς λατινικές λέξεις; (Χειροκροτήματα.)

Καί νομίζω ὅτι ἡ ἱστορία θά μᾶς δικαιώσει ἀπόλυτα, καί ὅτι πολύ πρίν ἀπό τήν ἱστορία θά ταχθοῦν μέ τό μέρος μας οἱ ἐργαζόμενες μάζες· ἄν ὅμως τό σύνθημα «κλέβε τά κλεμμένα» ἐμφανίστηκε χωρίς κανένα περιορισμό στή δράση τῶν Σοβιέτ, καί ἄν διαπιστωθεῖ πώς σέ ἕνα τόσο πρακτικό καί θεμελιακό πρόβλημα, ὅπως εἶναι ἡ πείνα καί ἡ ἀνεργία, σκοντάφτουμε σέ πάρα πολύ μεγάλες δυσκολίες, τότε ἦλθε ἡ ὥρα νά ποῦμε ὅτι ὕστερα ἀπό τίς λέξεις: «κλέβε τά κλεμμένα» ἀρχίζει ἡ διάσταση ἀνάμεσα στήν προλεταριακή ἐπανάσταση πού λέει: μέτρα τά κλεμμένα καί μήν ἀφήνεις νά τά σκορπᾶνε, καί ἄν θά ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού θά τά οἰκειοποιοῦνται ἄμεσα ἤ ἔμμεσα, αὐτούς τούς παραβάτες τῆς πειθαρχίας τουφέκιζέ τους...

Καί νά, ὅταν ὁρισμένοι ἀρχίζουν νά ὠρύονται ἐνάντια σ᾽αὐτό τό πράγμα, φωνάζοντας ὅτι αὐτό εἶναι δικτατορία, ὅταν ἀρχίζουν νά ὠρύονται γιά τόν Ναπολέοντα Γ΄, γιά τόν ᾽Ιούλιο Καίσαρα, ὅταν λένε ὅτι τό νά κατηγορεῖται ὁ Τρότσκι δείχνει ἔλλειψη σοβαρότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης—ὑπάρχει ἐδῶ ἡ σύγχυση ἐκείνη στά μυαλά, ἡ πολιτική ἐκείνη διάθεση πού ἐκδηλώνει ἀκριβῶς τό μικροαστικό στοιχεῖο πού διαμαρτυρόταν ὄχι γιά τό σύνθημα «κλέβε τά κλεμμένα», ἀλλά γιά τό σύνθημα: μέτρα καί μοίραζε σωστά. Δέν θά ὑπάρχει πείνα στή Ρωσία, ἄν καταμετρήσουμε τά σιτηρά, ἄν ἐλέγξουμε τά ἀποθέματα ὅλων τῶν προϊόντων καί ἄν ἐπιβληθεῖ ἡ πιό αὐστηρή τιμωρία γιά τή διασάλευση τῆς ὑπάρχουσας τάξης. Νά ποῦ βρίσκεται ἡ διάσταση. Αὐτό ἐξαρτᾶται ἀπό τό γεγονός ὅτι μόνο τό προλεταριάτο τραβάει στά σοβαρά γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ὅτι ἡ μικροαστική τάξη τραβάει γι᾽αὐτή μέ ταλαντεύσεις, πράγμα πού τό βλέπαμε πάντα, τό παίρναμε πάντα ὑπόψη μας, καί σ᾽αὐτές τίς ταλαντεύσεις της εἶναι ἐναντίον μας. Αὐτό δέν θά μᾶς κάνει νά ταλαντευτοῦμε καί θά συνεχίσουμε τό δρόμο μας μέ τήν πεποίθηση ὅτι τό μισό προλεταριάτο θά μᾶς ἀκολουθήσει, γιατί ξέρει θαυμάσια ὅτι οἱ ἐργοστασιάρχες ἔκλεψαν τά κλεμμένα μόνο καί μόνο γιά νά μήν τά χρησιμοποιήσει ἡ φτωχολογιά.

῞Οταν μιλᾶνε γιά δικτατορία, γιά Ναπολέοντα Γ΄, γιά ᾽Ιούλιο Καίσαρα κτλ., ὅλα αὐτά εἶναι ρητορικά σχήματα. ᾽Εδῶ μπορεῖ στό ζήτημα αὐτό νά ρίξουν στάχτη στά μάτια τοῦ κόσμου, ὅμως, ἐπιτόπου, σέ κάθε ἐργοστάσιο, σέ κάθε χωριό ξέρουν περίφημα ὅτι στό ζήτημα αὐτό μείναμε πίσω, κανένας

δέν πρόκειται νά ἀμφισβητήσει αὐτό τό σύνθημα, ὁ καθένας ξέρει τί σημαίνει. Δέν μπορεῖ ἐπίσης νά ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐμεῖς θά κατευθύνουμε ὅλες τίς δυνάμεις μας στήν ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς, τοῦ ἐλέγχου καί μιᾶς σωστῆς κατανομῆς.

Ὁ Μπουχάριν μᾶς ἔλεγε: «Ἐγώ διαχωρίζω τίς εὐθύνες μου ἀπό ἐκείνους πού μέ φιλοῦν», καί αὐτοί εἶναι τόσοι πολλοί πού ὁ σύντρ. Μπουχάριν δέν θά μπορέσει νά ξεμπλέξει. Δέν μᾶς λένε τί προτείνουν, γιατί δέν ξέρουν τί νά προτείνουν. Κι᾽ἐσεῖς ξέρετε τί νά προτείνετε; Σᾶς κατηγόρησα καί στόν Τύπο καί στούς λόγους μου. Τό ζήτημα τοῦ διατάγματος γιά τούς σιδηροδρόμους εἴχαμε τήν εὐχαρίστηση νά τό φέρουμε γιά συζήτηση στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη—γι᾽αὐτό γίνεται λόγος στό περιοδικό σας, καί εἶπα πώς, ἄν δέν εἶστε ἐντελῶς ἱκανοποιημένοι ἀπό τό διάταγμα αὐτό, τότε δόστε μας ἕνα νέο διάταγμα. Μά γι᾽αὐτό δέν ἀναφέρεται τίποτε οὔτε στό πρῶτο, οὔτε στό δεύτερο τεῦχος, πού τά δοκίμιά του τά ἔθεσαν εὐγενικά στή διάθεσή μου γιά νά τά διαβάσω, καί στό λόγο τοῦ σ. Μπουχάριν ἐπίσης δέν ἀναφέρεται τίποτε, ἐνῶ ἡ σύμπτωση εἶναι ἀπόλυτη. Καί ὁ σύντρ. Μπουχάριν καί ὁ σύντρ. Μάρτοφ πιάνονται ἀπό τό προσφιλές τους θέμα—τό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους—καί τό ἀναμασᾶνε. Μιλᾶνε γιά δικτατορία τοῦ Ναπολέοντα Γ΄, γιά τόν Ἰούλιο Καίσαρα κτλ., δίνοντας ὕλη γιά ἑκατό τεύχη πού δέν πρόκειται νά διαβαστοῦν. Αὐτό εἶναι ἕνα ζήτημα κάπως πιό ἄμεσο. Ἀφορᾶ τούς ἐργάτες καί τούς σιδηροδρόμους. Καί χωρίς σιδηροδρόμους ὄχι μόνο δέν θά γίνει σοσιαλισμός, ἀλλά καί θά ψοφήσουν ὅλοι ἀπό τήν πείνα σάν τά σκυλιά, τή στιγμή πού ὑπάρχουν γύρω σιτηρά. Ὅλοι τό ξέρουν αὐτό πολύ καλά. Γιατί δέν ἀπάντησαν; Ἐσεῖς κλείνετε τά μάτια. Ρίχνετε στάχτη στά μάτια τῶν ἐργατῶν—οἱ ἄνθρωποι τῆς «Νόβαγια Ζίζν» καί οἱ μενσεβίκοι συνειδητά, ὁ σύντρ. Μπουχάριν ἀπό λάθος—κρύβετε ἀπό τούς ἐργάτες τό κύριο πρόβλημα, ὅταν μιλᾶτε γιά οἰκοδόμηση. Τί μπορεῖ νά χτιστεῖ χωρίς σιδηροδρόμους; Καί ὅταν βλέπω ἕναν ἔμπορο πού μοῦ λέει σέ κάποια συνάντηση ἤ δεξίωση ἀντιπροσωπειῶν ὅτι στήν τάδε σιδηροδρομική γραμμή παρατηρεῖται βελτίωση, τότε αὐτός ὁ ἔπαινος μοῦ εἶναι ἑκατομμύρια φορές πιό πολύτιμος ἀπό 20 ἀποφάσεις κομμουνιστῶν ἤ ὁποιωνδήποτε ἄλλων θέλετε καί ἀπό κάθε εἴδους λόγους.

Κι᾽ὅταν ἄνθρωποι μέ πρακτικό πνεῦμα—μηχανικοί, ἔμποροι κτλ.—λένε: ἄν αὐτή ἡ ἐξουσία βάλει τάξη στούς σιδηροδρόμους ἔστω καί λιγουλάκι, ἔστω καί λίγο, τότε θά ἀναγνωρίσουμε ὅτι εἶναι ἐξουσία. Κι᾽αὐτή ἡ ἐκτίμηση τῆς ἐξουσίας εἶναι

ή σπουδαιότερη άπ'όλες. Γιατί οί σιδηρόδρομοι είναι ό κόμπος, είναι μιά άπό τίς έκδηλώσεις τῆς πιό λαμπρῆς σύνδεσης ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό, ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί στή γεωργία, σύνδεσης στήν ὁποία βασίζεται ὁλοκληρωτικά ὁ σοσιαλισμός. Γιά νά συνδεθοῦν ὅλα αὐτά γιά μιά δράση σχεδιασμένη πρός τό συμφέρον ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ, χρειάζονται οἱ σιδηρόδρομοι.

Ὅλη αὐτή ἡ λογοκοπία γιά δικτατορία κτλ., πού τήν ἐπικροτοῦσαν ὅλοι αὐτοί οἱ Μάρτοφ καί Καρέλιν, καί ἡ ὁποία ἀναμασιέται δυό φορές ἀπό τόν Τύπο τῶν καντέτων, ὅλη αὐτή ἡ λογοκοπία δέν ἔχει κανένα νόημα.

Σᾶς ἀνάφερα σάν παράδειγμα τίς ἐργατικές ἐκεῖνες ὀργανώσεις πού κάνουν αὐτό τό πράγμα καί τόν κρατικό καπιταλισμό ἄλλων ἐπιχειρήσεων, ἄλλων βιομηχανικῶν κλάδων· οἱ καπνεργάτες καί οἱ βυρσοδέψες ἔχουν περισσότερο κρατικό καπιταλισμό ἀπό τούς ἄλλους καί περισσότερη τάξη κι'ἐκεῖ εἶναι πιό ἐξασφαλισμένος ὁ δρόμος πρός τό σοσιαλισμό. Καί αὐτό δέν μπορεῖ νά κρυφτεῖ· δέν ἐπιτρέπεται ἐπίσης νά ξεστομίζονται τέτιες ἀνόητες φράσεις, ὅπως κάνει ὁ Γκέ, λέγοντας πώς μέ τό τουφέκι θά ἀναγκάσει τόν καθένα. Αὐτό εἶναι μεγάλη ἀνοησία καί δείχνει πώς δέν καταλαβαίνει σέ τί χρησιμεύει τό τουφέκι. Ὕστερα ἀπ'αὐτά πού λέει, θά μποροῦσε νά νομίσει κανείς πώς τό τουφέκι εἶναι κακό πράγμα, ἄν δέν εἶναι κακό πράγμα τό κεφάλι τοῦ ἀναρχικοῦ Γκέ. (Χειροκροτήματα.) Τό τουφέκι ἦταν πολύ καλό πράγμα, ὅταν ἔπρεπε νά τουφεκιστεῖ ὁ καπιταλιστής πού μᾶς πολεμοῦσε, ὅταν ἔπρεπε νά πιαστοῦν ἐπ'αὐτοφόρω οἱ κλέφτες καί νά τουφεκιστοῦν. Ὅταν ὅμως ὁ σύντρ. Μπουχάριν εἶπε ὅτι ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού παίρνουν 4000 ρούβλια, ὅτι πρέπει νά τούς στήσει κανείς στόν τοῖχο καί νά τούς τουφεκίσει, δέν εἶχε δίκιο. Ναί, τούς ἀνθρώπους αὐτούς πρέπει νά τούς βροῦμε. Μά δέν ἔχουμε πάρα πολλές θέσεις μέ μισθό 4000 ρούβλια. Αὐτούς τούς τραβᾶνε ἀπ'ὅλες τίς μεριές — ἐμεῖς δέν ἔχουμε εἰδικούς, νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τῆς ὑπόθεσης, νά γιατί πρέπει νά τραβήξουμε 1000 ἀνθρώπους, πρώτης τάξης εἰδικούς στόν κλάδο τους, ἀνθρώπους πού ἐκτιμοῦν τή δουλιά τους, πού ἀγαποῦν τή μεγάλη παραγωγή, γιατί ξέρουν πώς ἐδῶ βρίσκεται ἡ πρόοδος τῆς τεχνικῆς. Καί ὅταν λένε ἐδῶ ὅτι μποροῦμε νά χτίσουμε τό σοσιαλισμό χωρίς νά διδαχτοῦμε ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἐγώ ξέρω πώς αὐτό εἶναι ψυχολογία κατοίκου τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Δέν φανταζόμαστε ἄλλο σοσιαλισμό ἀπό ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἔχει γιά βάση του

ὅλα τά διδάγματα πού ἔβγαλε ὁ μεγάλος καπιταλιστικός πολιτισμός. Σοσιαλισμός χωρίς ταχυδρομεῖα, χωρίς τηλέγραφους, χωρίς μηχανές εἶναι κενή φράση. Δέν μπορεῖ ὅμως νά σαρωθοῦν μιά καί καλή οἱ ἀστικές συνθῆκες καί οἱ ἀστικές συνήθειες, γιά τό σοσιαλισμό χρειάζεται ἡ ὀργάνωση πάνω στήν ὁποία βασίζεται ὅλη ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη καί τεχνική. Νά θυμᾶστε τό τουφέκι γι'αὐτή τή δουλιά εἶναι ἡ μεγαλύτερη βλακεία. 'Από τήν παλλαϊκή ὀργάνωση ἐξαρτᾶται νά πληρώνει ὅλος ὁ πληθυσμός φόρο εἰσοδήματος, νά ἐπιβληθεῖ ἡ ὑποχρεωτική ἐργασία, νά ἐγγραφεῖ ὁ καθένας στούς καταλόγους· ὅσον καιρό δέν θά εἶναι γραμμένος πρέπει νά τόν πληρώνουμε. Αὐτό πού ἔλεγε ὁ Μπουχάριν, ὅτι δηλ. δέν βλέπει νά ὑπάρχει ζήτημα ἀρχῆς, δέν ἔχει καμιά σχέση ἐδῶ. 'Ο Μάρξ προϋπόθετε τήν ἐξαγορά τῆς ἀστικῆς τάξης σάν τάξης. Ἔγραφε γιά τήν 'Αγγλία, ὅταν στήν 'Αγγλία δέν ὑπῆρχε ἰμπεριαλισμός, ὅταν ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα γιά εἰρηνικό πέρασμα στό σοσιαλισμό — αὐτό δέν ἀποτελεῖ καθόλου παραπομπή στόν προηγούμενο σοσιαλισμό[114]. Τώρα δέν πρόκειται γιά τήν ἀστική τάξη, ἀλλά γιά τή χρησιμοποίηση τῶν εἰδικῶν. 'Εγώ ἀνάφερα ἕνα παράδειγμα, μπορεῖ νά παραθέσει κανείς χιλιάδες. 'Εδῶ πρόκειται ἁπλούστατα γιά τή χρησιμοποίηση ὁρισμένων ἀνθρώπων πού μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν, ἤ ἀγοράζοντάς τους μέ μεγάλα ποσά, ἤ μέ τήν ἰδεολογική ὀργάνωση, γιατί ἐδῶ μή ξεχνᾶτε καί τό γεγονός ὅτι πληρώνονται ὅλο τό μισθό τους. Τό ξέρουμε ἀπό τό παράδειγμα πού ἀνάφερα — γιατί ὥς τώρα κάνατε κριτική μόνο μέ τή σιωπή σας, ὅμως καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ξέρουν θαυμάσια ὅτι πληρώνονται μεγάλοι μισθοί, αὐτό τό ξέρουν οἱ ἀριστεροί κομμουνιστές καί οἱ ἄνθρωποι τῆς «Νόβαγια Ζίζν».

Κι'ἐδῶ αὐτοί δέν κάνουν κριτική. Νά ποιά εἶναι ἡ πραγματική τους κριτική γιά τή Σοβιετική ἐξουσία! Ὅταν εἶδαν ὅτι οἱ μηχανικοί τους ἀρχίζουν νά πληρώνονται ἀπό ἑνάμιση χιλιάρικο, σώπασαν. Εἶναι πολύ πιό ὠφέλιμο νά πληρώνει κανείς αὐτούς τούς μηχανικούς. Κι'ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε 'Ιούλιος Καίσαρας, οὔτε δικτατορία. Κι'αὐτό δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά πολιτική διαπαιδαγώγηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Ἄν ὅμως πῶ ὅτι ἀρχίζουμε νά πληρώνουμε ἀπό χίλια πεντακόσια μέ δυό χιλιάδες ρούβλια τό μήνα, αὐτό εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά πίσω. Καί τότε ἐμφανίζονται στή σκηνή καί ὁ 'Ιούλιος Καίσαρας, καί ὁ Ναπολέων Γ΄, καί ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ, καί ὅ,τι ἄλλο θέλετε· ἐνῶ γιά τούς εἰδικούς σας, γιά τούς μηχανικούς σας, οὔτε λέξη, σωπάσατε. Κι'ὅταν λένε, κι'ὅταν ὁ Μπουχάριν

λέει ὅτι αὐτό δέν ἀποτελεῖ παράβαση ἀρχῆς, ἐγώ λέω ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει παράβαση τῶν ἀρχῶν τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ. Τόν κρατικό καπιταλισμό δέν τόν κάνουν τά χρήματα, ἀλλά οἱ κοινωνικές σχέσεις. Ἄν, σύμφωνα μέ τό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους, δίνουμε ἀπό δυό χιλιάδες, αὐτό εἶναι κρατικός καπιταλισμός. Ἄν ὁ σύντρ. Μπουχάριν ἀναφέρθηκε στήν ἀπόφαση τοῦ Τσίμμερβαλντ τό 1915, δέν θά μπορέσει νά ξεφύγει ἀπ᾿αὐτή τήν κακοχωνεμένη θεωρία. Προσπαθεῖστε νά ξεφύγετε σ. Μπουχάριν. Τώρα ὁ σ. Μπουχάριν εἶπε ὅτι ἐγώ κάνω ἐπίθεση ἐνάντια στό μικροαστικό στοιχεῖο.

Δέν ἔκανα ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά ὅταν μιλοῦσα γιά τό μικροαστικό στοιχεῖο. Ἄς ἀφήσουμε τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά—δέν πρόκειται γι᾿αὐτή. Μέσα ὅμως στήν ἀγροτιά ὑπάρχει ἐργαζόμενη ἀγροτιά καί μικροαστική ἀγροτιά πού ζεῖ σάν μικροϊδιοκτήτης σέ βάρος ἄλλων· τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά τήν ἐκμεταλλεύονται ἄλλοι, ἐνῶ αὐτή θέλει νά ζεῖ γιά δικό της λογαριασμό. Γι᾿αὐτό, ἄν ὁρισμένοι ἄρχισαν νά ἀσχολοῦνται μέ ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά, ὁ σύντρ. Καρέλιν δέν ἔχει δίκιο. Ἡ ἀγροτική φτωχολογιά πού δέν κερδίζει τίποτε ἀπό τό κλέψιμο τῶν κλεμμένων εἶναι μέ τό μέρος μας. Ἐκεῖ θά γίνουν δεκτά τά συνθήματά μας. Ξέρουμε θαυμάσια καί βλέπουμε πῶς καταλαβαίνουν στά χωριά τό σύνθημα—κλέβε τά κλεμμένα. Ἄν οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν ἀντιρήσεις ἐναντίον μας πᾶνε ἐκεῖ μέ τήν προπαγάνδα γιά δικτατορία καί μέ τή λογοκοπία γιά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ κτλ., θά μείνουν μόνοι καί δέν θά βροῦν ὑποστήριξη. Τό προλεταριάτο, ἡ μάζα τῆς ἀγροτιᾶς πού εἶναι καταστραμμένη καί ἀπελπισμένη ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἀτομικοῦ νοικοκυριοῦ, θά εἶναι μέ τό μέρος μας, γιατί καταλαβαίνει πολύ καλά πώς δέν μπορεῖς νά κρατήσεις τή Ρωσία ἁπλῶς μέ τή ληστεία. Ὅλοι μας τό ξέρουμε αὐτό καλά, καί ὁ καθένας στόν τόπο του τό βλέπει καί τό αἰσθάνεται.

Ἐδῶ ἐμεῖς συμβαδίζουμε μέ τήν οἰκονομική ἀνάγκη καί τίς διαθέσεις τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Καί γι᾿αὐτό, ὅταν ἡ ἐκφυλισμένη ταξικά διανόηση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ξεσπάει μέ βροντές ἐναντίον μας πρέπει νά εἴμαστε σίγουροι ὅτι, ὅσο καί ἄν μᾶς βρίζουν, αὐτό τό σύνθημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης εἶναι τό μοναδικό σωστό σύνθημα πού οἱ ἐργαζόμενες μάζες πρέπει νά τό καταλάβουν καί νά τό χρησιμοποιοῦν γιά νά ἑδραιώσουμε καί νά ὁλοκληρώσουμε τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τό πρόβλημα αὐτό δέν μπορεῖς νά τό ἀποφύγεις σέ

καμιά ἐργατική συγκέντρωση· θά σᾶς κυνηγᾶνε μέ τό διάταγμα αὐτό, μέ τό πρόβλημα αὐτό, ἐμεῖς δέν ἰσχυριζόμαστε ὅτι εἴμαστε ἀλάνθαστοι, ἔχουμε πολλά διατάγματα ἄσχημα. Διορθῶστε: ἔχετε διάφορα περιοδικά καί ὁμάδες λογίων — πέστε τί τό ἄσχημο ὑπάρχει στό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους· προτείναμε νά γίνει αὐτό στή σύσκεψη τῆς 4 τοῦ 'Απρίλη, καί σήμερα εἶναι ἤδη 29 τοῦ 'Απρίλη, πέρασαν 25 μέρες, καί μιά ὁλόκληρη ὁμάδα ἀπό ἐξαίρετους λογίους σιωπᾶ, γιατί δέν μπορεῖ νά πεῖ τίποτε.

Ξέρετε ὅτι τό διάταγμά μας γιά τούς σιδηροδρόμους ἔπιασε, παρόλα τά λάθη του, πού εἴμαστε ἕτοιμοι νά τά διορθώσουμε, ἔπιασε τό πιό οὐσιαστικό, αὐτό πού χρειάζεται· στηρίζεται στή μάζα ἐκείνη τῶν ἐργατῶν πού εἶναι ὑπέρ τῆς πιό αὐστηρῆς πειθαρχίας, στή μάζα πού πρέπει νά συνενωθεῖ κάτω ἀπό τήν ἐξουσία ἑνός μόνο προσώπου πού τό διορίζουν τά Σοβιέτ καί τό ἀντικαθιστοῦν τά Σοβιέτ καί πού ἀπαιτοῦν στή διάρκεια τῆς δουλιᾶς, τήν ὥρα τῆς ἐργασίας, ἀναντίρρητη ἐκτέλεση μέσα στό προτσές τῆς παραγωγῆς, ὅταν χρειάζεται, ὥστε ἡ μεγάλη παραγωγή νά δουλεύει ρολόι, ὥστε στό διάστημα αὐτό χιλιάδες ἄνθρωποι νά καθοδηγοῦνται μόνο ἀπό μιά θέληση, νά ὑποτάσσονται στήν ἐντολή ἑνός σοβιετικοῦ διευθυντῆ. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Καί γι'αὐτό τό λόγο, τό νά θυμᾶται κανείς τόν Ναπολέοντα καί τόν 'Ιούλιο Καίσαρα σημαίνει εἴτε πώς τρελάθηκε, εἴτε πώς χάθηκε ὁριστικά μέσα στίς γραμμές τῆς τιμοκρατικῆς φιλολογίας, πού δέν κάνει τίποτε ἄλλο, παρά νά βρίζει τούς μπολσεβίκους. Τό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους, σύντροφοι, εἶναι ἕνα βῆμα πού δείχνει ὅτι ἀκολουθήσαμε σωστή γραμμή, ὅτι βρήκαμε τό δρόμο. Καί στό λόγο μου σᾶς εἶπα γιατί πήραμε αὐτό τό δρόμο· δέν συζητήσαμε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων γιά τό μεγάλο Ναπολέοντα καί τόν 'Ιούλιο Καίσαρα, ἀλλά συζητήσαμε ἑκατό φορές πῶς νά διορθώσουμε τούς σιδηροδρόμους, καί ξέρουμε τίς γνῶμες κατά τόπους καί ξέρουμε ἀπό ἕνα σωρό συνομιλίες μέ τίς ὀργανώσεις τῶν σιδηροδρομικῶν ὅτι τό προλεταριακό στοιχεῖο εἶναι μαζί μας, ὅτι θέλει τήν πειθαρχία καί περιμένει τήν ἐπιβολή τῆς τάξης, ὅτι βλέπει πώς πεινᾶνε οἱ ἄνθρωποι στό κέντρο τῆς Ρωσίας, ἐνῶ ὑπάρχουν σιτηρά, ἀπό τήν ἀκαταστασία ὅμως τῶν μεταφορῶν εἶναι δύσκολο νά τά προμηθευτεῖ κανείς.

Ἄν ὡστόσο ὑπάρχουν ἄνθρωποι ταλαντευόμενοι, παραστρατημένοι, μέ μικροαστικό πνεῦμα, πού τούς τρόμαξε ἡ μονοπρόσωπη ἐξουσία, πού τούς πιάνει ὑστερία καί δέν ἔρχον-

ται μαζί μας, γιατί γίνεται αὐτό; Μήπως ἐπειδή ὑπάρχει ἡ δεξιά πτέρυγα, εἴτε ἐπειδή ἔπιασε ὑστερία κυρίως τούς ἀριστερούς ἐσέρους;—ἐδῶ ὑπάρχει πλήρης σύγχυση πού κανένας δέν μπορεῖ νά τήν ξεδιαλύνει, καί γιά νά μήν κάνουμε ἀνώφελες συζητήσεις, λέμε: πάρτε τό βασικό πρόβλημα καί ἐξετάστε το συγκεκριμένα.

Ὅταν μιλᾶνε ἐδῶ γιά συμφιλίωση μέ τήν ἀστική τάξη, ὅπως μιλᾶνε ὁ Καρέλιν καί ὁ Μάρτοφ, αὐτά εἶναι ἀρλοῦμπες. Θά σᾶς θυμίσω πῶς φαντάζεται ὁ Κάουτσκι στήν εἰδική μπροσούρα του τή ζωή τήν ἑπομένη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Θά σᾶς πῶ τί ἔγραφε πάνω-κάτω: οἱ ὀργανωτές τοῦ τράστ δέν θά μείνουν χωρίς δουλιά. Αὐτό τό ἔγραψε ἕνας ἄνθρωπος πού καταλαβαίνει ὅτι τό νά ὀργανώνεις δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους γιά τήν παραγωγή καί τήν κατανομή τῶν προϊόντων δέν εἶναι παιχνιδάκι! Αὐτό τό πράγμα δέν τό μάθαμε καί δέν ἔχουμε ἀπό ποῦ νά τό μάθουμε, οἱ ὀργανωτές ὅμως τοῦ τράστ ξέρουν πώς χωρίς αὐτό δέν θά ὑπάρξει σοσιαλισμός. Κι᾽ ἐμεῖς πρέπει νά τό ξέρουμε αὐτό. Καί γι᾽ αὐτό ὅλα τά λόγια γιά συμβιβασμό καί συμφωνία μέ τήν ἀστική τάξη εἶναι ἀνόητη φλυαρία. Δέν θά μπορέσετε νά ἀναιρέσετε τή θέση τοῦ Κάουτσκι ὅτι τή μεγάλη παραγωγή πρέπει νά τήν ξέρει κανείς ἀπό πείρα.

ΕΞΙ ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ[115]

1. Ἡ διεθνής θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη καί κρίσιμη, γιατί τά πιό βαθιά καί ζωτικά συμφέροντα τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ τόν κάνουν νά ἐπιδιώκει ὄχι μόνο μιά πολεμική ἐπίθεση ἐνάντια στή Ρωσία, ἀλλά καί μιά συνεννόηση γιά τό μοίρασμα τῆς Ρωσίας καί τήν κατάπνιξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Μόνο ἡ ὄξυνση τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς τῶν λαῶν στή Δυτική Εὐρώπη καί ὁ ἰμπεριαλιστικός ἀνταγωνισμός τῆς Ἰαπωνίας καί τῆς Ἀμερικῆς στήν Ἄπω Ἀνατολή παραλύουν ἤ συγκρατοῦν αὐτές τίς τάσεις, καί αὐτό μόνο ἐνμέρει καί μόνο γιά ἕνα ὁρισμένο, πιθανῶς, σύντομο χρονικό διάστημα.

Γι᾽αὐτό, ἀναγκαστικά τακτική τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας πρέπει νά εἶναι, ἀπό τή μιά μεριά, ἡ ἐξαιρετική ἔνταση ὅλων τῶν δυνάμεών της γιά μιά πάρα πολύ γρήγορη οἰκονομική ἄνοδο τῆς χώρας, γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἀμυντικῆς της ἱκανότητας, γιά τή δημιουργία ἰσχυροῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοῦ· ἀπό τήν ἄλλη μεριά, στή διεθνή πολιτική εἶναι ἀπαραίτητη ἡ τακτική τῶν ἑλιγμῶν, τῆς ὑποχώρησης καί τῆς ἀναμονῆς ὥς τή στιγμή πού θά ὡριμάσει ὁριστικά ἡ διεθνής προλεταριακή ἐπανάσταση, ἡ ὁποία ὡριμάζει τώρα πιό γρήγορα ἀπό πρίν σέ μιά ὁλόκληρη σειρά προηγμένων χωρῶν.

2. Σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς 15 τοῦ Μάρτη 1918, στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τή στιγμή αὐτή μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη τό ὀργανωτικό καθῆκον. Αὐτό ἀκριβῶς τό καθῆκον, ὅταν ἐφαρμόζεται σέ μιά νέα καί ἀνώτερη ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων μέ βάση τήν κοινωνικοποιημένη

μεγάλη ἐκμηχανισμένη (ἐργασία) παραγωγή, ἀποτελεῖ τό βασικό περιεχόμενο—καί τό βασικό ὅρο γιά τήν ὁλοκληρωτική νίκη—τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης πού ἄρχισε στή Ρωσία στίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917.

3. Ἀπό καθαρά πολιτική ἄποψη τό οὐσιαστικό στή σημερινή στιγμή εἶναι ὅτι τό καθῆκον νά πείσουμε τήν ἐργαζόμενη Ρωσία γιά τήν ὀρθότητα τοῦ προγράμματος τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τό καθῆκον νά ἀποσπάσουμε τή Ρωσία ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές καί νά τή δόσουμε στούς ἐργαζόμενους, ἔχουν ἐκπληρωθεῖ στίς κύριες καί βασικές γραμμές τους, καί τώρα στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνει τό βασικό καθῆκον: πῶς νά διοικεῖται ἡ Ρωσία. Ἡ ὀργάνωση σωστῆς διοίκησης καί ἀπαρέγκλιτης ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας—αὐτό εἶναι ἐπιτακτικό καθῆκον τῶν Σοβιέτ, αὐτός εἶναι ὅρος γιά τήν ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ κράτους σοβιετικοῦ τύπου, πού δέν ἀρκεῖ νά καθοριστεῖ τυπικά μ᾽ἕνα διάταγμα, πού δέν ἀρκεῖ νά θεσπιστεῖ καί νά καθιερωθεῖ σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας, ἀλλά πρέπει ἀκόμη νά ὀργανωθεῖ πρακτικά καί νά ἐλέγχεται στήν κανονική, καθημερινή διοικητική δουλιά.

4. Στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ τό οὐσιαστικό στή σημερινή στιγμή εἶναι ὅτι ἡ δουλιά μας γιά τήν ὀργάνωση τῆς παλλαϊκῆς καί καθολικῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων καί γιά τήν ἐφαρμογή μιᾶς προλεταριακῆς ρύθμισης τῆς παραγωγῆς ἔχει μείνει πολύ πίσω ἀπό τή δουλιά τῆς ἄμεσης ἀπαλλοτρίωσης τῶν ἀπαλλοτριωτῶν—τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Αὐτό εἶναι τό βασικό γεγονός πού καθορίζει τά καθήκοντά μας.

Αὐτό σημαίνει, ἀπό τή μιά μεριά, ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη μπαίνει σέ νέα φάση, καί συγκεκριμένα: κέντρο βάρους γίνεται ἡ ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου. Μόνο μέ τόν τρόπο αὐτό μποροῦν νά κατοχυρωθοῦν ὅλες οἱ οἰκονομικές κατακτήσεις ἐνάντια στό κεφάλαιο καί ὅλα τά μέτρα γιά τήν ἐθνικοποίηση ὁρισμένων τομέων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, πού ἔχουμε πραγματοποιήσει ἀπό τόν Ὀχτώβρη καί δῶ, καί μόνο μέ τόν τρόπο αὐτό μπορεῖ νά προετοιμαστεῖ ἡ ἀποπεράτωση μέ ἐπιτυχία τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, δηλαδή ἡ ἀπόλυτη σταθεροποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἀπό τό παραπάνω βασικό γεγονός προκύπτει, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ἡ ἐξήγηση γιατί σέ ὁρισμένες περιπτώσεις ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀναγκάστηκε νά κάνει ἕνα βῆμα πρός τά πίσω, ἤ νά

ἔρθει σέ συμβιβασμό μέ τίς ἀστικές τάσεις. Ἕνα τέτιο βῆμα πρός τά πίσω καί μιά τέτια ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές τῆς Κομμούνας τοῦ Παρισιοῦ ἦταν, λ.χ., ἡ πληρωμή μεγάλων μισθῶν σέ πολλούς ἀστούς εἰδικούς. Ἕνας τέτιος συμβιβασμός ἦταν ἡ συμφωνία μέ τούς ἀστικούς συνεταιρισμούς σχετικά μέ τίς ἐνέργειες καί τά μέτρα γιά τή βαθμιαία προσέλκυση ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ στούς συνεταιρισμούς. Ὥσπου ἡ προλεταριακή ἐξουσία δέν θά ἔχει σταθεροποιήσει τελείως τόν παλλαϊκό ἔλεγχο καί τήν καταγραφή, οἱ συμβιβασμοί αὐτοί εἶναι ἀπαραίτητοι καί τό καθῆκον μας εἶναι, χωρίς νά κρύβουμε καθόλου ἀπό τό λαό τά ἀρνητικά τους γνωρίσματα, νά ἐντείνουμε τίς προσπάθειές μας γιά τή βελτίωση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου πού εἶναι τό μοναδικό μέσο καί ὁ μοναδικός τρόπος γιά νά ἐξαλείψουμε ὁλότελα κάθε συμβιβασμό αὐτοῦ τοῦ εἴδους. Τή στιγμή αὐτή εἶναι ἀπαραίτητοι οἱ συμβιβασμοί αὐτοί σάν τό μοναδικό μέσο (μέ τή δική μας καθυστέρηση στήν καταγραφή καί στόν ἔλεγχο) γιά τήν ἐξασφάλιση μιᾶς πιό ἀργῆς, μά καί πιό σταθερῆς κίνησης πρός τά μπρός. Μέ τήν πλήρη ἐφαρμογή τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων παύει νά ὑπάρχει καί ἡ ἀνάγκη γιά τούς συμβιβασμούς αὐτούς.

5. Στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνουν ἰδιαίτερα τά μέτρα γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. Πρέπει νά ὑποστηρίξουμε, νά ἐνισχύσουμε καί νά ἐντείνουμε μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις τά μέτρα πού ἔχουν ἀρχίσει νά παίρνονται πρός αὐτή τήν κατεύθυνση, ἰδιαίτερα ἀπό τά συνδικάτα. Ἐδῶ ἀνήκουν, λ.χ., ἡ καθιέρωση τῆς πληρωμῆς μέ τό κομμάτι, ἡ χρησιμοποίηση πολλῶν ἐπιστημονικῶν καί προοδευτικῶν στοιχείων πού ὑπάρχουν στό σύστημα Τέυλορ, ἡ ἀντιστοιχία τῶν ἀποδοχῶν μέ τά γενικά ἀποτελέσματα τῆς δουλιᾶς τοῦ ἐργοστασίου ἤ μέ τά ἀποτελέσματα τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν σιδηροδρομικῶν καί τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν κτλ. Ἐδῶ ἀνήκει καί ἡ ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας ἀνάμεσα στίς διάφορες παραγωγικές καί καταναλωτικές κομμοῦνες, ἡ ἐπιλογή τῶν ὀργανωτῶν κτλ.

6. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαία γιά τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό καί στήν ἐπανάστασή μας ἡ ἀλήθεια αὐτή ἐπιβεβαιώθηκε ἀπόλυτα στήν πράξη. Ἡ δικτατορία, ὅμως, προϋποθέτει μιά πραγματικά σκληρή καί ἀμείλικτη ἐπαναστατική ἐξουσία γιά νά συντριβοῦν καί οἱ ἐκμεταλλευτές, καί τά κακοποιά στοιχεῖα, ἐνῶ ἡ ἐξουσία

μας εἶναι πάρα πολύ ἤπια. Ἡ ὑποταγή, καί μάλιστα ἡ ἀναντίρρητη ὑποταγή τήν ὥρα τῆς ἐργασίας στίς μονοπρόσωπες ἐντολές τῶν σοβιετικῶν καθοδηγητῶν, τῶν δικτατόρων πού ἔχουν ἐκλεγεῖ ἤ διοριστεῖ ἀπό τά σοβιετικά ὄργανα κι᾽ἔχουν δικτατορική ἐξουσία (ὅπως τό ἀπαιτεῖ, λ.χ., τό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους), ἀπέχει πολύ, πάρα πολύ ἀκόμη ἀπό τό νά ἔχει ἐξασφαλιστεῖ ὅσο χρειάζεται. Ἐδῶ ἐκδηλώνεται ἡ ἐπίδραση τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου, τοῦ στοιχείου τῶν συνηθειῶν, τῶν τάσεων καί τῶν διαθέσεων τοῦ μικροϊδιοκτήτη, πού εἶναι ριζικά ἀντίθετες μέ τήν προλεταριακή πειθαρχία καί τό σοσιαλισμό. Ὅ,τι τό συνειδητό ὑπάρχει στό προλεταριάτο πρέπει νά κατευθύνεται στήν πάλη ἐνάντια στό μικροαστικό αὐτό στοιχεῖο, πού βρίσκει ἐδῶ τόν τρόπο νά ἐκδηλωθεῖ ὄχι μόνο ἄμεσα (στό γεγονός ὅτι ἡ ἀστική τάξη καί τά τσιράκια της: οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι κτλ. ὑποστηρίζουν κάθε ἀντίδραση ἀπέναντι στήν προλεταριακή ἐξουσία), ἀλλά καί ἔμμεσα (στήν ἱστορική ἐκείνη ταλάντευση πού δείχνουν στά κύρια προβλήματα τῆς πολιτικῆς τόσο τό μικροαστικό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, ὅσο καί τό «ἀριστερό κομμουνιστικό» ρεῦμα μέσα στό Κόμμα μας, ρεῦμα πού φτάνει ὥς τίς μεθόδους τῆς μικροαστικῆς ἐπαναστατικότητας καί μιμεῖται τούς ἀριστερούς ἐσέρους).

Σιδερένια πειθαρχία καί δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἐφαρμοσμένη ὥς τό τέλος ἐνάντια στίς μικροαστικές ταλαντεύσεις—αὐτό εἶναι τό γενικό καί συνοπτικό σύνθημα τῆς στιγμῆς.

Γράφτηκε ἀνάμεσα στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη καί στίς 3 τοῦ Μάη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1918 στήν ἐφημερίδα «Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 33

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς δεύτερης ἔκδοσης τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν. «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» ἔκδ. τῆς ΠΚΕΕ, 1918, πού παραβλήθηκε μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ[116]

Δίνεται ἐντολή στά 'Επιτροπάτα Γεωργίας καί 'Επισιτισμοῦ νά πάρουν ἔκτακτα μέτρα γιά τή δυνατή μείωση τῆς ἐλλιποῦς σπορᾶς τῶν ἀνοιξιάτικων σιτηρῶν, γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν κηπευτικῶν καί γιά τήν προετοιμασία τῆς φθινοπωρινῆς σπορᾶς τόσο στά χωράφια τῶν ἀγροτῶν, ὅσο καί μέ τήν ὀργάνωση τῆς κρατικῆς σπορᾶς.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Μάη 1918

Δημοσιεύτηκε (ἐλλιπῶς) στίς 10 τοῦ Μάη 1918 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 91

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1959 στό βιβλίο «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τ. 2.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΤΗΝ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ[117]

Παρακαλῶ νά μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς διαγραφῆς ἀπό τό Κόμμα τῶν μελῶν του πού, ὄντας δικαστές στή δίκη (2. V. 1918) τῶν ἐνόχων δωροληψίας, περιορίστηκαν νά ἐπιβάλουν μιά καταδικαστική ἀπόφαση ἑξάμηνης φυλάκισης, παρόλο πού ἀποδείχτηκε ἡ δωροδοκία καί τήν ὁμολόγησαν οἱ ἔνοχοι.

Εἶναι *αἶσχος* γιά ἕναν κομμουνιστή καί ἕναν ἐπαναστάτη νά βγάζει τέτιες ἐμπαικτικά ἤπιες καί ἐπιεικεῖς ἀποφάσεις, ἀντί νά καταδικάζει μέ τουφεκισμό τούς ἔνοχους δωροληψίας. Οἱ σύντροφοι αὐτοί πρέπει νά *παραπέμπονται* στό δικαστήριο τῆς κοινῆς γνώμης καί *νά διαγράφονται ἀπό τό Κόμμα,* γιατί ἡ θέση τους εἶναι δίπλα στόν Κέρενσκι ἤ στόν Μάρτοφ—καί ὄχι δίπλα στούς ἐπαναστάτες-κομμουνιστές.

Λένιν

4. V. 1918.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΑ «ΑΡΙΣΤΕΡΑ» ΠΑΙΔΙΑΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΙΚΡΟΑΣΤΙΣΜΟ

Δημοσιεύτηκε στίς 9, 10 καί 11 τοῦ Μάη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 88, 89 καί 90 Ὑπογραφή: Ν. Λένιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας», Μόσχα, ἐκδ. «Πριμπόι», 1918, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας καί τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν (Β. Ι. Οὐλιάνοφ). «Παλιά ἄρθρα σέ θέματα παραπλήσια μέ τά καινούργια», Μόσχα, 1922

Ἡ ἔκδοση ἀπό τή μικρή ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» τοῦ περιοδικοῦ τους «Κομμουνίστ» (τεῦχ. 1, 20 τοῦ Ἀπρίλη 1918) καί ἡ δημοσίευση τῶν «θέσεών» τους ἀποτελεῖ θαυμάσια ἐπιβεβαίωση τῶν ὅσων εἶπα στή μπροσούρα μου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»*. Δέν θά μποροῦσε νά φανταστεῖ κανείς πιό λαμπρή ἐπιβεβαίωση—στήν πολιτική φιλολογία—ὅλου τοῦ ἁπλοϊκοῦ τρόπου ὑπεράσπισης τῆς μικροαστικῆς παραλυσίας πού κάποτε κρύβεται πίσω ἀπό «ἀριστερά» συνθήματα. Εἶναι χρήσιμο καί ἀπαραίτητο νά σταθοῦμε στούς συλλογισμούς τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», γιατί εἶναι χαρακτηριστικοί γιά τίς στιγμές πού περνᾶμε· διασαφηνίζουν ἐξαιρετικά καθαρά, ἀπό τήν ἀρνητική πλευρά, τήν «οὐσία» αὐτῆς τῆς στιγμῆς· εἶναι διδακτικοί οἱ συλλογισμοί αὐτοί, γιατί ἔχουμε μπροστά μας τούς καλύτερους ἀπό τούς ἀνθρώπους πού δέν κατάλαβαν τή στιγμή, ἀνθρώπους πού μέ τίς γνώσεις καί τήν ἀφοσίωσή τους στέκουν πολύ, πολύ πιό ψηλά ἀπό τούς *κοινότατους* ἐκπροσώπους τοῦ ἴδιου λάθους, συγκεκριμένα ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους.

I

Σάν πολιτικός παράγοντας, ἤ σάν παράγοντας πού ἔχει τήν ἀξίωση νά παίζει πολιτικό ρόλο, ἡ ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» μᾶς ἔδοσε τίς «θέσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή». Εἶναι μιά καλή μαρξιστική συνήθεια τό νά δίνει κανείς μιά συγκροτημένη καί ὁλοκληρωμένη ἔκθεση τῶν βασικῶν ἀπόψεών του καί τῆς τακτικῆς του. Καί αὐτή ἡ καλή μαρξιστική συνήθεια βοήθησε νά ξεσκεπάσουμε τό λάθος τῶν «ἀριστερῶν» μας, γιατί καί μόνο ἡ προσπάθειά τους νά φέρουν ἐπιχειρήματα —καί ὄχι νά ρητορεύουν—φανερώνει τό ἀστήρικτο τῆς ἐπιχειρηματολογίας τους.

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 165-208. *Ἡ Σύντ.*

Κατά πρῶτο λόγο χτυπᾶνε στά μάτια οἱ πολλοί ὑπαινιγμοί, τά ὑπονοούμενα καί οἱ ὑπεκφυγές σχετικά μέ τό παλιό ζήτημα, ἄν δηλ. ἦταν σωστή ἡ σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Οἱ «ἀριστεροί» δέν τόλμησαν νά βάλουν ἀνοιχτά τό ζήτημα αὐτό καί παραδέρνουν κωμικά, σωριάζοντας τό ἕνα ἐπιχείρημα πάνω στό ἄλλο, ψαρεύοντας συλλογισμούς, ψάχνοντας νά βροῦν λογῆς-λογῆς «ἀφ᾽ἑνός» καί «ἀφ᾽ἑτέρου», ἁπλώνονται μέ τή σκέψη τους σέ ὅλα τά πράγματα καί πολλά ἄλλα, προσπαθώντας νά μή βλέπουν πώς χτυπᾶνε τόν ἴδιο τόν ἑαυτό τους. Οἱ «ἀριστεροί» φροντίζουν νά ἀναφέρουν ὅτι στό συνέδριο τοῦ Κόμματος 12 ψῆφοι ἦταν κατά τῆς εἰρήνης καί 28 ὑπέρ, ἀποσιωποῦν ὅμως διακριτικά τό γεγονός ὅτι στή συνεδρίαση τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἀπό τίς πολλές ἑκατοντάδες ψήφους αὐτοί συγκέντρωσαν λιγότερο ἀπό τό ἕνα δέκατο. Δημιουργοῦν τή «θεωρία» ὅτι ὑπέρ τῆς εἰρήνης ἦταν οἱ «κουρασμένοι καί ἐκφυλισμένοι ταξικά», ὅτι κατά τῆς εἰρήνης «ἦταν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῶν περιοχῶν τοῦ Νότου, πού ἦταν οἰκονομικά πιό ἀνθηρές καί καλύτερα ἐξασφαλισμένες ἀπό σιτηρά»... Πῶς νά μή γελάσει κανείς μ᾽αὐτό; Δέν βγάζουν τσιμουδιά γιά τό Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ψήφισε ὑπέρ τῆς εἰρήνης, δέν λένε οὔτε λέξη γιά τόν κοινωνικό καί τόν ταξικό χαρακτήρα τοῦ τυπικά μικροαστικοῦ καί ἐκφυλισμένου ταξικά πολιτικοῦ συνοθυλεύματος τῆς Ρωσίας (τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων), πού ἦταν κατά τῆς εἰρήνης. Εἶναι ἕνας καθαρά παιδιάστικος τρόπος νά προσπαθοῦν νά καλύψουν μέ μιά διασκεδαστική «ἐπιστημονική» ἐξήγηση τή χρεοκοπία τους, νά καλύψουν τά γεγονότα πού ἡ ἁπλή παράθεσή τους θά ἔδειχνε ὅτι ἀκριβῶς οἱ ἐκφυλισμένες ταξικά «κορυφοῦλες» καί κορυφές τῆς κομματικῆς διανόησης εἶχαν ἀντιρήσεις γιά τήν εἰρήνη καί ἔριχναν συνθήματα γεμάτα ἐπαναστατική μικροαστική λογοκοπία, ὅτι ἀκριβῶς *οἱ μάζες* τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐκμεταλλευόμενων ἀγροτῶν ἔκαναν νά κλειστεῖ ἡ εἰρήνη.

Μέσα ἀπό ὅλες τίς παραπάνω δηλώσεις καί ὑπεκφυγές τῶν «ἀριστερῶν» γιά τό ζήτημα τῆς εἰρήνης καί τοῦ πολέμου, ἡ ἁπλή καί καθαρή ἀλήθεια ἀνοίγει ὡστόσο τό δρόμο της. «῾Η σύναψη εἰρήνης—ἀναγκάστηκαν νά ὁμολογήσουν οἱ συντάκτες τῶν θέσεων—ἐξασθένισε γιά τήν ὥρα τήν τάση τῶν ἰμπεριαλιστῶν γιά διεθνή συναλλαγή» (αὐτό δέν τό διατυπώνουν μέ ἀκρίβεια οἱ «ἀριστεροί», μά δέν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος νά σταθοῦμε στίς ἀνακρίβειες). «῾Η σύναψη εἰρήνης ὁδήγησε στήν ὄξυνση τῶν συγκρούσεων ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις».

Νά ἕνα γεγονός. Νά κάτι πού ἔχει *ἀποφασιστική* σημασία. Νά γιατί ὅσοι ἦταν ἀντίθετοι μέ τή σύναψη εἰρήνης ἦταν ἀντικειμενικά ἕνα παιχνιδάκι στά χέρια τῶν ἰμπεριαλιστῶν, εἶχαν πέσει στήν παγίδα τους. Γιατί ὅσον καιρό δέν θά ἔχει ξεσπάσει μιά διεθνής σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πού νά ἀγκαλιάζει ἀρκετές χῶρες, ἐπανάσταση τόσο δυνατή, ὥστε νά μπορέσει νά νικήσει τό *διεθνή ἰμπεριαλισμό*, τό ἄμεσο καθῆκον τῶν σοσιαλιστῶν πού νίκησαν σέ μιά (ἐξαιρετικά καθυστερημένη) χώρα εἶναι νά *μή* δεχτοῦν τή μάχη μέ τούς γίγαντες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, νά προσπαθοῦν νά ἀποφύγουν τή μάχη, νά περιμένουν τήν ὥρα πού ἡ σύγκρουση τῶν ἰμπεριαλιστῶν μεταξύ τους θά τούς ἀδυνατίσει ἀκόμη πιό πολύ, θά φέρει ἀκόμη πιό κοντά τήν ἐπανάσταση στίς ἄλλες χῶρες. Τήν ἁπλή αὐτή ἀλήθεια δέν τήν κατάλαβαν τό Γενάρη, τό Φλεβάρη καί τό Μάρτη οἱ «ἀριστεροί» μας, φοβοῦνται νά τήν παραδεχτοῦν ἀνοιχτά καί τώρα· αὐτή ἀνοίγει τό δρόμο της μέσα ἀπό ὅλες τίς μπερδεψιές τους: «ἀφ᾽ἑνός, δέν μπορεῖ νά μήν τό ἀναγνωρίσουμε, ἀφ᾽ἑτέρου, πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε».

«Τήν ἐρχόμενη ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι—γράφουν οἱ «ἀριστεροί» στίς θέσεις τους—πρέπει νά ἀρχίσει ἡ κατάρευση τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ συστήματος, κατάρευση πού, σέ περίπτωση νίκης τοῦ γερμανικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στή σημερινή φάση τοῦ πολέμου, μπορεῖ ἁπλῶς νά ἀναβληθεῖ καί νά ἐκδηλωθεῖ τότε μέ ἀκόμη ὀξύτερες μορφές».

Ἡ διατύπωση ἐδῶ εἶναι ἀκόμη πιό παιδιάστικα ἀνακριβής, παρόλα τά πολλά ἐπιστημονικά της κλωθογυρίσματα. Εἶναι χαρακτηριστικό τῶν παιδιῶν «νά καταλαβαίνουν» τήν ἐπιστήμη ἔτσι, σάν νά μπορεῖ αὐτή νά καθορίσει ποιό χρόνο, τήν ἄνοιξη καί τό καλοκαίρι, ἤ τό φθινόπωρο καί τό χειμώνα «πρέπει» «νά ἀρχίσει ἡ κατάρευση».

Εἶναι κωμικές οἱ προσπάθειες νά ζητᾶς νά μάθεις ἐκεῖνο πού δέν μπορεῖ νά μαθευτεῖ. Κανένας σοβαρός πολιτικός δέν θά πεῖ καμιά φορά *πότε* «πρέπει νά ἀρχίσει» ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη κατάρευση τοῦ «συστήματος» (πολύ περισσότερο πού ἡ κατάρευση τοῦ *συστήματος* ἔχει ἀρχίσει καί λόγος γίνεται γιά τή στιγμή πού θά ξεσπάσει *στίς διάφορες* χῶρες). Μέσα ὅμως ἀπό τήν παιδική ἀδυναμία τῆς διατύπωσης ἀνοίγει τό δρόμο της ἡ ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια: τά ξεσπάσματα τῆς ἐπανάστασης σέ ἄλλες, πιό προηγμένες χῶρες εἶναι *πιό κοντά μας* τώρα, ἕνα μήνα μετά τήν «ἀνακωχή» πού ἄρχισε ἀπό τή στιγμή τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης, ἀπ᾽ὅ,τι ἦταν πρίν ἕνα, ἑνάμιση μήνα.

Συνεπῶς;

Συνεπῶς, εἶχαν ἀπόλυτα δίκιο καί δικαιώθηκαν ἤδη ἀπό τήν

ἱστορία ρἱ ὀπαδοί τῆς εἰρήνης, πού προσπαθοῦσαν νά ἐξηγήσουν στούς θιασῶτες τῶν ἐντυπωσιακῶν λόγων ὅτι πρέπει νά ξέρεις νά ὑπολογίζεις τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων καί *νά μή βοηθᾶς* τούς ἰμπεριαλιστές, διευκολύνοντάς τους στή μάχη ἐνάντια στό σοσιαλισμό, ὅταν ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἀκόμη ἀδύνατος καί ὅταν οἱ πιθανότητες τῆς ἔκβασης αὐτῆς τῆς μάχης εἶναι ὁλοφάνερα δυσμενεῖς γιά τό σοσιαλισμό.

Γιά τό συσχετισμό ὅμως τῶν δυνάμεων, γιά τόν ὑπολογισμό τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων δέν μποροῦν νά σκεφτοῦν οἱ δικοί μας οἱ «ἀριστεροί» κομμουνιστές, πού τούς ἀρέσει νά αὐτοκαλοῦνται καί «προλετάριοι» κομμουνιστές, γιατί εἶναι πολύ λίγο προλετάριοι καί πάρα πολύ μικροαστοί. Ἐδῶ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ μαρξισμοῦ καί τῆς μαρξιστικῆς τακτικῆς, ἐνῶ αὐτοί προσπερνοῦν τήν «οὐσία» μέ «μεγαλόστομες» φράσεις σάν τίς παρακάτω:

«...Ἡ στερέωση μέσα στίς μάζες μιᾶς παθητικῆς «ψυχολογίας εἰρήνης» εἶναι ἀντικειμενικό γεγονός τῆς πολιτικῆς στιγμῆς...».

Μά αὐτό εἶναι ἀληθινό μαργαριτάρι! Ὕστερα ἀπό ἕνα τρίχρονο μαρτυρικότατο καί ἀντιδραστικότατο πόλεμο ὁ λαός ἐξασφάλισε, χάρη στή Σοβιετική ἐξουσία καί τή σωστή τακτική της πού δέν χάνεται σέ λογοκοπίες, μιά μικρή-μικρή, ὁλότελα μικρή, ἀσταθή καί καθόλου πλήρη ἀνάπαυλα, ἐνῶ οἱ «ἀριστεροί» διανοουμενίσκοι μέ τή μεγαλοπρέπεια ἑνός αὐτοερωτευμένου Ναρκίσσου ἀποφθέγγονται βαθυστόχαστα: «ἡ στερέωση (!!!) μέσα στίς μάζες (;;;) μιᾶς παθητικῆς (!!!;;;) ψυχολογίας εἰρήνης». Μήπως δέν εἶχα δίκιο, ὅταν εἶπα στό συνέδριο τοῦ Κόμματος ὅτι ἡ ἐφημερίδα ἤ τό περιοδικό τῶν «ἀριστερῶν» δέν ἔπρεπε νά λέγεται «Κομμουνίστ», ἀλλά «Σλιάχτιτς»;*

Μπορεῖ ἄραγε ἕνας κομμουνιστής πού καταλαβαίνει κάπως τίς συνθῆκες ζωῆς καί τήν ψυχολογία τῶν ἐργαζόμενων, τῶν ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, νά κατρακυλήσει ὥς αὐτή τήν ἄποψη τοῦ τυπικοῦ διανοουμένου, τοῦ μικροαστοῦ, τοῦ ἐκφυλισμένου ταξικά, πού ἔχει τή νοοτροπία τοῦ ἀρχοντόπουλου ἤ τοῦ πολωνοῦ εὐγενῆ, πού ἀποκαλεῖ τήν «ψυχολογία εἰρήνης» «παθητική» καί θεωρεῖ τό ξεσπάθωμα μέ χαρτονένιο σπαθί «δράση»; Γιατί αὐτό ἀκριβῶς εἶναι ξεσπάθωμα μέ χαρτονένιο σπαθί, ὅταν δηλαδή οἱ «ἀριστεροί» μας παραγνωρίζουν τό πασίγνωστο γεγονός, πού ἀποδείχτηκε ἀκόμη μιά φορά ἀπό τόν πόλεμο στήν Οὐκρανία, ὅτι οἱ λαοί πού δεινοπάθησαν ἀπό τό

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 22. *Ἡ Σύντ.*

τρίχρονο μακελειό δέν μποροῦν νά πολεμήσουν χωρίς ἀνάπαυλα, ὅτι ὁ πόλεμος, ἄν δέν ὑπάρχουν δυνάμεις νά ὀργανωθεῖ σέ ἐθνική κλίμακα, γεννάει συνεχῶς τήν ψυχολογία τοῦ κατεστραμμένου μικροϊδιοκτήτη καί ὄχι τήν ψυχολογία τῆς προλεταριακῆς σιδερένιας πειθαρχίας. Ἀπό τό περιοδικό «Κομμουνίστ» βλέπουμε σέ κάθε βῆμα ὅτι οἱ «ἀριστεροί» μας δέν ἔχουν ἰδέα γιά τήν προλεταριακή σιδερένια πειθαρχία καί τήν προετοιμασία της, ὅτι εἶναι πέρα γιά πέρα διαποτισμένοι μέ τήν ψυχολογία τοῦ *ἐκφυλισμένου ταξικά* μικροαστοῦ διανοούμενου.

II

Μπορεῖ ὅμως οἱ φράσεις τῶν «ἀριστερῶν» γιά τόν πόλεμο νά μήν εἶναι παρά παιδιάστικα ἁπλῶς καμώματα, πού ἀφοροῦν μάλιστα τό παρελθόν καί γι'αὐτό δέν ἔχουν ἴχνος πολιτικῆς σημασίας; Ἔτσι ὑπερασπίζουν μερικοί τούς «ἀριστερούς» μας. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι σωστό. Ὅταν διεκδικεῖς τήν πολιτική ἡγεσία, πρέπει νά ξέρεις *νά ἐμβαθύνεις* στά πολιτικά προβλήματα, καί ἡ ἔλλειψη αὐτοῦ τοῦ πράγματος μετατρέπει τούς «ἀριστερούς» σέ ἐντελῶς ἀνερμάτιστους κήρυκες τῆς ταλάντευσης πού ἀντικειμενικά ἔχει μόνο μιά σημασία: μέ τίς ταλαντεύσεις τους οἱ «ἀριστεροί» *βοηθᾶνε* τούς ἰμπεριαλιστές νά παρασύρουν τή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας σέ μιά ὁλοφάνερα ἀσύμφορη γι'αὐτή μάχη, *βοηθᾶνε* τούς ἰμπεριαλιστές νά μᾶς ρίξουν στήν παγίδα. Ἀκοῦστε:

«...Ἡ ρωσική ἐργατική ἐπανάσταση δέν μπορεῖ «νά προστατεύσει τόν ἑαυτό της», ἄν ἐγκαταλείψει τό διεθνή ἐπαναστατικό δρόμο, ἄν ἀποφεύγει διαρκῶς τή μάχη καί ὑποχωρεῖ μπροστά στήν ἐπίθεση τοῦ διεθνοῦς κεφαλαίου, ἄν κάνει παραχωρήσεις στό «ντόπιο κεφάλαιο».

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἶναι ἀπαραίτητα: μιά ἀποφασιστική ταξική διεθνής πολιτική, πού νά συνενώνει τή διεθνή ἐπαναστατική προπαγάνδα μέ λόγια καί ἔργα, καί τό δυνάμωμα τῆς ὀργανικῆς σύνδεσης μέ τό διεθνή σοσιαλισμό (καί ὄχι μέ τή διεθνή ἀστική τάξη)...».

Γιά τίς ἐπιθέσεις πού γίνονται ἐδῶ στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς θά μιλήσουμε ἰδιαίτερα. Δέστε ὅμως αὐτό τό ὄργιο τῆς λογοκοπίας—μαζί μέ τή δειλία στήν πράξη—στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ποιά τακτική πρέπει νά ἀκολουθεῖ *ὑποχρεωτικά* ὅποιος δέν θέλει νά εἶναι ὄργανο τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πρόκλησης καί νά πέσει στήν παγίδα στή *δοσμένη* στιγμή; Στό ἐρώτημα αὐτό κάθε πολιτικός πρέπει νά δώσει ξεκάθαρη, κατηγορηματική ἀπάντηση. Ἡ ἀπάντηση τοῦ

κόμματός μας εἶναι γνωστή: *στή δοσμένη* στιγμή πρέπει νά *ὑποχωροῦμε*, νά ἀποφεύγουμε τή μάχη. Οἱ «ἀριστεροί» μας δέν ἀποφασίζουν νά ποῦν τό ἀντίθετο καί πυροβολοῦν στόν ἀέρα: «ἀποφασιστική ταξική διεθνής πολιτική»!!

Αὐτό εἶναι ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν. Θέλετε νά πολεμήσετε τώρα, πέστε το ἀνοιχτά. Δέν θέλετε *νά ὑποχωρήσετε* τώρα, πέστε το ἀνοιχτά. Διαφορετικά, σύμφωνα μέ τόν ἀντικειμενικό σας ρόλο, εἶστε ὄργανο τῆς ἰμπεριαλιστικῆς πρόκλησης. Καί ἡ ὑποκειμενική σας «ψυχολογία» εἶναι ψυχολογία ἑνός λυσσασμένου μικροαστοῦ πού κοκορεύεται καί καυχιέται, νιώθει ὅμως θαυμάσια ὅτι ὁ προλετάριος ἔχει *δίκιο*, ὅταν ὑποχωρεῖ καί προσπαθεῖ νά ὑποχωρεῖ ὀργανωμένα — ὁ προλετάριος ἔχει δίκιο ὅταν ὑπολογίζει ὅτι, ἐφόσον δέν ἔχει ἀκόμη δυνάμεις, πρέπει νά ὑποχωρεῖ (μπροστά στόν ἰμπεριαλισμό τῆς Δύσης καί τῆς ᾿Ανατολῆς) καί ὥς τά Οὐράλια ἀκόμη, γιατί αὐτό ἀποτελεῖ τή *μοναδική* πιθανότητα νά κερδίσει τό παιχνίδι στήν περίοδο πού ὡριμάζει ἡ ἐπανάσταση στή Δύση, ἡ ἐπανάσταση πού δέν «πρέπει» (παρά τίς φλυαρίες τῶν «ἀριστερῶν») νά ἀρχίσει «τήν ἄνοιξη εἴτε τό καλοκαίρι», ἀλλά *μέ τόν κάθε μήνα πού περνάει* γίνεται ὅλο καί πιό κοντινή καί πιό πιθανή.

Οἱ «ἀριστεροί» δέν ἔχουν «δική» τους πολιτική· δέν *τολμᾶνε* νά δηλώσουν ὅτι ἡ ὑποχώρηση εἶναι *τώρα* ἄχρηστη. Στριφογυρίζουν καί λοξοδρομοῦν, παίζοντας μέ τά λόγια, ἀνακινοῦν τό ζήτημα τῆς «ἀδιάκοπης» ἀποφυγῆς τῆς μάχης στή θέση τοῦ ζητήματος τῆς ἀποφυγῆς τῆς μάχης στή *δοσμένη στιγμή*. Ξαπολᾶνε σαπουνόφουσκες: «διεθνής ἐπαναστατική προπαγάνδα μέ ἔργα»!! Τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό δέν μπορεῖ νά σημαίνει παρά ἕνα ἀπό τά δυό: εἴτε εἶναι νοζντριοφισμός, εἴτε εἶναι ἐπιθετικός πόλεμος γιά τήν ἀνατροπή τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ. Μιά τέτια ἀνοησία δέν μπορεῖ νά εἰπωθεῖ ἀνοιχτά, καί γι᾿αὐτό οἱ «ἀριστεροί» κομμουνιστές, γιά νά ἀποφύγουν τή γελοιοποίησή τους μπροστά σέ κάθε συνειδητό προλετάριο, ἀναγκάζονται νά καταφεύγουν σέ ἠχηρές καί κενότατες φράσεις: ποιός ξέρει, ἴσως κάποιος ἀπρόσεκτος ἀναγνώστης νά μήν ἀντιληφθεῖ τί ἀκριβῶς σημαίνει ἡ φράση: «διεθνής ἐπαναστατική προπαγάνδα μέ ἔργα».

Εἶναι γνώρισμα τῆς ἐκφυλισμένης ταξικά μικροαστικῆς διανόησης νά πετάει δεξιά καί ἀριστερά ἠχηρές φράσεις. Οἱ ὀργανωμένοι προλετάριοι κομμουνιστές θά ἐπιβάλουν γι᾿αὐτή τή «συμπεριφορά» μιά τιμωρία, ἀσφαλῶς ὄχι μικρότερη ἀπό κοροϊδία καί διώξιμο ἀπό κάθε ὑπεύθυνη θέση. Πρέπει νά λέμε

στίς μάζες άπλά, καθαρά καί ἀνοιχτά τήν πικρή ἀλήθεια: εἶναι δυνατό, καί μάλιστα πιθανό, νά ἐπικρατήσει ἀκόμη μιά φορά τό φιλοπόλεμο κόμμα στή Γερμανία (μέ τήν ἔννοια ὅτι θά περάσει ἀμέσως σέ ἐπίθεση ἐναντίον μας) καί ἡ Γερμανία μαζί μέ τήν 'Ιαπωνία μέ μιά ἐπίσημη εἴτε σιωπηλή συμφωνία νά μᾶς μοιραστοῦν καί νά μᾶς πνίξουν. 'Η τακτική μας, ἄν δέν θέλουμε νά ἀκούσουμε τούς φωνακλάδες εἶναι: νά περιμένουμε, νά ἀναβάλλουμε, νά ἀποφεύγουμε τή μάχη, νά ὑποχωροῦμε. Ἄν κάνουμε πέρα τούς φωνακλάδες καί «σφιχτοῦμε», δημιουργώντας μιά πραγματικά σιδερένια, πραγματικά προλεταριακή, πραγματικά κομμουνιστική πειθαρχία, ἔχουμε σοβαρές ἐλπίδες νά κερδίσουμε πολλούς μῆνες. Καί τότε, ὑποχωρώντας ἀκόμη (στή χειρότερη περίπτωση) καί ὥς τά Οὐράλια, *κάνουμε πιό εὔκολη* γιά τό σύμμαχό μας (τό διεθνές προλεταριάτο) τή δυνατότητα νά μᾶς βοηθήσει, τή δυνατότητα «νά καλύψει» (γιά νά ἐκφραστοῦμε μέ τή γλώσσα τῶν ἀθλητῶν) τήν ἀπόσταση πού χωρίζει τήν ἔναρξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκρήξεων ἀπό τήν ἐπανάσταση.

Αὐτή καί μόνο αὐτή ἡ τακτική δυναμώνει στήν πράξη τή σύνδεση τοῦ ἑνός τμήματος τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ, πού βρέθηκε προσωρινά ἀπομονωμένο, μέ τά ἄλλα τμήματα, ἐνῶ ἀπ'ὅσα λέτε ἐσεῖς, φίλτατοι «ἀριστεροί κομμουνιστές», δέν προκύπτει, γιά νά ποῦμε τήν ἀλήθεια, παρά μόνο «ἕνα δυνάμωμα τῆς ὀργανικῆς σύνδεσης» τῆς μιᾶς ἠχηρῆς φράσης μέ μιάν ἄλλη ἠχηρή φράση. Κακό πράγμα αὐτή ἡ «ὀργανική σύνδεση»!

Καί θά σᾶς ἐξηγήσω, φίλτατοι, γιατί πάθατε αὐτό τό ἀτύχημα: γιατί ἐσεῖς τά συνθήματα τῆς ἐπανάστασης περισσότερο τά ἀποστηθίζετε καί τά θυμόσαστε καί λιγότερο τά μελετᾶτε. Γι' αὐτό τίς λέξεις «ἄμυνα τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας» τίς βάζετε σέ εἰσαγωγικά, πού, ἴσως, θά πρέπει νά σημαίνουν τήν ἀπόπειρα νά εἰρωνευτεῖτε, στήν πράξη ὅμως δείχνουν τή θολούρα πού ἔχετε στό κεφάλι σας. Ἔχετε συνηθίσει νά θεωρεῖτε τόν «ἀμυνιτισμό» κάτι τό ἀπαίσιο καί ἀποκρουστικό, τό θυμηθήκατε καί τό μάθατε καλά, τό ἐπαναλάβατε ἀπέξω μέ τόσο ζῆλο, ὥστε μερικοί ἀπό σᾶς κατάντησαν νά λένε τόν παραλογισμό ὅτι τάχα ἡ ἄμυνα τῆς πατρίδας στήν ἰμπεριαλιστική *ἐποχή* εἶναι πράγμα ἀπαράδεκτο (πραγματικά εἶναι ἀπαράδεκτη μόνο σ'ἕνα ἰμπεριαλιστικό, ἀντιδραστικό πόλεμο πού διεξάγεται ἀπό τήν ἀστική τάξη). 'Εσεῖς, ὅμως, δέν καλοσκεφθήκατε γιατί καί πότε ὁ «ἀμυνιτισμός» εἶναι ἀπαίσιος.

Τό νά ἀναγνωρίζεις τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας σημαίνει νά ἀναγνωρίζεις ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι νόμιμος καί δίκαιος.

Νόμιμος καί δίκαιος ἀπό ποιά ἄποψη; Μόνο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου καί τῆς πάλης του γιά τήν ἀπελευθέρωσή του· ἄλλη ἄποψη δέν παραδεχόμαστε. Ἄν τόν πόλεμο τόν διεξάγει ἡ τάξη τῶν ἐκμεταλλευτῶν γιά νά ἑδραιώσει τήν κυριαρχία της σάν τάξη, ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ἐγκληματικός καί ὁ «ἀμυνιτισμός» σ'ἕναν *τέτιο* πόλεμο ἀποτελεῖ βρωμιά καί προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἄν τόν πόλεμο τόν διεξάγει τό προλεταριάτο πού νίκησε στή χώρα του τήν ἀστική τάξη, τόν διεξάγει γιά νά ἑδραιώσει καί νά ἀναπτύξει τό σοσιαλισμό, τότε ὁ πόλεμος εἶναι νόμιμος καί «ἱερός».

Ἐμεῖς εἴμαστε ἀμυνίτες ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917 κι'ἐδῶ. Πολλές φορές τό εἶπα αὐτό ἐντελῶς συγκεκριμένα καί δέν θά τολμήσετε νά τό ἀμφισβητήσετε. Ἀκριβῶς γιά τό «δυνάμωμα τῆς σύνδεσης» μέ τό διεθνή σοσιαλισμό εἶναι *ὑποχρεωτική* ἡ ὑπεράσπιση τῆς *σοσιαλιστικῆς* πατρίδας. Καταστρέφει τή σύνδεση μέ τό διεθνή σοσιαλισμό ὅποιος θά ἀντιμετώπιζε μέ ἐπιπολαιότητα τήν ἄμυνα τῆς χώρας, ὅπου ἔχει νικήσει τό προλεταριάτο. Ὅταν ἐκπροσωπούσαμε τήν καταπιεζόμενη τάξη, δέν ἀντιμετωπίζαμε ἐπιπόλαια τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἀρνιόμασταν ἀπό ἄποψη ἀρχῶν μιά τέτια ὑπεράσπιση. Ὅταν γίναμε οἱ ἐκπρόσωποι τῆς κυρίαρχης τάξης πού ἄρχισε νά ὀργανώνει τό σοσιαλισμό, ἀπαιτοῦμε ἀπ'ὅλους νά ἀντιμετωπίζουν *σοβαρά* τήν ἄμυνα τῆς χώρας. Ἀντιμετωπίζω σοβαρά τήν ἄμυνα τῆς χώρας σημαίνει ὅτι προετοιμάζομαι γερά καί παίρνω αὐστηρά ὑπόψη μου τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων. Ἄν οἱ δυνάμεις εἶναι ὁλοφάνερα λίγες, τότε τό κυριότερο μέσο ἄμυνας εἶναι *ἡ ὑποχώρηση στά ἐνδότερα τῆς χώρας* (ὅποιος θά τό θεωροῦσε αὐτό μόνο στή δοσμένη περίπτωση μιά παρατραβηγμένη διατύπωση, μπορεῖ νά διαβάσει τί γράφει ὁ γέρο-Κλάουζεβιτς, ἕνας ἀπό τούς μεγάλους στρατιωτικούς συγγραφεῖς, γιά τά ἀποτελέσματα τῶν διδαγμάτων τῆς ἱστορίας σχετικά μ'αὐτό). Ὅμως οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» δέν κάνουν οὔτε ἕναν ὑπαινιγμό πού νά δείχνει ὅτι κατάλαβαν τή σημασία πού ἔχει τό πρόβλημα τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων.

Ὅταν εἴμασταν ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ἐχθροί τοῦ «ἀμυνιτισμοῦ» εἴχαμε δικαίωμα νά γελᾶμε μέ ὅσους ἤθελαν «νά διαφυλάξουν» τήν πατρίδα τους πρός τό συμφέρον τάχα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὅταν ἀποκτήσαμε τό δικαίωμα νά εἴμαστε προλετάριοι ἀμυνίτες, ἀλλάζει ριζικά ὅλη ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Τό καθῆκον μας εἶναι νά ὑπολογίζουμε μέ τή μεγαλύτερη σύνεση τίς δυνά-

μεις, νά σταθμίζουμε πάρα πολύ προσεκτικά τό ζήτημα, ἄν ὁ σύμμαχός μας (τό διεθνές προλεταριάτο) θά προλάβει νά μᾶς βοηθήσει. Τό συμφέρον τοῦ κεφαλαίου εἶναι νά συντρίψει τόν ἐχθρό (τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο) τμηματικά, ὅσο καιρό δέν ἔχουν ἀκόμη ἑνωθεῖ (στήν πράξη, δηλ. ἀρχίζοντας τήν ἐπανάσταση) οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Τό συμφέρον τό δικό μας εἶναι νά κάνουμε τό πᾶν, νά ἐκμεταλλευόμαστε καί τήν ἐλάχιστη πιθανότητα γιά νά ἀναβάλουμε τήν ἀποφασιστική μάχη ὥς τή στιγμή (ἤ «ὥς ὕστερα» ἀπό τή στιγμή) αὐτῆς τῆς συνένωσης τῶν ἐπαναστατικῶν τμημάτων τοῦ μεγάλου διεθνοῦς στρατοῦ.

III

Ἄς περάσουμε στά ἀτυχήματα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» μας στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς. Δύσκολο εἶναι νά μή χαμογελάσεις, διαβάζοντας στίς θέσεις γιά τήν *τρέχουσα* στιγμή φράσεις σάν κι᾽αὐτές:

«...Ἡ σχεδιασμένη χρησιμοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς πού διασώθηκαν εἶναι νοητή μόνο στά πλαίσια μιᾶς πιό ἀποφασιστικῆς κοινωνικοποίησης»... «ὄχι συνθηκολόγηση μέ τήν ἀστική τάξη καί τούς μικροαστούς διανοούμενους τσιράκια της, ἀλλά συντριβή τῆς ἀστικῆς τάξης καί ὁριστικό τσάκισμα τοῦ σαμποτάζ...».

Οἱ καημένοι οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», πόσο μεγάλη ἀποφασιστικότητα ἔχουν... καί πόσο λίγη κρίση! Τί σημαίνει τοῦτο δῶ: «ἡ πιό ἀποφασιστική κοινωνικοποίηση»;

Μπορεῖ νά εἶναι κανείς ἀποφασιστικός ἤ ἀναποφάσιστος στό ζήτημα τῆς ἐθνικοποίησης, τῆς δήμευσης. Ἐδῶ ὅμως εἶναι ἡ οὐσία, ὅτι δέν ἀρκεῖ ἀκόμη καί ἡ μεγαλύτερη «ἀποφασιστικότητα» στόν κόσμο γιά τό πέρασμα *ἀπό* τήν ἐθνικοποίηση καί τή δήμευση *στήν* κοινωνικοποίηση. Τό ἀτύχημα γιά τούς «ἀριστερούς» μας εἶναι ὅτι μ᾽αὐτό τόν ἀφελή, παιδιάστικο συνδυασμό τῶν λέξεων: «πιό ἀποφασιστική... κοινωνικοποίηση» δείχνουν ὅτι ἀγνοοῦν τελείως τήν οὐσία τοῦ ζητήματος, τήν οὐσία τῆς «τρέχουσας» στιγμῆς. Τό ἀτύχημα γιά τούς «ἀριστερούς» εἶναι ὅτι δέν πρόσεξαν τήν ἴδια τήν οὐσία τῆς «τρέχουσας στιγμῆς», τοῦ περάσματος ἀπό τίς δημεύσεις (γιά τήν ἐφαρμογή τους τό κύριο προσόν ἑνός πολιτικοῦ εἶναι ἡ ἀποφασιστικότητα) στήν κοινωνικοποίηση (καί γιά τήν ἐφαρμογή της ἀπαιτεῖται ἀπό τήν ἐπανάσταση ἕνα *ἄλλο* προσόν).

Χτές ἡ οὐσία τῆς τρέχουσας στιγμῆς ἦταν νά ἐθνικοποιοῦμε, νά δημεύουμε, νά χτυπᾶμε καί νά συντρίβουμε τήν ἀστική τάξη,

νά τσακίζουμε τό σαμποτάζ ὅσο μπορεῖ πιό ἀποφασιστικά. Σήμερα μόνο οἱ τυφλοί δέν βλέπουν ὅτι ἐμεῖς περισσότερο ἐθνικοποιήσαμε, δημεύσαμε, χτυπήσαμε καί τσακίσαμε, *ἀπ'ὅ,τι μπορέσαμε νά καταμετρήσουμε.* Καί ἡ κοινωνικοποίηση ἀκριβῶς κατά τοῦτο ξεχωρίζει ἀπό τήν ἁπλή δήμευση: ὅτι μποροῦμε νά δημεύουμε μέ μόνη τήν «ἀποφασιστικότητα» χωρίς νά ἔχουμε τήν ἱκανότητα νά καταγράφουμε σωστά καί νά κατανέμουμε σωστά, *δέν μποροῦμε ὅμως νά κοινωνικοποιήσουμε, ἄν δέν ἔχουμε αὐτή τήν ἱκανότητα.*

Ἡ ἱστορική μας προσφορά ἦταν ὅτι εἴμασταν χτές (καί θά εἴμαστε καί αὔριο) ἀποφασιστικοί στίς δημεύσεις, στή συντριβή τῆς ἀστικῆς τάξης, στό τσάκισμα τοῦ σαμποτάζ. Τό νά γράφεις γι'αὐτό στίς «θέσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή» σημαίνει ὅτι ἔχεις γυρισμένο τό πρόσωπό σου στό παρελθόν καί δέν καταλαβαίνεις τό πέρασμα στό μέλλον.

...«Ὁριστικό τσάκισμα τοῦ σαμποτάζ»... Βρῆκαν κι'αὐτοί ἕνα καθῆκον! Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ σαμποταριστές ἔχουν ἀρκετά «τσακιστεῖ» στή χώρα μας. Μᾶς λείπει ἕνα ὁλότελα, μά ὁλότελα ἄλλο πράγμα: *ὁ ὑπολογισμός* ποῦ καί ποιούς σαμποταριστές πρέπει νά χρησιμοποιοῦμε, μᾶς λείπει ἡ ὀργάνωση τῶν δυνάμεών *μας* γιά νά παρακολουθεῖ, ἅς ποῦμε, ἕνας μπολσεβίκος καθοδηγητής ἤ ἐλεγκτής ἑκατοντάδες σαμποταριστές πού μπαίνουν στήν ὑπηρεσία μας. Σ'αὐτή τήν κατάσταση πραγμάτων τό νά πετᾶς τίς φράσεις «πιό ἀποφασιστική κοινωνικοποίηση», «συντριβή», «ὁριστικό τσάκισμα» σημαίνει νά λές ἄλλα ἀντ' ἄλλων. Χαρακτηριστικό τοῦ μικροαστοῦ ἐπαναστάτη εἶναι ὅτι δέν ἀντιλαμβάνεται πώς γιά τό σοσιαλισμό δέν εἶναι ἀρκετή ἡ συντριβή, τό τσάκισμα κτλ.—αὐτό εἶναι ἀρκετό γιά τό μικροϊδιοκτήτη πού λυσσομανάει ἐνάντια στό μεγάλο ἰδιοκτήτη—ὁ προλετάριος ὅμως ἐπαναστάτης δέν θά ἔπεφτε ποτέ σ'ἕνα τέτιο λάθος.

Ἄν τά λόγια αὐτά πού παραθέσαμε προκαλοῦν τό χαμόγελο, τότε ἡ ἀνακάλυψη τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ὅτι τή Σοβιετική Δημοκρατία, ἐξαιτίας τῆς «δεξιᾶς μπολσεβίκικης παρέκκλισης», τήν ἀπειλεῖ τάχα ὁ κίνδυνος «μιᾶς ἐξέλιξης πρός τόν κρατικό καπιταλισμό», προκαλεῖ πιά πραγματικά ὁμηρικά γέλια. 'Αλήθεια, λοιπόν, μπορεῖ νά πεῖ κανείς, μᾶς τρόμαξαν! Καί μέ πόσο ζῆλο ἐπαναλαβαίνουν οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» στίς θέσεις τους καί στά ἄρθρα τους τήν τρομερή αὐτή ἀνακάλυψη...

Δέν σκέφτηκαν ὅμως ὅτι ὁ κρατικός καπιταλισμός θά ἦταν *ἕνα βῆμα πρός τά μπρός* σέ σύγκριση μέ τήν κατάσταση πραγμά-

των πού ὑπάρχει σήμερα στή Σοβιετική μας Δημοκρατία. Ἄν, λ.χ., ὕστερα ἀπό ἕξι μῆνες ἐγκαθιδρυόταν στή χώρα μας ὁ κρατικός καπιταλισμός, αὐτό θά ἦταν τεράστια ἐπιτυχία καί ἡ πιό σίγουρη ἐγγύηση ὅτι ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο θά ἑδραιωθεῖ στή χώρα μας ὁριστικά καί θά γίνει ἀκατανίκητος ὁ σοσιαλισμός.

Φαντάζομαι μέ πόση εὐγενική ἀγανάκτηση θά γυρίσει ἀλλοῦ τό πρόσωπό του ὁ «ἀριστερός κομμουνιστής», ἀκούγοντας αὐτά τά λόγια, καί τί «ἐξουθενωτική κριτική» θά κάνει μπροστά στούς ἐργάτες ἐνάντια στή «δεξιά μπολσεβίκικη παρέκκλιση». Πῶς; Στή Σοβιετική *σοσιαλιστική* Δημοκρατία τό πέρασμα στόν κρατικό *καπιταλισμό* θά ἦταν ἕνα βῆμα πρός τά μπρός;.. Μήπως αὐτό δέν ἀποτελεῖ προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ;

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ρίζα τοῦ *οἰκονομικοῦ* λάθους τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Καί γι᾿αὐτό τό λόγο πρέπει νά μιλήσουμε πιό διεξοδικά ἀκριβῶς γιά τοῦτο τό σημεῖο.

Πρῶτο, οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» δέν κατάλαβαν τί ἀκριβῶς εἶναι αὐτό τό *πέρασμα* ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, πού μᾶς δίνει τό δικαίωμα καί τή βάση νά λεγόμαστε σοσιαλιστική Δημοκρατία τῶν Σοβιέτ.

Δεύτερο, φανερώνουν τό μικροαστισμό τους ἀκριβῶς γιατί *δέν βλέπουν* ὅτι τό μικροαστικό στοιχεῖο εἶναι ὁ *κύριος* ἐχθρός τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας.

Τρίτο, ἐπισείοντας τόν μπαμπούλα τοῦ «κρατικοῦ καπιταλισμοῦ» ἀποδείχνουν πώς δέν καταλαβαίνουν τή διαφορά, ἀπό οἰκονομική ἄποψη, τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους ἀπό τό ἀστικό.

Ἄς ἐξετάσουμε καί τίς τρεῖς αὐτές ἀπόψεις.

Δέν ὑπῆρξε ἀκόμη, μοῦ φαίνεται, ἄνθρωπος πού νά καταπιάστηκε μέ τό πρόβλημα τῆς οἰκονομίας τῆς Ρωσίας καί νά μήν παραδέχτηκε τό μεταβατικό χαρακτήρα αὐτῆς τῆς οἰκονομίας. Κανένας κομμουνιστής δέν ἀρνήθηκε, μοῦ φαίνεται, καί τό γεγονός ὅτι ἡ ἔκφραση σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία σημαίνει ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀποφάσισε νά πραγματοποιήσει τό πέρασμα στό σοσιαλισμό καί δέν σημαίνει καθόλου πώς παραδέχτηκε ὅτι ἡ νέα οἰκονομική τάξη πραγμάτων εἶναι σοσιαλιστική.

Τί σημαίνει ὅμως ἡ λέξη πέρασμα; Μήπως δέν σημαίνει, ὁσοναφορᾶ τήν οἰκονομία, ὅτι στό σημερινό καθεστώς ὑπάρχουν στοιχεῖα, κομμάτια, κομματάκια *καί* τοῦ καπιταλισμοῦ *καί* τοῦ σοσιαλισμοῦ; Ὅλοι παραδέχονται ὅτι ὑπάρχουν. Δέν σκέπτονται ὅμως ὅλοι, ὅσοι τό παραδέχονται αὐτό, ποιά ἀκριβῶς εἶναι τά στοιχεῖα τῶν διάφορων τύπων τοῦ κοινωνικο-οἰκονομι-

κοῦ συστήματος, πού ὑπάρχουν στή Ρωσία. Κι'ἐδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία τοῦ προβλήματος.

Ἄς ἀπαριθμήσουμε τά στοιχεῖα αὐτά:

1) ἡ πατριαρχική, δηλαδή σέ σημαντικό βαθμό φυσική, ἀγροτική οἰκονομία·

2) ἡ μικρή ἐμπορευματική παραγωγή (ἐδῶ ἀνήκει ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν ἀπό ἐκείνους πού πουλᾶνε σιτηρά)·

3) ὁ ἰδιωτικός καπιταλισμός·

4) ὁ κρατικός καπιταλισμός·

5) ὁ σοσιαλισμός.

Ἡ Ρωσία εἶναι τόσο μεγάλη καί παρουσιάζει τέτια ποικιλία, πού ὅλοι αὐτοί οἱ διάφοροι τύποι τοῦ κοινωνικο-οἰκονομικοῦ συστήματος συμπλέκονται σ'αὐτή. Καί αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἰδιομορφία τῆς κατάστασης.

Μπαίνει τό ἐρώτημα, ποιά στοιχεῖα ἐπικρατοῦν; Εἶναι καθαρό ὅτι σέ μιά μικροαγροτική χώρα ἐπικρατεῖ καί δέν μπορεῖ παρά νά ἐπικρατεῖ τό μικροαστικό στοιχεῖο· ἡ πλειοψηφία, καί μάλιστα ἡ τεράστια πλειοψηφία, τῶν γεωργῶν εἶναι μικροί ἐμπορευματοπαραγωγοί. Τό περίβλημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ (μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, ἐλεγχόμενοι ἐπιχειρηματίες καί ἔμποροι, ἀστοί συνεταιριστές) τό σπάζουν σέ μᾶς πότε ἐδῶ καί πότε ἐκεῖ οἱ *κερδοσκόποι*, καί τό κύριο ἀντικείμενο τῆς κερδοσκοπίας εἶναι τά *σιτηρά*.

Ἡ βασική πάλη διεξάγεται ἀκριβῶς σ'αὐτό τόν τομέα. Ἀνάμεσα σέ ποιούς γίνεται αὐτή ἡ πάλη, ἄν χρησιμοποιήσουμε τήν ὁρολογία τῶν οἰκονομικῶν κατηγοριῶν, ὅπως ὁ «κρατικός καπιταλισμός»; Ἀνάμεσα στήν 4η καί 5η βαθμίδα μέ τή σειρά πού τίς ἀπαρίθμησα πιό πάνω; Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἐδῶ δέν παλεύει ὁ κρατικός καπιταλισμός ἐνάντια στό σοσιαλισμό, ἀλλά ἡ μικροαστική τάξη καί ὁ ἰδιωτικός καπιταλισμός παλεύουν μαζί, ἀπό κοινοῦ καί ἐνάντια στόν κρατικό καπιταλισμό, καί ἐνάντια στό σοσιαλισμό. Ἡ μικροαστική τάξη ἀντιστέκεται σέ *κάθε* κρατική παρέμβαση, καταγραφή καί ἔλεγχο τόσο κρατικο-καπιταλιστική, ὅσο καί κρατικο-σοσιαλιστική. Αὐτό εἶναι *ἕνα* πραγματικό γεγονός ἐντελῶς ἀναμφισβήτητο καί στή μή κατανόησή του βρίσκεται ἡ ρίζα τοῦ οἰκονομικοῦ λάθους τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Ὁ κερδοσκόπος, ὁ αἰσχροκερδής στό ἐμπόριο, ὁ ὑπονομευτής τοῦ μονοπωλίου — νά ποιός εἶναι ὁ κύριος «ἐσωτερικός» ἐχθρός μας, ὁ ἐχθρός τῶν οἰκονομικῶν μέτρων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἄν πρίν ἀπό 125 χρόνια μποροῦσε ἀκόμη νά συγχωρεθεῖ ἡ τάση τῶν

γάλλων μικροαστῶν, τῶν πιό φανατικῶν καί πιό είλικρινῶν ἐπαναστατῶν, νά νικήσουν τούς κερδοσκόπους μέ ἐκτελέσεις ὁρισμένων, λίγων «ἐκλεκτῶν» καί μέ πύρινους λόγους, τώρα ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἀπό ὁποιουσδήποτε ἀριστερούς ἐσέρους μέ καθαρά λογοκοπική ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος, προκαλεῖ σέ κάθε συνειδητό ἐπαναστάτη μόνο ἀηδία ἤ ἀποστροφή. Ξέρουμε πολύ καλά ὅτι ἡ οἰκονομική βάση τῆς κερδοσκοπίας εἶναι τό ἐξαιρετικά πλατύ στή Ρωσία στρῶμα τῶν μικροϊδιοκτητῶν καί ὁ ἰδιωτικός καπιταλισμός πού ἔχει στόν *κάθε* μικροαστό τόν πράκτορά του. Ξέρουμε ὅτι ἑκατομμύρια πλοκάμια αὐτῆς τῆς μικροαστικῆς ὕδρας ἀγκαλιάζουν, πότε δῶ καί πότε ἐκεῖ, ὁρισμένα στρώματα ἐργατῶν, ὅτι *ἀντί τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου* ἡ κερδοσκοπία εἰσχωρεῖ σέ ὅλους τούς πόρους τῆς κοινωνικῆς-οἰκονομικῆς μας ζωῆς.

Ὅποιος δέν τό βλέπει αὐτό δείχνει ἀκριβῶς μέ τήν τυφλαμάρα του ὅτι εἶναι αἰχμάλωτος τῶν μικροαστικῶν προλήψεων. Τέτιοι ἀκριβῶς εἶναι οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» μας, πού στά λόγια (καί στήν πιό είλικρινή πεποίθησή τους, βέβαια), εἶναι ἀμείλικτοι ἐχθροί τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἐνῶ στήν πράξη αὐτή καί μόνο βοηθοῦν, αὐτή καί μόνο ὑπηρετοῦν, καί μόνο τήν ἄποψή της ἐκφράζουν, ὅταν ὠρύονταν—*τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918!!* —ἐνάντια... στόν «κρατικό καπιταλισμό»! Λένε ἄλλα ἀντ' ἄλλων!

Ὁ μικροαστός ἔχει ἕνα ἀπόθεμα ἀπό λεφτουδάκια, κάμποσες χιλιάδες, πού τά οἰκονόμησε μέ «θεμιτά» καί προπάντων μέ ἀθέμιτα μέσα τόν καιρό τοῦ πολέμου. Αὐτός ὁ οἰκονομικός τύπος εἶναι χαρακτηριστικός, καί ἀποτελεῖ τή βάση τῆς κερδοσκοπίας καί τοῦ ἰδιωτικοῦ καπιταλισμοῦ. Τά λεφτά αὐτά εἶναι ἕνας τίτλος πού τοῦ δίνει τό δικαίωμα νά παίρνει ἀπό τόν κοινωνικό πλοῦτο, καί τό στρῶμα τῶν μικροϊδιοκτητῶν, πού ὁ ἀριθμός τους ἀνέρχεται σέ πολλά ἑκατομμύρια, κρατάει γερά αὐτόν τόν τίτλο, τόν κρύβει ἀπό τό «κράτος», μή πιστεύοντας σέ κανένα σοσιαλισμό ἤ κομμουνισμό, «περιμένοντας νά περάσει» ἡ προλεταριακή θύελλα. Ἤ θά βάλουμε κάτω ἀπό τόν ἔλεγχό *μας* καί τήν καταγραφή *μας* αὐτό τό μικροαστό (θά μπορέσουμε νά τό κάνουμε, ἄν ὀργανώσουμε τή φτωχολογιά, δηλαδή τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ ἤ τῶν μισοπρολετάριων γύρω ἀπό τή συνειδητή προλεταριακή πρωτοπορία), ἤ αὐτός θά ἀνατρέψει τή ἐργατική μας ἐξουσία ἀναπόφευκτα καί ἀναπότρεπτα, ὅπως ἀνέτρεψαν τήν ἐπανάσταση οἱ Ναπολέοντες καί οἱ Καβενιάκ, πού ξεφύτρωσαν ἀκριβῶς πάνω σ' αὐτό τό ἔδαφος τῆς μικροϊδιο-

κτησίας. Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα. Μόνο οἱ ἀριστεροί ἐσέροι δέν βλέπουν, πίσω ἀπό τή λογοκοπία γιά τήν «ἐργαζόμενη» ἀγροτιά, αὐτή τήν ἁπλή καί καθαρή ἀλήθεια, ποιός ὅμως παίρνει στά σοβαρά τούς ἀριστερούς ἐσέρους πού πνίγηκαν στή λογοκοπία; Ὁ μικροαστός πού φυλάει τίς χιλιαδοῦλες εἶναι ἐχθρός τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, καί αὐτές τίς χιλιαδοῦλες θέλει νά τίς ἀξιοποιήσει ἀποκλειστικά γιά τόν ἑαυτό του, ἐνάντια στή φτωχολογιά, ἐνάντια σέ κάθε παγκρατικό ἔλεγχο, καί τό ἄθροισμα αὐτῶν τῶν χιλιάρικων δίνει μιά βάση ἀπό πολλά δισεκατομμύρια ρούβλια στήν κερδοσκοπία πού ὑπονομεύει τή σοσιαλιστική μας οἰκοδόμηση. Ἄς ὑποθέσουμε πώς ὁρισμένος ἀριθμός ἐργατῶν δίνει μέσα σέ μερικές μέρες ἕνα σύνολο ἀξιῶν πού ἐκφράζεται μέ τόν ἀριθμό 1000. Ἄς ὑποθέσουμε ἀκόμη ὅτι 200 ἀπό τό ποσό αὐτό χάνεται σέ μᾶς χάρη στή μικρή κερδοσκοπία, χάρη στίς διάφορες κλεψιές καί τήν «παράκαμψη» τῶν σοβιετικῶν διαταγμάτων καί τῶν σοβιετικῶν ἐντολῶν ἀπό τούς μικροϊδιοκτῆτες. Κάθε συνειδητός ἐργάτης θά πεῖ: ἄν θά μποροῦσα νά δόσω 300 ἀπό τά χίλια γιά νά δημιουργηθεῖ καλύτερη τάξη καί ὀργάνωση, θά ἔδινα εὐχαρίστως τριακόσια ἀντί διακόσια, γιατί μέ τή Σοβιετική ἐξουσία θά εἶναι πολύ εὔκολο καθῆκον νά ἐλαττωθεῖ κατόπιν αὐτό τό «χαράτσι», ἄς ποῦμε, ὥς τά ἑκατό ἤ ὥς τά πενήντα, ὅταν θά ἔχει μπεῖ τάξη καί ὀργάνωση, ὅταν θά ἔχει τσακιστεῖ ὁριστικά ἡ ὑπονόμευση ἀπό τούς μικροϊδιοκτῆτες κάθε κρατικοῦ μονοπωλίου.

Αὐτό τό ἁπλό παράδειγμα μέ ἀριθμούς — πού σκόπιμα ἔχει ἁπλουστευτεῖ στό ἔπακρο γιά νά εἶναι πιό κατανοητό — ἐξηγεῖ τό *συσχετισμό* τῆς σημερινῆς κατάστασης, τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ. Οἱ ἐργάτες ἔχουν στά χέρια τους τήν κρατική ἐξουσία, ἔχουν ἀπόλυτα τή νομική δυνατότητα «νά πάρουν» ὅλο τό χιλιάρικο, δηλαδή νά μή δόσουν οὔτε καπίκι, ἄν δέν ἔχει σοσιαλιστικό προορισμό. Αὐτή ἡ νομική δυνατότητα, πού στηρίζεται στό πραγματικό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στούς ἐργάτες, εἶναι ἕνα στοιχεῖο τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Τά στοιχεῖα ὅμως τῶν μικροϊδιοκτητῶν καί τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου ὑπονομεύουν μέ πολλούς τρόπους τή νομική ὑπόσταση, μπάζουν λαθραῖα τήν κερδοσκοπία, ματαιώνουν τήν ἐφαρμογή τῶν σοβιετικῶν διαταγμάτων. Ὁ κρατικός καπιταλισμός θά ἦταν ἕνα γιγάντιο βῆμα πρός τά μπρός, *ἀκόμη καί ἄν* (κι᾿ ἐγώ ἐπίτηδες πῆρα ἕνα τέτιο ἀριθμητικό παράδειγμα γιά νά τό ἀποδείξω χτυπητά) θά πληρώναμε *περισσότερα* ἀπ᾿ ὅ,τι τώρα, γιατί ἀξίζει νά πληρώνεις γιά τήν «ἐπιστήμη», γιατί αὐτό εἶναι

ὠφέλιμο στούς ἐργάτες, γιατί ἡ νίκη ἐνάντια στήν ἀταξία, στήν καταστροφή, στό σαμποτάρισμα εἶναι τό σπουδαιότερο ἀπό ὅλα, γιατί ἡ συνέχιση τῆς ἀναρχίας τῶν μικροϊδιοκτητῶν ἀποτελεῖ τόν πιό μεγάλο, τόν πιό φοβερό κίνδυνο πού (ἄν δέν τόν νικήσουμε) *ἀσφαλῶς* θά μᾶς χαντακώσει, ἐνῶ ἡ καταβολή μεγάλου φόρου στόν κρατικό καπιταλισμό ὄχι μονάχα δέν θά μᾶς χαντακώσει, ἀλλά καί θά μᾶς ὁδηγήσει ἀπό τόν πιό σίγουρο δρόμο στό σοσιαλισμό. Ἡ ἐργατική τάξη, πού ἔχει μάθει πῶς νά ὑπερασπίζεται τήν κρατική τάξη ἀπό τόν ἀναρχισμό τῶν μικροϊδιοκτητῶν, πού ἔχει μάθει πῶς νά ρυθμίζει τή μεγάλη, σέ παγκρατική κλίμακα ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς πάνω στίς ἀρχές τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, θά ἔχει τότε—μέ συγχωρεῖτε γιά τήν ἔκφραση—ὅλα τά ἀτού στά χέρια της καί ἡ σταθερότητα τοῦ σοσιαλισμοῦ θά εἶναι ἐξασφαλισμένη.

Ὁ κρατικός καπιταλισμός εἶναι *οἰκονομικά* ἀσύγκριτα πιό ψηλά ἀπό τή σημερινή οἰκονομία μας, αὐτό εἶναι τό πρῶτο.

Καί δεύτερο, δέν παρουσιάζει τίποτε τό φοβερό γιά τή Σοβιετική ἐξουσία, γιατί τό Σοβιετικό κράτος εἶναι ἕνα κράτος ὅπου εἶναι ἐξασφαλισμένη ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῆς φτωχολογιᾶς. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» δέν κατάλαβαν αὐτές τίς ἀναμφισβήτητες ἀλήθειες, πού δέν θά τίς καταλάβει, βέβαια, ποτέ ἕνας «ἀριστερός ἐσέρος», ὁ ὁποῖος γενικά δέν μπορεῖ νά συναρμολογήσει στό κεφάλι του κανενός εἴδους σκέψεις πάνω στήν πολιτική οἰκονομία· αὐτές ὅμως τίς ἀλήθειες *θά εἶναι ἀναγκασμένος* νά τίς παραδεχτεῖ ὁ κάθε μαρξιστής. Μέ τόν ἀριστερό ἐσέρο δέν ἀξίζει τόν κόπο νά ἀνοίξεις συζήτηση, εἶναι ἀρκετό νά τόν δείξεις μέ τό δάχτυλο σάν «ἀποκρουστικό παράδειγμα» ἀερολόγου, μέ τόν «ἀριστερό κομμουνιστή» ὅμως *πρέπει* νά συζητήσουμε, γιατί ἐδῶ τό λάθος τό κάνουν μαρξιστές, καί ἡ ἀνάλυση τοῦ λάθους τους θά βοηθήσει τήν *ἐργατική* τάξη νά βρεῖ τό σωστό δρόμο.

IV

Γιά νά ξεκαθαρίσουμε περισσότερο τό ζήτημα, ἄς φέρουμε πρῶτα-πρῶτα ἕνα πολύ συγκεκριμένο παράδειγμα κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅλοι ξέρετε ποιό εἶναι αὐτό τό παράδειγμα: ἡ Γερμανία. Ἐδῶ ἔχουμε τήν «τελευταία λέξη» τῆς σύγχρονης μεγάλης καπιταλιστικῆς τεχνικῆς καί τῆς σχεδιομετρικῆς ὀργάνωσης, *πού εἶναι ὑποταγμένη στόν ἰμπεριαλισμό τῶν τσιφλικάδων καί ἀστῶν*. Βγάλτε τίς ὑπογραμμισμένες λέξεις, βάλτε ἀντί τή λέξη

κράτος στρατιωτικό, τσιφλικάδικο, ἀστικό, ἰμπεριαλιστικό, *πάλι* τή λέξη *κράτος*, ἀλλά κράτος ἄλλου κοινωνικοῦ τύπου, ἄλλου ταξικοῦ περιεχομένου, κράτος *σοβιετικό*, δηλαδή προλεταριακό, καί θά ἔχετε *ὅλο* τό σύνολο τῶν ὅρων πού μᾶς δίνουν τό σοσιαλισμό.

῾Ο σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ χωρίς τή μεγάλη καπιταλιστική τεχνική, βασισμένη στήν τελευταία λέξη τῆς νεότατης ἐπιστήμης, χωρίς τή σχεδιομετρική κρατική ὀργάνωση πού ὑποτάσσει δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους στήν αὐστηρότατη τήρηση ἑνιαίου κανόνα· στήν παραγωγή καί στήν κατανομή τῶν προϊόντων. Γι᾽αὐτό μιλούσαμε πάντα ἐμεῖς οἱ μαρξιστές καί δέν ἀξίζει τόν κόπο νά χάσουμε οὔτε δυό δευτερόλεπτα γιά συζήτηση μέ ἀνθρώπους πού δέν κατάλαβαν *ἀκόμη* καί αὐτό τό πράγμα (τούς ἀναρχικούς καί τούς μισούς ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους).

Ταυτόχρονα ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ χωρίς τήν κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου στό κράτος: καί αὐτό ἐπίσης εἶναι ἀξίωμα. Καί ἡ ἱστορία (ἀπ᾽αὐτή κανένας, ἐκτός ἴσως ἀπό τούς μενσεβίκους χοντροκέφαλους πρώτης κατηγορίας, δέν περίμενε νά δόσει ὁμαλά, ἥσυχα, εὔκολα καί ἁπλά ἕνα «ὁλοκληρωμένο» σοσιαλισμό) τράβηξε τόσο ἰδιόμορφα, ὥστε *γέννησε* τό 1918 δυό ξεχωριστά μισαδάκια τοῦ σοσιαλισμοῦ, τό ἕνα δίπλα στό ἄλλο ἀκριβῶς σάν δυό μελλοντικούς νεοσσούς μέσα στό ἴδιο τσόφλι τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ. ῾Η Γερμανία καί ἡ Ρωσία ἐνσάρκωσαν τό 1918 κατά τόν πιό παραστατικό τρόπο τήν ὑλική πραγματοποίηση τῶν οἰκονομικῶν, παραγωγικῶν καί κοινωνικο-οἰκονομικῶν ὅρων τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί τῶν πολιτικῶν του ὅρων, ἀπό τό ἄλλο.

Μιά νικηφόρα προλεταριακή ἐπανάσταση στή Γερμανία θά ἔσπαζε ἀμέσως, μέ πολύ μεγάλη εὐκολία, κάθε τσόφλι τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ (πού δυστυχῶς εἶναι φτιαγμένο ἀπό τό καλύτερο ἀτσάλι καί γι᾽αὐτό δέν σπάζει μέ τίς προσπάθειες *κάθε*... νεοσσοῦ), θά πραγματοποιοῦσε στά σίγουρα τή νίκη τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ χωρίς δυσκολίες ἤ μέ ἐλάχιστες δυσκολίες —ἄν, βέβαια, τή «δυσκολία» τή μετρήσουμε μέ τό κοσμοϊστορικό μέτρο καί ὄχι μέ τό μικροαστικό-χειροτεχνικό μέτρο.

᾽Εφόσον ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία ἀργεῖ ἀκόμη «νά γεννηθεῖ», τό καθῆκον μας εἶναι νά διδασκόμαστε τόν κρατικό καπιταλισμό τῶν γερμανῶν, νά ἀφομοιώνουμε *μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις* αὐτό τόν καπιταλισμό, νά μή διστάζουμε νά χρησιμο-

ποιήσουμε *δικτατορικές* μεθόδους γιά νά ἐπιταχύνουμε αὐτή τήν ἀφομοίωση ἀκόμη περισσότερο ἀπ'ὅ,τι ἐπιτάχυνε ὁ Πέτρος τήν ἀφομοίωση τοῦ τρόπου ζωῆς τῆς Δύσης ἀπό τή βάρβαρη Ρωσία, χωρίς νά ὑποχωροῦμε μπροστά στά βάρβαρα μέσα πάλης ἐνάντια στή βαρβαρότητα. Ἄν ἀνάμεσα στούς ἀναρχικούς καί στούς ἀριστερούς ἐσέρους (τυχαῖα θυμήθηκα τούς λόγους τοῦ Καρέλιν καί τοῦ Γκέ στήν ΚΕΕ) ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἱκανοί νά σκέπτονται σάν τόν Νάρκισσο, λέγοντας ὅτι δέν ταιριάζει, δά, σέ μᾶς, τούς ἐπαναστάτες, «νά διδασκόμαστε» ἀπό τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό, τότε πρέπει νά ποῦμε ἕνα πράγμα: θά χανόταν ἀνεπανόρθωτα (καί θά τῆς ἄξιζε ἀπόλυτα) ἡ ἐπανάσταση πού θά ἔπαιρνε στά σοβαρά τέτιους ἀνθρώπους.

Στή Ρωσία ἐπικρατεῖ τώρα ἀκριβῶς ὁ μικροαστικός καπιταλισμός, καί ἀπ'αὐτόν *ἕνας καί μόνο δρόμος* ὁδηγεῖ *καί* στό μεγάλο κρατικό καπιταλισμό, *καί* στό σοσιαλισμό, ὁ δρόμος *μέσα ἀπό ἕνα καί μόνο* ἐνδιάμεσο σταθμό, πού λέγεται «παλλαϊκή καταγραφή καί ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν προϊόντων». Ὅποιος δέν τό καταλαβαίνει αὐτό, κάνει ἀσυγχώρητο οἰκονομικό λάθος, εἴτε γιατί δέν ξέρει τά πραγματικά γεγονότα, δέν βλέπει αὐτό πού ὑπάρχει, δέν εἶναι σέ θέση νά δεῖ κατά πρόσωπο τήν ἀλήθεια, εἴτε γιατί περιορίζεται σέ μιά ἀφηρημένη ἀντιπαράθεση τοῦ «καπιταλισμοῦ» μέ τό «σοσιαλισμό» καί δέν ἐμβαθύνει στίς συγκεκριμένες μορφές καί στίς βαθμίδες αὐτοῦ τοῦ περάσματος πού γίνεται τώρα στή χώρα μας. Ἄς ποῦμε παρενθετικά ὅτι αὐτό εἶναι τό ἴδιο θεωρητικό λάθος πού ἔκανε τούς καλύτερους ἀνθρώπους ἀπό τό στρατόπεδο τῆς «Νόβαγια Ζίζν» καί τῆς «Βπεριόντ» νά τά χάσουν: οἱ χειρότεροι καί οἱ μεσαῖοι ἀπό αὐτούς σέρνονται ἀπό κουταμάρα καί ἀδυναμία χαρακτήρα στήν οὐρά τῆς ἀστικῆς τάξης, τρομαγμένοι ἀπ'αὐτή· οἱ καλύτεροί τους δέν κατάλαβαν ὅτι οἱ δάσκαλοι τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν μιλοῦσαν τοῦ κάκου γιά ὁλόκληρη μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό καί δέν ὑπογράμμιζαν στά χαμένα τά «μακρόχρονα κοιλοπονήματα» τῆς νέας κοινωνίας, καί αὐτή ἡ νέα κοινωνία ἀποτελεῖ καί πάλι μιά ἀφηρημένη ἔννοια, πού δέν μπορεῖ νά πάρει σάρκα καί ὀστά μέ ἄλλο τρόπο, παρά μέ μιά σειρά ποικιλόμορφες, ἀτελεῖς, συγκεκριμένες προσπάθειες νά δημιουργηθεῖ τοῦτο ἤ ἐκεῖνο τό σοσιαλιστικό κράτος.

Ἀκριβῶς ἐπειδή ἀπό τή σημερινή οἰκονομική κατάσταση τῆς Ρωσίας δέν μποροῦμε νά προχωρήσουμε παραπέρα χωρίς νά περάσουμε ἀπό ἐκεῖνο *πού εἶναι κοινό* καί στόν κρατικό καπιταλισμό καί στό σοσιαλισμό (ἀπό τήν παλλαϊκή καταγρα-

φή καί τόν ἔλεγχο), τό νά φοβερίζεις τούς ἄλλους καί τόν ἑαυτό σου μέ τήν «ἐξέλιξη *πρός τήν κατεύθυνση* τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ» («Κομμουνίστ», τεῦχ. 1, σελ. 8, στήλη 1), ἀποτελεῖ καθαρή θεωρητική ἀνοησία. Αὐτό σημαίνει ἀκριβῶς νά ἀπομακρύνεσαι μέ τή σκέψη «πρός μιά κατεύθυνση» ἔξω ἀπό τόν πραγματικό δρόμο τῆς «ἐξέλιξης», νά μήν καταλαβαίνεις αὐτό τό δρόμο. Στήν πράξη αὐτό ἰσοδυναμεῖ μέ τό νά τραβᾶς πίσω πρός τό μικροϊδιοκτητικό καπιταλισμό.

Γιά νά πειστεῖ ὁ ἀναγνώστης ὅτι αὐτή τήν «ὑψηλή» ἐκτίμηση τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ δέν τή δίνω μόνο τώρα, ἀλλά τήν ἔδινα καί *πρίν* καταληφθεῖ ἡ ἐξουσία ἀπό τούς μπολσεβίκους, ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ νά παραθέσω τό παρακάτω ἀπόσπασμα ἀπό τήν μπροσούρα μου «Ἡ καταστροφή πού μᾶς ἀπειλεῖ καί πῶς πρέπει νά τήν καταπολεμήσουμε», πού γράφτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917:

«...Γιά δοκιμάστε ὅμως νά βάλετε *στή θέση* τοῦ κράτους τῶν γιοῦνκερ καί τῶν καπιταλιστῶν, στή θέση τοῦ κράτους τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν τό *ἐπαναστατικό-δημοκρατικό* κράτος, δηλαδή τό κράτος πού καταλύει ἐπαναστατικά *κάθε λογῆς* προνόμια, πού δέν φοβᾶται νά πραγματοποιήσει ἐπαναστατικά τόν πιό πλήρη δημοκρατισμό; Θά δεῖτε ὅτι σ'ἕνα πραγματικά ἐπαναστατικό-δημοκρατικό κράτος ὁ κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός σημαίνει ἀναπότρεπτα καί ἀναπόφευκτα ἕνα βῆμα ἤ μᾶλλον βήματα πρός τό σοσιαλισμό!

...Γιατί ὁ σοσιαλισμός δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά τό ἄμεσο βῆμα πρός τά μπρός, πέρα ἀπό τό κρατικο-καπιταλιστικό μονοπώλιο.

...Ὁ κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός εἶναι ἡ πληρέστερη *ὑλική* προετοιμασία τοῦ σοσιαλισμοῦ, εἶναι τά *πρόθυρά* του, εἶναι τό σκαλοπατάκι ἐκεῖνο τῆς ἱστορικῆς κλίμακας, πού ἀνάμεσα σ'αὐτό καί στό σκαλοπατάκι, πού λέγεται σοσιαλισμός, δέν *ὑπάρχουν ἄλλα ἐνδιάμεσα σκαλοπάτια*» (σελ. 27 καί 28)*.

Σημειῶστε ὅτι αὐτά γράφτηκαν ἐπί Κέρενσκι, ὅτι ἐδῶ *δέν* πρόκειται γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, *οὔτε* γιά τό σοσιαλιστικό κράτος, ἀλλά γιά ἕνα κράτος «ἐπαναστατικό-δημοκρατικό». Μήπως δέν εἶναι καθαρό ὅτι *ὅσο πιό ψηλά* ἀνεβήκαμε σ'αὐτό τό πολιτικό σκαλοπατάκι, *ὅσο πιό πλήρη* ἐνσαρκώσαμε στά Σοβιέτ τό σοσιαλιστικό κράτος καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, *τόσο λιγότερο* μᾶς ἐπιτρέπεται νά

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 191, 192, 193. *Ἡ Σύντ.*

φοβόμαστε τόν «κρατικό καπιταλισμό»; Μήπως δέν εἶναι καθαρό ὅτι *ἀπό ὑλική*, οἰκονομική καί παραγωγική ἄποψη δέν βρισκόμαστε ἀκόμη στά «πρόθυρα» τοῦ σοσιαλισμοῦ; Καί ὅτι ἀλλιώτικα, ἄν δέν διαβεῖς ἀπό τά «πρόθυρα», πού δέν τά φτάσαμε ἀκόμη, δέν θά μπεῖς στήν πόρτα τοῦ σοσιαλισμοῦ;

'Απ'ὅποια πλευρά καί ἄν ἐξετάσεις τό ζήτημα, τό συμπέρασμα εἶναι τό ἴδιο: ὁ συλλογισμός τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» γιά τόν «κρατικό καπιταλισμό», πού τάχα μᾶς ἀπειλεῖ, ἀποτελεῖ καθαρό οἰκονομικό λάθος καί χειροπιαστή ἀπόδειξη ὅτι αὐτοί εἶναι πέρα γιά πέρα αἰχμάλωτοι τῆς μικροαστικῆς ἰδεολογίας ἀκριβῶς.

V

'Εξαιρετικά διδακτικό εἶναι ἐπίσης καί τό παρακάτω περιστατικό.

Στή συζήτηση πού εἴχαμε στήν ΚΕΕ μέ τό σ. Μπουχάριν*, αὐτός παρατήρησε, ἀνάμεσα στ'ἄλλα, ὅτι στό ζήτημα τῶν μεγάλων μισθῶν πού δίνονται στούς εἰδικούς, «ἐμεῖς» (προφανῶς: ἐμεῖς, οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές») βρισκόμαστε «δεξιότερα ἀπό τόν Λένιν», γιατί δέν βλέπουμε ἐδῶ καμιά ὑποχώρηση ἀπό τίς ἀρχές, ἔχοντας ὑπόψη τά λόγια τοῦ Μάρξ ὅτι σέ ὁρισμένες συνθῆκες τό πιό ἐνδεδειγμένο γιά τήν ἐργατική τάξη θά ἦταν «νά ἀποζημιώσει τή συμμορία αὐτή»[118] (συγκεκριμένα τή συμμορία τῶν καπιταλιστῶν, δηλ. *νά ἐξαγοράσει* ἀπό τήν ἀστική τάξη τή γῆ, τίς φάμπρικες, τά ἐργοστάσια καί τά ἄλλα μέσα παραγωγῆς).

Αὐτή ἡ ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσα παρατήρηση δείχνει, πρῶτο, ὅτι ὁ Μπουχάριν βρίσκεται δυό κεφάλια ψηλότερα ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους καί τούς ἀναρχικούς, ὅτι κόλλησε στίς φράσεις ὄχι ἐντελῶς ἀνεπανόρθωτα, ἀλλά, ἀντίθετα, προσπαθεῖ νά ἐμβαθύνει στίς *συγκεκριμένες* δυσκολίες τοῦ περάσματος— τοῦ βασανιστικοῦ καί δύσκολου περάσματος—ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό.

Δεύτερο, ἡ παρατήρηση αὐτή ἀποκαλύπτει ἀκόμη πιό παραστατικά τό λάθος τοῦ Μπουχάριν.

Πραγματικά. 'Εμβαθύνετε στή σκέψη τοῦ Μάρξ.

Τό ζήτημα ἀφοροῦσε τήν 'Αγγλία τῆς δεκαετίας 1870-1880, τήν περίοδο πού ὁ προμονοπωλιακός καπιταλισμός βρισκόταν στό ἀπόγειό του, μιά χώρα πού εἶχε τότε τή λιγότερη στρατο-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 272-274. *Ἡ Σύντ.*

κρατία καί γραφειοκρατία, μιά χώρα πού εἶχε τότε τίς περισσότερες πιθανότητες γιά μιά «εἰρηνική» νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ μέ τήν ἔννοια τῆς «ἀποζημίωσης» τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τούς ἐργάτες. Καί ὁ Μάρξ ἔλεγε: σέ ὁρισμένες συνθῆκες οἱ ἐργάτες δέν θά ἀρνηθοῦν καθόλου νά ἀποζημιώσουν τήν ἀστική τάξη. Ὁ Μάρξ δέν ἔδενε τά χέρια του—οὔτε τά χέρια τῶν μελλοντικῶν παραγόντων τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης—ὅσοναφορᾶ τίς μορφές, τίς μεθόδους καί τούς τρόπους τῆς ἐπανάστασης, γιατί καταλάβαινε θαυμάσια τί ὄγκος νέων προβλημάτων θά παρουσιαστεῖ τότε, πῶς θά ἀλλάξει ὅλη ἡ κατάσταση στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης, πόσο *συχνά* καί *ἔντονα* θά ἀλλάζει ἡ κατάσταση στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης.

Λοιπόν, καί στή Σοβιετική Ρωσία, *μετά* ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο, *μετά* τή συντριβή τῆς στρατιωτικῆς καί σαμποταριστικῆς ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν—μήπως δέν εἶναι ἐξόφθαλμο ὅτι δημιουργήθηκαν *ὁρισμένες* συνθῆκες σάν κι᾽αὐτές πού θά μποροῦσαν νά δημιουργηθοῦν πρίν ἀπό μισό αἰώνα στήν Ἀγγλία, ἄν ἄρχιζε τότε νά περνᾶ εἰρηνικά στό σοσιαλισμό; Ἡ ὑποταγή τῶν καπιταλιστῶν στούς ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας θά μποροῦσε τότε νά ἐξασφαλιστεῖ ἀπό τά ἑξῆς περιστατικά: (1) ἀπό τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν, τῶν προλετάριων, μέσα στόν πληθυσμό, γιατί δέν ὑπῆρχε ἀγροτιά (στήν Ἀγγλία στή δεκαετία 1870-1880 ὑπῆρχαν σημάδια πού ἐπέτρεπαν νά ἐλπίζει κανείς ὅτι ὁ σοσιαλισμός θά σημειώσει ἐξαιρετικά γρήγορες ἐπιτυχίες ἀνάμεσα στούς ἐργάτες γῆς)· (2) ἀπό τή θαυμάσια ὀργάνωση τοῦ προλεταριάτου στά συνδικάτα (ἡ Ἀγγλία ἦταν τότε ἡ πρώτη χώρα τοῦ κόσμου στόν τομέα αὐτό)· (3) ἀπό τό ὑψηλό σχετικά πολιτιστικό ἐπίπεδο τοῦ προλεταριάτου, πού εἶχε διαπαιδαγωγηθεῖ μέ μιά μακραίωνη ἀνάπτυξη τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας· (4) ἀπό τή μακρόχρονη συνήθεια τῶν θαυμάσια ὀργανωμένων καπιταλιστῶν τῆς Ἀγγλίας—τότε ἦταν οἱ καλύτερα ὀργανωμένοι καπιταλιστές ἀπ᾽ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου (τώρα τά πρωτεῖα αὐτά πέρασαν στή Γερμανία)—νά λύνουν μέ συμβιβασμούς τά πολιτικά καί οἰκονομικά προβλήματα. Νά χάρη σέ ποιά περιστατικά μποροῦσε τότε νά ἐμφανιστεῖ ἡ σκέψη γιά τή δυνατότητα *εἰρηνικῆς* ὑποταγῆς τῶν καπιταλιστῶν τῆς Ἀγγλίας στούς ἐργάτες της.

Στή χώρα μας ἡ ὑποταγή αὐτή ἐξασφαλίζεται στή σημερινή στιγμή μέ τίς γνωστές βασικές προϋποθέσεις (τή νίκη τοῦ Ὀχτώβρη καί τή συντριβή ἀπό τόν Ὀχτώβρη ὥς τό Φλεβάρη τῆς στρατιωτικῆς καί σαμποταριστικῆς ἀντίστασης τῶν καπιτα-

λιστῶν). Στή χώρα μας, *ἀντί* τῆς ἀπόλυτης πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν, τῶν προλετάριων μέσα στόν πληθυσμό καί τῆς ὑψηλῆς ὀργάνωσής τους, παράγοντας τῆς νίκης στάθηκε ἡ ὑποστήριξη τῶν προλετάριων ἀπό τή φτωχή ἀγροτιά πού καταστρέφεται μέ γοργούς ρυθμούς. Τέλος, ἐμεῖς δέν ἔχουμε οὔτε ὑψηλό ἐπίπεδο πολιτισμοῦ, οὔτε τή συνήθεια τῶν συμβιβασμῶν. Ἄν καλοσκεφτεῖ κανείς αὐτές τίς συγκεκριμένες συνθῆκες, θά φανεῖ καθαρά ὅτι μποροῦμε καί πρέπει νά καταφέρουμε τώρα *νά συνδυάσουμε* τίς μεθόδους ἑνός ἀμείλικτου διωγμοῦ* τῶν ἀπολίτιστων καπιταλιστῶν πού δέν δέχονται κανένα «κρατικό καπιταλισμό», δέν εἶναι διατεθειμένοι νά δεχτοῦν κανένα συμβιβασμό, ἐξακολουθοῦν νά ματαιώνουν τά σοβιετικά μέτρα μέ τήν κερδοσκοπία, μέ τήν ἐξαγορά τῆς φτωχολογιᾶς καί ἄλλα—νά συνδυάσουμε τίς μεθόδους αὐτές *μέ τίς μεθόδους τῶν συμβιβασμῶν*, εἴτε τῆς ἀποζημίωσης στούς πολιτισμένους καπιταλιστές πού βαδίζουν πρός τόν «κρατικό καπιταλισμό», πού εἶναι ἱκανοί νά τόν ἐφαρμόσουν, πού εἶναι χρήσιμοι γιά τό προλεταριάτο σάν μυαλωμένοι καί ἔμπειροι ὀργανωτές *πολύ μεγάλων* ἐπιχειρήσεων, πού ἐξασφαλίζουν πραγματικά τόν ἐφοδιασμό δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων μέ τρόφιμα.

Ὁ Μπουχάριν εἶναι ἕνας ἐξαιρετικά μορφωμένος μαρξιστής-οἰκονομολόγος. Γι' αὐτό θυμήθηκε ὅτι ὁ Μάρξ εἶχε ἀπόλυτα δίκιο, ὅταν δίδασκε στούς ἐργάτες ὅτι εἶναι σπουδαῖο νά διατηρηθεῖ ἡ ὀργάνωση τῆς πολύ μεγάλης παραγωγῆς ἀκριβῶς γιά νά διευκολυνθεῖ τό πέρασμα στό σοσιαλισμό καί ὅτι εἶναι ἀπόλυτα παραδεκτή ἡ σκέψη *νά πληρωθοῦν καλά οἱ καπιταλιστές*, νά ἀποζημιωθοῦν, *ἄν* (σάν ἐξαίρεση: ἡ Ἀγγλία τότε ἀποτελοῦσε ἐξαίρεση) τά γεγονότα ἔλθουν ἔτσι πού νά ἀναγκάσουν τούς καπιταλιστές νά ὑποταχθοῦν εἰρηνικά καί νά περάσουν πολιτισμένα στό σοσιαλισμό μέ βάση τήν ἀποζημίωση.

Ὁ Μπουχάριν ὅμως ἔκανε λάθος, γιατί δέν ἐμβάθυνε στή

---

* Καί ἐδῶ πρέπει νά δοῦμε τήν ἀλήθεια κατά πρόσωπο: ἐμεῖς δέν δείχνουμε ἀκόμη σέ ἀρκετό βαθμό τή σκληρότητα πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὄχι γιατί δέν ὑπάρχει ἀποφασιστικότητα. Ἔχουμε ἀρκετή ἀποφασιστικότητα. Δέν ἔχουμε ὅμως τήν ἱκανότητα *νά πιάνουμε* ἀρκετά γρήγορα ἕναν ἐπαρκή ἀριθμό ἀπό κερδοσκόπους, αἰσχροκερδεῖς, καπιταλιστές πού καταστρατηγοῦν τά σοβιετικά μέτρα. Γιατί αὐτή ἡ «ἱκανότητα» δημιουργεῖται μόνο μέ τήν ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου! Δεύτερο, δέν ὑπάρχει ἀρκετή αὐστηρότητα στά δικαστήρια πού ἐπιβάλλουν ἑξάμηνη φυλάκιση στούς δωροδοκούμενους ἀντί νά τούς ἐκτελοῦν. Καί οἱ δυό ἀδυναμίες μας ἔχουν τήν ἴδια κοινωνική ρίζα: τήν ἐπίδραση τοῦ μικροαστικοῦ στοιχείου, τήν πλαδαρότητά του.

συγκεκριμένη ἰδιομορφία τῆς δοσμένης στιγμῆς στή Ρωσία—στιγμῆς ἐξαιρετικῆς, ὅταν ἐμεῖς, τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας, *προπορευόμαστε* ἀπό ὁποιαδήποτε 'Αγγλία ἤ ὁποιαδήποτε Γερμανία ὡς πρός τό πολιτικό μας καθεστώς, ὡς πρός τή δύναμη τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν, καί ταυτόχρονα βρισκόμαστε *πίσω* ἀπό τό πιό καθυστερημένο δυτικοευρωπαϊκό κράτος ὡς πρός τήν ὀργάνωση ἑνός ἱκανοποιητικοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, ὡς πρός τό ἐπίπεδο πολιτισμοῦ καί τοῦ βαθμοῦ προετοιμασίας γιά τήν ὑλικοπαραγωγική «ἐφαρμογή» τοῦ σοσιαλισμοῦ. Μήπως δέν εἶναι καθαρό ὅτι ἀπ'αὐτή τήν ἰδιόμορφη κατάσταση ἀπορέει γιά τή δοσμένη στιγμή ἀκριβῶς ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἰδιόμορφης «ἐξαγορᾶς» πού πρέπει νά προτείνουν οἱ ἐργάτες στούς πιό πολιτισμένους, στούς πιό προικισμένους, στούς πιό ἱκανούς ἀπό ὀργανωτική ἄποψη καπιταλιστές πού εἶναι πρόθυμοι νά τεθοῦν στήν ὑπηρεσία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νά βοηθήσουν εὐσυνείδητα στήν ὀργάνωση τῆς μεγάλης καί τῆς πιό μεγάλης «κρατικῆς» παραγωγῆς; Μήπως δέν εἶναι καθαρό ὅτι μέσα σέ μιά τέτια ἰδιόμορφη κατάσταση ἐμεῖς πρέπει νά προσπαθοῦμε νά ἀποφεύγουμε δυό εἰδῶν λάθη, πού τό καθένα ἀπό τήν πλευρά του εἶναι μικροαστικό; 'Από τό ἕνα μέρος, θά ἦταν ἀνεπανόρθωτο λάθος νά διακηρύξουμε πώς μιά καί εἶναι παραδεκτό ὅτι οἱ οἰκονομικές μας «δυνάμεις» δέν ἀντιστοιχοῦν στήν πολιτική μας δύναμη, «συνεπῶς» δέν ἔπρεπε νά πάρουμε τήν ἐξουσία[119]. Ἔτσι σκέπτονται οἱ «ἄνθρωποι σέ θήκη» πού ξεχνᾶνε ὅτι «ἀντιστοιχία» δέν θά ὑπάρχει ποτέ, ὅτι δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει στήν ἐξέλιξη τῆς φύσης, ὅπως καί στήν ἐξέλιξη τῆς κοινωνίας, ὅτι μόνο μέ μιά σειρά προσπάθειες—καί ἡ καθεμιά ἀπ'αὐτές χωριστά παρμένη θά εἶναι μονόπλευρη, θά παρουσιάζει κάποια ἔλλειψη ἀντιστοιχίας—θά δημιουργηθεῖ ἕνας ὁλοκληρωμένος σοσιαλισμός ἀπό τήν ἐπαναστατική συνεργασία τῶν προλετάριων *ὅλων* τῶν χωρῶν.

'Από τό ἄλλο μέρος, θά ἦταν ὁλοφάνερο λάθος νά μένουν ἐλεύθεροι οἱ φωνακλάδες καί οἱ λογοκόποι πού ἀφήνουν τόν ἑαυτό τους νά ἐνθουσιάζεται ἀπό μιά «χτυπητή» ἐπαναστατικότητα, δέν εἶναι ὅμως ἱκανοί νά κάνουν μιά συνεπή, μελετημένη, ζυγισμένη ἐπαναστατική δουλιά πού νά παίρνει ὑπόψη της καί τά πιό δύσκολα περάσματα.

Εὐτυχῶς, ἡ ἱστορία τῆς ἀνάπτυξης τῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων καί τῆς πάλης τοῦ μπολσεβικισμοῦ ἐναντίον τους μᾶς ἄφησε κληρονομιά πολύ χαρακτηριστικούς τύπους, καί ἀπ' αὐτούς οἱ ἀριστεροί ἐσέροι καί οἱ ἀναρχικοί παρουσιάζουν

ἀρκετά παραστατικά τόν τύπο τοῦ ἄσχημου ἐπαναστάτη. Φωνάζουν τώρα μέχρι ὑστερίας, ξελαρυγγίζονται ἐνάντια στό «συμφιλιωτισμό» τῶν «δεξιῶν μπολσεβίκων». Δέν μποροῦν ὅμως νά σκεφτοῦν *σέ τί* ἦταν κακός ὁ «συμφιλιωτισμός» καί *γιά ποιό λόγο* ἔχει δικαιολογημένα καταδικαστεῖ ἀπό τήν ἱστορία καί ἀπό τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης.

Ὁ συμφιλιωτισμός στίς μέρες τοῦ Κέρενσκι ἔδοσε τήν ἐξουσία στήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη, τό ζήτημα ὅμως τῆς ἐξουσίας εἶναι τό βασικό ζήτημα τῆς κάθε ἐπανάστασης. Ὁ συμφιλιωτισμός ἑνός τμήματος τῶν μπολσεβίκων τόν Ὀχτώβρη -Νοέμβρη τοῦ 1917 εἴτε φοβόταν τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο, εἴτε ἤθελε *νά μοιράσει* τήν ἐξουσία ἐξίσου ὄχι μόνο μέ τούς «ἐπισφαλεῖς συνοδοιπόρους» σάν τούς ἀριστερούς ἐσέρους, ἀλλά καί μέ τούς ἐχθρούς, τούς τσερνοφικούς καί τούς μενσεβίκους, πού ὁπωσδήποτε θά μᾶς ἐμπόδιζαν νά ἐκπληρώσουμε τό βασικό μας καθῆκον: τή διάλυση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τήν ἀμείλικτη συντριβή τῶν Μπογκαγέβσκι, τήν πλήρη ἐφαρμογή τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν καί κάθε δήμευσης.

Τώρα ἡ ἐξουσία ἔχει καταληφθεῖ, ἔχει κρατηθεῖ, ἔχει στεργιώσει στά χέρια ἑνός Κόμματος, τοῦ Κόμματος τοῦ προλεταριάτου καί μάλιστα χωρίς τούς «ἐπισφαλεῖς συνοδοιπόρους». Τό νά μιλᾶς γιά συμφιλιωτισμό τώρα, πού δέν γίνεται καί δέν μπορεῖ οὔτε λόγος νά γίνει γιά μοίρασμα τῆς *ἐξουσίας*, γιά παραίτηση ἀπό τή δικτατορία τῶν προλετάριων ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, σημαίνει ἁπλούστατα ὅτι ἐπαναλαβαίνεις σάν τήν καρακάξα λόγια πού τά ἔχεις μάθει ἀπέξω χωρίς νά τά καταλαβαίνεις. Τό νά ἀποκαλεῖς «συμφιλιωτισμό» τό γεγονός ὅτι προσπαθοῦμε—ἀφοῦ φτάσαμε σέ θέση πού μποροῦμε καί πρέπει νά κυβερνᾶμε τή χώρα—νά πάρουμε μέ τό μέρος μας, χωρίς νά λυπόμαστε χρήματα, τά πιό πολιτισμένα καί καταρτισμένα στοιχεῖα τοῦ καπιταλισμοῦ, νά τά πάρουμε στήν ὑπηρεσία μας γιά νά ἐργαστοῦν ἐνάντια στή μικροϊδιοκτητική ἀποσύνθεση, σημαίνει πώς δέν μπορεῖς καθόλου νά σκεφτεῖς πάνω στά οἰκονομικά προβλήματα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Καί γι'αὐτό—ὅσο καί ἄν εἶναι καλό πιστοποιητικό γιά τόν σύντρ. Μπουχάριν τό γεγονός ὅτι ἔνιωσε ἀμέσως «ντροπή» στήν ΚΕΕ γιά τήν «ὑπηρεσία» πού τοῦ πρόσφεραν οἱ Καρέλιν καί Γκέ—ἐξακολουθεῖ, ὡστόσο νά ἀποτελεῖ σοβαρή προειδοποίηση γιά τό *ρεῦμα* τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ἡ ὑπόδειξη τῶν πολιτικῶν συνεργατῶν τους.

Νά ἡ «Ζνάμια Τρουντά», ὄργανο τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, δηλώνει περήφανα στό φύλλο τῆς 25 τοῦ Ἀπρίλη 1918: «Ἡ σημερινή θέση τοῦ Κόμματός μας εἶναι ἀλληλέγγυη μέ τά ἄλλα ρεύματα πού βρίσκονται στόν μπολσεβικισμό (μέ τόν Μπουχάριν, τόν Ποκρόβσκι κ.ἄ.)». Νά ἡ ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων «Βπεριόντ» τῆς ἴδιας ἡμερομηνίας, πού περιέχει ἀνάμεσα στ᾿ἄλλα τήν παρακάτω «θέση» τοῦ γνωστοῦ μενσεβίκου Ἰσούφ:

«Ἡ πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πού μιᾶς ἐξαρχῆς δέν εἶχε πραγματικά προλεταριακό χαρακτήρα, τόν τελευταῖο καιρό ἀκολουθεῖ ὅλο καί πιό ἀνοιχτά τό δρόμο τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη καί παίρνει καθαρά ἀντεργατικό χαρακτήρα. Μέ τό πρόσχημα τῆς ἐθνικοποίησης τῆς βιομηχανίας ἐφαρμόζεται ἡ πολιτική τῆς ἐγκαθίδρυσης τῶν βιομηχανικῶν τράστ, μέ τό πρόσχημα τῆς ἀνόρθωσης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας γίνονται προσπάθειες κατάργησης τῆς ὀχτάωρης ἐργάσιμης ἡμέρας, καθιέρωσης τῆς πληρωμῆς μέ τό κομμάτι καί τοῦ συστήματος Τέυλορ, τῶν μαύρων καταλόγων καί τῶν ταυτοτήτων ἐπισημασμένων. Ἡ πολιτική αὐτή ἀπειλεῖ νά στερήσει τό προλεταριάτο ἀπό τίς βασικές κατακτήσεις του στόν οἰκονομικό τομέα καί νά τό κάνει θύμα μιᾶς ἀπεριόριστης ἐκμετάλλευσης ἀπομέρους τῆς ἀστικῆς τάξης».

Δέν εἶναι ἀλήθεια, ὑπέροχο;

Οἱ φίλοι τοῦ Κέρενσκι πού ἔκαναν μαζί του ἕναν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο στό ὄνομα τῶν μυστικῶν συμφώνων, πού ὑποσχέθηκαν προσαρτήσεις στούς ρώσους καπιταλιστές, οἱ συνάδελφοι τοῦ Τσερετέλι πού ἑτοιμάζονταν στίς 11 τοῦ Ἰούνη νά ἀφοπλίσουν τούς ἐργάτες[120], οἱ Λίμπερνταν πού κάλυπταν τήν ἀστική ἐξουσία μέ ἠχηρές φράσεις, αὐτοί, αὐτοί κατηγοροῦν τή Σοβιετική ἐξουσία γιά «συμβιβασμό μέ τήν ἀστική τάξη», γιά «ἐγκαθίδρυση τῶν τράστ» (δηλαδή ἀκριβῶς γιά τήν ἐγκαθίδρυση τοῦ «κρατικοῦ καπιταλισμοῦ»!), γιά τήν εἰσαγωγή τοῦ συστήματος Τέυλορ.

Μάλιστα, πρέπει οἱ μπολσεβίκοι νά ἀπονείμουν στόν Ἰσούφ μετάλλιο καί νά τοιχοκολλήσουν τίς ἀπόψεις του σέ κάθε ἐργατική λέσχη καί σέ κάθε ἐργατικό συνδικάτο, σάν ἕνα μικρό ὑπόδειγμα τῶν *προβοκατόρικων λόγων τῆς ἀστικῆς τάξης*. Οἱ ἐργάτες τώρα ξέρουν καλά, ξέρουν παντοῦ ἀπό τήν πείρα τούς Λίμπερνταν, τούς Τσερετέλι καί Ἰσούφ, καί θά ἦταν πάρα πολύ ὠφέλιμο γιά τούς ἐργάτες νά σκεφτοῦν προσεκτικά γιά ποιό λόγο *αὐτοί οἱ λακέδες τῆς ἀστικῆς τάξης* προκαλοῦν τούς ἐργάτες νά ἀντισταθοῦν στό σύστημα Τέυλορ καί στήν «ἐγκαθίδρυση τῶν τράστ».

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες θά συγκρίνουν μέ περίσκεψη τή

«θέση» τοῦ Ἰσούφ, φίλου τῶν κυρίων Λίμπερνταν καί Τσερετέλι, μέ τήν παρακάτω θέση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν»:

«Ἡ καθιέρωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, σέ συνδυασμό μέ τήν ἐπαναφορά τῆς διεύθυνσης τῶν καπιταλιστῶν στήν παραγωγή, δέν μπορεῖ νά αὐξήσει οὐσιαστικά τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, ἀλλά θά περιορίσει τήν ταξική αὐτενέργεια, δραστηριότητα καί ὀργανωτικότητα τοῦ προλεταριάτου. Ἀπειλεῖ τήν ἐργατική τάξη μέ ὑποδούλωση, θά προκαλέσει δυσαρέσκεια τόσο στά καθυστερημένα στρώματα, ὅσο καί στήν πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου. Γιά τήν ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ συστήματος, μέ τό μίσος πού κυριαρχεῖ στό προλεταριακό περιβάλλον ἐνάντια στούς «σαμποταριστές καπιταλιστές», τό Κομμουνιστικό κόμμα θά ἀναγκαζόταν νά στηριχτεῖ στή μικροαστική τάξη γιά νά ἀντιμετωπίσει τούς ἐργάτες καί ἔτσι νά καταστραφεῖ σάν Κόμμα τοῦ προλεταριάτου» («Κομμουνίστ», τεῦχ. 1, σελ. 8, στήλη 2).

Νά ἡ πιό χτυπητή ἀπόδειξη ὅτι οἱ «ἀριστεροί» ἔπεσαν στήν παγίδα, ἔπεσαν στήν προβοκάτσια πού ἔστησε ὁ Ἰσούφ καί οἱ ἄλλοι ἰοῦδες τοῦ καπιταλισμοῦ. Νά ἕνα καλό μάθημα γιά τούς ἐργάτες πού ξέρουν ὅτι ἀκριβῶς ἡ πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὑπέρ τῆς καθιέρωσης τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, ὅτι ἀκριβῶς ἡ μικροαστική τάξη περισσότερο ἀπ᾽ὅλους βάζει ὅλα της τά δυνατά γιά νά καταστρέψει αὐτή τήν πειθαρχία. Τέτιοι λόγοι, σάν τή θέση τῶν «ἀριστερῶν» πού παραθέσαμε, ἀποτελοῦν τό μεγαλύτερο αἶσχος καί πλήρη ἄρνηση τοῦ κομμουνισμοῦ στήν πράξη, ὁλοκληρωτικό πέρασμα μέ τό μέρος ἀκριβῶς τῆς μικροαστικῆς τάξης.

«Σέ σχέση μέ τήν ἐπαναφορά τῆς διεύθυνσης τῶν καπιταλιστῶν», μ᾽αὐτά τά λόγια σκέπτονται «νά ἀμυνθοῦν» οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές». Αὐτή ἡ «ἄμυνα» σέ τίποτε δέν ὠφελεῖ, γιατί ἡ Σοβιετική ἐξουσία δίνει στούς καπιταλιστές τή «διεύθυνση» πρῶτα σέ συνθῆκες πού ὑπάρχουν ἐργάτες ἐπίτροποι ἤ ἐργατικές ἐπιτροπές πού παρακολουθοῦν τό κάθε βῆμα τοῦ διευθυντῆ, πού διδάσκονται ἀπό τήν πείρα του στόν τομέα τῆς διεύθυνσης καί ἔχουν τή δυνατότητα ὄχι μόνο νά ὑποβάλουν ἔνσταση γιά τίς ἐντολές τοῦ διευθυντῆ, ἀλλά καί νά τόν ἀντικαταστήσουν μέσω τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Δεύτερο, ἡ «διεύθυνση» δίνεται στούς καπιταλιστές γιά ἐκτελεστικές λειτουργίες τήν ὥρα τῆς δουλιᾶς καί οἱ ὅροι τῆς δουλιᾶς καθορίζονται ἀκριβῶς ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία κι᾽ἀπ᾽αὐτή καταργοῦνται καί ἀναθεωροῦνται. Τρίτο, ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν δίνει τή «διεύθυνση» στούς καπιταλιστές, ἐπειδή εἶναι καπιταλιστές, ἀλλά ἐπειδή εἶναι εἰδικοί-τεχνικοί ἤ ὀργανωτές μέ ὑψηλή ἀμοιβή γιά τήν ἐργασία τους. Καί οἱ ἐργάτες ξέρουν πολύ καλά ὅτι οἱ ὀργα-

νωτές τῶν πραγματικά μεγάλων καί πολύ μεγάλων ἐπιχειρήσεων, τῶν τράστ ἤ τῶν ἄλλων ὀργανισμῶν, κατά τά ἐνενήντα ἐννιά τά ἑκατό ἀνήκουν στήν τάξη τῶν καπιταλιστῶν, καθώς καί οἱ πρώτης τάξης τεχνικοί—καί αὐτούς ἀκριβῶς ἐμεῖς, τό προλεταριακό Κόμμα, πρέπει νά πάρουμε γιά «διευθυντές» τοῦ προτσές τῆς ἐργασίας καί τῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς, γιατί *δέν* ὑπάρχουν ἄλλοι ἄνθρωποι πού νά ξέρουν τή δουλιά αὐτή ἀπό τήν πράξη, ἀπό τήν πείρα. Γιατί οἱ ἐργάτες πού πέρασαν τή βρεφική τους ἡλικία, ὅταν μποροῦσε τότε νά τούς μπερδέψει ἡ «ἀριστερή» λογοκοπία, ἤ ἡ μικροαστική παραλυσία, τραβᾶνε πρός τό σοσιαλισμό ἀκριβῶς μέσω τῆς διεύθυνσης τῶν τράστ ἀπό τούς καπιταλιστές, μέσω τῆς μεγάλης ἐκμηχανισμένης παραγωγῆς, μέσω τῶν ἐπιχειρήσεων μέ κύκλο ἐργασιῶν ἀρκετῶν ἑκατομμυρίων τό χρόνο—μόνο μέσω μιᾶς τέτιας παραγωγῆς καί τέτιων ἐπιχειρήσεων. Οἱ ἐργάτες δέν εἶναι μικροαστοί. Δέν φοβοῦνται τό μεγάλο «κρατικό καπιταλισμό», τόν θεωροῦν πολύτιμο, σάν δικό τους *προλεταριακό ὄργανο* πού *ἡ δική τους, ἡ Σοβιετική* ἐξουσία θά τό χρησιμοποιήσει στήν πράξη ἐνάντια στή μικροϊδιοκτητική ἀποσύνθεση καί τό ξεχαρβάλωμα.

Αὐτό δέν τό καταλαβαίνουν ἁπλά καί μόνο οἱ ἐκφυλισμένοι ταξικά καί γι᾽αὐτό πέρα γιά πέρα μικροαστοί διανοούμενοι, σάν ἀντιπροσωπευτικός τύπος τῶν ὁποίων στήν ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» καί στό περιοδικό τους ἐμφανίζεται ὁ Ὀσίνσκι, πού γράφει:

«...Ὅλη ἡ πρωτοβουλία στό ἔργο τῆς ὀργάνωσης καί τῆς διεύθυνσης τῆς ἐπιχείρησης θά ἀνήκει στούς «ὀργανωτές τῶν τράστ»: γιατί δέν θέλουμε νά τούς *διδάξουμε*, νά τούς κάνουμε ἁπλούς ἐργάτες, ἀλλά νά *διδασκόμαστε* ἀπ᾽αὐτούς» («Κομμουνίστ», τεῦχ. 1, σελ. 14, στήλη 2).

Οἱ προσπάθειες εἰρωνείας στή φράση αὐτή στρέφονται ἐνάντια στά λόγια μου: «νά διδαχτοῦμε τό σοσιαλισμό ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν τράστ».

Γιά τόν Ὀσίνσκι αὐτό εἶναι γελοῖο. Θέλει νά κάνει τούς ὀργανωτές τῶν τράστ «ἁπλούς ἐργάτες». Ἄν αὐτό θά τό ἔγραφε ἕνας ἄνθρωπος μιᾶς ἡλικίας γιά τήν ὁποία ὁ ποιητής ἔλεγε: «Δεκαπεντάρης εἶναι καί ὄχι παραπάνω;»...[121]—τότε δέν θά ὑπῆρχε λόγος νά ἀποροῦμε. Ἀλλά εἶναι πολύ παράξενο νά ἀκοῦς τέτια λόγια ἀπό ἕναν μαρξιστή πού διδάχτηκε ὅτι ὁ σοσιαλισμός δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρξει χωρίς τή χρησιμοποίηση τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς τεχνικῆς καί τοῦ πολιτισμοῦ πού πραγματοποίησε ὁ μεγάλος καπιταλισμός. Ἐδῶ δέν ἔχει ἀπομείνει τίποτε ἀπό τό μαρξισμό.

Ὄχι. Εἶναι ἄξιοι νά λέγονται κομμουνιστές μόνο ἐκεῖνοι πού καταλαβαίνουν ὅτι *δέν μπορεῖς* νά δημιουργήσεις ἤ νά ἐγκαθιδρύσεις τό σοσιαλισμό *χωρίς νά διδαχτεῖς* ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν τράστ. Γιατί ὁ σοσιαλισμός δέν εἶναι μιά ἐπινόηση, ἀλλά ἡ ἀφομοίωση ἀπό τήν προλεταριακή πρωτοπορία πού κατέλαβε τήν ἐξουσία, ἡ ἀφομοίωση καί ἡ ἐφαρμογή ἐκείνου πού δημιούργησαν τά τράστ. Ἐμεῖς, τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου, δέν μποροῦμε *ἀπό πουθενά ἀλλοῦ* νά πάρουμε τήν ἱκανότητα νά ὀργανώνουμε τή μεγάλη παραγωγή σύμφωνα μέ τόν τύπο τῶν τράστ σάν τράστ—*ἀπό πουθενά ἀλλοῦ*, ἐκτός ἀπό τούς καλύτερους εἰδικούς τοῦ καπιταλισμοῦ.

Δέν ἔχουμε τίποτε νά τούς διδάξουμε, ἐκτός ἄν βάλουμε μπροστά μας τόν παιδιάστικο σκοπό «νά διδάξουμε» στούς ἀστούς διανοούμενους τό σοσιαλισμό: αὐτούς δέν χρειάζεται νά τούς διδάξουμε, ἀλλά νά τούς ἀπαλλοτριώσουμε (πράγμα πού στή Ρωσία γίνεται ἀρκετά «ἀποφασιστικά»), πρέπει *νά τσακίσουμε* τό σαμποτάζ πού κάνουν, πρέπει νά τούς *ὑποτάξουμε* σάν στρῶμα ἤ ὁμάδα στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἐμεῖς ὅμως οἱ κομμουνιστές, ἄν δέν βρισκόμαστε σέ παιδική ἡλικία καί δέν ἔχουμε παιδιάστικη ἀντίληψη, πρέπει νά διδασκόμαστε ἀπό αὐτούς, καί ἔχουμε τί νά διδαχτοῦμε, γιατί τό Κόμμα τοῦ προλεταριάτου καί ἡ πρωτοπορία τοῦ προλεταριάτου *δέν ἔχουν πείρα* αὐτόβουλης δουλιᾶς γιά τήν ὀργάνωση τῶν πολύ μεγάλων ἐπιχειρήσεων πού ἐξυπηρετοῦν δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους.

Καί οἱ καλύτεροι ἐργάτες τῆς Ρωσίας τό ἔχουν καταλάβει αὐτό. Ἄρχισαν νά διδάσκονται ἀπό τούς καπιταλιστές-ὀργανωτές, ἀπό τούς μηχανικούς-διευθυντές, ἀπό τούς τεχνικούς-εἰδικούς. Ἄρχισαν σταθερά καί προσεκτικά, ξεκινώντας ἀπό τά πιό εὔκολα καί περνώντας σιγά-σιγά στά πιό δύσκολα. Ἄν στή μεταλλουργία καί στή μηχανουργία τό ἔργο προχωρεῖ πιό ἀργά, εἶναι γιατί τό ἔργο αὐτό εἶναι πιό δύσκολο. Καί οἱ ὑφαντουργοί, οἱ καπνεργάτες, οἱ βυρσοδέψες δέν φοβοῦνται ὅπως οἱ ἐκφυλισμένοι ταξικά μικροαστοί διανοούμενοι τόν «κρατικό καπιταλισμό», δέν φοβοῦνται «νά διδάσκονται ἀπό τούς ὀργανωτές τῶν τράστ». Στά κεντρικά διευθυντικά ἱδρύματα τύπου «Γενικῆς διεύθυνσης βυρσοδεψίας» εἴτε «Κεντρικῆς διεύθυνσης ὑφαντουργίας» οἱ ἐργάτες αὐτοί κάθονται δίπλα στούς καπιταλιστές, *διδάσκονται ἀπ' αὐτούς*, ὀργανώνουν τά τράστ, ὀργανώνουν τόν «κρατικό καπιταλισμό» πού στή Σοβιετική ἐξουσία ἀποτελεῖ τόν προθάλαμο τοῦ σοσιαλισμοῦ, προϋπόθεση γιά τή σταθερή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ.

῾Η δουλιά αὐτή ἔγινε καί γίνεται ἀπό τούς πρωτοπόρους ἐργάτες τῆς Ρωσίας, δίπλα στή δουλιά τους γιά τήν καθιέρωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, χωρίς θόρυβο, ὄχι θεαματικά, δίχως τυμπανοκρουσίες καί φωνασκίες πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά ὁρισμένους «ἀριστερούς», ἀλλά μέ τεράστια περίσκεψη καί βαθμιαῖα, ἀφοῦ παρθοῦν ὑπόψη τά διδάγματα τῆς πράξης. Αὐτή ἡ δύσκολη δουλιά, ἡ δουλιά τῆς ἔμπρακτης *διδασκαλίας* γιά τό πῶς νά οἰκοδομεῖται ἡ μεγάλη παραγωγή ἀποτελεῖ ἐγγύηση ὅτι βρισκόμαστε στό σωστό δρόμο, ἐγγύηση ὅτι οἱ συνειδητοί ἐργάτες τῆς Ρωσίας καταπολεμοῦν τή μικροϊδιοκτητική ἀποσύνθεση καί τό ξαχαρβάλωμα, καταπολεμοῦν τήν ἀπειθαρχία*, ἐγγύηση γιά τή νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ.

VI

Τελειώνοντας, ἔχω νά κάνω δυό παρατηρήσεις:

Ὅταν συζητούσαμε μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» στίς 4 τοῦ ᾿Απρίλη 1918 (βλ. «Κομμουνίστ», τεῦχ. 1, σελ. 4, σημείωση), τούς ἔβαλα ὀρθά-κοφτά τό ζήτημα: δοκιμάστε νά ἐξηγήσετε τί δέν σᾶς ἱκανοποιεῖ ἀπό τό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους, προτείνετε τίς τροποποιήσεις *σας* πάνω σ᾿αὐτό. Εἶναι καθῆκον σας, σάν σοβιετικῶν καθοδηγητῶν τοῦ προλεταριάτου, διαφορετικά τά λόγια σας καταντοῦν λογοκοπία.

Στίς 20 τοῦ ᾿Απρίλη 1918 βγῆκε τό πρῶτο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Κομμουνίστ». Δέν λέει *λέξη* γιά τό πῶς ἔπρεπε, κατά τή γνώμη τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», νά τροποποιηθεῖ ἤ νά διορθωθεῖ τό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους.

Μέ τή σιωπή αὐτή οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» καταδίκασαν μόνοι τους τόν ἑαυτό τους. Περιορίστηκαν σέ ἐπιθέσεις-ὑπαινιγμούς *ἐνάντια* στό διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους (σελ. 8 καί 16 τοῦ τεύχους 1), *δέν ἔδοσαν* ὅμως καμιά συγκεκριμένη ἀπάντηση στό ἐρώτημα: «πῶς θά διορθωθεῖ τό διάταγμα, ἄν εἶναι λαθεμένο;».

Τά σχόλια περιττεύουν. Τήν «κριτική» *αὐτή* τοῦ διατάγματος

* Πολύ χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι οἱ συντάκτες τῶν θέσεων δέν βγάζουν λέξη γιά τή σημασία τῆς *δικτατορίας* τοῦ προλεταριάτου στόν *οἰκονομικό* τομέα τῆς ζωῆς. Μιλᾶνε μόνο «γιά τήν ὀργάνωση» κτλ. ᾿Αλλά αὐτό τό ἀναγνωρίζει καί ὁ μικροαστός πού φοβᾶται ἀκριβῶς τή *δικτατορία* τῶν ἐργατῶν στόν τομέα τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων. ῾Ο προλετάριος ἐπαναστάτης δέν θά μποροῦσε ποτέ σέ μιά τέτια στιγμή «νά ξεχάσει» τήν «οὐσία» αὐτή τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης πού στρέφεται ἐνάντια στίς οἰκονομικές βάσεις τοῦ καπιταλισμοῦ.

γιά τούς σιδηροδρόμους (πού εἶναι ὑπόδειγμα ἐφαρμογῆς τῆς γραμμῆς μας, γραμμῆς τῆς σταθερότητας, γραμμῆς τῆς δικτατορίας, γραμμῆς τῆς προλεταριακῆς πειθαρχίας) οἱ συνειδητοί ἐργάτες θά τήν ὀνομάσουν ἤ «ἰσουφική», ἤ λογοκοπία.

Ἄλλη παρατήρηση. Στό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 1, δημοσιεύεται μιά πολύ κολακευτική γιά μένα κριτική τοῦ σ. Μπουχάριν γιά τό βιβλίο μου «Κράτος καί ἐπανάσταση». Ὅμως, ὅσο πολύτιμη κι᾽ἄν μοῦ εἶναι ἡ γνώμη ἀνθρώπων σάν τόν Μπουχάριν, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά πῶ εἰλικρινά ὅτι ὁ *χαρακτήρας* τῆς βιβλιοκρισίας μᾶς δείχνει ἕνα θλιβερό καί σημαντικό γεγονός: ὁ Μπουχάριν ἐξετάζει τά καθήκοντα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στρέφοντας τό πρόσωπό του στό *παρελθόν* καί ὄχι στό μέλλον. Ὁ Μπουχάριν πρόσεξε καί ὑπογράμμισε ὅ,τι κοινό μπορεῖ νά ὑπάρχει στό ζήτημα τοῦ κράτους ἀνάμεσα στόν προλετάριο καί στό μικροαστό ἐπαναστάτη. Ὁ Μπουχάριν «δέν πρόσεξε» ἀκριβῶς ἐκεῖνο πού χωρίζει τόν πρῶτο ἀπό τό δεύτερο.

Ὁ Μπουχάριν πρόσεξε καί ὑπογράμμισε ὅτι πρέπει «νά συντριβεῖ», «νά ἀνατιναχτεῖ» ὁ παλιός κρατικός μηχανισμός, ὅτι πρέπει «νά ἐξοντωθεῖ» ὁριστικά ἡ ἀστική τάξη κτλ. Καί ἕνας μανιασμένος μικροαστός μπορεῖ νά τό θέλει αὐτό. Καί αὐτό, σέ γενικές γραμμές, τό ἔκανε *ἤδη* ἡ ἐπανάστασή μας ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1918.

Τί δέν μπορεῖ ὅμως νά θέλει ἀκόμη καί ὁ πιό ἐπαναστάτης μικροαστός, τί θέλει ὁ συνειδητός προλετάριος, τί *δέν* ἔκανε *ἀκόμη* ἡ ἐπανάστασή μας, καί γι᾽αὐτά γίνεται λόγος στήν μπροσούρα μου. Καί τό καθῆκον αὐτό, τό καθῆκον τοῦ αὔριο, ὁ Μπουχάριν τό ἀποσιώπησε.

Ἐγώ ὅμως ἔχω πολύ περισσότερους λόγους νά μή τό ἀποσιωπῶ αὐτό γιατί, πρῶτο, ἀπό τόν κομμουνιστή πρέπει νά περιμένουμε περισσότερη προσοχή γιά τά καθήκοντα τοῦ αὔριο καί ὄχι τοῦ χτές καί, δεύτερο, ἡ μπροσούρα μου ἔχει γραφεῖ *πρίν* οἱ μπολσεβίκοι πάρουν τήν ἐξουσία, ὅταν δέν ἐπιτρεπόταν νά σερβίρεις στούς μπολσεβίκους ἕναν ἀγοραῖο μικροαστικό συλλογισμό: «λοιπόν, *ἀφοῦ* πήρατε τήν ἐξουσία, ἀρχίσατε, *φυσικά*, νά τραγουδᾶτε γιά πειθαρχία...»

«...Ὁ σοσιαλισμός θά ἀρχίσει νά μετεξελίσσεται σέ κομμουνισμό... γιατί οἱ ἄνθρωποι *θά συνηθίσουν* νά τηροῦν τούς στοιχειώδεις ὅρους τῆς κοινωνικῆς ζωῆς δίχως βία καί δίχως ὑποταγή». («Κράτος καί ἐπανάσταση», σελ. 77-78*. Γιά «τούς

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 83. *Ἡ Σύντ.*

στοιχειώδεις ὅρους» γινόταν λόγος συνεπῶς *πρίν* ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας).

«...Μόνο τότε ἡ δημοκρατία θά ἀρχίσει νά ἀπονεκρώνεται...» ὅταν «οἱ ἄνθρωποι θά συνηθίσουν σιγά-σιγά νά τηροῦν τούς στοιχειώδης κανόνες συμβίωσης, πού εἶναι γνωστοί ἀπό αἰῶνες καί πού ἐπαναλαμβάνονται ἐδῶ καί χιλιάδες χρόνια σέ ὅλους τούς κώδικες, νά τούς τηροῦν δίχως βία, δίχως καταναγκασμό, δίχως τόν εἰδικό μηχανισμό καταναγκασμοῦ πού λέγεται κράτος» (στό ἴδιο, σελ. 84*, γιά τούς «κώδικες» γινόταν λόγος *πρίν* ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας).

«...῾Η ἀνώτερη φάση ἐξέλιξης τοῦ κομμουνισμοῦ» (στόν καθένα ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες του, ὁ καθένας ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητές του) «δέν προϋποθέτει οὔτε τή σημερινή παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, οὔτε καί τό σημερινό μικροαστό, πού εἶναι ἱκανός σάν τούς ἱεροσπουδαστές τοῦ Πομιαλόβσκι νά χαλάει ἄσκοπα τίς παρακαταθῆκες τοῦ κοινωνικοῦ πλούτου καί νά ζητάει τά ἀδύνατα» (στό ἴδιο, σελ. 91).

«...῞Ως τήν ὥρα πού θά ἔλθει ἡ ἀνώτερη φάση τοῦ κομμουνισμοῦ, οἱ σοσιαλιστές ἀπαιτοῦν αὐστηρότατο ἔλεγχο ἀπό τήν κοινωνία καί ἀπό τό κράτος πάνω στό μέτρο τῆς ἐργασίας καί τῆς κατανάλωσης...» (στό ἴδιο)**.

«...Καταγραφή καί ἔλεγχος—νά ποιό εἶναι τό κύριο πού χρειάζεται γιά τή ρύθμιση, γιά τή σωστή λειτουργία τῆς πρώτης φάσης τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας» (στό ἴδιο, σελ. 95)***. Καί τόν ἔλεγχο αὐτό πρέπει νά τόν ὀργανώσουμε ὄχι μόνο πάνω «στήν ἀσήμαντη μειοψηφία τῶν καπιταλιστῶν, στούς κυρίους πού θέλουν νά διατηρήσουν τίς καπιταλιστικές συνήθειες», καί στούς ἐργάτες πού «ἔχουν διαφθαρεῖ βαθιά ἀπό τόν καπιταλισμό» (στό ἴδιο, σελ. 96)****, καί στούς «χαραμοφάηδες, τά ἀρχοντόπουλα, τούς ἀπατεῶνες καί τούς παρόμοιους θεματοφύλακες τῶν παραδόσεων τοῦ καπιταλισμοῦ» (στό ἴδιο).

Εἶναι σημαντικό ὅτι *αὐτό* ὁ Μπουχάριν *δέν* τό ὑπογράμμισε.

5. V. 1918.

---

* Βλ. ῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 89. *῾Η Σύντ.*

** Στό ἴδιο, σελ. 97. *῾Η Σύντ.*

*** Στό ἴδιο, σελ. 101. *῾Η Σύντ.*

**** Στό ἴδιο, σελ. 102. *῾Η Σύντ.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ[122]

Νά ὑποχωρήσουμε στό τελεσίγραφο τῶν γερμανῶν. Νά ἀπορίψουμε τό τελεσίγραφο τῶν ἄγγλων. (Γιατί ὁ πόλεμος ἐνάντια στή Γερμανία μᾶς ἀπειλεῖ ἄμεσα μέ μεγαλύτερες ἀπώλειες καί συμφορές, παρά ὁ πόλεμος ἐνάντια στήν Ἰαπωνία.)

Ἐπειδή ὑπάρχει ἀνοιχτή πολιτική συμμαχία τῆς οὐκρανικῆς ἀντεπανάστασης μέ τή ρωσική, νά κηρυχθεῖ κατάσταση πολέμου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη.

Νά στραφοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς περιοχῆς καί τοῦ ἐδάφους τῶν Οὐραλίων - Κουζνέτσκ τόσο ἀπό τήν Ἰαπωνία, ὅσο καί ἀπό τή Γερμανία*.

Νά γίνουν διαπραγματεύσεις μέ τόν Μίρμπαχ μέ σκοπό νά ξεκαθαριστεῖ, ἄν ἀναλαβαίνουν τήν ὑποχρέωση νά κλείσουν τήν εἰρήνη τῆς Φιλλανδίας καί τῆς Οὐκρανίας μέ τή Ρωσία καί νά ἐπισπευσθεῖ μέ κάθε τρόπο αὐτή ἡ εἰρήνη, ἐν γνώσει μας ὅτι συνεπάγεται *νέες* προσαρτήσεις.

Ψηφίστηκε ἀπό τήν ΚΕ
τή Δευτέρα,
6. V. 1918, *τή νύχτα*

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Νά ἀρχίσει ἀμέσως ἡ ἐκκένωση καί ἡ μεταφορά στά Οὐράλια τῶν πάντων γενικά, καί τῆς Ὑπηρεσίας ἔκδοσης κρατικῶν ἐνσήμων καί χαρτονομισμάτων ἰδιαίτερα.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ[123]

Νά τροποποιηθεῖ τό σχέδιο ἀπόφασης ὡς ἑξῆς:

1) νά ἀφαιρεθοῦν οἱ παραπομπές γιά τή διεθνή κατάσταση·

2) νά προστεθεῖ ὅτι ὕστερα ἀπό τήν εἰρήνη μέ τήν Οὐκρανία δέν θά μᾶς μείνουν παρά *ἐλάχιστα* σιτηρά, ὅσο γιά νά μήν πεθάνουμε ἀπό τήν πείνα·

3) νά προστεθεῖ ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ δικτάτορα ἐλέγχονται ἀπό τό συμβούλιό του πού ἔχει τό δικαίωμα, χωρίς νά ἀναστέλλει τήν ἐκτέλεσή τους, νά ὑποβάλλει ἔνσταση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων·

4)—ὅτι οἱ ἀποφάσεις πού ἀπό τό χαρακτήρα τους συνδέονται μέ τίς ὑπηρεσίες τῶν Συγκοινωνιῶν καί τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας, παίρνονται ὕστερα ἀπό σύσκεψη μέ τίς ἀντίστοιχες ὑπηρεσίες·

5) νά διατυπωθοῦν μέ μεγαλύτερη ἀκρίβεια ἀπό νομική ἄποψη τά νέα δικαιώματα τοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ·

6) νά τονιστεῖ ἐντονότερα ἡ βασική ἰδέα ὅτι γιά νά σωθεῖ ὁ λαός ἀπό τήν πείνα, πρέπει νά διεξαχθεῖ—καί νά διεξαχθεῖ ἀμείλικτη καί τρομοκρατική πάλη καί πόλεμος ἐνάντια στήν ἀγροτική καί σέ ἄλλη ἀστική τάξη, πού κρατάει στά χέρια της πλεονάσματα σιτηρῶν·

7) νά καθοριστεῖ μέ ἀκρίβεια, ὅτι οἱ κάτοχοι σιτηρῶν, πού ἔχουν πλεονάσματα καί δέν *τά μεταφέρουν* στούς σιδηροδρομικούς σταθμούς καί στούς τόπους συγκέντρωσης καί ἀποθήκευσης, κηρύσσονται *ἐχθροί τοῦ λαοῦ* καί τιμωροῦνται μέ φυλάκιση τουλάχιστο 10 χρόνων, μέ δήμευση ὅλης τῆς περιουσίας καί μέ παντοτινή ἐκτόπιση ἀπό τήν κοινότητά τους·

8) νά μπεῖ μιά προσθήκη ὅτι εἶναι καθῆκον τῶν ἐργαζόμενων καί τῶν ἄπορων ἀγροτῶν, πού δέν ἔχουν πλεονάσματα, νά ἑνωθοῦν γιά μιά ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους·

9) νά καθοριστοῦν μέ ἀκρίβεια οἱ σχέσεις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπιτροπῶν ἀπέναντι στίς 'Επισιτιστικές ἐπιτροπές τῶν κυβερνείων καί τά δικαιώματα καί οἱ ὑποχρεώσεις τῶν πρώτων στήν ἐκτέλεση τῶν ἐργασιῶν πού ἔχουν σχέση μέ τόν ἐπισιτισμό.

Γράφτηκε στίς 8 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

Νά κηρυχθοῦν ἐχθροί τοῦ λαοῦ ὅλοι οἱ κάτοχοι σιτηρῶν, πού ἔχουν πλεονάσματα καί δέν τά παραδίνουν στά κέντρα συγκέντρωσης, καθώς καί ὅλοι πού σπαταλοῦν τά ἀποθέματα σιτηρῶν γιά παραγωγή λαθραίου οἰνοπνεύματος, νά παραπέμπονται στό Ἐπαναστατικό δικαστήριο καί νά καταδικάζονται σέ φυλάκιση ὄχι κάτω ἀπό 10 χρόνια, σέ δήμευση ὅλης τῆς περιουσίας τους καί σέ παντοτινή ἐκτόπιση ἀπό τήν κοινότητά τους, καί αὐτοί πού παράγουν λαθραῖα οἰνόπνευμα νά καταδικάζονται ἐπιπλέον καί σέ ἀναγκαστική κοινωνική ἐργασία.

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ[124]

Δίνεται ἐντολή στό 'Επιτροπάτο 'Εργασίας νά πάρει ὅλα τά ἔκτακτα μέτρα, ὅπως, σέ συμφωνία μέ τά συνδικάτα καί κάτω ἀπό τήν ἀπόλυτη καθοδήγηση τοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ, κινητοποιήσει ὅσο μπορεῖ περισσότερους πρωτοπόρους, όργανωμένους καί συνειδητούς ἐργάτες γιά νά βοηθήσουν τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ στήν πάλη ἐνάντια στούς πλούσιους κουλάκους καί στήν ἀμείλικτη κατάπνιξη τῆς αἰσχροκέρδειας στό ψωμί καί τῆς ὑπονόμευσης τοῦ μονοπωλίου σιτηρῶν.

Γράφτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ[125]

11. V. 1918

Σχετικά μέ τό ραδιοτηλεγράφημα πού ἔστειλε ὁ ἀνώτατος διοικητής τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων τοῦ ἀνατολικοῦ μετώπου.

῾Ο Λαϊκός ἐπίτροπος ᾿Εξωτερικῶν θεωρεῖ ἀναγκαῖο νά ἐκφράσει στή γερμανική κυβέρνηση τήν ἔντονη διαμαρτυρία του:

1) ῾Η γερμανική κυβέρνηση δέν μᾶς δήλωσε καμιά φορά καί μέ κανένα ἔγγραφό της ὅτι τάχα ὁ στόλος μας πῆρε μέρος σέ μάχες ἐνάντια στά γερμανικά στρατεύματα στήν Οὐκρανία.

2) Γι᾿ αὐτό ἡ σχετική δήλωση στό τηλεγράφημα τῆς 11. V. 1918 εἶναι κατάφωρα ψευδής καί δέν ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τίς ἐνέργειες τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης.

3) ῎Αν ἕνα μέρος τοῦ στόλου μας θεωροῦσε ὅτι ἀνήκει στόν οὐκρανικό στόλο, τότε αὐτό καί ἔμεινε στή Σεβαστούπολη.

3 bis) ῎Αν ὁ στόλος μας ἔφυγε ἀπό τή Σεβαστούπολη, αὐτό ἔγινε μόνο ὕστερα ἀπό τήν ἐπίθεση τῶν γερμανῶν καί τήν ἔφοδο ἐνάντια στή Σεβαστούπολη, συνεπῶς, στήν περίπτωση αὐτή ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ παραβιάστηκε κατάφωρα ἀπό τούς γερμανούς καί ὄχι ἀπό ἐμᾶς.

4) Συνεπῶς, τά γεγονότα ἀποδείχνουν ὅτι ἐμεῖς τηροῦμε σταθερά τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ, ἐνῶ οἱ γερμανοί τήν καταπάτησαν, καταλαμβάνοντας ὅλη τήν Κριμαία.

5) Τήν Κριμαία τήν κατέλαβαν μόνο μέ τά γερμανικά στρατεύματα, ἀπομακρύνοντας ἀπό ἐκεῖ ὅλους τούς οὐκρανούς.

6) Κατέλαβαν τήν Κριμαία ὕστερα ἀπό τή σαφέστατη δήλωση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης στό τηλεγράφημά της τῆς... μήνα τοῦ 1918[126] ὅτι θεωρεῖ τήν Κριμαία ἔδαφος πού δέν ἀνήκει στήν Οὐκρανία.

7) Ὁ πρεσβευτής τῆς Γερμανίας Μίρμπαχ δήλωσε στόν ἐπίτροπό μας Ἐξωτερικῶν ὅτι ἡ Γερμανία δέν ἔχει ἀξιώσεις πάνω σέ νέα ἐδάφη.

8) Ἄν στή δοσμένη στιγμή ἡ γερμανική κυβέρνηση πῆρε ἄλλη θέση καί ἐγείρει ἀξιώσεις πάνω στήν Κριμαία ἤ σ᾽ἕνα μέρος τῆς Κριμαίας, ἤ σέ ἄλλα ἐδάφη, τότε θά θεωρούσαμε ἀπόλυτα ἀναγκαία μιά πλήρη διευκρίνιση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος καί δηλώνουμε γιά ἄλλη μιά φορά ἐπίσημα πώς ἀπό τήν πλευρά μας ἐπιμένουμε στή σύναψη μιᾶς συγκεκριμένης εἰρήνης μέ τή Φιλλανδία, τήν Οὐκρανία καί τήν Τουρκία, ἡ ὁποία πολεμάει, παραβιάζοντας τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ.

9) Παρακαλοῦμε ἀκόμη μιά φορά ἐπίμονα τή γερμανική κυβέρνηση νά μᾶς ἀνακοινώσει, ἄν ἐπιθυμεῖ τή σύναψη εἰρήνης μέ τήν Οὐκρανία, τή Φιλλανδία καί τήν Τουρκία καί τί μέτρα πῆρε καί θά πάρει γιά τό σκοπό αὐτό.

10) Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θάλασσας εἴμαστε σύμφωνοι νά δόσουμε ὁποιεσδήποτε νέες ἐγγυήσεις γιά τή μή ἀνάμιξή του στόν πόλεμο, ἤ γιά τόν ἀφοπλισμό του (πράγμα πού χθές, 10. V. 1918 μᾶς τό δήλωσε ἐπίσημα ὁ πρεσβευτής Μίρμπαχ), μόνο ἄν ἡ γερμανική κυβέρνηση μᾶς ἀνακοινώσει τούς συγκεκριμένους ὅρους μιᾶς ὁλοκληρωμένης εἰρήνης, δηλ. μιᾶς εἰρήνης καί μέ τή Φιλλανδία καί μέ τήν Οὐκρανία καί μέ τήν Τουρκία, καί ἄν ἡ εἰρήνη αὐτή θά ὑπογραφεῖ, πράγμα γιά τό ὁποῖο ἐπιμένουμε.

11) Δέν ἀρνούμαστε καθόλου καί τήν ἐπιστροφή τοῦ στόλου στή Σεβαστούπολη, ἄν τό λιμάνι αὐτό—σύμφωνα μέ τή δήλωση τοῦ Μίρμπαχ στίς 10. V. 1918 στή συζήτησή του μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν—δέν προσαρτηθεῖ μέ τή μιά ἤ τήν ἄλλη μορφή καί δέν καταληφθεῖ ἀπό τή Γερμανία καί ἄν κλειστεῖ μιά πραγματική καί ὁλοκληρωμένη εἰρήνη μέ τούς γερμανούς, καθώς καί μέ τό βασικό τμῆμα τῶν φιλλανδικῶν, οὐκρανικῶν καί τουρκικῶν στρατευμάτων.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1950 στήν 4η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. 27ος

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ[127]

I

Ἔχει τονιστεῖ ἐπανειλημμένα στόν μπολσεβίκικο Τύπο καί ἔχει διαπιστωθεῖ στίς ἐπίσημες ἀποφάσεις τῶν ὀργάνων τῆς ἀνώτατης Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἡ ἐξαιρετική ἀστάθεια τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, πού εἶναι περικυκλωμένη ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Τίς τελευταῖες μέρες, δηλ. στό πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Μάη 1918, ἡ πολιτική κατάσταση ὀξύνθηκε ἐξαιρετικά τόσο ἀπό ἐξωτερικές, ὅσο καί ἀπό ἐσωτερικές αἰτίες:

Πρῶτο, δυνάμωσε ἡ ἀνοιχτή ἐπίθεση τῶν ἀντεπαναστατικῶν στρατευμάτων (τοῦ Σεμιόνοφ καί ἄλλων) μέ τή βοήθεια τῶν ἰαπώνων στήν Ἄπω Ἀνατολή, καί σέ σύνδεση μ'αὐτό μιά σειρά σημάδια ἔδειχναν ὅτι ὅλος ὁ ἀντιγερμανικός ἰμπεριαλιστικός συνασπισμός μπορεῖ νά συμφωνήσει πάνω σ'ἕνα προγραμμα ἐπίδοσης τελεσιγράφου στή Ρωσία: εἴτε θά πολεμήσεις ἐνάντια στή Γερμανία, εἴτε θά βοηθήσουμε τούς ἰάπωνες νά εἰσβάλουν.

Δεύτερο, ὕστερα ἀπό τό Μπρέστ στή γερμανική πολιτική ἐπικράτησε γενικά τό φιλοπόλεμο κόμμα, πού ἀπό στιγμή σέ στιγμή θά μποροῦσε καί τώρα νά ἐπικρατήσει στό ζήτημα τῆς ἄμεσης γενικῆς ἐπίθεσης κατά τῆς Ρωσίας, δηλ. νά ἀπορίψει ἐντελῶς τήν ἄλλη πολιτική τῶν ἀστικῶν ἰμπεριαλιστικῶν κύκλων τῆς Γερμανίας, πού ἐπιδιώκουν νέες προσαρτήσεις ἐδαφῶν τῆς Ρωσίας, γιά τήν ὥρα ὅμως θέλουν εἰρήνη μαζί της καί ὄχι γενική ἐπίθεση ἐναντίον της.

Τρίτο, ἡ παλινόρθωση τῆς ἀστοτσιφλικάδικης μοναρχίας στήν Οὐκρανία, μέ τήν ὑποστήριξη τῶν καντέτικων καί

ὀκτωβρίστικων στοιχείων τῆς ἀστικῆς τάξης ὅλης τῆς Ρωσίας καί μέ τή βοήθεια τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων, δέν μποροῦσε παρά νά ὀξύνει τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση στή χώρα μας, δέν μποροῦσε παρά νά δόσει φτερά στά σχέδια τῆς ἀντεπανάστασης τῆς χώρας μας, νά ἀνεβάσει τό ἠθικό της.

Τέταρτο, τό ἐπισιτιστικό χάος χειροτέρεψε στό ἔπακρο καί σέ πολλά μέρη προκάλεσε κυριολεκτικά λιμό, τόσο γιατί ἔχουν ἀποκοπεῖ οἱ συγκοινωνίες μας μέ τό Ροστόβ τοῦ Ντόν, ὅσο καί γιατί ἡ μικροαστική τάξη καί οἱ καπιταλιστές γενικά προσπαθοῦν νά τορπιλλίσουν τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, ἐνῶ ἡ ἀπάντηση τῆς κυρίαρχης τάξης, δηλ. τοῦ προλεταριάτου, σ᾽αὐτές τίς τάσεις, τίς προσπάθειες καί τίς ἀπόπειρες δέν εἶναι ἀρκετά σταθερή, πειθαρχημένη καί ἀμείλικτη.

II

Ἡ ἐξωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας δέν πρέπει σέ καμιά περίπτωση νά ἀλλάξει. Ἡ στρατιωτική προετοιμασία μας δέν ὁλοκληρώθηκε καί ἑπομένως τό γενικό σύνθημα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ὅπως καί πρῶτα: νά ἑλισσόμαστε, νά ὑποχωροῦμε, νά περιμένουμε, συνεχίζοντας μέ ὅλες μας τίς δυνάμεις αὐτή τήν προετοιμασία.

Ἄν καί δέν ἀρνιόμαστε καθόλου τίς στρατιωτικές συμφωνίες γενικά μέ τόν ἕνα ἰμπεριαλιστικό συνασπισμό ἐνάντια στόν ἄλλο σέ περιπτώσεις πού ἡ συμφωνία αὐτή, χωρίς νά θίγει τίς βάσεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, θά μποροῦσε νά ἐνισχύσει τή θέση της καί νά παραλύσει τήν πίεση πού θά ἀσκοῦσε ἐπάνω της ὁποιαδήποτε ἰμπεριαλιστική δύναμη, αὐτή τή στιγμή δέν μποροῦμε νά συνάψουμε στρατιωτική συμφωνία μέ τόν ἀγγλογαλλικό συνασπισμό. Γιατί πραγματική σημασία γιά τό συνασπισμό αὐτό ἔχει τό ἀποτράβηγμα τῶν στρατευμάτων τῆς Γερμανίας ἀπό τή Δύση, πού θά πεῖ προώθηση πολλῶν ἰαπωνικῶν σωμάτων στρατοῦ στό ἐσωτερικό τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, ὁ ὅρος ὅμως αὐτός εἶναι ἀπαράδεκτος, γιατί σημαίνει πλήρη χρεοκοπία τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἄν ὁ ἀγγλογαλλικός συνασπισμός μᾶς ἀπηύθυνε ἕνα τέτιο τελεσίγραφο, θά ἀπαντούσαμε ἀρνητικά, γιατί ὁ κίνδυνος ἰαπωνικῆς προέλασης μπορεῖ νά ἐξουδετερωθεῖ μέ λιγότερες δυσκολίες (ἤ μπορεῖ νά ἀναβληθεῖ γιά μιά ἀπώτερη περίοδο), παρά ὁ κίνδυνος νά καταληφθεῖ ἀπό τούς γερμανούς ἡ Πετρούπολη, ἡ Μόσχα καί τό μεγαλύτερο τμῆμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας.

III

Ὅταν ἐξετάζουμε τά προβλήματα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή δοσμένη στιγμή ἀπαιτεῖται νά δείχνουμε τή μεγαλύτερη σύνεση, περίσκεψη καί αὐτοκυριαρχία, γιά νά μή βοηθήσουμε μέ κάποια ἀπερίσκεπτη ἤ βιαστική ἐνέργεια τά ἀκραῖα στοιχεῖα τῶν φιλοπόλεμων κομμάτων τῆς Ἰαπωνίας ἤ τῆς Γερμανίας.

Γεγονός εἶναι ὅτι καί στίς δυό αὐτές χῶρες τά ἀκραῖα στοιχεῖα τοῦ φιλοπόλεμου κόμματος εἶναι ὑπέρ τῆς ἄμεσης καί γενικῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στή Ρωσία μέ στόχο τήν κατάληψη ὅλων τῶν ἐδαφῶν της καί τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Καί ἀπό στιγμή σέ στιγμή αὐτά τά ἀκραῖα στοιχεῖα μπορεῖ νά ἐπικρατήσουν.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος ὅμως, εἶναι ἀναμφισβήτητο τό γεγονός ὅτι στή Γερμανία ἡ πλειοψηφία τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι ἐνάντια σ'αὐτή τήν πολιτική καί τή στιγμή αὐτή προτιμᾶ νά κλείσει μέ τή Ρωσία μιά εἰρήνη μέ προσαρτήσεις, παρά νά συνεχίσει τόν πόλεμο, γιατί ὁ πόλεμος αὐτός θά ἀποσποῦσε δυνάμεις ἀπό τή Δύση, θά μεγάλωνε τήν ἀστάθεια τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης στή Γερμανία, πού καί χωρίς αὐτό γίνεται ἤδη αἰσθητή, θά δυσκόλευε τήν προμήθεια πρώτων ὑλῶν ἀπό περιοχές πού ἀγκάλιασε ἡ ἐξέγερση, ἤ ὑποφέρουν λόγω τῆς καταστροφῆς τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν, τοῦ περιορισμοῦ τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων κτλ. κτλ.

Ὅσο γιά τήν τάση τῆς Ἰαπωνίας νά ἐπιτεθεῖ ἐνάντια στή Ρωσία, τή συγκρατεῖ κατά πρῶτο λόγο ὁ κίνδυνος κινήματος καί ἐξεγέρσεων στήν Κίνα· δεύτερο, κάποιος ἀνταγωνισμός ἀπομέρους τῆς Ἀμερικῆς, πού φοβᾶται τό δυνάμωμα τῆς Ἰαπωνίας καί ἐλπίζει πώς, ἄν κλειστεῖ εἰρήνη, θά προμηθεύεται εὐκολότερα πρῶτες ὕλες ἀπό τή Ρωσία.

Ἐννοεῖται πώς εἶναι πολύ πιθανό καί στήν Ἰαπωνία καί στή Γερμανία νά ἐπικρατήσουν ἀπό στιγμή σέ στιγμή τά ἀκραῖα στοιχεῖα τοῦ φιλοπόλεμου κόμματος. Ἐγγυήσεις πώς δέν θά γίνει αὐτό δέν μποροῦν νά ὑπάρξουν, ὅσο δέν ξεσπάσει ἡ ἐπανάσταση στή Γερμανία. Ἡ ἀμερικανική ἀστική τάξη μπορεῖ νά τά ταιριάσει μέ τήν ἰαπωνική· ἡ ἰαπωνική μέ τή γερμανική. Γι'αὐτό ἐπιτακτικό καθῆκον μας εἶναι ἡ πιό πυρετώδης στρατιωτική προετοιμασία.

Ἐφόσον ὅμως ὑπάρχουν ἔστω καί κάποιες πιθανότητες νά διατηρηθεῖ ἡ εἰρήνη, ἤ νά συνάψουμε εἰρήνη μέ τή Φιλλανδία,

τήν Οὐκρανία καί τήν Τουρκία, μέ ἀντάλλαγμα ὁρισμένες νέες προσαρτήσεις ἤ νέες ἀπώλειες, δέν πρέπει μέ κανένα τρόπο νά κάνουμε οὔτε ἕνα βῆμα πού θά βοηθοῦσε τά ἀκραῖα στοιχεῖα τοῦ φιλοπόλεμου κόμματος τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων.

IV

Σχετικά μέ τό πρόβλημα τῆς ἐντατικῆς στρατιωτικῆς προετοιμασίας, καθώς καί μέ τό πρόβλημα τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας, μπαίνει στήν πρώτη γραμμή τό ὀργανωτικό καθῆκον.

Οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γιά μιά κάπως σοβαρή στρατιωτική προετοιμασία, ἄν δέν ξεπεραστοῦν οἱ ἐπισιτιστικές δυσκολίες, ἄν δέν ἐξασφαλιστεῖ ὁ τακτικός ἐφοδιασμός τοῦ πληθυσμοῦ μέ ψωμί, ἄν δέν μπεῖ αὐστηρότατη τάξη στίς σιδηροδρομικές μεταφορές, ἄν δέν δημιουργηθεῖ μέσα στίς μάζες τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ (καί ὄχι μόνο στά ἀνώτερα στρώματά του) πραγματικά σιδερένια πειθαρχία. Καί σ᾽αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα ἔχουμε μείνει πίσω περισσότερο ἀπό παντοῦ ἀλλοῦ.

Καί τό μεγαλύτερο ἀκριβῶς σφάλμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί τῶν ἀναρχικῶν στοιχείων εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνουν καθόλου αὐτή τήν ἀλήθεια, ὅταν βάζουν τίς φωνές γιά «ἐπαναστατικές» ἐπιτροπές, ὅταν ὠρύονται: «στά ὅπλα» κτλ. Αὐτές οἱ φωνές καί αὐτές οἱ κραυγές ἀποτελοῦν τό ἀποκορύφωμα τῆς ἠλιθιότητας καί τῆς πιό ἐλεεινῆς, ἀξιοκαταφρόνητης καί σιχαμερῆς λογοκοπίας, γιατί εἶναι γελοῖο νά μιλάει κανείς γιά «ἐξέγερση» καί «ἐπαναστατικές ἐπιτροπές» ὅταν ἡ κεντρική Σοβιετική ἐξουσία διαθέτει ὅλες της τίς δυνάμεις γιά νά πείσει τόν πληθυσμό νά μάθει τήν πολεμική τέχνη καί νά ἐξοπλίζεται· —ὅταν ἔχουμε πολύ περισσότερα ὅπλα ἀπ᾽ὅσα εἴμαστε σέ θέση νά καταμετρήσουμε καί νά μοιράσουμε·—ὅταν ἀκριβῶς τό ξεχαρβάλωμα καί ἡ ἔλλειψη πειθαρχίας μᾶς ἐμποδίζουν νά χρησιμοποιήσουμε τά ὅπλα πού ὑπάρχουν, μᾶς ἀναγκάζουν νά χάνουμε πολύτιμο χρόνο γιά τήν προετοιμασία.

Μιά ἐντατική πολεμική προετοιμασία γιά ἕνα σοβαρό πόλεμο δέν χρειάζεται παροξυσμούς, κραυγές καί μαχητικά συνθήματα, ἀλλά μακρόχρονη, ἐντατική, πάρα πολύ ἐπίμονη καί πειθαρχημένη δουλιά σέ μαζική κλίμακα. Πρέπει νά ἀποκρούσουμε ἀποφασιστικά τά ἀριστερά-ἐσέρικα καί ἀναρχικά στοιχεῖα πού δέν θέλουν νά καταλάβουν αὐτό τό ζήτημα καί νά μή τούς ἀφήνουμε νά μολύνουν μέ τήν ὑστερία τους ὁρισμένα στοιχεῖα τοῦ προλεταριακοῦ-κομμουνιστικοῦ μας Κόμματος.

V

'Ενάντια στήν άστική τάξη πού λόγω τῶν περιστατικῶν πού άναφέραμε πιό πάνω, σήκωσε τίς τελευταῖες μέρες κεφάλι, χρειάζεται ἀμείλικτη πάλη, κήρυξη κατάστασης πολέμου, κλείσιμο τῶν ἐφημερίδων της, σύλληψη τῶν ἀρχηγίσκων της κτλ. κτλ. Τά μέτρα αὐτά εἶναι τόσο ἀναγκαῖα, ὅσο ἀναγκαία εἶναι καί ἡ πολεμική ἐκστρατεία ἐνάντια στήν ἀγροτική ἀστική τάξη πού κρύβει τά πλεονάσματα σιτηρῶν καί ὑπονομεύει τό μονοπώλιό τους. Χωρίς τή σιδερένια πειθαρχία τοῦ προλεταριάτου δέν θά γλυτώσουμε οὔτε ἀπό τήν ἀντεπανάσταση, οὔτε ἀπό τήν πείνα.

Εἰδικότερα πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας ὅτι ἡ ἀστική τάξη τίς τελευταῖες μέρες χρησιμοποίησε μέ ἀμίμητη τέχνη, μέ δεξιοτεχνία βιρτουόζου ἕνα τέτιο ὅπλο ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ὅπως εἶναι ἡ διάδοση τοῦ πανικοῦ. Καί ὁρισμένοι σύντροφοί μας, ἰδιαίτερα ἀπό ἐκείνους πού ταλαντεύονται ἀπέναντι στήν ἀριστερή-ἐσέρικη καί ἀναρχική ἐπαναστατική λογοκοπία, παρασύρθηκαν καί πανικοβλήθηκαν, ἤ πέρασαν τά ὅρια ὅπου τελειώνει ἡ νόμιμη καί ἀναγκαία προειδοποίηση ἐνάντια στούς κινδύνους πού μᾶς ἀπειλοῦν καί ἀρχίζει ἡ διάδοση τοῦ πανικοῦ.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά θυμόμαστε καλά τίς βασικές ἰδιομορφίες ὅλης τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κατάστασης τῆς Ρωσίας, πού ἐξαιτίας τους καμιά ἔξαρση δέν μπορεῖ νά βοηθήσει τήν ὑπόθεση. Εἶναι ἀπαραίτητο νά τό βάλουμε καλά στό νοῦ μας καί νά κάνουμε καί ὅλους τούς ἐργάτες νά καταλάβουν καλά τήν ἀλήθεια, ὅτι μονάχα μιά σκληρή καί ὑπομονητική δουλιά γιά τή δημιουργία καί τήν ἐπιβολή σιδερένιας προλεταριακῆς πειθαρχίας, καταδιώκοντας ἀμείλικτα τά κακοποιά στοιχεῖα, τούς κουλάκους καί τούς ἀποδιοργανωτές, εἶναι σέ θέση νά περιφρουρήσει τή Σοβιετική ἐξουσία τή στιγμή αὐτή, τή στιγμή πού συντελεῖται ἕνα πάρα πολύ δύσκολο καί ἐπικίνδυνο πέρασμα, πού ἔγινε ἀναπόφευκτο, γιατί καθυστερεῖ ἡ ἐπανάσταση στή Δύση.

Γράφτηκε στίς 12 ἤ 13 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε στά 1929 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ 14 ΤΟΥ ΜΑΗ 1918[128]

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς ἐκθέσω τή σημερινή κατάσταση στήν ἐξωτερική πολιτική. Σύντροφοι, τίς τελευταῖες μέρες ἡ διεθνής μας θέση χειροτέρεψε ἀπό πολλές ἀπόψεις, γιατί ὀξύνθηκε ἡ γενική κατάσταση. Πάνω στό ἔδαφος πού δημιουργεῖ αὐτή ἡ ὄξυνση, οἱ προβοκάτορες, ἡ σκόπιμη διάδοση πανικοῦ ἀπό τόν ἀστικό Τύπο καί τό φερέφωνό του — τό σοσιαλιστικό Τύπο, κάνουν πάλι τή σκοτεινή καί βρώμικη δουλιά τους γιά τήν παλινόρθωση τοῦ κορνιλοφισμοῦ.

Θά ἐπιστήσω πρῶτα ἀπ᾽ὅλα τήν προσοχή σας στό ζήτημα πού καθορίζει βασικά τή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, γιά νά περάσω στίς ἐξωτερικές νομικές μορφές πού καθορίζουν αὐτή τή θέση, καί πάνω σ᾽αὐτή τή βάση νά περιγράψω τίς δυσκολίες πού προέκυψαν ξανά, ἤ, πιό σωστά, νά δείξω τό σημεῖο καμπῆς πού τό ἔχουμε πλησιάσει καί πού ἀποτέλεσε τή βάση γιά τήν ὄξυνση τῆς πολιτικῆς κατάστασης.

Σύντροφοι, ξέρετε, καί ἡ πείρα τῶν δυό ρωσικῶν ἐπαναστάσεων πλούτισε ἐξαιρετικά αὐτή τή γνώση, πώς οἱ βαθύτερες ρίζες καί τῆς ἐσωτερικῆς καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους μας καθορίζονται ἀπό τά οἰκονομικά συμφέροντα, ἀπό τήν οἰκονομική κατάσταση τῶν κυρίαρχων τάξεων τοῦ κράτους μας. Τίς θέσεις αὐτές, πού ἀποτελοῦν τή βάση ὅλης τῆς κοσμοθεωρίας τῶν μαρξιστῶν καί πού τίς ἐπιβεβαίωσε γιά μᾶς, τούς ρώσους ἐπαναστάτες, ἡ μεγάλη πείρα τῶν δυό ρωσικῶν ἐπαναστάσεων — τίς θέσεις αὐτές δέν πρέπει νά τίς ξεχνᾶμε οὔτε στιγμή, γιά νά μή χαθοῦμε μέσα στό δαίδαλο καί στό λαβύρινθο τῶν διπλωματικῶν τεχνασμάτων — μέσα στό λαβύρινθο πού κάποτε μάλιστα δημιουργεῖται καί μπερδεύεται τεχνητά ἀπό

τούς ἀνθρώπους, τίς τάξεις, τά κόμματα καί τίς ὁμάδες, πού τούς ἀρέσει εἴτε εἶναι ἀναγκασμένοι νά ψαρεύουν σέ θολά νερά.

Πρόσφατα περάσαμε καί περνᾶμε καί τώρα σ'ἕνα ὁρισμένο βαθμό ἀκριβῶς μιά τέτια στιγμή πού οἱ ἀντεπαναστάτες μας—οἱ καντέτοι καί τά πρῶτα φερέφωνά τους, οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι—προσπαθοῦσαν νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν περίπλοκη διεθνή κατάσταση.

Σέ γενικές γραμμές ἡ κατάσταση αὐτή συνοψίζεται στό ὅτι ἡ σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας ἐξακολουθεῖ νά εἶναι, ἀπό ὁρισμένους λόγους οἰκονομικοῦ καί πολιτικοῦ χαρακτήρα πού σᾶς ἔγιναν γνωστοί, πού τούς ἀναφέραμε πολλές φορές στόν Τύπο, ἀπό λόγους πού ὀφείλονται στό διαφορετικό ρυθμό ἀνάπτυξης, σέ διαφορετική σέ σχέση μέ τή Δύση βάση ἀνάπτυξης; ἀπ'αὐτούς τούς λόγους ἡ σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία μας ἐξακολουθεῖ νά εἶναι γιά τήν ὥρα μιά ὄαση μέσα στή μανιασμένη θάλασσα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ληστείας. Καί στή Δύση ὁ βασικός οἰκονομικός παράγοντας εἶναι τό γεγονός ὅτι ὁ ἰμπεριαλιστικός αὐτός πόλεμος, πού ἐξάντλησε καί τυράννησε τήν ἀνθρωπότητα, γέννησε τόσο περίπλοκες, τόσο ὀξυμένες, τόσο μπερδεμένες συγκρούσεις, ὥστε νά παρουσιάζεται διαρκῶς σέ κάθε βῆμα μιά κατάσταση, πού ἡ λύση τοῦ προβλήματος ὑπέρ τοῦ πολέμου ἤ τῆς εἰρήνης, ὑπέρ τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ὁμάδας νά κρέμεται ἀπό μιά τρίχα. Περάσαμε μιά τέτια ἀκριβῶς κατάσταση τίς τελευταῖες μέρες. Οἱ ἀντιθέσεις, πού γεννήθηκαν ἀπό τή λυσσαλέα διαμάχη ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις πού τραβήχτηκαν στόν πόλεμο καί πού ἦταν ἀποτέλεσμα τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ γιά ὁλόκληρες δεκαετίες, ὁδήγησαν στό σημεῖο, ὥστε καί οἱ ἴδιοι οἱ ἰμπεριαλιστές νά εἶναι πιά ἀνίσχυροι νά σταματήσουν αὐτό τόν πόλεμο. Λόγω τῶν ἀντιθέσεων αὐτῶν τά πράγματα ἦλθαν ἔτσι, ὥστε τό κοινό πού ὑπάρχει στή βάση τῆς οἰκονομικῆς καπιταλιστικῆς συμμαχίας, ἡ συμμαχία τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν, συμμαχία φυσιολογική καί ἀναπόφευκτη γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ κεφαλαίου πού δέν γνωρίζει πατρίδα καί ἡ ὁποία ἀπόδειξε μέ πολλά πολύ μεγάλα καί ἐξαιρετικά σοβαρά ἐπεισόδια τῆς παγκόσμιας ἱστορίας ὅτι τό κεφάλαιο πάνω ἀπό τά συμφέροντα τῆς πατρίδας, τοῦ λαοῦ καί πάνω ἀπ'ὁ,τιδήποτε ἄλλο βάζει τή διατήρηση τῆς συμμαχίας τῶν καπιταλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν ἐνάντια στούς ἐργαζόμενους—ἡ συμμαχία αὐτή δέν ἀποτελεῖ κινητήρια δύναμη τῆς πολιτικῆς.

Βέβαια, ἡ συμμαχία αὐτή ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ὅπως καί πρῶτα, ἡ βασική οἰκονομική τάση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, πού σέ τελευταία ἀνάλυση πρέπει νά ἐκδηλωθεῖ μέ ἀκατάσχετη δύναμη. Ἐξαίρεση ἀπ'αὐτή τή βασική τάση τοῦ καπιταλισμοῦ ἀποτελεῖ τό γεγονός ὅτι ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος χώρισε σέ ὁμάδες, σέ ἀντιμαχόμενες ὁμάδες, σέ ἀντιμαχόμενους συνασπισμούς τίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις πού σήμερα, μποροῦμε νά ποῦμε, ἔχουν μοιράσει μεταξύ τους ὅλη ἀνεξαιρέτως τή γῆ. Αὐτή ἡ ἔχθρα, αὐτή ἡ πάλη, αὐτή ἡ θανάσιμη σύγκρουση δείχνει, κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες, πώς ἐδῶ δέν εἶναι δυνατή μιά συμμαχία τῶν ἰμπεριαλιστῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Βρισκόμαστε μπροστά σέ μιά κατάσταση, πού τά μανιασμένα κύματα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀντίδρασης, τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς τῶν λαῶν ρίχνονται πάνω στό μικρό νησί τῆς σοσιαλιστικῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, καί λές πώς πᾶνε ἀπό στιγμή σέ στιγμή νά τό βουλιάξουν, ἀποδείχνεται ὅμως πώς τά κύματα αὐτά σπάζουν παντοῦ καί πάντα τό ἕνα πάνω στό ἄλλο.

Οἱ βασικές ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις ὁδήγησαν σέ μιά τόσο ἀμείλικτη πάλη, πού οὔτε ἡ μιά, οὔτε ἡ ἄλλη ὁμάδα, ἀκόμη καί ὅταν ἔχουν συνειδητοποιήσει πώς δέν ὑπάρχει διέξοδος, δέν εἶναι σέ θέση νά ξεφύγουν αὐτόβουλα ἀπό τή σιδερένια μέγκενη αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ἔτσι, ὁ πόλεμος καθόρισε τίς δυό βασικές ἀντιθέσεις καί αὐτές καθόρισαν τή διεθνή θέση τῆς σοσιαλιστικῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στή σημερινή στιγμή. Ἡ πρώτη ἀντίθεση εἶναι ἡ λυσσαλέα πάλη ἀνάμεσα στή Γερμανία καί στήν Ἀγγλία στό Δυτικό μέτωπο, πάλη πού ἔφτασε στό ἀποκορύφωμά της. Ἔχουμε ἀκούσει πολλές φορές τούς ἐκπροσώπους πότε τοῦ ἑνός καί πότε τοῦ ἄλλου ἐμπόλεμου στρατόπεδου νά δίνουν ὑποσχέσεις καί νά διαβεβαιώνουν καί τό λαό τους καί τούς ἄλλους λαούς ὅτι ἀκόμη λίγο, ἀκόμη μιά τελευταία προσπάθεια καί ὁ ἐχθρός θά συντριβεῖ, ἡ πατρίδα θά περιφρουρηθεῖ καί τά συμφέροντα τοῦ πολιτισμοῦ καί τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ πολέμου θά ἐξασφαλιστοῦν γιά πάντα. Καί ὅσο περισσότερο παρατείνεται ἡ πρωτάκουστη αὐτή πάλη, ὅσο πιό βαθιά παρασύρονται σ'αὐτή οἱ ἐμπόλεμες πλευρές, τόσο πιό πολύ ἀπομακρύνεται ἡ διέξοδος ἀπ'αὐτό τόν χωρίς τέλος πόλεμο. Καί ἡ σκληρότητα αὐτῆς τῆς σύγκρουσης κάνει ἐξαιρετικά δύσκολη, σχεδόν ἀδύνατη, τή συμμαχία τῶν μεγαλύτερων ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία, πού ἀπόσπασε μέσα στούς ἕξι περίπου μῆνες τῆς ζωῆς της τίς θερμές συμπάθειες καί τήν πιό

ἀμέριστη συμπόνια ὅλων τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου.

Ἡ δεύτερη ἀντίθεση πού καθορίζει τή διεθνή θέση τῆς Ρωσίας εἶναι ὁ ἀνταγωνισμός ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί στήν Ἀμερική. Τίς τελευταῖες δεκαετίες ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη αὐτῶν τῶν χωρῶν συσσώρευσε τεράστια ποσότητα εὔφλεκτου ὑλικοῦ, πού κάνει ἀναπόφευκτη μιάν ἀπεγνωσμένη σύγκρουση αὐτῶν τῶν δυνάμεων γιά τήν κυριαρχία στόν Εἰρηνικό Ὠκεανό καί τά παράλιά του. Ὅλη ἡ διπλωματική καί οἰκονομική ἱστορία τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς κάνει ἐντελῶς ἀναμφισβήτητο τό γεγονός πώς στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι ἀδύνατο νά ἀποτραπεῖ ἡ σύγκρουση πού ὡριμάζει ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί στήν Ἀμερική. Ἡ ἀντίθεση αὐτή, πού τώρα καλύπτεται προσωρινά ἀπό τή συμμαχία ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί στήν Ἀμερική ἐνάντια στή Γερμανία, συγκρατεῖ τήν ἐπίθεση τοῦ ἰαπωνικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐνάντια στή Ρωσία, πού ἀπό καιρό προετοιμαζόταν, πού ἀπό καιρό μεθοδευόταν ἐπανειλημμένα, καί πού σ'ἕνα ὁρισμένο βαθμό ἄρχισε καί ὑποστηρίζεται ἀπό τίς ἀντεπαναστατικές δυνάμεις. Ἡ ἐκστρατεία πού ἄρχισε ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία (ἀπόβαση στό Βλαδιβοστόκ, ὑποστήριξη τῶν συμμοριῶν τοῦ Σεμιόνοφ) ἐπιβραδύνεται, γιατί ἀπειλεῖ νά μετατρέψει τή λανθάνουσα σύγκρουση ἀνάμεσα στήν Ἰαπωνία καί στήν Ἀμερική σέ ἀνοιχτό πόλεμο. Βέβαια εἶναι ὁλότελα δυνατό, κι'ἐμεῖς δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι οἱ συνασπισμοί τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων, ὅσο σταθεροί καί ἄν φαίνονται, μποροῦν νά ἀνατραποῦν μέσα σέ λίγες μέρες, ἄν τό ἀπαιτήσουν τά συμφέροντα τῆς ἱερῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τά ἱερά δικαιώματα γιά ἐκχωρήσεις κτλ. Καί ἴσως νά ἀρκεῖ ἡ παραμικρότερη σπίθα γιά νά τινάξει στόν ἀέρα τό σημερινό συνασπισμό κρατῶν, ὁπότε καί οἱ ἀντιθέσεις πού ἀναφέραμε δέν θά μπορέσουν πιά νά μᾶς χρησιμεύσουν σάν ὑπεράσπιση.

Τώρα ὅμως ἡ κατάσταση πού περιγράψαμε ἐξηγεῖ, γιατί τό σοσιαλιστικό μας νησί μπορεῖ νά διατηρεῖται μέσα στή μανιασμένη θύελλα, καί ταυτόχρονα ἐξηγεῖ, γιατί ἡ κατάσταση αὐτή εἶναι τόσο ἀσταθής καί ὧρες-ὧρες φαίνεται — πράγμα πού προκαλεῖ μεγάλο ἐνθουσιασμό στήν ἀστική τάξη καί πανικό στή μικροαστική τάξη — πώς λιγάκι ἀκόμη καί θά τό καταποντίσουν τά κύματα.

Τό ἐξωτερικό περίβλημα, ἡ ἐξωτερική ἔκφραση αὐτῆς τῆς κατάστασης εἶναι ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί

οἱ συνήθειες καί οἱ νόμοι πού ἀφοροῦν τίς οὐδέτερες χῶρες, ἀπό τό ἄλλο.

Ἐσεῖς ξέρετε τί ἀξία ἔχουν οἱ συνθῆκες καί τί ἀξία ἔχουν οἱ νόμοι μπροστά στό ξέσπασμα τῶν διεθνῶν συγκρούσεων—δέν εἶναι παρά ἕνα κομμάτι χαρτί.

Συνήθως αὐτά τά λόγια τά ἀναφέρουμε καί τά θυμόμαστε σάν δεῖγμα τοῦ κυνισμοῦ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ὁ κυνισμός ὅμως δέν βρίσκεται σ'αὐτές τίς λέξεις, ἀλλά στόν ἀμείλικτο, στόν σκληρά ἀμείλικτο καί βασανιστικά ἀμείλικτο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὅπου ὅλες οἱ συνθῆκες εἰρήνης καί ὅλοι οἱ νόμοι οὐδετερότητας ποδοπατοῦνταν, ποδοπατοῦνται καί θά ποδοπατοῦνται, ὅσο θά ὑπάρχει ὁ καπιταλισμός.

Νά γιατί, ὅταν καταπιανόμαστε μέ τό πρόβλημα, πού γιά μᾶς εἶναι τό κυριότερο πρόβλημα—μέ τό πρόβλημα τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, τή δυνατότητα παραβίασής της καί τίς συνέπειες πού θά ἔχει γιά μᾶς αὐτή ἡ κατάσταση—ἄν θέλουμε νά στεκόμαστε στέρεα στά σοσιαλιστικά μας πόδια καί ἄν δέν θέλουμε νά ἀφήσουμε νά μᾶς τουμπάρουν μέ μηχανοραφίες καί προβοκάτσιες οἱ ἀντεπαναστάτες μέ ὁποιεσδήποτε σοσιαλιστικές ταμπέλες καί ἄν καλύπτονται, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε οὔτε στιγμή τήν οἰκονομική βάση ὅλων τῶν συνθηκῶν εἰρήνης, μαζί καί τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ, τήν οἰκονομική βάση κάθε οὐδετερότητας, μαζί καί τῆς δικῆς μας. Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε, ἀπό τό ἕνα μέρος, τήν κατάσταση σέ διεθνή κλίμακα, τήν κατάσταση στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό σέ σχέση μέ τήν τάξη πού ἀναπτύσσεται καί πού ἀργά ἤ γρήγορα, ἔστω καί πιό ἀργά ἀπ'ὅ,τι τό θέλουμε καί τό περιμένουμε, μά πού θά γίνει ὁπωσδήποτε ὁ κληρονόμος τοῦ καπιταλισμοῦ καί θά νικήσει τόν καπιταλισμό ὅλου τοῦ κόσμου. Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε τίς σχέσεις ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες, τίς σχέσεις ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές οἰκονομικές ὁμάδες.

Ἀφοῦ διευκρινίσουμε αὐτή τήν κατάσταση, σύντροφοι, θά καταλάβουμε, νομίζω, χωρίς δυσκολία, τί σημασία ἔχουν τά διπλωματικά ἐπιμέρους ζητήματα, οἱ λεπτομέρειες καί καμιά φορά ἀκόμη καί τά μικροπράγματα, τά ὁποῖα περισσότερο ἀπό ὅλα συγκεντρώνουν τήν προσοχή μας τίς τελευταῖες μέρες, καί πού τά θυμόμαστε τίς τελευταῖες μέρες. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ ἀστάθεια τῆς διεθνοῦς κατάστασης ἀποτελεῖ τήν αἰτία τοῦ πανικοῦ. Ὁ πανικός ξεκινάει ἀπό τούς καντέτους, τούς δεξιούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, πού ὑποστηρίζουν τά συμφέρον-

τα ἐκείνων πού θέλουν καί ἐπιδιώκουν νά σπείρουν τόν πανικό. Χωρίς νά κλείνουμε καθόλου τά μάτια μπροστά στό μέγεθος τοῦ κινδύνου καί τῆς τραγικότητας τῆς κατάστασης, ἀναλύοντας τίς οἰκονομικές σχέσεις σέ διεθνή κλίμακα, πρέπει νά ποῦμε ναί, τό πρόβλημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης τόσο στή Δύση, ὅσο καί στήν Ἄπω Ἀνατολή κρέμεται ἀπό μιά τρίχα, γιατί ὑπάρχουν δυό τάσεις: μιά πού κάνει ἀναπότρεπτη τή συμμαχία ὅλων τῶν ἰμπεριαλιστῶν, μιά ἄλλη πού φέρνει ἀντιμέτωπους τούς ἄλφα ἰμπεριαλιστές μέ τούς βήτα — δυό τάσεις ἀπό τίς ὁποῖες καμιά δέν ἔχει στέρεο ἔδαφος κάτω ἀπό τά πόδια της. Ναί, τώρα ἡ Ἰαπωνία δέν μπορεῖ νά ἀποφασίσει νά ἐξαπολύσει γενική ἐπίθεση, ἄν καί ἔχει στρατό ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο ἄντρες καί θά μποροῦσε νά νικήσει τήν ἀναμφισβήτητα ἀδύνατη Ρωσία. Πότε θά γίνει ὅμως αὐτό, δέν τό ξέρω καί κανείς δέν μπορεῖ νά τό ξέρει.

Ἡ μορφή τοῦ τελεσίγραφου συνεπάγεται κίνδυνο πολέμου ἐνάντια στούς συμμάχους λαούς καί συνθήκη μέ τή Γερμανία. Αὐτό ὅμως μπορεῖ νά ἀλλάξει μέσα σέ λίγες μέρες. Αὐτό μπορεῖ νά ἀλλάξει πάντα, γιατί ἡ ἀμερικανική ἀστική τάξη, πού σήμερα ἐχθρεύεται τήν Ἰαπωνία, μπορεῖ αὔριο νά συμφωνήσει μαζί της, γιατί ἡ ἰαπωνική ἀστική τάξη, μπορεῖ αὔριο νά συμφωνήσει μέ τή γερμανική. Αὐτοί ἔχουν βασικά συμφέροντα, τά συμφέροντα τοῦ μοιράσματος τῆς γήινης σφαίρας, τά συμφέροντα τῶν τσιφλικάδων, τοῦ κεφαλαίου, τῆς διασφάλισης, ὅπως λένε αὐτοί, τῆς ἐθνικῆς τους ἀξιοπρέπειας καί τῶν ἐθνικῶν τους συμφερόντων. Τή γλώσσα αὐτή τήν ξέρουν ἀρκετά καλά ὅσοι ἔχουν — δέν ξέρω πῶς νά τό πῶ — τήν ἀτυχία ἤ τή συνήθεια νά διαβάζουν ἐφημερίδες σάν τίς ἐφημερίδες τῶν ἐσέρων. Καί ὅλοι ξέρουν πώς, ὅταν μᾶς πολυμιλᾶνε γιά ἐθνική ἀξιοπρέπεια, ἐμεῖς καταλαβαίνουμε πολύ καλά, ὕστερα ἀπό τήν πείρα τοῦ 1914, τί πράξεις ἰμπεριαλιστικῆς ληστείας κρύβονται πίσω ἀπ᾽αὐτό. Εἶναι εὐνόητο γιατί, ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς σχέσης, ἡ κατάσταση στήν Ἄπω Ἀνατολή παρουσιάζει κάποια ἀστάθεια. Ὀφείλουμε νά ποῦμε ἕνα πράγμα: πρέπει νά δοῦμε καθαρά αὐτές τίς ἀντιθέσεις τῶν καπιταλιστικῶν συμφερόντων, πρέπει νά ξέρουμε ὅτι ἡ σταθερότητα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας κάθε ἑβδομάδα καί κάθε μήνα δυναμώνει καί αὐξάνει τή συμπάθεια πρός τή Σοβιετική Δημοκρατία τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου πληθυσμοῦ ὅλων τῶν χωρῶν.

Καί ταυτόχρονα ἀπό στιγμή σέ στιγμή, ἀπό μέρα σέ μέρα πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι καί νά περιμένουμε ἀλλαγές στή

διεθνή πολιτική πρός ὄφελος τῆς πολιτικῆς τῶν ἀκραίων φιλοπόλεμων κομμάτων.

Ἡ κατάσταση τοῦ γερμανικοῦ συνασπισμοῦ εἶναι καθαρή γιά μᾶς. Τά περισσότερα ἀστικά κόμματα τῆς Γερμανίας στή δοσμένη στιγμή εἶναι ὑπέρ τοῦ σεβασμοῦ τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ὅμως εἶναι ἀλήθεια ὅτι τά περισσότερα ἀστικά κόμματα θά ἤθελαν πολύ εὐχαρίστως νά τή «βελτιώσουν» καί νά πετύχουν ἀκόμη μερικές προσαρτήσεις σέ βάρος τῆς Ρωσίας. Ἐκεῖνο πού τούς κάνει νά βλέπουν τά πράγματα κάτω ἀπ᾽αὐτό τό πρίσμα εἶναι οἱ πολιτικές καί στρατιωτικές ἀντιλήψεις ἀπό τήν ἄποψη τῶν γερμανικῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, ὅπως λένε αὐτοί, δηλ. τῶν ἰμπεριαλιστικῶν συμφερόντων· αὐτό τούς ἀναγκάζει νά προτιμᾶνε τήν εἰρήνη στήν Ἀνατολή γιά νά ἔχουν λυμένα τά χέρια τους στή Δύση, ὅπου ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός ὑποσχέθηκε ἐπανειλημμένα μιά ἄμεση νίκη, καί ὅπου κάθε ἑβδομάδα ἤ κάθε μήνας δείχνει πώς ἡ νίκη αὐτή, ὅσο περισσότερες ἐπιμέρους νίκες κερδίζουν, τόσο περισσότερο τραβάει σέ ἀπροσμέτρητο μάκρος. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἔχουμε τό φιλοπόλεμο κόμμα πού ἔδειξε ἐπανειλημμένα τό πρόσωπό του στή συνθήκη τοῦ Μπρέστ καί πού ὑπάρχει, φυσικά, σέ ὅλα τά ἰμπεριαλιστικά κράτη—τό φιλοπόλεμο κόμμα πού λέει στόν ἑαυτό του: πρέπει νά ἐπωφεληθοῦμε ἀμέσως ἀπό τή δύναμη, χωρίς νά λογαριάζουμε τίς μελλοντικές συνέπειες. Αὐτές οἱ φωνές εἶναι τοῦ ἀκραίου φιλοπόλεμου κόμματος· τό κόμμα αὐτό εἶναι γνωστό στήν ἱστορία τῆς Γερμανίας ἀπό τότε πού ἄρχισαν στήν ἱστορία οἱ ἰλιγγιώδεις στρατιωτικές νίκες, εἶναι, λογουχάρη, γνωστό ἀπό τό 1866, ὅταν τό ἀκραῖο φιλοπόλεμο κόμμα τῆς Γερμανίας νίκησε τήν Αὐστρία καί μετάτρεψε αὐτή τή νίκη σέ ὁλοκληρωτική συντριβή. Ὅλες αὐτές οἱ συγκρούσεις, ὅλες αὐτές οἱ συράξεις εἶναι ἀναπόφευκτες καί σ᾽αὐτές ὀφείλεται τό ὅτι τώρα ἀπό τήν πλευρά αὐτή ὅλη ἡ ὑπόθεση κρέμεται ἀπό μιά τρίχα, ὅτι ἀπό τό ἕνα μέρος ἡ ἀστική ἰμπεριαλιστική πλειοψηφία τῆς γερμανικῆς Βουλῆς, οἱ εὔπορες γερμανικές τάξεις, οἱ γερμανοί καπιταλιστές προτιμοῦν νά παραμείνουν στό ἔδαφος τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ, χωρίς νά παραιτοῦνται καθόλου, τό ξαναλέω, ἀπό τή βελτίωσή της. Καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἀπό στιγμή σέ στιγμή, ἀπό μέρα σέ μέρα πρέπει νά εἴμαστε ἕτοιμοι, πρέπει νά περιμένουμε ἀλλαγές στήν πολιτική πρός τό συμφέρον τοῦ ἀκραίου φιλοπόλεμου κόμματος.

Ἀπό δῶ καταλαβαίνουμε τήν ἀστάθεια τῆς διεθνοῦς κα-

τάστασης, ἀπό δῶ καταλαβαίνουμε πόσο εὔκολο εἶναι νά δημιουργηθεῖ πάνω σ'αὐτό τό ἔδαφος ἡ μιά ἤ ἡ ἄλλη κατάσταση γιά τό Κόμμα καί ἀπό δῶ καταλαβαίνουμε πόση περίσκεψη καί σύνεση καί πόση αὐτοκυριαρχία καί ψυχραιμία ἀπαιτεῖται νά ἔχει ἡ Σοβιετική ἐξουσία γιά νά καθορίσει ξεκάθαρα τό καθῆκον της. Ἄς παραδέρνει ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας ἀνάμεσα στό φιλογαλλικό καί στό φιλογερμανικό προσανατολισμό. Αὐτό τούς ἀρέσει. Εἶδαν σέ ἀρκετά μέρη πόσο καλή ἐγγύηση εἶναι ἡ γερμανική ὑποστήριξη ἐνάντια στό μουζίκο πού παίρνει τή γῆ, καί ἐνάντια στόν ἐργάτη πού χτίζει τίς βάσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὥς τά χτές, πολύ καιρό, ἀρκετά χρόνια ὀνόμαζαν προδότες τῆς πατρίδας ὅσους καταδίκαζαν τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ἄνοιγαν τά μάτια τοῦ κόσμου ἐναντίον του, καί τώρα εἶναι ὅλοι τους πρόθυμοι νά ἀλλάξουν μέσα σέ λίγες ἑβδομάδες τό πολιτικό τους πιστεύω καί νά περάσουν ἀπό τή συμμαχία μέ τούς ἄγγλους ληστές στή συμμαχία μέ τούς γερμανούς ληστές ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἄς παραδέρνει ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν ἀποχρώσεων, ἀπό τούς δεξιούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους ὥς τούς ἀριστερούς ἐσέρους. Αὐτό τῆς ταιριάζει. Ἄς σπέρνει τόν πανικό, γιατί ἡ ἴδια εἶναι πανικόβλητη. Ἄς παραδέρνει, ἐφόσον δέν ξέρει ἄλλο δρόμο καί ταλαντεύεται ἀνάμεσα στόν ἕνα ἤ στόν ἄλλο προσανατολισμό καί σέ μιά ἀνόητη λογοκοπία πού δέν μπορεῖ νά πάρει ὑπόψη της τό γεγονός ὅτι σέ μιά ἐπανάσταση, ὅταν παίρνει μεγάλες διαστάσεις, πρέπει, γιά νά βαθαίνει ἡ ἐπανάσταση αὐτή, νά δοκιμάσει τούς πιό διαφορετικούς συνδυασμούς καί τά πιό διαφορετικά περάσματα ἀπό τό ἕνα στάδιο στό ἄλλο. Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες, εἴμαστε εὐτυχεῖς, γιατί ἔχουμε μπροστά στά μάτια μας μέσα στόν 20ό αἰώνα τήν πείρα δυό ἐπαναστάσεων πού ἡ καθεμιά τους μᾶς ἔδοσε μιά πλουσιότατη πείρα, ἡ ὁποία ἔβαλε τή σφραγίδα της στή ζωή τοῦ ἴδιου τοῦ λαοῦ: δηλ. πῶς προετοιμάζεται τό ἐπαναστατικό κίνημα, ἄν εἶναι βαθύ, ἄν εἶναι σοβαρό· πῶς ἐκδηλώνονται σ'αὐτό τό κίνημα οἱ διάφορες τάξεις, μέ ποιό τρόπο — κάποτε μέ μιά μακρόχρονη ἐξέλιξη, μέ δύσκολο, βασανιστικό τρόπο — γίνεται ἡ προετοιμασία τῆς ὡρίμανσης τῶν νέων τάξεων.

Θυμηθεῖτε τί κόπους χρειάστηκε νά καταβάλουν τά Σοβιέτ πού δημιουργήθηκαν ἀπό τό αὐθόρμητο ξέσπασμα τοῦ 1905, τί κόπους χρειάστηκε νά καταβάλουν τό 1917 γιά νά ξαναμποῦν σέ δράση καί ἔπειτα, ὅταν χρειάστηκε νά περάσουν ὅλα τά μαρτύρια τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη καί μέ τούς

καλυμμένους ἄσπονδους ἐχθρούς τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού μιλοῦσαν γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ἐπανάστασης, γιά τήν κόκκινη σημαία καί ἔκαναν τό μεγαλύτερο ἔγκλημα τόν 'Ιούνη τοῦ 1917—σήμερα, πού μᾶς ἀκολουθεῖ ἡ πλειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης, θυμηθεῖτε τί κόπους χρειάστηκε νά καταβάλουμε ὕστερα ἀπό τή μεγάλη ἐπανάσταση τοῦ 1905˙ γιά νά βγοῦμε στό στίβο μέ τά Σοβιέτ τῆς ἐργατικῆς καί τῆς ἀγροτικῆς τάξης. Θυμηθεῖτε το αὐτό καί σκεφθεῖτε σέ πόσο μαζική κλίμακα ἀναπτύσσεται ἡ πάλη πού στρέφεται ἐνάντια στό διεθνή ἰμπεριαλισμό, σκεφθεῖτε πόσο δύσκολο εἶναι τό πέρασμα σ'αὐτή τήν κατάσταση, τί τράβηξε ἡ Ρωσική Δημοκρατία, ὅταν προχώρησε μπροστά ἀπό τά ἄλλα τμήματα τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοῦ.

Ξέρω πώς ὑπάρχουν, βέβαια, σοφοί πού θεωροῦν τόν ἑαυτό τους πολύ ἔξυπνο καί μάλιστα αὐτοκαλοῦνται σοσιαλιστές καί ὑποστηρίζουν πώς δέν θά ἔπρεπε νά πάρουμε τήν ἐξουσία προτοῦ ξεσπάσει ἡ ἐπανάσταση σέ ὅλες τίς χῶρες. Δέν ὑποψιάζονται πώς μ'αὐτά πού λένε ἀπομακρύνονται ἀπό τήν ἐπανάσταση καί περνᾶνε μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. 'Αναμονή ὥσπου οἱ ἐργαζόμενες τάξεις νά κάνουν τήν ἐπανάσταση σέ παγκόσμια κλίμακα, σημαίνει καθήλωση τῶν πάντων σέ κατάσταση ἀναμονῆς. Αὐτό εἶναι κουταμάρα. Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει τίς δυσκολίες τῆς ἐπανάστασης. 'Αρχίζοντας μέ μιά λαμπρή ἐπιτυχία σέ μιά χώρα, ἡ ἐπανάσταση θά περάσει ἴσως βασανιστικές περιόδους, γιατί μπορεῖ νά νικήσει ὁριστικά μόνο σέ διεθνή κλίμακα καί μόνο μέ τίς κοινές προσπάθειες τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Τό καθῆκον μας εἶναι νά δείξουμε καρτερία καί σύνεση, πρέπει νά ἑλισσόμαστε καί νά ὑποχωροῦμε ὥσπου νά μᾶς ἔλθουν ἐνισχύσεις. Τό πέρασμα σ'αὐτή τήν τακτική εἶναι ἀναπόφευκτο, ὅσο καί ἄν τήν κοροϊδεύουν αὐτοί πού αὐτοκαλοῦνται σοσιαλιστές, ἐνῶ δέν καταλαβαίνουν τίποτε ἀπό ἐπανάσταση.

Τελειώνοντας τίς γενικές θέσεις περνῶ σ'αὐτό πού προκάλεσε τίς τελευταῖες μέρες ἀνησυχίες καί πανικό κι'ἔδοσε στούς ἀντεπαναστάτες τή δυνατότητα νά ἀρχίσουν καί πάλι τή δουλιά γιά τήν ὑπονόμευση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Εἶπα ἤδη πώς ἡ ἐξωτερική νομική μορφή καί τό περίβλημα ὅλων τῶν διεθνῶν σχέσεων πού ἔχει ἡ Σοβιετική σοσιαλιστική Δημοκρατία, εἶναι, ἀπό τό ἕνα μέρος, ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ, καί ἀπό τό ἄλλο, ὁ γενικός νόμος καί τά ἔθιμα πού καθορίζουν τή θέση μιᾶς οὐδέτερης χώρας ἀνάμεσα στίς ἄλλες

ἐμπόλεμες χῶρες, καί ἡ θέση αὐτή καθόρισε τίς δυσκολίες πού παρουσιάστηκαν τόν τελευταῖο καιρό. Ἀπό τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ ξεπηδοῦσε αὐτόματα ἡ σύναψη μιᾶς πλήρους εἰρήνης καί μέ τή Φιλλανδία, καί μέ τήν Οὐκρανία, καί μέ τήν Τουρκία, στό μεταξύ ὅμως ἐξακολουθοῦμε νά ἔχουμε πόλεμο μέ τήν καθεμιά ἀπ᾽αὐτές τίς χῶρες, καί αὐτό δέν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐσωτερικῆς ἐξέλιξης τῆς χώρας, ἀλλά τῆς ἐπιροῆς τῶν κυρίαρχων τάξεων αὐτῶν τῶν χωρῶν. Κάτω ἀπ᾽αὐτές τίς συνθῆκες μόνο ἡ προσωρινή ἀνάπαψλα πού ἐξασφαλίσαμε μέ τήν ὑπογραφή τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ μᾶς ἔδινε μιά προσωρινή διέξοδο· ἦταν ἡ ἀνάπαυλα γιά τήν ὁποία ἔχουν εἰπωθεῖ τόσα πολλά κούφια καί περιττά λόγια ὅτι εἶναι ἀνέφικτη, πού ὅμως ἔδοσε μέσα σέ δυό μῆνες τά ἀποτελέσματά της, καί ἔγινε αἰσθητή γιά τήν πλειοψηφία τῶν ρώσων στρατιωτῶν, πού τούς ἔδοσε τή δυνατότητα νά γυρίσουν στά σπίτια τους καί νά δοῦν σέ ποιά κατάσταση βρίσκονται, νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης, νά χρησιμοποιήσουν τή γῆ, νά δοῦν τί γίνεται γύρω τους καί νά ἀντλήσουν καινούργιες δυνάμεις γιά τίς καινούργιες θυσίες πού τούς περιμένουν.

Εἶναι εὐνόητο πώς ἄρχισε νά φαίνεται ὅτι πλησιάζει τό τέλος αὐτῆς τῆς προσωρινῆς ἀνάπαυλας, ὅταν ὀξύνθηκε ἡ κατάσταση καί στή Φιλλανδία, καί στήν Οὐκρανία, καί στήν Τουρκία, ὅταν ἀντί νά ἔχουμε πλήρη εἰρήνη ἐξασφαλίσαμε μόνο μιά ἀναβολή γιά τό ἴδιο ἀκριβῶς ὀξύ οἰκονομικό πρόβλημα: πόλεμος ἤ εἰρήνη; Καί μήπως πρέπει τώρα νά ξαναμποῦμε στόν πόλεμο, παρόλες τίς εἰρηνικές διαθέσεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τήν ἀπόλυτη ἀπόφασή μας νά θυσιάσουμε τή λεγόμενη θέση μεγάλης δύναμης, δηλ. τό δικαίωμα νά κλείνουμε μυστικά σύμφωνα, νά τά κρύβουμε ἀπό τό λαό μέ τή βοήθεια τῶν Τσερνόφ, Τσερετέλι καί Κέρενσκι καί νά ὑπογράφουμε μυστικά ληστρικά σύμφωνα καί νά διεξάγουμε ἕναν ἰμπεριαλιστικό, ληστρικό πόλεμο; Ὡστόσο, ἀντί μιά ὁλοκληρωμένη εἰρήνη, ἐξασφαλίσαμε μόνο μιά λιγόχρονη ἀναβολή γιά τό ἴδιο ἀκριβῶς ὀξύ πρόβλημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης.

Νά ἡ πηγή πού ξεπήδησε ἀπ᾽αὐτό τό σημεῖο· καί πάλι ὅμως βλέπετε καθαρά σέ τί συνίσταται ἡ ὁριστική λύση τοῦ προβλήματος: ποῦ θά ὁδηγήσουν τά ἀποτελέσματα τῶν ταλαντεύσεων ἀνάμεσα στίς δυό ἀντιμαχόμενες ὁμάδες, ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες—ἡ ἀμερικανική σύγκρουση στήν Ἄπω Ἀνα-

τολή καί ἡ γερμανοαγγλική στή Δυτική Εὐρώπη. Ἐννοεῖται, πώς τίς ἀντιθέσεις αὐτές τίς ὄξυνε ἡ κατάκτηση τῆς Οὐκρανίας, ἡ κατάσταση ἐκείνη πού συχνά οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές, καί ἰδιαίτερα τό κύριο φιλοπόλεμο κόμμα, τή φανταζόταν τόσο ρόδινη, τόσο εὔκολη καί πού προκάλεσε ἀπίστευτες δυσκολίες, σ'αὐτό ἀκριβῶς τό φιλοπόλεμο κόμμα τῆς Γερμανίας, καί πού τώρα ἀναπτέρωσε προσωρινά τίς ἐλπίδες τῶν ρώσων καντέτων, τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων πού φλέγονται ἀπό ἀγάπη πρός αὐτό πού φέρνει στήν Οὐκρανία ὁ Σκοροπάντσκι καί ἐλπίζουν τώρα ὅτι τάχα αὐτό θά γίνει εὔκολα καί στή Ρωσία. Οἱ κύριοι αὐτοί κάνουν λάθος: οἱ ἐλπίδες τους θά γίνουν στάχτη, γιατί... (θυελλώδη χειροκροτήματα), γιατί, λέω, ἀκόμη καί τό κύριο φιλοπόλεμο κόμμα τῆς Γερμανίας, πού ἔχει συνηθίσει πάρα πολύ νά ποντάρει στή δύναμη τοῦ ξίφους, ἀκόμη καί αὐτό δέν ἔχει στήν περίπτωση αὐτή τήν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἰμπεριαλιστῶν, τῶν ἀστικῶν ἰμπεριαλιστικῶν κύκλων, πού συνάντησαν πρωτοφανεῖς δυσκολίες στήν κατάκτηση τῆς Οὐκρανίας, στόν ἀγώνα γιά τήν ὑποταγή ἑνός ὁλόκληρου λαοῦ, στήν ὑποχρεωτική ἀνάγκη νά καταφύγουν σ'ἕνα τρομερό πραξικόπημα.

Τί πρωτάκουστες δυσκολίες προκάλεσε τό κύριο αὐτό φιλοπόλεμο κόμμα στή Γερμανία, ὅταν αὐτό τό ἀκραῖο φιλοπόλεμο κόμμα, πού εἶχε ὑποσχεθεῖ στό λαό του καί στούς ἐργάτες ὅτι θά κερδίσει μεγάλες νίκες στό Δυτικό μέτωπο, ἀναγκάστηκε νά ἀντιμετωπίσει καινούργιες ἀφάνταστες οἰκονομικές καί πολιτικές δυσκολίες, ὅταν βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ἀποσπάσει στρατιωτικές δυνάμεις γιά καθήκοντα πού στήν ἀρχή φαίνονταν καί αὐτά εὔκολα, καθώς καί νά κλείσει σύμφωνο μέ τούς οὐκρανούς μενσεβίκους καί τούς δεξιούς ἐσέρους πού ὑπόγραψαν τή συνθήκη εἰρήνης.

Τό ἀκραῖο φιλοπόλεμο κόμμα τῆς Γερμανίας σκέφτηκε: θά κινητοποιήσουμε πολύ στρατό καί θά πάρουμε σιτηρά, ὕστερα ὅμως φάνηκε πώς πρέπει νά γίνει κρατικό πραξικόπημα. Ἐκεῖ αὐτό τό πράγμα ἦταν εὔκολο, γιατί οἱ οὐκρανοί μενσεβίκοι τό δέχτηκαν μέ μεγάλη εὐκολία. Ὕστερα ὅμως φάνηκε πώς τό κρατικό πραξικόπημα δημιουργεῖ καινούργιες, τεράστιες δυσκολίες, γιατί πρέπει νά δίνεις μάχη σέ κάθε βῆμα γιά νά πάρεις σιτηρά καί πρῶτες ὕλες—χωρίς αὐτά δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει Γερμανία—καί γιά νά τά παίρνεις μέ τήν ἔνοπλη βία σέ μιά κατεχόμενη χώρα ἀπαιτοῦνται πολύ μεγάλες προσπάθειες καί πάρα πολλές θυσίες.

Νά ἡ κατάσταση πού δημιουργήθηκε στήν Οὐκρανία καί πού ἦταν ἑπόμενο νά ἀναπτερώσει τίς ἐλπίδες τῆς ρωσικῆς ἀντεπανάστασης. Εἶναι εὐνόητο πώς σ'αὐτό τόν ἀγώνα ἡ Ρωσία, πού δέν μπόρεσε νά ἀνασυγκροτήσει τό στρατό της, εἶχε καί ἔχει ὅλο καί καινούργιες ἀπώλειες. Καί οἱ διαπραγματεύσεις εἰρήνης κατέληξαν σέ νέους βαρεῖς ὅρους, σέ νέες ἀνοιχτές καί καλυμμένες ἐπανορθώσεις. Ἔμεινε ἀξεκαθάριστο τό ζήτημα: σύμφωνα μέ ποιό διάταγμα ἐπιθυμοῦν νά καθορίσουν τά σύνορα τῆς Οὐκρανίας. Ἡ Ράντα πού εἶχε ὑπογράψει τό διάταγμα σαρώθηκε[129]. Στή θέση της παλινορθώθηκε ὁ τσιφλικάς-χέτμαν. Καί ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἀοριστίας παρουσιάστηκαν ἕνα σωρό προβλήματα πού δείχνουν πώς τά ζητήματα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης ἐξακολουθοῦν νά βρίσκονται ἐκεῖ πού ἦταν προηγούμενα. Οἱ ἐπιμέρους ἀνακωχές, πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στά ρωσικά καί στά γερμανικά στρατεύματα δέν προκαθορίζουν τίποτε ὁσοναφορᾶ τή γενική κατάσταση. Τό ζήτημα παραμένει ἐκκρεμές. Τό ἴδιο ἀκριβῶς συμβαίνει καί μέ τή Γεωργία, ὅπου ἔχουμε μιά μακρόχρονη ἀντεπαναστατική πάλη τῆς κυβέρνησης τῶν μενσεβίκων τοῦ Καυκάσου, μιά μακρόχρονη πάλη τῶν ἀντεπαναστατῶν πού λέγονται σοσιαλδημοκράτες. Καί ὅταν ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, ἀφοῦ διέτρεξε ὅλη τή Ρωσία, ἄρχισε νά ἀγκαλιάζει καί τίς μή ρωσικές ἀκρινές περιοχές, ὅταν ἔγινε πεντακάθαρο καί ἀναμφισβήτητο πώς ἡ νίκη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅπως τό ἀναγνώρισαν οἱ ἀντεπαναστάτες ἐκπρόσωποι τῶν κοζάκων τοῦ Ντόν, εἶναι ἀσυγκράτητη, ὅταν ἄρχισε νά ταλαντεύεται ἡ μενσεβίκικη ἐξουσία στόν Καύκασο—οἱ Γκεγκετσκόρι καί Ζορντάνιγια πού ξύπνησαν ἀργά καί ἄρχισαν νά συζητοῦν ἄν δέν θά ἔπρεπε νά βροῦν μιά κοινή γλώσσα μέ τούς μπολσεβίκους, ὅταν παρουσιάστηκε στή σκηνή ὁ Τσερετέλι, πού μέ τή βοήθεια τῶν τούρκικων στρατευμάτων κίνησε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους—φάνηκε πώς θά θερίσουν καί αὐτοί ὅ,τι θέρισε ἡ Ράντα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Μήν ξεχνᾶτε ὅμως πώς, ἄν αὐτοί οἱ ἔμποροι τῆς Ράντας τοῦ Καυκάσου βροῦν ὑποστήριξη ἀπό τά γερμανικά στρατεύματα, ὅπως βρῆκε ὑποστήριξη ἡ Ράντα τῆς Οὐκρανίας, εἶναι ἑπόμενο ὅτι αὐτό θά δημιουργήσει νέες δυσκολίες γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας, θά κάνει ἀναπόφευκτο ἕναν καινούργιο πόλεμο, νέους κινδύνους καί νέες καταστάσεις ἀβεβαιότητας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού, ἀναφερόμενοι σ'αὐτή τήν ἀβεβαιό-

τητα, σ'αὐτή τή δυσκολία τῆς κατάστασης ἀβεβαιότητας, καί πραγματικά μιά τέτια κατάσταση ἀβεβαιότητας εἶναι καμιά φορά χειρότερη ἀπό κάθε ξεκαθαρισμένη κατάσταση—ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού λένε πώς εἶναι εὔκολο νά ἐξαλειφθεῖ αὐτή ἡ ἀβεβαιότητα καί γι'αὐτό χρειάζεται μόνο νά ἀπαιτήσουμε ἀνοιχτά ἀπό τούς γερμανούς τήν τήρηση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ.

Μοῦ ἔτυχε νά ἀκούσω τέτιους ἀφελεῖς ἀνθρώπους πού θεωροῦν τόν ἑαυτό τους ἀριστερό, ἐνῶ στήν πραγματικότητα δέν ἐκφράζουν παρά τό στενό πνεῦμα τῆς μικροαστικῆς μας τάξης...*

Ξεχνᾶνε πώς πρέπει πρῶτα νά νικήσεις κι'ἔπειτα μπορεῖς νά ἀπαιτήσεις κάτι. Ἄν δέν νικήσετε, ὁ ἐχθρός ἔχει τή δυνατότητα νά καθυστερεῖ τήν ἀπάντηση, ἤ καί νά μήν ἀπαντήσει καθόλου στήν ἀπαίτηση. Αὐτός εἶναι ὁ νόμος τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου.

Δέν εἶστε εὐχαριστημένοι ἀπ'αὐτό. Δεῖξτε πώς μπορεῖτε νά ὑπερασπιζόσαστε τήν πατρίδα σας. Γιά τό σοσιαλισμό, γιά τήν ἐργατική τάξη, γιά τόν ἐργαζόμενο ἔχουμε τό δικαίωμα τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας.

Θά μιλήσω ἀκόμη μόνο γιά τό γεγονός ὅτι ἡ ἀβέβαιη αὐτή κατάσταση δημιουργήθηκε στά σύνορα τοῦ Καυκάσου ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολικά ἀσυγχώρητης ταλάντευσης τῆς κυβέρνησης τοῦ Γκεγκετσκόρι, πού στήν ἀρχή δήλωσε ὅτι δέν ἀναγνωρίζει τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καί ὕστερα κήρυξε τήν ἀνεξαρτησία, χωρίς νά μᾶς πεῖ πάνω σέ ποιό ἔδαφος ἐπεκτείνεται αὐτή. Ἐμεῖς τούς ζητήσαμε ἐπανειλημμένα μέ τόν ἀσύρματο: εὐαρεστηθεῖτε νά μᾶς πληροφορήσετε ποιό ἔδαφος διεκδικεῖτε. Ἔχετε τό δικαίωμα νά ζητᾶτε ἀνεξαρτησία, ἔχετε ὅμως ὑποχρέωση, ἐφόσον μιλᾶτε γιά ἀνεξαρτησία, νά πεῖτε ποιό εἶναι τό ἔδαφος πού ἀντιπροσωπεύετε. Αὐτό ἔγινε πρίν ἀπό μιά βδομάδα. Στάλθηκαν ἕνα σωρό ραδιοτηλεγραφήματα, δέν δόθηκε ὅμως καμιά ἀπάντηση. Ἀπ'αὐτό τό πράγμα ἐπωφελεῖται ὁ γερμανικός ἰμπεριαλισμός. Γι'αὐτό ἡ Γερμανία καί ἡ Τουρκία, σάν κράτος ὑποτελές, εἶχαν τή δυνατότητα νά προχωροῦν καί νά προχωροῦν χωρίς νά ἀπαντοῦν σέ τίποτε, χωρίς νά δίνουν προσοχή σέ τίποτε, δηλώνοντας: ἐμεῖς θά πάρουμε ὅ,τι μπορέ-

---

* Παραλείπεται τό κείμενο ἀπό τό στενογράφημα πού εἶναι δυσανάγνωστο. *Ἡ Σύντ.*

σουμε, δέν παραβιάζουμε τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, γιατί ὁ στρατός τῆς Ὑπερκαυκασίας δέν τήν ἀναγνωρίζει, γιατί ὁ Καύκασος εἶναι ἀνεξάρτητος.

Ἀπέναντι σέ ποιόν εἶναι ἀνεξάρτητη ἡ κυβέρνηση τοῦ Γκεγκετσκόρι; Ἀπέναντι στή Σοβιετική Δημοκρατία εἶναι ἀνεξάρτητη, ἀπέναντι ὅμως στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό εἶναι λιγάκι ἐξαρτημένη, καί αὐτό εἶναι φυσικό. (Χειροκροτήματα.)

Νά, σύντροφοι, ἡ κατάσταση πού ἔχει δημιουργηθεῖ — ἐξαιρετική ὄξυνση τῶν σχέσεων τίς τελευταῖες μέρες, νά ἡ κατάσταση πού μᾶς ἔδοσε ἁπλῶς μιά νέα καί ἀρκετά χειροπιαστή ἐπιβεβαίωση τῆς ὀρθότητας τῆς τακτικῆς πού τό Κόμμα μας, τό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Ρωσίας, τῶν μπολσεβίκων, ἐφάρμοζε στήν τεράστια πλειοψηφία του καί σ' αὐτή ἐπέμενε σταθερά σέ ὅλους τούς τελευταίους μῆνες.

Ἔχουμε μπροστά μας τή μεγάλη πείρα τῆς ἐπανάστασης καί διδαχτήκαμε ἀπό τήν πείρα αὐτή ὅτι πρέπει νά ἐφαρμόζουμε τήν τακτική τῆς ἀμείλικτης ἐπίθεσης, ὅταν τό ἐπιτρέπουν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες, ὅταν ἡ πείρα τῶν συμβιβασμῶν ἔχει δείξει πώς οἱ μάζες εἶναι ἀγανακτισμένες καί πώς ἡ ἐπίθεση θά ἀποτελέσει τήν ἔκφραση αὐτῆς τῆς στροφῆς. Εἴμαστε ὅμως ὑποχρεωμένοι νά προσφεύγουμε στήν τακτική τῆς ἀναμονῆς, στήν ἀργή συγκέντρωση δυνάμεων, ὅταν οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες δέν δίνουν τή δυνατότητα νά καλέσουμε σέ μιά γενική ἀμείλικτη ἀπόκρουση.

Ὅποιος δέν κλείνει τά μάτια του, ὅποιος δέν εἶναι τυφλός, ξέρει πώς ἐπαναλαβαίνουμε σήμερα μόνο αὐτό πού λέγαμε προηγούμενα καί αὐτό πού λέγαμε πάντα, πώς δέν ξεχνᾶμε τίς ἀδυναμίες τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας σέ σύγκριση μέ τά ἄλλα τμήματα τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου. Δέν εἶναι ἡ θέλησή μας, μά οἱ ἱστορικές συνθῆκες, ἡ κληρονομιά τοῦ τσαρικοῦ καθεστῶτος, ἡ πλαδαρότητα τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης, πού ἔκαναν νά βρεθεῖ τό τμῆμα αὐτό μπροστά ἀπό τά ἄλλα τμήματα τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, καί ὄχι γιατί αὐτό τό θέλαμε ἐμεῖς, ἀλλά γιατί τό ἀπαιτοῦσαν οἱ περιστάσεις. Ἐμεῖς ὅμως πρέπει νά μείνουμε στίς θέσεις μας, ὥσπου νά ἔλθει ὁ σύμμαχός μας, τό διεθνές προλεταριάτο, πού θά καταφτάσει καί θά καταφτάσει ὁπωσδήποτε, μά πού ἔρχεται μέ βραδύτητα ἀσύγκριτα μεγαλύτερη, ἀπ' ὅ,τι τό περιμένουμε καί τό θέλουμε. Καί ἄν ἀκόμη δοῦμε πώς τό προλεταριάτο αὐτό ἔρχεται πολύ ἀργά λόγω τῶν ἀντικειμενικῶν περιστάσεων, ὡστόσο, πρέπει νά

ἐξακολουθήσουμε νά ἐφαρμόζουμε τήν τακτική μας, τακτική ἀναμονῆς καί ἐκμετάλλευσης τῶν συγκρούσεων καί τῶν ἀντιθέσεων τῶν ἰμπεριαλιστῶν, ἀργῆς συγκέντρωσης δυνάμεων, τακτική διατήρησης τῆς ὄασης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέσα στή μανιασμένη ἰμπεριαλιστική θάλασσα, διατήρησης τῆς ὄασης αὐτῆς, ὅπου εἶναι στραμμένα τά βλέμματα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν χωρῶν. Νά γιατί λέμε στόν ἑαυτό μας πώς, ἄν τό ἀκραῖο φιλοπόλεμο κόμμα μπορεῖ ἀπό στιγμή σέ στιγμή νά νικήσει ὁποιονδήποτε ἰμπεριαλιστικό συνασπισμό καί νά δημιουργήσει ἕναν καινούργιο ἀναπάντεχο ἰμπεριαλιστικό συνασπισμό ἐναντίον μας, ἐμεῖς σέ καμιά περίπτωση δέν θά διευκολύνουμε αὐτό τό πράγμα. Ἄν αὐτοί κινηθοῦν ἐνάντιά μας—μάλιστα, ἐμεῖς τώρα εἴμαστε ἀμυνίτες—θά κάνουμε ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπό ἐμᾶς, ὅ,τι εἶναι σέ θέση νά κάνει ἡ διπλωματική τακτική, θά κάνουμε τό πᾶν γιά νά ἀργήσει νά ἔλθει αὐτή ἡ στιγμή, θά κάνουμε τό πᾶν, ὥστε ἡ σύντομη καί ἀσταθής ἀνάπαυλα πού ἐξασφαλίσαμε τό Μάρτη νά γίνει πιό μακρόχρονη, γιατί πιστεύουμε ἀκράδαντα πώς μᾶς ἀκολουθοῦν δεκάδες ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες πού ξέρουν πώς μέ τήν κάθε βδομάδα, πολύ περισσότερο μέ τόν κάθε μήνα αὐτῆς τῆς ἀνάπαυλας ἀντλοῦν καινούργια δύναμη, πώς ἑδραιώνουν τή Σοβιετική ἐξουσία, πώς δημιουργοῦν ἀπ᾽ αὐτή κάτι τό σταθερό καί ἀκλόνητο, πώς φέρνουν ἕνα καινούργιο πνεῦμα καί ὕστερα ἀπό τήν ἐξάντληση καί τήν κούραση, πού προκάλεσε ἕνας βασανιστικός ἀντιδραστικός πόλεμος, θά δημιουργήσουν μιά κατάσταση σταθερότητας καί θέλησης νά τραβήξουν γιά τήν τελευταία καί ἀποφασιστική μάχη, ὅταν ἡ Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία θά δεχτεῖ ἐπίθεση ἀπό ἐξωτερική δύναμη.

Ἐμεῖς εἴμαστε ἀμυνίτες ὕστερα ἀπό τίς 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1917, κατακτήσαμε τό δικαίωμα νά ὑπερασπίζουμε τήν πατρίδα. Δέν ὑπερασπίζουμε τά μυστικά σύμφωνα, αὐτά τά καταγγείλαμε, τά ξεσκεπάσαμε μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο, ἐμεῖς ὑπερασπίζουμε τήν πατρίδα ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές. Ἐμεῖς ὑπερασπίζουμε, ἐμεῖς θά νικήσουμε. Δέν ὑπερασπίζουμε τή θέση τῆς Ρωσίας σάν μεγάλης δύναμης: ἀπό τή Ρωσία δέν ἔμεινε τίποτε ἐκτός ἀπό τή Μεγαλορωσία—δέν ὑπερασπίζουμε τά ἐθνικά συμφέροντα, ἔχουμε τή γνώμη πώς τά συμφέροντα τοῦ σοσιαλισμοῦ, τά συμφέροντα τοῦ παγκόσμιου σοσιαλισμοῦ εἶναι πάνω ἀπό τά ἐθνικά συμφέροντα, πάνω ἀπό τά συμφέροντα τοῦ κράτους. Εἴμαστε ἀμυνίτες τῆς σοσιαλιστικῆς πατρίδας.

Αὐτό δέν πετυχαίνεται μέ διακηρύξεις, ἀλλά ἀποκτιέται μόνο

μέ τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης στή χώρα σου, μ᾽ἕναν ἀμείλικτο πόλεμο, μ᾽ἕναν πόλεμο ζωῆς ἤ θανάτου πού ἄρχισε ἐκεῖ, κι᾽ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι θά νικήσουμε. Εἴμαστε ἕνα μικρό νησάκι μέσα στόν πόλεμο πού ἀγκάλιασε τόν ἰμπεριαλιστικό κόσμο, μά πάνω σ᾽αὐτό τό νησάκι δείξαμε καί ἀποδείξαμε τί μπορεῖ νά κάνει ἡ ἐργατική τάξη. Αὐτό τό ξέρουν καί τό ἔχουν ἀναγνωρίσει ὅλοι. ᾽Αποδείξαμε πώς ἔχουμε τό δικαίωμα νά ὑπερασπίσουμε τήν πατρίδα μας, εἴμαστε ἀμυνίτες καί βλέπουμε αὐτή τήν ὑπεράσπιση μέ ὅλη τή σοβαρότητα πού μᾶς δίδαξε ὁ τετράχρονος πόλεμος, μέ ὅλη τή σοβαρότητα καί τή σύνεση πού τήν καταλαβαίνει κάθε ἐργάτης, κάθε ἀγρότης πού εἶδε τό στρατιώτη καί ἔμαθε τί πέρασε ὁ στρατιώτης αὐτός τά τέσσερα χρόνια τοῦ πολέμου—μέ τή σύνεση ἐκείνη πού μπορεῖ νά μή τήν καταλαβαίνουν, πού μπορεῖ νά τήν κοροϊδεύουν καί νά τή βλέπουν μέ ἐλαφρότητα μόνο οἱ ἐπαναστάτες στά λόγια καί ὄχι στήν πράξη. ᾽Ακριβῶς ἐπειδή εἴμαστε ὀπαδοί τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας λέμε στόν ἑαυτό μας: γιά τήν ἄμυνα χρειάζεται σταθερός καί ἰσχυρός στρατός, γερά μετόπισθεν, καί γιά νά ἔχουμε σταθερό καί ἰσχυρό στρατό χρειάζεται κατά πρῶτο λόγο γερή ὀργάνωση τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Γι᾽αὐτό χρειάζεται νά βρεῖ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου τήν ἔκφρασή της ὄχι μόνο στήν κεντρική ἐξουσία, αὐτό εἶναι τό πρῶτο βῆμα, καί μόνο τό πρῶτο βῆμα, δικτατορία ὅμως πρέπει νά ὑπάρχει σέ ὅλη τή Ρωσία, αὐτό εἶναι τό δεύτερο βῆμα—αὐτό τό βῆμα ἀκόμη δέν τό κάναμε σέ ἱκανοποιητικό βαθμό. Μᾶς χρειάζεται, μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ προλεταριακή πειθαρχία, ἡ πραγματικά προλεταριακή δικτατορία, ὥστε ἡ ἀκλόνητη καί σιδερένια ἐξουσία τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν νά γίνεται αἰσθητή σέ κάθε ἀπομακρυσμένη γωνιά τῆς χώρας μας, ὥστε οὔτε ἕνας κουλάκος, οὔτε ἕνας πλούσιος καί ἀντίπαλος τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν νά μή μείνει ἀτιμώρητος, ἀλλά νά τόν βρεῖ καί νά τόν τιμωρήσει τό σιδερένιο τιμωρό χέρι τῶν πειθαρχημένων δικτατόρων τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν προλετάριων δικτατόρων. (Χειροκροτήματα.)

Καί λέμε στόν ἑαυτό μας: ἀντιμετωπίζουμε τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας μέ σύνεση, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε ὅ,τι μπορεῖ νά κάνει ἡ διπλωματία μας γιά νά ἀπομακρύνουμε τή στιγμή τοῦ πολέμου, γιά νά παρατείνουμε τήν ἀνάπαυλα καί ὑποσχόμαστε στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες νά κάνουμε τό πᾶν γιά τήν εἰρήνη. Καί αὐτό θά τό κάνουμε. Καί οἱ κύριοι ἀστοί καί τά φερέφωνά τους, πού φαντάζονται ὅτι καί σέ μᾶς ὅπως

στήν Οὐκρανία, ὅπου τόσο εὔκολα ἔγινε ἡ ἀνατροπή τοῦ καθεστῶτος, μποροῦν νά δημιουργήσουν νέους Σκοροπάντσκι —ἄς μήν ξεχνᾶνε πώς, ἄν τό φιλοπόλεμο κόμμα τῆς Γερμανίας χρειάστηκε νά καταβάλει τόσους κόπους γιά νά πετύχει τήν ἀνατροπή τοῦ καθεστῶτος στήν Οὐκρανία, ὅμως στή Σοβιετική Ρωσία θά συναντήσει ἀντίδραση ἀρκετή. Ναί, τά πάντα ἀποδείχνουν αὐτό τό πράγμα, αὐτή τή γραμμή ὑποστήριξε ἡ Σοβιετική ἐξουσία, πού ἔκανε κάθε θυσία γιά νά ἑδραιώσει τή θέση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μέσα στή χώρα.

῾Η κατάσταση σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς εἰρήνης, μέ τό ζήτημα τῆς Φιλλανδίας, χαρακτηρίζεται μέ τίς λέξεις: φρούριο ᾿Ινό καί Μούρμαν. ᾿Από τή θέση του τό φρούριο ᾿Ινό—ὑπεράσπιση τῆς Πετρούπολης—ἐδαφικά ἀνήκει στό φιλλανδικό κράτος. Κλείνοντας εἰρήνη μέ τήν ἐργατική κυβέρνηση τῆς Φιλλανδίας ἐμεῖς, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς σοσιαλιστικῆς Ρωσίας, ἀναγνωρίσαμε τό κυριαρχικό δικαίωμα τῆς Φιλλανδίας πάνω σέ ὅλο τό ἔδαφος, μέ ἀμοιβαία ὅμως συμφωνία τῶν δυό κυβερνήσεων τό φρούριο ᾿Ινό παρέμεινε στή Ρωσία «γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν κοινῶν συμφερόντων τῶν σοσιαλιστικῶν δημοκρατιῶν», ὅπως λέει ἡ συνθήκη πού ὑπογράφηκε[130]. Εἶναι εὐνόητο ὅτι τά στρατεύματά μας ὑπόγραψαν αὐτή τήν εἰρήνη στή Φιλλανδία, ὑπόγραψαν αὐτούς τούς ὅρους. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ ἀστική καί ἀντεπαναστατική Φιλλανδία δέν μποροῦσε παρά νά ξεσηκώσει ἀνταρσία, ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ἡ ἀντιδραστική καί ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη τῆς Φιλλανδίας ἔχει ἐγείρει ἀξιώσεις πάνω σ᾿αὐτό τό ὀχυρό. Εἶναι εὐνόητο ὅτι γι᾿αὐτό τό λόγο τό ζήτημα ὀξύνθηκε πολλές φορές καί ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ὀξυμένο. ῾Η ὑπόθεση κρέμεται ἀπό μιά τρίχα.

Εἶναι εὐνόητο ὅτι προκάλεσε ἀκόμη μεγαλύτερη ὄξυνση τό ζήτημα τοῦ Μούρμαν, πού τό διεκδικοῦσαν οἱ ἀγγλογάλλοι, γιατί ξόδεψαν δεκάδες ἑκατομμύρια ρούβλια γιά τήν κατασκευή τοῦ λιμανιοῦ γιά νά ἐξασφαλίσουν τά νῶτα τοῦ μετώπου τους στόν ἰμπεριαλιστικό τους πόλεμο ἐνάντια στή Γερμανία. Σέβονται τόσο πολύ τήν οὐδετερότητα, ὥστε ἐκμεταλλεύονται κάθε τρωτό σημεῖο. Ταυτόχρονα ἀρκετή δικαιολογία γιά τίς ἁρπαγές τους ἀποτελεῖ τό γεγονός ὅτι ἔχουν ἕνα θωρηκτό κι᾿ἐμεῖς δέν ἔχουμε μέ τί νά τό διώξουμε. Εἶναι εὐνόητο ὅτι τό ζήτημα δέν μποροῦσε παρά νά ὀξυνθεῖ, ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. ῾Υπάρχει ἕνα ἐξωτερικό περίβλημα, ὑπάρχει μιά νομική ἔκφραση, δημιουργημένη ἀπό τή διεθνή θέση τῆς Σοβιετικῆς Δημο-

κρατίας, πού προϋποθέτει ὅτι σ'ἕνα οὐδέτερο ἔδαφος δέν μπορεῖ νά παρουσιαστεῖ ἔνοπλη δύναμη κανενός ἀπό τά ἐμπόλεμα κράτη χωρίς νά ἀφοπλιστεῖ. Οἱ ἄγγλοι ἀποβίβασαν στό Μούρμαν τίς στρατιωτικές τους δυνάμεις, κι'ἐμεῖς δέν εἴχαμε τή δυνατότητα νά ἐμποδίσουμε αὐτή τήν ἀπόβαση μέ στρατιωτική ἐπίσης δύναμη. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά μᾶς προβάλλουν ἀξιώσεις πού ἔχουν σχεδόν τό χαρακτήρα τελεσιγράφου: ἄν δέν μπορεῖτε νά ὑπερασπίσετε τήν οὐδετερότητά σας, τότε θά πολεμήσουμε πάνω στό ἔδαφός σας.

Στό μεταξύ ὅμως ἔχει δημιουργηθεῖ ὁ ἐργατοαγροτικός στρατός· στίς ἐπαρχίες καί στούς νομούς συγκεντρώνει στίς γραμμές του τόν ἀγροτικό πληθυσμό πού γύρισε στή γῆ του, πού τήν ἀπόσπασε ἀπό τούς τσιφλικάδες—αὐτοί ἔχουν τί νά ὑπερασπίσουν· ἔχει δημιουργηθεῖ ὁ στρατός πού ἄρχισε νά οἰκοδομεῖ τή Σοβιετική ἐξουσία καί θά γίνει ἡ ἐμπροσθοφυλακή, σέ περίπτωση εἰσβολῆς στή Ρωσία. Θά ὑποδεχτοῦμε τόν ἐχθρό σάν ἕνας ἄνθρωπος. Τά χρονικά ὅρια τῆς ὁμιλίας μου ἐξαντλήθηκαν καί θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά τελειώσω, διαβάζοντας τό τηλεγράφημα πού μᾶς μεταβίβασε ὁ ἀσύρματος ἀπό τόν πρεσβευτή τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στό Βερολίνο, τόν σύντρ. Ἰόφφε. Τό τηλεγράφημα αὐτό θά σᾶς δείξει, ἀπό τό ἕνα μέρος, ὅτι ἔχετε ἀπό τόν πρεσβευτή μας μιά ἐπιβεβαίωση, ἄν εἶναι πιστή ἤ ὄχι ἡ εἰκόνα τῶν διεθνῶν σχέσεων πού σᾶς ἔδοσα ἐδῶ, καί ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὅτι ἡ ἐξωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς μας Δημοκρατίας—προετοιμασία γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας—εἶναι πολιτική σοβαρή, πολιτική συνεπής, πού δέν ἐπιτρέπει νά κάνουμε οὔτε βῆμα γιά νά βοηθήσουμε τά ἀκραῖα κόμματα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων τῆς Δύσης καί τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ πολιτική αὐτή ἔχει ἕνα σοβαρό ἔρεισμα καί καμιά ἀπολύτως αὐταπάτη. Ὑπάρχει πάντα ἡ πιθανότητα νά μᾶς ἐπιτεθεῖ ἀπό στιγμή σέ στιγμή μιά στρατιωτική δύναμη κι'ἐμεῖς, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες, λέμε στόν ἑαυτό μας καί σέ ὅλο τόν κόσμο, καί θά μπορέσουμε νά τό ἀποδείξουμε πώς θά σηκωθοῦμε σάν ἕνας ἄνθρωπος γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, καί γι'αὐτό ἐλπίζω πώς τό διάβασμα αὐτοῦ τοῦ τηλεγραφήματος θά εἶναι τό κατάλληλο κλείσιμο τοῦ λόγου μου καί θά μᾶς δείξει μέ ποιό πνεῦμα δουλεύουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στό ἐξωτερικό πρός ὄφελος τῶν Σοβιέτ, ὅλων τῶν σοβιετικῶν θεσμῶν καί τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

«Τά τελευταῖα τηλεγραφήματα, πού μετάδοσε σήμερα ὁ ἀσύρματος, μᾶς πληροφοροῦν ὅτι ἡ γερμανική ἐπιτροπή τῶν αἰχμαλώτων πολέμου φεύγει τήν Παρασκευή, 10 τοῦ Μάη. Λάβαμε ἤδη μιά διακοίνωση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης μέ τήν πρόταση νά συγκροτηθεῖ εἰδική ἐπιτροπή γιά νά συζητήσει ὅλα τά νομικά ζητήματα πού ἀφοροῦν τήν περιουσία μας στήν Οὐκρανία καί στή Φιλλανδία. Ἐγώ δέχτηκα νά συγκροτηθεῖ μιά τέτια ἐπιτροπή καί Σᾶς παρακάλεσα νά στείλετε τούς κατάλληλους πληρεξούσιους, στρατιωτικούς καί νομικούς. Σήμερα εἶχα μιά συζήτηση γιά τίς νέες προελάσεις, γιά τήν ἀξίωση νά ἐκκενωθεῖ τό φρούριο Ἰνό καί γιά τίς σχέσεις τῶν ρώσων μέ τή Γερμανία. Πῆρα τήν ἀπάντηση: ἡ γερμανική ἀνώτατη διοίκηση δηλώνει πώς δέν θά γίνει καμιά ἄλλη προέλαση, ὁ ρόλος τῆς Γερμανίας στήν Οὐκρανία καί στή Φιλλανδία ἔχει τελειώσει, ἡ Γερμανία δέχεται νά βοηθήσει τίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης ἀνάμεσα σέ μᾶς, στό Κίεβο καί τό Ἕλσινγκφορς καί θά ἔλθει σέ ἐπαφή γι᾽αὐτό τό ζήτημα μέ τίς παραπάνω κυβερνήσεις. Τό ζήτημα τοῦ φρουρίου Ἰνό στίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τή Φιλλανδία: ὅπως ορίζει ἡ συνθήκη, τά φρούρια πρέπει νά καταστραφοῦν, ἡ Γερμανία πιστεύει πώς μπορεῖ γιά τόν καθορισμό τῶν συνόρων νά γίνει δεκτή ἡ συμφωνία μας μέ τούς κόκκινους, οἱ λευκοί δέν ἔδοσαν ἀκόμη ἀπάντηση. Ἡ γερμανική κυβέρνηση δηλώνει ἐπίσημα: ἡ Γερμανία τηρεῖ πιστά τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ, ἐπιθυμεῖ νά ἔχει εἰρηνικές σχέσεις μαζί μας, δέν ἔχει κανενός εἴδους ἐπιθετικά σχέδια καί δέν θά ἐπιχειρήσει καμιά ἐπίθεση ἐναντίον μας. Ἡ Γερμανία ὑπόσχεται ὅτι θά ἐξισώσει, ὅπως τό ζήτησα, τούς ρώσους πολίτες μέ τούς ἄλλους οὐδέτερους».

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε: στίς 15 τοῦ Μάη 1918 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 95, στίς 15 καί 16 τοῦ Μάη-στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 93 καί 94

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου: «Πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῆς ΠΚΕΕ τῆς 4ης συνόδου. Στενογραφημένο κείμενο», 1920 πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101, 19 τοῦ Μάη 1918

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΤΟΥ ΚΚΡ (μπ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 15 ΤΟΥ ΜΑΗ 1918[131]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ Λένιν στήν ἀρχή ἀναφέρεται στίς ἀπόψεις τῶν «ἀριστερῶν» γιά τήν ἐξωτερική πολιτική καί τονίζει τήν τεράστια διαφωτιστική σημασία τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ Μπρέστ, γιατί τό προλεταριάτο τῆς Δύσης ἔχει τή δυνατότητα νά μάθει πολλά, νά καταλάβει ποιοί εἶναι οἱ μπολσεβίκοι, ποιά εἶναι ἡ κατάσταση στή χώρα μας μετά τήν ἐπανάσταση κ.ἄ. Τώρα ὅλη ἡ σωτηρία δέν βρίσκεται στήν ἀνοιχτή καταγγελία τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ, ἀλλά στήν ἱκανότητα νά ἑλισσόμαστε μέσα στίς περίπλοκες διεθνεῖς καταστάσεις πού δημιουργήθηκαν ἀπό τήν ἀντίθεση τῶν συμφερόντων ὁρισμένων ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν. Πρέπει νά πάρουμε ὑπόψη μας τίς σχέσεις Ἰαπωνίας καί Ἀμερικῆς, Γερμανίας καί Ἀγγλίας, τίς διαφωνίες μέσα στό γερμανικό καπιταλιστικό κόμμα καί μέσα στό φιλοπόλεμο κόμμα κτλ. κτλ. Στήν ἐσωτερική πολιτική χρειάζεται προλεταριακή πειθαρχία, πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους τοῦ χωριοῦ, φροντίδα γιά τά σιτηρά, ἀπόλυτη ἐπισιτιστική δικτατορία καί δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέσα στή χώρα. Ἀντικρούοντας τούς «ἀριστερούς» στό ζήτημα τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ Λένιν ἐξηγεῖ πώς δέν τόν φοβόμαστε, γιατί στό βασανιστικό μας πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό τό κύριο μέλημά μας εἶναι νά περιφρουρήσουμε τή βιομηχανία καί μόνο ὀργανώνοντάς την σέ μεγάλη κλίμακα, πράγμα πού μπορεῖ νά γίνει σήμερα μόνο μέ τόν κρατικό καπιταλισμό, μπορεῖ νά ὀργανωθεῖ ἡ παραγωγή καί νά γίνει ἀκριβής ὑπολογισμός τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανάλωσης. Ἀπαραίτητος ὅρος γι᾽αὐτό εἶναι ὁ ἐργατικός ἔλεγχος. Σάν παράδειγμα ὁ Λένιν ἀναφέρει τούς βυρσοδέψες, τή γερή ὀργάνωσή τους, τόν ἐργατικό ἔλεγχο στίς ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 95, 17 τοῦ Μάη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΜΠΡΟΣΟΥΡΑ «ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ»

Στή μικρή αὐτή μπροσούρα δημοσιεύονται δυό ἄρθρα ἐφημερίδων: ἕνα τῆς «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» τῆς 12 τοῦ Μάρτη 1918 καί τό ἄλλο τῆς «Πράβντα» τῆς 9-11 τοῦ Μάη 1918*. Καί τά δυό αὐτά ἄρθρα ἐξετάζουν ἀπό διαφορετική πλευρά τό ἴδιο θέμα πού εἶναι διατυπωμένο στόν τίτλο τῆς μπροσούρας.

Μόσχα, 17. V. 1918. *Ὁ συγγραφέας*

Δημοσιεύτηκε τό 1918 στήν μπροσούρα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 78-82, 283-314. *Ἡ Σύντ.*

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ[132]

᾿Αφοῦ ἄκουσα τήν ἀνακοίνωση τῶν συντρόφων πού ἐκλέχτηκαν σάν ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν γιά τή συνδιάσκεψη τῶν μεγάλων ἐργοστασίων κατεργασίας μετάλλου, καί ἔχοντας ὑπόψη μου τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης, μπορῶ νά πῶ ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων θά ταχθεῖ ἀσφαλῶς, νομίζω, ὁμόφωνα *ὑπέρ* τῆς ἄμεσης ἐθνικοποίησης, ἄν ἡ συνδιάσκεψη καταπιαστεῖ μέ τήν ἀπαιτούμενη δραστηριότητα γιά νά ἐξασφαλίσει τή σχεδιασμένη καί συστηματική ὀργάνωση τῶν ἐργασιῶν καί τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητάς τους.

Γι᾿αὐτό θά ἦταν ἐπιθυμητό ἡ συνδιάσκεψη:

1) νά ἐκλέξει ἀμέσως ἕνα Προσωρινό συμβούλιο γιά τήν προετοιμασία τῆς ἑνοποίησης τῶν ἐργοστασίων·

2) νά δόσει τό δικαίωμα στήν Κεντρική ᾿Επιτροπή τοῦ Συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου, σέ συνεννόηση μέ τό ᾿Ανώτατο συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, νά ἀλλάξει, νά συμπληρώσει τό Προσωρινό αὐτό συμβούλιο γιά νά μετατραπεῖ σέ *Διεύθυνση* μιᾶς ἑνιαίας ἕνωσης (ἤ συγκροτήματος) ὅλων τῶν ἐθνικοποιημένων ἐργοστασίων·

3) νά ἐγκρίνει ἤ νά καθιερώσει μέ μιά ἀπόφαση ἕναν ἐσωτερικό κανονισμό κατά τό ὑπόδειγμα τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Μπριάνσκ[133] γιά τή δημιουργία αὐστηρῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας·

4) νά προτείνει ὑποψήφιους ἀπό τούς εἰδικούς, τούς μηχανικούς καί τούς ὀργανωτές τῆς μεγάλης παραγωγῆς γιά νά ἀποτελέσουν μέρος τῆς Διεύθυνσης, ἤ νά ἀναθέσει στό ᾿Ανώτατο συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας νά βρεῖ καί νά ὁρίσει αὐτούς τούς ὑποψήφιους·

5) θά ἦταν ἐπιθυμητό, οἱ ἐργάτες τῶν καλύτερα ὀργανωμένων ἐργοστασίων ἤ οἱ πιό ἔμπειροι στή διεύθυνση τῆς μεγάλης

παραγωγῆς, νά στέλνονται (ἀπό τό Πανρωσικό συμβούλιο ἤ ἀπό τήν Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου) στά ἐργοστάσια πού δέν πᾶνε καί τόσο καλά γιά νά βοηθήσουν στήν καλή ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς·

6) μέ τόν ὅρο ὅτι θά ὑπάρχει αὐστηρή καταγραφή καί ἔλεγχος πάνω σέ ὅλα τά ὑλικά καί τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας, πρέπει νά πετύχουμε καί θά μπορέσουμε νά πετύχουμε τεράστια οἰκονομία πρώτων ὑλῶν καί ἐργασίας.

Νομίζω πώς ἄν ἡ συνδιάσκεψη καί τά ὄργανα πού ἐξέλεξε δουλέψουν μέ δραστηριότητα, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων θά μπορέσει νά προβεῖ *αὐτές τίς μέρες* στήν ἐθνικοποίηση.

'Ο Πρόεδρος τοῦ ΣΛΕ *Β. Οὐλιάνοφ (Λένιν)*

17/V. 1918.

« 'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 99, 19 τοῦ Μάη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο, πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας « 'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ 18 ΤΟΥ ΜΑΗ 1918[134]

(*Μέ θυελλώδη παρατεταμένα χειροκροτήματα οἱ ἀντιπρόσωποι χαιρετίζουν τήν ἐμφάνιση στήν αἴθουσα τοῦ σύντρ. Λένιν.*) Ἡ δημοσιονομική κατάσταση τῆς χώρας εἶναι κρίσιμη. Τό καθῆκον τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς χώρας συνδέεται μέ πολλές δυσκολίες, πού καμιά φορά φαίνονται ἀνώτερες ἀπό τίς δυνάμεις μας, ἐγώ ὅμως πιστεύω πώς ὅσο δύσκολο καί ἄν εἶναι τό ἔργο μας, πού σέ κάθε βῆμα συναντάει τήν ἀντίσταση τῆς μικροαστικῆς τάξης, τῶν κερδοσκόπων καί τῶν εὔπορων τάξεων, πρέπει νά τό φέρουμε σέ πέρας.

Ἐσεῖς, οἱ ἄνθρωποι τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς, οἱ ἄνθρωποι τῆς πείρας, ξέρετε καλύτερα ἀπό κάθε ἄλλον πόσες δυσκολίες πρέπει νά ὑπερνικήσει κανείς, περνώντας ἀπό τά γενικά σχέδια καί διατάγματα στήν καθημερινή ζωή. Μᾶς περιμένει τεράστια δουλιά, γιατί ἡ ἀντίσταση τῶν εὔπορων τάξεων θά εἶναι ἀπεγνωσμένη, ὅσο ὅμως πιό δύσκολη θά εἶναι ἡ δουλιά, τόσο πιό πλούσια θά εἶναι τά ἀποτελέσματά της, ὅταν νικήσουμε τήν ἀστική τάξη καί τήν ὑποτάξουμε στόν ἔλεγχο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τά καθήκοντά μας εἶναι τέτια πού ἀξίζει τόν κόπο νά μοχθήσουμε γι᾽αὐτά καί νά δόσουμε τήν τελευταία καί ἀποφασιστική μάχη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, μιά καί ἀπό τήν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν καθηκόντων ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς χώρας.

Τά βασικά δημοσιονομικά καθήκοντα πού καθόρισε ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀπαιτοῦν τήν ἄμεση ἐφαρμογή τους στήν πρακτική ζωή καί ἡ σύσκεψή μας θά βοηθήσει γιά νά μή μείνουν ἁπλῶς διακηρύξεις οἱ μετασχηματισμοί πού σχεδιάσαμε.

Πρέπει νά πετύχουμε μέ κάθε θυσία σταθερούς δημοσιονομικούς μετασχηματισμούς, πρέπει ὅμως νά θυμόμαστε πώς κάθε μας ριζική μεταρύθμιση εἶναι καταδικασμένη σέ ἀποτυχία, ἄν δέν σημειώνουμε ἐπιτυχία στή δημοσιονομική πολιτική.

Ἀπό μέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐφιστῶ τήν προσοχή σας στά καθήκοντα πού ἀναλήφθηκαν σέ πολυάριθμες συσκέψεις καί σᾶς παρακαλῶ νά τά ἐπεξεργαστεῖτε λεπτομερειακά γιά τήν πρακτική ἐφαρμογή τους. Τά καθήκοντα αὐτά εἶναι τά ἑξῆς:

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΟΠΟΙΗΣΗ

Μᾶς εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δημοσιονομική συγκεντροποίηση, ἀπαραίτητη ἡ συγκέντρωση τῶν δυνάμεών μας· ἄν δέν ἐφαρμόσουμε αὐτές τίς ἀρχές δέν θά πετύχουμε τούς οἰκονομικούς μετασχηματισμούς πού θά δόσουν τή δυνατότητα ὥστε ὁ κάθε πολίτης νά ἔχει ἕνα κομμάτι ψωμί καί νά μπορεῖ νά ἱκανοποιεῖ τίς πολιτιστικές του ἀνάγκες.

Τή στιγμή αὐτή ἡ ἀνάγκη τῆς συγκεντροποίησης ἀρχίζει πιά νά γίνεται συνείδηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν· ἄν ἡ στροφή αὐτή προχωρεῖ ἀργά, σέ ἀντιστάθμισμα θά εἶναι πιό βαθιά καί πιό πλατιά· ἄν παρατηροῦνται τάσεις γιά ἀποκέντρωση, οἱ τάσεις αὐτές εἶναι ἀρώστια τῆς μεταβατικῆς περιόδου, ἀρώστια ἀνάπτυξης· εἶναι ἀπόλυτα φυσιολογική, γιατί ὁ τσαρικός καί ὁ ἀστικός συγκεντρωτισμός προκαλοῦσε στίς λαϊκές μάζες μίσος καί ἀποστροφή γιά κάθε κεντρική ἐξουσία.

Θεωρῶ τό συγκεντρωτισμό σάν τό ἐλάχιστο ὅριο κάποιας ἐξασφάλισης τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν. Εἶμαι ὑπέρ τῆς πιό πλατιᾶς αὐτοτονομίας τῶν τοπικῶν σοβιετικῶν ὀργανώσεων, ταυτόχρονα ὅμως νομίζω πώς γιά νά εἶναι γόνιμη ἡ δουλιά μας ἀπαιτεῖται ἑνιαία, αὐστηρά καθορισμένη δημοσιονομική πολιτική καί ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν ἀπό τά πάνω ὥς τά κάτω.

Περιμένουμε ἀπό σᾶς ἕνα διάταγμα γιά τή δημοσιονομική συγκεντροποίηση τῆς χώρας.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Τό δεύτερο καθῆκον πού στέκει μπροστά μας εἶναι ὁ σωστός διακανονισμός μιᾶς προοδευτικῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας. Ξέρετε πώς ὅλοι οἱ σοσιαλιστές εἶναι

ἐνάντια στούς ἔμμεσους φόρους, γιατί ἀπό σοσιαλιστική ἄποψη ἡ μόνη σωστή φορολογία εἶναι ἡ προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας. Δέν τό κρύβω ὅτι στήν ἐφαρμογή αὐτῆς τῆς φορολογίας θά συναντήσουμε ἐξαιρετικές δυσκολίες· ἡ ἀντίσταση τῶν εὔπορων τάξεων θά εἶναι λυσσασμένη.

Τώρα ἡ ἀστική τάξη διαφεύγει τή φορολογία μέ τή δωροδοκία καί τίς σχέσεις πού ἔχει· πρέπει νά τῆς κλείσουμε ὅλα τά παραθυράκια. Ἔχουμε ἐπισημάνει πολλά πράγματα σ᾽αὐτό τόν τομέα, ἔχουμε καθαρίσει τό ἔδαφος γιά τά θεμέλια, μά τά θεμέλια αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος δέν μπῆκαν ἀκόμη. Τώρα ἡ στιγμή αὐτή πλησιάζει.

Τό πρόβλημα τοῦ φόρου εἰσοδήματος εἶναι τέτιο πού γιά νά ἐπιβληθεῖ αὐτός ὁ φόρος δέν ἀρκοῦν μόνο διατάγματα, χρειάζονται πρακτικοί τρόποι, πείρα.

Νομίζουμε πώς πρέπει νά περάσουμε στό σύστημα τῆς μηνιαίας εἴσπραξης τοῦ φόρου εἰσοδήματος. Τό ποσοστό τοῦ πληθυσμοῦ πού παίρνει εἰσόδημα ἀπό τό δημόσιο ταμεῖο μεγαλώνει· πρέπει νά πάρουμε μέτρα ὥστε ὁ φόρος εἰσοδήματος νά εἰσπράττεται ἀπό τά πρόσωπα αὐτά μέ κρατήσεις ἀπό τό μισθό τους.

Ὁ φόρος εἰσοδήματος πρέπει νά εἰσπράττεται ἀπό ὅλα ἀνεξαιρέτως τά εἰσοδήματα καί τίς ἀμοιβές· ἡ αὔξηση τῆς ἔκδοσης χαρτονομίσματος πού γινόταν ὥς τώρα, μπορεῖ νά δικαιολογηθεῖ σάν προσωρινό μέτρο, πρέπει ὅμως νά παραχωρήσει τή θέση της στήν προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας, πού νά εἰσπράττεται σέ πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.

Τό μέτρο αὐτό θά σᾶς παρακαλοῦσα νά τό ἐπεξεργαστεῖτε λεπτομερειακά, νά καθορίσετε πρακτικά καί συγκεκριμένα σχέδια, πού θά μπορούσαμε στό πιό σύντομο χρονικό διάστημα νά τά μετατρέψουμε σέ διατάγματα καί ὁδηγίες.

Ἀναφερόμενος στό ζήτημα τῆς ὑποχρεωτικῆς εἰσφορᾶς, ὁ Λένιν λέει: Δέν εἶμαι καθόλου ἀντίπαλος τῶν εἰσφορῶν γενικά· τό προλεταριάτο, γιά νά ἐκμηδενίσει τήν ἀστική τάξη δέν θά μποροῦσε νά ἀποφύγει τίς ὑποχρεωτικές εἰσφορές· αὐτό εἶναι ἕνα σωστό μέτρο τῆς μεταβατικῆς περιόδου, τώρα ὅμως ἡ μεταβατική περίοδος τελείωσε καί ἡ φορολόγηση τῶν εὔπορων τάξεων πρέπει νά παραχωρήσει τή θέση της σέ ἕναν ἑνιαῖο κεντρικό κρατικό φόρο.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς ἡ ἀστική τάξη θά προσπα-

θήσει μέ ὅλες τίς δυνάμεις της νά καταστρατηγήσει τούς νόμους μας, νά καταφύγει στίς μικροαπάτες. Ἐμεῖς θά τό πολεμήσουμε αὐτό, γιά νά ξεριζώσουμε τελειωτικά τά ὑπολείμματα τῆς ἀστικῆς τάξης.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τό τρίτο καθῆκον τῆς δημοσιονομικῆς μας πολιτικῆς συνίσταται στήν καθιέρωση τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας καί τῆς ἀπογραφῆς τῶν εὔπορων τάξεων.

Ὁ παλιός καπιταλισμός πού στηρίζεται στόν ἐλεύθερο ἀνταγωνισμό ἔχει τσακιστεῖ οριστικά μ᾿αὐτό τόν πόλεμο — παραχώρησε τή θέση του στόν κρατικό, στό μονοπωλιακό καπιταλισμό. Οἱ προηγμένες χῶρες τῆς Δύσης, ἡ Ἀγγλία καί ἡ Γερμανία πέρασαν ἐξαιτίας τοῦ πολέμου σέ μιά πολύ αὐστηρή καταγραφή καί ἔλεγχο ὅλης τῆς παραγωγῆς, καθιέρωσαν τήν ὑποχρεωτική ἐργασία γιά τίς ἄπορες τάξεις, δημιουργώντας ἕνα σωρό παραθυράκια γιά τήν ἀστική τάξη. Πρέπει νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό τήν πείρα αὐτῶν τῶν χωρῶν, ἀλλά νά ἀρχίσουμε τήν ἐφαρμογή τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας πρῶτα-πρῶτα ὄχι ἀπό τούς φτωχούς, πού ἄλλωστε ἔχουν προσφέρει ἀρκετές θυσίες στό βωμό τοῦ πολέμου, ἀλλά ἀπό τούς εὔπορους πού πλούτισαν ἀπό τόν πόλεμο.

Στήν ἡμερήσια διάταξη μπαίνει ἡ καθιέρωση ἐργατικῶν φόρων—βιβλιαρίων ἐσόδων καί ἐξόδων πρῶτα ἀπό ὅλα γιά τήν ἀστική τάξη, γιά νά φαίνεται τί μέρος τῆς ἐργασίας του συνεισφέρει ὁ καθένας τους πρός ὄφελος τῆς χώρας. Ὁ ἔλεγχος πρέπει νά βρίσκεται στά χέρια τῶν τοπικῶν Σοβιέτ. Γιά τούς φτωχούς τό μέτρο αὐτό εἶναι τώρα ἐντελῶς περιττό, γιατί αὐτοί καί χωρίς αὐτό ἀναγκάζονται νά δουλεύουν ἀρκετά—ἐκτός ἀπ᾿αὐτό καί τά συνδικάτα θά πάρουν ὅλα τά μέτρα γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί γιά τήν καθιέρωση τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας.

Γενική καταγραφή τοῦ εὔπορου πληθυσμοῦ, ἕνας νόμος πού θά ὑποχρεώνει τούς πλούσιους νά ἔχουν βιβλιάρια ἐργασίας, φόρων, ἐσόδων καί ἐξόδων—αὐτό εἶναι τό καθῆκον πού πρέπει νά ἐκπληρώσουμε κατά πρῶτο λόγο. Τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά τό ἐπεξεργαστοῦμε πρακτικά καί συγκεκριμένα. Τό μέτρο αὐτό θά δόσει τή δυνατότητα νά μεταθέσουμε τό βάρος τῶν φόρων στούς πλούσιους, ὅπως τό ἀπαιτεῖ καί ἡ δικαιοσύνη.

ΝΕΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Τό τέταρτο καθῆκον τῆς στιγμῆς εἶναι ἡ ἀντικατάσταση τῶν παλιῶν χαρτονομισμάτων μέ νέα[135]. Τά χρήματα, τά χαρτονομίσματα—ὅλα αὐτά πού τά λέμε τώρα χρῆμα—αὐτοί οἱ δεῖκτες τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας ἀσκοῦν διαβρωτική ἐπίδραση καί εἶναι ἐπικίνδυνοι, γιατί ἡ ἀστική τάξη, κρατώντας ἀποθέματα ἀπό τά χαρτονομίσματα αὐτά, παραμένει στήν οἰκονομική ἐξουσία.

Γιά νά κάνουμε νά ἀτονίσει αὐτό τό φαινόμενο, πρέπει νά καταπιαστοῦμε μέ μιά αὐστηρότατη καταγραφή τῶν χαρτονομισμάτων πού ὑπάρχουν, γιά νά ἀντικαταστήσουμε πέρα γιά πέρα ὅλο τό παλιό χρῆμα μέ νέο. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς κατά τήν ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ μέτρου θά ἔχουμε νά ἀντιμετωπίσουμε ἐξαιρετικές οἰκονομικές καί πολιτικές δυσκολίες, χρειάζεται μιά προσεκτικότατη προπαρασκευαστική ἐργασία—ἡ ἑτοιμασία μερικῶν δισεκατομμυρίων σέ νέο χαρτονόμισμα, ἡ ἵδρυση ταμιευτηρίων σέ κάθε ἐπαρχία, σέ κάθε συνοικία τῶν μεγαλουπόλεων, δέν θά σταματήσουμε ὅμως μπροστά σ᾽αὐτές τίς δυσκολίες. Θά καθορίσουμε ἕνα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα καί ὁ καθένας θά εἶναι ὑποχρεωμένος νά δηλώσει μέσα στό διάστημα αὐτό τό ποσό τῶν χρημάτων πού ἔχει καί θά πάρει σέ ἀντικατάστασή τους νέα· ἄν τό ποσό δέν εἶναι μεγάλο, θά τό ἀλλάξει ρούβλι μέ ρούβλι· ἄν ὅμως τό ποσό θά ξεπερνάει τό κανονικό, θά πάρει μόνο ἕνα μέρος. Τό μέτρο αὐτό θά συναντήσει ἀσφαλῶς ἰσχυρότατη ἀντίδραση ὄχι μόνο ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἀλλά καί ἀπό τούς κουλάκους τοῦ χωριοῦ πού πλούτισαν στόν πόλεμο καί παράχωσαν στή γῆ μπουκάλια γεμάτα μέ χιλιάδες ρούβλια σέ χαρτονόμισμα. Θά παλέψουμε στῆθος μέ στῆθος μέ τόν ταξικό ἐχθρό. Ἡ πάλη θά εἶναι σκληρή, ἀλλά εὐγενική. Γιά μᾶς δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς πρέπει νά ἀναλάβουμε ὅλα τά βάρη αὐτῆς τῆς πάλης, γιατί εἶναι ἀναγκαία καί ἀναπόφευκτη. Γιά τήν ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ μέτρου χρειάζεται τεράστια προπαρασκευαστική δουλιά: πρέπει νά συντάξουμε ἕναν τύπο διακήρυξης, πρέπει νά ἀναπτύξουμε τήν προπαγάνδα κατά τόπους, νά καθορίσουμε τό διάστημα τῆς ἀντικατάστασης τοῦ παλιοῦ χρήματος μέ νέο κτλ. Μά θά τό κάνουμε· θά εἶναι ἡ τελευταία ἀποφασιστική μάχη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, καί αὐτό θά μᾶς δόσει τή δυνατότητα νά πληρώσουμε ἕναν προσωρινό φόρο στό ξένο κεφάλαιο, ὥσπου νά σημάνει ἡ ὥρα τῆς κοινωνικῆς

ἐπανάστασης στή Δύση—καί νά πραγματοποιήσουμε τίς ἀπαραίτητες μεταρυθμίσεις στή χώρα.

Στό τέλος ὁ Λένιν ἀπομέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων εὔχεται στό συνέδριο νά εἶναι γόνιμη ἡ δουλιά του. (Ὁ λόγος τοῦ Λένιν διακόπτεται πολλές φορές ἀπό θυελλώδη χειροκροτήματα.)

Ἡ δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 19 τοῦ Μάη 1918 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 29

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1918 στό βιβλίο: «Ἔκθεση γιά τίς ἐργασίες τοῦ Πρώτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν ἀντιπροσώπων τῶν δημοσιονομικῶν τμημάτων τῶν Σοβιέτ περιοχῶν, κυβερνείων καί νομῶν», Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ»[136]

Ἡ Σοβιετική ἐξουσία μπορεῖ νά διατηρηθεῖ, ἡ νίκη τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων *κατά* τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν μπορεῖ νά διατηρηθεῖ καί νά ἑδραιωθεῖ μόνο ὅταν ἡ κρατική ἐξουσία πού ἀσκοῦν οἱ συνειδητοί ἐργάτες εἶναι πολύ αὐστηρή καί σιδερένια. Μόνο ἡ ἐξουσία αὐτή μπορεῖ νά τραβήξει γύρω της ὅλους τούς ἐργαζόμενους, ὅλη τή φτωχολογιά.

Σύντροφοι ἐργάτες! Θυμηθεῖτε πώς ἡ ἐπανάσταση βρίσκεται σέ κρίσιμη κατάσταση. Θυμηθεῖτε πώς τήν ἐπανάσταση μπορεῖτε νά τή σώσετε *μόνο ἐσεῖς* καί κανένας ἄλλος.

Δεκάδες χιλιάδες ἐπίλεκτοι ἐργάτες, πρωτοπόροι, ἀφοσιωμένοι στό σοσιαλισμό, πού δέν θά ὑποκύψουν στή δωροδοκία καί στή ληστεία καί θά εἶναι σέ θέση νά δημιουργήσουν μιά σιδερένια δύναμη ἐνάντια στούς κουλάκους, στούς κερδοσκόπους, στούς μαυραγορίτες, στούς δωρολῆπτες, στούς ἀποδιοργανωτές — νά τί μᾶς χρειάζεται.

Νά τί μᾶς χρειάζεται ἐπιτακτικά καί ἄμεσα.

Διαφορετικά ἡ πείνα, ἡ ἀνεργία καί ἡ καταστροφή τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἀναπόφευκτες.

Ἡ δύναμη τῶν ἐργατῶν καί ἡ σωτηρία τους βρίσκονται στήν ὀργάνωση. Αὐτό τό ξέρουν ὅλοι. Τώρα χρειάζεται μιά ὀργάνωση ἐργατῶν εἰδικοῦ τύπου, ἡ ὀργάνωση μιᾶς σιδερένιας ἐξουσίας γιά τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Σύντροφοι-ἐργάτες! Ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης βρίσκεται στά χέρια σας.

Ὁ καιρός δέν περιμένει: τόν ὑπερβολικά δύσκολο Μάη θά τόν ἀκολουθήσουν μῆνες ἀκόμη πιό δύσκολοι, ὁ Ἰούνης καί ὁ Ἰούλης καί ἴσως ἀκόμη καί μέρος τοῦ Αὐγούστου.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάη 1918

Δημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Μάη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ[117]

Σύντροφοι! Τίς μέρες αὐτές μέ ἐπισκέφθηκε ὁ ἀντιπρόσωπός σας, μέλος τοῦ Κόμματος, ἐργάτης ἀπό τό ἐργοστάσιο Πουτίλοφ. Ὁ σύντροφος αὐτός μοῦ περιέγραψε λεπτομερειακά τήν ἐξαιρετικά ζοφερή εἰκόνα τῆς πείνας στήν Πετρούπολη. Ξέρουμε ὅλοι μας, πώς σέ μιά σειρά βιομηχανικά κυβερνεῖα τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα εἶναι ἐξίσου ὀξύ καί ἡ πείνα χτυπάει ἐξίσου βασανιστικά τίς πόρτες τῶν ἐργατῶν καί τῆς φτωχολογιᾶς γενικά.

Καί παράλληλα βλέπουμε νά ὀργιάζει ἡ κερδοσκοπία μέ τά σιτηρά καί τά ἄλλα τρόφιμα. Ἡ πείνα δέν ὀφείλεται στό ὅτι ἡ Ρωσία δέν ἔχει σιτηρά, ἀλλά στό ὅτι ἡ ἀστική τάξη καί ὅλοι οἱ πλούσιοι δίνουν τήν τελευταία, τήν ἀποφασιστική μάχη ἐνάντια στήν κυριαρχία τῶν ἐργαζομένων, ἐνάντια στό κράτος τῶν ἐργατῶν, τή Σοβιετική ἐξουσία, στό πιό σοβαρό καί ὀξύ ζήτημα, στό ζήτημα τῶν σιτηρῶν. Ἡ ἀστική τάξη καί ὅλοι οἱ πλούσιοι, μαζί καί οἱ πλούσιοι τοῦ χωριοῦ, οἱ κουλάκοι, τορπιλίζουν τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, σαμποτάρουν τή διανομή τῶν σιτηρῶν ἀπό τό κράτος πρός ὄφελος καί πρός τό συμφέρον ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ, γιά τόν ἐφοδιασμό μέ ψωμί ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ καί πρῶτα ἀπόλα τῶν ἐργατῶν, τῶν ἐργαζομένων, τῶν φτωχῶν. Ἡ ἀστική τάξη τορπιλίζει τίς σταθερές τιμές, κερδοσκοπεῖ μέ τά σιτηρά, κερδίζει ἑκατό, διακόσια καί περισσότερα ρούβλια σέ κάθε πούτι σιτηρῶν, καταστρέφει τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν καί τή σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν, τό καταστρέφει μέ τή δωροδοκία καί τήν ἐξαγορά, ὑποστηρίζοντας μέ κακεντρέχεια τό καθετί πού χαντακώνει τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν, τήν ἐξουσία πού προσπαθεῖ νά ἐφαρμόσει τήν πρώτη, τή βασική, τή θεμελιακή ἀρχή τοῦ σοσιαλισμοῦ: «ὅποιος δέν δουλεύει, δέν τρώει».

«Ὅποιος δέν δουλεύει, δέν τρώει» — αὐτό τό καταλαβαίνει ὁ κάθε ἐργαζόμενος. Μ᾽αὐτό συμφωνοῦν ὅλοι οἱ ἐργάτες, ὅλοι οἱ φτωχοί, ἀκόμη καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες, ὅλοι ὅσοι δοκίμασαν στή ζωή τους στερήσεις, ὅλοι ὅσοι ἔζησαν κάποτε μέ τό ἡμερομίσθιό

τους. Τά έννιά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας συμφωνοῦν μ᾽αὐτή τήν ἀλήθεια. Σ᾽αὐτή τήν άπλή, τήν ἁπλούστατη καί ὁλοφάνερη ἀλήθεια βρίσκεται ἡ βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἡ ἀστείρευτη πηγή τῆς δύναμής του καί ἡ σίγουρη ἐγγύηση γιά τήν ὁριστική του νίκη.

Μά ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος: ἄλλο πράγμα εἶναι νά δηλώνεις πώς συμφωνεῖς μ᾽αὐτή τήν ἀλήθεια, νά ὁρκίζεσαι πώς τήν παραδέχεσαι, νά τήν ἀναγνωρίζεις στά λόγια, καί ἄλλο νά μπορεῖς νά τήν ἐφαρμόζεις. Ὅταν ἑκατοντάδες χιλιάδες καί ἑκατομμύρια ἄνθρωποι δοκιμάζουν τά μαρτύρια τῆς πείνας (στήν Πετρούπολη, στίς μή γεωργικές περιοχές, στή Μόσχα) σέ μιά χώρα, ὅπου οἱ πλούσιοι, οἱ κουλάκοι καί οἱ κερδοσκόποι κρύβουν ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια πούτια σιτηρά, σέ μιά χώρα πού λέγεται Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία — τότε ὑπάρχει κάτι πού πρέπει νά τό σκεφτεῖ σοβαρά καί βαθιά κάθε συνειδητός ἐργάτης καί ἀγρότης.

«Ὅποιος δέν δουλεύει, δέν τρώει» — πῶς νά τό κάνουμε αὐτό πραγματικότητα; Εἶναι φῶς φανάρι πώς γιά νά γίνει αὐτό πραγματικότητα εἶναι ἀπαραίτητο, πρῶτο, τό κρατικό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, δηλ. ἡ ἀπόλυτη ἀπαγόρευση κάθε ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου σιτηρῶν, ἡ ὑποχρεωτική παράδοση ὅλου τοῦ πλεονάσματος σιτηρῶν στό κράτος μέ σταθερές τιμές, ἡ ἀπόλυτη ἀπαγόρευση τῆς κατακράτησης καί τῆς ἀπόκρυψης πλεονασμάτων σιτηρῶν ἀπό ὁποιονδήποτε. Δεύτερο, γι᾽αὐτό εἶναι ἀπαραίτητη μιά πολύ αὐστηρή καταγραφή ὅλων τῶν πλεονασμάτων τῶν σιτηρῶν καί μιά ἄψογη καί ὀρθή ὀργάνωση τῆς μεταφορᾶς τῶν σιτηρῶν ἀπό τά μέρη ὅπου πλεονάζουν στά μέρη ὅπου λείπουν, μέ τή συγκέντρωση ἀποθεμάτων γιά τήν κατανάλωση, τήν κατεργασία καί τή σπορά. Τρίτο, γι᾽αὐτό εἶναι ἀπαραίτητη μιά σωστή, μιά δίκαιη κατανομή τῶν σιτηρῶν σέ ὅλους τούς πολίτες τοῦ κράτους, κατανομή πού νά μή δίνει κανένα προνόμιο καί πλεονέκτημα στόν πλούσιο, καί νά γίνεται κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ ἐργατικοῦ, τοῦ προλεταριακοῦ κράτους.

Ἀρκεῖ νά σκεφτοῦμε ἔστω καί λιγάκι πάνω σ᾽αὐτούς τούς ὅρους τῆς νίκης ἐνάντια στήν πείνα γιά νά καταλάβουμε ὅλη τήν ἀπύθμενη βλακεία τῶν σιχαμερῶν μωρολόγων τοῦ ἀναρχισμοῦ, πού ἀρνοῦνται τήν ἀνάγκη τῆς κρατικῆς ἐξουσίας (ἀμείλικτα αὐστηρῆς ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη, ἀμείλικτα ἀδυσώπητης ἀπέναντι στούς ἀποδιοργανωτές τῆς ἐξουσίας) γιά τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στόν κομμουνισμό, γιά τήν ἀπαλλαγή τῶν ἐργαζομένων ἀπό κάθε καταπίεση καί κάθε ἐκμετάλλευση. Τώρα

ἀκριβῶς πού ἡ ἐπανάστασή μας πλησίασε πολύ κοντά συγκεκριμένα καί πρακτικά—κι᾿ἐδῶ βρίσκεται ἡ ἀνυπολόγιστη ἀξία της—στά καθήκοντα τῆς πραγματοποίησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀκριβῶς τώρα, καί ἀκριβῶς στό βασικό ζήτημα, στό ζήτημα τῶν σιτηρῶν, φαίνεται πεντακάθαρα ἡ ἀνάγκη μιᾶς σιδερένιας ἐπαναστατικῆς ἐξουσίας, ἡ ἀνάγκη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τῆς ὀργάνωσης τῆς συγκέντρωσης τῶν προϊόντων, τῆς μεταφορᾶς καί τῆς κατανομῆς τους σέ μαζική, πανεθνική κλίμακα, παίρνοντας ὑπόψη τίς ἀνάγκες δεκάδων καί ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ὑπολογίζοντας ἀπό τά πρίν τίς συνθῆκες καί τά ἀποτελέσματα τῆς παραγωγῆς γιά ἕνα χρόνο καί γιά πολλά χρόνια (γιατί ὑπάρχουν καί χρόνια μέ κακή σοδειά, καί γιατί γιά τήν αὔξηση τῆς συγκομιδῆς τῶν σιτηρῶν χρειάζονται ἐγγειοβελτιωτικά ἔργα πού ἀπαιτοῦν πολύχρονες ἐργασίες κτλ.).

῾Ο Ρομάνοφ καί ὁ Κέρενσκι ἄφησαν κληρονομιά στήν ἐργατική τάξη μιά χώρα κατεστραμμένη στό ἔπακρο ἀπό τό ληστρικό, ἐγκληματικό καί σκληρό πόλεμό τους, λεηλατημένη ὁλότελα ἀπό τούς ρώσους καί τούς ξένους ἰμπεριαλιστές. Τά σιτηρά θά φτάνουν γιά ὅλους μόνο ἄν θά καταγράφεται αὐστηρότατα τό κάθε πούτι, ἄν θά μοιράζεται ἀπόλυτα ἰσόμετρα τό κάθε φούντι. ῾Υπάρχει ἐπίσης ἐξαιρετική ἔλλειψη ψωμιοῦ γιά τίς μηχανές, δηλ. καυσίμων: θά σταματήσουν οἱ σιδηρόδρομοι καί οἱ φάμπρικες, ἡ ἀνεργία καί ἡ πείνα θά ἀφανίσουν ὅλο τό λαό, ἄν δέν ἐντείνουμε ὅλες τίς δυνάμεις μας γιά μιά ἀμείλικτα-αὐστηρή οἰκονομία στήν κατανάλωση καί σωστή κατανομή. ῾Η καταστροφή εἶναι μπροστά μας, πλησίασε πολύ, πάρα πολύ κοντά. ῞Υστερα ἀπό τό Μάη, πού ἦταν ἐξαιρετικά δύσκολος, θά ἔλθουν ἀκόμη πιό δύσκολοι μῆνες, ὁ ᾿Ιούνης, ὁ ᾿Ιούλης καί ὁ Αὔγουστος.

Τό κρατικό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν ὑπάρχει σέ μᾶς μέ νόμο, στήν πράξη ὅμως τό τορπιλίζει σέ κάθε βῆμα ἡ ἀστική τάξη. ῾Ο πλούσιος τοῦ χωριοῦ, ὁ κουλάκος, ὁ μαυραγορίτης πού δεκάδες χρόνια λήστευε ὅλη τήν περιοχή, προτιμάει νά πλουτίζει ἀπό τήν κερδοσκοπία, ἀπό τό λαθραῖο ρακί: αὐτό πραγματικά εἶναι πολύ ἐπικερδές γιά τήν τσέπη του καί τήν εὐθύνη γιά τήν πείνα τή φορτώνει στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό ἴδιο ἀκριβῶς κάνουν καί οἱ πολιτικοί συνήγοροι τοῦ κουλάκου—οἱ καντέτοι, οἱ δεξιοί ἐσέροι, οἱ μενσεβίκοι πού «δουλεύουν» στά κρυφά καί στά φανερά ἐνάντια στό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν καί ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό Κόμμα τῶν ἀνερμάτιστων ἀνθρώπων, δηλαδή τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, δείχνει κι᾿ἐδῶ τόν ἀλλοπροσαλλισμό του: ἀφήνει νά τό παρασύρουν οἱ ἰδιοτελεῖς κραυγές καί τά

οὐρλιαχτά τῆς ἀστικῆς τάξης, βάζει τίς φωνές ἐνάντια στό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, «διαμαρτύρεται» γιά τήν ἐπισιτιστική δικτατορία, τρομοκρατεῖται ἀπό τήν ἀστική τάξη, φοβᾶται τήν πάλη ἐνάντια στόν κουλάκο καί στριφογυρίζει ὑστερικά, συμβουλεύοντας νά ἀνεβάσουμε τίς σταθερές τιμές, νά ἀφήσουμε ἐλεύθερο τό ἰδιωτικό ἐμπόριο καί ἄλλα τέτια.

Αὐτό τό Κόμμα τῶν ἀνερμάτιστων ἀνθρώπων ἐκφράζει στήν πολιτική κάτι παρόμοιο μέ ἐκεῖνο πού συμβαίνει στή ζωή, ὅταν ὁ κουλάκος ξεσηκώνει τή φτωχολογιά ἐνάντια στά Σοβιέτ, τήν ἐξαγοράζει, δίνει λ.χ. σέ κάποιο φτωχό ἀγρότη ἕνα πούτι σιτάρι μέ τρία ρούβλια ἀντί μέ ἕξι, γιά «νά ἐπωφεληθεῖ» ὁ διεφθαρμένος αὐτός φτωχός ἀπό τήν κερδοσκοπία, «νά κερδίσει» ὁ ἴδιος ἀπό τήν κερδοσκοπική πούληση αὐτοῦ τοῦ πουτιοῦ γιά 150 ρούβλια, νά μετατραπεῖ καί αὐτός σ᾽ἕναν φωνακλά ἐνάντια στά Σοβιέτ πού ἀπαγορεύουν τό ἰδιωτικό ἐμπόριο τῶν σιτηρῶν.

Ὅποιος ἔχει τήν ἱκανότητα νά σκέπτεται, ὅποιος θέλει νά σκεφτεῖ ἔστω καί λιγάκι, βλέπει καθαρά πρός ποιά κατεύθυνση γίνεται ἡ πάλη:

Εἴτε οἱ συνειδητοί πρωτοπόροι ἐργάτες θά νικήσουν, συνενώνοντας γύρω τους τή μάζα τῆς φτωχολογιᾶς, ἐγκαθιδρύοντας μιά σιδερένια τάξη πραγμάτων, μιά ἀμείλικτα αὐστηρή ἐξουσία, μιά πραγματική δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, καί θά ἀναγκάσουν τόν κουλάκο νά ὑποκύψει, κάνοντας μιά σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν καί τῶν καυσίμων σέ παγκρατική κλίμακα·

— εἴτε ἡ ἀστική τάξη, μέ τή βοήθεια τῶν κουλάκων καί τήν ἔμμεση ὑποστήριξη τῶν ἀνερμάτιστων καί θαλασσωμένων ἀνθρώπων (τῶν ἀναρχικῶν καί τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων), θά γκρεμίσει τή Σοβιετική ἐξουσία καί θά ἐνθρονίσει ἕναν ρωσογερμανό ἤ ρωσοϊάπωνα Κορνίλοφ, πού θά προσφέρει στό λαό τή 16ωρη ἐργάσιμη μέρα, 50 γραμμάρια ψωμί τήν ἑβδομάδα, μαζικούς τουφεκισμούς τῶν ἐργατῶν, βασανιστήρια στίς φυλακές, ὅπως γίνεται στή Φιλλανδία, ὅπως γίνεται στήν Οὐκρανία.

Εἴτε — εἴτε.

Μέσος δρόμος δέν ὑπάρχει.

Ἡ κατάσταση τῆς χώρας ἔφτασε στό ἀπροχώρητο.

Ὅποιος σκέπτεται βαθιά πάνω στήν πολιτική ζωή, δέν μπορεῖ νά μή βλέπει πώς οἱ καντέτοι μαζί μέ τούς δεξιούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους προσπαθοῦν νά συμφωνήσουν μεταξύ τους, ἄν εἶναι «προτιμότερος» ἕνας Κορνίλοφ ρωσογερμανός ἤ ἕνας ρωσοϊάπωνας, ἄν τήν ἐπανάσταση θά τή συντρίψει καλύτερα καί ἀσφαλέστερα ἕνας ἐστεμμένος ἤ ἕνας δημοκράτης Κορνίλοφ.

Εἶναι καιρός νά συμφωνήσουν μεταξύ τους ὅλοι οἱ συνειδητοί, ὅλοι οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες. Εἶναι καιρός νά ξυπνήσουν καί νά καταλάβουν πώς κάθε στιγμή καθυστέρησης ἀποτελεῖ θανάσιμο κίνδυνο γιά τή χώρα καί τήν ἐπανάσταση.

Τά ἡμίμετρα δέν βοηθᾶνε σέ τίποτε. Ἀπό τά παράπονα δέν βγαίνει τίποτε. Οἱ προσπάθειες νά προμηθευτεῖς σιτηρά ἤ καύσιμα «λιανικῶς», γιά τόν «ἑαυτό σου», δηλ. γιά τό ἐργοστάσιό «σου», γιά τήν ἐπιχείρησή «σου», ἁπλῶς μεγαλώνουν τήν ἀποδιοργάνωση, ἁπλῶς διευκολύνουν τούς κερδοσκόπους στό ἰδιοτελές, βρωμερό καί σκοτεινό τους ἔργο.

Καί νά γιατί σᾶς στέλνω αὐτό τό γράμμα, σύντροφοι ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Ἡ Πετρούπολη δέν εἶναι ὅλη ἡ Ρωσία. Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης εἶναι ἕνα μικρό μέρος τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας. Εἶναι ὅμως ἕνα ἀπό τά καλύτερα, τά πρωτοπόρα, τά πιό συνειδητά, τά πιό ἐπαναστατικά, τά πιό σταθερά τμήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ὅλων τῶν ἐργαζομένων τῆς Ρωσίας, ἕνα ἀπό τά τμήματα πού ἐπηρεάζονται λιγότερο ἀπό τήν κούφια λογοκοπία, ἀπό τήν ἀπελπισία τῶν ἀνερμάτιστων ἀνθρώπων, ἀπό τίς προσπάθειες τῆς ἀστικῆς τάξης νά τά ἐκφοβίσει. Καί στίς κρίσιμες στιγμές τῆς ζωῆς τῶν λαῶν ἔτυχε πολλές φορές, ἀκόμη καί ὀλιγάριθμα πρωτοπόρα τμήματα τῶν πρωτοπόρων τάξεων νά τραβήξουν πίσω τους ὅλους τούς ἄλλους, νά ἀνάψουν τή φλόγα τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐνθουσιασμοῦ στίς μάζες καί νά ἐπιτελέσουν μεγάλους ἱστορικούς ἄθλους.

Στό ἐργοστάσιο Πουτίλοφ εἴμασταν σαράντα χιλιάδες — μοῦ ἔλεγε ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης — οἱ περισσότεροι ὅμως ἦταν «προσωρινοί» ἐργάτες, ὄχι προλετάριοι, ἄνθρωποι ὄχι σίγουροι, νωθροί. Τώρα ἔμειναν δεκαπέντε χιλιάδες, εἶναι ὅμως προλετάριοι, δοκιμασμένοι καί ἀτσαλωμένοι στόν ἀγώνα.

Αὐτή ἡ πρωτοπορία τῆς ἐπανάστασης — καί στήν Πετρούπολη καί σέ ὅλη τή χώρα — πρέπει νά δόσει τό σύνθημα, πρέπει *νά ξεσηκωθεῖ μαζικά*, πρέπει νά καταλάβει πώς στά χέρια της βρίσκεται ἡ σωτηρία τῆς χώρας, πώς ἀπαιτεῖται νά δείξει ἡρωισμό ὄχι μικρότερο ἀπό τόν ἡρωισμό τοῦ Γενάρη καί τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ 1905, τοῦ Φλεβάρη καί τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ 1917, πώς πρέπει νά ὀργανώσει μιά μεγάλη *«σταυροφορία»* ἐνάντια στούς κερδοσκόπους τῶν σιτηρῶν, στούς κουλάκους, στούς μαυραγορίτες, στούς ἀποδιοργανωτές, στούς δωρολῆπτες, μιά μεγάλη *«σταυροφορία»* ἐνάντια στούς παραβάτες τῆς αὐστηρότατης τάξης πού καθόρισε τό κράτος στό ἔργο τῆς συγκέντρωσης,

τῆς μεταφορᾶς καί τῆς κατανομῆς τοῦ ψωμιοῦ γιά τούς ἀνθρώπους καί τοῦ ψωμιοῦ γιά τίς μηχανές.

Μόνο ὁ μαζικός ξεσηκωμός τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν μπορεῖ νά σώσει τή χώρα καί τήν ἐπανάσταση. Χρειάζονται δεκάδες χιλιάδες πρωτοπόροι, ἀτσαλωμένοι προλετάριοι, τόσο συνειδητοί ὥστε νά ἐξηγήσουν τό ζήτημα στά ἑκατομμύρια τῆς φτωχολογιᾶς σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας καί νά μποῦν ἐπικεφαλῆς τους, τόσο σταθεροί ὥστε νά ξεριζώνουν ἀλύπητα ἀπό τίς γραμμές τους καί νά τουφεκίζουν ἐκεῖνον πού θά «παρασυρόταν» — συμβαίνουν καί τέτια — ἀπό τόν πειρασμό τῆς κερδοσκοπίας καί ἀπό ἀγωνιστής τῆς λαϊκῆς ὑπόθεσης θά καταντοῦσε ληστής, τόσο σταθεροί καί ἀφοσιωμένοι στήν ἐπανάσταση, ὥστε νά σηκώσουν ὀργανωμένα ὅλα τά βάρη τῆς *ἐκστρατείας* σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας γιά τήν ἐπιβολή τῆς τάξης, γιά τό δυνάμωμα τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιά τόν ἔλεγχο στά διάφορα μέρη γιά κάθε πούτι σιτάρι, γιά κάθε πούτι καύσιμα.

Εἶναι δυσκολότερο νά κάνεις αὐτή τή δουλιά, ἀπό τό νά δείξεις ἡρωισμό γιά μερικές μέρες, χωρίς νά ἐγκαταλείπεις τά γνώριμά σου μέρη, χωρίς νά παίρνεις μέρος σέ ἐκστρατεῖες καί νά ἀρκεῖσαι σέ ἕνα ξέσπασμα-ἐξέγερση ἐνάντια στό ἠλίθιο τέρας Ρομάνοφ, ἤ ἐνάντια στόν χαζούτσικο καί καυχησιάρη Κέρενσκι. Ὁ ἡρωισμός μιᾶς μακρόχρονης καί ἐπίμονης ὀργανωμένης δουλιᾶς σέ κλίμακα ὅλου τοῦ κράτους εἶναι ἀπροσμέτρητα πιό δύσκολος, μά καί γι᾽αὐτό ἀπροσμέτρητα μεγαλύτερος ἀπό τόν ἡρωισμό τῶν ἐξεγέρσεων. Ὅμως τή δύναμη τῶν ἐργατικῶν κομμάτων καί τῆς ἐργατικῆς τάξης τήν ἀποτελοῦσε πάντα τό ὅτι ἡ τάξη αὐτή βλέπει θαραλέα, κατευθείαν, ἀνοιχτά καί κατά πρόσωπο τόν κίνδυνο, δέν φοβᾶται νά τό ὁμολογήσει, σταθμίζει νηφάλια ποιές δυνάμεις βρίσκονται στό «δικό της» καί ποιές στό «ξένο», στό ἐκμεταλλευτικό στρατόπεδο. Ἡ ἐπανάσταση προχωρεῖ, ἀναπτύσσεται καί μεγαλώνει. Μεγαλώνουν καί τά καθήκοντα πού στέκουν μπροστά μας. Μεγαλώνει τό πλάτος καί τό βάθος τοῦ ἀγώνα. Ἡ σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν καί τῶν καυσίμων, ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς τους, ἡ αὐστηρότατη καταγραφή καί ὁ ἔλεγχος σέ αὐτά *ἀπομέρους τῶν ἐργατῶν* καί σέ παγκρατική κλίμακα, εἶναι τά πραγματικά καί κύρια πρόθυρα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτό δέν εἶναι πιά ἕνα «γενικό ἐπαναστατικό» καθῆκον, ἀλλά ἀκριβῶς ἕνα καθῆκον *κομμουνιστικό*, ἀκριβῶς ἕνα καθῆκον, ὅπου οἱ ἐργαζόμενοι καί ἡ φτωχολογιά πρέπει νά δόσουν τήν ἀποφασιστική μάχη ἐνάντια στόν καπιταλισμό.

Στή μάχη αὐτή ἀξίζει νά ἀφιερώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις:

μεγάλες εἶναι οἱ δυσκολίες της, ἀλλά μεγάλη εἶναι καί ἡ ὑπόθεση τῆς ἐξάλειψης τῆς καταπίεσης καί τῆς ἐκμετάλλευσης, ἡ ὑπόθεση γιά τήν ὁποία ἀγωνιζόμαστε.

Ὅταν ὁ λαός πεινάει, ὅταν ἡ ἀνεργία μαίνεται ὅλο καί πιό ἀπειλητικά—ὅποιος κρύβει ἔστω κι᾽ἕνα παραπανίσιο πούτι σιτηρά, ὅποιος στερεῖ τό κράτος ἀπό ἕνα πούτι καύσιμα εἶναι ὁ πιό μεγάλος ἐγκληματίας.

Σέ τέτιους καιρούς—καί γιά τήν ἀληθινά κομμουνιστική κοινωνία αὐτό εἶναι πάντοτε σωστό—κάθε πούτι σιτηρά καί καύσιμα εἶναι κάτι πραγματικά ἱερό, πιό πολύτιμο ἀπό τά ἱερά μέ τά ὁποῖα ζαλίζουν τά μυαλά τῶν ἠλιθίων οἱ παπάδες πού ὑπόσχονται τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν σάν ἀντάλλαγμα γιά τή σκλαβιά στή γῆ. Καί γιά νά καθαρίσουμε ἀπό κάθε ὑπόλειμμα τῆς παπαδίστικης «ἱερότητας» αὐτό τό πραγματικά ἱερό, πρέπει νά τό *κατακτήσουμε πρακτικά*, πρέπει νά πετύχουμε *στήν πράξη* τή σωστή κατανομή του, πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλα τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν, ἀπολύτως ὅλα, χωρίς ἐξαίρεση καί νά τά προσθέσουμε στά ἀποθέματα τοῦ κράτους, πρέπει *νά καθαρίσουμε ὅλη τή χώρα* ἀπό τά κρυμμένα ἤ ἀσυγκέντρωτα πλεονάσματα σιτηρῶν, πρέπει μέ σταθερό ἐργατικό χέρι νά πετύχουμε μιά ὑπερένταση τῶν δυνάμεων γιά νά αὐξηθεῖ ἡ παραγωγή καυσίμων καί νά γίνει μεγαλύτερη οἰκονομία σ᾽αὐτά, νά ὑπάρχει ἡ μεγαλύτερη τάξη στή μεταφορά καί τήν κατανάλωσή τους.

Χρειάζεται ἡ μαζική «σταυροφορία» τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν σέ κάθε σημεῖο παραγωγῆς σιτηρῶν καί καυσίμων, σέ κάθε βασικό σημεῖο μεταφορᾶς καί διανομῆς τους, γιά νά ἀνεβάσουμε τούς ρυθμούς τῆς δουλιᾶς, γιά νά δεκαπλασιάσουμε τούς ρυθμούς της, γιά νά βοηθήσουμε τά τοπικά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό ἔργο τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου, γιά νά τσακίσουμε μέ τά ὅπλα τήν κερδοσκοπία, τή δωροδοκία, τήν τσαπατσουλιά. Τό καθῆκον αὐτό δέν εἶναι νέο. Γιά νά κυριολεκτήσουμε, ἡ ἱστορία δέν βάζει νέα καθήκοντα, ἡ ἱστορία ἁπλῶς μεγαλώνει τήν ἔκταση καί τό πλάτος τῶν παλιῶν καθηκόντων στό βαθμό πού μεγαλώνει τό πλάτος τῆς ἐπανάστασης, πού μεγαλώνουν οἱ δυσκολίες της, πού αὐξάνει τό μεγαλεῖο τοῦ κοσμοϊστορικοῦ της καθήκοντος.

Ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα, τά ἀκατάλυτα ἔργα τῆς Ὀχτωβριανῆς—τῆς Σοβιετικῆς—ἐπανάστασης εἶναι ὅτι ὁ πρωτοπόρος ἐργάτης *σάν καθοδηγητής* τῆς φτωχολογιᾶς, *σάν ἡγέτης* τῆς ἐργαζόμενης μάζας τοῦ χωριοῦ, *σάν οἰκοδόμος τοῦ κράτους τῆς ἐργασίας* «πῆγε στό λαό». Χιλιάδες καί χιλιάδες ἀπό τούς καλύτερους ἐρ-

γάτες ἔδοσε ἡ Πετρούπολη, ἔδοσαν τά προλεταριακά κέντρα στό χωριό. Τά τμήματα τῶν ἀγωνιστῶν ἐνάντια στόν Καλέντιν καί στόν Ντρῦτοφ, τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ δέν εἶναι κάτι τό καινούργιο. Τό ζήτημα είναι μόνο ὅτι, ἐπειδή πλησιάζει ἡ καταστροφή καί ἡ κατάσταση εἶναι δύσκολη, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά κάνουμε *δέκα φορές* περισσότερα ἀπ᾽ὅ,τι προηγούμενα.

Ὁ ἐργάτης μέ τό νά γίνει ὁ πρωτοπόρος ἡγέτης τῆς φτωχολογιᾶς δέν ἔγινε καί ἅγιος. Ὁδηγοῦσε βέβαια τό λαό μπροστά, μολυνόταν ὅμως καί αὐτός ἀπό τίς ἀρώστιες τῆς μικροαστικῆς ἀποσύνθεσης. Ὅσο λιγότερα ἦταν τά τμήματα τῶν καλύτερα ὀργανωμένων, τῶν περισσότερο συνειδητῶν, τῶν περισσότερο πειθαρχημένων καί σταθερῶν ἐργατῶν, τόσο πιό συχνά ἐκφυλίζονταν αὐτά τά τμήματα, τόσο πιό συχνά ἦταν οἱ περιπτώσεις πού τό μικροϊδιοκτητικό στοιχεῖο τοῦ παρελθόντος νικοῦσε τήν προλεταριακή κομμουνιστική συνειδητότητα τοῦ μέλλοντος.

Ἡ ἐργατική τάξη, ἀρχίζοντας τήν κομμουνιστική ἐπανάσταση, δέν μπόρεσε νά πετάξει μονομιᾶς ἀπό πάνω της τίς ἀδυναμίες καί τά ἐλαττώματα πού κληρονόμησε ἀπό τήν κοινωνία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ἀπό τήν κοινωνία τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τῶν χαραμοφάηδων, ἀπό τήν κοινωνία τῆς βρωμερῆς ἰδιοτέλειας καί τοῦ ἀτομικοῦ πλουτισμοῦ τῶν λίγων, ἐνῶ οἱ πολλοί ζοῦν μέσα στή φτώχια. Ἡ ἐργατική τάξη ὅμως μπορεῖ νά νικήσει — καί σέ *τελευταία ἀνάλυση θά νικήσει ἀσφαλῶς*, ἀναπότρεπτα τόν παλιό κόσμο, τά ἐλαττώματα καί τίς ἀδυναμίες του, ἄν κινητοποιηθοῦν ἐνάντια στόν ἐχθρό ὅλο καί νέα τμήματα ἐργατῶν, ὅλο καί πιό πολυάριθμα, ὅλο καί πιό πλουτισμένα μέ πείρα, ὅλο καί πιό ἀτσαλωμένα μέσα στίς δυσκολίες τοῦ ἀγώνα.

Ἔτσι, ἀκριβῶς ἔτσι ἔχει τώρα τό ζήτημα στή Ρωσία. Μεμονωμένα καί σκόρπια δέν θά νικήσουμε τήν πείνα καί τήν ἀνεργία. Χρειάζεται μιά μαζική «σταυροφορία» τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς ἀπέραντης χώρας. Χρειάζονται δέκα φορές περισσότερα *σιδερένια τμήματα* τοῦ συνειδητοῦ καί ἀπεριόριστα ἀφοσιωμένου στόν κομμουνισμό προλεταριάτου. Τότε θά νικήσουμε τήν πείνα καί τήν ἀνεργία. Τότε θά ἀνεβάσουμε τήν ἐπανάσταση ὥς τά πραγματικά πρόθυρα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τότε θά γίνουμε ἱκανοί νά διεξάγουμε καί ἕνα νικηφόρο ἀμυντικό πόλεμο ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές ληστές.

22/V. 1918. *Ν. Λένιν*

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101, 24 τοῦ Μάη 1918 — *Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»*

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΙΙ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 22 ΤΟΥ ΜΑΗ 1918[138]

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου πρῶτ᾽ἀπ᾽ὅλα νά χαιρετίσω τό συνέδριο τῶν ἐπιτρόπων ἐργασίας ἀπομέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Στή χτεσινή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὁ σύντροφος Σλιάπνικοφ ἀνακοίνωσε ὅτι τό συνέδριό σας τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἀπόφασης τῶν συνδικάτων σχετικά μέ τήν ἐργασιακή πειθαρχία καί τίς νόρμες παραγωγικότητας. Σύντροφοι, νομίζω πώς μέ τήν ἀπόφασή σας αὐτή κάνατε ἕνα ἀρκετά μεγάλο βῆμα πού δέν ἀφορᾶ μόνο τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας καί τίς συνθῆκες τῆς παραγωγῆς, ἀλλά εἶναι ἕνα ἐξαιρετικά σπουδαῖο ἀπό θέση ἀρχῶν βῆμα, ἀπό τήν ἄποψη τῆς σημερινῆς κατάστασης γενικά. Ἐσεῖς ἔχετε μιά μόνιμη πρακτική, καί ὄχι τυχαία σύνδεση μέ ὅλες τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν, καί ξέρετε πώς ἡ ἐπανάστασή μας περνάει μιά ἀπό τίς σοβαρότερες καί κρισιμότερες στιγμές τῆς ἀνάπτυξής της.

Ξέρετε πολύ καλά πώς οἱ ἐχθροί μας, οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Δύσης, καιροφυλακτοῦν, καί ἴσως θά ἔλθει μιά στιγμή πού θά ἐξαπολύσουν καταπάνω μας τίς ὀρδές τους. Τώρα προσχωρεῖ σ᾽αὐτούς τούς ἐξωτερικούς ἐχθρούς κι᾽ἕνας ἐπικίνδυνος ἐχθρός —ὁ ἐσωτερικός: ἡ ἀποσύνθεση, τό χάος καί ἡ ἀποδιοργάνωση πού ἐπιδεινώνονται ἀπό τήν ἀστική τάξη γενικά καί τή μικροαστική τάξη εἰδικά, καί ἀπό τούς διάφορους δορυφόρους καί τσιράκια τῆς ἀστικῆς τάξης. Ξέρετε, σύντροφοι, πώς ὕστερα ἀπό τό μαρτυρικότατο πόλεμο πού μᾶς ἔμπλεξε τό τσαρικό καθεστώς καί οἱ συμφιλιωτιστές μέ ἐπικεφαλῆς τόν Κέρενσκι, μᾶς ἔμειναν ἄμεση κληρονομιά ἡ ἀποσύνθεση καί ἡ ὁλοκληρω-

τική ἐρείπωση. Τώρα πλησιάζει καί ἡ πιό κρίσιμη στιγμή: ἡ πείνα καί ἡ ἀνεργία χτυποῦν τήν πόρτα ὅλο καί περισσότερων ἐργατῶν, ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἄνθρωποι δοκιμάζουν τά βάσανα τῆς πείνας, ἡ κατάσταση ὀξύνθηκε ἀπό τό γεγονός ὅτι δέν ὑπάρχουν σιτηρά, ἐνῶ μποροῦσε νά ὑπάρχουν, ἐφόσον ξέρουμε πώς ἡ σωστή κατανομή τους ἐξαρτᾶται ἀπό τή σωστή μεταφορά. Ἔλλειψη καυσίμων πού ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι μᾶς πῆραν μιά περιοχή πλούσια σέ καύσιμα, καταστροφή τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν πού ἐξαιτίας τους κινδυνεύει ἴσως νά σταματήσει ἡ κίνηση τῶν σιδηροδρόμων—αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση πού δημιουργεῖ δυσκολίες γιά τήν ἐπανάσταση, αὐτή εἶναι ἡ κατάσταση πού γεμίζει ἀγαλλίαση τίς καρδιές τῶν κορνιλοφικῶν κάθε κατηγορίας καί κάθε ἀπόχρωσης. Αὐτοί τώρα, κάθε μέρα, ἴσως καί κάθε ὥρα, συνεννοοῦνται μεταξύ τους πῶς νά ἐκμεταλλευτοῦν τίς δυσκολίες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί τῆς προλεταριακῆς ἐξουσίας γιά νά ξαναθρονιάσουν ἕναν Κορνίλοφ. Ἡ συζήτηση πού γίνεται μεταξύ τους ἀφορᾶ τό ζήτημα ποιᾶς ἐθνικότητας θά εἶναι αὐτός ὁ Κορνίλοφ, πρέπει ὅμως νά εἶναι τέτιος πού νά συμφέρει στήν ἀστική τάξη—ἄν θά ἔχει κορώνα στό κεφάλι ἤ θά εἶναι ἕνας Κορνίλοφ δημοκράτης. Τώρα οἱ ἐργάτες ξέρουν ἤδη γιά ποιό ζήτημα πρόκειται καί ὕστερα ἀπό ὅσα πέρασε ἡ ρωσική ἐπανάσταση μέ τόν Κέρενσκι—αὐτό δέν θά τούς φανεῖ καθόλου παράδοξο. Ἡ δύναμη ὅμως τῆς ἐργατικῆς ὀργάνωσης, τῆς ἐργατικῆς ἐπανάστασης συνίσταται στό νά ἀντιλαμβάνεται μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια τήν κατάσταση, χωρίς νά κλείνει τά μάτια μπροστά στήν ἀλήθεια.

Ἐμεῖς λέγαμε πώς ὁ πόλεμος μέ τίς διαστάσεις του καί τά πρωτάκουστα βάσανά του ἀπειλεῖ νά ὁδηγήσει τόν εὐρωπαϊκό πολιτισμό στήν ὁλοκληρωτική καταστροφή. Μοναδική σωτηρία μπορεῖ νά εἶναι μόνο τό πέρασμα τῆς ἐξουσίας στά χέρια τῶν ἐργατῶν, γιά τήν ὀργάνωση μιᾶς σιδερένιας τάξης πραγμάτων. Ὕστερα ἀπό τό 1905 τό προλεταριάτο μας, τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας ἀπό τήν πορεία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης καί χάρη σέ μιά ἰδιαίτερη ἱστορική κατάσταση, βρέθηκε γιά ἀρκετό καιρό πολύ πιό μπροστά ἀπό τίς ἄλλες διεθνεῖς στρατιές τοῦ προλεταριάτου. Περνᾶμε τώρα τή φάση πού σέ ὅλες τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ὡριμάζει ἡ ἐπανάσταση, πού γίνεται φανερό πώς γιά τίς ἐργατικές στρατιές τῆς Γερμανίας ἡ κατάσταση βρίσκεται σέ πλήρη ἀδιέξοδο. Ἐμεῖς ξέρουμε πώς ἐκεῖ, στή Δύση, οἱ ἐργαζόμενοι δέν ἔχουν νά ἀντιμετωπίσουν τό σάπιο

καθεστώς τοῦ Ρομάνοφ καί τούς κούφιους φανφαρόνους, ἀλλά ὁλόκληρη τήν ὀργανωμένη ἀστική τάξη πού στηρίζεται σέ ὅλες τίς κατακτήσεις τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ καί τῆς τεχνικῆς. Νά γιατί μᾶς ἦταν τόσο εὔκολο νά ἀρχίσουμε τήν ἐπανάσταση καί πιό δύσκολο νά τή συνεχίσουμε, καί γιατί ἐκεῖ, στή Δύση, εἶναι πιό δύσκολο νά ἀρχίσουν τήν ἐπανάσταση, ἀλλά θά εἶναι πιό εὔκολο νά τή συνεχίσουν. Ἡ δυσκολία μας ἐξαρτᾶται ἀπό τό γεγονός ὅτι πρέπει νά τά κάνουμε ὅλα μέ τίς προσπάθειες τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου καί νά κρατήσουμε τίς θέσεις, ὥσπου νά δυναμώσει ἀρκετά ὁ σύμμαχός μας—τό διεθνές προλεταριάτο ὅλων τῶν χωρῶν. Κάθε μέρα γίνεται αἰσθητό πώς δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος. Ἡ κατάστασή μας χειροτερεύει ἀκόμη περισσότερο ἀπό τό γεγονός ὅτι, ἐπειδή δέν ἔχουμε ἐνισχύσεις, ἀντιμετωπίζουμε ἄμεσα τό ξεχαρβάλωμα τῶν σιδηροδρόμων, τῶν μεταφορῶν καί τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ἐδῶ πρέπει νά μπεῖ τό ζήτημα καθαρά γιά ὅλους.

Ἐλπίζω πώς τό συνέδριο τῶν ἐπιτρόπων ἐργασίας, πού ἔχει μεγαλύτερη ἀπό ὅλους ἄμεση ἐπαφή μέ τούς ἐργάτες, πώς τό συνέδριο αὐτό θά ἀποτελέσει σταθμό ὄχι μόνο στό ζήτημα τῆς ἄμεσης καλυτέρευσης τοῦ καθεστῶτος ἐργασίας, πού πρέπει νά βάλουμε στή βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀλλά πώς τό συνέδριο αὐτό θά ἀποτελέσει σταθμό γιά τό ξεκαθάρισμα τῆς στιγμῆς πού περνᾶμε στή συνείδηση τῶν ἐργατῶν. Μπροστά στήν ἐργατική τάξη μπαίνει ἕνα δύσκολο, ἀλλά εὐγενικό καθῆκον, καί ἀπό τό καθῆκον αὐτό ἐξαρτᾶται ἡ τύχη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία καί, πιθανό, καί στίς ἄλλες χῶρες. Νά γιατί εἶναι τόσο σοβαρή ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία.

Τώρα πού ἡ ἐξουσία σταθεροποιήθηκε στά χέρια τῶν ἐργατῶν, τώρα τό πᾶν ἐξαρτᾶται ἀπό τήν προλεταριακή πειθαρχία καί τήν προλεταριακή ὀργάνωση. Πρόκειται γιά τήν πειθαρχία καί τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, γιά μιά σιδερένια ἐξουσία. Ἡ ἐξουσία πού συναντᾶ τήν πιό θερμή συμπάθεια, τήν πιό ἀποφασιστική ὑποστήριξη ἀπομέρους τῆς φτωχολογιᾶς, ἡ ἐξουσία αὐτή πρέπει νά εἶναι σιδερένια, γιατί ἐπέρχονται πρωτάκουστες συμφορές. Ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν ζεῖ μέ τήν ἐντύπωση τοῦ παλιοῦ καί ἐλπίζει πώς κατά κάποιο τρόπο θά βγοῦμε ἀπ᾽αὐτή τήν κατάσταση.

Μέρα μέ τή μέρα ὅμως οἱ αὐταπάτες αὐτές διαλύονται καί γίνεται ὅλο καί πιό ξεκάθαρο πώς ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἀπειλεῖ μέ πείνα καί ἐκφυλισμό ὁλόκληρες χῶρες, ἄν ἡ ἐργατική τάξη μέ τήν ὀργάνωσή της δέν νικήσει αὐτή τήν ἐρείπωση. Δίπλα στό

συνειδητό στοιχεῖο τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού μέ ὅλη του τή δράση ἐπιδιώκει νά μπεῖ σάν βάση ἡ νέα πειθαρχία τῆς συντροφικότητας, ἔχουμε καί μιά μάζα ἀπό πολλά ἑκατομμύρια μικροϊδιοκτητικά καί μικροαστικά στοιχεῖα πού τά βλέπουν ὅλα κάτω ἀπό τό πρίσμα τῶν στενῶν τους συμφερόντων. Ἡ ἐπερχόμενη πείνα καί καταστροφή δέν μποροῦν νά καταπολεμηθοῦν, παρά μόνο μέ τήν ἐπιβολή μιᾶς σιδερένιας τάξης πραγμάτων τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, χωρίς αὐτή δέν θά μπορέσουμε νά κάνουμε τίποτε. Ἐπειδή ἡ Ρωσία εἶναι χώρα μέ τεράστια ἔκταση, ζοῦμε σέ μιά κατάσταση πού στή μιά ἄκρη τῆς χώρας ὑπάρχουν πολλά σιτηρά καί στήν ἄλλη δέν ὑπάρχει τίποτε. Δέν πρέπει νά νομίζουμε πώς δέν μποροῦν νά μᾶς ἐπιβάλουν ἕναν ἀμυντικό πόλεμο. Δέν πρέπει νά νομίζουμε πώς μποροῦμε νά τροφοδοτήσουμε τίς πόλεις καί τά μεγάλα βιομηχανικά κέντρα χωρίς κανονική λειτουργία τῶν μεταφορῶν. Πρέπει νά καταγράψουμε κάθε πούτι σιτηρά γιά νά μή χαθεῖ οὔτε ἕνα πούτι. Ξέρουμε ὅμως πώς ἡ καταγραφή αὐτή δέν γίνεται στήν πράξη, ἀλλά μένει μόνο στά χαρτιά. Στή ζωή οἱ μικροκερδοσκόποι ἁπλῶς διαφθείρουν τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, ὑποβάλλοντάς της τήν ἰδέα πώς μέ τό ἰδιωτικό ἐμπόριο μπορεῖ νά συμπληρώνει αὐτά πού τῆς λείπουν. Ἔτσι δέν μποροῦμε νά βγοῦμε ἀπό τήν κρίση. Στή Ρωσία μπορεῖ νά φτάνει τό ψωμί γιά τούς ἀνθρώπους καί τό ψωμί, δηλαδή τά καύσιμα, γιά τή βιομηχανία, μέ τόν ὅρο ὅτι θά γίνεται ἡ πιό αὐστηρή κατανομή ὅλων αὐτῶν πού ἔχουμε σέ ὅλους τούς πολίτες, ὥστε κανείς νά μή μπορεῖ νά παίρνει οὔτε ἕνα φούντι σιτηρά παραπάνω, ὥστε νά μή μένει ἀχρησιμοποίητο οὔτε ἕνα φούντι καύσιμα. Μόνο ἔτσι μποροῦμε νά σώσουμε τή χώρα ἀπό τήν πείνα. Αὐτό τό μάθημα τῆς κομμουνιστικῆς κατανομῆς, δηλαδή νά εἶναι ὅλα καταγραμμένα, νά ὑπάρχει ψωμί γιά τούς ἀνθρώπους καί καύσιμα γιά τή βιομηχανία, τό μάθημα αὐτό δέν βγῆκε ἀπό τά βιβλία — τό βγάλαμε ἀπό τήν πικρή μας πεἶρα.

Μπορεῖ ἡ πλατιά ἐργατική μάζα νά μήν καταλάβει ἀμέσως πώς βρισκόμαστε στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς. Χρειάζεται μιά σταυροφορία τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στήν ἀποδιοργάνωση καί ἐνάντια στήν ἀπόκρυψη τῶν σιτηρῶν. Χρειάζεται μιά σταυροφορία γιά νά διαδοθεῖ σέ ὁλάκερη τή χώρα ἡ ἐργασιακή πειθαρχία· γι᾽αὐτή πήρατε ἀπόφαση, γι᾽αὐτή μιλήσατε στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, γιά νά καταλάβουν οἱ πιό πλατιές μάζες πώς δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος. Στήν ἱστορία τῆς

ἐπανάστασής μας ἡ δύναμη τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν βρισκόταν πάντα στό νά βλέπουν κατά πρόσωπο τήν πιό πικρή καί ἐπικίνδυνη πραγματικότητα, χωρίς νά ἔχουν αὐταπάτες, ἀλλά νά σταθμίζουν ἐπακριβῶς τίς δυνάμεις. Ἐμεῖς μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε μόνο στούς συνειδητούς ἐργάτες· ἡ ὑπόλοιπη μάζα, ἡ ἀστική τάξη καί οἱ μικρονοικοκυρέοι εἶναι ἐναντίον μας, αὐτοί δέν πιστεύουν στή νέα τάξη, αὐτοί ἐκμεταλλεύονται κάθε περίπτωση ἐπιδείνωσης τῆς φτώχιας τοῦ λαοῦ. Μπορεῖ νά μᾶς χρησιμεύσει σάν παράδειγμα αὐτό πού βλέπουμε στήν Οὐκρανία καί στή Φιλλανδία: ἡ ἀστική τάξη καί οἱ ὀπαδοί της, ἀπό τούς καντέτους ὥς τούς ἐσέρους, διαπράττοντας πρωτάκουστες θηριωδίες, πλημμυρίζουν τίς πόλεις μέ ποτάμια αἷμα, νικώντας τες μέ τή βοήθεια τῶν συμμάχων τους. Ὅλα αὐτά δείχνουν τί περιμένει τό προλεταριάτο, ἄν δέν ἐκπληρώσει τό ἱστορικό του καθῆκον. Ξέρουμε πόσο μικρά εἶναι στή Ρωσία τά στρώματα τῶν πρωτοπόρων καί συνειδητῶν ἐργατῶν. Ξέρουμε ἐπίσης πόσο μεγάλη εἶναι ἡ φτώχια τοῦ λαοῦ, ξέρουμε ὅτι θά φτάσουμε σέ ἕνα σημεῖο πού οἱ πλατιές μάζες θά καταλάβουν πώς μέ τά ἡμίμετρα δέν θά βγοῦν ἀπό τήν κατάσταση αὐτή καί πώς ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση εἶναι ἀναπόφευκτη. Ζοῦμε σέ μιά περίοδο πού καταστρέφονται χῶρες, πού ἑκατομμύρια ἄνθρωποι εἶναι καταδικασμένοι σέ ἀφανισμό καί μετατρέπονται σέ χακοφορεμένους σκλάβους. Νά γιατί ἔγινε ἡ ἐπανάσταση πού μᾶς ἐπέβαλε ἡ ἱστορία ὄχι ἀπό τήν κακή θέληση ὁρισμένων ἀτόμων, ἀλλά γιατί ὅλο τό καπιταλιστικό σύστημα καταρέει καί τρίζει συθέμελα.

Ἐπωφεληθεῖτε, σύντροφοι ἐπίτροποι τῆς ἐργασίας ἀπό κάθε σας συνάντηση σέ ὁποιοδήποτε ἐργοστάσιο καί φάμπρικα, ἀπό τίς συναντήσεις σας μέ ὁποιαδήποτε ἀντιπροσωπεία ἐργατῶν, ἐπωφεληθεῖτε ἀπό τή δυνατότητα νά ἐξηγήσετε αὐτή τήν κατάσταση, γιά νά ξέρουν ὅτι μᾶς περιμένει εἴτε ὁ ἀφανισμός, εἴτε ἡ αὐτοπειθαρχία, ἡ ὀργάνωση καί ἡ δυνατότητα νά ὑπερασπίσουμε τόν ἑαυτό μας. Ὅτι μᾶς περιμένει ἡ ἐπιστροφή τῶν κορνιλοφικῶν—ρώσων, ἰαπώνων ἤ γερμανῶν—πού θά μᾶς φέρουν πενήντα γραμμάρια ψωμί τήν ἑβδομάδα, ἄν οἱ συνειδητοί ἐργάτες δέν ὀργανώσουν, μπαίνοντας ἐπικεφαλῆς ὅλης τῆς φτωχολογιᾶς, μιά σταυροφορία ἐνάντια στό χάος καί στήν ἀποδιοργάνωση πού τή χειροτερεύει ἡ μικροαστική τάξη παντοῦ καί πού πρέπει νά τή νικήσουμε. Τό ζήτημα εἶναι νά νιώθει ὁ συνειδητός ἐργάτης τόν ἑαυτό του ὄχι μόνο νοικοκύρη στό ἐργοστάσιό του, ἀλλά καί ἐκπρόσωπο τῆς χώρας, νά

νιώθει ὅτι ἔχει εὐθύνη. Ὁ συνειδητός ἐργάτης πρέπει νά ξέρει πώς εἶναι ἐκπρόσωπος τῆς τάξης. Θά νικήσει, ἄν μπεῖ ἐπικεφαλῆς τοῦ κινήματος ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί στούς κερδοσκόπους. Ὁ συνειδητός ἐργάτης θά καταλάβει ποιό εἶναι τό βασικό καθῆκον τοῦ σοσιαλιστῆ καί τότε θά νικήσουμε. Τότε θά βρεθοῦν δυνάμεις καί θά μπορέσουμε νά ἀγωνιστοῦμε. (Π α τ α γ ώ δ η, π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 102, 23 τοῦ Μάη 1918.
«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101, 24 τοῦ Μάη 1918.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ[139]

Τό ΣΛΕ ἀναθέτει στούς εἰσηγητές νά καταρτίσουν ἀμέσως λεπτομερειακό σχέδιο συγκεκριμένων πρακτικῶν ὁδηγιῶν πού νά ἔχουν σκοπό:

1) τήν αὔξηση τῆς ἐξόρυξης καυσίμων,

2) τήν οἰκονομία στήν κατανάλωσή τους,

3) τήν ὀρθολογική κατανομή τῶν τεχνικῶν δυνάμεων κατά ἐπαρχίες καί περιοχές παραγωγῆς καυσίμων,

4) τήν ἐκλαϊκευτική διαφώτιση καί προπαγάνδα σχετικά μέ τή σπουδαιότητα τῆς οἰκονομίας στά καύσιμα.

Γράφτηκε στίς 24 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ[140]

1
ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑ·Ι·ΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἐγκρίνοντας ἀπόλυτα καί χαιρετίζοντας τήν ἰδέα, πού ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ σχεδίου γιά τήν ἵδρυση τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἀκαδημίας, ἀναθέτει στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας νά ἐπεξεργαστεῖ αὐτό τό σχέδιο πάνω στίς ἑξῆς ἀρχές:

1)—πρῶτ᾽ἀπ᾽ὅλα νά ὀργανωθεῖ ἕνας ἐκδοτικός οἶκος μέ μαρξιστική κατεύθυνση·

2)—νά τραβηχτεῖ ἕνας ὅσο τό δυνατό μεγαλύτερος ἀριθμός μαρξιστικῶν δυνάμεων τοῦ ἐξωτερικοῦ·

3)—νά θεωρηθεῖ ἕνα ἀπό τά πρωταρχικά καθήκοντα ἡ ὀργάνωση μιᾶς σειρᾶς κοινωνικῶν ἐρευνῶν·

4)—νά παρθοῦν ἀμέσως μέτρα γιά νά βρεθοῦν, νά συγκεντρωθοῦν καί νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ δυνάμεις ρώσων καθηγητῶν.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη 1918

2
ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Νά ἀνατεθεῖ στήν ἐπιτροπή:

1) νά μελετήσει ἐπισταμένα τό καταστατικό τῆς Σοσιαλιστικῆς 'Ακαδημίας κοινωνικῶν ἐπιστημῶν καί νά τό ὑποβάλει στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί μετά στήν Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή·
2) νά ἀρχίσει ἀμέσως τήν ἀνταλλαγή γνωμῶν μέ μή ρώσους μαρξιστές καί μέ μαρξιστές τοῦ ἐξωτερικοῦ γι' αὐτό τό ζήτημα, καθώς καί γιά τό ζήτημα τοῦ προσωπικοῦ·
3) νά συντάξει καί νά συζητήσει ἕναν κατάλογο ὑποψηφίων πού εἶναι κατάλληλοι καί δέχονται νά γίνουν ἱδρυτικά μέλη, καθώς καί καθηγητές καί νά ὑποβάλει αὐτό τόν κατάλογο στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί στήν Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή[141].

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ 'Ιούνη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ[142]

1) Τό 'Επιτροπάτο Στρατιωτικῶν νά μετατραπεῖ σέ 'Επιτροπάτο Στρατιωτικῶν καί 'Επισιτισμοῦ, δηλ. τά $^{9}/_{10}$ τῆς δουλιᾶς τοῦ 'Επιτροπάτου Στρατιωτικῶν νά συγκεντρωθοῦν στήν αναδιοργάνωση τοῦ στρατοῦ ἐνόψει τοῦ πολέμου γιά τά σιτηρά καί γιά τή διεξαγωγή αὐτοῦ τοῦ πολέμου—γιά μιά περίοδο 3 μηνῶν: 'Ιούνης-Αὔγουστος.

2) Νά κηρυχτεῖ κατάσταση πολέμου σέ ὅλη τή χώρα γι'αὐτό τό χρονικό διάστημα.

3) Νά κινητοποιηθεῖ ὁ στρατός, νά διατεθοῦν γιά τό σκοπό αὐτό τά ὑγιῆ τμήματά του καί νά κληθοῦν ὑπό τά ὅπλα, ἔστω καί σέ μερικές περιοχές, ὅσοι ἔχουν κλείσει τά 19 χρόνια, γιά συστηματικές πολεμικές ἐπιχειρήσεις πού θά ἀποβλέπουν στήν κατάκτηση, στήν ἐπανάκτηση, στή συγκέντρωση καί στή μεταφορά τῶν σιτηρῶν καί τῶν καυσίμων.

4) Νά καθιερωθεῖ ὁ τουφεκισμός γιά τήν ἀπειθαρχία.

5) 'Η ἐπιτυχία τῶν τμημάτων νά μετριέται μέ τίς ἐπιτυχίες τῆς δουλιᾶς γιά τήν προμήθεια σιτηρῶν καί μέ τά πραγματικά ἀποτελέσματα τῆς συγκέντρωσης τῶν πλεονασμάτων τῶν σιτηρῶν.

6) Σάν καθήκοντα τῆς πολεμικῆς ἐκστρατείας πρέπει νά μποῦνε:

α) ἡ συγκέντρωση τῶν ἀποθεμάτων σιτηρῶν γιά τή διατροφή τοῦ πληθυσμοῦ·

β) ἐπίσης—γιά τή δημιουργία ἑνός τρίμηνου ἀποθέματος τροφίμων γιά τήν περίπτωση πολέμου·

γ) ἡ περιφρούρηση τῶν ἀποθεμάτων κάρβουνου, ἡ συγκέντρωσή τους, ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς.

7) Τά τμήματα στρατοῦ πού θά δροῦν (ἐνάντια στούς κουλάκους κτλ.) νά ἀποτελοῦνται (κάθε τμῆμα) κατά τό $^{1}/_{3}$ ὥς τό

½ ἀπό ἐργάτες καί φτωχούς ἀγρότες τῶν πεινασμένων περιοχῶν.

8) Νά ἐκδοθοῦν δυό ὁδηγίες ὑποχρεωτικές γιά κάθε τμῆμα:

α) μιά ἰδεολογικο-πολιτική, γιά τή σημασία τῆς νίκης ἐνάντια στήν πείνα καί ἐνάντια στούς κουλάκους, γιά τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων·

β) μιά στρατιωτικο-ὀργανωτική, γιά τόν ἐσωτερικό κανονισμό τῶν τμημάτων, γιά τήν πειθαρχία, γιά τόν ἔλεγχο καί τά ἔγγραφα τοῦ ἐλέγχου κάθε ἐπιχείρησης κτλ.

9) Νά καθιερωθεῖ ἡ ἀλληλέγγυα εὐθύνη ὅλου τοῦ τμήματος, λ.χ. ἡ ἀπειλή νά τουφεκίζεται στούς δέκα ὁ ἕνας—γιά κάθε περίπτωση ληστείας.

10) Νά ἐπιστρατευτοῦν στίς πόλεις *ὅ λ α* τά μεταφορικά μέσα τῶν πλούσιων γιά τή μεταφορά τῶν σιτηρῶν· νά ἐπιστρατευτοῦν οἱ εὔπορες τάξεις γιά νά ὑπηρετήσουν σάν γραφεῖς καί ὑπάλληλοι.

11) Σέ περίπτωση πού τά σημάδια ἀποσύνθεσης τῶν τμημάτων θά παρουσιάζονται σέ ἐπικίνδυνο βαθμό συχνά, τά «ἄρωστα τμήματα» νά ἀντικαθασταίνονται ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα καί νά στέλνονται πίσω στά μέρη, ἀπ᾽ὅπου εἶχαν ἔρθει γιά νά λογοδοτήσουν καί «νά ἐξυγιανθοῦν».

12) Νά περάσει γιά ἔγκριση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί στήν Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή:

(α) ἡ κήρυξη τῆς χώρας σέ κατάσταση *ἐ ξ α ι ρ ε τ ι κ ο ῦ κ ι ν δ ύ ν ο υ* στό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ·

(β) ἡ κήρυξη κατάστασης πολέμου·

(γ) ἡ κινητοποίηση τοῦ στρατοῦ στήν *ἐκστρατεία γιά τά σιτηρά,* παράλληλα μέ τήν ἀναδιοργάνωσή του μέ τόν τρόπο πού δείξαμε πιό πάνω·

(δ) σέ κάθε νομό καί ἐπαρχία πού ἔχει πλεονάσματα σιτηρῶν νά καταρτιστοῦν ἀμέσως *κ α τ ά λ ο γ ο ι* τῶν πλουσίων γαιοκτημόνων (κουλάκων), τῶν σιτεμπόρων κτλ., καί νά καταστοῦν αὐτοί προσωπικά ὑπεύθυνοι γιά τή συγκέντρωση ὅλων τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν·

(ε) σέ κάθε στρατιωτικό τμῆμα νά τοποθετηθοῦν—ἔστω κι᾽ἕνας, λ.χ., στούς δέκα—ἄνθρωποι μέ κομματική σύσταση ἀπό τό ΚΚΡ καί τούς ἀριστερούς σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες ἤ τά συνδικάτα.

13) Κατά τήν ἐφαρμογή τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν νά

θεωροῦνται ὑποχρεωτικά—ἀδιάφορο ποιές οἰκονομικές θυσίες θά ἀπαιτοῦνται γι'αὐτό—τά πιό ἀποφασιστικά μέτρα βοήθειας πρός τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, καθώς καί μέτρα γιά νά μοιραστεῖ δωρεάν σ'αὐτή ἕνα μέρος ἀπό τά συγκεντρωμένα πλεονάσματα σιτηρῶν τῶν κουλάκων καί παράλληλα νά τσακίζονται ἀλύπητα οἱ κουλάκοι πού κατακρατοῦν πλεονάσματα σιτηρῶν.

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ I ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ ΛΑ·Ι·ΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 26 ΤΟΥ ΜΑΗ 1918[143]

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ συντρόφου Λένιν ἔγινε δεκτή μέ θύελλα χειροκροτημάτων.) Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου πρῶτα ἀπ᾽ὅλα νά χαιρετίσω τό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας ἀπομέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι, τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας ἐπωμίζεται τώρα ἕνα ἀπό τά δύσκολα καί τά πιό εὐγενικά καθήκοντα. Δέν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πώς ὅσο πιό πολύ θά προωθοῦνται οἱ κατακτήσεις τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης, ὅσο πιό βαθιά θά προχωρεῖ ἡ ἀλλαγή πού ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση, ὅσο πιό γερά θά θεμελιώνονται οἱ κατακτήσεις τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί ὅσο πιό πολύ θά σταθεροποιεῖται τό σοσιαλιστικό καθεστώς, τόσο μεγαλύτερος, τόσο σπουδαιότερος θά γίνεται ὁ ρόλος τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας πού εἶναι ὁ μόνος ἀπό ὅλους τούς κρατικούς θεσμούς πού θά διατηρήσει τή σταθερή του θέση, καί ἡ θέση του θά γίνεται τόσο πιό σταθερή, ὅσο θά πλησιάζουμε στήν ἐγκαθρίδρυση τῆς σοσιαλιστικῆς τάξης πραγμάτων, ὅσο λιγότερο θά χρειάζεται ὁ καθαρά διοικητικός μηχανισμός, ὁ μηχανισμός πού ἀσχολεῖται οὐσιαστικά μόνο μέ τή διοίκηση. Ὁ μηχανισμός αὐτός, ὅταν συντριβεῖ οριστικά ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ὅταν οἱ ἐργαζόμενοι μάθουν νά ὀργανώνουν τή σοσιαλιστική παραγωγή — ὁ μηχανισμός αὐτός διοίκησης μέ τήν κυριολεκτική, τήν περιορισμένη, τή στενή ἔννοια τῆς λέξης, ὁ μηχανισμός τοῦ παλιοῦ κράτους εἶναι καταδικασμένος νά πεθάνει, ἐνῶ ὁ μηχανισμός τύπου τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας εἶναι

προορισμένος νά μεγαλώνει, νά ἀναπτύσσεται καί νά δυναμώνει, ἀγκαλιάζοντας ὅλη τήν κυριότερη δράση τῆς ὀργανωμένης κοινωνίας.

Γι᾽αὐτό, σύντροφοι, ὅταν ἐξετάζω τήν πείρα τοῦ ᾽Ανώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας καί τῶν τοπικῶν Συμβουλίων πού ἡ δράση τους συνδέεται στενά καί ἀδιάρηκτα μέ τή δράση τοῦ ᾽Ανώτατου Συμβουλίου, τότε, παρόλο πού πολλά πράγματα εἶναι μισοτελειωμένα, ἀσυμπλήρωτα, ἀνοργάνωτα, νομίζω πώς δέν ἔχουμε κανένα ἀπολύτως λόγο νά βγάλουμε ὁποιοδήποτε ἀπαισιόδοξο συμπέρασμα. Γιατί τό καθῆκον πού βάζει μπροστά του τό ᾽Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας καί τό καθῆκον πού βάζουν μπροστά τους ὅλα τά ἐπαρχιακά καί ὅλα τά τοπικά Συμβούλια εἶναι ἕνα καθῆκον τόσο τεράστιο, τόσο καθολικό, ὥστε τίποτε ἀπό ὅσα βλέπουμε ὅλοι μας δέν δημιουργεῖ κανένα φόβο. Πολύ συχνά — βέβαια, κατά τή γνώμη μας ἴσως καί πάρα πολύ συχνά — ἡ παροιμία «ἑφτά φορές μέτρα καί μιά φορά κόβε» δέν ἐφαρμοζόταν. Δυστυχῶς, ὁσοναφορᾶ τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς οἰκονομίας πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές, τά πράγματα δέν εἶναι τόσο ἁπλά ὅσο σ᾽αὐτή τήν παροιμία.

Μέ τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας — αὐτή τή φορά ὄχι μόνο τῆς πολιτικῆς καί κυρίως ὄχι τῆς πολιτικῆς, ἀλλά τῆς οἰκονομικῆς, δηλαδή τῆς ἐξουσίας πού ἀφορᾶ τά πιό βαθιά θεμέλια τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου — στά χέρια μιᾶς νέας τάξης, καί μάλιστα μιᾶς τάξης πού γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ὁδηγεῖ μαζί της τήν τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ, ὅλη τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων — τά καθήκοντά μας γίνονται πιό περίπλοκα. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἐδῶ μέ τήν ἐξαιρετική σπουδαιότητα καί τήν ἐξαιρετική δυσκολία τῶν ὀργανωτικῶν καθηκόντων, ὅταν πρέπει νά ὀργανώσουμε μέ ἐντελῶς καινούργιο τρόπο τά πιό βαθιά θεμέλια τῆς ζωῆς ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, εἶναι ἀπολύτως εὐνόητο πώς ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά ρυθμιστεῖ τό ζήτημα τόσο ἁπλά, ὅπως θά μποροῦσε νά ρυθμιστεῖ σύμφωνα μέ τήν παροιμία «ἑφτά φορές μέτρα καί μιά φορά κόβε». ᾽Εμεῖς, πραγματικά, δέν μποροῦμε νά κάνουμε ἕνα σωρό προκαταρκτικές δοκιμές καί ὕστερα νά κόψουμε καί νά ράψουμε αὐτό πού μετρήθηκε καί ρυθμίστηκε ὁριστικά. ᾽Εμεῖς πρέπει νά χτίσουμε τό οἰκονομικό μας οἰκοδόμημα μέσα στήν ἴδια τήν πορεία τῆς δουλιᾶς, δοκιμάζοντας τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο θεσμό, παρακολουθώντας τον

στήν πράξη, ἐλέγχοντάς τον μέ τή συλλογική γενική πείρα τῶν ἐργαζομένων καί, τό κυριότερο, μέ τήν πείρα τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δουλιᾶς, πρέπει νά χτίσουμε ἐδῶ ἀκριβῶς, μέσα στήν ἴδια τήν πορεία τῆς δουλιᾶς, καί μάλιστα σέ συνθῆκες ἀπεγνωσμένης πάλης καί λυσσαλέας ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν πού γίνονται τόσο πιό λυσσασμένοι, ὅσο περισσότερο πλησιάζουμε στό σημεῖο νά ξεριζώσουμε όριστικά τά τελευταῖα σάπια δόντια τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης. Ἐννοεῖται, κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθῆκες δέν ἔχουμε κανένα ἀπολύτως λόγο νά εἴμαστε ἀπαισιόδοξοι—παρόλο πού αὐτό ἀποτελεῖ σοβαρό ἐπιχείρημα γιά μανιασμένες ἐπιθέσεις ἀπό μέρους τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν κυρίων ἐκμεταλλευτῶν πού θίχτηκαν στά καλύτερα αἰσθήματά τους—ἄν βρισκόμαστε στήν ἀνάγκη, ἀκόμη καί μέσα σέ σύντομο χρονικό διάστημα, νά τροποποιοῦμε κάποτε ἀρκετές φορές τούς τύπους, τά καταστατικά, τά ὄργανα διεύθυνσης τῶν διαφόρων κλάδων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Βέβαια, ὅποιος παίρνει μέρος ἀπό πολύ κοντά καί πολύ ἄμεσα σ' αὐτή τή δουλιά, στήν τροποποίηση—πού γίνεται κάποτε καί τρεῖς φορές—τῶν καταστατικῶν, τῶν κανόνων, τῶν διοικητικῶν νόμων, λ.χ., ἔστω καί στή Γενική Διεύθυνση ὑδάτινων μεταφορῶν, αὐτός περνάει βέβαια, κάπου-κάπου μεγάλες στενοχώριες καί ἡ ἱκανοποίηση ἀπό τό εἶδος αὐτό τῆς δουλιᾶς δέν μπορεῖ νά εἶναι μεγάλη. Ἄν κάνουμε ὅμως κάποια ἀφαίρεση τῆς ἄμεσης στενοχώριας πού προξενεῖ ἡ ὑπερβολικά συχνή τροποποίηση τῶν διαταγμάτων, καί δοῦμε λιγάκι πιό βαθιά καί πιό μακριά τό τεράστιο, τό κοσμοϊστορικό ἔργο πού τό ρωσικό προλεταριάτο πρέπει νά ἐπιτελέσει γιά τήν ὥρα μέ τίς δικές του ἀνεπαρκεῖς δυνάμεις, τότε καταλαβαίνουμε ἀμέσως πώς εἶναι ἀναπόφευκτες ἀκόμη καί πολύ περισσότερες τροποποιήσεις, δοκιμές τῶν διαφόρων συστημάτων διεύθυνσης, τῶν διαφόρων κανόνων ὀργάνωσης τῆς πειθαρχίας, πώς σέ ἕνα τέτιο γιγάντιο ἔργο ποτέ δέν θά μπορούσαμε νά ἔχουμε τήν ἀξίωση, καί κανένας λογικός σοσιαλιστής πού ἔγραψε γιά τίς προοπτικές τοῦ μέλλοντος δέν τό διανοήθηκε ποτέ ὅτι θά μπορούσαμε νά σχηματίσουμε ἀμέσως καί νά δημιουργήσουμε μονομιᾶς τίς μορφές ὀργάνωσης τῆς νέας κοινωνίας σύμφωνα μέ κάποια ἀπό τά πρίν δοσμένη συνταγή.

Ὅλα ὅσα ξέρουμε ἐμεῖς, ὅσα μᾶς ὑπόδειξαν συγκεκριμένα οἱ καλύτεροι γνῶστες τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, τά μεγαλύτερα μυαλά πού πρόβλεψαν τήν ἐξέλιξή της, εἶναι

ὅτι ὁ μετασχηματισμός πρέπει νά συντελεστεῖ κατά τρόπο ἱστορικά ἀναπόφευκτο, ἀκολουθώντας κάποια μεγάλη γραμμή, ὅτι ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία στά μέσα παραγωγῆς εἶναι καταδικασμένη ἀπό τήν ἱστορία, ὅτι θά ἐξαφανιστεῖ, ὅτι οἱ ἐκμεαλλευτές θά ἀπαλλοτριωθοῦν ἀναπόφευκτα. Αὐτό ἔχει καθοριστεῖ μέ ἐπιστημονική ἀκρίβεια. Καί αὐτό τό ξέραμε, ὅταν παίρναμε στά χέρια μας τή σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅταν διακηρύσσαμε πώς εἴμαστε σοσιαλιστές, ὅταν ἱδρύαμε τά σοσιαλιστικά κόμματα, ὅταν μετασχηματίζαμε τήν κοινωνία. Αὐτό τό ξέραμε, ὅταν παίρναμε τήν ἐξουσία γιά νά ἀρχίσουμε τή σοσιαλιστική ἀναδιοργάνωση, ἀλλά δέν μπορούσαμε νά ξέρουμε οὔτε τίς μορφές τοῦ μετασχηματισμοῦ, οὔτε τό ρυθμό ταχύτητας τῆς ἐξέλιξης τῆς συγκεκριμένης ἀναδιοργάνωσης. Μόνο ἡ συλλογική πείρα, μόνο ἡ πείρα τῶν ἑκατομμυρίων μπορεῖ νά δόσει ἀποφασιστικές ὑποδείξεις σ᾽αὐτό τόν τομέα, ἀκριβῶς γιατί γιά τό ἔργο μας, γιά τό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν φτάνει ἡ πείρα τῶν ἑκατοντάδων καί ἑκατοντάδων χιλιάδων ἀνθρώπων τῶν ἀνώτερων στρωμάτων πού ἔκαναν μέχρι σήμερα τήν ἱστορία καί στήν κοινωνία τήν τσιφλικάδικη καί στήν κοινωνία τήν καπιταλιστική. Ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά κάνουμε τό ἴδιο, ἀκριβῶς γιατί στηριζόμαστε στήν κοινή πείρα, στήν πείρα ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων.

Γι᾽αὐτό ξέρουμε ὅτι ἡ ὀργανωτική δουλιά, πού ἀποτελεῖ τό κύριο, τό ζωτικό καί τό βασικό καθῆκον τῶν Σοβιέτ, μᾶς ἔφερε ἀναπόφευκτα ἕνα σωρό πείρα, ἕνα σωρό μέτρα, ἕνα σωρό τροποποιήσεις, ἕνα σωρό δυσκολίες, εἰδικότερα σχετικά μέ τό πῶς νά τοποθετήσουμε τόν κάθε ἄνθρωπο στή θέση του, γιατί ἐδῶ δέν ὑπάρχει πείρα, ἐδῶ πρέπει νά ἐπεξεργαστοῦμε μόνοι μας κάθε τέτιο μέτρο, καί ὅσο πιό σοβαρά εἶναι τά λάθη σ᾽αὐτή τήν περίπτωση, τόσο πιό σταθερή γίνεται ἡ πεποίθηση ὅτι μέ κάθε νέα αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν συνδικάτων, μέ κάθε νέα χιλιάδα, μέ κάθε νέα ἑκατοντάδα χιλιάδων ἀνθρώπων πού περνᾶνε ἀπό τό στρατόπεδο τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων—πού ὥς τώρα ζοῦσαν σύμφωνα μέ τίς παραδόσεις, σύμφωνα μέ τή συνήθεια—στό στρατόπεδο τῶν οἰκοδόμων τῶν σοβιετικῶν ὀργανώσεων, αὐξάνει καί ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων πού πρέπει νά ἀνταποκρίνονται στή δουλιά αὐτή καί νά ξέρουν νά τή βάλουν στό σωστό δρόμο.

Πάρτε ἕνα ἀπό τά δευτερεύοντα καθήκοντα πού πάνω

του σκοντάφτει πάρα πολύ συχνά τό Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας—τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας: τό πρόβλημα τῆς χρησιμοποίησης τῶν ἀστῶν εἰδικῶν. Ὅλοι μας ξέρουμε, τουλάχιστον ὅσοι στηρίζονται στήν ἐπιστήμη καί στό σοσιαλισμό, πώς τό καθῆκον αὐτό μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνο ἐφόσον ὁ διεθνής καπιταλισμός ἔχει ἀναπτύξει τίς ὑλικές καί τεχνικές προϋποθέσεις τῆς ἐργασίας πού γίνεται σέ τεράστια κλίμακα καί στηρίζεται στά δεδομένα τῆς ἐπιστήμης καί, συνεπῶς, στή δημιουργία μεγάλου ἀριθμοῦ εἰδικευμένων στελεχῶν μέ ἐπιστημονική κατάρτιση. Ξέρουμε πώς χωρίς αὐτό ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἀνέφικτος. Ἄν ξαναδιαβάσουμε τά ἔργα τῶν σοσιαλιστῶν πού παρακολούθησαν στά τελευταῖα πενήντα χρόνια τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ καί κατέληξαν γιά πολλοστή φορά στό συμπέρασμα πώς ὁ σοσιαλισμός εἶναι ἀναπόφευκτος, θά δοῦμε ὅτι ὅλοι τους ἀνεξαιρέτως τόνιζαν πώς μόνο ὁ σοσιαλισμός θά ἀπελευθερώσει τήν ἐπιστήμη ἀπό τά ἀστικά της δεσμά, ἀπό τήν ὑποδούλωσή της στό κεφάλαιο, ἀπό τή δουλοπρέπειά της ἀπέναντι στά συμφέροντα τῆς βρωμερῆς καπιταλιστικῆς ἀπληστίας. Μόνο ὁ σοσιαλισμός θά δόσει τή δυνατότητα νά διαδοθεῖ πλατιά καί νά ὑποταχθεῖ πραγματικά ἡ κοινωνική παραγωγή καί ἡ κατανομή τῶν προϊόντων στίς ἐπιστημονικές ἀντιλήψεις πού μᾶς δείχνουν τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά γίνει ἡ ζωή ὅλων τῶν ἐργαζομένων πιό εὔκολη, δίνοντάς τους τή δυνατότητα μιᾶς εὐημερίας. Μόνο ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά τό πραγματοποιήσει αὐτό. Καί ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι θά τό πραγματοποιήσει καί στήν κατανόησή αὐτῆς τῆς ἀλήθειας βρίσκεται ὅλη ἡ δυσκολία τοῦ μαρξισμοῦ καί ὅλη ἡ δύναμή του.

Πρέπει νά τό πραγματοποιήσουμε αὐτό, στηριζόμενοι στά ἐχθρικά πρός τό σοσιαλισμό στοιχεῖα, γιατί ὅσο πιό μεγάλο γίνεται τό κεφάλαιο, τόσο πιό πολύ μεγαλώνει τήν καταπίεση καί τήν καθυπόταξη τῶν ἐργατῶν ἀπό μέρους τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὅταν ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς, ὅταν ἡ ἐξουσία βάζει στόν ἑαυτό της καθήκοντα, ἔχοντας τήν ὑποστήριξη αὐτῶν τῶν μαζῶν, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά πραγματοποιήσουμε τούς σοσιαλιστικούς αὐτούς μετασχηματισμούς μέ τή βοήθεια τῶν ἀστῶν εἰδικῶν, τῶν εἰδικῶν ἐκείνων πού ἔχουν διαπαιδαγωγηθεῖ μέσα στήν ἀστική κοινωνία, πού δέν εἶδαν ἄλλο περιβάλλον, καί δέν μποροῦν νά φανταστοῦν ἄλλο

κοινωνικό περιβάλλον, καί γι᾽αὐτό, ἀκόμη καί στίς περιπτώσεις πού οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ἀπόλυτα εἰλικρινεῖς καί ἀφοσιωμένοι στή δουλιά τους, ἀκόμη καί σ᾽αὐτές τίς περιπτώσεις εἶναι γεμάτοι χιλιάδες ἀστικές προλήψεις, εἶναι δεμένοι μέ χιλιάδες ἀόρατα γι᾽αὐτούς νήματα μέ τήν ἀστική κοινωνία πού πεθαίνει, πού ἀποσυντίθεται καί γι᾽αὐτό προβάλλει λυσσαλέα ἀντίσταση.

Οἱ δυσκολίες αὐτές πού παρουσιάζει γιά μᾶς ἡ πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος δέν μποροῦν νά κρυφτοῦν. Ἀπ᾽ὅλα τά ἔργα τῶν σοσιαλιστῶν πού ἔγραψαν γι᾽αὐτό τό ζήτημα δέν μπορῶ νά θυμηθῶ κανένα γνωστό μου σοσιαλιστικό ἔργο ἤ καμιά γνώμη ἐπιφανοῦς σοσιαλιστῆ γιά τή μελλοντική σοσιαλιστική κοινωνία, πού νά μιλάει γιά τή συγκεκριμένη αὐτή πρακτική δυσκολία τήν ὁποία θά ἀντιμετωπίσει ἡ ἐργατική τάξη, ὅταν θά ἔχει πάρει τήν ἐξουσία, ὅταν θά βάλει μπροστά της τό καθῆκον νά μετατρέψει ὅλο τόν πλουσιότατο, τόν ἀναπόφευκτα ἀναγκαῖο γιά μᾶς θησαυρό τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν γνώσεων καί τῆς τεχνολογίας πού ἔχει συσσωρεύσει ὁ καπιταλισμός, νά μετατρέψει ὅλο αὐτό τό θησαυρό ἀπό ὄργανο τοῦ καπιταλισμοῦ σέ ὄργανο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Αὐτό εἶναι κάτι εὔκολο, ὅταν πρόκειται γιά μιά γενική διατύπωση, γιά μιά ἀφηρημένη ἀντιπαράθεση, στήν πάλη ὅμως ἐνάντια στόν καπιταλισμό πού δέν πεθαίνει ἀμέσως καί ἀντιστέκεται πολύ πιό λυσσαλέα ὅσο ζυγώνει ὁ θάνατός του, εἶναι ἕνα καθῆκον ἐξαιρετικά δύσκολο. Εἶναι ἀναπόφευκτο νά γίνονται πειραματισμοί σ᾽αὐτό τόν τομέα, νά κάνουμε ἐπανειλημμένες διορθώσεις τῶν ἐπιμέρους λαθῶν, ὅταν τούς εἰδικούς δέν καταφέρνουμε νά τούς μεταμορφώσουμε μονομιᾶς, στόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τομέα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ἀπό ὑπηρέτες τοῦ καπιταλισμοῦ σέ ὑπηρέτες τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, σέ συμβούλους τους. Ἄν αὐτό δέν τό καταφέρουμε μονομιᾶς, τό πράγμα δέν μπορεῖ νά προκαλέσει οὔτε τήν ἐλάχιστη ἀπαισιοδοξία, γιατί τό καθῆκον πού βάζουμε μπροστά μας εἶναι ἕνα καθῆκον κοσμοϊστορικῆς δυσκολίας καί σημασίας. Δέν κλείνουμε τά μάτια μας μπροστά στό γεγονός πώς ἐμεῖς μόνοι μας μέ τίς δικές μας δυνάμεις δέν μποροῦμε νά πραγματοποιήσουμε ὁλοκληρωτικά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση σέ μιά μόνη χώρα, ἀκόμη καί ἄν ἡ χώρα αὐτή ἦταν πολύ λιγότερο καθυστερημένη ἀπό τή Ρωσία, ἀκόμη καί ἄν θά ζούσαμε σέ συνθῆκες πιό εὔκολες ἀπό τίς σημερινές ὕστερα ἀπό ἕναν τετράχρονο

πρωτοφανή, μαρτυρικό, δύσκολο καί καταστρεπτικό πόλεμο. Όποιος γυρνάει τίς πλάτες του στή σοσιαλιστική επανάσταση πού συντελεΐται στή Ρωσία, καί αναφέρεται στήν ολοφάνερη αναντιστοιχία τών δυνάμεων, μοιάζει μέ άνθρωπο κλεισμένο σέ θήκη πού δέν βλέπει πέρα από τή μύτη του, πού ξεχνάει πώς δέν υπάρχει καμιά ιστορική επανάσταση, κάπως μεγάλη, χωρίς μιά ολόκληρη σειρά από περιπτώσεις αναντιστοιχίας τών δυνάμεων. Οί δυνάμεις αναπτύσσονται στήν πορεία τής πάλης, μέ τήν ανάπτυξη τής επανάστασης. Όταν μιά χώρα μπήκε στό δρόμο τών μεγαλειωδών μετασχηματισμών, ή συνεισφορά τής χώρας αυτής, καθώς καί τού Κόμματος τής εργατικής τάξης πού νίκησε σ'αυτή τή χώρα, είναι ότι καταπιάστηκε εντελώς πρακτικά μέ τά καθήκοντα πού προηγούμενα έμπαιναν αφηρημένα καί θεωρητικά. Ή πείρα αυτή δέν θά ξεχαστεί. Τήν πείρα αυτή τών εργατών, πού έχουν τώρα συνενωθεί στά συνδικάτα καί στίς τοπικές οργανώσεις καί καταπιάνονται πρακτικά μέ τό έργο τής οργάνωσης όλης τής παραγωγής σέ πανεθνική κλίμακα, τήν πείρα αυτή, ό,τι καί άν συμβεί, όσο δύσκολες καί άν είναι οί περιπέτειες τής ρωσικής επανάστασης καί τής διεθνούς σοσιαλιστικής επανάστασης, τήν πείρα αυτή δέν μπορεί κανείς νά τήν αφαιρέσει. Ή πείρα αυτή μπήκε στήν ιστορία σάν μιά κατάκτηση τού σοσιαλισμού, καί πάνω σ'αυτή τήν πείρα θά χτίσει ή μελλοντική διεθνής επανάσταση τό σοσιαλιστικό της οικοδόμημα.

Θά μού επιτρέψετε νά σάς αναφέρω ακόμη ένα, ίσως τό δυσκολότερο καθήκον πού χρειάζεται νά τό εκπληρώσει πρακτικά τό Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκής οικονομίας. Είναι τό καθήκον τής εργασιακής πειθαρχίας. Γιά νά κυριολεκτήσουμε, όταν αναφέρουμε αυτό τό καθήκον, πρέπει νά αναγνωρίσουμε καί νά υπογραμμίσουμε μέ ικανοποίηση πώς ακριβώς τά συνδικάτα, οί πιό μεγάλες οργανώσεις τους—ή Κεντρική Επιτροπή τής Ένωσης εργατών μετάλλου, τό Πανρωσικό Συμβούλιο τών επαγγελματικών συνδικάτων—οί ανώτερες συνδικαλιστικές οργανώσεις πού συνενώνουν εκατομμύρια εργαζόμενους είναι οί πρώτες πού καταπιάστηκαν αυτοτελώς μέ τήν εκπλήρωση αυτού τού καθήκοντος, καί τό καθήκον αυτό έχει κοσμοϊστορική σημασία. Γιά νά καταλάβουμε αυτό τό καθήκον πρέπει νά αφήσουμε κατά μέρος τίς μικρές εκείνες αποτυχίες, τίς απίστευτες δυσκολίες πού φαίνονται αξεπέραστες, άν τίς πάρουμε χωριστά, πρέπει νά αρθούμε υψηλό-

τερα καί νά δοῦμε τήν ἱστορική διαδοχή τῶν συστημάτων τῆς κοινωνικῆς οἰκονομίας. Μόνο ἀπ᾽αὐτή τήν ἄποψη θά φανεῖ καθαρά τί τεράστιο καθῆκον ἔχουμε ἀναλάβει καί τί τεράστια σημασία ἔχει τό γεγονός ὅτι αὐτή τή φορά ὁ πιό πρωτοπόρος ἐκπρόσωπος τῆς κοινωνίας, οἱ ἐργαζόμενες καί ἐκμεταλλευόμενες μάζες ἐπωμίζονται μέ δική τους πρωτοβουλία ἕνα καθῆκον πού μέχρι τώρα στή δουλοπάροικη Ρωσία ὥς τό 1861 ἀνῆκε στήν ἀποκλειστική ἁρμοδιότητα μιᾶς χούφτας τσιφλικάδων πού τό θεωροῦσε δική της ὑπόθεση. Τότε ἡ δημιουργία γενικῆς κρατικῆς σύνδεσης καί πειθαρχίας ἦταν δική της ὑπόθεση.

Ξέρουμε μέ ποιό τρόπο οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες δημιουργοῦσαν αὐτή τήν πειθαρχία. Μέ τήν καταπίεση, τούς ἐξευτελισμούς καί τά πρωτάκουστα ἀβάστακτα μαρτύρια γιά τήν πλειοψηφία τοῦ λαοῦ. Θυμηθεῖτε ὅλο αὐτό τό πέρασμα ἀπό τή δουλοπαροικία στήν ἀστική οἰκονομία. Αὐτό πού εἴδατε, ἄν καί ἡ πλειοψηφία ἀπό σᾶς δέν μποροῦσε νά τό δεῖ, καί αὐτό πού ξέρετε ἀπό τίς παλιές γενιές—αὐτό τό πέρασμα ὕστερα ἀπό τό 1861 στή νέα ἀστική οἰκονομία, τό πέρασμα ἀπό τήν παλιά δουλοπαροικιακή πειθαρχία τοῦ ροπάλου, ἀπό τήν πειθαρχία πού στηριζόταν στόν πιό παράλογο, στόν πιό ξετσίπωτο καί βάναυσο χλευασμό καί βία πάνω στόν ἄνθρωπο—στήν πειθαρχία τήν ἀστική, στήν πειθαρχία τῆς πείνας, τῆς λεγόμενης ἐλεύθερης μισθωτῆς ἐργασίας πού στήν πραγματικότητα ἦταν πειθαρχία τῆς καπιταλιστικῆς σκλαβιᾶς—τό πέρασμα αὐτό ἦταν ἱστορικά εὔκολο, γιατί ἀπό τόν ἕναν ἐκμεταλλευτή ἡ ἀνθρωπότητα περνοῦσε στόν ἄλλον ἐκμεταλλευτή, γιατί ἡ μιά μειοψηφία τῶν ληστῶν καί τῶν ἐκμεταλλευτῶν τοῦ λαϊκοῦ μόχθου παραχωροῦσε τή θέση της σέ μιά ἄλλη μειοψηφία ἐπίσης ληστῶν καί ἐπίσης ἐκμεταλλευτῶν τοῦ λαϊκοῦ μόχθου, γιατί οἱ τσιφλικάδες παραχώρησαν αὐτή τή θέση στούς καπιταλιστές—ἡ μιά μειοψηφία στήν ἄλλη μειοψηφία—ἐνῶ οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργαζόμενων καί τῶν ἐκμεταλλευόμενων τάξεων ἐξακολουθοῦσαν νά εἶναι καταπιεζόμενες. Καί γι᾽αὐτή ἀκόμη τήν ἀντικατάσταση τῆς μιᾶς ἐκμεταλλευτικῆς πειθαρχίας ἀπό τήν ἄλλη πειθαρχία χρειάστηκαν προσπάθειες χρόνων, ἄν ὄχι δεκαετιῶν, χρειάστηκε μιά μεταβατική περίοδος χρόνων, ἄν ὄχι δεκαετιῶν, ὅταν οἱ παλιοί τσιφλικάδες-φεουδάρχες νόμιζαν μέ ἀπόλυτη εἰλικρίνεια πώς χάνεται τό πᾶν, πώς χωρίς τή δουλοπαροικία δέν μπορεῖς νά ἔχεις νοικοκυριό, ὅταν τό νέο ἀφεντικό, ὁ καπιταλιστής σέ κάθε βῆμα

συναντοῦσε πρακτικές δυσκολίες καί ἀδιαφοροῦσε γιά τό νοικοκυριό του, ὅταν ἡ ὑλική μαρτυρία, μιά ἀπό τίς ἔμπρακτες ἀποδείξεις τῆς δυσκολίας αὐτοῦ τοῦ περάσματος, ἦταν τό γεγονός ὅτι ἡ Ρωσία παράγγελνε τότε μηχανές στό ἐξωτερικό γιά νά δουλέψει μ'αὐτές, μέ τίς καλύτερες μηχανές, καί ἀποδείχνονταν πώς δέν ὑπῆρχαν ἄνθρωποι πού νά ξέρουν νά τίς χρησιμοποιήσουν, οὔτε διευθυντές. Καί σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς Ρωσίας παρατηροῦνταν τό φαινόμενο νά μένουν οἱ καλύτερες μηχανές ἀχρησιμοποίητες, τόσο δύσκολο ἦταν νά περάσουμε ἀπό τήν παλιά δουλοπαροικιακή πειθαρχία στή νέα ἀστικοκαπιταλιστική πειθαρχία.

Νά, ἔτσι νά δεῖτε τό ἔργο σας, σύντροφοι, ἄν δέν θέλετε νά ἀφήσετε νά σᾶς παραπλανοῦν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ τάξεις ἐκεῖνες, ἡ ἀστική τάξη καί τά τσιράκια της, πού δέν ἔχουν ἄλλο καθῆκον ἀπό τό νά σπέρνουν τόν πανικό, νά σπέρνουν τήν ἀπογοήτευση, νά δημιουργοῦν ἕνα κλίμα ἀπόλυτης ἀπογοήτευσης σέ ὅλη τή δουλιά, παρουσιάζοντας τήν κατάστασή της ἀπελπιστική, πού ἐπισημαίνουν κάθε μεμονωμένη περίπτωση ἀπειθαρχίας καί ἀποσύνθεσης καί μέ τήν εὐκαιρία αὐτή δηλώνουν ὅτι δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τήν ἐπανάσταση, λές καί ὑπῆρξε στόν κόσμο, λές καί ὑπῆρξε στήν ἱστορία ἔστω καί μιά πραγματικά μεγάλη ἐπανάσταση χωρίς ἀποσύνθεση, χωρίς χάσιμο τῆς πειθαρχίας, χωρίς τά βασανιστικά βήματα τῆς πείρας, ὅταν ἡ μάζα καλλιεργεῖ μιά νέα πειθαρχία. Ἐμεῖς δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς γιά πρώτη φορά φτάσαμε σ'αὐτό τό προκαταρκτικό σημεῖο τῆς ἱστορίας, ὅταν τή νέα πειθαρχία, τήν πειθαρχία τήν ἐργασιακή, τήν πειθαρχία τῶν συντροφικῶν σχέσεων, τήν πειθαρχία τή σοβιετική τήν καλλιεργοῦν στήν πραγματικότητα τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων. Δέν ἔχουμε τήν ἀξίωση, δέν ὑπολογίζουμε πώς θά ἔχουμε γρήγορες ἐπιτυχίες σ'αὐτό τό ζήτημα. Ξέρουμε πώς τό ἔργο αὐτό θά κρατήσει μιά ὁλόκληρη ἱστορική ἐποχή. Ἐγκαινιάσαμε τήν ἱστορική ἐκείνη ἐποχή, ὅταν σέ μιά χώρα ἀκόμη ἀστική σπάζουμε τήν πειθαρχία τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, τή σπάζουμε καί εἴμαστε περήφανοι γιατί ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐργάτες, ὅλη ἀπολύτως ἡ ἐργαζόμενη ἀγροτιά βοηθοῦν μέ κάθε τρόπο αὐτό τό σπάσιμο—καί ὅταν μέσα στίς μάζες ἀναπτύσσεται θεληματικά, μέ δική τους πρωτοβουλία, ἡ συνείδηση ὅτι αὐτή τήν πειθαρχία πού στηρίζεται στήν ἐκμετάλλευση καί τή δουλεία τῶν ἐργαζομένων πρέπει νά τήν ἀντικαταστήσουν ὄχι μέ ἐντολές ἀπό τά πάνω, ἀλλά σύμφωνα μέ

τίς ὑποδείξεις τῆς δικῆς τους ζωντανῆς πείρας, νά τήν ἀντικαταστήσουν μέ μιά νέα πειθαρχία τῆς συνενωμένης ἐργασίας, μέ τήν πειθαρχία τῶν ἑνωμένων καί ὀργανωμένων ἐργατῶν καί ἐργαζόμενων ἀγροτῶν ὅλης τῆς Ρωσίας, μιᾶς χώρας πού ὁ πληθυσμός της ἀνέρχεται σέ δεκάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια. Τό καθῆκον αὐτό παρουσιάζει τεράστιες δυσκολίες, ταυτόχρονα ὅμως εἶναι ἕνα καθῆκον εὐγενικό, γιατί μόνο ὅταν θά τό ἐκπληρώσουμε στήν πράξη, μόνο τότε θά μπεῖ τό τελευταῖο καρφί στό φέρετρο τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας πού ἐμεῖς τή θάβουμε. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε: στίς 27 τοῦ Μάη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 108 (ἀπογευματινή ἔκδοση), στίς 28 τοῦ Μάη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 104 καί στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 106

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1918 στό βιβλίο «Οἱ ἐργασίες τοῦ I Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας. Στενογραφημένα πρακτικά», Μόσχα

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου

ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

I

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ[144]

Ὅλοι οἱ ξεχωριστοί μηχανισμοί πού ἀποτελοῦν ἐπισιτιστικές ὀργανώσεις ξεχωριστῶν ἐπαγγελμάτων, σάν τόν «Ἐπισιτισμό τῶν σιδηροδρομικῶν» ἤ τόν «Ἐπισιτισμό τῶν ἐργατῶν ὑδάτινων μεταφορῶν» κτλ. καλοῦνται νά ἑνώσουν τίς προσπάθειές τους, τίς δυνάμεις τους, τούς ἐκπροσώπους τους, τά τμήματά τους μέ τίς γενικές δυνάμεις τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ. Ἄρνηση γιά μιά τέτια συνένωση τῶν δυνάμεων σημαίνει ἤ θά σήμαινε ἄρνηση ὑποστήριξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἄρνηση παροχῆς βοήθειας στήν πανεργατική καί παναγροτική καταπολέμηση τῆς πείνας. Ἡ σωτηρία ἀπό τήν πείνα βρίσκεται μόνο στήν ἕνωση τῶν δυνάμεων.

2

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΚΛΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ[145]

Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀφοῦ ἄκουσε τούς ἐκπροσώπους τῶν σιδηροδρομικῶν ὀργανώσεων, τῶν ὀργανώσεων τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν, τούς ἐκπροσώπους τῶν ἐργατῶν τῶν μεταλλουργικῶν ἐργοστασίων καί τοῦ συνδικάτου τῶν σιδηροδρομικῶν,

—ἀφοῦ ἄκουσε τήν πρόταση αὐτῶν τῶν συντρόφων νά ἐπιτραπεῖ στίς ὀργανώσεις τους, «Ἐπισιτισμός τῶν σιδηροδρομικῶν», «Ἐπισιτισμός τῶν ἐργατῶν ὑδάτινων μεταφορῶν» κτλ., νά κάνουν αὐτοτελεῖς προμήθειες,

ἐφιστᾶ ἐπίμονα τήν προσοχή ὅλων τῶν ὀργανωμένων, τῶν συνειδητῶν καί σκεπτόμενων ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν στόν ὁλοφάνερο παραλογισμό παρόμοιων προτάσεων. Ὁ καθένας καταλαβαίνει πώς, ἄν ἐπιτρέψουμε στίς ὀργανώσεις «Ἐπισιτισμός τῶν σιδηροδρομικῶν», «Ἐπισιτισμός τῶν ἐργατῶν ὑδάτινων μεταφορῶν», «Ἐπισιτισμός τῶν ἐργατῶν μετάλλου», «Ἐπισιτισμός τῶν ἐργατῶν βιομηχανίας ἐλαστικῶν» καί σέ ἄλλες νά κάνουν ξεχωριστές αὐτοτελεῖς προμήθειες τροφίμων, θά καταστρέφαμε ἐντελῶς ὅλο τό ἔργο τοῦ ἐπισιτισμοῦ, θά καταστρέφαμε κάθε κρατική ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, θά ἀνοίγαμε διάπλατα τό δρόμο γιά νά νικήσουν οἱ κουλάκοι καί οἱ Σκοροπάντσκι.

Ὅλοι οἱ ἐργάτες καί οἱ πεινασμένοι ἀγρότες πρέπει νά καταλάβουν πώς μόνο μέ τίς κοινές προσπάθειες, στέλνοντας ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἀπό τούς καλύτερους ἐργάτες γιά νά σχηματίσουν κοινά τμήματα ἐπισιτισμοῦ, μόνο κινητοποιώντας τίς ἑνωμένες, συμπαγεῖς, κοινές μαζικές δυνάμεις τῶν ἐργατῶν στήν πάλη γιά τήν ἐπιβολή τῆς τάξης, στήν πάλη γιά τά σιτηρά, μποροῦμε νά νικήσουμε τήν πείνα, νά νικήσουμε τήν ἀκατα-

στασία, νά νικήσουμε τούς κερδοσκόπους καί τούς κουλάκους.

Εἶναι παράλογο νά πιστεύουμε ἐκείνους πού ζητᾶνε νά δοθεῖ στόν «᾽Επισιτισμό τῶν σιδηροδρομικῶν», στόν «᾽Επισιτισμό τῶν ἐργατῶν ὑδάτινων μεταφορῶν» τό δικαίωμα νά κάνουν αὐτοτελεῖς προμήθειες, χωρίς νά σκέπτονται πώς σέ *κάθε νομό* τῶν μή γεωργικῶν κυβερνείων ὑπάρχουν *δεκάδες* καί ἑκατοντάδες *χιλιάδες* πεινασμένοι ἀγρότες, πού μῆνες ὁλόκληρους δέν ἔχουν πάρει καθόλου σιτηρά.

Μήπως δέν θά δημιουργηθεῖ χάος, ἄν σέ κάθε νομό ἀγροτῶν δοθεῖ τό δικαίωμα νά κάνει ξεχωριστές προμήθειες; Μήπως εἶναι δίκαιο νά δοθοῦν στήν ὀργάνωση «᾽Επισιτισμός τῶν σιδηροδρομικῶν», ὅπως τό θέλει αὐτή, 60 ἑκατομμύρια γιά νά κάνει αὐτοτελεῖς προμήθειες, χωρίς νά δοθοῦν ἀπό δέκα ἑκατομμύρια στόν κάθε πεινασμένο νομό, χωρίς νά τοῦ ἐπιτραπεῖ νά κάνει αὐτοτελεῖς προμήθειες τροφίμων;

Κάθε ἐργοτάξιο τῶν σιδηροδρόμων, κάθε χιλιάδα ὑπαλλήλων ἤ ἐργατῶν τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν ἤ ἐργοστασιακῶν ἐργατῶν πρέπει νά δόσουν ἕνα τμῆμα ἀπό τούς καλύτερους καί τούς πιό σίγουρους ἀνθρώπους γιά νά βοηθήσουμε μέ τίς ταυτόχρονες καί κοινές προσπάθειες τήν πανεργατική καί παναγροτική ὑπόθεση τῆς σωτηρίας ἀπό τήν πείνα, τῆς νίκης ἐνάντια στήν πείνα.

Οἱ ξεχωριστές αὐτοτελεῖς προμήθειες σημαίνουν καταστροφή ὅλου τοῦ ἐπισιτιστικοῦ ἔργου, χαντάκωμα τῆς ἐπανάστασης, χάος καί ἀποσύνθεση.

῾Η μόνη σωτηρία εἶναι: ἀπό κάθε χιλιάδα ὑπαλλήλους καί ἐργάτες νά διαλέξουμε γιά τά τμήματα τούς πιό καλούς καί ἀφοσιωμένους ἀνθρώπους, γιά νά δημιουργήσουμε μιά *πανεργατική* μαχητική δύναμη γιά τήν ἐπιβολή τῆς τάξης, γιά τή βοήθεια τῆς ἐπίβλεψης, γιά τή συγκέντρωση ὅλων τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν, γιά τήν πλήρη νίκη κατά τῶν κερδοσκόπων.

Γράφτηκε στίς 29 τοῦ Μάη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1931 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

1. Ἡ κατακράτηση ἀπό ὁποιονδήποτε πλεονάσματος σιτηρῶν καί ἄλλων εἰδῶν διατροφῆς, τή στιγμή πού ὁ λαός τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας καί δεκάδων μή γεωργικῶν ἐπαρχιῶν δέν δοκιμάζει μόνο ἔλλειψη σιτηρῶν, ἀλλά τόν βασανίζει ἡ πείνα, εἶναι τό πιό στυγερό ἔγκλημα πού πρέπει νά τιμωρηθεῖ ἀνελέητα.

2. Καθῆκον τῆς πάλης ἐνάντια στήν πείνα δέν εἶναι μόνο τό πάρσιμο σιτηρῶν ἀπό τίς σιτοπαραγωγικές περιοχές, ἀλλά καί ἡ ἐναποθήκευση καί ἡ συγκέντρωσή τους στά κρατικά ἀποθέματα ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν πλεονασμάτων σιτηρῶν, καθώς καί ὅλων τῶν τροφίμων γενικά. Ἄν δέν τό πετύχουμε αὐτό, δέν μποροῦμε νά ἐξασφαλίσουμε ἀποφασιστικά κανενός εἴδους σοσιαλιστικούς μετασχηματισμούς, δέν μποροῦμε νά ἐξασφαλίσουμε καί τίς δυνατότητες νά διεξάγουμε μέ ἐπιτυχία τόν ἀμυντικό πόλεμο.

3. ...*

Γράφτηκε στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάη ἤ στίς ἀρχές τοῦ Ἰούνη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἐδῶ τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΜΕ ΤΟ ΑΣΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Συμφωνία μέ τό ΑΣΛΟ καί τό Ἐπιτροπάτο Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας.

Τά ἐμπορεύματα δέν θά δίνονται σέ ξεχωριστά πρόσωπα, ἀλλά στίς ἐπαρχιακές, κοινοτικές ἤ ἄλλες ἑνώσεις τῶν ἀγροτῶν μέ ὑποχρεωτικό ὅρο ὅτι στίς ἑνώσεις αὐτές θά κυριαρχεῖ ὁλοκληρωτικά ἡ φτωχολογιά.

Τά ἐμπορεύματα θά ἀνταλλάσσονται μέ σιτηρά μέ τόν ὅρο ὅτι τά 25% τῆς ἀξίας τῶν σιτηρῶν θά ἀνταλλάσσονται μέ ἐμπορεύματα καί ὅτι θά παίρνονται ὅλα τά πάνω ἀπό τήν τοπική κατανάλωση πλεονάσματα.

Νά ὑπολογιστεῖ: 1 ἑκατομμύριο νοικοκυριά ἀπό 1000 ρούβλ.

Ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ γιά τή συστηματική καί ἀπαρέγκλιτη εἴσπραξη τῶν μεγάλων ἐφάπαξ φόρων ἀπό τά χρηματικά ἀποθέματα τῆς ἀστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ.

Ἀποστολή στρατιωτικῶν τμημάτων στό χωριό γιά τήν εἴσπραξη τῶν φόρων αὐτῶν καί τό ὁλοκληρωτικό τσάκισμα τῆς ἀντίστασης τῆς ἀστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ.

Νά παρθοῦν ἀπό τίς ἀποθῆκες τῆς ἐπιμελητείας: **Ἔγινε**

Νά δημοσιευτοῦν ἔστω καί τά προκαταρκτικά ἀποτελέσματα τοῦ ὑπουργείου Ἐπισιτισμοῦ ὥς τίς 25. X. 1917.

Μηχανισμός: Τό συνέδριο τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἐπισιτισμοῦ; Ὁ μηχανισμός τῆς περιοχῆς Μόσχας...

(25 ἄτομα ἔχουμε ἐμεῖς· 2000 αὐτοί).

Γράφτηκε τό Μάη ἤ τόν Ἰούνη τοῦ 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»[146]

Ὁ κομμουνισμός ἀπαιτεῖ καί προϋποθέτει τή μεγαλύτερη συγκεντροποίηση τῆς μεγάλης παραγωγῆς σέ ὅλη τή χώρα. Γι᾿αὐτό πρέπει ὁπωσδήποτε νά δοθεῖ τό δικαίωμα στό πανρωσικό κέντρο νά θέσει κάτω ἀπό τίς διαταγές του ἄμεσα ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις τοῦ δοσμένου κλάδου. Τά περιφερειακά κέντρα καθορίζουν τά καθήκοντά τους ἀνάλογα μέ τίς τοπικές συνθῆκες, τούς ὅρους ζωῆς καί ἄλλες συνθῆκες, σύμφωνα μέ τίς γενικές παραγωγικές ὁδηγίες καί τίς ἀποφάσεις τοῦ κέντρου.

Ἡ ἀφαίρεση τοῦ δικαιώματος ἀπό τό πανρωσικό κέντρο νά ἔχει κάτω ἀπό τίς ἄμεσες διαταγές του ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις τοῦ δοσμένου κλάδου σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας, ὅπως αὐτό προκύπτει ἀπό τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς, θά ἦταν τοπικιστικός ἀναρχοσυνδικαλισμός καί ὄχι κομμουνισμός.

Γράφτηκε στίς 2 τοῦ Ἰούνη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ[147]

4 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε: 5 τοῦ 'Ιούνη 1918 στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 113, 5 καί 6 τοῦ 'Ιούνη στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 111 καί 112

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1920 στό βιβλίο «Πρακτικά τῶν συνεδριάσεων τῆς ΠΚΕΕ τῆς 4ης συνόδου. Στενογραφημένα πρακτικά»

Δημοσιεύεται: ἡ εἰσήγηση καί ὁ τελικός λόγος-σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου, πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί τό κείμενο τῆς μπροσούρας: Ν. Λένιν «Ἡ πάλη γιά τά σιτηρά», Μόσχα 1918· τό σχέδιο ἀπόφασης-σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

1

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

Σύντροφοι' Τό θέμα γιά τό όποῖο χρειάστηκε νά μιλήσω σήμερα εἶναι ή τρομερή κρίση πού ξέσπασε σέ ὅλες τίς χῶρες καί τή στιγμή αὐτή πιέζει ἴσως τή Ρωσία πολύ περισσότερο καί, πάντως, γίνεται ἀπροσμέτρητα πιό ἔντονα αἰσθητή στή Ρωσία ἀπ᾿ ὅ,τι στίς ἄλλες χῶρες. Καί γι᾿ αὐτή τήν κρίση, γιά τήν πείνα πού μᾶς πλάκωσε πρέπει νά μιλήσω σέ συνδυασμό μέ τό καθῆκον πού μπῆκε μπροστά μας λόγω τῆς γενικῆς κατάστασης. Καί ὅταν μιλᾶμε γιά τή γενική κατάσταση, δέν μπορεῖ βέβαια νά περιοριστεῖ κανείς μόνο στή Ρωσία, πολύ περισσότερο, γιατί ὅλες οἱ χῶρες τοῦ σημερινοῦ καπιταλιστικοῦ πολιτισμοῦ συνδέονται σήμερα μεταξύ τους μ᾿ ἕνα δεσμό πιό βαρύ, πιό βασανιστικό ἀπ᾿ ὅ,τι προηγούμενα.

Παντοῦ, καί στίς ἐμπόλεμες καί στίς οὐδέτερες χῶρες ὁ πόλεμος, ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος ἀνάμεσα στίς δυό ὁμάδες τῶν μεγάλων ληστῶν προκάλεσε ὁλοσχερή ἐξάντληση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων. Ἡ καταστροφή καί ἡ ἐξαθλίωση ἔφτασαν σέ σημεῖο πού καί στίς πιό προηγμένες, πολιτισμένες καί ἐξελιγμένες χῶρες, οἱ ὁποῖες ὄχι μόνο ἐπί δεκάδες, ἀλλά καί ἐπί ἑκατοντάδες χρόνια δέν ἤξεραν τί θά πεῖ πείνα, ὁ πόλεμος ἔφερε τήν πείνα μέ τήν πιό γνήσια καί τήν πιό κυριολεκτική σημασία τῆς λέξης. Εἶναι ἀλήθεια πώς οἱ προηγμένες χῶρες, ἰδιαίτερα ἐκεῖνες, ὅπου ὁ πιό μεγάλος καπιταλισμός ἔχει ἀπό καιρό συνηθίσει τόν πληθυσμό σ᾿ ἕναν τρόπο ὀργάνωσης τῆς οἰκονομίας πού ἀποτελεῖ τό ἀνώτατο ὅριο μέσα σ᾿ αὐτές τίς συνθῆκες, οἱ προηγμένες αὐτές χῶρες πέτυχαν νά καταμερίσουν σωστά τήν πείνα, νά τήν κάνουν νά ἀργήσει περισσότερο, νά τή μετριάσουν, ἀλλά ἀπό τήν πείνα, ἀπό μιά πραγματικά ἀληθινή πείνα ὑποφέρουν, λ.χ., ἐδῶ καί πολύ καιρό ἡ Γερμανία καί ἡ

Αὐστρία, χωρίς νά μιλήσουμε πιά γιά τίς ἡττημένες καί ὑποδουλωμένες χῶρες. Τώρα ζήτημα εἶναι ἄν μποροῦμε νά ἀνοίξουμε ἔστω κι᾽ ἕνα φύλλο ἐφημερίδας καί νά μή βροῦμε ἕνα σωρό εἰδήσεις ἀπό μιά ὁλόκληρη σειρά προηγμένες, πολιτισμένες ὄχι μόνο ἐμπόλεμες, ἀλλά καί οὐδέτερες χῶρες σάν τήν Ἐλβετία, σάν μερικές σκανδιναβικές χῶρες καί νά μή βροῦμε εἰδήσεις σχετικά μέ τήν πείνα καί τίς τρομερές συμφορές πού ἐπισώρευσε στήν ἀνθρωπότητα ὁ πόλεμος.

Σύντροφοι, ὅσοι παρακολουθοῦσαν τήν ἐξέλιξη τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας ἀπό καιρό δέν εἶχαν καμιά ἀμφιβολία ὅτι ὁ καπιταλισμός δέν μπορεῖ νά ἐξαφανιστεῖ εἰρηνικά, ὅτι ὁδηγεῖ εἴτε ἄμεσα στήν ἐξέγερση τῶν πλατιῶν μαζῶν ἐνάντια στό ζυγό τοῦ κεφαλαίου, εἴτε ὁδηγεῖ στό ἴδιο ἀποτέλεσμα ἀπό τόν πολύ πιό δύσκολο, βασανιστικό καί αἱματηρό δρόμο τοῦ πολέμου.

Ἤδη πολλά χρόνια πρίν τόν πόλεμο οἱ σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν τόνιζαν καί διακήρυσσαν ἐπίσημα στά συνέδριά τους, πώς ἕνας πόλεμος ἀνάμεσα στίς προηγμένες χῶρες δέν θά εἶναι ἁπλῶς ἕνα πολύ μεγάλο ἔγκλημα, πώς ὁ πόλεμος αὐτός γιά τό μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν, γιά τό μοίρασμα τῆς λείας τῶν καπιταλιστῶν δέν θά σήμαινε ἁπλῶς ἀπόλυτη διακοπή κάθε σχέσης μέ τίς κατακτήσεις τοῦ νεότατου πολιτισμοῦ καί τῆς κουλτούρας, πώς ὁ πόλεμος αὐτός μπορεῖ νά ὁδηγήσει καί θά ὁδηγήσει ἀναπόφευκτα στήν ὑπόσκαψη τῶν ἴδιων τῶν ὅρων ὕπαρξης τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας. Γιατί πρώτη φορά στήν ἱστορία οἱ μεγαλύτερες κατακτήσεις τῆς τεχνολογίας χρησιμοποιοῦνται σέ τέτιες διαστάσεις τόσο καταστροφικά καί μέ τέτια δραστηριότητα γιά τή μαζική ἐξόντωση ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Στήν περίπτωση αὐτή, μέ τό νά μπαίνουν ὅλα τά μέσα παραγωγῆς στήν ὑπηρεσία τοῦ πολέμου, βλέπουμε ὅτι πραγματοποιεῖται ἡ πιό πικρή πρόβλεψη καί ὅτι ἡ ἀποκτήνωση, ἡ πείνα καί ὁ ὁλοκληρωτικός μαρασμός ὅλων τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ἐπεκτείνονται σέ ὅλο καί περισσότερες χῶρες.

Γι᾽αὐτό θυμᾶμαι πόσο δίκιο εἶχε ὁ Ἔνγκελς, ἕνας ἀπό τούς μεγάλους θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, ὅταν τό 1887, 30 χρόνια πρίν τή ρωσική ἐπανάσταση, ἔγραφε πώς ἕνας εὐρωπαϊκός πόλεμος θά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα ὄχι μόνο νά πετᾶνε, ὅπως ἔλεγε, κατά δωδεκάδες τά στέμματα ἀπό τά κεφάλια τῶν ἐστεμμένων, χωρίς νά βρίσκεται κανένας γιά νά σηκώσει αὐτά τά στέμματα, ἀλλά πώς ὁ πόλεμος αὐτός θά ἔχει σάν ἐπακόλουθο μιά πρωτάκουστη ἐξαγρίωση, ἀποκτήνωση καί καθυστέρηση σέ ὅλη τήν Εὐρώπη καί ταυτόχρονα ὁ πόλεμος αὐτός θά ἔχει σάν

ἐπακόλουθο εἴτε τήν κυριαρχία τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἴτε τή δημιουργία συνθηκῶν πού θά κάνουν ἀναγκαία αὐτή τήν κυριαρχία[148]. Ὁ θεμελιωτής τοῦ μαρξισμοῦ ἐκφράστηκε τούτη τή φορά μέ διπλάσια περίσκεψη, γιατί ἔβλεπε καθαρά πώς, ἄν ἡ ἱστορία ἀκολουθήσει αὐτό τό δρόμο, τότε θά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τή χρεοκοπία τοῦ καπιταλισμοῦ, τήν ἐπέκταση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Καί τότε πιό βασανιστικό, πιό δύσκολο πέρασμα, πιό μεγάλη φτώχια καί πιό ἀπότομη κρίση πού νά ὑπονομεύει ὅλες τίς παραγωγικές δυνάμεις οὔτε θά μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς.

Καί τώρα βλέπουμε παραστατικά τί σημαίνουν οἱ συνέπειες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς τῶν λαῶν πού βαστάει τέσσερα χρόνια τώρα, ὅταν γίνεται αἰσθητό σέ ὅλες, ἀκόμη καί στίς προηγμένες χῶρες, πώς ὁ πόλεμος ἔφτασε σέ ἀδιέξοδο, πώς δέν ὑπάρχει διέξοδος ἀπ᾽αὐτόν στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, πώς αὐτός ὁ πόλεμος θά ὁδηγήσει σέ τρομερή καταστροφή. Καί ἄν ἐμεῖς, σύντροφοι, ἄν ἡ ρωσική ἐπανάσταση πού δέν ὀφείλεται καθόλου σέ κάποια ἰδιαίτερη προσφορά τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου, ἀλλά στή γενική πορεία τῆς ἐξέλιξης τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, πού μέ τή θέληση τῆς ἱστορίας ἔθεσαν τό προλεταριάτο αὐτό προσωρινά στήν πρώτη θέση καί τό ἔκαναν γιά τήν ὥρα πρωτοπορία τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης—ἄν ἀναγκαζόμαστε νά δοκιμάζουμε κατά τρόπο ἐξαιρετικά δύσκολο καί ἐξαιρετικά σκληρό γιά μᾶς τά μαρτύρια τῆς πείνας πού μᾶς σφίγγει ὅλο καί πιό βαριά, τότε πρέπει νά καταλάβουμε καλά πώς οἱ συμφορές αὐτές εἶναι πρῶτα ἀπ᾽ὅλα καί κυρίως κληρονομιά αὐτῆς τῆς ἐπάρατης ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς, πού ἔφερε σέ ὅλες τίς χῶρες πρωτάκουστες συμφορές, καί οἱ συμφορές αὐτές μόνο προσωρινά κρύβονται ἀκόμη ἀπό τίς μάζες καί ἀπό τούς περισσότερους λαούς.

᾽Εφόσον ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει ὁ πολεμικός ζυγός, ἐφόσον συνεχίζεται ἀκόμη ὁ πόλεμος, ἐφόσον ὁ πόλεμος συνδέεται ἀκόμη, ἀπό τό ἕνα μέρος, μέ ἐλπίδες γιά νίκη καί μέ ἐλπίδες πώς εἶναι δυνατό νά βρεθεῖ μιά διέξοδος ἀπό αὐτή τήν κρίση μέ τή νίκη τῆς μιᾶς ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές ὁμάδες καί ἐφόσον, ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὁ πόλεμος καθορίζεται ἀπό τή λύσσα τῆς στρατιωτικῆς λογοκρισίας καί τή μέθη ὅλου τοῦ λαοῦ μέ τήν πολεμική ψύχωση—ἀκριβῶς αὐτό τό πράγμα κάνει νά μή βλέπουν οἱ μάζες τοῦ πληθυσμοῦ τῶν περισσότερων χωρῶν σέ ποιό βάραθρο ὁδηγοῦνται, σέ ποιό βάραθρο ἔχουν κιόλας μισοπέσει. Τώρα καί ἐμεῖς βρισκόμαστε στήν ἀνάγκη νά τό νιώθουμε αὐτό πολύ ἔντονα, γιατί πουθενά ἀλλοῦ, ἐκτός ἀπό τή Ρωσία, δέν ὑπάρχει

μιά τόσο κατάφωρη ἀντίθεση μέσα στόν τεράστιο ὄγκο τῶν καθηκόντων πού ἔβαλε μπροστά του τό ἐξεγερμένο προλεταριάτο, τό ὁποῖο κατάλαβε πώς δέν μπορεῖ νά νικήσει τόν πόλεμο, τόν παγκόσμιο πόλεμο τῶν πιό ἰσχυρῶν κολοσσῶν τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ὅλου τοῦ κόσμου, δέν μπορεῖ νά νικήσει χωρίς τήν πιό ἰσχυρή προλεταριακή ἐπανάσταση πού νά ἀγκαλιάζει ὅλον ἐπίσης τόν κόσμο.

Καί τώρα πού μᾶς ἔλαχε, χάρη στήν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων, νά βρεθοῦμε σέ μιά ἀπό τίς ἐπιφανεῖς θέσεις αὐτῆς τῆς ἐπανάστασης καί νά μένουμε γιά πολύ καιρό, τουλάχιστο ἀπό τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917, ἕνα ξεκομμένο τμῆμα, πού τά γεγονότα δέν τοῦ ἐπιτρέπουν νά σπεύσει μέ ἀρκετή ταχύτητα γιά νά βοηθήσει τά ἄλλα τμήματα τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ — τώρα ἐμεῖς ἔχουμε νά ἀντιμετωπίσουμε μιά κατάσταση δέκα φορές πιό δύσκολη. Τώρα πού κάναμε ὅ,τι μποροῦσε νά κάνει ἄμεσα τό ἐξεγερμένο προλεταριάτο καί ἡ φτωχή ἀγροτιά πού τό ὑποστηρίζει, γιά τήν ἀνατροπή τοῦ κυριότερου ἐχθροῦ μας, γιά νά σταθεῖ φρουρός τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, τόν ἴδιο καιρό βλέπουμε πώς σέ κάθε βῆμα μᾶς σφίγγει ὅλο καί περισσότερο ὁ ζυγός τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν-ληστῶν πού περικυκλώνουν τή Ρωσία, καθώς καί ἡ κληρονομιά τοῦ πολέμου. Οἱ συνέπειες αὐτές τοῦ πολέμου δέν ἐκδηλώθηκαν ἀκόμη ὁλοκληρωτικά. Μπροστά μας τώρα, τό καλοκαίρι τοῦ 1918, ἔχουμε ἴσως ἕνα ἀπό τά πιό δύσκολα, τά πιό ἐπίπονα καί τά πιό κρίσιμα περάσματα τῆς ἐπανάστασής μας, τό πιό δύσκολο πέρασμα ὄχι μόνο ἀπό διεθνή ἄποψη, ὅπου εἴμαστε ὁπωσδήποτε καταδικασμένοι νά ἀκολουθοῦμε πολιτική ὑποχωρήσεων, ὅσο καιρό ὁ πιστός καί μοναδικός σύμμαχός μας, τό διεθνές προλεταριάτο, ἑτοιμάζεται μόνο γιά ἐξέγερση, ὡριμάζει μόνο γι'αὐτή, ἀλλά δέν εἶναι σέ θέση νά δράσει ἀκόμη ἀνοιχτά καί σάν ἑνιαῖο σύνολο, ἄν καί ὅλα τά γεγονότα στή Δυτική Εὐρώπη, ὅλη ἡ μανιασμένη λύσσα τῶν τελευταίων μαχῶν στό Δυτικό μέτωπο, ὅλη ἡ κρίση πού μεγαλώνει στίς ἐμπόλεμες χῶρες δείχνουν πώς δέν ἀπέχει πολύ ἡ ἐξέγερση τῶν εὐρωπαίων ἐργατῶν, πώς ὅσο καί ἄν ἀργοπορεῖ, θά ἔλθει ὁπωσδήποτε.

Μέσα σ'αὐτή ἀκριβῶς τήν κατάσταση ἔχουμε νά ἀντιμετωπίσουμε τεράστιες δυσκολίες στό ἐσωτερικό τῆς χώρας, ἐξαιτίας τῶν ὁποίων κυρίως προκαλοῦνται πολλές ταλαντεύσεις ἀπό τή βασανιστική ἐπισιτιστική κρίση, τόν πολύ βασανιστικό λιμό πού μᾶς πλάκωσε καί πού βάζει μπροστά μας ἕνα καθῆκον, τό ὁποῖο ἀπαιτεῖ ὑπερένταση τῶν δυνάμεών μας, μέγιστο βαθμό

ὀργάνωσης, ἕνας λιμός πού ταυτόχρονα δέν μᾶς ἐπιτρέπει νά προχωρήσουμε στή λύση τοῦ προβλήματος μέ τούς παλιούς τρόπους. Στή λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος θά πᾶμε μαζί μέ τήν τάξη πού μαζί της παλέψαμε ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, μέ τήν τάξη πού μαζί της ἀνατρέψαμε καί τήν ἰμπεριαλιστική μοναρχία καί τήν ἰμπεριαλιστική δημοκρατική ρωσική ἀστική τάξη, μέ τήν τάξη πού πρέπει νά σφυρηλατήσει τά ὅπλα της, νά ἀναπτύξει τίς δυνάμεις της, νά δημιουργήσει τήν ὀργάνωσή της μέσα στίς αὐξανόμενες δυσκολίες, στά αὐξανόμενα καθήκοντα καί στήν αὐξανόμενη ἔκταση τῆς ἐπανάστασης.

Ἔχουμε τώρα μπροστά μας τό πιό στοιχειῶδες καθῆκον ὅλης τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας—νά νικήσουμε τήν πείνα, τουλάχιστο νά περιορίσουμε ἀμέσως τή βασανιστική πραγματικά πείνα πού ἀγκάλιασε καί τίς δυό πρωτεύουσες καί δεκάδες ἐπαρχίες τῆς γεωργικῆς Ρωσίας. Καί πρέπει νά λύσουμε αὐτό τό πρόβλημα μέσα στίς συνθῆκες τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, τῆς πιό λυσσαλέας καί ἀπεγνωσμένης ἀντίστασης τῶν ἐκμεταλλευτῶν ὅλων τῶν κατηγοριῶν, ὅλων τῶν χρωμάτων, ἀποχρώσεων καί προσανατολισμῶν. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι μέσα στήν κατάσταση αὐτή τά στοιχεῖα ἐκεῖνα τῶν πολιτικῶν κομμάτων πού δέν μποροῦν νά ξεκόψουν ἀπό τό παλιό καί νά ἐμπιστευθοῦν τό καινούργιο, βρίσκονται σέ κατάσταση πολέμου, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖται γιά ἕνα καί μόνο σκοπό: γιά τήν παλινόρθωση τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Ὅλες οἱ πληροφορίες ἀπό τήν κάθε γωνιά τῆς Ρωσίας ἐφιστοῦν τήν προσοχή μας σ'αὐτό τό πρόβλημα, σ'αὐτή τή σχέση ἀνάμεσα στήν πείνα καί στήν πάλη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές καί ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση πού σηκώνει κεφάλι. Μπροστά μας ὀρθώνεται τό καθῆκον—ἡ ἀνάγκη νά νικήσουμε τήν πείνα ἤ, τουλάχιστο, νά περιορίσουμε τίς συνέπειές της ὥς τή νέα σοδειά, νά προασπίσουμε τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, νά προασπίσουμε τό δικαίωμα τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, νά προασπίσουμε τό δικαίωμα τοῦ προλεταριακοῦ κράτους. Ὀφείλουμε νά συγκεντρώσουμε ὅλα τά πλεονάσματα σιτηρῶν καί νά πετύχουμε νά μεταφερθοῦν ὅλα τά ἀποθέματα στά μέρη ὅπου τά ἔχουν ἀνάγκη καί νά διανεμηθοῦν σωστά. Αὐτό εἶναι τό βασικό καθῆκον—ἡ διατήρηση τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας (καί ταυτόχρονα ἕνα ἀφάνταστα δύσκολο ἔργο), πού πραγματοποιεῖται μόνο μέ ἕνα τρόπο: μέ τή γενική, ἐντατική αὔξηση τῆς ἐργασίας.

Στίς χῶρες, ὅπου τό πρόβλημα αὐτό λύνεται μέ τόν πόλεμο, λύνεται μέ τήν πολεμική σκλαβιά, μέ τήν ἐφαρμογή τῆς πολεμικῆς σκλαβιᾶς γιά τούς ἐργάτες καί ἀγρότες, λύνεται μέ τήν παραχώρηση νέων αὐξημένων κερδῶν στούς ἐκμεταλλευτές. Δέν θά βρεῖτε, λ.χ., στή Γερμανία, ὅπου τόσο φιμώνεται ἡ κοινή γνώμη, ὅπου τόσο πνίγεται κάθε ἀπόπειρα διαμαρτυρίας γιά τόν πόλεμο, ὅπου ὅμως, παρ'ὅλα αὐτά ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νά ὑπάρχει ἡ ἀντίληψη τῆς πραγματικότητας καί τό αἴσθημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἔχθρας ἐνάντια στόν πόλεμο, δέν θά βρεῖτε ἐκεῖ ἄλλη πιό συνηθισμένη μέθοδο διατήρησης τῆς κατάστασης ἀπό τή γρήγορη δημιουργία καινούργιων ἑκατομμυριούχων πού πλούτισαν ἀπό τόν πόλεμο. Οἱ καινούργιοι αὐτοί ἑκατομμυριοῦχοι πλούτισαν μέ ρυθμούς φοβερούς, ἀκατάσχετους.

Ἡ πείνα τῶν μαζῶν σέ ὅλες τίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες ἀποτελεῖ τώρα τό καλύτερο πεδίο γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς πιό ἀχαλίνωτης κερδοσκοπίας, γιά τή συγκέντρωση ἀμύθητου πλούτου, βγαλμένου ἀπό τή φτώχια καί τήν πείνα.

Οἱ ἰμπεριαλιστικές χῶρες ἐνθαρύνουν αὐτό τό πράγμα, ὅπως γίνεται, λ.χ., στή Γερμανία, ὅπου ἡ πείνα εἶναι ὀργανωμένη πολύ καλύτερα. Καί δέν ἔχουν ἄδικο νά λένε πώς τό κέντρο τῆς ὀργανωμένης πείνας εἶναι ἐκεῖ, ὅπου τά δελτία τροφίμων καί οἱ κόρες τοῦ ψωμιοῦ μοιράζονται καλύτερα στόν πληθυσμό. Βλέπουμε πώς ἐκεῖ ἡ ἐμφάνιση καινούργιων ἑκατομμυριούχων γίνεται ἕνα καθημερινό φαινόμενο τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ κράτους, διαφορετικά δέν μποροῦν νά καταπολεμήσουν τήν πείνα. Οἱ ἰμπεριαλιστικές χῶρες δίνουν διπλάσια, τριπλάσια καί τετραπλάσια κέρδη σ'ἐκεῖνον πού ἔχει πολλά σιτηρά καί μπορεῖ νά κερδοσκοπεῖ καί νά μετατρέπει σέ κερδοσκοπία τήν ὀργάνωση, τόν καθορισμό τοῦ ὁρίου, τή ρύθμιση καί τήν κατανομή. Δέν θέλουμε νά ἀκολουθήσουμε αὐτό τό δρόμο, ὅποιος καί ἄν μᾶς ἔσπρωχνε σ'αὐτό τό δρόμο συνειδητά ἤ ἀσυνείδητα. Ἐμεῖς θά ποῦμε: σταθήκαμε καί θά σταθοῦμε χέρι-χέρι μέ τήν τάξη ἐκείνη πού μαζί της παλέψαμε ἐνάντια στόν πόλεμο, πού μαζί της ἀνατρέψαμε τήν ἀστική τάξη καί μαζί της θά ὑποστοῦμε ὅλα τά βάρη τῆς σημερινῆς κρίσης. Ἐμεῖς πρέπει νά εἴμαστε ὑπέρ τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν ὥς τό τέλος, ὅμως ὄχι γιά νά νομιμοποιοῦμε τήν καπιταλιστική κερδοσκοπία σέ μεγάλη ἤ μικρή κλίμακα, ἀλλά γιά νά καταπολεμοῦμε τήν προμελετημένη μαύρη ἀγορά.

Κι'ἐδῶ βλέπουμε μεγάλες δυσκολίες, πολύ σοβαρούς κινδύνους στήν πάλη, ἀπ'ὅ,τι εἴχαμε ὅταν ἀπέναντί μας βρισκόταν

ὁ ὁπλισμένος ὥς τά δόντια ἐνάντια στό λαό τσαρισμός ἤ ἡ ὁπλισμένη ὥς τά δόντια ρωσική ἀστική τάξη πού δέν θεωροῦσε ἔγκλημα νά χύνει τό αἷμα χιλιάδων καί ἑκατοντάδων χιλιάδων ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στήν ἐπίθεση τοῦ 'Ιούνη τοῦ περασμένου χρόνου, μέ τά μυστικά σύμφωνα στήν τσέπη, μέ τή συμμετοχή στό μοίρασμα τῆς λείας καί πού θεωρεῖ ἔγκλημα τόν πόλεμο τῶν ἐργαζομένων ἐνάντια στούς καταπιεστές, τό μόνο δίκαιο, ἱερό πόλεμο· γι'αὐτόν μιλούσαμε ἀπό τήν πρώτη ἀρχή τῆς ἰμπεριαλιστικῆς σφαγῆς καί τώρα ἀναπόφευκτα ὅλα τά γεγονότα τόν συνδέουν σέ κάθε βῆμα μέ τήν πείνα.

Ξέρουμε πώς μιᾶς ἐξαρχῆς ἡ τσαρική ἀπολυταρχία εἶχε καθορίσει σταθερές τιμές γιά τά σιτηρά καί τίς τιμές αὐτές τίς αὔξησε. Καί ἦταν ἑπόμενο! Ἔμεινε πιστή στούς συμμάχους της —στούς σιτεμπόρους, στούς κερδοσκόπους, στούς μεγαλοτραπεζίτες πού κέρδιζαν ἑκατομμύρια ἀπ'αὐτή τήν αὔξηση.

Ξέρουμε μέ ποιόν τρόπο οἱ συμβιβαστές τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, μαζί μέ τούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους, καθώς καί ὁ Κέρενσκι ἐπέβαλαν τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, γιατί ὅλη ἡ Εὐρώπη ἔλεγε πώς χωρίς τή μονοπώληση δέν μπορεῖς νά κρατηθεῖς, καί μέ ποιόν τρόπο ὁ ἴδιος ὁ Κέρενσκι τόν Αὔγουστο τοῦ 1917 καταστρατήγησε τό δημοκρατικό νόμο πού ἴσχυε τότε. Γι'αὐτό ἀκριβῶς ὑπάρχουν οἱ δημοκρατικοί νόμοι καί οἱ διφορούμενες διατάξεις, γιά νά καταστρατηγοῦνται. Ξέρουμε ἐπίσης μέ ποιόν τρόπο ὁ ἴδιος αὐτός Κέρενσκι τόν Αὔγουστο διπλασίασε τίς τιμές, καί τότε οἱ σοσιαλιστές κάθε ἀπόχρωσης διαμαρτυρήθηκαν γι'αὐτό τό μέτρο καί ἀγανάκτησαν γιά τό γεγονός αὐτό. Τότε δέν ὑπῆρξε κανένα ἔντυπο ὄργανο πού νά μή ἀγανάκτησε γιά τή στάση τοῦ Κέρενσκι καί νά μή ξεσκέπασε τό γεγονός ὅτι ἐδῶ, πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν δημοκρατικῶν ὑπουργῶν, τῆς κυβέρνησης τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, ὑπῆρχαν τά τεχνάσματα τῶν κερδοσκόπων, ὅτι τούς ἔκαναν ὑποχωρήσεις, διπλασιάζοντας τίς τιμές τῶν σιτηρῶν, ὅτι ἐδῶ δέν ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπό ὑποχωρήσεις στούς κερδοσκόπους. Τήν ξέρουμε αὐτή τήν ἱστορία.

'Εμεῖς συγκρίνουμε τώρα ποιά ἐξέλιξη πῆρε τό ζήτημα τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν καί τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας στίς χῶρες τῆς Εὐρώπης καί στή χώρα μας. Βλέπουμε πῶς ἐκμεταλλεύονται τώρα τό ζήτημα οἱ ἀντεπαναστάτες. 'Από τό μάθημα αὐτό πρέπει νά βγάλουμε σταθερά καί ἀδιάσειστα συμπεράσματα. Μάλιστα, ἡ ἐξέλιξη τῶν γεγονότων εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ἡ κρίση πού πῆρε τίς διαστάσεις μιᾶς βασανιστικῆς πείνας νά ὁδηγήσει

ἁπλῶς σέ ἀκόμη μεγαλύτερη ὄξυνση τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, νά ὁδηγήσει ἁπλῶς στό ξεσκέπασμα τῶν κομμάτων, ὅπως εἶναι τά Κόμματα τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων πού διαφέρουν ἀπό τό ἀνοιχτό καπιταλιστικό Κόμμα τῶν καντέτων κατά τό ὅτι τό Κόμμα τῶν καντέτων εἶναι Κόμμα τῶν ἀνοιχτῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Οἱ καντέτοι δέν ἔχουν τί νά ποῦν στό λαό καί δέν ἔχουν ἀνάγκη νά ἀποτείνονται στό λαό, δέν ἔχουν ἀνάγκη νά κρύβουν τούς σκοπούς τους, ἐνῶ τά Κόμματα πού συμφώνησαν μέ τόν Κέρενσκι καί συμμετεῖχαν στήν ἐξουσία καί στά μυστικά σύμφωνα, ἔχουν ἀνάγκη νά ἀποτείνονται στό λαό. (Χειροκροτήματα.) Καί γι'αὐτό ἀναγκάζονται κάπου-κάπου, παρά τή θέληση καί τά σχέδιά τους, νά ξεσκεπάζονται μόνα τους.

Ὅταν βλέπουμε πώς ἐξαιτίας τῆς πείνας ξεσποῦν, ἀπό τό ἕνα μέρος, ἐξεγέρσεις καί κινήματα τῶν βασανισμένων ἀπό τήν πείνα ἀνθρώπων, καί ἀπό τό ἄλλο, διατρέχει ἀπ'ἄκρη σ'ἄκρη τή Ρωσία ἡ σπίθα τῶν ἀντεπαναστατικῶν ἐξεγέρσεων πού ὑποδαυλίζονται ἀνοιχτά καί μέ τά λεφτά τῶν ἀγγλογάλλων ἱμπεριαλιστῶν καί μέ τίς προσπάθειες τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί μενσεβίκων (χειροκροτήματα), τότε λέμε στόν ἑαυτό μας: ἡ εἰκόνα εἶναι καθαρή, ὅποιος θέλει, ἄς ἐξακολουθήσει νά πλάθει ὄνειρα γιά κάποια ἑνιαῖα μέτωπα.

Βλέπουμε τώρα πολύ καθαρά ὅτι καί ὕστερα ἀπό τήν ἥττα τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης σέ μιά ἀνοιχτή στρατιωτική σύγκρουση, ὕστερα ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 καί ὥς τό Φλεβάρη καί Μάρτη τοῦ 1918, ὅλες οἱ ἀνοιχτές συμπλοκές ἀνάμεσα στίς ἐπαναστατικές καί στίς ἀντεπαναστατικές δυνάμεις ἔδειξαν στούς ἀντεπαναστάτες, ἀκόμη καί στούς ἀρχηγούς τῶν κοζάκων τοῦ Ντόν, στούς ὁποίους στήριζαν τίς περισσότερες ἐλπίδες ὅτι ἡ ὑπόθεσή τους εἶναι χαμένη, γιατί ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ παντοῦ εἶναι ἐναντίον τους. Καί κάθε νέα ἀπόπειρα, ἀκόμη καί στίς πιό πατριαρχικές περιοχές πού ἔχουν ἕνα στρῶμα γεωργῶν πολύ εὔπορων, περισσότερο κλειστῶν ταξικά, ὅπως οἱ κοζάκοι — παντοῦ, χωρίς ἐξαίρεση, κάθε ἀπόπειρα τῆς ἀντεπανάστασης κατέληγε ἁπλῶς στό νά δείξει ὅτι νέα στρώματα τῶν καταπιεζομένων ἐργαζομένων εἶναι ἐναντίον τους ὄχι στά λόγια, ἀλλά στήν πράξη.

Τά διδάγματα τοῦ ἐμφύλιου πολέμου ἀπό τόν Ὀχτώβρη ὥς τό Μάρτη ἀπόδειξαν ὅτι οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας καί οἱ ἀγρότες, πού ζοῦν ἀπό τήν ἐργασία τους καί δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία, εἶναι στήν τεράστιια πλειοψηφία τους καί σέ ὅλες γενικά τίς γωνιές τῆς

Ρωσίας ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὅποιος ὅμως πίστευε πώς ἔχουμε πάρει τό δρόμο μιᾶς πιό ὀργανικῆς ἐξέλιξης — αὐτός θά πρέπει νά πειστεῖ πώς εἶχε λάθος.

Ἡ ἀστική τάξη εἶδε πώς ἡττήθηκε...* Κι᾽ἐδῶ ἀρχίζει ἡ διάσπαση τῆς μικροαστικῆς τάξης τῆς Ρωσίας: ἄλλοι προσανατολίζονται πρός τούς γερμανούς, ἄλλοι πρός τούς ἀγγλογάλλους, καί οἱ δυό κατευθύνσεις συμφωνοῦν ὅτι ὁ προσανατολισμός πρός τήν πείνα τούς συνενώνει.

Γιά νά σᾶς δείξω, σύντροφοι, παραστατικά ὅτι δέν εἶναι τό Κόμμα μας, ἀλλά οἱ ἐχθροί του καί οἱ ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἐκεῖνοι πού συμβιβάζουν τή διαμάχη ἀνάμεσα στόν προσανατολισμό πρός τούς γερμανούς καί στόν προσανατολισμό πρός τούς ἀγγλογάλλους, ἑνώνοντάς τους γύρω ἀπό τό πρόγραμμα: σάν ἐπακόλουθο τῆς πείνας νά ἀνατραπεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία — γιά νά σᾶς δείξω πῶς γίνεται αὐτό, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά παραθέσω ἀποσπάσματα ἀπό τά σύντομα πρακτικά τῆς τελευταίας σύσκεψης τῶν μενσεβίκων[149]. Τά πρακτικά δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Ζίζν»[150]. (*Θ ό ρ υ β ο ς, χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.*)

Ἀπό τά πρακτικά αὐτά πού δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα «Ζίζν», ἀρ. φύλ. 26, μαθαίνουμε πώς ὁ εἰσηγητής στό ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς Τσερεβάνιν, ἐπικρίνοντας τήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πρότεινε μιά συμβιβαστική λύση, καί συγκεκριμένα νά προσεταιριστοῦμε τούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐμπορικοῦ κεφαλαίου, σάν ἀνθρώπους τῆς πρακτικῆς δράσης, γιά νά δουλέψουν μέ βάση τή μεσιτεία καί μέ ἐξαιρετικά συμφέροντες γι᾽αὐτούς ὅρους. Ἀπό τά ἴδια αὐτά πρακτικά μαθαίνουμε ἐπίσης πώς ὁ Γκρόμαν, πρόεδρος τῆς Διεύθυνσης ἐπισιτισμοῦ τοῦ Βορρᾶ, πού πῆρε μέρος στή συνεδρίαση καί, ὅπως λέγεται στά πρακτικά, εἶχε στή διάθεσή του ἕνα τεράστιο ἀπόθεμα προσωπικῶν παρατηρήσεων καί μιά πείρα ἀπό κάθε λογῆς παρατηρήσεις — μόνο σέ ἀστικούς κύκλους προσθέτω ἐγώ — ἔβγαλε τά παρακάτω συμπεράσματα: «πρέπει», εἶπε, «νά χρησιμοποιηθοῦν δυό μέσα: πρῶτο πρέπει νά αὐξηθοῦν οἱ σημερινές τιμές καί, δεύτερο, νά καθοριστεῖ εἰδικό πρίμ γιά τήν ἔγκαιρη μεταφορά σιτηρῶν» κτλ. (*Φ ω ν ή*: «Καί εἶναι κακό αὐτό;»). Ναί, θά πρέπει νά ἀκούσετε, γιατί εἶναι

* Παραλήφθηκε φράση πού δέν εἶναι γραμμένη καθαρά στό στενογράφημα. *Ἡ Σύντ.*

κακό αὐτό, ἄν καί ὁ ὁμιλητής, πού δέν ζήτησε τό λόγο, μά πετιέται ἀπό τούτη τή γωνιά (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), θέλει νά σᾶς πείσει πώς δέν ὑπάρχει τίποτε τό κακό· ξέχασε ὅμως, ὅπως φαίνεται, τήν πορεία τῆς μενσεβίκικης συνδιάσκεψης. Τό ἴδιο φύλλο τῆς «Ζίζν» γράφει πώς ὕστερα ἀπό τόν Γκρόμαν μίλησε ὁ ἀντιπρόσωπος Κολοκόλνικοφ πού ὑποστήριξε τήν παρακάτω ἄποψη: «Μᾶς προτείνουν νά πάρουμε μέρος στίς μπολσεβίκικες ὀργανώσεις ἐπισιτισμοῦ». Δέν εἶναι ἄραγε ἀλήθεια πώς αὐτό εἶναι κακό; Νά τί θά πρέπει νά ποῦμε, ἄν θυμηθοῦμε τήν παρέμβαση τοῦ προηγούμενου ὁμιλητῆ. Καί ἄν ὁ ἴδιος αὐτός ὁμιλητής — πού δέν θέλει νά συγκρατηθεῖ καί δέν ἔχει τό λόγο, μά κάνει χρήση του — φωνάζει πώς αὐτό εἶναι ψέμα, γιατί ὁ Κολοκόλνικοφ δέν εἶπε ποτέ ἕνα τέτιο πράγμα, τότε ἐγώ παίρνω ὑπό σημείωση τά λόγια του καί σᾶς προτείνω νά ἐπαναλάβετε φωναχτά καί τονίζοντας κάθε λέξη αὐτή τή διάψευση. Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά σᾶς θυμίσω τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης πού πρότεινε ὁ γνωστός Μάρτοφ καί πού λέει στό ζήτημα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ ἄλλα λόγια καί ἄλλα σχήματα λόγου ἀκριβῶς τό ἴδιο πράγμα. (Θ ό ρ υ β ο ς, φ ω ν έ ς.) Ναί, ὅσο καί νά γελᾶτε γι᾽αὐτό, τό γεγονός παραμένει γεγονός — οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μενσεβίκων, ἀπ᾽ἀφορμή τόν ἀπολογισμό στό ἐπισιτιστικό πρόβλημα, ἀποκαλοῦν τή Σοβιετική ἐξουσία ὄχι προλεταριακή, ἀλλά ἄχρηστη ὀργάνωση.

Τή στιγμή πού ἡ ἐξέγερση τῶν ἀντεπαναστατῶν ἐξαιτίας τῆς πείνας καί γιά τήν ἐκμετάλλευση τῆς πείνας μπῆκε στήν ἡμερήσια διάταξη, δέν θά βοηθήσει ἐδῶ καμιά διάψευση καί καμιά στρεψοδικία, γιατί τό γεγονός παραμένει γεγονός. Ἔχουμε μπροστά μας μιά πολιτική στό προκείμενο θέμα, πού τήν ἀνάπτυξαν θαυμάσια καί ὁ Τσερεβάνιν, καί ὁ Γκρόμαν, καί ὁ Κολοκόλνικοφ. Ἔχουμε μπροστά μας μιά ἀναζωπύρωση τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, ἔχουμε μπροστά μας τήν ἀντεπανάσταση πού σηκώνει κεφάλι, καί εἶμαι βέβαιος πώς τά ἐνενήντα ἐννιά στά ἑκατό τῶν ρώσων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ἔβγαλαν τό συμπέρασμά τους ἀπό αὐτά τά γεγονότα — ἀκόμη δέν τό ξέρουν ὅλοι αὐτό τό πράγμα — βγάζουν καί θά βγάζουν τό συμπέρασμά τους καί πώς αὐτό τό συμπέρασμα θά εἶναι ἀκριβῶς τοῦτο: μόνο ἄν τσακίσουμε κατακέφαλα τήν ἀντίδραση, μόνο ἄν συνεχίσουμε τή σοσιαλιστική πολιτική στό ζήτημα τῆς πείνας, στήν καταπολέμηση τῆς πείνας, θά νικήσουμε καί τήν πείνα καί τούς ἀντεπαναστάτες πού ἐκμεταλλεύονται αὐτή τήν πείνα.

Σύντροφοι, πλησιάζουμε τώρα ἀκριβῶς στή στιγμή πού ἡ

Σοβιετική ἐξουσία, ὕστερα ἀπό μακρόχρονη καί σκληρή πάλη ἐνάντια σέ ἰσχυρούς καί μεγάλης ὁλκῆς ἀντεπαναστάτες ἐχθρούς της, τούς νίκησε στήν πορεία ἀνοιχτῶν συγκρούσεων, καί ἀφοῦ κατέβαλε καί τή στρατιωτική ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τή σαμποταριστική ἀντίσταση ὅλων, καταπιάστηκε ἄμεσα μέ τήν ὀργανωτική δουλιά. Καί ὅλη ἡ δυσκολία τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας, ὅλο τό τεράστιο βάρος αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος ἐξηγεῖται ἀκριβῶς μέ τό ὅτι ἐμεῖς ἐδῶ φτάσαμε στό σημεῖο νά ἀντιμετωπίσουμε ἄμεσα τό ὀργανωτικό καθῆκον.

῾Η νίκη τῆς ἐξέγερσης εἶναι ἀπροσμέτρητα πιό εὔκολη. ῾Η νίκη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση πού ἀντιστέκεται εἶναι ἑκατομμύρια φορές πιό εὔκολη ἀπό τή νίκη στήν ἐκπλήρωση τοῦ ὀργανωτικοῦ καθήκοντος, ἰδιαίτερα ἐκεῖ ὅπου ἐκπληρώσαμε τό καθῆκον—στήν ἐκπλήρωση τοῦ ὁποίου μποροῦσαν νά προχωρήσουν σέ σημαντικό βαθμό μαζί καί τό ἐξεγερμένο προλεταριάτο καί ὁ μικροϊδιοκτήτης, τά πλατιά στρώματα τῶν μικροαστῶν—τό καθῆκον πού περιεῖχε ἀκόμη πολλά στοιχεῖα γενικοῦ δημοκρατικοῦ, πανεργασιακοῦ χαρακτήρα. ᾿Εμεῖς περάσαμε τώρα ἀπ᾽αὐτό τό καθῆκον σέ ἄλλο. ῾Η βασανιστική πείνα μᾶς ἔβαλε μέ τή βία μπροστά σ᾽ἕνα καθῆκον καθαρά κομμουνιστικό. ᾿Εδῶ ἀντιμετωπίζουμε ἄμεσα τήν πραγματοποίηση ἑνός καθήκοντος ἐπαναστατικοῦ-σοσιαλιστικοῦ, ἐδῶ ὀρθώθηκαν μπροστά μας ἀσυνήθιστες δυσκολίες.

Τίς δυσκολίες αὐτές δέν τίς φοβόμαστε, τίς ξέραμε, ποτέ δέν εἴπαμε πώς εἶναι εὔκολο νά περάσουμε ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Τό πέρασμα αὐτό ἀποτελεῖ ὁλόκληρη ἐποχή ἄγριου ἐμφυλίου πολέμου, εἶναι βασανιστικά βήματα, ὅταν σέ βοήθεια ἑνός τμήματος τοῦ ἐξεγερμένου προλεταριάτου μιᾶς χώρας θά ἔλθει τό προλεταριάτο μιᾶς ἄλλης χώρας, γιά νά διορθώνονται τά λάθη μέ κοινές προσπάθειες. ᾿Εδῶ ἔχουμε μπροστά μας καθήκοντα ὀργανωτικά πού ἀγκαλιάζουν προϊόντα γενικῆς κατανάλωσης, τίς πιό βαθιές ρίζες τῆς κερδοσκοπίας, τίς κορυφές τοῦ ἀστικοῦ κόσμου καί τίς κορυφές τῆς καπιταλιστικῆς ἐκμετάλλευσης, πού δέν εἶναι εὔκολο νά σαρωθοῦν μέ μιά μαζική ἐπίθεση. ᾿Εδῶ ἔχουμε μπροστά μας μικρές, μέ βαθιές διακλαδώσεις σέ ὅλες τίς χῶρες ρίζες καί ριζοῦλες αὐτῆς τῆς ἀστικῆς ἐκμετάλλευσης πού τήν ἐκπροσωποῦν οἱ μικροϊδιοκτῆτες, ὅλος αὐτός ὁ τρόπος ζωῆς, οἱ συνήθειες καί οἱ διαθέσεις τῶν μικροϊδιοκτητῶν καί τῶν μικρονοικοκυρέων, ὅταν μπροστά μας ὀρθώνεται ὁ μικροκερδοσκόπος, ἡ μή ἐξοικείωση στό νέο τρόπο ζωῆς, ἡ δυσπιστία σ᾽αὐτό, ἡ ἀπελπισία.

Γιατί εἶναι γεγονός ὅτι πάρα πολλοί ἄνθρωποι ἀπό τίς τάξεις τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ἦλθαν σέ ἀπόγνωση, ὅταν ἔνιωσαν τίς ἀσυνήθιστες δυσκολίες πού ἔβαλε μπροστά μας ἡ ἐπανάσταση. Ἐμεῖς αὐτό δέν τό φοβόμαστε. Δέν ἔτυχε ποτέ καί πουθενά, σέ καμιά ἐπανάσταση, νά μήν πιάσει ὁρισμένα στρώματα ἡ ἀπελπισία.

Ὅταν ἀπό τή μάζα βγεῖ μιά ὁρισμένη ἐμπροσθοφυλακή πειθαρχίας, ὅταν ἡ ἐμπροσθοφυλακή ξέρει πώς αὐτή ἡ δικτατορία, πώς αὐτή ἡ σταθερή ἐξουσία θά βοηθήσει νά τραβηχτεῖ ὅλη ἡ φτωχολογιά—αὐτό εἶναι ἕνα προτσές μακρόχρονο, μιά δύσκολη πάλη—αὐτό σημαίνει πώς ἀρχίζει ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση μέ τήν πλήρη της ἔννοια. Ὅταν βλέπουμε πώς οἱ ἑνωμένοι ἐργάτες, ἡ μάζα τῆς φτωχολογιᾶς πού ὀργανωμένα βαδίζουν ἐνάντια στούς πλούσιους καί στούς κερδοσκόπους, ἐνάντια σέ μιά μάζα ἀνθρώπων, ὅπου ἕνα μή συνειδητό ἤ συνειδητό πλῆθος διανοουμένων ἐπαναλαμβάνει κερδοσκοπικά συνθήματα, ὅπως κάνουν οἱ Τσερεβάνιν καί οἱ Γκρόμαν, ὅταν οἱ ἀποπροσανατολισμένοι ἐργάτες μιλᾶνε γιά ἐλεύθερη πούληση τῶν σιτηρῶν, γιά καθιέρωση μεταφορικῶν μέσων—τούς ἀπαντᾶμε πώς αὐτό σημαίνει ὅτι βοηθᾶμε τούς κουλάκους. Ἐμεῖς δέν θά ἀκολουθήσουμε αὐτό τό δρόμο. Τούς λέμε: θά στηριχτοῦμε στό ἐργατικό στοιχεῖο πού μαζί του κερδίσαμε τή νίκη τοῦ Ὀχτώβρη καί μόνο μέ τήν τάξη μας, μόνο ὅταν μπάσουμε τήν προλεταριακή πειθαρχία σέ ὅλα τά στρώματα τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ, θά ἐκπληρώσουμε τό ἱστορικό καθῆκον πού στέκει μπροστά μας.

Ἔχουμε νά περάσουμε τεράστιες δυσκολίες, θά πρέπει νά συγκεντρώσουμε ὅλα τά πλεονάσματα καί τά ἀποθέματα, νά τά διανείμουμε σωστά καί νά ὀργανώσουμε σωστά τή μεταφορά τους σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, νά ὀργανώσουμε μιά δουλιά ἀπόλυτα ρυθμισμένη, ὥστε νά πηγαίνει ἡ δουλιά ρολόι, νά νικήσουμε τήν ἐρείπωση πού τήν ὑποθάλπουν οι κερδοσκόποι καί οἱ δύσπιστοι πού σπέρνουν τόν πανικό. Αὐτό τό καθῆκον τῆς ὀργάνωσης εἶναι ἱκανοί νά τό ἐκπληρώσουν μόνο οἱ συνειδητοί ἐργάτες πού ἀντιμετωπίζουν ἄμεσα τίς πρακτικές δυσκολίες. Στό καθῆκον αὐτό ἀξίζει νά διαθέσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί νά δεχτοῦμε τήν ἀποφασιστική καί ὕστατη μάχη. Καί σ᾿αὐτή τή μάχη θά νικήσουμε. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντροφοι, τά τελευταῖα διατάγματα γιά τά μέτρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας[151] μᾶς δείχνουν πώς γιά κάθε σοσιαλιστή πού δέν ὀνομάζει στ᾿ἀστεῖα τόν ἑαυτό του σοσιαλιστή, εἶναι

καθαρό καί ἀναμφισβήτητο ὅτι ὁ δρόμος τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας εἶναι δρόμος γεμάτος σκληρές δοκιμασίες.

Τά τελευταῖα διατάγματα ἔβαλαν τό βασικότερο πρόβλημα τῆς ζωῆς, τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν. Ὅλα αὐτά τά διατάγματα ἔχουν τρεῖς κατευθυντήριες ἰδέες: πρώτη ἰδέα εἶναι ἡ ἰδέα τῆς συγκεντροποίησης, ἡ τῆς συνένωσης ὅλων μαζί σέ μιά κοινή δουλιά μέ τήν καθοδήγηση ἑνός κέντρου· νά φανοῦμε σοβαροί καί νά νικήσουμε κάθε ἀπογοήτευση, νά ἀρνηθοῦμε τίς ὑπηρεσίες κάθε μαυραγορίτη, νά συνενώσουμε ὅλες τίς προλεταριακές δυνάμεις, γιατί στό ζήτημα τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας στηριζόμαστε στίς ἴδιες τίς καταπιεζόμενες τάξεις καί βλέπουμε τή διέξοδο μόνο στή δραστήρια πάλη τους ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές, στήν ἑνοποίηση ὅλης τῆς δράσης τους.

Ναί, μᾶς ὑποδείχνουν ὅτι σέ κάθε βῆμα ἡ μαύρη ἀγορά καί ἡ κερδοσκοπία τορπιλίζουν τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν. Ὅλο καί πιό συχνά μᾶς τυχαίνει νά ἀκοῦμε ἀπό διανοούμενους: μά οἱ μαυραγορίτες τούς προσφέρουν πολλές ὑπηρεσίες καί ὅλοι τους τρέφονται ἀπ᾽αὐτούς. Ναί, μά οἱ μαυραγορίτες τρέφουν μέ κουλάκικο τρόπο, δροῦν ἔτσι ἀκριβῶς, ὅπως πρέπει νά δράσουν γιά νά στεργιώσουν, νά ἐγκαθιδρύσουν καί νά διαιωνίσουν τήν ἐξουσία τοῦ κουλάκου, δροῦν ἔτσι, πού ὅποιος ἔχει τήν ἐξουσία νά τήν ἐπεκτείνει μέ τή βοήθεια τῶν κερδῶν του στούς γύρω τους μέσω διαφόρων προσώπων. Ἐμεῖς ὅμως ὑποστηρίζουμε πώς, ἄν οἱ δυνάμεις αὐτῶν πού σήμερα τό φταίξιμό τους εἶναι κυρίως μόνο ἡ δυσπιστία, ἄν οἱ δυνάμεις τους συνενώνονταν, ἡ πάλη θά ἦταν πολύ πιό εὔκολη. Ἄν ὑπάρχει κάπου ἕνας ἐπαναστάτης πού θά ἔλπιζε νά περάσει στό σοσιαλιστικό καθεστώς χωρίς δυσκολίες, θά μπορούσαμε νά ποῦμε πώς ὁ ἐπαναστάτης αὐτός, ὁ σοσιαλιστής αὐτός δέν ἀξίζει οὔτε τσακιστή πεντάρα.

Ξέρουμε ὅμως πώς τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό εἶναι μιά πάλη ἐξαιρετικά δύσκολη. Εἴμαστε ὅμως ἕτοιμοι νά περάσουμε χίλιες δυσκολίες καί νά κάνουμε χίλιες προσπάθειες καί ὕστερα ἀπό χίλιες προσπάθειες νά προχωρήσουμε στή χιλιοστή πρώτη. Τραβᾶμε τώρα ὅλες τίς σοβιετικές ὀργανώσεις σέ μιά καινούργια δημιουργική ζωή, στήν ἄνοδο νέων δυνάμεων. Ὑπολογίζουμε νά νικήσουμε τίς καινούργιες δυσκολίες, τραβώντας καινούργια στρώματα, ὀργανώνοντας τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, κι᾽ἐδῶ φτάνουμε στό δεύτερο βασικό καθῆκον.

Εἶπα ὅτι ἡ πρώτη ἰδέα μας εἶναι ἡ ἰδέα τῆς συγκεντροποίησης πού τή συναντᾶμε σέ ὅλα τά διατάγματα. Μόνο ὅταν συγκεντρώ-

σουμε ὅλα τά σιτηρά στίς κοινές ἀποθῆκες, θά μπορέσουμε νά νικήσουμε τήν πείνα, ἀλλά καί πάλι τό ψωμί θά μᾶς φτάνει μόλις καί μετά βίας. Πλεόνασμα ἀπό παλιότερα δέν ἔμεινε στή Ρωσία καί πρέπει ὁ κομμουνισμός νά εἰσχωρήσει βαθιά στή συνείδηση ὅλων, στόν καθένα ἔτσι, πού νά βλέπουν ὅλοι τό πλεόνασμα τῶν σιτηρῶν σάν λαϊκή περιουσία, τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων νά γίνουν συνείδησή τους. Καί γιά νά τό πετύχουμε αὐτό χρειάζεται μόνο ὁ τρόπος πού προτείνει ἡ Σοβιετική ἐξουσία.

Ὅταν μᾶς μιλᾶνε γιά ἄλλους τρόπους τούς ἀπαντᾶμε ὅπως ἀπαντήσαμε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ*, ὅταν μᾶς μιλοῦσαν γιά ἄλλους δρόμους ἐμεῖς τούς ἀπαντήσαμε: πηγαίνετε στόν Σκοροπάντσκι, στήν ἀστική τάξη. Μάθετέ τους μεθόδους, ὅπως ἡ αὔξηση τῶν τιμῶν στά σιτηρά, ὅπως ὁ συνασπισμός μέ τούς κουλάκους—ἐκεῖ θά βρεῖτε αὐτιά πρόθυμα νά σᾶς ἀκούσουν. Ἡ Σοβιετική ὅμως ἐξουσία θά πεῖ ἕνα καί μόνο: οἱ δυσκολίες εἶναι ἀμέτρητες, σέ κάθε δυσκολία ἀπαντεῖστε μέ νέες καί νέες προσπάθειες ὀργάνωσης καί πειθαρχίας. Οἱ δυσκολίες αὐτές δέν ξεπερνιοῦνται μέσα σ'ἕνα μήνα. Στήν ἱστορία τῶν λαῶν χρειάστηκαν δεκαετίες γιά νά ὑπερνικηθοῦν μικρότερες δυσκολίες, καί οἱ δεκαετίες αὐτές πέρασαν στήν ἱστορία σάν οἱ μεγαλύτερες καί οἱ γονιμότερες δεκαετίες. Μέ τίς ἀποτυχίες τοῦ πρώτου ἑξάμηνου καί τοῦ πρώτου χρόνου τῆς μεγάλης ἐπανάστασης δέν θά σπείρετε ποτέ ἀνάμεσά μας τήν ἀπογοήτευση. Θά ἐξακολουθήσουμε νά ὑποστηρίζουμε τό παλιό μας σύνθημα τῆς συγκεντροποίησης, τῆς συνένωσης, τῆς προλεταριακῆς πειθαρχίας σέ πανρωσική κλίμακα.

Ὅταν θά μᾶς ὑποδείχνουν, ὅπως ὑποδείχνει ὁ Γκρόμαν στήν εἰσήγησή του: «τά τμήματά σας πού πᾶνε νά συγκεντρώσουν σιτηρά μεθοκοποῦν καί μετατρέπονται σέ παραγωγούς λαθραίου οἰνοπνεύματος, σέ ληστές»—θά τούς ποῦμε: ξέρουμε πολύ καλά ὅτι αὐτό γίνεται συχνά, στίς περιπτώσεις αὐτές δέν τό κρύβουμε, δέν προσπαθοῦμε νά παρουσιάσουμε τά πράγματα ρόδινα, δέν προσπαθοῦμε νά τά ἀγνοήσουμε μέ μιά τάχα ἀριστερή λογοκοπία καί ἀριστερές διαθέσεις. Ναί, ἡ ἐργατική τάξη δέν χωρίζεται μέ σινικά τείχη ἀπό τήν παλιά ἀστική κοινωνία. Καί ὅταν ἀρχίζει ἡ ἐπανάσταση, τά πράγματα δέν γίνονται ὅπως γίνεται μέ τό θάνατο ἑνός ἀτόμου, ὁπότε τόν πεθαμένο τόν πηγαίνουν νά τόν θάψουν. Ὅταν πεθαίνει ἡ παλιά κοινωνία, τό πτῶμα της δέν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 327-345. *Ἡ Σύντ.*

μπορεῖς νά τό καρφώσεις σ'ἕνα φέρετρο καί νά τό θάψεις. Τό πτῶμα αὐτό ἀποσυντίθεται μέσα στό περιβάλλον μας, σαπίζει καί μολύνει κι'ἐμᾶς τούς ἴδιους.

Διαφορετικά δέν ἔγινε καμιά μεγάλη ἐπανάσταση στόν κόσμο καί δέν μπορεῖ νά γίνει. 'Ακριβῶς αὐτό πού ἐμεῖς πρέπει νά καταπολεμήσουμε γιά νά διατηρηθοῦν καί νά ἀναπτυχθοῦν τά φύτρα τοῦ καινούργιου μέσα σέ μιά ἀτμόσφαιρα διαποτισμένη ἀπό τίς ἀναθυμιάσεις τοῦ πτώματος πού ἀποσυντίθεται, ἀκριβῶς τήν κατάσταση αὐτή στό φιλολογικό καί πολιτικό τομέα, τό παιχνίδι αὐτό τῶν πολιτικῶν κομμάτων, πού ἀπό τούς καντέτους ὥς τούς μενσεβίκους εἶναι διαποτισμένοι ἀπό τίς ἀναθυμιάσεις τοῦ πτώματος πού ἀποσυντίθεται — ὅλα αὐτά ἑτοιμάζονται νά μᾶς τά βάλουν ἐμπόδιο στό δρόμο μας. Διαφορετικά δέν μπορεῖ ποτέ νά γεννηθεῖ ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί καμιά χώρα δέν θά περάσει ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό διαφορετικά, παρά μόνο μέσα στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ πού ἀποσυντίθεται καί τῆς βασανιστικῆς πάλης ἐναντίον του. Καί γι'αὐτό λέμε: τό πρῶτο σύνθημά μας εἶναι ἡ συγκεντροποίηση, τό δεύτερο σύνθημά μας εἶναι ἡ ἕνωση τῶν ἐργατῶν. 'Εργάτες ἑνωθεῖτε καί πάλι ἑνωθεῖτε! Τό σύνθημα αὐτό εἶναι παλιό, δέν φαίνεται ἐντυπωσιακό, καινούργιο, δέν ὑπόσχεται τίς κομπογιαννίτικες ἐπιτυχίες πού ὑπόσχονταν γιά νά σᾶς δελεάσουν ἄνθρωποι σάν τόν Κέρενσκι, πού διπλασίασε τίς τιμές τόν Αὔγουστο τοῦ 1917, ὅπως τίς διπλασίασαν καί τίς δεκαπλασίασαν οἱ γερμανοί ἀστοί, οἱ ἄνθρωποι πού σᾶς ὑπόσχονται γρήγορες καί ἄμεσες ἐπιτυχίες, ἀρκεῖ μόνο νά δείχνετε ξανά καί ξανά ἐπιείκεια στούς κουλάκους. Βέβαια, ἐμεῖς δέν θά ἀκολουθήσουμε αὐτό τό δρόμο, ἀλλά λέμε: τό δεύτερο μέσο μας εἶναι τό παλιό, μά ταυτόχρονα αἰώνιο μέσο: ἑνωθεῖτε! (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Βρισκόμαστε σέ δύσκολη κατάσταση: ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ζεῖ ἴσως ἕνα ἀπό τά δύσκολα περάσματά της. Καινούργια στρώματα ἐργατῶν θά ἔρθουν νά μᾶς βοηθήσουν. Δέν ἔχουμε ἀστυνομία, δέν θά ἔχουμε μιά ἰδιαίτερη στρατιωτική κάστα, δέν ἔχουμε ἄλλο μηχανισμό, ἐκτός ἀπό τή συνειδητή ἕνωση τῶν ἐργατῶν. Αὐτοί θά βγάλουν τή Ρωσία ἀπό τήν ἀπελπιστική καί τήν ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Τήν ἕνωση τῶν ἐργατῶν, τήν ὀργάνωση τῶν ἐργατικῶν τμημάτων, τήν ὀργάνωση τῶν πεινασμένων ἀπό τούς μή γεωργικούς νομούς πού μαστίζονται ἀπό τήν πείνα — αὐτούς καλοῦμε σέ βοήθεια, σ'αὐτούς ἀπευθύνεται τό 'Επιτροπάτο μας 'Επισιτισμοῦ, σ'αὐτούς λέμε: ἐμπρός σέ μιά σταυροφορία γιά τά σιτηρά,

σέ μιά σταυροφορία ἐνάντια στούς κερδοσκόπους, ἐνάντια στούς κουλάκους, γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς τάξης.

Ἡ σταυροφορία ἦταν μιά ἐκστρατεία, πού στή σωματική δύναμη προσθέτονταν ἡ πίστη σ'ἐκεῖνο πού ἑκατοντάδες χρόνια πρίν ἀνάγκαζαν μέ τά μαρτύρια τούς ἀνθρώπους νά τό θεωροῦν ἱερό. Ἐμεῖς ὅμως, καί θέλουμε, καί πιστεύουμε, καί εἴμαστε βέβαιοι, καί ξέρουμε πώς ἡ Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση ἔκανε ὥστε οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες καί οἱ πρωτοπόροι ἀγρότες μέσα ἀπό τή φτωχή ἀγροτιά νά θεωροῦν τώρα ἱερό τή διατήρηση τῆς ἐξουσίας τους πάνω στούς τσιφλικάδες καί πάνω στούς καπιταλιστές. (Χειροκροτήματα.) Ξέρουν πώς δέν ἀρκεῖ ἡ σωματική δύναμη γιά νά ἐπηρεάσεις τίς λαϊκές μάζες. Μᾶς χρειάζεται ἡ σωματική δύναμη, γιατί ἐγκαθιδρύουμε μιά δικτατορία, ἐγκαθιδρύουμε τή βία ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές καί διώχνουμε μέ περιφρόνηση ὅποιον δέν τό καταλαβαίνει αὐτό, γιά νά μή χάνουμε τά λόγια μας σέ συζητήσεις σχετικά μέ τή μορφή τοῦ σοσιαλισμοῦ. (Χειροκροτήματα.)

Ἐμεῖς ὅμως λέμε: ἔχουμε μπροστά μας ἕνα καινούργιο ἱστορικό καθῆκον. Πρέπει νά κάνουμε νά καταλάβει αὐτή ἡ καινούργια ἱστορική τάξη ὅτι μᾶς χρειάζονται τμήματα διαφωτιστῶν πού νά προέρχονται ἀπό τούς ἐργάτες. Μᾶς χρειάζονται ἐργάτες ἀπό τίς διάφορες ἐπαρχίες τῶν μή παραγωγικῶν κυβερνείων. Μᾶς χρειάζεται νά ἔρχονται ἀπό ἐκεῖ σάν συνειδητοί κήρυκες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί νά καθαγιάζουν, νά νομιμοποιοῦν τόν πόλεμό μας γιά τόν ἐπισιτισμό, τόν πόλεμό μας ἐνάντια στούς κουλάκους, τόν πόλεμό μας ἐνάντια στίς ταραχές καί νά κάνουν δυνατή τή διεξαγωγή τῆς σοσιαλιστικῆς προπαγάνδας, νά δείξουν στό χωριό τή διαφορά ἀνάμεσα στή φτωχολογιά καί στούς πλούσιους, πού τήν καταλαβαίνει ὁ κάθε ἀγρότης καί ἀποτελεῖ τήν πιό πλούσια πηγή τῆς δύναμής μας, πηγή πού εἶναι δύσκολο νά τήν ἀντλήσουμε καί νά τήν κάνουμε νά ρέει, νά ρέει ἄφθονα, γιατί ἔχουμε πάρα πολλούς ἐκμεταλλευτές πού καθυποτάσσουν τίς μάζες μέ τούς πιό διαφορετικούς τρόπους, ἀρχίζοντας ἀπό τήν ἐξαγορά τῆς φτωχολογιᾶς, ἔτσι ὥστε οἱ ἐκπρόσωποι αὐτοί τῆς φτωχολογιᾶς νά πλουτίζουν, βγάζοντας κρυφά ρακί, ἤ νά κάνουν μαύρη ἀγορά, κερδίζοντας μ'ἕνα ρούβλι ἀρκετά ρούβλια. Νά μέ ποιά μέσα ἐπηρεάζουν τίς μάζες τοῦ χωριοῦ οἱ κουλάκοι καί ἡ ἀστική τάξη!

Ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά κατηγορήσουμε τή φτωχολογιά γι'αὐτό, γιατί ξέρουμε πώς ἦταν σκλαβωμένη δεκάδες καί χιλιάδες χρόνια, πώς δοκίμασε καί τή δουλοπαροικία καί ἔζησε

καί τό καθεστώς πού τῆς ἄφησε ἡ Ρωσία μετά τή δουλοπαροικία. Πρέπει νά πᾶμε νά τή βροῦμε ὄχι μόνο μέ τά ὅπλα στραμμένα ἐνάντια στούς κουλάκους, ἀλλά καί μέ τήν προπαγάνδα πού θά κάνουν οἱ συνειδητοί ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι θά μεταφέρουν ἐκεῖ τή δύναμη τῆς ὀργάνωσής τους. Ἑνωθεῖτε, ἐκπρόσωποι τῆς φτωχολογιᾶς — νά τό τρίτο σύνθημά μας. Δέν εἶναι ἐρωτοτροπία μέ τούς κουλάκους, δέν εἶναι τό ἀνόητο μέτρο αὔξησης τῶν τιμῶν. Ἄν διπλασιάσουμε τίς τιμές θά ποῦν: ἐπειδή πεινάσανε μᾶς ἀνεβάζουν τίς τιμές, ἄς περιμένουμε, θά τίς ἀνεβάσουν καί ἄλλο. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Αὐτός εἶναι ἕνας δρόμος πατημένος, δρόμος πού βολεύει τούς κουλάκους καί τούς κερδοσκόπους, εἶναι εὔκολο νά ἀκολουθήσουμε αὐτό τό δρόμο καί νά ζωγραφίσουμε μιά γοητευτική εἰκόνα. Οἱ διανοούμενοι πού αὐτοκαλοῦνται σοσιαλιστές, εἶναι πρόθυμοι νά μᾶς ζωγραφίσουν τέτιες εἰκόνες, καί τέτιους διανοούμενους ἔχουμε μπόλικους. Ἐμεῖς ὅμως σᾶς λέμε: αὐτόν, πού θέλει νά ἀκολουθήσει τή Σοβιετική ἐξουσία, αὐτόν πού τήν ἐκτιμᾶ καί τή θεωρεῖ ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων, ἐξουσία τῆς ἐκμεταλλευόμενης τάξης, τόν καλοῦμε σέ ἄλλο δρόμο. Τό καινούργιο αὐτό ἱστορικό καθῆκον εἶναι πράγμα δύσκολο. Νά ἐκπληρώσεις αὐτό τό καθῆκον σημαίνει νά ἀνεβάσεις ἕνα νέο στρῶμα, νά δόσεις μιά νέα μορφή ὀργάνωσης σ᾿ ἐκείνους τούς ἐκπρόσωπους τῶν ἐργαζομένων καί ἐκμεταλλευομένων πού στήν πλειοψηφία τους εἶναι τσακισμένοι, ἀμόρφωτοι καί σέ πολύ μικρό βαθμό ἑνωμένοι καί πού πρέπει νά ἑνωθοῦν.

Σέ ὅλο τόν κόσμο τά πρωτοπόρα τμήματα τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης, τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν ἔχουν ἑνωθεῖ, ἔχουν ἑνωθεῖ ὅλοι. Ἀλλά σχεδόν σέ κανένα μέρος τοῦ κόσμου δέν ἔχουν γίνει συστηματικές, ὁλόψυχες καί γεμάτες αὐταπάρνηση προσπάθειες γιά νά ἑνωθοῦν αὐτοί πού βρίσκονται στά χωριά, στή μικρή γεωργική παραγωγή, στά ἀπόκεντρα σημεῖα καί στό σκοτάδι καί πού τούς ἔχουν ἀποβλακώσει ὅλες οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς. Ἐδῶ ἔχουμε μπροστά μας ἕνα καθῆκον πού συνενώνει γιά τόν ἴδιο σκοπό ὄχι μόνο τήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα, ἀλλά καί τήν πάλη γιά ὅλο τό μεγάλο καί σπουδαῖο καθεστώς τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἐδῶ μᾶς περιμένει μιά τέτια μάχη γιά τό σοσιαλισμό πού γι᾿ αὐτή ἀξίζει νά δόσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί νά τά παίξουμε ὅλα γιά ὅλα, γιατί ἡ μάχη αὐτή εἶναι μάχη γιά τό σοσιαλισμό (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), γιατί εἶναι μάχη γιά τό καθεστώς τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων.

Στό δρόμο αὐτό θά βλέπουμε τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες

σάν συμμάχους μας. Στό δρόμο αὐτό μᾶς περιμένουν σταθερές κατακτήσεις, καί ὄχι ἁπλῶς σταθερές, ἀλλά καί ἀναφαίρετες. Νά τό τρίτο ὑπέροχο σύνθημά μας!

Νά ποιά εἶναι τά τρία βασικά συνθήματα: συγκεντροποίηση τοῦ ἔργου τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ἕνωση τοῦ προλεταριάτου, ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Ἡ ἔκκλησή μας, ἡ ἔκκληση τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ πρός ὅλα τά συνδικάτα, πρός ὅλες τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, λέει: περνᾶτε δυσκολίες, σύντροφοι, βοηθεῖστε μας λοιπόν, ἑνῶστε τίς προσπάθειές σας μέ τίς δικές μας, κυνηγᾶτε κάθε παραβίαση τῆς τάξης, κάθε ὑποχώρηση ἀπό τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν. Τό καθῆκον αὐτό εἶναι δύσκολο, ὅμως, παρόλα αὐτά παλέψτε ξανά καί ξανά, γιά ἑκατοστή καί χιλιοστή φορά ἐνάντια στό μαυραγοριτισμό, στήν κερδοσκοπία καί στούς κουλάκους καί θά νικήσουμε, γιατί ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν ὁδηγεῖται σ' αὐτό τό δρόμο ἀπ' ὅλη τήν πορεία τῆς ζωῆς τους καί ἀπ' ὅλα τά σκληρά διδάγματα τῶν ἀποτυχιῶν καί τῶν δοκιμασιῶν μας στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Οἱ ἐργάτες ξέρουν πώς, ἄν τόν καιρό πού στή Ρωσία δέν εἶχε ἀκόμη λείψει ὁλότελα τό ψωμί—ἄν τότε οἱ ἀδυναμίες τῶν ἐπισιτιστικῶν ὀργανώσεων ἀντισταθμίζονταν ἀπό μεμονωμένες ἀτομικές ἐνέργειες, αὐτό δέν θά γίνεται ἀπό δῶ καί πέρα. Μόνο οἱ κοινές προσπάθειες, μόνο ἡ ἕνωση ὅλων ἐκείνων πού ὑποφέρουν περισσότερο ἀπ' ὅλους στίς πεινασμένες πόλεις καί στά πεινασμένα κυβερνεῖα θά μᾶς βοηθήσουν, καί αὐτός εἶναι ὁ δρόμος πού σᾶς καλεῖ νά ἀκολουθήσετε ἡ Σοβιετική ἐξουσία: ἕνωση τῶν ἐργατῶν, τῶν πρωτοπόρων τους τμημάτων γιά νά κάνουν διαφώτιση ἐπιτόπου, γιά νά κάνουν πόλεμο γιά τά σιτηρά ἐνάντια στούς κουλάκους.

Ὄχι μακριά ἀπό τή Μόσχα, στά κυβερνεῖα πού βρίσκονται δίπλα της: τοῦ Κούρσκ, τοῦ Ὀριόλ, τοῦ Ταμπόφ, ἔχουμε ἀκόμη τώρα, σύμφωνα μέ τούς μέτριους ὑπολογισμούς τῶν εἰδικῶν, ἕνα πλεόνασμα σιτηρῶν ὥς 10 ἑκατομμύρια πούτια. Δέν εἴμαστε καθόλου σέ θέση νά συγκεντρώσουμε αὐτά τά πλεονάσματα στά κρατικά ἀποθέματα καί νά τά ἑνώσουμε.

Ἐλάτε νά καταπιαστοῦμε μ' αὐτό τό ζήτημα καί νά καταβάλλουμε μεγάλες προσπάθειες. Σέ κάθε ἐργοστάσιο, ὅπου προσωρινά ἐπικρατεῖ ἀπελπισία, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἀπό τά μαρτύρια τῆς πείνας εἶναι ἕτοιμοι νά ξεσηκώσουν φασαρία καί νά υἱοθετήσουν τά κομπογιανίτικα συνθήματα τῶν ἀνθρώπων πού ἐπανέρχονται στίς μεθόδους τοῦ Κέρενσκι, στήν ὕψωση τῶν σταθερῶν τιμῶν, ἄς πηγαίνει ὁ συνειδητός ἐργάτης καί ἄς λέει: βλέπουμε ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἔχασαν τίς ἐλπίδες πού στήριζαν στή

Σοβιετική ἐξουσία—ἐλάτε στό τμῆμα τῶν μαχητικῶν διαφωτιστῶν μας, μήν ἐπηρεάζεστε ἀπό τό ὅτι ὑπάρχουν τόσο πολλές περιπτώσεις πού τά τμήματα αὐτά εἶχαν ἀποσυντεθεῖ καί μεθοκοποῦσαν. Μιλώντας γιά κάθε τέτια περίπτωση δέν θά ἀποδεικνύουμε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἄχρηστη, ἀλλά ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέν ἔχει ἀπαλλαγεῖ ἀκόμη ἀπό τίς ἀδυναμίες τῆς παλιᾶς ληστρικῆς κοινωνίας καί δέν θά ἀπαλλαγεῖ ἀπ᾽ αὐτές μονομιᾶς. Ἐλάτε νά ἑνώσουμε τίς προσπάθειές μας, νά δημιουργήσουμε δεκάδες τμήματα, νά ἑνοποιήσουμε τή δράση τους καί νά ἐξαλείψουμε αὐτές τίς ἀδυναμίες. Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου κλείνοντας νά σᾶς δείξω μερικά τηλεγραφήματα πού παίρνει τόσο τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὅσο ἰδιαίτερα τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ. (Διαβάζει τά τηλεγραφήματα.)

Σύντροφοι, ὅσο γιά τήν κρίση στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ὅσο γιά τό μαρτύριο τῆς πείνας πού ἀγκαλιάζει ὅλες τίς πόλεις, θά πρέπει νά διαπιστώσουμε ὅτι, ὅπως λέει ἡ παροιμία: «ἡ καλή φήμη στέκει, ἐνῶ ἡ κακή τρέχει». Θέλω νά ἀνακοινώσω τά ἔγγραφα πού πῆραν τά ὄργανα καί οἱ ὑπηρεσίες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὕστερα ἀπό τήν ἔκδοση τοῦ διατάγματος τῆς 13 τοῦ Μάη γιά τή δικτατορία στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, τό διάταγμα λέει ὅτι ὑπολογίζουμε, ὅπως καί προηγούμενα, μόνο στό προλεταριάτο. Τά τηλεγραφήματα δείχνουν ὅτι στίς ἐπαρχίες ἄρχισε ἤδη ἡ σταυροφορία ἐνάντια στούς κουλάκους, ἡ ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ πού ζητᾶμε. Ἀπόδειξη γι᾽ αὐτό εἶναι τά τηλεγραφήματα πού πήραμε.

Ἄς διατυμπανίζουν, ἄς σπέρνουν τόν πανικό οἱ κωδονοκρουσίες τῶν Τσερεβάνιν - Γκρόμαν, ζητώντας τήν κατάργηση καί τήν ἐξαφάνιση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὅποιος εἶναι ἀπασχολημένος μέ τή δουλιά θά ἀνησυχεῖ λιγότερο ἀπό ὅλους ἀπό τή διάδοση τοῦ πανικοῦ· θά στηρίζεται στά γεγονότα, θά βλέπει πώς ἡ δουλιά προχωρεῖ καί πώς καινούργιες φάλαγγες συγκροτοῦνται, πώς τέτιες φάλαγγες ὑπάρχουν.

Δημιουργεῖται μιά καινούργια μορφή πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους, ἡ μορφή τῆς ἕνωσης τῆς φτωχολογιᾶς, πού πρέπει νά τή βοηθήσουμε, πού πρέπει νά τήν ἑνώσουμε. Ὀφείλουμε νά βοηθήσουμε, ὅταν μᾶς προτείνουν πρίμ γιά τή μεταφορά σιτηρῶν. Εἴμαστε σύμφωνοι νά δόσουμε στή φτωχολογιά αὐτό τό πρίμ καί ἀρχίσαμε ἤδη νά τό δίνουμε. Ἀπέναντι στούς κουλάκους, στούς ἐγκληματίες πού βασανίζουν τόν πληθυσμό μέ τήν πείνα καί ἐξαιτίας τους ὑποφέρουν δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, ἀπέναντι σ᾽ αὐτούς χρησιμοποιοῦμε τή βία. Στή φτωχολογιά

τοῦ χωριοῦ δίνουμε λογῆς-λογῆς πρίμ. Αὐτό τό δικαιοῦται. Ἡ ἀγροτική φτωχολογιά ἀπόκτησε γιά πρώτη φορά τό δικαίωμα νά χαίρεται τά ἀγαθά τῆς ζωῆς καί βλέπουμε πώς ἡ ζωή της εἶναι πιό φτωχή ἀπό τή ζωή τῶν ἐργατῶν. Θά δόσουμε κάθε λογῆς πρίμ σ' αὐτή τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. Θά τή βοηθήσουμε, ἄν μᾶς βοηθήσει νά ὀργανώσουμε τήν ἀποθήκευση τῶν σιτηρῶν, νά πάρουμε τά σιτηρά ἀπό τούς κουλάκους, καί γιά νά πραγματοποιηθεῖ αὐτό στή Ρωσία δέν πρέπει νά λυπηθοῦμε κανένα μέσο.

Πήραμε ἤδη αὐτό τό δρόμο. Ὑπάρχει ἡ πείρα τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, καί τά καινούργια τμήματα θά τήν ἀναπτύσσουν ἀκόμη πιό πολύ.

Σύντροφοι, ἡ δουλιά κίνησε καί ἡ δουλιά προχωρεῖ. Δέν περιμένουμε ἰλιγγιώδεις ἐπιτυχίες, ὅμως ἐπιτυχίες θά ἔχουμε. Ξέρουμε πώς μπαίνουμε τώρα σέ μιά περίοδο νέων καταστροφῶν, στή φάση τῶν πιό δύσκολων, τῶν πιό σκληρῶν περιόδων τῆς ἐπανάστασης. Δέν μᾶς ξαφνιάζει καθόλου τό γεγονός ὅτι ἡ ἀντεπανάσταση σηκώνει κεφάλι, ὅτι σέ κάθε βῆμα μεγαλώνει μέσα στίς γραμμές μας ὁ ἀριθμός τῶν ταλαντευόμενων, ὁ ἀριθμός αὐτῶν πού ἔχασαν κάθε ἐλπίδα. Ἐμεῖς θά τούς ποῦμε: ἀφῆστε τίς ταλαντεύσεις, ἀποχαιρετίστε τήν ἀπελπισία σας πού θέλει νά τήν ἐκμεταλλευτεῖ ἡ ἀστική τάξη, γιατί συμφέρον της εἶναι νά σπέρνει τόν πανικό, ἀρχίστε τή δουλιά. ἐμεῖς μέ τά διατάγματά μας γιά τόν ἐπισιτισμό, μέ τό σχέδιό μας πού στηρίζεται στή φτωχολογιά, ἀκολουθοῦμε τό μόνο σωστό δρόμο. Μπροστά στά νέα ἱστορικά καθήκοντα σᾶς καλοῦμε ξανά καί ξανά σέ μιά καινούργια ἐξόρμηση. Αὐτό εἶναι ἕνα καθῆκον ἀπροσμέτρητα δύσκολο μά, τό ξαναλέω ἀκόμη μιά φορά, πώς εἶναι ἕνα ἐξαιρετικά εὐγενικό καθῆκον. Ἐδῶ ἀγωνιζόμαστε γιά τά θεμέλια τῆς κομμουνιστικῆς κατανομῆς, γιά τήν πραγματική δημιουργία τῶν σταθερῶν βάθρων τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας. Ἐμπρός στή δουλιά ὅλοι μαζί. Θά νικήσουμε τήν πείνα καί θά κατακτήσουμε τό σοσιαλισμό. (Θυελλώδη χειροκροτήματα, ἐπευφημίες.)

2

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

Σύντροφοι, οἱ λόγοι τῶν ὁμιλητῶν πού μίλησαν ἀπομέρους τῶν διάφορων ὁμάδων ἔδειξαν, κατά τή γνώμη μου, αὐτό πού ἔπρεπε νά περιμένουμε.

Παρά τίς διαφορές πού ὑπάρχουν ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί σέ ὁρισμένα κόμματα καί ὁμάδες, πειστήκαμε πώς ὁ τεράστιος ἐνθουσιασμός τῶν μαζῶν γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας συσπειρώνει τίς μπολσεβίκικες ὀργανώσεις, καί ὄχι μόνο αὐτές. Καί δέν ἀμφιβάλλουμε πώς ὅσο πιό πολύ θά προχωρεῖ ἡ πάλη ἐνάντια στήν πείνα καί ὅσο πιό πολύ θά αὐτοξεσκεπάζεται ἡ ἀντεπανάσταση πού κρύβεται πίσω ἀπό τίς πλάτες τῶν τσεχοσλοβάκικων καί τῶν ἄλλων συμμοριῶν, τόσο πιό ἔντονος θά γίνεται ὁ διαχωρισμός τῶν ὀπαδῶν τῶν μπολσεβίκων, τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν ἀπό τούς ἐχθρούς ἐκείνους, ὅπως καί ἄν ὀνομάζονται, πού τά ἐπιχειρήματά τους τά βάζουμε ὑπό συζήτηση. Οἱ ἐχθροί αὐτοί ἐξακολουθοῦν, ὅπως καί πρῶτα, νά φέρνουν τά ἴδια παλιά, ξεφτισμένα ἐπιχειρήματα γιά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ καί τόν ἐμφύλιο πόλεμο, λές καί τά γεγονότα δέν ἔδειξαν πεισματικά μέσα στούς τρεῖς μῆνες πού πέρασαν ἀπό τή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ πώς εἶχαν δίκιο ὅσοι ἔλεγαν ὅτι μόνο ἡ τακτική τῶν κομμουνιστῶν θά δόσει στό λαό τήν εἰρήνη καί θά τόν ἀπελευθερώσει γιά νά ἀφιερωθεῖ στή δουλιά τῆς ὀργάνωσης καί τῆς συσπείρωσης, στήν προετοιμασία καινούργιων καί μεγάλων πολέμων, πού μποροῦν νά ξεσπάσουν κάτω ἀπό ἄλλες πιά συνθῆκες. Τά γεγονότα δείχνουν πέρα γιά πέρα πώς τό προλεταριάτο τῆς Εὐρώπης, πού τότε ἀκόμη δέν μποροῦσε νά μᾶς βοηθήσει, μέ τόν κάθε μήνα πού περνάει μποροῦμε νά ποῦμε· τώρα χωρίς

ὑπερβολή, μέ τόν κάθε μήνα πού περνάει πλησιάζει σέ μιά κατάσταση, ὅπου ἡ ἐξέγερση θά γίνει ἀπόλυτα συνείδησή του καί θά καταστεῖ ἀναπόφευκτη. Τά γεγονότα ἔδειξαν πέρα γιά πέρα πώς εἴχαμε μόνο μιά ἐκλογή, πού λέγεται ἐκβιαστική, ληστρική εἰρήνη.

Κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος ἔνιωσε πώς στό IV συνέδριο τῶν Σοβιέτ οἱ δεξιοί ἐσέροι κατάθεσαν ἕνα ἀντεπαναστατικό σχέδιο ἀπόφασης[152]. Κάθε σκεπτόμενος ἄνθρωπος πρέπει νά νιώσει τό ἴδιο πράγμα καί γιά τό σχέδιο ἀπόφασης τῶν μενσεβίκων πού ὥς τά σήμερα ἐξακολουθοῦν νά φωνάζουν: κάτω ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, καί καμώνονται πώς τάχα δέν ξέρουν στήν πράξη ὅτι μ'αὐτό ἀκριβῶς θέλουν νά μᾶς παρασύρουν στόν πόλεμο ἐνάντια στή γερμανική ἀστική τάξη, χρησιμοποιώντας τούς τσεχοσλοβάκους στασιαστές[153] καί τούς μισθωτούς πράκτορες.

Δέν ἀξίζει τόν κόπο νά σταθοῦμε στίς κατηγορίες πώς δῆθεν οἱ κομμουνιστές φταῖνε γιά τήν πείνα. Τό ἴδιο ἀκριβῶς ἔγινε καί στήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση. Ἕνας σοσιαλιστής ἤ ἀναρχικός—πέστε τον ὅπως θέλετε—πού εἶναι στά συγκαλά του, δέν θά τολμήσει νά πεῖ σέ ὁποιαδήποτε συνέλευση ὅτι μπορεῖ νά φτάσουμε στό σοσιαλισμό χωρίς ἐμφύλιο πόλεμο.

Μπορεῖτε νά ξανακοιτάξετε ὅλες τίς ἐκδόσεις πού ἔχουν κάνει ὅλα τά λίγο-πολύ ἔγκυρα σοσιαλιστικά κόμματα, φράξιες καί ὁμάδες, καί πουθενά δέν θά βρεῖτε κανέναν ὑπεύθυνο καί σοβαρό σοσιαλιστή νά λέει μιά τέτια ἀνοησία, ὅτι δηλαδή ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά ἔλθει κάποτε ἀπό ἄλλο δρόμο, ἐκτός ἀπό τό δρόμο τοῦ ἐμφύλιου πολέμου καί ὅτι οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές θά παραχωρήσουν θεληματικά τά προνόμιά τους. Αὐτό εἶναι μιά ἀφέλεια πού ἐγγίζει τά ὅρια τῆς βλακείας. Καί τώρα, ὕστερα ἀπό μιά σειρά ἧττες τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν ὀπαδῶν της, συμβαίνει νά ἀκοῦμε τέτιες ὁμολογίες, λ.χ., σάν τήν ὁμολογία τοῦ Μπογκαγέβσκι, πού εἶχε στό Ντόν τό καλύτερο ἔδαφος στή Ρωσία γιά ἀντεπανάσταση καί πού ὁμολόγησε ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ εἶναι ἐναντίον τους—καί γι'αὐτό, χωρίς τίς ξένες ξιφολόγχες δέν θά τούς βοηθήσει καμιά μηχανοραφία τῆς ἀστικῆς τάξης. 'Ενῶ ἐδῶ ἐπιτίθενται στούς μπολσεβίκους γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Αὐτό σημαίνει πώς περνοῦν μέ τό μέρος τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἀστικῆς τάξης, μέ ὁποιαδήποτε συνθήματα καί ἄν καλύπτονται στήν περίπτωση αὐτή.

Ὅπως πρίν τήν ἐπανάσταση, ἔτσι καί τώρα τονίζουμε πώς, ὅταν τό διεθνές κεφάλαιο βάζει στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς

ἱστορίας τόν πόλεμο, ὅταν χάνονται ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄνθρωποι, ὅταν ὁ πόλεμος μεταβάλλει τά ἤθη καί συνηθίζει τούς ἀνθρώπους νά λύνουν τά προβλήματα μέ τή στρατιωτική βία, τό νά σκέπτεσαι στήν περίοδο αὐτή ὅτι μπορεῖς νά βγεῖς ἀπό τόν πόλεμο μέ ἄλλο τρόπο, ἐκτός ἀπό τή μετατροπή του σέ ἐμφύλιο πόλεμο—εἶναι παραπάνω ἀπό παράδοξο. Καί αὐτό πού ὡριμάζει στήν Αὐστρία, καί στήν Ἰταλία, καί στή Γερμανία, δείχνει πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἐκεῖ θά εἶναι ἀκόμη πιό σφοδρός, θά εἶναι ἀκόμη πιό σκληρός. Ἄλλος δρόμος γιά τό σοσιαλισμό δέν ὑπάρχει. Ὅποιος κάνει πόλεμο ἐνάντια στό σοσιαλισμό, αὐτός προδίνει ὁλοκληρωτικά τό σοσιαλισμό.

Ὅσοναφορᾶ τά ἐπισιτιστικά μέτρα μοῦ ἔγινε ἡ ὑπόδειξη ὅτι δέν μίλησα διεξοδικά γι᾿αὐτά τά μέτρα. Αὐτό ὅμως δέν περιλαμβανόταν στά καθήκοντά μου. Τήν εἰσήγηση γιά τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ τήν ἔκαναν οἱ σύντροφοί μου[154] πού δούλεψαν εἰδικά πάνω σ᾿αὐτό τό θέμα· καί δούλεψαν ὄχι μῆνες, ἀλλά χρόνια· τό μελέτησαν ὄχι μόνο στά γραφεῖα τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, μά καί ἐπιτόπου, καί ἀσχολήθηκαν πρακτικά μέ τή μελέτη τοῦ προβλήματος πῶς νά ἀποθηκεύσουμε τά σιτηρά, πῶς νά ὀργανώσουμε τούς τόπους συγκέντρωσης κτλ. Οἱ εἰσηγήσεις αὐτές ἔγιναν στήν ΠΚΕΕ καί στό Σοβιέτ Μόσχας καί ἐκεῖ ὑπάρχουν τά ὑλικά πού ἀφοροῦν τό ζήτημα αὐτό. Καί ὅσο γιά τή συγκεκριμένη κριτική καί τίς πρακτικές ὑποδείξεις, αὐτές δέν περιλαμβάνονταν στά καθήκοντά μου. Τό καθῆκον μου ἦταν νά δόσω ἀπό θέση ἀρχῶν μιά εἰκόνα τοῦ καθήκοντος πού μπαίνει μπροστά μας καί δέν ἄκουσα ἐδῶ μιά κάπως ἀξιοπρόσεκτη κριτική, ἤ μιά λογική παρατήρηση πού θά ἄξιζαν νά ἐκτιμηθοῦν ἀπό θέση ἀρχῶν. Κλείνοντας, σύντροφοι, θά πῶ μέ πεποίθηση ὅτι εἶμαι βέβαιος πώς αὐτό θά εἶναι καί πεποίθηση τῆς τεράστιας πλειοψηφίας, γιατί τό καθῆκον τῆς συνεδρίασής μας δέν εἶναι νά πάρουμε μιά ὁρισμένη ἀπόφαση, ἄν καί αὐτό βέβαια εἶναι σπουδαῖο, γιατί θά δείξει πῶς τό προλεταριάτο μπορεῖ νά συσπειρώσει τίς δυνάμεις του· αὐτό ὅμως εἶναι ἐλάχιστο, εἶναι ἀπειροελάχιστο: ἐμεῖς τώρα ἔχουμε νά ἐκπληρώσουμε πρακτικά καθήκοντα.

Ξέρουμε, τό ξέρουν ἰδιαίτερα οἱ σύντροφοι-ἐργάτες, πώς σέ κάθε βῆμα τῆς πρακτικῆς ζωῆς, σέ κάθε ἐργοστάσιο, σέ κάθε συνέλευση, σέ κάθε συμπτωματική σύναξη κόσμου στό δρόμο, μπαίνει καί προβάλλει ὅλο καί μέ μεγαλύτερη ὀξύτητα τό ἴδιο πάντα πρόβλημα τῆς πείνας. Καί ἑπομένως βασικό μας καθῆκον πρέπει νά εἶναι: καί αὐτή ἡ συνεδρίασή μας, ὅπου συγκεντρωθή-

καμε μαζί μέ τούς ἐκπροσώπους τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τῶν συνδικάτων, καί αὐτή νά ἀποτελέσει ἀφετηριακό σημεῖο στροφῆς γιά ὅλη τήν πρακτική δουλιά. Ὅλα τά ἄλλα πρέπει νά τά ὑποτάξουμε ὁλοκληρωτικά σέ τοῦτο: ἡ προπαγάνδα μας, ἡ διαφώτιση, ἡ ὀργανική δουλιά νά γίνονται μέ ἐπιτυχία, στήν πρώτη σειρά νά μπεῖ ὁλοκληρωτικά τό ζήτημα τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας, νά ἑνωθεῖ ὁλοκληρωτικά μέ τό ζήτημα τοῦ προλεταριακοῦ, τοῦ ἀμείλικτου καί ἀδυσώπητου πολέμου ἐνάντια στούς κουλάκους καί τούς κερδοσκόπους.

Τό Ἐπιτροπάτο μας Ἐπισιτισμοῦ ἔχει ἀπευθυνθεῖ στίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, στά συνδικάτα καί στά μεγάλα προλεταριακά κέντρα, ὅπου πρέπει νά δράσουμε ἄμεσα, δηλαδή στούς πολυάριθμους συνδετικούς κρίκους πού συνδέουν στενά τούς ἐργάτες τῆς Μόσχας μέ τούς ἑκατοντάδες χιλιάδες ὀργανωμένους ἐργοστασιακούς ἐργάτες ὅλων τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν περιοχῶν.

Πρέπει νά τό χρησιμοποιήσουμε αὐτό ἀκόμη πιό πολύ.

Ἡ κατάσταση εἶναι κρίσιμη. Ἡ πείνα δέν μᾶς ἀπειλεῖ ἁπλῶς, ἔφτασε. Ὁ κάθε ἐργάτης, τό κάθε κομματικό στέλεχος πρέπει τώρα ἀμέσως νά βάλει πρακτικά στόν ἑαυτό του τό καθῆκον νά ἀλλάξει τή βασική κατεύθυνση τῆς δράσης του.

Ὅλοι στά ἐργοστάσια, ὅλοι στίς μάζες, ὅλοι πρέπει νά καταπιαστοῦμε πρακτικά μέ τή δουλιά ἀμέσως. Ἡ δουλιά αὐτή θά μᾶς δόσει ἕνα σωρό πρακτικές ὑποδείξεις, πολύ πιό πλούσιες μεθόδους καί ταυτόχρονα θά ἐπισημάνει καί θά ἀναδείξει καινούργιες δυνάμεις. Μέ αὐτές τίς καινούργιες δυνάμεις θά ἀναπτύξουμε μιά πλατιά δουλιά καί πιστεύουμε ἀκράδαντα πώς οἱ ἑπόμενοι τρεῖς μῆνες, πολύ πιό δύσκολοι ἀπό τούς προηγούμενους, θά βοηθήσουν νά ἀτσαλώσουμε τίς δυνάμεις μας καί αὐτές θά μᾶς ὁδηγήσουν στήν ὁλοκληρωτική νίκη ἐνάντια στήν πείνα καί θά διευκολύνουν τήν πραγματοποίηση ὅλων τῶν σχεδίων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

3

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ[155]

῾Η κοινή συνεδρίαση ἐπισύρει τήν προσοχή ὅλων τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἐργαζόμενων ἀγροτῶν στό ὅτι ἡ πείνα, πού ἀγκάλιασε πολλά μέρη τῆς χώρας, ἐπιβάλλει νά πάρουμε τά πιό ἀποφασιστικά καί σκληρά μέτρα καταπολέμησης αὐτῆς τῆς συμφορᾶς.

Οἱ ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές, οἱ κουλάκοι μέ τά πολυάριθμα τσιράκια τους, θέλουν νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τή συμφορά γιά νά ὀργανώσουν ταραχές, γιά νά μεγαλώσουν τήν ἐρείπωση καί τήν ἀναταραχή, γιά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία, γιά νά ἐπαναφέρουν τούς παλιούς θεσμούς τῆς ὑποδούλωσης καί τῆς σκλαβιᾶς τῶν ἐργαζομένων, γιά νά παλινορθώσουν τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ὅπως ἔγινε στήν Οὐκρανία.

Μόνο ἡ ἐξαιρετική ὑπερένταση ὅλων τῶν δυνάμεων τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς θά σώσει τή χώρα ἀπό τήν πείνα καί θά ἐξασφαλίσει τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης ἐνάντια στίς ἐπιβουλές τῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων.

῾Η κοινή συνεδρίαση ἀναγνωρίζει ὅτι εἶναι ἀπόλυτα καί μοναδικά σωστή ἡ σταθερή πολιτική πού ἐφάρμοσε ἡ Σοβιετική ἐξουσία στό θέμα τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας.

Μόνο μιά σιδερένια ἐπαναστατική τάξη πραγμάτων σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ζωῆς, ἰδιαίτερα στίς σιδηροδρομικές καί στίς ὑδάτινες μεταφορές, μόνο ἡ σιδερένια πειθαρχία τῶν ἐργατῶν, ἡ γεμάτη αὐταπάρνηση βοήθειά τους μέ τά τμήματα τῶν διαφωτιστῶν καί τῶν μαχητῶν ἐνάντια στήν ἀστική τάξη καί στούς κουλάκους, μόνο ἡ αὐτοτελής ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ μποροῦν νά σώσουν τή χώρα καί τήν ἐπανάσταση.

Στή δουλιά αὐτή, τή συντροφική, τήν ἑνωμένη, πού νικάει τήν ἐρείπωση, τήν ἀναταραχή, τίς σκόρπιες ἐνέργειες καλεῖ ἐπιτακτικά ἡ κοινή συνεδρίαση ὅλους τούς ἐργάτες καί ἀγρότες.

Γράφτηκε στίς 4 τοῦ ᾿Ιούνη 1918

ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ Ι ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ 5 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918[156]

ΣΥΝΤΟΜΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

(Τό συνέδριο ὑποδέχεται τόν σύντροφο Λένιν μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες.) Ὁ Λένιν χαιρετίζει τό συνέδριο ἀπό μέρους τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί τονίζει ὅτι τό διδασκαλικό σῶμα πού προηγούμενα περνοῦσε μέ ἀργούς ρυθμούς στή συνεργασία μέ τή Σοβιετική ἐξουσία, τώρα ὅλο καί περισσότερο πείθεται πώς ἡ κοινή αὐτή δουλιά εἶναι ἀπαραίτητη. Πάρα πολλές τέτιες μεταβολές ἀντιπάλων σέ ὀπαδούς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας παρατηροῦνται καί σέ ἄλλα στρώματα τῆς κοινωνίας.

Ἡ στρατιά τῶν δασκάλων πρέπει νά ἐπωμιστεῖ τεράστια μορφωτικά καθήκοντα καί πρῶτα ἀπό ὅλα πρέπει νά γίνει ἡ βασική στρατιά τῆς σοσιαλιστικῆς παιδείας. Πρέπει νά ἀπαλλάξουμε τή ζωή καί τή γνώση ἀπό τήν ὑποταγή στό κεφάλαιο, ἀπό τό ζυγό τῆς ἀστικῆς τάξης. Δέν πρέπει νά περιοριζόμαστε στά πλαίσια τῆς στενῆς διδασκαλικῆς δράσης. Οἱ δάσκαλοι πρέπει νά γίνουν ἕνα μέ ὅλη τήν ἀγωνιζόμενη μάζα τῶν ἐργαζομένων. Τό καθῆκον τῆς νέας παιδαγωγικῆς εἶναι νά συνδέσει τή δράση τοῦ δασκάλου μέ τό καθῆκον τῆς σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς κοινωνίας.

Πρέπει νά ποῦμε πώς ἡ βασική μάζα τῆς διανόησης τῆς παλιᾶς Ρωσίας ἀποδείχνεται ἀνοιχτός ἀντίπαλος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καί δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς δέν θά εἶναι εὔκολο νά ὑπερνικήσουμε τίς δυσκολίες πού δημιουργεῖ αὐτό τό ζήτημα. Τό προτσές τῆς ζύμωσης μέσα στήν πλατιά μάζα τῶν δασκάλων μόλις ἀρχίζει καί οἱ πραγματικά λαϊκοί δάσκαλοι δέν πρέπει νά κλείνονται στά πλαί-

σια τῆς ὀργάνωσης τῆς Πανρωσικῆς διδασκαλικῆς ἕνωσης, ἀλλά νά κατεβαίνουν ἀδίστακτα στίς μάζες γιά νά κάνουν προπαγάνδα. Ὁ δρόμος αὐτός θά ὁδηγήσει στόν κοινό ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου καί τῶν δασκάλων γιά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. (Κ ά τ ω ἀ π ό τ ά ὁ μ ό θ υ μ α π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α ὅ λ η ς τ ῆ ς α ἴ θ ο υ σ α ς ὁ Λ έ ν ι ν ἀ π ο χ ω ρ ε ῖ ἀ π ό τ ό σ υ ν έ δ ρ ι ο.)

Δημοσιεύτηκε: δημοσιογραφική περίληψη στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1918 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 114· τά σύντομα πρακτικά-τό 1918 στή «Συλλογή τῆς Πανρωσικῆς ἕνωσης τῶν διεθνιστῶν δασκάλων», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς συλλογῆς

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ[157]

Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἐπισύρει τήν προσοχή τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Παιδείας στή λειψή φροντίδα του γιά τή σωστή ὀργάνωση τοῦ ἔργου τῶν βιβλιοθηκῶν στή Ρωσία καί ἀναθέτει στό 'Επιτροπάτο νά πάρει ἀμέσως τά πιό δραστήρια μέτρα, πρῶτο, γιά τή συγκεντροποίηση τοῦ ἔργου τῶν βιβλιοθηκῶν στή Ρωσία, δεύτερο, γιά τήν καθιέρωση τοῦ ἐλβετο-αμερικανικοῦ συστήματος.

Προτείνεται στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Παιδείας νά κάνει δυό φορές τό μήνα ἀπολογισμό στό ΣΛΕ γιά τό τί ἔκανε πρακτικά στόν τομέα αὐτό.

Γράφτηκε στίς 7 τοῦ 'Ιούνη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΛΕ[158]

Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ὕστερα ἀπό τήν ἀνταλλαγή γνωμῶν σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐξυγίανσης τῶν σιδηροδρόμων, ἀποφασίζει: ἀναθέτει στόν σύντρ. Νιέβσκι, ὕστερα ἀπό σύσκεψη μέ τούς συναδέλφους του πού ἐφαρμόζουν αὐστηρά σοβιετική, πραγματικά σοσιαλιστική καί ὄχι συνδικαλιστική πολιτική, νά ὑποβάλει στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στό πιό κοντινό χρονικό διάστημα πρακτικές προτάσεις γιά τήν πάλη ἐνάντια στό συνδικαλισμό καί τήν ἀνυπακοή, γιά τά μέτρα ἀνακάλυψης καί δίωξης τῶν παραβατῶν τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς, γιά τά μέτρα καθορισμοῦ τῆς συγκεκριμένης εὐθύνης τοῦ κάθε ἁρμόδιου προσώπου γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν καθηκόντων του μέ πρακτικό ἀποτέλεσμα, γιά τά μέτρα προσέλκυσης ἱκανῶν γιά διοικητική δουλιά συντρόφων στό ἔργο τῆς διοίκησης.

Ἡ συγκρότηση Συμβουλίου στό Ἐπιτροπάτο Συγκοινωνιῶν νά ἀναβληθεῖ, γιατί δέν ἔχει δημοσιευτεῖ τό διάταγμα[159].

Γράφτηκε στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΓΙΑ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΣΕ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ 20 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918[60]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

᾿Από τίς ἐπισκέψεις μου στίς ἐργατικές συνοικίες τῆς Μόσχας σχημάτισα τήν ἀκράδαντη πεποίθηση ὅτι ὅλες οἱ ἐργατικές μάζες νιώθουν καλά τήν ἀνάγκη νά δημιουργηθοῦν τμήματα ἐπισιτισμοῦ. «Δυσπιστία» δείχνουν μόνο οἱ ἐργάτες Τύπου, πού συνήθως ζοῦν καλύτερα ἀπό τούς ἄλλους ἐργάτες, γιά λογαριασμό τῆς ἀστικῆς τάξης πού δηλητηριάζει τή φτωχολογιά μέ τίς συκοφαντίες τῶν ἐφημερίδων της. ῾Η συνειδητή στάση τῆς πλατιᾶς μάζας τῶν ἐργατῶν ἀπέναντι σ᾿ἕνα τόσο βασικό πρόβλημα τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης, ὅπως εἶναι ἡ καταπολέμηση τῆς πείνας, μέ κάνει νά πιστεύω πώς ἡ σοσιαλιστική Ρωσία θά ξεπεράσει μέ ἐπιτυχία ὅλες τίς προσωρινές ἀποτυχίες καί τήν ἐρείπωση πού ἄφησε τό παλιό καθεστώς. ᾿Ακόμη καί ἄν δέν μπορέσουμε νά ἐξουδετερώσουμε γρήγορα τούς τσεχοσλοβάκους (πράγμα πολύ ἀπίθανο) καί πάλι τά μεγάλα ἀποθέματα σιτηρῶν πού ἔκρυψαν οἱ κουλάκοι στά κυβερνεῖα τοῦ Βορόνεζ, τοῦ ᾿Οριόλ καί τοῦ Ταμπόφ θά μᾶς δόσουν τή δυνατότητα νά περάσουμε τούς τελευταίους δυό δύσκολους μῆνες ὥς τήν καινούργια σοδειά. Τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα εἶναι τό πιό φλέγον πρόβλημα τῆς ἐπανάστασής μας. ῞Ολοι χωρίς ἐξαίρεση οἱ ἐργάτες πρέπει νά καταλάβουν πώς ἡ πάλη γιά τά σιτηρά εἶναι δική τους ὑπόθεση.

Τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ βάζουν σάν καθῆκον τους ἁπλῶς νά βοηθήσουν νά συγκεντρωθοῦν τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν, πού βρίσκονται στά χέρια τῶν κουλάκων καί ὄχι νά ληστέψουν (ὅπως λένε οἱ ἐχθροί μας πού προσπαθοῦν νά τρομοκρατήσουν προκαταβολικά τό χωριό) τά πάντα στό χωριό. Σέ ἀντάλλαγμα

τῶν σιτηρῶν θά δοθοῦν ὁπωσδήποτε ὑφάσματα, νήματα, εἴδη οἰκιακῆς χρήσης καί γεωργικά ἐργαλεῖα.

Θά παρθοῦν μέτρα ὥστε στά τμήματα πού θά στέλνονται στό χωριό νά μή μποροῦν νά προσχωρήσουν κακοποιά στοιχεῖα καί ἀπατεῶνες, πού πάντα προσπαθοῦν νά ψαρεύουν στά θολά νερά. Καλύτερα νά στέλνονται ἐκεῖ λιγότεροι, ἀλλά νά εἶναι κατάλληλοι γι'αὐτή τή δουλιά.

Εἶναι ἀλήθεια πώς ὑπῆρξαν περιπτώσεις πού στά τμήματα εἰσχωροῦσαν ἀσταθεῖς, ἀδύνατου χαρακτήρα ἐργάτες πού τούς ἐξαγόραζαν οἱ κουλάκοι μέ τό ρακί. Μά αὐτό τό πράγμα προσέχτηκε... Γιά κάθε ἐργάτη πού φεύγει μέ ἕνα τμῆμα πρέπει ἀπαραίτητα νά ἔχουμε ἀκριβῆ στοιχεῖα γιά τό παρελθόν του. Εἶναι ἀπαραίτητο νά παίρνουμε πληροφορίες ἀπό τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, ἀπό τά συνδικάτα, καθώς καί ἀπό τούς κομματικούς πυρῆνες τί ἄνθρωπος εἶναι αὐτός πού ἡ ἐργατική τάξη τοῦ ἐμπιστεύεται ἕνα τόσο σοβαρό ἔργο.

Σέ πολλά ἐργοστάσια οἱ κομματικοί σύντροφοι δέν θέλουν νά δεχτοῦν στό τμῆμα «ἐξωκομματικούς». Αὐτό δέν εἶναι καθόλου σωστό. Ἕνας «ἐξωκομματικός», ἀλλά ἀπόλυτα τίμιος, πού δέν ἔχει τίποτε σέ βάρος του, μπορεῖ νά σταθεῖ ἐξαιρετικά πολύτιμος σύντροφος στήν ἐκστρατεία τῶν πεινασμένων γιά τά σιτηρά.

Τά συνειδητά αὐτά τμήματα τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων θά τά βοηθήσει τόσο μέ χρήματα καί ὑφάσματα, ὅσο καί μέ ὁπλισμό.

Τό σπουδαῖο εἶναι μόνο οἱ ἐργάτες νά καταπιαστοῦν δραστήρια καί γρήγορα μέ τό ζωτικό γι'αὐτούς ἔργο — τήν καταπολέμηση τῆς πείνας.

«Μπεντνοτά», ἀρ. φύλ. 69, 21 τοῦ Ἰούνη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Μπεντνοτά»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΣΟΚΟΛΝΙΚΙ 21 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Τό Κόμμα μας αποφάσισε νά οργανώσει σήμερα στή Μόσχα όσο τό δυνατό περισσότερες συγκεντρώσεις γιά νά επισύρει τήν προσοχή τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί στίς προσπάθειες πού πρέπει νά καταβάλει γιά νά ξεπεραστεῖ ἡ κατάσταση πού δημιουργήθηκε.

Ξέρετε πώς τούς τελευταίους μῆνες καί μάλιστα τίς τελευταῖες ἑβδομάδες ἡ ἀντεπανάσταση σήκωσε κεφάλι. Οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι κατηγοροῦν τή Σοβιετική ἐξουσία ὅτι πρόδοσε καί προδίνει τή Ρωσία στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό. Ὡστόσο, εἴδαμε καλά τί γινόταν καί τί γίνεται στόν Καύκασο, ὅπου οἱ καυκάσιοι μενσεβίκοι ἔκλεισαν συμμαχία μέ τόν τουρκικό ἰμπεριαλισμό, καί στήν Οὐκρανία ὅπου οἱ οὐκρανοί δεξιοί ἐσέροι ἔκλεισαν συμμαχία μέ τό γερμανικό ἰμπεριαλισμό. Καί δέν εἶναι μόνο, σύντροφοι, ὅτι ἐκεῖ ἔχουν ἐκμηδενίσει ὅλες τίς κατακτήσεις τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅτι ἐκεῖ πιάνουν καί τουφεκίζουν τούς ἐργάτες, ὅτι ἐκεῖ τούς ἔχουν ἀφαιρέσει ὅλες τίς κατακτήσεις τους, ἀλλά ἀνέβασαν στήν ἐξουσία καί τόν Σκοροπάντσκι. Ὅλα αὐτά τά μέτρα τους δέν μπορεῖ, βέβαια, νά τούς κάνουν νά ἀποκτήσουν τίς συμπάθειες τῆς ἐργατικῆς τάξης. Νά γιατί τούτη τή στιγμή ἡ ἀντεπανάσταση γαντζώνεται ἀπό τήν κούραση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ἀπό τήν πείνα. Κάνει τίς τελευταῖες ἀπόπειρες γιά τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Τώρα πιάστηκαν ἀπό τούς τσεχοσλοβάκους πού, πρέπει νά τό ποῦμε, δέν πᾶνε καθόλου ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία δέν πᾶνε οἱ τσεχοσλοβάκοι,

ἀλλά οἱ ἀντεπαναστάτες ἀξιωματικοί τους. ῾Ο ἰμπεριαλισμός, μέ τή βοήθεια αὐτοῦ τοῦ σώματος, ἐπιδιώκει νά παρασύρει τή Ρωσία στό συνεχιζόμενο παγκόσμιο μακελειό.

Καί εἶναι χαρακτηριστικό τό γεγονός ὅτι, μόλις ἡ ἐξουσία περάσει κάπου στά χέρια τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων, ἀποδείχνεται ἀμέσως πώς θέλουν νά μᾶς κάνουν εὐτυχισμένους μέ κάποιον Σκοροπάντσκι. Καί μόλις οἱ μάζες πειστοῦν ποῦ τίς ἔχουν ὁδηγήσει οἱ μενσεβίκοι καί οἱ δεξιοί ἐσέροι, οἱ τελευταῖοι μένουν χωρίς ὑποστήριξη ἀπό τίς μάζες. Τούς ἐγκαταλείπουν. Τότε αὐτοί καταφεύγουν στήν τελευταία τους ἐλπίδα, στήν ἐκμετάλλευση τῆς πείνας, καί ὅταν δέν βγαίνει τίποτε καί ἀπ᾽αὐτό, δέν διστάζουν νά χρησιμοποιήσουν καί μεθόδους σάν τήν ἄνανδρη δολοφονία.

῞Ολοι σας ξέρετε ὅτι δολοφονήθηκε ἕνα παλιό στέλεχος, ὁ σύντροφος Βολοντάρσκι, πού γιά τίς πεποιθήσεις του πέρασε πολλά βάσανα καί στερήσεις. Φυσικά, ἴσως θά κατορθώσουν νά δολοφονήσουν καί μερικά ἄλλα δραστήρια στελέχη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὅμως αὐτό, τό μόνο πού θά κάνει εἶναι νά στερεώσει μέσα στίς μάζες τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά μᾶς παρακινήσει νά κρατοῦμε πιό γερά τίς κατακτήσεις μας.

Τή στιγμή αὐτή δυό περιστατικά δημιουργοῦν μιά ἐξαιρετικά δύσκολη κατάσταση γιά τή Σοβιετική Δημοκρατία: ἡ πείνα καί ἡ διεθνής κατάσταση.

῾Η διεθνής κατάσταση εἶναι δύσκολη, γιατί ὁ γερμανικός, ὁ γαλλικός καί ὁ ἀγγλικός ἰμπεριαλισμός περιμένει τή στιγμή γιά νά ριχτεῖ καί πάλι ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Τό καθῆκον τοῦ Κόμματός μας εἶναι ἡ ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ ἀποτίναξη αὐτή μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ τήν παγκόσμια ἐπανάσταση. ᾽Αλλά, σύντροφοι, πρέπει νά καταλάβετε πώς οἱ ἐπαναστάσεις δέν γίνονται κατά παραγγελία. Καταλαβαίνουμε πώς γιά τή Δημοκρατία τῆς Ρωσίας δημιουργήθηκε μιά κατάσταση πού ἡ ρωσική ἐργατική τάξη κατόρθωσε πρώτη νά ἀποτινάξει τό ζυγό τοῦ κεφαλαίου καί τῆς ἀστικῆς τάξης, καταλαβαίνουμε πώς αὐτό τό κατόρθωσε ὄχι γιατί ἦταν ἡ πιό ἐξελιγμένη καί ἰδανική, ἀλλά γιατί ἡ χώρα μας ἦταν ἡ πιό καθυστερημένη.

῾Ο καπιταλισμός θά ἀνατραπεῖ ὁριστικά, ὅταν σ᾽αὐτή τήν ἔφοδο ἑνωθοῦν τουλάχιστο μερικές χῶρες. Κι᾽ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι σέ ὅλες τίς χῶρες, παρόλη τήν αὐστηρή λογοκρισία, μπορέσαμε νά πετύχουμε ὥστε σέ ὅλες τίς συγκεντρώσεις οἱ λέξεις: Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν καί Ρωσική Δημοκρατία νά

προκαλοῦν ξεσπάσματα ἐνθουσιασμοῦ. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Καί ὅσον καιρό ἐκεῖ, στή Δύση, θά συνεχίζεται τό παγκόσμιο μακελειό, λέμε πώς εἴμαστε ἐξασφαλισμένοι. Ὅποιες συνέπειες καί ἄν ἔχει ὁ πόλεμος, θά προκαλέσει ἀναπόφευκτα μιά ἐπανάσταση πού θά εἶναι καί εἶναι σύμμαχός μας.

Ὁ σύντρ. Λένιν, ἀφοῦ χαρακτήρισε τή δύσκολη κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, πού εἶναι κυκλωμένη ἀπό ἐχθρούς ἀπό ἔξω, καί πού δέχτηκε ἐπίθεση τῆς ἀντεπανάστασης ἀπό τά μέσα, πέρασε στό ζήτημα τῆς πείνας.

Ἡ ἐπανάστασή μας προκαλεῖ ἀνατριχίλα στίς ἰμπεριαλιστικές τάξεις πού καταλαβαίνουν ξεκάθαρα ὅτι ἡ ὕπαρξή τους ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἄν θά ὑπάρχει τό κεφάλαιό τους ἤ ὄχι, καί γι'αὐτό ἐμεῖς πρέπει νά κρατηθοῦμε καί νά τραβήξουμε χέρι-χέρι μέ τήν τάξη ἐκείνη πού μαζί της δημιουργήσαμε τίς κατακτήσεις τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης.

Στήν καταπολέμηση τῆς πείνας βαδίζουμε μαζί μ'αὐτή τήν ἴδια τάξη.

Τώρα γιά ἕνα, ἐνάμιση ἤ δυό μῆνες — τούς πιό δύσκολους — πρέπει νά διαθέσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις καί ὅλη μας τήν ἐνεργητικότητα.

Στή ζωή τῶν λαῶν ὑπῆρξαν στιγμές πού ἡ κρατική ἐξουσία περνοῦσε στήν ἐργατική τάξη, μά αὐτή δέν ἦταν σέ θέση νά τήν κρατήσει. Ἐμεῖς, ὅμως, μποροῦμε νά τό κάνουμε αὐτό, γιατί ἔχουμε τή Σοβιετική ἐξουσία πού ἑνώνει τήν ἐργατική τάξη, ἡ ὁποία πῆρε στά χέρια της τήν ὑπόθεσή της.

Ὅσο δύσκολη καί ἄν εἶναι ἡ κατάστασή μας, ὁποιεσδήποτε συνωμοσίες καί ἄν ὀργανώνουν οἱ δεξιοί ἐσέροι μαζί μέ τούς τσεχοσλοβάκους, ξέρουμε πώς ὑπάρχουν σιτηρά ἀκόμη καί στά κυβερνεῖα πού βρίσκονται γύρω ἀπό τό κέντρο. Καί αὐτά τά σιτηρά πρέπει νά τά πάρουμε, διατηρώντας καί δυναμώνοντας τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτική φτωχολογιά.

Τά τμήματα τῶν κόκκινων στρατιωτῶν φεύγουν ἀπό τό κέντρο μέ τίς καλύτερες διαθέσεις, καμιά φορά ὅμως ἀφοῦ φτάσουν στόν προορισμό τους ὑποκύπτουν στόν πειρασμό τῆς ληστείας καί τοῦ μεθυσιοῦ. Γι'αὐτό τό πράγμα φταίει ἡ τετράχρονη σφαγή πού κράτησε γιά πολύ καιρό τούς ἀνθρώπους στά χαρακώματα καί τούς ἔκανε νά ἐξαγριωθοῦν καί νά σφάζουν ὁ ἕνας τόν ἄλλον. Ἡ ἐξαγρίωση αὐτή παρατηρεῖται σέ ὅλες τίς χῶρες. Θά περάσουν χρόνια γιά νά πάψουν οἱ ἄνθρωποι νά εἶναι θηρία καί νά ἀποκτήσουν ἀνθρώπινη μορφή.

'Απευθυνόμαστε στούς έργάτες καί τούς καλοῦμε νά προσφέρουν τίς δυνάμεις τους.

"Οταν διαβάζω τήν εἴδηση ὅτι στό νομό Οὐσμάν τοῦ κυβερνείου Ταμπόφ τό τμῆμα ἐπισιτισμοῦ ἀπό τά κατασχεμένα 6 χιλιάδες πούτια σιτηρά δίνει τίς 3 χιλιάδες στή φτωχή ἀγροτιά, λέω: καί ἄν ἀκόμη μοῦ ἀπόδειχναν πώς ὥς τά σήμερα στή Ρωσία ὑπάρχει μόνο ἕνα τέτιο τμῆμα, πάλι θά ἔλεγα πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἐκτελεῖ τό ἔργο της[161]. Γιατί σέ κανένα κράτος δέν ὑπάρχει τέτιο τμῆμα! (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

'Η ἀστική τάξη ξέρει καλά τά συμφέροντά της καί κάνει ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά νά τά διασφαλίσει. Ξέρει πώς ὅταν οἱ ἀγρότες, γιά πρώτη φορά ὕστερα ἀπό πολλούς αἰῶνες, πάρουν τοῦτο τό φθινόπωρο τούς καρπούς τῶν κόπων τους, μαζεύοντας τή σοδειά καί ἐξασφαλίσουν τήν ἐργατική τάξη τῆς πόλης, τότε θά γκρεμιστοῦν ὅλες οἱ ἐλπίδες τῆς ἀστικῆς τάξης γιά παλινόρθωση καί θά ἐδραιωθεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Γι'αὐτό ἀκριβῶς καί ἡ ἀστική τάξη κινεῖται σπασμωδικά πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις.

Εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐντείνουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στούς πλούσιους ἀγρότες, στούς κερδοσκόπους καί στήν ἀστική τάξη τῆς πόλης.

"Ενα ἀπό τά μεγαλύτερα δεινά τῆς ἐπανάστασής μας εἶναι ἡ διστακτικότητα τῶν ἐργατῶν μας, πού ἐξακολουθοῦν νά πιστεύουν ὅτι τό κράτος μποροῦν νά τό διοικοῦν μόνο οἱ «ἀνώτεροι»... ἀνώτεροι ἀπό ἄποψη ληστείας.

Σέ κάθε φάμπρικα καί σέ κάθε ἐργοστάσιο ὅμως ὑπάρχουν καλοί ἐργάτες. Ἄς εἶναι ἐξωκομματικοί—ἐσεῖς πρέπει νά τούς ἀτσαλώσετε καί νά τούς ἑνώσετε, καί τό κράτος θά κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιά νά ἐξασφαλίσει τή δύσκολη δουλιά τους. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»,ἀρ.φύλ.127 καί 128, 22 καί 23 τοῦ 'Ιούνη 1918
«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 126, 23 τοῦ 'Ιούνη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ[162]

'Επειδή εἶναι ἀργά γιά νά μπορέσει νά φτάσει στό συνέδριο ἀντιπρόσωπος τοῦ 'Επιτροπάτου 'Επισιτισμοῦ, παρακαλῶ νά ἀνακοινώσετε στό συνέδριο τά παρακάτω: τά μέλη τοῦ συνεδρίου πού εἶναι ὑπέρ τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πρέπει νά θυμοῦνται, πρῶτο, ὅτι τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν πραγματοποιεῖται ταυτόχρονα μέ τό μονοπώλιο τῶν ὑφασμάτων καί τῶν ἄλλων κυριότερων εἰδῶν κατανάλωσης· δεύτερο, ὅτι τό αἴτημα νά καταργηθεῖ τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν ἀποτελεῖ πολιτική ἐνέργεια τῶν ἀντεπαναστατικῶν στρωμάτων πού ἐπιδιώκουν νά ἀποσπάσουν ἀπό τά χέρια τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου τό σύστημα τῆς μονοπωλιακῆς ρύθμισης τῶν τιμῶν—ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα μέσα γιά τό βαθμιαῖο πέρασμα ἀπό τήν καπιταλιστική ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων στή σοσιαλιστική ἀνταλλαγή προϊόντων. 'Εξηγεῖστε στό συνέδριο ὅτι γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας, ἡ κατάργηση τοῦ μονοπωλίου εἶναι ὄχι μόνο ἄσκοπη, ἀλλά καί ἐπιζήμια· παράδειγμα ἡ Οὐκρανία, ὅπου ὁ Σκοροπάντσκι κατάργησε τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, πράγμα πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ἡ κερδοσκοπία στά σιτηρά νά πάρει μέσα σέ μερικές ἡμέρες τόσο πρωτοφανεῖς διαστάσεις, ὥστε τό οὐκρανικό προλεταριάτο νά πεινάει τώρα πιό πολύ ἀπό ὅ,τι πεινοῦσε τόν καιρό τοῦ μονοπωλίου.

Δείξετε ὅτι τό μόνο σίγουρο μέσο γιά νά αὐξηθεῖ ἡ μερίδα τοῦ ψωμιοῦ εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων νά κατασχεθοῦν μέ τή βία τά σιτηρά τῶν κουλάκων καί νά παραδοθοῦν στή φτωχολογιά τῆς πόλης καί

τοῦ χωριοῦ. Γι'αὐτό πρέπει ἡ φτωχολογιά νά μπεῖ πιό γρήγορα καί πιό ἀποφασιστικά στίς γραμμές τοῦ στρατοῦ ἐπισιτισμοῦ πού δημιουργεῖ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ.

Προτείνετε στό συνέδριο νά ἀρχίσει ἀμέσως ἡ διαφωτιστική δουλιά μέσα στούς ἐργάτες γιά νά ἐγγραφοῦν στό στρατό ἐπισιτισμοῦ τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τῆς Πένζα, ἀκολουθώντας τούς ἑξῆς κανόνες: 1) κάθε φάμπρικα δίνει ἀπό ἕνα ἄτομο γιά κάθε 25 ἐργάτες· 2) ἡ ἐγγραφή ὅσων δήλωσαν ὅτι ἐπιθυμοῦν νά καταταγοῦν στό στρατό τοῦ ἐπισιτισμοῦ γίνεται ἀπό τήν 'Επιτροπή τοῦ ἐργοστασίου ἤ τῆς φάμπρικας πού συντάσσει σέ διπλοῦν ὀνομαστική κατάσταση τῶν ἐπιστρατευμένων: ἡ μιά στέλνεται στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ καί ἡ ἄλλη μένει στήν 'Επιτροπή· 3) στήν κατάσταση πρέπει νά ὑπάρχει ἐγγύηση γιά τόν κάθε ὑποψήφιο σχετικά μέ τήν προσωπική του εὐσυνειδησία καί τήν ἐπαναστατική πειθαρχία του· ἡ ἐγγύηση δίνεται ἀπό τήν 'Εργοστασιακή ἐπιτροπή, ἤ τή συνδικαλιστική ὀργάνωση, ἤ τό σοβιετικό ὄργανο, ἤ τούς ὑπεύθυνους ἀντιπροσώπους τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων. Ἡ ἐπιλογή μελῶν γιά τό στρατό τοῦ ἐπισιτισμοῦ πρέπει νά γίνεται ἔτσι πού νά μή βρεθεῖ ἀργότερα οὔτε μιά μικρή κηλίδα στό ὄνομα αὐτῶν πού θά πᾶνε στό χωριό γιά νά ἀγωνιστοῦν ἐνάντια σέ μιά χούφτα ληστές-κουλάκους στό ὄνομα τῆς σωτηρίας πολλῶν ἑκατομμυρίων ἐργαζομένων ἀπό τήν πείνα.

Σύντροφοι ἐργάτες, μόνο μέ τόν ὅρο αὐτό θά εἶναι γιά ὅλους καθαρό ὅτι ἡ κατάσχεση τῶν σιτηρῶν τῶν κουλάκων δέν εἶναι ληστεία, ἀλλά ἐπαναστατικό καθῆκον ἀπέναντι στίς ἐργατοαγροτικές μάζες πού ἀγωνίζονται γιά τό σοσιαλισμό!

4) Οἱ ἐπιστρατευμένοι σέ κάθε φάμπρικα ἐκλέγουν ἕναν ἀντιπρόσωπο, πού παίρνει ὅλα τά ὀργανωτικά μέτρα γιά νά ἐγγράφονται πραγματικά ἀπό τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο τά ὑποψήφια μέλη τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπισιτισμοῦ πού προτείνει ἡ φάμπρικα· 5) ὅσοι κατατάσσονται στό στρατό παίρνουν ἀπό τήν ἡμέρα τῆς κατάταξής τους τό μισθό ἐργασίας πού ἔπαιρναν προηγούμενα, καθώς καί συσσίτιο καί ἱματισμό· 6) ὅσοι κατατάσσονται στό στρατό ἀναλαβαίνουν τήν ὑποχρέωση νά ἐκτελοῦν χωρίς ἀντίρηση τίς ἐντολές πού θά δίνει τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ κατά τήν ἀποστολή τῶν τμημάτων στόν τόπο τοῦ προορισμοῦ τους καί μπαίνουν κάτω ἀπό τίς διαταγές τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν τῶν τμημάτων. Εἶμαι βέβαιος πώς, ἄν ἐπικεφαλῆς τῶν τμημάτων ἐπισιτισμοῦ πού κάνουν τίς κατασχέσεις μποῦν σοσιαλιστές ἀπό πεποίθηση, ἀφοσιω-

μένοι στήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση, θά καταφέρουν νά ὀργανώσουν τίς ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ[163] καί μαζί τους θά μπορέσουν νά πάρουν τά σιτηρά ἀπό τούς κουλάκους, ἀκόμη καί χωρίς νά χρησιμοποιήσουν ἔνοπλη βία.

῾Ο Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων
Λένιν

27 τοῦ 'Ιούνη 1918.

Δημοσιεύτηκε τόν 'Ιούλη τοῦ 1918 στό περιοδικό «'Ιζβέστιγια Ναρόντνοβο Κομισσαριάτα πό Προντοβόλστβιγιου», τεῦχ. 10-11

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ

Η IV ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΜΟΣΧΑΣ[164]

27 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ - 2 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918

Σύντομες δημοσιογραφικές περιλήψεις δημοσιεύτηκαν στίς 28 καί 29 τοῦ 'Ιούνη 1918 στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 130 καί 131 καί στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 132 καί 133

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1918 στό βιβλίο «Πρακτικά τῆς IV συνδιάσκεψης τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων τῆς πόλης Μόσχας», ἔκδ. τοῦ ΠΚΣΣ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα

1
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 27 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ

(*Ἡ ἐμφάνιση τοῦ συντρόφου Λένιν γίνεται δεκτή μέ θυελλώδη, παρατεταμένα χειροκροτήματα.*) Σύντροφοι! Ὅλοι σας, βέβαια, ξέρετε πώς τώρα βρῆκε τή χώρα μας μιά πολύ μεγάλη συμφορά — ἡ πείνα. Καί πρίν περάσουμε στό ζήτημα τῶν μέτρων γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτῆς τῆς συμφορᾶς, πού τώρα ἀκριβῶς βρίσκεται στό ὀξύτερο σημεῖο της, πρέπει πρίν ἀπόλα νά βάλουμε τό ἐρώτημα ποιές βασικές αἰτίες προκάλεσαν αὐτή τή συμφορά. Ἄν βάλουμε αὐτό τό ἐρώτημα, τότε πρέπει νά ποῦμε καί νά θυμηθοῦμε πώς ἡ συμφορά αὐτή δέν ἔπληξε μόνο τή Ρωσία, ἀλλά καί ὅλες, ἀκόμη καί τίς πιό ἐξελιγμένες, τίς πιό προηγμένες, τίς πιό πολιτισμένες χῶρες.

Στή Ρωσία τίς τελευταῖες δεκαετίες, καί προπαντός τώρα μέ τήν ἐπανάσταση, πολλές φορές ἔτυχε νά πλήξει ἡ πείνα ὁλόκληρες ἐπαρχίες τῆς γεωργικῆς μας χώρας, ὅπου ἡ τεράστια πλειοψηφία τῆς ρωσικῆς ἀγροτιᾶς ἦταν κατεστραμμένη καί στέναζε κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν τσάρων, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν. Καί στίς χῶρες, ὅμως, τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης βασιλεύει ἡ ἴδια συμφορά. Πολλές ἀπ'αὐτές τίς χῶρες ὄχι ἁπλῶς ἐπί δεκαετίες, ἀλλά καί ἐπί αἰῶνες εἶχαν πιά ξεχάσει τί εἶναι πείνα — τόσο πολύ εἶχε ἀναπτυχθεῖ σ'αὐτές ἡ γεωργία, τόσο τεράστια εἰσαγωγή σιτηρῶν εἶχαν ἐξασφαλίσει οἱ εὐρωπαϊκές χῶρες πού δέν εἶχαν ἐπάρκεια σιτηρῶν. Καί τώρα, στόν εἰκοστό αἰώνα, βλέπουμε δίπλα σέ μιά ἀκόμη μεγαλύτερη πρόοδο τῆς τεχνικῆς, δίπλα στά θαύματα τῶν ἐφευρέσεων, δίπλα στή χρησιμοποίηση σέ τεράστια κλίμακα τῶν μηχανῶν καί τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τῶν νέων κινητήρων ἐσωτερικῆς καύσης στή γεωργία — δίπλα σέ ὅλα αὐτά βλέπουμε τώρα, σέ ὅλες ἀνεξαιρέτως τίς εὐρωπαϊκές χῶρες, νά

βρίσκει τούς λαούς ή ἴδια συμφορά—ή πείνα. Λές καί μαζί μέ τόν πολιτισμό καί τήν κουλτούρα οἱ χῶρες ξαναγυρίζουν πάλι στήν πρωτόγονη βαρβαρότητα, ζοῦν πάλι μιά κατάσταση, ὅπου ἐξαγριώνονται τά ἤθη καί οἱ ἄνθρωποι ἀποθηριώνονται, παλεύοντας γιά ἕνα κομμάτι ψωμί. Τί προκάλεσε αὐτή τήν ἐπιστροφή ὁλόκληρης σειρᾶς εὐρωπαϊκῶν χωρῶν στή βαρβαρότητα, τῶν περισσότερων ἀπ᾽αὐτές; Ὅλοι μας ξέρουμε ὅτι αὐτό τό προκάλεσε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, ὁ πόλεμος πού τέσσερα ἤδη χρόνια μαστίζει τήν ἀνθρωπότητα, πού ἔχει στοιχίσει ἤδη στούς λαούς περισσότερα, πολύ περισσότερα ἀπό δέκα ἑκατομμύρια νεκρούς, ὁ πόλεμος πού τόν προκάλεσαν οἱ ἄπληστοι καπιταλιστές, ὁ πόλεμος πού διεξάγεται γιά νά κριθεῖ ποιός μεγάλος ληστής, ὁ ἄγγλος ἤ ὁ γερμανός, θά κυριαρχήσει πάνω στόν κόσμο, θά ἀποκτήσει ἀποικίες, θά πνίξει τούς μικρούς λαούς.

Ὁ πόλεμος αὐτός πού ἀγκάλιασε ὅλη σχεδόν τήν ὑδρόγειο, πού θέρισε πάνω ἀπό δέκα ἑκατομμύρια ζωές, χωρίς νά ὑπολογίσουμε τά ἑκατομμύρια τούς ἀνάπηρους, ἀκρωτηριασμένους καί ἄρωστους, ὁ πόλεμος πού ἐκτός ἀπό αὐτό ἀπόσπασε ἀπό τήν παραγωγική ἐργασία ἑκατομμύρια ἐργατικά χέρια ἀπό τά πιό γερά, ἀπό τά πιό καλά—ὁ πόλεμος αὐτός ὁδήγησε σέ σημεῖο ὥστε ή ἀνθρωπότητα νά βρίσκεται σήμερα σέ μιά κατάσταση ἀπόλυτης βαρβαρότητας. Πραγματοποιήθηκε αὐτό πού πολλοί συγγραφεῖς μέ σοσιαλιστικές τάσεις πρόβλεπαν ὅτι θά εἶναι τό χειρότερο, τό πιό μαρτυρικό, τό πιό σκληρό τέλος τοῦ καπιταλισμοῦ: ή καπιταλιστική κοινωνία πού στηρίζεται στήν ἁρπαγή τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τῆς γῆς, τῶν ἐργοστασίων καί τῶν ἐργαλείων ἀπό μιά χούφτα καπιταλιστές, μονοπωλητές, θά μετατραπεῖ σέ κοινωνία σοσιαλιστική, τή μόνη πού μπορεῖ νά βάλει τέρμα στόν πόλεμο, γιατί ὁ «πολιτισμένος» καί «καλλιεργημένος» καπιταλιστικός κόσμος τραβάει γιά μιά χρεοκοπία χωρίς προηγούμενο πού μπορεῖ νά καταστρέψει, καί θά καταστρέψει ὁπωσδήποτε, ὅλα τά θεμέλια τῆς πολιτισμένης ζωῆς. Τό ξαναλέω, ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί στίς πιό πολιτισμένες, στίς πιό προηγμένες χῶρες, σάν τή Γερμανία, ὅπου ή παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερη, στή Γερμανία πού μπορεῖ νά ἐφοδιάζει μέ τό παραπάνω τόν κόσμο μέ τεχνικά μέσα καί μπορεῖ, ἔχοντας ἀκόμη ἐλεύθερη ἐπικοινωνία μέ τίς μακρινές χῶρες, νά ἐφοδιάσει τόν πληθυσμό της μέ τρόφιμα, βλέπουμε μιά πείνα ἀσύγκριτα καλύτερα ὀργανωμένη, πού παρατείνεται πολύ περισσότερο παρά στή Ρωσία,

ὡστόσο, μιά πείνα ἀκόμη πιό ἀβάσταχτη, ἀκόμη πιό βασανιστική. Ὁ καπιταλισμός ὁδήγησε σέ μιά τέτια σκληρή καί δεινή χρεοκοπία, ὥστε τώρα εἶναι ἐντελῶς ξεκάθαρο γιά ὅλους πώς ὁ σημερινός πόλεμος δέν μπορεῖ νά τελειώσει, παρά μέ μιά σειρά πολύ πιό σκληρές καί πολύ πιό αἱματηρές ἐπαναστάσεις, καί ἡ ρωσική ἐπανάσταση ἦταν μόνο ἡ πρώτη ἀπ'αὐτές, ἦταν μόνο ἡ ἀρχή.

Ἀκοῦτε τώρα εἰδήσεις ὅτι στή Βιέννη, λογουχάρη, σχηματίστηκε γιά δεύτερη φορά Σοβιέτ ἐργατῶν βουλευτῶν, ὅτι γιά δεύτερη φορά ἀγκαλιάζει τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό μιά σχεδόν γενική μαζική ἀπεργία[165]. Ἀκοῦτε πώς σέ πόλεις, σάν τό Βερολίνο, πού ὥς τά τώρα ἀποτελοῦσαν πρότυπα καπιταλιστικῆς τάξης, κουλτούρας καί πολιτισμοῦ, καταντᾶ ἐπικίνδυνο νά βγαίνει κανείς τή νύχτα στό δρόμο, γιατί παρόλα τά δρακόντεια μέτρα δίωξης καί παρόλη τήν αὐστηρότατη φρούρηση, ὁ πόλεμος καί ἡ πείνα ἔκαναν καί ἐκεῖ τούς ἀνθρώπους νά περιέλθουν σέ κατάσταση ἀπόλυτης ἀγριότητας, προκάλεσαν τέτια ἀναρχία, τέτια ἀγανάκτηση, ὥστε ὄχι μόνο ἡ ἐξαγορά, ἀλλά καί ἡ ἀνοιχτή ληστεία, ὁ ἀνοιχτός πόλεμος γιά ἕνα κομμάτι ψωμί νά μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη σέ ὅλα τά προηγμένα, τά πολιτισμένα κράτη.

Γι'αὐτό σύντροφοι, ἄν τώρα ἐδῶ στήν πατρίδα μας βλέπουμε πόσο μαρτυρική, δύσκολη κατάσταση ἔχει δημιουργηθεῖ λόγωτῆς πείνας, πρέπει νά ἐξηγήσουμε στούς λίγους, ἐντελῶς τυφλούς, καθυστερημένους ἀνθρώπους, πού, ὡστόσο, ὑπάρχουν ἀκόμη, τίς βασικές καί κύριες αἰτίες τῆς πείνας. Στή χώρα μας μπορεῖ νά συναντήσεις ἀκόμη ἀνθρώπους πού σκέπτονται ἔτσι: τόν καιρό τοῦ τσάρου στό κάτω-κάτω ὑπῆρχε ψωμί, ἦλθε ὅμως ἡ ἐπανάσταση καί ψωμί δέν ὑπάρχει. Καί εἶναι εὐνόητο ὅτι μπορεῖ πραγματικά γιά κάτι γριές τοῦ χωριοῦ ὅλη ἡ ἐξέλιξη τῆς ἱστορίας στά τελευταῖα δέκα χρόνια νά συνοψίζεται σέ τοῦτο: πρωτύτερα ὑπῆρχε ψωμί, ἐνῶ τώρα δέν ὑπάρχει. Αὐτό εἶναι εὐνόητο, γιατί ἡ πείνα εἶναι μιά συμφορά πού ἐκτοπίζει ὅλα τά ἄλλα προβλήματα, τά ἀπομακρύνει καί βάζει στό κέντρο τῆς προσοχῆς μόνο αὐτό τό πρόβλημα καί σ'αὐτό ὑποτάσσει ὅλα τά ἄλλα. Εἶναι ὅμως εὐνόητο πώς τό καθῆκον μας, τό καθῆκον τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν εἶναι νά ἐξηγήσουμε στίς πιό πλατιές μάζες, νά ἐξηγήσουμε σέ ὅλους γενικά τούς ἐκπροσώπους τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν καί τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, ποιά εἶναι ἡ βασική αἰτία τῆς πείνας, γιατί ἄν δέν τό ἐξηγήσουμε αὐτό, δέν μποροῦμε νά δημιουργήσουμε στίς γραμμές μας, οὔτε στίς γραμ-

μές τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν μιά σωστή στάση, δέν μποροῦμε νά δημιουργήσουμε μιά σωστή ἀντίληψη τοῦ κακοῦ πού εἶναι ἡ πείνα, δέν μποροῦμε νά δημιουργήσουμε τήν ἀκλόνητη ἀποφασιστικότητα καί θέληση πού ἀπαιτοῦνται γιά νά ἀντιπαλέψουμε αὐτή τή συμφορά. Καί ἄν θυμηθοῦμε πώς τή συμφορά αὐτή τή δημιούργησε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος, πώς τώρα ἀκόμη καί οἱ πιό πλούσιες χῶρες δοκιμάζουν μιά πρωτάκουστη πείνα καί ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν βασανίζεται σέ ἀπίστευτο βαθμό, ἄν θυμηθοῦμε πώς ὁ ἰμπεριαλιστικός αὐτός πόλεμος τέσσερα χρόνια τώρα ἀναγκάζει τούς ἐργάτες τῶν διαφόρων χωρῶν νά χύνουν τό αἷμα τους γιά τά κέρδη, γιά τήν ἀπληστία τῶν καπιταλιστῶν, ἄν θυμηθοῦμε πώς ὅσο παρατείνεται αὐτός ὁ πόλεμος, τόσο λιγότερες εἶναι οἱ πιθανότητες νά βγοῦμε ἀπ᾽αὐτόν, τότε θά καταλάβουμε πόσο τεράστιες, ἀμέτρητες δυνάμεις πρέπει νά μποῦν σέ κίνηση.

Ὁ πόλεμος συνεχίζεται σχεδόν τέσσερα χρόνια. Ἡ Ρωσία βγῆκε ἀπό τόν πόλεμο καί ἐπειδή βγῆκε μόνη βρέθηκε ἀνάμεσα σέ δυό ἀγέλες ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν, πού ἡ καθεμιά τους ξεσχίζει, πνίγει καί ἐπωφελεῖται ἀπό τό γεγονός πώς ἡ Ρωσία εἶναι προσωρινά ἀνυπεράσπιστη καί ἄοπλη. Ὁ πόλεμος συνεχίζεται τέσσερα χρόνια τώρα. Οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές ληστές πέτυχαν μιά σειρά νίκες καί ἐξακολουθοῦν νά ἐξαπατοῦν τούς ἐργάτες τους, πού μιά μερίδα τους ἔχει ἐξαγοραστεῖ ἀπό τήν ἀστική τάξη, πέρασε μέ τό μέρος τους καί ἐπαναλαμβάνει τό αἰσχρό ματοβαμμένο ψέμα γιά ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας, γιατί στήν πραγματικότητα οἱ γερμανοί στρατιῶτες ὑπερασπίζουν τά ἀχόρταγα ληστρικά συμφέροντα τῶν γερμανῶν καπιταλιστῶν, πού τούς ὑπόσχονται ὅτι ἡ Γερμανία θά φέρει τήν εἰρήνη, θά φέρει τήν εὐημερία, ἐνῶ βλέπουμε στήν πράξη ὅτι ὅσο πιό πολλές γίνονται οἱ νίκες τῆς Γερμανίας, τόσο περισσότερο δείχνουν τήν ἀπελπιστική της κατάσταση.

Ἡ Γερμανία παινευόταν τόν καιρό τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ὅταν ἔκλεινε τήν ἐκβιαστική, ἐκμεταλλευτική εἰρήνη τοῦ Μπρέστ πού στηριζόταν στή βία καί στήν καταπίεση τῶν λαῶν, οἱ γερμανοί καπιταλιστές παινεύονταν πώς αὐτοί θά δόσουν ψωμί καί εἰρήνη στούς ἐργάτες. Καί τώρα ἐλαττώνουν τή μερίδα τοῦ ψωμιοῦ στή Γερμανία. Ἡ ἐκστρατεία γιά τά τρόφιμα στήν πλούσια Οὐκρανία, ὅπως τό ὁμολογοῦν ὅλοι, χρεοκόπησε· στό μεταξύ στήν Αὐστρία τά πράγματα ἔφτασαν πάλι ὥς τίς ἐξεγέρσεις πεινασμένων, ὥς τήν παλλαϊκή μαζική ἀγανάκτηση,

γιατί ὅσο ἡ Γερμανία ἐξακολουθεῖ νά σημειώνει νίκες, τόσο γίνεται πιό καθαρό γιά ὅλους, ἀκόμη καί γιά πολλούς ἐκπροσώπους τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης τῆς Γερμανίας, πώς ὁ πόλεμος δέν ἔχει διέξοδο, πώς καί ἄν ἀκόμη οἱ γερμανοί μπορέσουν νά ἀντισταθοῦν στό Δυτικό μέτωπο, αὐτό δέν θά τούς φέρει καθόλου κοντά στό τέλος τοῦ πολέμου, ἀλλά θά δημιουργήσει ἀκόμη μιά καινούργια ὑποδουλωμένη χώρα πού θά πρέπει νά τήν καταλάβουν, νά τήν κρατήσουν γερμανικά τμήματα κατοχῆς καί νά συνεχίσουν τόν πόλεμο· καί ὁ πόλεμος θά φέρει τήν ἀποσύνθεση τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ πού μετατρέπεται καί θά μετατραπεῖ ἀπό στρατό σέ συμμορία ληστῶν, ἀνθρώπων πού χρησιμοποιοῦν βία ἐνάντια στούς ξένους λαούς, ἐνάντια σέ ἄοπλους λαούς καί ἀπομυζοῦν ἀπό ἐκεῖ τά τελευταῖα ὑπολείμματα τῶν τροφίμων καί πρώτων ὑλῶν, συναντώντας ἰσχυρότατη ἀντίσταση ἀπό τόν πληθυσμό. Ὅσο πιό πολύ πλησιάζει ἡ Γερμανία στήν περιφέρεια τῆς Εὐρώπης, τόσο πιό καθαρό γίνεται πώς ἀπέναντί της στέκουν ἡ Ἀγγλία καί ἡ Ἀμερική, πώς αὐτές εἶναι πολύ πιό ἀναπτυγμένες, ἔχουν μεγάλες παραγωγικές δυνάμεις καί βρίσκουν τόν καιρό νά στέλνουν δεκάδες χιλιάδες ἀπό τίς καλύτερες φρέσκες δυνάμεις τους στήν Εὐρώπη γιά νά μετατρέψουν ὅλες τίς μηχανές, ὅλες τίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια σέ μέσα καταστροφῆς. Ὁ πόλεμος θά ἔλθει πάλι καί αὐτό σημαίνει πώς κάθε χρόνος, ἀκόμη περισσότερο ὁ κάθε μήνας φέρνει μιά ἐπέκταση αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ἀπό τόν πόλεμο αὐτό δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἐκτός ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἀπό τόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἀπό τή μετατροπή τοῦ πολέμου ἀνάμεσα στούς καπιταλιστές γιά τά κέρδη τους, γιά τό μοίρασμα τῆς λείας, γιά τό πνίξιμο τῶν μικρῶν χωρῶν, σέ πόλεμο τῶν καταπιεζομένων ἐνάντια στούς καταπιεστές, στό μοναδικό πόλεμο πού στήν ἱστορία συνοδεύει πάντα ὄχι μόνο τίς μεγάλες, ἀλλά καί τίς κάπως σημαντικές ἐπαναστάσεις, στόν πόλεμο πού εἶναι ὁ μόνος νόμιμος καί δίκαιος, ὁ μόνος ἱερός πόλεμος ἀπό τήν ἄποψη τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων, τῶν καταπιεζόμενων, τῶν ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Χωρίς τόν πόλεμο αὐτό δέν μποροῦμε νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική σκλαβιά. Πρέπει νά ἔχουμε σαφή ἀντίληψη γιά τίς καινούργιες συμφορές πού φέρνει ὁ ἐμφύλιος πόλεμος σέ κάθε χώρα. Οἱ συμφορές αὐτές θά εἶναι τόσο πιό βαριές ὅσο πιό πολιτισμένη εἶναι ἡ χώρα. Ἄς φαντα-

στοῦμε μιά χώρα μέ μηχανές, μέ σιδηροδρομικές γραμμές σέ ἕναν ἐμφύλιο πόλεμο πού διακόπτει τή συγκοινωνία ἀνάμεσα στίς διάφορες περιοχές τῆς χώρας. Φανταστεῖτε σέ ποιά κατάσταση θά βρεθοῦν οἱ περιοχές πού δεκαετίες ὁλόκληρες εἶχαν συνηθίσει νά ζοῦν ἀπό τήν ἀνταλλαγή βιομηχανικῶν προϊόντων καί θά καταλάβετε πώς κάθε ἐμφύλιος πόλεμος φέρνει καινούργιες μεγάλες συμφορές πού τίς εἶχαν προβλέψει οἱ μεγαλύτεροι σοσιαλιστές. Οἱ ἰμπεριαλιστές καταδικάζουν τήν ἐργατική τάξη σέ συμφορές, βάσανα καί ἀφανισμό. Στά πρόθυρα τῆς νέας σοσιαλιστικῆς κοινωνίας ὅσο σκληρά, ὅσο μαρτυρικά καί ἄν εἶναι τά βάσανα ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας, γίνεται κάθε μέρα καί πιό καθαρό ὅτι τόν πόλεμο πού ἄρχισαν οἱ ἰμπεριαλιστές δέν θά τόν τελειώσουν αὐτοί οἱ ἰμπεριαλιστές, ἀλλά θά τόν τελειώσουν ἄλλες τάξεις, ἡ ἐργατική τάξη πού σέ ὅλες τίς χῶρες μπαίνει ὅλο καί περισσότερο σέ κίνηση καί νιώθει ὅλο καί μεγαλύτερη ὀργή καί ἀγανάκτηση, ἡ ὁποία ἀνεξάρτητα ἀπό αἰσθήματα καί διαθέσεις, ἐπιβάλλει ἀπό τή δύναμη τῶν πραγμάτων τήν ἀνατροπή τῆς κυριαρχίας τῶν καπιταλιστῶν. Ἐμεῖς στή Ρωσία, σέ μιά στιγμή πού τά δεινά τῆς πείνας γίνονται ἐξαιρετικά αἰσθητά, εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά ζήσουμε μιά περίοδο πού δέν γνώρισε καμιά ἐπανάσταση, ἐνῶ δέν μποροῦμε νά ὑπολογίζουμε στήν ἄμεση βοήθεια τῶν συντρόφων τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ὅλη ἡ δυσκολία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης συνίσταται στό ὅτι γιά τήν ἐπαναστατική ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας ἦταν πολύ πιό εὔκολο νά ἀρχίσει τήν ἐπανάσταση ἀπ'ὅ,τι θά εἶναι γιά τίς ἐργατικές τάξεις τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀλλά μᾶς εἶναι πιό δύσκολο νά τή συνεχίσουμε. Ἐκεῖ, στίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης εἶναι πιό δύσκολο νά ἀρχίσουν τήν ἐπανάσταση, γιατί ἐνάντια στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο στέκει ἡ ἀνώτερη σκέψη τοῦ πολιτισμοῦ καί ἡ ἐργατική τάξη βρίσκεται σέ κατάσταση πολιτισμένης σκλαβιᾶς.

Σ'αὐτό τό διάστημα, ἐξαιτίας ἀκριβῶς τῆς διεθνοῦς μας θέσης, εἴμαστε ἀναγκασμένοι νά περάσουμε μιά περίοδο ἀπίστευτα δύσκολη, καί ἐμεῖς, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν, οἱ ἐργάτες, οἱ συνειδητοί ἐργάτες πρέπει σέ ὅλη τή διαφώτιση καί τήν προπαγάνδα μας, σέ κάθε μας λόγο, σέ κάθε μας σύνθημα, σέ κάθε μας συζήτηση στό ἐργοστάσιο, σέ κάθε συνάντηση μέ τούς ἀγρότες νά τούς ἐξηγοῦμε πώς ἡ συμφορά πού μᾶς βρῆκε εἶναι συμφορά διεθνής, πώς δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος ἀπό αὐτή ἐκτός ἀπό τήν παγκόσμια

ἐπανάσταση. Ἐφόσον πρέπει νά περάσουμε μιά τέτια βασανιστική περίοδο, μένοντας προσωρινά μόνοι, πρέπει νά καταβάλουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις γιά νά ἀντιμετωπίσουμε καρτερικά αὐτή τή δύσκολη περίοδο, ξέροντας πώς στό κάτω-κάτω δέν εἴμαστε μόνοι, πώς οἱ συμφορές πού περνᾶμε ζυγώνουν ἀθόρυβα σέ κάθε χώρα καί πώς καμιά ἀπό αὐτές τίς χῶρες δέν θά βρεῖ διέξοδο, ἄν δέν γίνουν μιά σειρά ἐπαναστάσεις.

Μᾶς ἔπληξε ἡ πείνα στή Ρωσία, πού ἔγινε ὀξύτερη, γιατί ἡ εἰρήνη πού ἐπιβλήθηκε μέ τή βία ἀφαίρεσε ἀπό τή Ρωσία τά πιό σιτοπαραγωγικά καί εὔφορα κυβερνεῖα· ἔγινε ἀκόμη ὀξύτερη, γιατί πλησιάζουμε στό τέλος τῆς παλιᾶς ἐκστρατείας γιά τόν ἐπισιτισμό. Ὡς τήν καινούργια σοδειά, πού ἀναμφισβήτητα θά εἶναι πολύ πλούσια, μᾶς μένουν ἀκόμη μερικές ἑβδομάδες, πού γι᾽αὐτό ἀποτελοῦν τό πιό δύσκολο πέρασμα, καί τό πέρασμα αὐτό πού γενικά εἶναι δύσκολο, ἔγινε πιό δύσκολο, γιατί στή Ρωσία οἱ ἐκμεταλλεύτριες τάξεις τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν πού ἔχουν ἀνατραπεῖ, καταβάλλουν κάθε προσπάθεια, ἐντείνουν ὅλες τους τίς δυνάμεις γιά νά δοκιμάσουν καί πάλι νά ξαναπάρουν τήν ἐξουσία. Ἡ προσπάθειά τους αὐτή εἶναι μιά ἀπό τίς βασικές αἰτίες γιά τίς ὁποῖες ἀκριβῶς τά σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα τῆς Σιβηρίας βρίσκονται τώρα ἀποκομμένα ἀπό ἐμᾶς ἐξαιτίας τῆς ἐξέγερσης τῶν τσεχοσλοβάκων. Ξέρουμε ὅμως πολύ καλά ποιές δυνάμεις ὑποκινοῦν αὐτή τήν ἐξέγερση, ξέρουμε πολύ καλά ὅτι οἱ τσεχοσλοβάκοι στρατιῶτες δηλώνουν στούς ἐκπροσώπους τῶν στρατευμάτων μας καί τῶν ἐργατῶν μας καί τῶν ἀγροτῶν μας πώς δέν θέλουν νά πολεμήσουν ἐνάντια στή Ρωσία καί στή ρωσική Σοβιετική ἐξουσία, πώς θέλουν μόνο νά φτάσουν ὁπλισμένοι στά σύνορα, ἐνῶ ἐπικεφαλῆς τους βρίσκονται οἱ ἴδιοι στρατηγοί, τσιφλικάδες καί καπιταλιστές πού βρίσκονταν καί χθές, πού ἐργάζονται μέ ἀγγλογαλλικό παραδάκι καί ἔχουν τήν ὑποστήριξη τῶν σοσιαλπροδοτῶν τῆς Ρωσίας πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ὅλη αὐτή ἡ παλιοπαρέα ἐκμεταλλεύεται τήν πείνα γιά νά κάνει ἀκόμη μιά προσπάθεια νά ἐπαναφέρει στήν ἐξουσία τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές. Σύντροφοι, ἡ πείρα τῆς ἐπανάστασής μας ἐπιβεβαιώνει τά λόγια πού ξεχωρίζουν πάντα τούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, τόν Μάρξ καί τούς ὀπαδούς του, ἀπό τούς οὐτοπιστές σοσιαλιστές, ἀπό τούς μικροαστούς σοσιαλιστές, ἀπό τούς διανο-

ούμενους σοσιαλιστές, ἀπό τούς ὀνειροπόλους σοσιαλιστές. Οἱ ὀνειροπόλοι διανοούμενοι καί οἱ μικροαστοί σοσιαλιστές πίστευαν, ἴσως πιστεύουν, κάνουν ὄνειρα, ὅτι ὁ σοσιαλισμός θά μπορέσει νά ἐπικρατήσει μέ τήν πειθώ. Ἡ πλειοψηφία τοῦ λαοῦ θά πειστεῖ καί ὅταν πειστεῖ ἡ μειοψηφία θά ὑπακούσει, ἡ πλειοψηφία θά ψηφίσει καί ὁ σοσιαλισμός θά ἐπικρατήσει. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὄχι, ἡ γῆ δέν δημιουργήθηκε καί τόσο ἁρμονικά· οἱ ἐκμεταλλευτές, τά θηρία οἱ τσιφλικάδες, ἡ καπιταλιστική τάξη δέν ὑποχωροῦν μέ τήν πειθώ. Ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐπιβεβαιώνει αὐτό πού εἶδαν ὅλοι — δηλ. ὅτι οἱ ἐκμεταλλευτές προβάλλουν τή μεγαλύτερη ἀντίσταση. Ὅσο πιό ἰσχυρή εἶναι ἡ πίεση τῶν καταπιεζόμενων τάξεων, ὅσο περισσότερο πλησιάζουν στήν κατάργηση κάθε καταπίεσης, κάθε ἐκμετάλλευσης, ὅσο πιό ἀποφασιστική πρωτοβουλία, πιό αὐτοτελή πρωτοβουλία ἀναπτύσσουν οἱ καταπιεζόμενοι ἀγρότες καί οἱ καταπιεζόμενοι ἐργάτες, τόσο πιό λυσσαλέα γίνεται ἡ ἀντίσταση τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Κι᾿ ἐμεῖς ζοῦμε τήν πιό δύσκολη, τήν πιό βασανιστική περίοδο τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό — τήν περίοδο, πού σέ ὅλες τίς χῶρες θά εἶναι ἀναπόφευκτα μακρόχρονη, πολύ μακρόχρονη γιατί, τό ξαναλέω, σέ κάθε ἐπιτυχία τῆς καταπιεζόμενης τάξης οἱ καταπιεστές ἀπαντοῦν μέ νέες καί νέες ἀπόπειρες ἀντίστασης, ἀνατροπῆς τῆς ἐξουσίας τῆς καταπιεζόμενης τάξης. Τήν ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων τήν ὑποστηρίζει ἀνοιχτά ὁ ἀγγλογαλλικός ἰμπεριαλισμός πού ἐφαρμόζει πολιτική ἀνατροπῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, καί αὐτό δείχνει τί ἀξίζει τούτη ἡ ἀντίσταση. Βλέπουμε πόσο ἡ ἀνταρσία αὐτή ἐνισχύεται, φυσιολογικά, ἀπό τήν πείνα. Εἶναι εὐνόητο ὅτι οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων ἔχουν στίς γραμμές τους πάρα πολλούς ἀνθρώπους πού — τό ξέρετε πολύ καλά, ὁ καθένας σας τό βλέπει στό ἐργοστάσιο — δέν εἶναι καί δέν μποροῦν νά εἶναι μορφωμένοι σοσιαλιστές, γιατί εἶναι ἀναγκασμένοι νά ξεθεώνονται στή δουλιά στό ἐργοστάσιο καί δέν ἔχουν οὔτε τόν καιρό, οὔτε τή δυνατότητα νά γίνουν σοσιαλιστές. Εἶναι εὐνόητο ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί χαίρονται ὅταν βλέπουν πώς στή φάμπρικα ἀναδείχνονται ἐργάτες πού ἀποκτοῦν τή δυνατότητα νά ἀρχίσουν νά μαθαίνουν οἱ ἴδιοι τό ἔργο τῆς διεύθυνσης τῶν ἐπιχειρήσεων, δύσκολο, βαρύ ἔργο· σ᾿ αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτα τά λάθη, μά εἶναι ὁ μοναδικός τρόπος γιά νά μπορέσουν οἱ ἐργάτες νά ἐκπληρώσουν ἐπιτέλους τό διαρκή πόθο τους: οἱ

μηχανές, οἱ φάμπρικες, τά ἐργοστάσια, τά καλύτερα σύγχρονα τεχνικά μέσα, οἱ καλύτερες κατακτήσεις τῆς ἀνθρωπότητας νά μή χρησιμεύουν γιά τήν ἐκμετάλλευση, ἀλλά γιά τή βελτίωση τῆς ζωῆς, τήν ἀνακούφιση τῆς ζωῆς τῆς τεράστιας πλειοψηφίας. Ὅταν ὅμως βλέπουν πώς οἱ ἰμπεριαλιστές ληστές ἀπό τή Δύση, ἀπό τό Βορρά καί τήν Ἀνατολή, ἐπωφελοῦνται ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ Ρωσία εἶναι ἀνυπεράσπιστη γιά νά τῆς βγάλουν τήν ψυχή, καί ἐφόσον δέν ξέρουν τί ἐξελίξεις θά παρουσιάσει τό ἐργατικό κίνημα στίς ἄλλες χῶρες, εἶναι ἑπόμενο νά τούς πιάνει ἀπελπισία. Δέν μπορεῖ νά γίνει ἀλλιῶς. Θά ἦταν ἀστεῖο νά περιμένει κανείς καί ἀνοησία νά πιστεύει ὅτι ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία, πού στηρίζεται στήν ἐκμετάλλευση, θά μποροῦσε νά φανεῖ μονομιᾶς ἡ πλήρης συνείδηση τῆς ἀναγκαιότητας τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ἡ κατανόησή του. Αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει. Ἡ συνείδηση αὐτή διαμορφώνεται μόνο στό τέλος καί μόνο μέ τόν ἀγώνα πού θά χρειαστεῖ νά κάνουμε σέ μιά τέτια βασανιστική περίοδο, ὅταν μιά ἐπανάσταση βρέθηκε μπροστά ἀπό τίς ἄλλες, ἐνῶ οἱ ἄλλες δέν βοηθᾶνε, καί ὅταν ἐνσκύπτει ἡ πείνα. Εἶναι φυσικό τά στρώματα τῶν ἐργαζομένων νά τά πιάνει ἀναπόφευκτα ἀπελπισία καί ἀγανάκτηση, νά παρουσιάζεται ἡ διάθεση νά τά μουντζώσουν ὅλα. Καί εἶναι εὐνόητο οἱ ἀντεπαναστάτες, οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές, καί οἱ προστάτες καί οἱ συνεργάτες τους νά ἐκμεταλλεύονται αὐτή τή στιγμή γιά νά ἀσκήσουν ξανά καί ξανά ἰσχυρή πίεση πάνω στή σοσιαλιστική ἐξουσία.

Βλέπουμε ποῦ κατέληξε αὐτό τό πράγμα σέ ὅλες τίς πόλεις, ὅπου δέν ὑπῆρχε ἡ βοήθεια ἀπό τίς ξένες ξιφολόγχες. Ξέρουμε πώς τή Σοβιετική ἐξουσία κατόρθωναν νά τή νικοῦν μόνο τότε, ὅταν οἱ ἄνθρωποι, πού φώναζαν τόσο πολύ γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας καί τόν πατριωτισμό τους, ἔδειχναν τήν καπιταλιστική τους φύση καί ἄρχιζαν νά κλείνουν συμφωνίες σήμερα μέ τίς γερμανικές ξιφολόγχες γιά νά σφάξουν μαζί τούς οὐκρανούς μπολσεβίκους, αὔριο μέ τίς τουρκικές ξιφολόγχες γιά νά ἐπιτεθοῦν ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, μεθαύριο μέ τίς τσεχοσλοβάκικες ξιφολόγχες γιά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά σφάξουν τούς μπολσεβίκους στή Σαμάρα. Μόνο ἡ ξένη βοήθεια, μόνο ἡ βοήθεια τῶν ξένων λογχῶν, μόνο τό ξεπούλημα τῆς Ρωσίας στίς λόγχες τίς ἰαπωνικές, τίς γερμανικές, τίς τουρκικές, μόνο αὐτό ἔδινε ὥς τώρα ἔστω καί ἕνα ἴχνος ἐπιτυχίας στούς ὀπαδούς τοῦ συμβιβασμοῦ μέ τόν καπιταλισμό καί τούς τσιφλικάδες. Ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε πώς ὅταν γινόταν μιά τέτια

ἐξέγερση, πού εἶχε αἰτία τήν πείνα καί τήν ἀπόγνωση τῶν μαζῶν, ὅταν ἡ ἐξέγερση ἀγκάλιαζε ἕνα μέρος, ὅπου δέν μποροῦσαν νά καλέσουν σέ βοήθεια τίς ξένες λόγχες, ὅπως ἔγινε στό Σαράτοφ, στό Κοζλόφ καί στό Ταμπόφ, ἡ ζωή τῆς ἐξουσίας τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν φίλων τους, πού καλύπτονταν μέ τά ὡραῖα συνθήματα τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, ἡ ζωή τῆς ἐξουσίας αὐτῆς μετριοῦνταν μέ τίς μέρες, ἄν ὄχι μέ τίς ὧρες. Ὅσο πιό μακριά βρίσκονταν τά τμήματα τῶν σοβιετικῶν στρατευμάτων ἀπό ἕνα κέντρο, ὅπου ἐπικρατοῦσε προσωρινά ἡ ἀντεπανάσταση, τόσο πιό ἀποφασιστικό ἦταν τό κίνημα ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν πόλεων, τόσο μεγαλύτερη πρωτοβουλία ἀνέπτυσσαν αὐτοί οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες γιά νά τρέξουν σέ βοήθεια τοῦ Σαράτοφ, τῆς Πένζα, τοῦ Κοζλόφ καί νά ἀνατρέψουν ἀμέσως τήν ἐξουσία πού ἐγκαθίδρυσε ἡ ἀντεπανάσταση.

Σύντροφοι, ἄν δεῖτε αὐτά τά γεγονότα κάτω ἀπό τό πρίσμα τῶν ὅσων συντελοῦνται στήν παγκόσμια ἱστορία, ἄν θυμηθεῖτε πώς τό καθῆκον σας — τό κοινό μας καθῆκον — εἶναι νά ξεκαθαρίσουμε μέσα μας καί νά προσπαθήσουμε νά τό ξεκαθαρίσουμε καί στίς μάζες, ὅτι οἱ μεγάλες αὐτές συμφορές δέν μᾶς βρῆκαν τυχαῖα, ἀλλά ὀφείλονται πρῶτα-πρῶτα στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί στή λυσσασμένη ἀντίσταση τῶν τσιφλικάδων, τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἐκμεταλλευτῶν, ἄν ξεκαθαρίσουμε μέσα μας αὐτό τό πράγμα, τότε μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε πώς ἡ συνείδηση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας, ὅσο δύσκολο καί ἄν εἶναι αὐτό, θά διεισδύσει ὅλο καί περισσότερο στίς πλατιές μάζες καί θά κατορθώσουμε νά ὀργανώσουμε τήν πειθαρχία, νά νικήσουμε τό πνεῦμα τῆς ἀπειθαρχίας στά ἐργοστάσιά μας καί νά βοηθήσουμε τό λαό νά περάσει αὐτή τή βασανιστική περίοδο, τήν ἐξαιρετικά δύσκολη πού θά διαρκέσει ἴσως ἕνα, ἴσως δυό μῆνες, ἴσως μερικές ἑβδομάδες πού μένουν ὥς τήν καινούργια σοδειά.

Ξέρετε τώρα ὅτι ἐδῶ σέ μᾶς στή Ρωσία, λόγω τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἐξέγερσης τῶν τσεχοσλοβάκων, πού μᾶς ἀπέκοψε ἀπό τή Σιβηρία, λόγω τοῦ διαρκοῦς ἀναβρασμοῦ, πού ὑπάρχει στό Νότο, λόγω τοῦ πολέμου ἡ κατάσταση εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη, εἶναι εὐνόητο ὅμως ὅτι ὅσο πιό δύσκολη εἶναι ἡ κατάσταση τῆς χώρας μας πού τή σφίγγει ἡ πείνα, τόσο πιό ἀποφασιστικά, τόσο πιό σταθερά πρέπει νά εἶναι τά μέτρα μας γιά τήν καταπολέμηση αὐτῆς τῆς πείνας. Τό βασικό μέτρο πάλης εἶναι ἡ ἐπιβολή τοῦ μονο-

πωλίου σιτηρῶν. Σχετικά μ'αὐτό τό ζήτημα ξέρετε ὅλοι σας πολύ καλά καί τό διαπιστώνετε γύρω σας μέ τήν πείρα, πόσο οἱ κουλάκοι, οἱ πλούσιοι φωνάζουν σέ κάθε τους βῆμα ἐνάντια στό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν. Εἶναι εὐνόητο, γιατί ἐκεῖ ὅπου κατάργησαν προσωρινά τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, ὅπως ἔκανε ὁ Σκοροπάντσκι στό Κίεβο, ἐκεῖ ἀποδείχτηκε ὅτι ἡ κερδοσκοπία παίρνει πρωτοφανεῖς διαστάσεις, ἐκεῖ οἱ τιμές γιά ἕνα πούτι σιτηρά φτάνουν τά 200 ρούβλια. Εἶναι εὐνόητο πώς, ὅταν δέν ὑπάρχει ἕνα προϊόν πού χωρίς αὐτό δέν μπορεῖς νά ζήσεις, κάθε κάτοχος τοῦ προϊόντος αὐτοῦ μπορεῖ νά γίνει πλούσιος, ἐνῶ οἱ τιμές φτάνουν σέ δυσθεώρητα ὕψη. Εἶναι εὐνόητο πώς ἡ φρίκη, ὁ πανικός μπροστά στή λιμοκτονία, κάνουν τίς τιμές νά ἀνεβαίνουν σέ δυσθεώρητα ὕψη, καί στό Κίεβο ἀναγκάστηκαν νά σκεφθοῦν νά ἐπαναφέρουν τό μονοπώλιο. Στή χώρα μας ἀπό καιρό, ἀκόμη πρίν ἀπό τούς μπολσεβίκους, ἡ κυβέρνηση, παρόλο πού ἡ Ρωσία εἶναι πλούσια σέ σιτηρά, ὑποχρεώθηκε νά πειστεῖ ὅτι τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν εἶναι ἀπαραίτητο. Ἐνάντια σ'αὐτό τό μονοπώλιο μποροῦν νά τάσσονται μόνο ἄνθρωποι ἤ ἐντελῶς ἀγράμματοι, ἤ πουλημένοι ἄμεσα στά συμφέροντα τῆς χρηματοσακούλας. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ὅταν ὅμως, σύντροφοι, μιλᾶμε γιά τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, πρέπει νά σκεπτόμαστε πόσο τεράστιες δυσκολίες στήν πραγματοποίησή του κρύβουν αὐτές οἱ λέξεις. Εἶναι εὔκολο νά πεῖς: μονοπώλιο σιτηρῶν, πρέπει ὅμως νά σκεφτεῖς τί σημαίνει αὐτό. Αὐτό σημαίνει πώς ὅλα τά πλεονάσματα σιτηρῶν ἀνήκουν στό κράτος, αὐτό σημαίνει πώς κάθε πούτι σιτηρῶν πού δέν χρειάζεται στό νοικοκυριό τοῦ ἀγρότη, πού δέν χρειάζεται γιά τή συντήρηση τῆς οἰκογένειάς του καί τῶν ζώων του, πού δέν τοῦ χρειάζεται γιά τή σπορά — πώς κάθε περίσσιο πούτι σιτηρῶν πρέπει νά συγκεντρώνεται στά χέρια τοῦ κράτους. Πῶς θά γίνει αὐτό; Πρέπει τό κράτος νά καθορίσει τίς τιμές, πρέπει κάθε περίσσιο πούτι σιτηρῶν νά βρεθεῖ καί νά μεταφερθεῖ. Πῶς νά ἀποκτήσει ὁ ἀγρότης, πού οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές ἐπί αἰῶνες ἄμβλυναν τή συνείδησή του, τόν λήστευαν, τόν ξυλοκοποῦσαν μέχρι ἀποβλάκωσης χωρίς νά τόν ἀφήνουν ποτέ νά χορτάσει ψωμί — πῶς νά ἀποκτήσει μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες ἤ σέ μερικούς μῆνες συνείδηση τοῦ τί εἶναι τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν· πῶς μπορεῖ νά ἐμφανιστεῖ ἡ συνείδηση σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, πού τό κράτος ὥς τά

σήμερα τούς ἔτρεφε μόνο μέ τήν καταπίεση, μόνο μέ τή βία, μόνο μέ τή ληστεία καί τό πλιάτσικο ἀπομέρους τῶν ὑπαλλήλων, σ'αὐτούς τούς ἀγρότες, τούς παραπεταμένους στά βάθη τῆς ὑπαίθρου, καταδικασμένους ἐκεῖ σέ ἀφανισμό· πῶς νά ξέρουν τί θά πεῖ ἐργατοαγροτική ἐξουσία, πῶς νά ξέρουν ὅτι ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τῆς φτωχολογιᾶς, ὅτι τά σιτηρά πού περισσεύουν καί δέν ἔχουν περάσει στά χέρια τοῦ κράτους, ὅταν μένουν στά χέρια τοῦ κατόχου του, ἐκεῖνος πού τά κρατᾶ εἶναι ληστής, ἐκμεταλλευτής, ὑπαίτιος γιά τή μαρτυρική πείνα τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας κτλ.; Πῶς νά τό ξέρει ὅταν ὥς τά τώρα τόν κρατοῦσαν στήν ἀμάθεια, ὅταν στό χωριό ἡ δουλιά του ἦταν μόνο νά πουλᾶ σιτηρά· πῶς νά ἀποκτήσει αὐτή τή συνείδηση; Δέν εἶναι παράξενο, πώς ὅταν τοποθετήσουμε τό πρόβλημα αὐτό πιό κοντά στή ζωή, ὅταν προσέξουμε καλά τή ζωή, τότε θά ὀρθωθεῖ μπροστά μας σέ ὅλη της τήν ἔκταση ἡ ἀφάνταστη δυσκολία πού παρουσιάζει ἕνα καθῆκον, σάν τό καθῆκον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν σέ μιά χώρα, ὅπου ὁ τσαρισμός καί οἱ τσιφλικάδες κρατοῦσαν τήν πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν στό σκοτάδι, σέ μιά χώρα ἀγροτιᾶς πού γιά πρώτη χρονιά ὕστερα ἀπό πολλούς αἰῶνες ἔσπειρε σιτηρά σέ δική της γῆ. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ὅσο ὅμως μεγαλύτερη εἶναι αὐτή ἡ δυσκολία, ὅσο μεγαλύτερη γίνεται, ὅταν ἐξετάζουμε προσεκτικά τό ζήτημα καί ἐμβαθύνουμε σ'αὐτό, τόσο πιό καθαρά πρέπει νά ποῦμε στόν ἑαυτό μας αὐτό πού λέγαμε πάντα, ὅτι δηλ. ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν πρέπει νά εἶναι ἔργο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν. Ἐμεῖς λέγαμε πάντα: ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζομένων ἀπό τήν καταπίεση δέν μπορεῖ νά ἔλθει ἀπ'ἔξω· πρέπει οἱ ἴδιοι οἱ ἐργαζόμενοι μέ τήν πάλη τους, μέ τό κίνημά τους, μέ τή διαφωτιστική δουλιά τους νά μάθουν νά ἐκπληρώνουν τό νέο ἱστορικό καθῆκον, καί ὅσο πιό δύσκολο, ὅσο πιό μεγάλο, ὅσο πιό ὑπεύθυνο εἶναι τό νέο ἱστορικό καθῆκον, τόσο περισσότερα ἑκατομμύρια ἄνθρωποι πρέπει νά τραβηχτοῦν σέ αὐτοτελή συμμετοχή στήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων. Γιά νά πουλήσεις σιτηρά σέ ὁποιονδήποτε ἔμπορο, σέ ὁποιονδήποτε μικρέμπορο δέν χρειάζεται καμιά συνείδηση, καμιά ὀργάνωση. Γι'αὐτό χρειάζεται νά ζεῖς ἔτσι, ὅπως σοῦ παράγγειλε νά ζεῖς ἡ ἀστική τάξη: πρέπει νά εἶσαι ἁπλῶς ἕνας ὑπάκουος σκλάβος, νά φαντάζεσαι καί νά παραδέχεσαι ὅτι ὁ κόσμος εἶναι θαυμάσιος ἔτσι, ὅπως τόν ἔφτιαξε ἡ

ἀστική τάξη. Γιά νά νικήσεις ὅμως αὐτό τό καπιταλιστικό χάος, γιά νά ἐφαρμόσεις τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, γιά νά πετύχεις ὥστε κάθε πλεόνασμα, κάθε περίσσιο πούτι σιτηρῶν νά ἀνήκει στό κράτος, χρειάζεται ἡ μακρόχρονη, δύσκολη, ἐπίμονη ὀργανωτική δουλιά ὄχι τῶν ὀργανωτῶν, ὄχι τῶν διαφωτιστῶν, ἀλλά τῶν ἴδιων τῶν μαζῶν.

Τέτιοι ἄνθρωποι ὑπάρχουν στό ρωσικό χωριό· ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν εἶναι φτωχότατοι καί φτωχοί ἀγρότες πού δέν μποροῦν νά ἐμπορεύονται τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν, τά περισσεύματα τῶν σιτηρῶν καί νά μετατρέπονται σέ ληστές πού κρατοῦν στά χέρια τους ἴσως καί ἑκατοντάδες πούτια σιτηρά, ὅταν ὁ ἄλλος πεινάει. Τώρα ἡ κατάσταση εἶναι τέτια πού ὁ κάθε ἀγρότης αὐτοκαλεῖται ἴσως ἐργαζόμενος ἀγρότης — αὐτή τή λέξη ὁρισμένοι τήν ἀγαποῦν πολύ — δέν μπορεῖτε ὅμως νά ὀνομάσετε ἐργαζόμενο ἀγρότη αὐτόν πού συγκέντρωσε μέ τήν ἐργασία του ἑκατοντάδες πούτια σιτηρά, ἔστω καί χωρίς νά χρησιμοποιήσει μισθωτή ἐργασία, πού τώρα ἴσως βλέπει, πώς, ἄν κρατήσει αὐτά τά ἑκατοντάδες πούτια, μπορεῖ νά τά πουλήσει ὄχι 6 ρούβλια τό πούτι, ἀλλά νά τά πουλήσει στούς κερδοσκόπους ἤ στό βασανισμένο καί τυραννισμένο ἀπό τήν πείνα ἐργάτη τῆς πόλης πού ἦλθε μέ τήν πεινασμένη οἰκογένειά του καί θά πληρώσει 200 ρούβλια γιά ἕνα πούτι — τέτιος ἀγρότης, ὁ ὁποῖος κρύβει ἑκατοντάδες πούτια, πού τά κρατάει γιά νά ἀνεβάσει τίς τιμές καί νά πάρει ἔστω καί 100 ρούβλια τό πούτι, μετατρέπεται σέ ἐκμεταλλευτή χειρότερο ἀπό ληστή. Τί πρέπει νά κάνουμε μέσα σέ μιά τέτια κατάσταση, σέ ποιόν μπορεῖ νά στηριχτοῦμε στήν πάλη μας; Ξέρουμε πώς ἡ σοβιετική ἐπανάσταση καί ἡ Σοβιετική ἐξουσία διαφέρει ἀπό τίς ἄλλες ἐπαναστάσεις καί ἀπό τήν ἄλλη ἐξουσία, γιατί ὄχι μόνο ἀνάτρεψε τήν ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ὄχι μόνο γκρέμισε τό φεουδαρχικό, ἀπολυταρχικό κράτος, ἀλλά καί κάτι παραπάνω: οἱ μάζες ξεσηκώθηκαν ἐνάντια στούς λογῆς-λογῆς ὑπαλλήλους, δημιούργησαν ἕνα καινούργιο κράτος, ὅπου ἡ ἐξουσία πρέπει, νά ἀνήκει στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες, καί ὄχι μόνο πρέπει, ἀλλά ἀνήκει κιόλας. Στό κράτος αὐτό δέν ὑπάρχουν ἀστυνομία καί ὑπάλληλοι, δέν ὑπάρχει οὔτε μόνιμος στρατός ἐπί πολλά χρόνια κλεισμένος στούς στρατῶνες, ἀπομονωμένος ἀπό τό λαό καί ἐκπαιδευμένος γιά νά πυροβολεῖ ἐνάντια στό λαό.

Ἐμεῖς ἐξοπλίζουμε τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες πού πρέπει νά μάθουν τή στρατιωτική τέχνη. Ὑπάρχουν τμή-

ματα πού ὑποκύπτουν στόν πειρασμό καί στά ἁμαρτήματα καί στά ἐγκλήματα, γιατί δέν τούς χωρίζουν σινικά τείχη ἀπό τόν κόσμο τῆς καταπίεσης, ἀπό τόν κόσμο τῆς πείνας, ὅπου ὁ χορτάτος θέλει νά πλουτίσει καί ἀπό τή χορτασιά του. Γι'αὐτό βλέπουμε παντοῦ τό φαινόμενο, τμήματα συνειδητῶν ἐργατῶν πού ξεκινοῦν ἀπό τήν Πετρούπολη καί τή Μόσχα, νά παραστρατοῦν συχνά ἐκεῖ πού ὑπηρετοῦν, νά μετατρέπονται σέ ἐγκληματίες. Καί βλέπουμε πώς ἡ ἀστική τάξη χτυπάει παλαμάκια καί γεμίζει τίς στῆλες τοῦ πουλημένου Τύπου της μέ κάθε εἶδος ἐκφοβισμούς τοῦ λαοῦ: κοιτάξτε τί χάλια ἔχουν τά τμήματά σας, πόσο καλύτερα ἦταν τά τμήματα τῶν ἰδιωτῶν καπιταλιστῶν!

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, κύριοι ἀστοί! Ὄχι, δέν μᾶς τρομάζετε! Ξέρετε πολύ καλά πώς τά δεινά καί οἱ πληγές πού ἄφησε ὁ καπιταλιστικός κόσμος δέν γιατρεύονται μονομιᾶς. Ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε πώς ἡ γιατριά θά ἔλθει μόνο μέ τήν πάλη, πώς κάθε τέτια περίπτωση ἐμεῖς θά τήν προβάλλουμε ὄχι ἀπό μνησικακία, οὔτε γιά νά ὑποστηρίξουμε τά ἀντεπαναστατικά τεχνάσματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν καντέτων, ἀλλά γιά νά διδάξουμε τίς πλατύτερες λαϊκές μάζες. Μιά καί τά τμήματά μας δέν ἐκπληρώνουν τόν προορισμό τους, δόστε μας πιό συνειδητά τμήματα πού νά περιλαμβάνουν περισσότερους ἐργάτες ἀφοσιωμένους στήν τάξη τους, ἔτσι πού ὁ ἀριθμός τους νά ξεπερνάει πολλές φορές τόν ἀριθμό ἐκείνων πού ὑπόκυψαν στόν πειρασμό. Αὐτούς πρέπει νά τούς ὀργανώσουμε, πρέπει νά τούς διαφωτίσουμε· γύρω ἀπό κάθε συνειδητό ἐργάτη πρέπει νά συγκεντρώσουμε τούς μή συνειδητούς ἐργαζόμενους, τούς ἐκμεταλλευόμενους καί πεινασμένους. Πρέπει νά ξεσηκώσουμε τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, πρέπει νά τή διαφωτίσουμε, πρέπει νά τῆς δείξουμε πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία θά δόσει καί θά κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιά νά τή βοηθήσει, μέ ἀποκλειστικό σκοπό νά πραγματοποιηθεῖ τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν.

Καί νά πού φτάσαμε τώρα σ'αὐτό τό καθῆκον, καί νά πού ἔβαλε ἡ Σοβιετική ἐξουσία καθαρά αὐτά τά ζητήματα καί εἶπε: σύντροφοι ἐργάτες, ὀργανωθεῖτε, ἑνῶστε τίς δυνάμεις τοῦ ἐπισιτισμοῦ, παλέψτε ἐνάντια σέ κάθε περίπτωση πού τά τμήματα αὐτά δέν βρίσκονται στό ὕψος τῆς ἀποστολῆς τους, ὀργανωθεῖτε πιό γερά καί διορθώνετε τίς ἀδυναμίες σας, συγκεντρῶστε γύρω σας τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. Οἱ κουλάκοι ξέρουν πώς, ὅταν ὁ ἀντίπαλος δέν ἐπιτίθεται μόνο μέ τήν προπαγάνδα, μόνο μέ λόγια καί φράσεις, ἀλλά

μέ τήν όργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, πλησιάζει ή τελευταία τους ὥρα. Ἂν τήν ὀργανώσουμε θά νικήσουμε τούς κουλάκους. Οί κουλάκοι ξέρουν πώς ἐδῶ πλησιάζει ή στιγμή τῆς πιό ἀποφασιστικῆς, τῆς ὕστατης, τῆς πιό σκληρῆς πάλης γιά τό σοσιαλισμό. Φαινομενικά ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη μόνο γιά τά σιτηρά· στήν πραγματικότητα ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη γιά τό σοσιαλισμό. Ἂν οἱ ἐργάτες μάθουν νά ἐκπληρώνουν αὐτοτελῶς τέτια καθήκοντα—κανένας δέν πρόκειται νά τούς βοηθήσει—ἄν μάθουν νά συγκεντρώνουν γύρω τους τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, τότε θά ἔχουμε καί νίκη καί σιτηρά, καί σωστή διανομή τοῦ ψωμιοῦ, ἀκόμη καί σωστό καταμερισμό τῆς ἐργασίας, γιατί μοιράζοντας σωστά τό ψωμί θά κυριαρχήσουμε σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ἐργασίας, σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς βιομηχανίας.

Οἱ κουλάκοι, προβλέποντας αὐτό τό πράγμα, προσπάθησαν ἐπανειλημμένα νά ἐξαγοράσουν τή φτωχολογιά. Ξέρουν πώς πρέπει νά πουλήσουν στό κράτος τά σιτηρά πρός 6 ρούβλια: αὐτοί πουλᾶνε τό σιτάρι στό γείτονά τους, τόν ἐξαθλιωμένο ἀγρότη, μέ 3 ρούβλια καί τοῦ λένε: «Μπορεῖς νά πᾶς στούς κερδοσκόπους καί νά τό πουλήσεις 40 ρούβλια· ἔχουμε κοινά συμφέροντα· πρέπει νά εἴμαστε μαζί ἐνάντια στό κράτος πού μᾶς ληστεύει· θέλουν νά μᾶς δόσουν 6 ρούβλια τό πούτι, ἐσύ πάρε τρία πούτια καί μπορεῖς νά κερδίσεις 60 ρούβλια, πόσα ὅμως θά κερδίσω ἐγώ—αὐτό δέν χρειάζεται νά τό ξέρεις, αὐτό εἶναι δική μου δουλιά».

Ξέρω πώς πάνω σ'αὐτή τή βάση πολλές φορές τυχαίνει νά φτάσουν τά πράγματα ὥς τήν ἔνοπλη σύγκρουση ἀγροτῶν, καί γι'αὐτό γελᾶνε μέ χαιρεκακία οἱ ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί καταβάλλουν κάθε προσπάθεια γιά νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἐμεῖς ὅμως λέμε: αὐτό γίνεται, γιατί ἔφυγαν τμήματα μέ ἀνθρώπους ὄχι ἀρκετά συνειδητούς, ἀλλά ὅσο πιό πολλά ἦταν τά τμήματα, τόσο πιό συχνά παρατηροῦνταν περιπτώσεις—καί παρατηρήθηκαν ἐπανειλημμένα—πού τά σιτηρά τά ἔδιναν χωρίς νά χρησιμοποιηθεῖ καμιά φορά βία, γιατί οἱ συνειδητοί ἐργάτες ἐφιστοῦν τήν προσοχή στό γεγονός ὅτι δέν χρησιμοποιοῦν βία, ὅτι ἡ βασική τους δύναμη βρίσκεται στό ὅτι εἶναι ἐκπρόσωποι τῆς ὀργανωμένης, τῆς φωτισμένης φτωχολογιᾶς, ἐνῶ στό χωριό ὑπάρχει πολύ σκοτάδι, πολλή φτωχολογιά ἀδιαφώτιστη. Ἂν ξέρεις νά τήν πλησιάσεις, ἄν τῆς μιλήσεις μέ γλώσσα ἁπλή καί ὄχι τοῦ βιβλίου, ἄν τῆς ἐξηγήσεις ἀνθρωπινά ὅτι στήν Πετρούπολη, στή Μόσχα, σέ

δεκάδες νομούς, δεκάδες χιλιάδες ρῶσοι ἀγρότες καί ἐργάτες πεινοῦν καί φτάνουν στόν ἐξανθηματικό τύφο, στήν πείνα, στό θάνατο, ὅτι οἱ πλούσιοι κρατᾶνε παράνομα τά σιτηρά, κερδοσκοποῦν μέ τήν πείνα τοῦ λαοῦ, τότε θά κατορθώσεις νά ὀργανώσεις τή φτωχολογιά, θά καταφέρεις ὥστε τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν νά συγκεντρωθοῦν καί ἡ δουλιά αὐτή θά γίνεται ὄχι μέ τή βία, ἀλλά μέ τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Εἶχα πολλές φορές τήν εὐκαιρία νά μάθω τί γίνεται ἐνάντια στούς κουλάκους τοῦ χωριοῦ ἀπό ἐκθέσεις συντρόφων πού πηγαίνουν στά χωριά μέ τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ καί παλεύουν ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση. Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά ἀναφέρω ἕνα παράδειγμα πού εἶναι πολύ ζωντανό στή μνήμη μου, γιατί ἄκουσα χθές τί ἔγινε στό νομό Ἐλέτς[166]. Ἐκεῖ, χάρη στήν ὀργανωτική δουλιά τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν, χάρη στό ὅτι βρέθηκαν ἐκεῖ ἀρκετοί συνειδητοί ἐργάτες καί φτωχοί ἀγρότες, μπόρεσε νά ἑδραιωθεῖ ἡ ἐξουσία τῆς φτωχολογιᾶς. Ὅταν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ νομοῦ Ἐλέτς μοῦ παρουσίασαν γιά πρώτη φορά μιά ἔκθεση, δέν τούς πίστεψα, σκέφτηκα πώς τά παραλένε, ὁρισμένοι ὅμως σύντροφοι, σταλμένοι εἰδικά ἀπό τή Μόσχα σέ ἄλλα κυβερνεῖα, μέ βεβαίωσαν πώς ἀξίζει νά χαιρετίσουμε τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὀργάνωσαν τή δουλιά τους στό νομό Ἐλέτς, μέ βεβαίωσαν πώς στή Ρωσία ὑπάρχουν ἐπαρχίες, ὅπου τά τοπικά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν βρέθηκαν στό ὕψος τῶν καθηκόντων, κατόρθωσαν νά ἀπομακρύνουν ἐντελῶς τούς κουλάκους καί τούς ἐκμεταλλευτές ἀπό τά Σοβιέτ καί νά ὀργανώσουν τούς ἐργαζόμενους, νά ὀργανώσουν τή φτωχολογιά. Ὅποιος χρησιμοποιεῖ τά πλούτη του γιά νά κερδίζει, ἄς διωχτεῖ ἀπό τά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ὅταν ἔδιωξαν τούς κουλάκους, πῆγαν στήν πόλη Ἐλέτς, ἐμπορική πόλη, καί ἐκεῖ δέν περίμεναν τό διάταγμα γιά νά ἐφαρμόσουν τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, ἀλλά θυμήθηκαν πώς τά Σοβιέτ εἶναι ἐξουσία πού βρίσκεται κοντά στό λαό, πώς ὁ καθένας ὀφείλει, ἄν εἶναι ἐπαναστάτης, ἄν εἶναι σοσιαλιστής καί πραγματικά μέ τό μέρος τῶν ἐργαζομένων, νά δρᾶ γρήγορα καί ἀποφασιστικά. Ὀργάνωσαν ὅλους τούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες καί συγκρότησαν τόσα πολλά τμήματα, ὥστε ἔγιναν ἔρευνες σέ ὅλο τό Ἐλέτς· ἄφηναν νά μποῦν στά σπίτια μόνο οἱ ἔμπιστοι καί οἱ ὑπεύθυνοι καθοδηγητές τῶν τμημάτων· δέν ἄφηναν κανένα ἄτομο γιά τό ὁποῖο δέν ἦταν σίγουροι, γιατί ἤξεραν πώς πολλές φορές ὑπάρχουν ταλαντεύσεις, γιατί ἤξεραν πώς τίποτε δέν θά στιγ-

ματίσει τόσο τή Σοβιετική ἐξουσία, ὅσο αὐτές οἱ περιπτώσεις ληστείας ἀπό ὁρισμένους ἐκπροσώπους καί ἀνάξιους ὑπηρέτες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τά κατάφεραν νά συγκεντρώσουν τεράστια πλεονάσματα σιτηρῶν—ἔτσι πού στήν ἐμπορική πόλη 'Ελέτς δέν ἔμεινε οὔτε ἕνα σπίτι, ὅπου ἡ ἀστική τάξη θά μποροῦσε νά κερδίζει ἀπό τήν κερδοσκοπία.

Ξέρω, βέβαια, πώς· σέ μιά μικρή πόλη αὐτό μπορεῖ νά γίνει πολύ πιό εὔκολα, παρά σέ μιά πόλη σάν τή Μόσχα, δέν πρέπει ὅμως νά ξεχνᾶμε καί τό γεγονός ὅτι τέτια προλεταριακή δύναμη σάν κι'αὐτή πού ὑπάρχει στή Μόσχα, δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει σέ καμιά πρωτεύουσα νομοῦ.

Νά, στό Ταμπόφ τελευταῖα νίκησε ἡ ἀντεπανάσταση γιά μερικές ὧρες· ἔβγαλε μάλιστα καί ἕνα φύλλο μιᾶς μενσεβίκικης καί δεξιοεσέρικης ἐφημερίδας πού ζητοῦσε τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τήν ἀνατροπή τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί βεβαίωνε ὅτι ἡ νίκη τῆς νέας ἐξουσίας εἶναι πολύ σταθερή. Αὐτό ὅμως βάσταξε ὥσπου νά ἔλθουν ἀπό τό νομό οἱ κόκκινοι στρατιῶτες καί οἱ ἀγρότες καί νά διώξουν μέσα σέ μιά μέρα αὐτή τή νέα, τή «σταθερή» ἐξουσία πού στηριζόταν δῆθεν στή Συντακτική Συνέλευση. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Τό ἴδιο ἔγινε, σύντροφοι, καί στούς ἄλλους νομούς τοῦ κυβερνείου Ταμπόφ, κυβερνείου μέ τεράστια ἔκταση. Οἱ βόρειοι νομοί του συνορεύουν μέ τή μή γεωργική ζώνη, οἱ νότιοι νομοί του εἶναι ἐξαιρετικά εὔποροι· ἐκεῖ ἡ σοδειά εἶναι πολύ μεγάλη. 'Εκεῖ ὑπάρχουν πολλοί ἀγρότες πού ἔχουν πλεονάσματα σιτηρῶν, καί ἐκεῖ πρέπει νά ξέρεις νά ἐνεργεῖς μέ ἐξαιρετική δραστηριότητα, μέ ἐξαιρετικά σταθερή καί ξεκάθαρη συνείδηση, γιά νά στηριχτεῖς στούς φτωχούς ἀγρότες, γιά νά καταβάλεις τούς κουλάκους. 'Εκεῖ οἱ κουλάκοι νιώθουν μίσος ἐνάντια σέ κάθε ἐργατική καί ἀγροτική ἐξουσία, ἐκεῖ θά χρειαστεῖ νά περιμένουν νά ἔλθουν σέ βοήθειά τους οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας πού, στηριζόμενοι κάθε φορά στό ὅπλο τῆς ὀργάνωσής τους, διώχνουν τούς κουλάκους ἀπό τά Σοβιέτ, ὀργανώνουν τή φτωχολογιά καί ἀποκτοῦν, μαζί μέ τή ντόπια ἀγροτιά, τήν πείρα τῆς πάλης γιά τό κρατικό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, τήν πείρα τῆς ὀργάνωσης τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ καί τῶν ἐργαζομένων τῆς πόλης, μιᾶς ὀργάνωσης πού θά μᾶς δόσει τήν ὁλοκληρωτική τελική νίκη. Κι'ἐδῶ, σύντροφοι, θέλησα νά σᾶς δείξω μ'αὐτά τά παραδείγματα πῶς ἔχουν τά πράγματα στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, γιατί νομίζω ὅτι ἀπό τήν ἄποψη

τῶν ἐργαζομένων ὁ χαρακτηρισμός τῆς πάλης γιά τά σιτηρά ἐνάντια στούς κουλάκους, παρουσιάζει σπουδαιότητα γιά μᾶς, γιά τούς ἐργάτες, γιά τό συνειδητό προλεταριάτο ὄχι τόσο μέ τά διάφορα ἀριθμητικά στοιχεῖα τῶν ὑπολογισμῶν, πού δείχνουν πόσα ἑκατομμύρια πούτια μπορεῖ νά πάρουμε. Αὐτό τό ζήτημα πρέπει νά τό ἀφήσω γιά ἕναν εἰδικό στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ· ἐγώ πρέπει νά πῶ ὅτι, ἄν κατορθώναμε νά πάρουμε τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν ἀπό τά κυβερνεῖα ἐκεῖνα πού συνορεύουν μέ τή μή γεωργική ζώνη τῆς Μόσχας καί ἀπό τή σιτοπαραγωγική Σιβηρία, ἀκόμη καί τώρα, αὐτές τίς δύσκολες ἑβδομάδες, πού μᾶς μένουν ὥς τήν καινούργια σοδειά, θά βρίσκαμε ἀρκετά σιτηρά γιά νά σώσουμε τά πεινασμένα μή γεωργικά κυβερνεῖα ἀπό τή λιμοκτονία. Γι'αὐτό χρειάζεται νά ὀργανώσουμε ἀκόμη πιό πολλούς συνειδητούς πρωτοπόρους ἐργάτες. Αὐτό εἶναι τό βασικό δίδαγμα ἀπό ὅλες τίς προηγούμενες ἐπαναστάσεις, αὐτό εἶναι τό βασικό δίδαγμα καί ἀπό τήν ἐπανάστασή μας. Ὅσο πιό μεγάλη θά εἶναι ἡ ὀργάνωση, ὅσο πιό πλατιά θά ἐμφανίζεται, ὅσο πιό καλά θά μπορέσουν νά καταλάβουν οἱ ἐργάτες στά ἐργοστάσια καί στίς φάμπρικες ὅτι ἡ δύναμή τους βρίσκεται μόνο στήν ὀργάνωση αὐτῶν τῶν ἴδιων καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, τόσο πιό σίγουρη θά εἶναι ἡ ὑπόθεση τῆς πάλης ἐνάντια στήν πείνα, καί ἡ ὑπόθεση τῆς πάλης γιά τό σοσιαλισμό, γιατί, τό ξαναλέω, τό καθῆκον μας δέν εἶναι νά ἐπινοήσουμε κάποια νέα ἐξουσία, ἀλλά νά ξεσηκώσουμε, νά διαφωτίσουμε, νά ὀργανώσουμε γιά αὐτοτελή δράση κάθε ἐκπρόσωπο τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς καί στό πιό ἀπομακρυσμένο χωριό. Δέν εἶναι δύσκολο γιά μερικούς συνειδητούς ἐργάτες τῆς πόλης, τῆς Πετρούπολης ἤ τῆς Μόσχας, νά ἐξηγήσουν, ἀκόμη καί στό πιό ἀπομακρυσμένο χωριό, πώς δέν εἶναι σωστό νά κατακρατοῦν τά σιτηρά, νά κερδοσκοποῦν μ'αὐτά, νά τά χρησιμοποιοῦν γιά νά βγάλουν ρακί, ὅταν ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄτομα χάνονται στή Μόσχα. Γιά νά τό πετύχουμε αὐτό πρέπει ἐσεῖς, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, ἐσεῖς σύντροφοι, ἰδιαίτερα οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν πιό διαφορετικῶν ἐπαγγελμάτων καί ἐργοστασίων, νά τό χωνέψετε καλά καί νά τό ξεκαθαρίσετε καλά μέσα σας, πώς κανένας δέν πρόκειται νά σᾶς βοηθήσει, πώς ἀπό τήν ἄλλη τάξη δέν θά σᾶς ἔλθουν βοηθοί, ἀλλά ἐχθροί, πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν ἔχει στήν ὑπηρεσία της ἀφοσιωμένη διανόηση. Ἡ διανόηση βάζει τήν πείρα καί τίς γνώσεις της—τήν ἀνώτερη ἀνθρώπινη ἀξία—

στήν ὑπηρεσία τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί χρησιμοποιεῖ τά πάντα γιά νά μᾶς κάνει πιό δύσκολη τή νίκη ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές· θά καταφέρει νά κάνει νά πεθάνουν ἀπό τήν πείνα ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄνθρωποι, δέν θά σπάσει ὅμως τήν ἀντίσταση τῶν ἐργαζομένων. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε κανένα, ἐκτός ἀπό τήν τάξη ἐκείνη πού μαζί της κάναμε τήν ἐπανάσταση καί μαζί της θά ἀντιμετωπίσουμε τίς πολύ μεγάλες δυσκολίες πού μᾶς περιμένουν, τήν πιό δύσκολη περίοδο—αὐτό εἶναι τό ἐργοστασιακό προλεταριάτο, τό προλεταριάτο τῆς πόλης καί τό προλεταριάτο τοῦ χωριοῦ, πού μιλᾶνε μεταξύ τους μιά γλώσσα πού τήν καταλαβαίνουν καί οἱ δυό, καί πού θά μπορέσουν νά νικήσουν καί στήν πόλη καί στό χωριό τούς κάθε λογῆς ἐχθρούς—τούς κουλάκους καί τούς πλούσιους.

Ἀλλά, γιά νά τό κάνουμε αὐτό πρέπει νά θυμόμαστε πόσο συχνά οἱ ἐργάτες ξεχνᾶνε τή βασική θέση τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης: γιά νά κάνεις τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, γιά νά τήν πραγματοποιήσεις, γιά νά λυτρώσεις τό λαό ἀπό τήν καταπίεση δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἐξαλείψεις μονομιᾶς τίς τάξεις· τήν ἐξουσία πρέπει νά τήν πάρουν στά χέρια τους οἱ πιό συνειδητοί καί ὀργανωμένοι ἐργάτες. Οἱ ἐργάτες πρέπει νά γίνουν κυρίαρχη τάξη μέσα στό κράτος. Νά μιά ἀλήθεια πού οἱ περισσότεροι ἀπό ἐσᾶς τήν ἔχετε διαβάσει στό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, πού γράφτηκε πρίν 70 καί πάνω χρόνια, κυκλοφόρησε σέ ὅλες τίς χῶρες καί μεταφράστηκε σέ ὅλες τίς γλῶσσες. Παντοῦ φάνηκε ἡ ἀλήθεια: γιά νά νικήσεις τούς καπιταλιστές πρέπει στή διάρκεια τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἐκμετάλλευση, ὅσο καιρό θά εἶναι σκοτάδι, ὅσο καιρό δέν θά ὑπάρχει ἀκόμη ἐμπιστοσύνη στή νέα τάξη πραγμάτων, οἱ ὀργανωμένοι ἐργοστασιακοί ἐργάτες τῶν πόλεων νά γίνουν τάξη κυρίαρχη. Ὅταν στίς ἐργοστασιακές σας ἐπιτροπές συνεδριάζετε γιά νά λύσετε τά προβλήματά σας, μή ξεχνᾶτε πώς ἡ ἐπανάσταση δέν θά μπορέσει νά διατηρήσει καμιά ἀπό τίς κατακτήσεις της, ἄν στίς ἐργοστασιακές σας ἐπιτροπές ἀσχολεῖστε μέ τά τεχνικά ἤ τά καθαρά οἰκονομικά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν. Πολλές φορές ἔτυχε οἱ ἐργάτες καί οἱ καταπιεζόμενες τάξεις νά κατορθώσουν νά πάρουν στά χέρια τους τήν ἐξουσία, ποτέ ὅμως δέν ἔτυχε νά καταφέρουν νά τήν κρατήσουν. Γι'αὐτό χρειάζεται οἱ ἐργάτες νά ἔχουν ὄχι μόνο τήν ἱκανότητα νά ξεσηκωθοῦν στόν ἡρωικό ἀγώνα καί νά ἀνατρέψουν τήν ἐκμετάλλευση, ἀλλά καί τήν ἱκανότητα ὀργάνωσης, πειθαρχίας καί ἀντοχῆς, τήν ἱκανότητα νά συζητοῦν,

ὅταν γύρω τους ὅλα σειοῦνται καί τραντάζονται, ὅταν σοῦ ἐπιτίθενται, ὅταν διαδίδονται ἐπ'ἄπειρον ἀνόητες φῆμες—σέ τέτιες στιγμές στίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, πού ἀπό κάθε πλευρά συνδέονται στενά μέ τήν πλατιά μάζα τῶν ἑκατομμυρίων, πέφτει ἕνα πολύ μεγάλο κρατικό καθῆκον: νά γίνουν πρῶτα ἀπό ὅλα ὄργανο διακυβέρνησης τῆς ζωῆς τοῦ κράτους. Τό βασικό κρατικό πρόβλημα γιά τή Σοβιετική ἐξουσία εἶναι πῶς νά ἐξασφαλίσουμε σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν. Ἄν τό Ἐλέτς κατάφερε νά βάλει χαλινάρι στήν τοπική ἀστική τάξη, στή Μόσχα αὐτό τό πράγμα εἶναι πιό δύσκολο νά γίνει, ἐδῶ ὅμως ἡ ὀργάνωση εἶναι ἀσύγκριτα πιό μεγάλη, καί ἐδῶ μπορεῖτε πιό εὔκολα νά ἀναδείξετε δεκάδες χιλιάδες τίμιους ἀνθρώπους πού θά μπορέσουν νά σᾶς τούς δόσουν καί νά ἐγγυηθοῦν γι'αὐτούς τά κόμματά σας καί τά ἐπαγγελματικά συνδικάτα σας· οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θά εἶναι σέ θέση νά καθοδηγοῦν τά τμήματα, ἀναλαμβάνοντας στό ἀκέραιο τήν εὐθύνη γιά τό ὅτι αὐτοί θά παραμείνουν ἄνθρωποι πιστοί στίς ἀρχές καί ἀφοσιωμένοι, παρόλες τίς δυσκολίες, παρόλους τούς πειρασμούς, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί τά βάσανα τῆς πείνας, ἀπό τό ἄλλο. Ἄλλη τάξη πού θά μποροῦσε τώρα νά καταπιαστεῖ μ'αὐτό τό ἔργο καί θά ἦταν ἱκανή νά καθοδηγήσει τό λαό πού συχνά πέφτει σέ ἀπελπισία, ἄλλη τάξη ἐκτός ἀπό τό ἐργοστασιακό προλεταριάτο τῆς πόλης, δέν ὑπάρχει. Οἱ ἐργοστασιακές σας ἐπιτροπές πρέπει νά πάψουν νά εἶναι μόνο ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, πρέπει νά γίνουν οἱ βασικοί κρατικοί πυρῆνες τῆς κυρίαρχης τάξης. (Χειροκροτήματα.) Ἀπό τήν ὀργάνωσή σας, ἀπό τή συνοχή σας, ἀπό τή δραστηριότητά σας ἐξαρτᾶται, ἄν σ'αὐτό τό δύσκολο πέρασμα θά ἀντέξουμε τόσο γερά, ὅπως πρέπει νά ἀντέξει ἡ Σοβιετική ἐξουσία. Καταπιαστεῖτε μέ τή δουλιά μόνοι σας, καταπιαστεῖτε ὁλόπλευρα, ξεσκεπάζετε κάθε μέρα τίς καταχρήσεις, διορθώνετε μέ τήν ἀτομική σας πείρα κάθε λάθος πού ἔγινε—γίνονται πολλά λάθη τώρα, γιατί ἡ ἐργατική τάξη δέν ἔχει ἀκόμη πείρα, ἀλλά τό σπουδαῖο εἶναι νά καταπιαστεῖ ἡ ἴδια μέ τή δουλιά καί μόνη της νά διοθρώνει τά λάθη. Ἄν ἐνεργήσουμε ἔτσι, ἄν κάθε ἐπιτροπή καταλάβει πώς εἶναι ὁ καθοδηγητής τῆς μεγαλύτερης στόν κόσμο ἐπανάστασης, τότε θά κατακτήσουμε τό σοσιαλισμό γιά ὅλο τόν κόσμο! (Χειροκροτήματα, θυελλώδεις ἐπευφημίες.)

2
ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ 28 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ

Σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου πρῶτα ἀπόλα νά σταθῶ σέ μερικές θέσεις τοῦ συνεισηγητῆ Παντέριν, πού μοῦ ἔφερε ἀντιρήσεις. Ἀπό τό στενογράφημα βλέπω ὅτι εἶπε: «Πρέπει νά κάνουμε ὅ,τι εἶναι δυνατό ὥστε τό ἀγγλικό καί τό γερμανικό προλεταριάτο κατά πρῶτο λόγο, νά μπορέσει νά ξεσηκωθεῖ ἐνάντια στούς καταπιεστές του· καί τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά γίνει αὐτό; Πρέπει μήπως νά παίξουμε τό παιχνίδι αὐτῶν τῶν καταπιεστῶν; Ὑποδαυλίζοντας τήν ἔχθρα στό σπίτι μας, καταστρέφοντας καί ἐξασθενίζοντας τή χώρα μας δυναμώνουμε ἀδιάκοπα τή θέση τῶν ἰμπεριαλιστῶν ἄγγλων, γάλλων καί γερμανῶν, πού τελικά θά ἑνωθοῦν γιά νά πνίξουν τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας». Νά οἱ συλλογισμοί πού δείχνουν πόσο ἀσταθεῖς ἦταν πάντα οἱ μενσεβίκοι στήν πάλη τους καί στήν ἀντιπολίτευσή τους ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, γιατί ὁ συλλογισμός πού σᾶς διάβασα μπορεῖ νά νοηθεῖ μόνο στό στόμα ἑνός ἀνθρώπου πού αὐτοκαλεῖται ἀμυνίτης καί τοποθετεῖται ὁλοκληρωτικά στίς θέσεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), ἑνός ἀνθρώπου πού δικαιολογεῖ τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἐπαναλαμβάνοντας τά ἀστικά τεχνάσματα, ὅτι τάχα σ'αὐτό τόν πόλεμο οἱ ἐργάτες ὑπερασπίζουν τήν πατρίδα τους. Πραγματικά, ἄν ὑποστηρίζεις τήν ἄποψη ὅτι οἱ ἐργάτες δέν πρέπει νά καταστρέφουν καί νά ἐξασθενίζουν τή χώρα τους σ'αὐτό τόν πόλεμο, αὐτό σημαίνει ὅτι καλεῖς τούς ἐργάτες νά ὑπερασπίζουν τήν πατρίδα στόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ἐσεῖς ὅμως ξέρετε τί ἔκανε ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση πού θεώρησε σάν πρώτη της ὑποχρέωση νά δημοσιεύσει, νά ξεσκεπάσει, νά παραδόσει στήν κοινή περιφρόνηση τά μυστικά σύμφωνα. Ξέρετε πώς, ἐξαιτίας τῶν μυστικῶν συμφώνων ἔκαναν

τόν πόλεμο οἱ σύμμαχοι καί πώς ἡ κυβέρνηση Κέρενσκι, πού διατηρήθηκε μέ τή βοήθεια καί τήν ὑποστήριξη τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων, ὄχι μόνο δέν κατήγγειλε τά μυστικά σύμφωνα, μά οὔτε κάν τά δημοσίευσε, πώς ὁ ρωσικός λαός ἔκανε πόλεμο ἐξαιτίας τῶν μυστικῶν συμφώνων, πού ὑπόσχονταν στούς ρώσους τσιφλικάδες καί καπιταλιστές τήν κατάληψη, σέ περίπτωση νίκης, τῆς Κωνσταντινούπολης, τῶν Στενῶν, τοῦ Λβόφ, τῆς Γαλικίας καί τῆς ᾿Αρμενίας. Ἔτσι, ἐφόσον ὑποστηρίζουμε τήν ἄποψη τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐφόσον εἴμαστε ἐνάντια στόν πόλεμο, πῶς θά μπορούσαμε νά ἀνεχθοῦμε αὐτά τά μυστικά σύμφωνα; Ὅσο καιρό ἀνεχόμαστε τά μυστικά σύμφωνα, ὅσο καιρό ἀνεχόμαστε στή χώρα μας τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐνισχύαμε στίς γραμμές τῶν γερμανῶν ἐργατῶν τίς σωβινιστικές πεποιθήσεις ὅτι στή Ρωσία δέν ὑπάρχουν συνειδητοί ἐργάτες, ὅτι ὅλη ἡ Ρωσία ἀκολουθεῖ τόν ἰμπεριαλισμό, ὅτι ἡ Ρωσία κάνει τόν πόλεμο γιά νά ληστέψει τήν Αὐστρία καί τήν Τουρκία. ᾿Απεναντίας, ἡ ἐργατοαγροτική κυβέρνηση ἔκανε ὅσα δέν ἔκανε καμιά κυβέρνηση στόν κόσμο γιά νά ἐξασθενίσει τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές, γιά νά ἀποσπάσει ἀπό τήν ἐπιροή τους τούς γερμανούς ἐργάτες, γιατί ὅταν τά μυστικά αὐτά σύμφωνα δημοσιεύτηκαν καί ξεσκεπάστηκαν μπροστά σέ ὅλο τόν κόσμο, ἀκόμη καί οἱ γερμανοί σωβινιστές, ἀκόμη καί οἱ γερμανοί ἀμυνίτες, ἀκόμη καί οἱ ἐργάτες ἐκεῖνοι πού ἀκολουθοῦν τήν κυβέρνησή τους ἀναγκάστηκαν νά ὁμολογήσουν στήν ἐφημερίδα τους «᾿Εμπρός», πού εἶναι ὄργανο κεντρικό, πώς ἡ πράξη αὐτή τῆς σοσιαλιστικῆς κυβέρνησης ἀποτελεῖ πραγματικά μιά ἐπαναστατική πράξη[167]. Ἦταν ὑποχρεωμένοι νά τό ὁμολογήσουν αὐτό, γιατί καμιά ἀπό ὅλες τίς ἰμπεριαλιστικές κυβερνήσεις πού μπλέχτηκαν στόν πόλεμο δέν τό ἔκανε αὐτό καί μόνο μιά, ἡ δική μας κυβέρνηση ξέσχισε τά μυστικά σύμφωνα.

Βέβαια, στό μυαλό τοῦ κάθε γερμανοῦ ἐργάτη, ὅσο καί ἄν εἶναι κυνηγημένος, καταπιεσμένος, ἐξαγορασμένος ἀπό τούς ἰμπεριαλιστές, γεννιέται ἡ σκέψη: ἄραγε καί ἡ κυβέρνησή μας δέν ἔχει μυστικά σύμφωνα; (Φ ω ν ή: «Πέστε μας γιά τό στόλο τῆς Μαύρης θάλασσας!».) Καλά, θά σᾶς πῶ, ἄν καί αὐτό δέν ἔχει σχέση μέ τό θέμα μας. Σέ κάθε γερμανό ἐργάτη γεννήθηκε ἡ σκέψη: ἄν ὁ ρῶσος ἐργάτης ἔφτασε σέ σημεῖο νά ξεσχίσει τά μυστικά σύμφωνα, ἄραγε ἡ γερμανική κυβέρνηση δέν ἔχει μυστικά σύμφωνα; Ὅταν τά πράγματα ἔφτασαν στίς δια-

πραγματεύσεις τοῦ Μπρέστ, τότε οἱ ἀποκαλύψεις τοῦ σ. Τρότσκι ἔγιναν γνωστές σέ ὅλο τόν κόσμο, καί μήπως ἡ πολιτική αὐτή δέν ἔκανε ὥστε ἡ πολιτική μας νά προκαλέσει σέ μιά χώρα ἐχθρική, πού βρίσκεται σέ ἕναν τρομερό ἰμπεριαλιστικό πόλεμο μέ ἄλλες κυβερνήσεις, ὄχι τήν ἀγανάκτηση, ἀλλά τήν ὑποστήριξη τῶν λαϊκῶν μαζῶν; Ἡ μοναδική κυβέρνηση αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἦταν ἡ δική μας. Ἡ ἐπανάστασή μας ἔκανε ὥστε τόν καιρό τοῦ πολέμου νά ἐμφανιστεῖ σέ μιά ἐχθρική χώρα ἕνα τεράστιο ἐπαναστατικό κίνημα πού προκλήθηκε μόνο ἀπό τό γεγονός ὅτι ξεσχίσαμε τά μυστικά σύμφωνα, ὅτι εἴπαμε: δέν θά σταματήσουμε μπροστά σέ κανένα κίνδυνο. Ἄν ξέρουμε, ἄν λέμε—καί ὄχι στά λόγια, ἀλλά στήν πράξη—ὅτι ἡ σωτηρία ἀπό τόν παγκόσμιο πόλεμο, ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική σφαγή τῶν λαῶν, μπορεῖ νά βρεθεῖ μόνο στήν παγκόσμια ἐπανάσταση, τότε πρέπει μέ τήν ἐπανάστασή μας νά τραβήξουμε σ'αὐτό τό σκοπό, ἀδιαφορώντας γιά κάθε δυσκολία, γιά κάθε κίνδυνο. Καί ὅταν πήραμε αὐτό τό δρόμο, γιά πρώτη φορά στόν κόσμο σέ περίοδο πολέμου, στήν πιό ἰμπεριαλιστική, στήν πιό πειθαρχημένη χώρα—στή Γερμανία—φούντωσε καί ξέσπασε ἡ μαζική ἀπεργία τοῦ Γενάρη. Ὑπάρχουν, βέβαια, ἄνθρωποι πού πιστεύουν ὅτι ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ νά γεννηθεῖ σέ μιά ξένη χώρα κατά παραγγελία, μέ μιά συνεννόηση. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί εἶναι ἤ τρελλοί ἤ προβοκάτορες. Περάσαμε μέσα στά τελευταῖα 12 χρόνια δυό ἐπαναστάσεις. Ξέρουμε ὅτι οἱ ἐπαναστάσεις αὐτές δέν μποροῦν νά γίνουν οὔτε κατά παραγγελία, οὔτε μέ συνεννόηση, ὅτι φουντώνουν, ὅταν δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι φτάνουν στό συμπέρασμα πώς δέν μποροῦν πιά νά ζοῦν ἔτσι. Ξέρουμε τί δυσκολίες συνάντησε ἡ γέννηση τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905 καί τοῦ 1917, καί δέν περιμέναμε ποτέ πώς ἡ ἐπανάσταση θά ξεσπάσει καί στίς ἄλλες χῶρες μονομιᾶς, μέ ἕνα σύνθημα, τό γεγονός ὅμως ὅτι ἀρχίζει καί ἀναπτύσσεται στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία ἀποτελεῖ μιά μεγάλη ὑπηρεσία τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης τῆς Ρωσίας. (Χειροκροτήματα.) Σήμερα διαβάζουμε στίς ἐφημερίδες μας πώς στή Βιέννη, ὅπου ἡ μερίδα τοῦ ψωμιοῦ εἶναι πιό μικρή ἀπό τή δική μας, ὅπου δέν μπορεῖ νά βοηθήσει καμιά λεηλασία τῆς Οὐκρανίας, ὅπου ὁ πληθυσμός λέει πώς ποτέ δέν δοκίμασε τόσο φρικτή πείνα, ἐμφανίστηκε ἕνα Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Στή Βιέννη ἔχουμε καί πάλι γενικές ἀπεργίες.

Κι'ἐμεῖς λέμε μέσα μας: νά ἕνα δεύτερο βῆμα, νά μιά δεύτερη ἀπόδειξη πώς, ὅταν οἱ ρῶσοι ἐργάτες ξέσχισαν τά ἰμπεριαλιστικά μυστικά σύμφωνα, ὅταν ἔδιωξαν τήν ἀστική τους τάξη, ἔκαναν ἕνα συνεπές βῆμα συνειδητῶν ἐργατῶν διεθνιστῶν, βοήθησαν τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία, ὅσο δέν βοήθησε ποτέ ὥς τώρα καμιά ἐπανάσταση στόν κόσμο τήν ἐπανάσταση σ'ἕνα ἐχθρικό κράτος πού βρίσκεται σέ ἐμπόλεμη κατάσταση, σέ κατάσταση ἐξαιρετικῆς ἀγανάκτησης.

Τό νά προλέγει κανείς πότε θά ὡριμάσει ἡ ἐπανάσταση, τό νά ὑπόσχεται ὅτι θά ἔλθει αὔριο, σημαίνει πώς σᾶς ἐξαπατᾶ. Θυμᾶστε, ἰδιαίτερα ὅσοι ζήσατε τίς δυό ρωσικές ἐπαναστάσεις, ποιός ἀπό σᾶς μποροῦσε νά ἐγγυηθεῖ τό Νοέμβρη τοῦ 1904 πώς ὕστερα ἀπό δυό μῆνες ἑκατό χιλιάδες ἐργάτες τῆς Πετρούπολης θά πᾶνε στά Χειμερινά ἀνάκτορα καί θά ἐγκαινιάσουν τή μεγάλη ἐπανάσταση;

Θυμηθεῖτε, πῶς μπορούσαμε τό Δεκέμβρη τοῦ 1916 νά ἐγγυηθοῦμε ὅτι ὕστερα ἀπό δυό μῆνες θά ἀνατραπεῖ ἡ τσαρική μοναρχία μέσα σέ λίγες μέρες. Στή χώρα μας, ὅπου ζήσαμε δυό ἐπαναστάσεις, ξέρουμε καί βλέπουμε ὅτι δέν μπορεῖς νά προβλέψεις τήν πορεία τῆς ἐπανάστασης, πώς δέν μπορεῖς νά τήν προκαλέσεις. Μπορεῖς μόνο νά δουλεύεις πρός ὄφελος τῆς ἐπανάστασης. Ἄν δουλεύεις μέ συνέπεια, ἄν δουλεύεις μέ αὐτοθυσία, ἄν ἡ δουλιά αὐτή συνδέεται μέ τά συμφέροντα τῶν καταπιεζόμενων μαζῶν πού ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία, τότε ἡ ἐπανάσταση ἔρχεται, ἀλλά ποῦ, πῶς, σέ ποιά στιγμή, ἀπό ποιά ἀφορμή δέν μπορεῖς νά τό πεῖς. Γι'αὐτό, σέ καμιά περίπτωση δέν θά ἐπιτρέψουμε στόν ἑαυτό μας νά ἐξαπατήσει τίς μάζες, νά πεῖ: οἱ γερμανοί ἐργάτες θά βοηθήσουν αὔριο, θά τινάξουν στόν ἀέρα τόν Κάιζερ τους μεθαύριο. Ἕνα τέτιο πράγμα δέν μπορεῖ νά εἰπωθεῖ.

Ἡ κατάστασή μας εἶναι πολύ πιό δύσκολη, γιατί ἡ ρωσική ἐπανάσταση εἶχε τό προβάδισμα ἀπό τίς ἄλλες ἐπαναστάσεις, μά δέν εἴμαστε μόνοι καί αὐτό μᾶς τό δείχνουν οἱ εἰδήσεις πού καταφθάνουν σχεδόν κάθε μέρα καί πού λένε ὅτι ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων τάσσονται ὅλοι οἱ καλύτεροι γερμανοί σοσιαλδημοκράτες, ὅτι ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων τάσσεται στό νόμιμο γερμανικό Τύπο ἡ Κλάρα Τσέτκιν, μετά ὁ Φράντς Μέρινγκ, πού τώρα σέ μιά σειρά ἄρθρα ἀποδείχνει στούς γερμανούς ἐργάτες ὅτι μόνο οἱ μπολσεβίκοι κατάλαβαν τό σοσιαλισμό σωστά· ὅτι πρίν λίγο καιρό στή Βουλή τῆς Βυρτεμβέργης ἕνας σοσιαλδη-

μοκράτης, ὁ Χόσκα, δήλωσε κατηγορηματικά πώς μόνο στούς μπολσεβίκους βλέπει ἕνα παράδειγμα συνέπειας καί σωστά ἐφαρμοζόμενης ἐπαναστατικῆς πολιτικῆς. Πιστεύετε πώς αὐτά τά πράγματα δέν ἔχουν τήν ἀπήχησή τους μέσα σέ δεκάδες, ἑκατοντάδες καί χιλιάδες γερμανούς ἐργάτες πού θά τά δεχτοῦν ἔγκαιρα; Ὅταν στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία τά πράγματα φτάνουν ὥς τό σχηματισμό Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν καί ὥς τή δεύτερη μαζική ἀπεργία, τότε πρέπει νά ποῦμε χωρίς καμιά ὑπερβολή, χωρίς καμιά αὐταπάτη ὅτι αὐτό σημαίνει πώς ἄρχισε ἡ ἐπανάσταση. Ἐμεῖς λέμε στόν ἑαυτό μας ἐντελῶς ξεκάθαρα: ἡ πολιτική μας ἦταν σωστή πολιτική καί ὁ δρόμος μας σωστός δρόμος, βοηθήσαμε τούς αὐστριακούς καί τούς γερμανούς ἐργάτες νά νιώσουν πώς δέν εἶναι ἐχθροί πού πνίγουν τούς ρώσους ἐργάτες γιά τά συμφέροντα τοῦ Κάιζερ, γιά τά συμφέροντα τῶν γερμανῶν καπιταλιστῶν, τούς βοηθήσαμε νά νιώσουν πώς εἶναι ἀδέλφια τῶν ρώσων ἐργατῶν πού κάνουν τήν ἴδια ἐπαναστατική δουλιά. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Θά ἤθελα ἀκόμη νά ἀναφέρω ἕνα σημεῖο ἀπό τό λόγο τοῦ Παντέριν πού, κατά τή γνώμη μου, ἀξίζει νά προσεχτεῖ περισσότερο, γιατί συμπίπτει ἐνμέρει μέ τήν ἰδέα τοῦ προηγούμενου ὁμιλητῆ[168]. Νά αὐτό τό σημεῖο: «Βλέπουμε πώς τώρα ὁ ἐμφύλιος πόλεμος διεξάγεται μέσα στήν ἐργατική τάξη. Μποροῦμε μήπως νά τό ἐπιτρέψουμε αὐτό;». Ὅπως βλέπετε, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἀποκαλεῖται πόλεμος μέσα στήν ἐργατική τάξη, ἤ ἀποκαλεῖται, ὅπως τόν ἀποκάλεσε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής, πόλεμος ἐνάντια στούς ἀγρότες. Ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε πολύ καλά πώς καί τό ἕνα καί τό ἄλλο δέν εἶναι ἀλήθεια. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Ρωσία εἶναι πόλεμος τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές, ὁ πόλεμος αὐτός παρατείνεται, τραβάει σέ μάκρος, γιατί οἱ ρῶσοι τσιφλικάδες καί καπιταλιστές ἡττήθηκαν τόν Ὀχτώβρη καί τό Νοέμβρη μέ μικρές σχετικά θυσίες, ἡττήθηκαν μέ τό ξεσήκωμα τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ὅταν μονομιᾶς εἶδαν ὁλοκάθαρα πώς δέν μπορεῖ νά τούς ὑποστηρίξει ὁ λαός, ὅταν τό ζήτημα ἔφτασε σέ σημεῖο ὥστε ἀκόμη καί στό Ντόν, ὅπου ὑπάρχουν οἱ πιό πολλοί πλούσιοι κοζάκοι πού ζοῦν μέ τήν ἐκμετάλλευση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, ὅπου ὑπάρχουν οἱ πιό πολλές ἐλπίδες γιά τήν ἀντεπανάσταση, ἀκόμη καί ἐκεῖ ὁ Μπογκαγέβσκι, ὁ ἀρχηγός τῆς ἀντεπαναστατικῆς ἐξέγερσης, ἦταν ὑποχρεω-

μένος νά ὁμολογήσει καί τό ὁμολόγησε δημόσια: «χάσαμε τό παιχνίδι, γιατί ἀκόμη καί ἐδῶ σέ μᾶς ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὑπέρ τῶν μπολσεβίκων». (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Νά πῶς ἔγιναν τά πράγματα, νά πῶς τό παιχνίδι τους, τό ἀντεπαναστατικό τους παιχνίδι οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές τό ἔχασαν τόν 'Οχτώβρη καί τό Νοέμβρη.

Νά τί βγῆκε ἀπό τόν τυχοδιωκτισμό τους, ὅταν προσπάθησαν νά σχηματίσουν ἀπό τούς εὐέλπιδες, τούς ἀξιωματικούς, τά βλαστάρια τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν τή λευκοφρουρά ἐνάντια στήν ἐργατοαγροτική ἐπανάσταση. Καί μήπως τώρα δέν ξέρετε—διαβάστε τίς σημερινές ἐφημερίδες—ὅτι ὁ τσεχοσλοβάκικος τυχοδιωκτισμός συντηρεῖται μέ τό παραδάκι τῶν ἀγγλογάλλων καπιταλιστῶν[169], πού ἐξαγοράζουν στρατεύματα γιά νά μᾶς παρασύρουν ξανά στόν πόλεμο; Μήπως δέν διαβάσατε στίς ἐφημερίδες τί ἔλεγαν οἱ τσεχοσλοβάκοι στή Σαμάρα: θά ἑνωθοῦμε μέ τόν Ντοῦτοφ, μέ τόν Σεμιόνοφ καί θά ἀναγκάσουμε τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας καί τό ρωσικό λαό νά ξαναπολεμήσει ἐνάντια στή Γερμανία μαζί μέ τήν 'Αγγλία καί τή Γαλλία, θά ἐπαναφέρουμε σέ ἰσχύ τά ἴδια ἐκεῖνα μυστικά σύμφωνα καί θά σᾶς ρίξουμε γιά ἄλλα τέσσερα ἴσως χρόνια σ'αὐτό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο σέ συμμαχία μέ τήν ἀστική τάξη. 'Αντί γι'αὐτό ἐμεῖς κάνουμε τώρα πόλεμο ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τῆς χώρας μας καί ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τῶν ἄλλων χωρῶν, καί μόνο μέ τό γεγονός ὅτι κάνουμε αὐτό τόν πόλεμο προσελκύουμε τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῶν ἐργατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἄν ὁ ἐργάτης μιᾶς ἐμπόλεμης χώρας βλέπει ὅτι στήν ἄλλη ἐμπόλεμη χώρα δημιουργεῖται μιά στενή σύνδεση ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τήν ἀστική τάξη, αὐτό διασπᾶ τούς ἐργάτες κατά ἔθνη, τούς συγχωνεύει μέ τήν ἀστική τους τάξη· αὐτό εἶναι τό μεγαλύτερο κακό, εἶναι χρεοκοπία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, χρεοκοπία καί καταστροφή ὅλης τῆς Διεθνοῦς. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Τό 1914 κατάρευσε ἡ Διεθνής, γιατί οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν ἑνώθηκαν μέ τήν ἐθνική τους ἀστική τάξη καί διασπάστηκαν μεταξύ τους καί τώρα ἡ διάσπαση αὐτή πλησιάζει στό τέλος της. Θά διαβάσατε πρίν ἀπό λίγο καιρό ὅτι στήν 'Αγγλία ὁ σκωτσέζος δάσκαλος καί συνδικαλιστικό στέλεχος Μάκλιν, καταδικάστηκε γιά δεύτερη φορά σέ 5 χρόνια φυλακή· τήν πρώτη φορά ἔκανε 1½ χρόνο φυλακή, γιατί ξεσκέπαζε τόν

πόλεμο καί μιλοῦσε γιά τήν ἐγκληματικότητα τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ὅταν ἀφέθηκε ἐλεύθερος, στήν Ἀγγλία βρισκόταν ἤδη ἐκπρόσωπος τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ὁ Λιτβίνοφ, πού διόρισε ἀμέσως τόν Μάκλιν πρόξενο, ἐκπρόσωπο τῆς Σοβιετικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας στήν Ἀγγλία, καί οἱ ἐργάτες τῆς Σκωτίας δέχτηκαν μέ ἐνθουσιασμό αὐτό τό διορισμό. Ἡ ἀγγλική κυβέρνηση ἄρχισε νά καταδιώκει γιά δεύτερη φορά τόν Μάκλιν, ὄχι μόνο σάν σκωτσέζο δάσκαλο, ἀλλά καί σάν πρόξενο τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Μάκλιν βρίσκεται στή φυλακή, γιατί μίλησε ἀνοιχτά σάν ἐκπρόσωπος τῆς κυβέρνησής μας, ἐνῶ ἐμεῖς ποτέ δέν εἴδαμε αὐτό τόν ἄνθρωπο, δέν ἀνῆκε ποτέ στό Κόμμα μας· ὁ Μάκλιν εἶναι ὁ ἀγαπημένος ἡγέτης τῶν ἐργατῶν τῆς Σκωτίας καί ἐμεῖς ἑνωθήκαμε μαζί του, ὁ ρῶσος καί ὁ σκωτσέζος ἐργάτης ἑνώθηκαν ἐνάντια στήν ἀγγλική κυβέρνηση, ἀδιάφορο ἄν ἡ κυβέρνηση αὐτή ἐξαγοράζει τούς τσεχοσλοβάκους καί ἐφαρμόζει μιά λυσσαλέα πολιτική γιά νά παρασύρει στόν πόλεμο τή Ρωσική Δημοκρατία. Νά μιά ἀπόδειξη ὅτι σέ ὅλες τίς χῶρες, ἀνεξάρτητα ἀπό τή θέση τους στόν πόλεμο, καί στή Γερμανία πού πολεμάει ἐναντίον μας, καί στήν Ἀγγλία πού θέλει νά βάλει χέρι στή Βαγδάτη καί νά πνίξει ὁριστικά τήν Τουρκία, οἱ ἐργάτες ἑνώνονται μέ τούς ρώσους μπολσεβίκους, μέ τή ρωσική μπολσεβίκικη ἐπανάσταση. Ὅταν ὁ ὁμιλητής πού ἀνέφερα εἶπε ἐδῶ πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος διεξάγεται ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἐμεῖς ξέρουμε πολύ καλά πώς αὐτό δέν εἶναι σωστό. Ἄλλο πράγμα εἶναι ἡ ἐργατική τάξη καί ἄλλο οἱ ὁμαδοῦλες, τά μικρά ἐνδιάμεσα στρώματα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ γερμανική ἐργατική τάξη ἀπό τό 1871 ὥς τό 1914, σχεδόν μισό αἰώνα ἦταν πρότυπο σοσιαλιστικῆς ὀργάνωσης γιά ὅλο τόν κόσμο. Ξέρουμε πώς εἶχε ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη, πώς δημιούργησε συνδικάτα μέ δυό, τρία καί τέσσερα ἑκατομμύρια μέλη, καί ὡστόσο στό μισό αὐτό αἰώνα ἔμεναν ἑκατοντάδες χιλιάδες γερμανοί ἐργάτες σέ ἕνα κληρικόφρονο παπαδίστικο συνδικάτο καί ὑπεράσπιζαν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις τόν παπά, τήν ἐκκλησία καί τόν Καίζερ τους. Ποιός λοιπόν ἐκπροσωποῦσε πραγματικά τήν ἐργατική τάξη: τό γιγάντιο γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί τά συνδικάτα, εἴτε οἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες κληρικόφρονοι ἐργάτες; Ἄλλο πράγμα εἶναι ἡ ἐργατική τάξη πού συνενώνει τήν τεράστια πλειοψηφία τῶν

συνειδητῶν, τῶν πρωτοπόρων, τῶν σκεπτόμενων ἐργατῶν καί ἄλλο πράγμα μιά φάμπρικα, ἕνα ἐργοστάσιο, ἕνας τόπος, μερικές ὁμάδες ἐργατῶν πού ἐξακολουθοῦν νά παραμένουν μέ.τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας στήν τεράστια, στή συντριπτική της πλειοψηφία—αὐτό σᾶς τό δείχνουν ὅλες οἱ ἐκλογές γιά τά Σοβιέτ, γιά τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, γιά τίς συνδιασκέψεις—κατά τά 99% εἶναι μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), γιατί ξέρει πώς ἡ ἐξουσία αὐτή κάνει πόλεμο ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ἐνάντια στούς κουλάκους καί ὄχι ἐνάντια στούς ἀγρότες καί τούς ἐργάτες. Εἶναι πολύ διαφορετικό πράγμα ἄν βρίσκεται μιά ἀσήμαντη μερίδα ἐργατῶν, πού ἐξακολουθοῦν νά εἶναι δουλικά ἐξαρτημένοι ἀπό τήν ἀστική τάξη. Ἐμεῖς δέν κάνουμε πόλεμο ἐνάντιά τους, ἀλλά ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, καί τόσο τό χειρότερο γιά τίς ἀσήμαντες ἐκεῖνες ὁμάδες πού ὥς τά τώρα ἐξακολουθοῦν νά εἶναι σύμμαχοι τῆς ἀστικῆς τάξης. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Πῆρα ἐδῶ ἕνα σημείωμα μέ τήν ἑξῆς ἐρώτηση: «Γιατί ὥς τά σήμερα ἐξακολουθοῦν νά βγαίνουν ἀντεπαναστατικές ἐφημερίδες;». Μιά ἀπό τίς αἰτίες εἶναι ὅτι καί στούς τυπογράφους ὑπάρχουν στοιχεῖα πού ἐξαγοράστηκαν ἀπό τήν ἀστική τάξη[170]. (Θ ό ρ υ β ο ς, φ ω ν έ ς: «Ψέμα».) Μπορεῖτε νά φωνάζετε ὅσο θέλετε, ἀλλά δέν θά μέ ἐμποδίσετε νά πῶ τήν ἀλήθεια, πού τήν ξέρουν ὅλοι οἱ ἐργάτες καί μόλις ἄρχισα νά τήν ἐξηγῶ. Ὅταν ὁ ἐργάτης βάζει πιό ψηλά τήν ἀτομική του ἀμοιβή πού παίρνει στόν ἀστικό Τύπο, ὅταν λέει: θέλω νά διατηρήσω τήν ἀτομική μου ὑψηλή ἀμοιβή, πού τήν παίρνω γιατί βοηθάω τήν ἀστική τάξη νά χύνει φαρμάκι, νά δηλητηριάζει τό λαό, τότε λέω: τό ἴδιο κάνει, οἱ ἐργάτες αὐτοί εἶναι ἐξαγορασμένοι ἀπό τήν ἀστική τάξη (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), ὄχι μέ τήν ἔννοια πώς κάποιος ἀπ'αὐτούς, κάποιο ἄτομο ἔχει μισθωθεῖ. Δέν ἤθελα νά τό πῶ μ'αὐτή τήν ἔννοια, ἀλλά μέ τήν ἔννοια πού ἔδιναν ὅλοι οἱ μαρξιστές, μιλώντας ἐνάντια στούς ἄγγλους ἐργάτες πού κλείνουν συμμαχία μέ τούς δικούς τους καπιταλιστές. Ὅλοι ὅσοι ἔχετε διαβάσει συνδικαλιστικό Τύπο ξέρετε ἐπίσης κάποιο παράδειγμα πού δείχνει ὅτι ἐκεῖ δέν ὑπάρχουν μόνο συνδικάτα τῶν ἐργατῶν, ἀλλά συνδικάτα ὀργανωμένα ἀπό ἐργάτες ἑνός ὁρισμένου ἐπαγγέλματος καί καπιταλιστές τοῦ ἴδιου ἐπαγγέλματος γιά νά ἀνεβάζουν τίς τιμές,

νά ληστεύουν ὅλους τούς ἄλλους. Ὅλοι οἱ μαρξιστές, ὅλοι οἱ σοσιαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν δείχνουν μέ τό δάχτυλο αὐτά τά παραδείγματα καί ὅλοι, ἀρχίζοντας ἀπό τόν Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς, μιλοῦσαν γιά ἐργάτες πουλημένους στήν ἀστική τάξη ἀπό ἔλλειψη συνειδητότητας, ἀπό στενό ἐπαγγελματικό συμφέρον. Οἱ ἐργάτες αὐτοί πούλησαν τά πρωτοτόκιά τους, τό δικαίωμά τους στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, γιατί συμμάχησαν μέ τούς δικούς τους καπιταλιστές ἐνάντια στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν καί τῶν καταπιεζόμενων στρωμάτων τῆς χώρας τους, τῆς τάξης τους. Τό ἴδιο συμβαίνει καί σέ μᾶς. Ὅταν σέ μᾶς βρίσκονται ὁρισμένες ὁμάδες ἐργατῶν πού λένε: τί μᾶς νιάζει, ἄν αὐτό πού στοιχειοθετοῦμε εἶναι ὄπιο, δηλητήριο πού διαδίδει τό ψέμα καί τήν προβοκάτσια. Ἐγώ θά πάρω τήν ὑψηλή μου ἀμοιβή, τούς ἄλλους τούς γράφω στά παλιά μου τά παπούτσια. Τούς ἐργάτες αὐτούς θά τούς στιγματίσουμε, γιά τούς ἐργάτες αὐτούς λέγαμε πάντα σέ ὅλα μας τά ἔντυπα καί τό λέγαμε ἀνοιχτά: οἱ ἐργάτες αὐτοί ξεκόβουν ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί περνᾶνε μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης. (Χειροκροτήματα.)

Σύντροφοι! Τώρα θά περάσω στήν ἐξέταση τῶν ἐρωτήσεων πού μοῦ ὑποβλήθηκαν, ἀλλά στήν ἀρχή γιά νά μή ξεχάσω θά ἀπαντήσω στήν ἐρώτηση γιά τό στόλο τῆς Μαύρης θάλασσας[171], πού μπῆκε τάχα γιά νά μᾶς ξεσκεπάσει. Ἐγώ ὅμως θά σᾶς πῶ ὅτι ἐκεῖ δροῦσε ὁ σύντροφος Ρασκόλνικοφ, πού οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας καί τῆς Πετρούπολης τόν ξέρουν πολύ καλά ἀπό τήν προπαγανδιστική καί τήν κομματική δουλιά του. Ὁ σύντροφος Ρασκόλνικοφ θά ἔλθει ἐδῶ ὁ ἴδιος καί θά σᾶς πεῖ πῶς προπαγάνδιζε ὅτι εἶναι προτιμότερο νά βυθίσουμε τό στόλο, παρά νά ἀφήσουμε τά γερμανικά στρατεύματα νά κινηθοῦν ἐνάντια στό Νοβοροσίσκ, χρησιμοποιώντας αὐτό τό στόλο. Νά πῶς εἶχε τό ζήτημα μέ τό στόλο τῆς Μαύρης θάλασσας, καί οἱ Λαϊκοί ἐπίτροποι Στάλιν, Σλιάπνικοφ καί Ρασκόλνικοφ θά ἔλθουν σέ λίγο στή Μόσχα καί θά σᾶς ποῦν πῶς εἶχε τό ζήτημα. Θά δεῖτε ὅτι ἡ πολιτική μας, καθώς καί ἡ πολιτική τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, μᾶς ἔφερε ἕνα σωρό σκληρές συμφορές, ἦταν ὅμως ἡ μόνη πού ἔδοσε στή Σοβιετική ἐξουσία καί στήν ἐργατοσοσιαλιστική ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας τή δυνατότητα νά ἐξακολουθεῖ νά κρατάει τή σημαία της μπροστά στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν. Ἄν τώρα στή Γερμανία αὐξάνει καθημερινά ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν πού ἀπαλλάσσονται ἀπό τίς παλιές προκαταλήψεις γιά τούς μπολ-

σεβίκους καί καταλαβαίνουν τήν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς μας, αὐτό δείχνει τήν ἀξία τῆς τακτικῆς μας, αὐτό δείχνει τήν ἀξία τῆς τακτικῆς πού ἀκολουθοῦμε, ἀρχίζοντας ἀπό τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ καί μετά.

Ἀπό τίς ἐρωτήσεις πού μοῦ ὑποβλήθηκαν θά σταθῶ σέ δυό, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν τή μεταφορά τῶν σιτηρῶν. Ὁρισμένοι ἐργάτες λένε: γιατί ἀπαγορεύετε τή μεταφορά σιτηρῶν ἀπό μεμονωμένους ἐργάτες, ἐφόσον τά μεταφέρουν γιά τήν οἰκογένειά τους; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἁπλή: σκεφτεῖτε τί θά γινόταν ἄν χιλιάδες πούτια, ἀπαραίτητα γιά ἕνα ὁρισμένο τόπο, γιά μιά ὁρισμένη φάμπρικα, γιά μιά ὁρισμένη περιοχή, ἤ γιά μιά ὁρισμένη συνοικία μεταφέρονταν ἀπό χιλιάδες ἀνθρώπους. Ἄν θά ἐπιτρέπαμε ἕνα τέτιο πράγμα, θά παρέλυαν τελείως οἱ ὀργανώσεις ἐπισιτισμοῦ. Ἐμεῖς δέν κατηγοροῦμε καθόλου τόν πεινασμένο καί βασανισμένο ἄνθρωπο πού πάει μόνος του γιά σιτηρά καί τά βρίσκει μέ ὁποιαδήποτε μέσα, ἀλλά λέμε: ὑπάρχουμε σάν ἐργατοαγροτική κυβέρνηση ὄχι γιά νά νομιμοποιοῦμε καί νά ἐνθαρρύνουμε τήν ἀποσύνθεση καί τό χάος. Γιά ἕνα τέτιο πράγμα δέν χρειάζεται κυβέρνηση. Ἡ κυβέρνηση χρειάζεται γιά νά ἑνώνει, νά ὀργανώνει, νά συσπειρώνει τούς ἀνθρώπους συνειδητά στήν πάλη ἐνάντια στήν ἀσυνειδησία. Δέν μποροῦμε νά κατηγορήσουμε αὐτούς πού ἀσυνείδητα τά παρατᾶνε ὅλα, κλείνουν τά μάτια στά πάντα, γιά νά σώσουν τόν ἑαυτό τους μέ ὁποιαδήποτε μέσα καί νά προμηθευτοῦν σιτηρά, μποροῦμε ὅμως νά κατηγορήσουμε αὐτούς πού εἶναι κομματικοί ἄνθρωποι καί, προπαγανδίζοντας τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, δέν ὑποστηρίζουν ὅσο χρειάζεται τίς συνειδητές καί ὀργανωμένες ἐνέργειες. Ναί, ἡ πάλη ἐνάντια στούς μαυραγορίτες, ἐνάντια στή μεμονωμένη μεταφορά σιτηρῶν, εἶναι πάλη δύσκολη, γιατί εἶναι πάλη ἐνάντια στήν ἀμάθεια, ἐνάντια στήν ἀσυνειδησία, ἐνάντια στήν ἀνοργανωσιά τῶν πλατιῶν μαζῶν, δέν θά παραιτηθοῦμε ὅμως ποτέ ἀπ'αὐτή τήν πάλη. Κάθε φορά πού ὁρισμένα ἄτομα τρέχουν νά κάνουν ἀτομικές προμήθειες, ἐμεῖς θά τούς καλοῦμε ξανά στίς προλεταριακές σοσιαλιστικές μεθόδους καταπολέμησης τῆς πείνας: ἑνωμένοι ὅλοι μαζί, ἐλάτε νά ἀντικαταστήσουμε μέ καινούργιες δυνάμεις τά ἀρωστημένα τμήματα ἐπισιτισμοῦ, νά τά ἀντικαταστήσουμε μέ φρέσκους ἀνθρώπους, πιό δυνατούς, πιό τίμιους, πιό συνειδητούς, πιό δοκιμασμένους καί τότε θά μεταφέρουμε τό ἴδιο ποσό σιτηρῶν, τίς ἴδιες χιλιάδες πούτια πού κουβαλᾶνε μέ ἀτομικές προσπάθειες 200 ἄνθρωποι ἀπό 15

πούτια ὁ καθένας, ἀνεβάζοντας τίς τιμές, ἐνισχύοντας τήν κερδοσκοπία. Ἐμεῖς ὅμως θά ἑνώσουμε αὐτούς τούς 200 ἀνθρώπους, θά δημιουργήσουμε ἕναν συσπειρωμένο καί ἰσχυρό ἐργατικό στρατό. Ἄν δέν τό καταφέρουμε ἀμέσως, θά ξαναρχίσουμε τίς προσπάθειές μας: σέ κάθε ἐργοστάσιο, σέ κάθε φάμπρικα θά προσπαθήσουμε νά πετύχουμε ὥστε οἱ συνειδητοί ἐργάτες νά δίνουν περισσότερες δυνάμεις, πιό σίγουρους ἀνθρώπους γιά τήν καταπολέμηση τῆς κερδοσκοπίας, καί εἴμαστε βέβαιοι πώς ἡ συνείδηση, ἡ πειθαρχία καί ἡ ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν τελικά θά ὑπερνικήσουν ὅλες τίς σκληρές δοκιμασίες. Καί ὅταν οἱ ἄνθρωποι πειστοῦν ἀπό τήν πείρα τους ὅτι μέ τήν ἀτομική μεταφορά ἀπό μαυραγορίτες δέν μπορεῖ νά σωθοῦν ἑκατοντάδες χιλιάδες πεινασμένοι, θά δοῦμε ὅτι θά νικήσει ἡ ὀργάνωση καί ἡ συνειδητότητα καί πώς ἐμεῖς θά ὀργανώσουμε μέ τή συσπείρωση τήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα καί θά πετύχουμε τή σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν.

Ἐδῶ μοῦ βάζουν τήν ἐρώτηση: καί γιατί δέν ἐφαρμόστηκε τό μονοπώλιο στά ἄλλα προϊόντα τῆς βιομηχανίας πού εἶναι ἐξίσου ἀπαραίτητα, ὅπως καί τά σιτηρά; Σ᾽αὐτό ἀπαντῶ: ἡ Σοβιετική ἐξουσία παίρνει ὅλα τά μέτρα γι᾽αὐτό τό σκοπό. Ξέρετε πώς ὑπάρχει ἡ τάση νά ὀργανωθοῦν, νά ἑνωθοῦν τά ὑφαντουργεῖα, ἡ ὑφαντουργική παραγωγή. Ξέρετε πώς στά περισσότερα διευθυντικά κέντρα αὐτῆς τῆς ὀργάνωσης βρίσκονται ἐργάτες, ξέρετε πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία ἀρχίζει τήν ἐθνικοποίηση ὅλων τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας, ξέρετε πώς στό δρόμο αὐτό συναντᾶμε τεράστιες δυσκολίες, πώς ἐδῶ χρειάζονται πολλές δυνάμεις γιά νά τά φτιάξουμε ὅλα αὐτά ὀργανωμένα. Ἐμεῖς δέν καταπιανόμαστε μ᾽αὐτό τό ἔργο, ὅπως καταπιάνονται οἱ κυβερνήσεις πού στηρίζονται σέ ὑπαλλήλους. Ἔτσι εἶναι εὔκολο νά διοικεῖς: ἅς παίρνει ἕνας ἄνθρωπος 400 ρούβλια, ἄλλος πιό πολλά, χίλια ρούβλια, ἡ δουλιά μας εἶναι νά δίνουμε διαταγές καί αὐτοί πρέπει νά τίς ἐκτελοῦν. Ἔτσι διοικοῦν ὅλες οἱ ἀστικές χῶρες, παίρνουν ὑπαλλήλους μέ μεγάλους μισθούς, μισθώνουν τά ἴδια τά βλαστάρια τῆς ἀστικῆς τάξης καί τούς ἀναθέτουν τή διοίκηση τῆς χώρας. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία δέν μπορεῖ νά διοικεῖ ἔτσι, δέν ἔχει ὑπαλλήλους γιά νά διευθύνουν καί νά καθοδηγοῦν τήν ἕνωση ὅλων τῶν ὑφαντουργείων, τήν ὀργάνωση τῆς καταγραφῆς, τήν ἐπιβολή τοῦ μονοπωλίου σέ ὅλα τά εἴδη πρώτης ἀνάγκης καί τή σωστή διανομή τους. Γι᾽αὐτό τό σκοπό καλοῦμε πάλι τούς ἐργάτες,

καλοῦμε τούς ἐκπροσώπους τῶν ὑφαντουργικῶν συνδικάτων καί λέμε: ἐσεῖς πρέπει νά ἀποτελεῖτε τήν πλειοψηφία στά καθοδηγητικά συμβούλια τῆς Κεντρικῆς διεύθυνσης ὑφαντουργίας, καί θά ἀποτελεῖτε τήν πλειοψηφία μέσα σ'αὐτά, ὅπως ἀποτελεῖτε τήν πλειοψηφία μέσα στά καθοδηγητικά συμβούλια τοῦ 'Ανώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας. Σύντροφοι ἐργάτες, καταπιαστεῖτε μόνοι σας μ'αὐτό τό σπουδαιότατο κρατικό ἔργο· ξέρουμε πώς αὐτό εἶναι πιό δύσκολο ἀπό τό νά τοποθετήσεις ἔμπειρους ὑπαλλήλους, ξέρουμε ὅμως πώς ἄλλος δρόμος δέν ὑπάρχει. Πρέπει νά δόσουμε τήν ἐξουσία στά χέρια τῆς ἐργατικῆς τάξης καί, παρόλες τίς δυσκολίες, νά διδάξουμε τούς πρωτοπόρους ἐργάτες ὥστε μέ τήν πείρα τους, μέ τόν ἱδρώτα τους, μέ τά ἴδια τους τά χέρια νά φτάσουν στό σημεῖο νά μάθουν πῶς πρέπει νά κατανέμουν ὅλα τά εἴδη, ὅλα τά ὑφάσματα πρός τό συμφέρον τῶν ἐργαζομένων. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Νά γιατί ἡ Σοβιετική ἐξουσία κάνει ὅ,τι μπορεῖ μέσα στή σημερινή κατάσταση γιά νά ἐφαρμοστεῖ τό κρατικό μονοπώλιο, νά καθοριστοῦν σταθερές τιμές, καί τό κάνει αὐτό μέσω τῶν ἐργατῶν, μαζί μέ τούς ἐργάτες, τούς δίνει τήν πλειοψηφία σέ κάθε διεύθυνση, σέ κάθε χωριστό κέντρο, εἴτε πρόκειται γιά τό 'Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, εἴτε γιά τήν ἕνωση τῶν ἐργατῶν μετάλλου ἤ γιά τά ἐργοστάσια ζάχαρης πού ἐθνικοποιήθηκαν μέσα σέ λίγες ἑβδομάδες. 'Ο δρόμος αὐτός εἶναι ἕνας δρόμος δύσκολος, ἀλλά, τό ξαναλέω, χωρίς δυσκολίες δέν θά πετύχουμε ὥστε οἱ ἐργάτες πού συνήθισαν προηγούμενα καί διδάχτηκαν ἐπί αἰῶνες ἀπό τήν ἀστική τάξη ἁπλῶς νά ἐκτελοῦν δουλικά τίς διαταγές της, νά δουλεύουν σάν κατάδικοι, νά περάσουν σέ ἄλλη κατάσταση, νά νιώσουν ὅτι ἡ ἐξουσία εἴμαστε ἐμεῖς. 'Ο ἀφέντης τῆς βιομηχανίας, ὁ ἀφέντης τῶν σιτηρῶν, ὁ ἀφέντης ὅλων τῶν προϊόντων στή χώρα εἴμαστε ἐμεῖς. Νά, ὅταν αὐτή ἡ συνείδηση μπεῖ βαθιά μέσα στήν ἐργατική τάξη, ὅταν μέ τήν πείρα της, μέ τή δουλιά της δεκαπλασιάσει τίς δυνάμεις της, τότε μόνο θά ξεπεραστοῦν ὅλες οἱ δυσκολίες τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης.

Τελειώνοντας, κάνω καί πάλι ἔκκληση στή συνδιάσκεψη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί λέω ὅτι στή Μόσχα—ὅπου οἱ δυσκολίες εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλες, γιατί εἶναι ἕνα τεράστιο κέντρο ἐμπορίου καί κερδοσκοπίας, ὅπου δεκάδες χιλιάδες ἄνθρωποι ἐδῶ καί πολλά χρόνια ζοῦν ἀποκλειστικά ἀπό τό ἐμπόριο καί τήν κερδοσκοπία—στή Μόσχα οἱ δυσκολίες εἶναι

πολύ μεγάλες, ὅμως ταυτόχρονα ὑπάρχουν καί τέτιες δυνάμεις πού δέν ὑπάρχουν σέ καμιά μικρή πόλη. Αὐτές οἱ ἐργατικές ὀργανώσεις, οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές ἄς θυμοῦνται καλά καί ἄς τό πάρουν σοβαρά ὑπόψη τους τί διδάσκουν ὅλα τά τωρινά γεγονότα, τί διδάσκει ἡ σημερινή πείνα πού ἀγκάλιασε τούς ἐργαζόμενους τῆς Ρωσίας. Μόνο νέες, καί ὅλο νέες ὀργανώσεις, οἱ πιό πλατιές ὀργανώσεις τῶν συνειδητῶν καί πρωτοπόρων ἐργατῶν μποροῦν νά σώσουν τήν ἐπανάσταση ἀπό τήν ἐπιστροφή τῆς ἐξουσίας στούς τσιφλικάδες καί στούς καπιταλιστές. Οἱ ἐργάτες αὐτοί ἀποτελοῦν τώρα τήν πλειοψηφία, αὐτό ὅμως δέν ἀρκεῖ· πρέπει νά καταπιάνονται περισσότερο μέ τό γενικό κρατικό ἔργο. Στή Μόσχα ὑπάρχουν ἄπειρες περιπτώσεις πού οἱ κερδοσκόποι παίζουν μέ τήν πείνα καί πλουτίζουν ἀπό τήν πείνα, τορπιλίζουν τό μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν, ἐνῶ οἱ πλούσιοι ἔχουν ὅ,τι θέλουν. Στή Μόσχα ὑπάρχουν 8000 μέλη τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν, στή Μόσχα τά συνδικάτα θά δόσουν 20-30 χιλιάδες ἄτομα, γιά τά ὁποῖα θά μποροῦν νά ἐγγυηθοῦν καί πού θά εἶναι σίγουροι, σταθεροί ἐκφραστές τῆς προλεταριακῆς πολιτικῆς. Ἑνῶστε τους, δημιουργεῖστε ἑκατοντάδες χιλιάδες τμήματα, καταπιαστεῖτε μέ τή δουλιά τοῦ ἐπισιτισμοῦ, κάνετε ἔρευνες σέ ὅλο τόν πλούσιο πληθυσμό καί θά πετύχετε αὐτό πού σᾶς χρειάζεται. (Χειροκροτήματα.)

Σᾶς εἶπα τήν περασμένη φορά τί ἐπιτυχία εἶχαν στήν πόλη Ἐλέτς σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό, στή Μόσχα ὅμως ἡ δουλιά αὐτή εἶναι πιό δύσκολη. Εἶπα πώς τό Ἐλέτς εἶναι μιά πόλη πού πάει πολύ καλά, ὑπάρχουν καί πολλές πόλεις πού πᾶνε πολύ χειρότερα, γιατί ἡ δουλιά αὐτή εἶναι δύσκολη, γιατί ἐδῶ ἡ δυσκολία δέν βρίσκεται στήν ἔλλειψη ὅπλων — ὅπλα ὑπάρχουν ὅσα θέλεις — ἀλλά στό νά προωθήσουμε σέ καθοδηγητικές ὑπεύθυνες θέσεις ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἐργάτες, ἀπόλυτα σίγουρους, ἱκανούς νά καταλάβουν πώς δέν κάνουν μιά περιορισμένη τοπική δουλιά, ἀλλά μιά δουλιά γιά ὅλη τή Ρωσία, πού νά εἶναι ἱκανοί νά κρατοῦν τή θέση τους σάν ἐκπρόσωποι ὁλόκληρης τῆς τάξης καί νά ὀργανώνουν τή δουλιά μέ ἕνα καλοφτιαγμένο καί συγκεκριμένο σχέδιο, νά ἐκτελοῦν αὐτό πού λένε οἱ ἐντολές, αὐτό πού ἀποφασίζει τό Σοβιέτ Μόσχας, οἱ ὀργανώσεις ὅλης τῆς προλεταριακῆς Μόσχας. Ὅλη ἡ δυσκολία βρίσκεται στό νά ὀργανώσουμε τό προλεταριάτο, στό νά τό κάνουμε νά εἶναι πιό συνειδητό ἀπ᾽ὅ,τι ἦταν ὥς τά τώρα. Κοιτάξτε τίς ἐκλογές τῆς Πετρούπολης[172] καί θά δεῖτε πώς,

παρά τό γεγονός ὅτι τή μαστίζει πείνα πολύ μεγαλύτερη ἀπό τῆς Μόσχας, ὅτι οἱ συμφορές πού τήν ἔπληξαν εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερες, ἐκεῖ μεγαλώνει ἡ ἀφοσίωση στήν ἐργατική ἐπανάσταση, ἐκεῖ μεγαλώνει τό πνεῦμα ὀργάνωσης καί συνοχῆς, καί τότε θά πεῖτε ὅτι μαζί μέ τό μεγάλωμα τῶν συμφορῶν πού μᾶς ἔπληξαν μεγαλώνει καί ἡ ἀπόφαση τῆς ἐργατικῆς τάξης νά ὑπερνικήσει ὅλες αὐτές τίς δυσκολίες. Ἀκολουθεῖστε αὐτό τό δρόμο, ἐντείνετε τήν δραστηριότητά σας, κινητοποιεῖστε νέα τμήματα ἀπό χιλιάδες ἀνθρώπους σ᾽αὐτό τό δρόμο γιά νά βοηθήσουν στό ἔργο τοῦ ἐπισιτισμοῦ, κι᾽ἐμεῖς μαζί μέ σᾶς, στηριζόμενοι στή βοηθειά σας, θά νικήσουμε τήν πείνα καί θά πετύχουμε μιά σωστή διανομή. (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

3

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΣΤΙΓΜΗ

Ἡ IV συνδιάσκεψη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας, ἐπιδοκιμάζοντας ἀπόλυτα τήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ἐγκρίνει ἰδιαίτερα (καί ἐπιμένει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά τήν ὑποστηρίξουν ὅλοι οἱ ἐργάτες) τήν πολιτική τῆς ἕνωσης τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ.

Ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν μπορεῖ νά εἶναι ἔργο μόνο τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν καί μόνο ἡ στενότατη συμμαχία τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης μέ τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ εἶναι σέ θέση νά νικήσει τήν ἀντίσταση τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῶν κουλάκων, νά πάρει στά χέρια της ὅλα τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν καί νά κάνει σωστή κατανομή ἀνάμεσα σ'αὐτούς πού ἔχουν ἀνάγκη τόσο στήν πόλη, ὅσο καί στό χωριό.

Ἡ συνδιάσκεψη καλεῖ ὅλες τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές νά ἐντείνουν ὅλες τίς δυνάμεις τους γιά νά ὀργανώσουν πιό πλατιές μάζες ἐργατῶν στά ἐπισιτιστικά τμήματα καί νά τά κινητοποιήσουν κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν πιό σίγουρων συντρόφων γιά μιά ἐνεργό καί ὁλόπλευρη ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς τῆς ἐργατικῆς καί ἀγροτικῆς κυβέρνησης στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Ἰούνη 1918

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΙΜΟΝΟΦ 28 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918[173]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Οἱ ἐργάτες χαιρετίζουν μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες τόν σύντρ. Λένιν.) Ὁ σύντρ. Λένιν μιλάει γιά τήν ἀνάγκη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί καλεῖ τό προλεταριάτο τῆς Μόσχας νά ὀργανωθεῖ σάν ἕνας ἄνθρωπος στόν ἀγώνα, τόσο ἐνάντια στίς ἀντεπαναστατικές δυνάμεις, ὅσο καί ἐνάντια στήν πείνα καί τήν κρατική ἀποδιοργάνωση.

Παράλληλα, ὁ Λένιν ἀναφέρεται στά γεγονότα τοῦ Σαράτοφ καί τοῦ Ταμπόφ καί δείχνει ὅτι παντοῦ, ὅπου ἔγιναν ἐξεγέρσεις, ὑποκινούμενες ἀπό τά Κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων, ἡ ἐργατική τάξη ἀπογοητευόταν γρήγορα ἀπό τήν ἰδεολογία αὐτῶν τῶν Κομμάτων καί ἀνάτρεπε ἐπίσης γρήγορα τούς σφετεριστές τῆς ἐργατοαγροτικῆς ἐξουσίας.

Πήραμε ἕνα τηλεγράφημα πού ζητοῦσε βοήθεια, τά τμήματά μας ὅμως δέν πρόλαβαν νά φτάσουν στά μισά τοῦ δρόμου, καί οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι ἐργάτες πού εἶχαν ζητήσει βοήθεια μᾶς ξαναειδοποίησαν ὅτι δέν ὑπάρχει πιά ἀνάγκη γιά ἄμεση βοήθεια, γιατί οἱ τοπικές δυνάμεις νίκησαν τούς σφετεριστές. Αὐτό ἔγινε στό Σαράτοφ, στό Ταμπόφ καί σέ ἄλλες πόλεις.

Ὁ σύντρ. Λένιν τονίζει πώς ὁ πόλεμος γενικά εἶναι ἀντίθετος μέ τίς ἐπιδιώξεις τοῦ Κόμματος τῶν κομμουνιστῶν. Ὁ πόλεμος ὅμως πού διακηρύσσεται σήμερα εἶναι ἱερός, εἶναι πόλεμος ἐμφύλιος, εἶναι πόλεμος τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές της.

Χωρίς προσπάθειες, χωρίς τεράστια δραστηριοποίηση δέν θά μπορέσουμε νά μποῦμε στό δρόμο τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γιά νά μπορέσουμε νά παλέψουμε μέ ἐπιτυχία γιά τά ἰδανικά τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι ἀπαραίτητο νά ὀργανωθοῦμε. Ἡ ὀργά-

νωση εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητη καί γιά νά μπορέσουμε νά κατοχυρώσουμε ὅλες τίς κατακτήσεις μας πού κερδίσαμε μέ μεγάλες ἀπώλειες καί προσπάθειες.

Εἶναι δυσκολότερο νά κρατήσεις τήν ἐξουσία παρά νά τήν πάρεις, καί βλέπουμε ἀπό τά παραδείγματα τῆς ἱστορίας πώς πολλές φορές ἡ ἐργατική τάξη πῆρε τήν ἐξουσία στά χέρια της, ἀλλά δέν μπόρεσε νά τήν κρατήσει μόνο καί μόνο γιατί δέν εἶχε ἀρκετά ἰσχυρές ὀργανώσεις.

— Ὁ λαός κουράστηκε, συνεχίζει ὁ σύντρ. Λένιν—καί, φυσικά, μπορεῖ νά τόν σπρώξει κανείς σέ ὁποιαδήποτε τρέλα, ἀκόμη καί στόν Σκοροπάντσκι, γιατί ὁ λαός στήν πλειοψηφία του εἶναι καθυστερημένος.

Τώρα ἐπέρχεται ἡ πείνα, ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε πώς τά σιτηρά μας φτάνουν πέρα γιά πέρα καί χωρίς τή Σιβηρία, τόν Καύκασο, τήν Οὐκρανία. Σιτηρά ὑπάρχουν σέ ἀρκετή ποσότητα ὥς τή νέα σοδειά στά κυβερνεῖα πού εἶναι γύρω ἀπό τίς πρωτεύουσες, ἀλλά τά ἔκρυψαν ὅλα οἱ κουλάκοι. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ὀργανώσουμε τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, ὥστε μέ τή βοήθειά της νά πάρουμε αὐτά τά σιτηρά. Χρειάζεται ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στήν κερδοσκοπία καί στούς κερδοσκόπους, ὄχι μόνο μέ τά ἔργα, ἀλλά καί μέ τά λόγια.

Μόνο ἡ ἐργατική τάξη, σφιχτοδεμένη στήν ὀργάνωση, θά μπορέσει νά ἐξηγήσει στόν ἁπλό λαό τήν ἀνάγκη τῆς πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους. Ὁ λαός τῆς Ρωσίας πρέπει νά ξέρει ὅτι ἡ ἀγροτική φτωχολογιά ἔχει ἕνα πολύ μεγάλο σύμμαχο στό πρόσωπο τοῦ ὀργανωμένου προλεταριάτου τῆς πόλης.

Ἡ ἐργατική τάξη καί ἡ ἀγροτιά δέν πρέπει νά ἐλπίζουν πολύ στή διανόηση, γιατί πολλοί διανοούμενοι πού ἔρχονται σέ μᾶς, περιμένουν διαρκῶς τήν πτώση μας.

Ὁ σύντρ. Λένιν τελειώνει τό λόγο του μέ μιά ἔκκληση γιά τήν ὀργάνωση τῆς πάλης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στούς κουλάκους, τούς τσιφλικάδες καί τήν ἀστική τάξη. (Τό λόγο τοῦ συντρ. Λένιν τόν καλύπτουν θυελλώδη χειροκροτήματα ὅλου τοῦ ἀκροατηρίου.)

«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 133, 29 τοῦ 'Ιούνη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΠΡΟΦΗΤΙΚΑ ΛΟΓΙΑ

Τώρα, δόξα σοι ὁ θεός, δέν πιστεύουν στά θαύματα. Ἡ θαυματουργική προφητεία εἶναι παραμύθι. Ἡ ἐπιστημονική ὅμως προφητεία εἶναι γεγονός. Καί στίς μέρες μας, ὅταν γύρω μας μποροῦμε νά δοῦμε συχνά μιά ἐπονείδιστη ἀπογοήτευση ἤ ἀκόμη καί ἀπελπισία, εἶναι ὠφέλιμο νά θυμηθοῦμε μιά ἐπιστημονική προφητεία πού ἐπαληθεύτηκε.

Ὁ Φρίντριχ Ἔνγκελς ἔγραφε τό 1887 γιά τό μελλοντικό παγκόσμιο πόλεμο στόν πρόλογο τῆς μπροσούρας τοῦ Σιγκισμούντ Μπόρκχαϊμ «Στή μνήμη τῶν γερμανῶν ψευτοπατριωτῶν τοῦ 1806-1807» («Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten 1806-1807»). (Ἡ μπροσούρα αὐτή ἀποτελεῖ τό XXIV τεῦχος τῆς «Σοσιαλδημοκρατικῆς βιβλιοθήκης» πού κυκλοφόρησε τό 1888 στό Γκόττινγκεν καί στή Ζυρίχη.)

Νά πῶς σκεπτόταν πρίν ἀπό τριάντα καί πάνω χρόνια ὁ Φρίντριχ Ἔνγκελς γιά τό μελλοντικό παγκόσμιο πόλεμο:

«...Γιά τήν Πρωσία — Γερμανία τώρα πιά δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλος πόλεμος, ἐκτός ἀπό ἕνα παγκόσμιο πόλεμο. Καί αὐτός θά ἦταν ἕνας παγκόσμιος πόλεμος μέ πρωτοφανεῖς διαστάσεις, μέ πρωτοφανή ἔνταση. Ὀκτώ ὥς δέκα ἑκατομμύρια στρατιῶτες θά πνίγουν ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί θά ἐρημώνουν ὁλόκληρη τήν Εὐρώπη σέ βαθμό πού δέν τήν ἐρήμωσαν ποτέ ὥς τώρα τά σύννεφα τῆς ἀκρίδας. Ἡ ἐρείπωση πού προκάλεσε ὁ Τριακονταετής πόλεμος—συμπυκνωμένη σέ διάστημα τριῶντεσσάρων χρόνων καί ἁπλωμένη σέ ὅλη τήν ἤπειρο: ἡ πείνα, οἱ ἐπιδημίες, ἡ γενική ἐξαγρίωση τόσο τῶν στρατευμάτων, ὅσο καί τῶν λαϊκῶν μαζῶν λόγω τῆς μεγάλης φτώχιας· τό τρομερό χάος τοῦ τεχνητοῦ μας μηχανισμοῦ τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καί τῆς πίστης· ὅλα αὐτά καταλήγουν σέ γενική χρεοκοπία· ἡ κατάρευση τῶν παλιῶν κρατῶν καί τῆς ρουτινιασμένης κρατι-

κῆς τους σοφίας—κατάρευση πού θά κάνει νά πετιοῦνται κατά δωδεκάδες τά στέμματα στά πεζοδρόμια καί δέν θά βρίσκεται κανείς γιά νά σηκώσει αὐτά τά στέμματα· εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατο νά προβλέψει κανείς πῶς θά τελειώσουν ὅλα αὐτά καί ποιός θά βγεῖ νικητής ἀπό τόν ἀγώνα· μόνο ἕνα ἀποτέλεσμα εἶναι ἀπόλυτα ἀναμφισβήτητο: ἡ γενική ἐξάντληση καί ἡ δημιουργία τῶν προϋποθέσεων γιά τήν ὁριστική νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Αὐτή εἶναι ἡ προοπτική, σέ περίπτωση πού τό σύστημα τοῦ ἀμοιβαίου ἀνταγωνισμοῦ στούς πολεμικούς ἐξοπλισμούς, ἐξωθούμενο στά ἄκρα, θά φέρει τελικά τούς ἀναπόφευκτους καρπούς του. Νά ποῦ ὁδήγησε, κύριοι βασιλιάδες καί δημόσιοι ἄνδρες, ἡ σοφία σας τή γηραιά Εὐρώπη. Καί ἄν δέν σᾶς μένει τίποτε ἄλλο, παρά νά ἀρχίσετε τόν τελευταῖο μεγάλο πολεμικό χορό—ἐμεῖς δέν θά βάλουμε τά κλάματα (uns kann es recht sein). Δέν πειράζει ἀκόμη καί ἄν ὁ πόλεμος μᾶς ρίξει, ἴσως γιά ἕνα χρονικό διάστημα, σέ δεύτερη μοίρα, ἄν μᾶς ἀφαιρέσει μερικές κατακτημένες ἤδη θέσεις. Ἄν ὅμως ἀποδεσμεύετε δυνάμεις, πού ὕστερα δέν θά εἶστε πιά σέ θέση νά τίς χαλιναγωγήσετε, τότε, ὅποια τροπή καί ἄν πάρουν ἐκεῖ τά πράγματα, στό τέλος τῆς τραγωδίας ἐσεῖς θά εἶστε ἐρείπια καί ἡ νίκη τοῦ προλεταριάτου εἴτε θά ἔχει πιά κατακτηθεῖ, εἴτε θά εἶναι ὁπωσδήποτε (doch) ἀναπόφευκτη.

Λονδίνο, 15 τοῦ Δεκέμβρη 1887 *Φρίντριχ Ἔνγκελς*»[174].

Τί μεγαλοφυής προφητεία! Καί πόσο ἀπέραντο πλοῦτο σκέψεων κρύβει κάθε φράση αὐτῆς τῆς ἀκριβολογημένης, ξεκάθαρης, σύντομης ἐπιστημονικῆς ταξικῆς ἀνάλυσης! Πόσα θά μποροῦσαν νά μάθουν ἀπό δῶ ἐκεῖνοι πού παραδίνονται τώρα σέ μιά ἐπονείδιστη δυσπιστία, στήν ἀπογοήτευση, στήν ἀπελπισία, ἄν... ἄν οἱ ἄνθρωποι πού εἶναι συνηθισμένοι νά κάνουν τό λακέ στήν ἀστική τάξη, ἤ ἄφησαν νά τούς τρομοκρατήσει ἡ ἀστική τάξη, ἦταν σέ θέση νά σκεφτοῦν, ἦταν ἱκανοί νά σκεφτοῦν!

Ὁρισμένα πράγματα πού πρόβλεψε ὁ Ἔνγκελς ἔγιναν διαφορετικά: καί, φυσικά, μέσα σέ τριάντα χρόνια μιᾶς καταπληκτικά γοργῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀνάπτυξης δέν μποροῦσε παρά νά ἀλλάξει ὁ κόσμος καί ὁ καπιταλισμός. Μά τό πιό καταπληκτικό ἀπό ὅλα εἶναι ὅτι πάρα πολλά ἀπ᾿ὅσα πρόβλεψε ὁ Ἔνγκελς ἐπαληθεύονται «κατά γράμμα». Καί αὐτό γιατί ὁ

Ἔνγκελς ἔκανε μιά ἐξαιρετικά ἀκριβή ταξική ἀνάλυση, καί οἱ τάξεις καί οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις τους παρέμειναν οἱ ἴδιες.

«...Ἴσως ὁ πόλεμος μᾶς ρίξει γιά ἕνα χρονικό διάστημα σέ δεύτερη μοίρα...» Τά πράγματα ἀκολούθησαν ἀκριβῶς αὐτή τή γραμμή, μά ἀκόμη ἐντονότερα καί ἀκόμη χειρότερα: μιά μερίδα ἀπό τούς σοσιαλσωβινιστές καί τούς ἀνερμάτιστους «μισοαντιπάλους», τούς καουτσκιστές πού «ρίχτηκαν σέ δεύτερη μοίρα» ἄρχισαν νά ἐξυμνοῦν τήν ὀπισθοχώρησή τους, μετατράπηκαν σέ ἀνοιχτούς προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ.

«...Ἴσως ὁ πόλεμος μᾶς ἀφαιρέσει μερικές κατακτημένες ἤδη θέσεις...» Ὁλόκληρη σειρά «νόμιμων» θέσεων ἔχουν ἀφαιρεθεῖ ἀπό τήν ἐργατική τάξη. Ὅμως ταυτόχρονα ἡ ἐργατική τάξη ἀτσαλώθηκε ἀπό τίς δοκιμασίες καί παίρνει σκληρά, ἀλλά ὠφέλιμα μαθήματα παράνομης ὀργάνωσης, παράνομης πάλης, προετοιμασίας τῶν δυνάμεών της γιά τήν ἐπαναστατική ἔφοδο.

«...Τά στέμματα θά πετιοῦνται κατά δωδεκάδες...» Μερικά στέμματα ἔπεσαν κιόλας, κι'ἕνα ἀπό αὐτά — τό στέμμα τοῦ αὐτοκράτορα πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάου Ρομάνοφ — ἀξίζει ὅσο καί μιά δωδεκάδα ἄλλα στέμματα.

«...Εἶναι ἀπόλυτα ἀδύνατο νά προβλέψει κανείς πῶς θά τελειώσουν ὅλα αὐτά...» Ὕστερα ἀπό τέσσερα χρόνια πόλεμο αὐτό τό ἀπόλυτα ἀδύνατο εἶναι, ἄν ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφραση, ἀκόμη πιό ἀπόλυτο.

«...Τό τρομερό χάος τοῦ τεχνητοῦ μας μηχανισμοῦ τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καί τῆς πίστης...» Στό τέλος τοῦ τέταρτου χρόνου τοῦ πολέμου αὐτό ἐκδηλώθηκε πέρα γιά πέρα σ'ἕνα ἀπό τά πιό μεγάλα καί τά πιό καθυστερημένα κράτη πού σύρθηκαν ἀπό τούς καπιταλιστές στόν πόλεμο — στή Ρωσία. Μήπως, ὅμως, ἡ πείνα, πού μεγαλώνει στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία, ἡ ἔλλειψη ἱματισμοῦ καί πρώτων ὑλῶν, ἡ φθορά τῶν μέσων παραγωγῆς δέν δείχνουν ὅτι ἡ ἴδια ἡ κατάσταση ἐπέρχεται μέ τεράστια ταχύτητα καί στίς ἄλλες χῶρες;

Ὁ Ἔνγκελς περιγράφει τίς συνέπειες πού προκαλεῖ μόνο ὁ «ἐξωτερικός» πόλεμος· δέν ἀναφέρεται στόν ἐσωτερικό, δηλ. στόν ἐμφύλιο πόλεμο, πού δέν τόν ἀπόφυγε καμιά μεγάλη ἐπανάσταση στήν ἱστορία, κανένας σοβαρός μαρξιστής δέν διανοήθηκε τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό χωρίς τόν πόλεμο αὐτό. Καί ἄν ὁ ἐξωτερικός πόλεμος μπορεῖ νά παρατείνεται ἀκόμη γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα χωρίς νά προκαλέσει «τρομερό χάος» στόν «τεχνητό μηχανισμό» τοῦ

καπιταλισμοῦ, τότε εἶναι ὁλοφάνερο πώς ὁ ἐμφύλιος πόλεμος δέν μπορεῖ πιά καθόλου νά νοηθεῖ χωρίς αὐτή τή συνέπεια.

Τί κουταμάρα, τί ἔλλειψη χαρακτήρα—γιά νά μή μιλήσουμε γιά τήν ἰδιοτελή ἐξυπηρέτηση τῆς ἀστικῆς τάξης—δείχνουν ἐκεῖνοι πού, ἐνῶ ἐξακολουθοῦν νά αὐτοκαλοῦνται «σοσιαλιστές», σάν τούς δικούς μας ὀπαδούς τῆς «Νόβαγια Ζίζν», τούς μενσεβίκους, τούς δεξιούς ἐσέρους κτλ., τονίζουν μέ κακεντρέχεια τά συμπτώματα αὐτοῦ τοῦ «τρομεροῦ χάους», κατηγορώντας γιά ὅλα τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο, τή Σοβιετική ἐξουσία, τήν «οὐτοπία» τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό. «Τό χάος», ἡ καταστροφή, σύμφωνα μέ μιά θαυμάσια ρωσική ἔκφραση, προῆλθε ἀπό τόν πόλεμο. Δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει σκληρός πόλεμος χωρίς καταστροφές. Ἕνας ἐμφύλιος πόλεμος, ἀπαραίτητη προϋπόθεση καί συνοδοιπόρος τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, δέν μπορεῖ παρά νά προκαλέσει καταστροφή. Τό νά ἀπαρνεῖσαι τήν ἐπανάσταση, τό σοσιαλισμό «ἐξαιτίας» τῆς ἐρείπωσης, σημαίνει ἁπλῶς ὅτι ἐκδηλώνεις τήν ἔλλειψη ἀρχῶν πού σέ χαρακτηρίζει καί περνᾶς στήν πράξη μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης.

«...Ἡ πείνα, οἱ ἐπιδημίες, ἡ γενική ἐξαγρίωση τόσο τῶν στρατευμάτων, ὅσο καί τῶν λαϊκῶν μαζῶν, λόγω τῆς μεγάλης φτώχιας...»

Πόσο ἁπλά καί καθαρά βγάζει ὁ Ἔνγκελς αὐτό τό ἀδιαφιλονίκητο συμπέρασμα, πού εἶναι ὁλοφάνερο γιά ὅποιον εἶναι σέ θέση νά σκεφτεῖ ἔστω καί λίγο πάνω στίς ἀντικειμενικές συνέπειες ἑνός πολύχρονου, σκληροῦ καί μαρτυρικοῦ πολέμου. Καί πόσο καταπληκτικά ἀνόητοι εἶναι οἱ πολυάριθμοι «σοσιαλδημοκράτες» καί οἱ ψευτο-«σοσιαλιστές» πού δέν θέλουν ἤ δέν μποροῦν νά ἐμβαθύνουν σ'αὐτή τήν ἁπλούστατη σκέψη.

Μπορεῖ ἄραγε νά νοηθεῖ πολύχρονος πόλεμος χωρίς *ἐξαγρίωση* τόσο τῶν στρατευμάτων, ὅσο καί τῶν λαϊκῶν μαζῶν; Ἀσφαλῶς, ὄχι. Εἶναι ἐντελῶς ἀναπόφευκτο ἕνας μακρόχρονος πόλεμος νά ἔχει τέτιες συνέπειες γιά μερικά χρόνια, ἄν ὄχι γιά μιά ὁλόκληρη γενιά. Οἱ δικοί μας ὅμως «ἄνθρωποι σέ θήκη», τά μαμόθρεφτα τῆς ἀστικῆς διανόησης, πού αὐτοκαλοῦνται «σοσιαλδημοκράτες» καί «σοσιαλιστές», σεγοντάρουν τήν ἀστική τάξη, φορτώνοντας στήν ἐπανάσταση τίς ἐκδηλώσεις ἐξαγρίωσης, ἤ τήν ἀναπόφευκτη σκληρότητα τῶν μέτρων πάλης ἐνάντια στίς ἐξαιρετικά σοβαρές περιπτώσεις ἐξαγρίωσης—ἄν καί εἶναι φῶς φανάρι ὅτι ἡ ἐξαγρίωση αὐτή προκλήθηκε ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο καί ὅτι καμιά ἐπανάσταση δέν εἶναι σέ

θέση νά ἀπαλλαγεῖ ἀπ'*αὐτές* τίς συνέπειές του χωρίς μακρόχρονη πάλη, χωρίς μιά σειρά σκληρά κατασταλτικά μέτρα.

Οἱ γλυκανάλατοι συντάκτες μας τῆς «Νόβαγια Ζίζν», τῆς «Βπεριόντ» ἤ τῆς «Ντιέλο Ναρόντα», εἶναι ἕτοιμοι νά δεχτοῦν «θεωρητικά» τήν ἐπανάσταση τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἄλλων καταπιεζόμενων τάξεων, μέ τό μόνο ὅρο ὅτι ἡ ἐπανάσταση αὐτή θά πέσει ἀπό τόν οὐρανό καί δέν θά γεννηθεῖ οὔτε θά ἀναπτυχθεῖ πάνω στή γῆ, τήν ποτισμένη μέ αἷμα στήν τετράχρονη ἰμπεριαλιστική σφαγή τῶν λαῶν, μέσα σέ ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια ἀνθρώπους πού βασανίστηκαν, τυραννήθηκαν κι'ἐξαγριώθηκαν σ'αὐτή τή σφαγή.

Ἔχουν ἀκούσει καί παραδεχτεῖ «θεωρητικά» ὅτι ἡ ἐπανάσταση πρέπει νά συγκρίνεται μέ τή γέννα, ὅταν ὅμως ἔφτασε ὁ κόμπος στό χτένι ἔδειξαν ἐπαίσχυντη δειλία καί τό μικρόψυχο κλαψούρισμά τους τό μετάτρεψαν σέ μιά ἐπανάληψη τῶν γεμάτων μίσος ἐπιθέσεων τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στήν ἐξέγερση τοῦ προλεταριάτου. Ἄς πάρουμε τήν περιγραφή τῆς γέννας στή λογοτεχνία—τίς περιγραφές πού σκοπός τῶν συγγραφέων ἦταν νά ἀναπαραστήσουν πιστά ὅλες τίς δυσκολίες, ὅλα τά βάσανα, ὅλη τή φρίκη αὐτῆς τῆς πράξης, ἄς πάρουμε, λογουχάρη, τό ἔργο τοῦ Ἐμίλ Ζολᾶ «La joie de vivre» («Ἡ χαρά τῆς ζωῆς») ἤ τίς «Σημειώσεις ἑνός γιατροῦ» τοῦ Βερεσάγεφ. Ἡ γέννηση τοῦ ἀνθρώπου συνδέεται μέ μιά πράξη πού μετατρέπει τή γυναίκα σ'ἕνα βασανισμένο, κατατυραννισμένο, τρελό ἀπό τόν πόνο, ματωμένο, μισοπεθαμένο κομμάτι κρέας. Θά ἦταν ὅμως κανείς σύμφωνος νά θεωρεῖ ἄνθρωπο ἕνα «ὑποκείμενο» πού στήν ἀγάπη, στά ἐπακόλουθά της, στή γυναίκα πού γίνεται μητέρα θά ἔβλεπε *μόνο* αὐτή τήν πλευρά; Ποιός θά παραιτοῦνταν *γι'αὐτό τό λόγο* ἀπό τήν ἀγάπη καί τήν τεκνοποίηση;

Ὑπάρχουν γέννες εὔκολες καί γέννες δύσκολες. Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, οἱ θεμελιωτές τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ, μιλοῦσαν πάντα *γιά τούς μακρόχρονους πόνους τῆς γέννας* πού συνδέονται ἀναπόφευκτα μέ τό πέρασμα ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Καί ὁ Ἔνγκελς, ἀναλύοντας τίς συνέπειες τοῦ παγκόσμιου πολέμου, ἁπλά καί καθαρά περιγράφει τό ἀναμφισβήτητο καί ὁλοφάνερο γεγονός ὅτι ἡ ἐπανάσταση πού ἀκολουθεῖ τόν πόλεμο, πού συνδέεται μέ τόν πόλεμο (καί ἀκόμη περισσότερο—θά προσθέσουμε ἐμεῖς—πού ξεσπάει στόν καιρό τοῦ πολέμου, πού εἶναι ἀναγκασμένη νά ἀναπτύσσεται καί νά κρατιέται στίς συνθῆκες τοῦ παγκόσμιου πολέμου πού τήν

κυκλώνει), ὅτι μιά τέτια ἐπανάσταση ἀποτελεῖ *ἐξαιρετικά δύσκολη* περίπτωση γέννας.

῾Ο ῎Ενγκελς, ἔχοντας ξεκάθαρη συνείδηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, μιλάει πολύ προσεκτικά γιά τή γέννηση τοῦ σοσιαλισμοῦ ἀπό τήν καπιταλιστική κοινωνία, πού πεθαίνει μέσα στόν παγκόσμιο πόλεμο. «Μόνο ἕνα ἀποτέλεσμα (τοῦ παγκόσμιου πολέμου)—λέει—εἶναι ἀπόλυτα ἀναμφισβήτητο: ἡ γενική ἐξάντληση καί ἡ *δημιουργία* τῶν προϋποθέσεων γιά τήν ὁριστική νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης».

᾽Ακόμη πιό καθαρά ἐκφράζεται αὐτή ἡ ἰδέα στό τέλος τοῦ προλόγου πού ἀναλύουμε:

«...Στό τέλος τῆς τραγωδίας ἐσεῖς (οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες, οἱ βασιλιάδες καί οἱ δημόσιοι ἄνδρες τῆς ἀστικῆς τάξης) θά εἶστε ἐρείπια καί ἡ νίκη τοῦ προλεταριάτου εἴτε θά ἔχει πιά κατακτηθεῖ, εἴτε θά εἶναι ὁπωσδήποτε ἀναπόφευκτη».

Οἱ δύσκολες γέννες μεγαλώνουν τόν κίνδυνο θανατηφόρας ἀρώστιας ἤ μοιραίου τέλους. ῎Αν ὅμως ὁρισμένοι ἄνθρωποι πεθαίνουν στή γέννα, ἡ νέα κοινωνία πού γεννιέται ἀπό τό παλιό σύστημα δέν μπορεῖ νά χαθεῖ, μόνο ἡ γέννησή της θά γίνει πιό μαρτυρική, πιό μακρόχρονη, ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ ἐξέλιξη πιό ἀργή.

Τό τέλος τοῦ πολέμου δέν ἦλθε ἀκόμη. ῾Η γενική ἐξάντληση ἔχει ἤδη ἀρχίσει. Τά δυό ἐνδεχόμενα *ἄμεσα* ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου, πού πρόβλεψε ὁ ῎Ενγκελς (εἴτε ἡ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης θά ἔχει πιά κατακτηθεῖ, εἴτε θά ἔχουν δημιουργηθεῖ οἱ προϋποθέσεις πού θά τήν κάνουν ἀναπόφευκτη *παρόλες τίς δυσκολίες*), αὐτές οἱ δυό προϋποθέσεις τώρα, στά μέσα τοῦ 1918, ὑπάρχουν *καί οἱ δυό.*

Σέ μιά ἀπό τίς λιγότερο προηγμένες καπιταλιστικές χῶρες ἡ νίκη τῆς ἐργατικῆς τάξης *ἔχει ἤδη κατακτηθεῖ.* Στίς ὑπόλοιπες δημιουργοῦνται μέ ἀφάνταστες προσπάθειες, μέ ἀφάνταστα βάσανα οἱ προϋποθέσεις πού κάνουν αὐτή τή νίκη «ὁπωσδήποτε ἀναπόφευκτη».

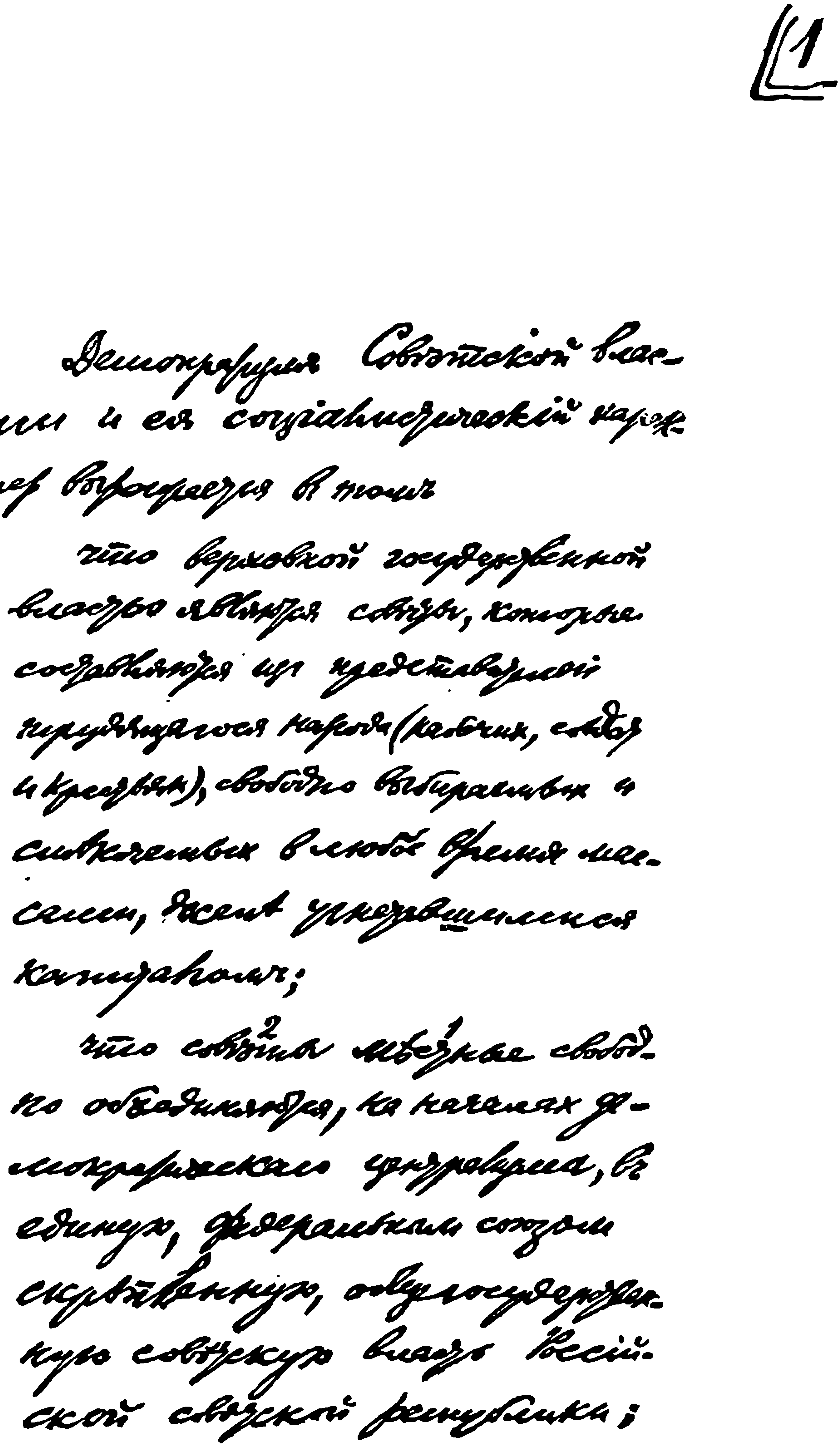
῎Ας κρώζουν οἱ μαμόθρεφτοι «σοσιαλιστές», ἄς φρενιάζει καί ἄς λυσσομανᾶ ἡ ἀστική τάξη. Μόνο ἄνθρωποι πού κλείνουν τά μάτια τους γιά νά μή βλέπουν, καί βουλώνουν τά αὐτιά τους γιά νά μήν ἀκοῦνε, μπορεῖ νά μήν ἀντιλαμβάνονται πώς σέ ὅλο τόν κόσμο γιά τήν παλιά καπιταλιστική κοινωνία, πού κυοφορεῖ τό σοσιαλισμό, ἄρχισαν οἱ πόνοι τῆς γέννας. ῾Η χώρα μας, πού ἡ πορεία τῶν γεγονότων τήν προώθησε προσωρινά στήν πρωτοπορία τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ὑποφέρει τώρα τά

πολύ μεγάλα βάσανα τῆς πρώτης περιόδου τῆς γέννας πού ἄρχισε. Ἔχουμε κάθε λόγο νά ἀτενίζουμε μέ πλήρη σταθερότητα καί ἀπόλυτη βεβαιότητα τό μέλλον πού μᾶς προετοιμάζει νέους συμμάχους, νέες νίκες τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ μιά σειρά πιό προηγμένες χῶρες. Ἔχουμε τό δικαίωμα νά εἴμαστε ὑπερήφανοι καί νά θεωροῦμε τόν ἑαυτό μας εὐτυχή πού κατορθώσαμε σέ μιά γωνιά τῆς γήινης σφαίρας νά βάλουμε πρῶτοι κάτω τό ἄγριο θηρίο, τόν καπιταλισμό πού ἔπνιξε τή γῆ στό αἷμα, ὁδήγησε τήν ἀνθρωπότητα στήν πείνα καί στήν ἐξαγρίωση καί πού θά χαθεῖ ἀναπότρεπτα καί γρήγορα, ὅσο τερατώδεις καί θηριώδεις καί ἄν εἶναι οἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐπιθανάτιας μανίας του.

29 τοῦ Ἰούνη 1918

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133,
2 τοῦ Ἰούλη 1918
Ὑπογραφή: Ν. Λ έ ν ι ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

1

Демократизм Советской влас-
ти и ея социалистический харак-
тер выражается в том

что верховной государственной
властью являются советы, которые
составляются из представителей
трудящихся народа (рабочих, солдат
и крестьян), свободно выбираемых и
сменяемых в любое время мас-
сами, доселе угнетавшимися
капиталом;

что советы[2] местные[1] свобод-
но объединяющиеся, на началах де-
мократического централизма, в
едином, федеральным союзом
скрепленную, общегосударствен-
ную советскую власть Россий-
ской советской республики;

Ἡ ἀρχὴ τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τό δημοκρατισμό καί τό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας». — 1918

Σμίκρυνση

ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Ὁ δημοκρατισμός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὁ σοσιαλιστικός της χαρακτήρας ἐκφράζεται στό ὅτι,

ἀνώτατη κρατική ἐξουσία εἶναι τά Σοβιέτ πού ἀποτελοῦνται ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ ἐργαζόμενου λαοῦ (ἐργάτες, στρατιῶτες καί ἀγρότες) οἱ ὁποῖοι ἐλεύθερα ἐκλέγονται καί ἀντικαθιστοῦνται σέ ὁποιαδήποτε στιγμή ἀπό τίς μάζες, πού ὥς τώρα τίς καταπίεζε τό κεφάλαιο·

ὅτι τά τοπικά Σοβιέτ ἑνώνονται ἐλεύθερα, μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ σέ ἑνιαία, στερεωμένη μέ τήν ὁμοσπονδιακή ἕνωση, παγκρατική Σοβιετική ἐξουσία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας·

ὅτι τά Σοβιέτ συγκεντρώνουν στά χέρια τους ὄχι μόνο τή νομοθετική ἐξουσία καί τόν ἔλεγχο γιά τήν ἐφαρμογή τῶν νόμων, ἀλλά καί τήν ἄμεση ἐφαρμογή τῶν νόμων διαμέσου τῶν μελῶν τῶν Σοβιέτ, μέ σκοπό τό βαθμιαῖο πέρασμα στήν ἐκπλήρωση τῶν λειτουργιῶν νομοθεσίας καί διοίκησης τοῦ κράτους ἀπό ὅλο τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό.

Παίρνοντας σέ συνέχεια ὑπόψη,

ὅτι ἀποτελεῖ μέγιστη διαστρέβλωση τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ὁλοκληρωτική ἀπάρνηση τοῦ σοσιαλισμοῦ ὁποιαδήποτε, ἄμεση εἴτε ἔμμεση, νομιμοποίηση τῆς ἰδιοκτησίας τῶν ἐργατῶν μιᾶς ξεχωριστῆς φάμπρικας ἤ ἑνός ξεχωριστοῦ ἐπαγγέλματος πάνω στήν ἰδιαίτερη παραγωγή τους, εἴτε τοῦ δικαιώματός τους νά ἀδυνατίζουν ἤ νά φρενάρουν τίς διαταγές τῆς γενικῆς κρατικῆς ἐξουσίας...*

Γράφτηκε στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1957, στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 112

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* Ἐδῶ τό χειρόγραφο διακόπτεται. *Ἡ Σύντ.*

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «FOLKETS DAGBLAD POLITIKEN» 1 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[175]

Ὁ ἀνταποκριτής σας συζήτησε σήμερα μέ τόν Λένιν γιά τήν κατάσταση στή Ρωσία καί γιά τή γενική κατάσταση στήν Εὐρώπη. Ὁ Λένιν ὑπογράμμισε ὅτι ἡ ἐπανάσταση γεννιέται πάντα μέ μεγάλα κοιλοπονήματα. Ἡ χώρα πού κάνει τήν ἐπανάσταση μονάχη βρίσκεται πάντα σέ σοβαρή κατάσταση. Ἡ κατάσταση ὅμως εἶναι δύσκολη παντοῦ καί ὄχι μόνο στή Ρωσία. Λένε ὅτι στή Ρωσία βασιλεύει ἡ ἀναρχία, ὡστόσο ἡ ἀναρχία αὐτή εἶναι καρπός τοῦ τετράχρονου πολέμου καί ὄχι τοῦ μπολσεβίκικου καθεστῶτος. Οἱ βδομάδες πού ἀπομένουν ὥς τή νέα σοδειά θά εἶναι οἱ πιό δύσκολες. Ἀναμένεται ἡ σοδειά νά εἶναι καλή. Ἡ ἀντεπανάσταση προσπαθεῖ μέ ὅλους τούς τρόπους νά ἐκμεταλλευτεῖ τήν κατάσταση πού διαμορφώθηκε. Ἡ ἀντεπανάσταση ἀποτελεῖται ἀπό πλούσιους ἀγρότες καί ἀξιωματικούς, χωρίς ὅμως τήν ἐξωτερική ὑποστήριξη εἶναι ἀνίκανη. Στίς πόλεις πού οἱ ἀντεπαναστάτες νικοῦσαν, ἔμεναν στήν ἐξουσία ὅλο-ὅλο μερικές μέρες καί κάποτε μερικές ὧρες. Ἡ δολοφονία τοῦ Βολοντάρσκι πού ὀργανώθηκε ἀπό τούς δεξιούς ἐσέρους, φανερώνει οὐσιαστικά τήν ἀδυναμία τῶν ἀντεπαναστατῶν. Ἡ ἱστορία τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης δείχνει ὅτι ἕνα κόμμα καταφεύγει πάντα στήν ἀτομική τρομοκρατία, ἄν δέν ἔχει τήν ὑποστήριξη τῶν μαζῶν.

* *
*

Ἡ ἀντιπολίτευση στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων κατά τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, δήλωσε ὁ Λένιν, καθησύχασε. Ὁ Μπουχάριν, ὁ Ράντεκ καί οἱ ἄλλοι παίρνουν μέρος καί πάλι στή δουλιά. Ἡ εἰρήνη ἦταν ἀπαραίτητη γιά νά μήν ἐπιτραπεῖ

στούς γερμανούς νά άρπάξουν ολοκληρωτικά τή Ρωσία καί νά καταπνίξουν τήν έπανάσταση. Όσο γιά τά μέτρα πού πάρθηκαν ένάντια στούς άναρχικούς, τά μέτρα αύτά προκλήθηκαν άπό τό ότι οί άναρχικοί έξοπλίστηκαν καί ένα μέρος άπό αύτούς ένώθηκε μέ καθαρά ληστρικά στοιχεία. Οί θεωρητικοί άναρχικοί έχουν πιά άποφυλακιστεῖ καί ή μεγάλη ήμερήσια έφημερίδα τους «Ἀνάρχια» έξακολουθεῖ νά έκδίδεται[176].

Στίς συνθῆκες ὅλων αὐτῶν τῶν δυσκολιῶν ὀργανώνεται ἡ βιομηχανία. Οί ίδιοκτῆτες τῶν ἐπιχειρήσεων ἀκόμη σαμποτάρουν πλατιά τή δουλιά αὐτή, ὅμως οἱ ἐργάτες παίρνουν στά χέρια τους τή διεύθυνση τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἀναφερόμενος στήν ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων, ὁ Λένιν ἔκφρασε τήν πεποίθησή του ὅτι ἡ ἀνταρσία αὐτή θά κατασταλεῖ ἀπό τά σοβιετικά στρατεύματα, παρόλο πού παρατείνεται.

* *
*

Ἡ κατάσταση τῶν γερμανῶν στήν Οὐκρανία εἶναι πολύ δύσκολη. Οἱ ἀγρότες δέν τούς δίνουν καθόλου σιτηρά. Οἱ ἀγρότες ἐξοπλίζονται καί κατά μεγάλες ὁμάδες ἐπιτίθενται ἐνάντια στούς γερμανούς στρατιῶτες, ὅπου καί ἄν τούς συναντοῦν. Τό κίνημα αὐτό φουντώνει. Ἐξαιτίας τῆς γερμανικῆς κατοχῆς ὁ μπολσεβικισμός στήν Οὐκρανία ἔγινε ἕνα εἶδος ἐθνικοῦ κινήματος. Γύρω του συνενώνει ἀνθρώπους πού πρίν οὔτε κάν ἤθελαν νά ἀκούσουν γιά τόν μπολσεβικισμό. Ἄν οἱ γερμανοί θά εἶχαν κατακτήσει τή Ρωσία, τό ἀποτέλεσμα θά ἦταν τό ἴδιο ἀκριβῶς. Στούς γερμανούς χρειάζεται εἰρήνη. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι οἱ γερμανοί πού βρίσκονται στήν Οὐκρανία θέλουν τήν εἰρήνη περισσότερο ἀπ'ὅ,τι οἱ ἴδιοι οἱ οὐκρανοί. Τέτια ἐπίσης εἶναι ἡ κατάσταση καί μέ τήν Τουρκία. Οἱ γερμανοί ἔκλεισαν μέ τήν Οὐκρανική Ράντα συμφέρουσα συμφωνία, παρόλο πού στήν Οὐκρανία πάντα καταφέρονταν ἐνάντια στήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ. Τώρα οἱ γερμανοί δίνουν βοήθεια στήν πάλη ἐνάντια στούς μπολσεβίκους στόν Καύκασο.

* *
*

Στή Ρωσία τώρα ἐμεῖς πρέπει νά περιμένουμε τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στήν Εὐρώπη. Τό φιλοπόλεμο

κόμμα στή Γερμανία εἶναι τή στιγμή αὐτή τόσο δυνατό, πού μέ περιφρόνηση μιλάει γιά τήν κυβέρνηση στό Βερολίνο. Ὡστόσο, ἡ ἀντίσταση στόν ἰμπεριαλισμό μεγαλώνει ἀκόμη καί σέ κύκλους τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἀργά ἤ γρήγορα ἡ κατάσταση πρέπει παντοῦ νά φτάσει ὥς τήν πολιτική καί κοινωνική χρεοκοπία. Ἡ σημερινή κατάσταση δέν εἶναι σταθερή, ὅμως εἶναι ἀδύνατη ἡ δημιουργία καλύτερης τάξης πραγμάτων, μόνο μέ τή βοήθεια τοῦ πολέμου καί τῆς αἱματοχυσίας.

Δημοσιεύτηκε στή σουηδική γλώσσα στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1918 στήν ἐφημερίδα «Folkets Dagblad Politiken», ἀρ. φύλ. 152

Πρωτοδημοσιεύτηκε στή ρωσική γλώσσα τό 1962 στό περιοδικό «Βοπρόσι Ἱστόρι τοῦ ΚΚΣΕ», τεῦχ. 2

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
Μετάφραση ἀπό τά σουηδικά

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΛΕΞΕΓΕΦ 2 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[177]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ὁ σύντρ. Λένιν τονίζει ὅτι ὁ στρατός, ὅπως καί τά μέσα παραγωγῆς, ἦταν προηγούμενα ὄργανα καταπίεσης στά χέρια τῆς τάξης τῶν ἐκμεταλλευτῶν. Τώρα ὅμως στή Ρωσία καί τά δυό γίνονται ὅπλα πάλης γιά τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων.

Ἡ ἐπανάσταση αὐτή δέν πραγματοποιήθηκε εὔκολα, αὐτό τό ξέρουν οἱ στρατιῶτες τοῦ παλιοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ ἀπό τήν πειθαρχία πού ἀλυσόδενε αὐτό τό στρατό. Ὕστερα ὁ σύντρ. Λένιν ἀναφέρει μιά περίπτωση ἀπό τό πρόσφατο παρελθόν, ὅταν δηλ. ἄκουσε στή Φιλλανδία μιά γριά ἀγρότισσα νά λέει πώς ὁ ἄνθρωπος μέ τό ὅπλο, ἐνῶ ἄλλοτε δέν τῆς ἐπέτρεπε νά μαζεύει ξερόκλαδα στό δάσος, τώρα, ἀπεναντίας, ὄχι μόνο δέν εἶναι ἐπικίνδυνος, ἀλλά καί τήν προστατεύει. Ὅσο καί ἄν μᾶς περιλούζουν μέ βρωμιές οἱ ἀστοί καί οἱ ὀπαδοί τους—λέει ὁ Λένιν—ὅσες συνωμοσίες καί ἄν ὀργανώνουν οἱ λευκοφρουρίτες, μιά καί ἡ ἰδέα ὅτι ὁ σημερινός στρατός εἶναι ὑπερασπιστής τῶν ἐργαζομένων ἔγινε συνείδηση ἀκόμη καί τόσο καθυστερημένων, ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, δείχνει πώς ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἰσχυρή.

Στή συνέχεια ὁ Λένιν ἀναφέρει ὅτι ἡ πείνα, ὅπως καί προηγούμενα, κάνει νά γίνονται πιό δυνατοί οἱ κερδοσκόποι καί οἱ καπιταλιστές. Τώρα γίνεται τό ἴδιο πράγμα, καί ἔτσι στόν ἐμφύλιο πόλεμο ὁ νέος στρατός θά ἔχει ἴσως νά κάνει καί μέ αὐτούς τούς κερδοσκόπους τῆς πείνας. Ἄς προσπαθεῖ ὁ παλιός κόσμος—οἱ ἐκπρόσωποι τῆς κοινωνίας πού ἔφαγε τά ψωμιά της—νά βοηθήσει τούς πεινασμένους μέ τόν παλιό τρόπο, ὁ νέος κόσμος θά τό κάνει αὐτό παρά τή θέλησή τους μέ καινούργιο τρόπο. Ἐμεῖς θά νικήσουμε—λέει ὁ σύντρ. Λένιν—

ἄν οἱ πρωτοπόρες ἐμπροσθοφυλακές τῶν ἐργαζομένων, ὁ Κόκκινος Στρατός, δέν ξεχνᾶνε ὅτι ἐκπροσωποῦν καί ὑπερασπίζουν τά συμφέροντα ὅλου τοῦ διεθνοῦς σοσιαλισμοῦ. — Παρακάτω ὁ Λένιν τονίζει πώς δέν εἴμαστε μόνοι: αὐτό δείχνουν τά γεγονότα τῆς Αὐστρίας, καθώς καί οἱ ὁμοϊδεάτες μας, πού ἔστω καί ἄν εἶναι τώρα στριμωγμένοι, κάνουν ὅμως τή δουλιά τους σ᾽ὅλες τίς χῶρες τῆς Εὐρώπης.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ.- 135,
4 τοῦ Ἰούλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ V ΠΑΝΡΩΣΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ 3 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[178]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

῾Ο σύντρ. Λένιν, ἀναφερόμενος στό ζήτημα τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Ρωσίας, τόνισε πώς ἡ θέση μας ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἐπικίνδυνη: ὁ ἐξωτερικός ἐχθρός ὄχι μόνο ὑπόσχεται νά ἐπιτεθεῖ, ἀλλά καταλαμβάνει ἤδη μέρη τῆς Ρωσίας.

Αὐτή ἡ ἀσταθής, ἡ ἀβέβαιη κατάσταση θά ἐξακολουθήσει ἴσως ὥς τή στιγμή πού μέ τίς προσπάθειες τῆς ἐργατικῆς τάξης ὅλου τοῦ κόσμου θά ἀνατραπεῖ τό κεφάλαιο. ῾Η σημερινή στιγμή πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ σάν μιά ἀνάπαυλα γιά τή σταθεροποίηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Μιλώντας γιά τήν παγκόσμια σφαγή, ὁ σύντρ. Λένιν τόνισε ὅτι ἡ νίκη τῶν γερμανικῶν ὅπλων κάνει ἀδύνατο νά ὑπάρξουν ὅροι εἰρήνης ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες. Οἱ ἀγγλογάλλοι καπιταλιστές δέν μποροῦν νά συμφωνήσουν μέ μιά τόσο τεράστια ληστεία ἀπομέρους τῆς Γερμανίας. ᾿Εκτός ἀπ᾿αὐτό, ὕστερα ἀπό μιά σειρά ἐπιθέσεις στή Γαλλία, ὅπου ἡ Γερμανία ἔχασε ἑκατοντάδες χιλιάδες στρατιῶτες, δημιουργήθηκε κάποια ἰσοροπία δυνάμεων καί οἱ γερμανικές ξιφολόγχες δέν ἀποτελοῦν πιά ἄμεσο κίνδυνο. Καί ἀκόμη οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς ᾿Αντάντ[179] ὑπολογίζουν στήν ἐρείπωση, τήν καταστροφική κατάσταση στήν ὁποία περιῆλθε ἡ Αὐστροουγγαρία.

᾿Από τή γενική κατάσταση πραγμάτων βγαίνει ἕνα συμπέρασμα — ὁ πόλεμος φτάνει σέ ἀδιέξοδο. Τό ἀδιέξοδο αὐτό ἀποτελεῖ τήν ἐγγύηση ὅτι ἡ σοσιαλιστική μας ἐπανάσταση ἔχει σοβαρά ἐρείσματα γιά νά ἀντέξει ὥς τή στιγμή πού θά ξεσπάσει ἡ παγκόσμια ἐπανάσταση, καί μιά ἐγγύηση γι᾿αὐτό εἶναι ὁ πόλεμος πού μόνο οἱ ἐργατικές τάξεις θά μπορέσουν νά τόν τερματίσουν. Τό καθῆκον μας εἶναι νά κρατήσουμε τή Σοβιετι-

κή ἐξουσία, πράγμα πού κάνουμε, κάνοντας ὑποχωρήσεις καί ἑλιγμούς. Νά τραβήξουμε σέ ἀνοιχτό ἀγώνα στή σημερινή στιγμή σημαίνει νά ἐπιδεινώσουμε τήν κατάσταση τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης.

Περιγράφοντας σέ ποιά κατάσταση παραλάβαμε τήν οἰκονομία τῆς χώρας ἀπό τά διάφορα δεξιά κόμματα πού βρίσκονταν προηγούμενα στήν ἐξουσία, ὁ σύντρ. Λένιν ὑπογράμμισε τίς μεγάλες δυσκολίες τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης πού ὀργανώνεται πάνω σέ νέες ἀρχές, μέ νέες μεθόδους.

Στήν καταπολέμηση τῆς πείνας ἔχουμε δυό ἐχθρούς: τούς πλούσιους καί τήν ἐρείπωση. Σ'αὐτό τόν ἀγώνα εἶναι ἀπαραίτητο ὁ φτωχός νά πιστέψει στήν ἀδελφική συμμαχία μέ τόν ἐργάτη. Αὐτός δέν θά πιστέψει στά λόγια, ἀλλά θά πιστέψει στά ἔργα. Καί οἱ ἐλπίδες μας στηρίζονται ἐδῶ μόνο πάνω στή συμμαχία τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν τῆς πόλης καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Τό καθῆκον τῆς πάλης γιά τό δικαίωμα ὅλων στό ψωμί καί γιά τό δικαίωμα μιᾶς δίκαιης κατανομῆς εἶναι μεγάλο καθῆκον. Στήν ἱκανότητα τῆς ἰσόμετρης κατανομῆς βρίσκονται οἱ βάσεις τοῦ σοσιαλισμοῦ πού δημιουργοῦμε. Φέρνουμε εὐθύνες γι'αὐτό ὄχι μόνο ἀπέναντι στούς ἀδελφούς μας, ἀλλά καί ἀπέναντι στούς ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου.

Αὐτοί πρέπει νά βλέπουν ὅτι ὁ σοσιαλισμός δέν εἶναι κάτι τό ἀπραγματοποίητο, ἀλλά ἕνα στέρεο ἐργατικό καθεστώς καί ὅτι σ'αὐτόν πρέπει νά τείνει τό προλεταριάτο ὅλου τοῦ κόσμου.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 135,
4 τοῦ 'Ιούλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΤΟ V ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ[180]

4-10 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918

Ἡ δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 6 καί 7 τοῦ Ἰούλη 1918 στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 139 καί 140

Δημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1918 στό βιβλίο «Τό πέμπτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Στενογραφημένα πρακτικά», ἔκδ. τῆς ΠΚΕΕ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου πού παραβλήθηκε μέ τό στενογράφημα καί μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ «Βέστνικ Πουτέι Σοομπστσένιγια», τεύχ. 7-8, 1918

1

ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ 5 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ

Σύντροφοι, παρόλο πού ὁ λόγος τοῦ προηγούμενου ὁμιλητῆ ἦταν σέ ὁρισμένα μέρη ἐξαιρετικά δριμύς[181], ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς παρουσιάσω ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τήν ἔκθεσή μου στά πλαίσια τῆς ἡμερήσιας διάταξης, νά ἐξετάσω, ὅπως ἐπιβάλλεται, τά βασικά προβλήματα ἀρχῶν, χωρίς νά παρασυρθῶ στήν πολεμική, πού τόσο θά ἤθελε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής καί πού δέν πρόκειται, φυσικά, νά τήν ἐγκαταλείψω ἐντελῶς. Σύντροφοι, ξέρετε πώς ὕστερα ἀπό τό τελευταῖο συνέδριο ὁ βασικός παράγοντας πού καθόρισε τήν κατάστασή μας, ἄλλαξε τήν πολιτική μας καί καθόρισε τήν τακτική μας καί τή στάση μας ἀπέναντι σέ ὁρισμένα ἄλλα κόμματα τῆς Ρωσίας, ἦταν ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ. Θυμᾶστε ὅτι στό προηγούμενο συνέδριο μᾶς ἀπέδοσαν πάρα πολλές μομφές, ἐκτόξευσαν ἐναντίον μας πάρα πολλές κατηγορίες καί ἀκούστηκαν πολλές φωνές σχετικά μέ τό ὅτι ἡ περιβόητη ἀνάπαυλα δέν πρόκειται νά βοηθήσει τή Ρωσία, ὅτι ἡ συμμαχία τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ ἔχει ὁπωσδήποτε κλειστεῖ πιά καί ὅτι ἡ ὑποχώρηση πού κάνουμε δέν θά ἔχει κανένα πρακτικό ἀποτέλεσμα. Ὁ βασικός αὐτός παράγοντας καθόρισε ὅλη τήν κατάσταση καί στά καπιταλιστικά κράτη, καί σ'αὐτό τόν παράγοντα πρέπει, φυσικά, νά σταθοῦμε. Πιστεύω, σύντροφοι, πώς ὕστερα ἀπό τούς τρισήμισι μῆνες πού πέρασαν γίνεται ἀναμφισβήτητο ὅτι, παρά τίς μομφές καί τίς κατηγορίες, ἐμεῖς εἴχαμε δίκιο. Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι τό προλεταριάτο καί οἱ ἀγρότες, πού δέν ἐκμεταλλεύονται ἄλλους καί δέν πλουτίζουν ἀπό τήν πείνα τοῦ λαοῦ, εἶναι ὅλοι τους ὁπωσδήποτε μέ τό μέρος μας καί, πάντως, ἐνάντια στούς ἀσυλλόγιστους ἐκείνους πού τούς παρασέρνουν στόν πόλεμο καί θέλουν νά ξεσκίσουν τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ. (Θ ό ρ υ β ο ς.)

Τά έννιά δέκατα είναι μέ τό μέρος μας, καί ὅσο πιό καθαρά διαγράφεται ἡ κατάσταση, τόσο πιό ἀναμφισβήτητο γίνεται τό γεγονός ὅτι τώρα πού τά ἰμπεριαλιστικά κόμματα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, οἱ δυό κύριες ἰμπεριαλιστικές ὁμάδες βρίσκονται σέ θανάσιμη πάλη μεταξύ τους καί κάθε μήνα, κάθε βδομάδα, κάθε μέρα ἡ μιά ὁμάδα σπρώχνει τήν ἄλλη ὅλο καί πιό κοντά στό βάραθρο πού τό βλέπουμε νά διαγράφεται καθαρά, τή στιγμή αὐτή βλέπουμε ἐξαιρετικά καθαρά τήν ὀρθότητα τῆς τακτικῆς μας — αὐτό τό ξέρουν πολύ καλά καί τό νιώθουν ὅσοι ἔζησαν τόν πόλεμο, ὅσοι εἶδαν τόν πόλεμο, ὅσοι δέν μιλᾶνε γιά τόν πόλεμο μέ ἐλαφρότητα. Γιά μᾶς εἶναι πολύ καθαρό ὅτι, ἐφόσον ἡ καθεμιά ἀπό τίς ὁμάδες αὐτές εἶναι ἰσχυρότερη ἀπό ἐμᾶς, καί ἐφόσον ἡ βασική καμπή πού θά ἐπιτρέψει στούς ἐργάτες καί στόν ἐργαζόμενο λαό τῆς Ρωσίας νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τά ἀποτελέσματα τῆς ἐπανάστασης, νά συνέλθουν ἀπό τό χτύπημα πού δέχτηκαν καί νά ὀρθώσουν τό ἀνάστημά τους ἔτσι ὥστε νά δημιουργήσουν ἕνα καινούργιο, ὀργανωμένο, πειθαρχημένο στρατό, νά τόν συγκροτήσουν πάνω σέ νέες ἀρχές, ὥστε νά μπορέσουμε ὄχι στά λόγια, ἀλλά στήν πράξη... (*παταγώδη χειροκροτήματα ἀπό τά ἀριστερά, φωνές ἀπό τά δεξιά*: «Κέρενσκι!»), ἐφόσον ἡ καμπή αὐτή δέν ἔφτασε ἀκόμη, πρέπει νά περιμένουμε. Γι'αὐτό, ὅσο πιό βαθιά μποῦμε μέσα στίς λαϊκές μάζες, ὅσο πιό πολύ πλησιάσουμε τούς ἐργάτες στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια καί τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά πού δέν ἐκμεταλλεύεται μισθωτή ἐργασία, πού δέν ὑπερασπίζει τά κερδοσκοπικά συμφέροντα τοῦ κουλάκου, ὁ ὁποῖος κρύβει τά σιτηρά του καί φοβᾶται τή δικτατορία στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, τόσο πιό σίγουρα μποροῦμε νά ποῦμε πώς κι'ἐκεῖ θά συναντήσουμε, καί τώρα μποροῦμε μέ ἀπόλυτη πεποίθηση νά ποῦμε ὅτι συναντᾶμε ἀπόλυτη συμπάθεια καί ὁμοφωνία. Ναί, ἐνάντια σ'αὐτούς τούς ἐχθρούς — τούς ἰμπεριαλιστές — ὁ λαός τώρα δέν θέλει, δέν μπορεῖ νά πολεμήσει, καί δέν θά πολεμήσει ὅσο καί ἄν τόν σπρώχνουν σ'αὐτό τόν πόλεμο μερικοί ἄνθρωποι ἀσυνείδητα, παρασυρμένοι ἀπό τή λογοκοπία, μέ ὁποιαδήποτε λόγια καί ἄν καλύπτονται. Ναί, σύντροφοι, ὅποιος σήμερα ἄμεσα ἤ ἔμμεσα, ἀνοιχτά ἤ σκεπασμένα μιλάει γιά πόλεμο, ὅποιος φωνάζει ἐνάντια στή θηλιά τοῦ Μπρέστ, αὐτός δέν βλέπει ὅτι τή θηλιά τήν περνοῦν στό λαιμό τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στή Ρωσία οἱ κύριοι Κέρενσκι καί οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές καί οἱ κουλάκοι... (*Φωνή*: «Ὁ Μίρμπαχ!» *Θόρυβος*.) Ὅσο καί ἄν φωνάζουν αὐτοί σέ

ὁποιαδήποτε συνέλευση, ἡ ὑπόθεσή τους δέν ἔχει καμιά ἐλπίδα ἐπιτυχίας μέσα στό λαό! (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α. Θ ό ρ υ β ο ς.)

Δέν ἀπορῶ καθόλου γιά τό γεγονός ὅτι στήν κατάσταση πού βρέθηκαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, δέν ἔχουν τίποτε ἄλλο νά κάνουν παρά νά ἀπαντοῦν μέ κραυγές, μέ ὑστερισμούς, μέ βρισιές καί μέ ἐξωφρενισμούς (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α), ὅταν δέν ὑπάρχουν ἄλλα ἐπιχειρήματα... (Φ ω ν ή: «Ὑπάρχουν ἐπιχειρήματα!». Θ ό ρ υ β ο ς.)

Τά ἐνενήντα ἐννιά τοῖς ἑκατό τῶν ρώσων στρατιωτῶν ξέρουν τί ἀφάνταστα βάσανα στοίχισε ἡ κατάπαυση τοῦ πολέμου. Ξέρουν πώς γιά νά ὀργανωθεῖ ἕνας πόλεμος πάνω σέ νέα σοσιαλιστική καί οἰκονομική βάση (φ ω ν έ ς: «ὁ Μίρμπαχ δέν θά τό ἐπιτρέψει!») χρειάζονται ἀφάνταστες προσπάθειες, ἔπρεπε νά ξεπεραστεῖ ὁ ληστρικός πόλεμος. Οἱ στρατιῶτες, ξέροντας ὅτι οἱ λυσσασμένες δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐξακολουθοῦν νά μάχονται καί ὅτι στούς τρεῖς μῆνες πού πέρασαν ἀπό τό προηγούμενο συνέδριο βρίσκονται ἤδη μερικά βήματα πιό κοντά στό βάραθρο—αὐτοί δέν θά πᾶνε σ' αὐτό τόν πόλεμο. Ἐμεῖς κάναμε τό καθῆκον μας ἀπέναντι σέ ὅλους τούς λαούς, καταλαβαίνοντας τή σημασία μιᾶς διακήρυξης εἰρήνης καί δείχνοντας τή σημασία της στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν μέσω τῆς ἀντιπροσωπείας μας τοῦ Μπρέστ, μέ ἐπικεφαλῆς τόν σ. Τρότσκι, καί ὅταν προτείναμε ἀνοιχτά μιά τίμια δημοκρατική εἰρήνη, ἡ πρότασή μας ἀπορίφθηκε ἀπό τή λυσσασμένη ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν. Ἡ θέση μας δέν μπορεῖ νά εἶναι ἄλλη ἀπό τό νά περιμένουμε, καί ὁ λαός θά περιμένει ὥσπου οἱ λυσσασμένες αὐτές ὁμάδες τῶν ἰμπεριαλιστῶν, πού τώρα ἀκόμη εἶναι ἰσχυρές, νά πέσουν στό βάραθρο ὅπου πλησιάζουν τώρα —αὐτό τό βλέπουν ὅλοι... (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Αὐτό τό βλέπουν ὅλοι, ὅσοι δέν κλείνουν ἐπίτηδες τά μάτια τους. Τό βάραθρο αὐτό μέσα στούς τρισήμισι μῆνες, πού τό ἔξαλλο ἰμπεριαλιστικό κόμμα εἶναι ὑπέρ τῆς παράτασης τοῦ πολέμου, ἦρθε ἀναμφισβήτητα πιό κοντά. Ἐμεῖς ξέρουμε, νιώθουμε καί καταλαβαίνουμε ὅτι τώρα δέν εἴμαστε ἀκόμη ἕτοιμοι γιά πόλεμο, αὐτό τό λένε οἱ στρατιῶτες, οἱ μαχητές πού δοκίμασαν τόν πόλεμο στήν πράξη, ἐνῶ οἱ κραυγές πού μᾶς καλοῦν τώρα νά πετάξουμε τή θηλιά τοῦ Μπρέστ προέρχονται ἀπό τούς μενσεβίκους, τούς δεξιούς ἐσέρους καί τούς ὀπαδούς τοῦ Κέρενσκι καί τούς καντέτους. Ξέρετε ποῦ ἔμειναν οἱ ὀπαδοί τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, ποῦ ἔμειναν τά τσιράκια τῶν δεξιῶν

ἐσέρων καί τῶν καντέτων. Σ'αὐτό τό στρατόπεδο οἱ λόγοι τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, πού κλίνουν ἐπίσης ὑπέρ τοῦ πολέμου, θά καλύπτονται ἀπό ζωηρά χειροκροτήματα. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ὅπως ἀνάφεραν οἱ προηγούμενοι ὁμιλητές, βρέθηκαν σέ δύσκολη θέση: ἄλλα περίμεναν καί ἄλλα βρῆκαν. (Χειροκροτήματα.)

Ξέρουμε πώς μιά μεγάλη ἐπανάσταση ξεσηκώνεται ἀπό τήν ἴδια τή λαϊκή μάζα, ἀπό τά βάθη της, πώς γι'αὐτό ἀπαιτοῦνται μῆνες καί χρόνια καί δέν παραξενευόμαστε πού τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης γνώρισε ἀπίστευτες ταλαντεύσεις. 'Εδῶ ὁ Τρότσκι μίλησε γιά τίς ταλαντεύσεις αὐτές καί δέν μοῦ μένει παρά νά προσθέσω ὅτι στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη, ὅταν καλέσαμε τούς συντρόφους ἀριστερούς ἐσέρους νά πάρουν μέρος στήν κυβέρνηση, ἀρνήθηκαν, καί ὅταν ὁ Κρασνόφ βρισκόταν στά πρόθυρα τῆς Πετρούπολης, αὐτοί δέν ἦταν μαζί μας καί, συνεπῶς, τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά μή βοηθήσουν ἐμᾶς, ἀλλά τόν Κρασνόφ. Δέν παραξενευόμαστε γι' αὐτές τίς ταλαντεύσεις, ναί, τό Κόμμα αὐτό πέρασε πάρα πολλά. Ὅμως σύντροφοι, ὑπάρχει ἕνα μέτρο γιά ὅλα τά πράγματα.

Ξέρουμε πώς ἡ ἐπανάσταση εἶναι ἕνα πράγμα πού μαθαίνεται ἀπό τήν πείρα καί τήν πράξη, ὅτι ἡ ἐπανάσταση γίνεται ἐπανάσταση μόνο ὅταν δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ξεσηκώνονται μέ μιά κοινή ὁρμή σάν ἕνας ἄνθρωπος. (Χειροκροτήματα πού καλύπτουν τό λόγο τοῦ Λένιν, φωνές: «Ζήτω τά Σοβιέτ!».) Τόν ἀγώνα αὐτό, πού μᾶς ξεσηκώνει γιά μιά καινούργια ζωή, τόν ἄρχισαν 115 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι: τό μεγαλειώδη αὐτό ἀγώνα πρέπει νά τόν ἐξετάζουμε μέ τή μεγαλύτερη σοβαρότητα. (Θυελλώδη χειροκροτήματα.) Τόν 'Οχτώβρη, ὅταν ἐγκαθιδρύθηκε ἡ Σοβιετική ἐξουσία, στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη 1917, ὅταν... (θόρυβος, φωνές, χειροκροτήματα) τό Κόμμα μας καί οἱ ἐκπρόσωποί του στήν ΚΕΕ πρότειναν στό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων νά μπεῖ στήν κυβέρνηση — αὐτό ἀρνήθηκε. Τή στιγμή αὐτή, ὅταν οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἀρνήθηκαν νά μποῦν στήν κυβέρνησή μας, δέν ἦταν μαζί μας, ἀλλά ἐναντίον μας. (Θόρυβος στά ἑδώλια τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.) Μοῦ εἶναι πολύ δυσάρεστο, γιατί ἀναγκάστηκα νά πῶ κάτι πού δέν σᾶς ἄρεσε. ('Ο θόρυβος ἀπό τά δεξιά μεγαλώνει.) 'Αλλά τί νά γίνει; Ὅταν ὁ κοζάκος στρατηγός Κρασνόφ... ('Ο θόρυβος καί οἱ φωνές δέν ἀφήνουν νά συνεχιστεῖ ὁ λόγος.) Στίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη

ὅταν ταλαντευόσασταν, χωρίς νά ξέρετε καί οἱ ἴδιοι τί θέλετε, καί ἀρνηθήκατε νά προχωρήσετε μαζί μας... (Θ ό ρ υ β ο ς π ο ύ δ έ ν σ τ α μ α τ ά ε ι μ ε ρ ι κ ά λ ε π τ ά.) Ἡ ἀλήθεια τσούζει! Θά σᾶς θυμίσω ὅτι οἱ ἄνθρωποι πού ταλαντεύτηκαν, πού δέν ξέρουν καί οἱ ἴδιοι τί θέλουν, ἀρνοῦνται νά μᾶς ἀκολουθήσουν, ἀκοῦνε ἄλλους πού τούς λένε παραμύθια. Σᾶς εἶπα πώς ἕνας στρατιώτης πού ἦταν στόν πόλεμο... (Θ ό ρ υ β ο ς, χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὅταν μιλοῦσε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής, ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου δέν τόν ἐμπόδισε. Καί αὐτό εἶναι εὐνόητο. Ἄν ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού προτιμοῦν νά φύγουν ἀπό τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ὥρα τους καλή! (Θ ό ρ υ β ο ς κ α ί φ α σ α ρ ί α σ τ ά ἑ δ ώ λ ι α τ ῶ ν δ ε ξ ι ῶ ν. Ὁ π ρ ό ε δ ρ ο ς κ α λ ε ῖ ν ά σ τ α μ α τ ή σ ε ι ὁ θ ό ρ υ β ο ς.)

Ἑπομένως, σύντροφοι, ἡ ὅλη πορεία τῶν γεγονότων ἀπόδειξε πώς εἴχαμε δίκιο στό ζήτημα τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Καί ὅσοι στό προηγούμενο συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐπιχείρησαν νά κάνουν ἄνοστα ἀστεῖα σχετικά μέ τήν ἀνάπαυλα, πῆραν ἕνα μάθημα καί εἶδαν πώς πετύχαμε μιά ἀναβολή, ἄν καί τό πετύχαμε μέ ἀφάνταστη δυσκολία, καί πώς στό διάστημα αὐτῆς τῆς ἀναβολῆς οἱ ἐργάτες μας καί οἱ ἀγρότες μας ἔκαναν ἕνα τεράστιο βῆμα μπροστά πρός τή σοσιαλιστική οἰκοδόμηση, καί οἱ δυνάμεις τῆς Δύσης, ἀπεναντίας, ἔκαναν ἕνα τεράστιο βῆμα πρός τό γκρεμό, ὅπου ὁ ἰμπεριαλισμός κατρακυλάει τόσο πιό γρήγορα, ὅσο πιό πολλές ἑβδομάδες βαστάει αὐτός ὁ πόλεμος.

Καί γι'αὐτό δέν μπορῶ νά ἐξηγήσω παρά μόνο σάν ἀποτέλεσμα πλήρους σύγχυσης τή στάση τῶν ἀνθρώπων πού, παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τή δύσκολη θέση μας, ἐπιτίθενται ἐνάντια στήν τακτική μας. Τό ξαναλέω, πώς ἀρκεῖ νά ἀναφερθοῦμε στήν τελευταία περίοδο τῶν τρισήμισι μηνῶν. Θά θυμίσω σέ ὅσους ἦταν σ'ἐκεῖνο τό συνέδριο τά λόγια πού εἰπώθηκαν ἐκεῖ καί προτείνω σέ ὅσους δέν ἦταν ἐκεῖ νά διαβάσουν τά πρακτικά ἤ τά ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων γιά τό προηγούμενο συνέδριο, γιά νά πειστοῦν πώς τά γεγονότα δικαίωσαν τήν τακτική μας πέρα γιά πέρα. Ἀνάμεσα στίς νίκες τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί στίς νίκες τῆς διεθνοῦς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει διαχωριστική γραμμή, τά ξεσπάσματα στίς ἄλλες χῶρες πρέπει νά ἀρχίσουν. Γιά νά τά ἐπιταχύνουμε κάναμε ὅ,τι μπορούσαμε στήν περίοδο τοῦ Μπρέστ. Ὅποιος ἔζησε τίς ἐπαναστάσεις τοῦ 1905 καί τοῦ 1917, ὅποιος σκέφτηκε πάνω σ'αὐτές καί ὅποιος τίς μελέτησε βαθιά

καί σοβαρά, ξέρει πώς στή χώρα μας οἱ ἐπαναστάσεις αὐτές γεννήθηκαν μέ ἀφάνταστους κόπους.

Δυό μῆνες πρίν τό Γενάρη τοῦ 1905 καί τό Φλεβάρη τοῦ 1917 κανένας ἐπαναστάτης, μέ ὁποιαδήποτε πείρα καί γνώση, κανένας ἄνθρωπος πού ἤξερε τή ζωή τοῦ λαοῦ δέν μποροῦσε νά προβλέψει ὅτι μιά τέτια περίπτωση θά ἀναστατώσει τή Ρωσία. Τό νά ἀκοῦς μεμονωμένες κραυγές καί νά ρίχνεις στίς λαϊκές μάζες συνθήματα πού ἰσοδυναμοῦν μέ σταμάτημα τῆς εἰρήνης καί μέ μπλέξιμό μας στόν πόλεμο, εἶναι πολιτική ἀνθρώπων πού ἔπαθαν τέτια σύγχυση ὥστε ἔχασαν τά μυαλά τους. Καί γιά νά σᾶς ἀποδείξω αὐτή τή σύγχυση, θά σᾶς ἀναφέρω ἕνα παράδειγμα ἀπό τά λόγια ἑνός ἀνθρώπου, πού γιά τήν εἰλικρίνειά του οὔτε ἐγώ, οὔτε κανένας ἄλλος ἀμφιβάλλει—ἀπό τά λόγια τῆς συντρόφισσας Σπυριντόνοβα—ἀπό τό λόγο πού δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Γκόλος Τρουντοβόβο Κρεστιάνστβα»[182], καί δέν διαψεύστηκε. Σ'αὐτό τό λόγο τῆς 30 τοῦ 'Ιούνη, ἡ συντρ. Σπυριντόνοβα ἔβαλε τρεῖς σειρές πού δέν λένε τίποτε, ὅτι τάχα οἱ γερμανοί μᾶς ἔστειλαν τελεσίγραφο, ζητώντας νά τούς δόσουμε ὑφάσματα ἀξίας δυό δισεκατομμυρίων ρουβλιῶν.

Ἕνα Κόμμα, πού φέρνει τούς πιό εἰλικρινεῖς ἐκπροσώπους του σέ σημεῖο νά πέσουν καί αὐτοί στόν πιό φρικτό βοῦρκο τῆς ἀπάτης καί τῆς ψευτιᾶς, ἕνα τέτιο Κόμμα εἶναι ὁριστικά χαμένο. Δέν μπορεῖ νά μήν ξέρουν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τί ἀφάνταστες προσπάθειες, τί δοκιμασίες μᾶς στοίχισε ἡ ὑπογραφή τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ. Μήπως γιά νά χρωματιστεῖ τό βάρος αὐτῆς τῆς εἰρήνης χρειάζονται ἀκόμη καί τά παραμύθια καί τά ψέματα στά ὁποῖα καταφεύγουν ἀκόμη καί οἱ πιό εἰλικρινεῖς ἄνθρωποι αὐτοῦ τοῦ Κόμματος; 'Εμεῖς ὅμως ξέρουμε ποῦ βρίσκεται ἡ λαϊκή ἀλήθεια καί αὐτή ἔχουμε γιά ὁδηγό μας, τή στιγμή πού αὐτοί τρέχουν ἀπό δῶ καί ἀπό κεῖ, βγάζοντας ὑστερικές κραυγές. 'Απ'αὐτή τήν ἄποψη μιά τέτια στάση, πού δείχνει πλήρη σύγχυση, εἶναι χειρότερη ἀπό κάθε προβοκάτσια. 'Ιδιαίτερα ἄν συγκρίνουμε τό σύνολο ὅλων τῶν κομμάτων στή Ρωσία, καί αὐτό ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστημονική στάση ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση. Ποτέ νά μή ξεχνᾶμε ὅτι οἱ σχέσεις ὅλων τῶν κομμάτων πρέπει νά ἐξετάζονται στό σύνολό τους. 'Ορισμένα πρόσωπα, ὁρισμένες ὁμάδες μπορεῖ νά κάνουν λάθη, μπορεῖ νά μήν εἶναι σέ θέση νά τά βροῦν, νά μήν εἶναι σέ θέση νά ἐξηγήσουν τή στάση τους, ἄν ὅμως πάρουμε τό σύνολο ὅλων τῶν κομμάτων τῆς Ρωσίας καί ἐξετάσουμε τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις τους—τότε λάθη δέν μπορεῖ νά γίνουν. Κοιτάξτε τί λένε τώρα ὁ

Κέρενσκι, ὁ Σάβινκοφ καί ἄλλοι δεξιοί ἐσέροι, ἀκούγοντας τίς ἐκκλήσεις τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων... Ναί, τή στιγμή αὐτή χειροκροτοῦν σάν μανιακοί. Χαίρονται νά παρασύρουν τή Ρωσία στόν πόλεμο, τώρα πού τό θέλει ὁ Μιλιουκόφ. Καί νά μιλᾶς τώρα ἔτσι γιά τή θηλιά τοῦ Μπρέστ—σημαίνει ὅτι περνᾶς στό ρῶσο ἀγρότη τή θηλιά τοῦ τσιφλικᾶ. Ὅταν ἐδῶ μᾶς μιλᾶνε γιά μάχη ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, ὅπως ὁ προηγούμενός ὁμιλητής μιλοῦσε γιά καυγάδες μέ τούς μπολσεβίκους, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ἀπαντήσω: ὄχι, σύντροφοι, αὐτό δέν εἶναι καυγάς, αὐτό εἶναι μιά πραγματική καί ἀμετάκλητη διακοπή σχέσεων, διακοπή σχέσεων ἀνάμεσα σ'ἐκείνους πού σηκώνουν τά βάρη τῆς κατάστασης καί λένε στό λαό τήν ἀλήθεια, δέν ἐπιτρέπουν ὅμως στόν ἑαυτό τους νά μεθύσει ἀπό τίς κραυγές, καί σ'ἐκείνους πού μεθᾶνε ἀπ'αὐτές τίς κραυγές καί κάνουν ἄθελά τους τή δουλιά τοῦ ἄλλου, τή δουλιά τοῦ προβοκάτορα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Τελειώνω τό πρῶτο μέρος τῆς ἔκθεσής μου. Μέσα στούς τρισήμισι μῆνες τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ ἄγριου πολέμου τά ἰμπεριαλιστικά κράτη πλησίασαν στό γκρεμό, ὅπου σπρώχνουν τό λαό. Αὐτό τό θανάσιμα πληγωμένο θηρίο μᾶς ἀπόσπασε πολλά κομμάτια ἀπό τό ζωντανό ὀργανισμό μας. Οἱ ἐχθροί μας πλησιάζουν τόσο γρήγορα σ'αὐτό τό γκρεμό, ὥστε ἀκόμη καί ἄν εἶχαν στή διάθεσή τους περισσότερους ἀπό τρισήμισι μῆνες, καί ἄν ἡ ἰμπεριαλιστική σφαγή μᾶς προξενοῦσε ξανά τέτιες ἀπώλειες, θά χαθοῦν αὐτοί καί ὄχι ἐμεῖς, γιατί ἡ ταχύτητα μέ τήν ὁποία ἐλαττώνεται ἡ ἀντίστασή τους τούς ὁδηγεῖ γρήγορα στό γκρεμό. Στή χώρα μας σ'αὐτούς τούς τρισήμισι μῆνες, παρά τίς τεράστιες δυσκολίες, πού γι'αὐτές μιλᾶμε ἀνοιχτά μπροστά σέ ὅλο τό λαό, παρόλα αὐτά, ὑπάρχουν γερά φύτρα ἑνός γεροῦ ὀργανισμοῦ· καί στή βιομηχανία καί παντοῦ ἡ ταπεινή δουλιά οἰκοδόμησης προχωρεῖ χωρίς ἴσως νά κάνει ἐντύπωση καί θόρυβο. Ἡ δουλιά αὐτή ἔδοσε πάρα πολύ γόνιμα ἀποτελέσματα κι'ἐμεῖς, ἔχοντας ἀκόμη τρεῖς μῆνες, ἀκόμη ἕξι μῆνες, ἀκόμη μιά χειμερινή καμπάνια τέτιας δουλιᾶς, θά προχωροῦμε μπροστά, ἐνῶ τό δυτικοευρωπαϊκό ἰμπεριαλιστικό θηρίο, κουρασμένο ἀπό τόν ἀγώνα, δέν θά ἀντέξει στό πάλεμα, γιατί μέσα του ὡριμάζουν δυνάμεις πού ὥς τώρα δέν πίστευαν στόν ἑαυτό τους, μά πού θά ὁδηγήσουν τόν ἰμπεριαλισμό στόν ὄλεθρο. Κι'αὐτό πού ἄρχισε ἤδη ἐκεῖ, ἄρχισε μέ ριζικό τρόπο, δέν θά ἔχει τή δυνατότητα νά ἀλλάξει μέσα σέ τρισήμισι μῆνες. Γι'αὐτή τή δουλιά τῆς οἰκοδόμησης, τήν ταπεινή, δημιουργική δουλιά

μιλᾶνε πολύ λίγο, καί νομίζω πώς γι'αὐτή πρέπει νά μιλήσουμε περισσότερο. 'Εγώ ἀπό τήν πλευρά μου δέν μπορῶ νά τό παρασιωπήσω, ἔστω καί μόνο γιά τό λόγο ὅτι πρέπει νά πάρω ὑπόψη μου τίς ἐπιθέσεις τοῦ προηγούμενου ὁμιλητῆ. Θά ἀναφερθῶ στήν ἀπόφαση τῆς ΚΕΕ τῆς 29 τοῦ 'Απρίλη 1918*. Στήν εἰσήγηση πού ἔκανα τότε χρειάστηκε νά μιλήσω γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας** καί ὑπογράμμισα ὅτι δίπλα στήν ἀφάνταστα δύσκολη κατάστασή μας πρέπει νά μπεῖ στήν πρώτη σειρά ἡ δημιουργική δουλιά στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μας.

Κι'ἐδῶ, χωρίς νά ἔχουμε αὐταπάτες, πρέπει νά ποῦμε πώς σ'αὐτή τή δουλιά, παρόλες τίς δυσκολίες της, πρέπει νά ἀφιερώσουμε ὅλες μας τίς δυνάμεις. 'Η πείρα πού μπορῶ νά ἀνταλλάξω μαζί σας δείχνει ὅτι σ'αὐτό τόν τομέα τραβήξαμε χωρίς ἀμφιβολία πολύ μπροστά. Εἶναι ἀλήθεια πώς, ἄν περιοριστοῦμε στά ἐξωτερικά ἀποτελέσματα, ὅπως κάνει ἡ ἀστική τάξη, ἁρπάζοντας ὁρισμένα παραδείγματα ἀπό τά λάθη μας, τότε ζήτημα εἶναι ἄν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά ἐπιτυχίες, ἐμεῖς ὅμως αὐτό τό βλέπουμε ἐντελῶς διαφορετικά. 'Η ἀστική τάξη παίρνει σάν παράδειγμα κάποια διεύθυνση ποταμοπλοΐας, δείχνει πόσες φορές καταπιαστήκαμε μέ τήν ἀναδιοργάνωσή της καί λέει μέ χαιρεκακία ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία δέν μπορεῖ νά τά βγάλει πέρα. Σ' αὐτό θά ἀπαντήσω: ναί, πολλές φορές προσπαθήσαμε νά ἀναδιοργανώσουμε τή διεύθυνση τῆς ποταμοπλοΐας μας, ὥς καί τή διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων, καί τώρα καταπιανόμαστε μέ μιά ἀκόμη μεγαλύτερη ὀργάνωση τοῦ Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας. 'Η σημασία τῆς ἐπανάστασης βρίσκεται στό ὅτι ὁ σοσιαλισμός ἀπό τήν περιοχή τοῦ δόγματος, γιά τό ὁποῖο μποροῦν νά μιλοῦν μόνο ἄνθρωποι πού δέν καταλαβαίνουν τίποτε ἀπολύτως, ἀπό τήν περιοχή τοῦ βιβλίου, τοῦ προγράμματος, πέρασε στήν περιοχή τῆς πρακτικῆς δουλιᾶς. Νά, τώρα οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες μέ τά χέρια τους φτιάχνουν τό σοσιαλισμό.

Πέρασαν καί γιά τή Ρωσία, καί εἶμαι σίγουρος πώς πέρασαν μιά γιά πάντα, οἱ καιροί ἐκεῖνοι πού συζητοῦσαν γιά τά σοσιαλιστικά προγράμματα ἀπό τά βιβλία. Τώρα γιά τό σοσιαλισμό μπορεῖ νά μιλάει κανείς μόνο μέ βάση τήν πείρα. Καί ἡ σημασία τῆς ἐπανάστασης βρίσκεται σέ τοῦτο, ὅτι γιά πρώτη φορά πέταξε τόν παλιό μηχανισμό τῆς ἀστικῆς ὑπαλληλίας, τό

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 277-280. *'Η Σύντ.*
** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 241-267. *'Η Σύντ.*

ἀστικό διοικητικό σύστημα, δημιούργησε τέτιες συνθῆκες, ὅπου οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες καταπιάνονται οἱ ἴδιοι μέ ἕνα ἔργο ἀπίστευτα δύσκολο, πού τίς δυσκολίες του θά ἦταν γελοῖο νά τίς κρύβει κανείς ἀπό τόν ἑαυτό του, γιατί οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες κυνηγοῦσαν καί καταδίωκαν ἐπί αἰῶνες δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους μόνο ἐπειδή σκέπτονταν νά γίνουν νοικοκυρέοι τῆς γῆς. Ἐνῶ τώρα, σέ μερικές ἑβδομάδες, σέ μερικούς μῆνες, μέσα σέ μιά ἀπελπιστικά ἀπέραντη ἐρήμωση, ὅταν ὁ πόλεμος ἔχει πληγώσει ὅλο τό σῶμα τῆς Ρωσίας, ἔτσι πού ὁ λαός νά μοιάζει μ᾽ἕναν ἄνθρωπο μισοπεθαμένο ἀπό τό ξύλο—σέ περίοδο πού οἱ τσάροι, οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές μᾶς κληροδότησαν μιά ἀπέραντη ἐρήμωση, πρέπει νά καταπιαστοῦν μέ τό νέο ἔργο, μέ τή νέα οἰκοδόμηση οἱ νέες τάξεις, οἱ ἐργάτες καί ὅσοι ἀγρότες δέν ἐκμεταλλεύονται μισθωτούς ἐργάτες καί δέν πλουτίζουν ἀπό τήν κερδοσκοπία μέ τά σιτηρά. Ναί, τό ἔργο αὐτό εἶναι ἀφάνταστα δύσκολο καί ἀφάνταστα εὐγενικό. Ὁ κάθε μήνας αὐτῆς τῆς δουλιᾶς καί αὐτῆς τῆς πείρας ἀξίζει γιά δέκα, ἄν ὄχι εἴκοσι χρόνια τῆς ἱστορίας μας. Ναί, δέν φοβόμαστε καθόλου νά ὁμολογήσουμε μπροστά σας αὐτό πού δείχνει ἡ πρώτη ἐπαφή μέ τά διατάγματά μας, νά ποῦμε ὅτι ἀναγκαζόμαστε διαρκῶς νά τά τροποποιοῦμε· δέν δημιουργήσαμε τίποτε τό ὁριστικό, δέν ξέρουμε ἕνα τέτιο σοσιαλισμό πού θά μπορούσαμε νά τόν βάλουμε σέ παραγράφους. Ἄν μποροῦμε τώρα νά προτείνουμε σ᾽αὐτό τό συνέδριο τό Σοβιετικό Σύνταγμα, αὐτό γίνεται μόνο καί μόνο γιατί τά Σοβιέτ δημιουργήθηκαν καί δοκιμάστηκαν σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας, γιατί τό σύνταγμα αὐτό τό δημιουργήσατε ἐσεῖς, ἐσεῖς τό δοκιμάσατε σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας· μόνο ἕξι μῆνες ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση, σχεδόν ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπό τό Πρῶτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, μπορέσαμε νά καταχωρήσουμε αὐτό πού ὑπάρχει ἤδη στήν πράξη[183].

Στόν τομέα τῆς οἰκονομίας, ἐκεῖ ὅπου ὁ σοσιαλισμός τώρα μόλις οἰκοδομεῖται, ὅπου πρέπει νά διαμορφωθεῖ μιά νέα πειθαρχία, δέν ἔχουμε ἀνάλογη πείρα, τήν ἀποκτᾶμε μέ τίς τροποποιήσεις καί τίς ἀνασυγκροτήσεις. Αὐτό εἶναι τό βασικό μας καθῆκον· λέμε: γιά κάθε νέο κοινωνικό καθεστώς ἀπαιτοῦνται νέες σχέσεις ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους, νέα πειθαρχία. Ὑπῆρξε ἕνας καιρός πού χωρίς τή δουλοπάροικη πειθαρχία δέν ἦταν δυνατό νά διευθύνεται ἡ οἰκονομία, πού ὑπῆρχε μιά μόνο πειθαρχία—τό ρόπαλο· ὑπῆρξε ἕνας καιρός πού κυριαρχοῦσαν

οἱ καπιταλιστές, πού ἡ δύναμη τῆς πειθαρχίας ἦταν ἡ πείνα. Τώρα ὅμως, ἀπό τόν καιρό τῆς σοβιετικῆς ἀνατροπῆς, ἀπό τότε πού ἄρχισε ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση, ἡ πειθαρχία πρέπει νά διαμορφώνεται πάνω σέ ἐντελῶς νέες ἀρχές, νά εἶναι πειθαρχία ἐμπιστοσύνης στό ὀργανωτικό πνεῦμα τῶν ἐργατῶν καί τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν, πειθαρχία συντροφική, πειθαρχία βασισμένη στό σεβασμό, πειθαρχία αὐτοτέλειας καί πρωτοβουλίας στήν πάλη. Ὅποιος καταφεύγει στούς παλιούς καπιταλιστικούς τρόπους, ὅποιος στόν καιρό τῆς ἀνάγκης καί τῆς πείνας σκέπτεται μέ τόν παλιό καπιταλιστικό τρόπο: ἄν ἐγώ, λέει, πουλήσω μόνος μου τά σιτηρά μου, θά κερδίσω περισσότερα, ἄν ἐγώ, λέει, πάω μόνος μου νά προμηθευτῶ σιτηρά, θά τά βρῶ εὐκολότερα. Ὅποιος σκέπτεται ἔτσι, αὐτός διαλέγει τόν πιό εὔκολο δρόμο, μά δέν θά φτάσει στό σοσιαλισμό.

Εἶναι ἁπλό καί εὔκολο νά παραμένει κανείς στά παλιά πλαίσια τῶν συνηθισμένων καπιταλιστικῶν σχέσεων, ἐμεῖς ὅμως θέλουμε νά προχωρήσουμε ἀπό καινούργιο δρόμο. Ὁ δρόμος αὐτός ἀπαιτεῖ ἀπό μᾶς, ἀπαιτεῖ ἀπό ὅλο τό λαό μεγάλη συνειδητότητα, μεγάλη ὀργανωτικότητα, ἀπαιτεῖ περισσότερο χρόνο, γεννάει μεγάλα λάθη. Ἐμεῖς ὅμως λέμε: λάθη δέν κάνει, ὅποιος δέν κάνει πρακτικά τίποτε.

Ἄν ἡ περίοδος γιά τήν ὁποία λογοδοτῶ μπροστά σας περιλαμβάνει, σύμφωνα μέ τήν ἄποψη τῆς συνέλευσης, πειράματα, ὅπου συχνά βλέπει κανείς τροποποιήσεις, διορθώσεις, ἐπιστροφή στό παλιό, αὐτό δέν ἀποτελεῖ τό βασικό πρόβλημα, τό βασικό περιεχόμενο, τή βασική ἀξία τῆς περιόδου πού περνᾶμε. Ὁ παλιός διοικητικός μηχανισμός τῆς ὑπαλληλίας, ὅταν ἀρκοῦσε μιά διαταγή γιά νά αὐξηθεῖ ὁ μισθός τους, ἀνήκει πιά στό παρελθόν. Θά ἔχουμε νά κάνουμε μέ τίς ἐργατικές ὀργανώσεις πού παίρνουν στά χέρια τους τή διεύθυνση τῆς οἰκονομίας. Ἔχουμε νά κάνουμε μέ τό σιδηροδρομικό προλεταριάτο, πού βρισκόταν σέ χειρότερες συνθῆκες ἀπό τούς ἄλλους κι'ἔχει τό νόμιμο δικαίωμα νά διεκδικεῖ βελτίωση τῆς κατάστασής του· αὔριο θά προβάλει τίς διεκδικήσεις του τό προλεταριάτο τῆς ποταμοπλοΐας, μεθαύριο θά προβάλει τίς διεκδικήσεις του ὁ μεσαῖος ἀγρότης—γι'αὐτόν θά μιλήσω διεξοδικότερα— πού συχνά νιώθει τόν ἑαυτό του σέ χειρότερες συνθῆκες ἀπό τόν ἐργάτη πού τόν προσέχουμε πάρα πολύ, πού στά συμφέροντά του εἶναι ἀφιερωμένα ὅλα τά διατάγματα, πράγμα πού δέν τό κατάλαβε καθόλου ὁ προηγούμενος ὁμιλητής· ὅλα αὐτά δημιουργοῦν ἀφάνταστες δυσκολίες, αὐτές ὅμως εἶναι δυσκολίες

μέσα στίς όποῖες οἱ ἐργάτες καί οἱ φτωχοί ἀγρότες ὀργανώνουν μόνοι τους γιά πρώτη φορά ὕστερα ἀπό αἰῶνες, ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία τῆς Ρωσίας μέ τά ἴδια τους τά χέρια. Κι᾽ἔτσι πρέπει νά βροῦμε τρόπους γιά νά ἱκανοποιήσουμε τίς δίκαιες ἀπαιτήσεις, νά τροποποιοῦμε τά διατάγματα, νά ἀναδιοργανώνουμε τή διεύθυνση. Καί ὅταν δίπλα στά παραδείγματα καί στίς περιπτώσεις ἀποτυχίας καί στραπάτσων—περιπτώσεις πού τίς ἁρπάζει ὁ ἀστικός Τύπος καί, φυσικά, εἶναι πολλές, ἔχουμε ἐπιτυχίες, γιατί ἀκριβῶς μέ τίς μερικές ἀποτυχίες, τά μερικά λάθη, μαθαίνουμε μέ τήν πείρα μας νά χτίζουμε τό σοσιαλιστικό οἰκοδόμημα· καί ὅταν ἀπό ὅλες τίς μεριές προβάλλονται νέες διεκδικήσεις, λέμε: ἔτσι πρέπει νά γίνεται, κι᾽αὐτό θά πεῖ σοσιαλισμός, ὅταν δηλαδή ὁ καθένας θέλει νά βελτιώσει τή θέση του, ὅταν ὅλοι θέλουν νά ἀπολαμβάνουν τά ἀγαθά τῆς ζωῆς. Μά ἡ χώρα εἶναι φτωχή, ἡ χώρα εἶναι ἐξαθλιωμένη—πρός τό παρόν εἶναι ἀδύνατο νά ἱκανοποιηθοῦν ὅλες οἱ διεκδικήσεις, γι᾽αὐτό εἶναι τόσο δύσκολο νά χτίζεις μέσα στήν πορεία τῆς καταστροφῆς τό νέο οἰκοδόμημα. Ἔχει ὅμως μεγάλο λάθος ὅποιος πιστεύει ὅτι ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ μέσα σέ μιά εἰρηνική ἤρεμη περίοδο: θά οἰκοδομεῖται παντοῦ μέσα σέ μιά περίοδο ἐρείπωσης, σέ περίοδο πείνας, καί ἔτσι πρέπει νά γίνει, καί ὅταν βλέπουμε τούς ἐκπροσώπους τῶν ἀληθινῶν ἰδεῶν, τότε λέμε μέσα μας: οἱ ἐργάτες καί οἱ ἐργαζόμενοι ἀγρότες ἄρχισαν μέ χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες, ἑκατοντάδες χιλιάδες χέρια τήν οἰκοδόμηση τοῦ νέου, τοῦ σοσιαλιστικοῦ οἰκοδομήματος. Τώρα ἀρχίζει μιά βαθιά ἐπανάσταση στό χωριό, ὅπου οἱ κουλάκοι προσπαθοῦν μέ τήν προπαγάνδα τους νά βάλουν ἐμπόδια στούς ἐργαζόμενους ἀγρότες πού δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία καί δέν πλουτίζουν μέ τήν κερδοσκοπία τῶν σιτηρῶν, κι᾽ἐκεῖ τό καθῆκον εἶναι διαφορετικό. Στίς πόλεις χρειάζεται νά ὀργανώσουμε τά ἐργοστάσια, τή μεταλλουργική βιομηχανία, καί ὕστερα ἀπό τίς καταστροφές τοῦ πολέμου χρειάζεται νά κατανείμουμε τήν παραγωγή, νά κατανείμουμε τίς πρῶτες ὕλες, τά ὑλικά—ἡ πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος εἶναι πολύ δύσκολη. Ἐκεῖ ὁ ἐργάτης μαθαίνει νά κάνει αὐτή τή δουλιά καί δημιουργεῖ τά ὄργανα τῆς κεντρικῆς διεύθυνσης, ἐκεῖ χρειάζεται νά ἀναδιοργανώσουμε τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, γιατί οἱ παλιοί νόμοι, πού ἐκδόθηκαν στίς ἀρχές τοῦ χρόνου, πάλιωσαν ἤδη, τό ἐργατικό κίνημα τραβάει μπροστά, ὁ παλιός ἐργατικός ἔλεγχος πάλιωσε ἤδη καί τά συνδικάτα μετατρέπονται σέ φύτρα ὀργάνων

διεύθυνσης ὅλης τῆς βιομηχανίας. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Στόν τομέα αὐτό ἔχουν γίνει ἤδη πολλά, παρόλα αὐτά ὅμως δέν μποροῦμε νά καυχιόμαστε πώς ἔχουμε λαμπρές ἐπιτυχίες. Ξέρουμε πώς στόν τομέα αὐτό τά στοιχεῖα τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ καπιταλιστές, οἱ τσιφλικάδες, οἱ κουλάκοι ἔχουν τή δυνατότητα νά κάνουν γιά πολύ καιρό ἀκόμη προπαγάνδα, λέγοντας ὅτι τό διάταγμα πού ἐκδόθηκε δέν ἐφαρμόστηκε ὅπως γίνεται συνήθως, ὅτι τό ἄλλο μόλις τώρα ἔχει ἐκδοθεῖ καί ὅμως ὕστερα ἀπό τρεῖς μῆνες τό τροποποιοῦν, ἐνῶ ἡ κερδοσκοπία ὑπάρχει καί τώρα, ὅπως ὑπῆρχε τόν καιρό τοῦ καπιταλισμοῦ. Μάλιστα, δέν ξέρουμε μιά γενική κομπογιαννίτικη συνταγή πού θά μποροῦσε νά ξεκάνει μονομιᾶς τήν κερδοσκοπία. Οἱ συνήθειες τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος εἶναι πολύ ἰσχυρές, τό νά ἀναδιαπαιδαγωγήσεις τό λαό πού διαπαιδαγωγήθηκε ἐπί αἰῶνες μέσα σ'αὐτές τίς συνήθειες εἶναι ἕνα ἔργο δύσκολο καί ἀπαιτεῖ πολύ καιρό. 'Εμεῖς ὅμως λέμε: ἡ δική μας μέθοδος πάλης εἶναι ἡ ὀργάνωση. Πρέπει ὅλα νά τά ὀργανώσουμε, ὅλα νά τά πάρουμε στά χέρια μας, νά ἐλέγχουμε τούς κουλάκους καί τούς κερδοσκόπους σέ κάθε βῆμα, νά τούς κηρύξουμε ἀμείλικτο πόλεμο καί νά μήν τούς ἀφήσουμε νά ἀνασάνουν, ἐλέγχοντας τό κάθε τους βῆμα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ξέρουμε ἀπό τήν πείρα ὅτι ἡ τροποποίηση τῶν διαταγμάτων εἶναι ἀπαραίτητη, γιατί συναντᾶμε νέες δυσκολίες πού ἐπιβάλλουν τήν τροποποίηση. Καί ἄν στό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ καταλήξουμε τώρα στήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, καί ἄν τώρα οἱ πρώην σύντροφοί μας—οἱ ἀριστεροί ἐσέροι—λένε μέ ὅλη τους τήν εἰλικρίνεια—πού γι'αὐτή δέν μπορεῖ νά ἀμφιβάλλουμε—ὅτι οἱ δρόμοι μας χώρισαν, τούς ἀπαντᾶμε κατηγορηματικά: τόσο τό χειρότερο γιά σᾶς, γιατί αὐτό σημαίνει ὅτι φύγατε ἀπό τό σοσιαλισμό. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Σύντροφοι! Τό ἐπισιτιστικό πρόβλημα εἶναι βασικό πρόβλημα, εἶναι τό πρόβλημα πού προσέχουμε περισσότερο ἀπό ὅλα στήν πολιτική μας. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων πῆρε πολλά μέτρα πού δέν φαίνονται ἀπό μακριά: ἡ βελτίωση τῶν ὑδάτινων καί τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν, ἡ ἐκκαθάριση τῶν ἀποθηκῶν ἐπιμελητείας, ἡ πάλη ἐνάντια στήν κερδοσκοπία —ὅλα αὐτά ἀπέβλεπαν στήν ὀργάνωση τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ὄχι μόνο ἡ χώρα μας, ἀλλά καί ὅλες ἐκεῖνες οἱ πολιτισμένες χῶρες πού πρίν τόν πόλεμο δέν ἤξεραν τί θά πεῖ πείνα, ὅλες βρίσκονται τώρα σέ πολύ ἄθλια κατάσταση πού τή δημιούργησαν οἱ

ἰμπεριαλιστές, πολεμώντας γιά τήν κυριαρχία τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ὁμάδας. Δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι στή Δύση δοκιμάζουν τά βάσανα τῆς πείνας. Αὐτό ἀκριβῶς κάνει ἀναπόφευκτη τήν κοινωνική ἐπανάσταση, γιατί ἡ κοινωνική ἐπανάσταση δέν γεννιέται ἀπό τά προγράμματα, ἀλλά ἀπό τό γεγονός ὅτι δεκάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι λένε: «δέν θέλουμε πιά νά ζοῦμε πεινασμένοι, καλύτερα νά πεθάνουμε γιά τήν ἐπανάσταση». (Χειροκροτήματα.)

Μᾶς βρῆκε ἕνα τρομερό κακό — ἡ πείνα — καί ὅσο πιό δύσκολη εἶναι ἡ κατάστασή μας, ὅσο πιό μεγάλη ἡ ἐπισιτιστική κρίση, τόσο πιό πολύ δυναμώνει ἡ πάλη τῶν καπιταλιστῶν ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Ξέρετε ὅτι ἡ ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων εἶναι ἀνταρσία ἀνθρώπων πού ἐξαγοράστηκαν ἀπό τούς ἀγγλογάλλους ἰμπεριαλιστές. Ἀκοῦμε διαρκῶς ὅτι πότε ἐδῶ, πότε ἐκεῖ ξεσηκώνονται ἐνάντια στά Σοβιέτ. Οἱ ἐξεγέρσεις τῶν κουλάκων ἐπεκτείνονται σέ ὅλο καί νέες περιοχές. Στό Ντόν βρίσκεται ὁ Κρασνόφ, πού οἱ ρῶσοι ἐργάτες τόν ἄφησαν ἀπό μεγαλοψυχία ἐλεύθερο στήν Πετρούπολη, ὅταν παρουσιάστηκε καί παράδοσε τό σπαθί του, γιατί οἱ προκαταλήψεις τῆς διανόησης εἶναι ἀκόμη ἰσχυρές καί ἡ διανόηση διαμαρτυρόταν ἐνάντια στή θανατική ποινή· ἀφέθηκε ἐλεύθερος ἐξαιτίας τῶν προκαταλήψεων τῆς διανόησης ἐνάντια στή θανατική ποινή. Τώρα ὅμως θά ἤθελα νά δῶ ἕνα λαϊκό δικαστήριο, ἕνα ἐργατικό, ἀγροτικό δικαστήριο πού δέν θά τουφέκιζε τόν Κρασνόφ, ἔτσι ὅπως τουφεκίζει αὐτός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Μᾶς λένε πώς, ὅταν ἡ ἐπιτροπή τοῦ Τζερζίνσκι [184] τουφεκίζει, κάνει καλά, ὅταν ὅμως ἕνα δικαστήριο πεῖ ἀνοιχτά μπροστά σέ ὅλο τό λαό: αὐτός εἶναι ἀντεπαναστάτης καί ἀξίζει νά τουφεκιστεῖ, αὐτό εἶναι ἄσχημο. Οἱ ἄνθρωποι πού ἔφτασαν σέ τέτιο σημεῖο ὑποκρισίας εἶναι πολιτικά νεκροί. (Χειροκροτήματα.) Ὄχι, ἕνας ἐπαναστάτης πού δέν θέλει νά ὑποκρίνεται, δέν μπορεῖ νά ἀρνεῖται τή θανατική ποινή. Δέν ὑπῆρξε καμιά ἐπανάσταση καί καμιά περίοδος ἐμφύλιου πολέμου, πού νά μήν ἔχουν γίνει τουφεκισμοί.

Ἡ κατάστασή μας στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ εἶναι σχεδόν καταστροφική. Φτάσαμε σέ μιά φάση πού ἀποτελεῖ τήν πιό δύσκολη περίοδο τῆς ἐπανάστασής μας. Ἀντιμετωπίζουμε τήν πιό δύσκολη περίοδο: δέν ὑπῆρξε πιό δύσκολη περίοδος στήν ἐργατοαγροτική Ρωσία —συγκεκριμένα ἡ περίοδος πού μᾶς μένει ὥς τή νέα σοδειά. Ἐμένα, πού ἔχω δεῖ διάφορες κομματικές διαφωνίες καί ἐπαναστατικές διαμάχες, δέν μέ ξενίζει τό γεγονός ὅτι

σέ μιά τόσο δύσκολη περίοδο μεγαλώνει ὁ ἀριθμός τῶν ἀνθρώπων πού τούς πιάνει ὑστερία καί φωνάζουν: θά φύγω ἀπό τά Σοβιέτ. Ἐπικαλοῦνται τά διατάγματα πού καταργοῦν τή θανατική ποινή. Εἶναι ὅμως κακός ἐπαναστάτης ὅποιος, τή στιγμή πού ὀξύνεται ἡ πάλη, σταματάει μπροστά στό ἀπαρασάλευτο τοῦ νόμου. Οἱ νόμοι στή μεταβατική περίοδο ἔχουν προσωρινή σημασία. Καί ἄν ἕνας νόμος παρεμποδίζει τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης, καταργεῖται ἤ τροποποιεῖται. Σύντροφοι, ὅσο περισσότερο μᾶς σφίγγει ἡ πείνα, τόσο πιό ξεκάθαρο γίνεται ὅτι ἐνάντια σ'αὐτή τήν τρομερή συμφορά χρειάζονται καί τρομερά μέτρα πάλης.

Ὁ σοσιαλισμός, τό ξαναλέω, ἔπαψε νά εἶναι δόγμα, ὅπως ἔπαψε ἴσως νά εἶναι καί ἕνα πρόγραμμα. Πρός τό παρόν τό Κόμμα μας δέν συνέταξε ἀκόμη ἕνα νέο πρόγραμμα, ἐνῶ τό παλιό εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλο. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Νά μοιράσουμε σωστά καί ἰσόμετρα τά σιτηρά—νά ποιά εἶναι σήμερα ἡ βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ὁ πόλεμος μᾶς ἄφησε κληρονομιά τήν ἐρείπωση· μέ τίς προσπάθειες τοῦ Κέρενσκι καί τῶν τσιφλικάδων-κουλάκων πού λένε: ὕστερα ἀπό ἐμᾶς ἄς γίνει κατακλυσμός, ἡ χώρα ἔφτασε σέ τέτια κατάσταση πού νά λένε: ὅσο χειρότερα, τόσο καλύτερα. Ὁ πόλεμος μᾶς ἄφησε τέτια δεινά, ὥστε σήμερα τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν ἀποτελεῖ τήν ἴδια τήν οὐσία ὅλου τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος καί εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά πάρουμε αὐτό τό πρόβλημα στά χέρια μας καί νά τό λύσουμε πρακτικά. Ἐδῶ λέμε στόν ἑαυτό μας: πῶς θά λύσουμε τό πρόβλημα τῶν σιτηρῶν, μήπως μέ τόν παλιό, τόν καπιταλιστικό τρόπο, ὅταν οἱ ἀγρότες ἐκμεταλλεύονται τήν εὐκαιρία καί κερδίζουν χιλιάδες ρούβλια ἀπό τά σιτηρά, ἐνῶ ταυτόχρονα λένε πώς εἶναι ἐργαζόμενοι ἀγρότες καί καμιά φορά μάλιστα καί ἀριστεροί ἐσέροι; (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α, θ ό ρ υ β ο ς.) Αὐτοί σκέπτονται ἔτσι: ἄν ὁ λαός πεινάει, σημαίνει πώς οἱ τιμές τῶν σιτηρῶν ἀνεβαίνουν, ἄν ὑπάρχει πείνα στίς πόλεις, σημαίνει πώς τό πορτοφόλι μου εἶναι γεμάτο, καί ἄν πεινάσουν ἀκόμη περισσότερο, σημαίνει πώς θά κερδίσω ἀκόμη περισσότερες χιλιάδες. Σύντροφοι, ξέρω πολύ καλά πώς γι'αὐτό τόν τρόπο σκέψης δέν φταῖνε ὁρισμένοι ἄνθρωποι. Ὅλη ἡ παλιά, σιχαμερή κληρονομιά τῆς τσιφλικάδικης καί τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἔμαθε τούς ἀνθρώπους νά σκέπτονται καί νά ζοῦν ἔτσι, καί εἶναι τρομερά δύσκολο νά ἀλλάξεις τή ζωή δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων· γιά νά γίνει αὐτό πρέπει νά δουλέψεις μέ ὑπομονή καί ἐπιμονή, κι'ἐμεῖς

μόλις τήν ἀρχίσαμε αὐτή τή δουλιά. Δέν μᾶς πέρασε ποτέ ἀπό τό νοῦ ἡ ἰδέα νά κατηγορήσουμε τούς ἀνθρώπους πού βασανισμένοι ἀπό τήν πείνα καί μή βλέποντας τή χρησιμότητα τῆς ὀργάνωσης τῆς σοσιαλιστικῆς κατανομῆς τῶν σιτηρῶν, ψάχνουν ὁ καθένας χωριστά νά βοηθήσουν τόν ἑαυτό τους, ἀδιαφορώντας γιά ὅ,τι γίνεται γύρω τους—αὐτούς δέν μπορεῖ κανείς νά τούς κατηγορήσει. Ἐμεῖς ὅμως λέμε: ὅταν μιλᾶνε ἐκπρόσωποι κομμάτων, ὅταν βλέπουμε ἀνθρώπους πού προσχώρησαν σ'ἕνα ὁρισμένο κόμμα, ὅταν βλέπουμε μεγάλες ὁμάδες ἀνθρώπων, τότε ἔχουμε τήν ἀπαίτηση ἀπό αὐτούς νά βλέπουν τό πρόβλημα ὄχι ἀπό τήν ἄποψη ἑνός ἀνθρώπου βασανισμένου, ἀποκαμωμένου καί πεινασμένου, πού πάνω του δέν σηκώνει κανείς χέρι, ἀλλά ἀπό τήν ἄποψη τῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας κοινωνίας.

Τό ξαναλέω, ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ ποτέ σέ μιά περίοδο, ὅπου ὅλα εἶναι ὁμαλά καί ἥσυχα, ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ ποτέ νά πραγματοποιηθεῖ χωρίς νά προβάλλουν λυσσαλέα ἀντίσταση οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές. Ὅσο πιό δύσκολη εἶναι ἡ κατάσταση, τόσο πιό χαρούμενα τρίβουν τά χέρια τους· τόσο πιό πολύ ξεσηκώνουν ἀνταρσίες· ὅσο πιό δύσκολη εἶναι ἡ κατάσταση, ὅσο πιό πολλοί σαμποταριστές ὑπάρχουν, τόσο πιό πρόθυμα ρίχνονται σέ περιπέτειες σάν τήν περιπέτεια τῶν τσεχοσλοβάκων καί τοῦ Κρασνόφ. Κι'ἐμεῖς λέμε: ὅλα αὐτά πρέπει νά τά ξεπεράσουμε μέ καινούργιο τρόπο, ὅσο δύσκολο καί ἄν εἶναι νά σπρώξουμε τό ἁμάξι μπροστά στόν ἀνήφορο καί νά μήν τό ἀφήσουμε νά κυλήσει πίσω στόν κατήφορο. Ξέρουμε θαυμάσια πώς δέν πέρασε βδομάδα ἤ καί μέρα ἀκόμη, πού τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων νά μήν ἀσχολήθηκε μέ τό πρόβλημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, πού νά μήν κάναμε χιλιάδες προτάσεις, πού νά μήν ἐκδόσαμε διαταγές καί διατάγματα καί νά μή βάλαμε τό ζήτημα τῆς καταπολέμησης τῆς πείνας. Λένε: δέν χρειάζονται κανενός εἴδους εἰδικές τιμές, ἐπίσημες τιμές, μονοπώλια σιτηρῶν. Κάνε ἐμπόριο, ὅπως μπορεῖς. Οἱ πλούσιοι θά κερδίσουν ἀκόμη περισσότερα, ὅσο γιά τούς φτωχούς, ἄς πεθάνουν, γιατί αὐτοί πεθαίνουν πάντα τῆς πείνας. Ὁ σοσιαλιστής ὅμως δέν μπορεῖ νά σκεφτεῖ ἔτσι: τή στιγμή αὐτή πού τό βουνό ἔγινε ἐντελῶς ἀπόκρημνο καί τό ἁμάξι πρέπει νά περάσει ἀπό τίς πιό ἀπότομες ἀνηφοριές, τό πρόβλημα τοῦ σοσιαλισμοῦ ἔπαψε νά εἶναι πρόβλημα κομματικῶν διαφωνιῶν, κι'ἔγινε πρόβλημα ζωῆς: θά ἀντέξετε ἄραγε στήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους, συμμαχώντας μέ τούς ἀγρότες πού δέν κερδοσκοποῦν μέ τά σιτηρά, θά ἀντέξετε ἄραγε τώρα πού πρέπει νά

παλέψετε, πού σᾶς περιμένει ἡ πιό δύσκολη δουλιά; Μᾶς μίλησαν γιά τίς 'Επιτροπές φτωχολογιᾶς. Γιά ὅσους γνώρισαν πραγματικά τά βάσανα τῆς πείνας εἶναι ξεκάθαρο ὅτι, γιά νά τσακίσουμε καί νά συντρίψουμε ἀμείλικτα τούς κουλάκους, χρειάζονται τά πιό σκληρά, τά πιό ἀμείλικτα μέτρα. 'Αρχίζοντας τήν όργάνωση τῶν ἑνώσεων τῆς φτωχολογιᾶς εἴχαμε πλήρη ἐπίγνωση ὅλης τῆς βαρύτητας καί τῆς σκληρότητας αὐτοῦ τοῦ μέτρου, γιατί μόνο ἡ συμμαχία τῶν πόλεων καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ, κι 'ἐκείνων πού ἔχουν ἀποθέματα, μά δέν κερδοσκοποῦν, ἐκείνων πού θέλουν νά ὑπερνικήσουν ἀποφασιστικά τίς δυσκολίες ὥστε τά πλεονάσματα τῶν σιτηρῶν νά παραδίνονται στό κράτος καί νά διανέμονται στούς ἐργαζόμενους —μόνο ἡ συμμαχία αὐτή ἀποτελεῖ τό μοναδικό μέσο αὐτῆς τῆς πάλης. Καί ἡ πάλη αὐτή πρέπει νά γίνεται ὄχι μέ προγράμματα καί λόγους· στήν πάλη αὐτή ἐνάντια στήν πείνα πρέπει νά φανεῖ ποιός, παρόλες τίς δοκιμασίες, ἀκολουθεῖ τόν ἴσιο δρόμο γιά τό σοσιαλισμό καί ποιός παρασύρεται ἀπό τά τεχνάσματα καί τίς ἀπάτες τῶν κουλάκων.

Καί ἄν βρεθοῦν ἀπό τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἄνθρωποι πού θά ποῦν, ὅπως ὁ προηγούμενος ὁμιλητής, ἕνας ἀπό τούς πιό εἰλικρινεῖς, πού γι 'αὐτό παρασύρονται συχνά καί συχνά ἀλλάζουν τή γνώμη τους—ἄν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ποῦν: δέν μποροῦμε νά δουλέψουμε μέ τούς μπολσεβίκους, φεύγουμε —ἐμεῖς δέν θά λυπηθοῦμε καθόλου γι 'αὐτό τό πράγμα. Οἱ σοσιαλιστές αὐτοί πού φεύγουν τή στιγμή πού δεκάδες καί χιλιάδες ἄνθρωποι πεθαίνουν ἀπό τήν πείνα, ἐνῶ τήν ἴδια στιγμή ἄλλοι ἔχουν τόσο μεγάλα πλεονάσματα σιτηρῶν πού δέν τά πούλησαν ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ περασμένου χρόνου, ὁπότε διπλασιάστηκαν οἱ σταθερές τιμές στά σιτηρά, πράγμα γιά τό ὁποῖο ξεσηκώθηκε ὅλος ὁ δημοκρατικός κόσμος· ὅσοι ξέρουν ὅτι ὁ λαός ὑποφέρει ἀνείπωτα βάσανα ἀπό τήν πείνα, ἀλλά δέν θέλουν νά πουλήσουν σιτηρά σύμφωνα μέ τίς τιμές πού τά πουλᾶνε οἱ μεσαῖοι ἀγρότες, εἶναι ἐχθροί τοῦ λαοῦ, χαντακώνουν τήν ἐπανάσταση καί ὑποστηρίζουν τή βία—εἶναι φίλοι τῶν καπιταλιστῶν! Πόλεμος ἐνάντιά τους καί πόλεμος ἀμείλικτος! (Χειροκροτήματα ἀπ' ὅλη τήν αἴθουσα, χειροκροτεῖ καί μιά σημαντική μερίδα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.) Χίλιες φορές θά ἔχει ἄδικο, χίλιες φορές θά κάνει λάθος ὅποιος θά ἐπιτρέψει στόν ἑαυτό του νά παρασυρθεῖ ἔστω καί μιά στιγμή ἀπό ξένα λόγια καί νά πεῖ ὅτι ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη ἐνάντια στήν ἀγροτιά, ὅπως λένε καμιά

φορά μερικοί ἀπρόσεκτοι ἤ ἀπερίσκεπτοι ἀριστεροί ἐσέροι. Ὄχι, ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη ἐνάντια στή μηδαμινή μειοψηφία τῶν κουλάκων τοῦ χωριοῦ, εἶναι πάλη γιά νά σώσουμε τό σοσιαλισμό καί νά μοιράσουμε κατά τρόπο σωστό τά σιτηρά στή Ρωσία. (Φ ω ν έ ς: «Καί τά ἐμπορεύματα;».) Θά παλέψουμε σέ συμμαχία μέ τήν τεράστια πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς. Στήν πάλη αὐτή θά νικήσουμε καί τότε κάθε ἐργάτης τῆς Εὐρώπης θά δεῖ στήν πράξη τί θά πεῖ σοσιαλισμός.

Στήν πάλη αὐτή θά μᾶς βοηθήσει ὁ καθένας πού, ἴσως καί νά μή ξέρει ἐπιστημονικά τί θά πεῖ σοσιαλισμός, ἀλλά πού δούλευε σέ ὅλη τή ζωή του καί ξέρει πόσο δύσκολα βγαίνει τό ψωμί—αὐτός θά μᾶς καταλάβει. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός θά εἶναι μέ τό μέρος μας. Ἐνάντια στούς κουλάκους πού ἔχουν πλεονάσματα σιτηρῶν καί εἶναι ἱκανοί νά κρύβουν τά σιτηρά τους σέ μιά στιγμή τρομερῆς συμφορᾶς τοῦ λαοῦ, σέ μιά στιγμή πού διακυβεύονται ὅλες οἱ κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης, ὅταν οἱ Σκοροπάντσκι ὅλων τῶν ἀποχρώσεων καί ἀπό ὅλες τίς γωνιές, κατεχόμενες καί μή κατεχόμενες, βγάζουν τό κεφάλι τους καί περιμένουν νά δοῦν ἄν μπορεῖ μέ τήν πείνα νά ἀνατρέψουν τήν ἀγροτική καί ἐργατική ἐξουσία καί νά ἐπαναφέρουν τούς τσιφλικάδες—ἐνάντια σ'αὐτούς τούς κουλάκους νά κηρύξουμε σέ μιά τέτια στιγμή ἀμείλικτο πόλεμο—αὐτό εἶναι τό πρῶτο μας σοσιαλιστικό καθῆκον. Ὅποιος σ'αὐτή τή δυσκολότατη στιγμή τῶν μεγαλύτερων δοκιμασιῶν τοῦ πεινασμένου λαοῦ καί τῶν μεγαλύτερων δοκιμασιῶν τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης νίπτει τάς χεῖρας του καί ἐπαναλαμβάνει τά παραμύθια τῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι κακός σοσιαλιστής.

Εἶναι λάθος καί εἶναι χίλιες φορές λάθος νά λέγεται ὅτι ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη ἐνάντια στήν ἀγροτιά! Τό διάβασα αὐτό χίλιες φορές στίς στῆλες τῶν καντέτικων ἐφημερίδων καί δέν ἀπορῶ ὅταν φωνάζουν ἀπό τίς στῆλες αὐτές πώς ἐπῆλθε διάσπαση ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τήν ἀγροτιά. Ὅταν γράφουν ὑστερικά: «Ἀγρότες ξυπνᾶτε, βάλτε μυαλό καί φύγετε ἀπό τούς μπολσεβίκους»· ὅταν ἀκούω καί διαβάζω ἐκεῖ τέτια πράγματα, δέν παραξενεύομαι. Ἐκεῖ εἶναι ἡ θέση τους. Ἐκεῖ αὐτοί ὑπηρετοῦν τό ἀφεντικό ἐκεῖνο πού ἔχουν προορισμό νά ὑπηρετοῦν, ὅμως δέν θά εὐχόμουνα νά βρεθῶ στή θέση ἑνός σοσιαλιστῆ πού κατάντησε νά λέει τέτιες κουβέντες! (Θ υ ε λ λ ώ δ η χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Σύντροφοι, ξέρουμε πολύ καλά τί ἀφάνταστες δυσκολίες ἀντιμετωπίζει ἡ λύση τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος. Ἐδῶ ὑπάρχουν οἱ πιό βαθιές προλήψεις.

᾽Εδῶ ὑπάρχουν συμφέροντα ζωτικότατα, τά συμφέροντα τῶν κουλάκων· ἐδῶ ἡ διαίρεση, ἡ στασιμότητα, ἡ διασπορά τοῦ χωριοῦ, ἡ ἀμορφωσιά σέ πολλές περιπτώσεις ἑνώνονται ἐναντίον μας καί ἐμεῖς λέμε: παρόλες αὐτές τίς δυσκολίες δέν πρέπει νά κάνουμε πίσω, δέν ἐπιτρέπονται ἀστεῖα μέ τήν πείνα καί οἱ λαϊκές μάζες, ἄν δέν τίς βοηθήσουμε στήν πείνα τους, εἶναι ἱκανές ἀπό τήν πείνα νά μεταπηδήσουν ἀκόμη καί στόν Σκοροπάντσκι. Δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ πάλη αὐτή εἶναι πάλη ἐνάντια στούς ἀγρότες! Ὅποιος τό λέει αὐτό εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐγκληματίας καί τό μεγαλύτερο ἀτύχημα πού μπορεῖ νά συμβεῖ σ᾽αὐτό τόν ἄνθρωπο εἶναι νά παρασυρθεῖ ἀπό τήν ὑστερία καί νά πεῖ τέτιες κρυβέντες. Ὄχι, ὄχι μόνο δέν παλεύουμε ἐνάντια στούς φτωχούς ἀγρότες, ἀλλά οὔτε καί ἐνάντια στούς μεσαίους. Οἱ μεσαῖοι ἀγρότες ἔχουν σέ ὅλη τή Ρωσία μηδαμινά πλεονάσματα σιτηρῶν. Οἱ μεσαῖοι ἀγρότες ζοῦσαν δεκάδες χρόνια πρίν τήν ἐπανάσταση σέ χειρότερες συνθῆκες ἀπό τόν ἐργάτη. Πρίν τήν ἐπανάσταση μόνο φτώχια καί καταπίεση γνώρισαν. ᾽Απέναντι σ᾽αὐτούς τούς μεσαίους ἀγρότες ἀκολουθοῦμε τό δρόμο τῆς συνεννόησης.

῾Η σοσιαλιστική ἐπανάσταση φέρνει τήν ἰσότητα γιά ὅλες τίς ἐργαζόμενες μάζες· δέν εἶναι δίκαιο ὁ κάθε ἐργάτης τῆς πόλης νά παίρνει περισσότερα ἀπό τό μεσαῖο ἀγρότη πού δέν ἐκμεταλλεύεται ξένη ἐργασία μέ τή μίσθωση ἤ τήν κερδοσκοπία —ὁ ἀγρότης ζεῖ καί ὑποφέρει περισσότερη φτώχια καί καταπίεση ἀπό τόν ἐργάτη, ζεῖ ἀκόμη χειρότερα ἀπό αὐτόν. Οἱ ἀγρότες δέν ἔχουν ὀργανώσεις καί συνδικάτα πού νά ἀσχολοῦνται μέ τό ζήτημα τῆς βελτίωσης τῆς κατάστασής τους. ᾽Ακόμη καί μέ τά ἐργατικά συνδικάτα παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη νά ὀργανώνουμε δεκάδες συνεδριάσεις γιά νά ἐξισώσουμε τίς ἀποδοχές ἀνάμεσα στά ἐπαγγέλματα. Καί παρόλα αὐτά δέν μποροῦμε νά τό καταφέρουμε. Κάθε λογικός ἐργάτης ξέρει πώς αὐτό ἀπαιτεῖ μιά μακρόχρονη περίοδο. Μήπως θά συναντήσετε λίγα παράπονα στό ᾽Επιτροπάτο ᾽Εργασίας; Θά δεῖτε πώς κάθε ἐπάγγελμα σηκώνει κεφάλι: δέν θέλουμε νά ζοῦμε μέ τόν παλιό τρόπο, δέν θέλουμε νά ζοῦμε σάν σκλάβοι! Θέλουμε νά ἐπουλώσουμε τίς πληγές πού ἄνοιξαν σέ μιά χώρα φτωχή, σέ μιά χώρα ἐξαθλιωμένη. Πρέπει νά προσπαθήσουμε νά συγκρατήσουμε κατά κάποιο τρόπο τήν οἰκονομία πού ξεχαρβαλώθηκε σχεδόν ὁλοκληρωτικά. Αὐτό μποροῦμε νά τό κάνουμε μόνο μέ τήν ὀργάνωση. Γιά νά ὀργανώσουμε τήν ἀγροτιά ἐκδόσαμε τό διάταγμα γιά τίς ᾽Επιτροπές φτωχολογιᾶς. Μόνο ἐχθροί τοῦ

σοσιαλισμοῦ μποροῦν νά εἶναι ἐνάντια σ'αὐτό τό διάταγμα. Λέγαμε πώς θεωροῦμε δίκαιο νά μειωθεῖ ἡ τιμή τῶν ὑφασμάτων. Καταγράφουμε, ἐθνικοποιοῦμε ἀποφασιστικά τά πάντα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Καί αὐτό μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά ρυθμίσουμε τήν κατανομή τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας.

Λέγαμε: γιά τούς φτωχούς ἀγρότες κατεβάστε τίς τιμές τῶν ὑφασμάτων στό μισό, γιά τό μεσαῖο ἀγρότη μειῶστε τις κατά 25%. Ἴσως αὐτό τό μέτρο νά μήν εἶναι σωστό. Δέν ἰσχυριζόμαστε πώς λύσαμε σωστά τό πρόβλημα. Δέν ὑποστηρίζουμε τέτιο πράγμα. Γιά νά λυθεῖ τό πρόβλημα, ἐλάτε νά τό λύσουμε μαζί. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Ἄν πρόκειται νά καθόμαστε στή γενική διεύθυνση καί νά παλεύουμε ἐνάντια στήν κερδοσκοπία, νά πιάνουμε τούς ἀπατεῶνες πού κανονίζουν στά κρυφά τίς δουλιές τους, δέν θά λύσουμε ἔτσι τό πρόβλημα.

Μόνο ὅταν τό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ μαζί μέ τό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ἐθνικοποιήσουν ὅλα τά ἐμπορεύματα, καθορίσουν τίς τιμές, μόνο τότε θά πλησιάσουμε πολύ κοντά στό σοσιαλισμό. Στό σοσιαλισμό πλησιάζουν μόνο οἱ ἐργαζόμενοι τῆς πόλης καί ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, ὅλοι ὅσοι ἐργάζονται, δέν ληστεύουν ξένο βιός, δέν ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία οὔτε μέ τή μορφή τῆς μίσθωσης, οὔτε μέ τή μορφή τῆς κερδοσκοπίας, γιατί ὅποιος παίρνει ἑκατό καί πάνω ρούβλια γιά τά σιτηρά δέν εἶναι λιγότερο κερδοσκόπος ἀπ'ὅ,τι θά ἦταν ἄν χρησιμοποιοῦσε μισθωτούς ἐργάτες· ἴσως εἶναι ἀκόμη χειρότερος, ἀκόμη πιό φαρμακερός κερδοσκόπος. Ὕστερα ἀπό ἕξι μῆνες ἐξαιρετικά δύσκολης σοβιετικῆς διοίκησης καταλήξαμε στήν ὀργάνωση τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς, κρίμα πού δέν τό κάναμε ἀμέσως, ὕστερα ἀπό μισή βδομάδα—νά τό φταίξιμό μας! Ἄν μᾶς κατηγοροῦσαν ὅτι τό διάταγμα γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ καί τῆς δικτατορίας στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ καθυστέρησε ἕξι μῆνες, θά χαιρόμασταν γι'αὐτή τήν παρατήρηση. Λέμε: νά, μόνο τώρα πού πήραμε αὐτό τό δρόμο ὁ σοσιαλισμός ἔπαψε νά εἶναι ἁπλῶς κενή φράση καί γίνεται ζωντανό ἔργο. Μπορεῖ τό διάταγμα νά μήν εἶναι ἱκανοποιητικό, μπορεῖ οἱ διαβαθμίσεις μας νά μήν εἶναι σωστές. Ἀπό ποῦ θά τά παίρναμε; Μόνο ἀπό τήν πείρα μας. Πόσες φορές τροποποιήσαμε τίς μισθολογικές διαβαθμίσεις τῶν σιδηροδρομικῶν, ἄν καί αὐτοί ἔχουν συνδικάτα, ἐνῶ ἡ φτωχολογιά δέν ἔχει. Ἐλάτε νά ἐλέγξουμε μαζί, ἄν εἶναι σωστές οἱ διαβαθμίσεις πού καθορίζονται στό διάταγμα γιά τή φτωχολογιά, ἄν δηλαδή εἶναι σωστό γιά τούς φτωχούς νά μειώνονται οἱ

τιμές στό μισό, γιά τούς μεσαίους νά μειώνονται κατά τό ένα τέταρτο, καί άπό τόν πλούσιο πάρτα ὅλα,—εἶναι σωστές αὐτές οἱ διαβαθμίσεις ἤ ὄχι;

Ἄν δοθεῖ μάχη, θά πᾶμε σ'αὐτή τή μάχη μέ τολμηρά διατάγματα καί χωρίς νά διστάσουμε καθόλου. Θά εἶναι μιά πραγματική μάχη γιά τό σοσιαλισμό, ὄχι γιά ἕνα δόγμα, ὄχι γιά ἕνα πρόγραμμα, ὄχι γιά ἕνα κόμμα, ὄχι γιά μιά ὁμάδα, ἀλλά γιά ἕνα ζωντανό σοσιαλισμό, γιά τήν κατανομή τῶν σιτηρῶν ἀνάμεσα στίς ἑκατοντάδες χιλιάδες καί στά ἑκατομμύρια πεινασμένους ἀνθρώπους πού ζοῦν στίς προηγμένες περιοχές τῆς Ρωσίας, ὥστε ὅταν ὑπάρχουν σιτηρά νά τά παίρνουμε καί νά τά κατανέμουμε πιό σωστά. Τό ξαναλέω: ἐδῶ δέν ἔχουμε τήν παραμικρή ἀμφιβολία ὅτι τά 99% τῶν ἀγροτῶν ὅταν μάθουν τήν ἀλήθεια, ὅταν πάρουν τό διάταγμα, τό ἐλέγξουν, τό σταθμίσουν, ὅταν μᾶς ποῦν πῶς πρέπει νά τό διορθώσουμε καί ἐμεῖς τό διορθώσουμε, ὅταν τροποποιήσουμε τίς διαβαθμίσεις αὐτές, ὅταν καταπιαστοῦν μ'αὐτή τή δουλιά,ὅταν καταλάβουν τίς πρακτικές της δυσκολίες—οἱ ἀγρότες αὐτοί θά εἶναι μαζί μας καί θά ποῦνε: δείχνουμε ὅτι ἔχουμε ἕνα ὑγιές ἔνστικτο, ὅπως καί κάθε ἐργαζόμενος ἄνθρωπος, ὅτι δηλ. ἐδῶ καί μόνο ἐδῶ λύνεται τό πραγματικό πρόβλημα, τό ριζικό, τό ζωτικό πρόβλημα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Θά καθορίσουμε σωστές τιμές στά ἐμπορεύματα, θά καθιερώσουμε τό μονοπώλιο στά σιτηρά, στά ὑφάσματα, σέ ὅλα τά προϊόντα καί τότε ὁ λαός θά πεῖ: ναί, ὁ καταμερισμός τῆς ἐργασίας, ἡ διανομή τῶν σιτηρῶν καί τῶν προϊόντων πού μᾶς φέρνει ὁ σοσιαλισμός γίνονται καλύτερα ἀπ'ὅ,τι ἦταν προηγούμενα. Καί αὐτό ὁ λαός ἀρχίζει νά τό λέει. Ξέρουμε νά ξεπερνᾶμε τά ἐμπόδια μέσα ἀπό ἕνα σωρό δυσκολίες, μέσα ἀπό ἕνα σωρό λάθη, σέ πολλές περιπτώσεις πού δέν τίς κρύβουμε καθόλου, ἀλλά τίς βγάζουμε στό φῶς, γιά νά τίς στιγματίσουμε—τέτιες περιπτώσεις ὅταν τά ἴδια τά τμήματά μας ξεπέφτουν στήν κερδοσκοπία, στόν ὀλισθηρό γκρεμό, ὅπου τά σπρώχνουν ὅλες οἱ συνήθειες, ὅλα τά ἤθη τῶν καπιταλιστῶν,—ναί, τέτιες περιπτώσεις παρουσιάζονται παντοῦ, ξέρουμε πώς δέν μποροῦμε νά ἀλλάξουμε ἀμέσως τούς ἀνθρώπους, πώς δέν μποροῦμε νά ἐμπνεύσουμε σέ δεκάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους ἀμέσως τήν πίστη στό σοσιαλισμό (ἀπό ποῦ θά πάρουν αὐτή τήν πίστη; Ἀπό τό κεφάλι τους;—Θά τήν πάρουν ἀπό τήν πείρα τους). Παράλληλα μέ ὅλα αὐτά ἀρχίζουν νά λένε ὅτι μπορεῖ νά προμηθευτεῖ κανείς σιτηρά ὄχι μέ κερδοσκοπικό τρόπο, ὅτι μποροῦμε νά γλυτώσουμε ἀπό τήν πείνα μόνο μέ τήν ἕνωση τῶν

ἐργατῶν τῆς πόλης, τῶν ἐργοστασίων, τῶν ἐργατῶν τῆς βιομηχανίας καί τή συμμαχία μέ τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, γιατί μόνο ἡ φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ δέν κερδοσκοπεῖ μέ τά σιτηρά. Ναί, ὅταν ὁ μεσαῖος ἀγρότης δεῖ τά διατάγματά μας, ὅταν τά διαβάσει μόνος του, ὅταν τά συγκρίνει μέ τίς λογοκοπίες καί τίς συκοφαντίες τῶν δεξιῶν ἐσέρων καί τῶν ὑπερασπιστῶν τῶν κουλάκων ἀμέσως θά πεῖ: ὅταν οἱ ἄνθρωποι καθορίζουν μιά τιμή γιά τούς φτωχούς, ἄλλη γιά τούς μεσαίους καί παίρνουν δωρεάν τά σιτηρά ἀπό τούς κουλάκους, ἐνεργοῦν σωστά. Ἴσως νά μή πεῖ ὅτι ἐνεργοῦν σάν σοσιαλιστές, ἴσως νά μή ξέρει αὐτή τή λέξη, εἶναι ὅμως ὁ πιό πιστός σύμμαχός μας, γιατί δέν κερδοσκοπεῖ μέ τά σιτηρά· θά καταλάβει καί θά συμφωνήσει πώς ἡ κερδοσκοπία μέ τά σιτηρά σέ μιά στιγμή μεγάλου κινδύνου γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀποτελεῖ τό μεγαλύτερο ἔγκλημα ἐνάντια στό λαό.

Τά σιτηρά δέν μποροῦν νά κατανεμηθοῦν μέ ἕνα διάταγμα. Ὅταν ὅμως, ὕστερα ἀπό μιά μακρόχρονη καί ἐπίμονη δουλιά ὀργάνωσης καί βελτίωσης τῆς συμμαχίας ἀνάμεσα στούς ἐργοστασιακούς ἐργάτες, στούς ἐργάτες τῶν πόλεων καί στή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, στούς ἐργαζόμενους ἀγρότες πού δέν μισθώνουν καθόλου ἐργάτες καί δέν ἀσχολοῦνται καθόλου μέ τήν κερδοσκοπία—ὅταν ὀργανώσουμε πρακτικά αὐτή τή δουλιά, τότε καμιά ὑστερική κραυγή ἐνάντια στό Κόμμα μας δέν θά μπορέσει νά διασπάσει αὐτή τή συμμαχία. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Ὅταν ὑποσχόμασταν στήν ἀγροτιά κοινωνικοποίηση τῆς γῆς, κάναμε μέ αὐτό ὑποχώρηση, γιατί καταλαβαίναμε πώς δέν μπορεῖς νά ἐφαρμόσεις μονομιᾶς τήν ἐθνικοποίηση. Ξέρουμε πώς ἴσως νά εἶναι καί λάθος πού τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς πού προτείνατε ἐσεῖς τή βάλαμε στό νόμο μας τῆς 26 τοῦ Ὀχτώβρη*. Αὐτό ἀποτελοῦσε μιά ὑποχώρηση ἀπέναντι στούς ἀριστερούς ἐσέρους πού παραιτήθηκαν ἀπό τήν ἐξουσία καί εἶπαν ὅτι θά μείνουν μόνο ὅταν θά ψηφιστεῖ αὐτός ὁ νόμος. Εἶχε χίλιες φορές ἄδικο ἡ Σπυριντόνοβα πού σᾶς σέρβιρε διάφορα γεγονότα, βεβαιώνοντας πώς μέ ἐπισκέφθηκε, πώς τάχα ταπεινώθηκε καί παρακαλοῦσε. Σύντροφοι, πολλοί μέ ἐπισκέφθηκαν καί ξέρουν πώς δέν μπορεῖ νά γίνει ἕνα τέτιο πράγμα, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει τέτια στάση ἀπέναντι σέ σύντροφο. Θά πρέπει νά εἶναι ἄσχημο τό Κόμμα αὐτό, ἐφόσον οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποί

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 24-26. *Ἡ Σύντ.*

του ξεπέφτουν στό σημεῖο νά λένε παραμύθια. (Θ ό ρ υ β ο ς.) Ἔχω ἕνα γράμμα τῆς σ. Σπυριντόνοβα—μοῦ ἔχει γράψει πολλές φορές—τό γράμμα αὐτό θά τό βρῶ καί θά σᾶς τό φέρω αὔριο. Ἡ Σπυριντόνοβα γράφει: «Γιατί δέν θέλετε νά δόσετε δυό ἑκατομμύρια γιά τήν ἀγροτική κομμούνα;». Καί αὐτό μοῦ τό ἔγραψε ἀκριβῶς τή μέρα πού ὁ Σερεντά, Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας, πού τή δράση του ἡ Σπυριντόνοβα δέν τήν καταλαβαίνει, εἰσηγήθηκε νά διαθετεῖ ἕνα κονδύλι 10 ἑκατομμυρίων γιά τήν ἀγροτική κομμούνα[185]. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Τό ἀκούσατε αὐτό ἀπό τό λόγο τῆς σ. Σπυριντόνοβα, εἶναι ὅμως ἄσχημο τό Κόμμα αὐτό, ἐφόσον ἀκόμη καί οἱ εἰλικρινεῖς ἄνθρωποί του στήν προπαγάνδα τους καταντοῦν νά λένε παραμύθια. Τό ξαναλέω: πόσο ἄσχημο εἶναι τό Κόμμα αὐτό, ἐφόσον οἱ καλύτεροι, οἱ πιό εἰλικρινεῖς ἐκπρόσωποί του φτάνουν στό σημεῖο νά λένε τέτια παραμύθια γιά τή Σοβιετική ἐξουσία! Τόσο τό χειρότερο γι'αὐτούς! Κάθε ἀγρότης πού θά ἔλθει στό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας θά διαβάσει ὅτι διατέθηκαν 10 ἑκατομμύρια ρούβλια γιά τίς ἀγροτικές κομμοῦνες, θά δεῖ, θά πιστέψει στά μάτια του καί στ'αὐτιά του πιό πολύ, παρά στούς λόγους τῶν ἄλλων, θά καταλάβει πώς οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἔφτασαν στό σημεῖο νά λένε παραμύθια καί θά γυρίσει τίς πλάτες του σ'αὐτό τό Κόμμα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Τέλειώνοντας θά πῶ μόνο ἕνα πράγμα. Ἔχουμε μπροστά μας ὥς τή νέα σοδειά, ὥς τή μεταφορά αὐτῆς τῆς σοδειᾶς στίς πεινασμένες περιοχές τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, ἔχουμε μπροστά μας μιά δύσκολη περίοδο τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Μόνο ἡ πιό στενή συμμαχία τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης μέ τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, μέ τήν ἐργαζόμενη μάζα τοῦ χωριοῦ πού δέν κερδοσκοπεῖ μέ τά σιτηρά θά σώσει τήν ἐπανάσταση.

Τό συνέδριο μᾶς δείχνει ὅτι παρόλες τίς δυσκολίες ἡ συμμαχία ὅλων τῶν ἐργαζομένων δυναμώνει, πλαταίνει καί ἀναπτύσσεται ὄχι μόνο στή Ρωσία, ἀλλά καί σέ ὅλο τόν κόσμο. Στό ἐξωτερικό ξέρουν σέ γελοῖο, σέ φοβερό βαθμό λίγα πράγματα γιά τήν ἐπανάστασή μας. Ἐκεῖ ὑπάρχει στρατιωτική λογοκρισία πού δέν ἐπιτρέπει νά δημοσιευτεῖ τίποτε. Τό λένε οἱ σύντροφοι πού ἦλθαν ἀπό τό ἐξωτερικό. Παρόλα αὐτά ὅμως οἱ ἐργάτες τῆς Εὐρώπης μέ μόνο τό ἔνστικτό τους εἶναι μέ τό μέρος τῆς μπολσεβίκικης κυβέρνησης. Καί ὁλοένα πληθαίνουν οἱ φωνές πού δείχνουν ὅτι ἡ συμπάθεια πρός τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δυναμώνει στίς χῶρες τῆς Εὐρώπης, ὅπου συνεχίζεται ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος. Οἱ γερμανοί σοσιαλιστές καί

ἄλλοι, σάν τήν Κλάρα Τσέτκιν καί τόν Φράντς Μέρινγκ, πού τά ὀνόματά τους τά ξέρει κάθε συνειδητός ἐργάτης καί ἀγρότης, ἐκφράζουν αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης, συμπάθειας καί συμπαράστασης πρός τήν μπολσεβίκικη κυβέρνηση. Στήν 'Ιταλία ὁ Λάτζαρι, ἀπό παλιά γραμματέας τοῦ Κόμματος, πού στό Τσίμμερβαλντ ἔβλεπε μέ δυσπιστία τούς μπολσεβίκους, βρίσκεται τώρα στή φυλακή, γιατί ἐκδήλωσε τή συμπάθειά του πρός ἐμᾶς.

Τήν ἐπανάσταση τήν καταλαβαίνουν ὅλο καί περισσότερο. Στή Γαλλία οἱ σύντροφοι ἐκεῖνοι καί οἱ ἐργάτες πού στή συνδιάσκεψη τοῦ Τσίμμερβαλντ ἔβλεπαν μέ μεγάλη δυσπιστία τούς μπολσεβίκους, κυκλοφόρησαν τίς μέρες αὐτές μιά προκήρυξη ἐξονόματος τῆς 'Επιτροπῆς τῶν διεθνῶν σχέσεων[186], ὅπου ἐκφράζουν τή θερμή τους συμπαράσταση πρός τή μπολσεβίκικη κυβέρνηση καί τάσσονται ἐνάντια στούς τυχοδιωκτισμούς ὁποιουδήποτε κόμματος.

Γι'αὐτό σύντροφοι, ὅσο δύσκολη καί ὅσο σκληρή καί ἄν εἶναι ἡ περίοδος πού πρόκειται νά περάσουμε, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ποῦμε ὅλη τήν ἀλήθεια καί νά ἀνοίξουμε τά μάτια γι'αὐτό τό πράγμα, γιατί μόνο ὁ λαός μέ τήν πρωτοβουλία του καί τήν ὀργάνωσή του θά μᾶς βοηθήσει, δημιουργώντας ὅλο καί νέες προϋποθέσεις καί ὑπερασπίζοντας τή σοσιαλιστική δημοκρατία. Κι'ἐμεῖς λέμε: σύντροφοι, δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἀμφιβολίας ὅτι, ἄν ἀκολουθήσουμε τό δρόμο πού διαλέξαμε καί τόν δικαίωσαν τά γεγονότα, ἄν ἀκολουθήσουμε σταθερά καί ἀκλόνητα αὐτό τό δρόμο, ἄν δέν ἀφήσουμε νά μᾶς βγάλουν ἀπό τό σωστό δρόμο οὔτε ἡ λογοκοπία, οὔτε οἱ αὐταπάτες, οὔτε ἡ ἐξαπάτηση, οὔτε οἱ ὑστερισμοί, τότε ἔχουμε τίς μεγαλύτερες στόν κόσμο πιθανότητες νά κρατηθοῦμε καί νά συντελέσουμε σταθερά στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία, καί, συνεπῶς, νά συντελέσουμε στή νίκη τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης! (Θυελλώδη καί παρατεταμένα χειροκροτήματα, ἐπευφημίες.)

2
ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ 5 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ

Όλες οί άντιρήσεις τῆς άντιπολίτευσης σχετικά μέ τήν είσήγησή μου άρχίζουν άπό τό ζήτημα τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ. Θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι αὐτή ή τοποθέτηση τοῦ ζητήματος θά εἶχε πρακτική σημασία, στήν περίπτωση πού θά όδηγοῦσε σέ πρακτικά άποτελέσματα. Όλοι ὅμως οί λόγοι τους πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα δέν ἔχουν καί δέν μποροῦν νά ἔχουν άποτέλεσμα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.)

Άν τύχαινε νά πάρει τό Κόμμα τῶν άριστερῶν έσέρων τήν πλειοψηφία, τότε δέν θά φώναζε πάνω σ'αὐτό τό ζήτημα ὅπως φωνάζει τώρα. Πρέπει νά μιλᾶμε γιά τίς πραγματικές έπιτυχίες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας στό δρόμο πρός τό σοσιαλισμό, κι'έμεῖς μποροῦμε νά βεβαιώσουμε—καί αὐτό δέν τό άρνήθηκε κανένας άπό τούς όμιλητές—ὅτι σ'αὐτό τόν τομέα σημειώσαμε μεγάλη έπιτυχία άπό τό προηγούμενο συνέδριο ὥς τώρα. Οί έκπρόσωποι τῆς άντιπολίτευσης δέν διέψευσαν καί τό γεγονός ὅτι ὅλοι ὅσοι εἶναι ὑπέρ τῆς καταγγελίας τῆς είρήνης τοῦ Μπρέστ ένεργοῦν πρός τό συμφέρον τῆς παλινόρθωσης τῆς έξουσίας τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, πού εἶναι ίσχυροί, γιατί ὑποστηρίζονται άπό τόν άγγλογαλλικό ίμπεριαλισμό. Όταν ἔλεγα ὅτι καί οί τσεχοσλοβάκοι προσπαθοῦν νά πετύχουν αὐτή τήν καταγγελία, παίρνοντας σέ άντάλλαγμα 10 - 15 έκατομμύρια ρούβλια—κανένας δέν τό διέψευσε. Μήπως ὅμως μπορεῖ νά διαψευστεῖ τό γεγονός ὅτι οί τσεχοσλοβάκοι πού καλύπτονται μέ τό σύνθημα τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης ἔχουν σκοπό νά μᾶς παρασύρουν στόν πόλεμο;

Οί άριστεροί έσέροι ἔλεγαν πώς δέν μποροῦμε νά δημιουργήσουμε στρατό μέσα σέ σύντομο χρονικό διάστημα, τό ζήτημα ὅμως έξαρτᾶται άπό τό πόσο γρήγορα θά λύσουμε τό πρόβλημα

τῶν καυσίμων, ἀπό τό πῶς θά τακτοποιηθοῦν τά ζητήματα τῶν ἀγροτῶν, ἀπό τό πῶς θά πάει ἡ σοδειά.

Οἱ ἐκκλήσεις σας γιά τή δημιουργία παρτιζάνικων τμημάτων πού θά ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στόν τακτικό ἰμπεριαλιστικό στρατό προκαλοῦν γέλια σέ κάθε στρατιώτη.

Ὅταν μᾶς ἀναγκάζουν νά ἐπανερχόμαστε στό ζήτημα τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, τούς λέμε: «Ἡ εἰρήνη αὐτή θά παραβιαστεῖ, ἄν ἀνατρέψετε τή Σοβιετική ἐξουσία, αὐτό ὅμως δέν πρόκειται νά γίνει!». (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Μόνο ὅταν καταγγείλετε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ θά μπορέσετε νά τραβήξετε τίς ἐργαζόμενες μάζες στόν πόλεμο, γιά νά χαίρονται οἱ τσιφλικάδες, οἱ καπιταλιστές καί οἱ λευκοφρουρίτες πού ἔχουν ἐξαγοραστεῖ μέ τά ἑκατομμύρια τῶν ἀγγλογάλλων ἰμπεριαλιστῶν. Ἡ καταγγελία τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ τώρα θά στηρίζεται οὐσιαστικά στίς δυνάμεις πού εἶναι ἐχθρικές πρός τίς ἐργαζόμενες τάξεις. Ὅλες οἱ διαφωνίες γιά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ δέν μποροῦν νά ἔχουν πρακτική σημασία. Αὐτό δέν εἶναι παρά ἐκδήλωση τοῦ ὑστερισμοῦ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.

Ὅταν εἶπαν ἐδῶ ὅτι οἱ μπολσεβίκοι κάνουν τάχα ὑποχωρήσεις καί ὅτι τάχα στίς ἐκθέσεις τους δέν λένε τίποτε πού νά ἔχει πρακτική σημασία, θυμᾶμαι τά λόγια πού εἶπε ἐδῶ ἕνας ἐσέρος, μοῦ φαίνεται μαξιμαλιστής, ὅτι δηλ. τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας περνάει ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς παραγωγῆς στή διεύθυνσή της [187]. Μήπως αὐτό δέν εἶναι μιά συγκεκριμένη δήλωση μέ πρακτική σημασία; Τί κάνουν λοιπόν οἱ ἐργάτες πού ἄρχισαν μέ τίς δικές τους δυνάμεις, μέσω τῶν συνδικάτων, νά μαθαίνουν ἀπό τά ἀφεντικά τους τό ἔργο τῆς διεύθυνσης τῶν ἐπιχειρήσεων; Λέτε πώς δέν εἶναι δύσκολο νά μάθεις νά διευθύνεις, ὡστόσο ἐμεῖς στό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας λύνουμε καθημερινά χιλιάδες προστριβές καί ἐξετάζουμε περιπτώσεις πού δείχνουν ὅτι ὁ ἐργάτης ἔμαθε πολλά πράγματα, βγάζουμε τά συμπεράσματά μας καί σχηματίζουμε τή γνώμη ὅτι οἱ ἐργάτες ἀρχίζουν νά μαθαίνουν σιγά-σιγά, εἶναι ἀλήθεια, μέ λάθη, ὅμως ἄλλο πράγμα εἶναι νά λές λόγια καί ἄλλο νά βλέπεις μήνα μέ τό μήνα πῶς ὁ ἐργάτης μπαίνει ὅλο καί πιό πολύ στό ρόλο του, ἀρχίζει νά χάνει τή διστακτικότητά του καί νιώθει τόν ἑαυτό του κυβερνήτη. Σωστά ἤ ὄχι, κάνει ὅμως τή δουλιά του, ὅπως ὁ ἀγρότης στήν ἀγροτική κομμούνα. Ὁ χρόνος δείχνει ὅτι ὁ ἐργάτης ἔπρεπε νά μάθει νά διευθύνει τή βιομηχανία καί ὅλα τά ἄλλα δέν εἶναι παρά λογοκοπία πού δέν ἀξίζει πεντάρα. Ἄν ὕστερα ἀπό μισό χρόνο ὕπαρξης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας φτάσα-

με τώρα σέ μιά κατάσταση πού ὁ ἔλεγχος φαίνεται παλιωμένος — αὐτό εἶναι ἤδη ἕνα τεράστιο βῆμα πρός τά μπρός.

'Εδῶ φώναζαν πώς κάνουμε βῆμα σημειωτόν καί ὑποχωροῦμε. Τίποτε τέτιο δέν συμβαίνει. Γι'αὐτό τό πράγμα μπορεῖτε νά πείσετε τόν κουλάκο, ὄχι ὅμως τόν ἁπλό ἐργάτη· ὁ ἐργάτης καταλαβαίνει ὅταν λέμε: δόστε ἀνθρώπους καλύτερους ἀπό αὐτούς πού στείλατε καί ὑποχρεῶστε τους νά μάθουν καλύτερα ἀπό σᾶς. Γι'αὐτό, ὅταν μᾶς φωνάζουν ἐδῶ γιά ἐκχωρήσεις, ἐπιτρέψτε νά ρωτήσουμε ὁποιονδήποτε ἐργάτη ἤ ἀγρότη τί προτιμᾶ: νά πληρώσουμε τά χρέη πού μᾶς ἐπέβαλαν οἱ γερμανοί μέ ἐκχωρήσεις ἤ νά πολεμήσουμε; Ὅταν ὑπογράφαμε τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ λέγαμε γιά τούς ἰμπεριαλιστές: ὅσον καιρό δέν τούς ἔχει νικήσει ἡ παγκόσμια σοσιαλιστική ἐπανάσταση, δέν μποροῦμε νά ὑπερασπίζουμε τόν ἑαυτό μας παρά μόνο μέ τήν ὑποχώρηση. Αὐτό εἶναι δυσάρεστο, εἶναι ὅμως γεγονός — καί εἶναι καλύτερα νά λέμε αὐτό τό πράγμα στό λαό — ὅσο δέν ἔχουμε δημιουργήσει στρατό πού μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ ὄχι σέ δεκάδες χρόνια, ἀλλά σέ μερικά χρόνια, ἄν ὀργανωθεῖ μιά σωστή κατανομή τῶν σιτηρῶν, γιά νά ἔχει ὁ στρατός ἀποθέματα σιτηρῶν συγκεντρωμένα καί ἀποθηκευμένα. Σέ ποιά ἐπαρχία, σέ ποιό κυβερνεῖο τό ἔκαναν αὐτό οἱ ἀριστεροί ἐσέροι; Τίποτε τέτιο δέν ἔγινε. Ὅσο καιρό δέν γίνεται αὐτό τό πράγμα, ἐμεῖς λέμε ὅτι ὅλες οἱ φωνές σας εἶναι λογοκοπία, καί ὅταν παίρνουμε μέτρα στόν τομέα τῆς διεύθυνσης ἀπό τούς ἐργάτες, κάνουμε ἕνα βῆμα πρός τά μπρός. 'Εδῶ δέν ἀνάφεραν σωστά τή φράση μου. Εἶπα ὅτι εἶναι ἄσχημο τό κόμμα, στό ὁποῖο εἰλικρινεῖς ἄνθρωποι φτάνουν στό σημεῖο νά λένε τέτια πράγματα.

Τό γεγονός ὅτι δόσαμε ἕνα δισεκατομμύριο ρούβλια στό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ δέν εἶναι μήπως ἕνα βῆμα πρός τά μπρός; Πολλά πράγματα δέν εἶναι ἀκόμη ὀργανωμένα, ἄν ὅμως τό θελήσετε, θά μπορέσετε νά τά ὀργανώσετε. Μόνο δέν ξέρω μέ ποιό τρόπο. Μήπως μέ τούς παλιούς ὑπαλλήλους; Σέ μᾶς τό ἔργο αὐτό τό μαθαίνουν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῶν Σοβιέτ, (χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α) καί γι'αὐτό ἡ ἀγορά ὑφασμάτων καί ἡ διάθεση κονδυλίων ἔχουν ἀποτελέσματα. 'Εκατοντάδες φορές ἐξετάσαμε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τό ζήτημα: μέσω τίνος νά ἀγοράζουμε ὑφάσματα, πῶς νά ἐφαρμόσουμε τόν ἔλεγχο, πῶς νά βοηθήσουμε στή γρηγορότερη κατανομή τους; Καί ξέρουμε ὅτι ἀπό βδομάδα σέ βδομάδα ἑτοιμάζαμε μέ ἐπιτυχία μέτρα γιά τήν καταπολέμηση τῆς κερδοσκοπίας, μέτρα γιά τή σύλληψη τῶν κερδοσκόπων καί ὅτι οἱ ἐργάτες γίνονται κάθε μήνα καί πιό

σταθεροί ἀπ'αὐτή τήν ἄποψη, κι'αὐτή μας τήν ἐπιτυχία δέν μπορεῖ νά τήν ἀρνηθεῖ κανείς. Βαδίζουμε μπροστά καί δέν κάνουμε βῆμα σημειωτόν. Στίς 28 τοῦ 'Ιούνη ἐθνικοποιήσαμε[188] ἐπιχειρήσεις πού ἡ ἀξία τους ἀνέρχεται ἴσως σέ μερικές ἑκατοντάδες ἑκατομ. ρούβλια, ἐνῶ ἐσεῖς φέρνετε ἀκόμη ἀντιρήσεις καί ἐπαναλαβαίνετε πάλι τά λόγια τῆς ἀστικῆς διανόησης. 'Ο σοσιαλισμός εἶναι δουλιά πού δέν γίνεται μέσα σέ μερικούς μῆνες. Δέν κάνουμε βῆμα σημειωτόν, ἀλλά ἐξακολουθοῦμε νά προχωροῦμε πρός τό σοσιαλισμό, καί ὕστερα ἀπό τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ πλησιάσαμε περισσότερο σ'αὐτόν. Οἱ ἐργάτες ἔχουν πείρα ἀπό μιά σειρά λάθη, ἔχουν ἐπίγνωση τῆς εὐθύνης καί τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἀγώνα, ἐνῶ οἱ ἀγρότες ἔχουν πείρα στό ζήτημα τῆς κοινωνικοποίησης τῆς γῆς, καί δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ πιό ἔμπειροι καί λογικοί ἀγρότες λένε: τήν πρώτη ἄνοιξη πήραμε τή γῆ μόνοι μας καί τό φθινόπωρο θά πάρουμε ὅλη τήν ὑπόθεση στά χέρια μας, τήν ὑπόθεση τῆς διανομῆς τῆς γῆς. 'Εμεῖς δίνουμε στούς ἀγρότες ὑφάσματα μέ ἔκπτωση 50%, δηλ. μισοτιμῆς, καί ποιός θά ἔδινε στήν ἀγροτική φτωχολογιά ὑφάσματα μ'αὐτή τήν τιμή; Καί θά τραβήξουμε γιά τό σοσιαλισμό, χρησιμοποιώντας τά σιτηρά, τά ὑφάσματα καί τά ἐργαλεῖα πού δέν πᾶνε στούς κερδοσκόπους, ἀλλά δίνονται κατά πρῶτο λόγο στή φτωχολογιά. Αὐτό θά πεῖ σοσιαλισμός. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α). Οἱ ἄνθρωποι πού ὕστερα ἀπό ἔξι μῆνες σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σκέπτονται σύμφωνα μέ τά βιβλία, δέν καταλαβαίνουν τίποτε. Ἔχουμε φτάσει σέ μιά κατάσταση πού ἀπό τό συγκεκριμένο μέτρο γιά τήν κατανομή τῶν σιτηρῶν καί τήν ἀνταλλαγή τῶν ὑφασμάτων μέ σιτηρά κάνουμε νά κερδίζει ἡ φτωχολογιά καί ὄχι οἱ πλούσιοι κερδοσκόποι. 'Εμεῖς δέν εἴμαστε ἀστική δημοκρατία, γιατί γι' αὐτό τό πράγμα δέν χρειάζονται Σοβιέτ. 'Από τήν κατανομή τῶν σιτηρῶν καί τῶν ὑφασμάτων πρέπει νά κερδίσει ἡ φτωχολογιά, καί αὐτό δέν δοκίμασε νά τό κάνει καμιά δημοκρατία στόν κόσμο, ἐνῶ ἐμεῖς τό δοκιμάζουμε τώρα. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α.) Κάνουμε ἕνα εὐγενικό ἔργο, ἔχουμε πείρα καί κάνουμε τό πᾶν γιά νά ὀργανωθεῖ ἡ φτωχολογιά. Οἱ περιπτώσεις ληστείας καί ἀλητείας σχεδόν ἐξαφανίζονται, σέ μιά παρόμοια περίπτωση ἀναλογοῦν δεκάδες περιπτώσεις πού οἱ φτωχοί καί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες λένε: πρέπει νά γλυτώσουμε ἀπό τόν κουλάκο καί τόν τσιφλικά! 'Από τήν περίοδο τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ κάναμε τεράστια βήματα μπροστά στό ἔργο τῆς ἐκπαίδευσης τῶν ἀγροτῶν, καί αὐτοί τώρα δέν εἶναι ἀρχάριοι στό ζήτημα τῆς πάλης γιά τό σοσιαλισμό.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ ΤΗΣ «ΙΖΒΕΣΤΙΓΙΑ ΤΗΣ ΠΚΕΕ» ΑΠ'ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΑΝΤΑΡΣΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΕΡΩΝ ΕΣΕΡΩΝ 7 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[189]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ ἐπανάσταση μέ καταπληκτική συνέπεια ὁδηγεῖ κάθε κατάσταση στό λογικό της τέλος, ἀποκαλύπτει ἀμείλικτα ὅλη τήν ἀθλιότητα, ὅλη τήν ἐγκληματικότητα κάθε λαθεμένης τακτικῆς.

Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, συνεπαρμένοι ἀπό τίς ἠχηρές φράσεις, ὠρύονται ἐδῶ καί μερικούς μῆνες: «Κάτω τό Μπρέστ, ζήτω ἡ ἐξέγερση ἐνάντια στούς γερμανούς!».

Τούς ἀπαντούσαμε ὅτι στίς συγκεκριμένες συνθῆκες, στή συγκεκριμένη ἱστορική περίοδο, ὁ ρωσικός λαός δέν μπορεῖ καί δέν θέλει νά πολεμήσει.

Κλείνοντας τά μάτια μπροστά στήν πραγματικότητα, ἐξακολουθοῦσαν νά ἀκολουθοῦν μέ παράλογη ἐπιμονή τή γραμμή τους, χωρίς νά νιώθουν ὅτι ἀπομακρύνονται ὅλο καί πιό πολύ ἀπό τίς λαϊκές μάζες, ἐπιδιώκοντας μέ κάθε θυσία, ἔστω καί μέ τή βία, νά ἐπιβάλλουν σ'αὐτές τίς μάζες τή θέλησή τους, τή θέληση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, πού μέλη της ἦταν δόλιοι τυχοδιῶκτες, ὑστερικοί-διανοούμενοι κτλ.

Καί στό βαθμό πού ἀπομακρύνονταν ἀπό τό λαό, ἄρχιζαν νά προσελκύουν ὅλο καί περισσότερο τή συμπάθεια τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἔλπιζε ὅτι θά πραγματοποιήσει τά σχέδιά της μέ τά χέρια τους.

Ἡ ἐγκληματική τρομοκρατική πράξη καί ἡ ἀνταρσία ἄνοιξαν ὁλότελα καί γιά καλά τά μάτια τῶν πλατιῶν λαϊκῶν μαζῶν, πού εἶδαν σέ ποιά ἄβυσσο σπρώχνει τή λαϊκή Σοβιετική Ρωσία ἡ ἐγκληματική τακτική τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τυχοδιωκτῶν.

'Εγώ ὁ ἴδιος καί πολλοί σύντροφοι ἔτυχε νά ἀκούσουμε τή μέρα τῆς ἀνταρσίας ἀκόμη καί ἀπό τά πιό καθυστερημένα στρώματα τοῦ λαοῦ λόγια γεμάτα φοβερή ἀγανάκτηση ἐνάντια στούς ἀριστερούς ἐσέρους.

Μιά ἁπλή καί ἀγράμματη γριά ἔλεγε ἀγανακτισμένη γιά τή δολοφονία τοῦ Μίρμπαχ:

«Δές, οἱ καταραμένοι, μᾶς ἔσπρωξαν πάλι στόν πόλεμο!».

Ὅλοι κατάλαβαν ἀμέσως καί εἶδαν πεντακάθαρα ὅτι μετά τήν τρομοκρατική πράξη τῶν ἐσέρων ἡ Ρωσία παρά λίγο νά βρεθεῖ σέ πόλεμο. Ἔτσι ἀκριβῶς εἶδαν οἱ λαϊκές μάζες τήν ἐκδήλωση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.

Θέλουν νά μᾶς παρασύρουν σέ πόλεμο ἐνάντια στούς γερμανούς τή στιγμή πού δέν μποροῦμε καί δέν θέλουμε νά πολεμήσουμε. Οἱ λαϊκές μάζες δέν θά συγχωρήσουν στούς ἀριστερούς ἐσέρους αὐτή τήν ὠμή παραβίαση τῆς λαϊκῆς θέλησης, αὐτό τό βίαιο σπρώξιμο στόν πόλεμο.

Καί ἄν κάποιοι χαίρονταν γιά τήν πράξη τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί ἔτριβαν χαιρέκακα τά χέρια τους, αὐτοί ἦταν μόνο οἱ λευκοφρουρίτες καί οἱ ὑπηρέτες τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης. 'Ενῶ οἱ ἐργατικές καί ἀγροτικές μάζες τίς μέρες αὐτές συναδελφώνονταν ἀκόμη πιό πολύ, ἀκόμη πιό γερά μέ τό Κόμμα τῶν κομμουνιστῶν-μπολσεβίκων, τόν ἀληθινό ἐκφραστή τῆς θέλησης τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

«'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 141, 8 τοῦ 'Ιούλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 20 ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΣΟΣΔΡ[190]

Ἡ ΣΟΣΔΡ ἀναγνωρίζει τήν πλήρη ἀστική καί πολιτική ἰσοτιμία τῶν ἀλλοδαπῶν ἐργαζομένων πού ἀσχολοῦνται μέ παραγωγική ἐργασία στήν ἐπικράτεια τῆς Δημοκρατίας μέ τούς πολίτες τῆς Ρωσίας.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό
τίς 10 τοῦ Ἰούλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή
Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

'Αγαπητοί σύντροφοι! Μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ταξιδιοῦ στήν Πετρούπολη τοῦ σ. Καγιοῦροφ πού εἶναι παλιός μου γνώριμος καί γνωστός στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, σᾶς γράφω λίγα λόγια.

῾Ο σύντρ. Καγιοῦροφ ἐπισκέφθηκε τό κυβερνεῖο Σιμπίρσκ, εἶδε μέ τά μάτια του τή στάση τῶν κουλάκων ἀπέναντι στή φτωχολογιά καί στήν ἐξουσία μας. Κατάλαβε πολύ καλά κάτι γιά τό ὁποῖο δέν μπορεῖ νά ἔχει καμιά ἀμφιβολία κανένας μαρξιστής καί κανένας συνειδητός ἐργάτης: δηλαδή, ὅτι οἱ κουλάκοι μισοῦν τή Σοβιετική ἐξουσία, τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί *θά τήν ἀνατρέψουν ἀναπόφευκτα*, ἄν οἱ ἐργάτες δέν ἐντείνουν *ἀμέσως* ὅλες τίς δυνάμεις τους γιά νά προλάβουν τήν ἐκστρατεία τῶν κουλάκων ἐνάντια στά Σοβιέτ, γιά νά *συντρίψουν τελειωτικά* τούς κουλάκους προτοῦ προλάβουν νά ἑνωθοῦν.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες *μποροῦν* στή σημερινή στιγμή νά ἐκπληρώσουν αὐτό τό καθῆκον, μποροῦν νά συνενώσουν γύρω τους τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, μποροῦν νά νικήσουν τούς κουλάκους καί νά τούς συντρίψουν τελειωτικά, *ἄν τά πρωτοπόρα τμήματα* καταλάβουν τό καθῆκον τους, ἐντείνουν ὅλες τίς δυνάμεις τους, ὀργανώσουν *μαζική ἐκστρατεία στό χωριό.*

Αὐτό δέν μπορεῖ *κανένας* νά τό κάνει, ἐκτός ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης, γιατί στή Ρωσία δέν ὑπάρχουν ἄλλοι ἐργάτες τόσο συνειδητοί ὅσο οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης. Εἶναι *παράλογο καί ἐγκληματικό* νά κάθεσαι στήν Πετρούπολη, νά πεινᾶς, νά τριγυρίζεις κοντά στίς ἄδειες φάμπρικες, νά βαυκαλίζεσαι μέ τό ἀνόητο ὄνειρο νά ἀνορθώσεις τή βιομηχανία τῆς Πετρούπολης ἤ νά ὑπερασπίσεις τήν Πετρούπολη. Αὐτό σημαίνει θάνατος ὅλης τῆς ἐπανάστασής μας. Οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης πρέπει νά βάλουν τέρμα σ'αὐτή τήν ἀνοησία, νά διώξουν τούς ἠλίθιους πού τήν ὑποστηρίζουν καί νά ξεκινήσουν **κατά δεκάδες χιλιάδες**

γιά τά Οὐράλια, τό Βόλγα, τό Νότο, ὅπου ὑπάρχουν πολλά σιτηρά, ὅπου μπορεῖς νά συντηρήσεις τόν ἑαυτό σου καί τήν οἰκογένειά σου, ὅπου *πρέπει* νά βοηθήσεις τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς, ὅπου *εἶναι ἀπαραίτητος* ὁ ἐργάτης τῆς Πετρούπολης σάν ὀργανωτής, καθοδηγητής καί ἡγέτης.

Ὁ Καγιοῦροφ θά σᾶς πεῖ τίς προσωπικές του ἐντυπώσεις καί εἶμαι βέβαιος πώς θά πείσει ὅλους τούς ταλαντευόμενους. Ἡ ἐπανάσταση βρίσκεται σέ κίνδυνο. Μπορεῖ νά τή σώσει μόνο ἡ *μαζική* ἐκστρατεία τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης. Θά τούς δόσουμε ὅσα ὅπλα καί χρήματα χρειάζονται.

Μέ κομμουνιστικούς χαιρετισμούς *Λένιν*

12. VII. 1918.

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1924 στό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», τεῦχ. 3

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ 15 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[191]

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ συντρόφου Λένιν γίνεται δεκτή μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες.) Σύντροφοι, ἡ Σοβιετική μας Δημοκρατία δέν μπορεῖ νά παραπονιέται ὅτι λείπουν οἱ πολιτικές κρίσεις καί οἱ γρήγορες πολιτικές ἀλλαγές. Ὅσο συνηθισμένες, ὅσο στοιχειωδῶς συνηθισμένες καί ἄν εἶναι ὅλες οἱ ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις πού δέν μποροῦν βέβαια νά νιώθουν τόν ἑαυτό τους ἥσυχο δίπλα στή Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία, ὅμως σέ μιά στιγμή σάν τή σημερινή, ὅταν ὁ πόλεμος διεξάγεται στήν ἴδια ὅπως καί προηγούμενα ἔκταση, οἱ ἔκδηλα ἡγετικές δυνάμεις, ὁ συνδυασμός τῶν δυό ἰμπεριαλιστικῶν ὁμάδων, ἐξακολουθεῖ νά προκαλεῖ πολιτική κρίση ἤ κάτι τό παρόμοιο. Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό ἕνα τέτιο γεγονός, ἀπό κάτι πού μοιάζει μέ πολιτική κρίση ἤ μέ πραγματική κρίση, ἔχω νά σᾶς κάνω μιά ἀνακοίνωση.

Χθές, στίς 14 τοῦ Ἰούλη, ὥρα 11 μ.μ. ἐπισκέφθηκε τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν ὁ δόκτορ Ρίτσλερ πού ἐκτελεῖ χρέη διπλωματικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Γερμανίας καί τοῦ ἀνακοίνωσε τό περιεχόμενο ἑνός τηλεγραφήματος πού μόλις εἶχε πάρει ἀπό τό Βερολίνο· μέ τό τηλεγράφημα αὐτό ἡ γερμανική κυβέρνηση τοῦ δίνει ἐντολή νά ζητήσει τή συγκατάθεση τῆς ρωσικῆς κυβέρνησης γιά τήν εἴσοδο στή Μόσχα ἑνός τάγματος γερμανῶν στρατιωτῶν μέ στολή, γιά φρουρά τῆς γερμανικῆς πρεσβείας, καθώς καί γιά τήν ταχύτερη ἀποστολή αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν στή Μόσχα.

Ταυτόχρονα πρόσθεσε πώς ἡ γερμανική κυβέρνηση δέν ἔχει κανένα σκοπό κατοχῆς.

Ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν, σέ συνεννόηση μέ τόν Πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀπάντησε ὅτι

οἱ λαϊκές μάζες τῆς Ρωσίας ἐπιθυμοῦν τήν εἰρήνη, ὅτι ἡ ρωσική κυβέρνηση εἶναι ἕτοιμη νά βάλει στή διάθεση τῆς γερμανικῆς πρεσβείας, τοῦ προξενείου καί τῶν ἐπιτροπῶν μιά ἀπόλυτα ἐπαρκή καί σίγουρη φρουρά ἀπό δικά της στρατεύματα, ἀλλά σέ καμιά περίπτωση δέν μπορεῖ νά ἐπιτρέψει τήν εἴσοδο ξένου στρατιωτικοῦ τμήματος στή Μόσχα, καί ταυτόχρονα πιστεύει ἀπόλυτα ὅτι ἡ γερμανική κυβέρνηση διαπνέεται ἀπό τήν ἴδια ἐπιθυμία εἰρήνης καί δέν θά ἐπιμείνει στήν ἀπαίτησή της.

Πραγματικά ἡ διακοίνωση πρός τή ρωσική κυβέρνηση βρίσκεται σέ πλήρη ἀντίθεση μέ τή δήλωση τοῦ αὐτοκρατορικοῦ καγκελάριου τοῦ Ράιχσταγκ, ὅτι ἡ τραγική δολοφονία τοῦ κόμητα Μίρμπαχ δέν θά προκαλέσει ἐπιδείνωση τῶν σχέσεων τῶν δυό χωρῶν. Αὐτό ἔρχεται σέ ἀντίθεση καί μέ τήν πολύ γνωστή σέ μᾶς ἐπιθυμία τῶν ἰθυνόντων ἐμποροβιομηχανικῶν κύκλων τῆς Γερμανίας νά ἀποκαταστήσουν καί νά ἀναπτύξουν στενές οἰκονομικές σχέσεις πρός ὄφελος καί τῶν δυό χωρῶν, ἔρχεται σέ ἀντίθεση καί μέ τίς διαπραγματεύσεις πού προχωροῦν μέ ἐπιτυχία. Αὐτό δείχνουν καί οἱ ἐπανειλημμένες δηλώσεις πού ἔγιναν στόν ἀντιπρόσωπό μας στό Βερολίνο γιά τήν πολιτική κατάσταση καί τή στάση ἀπέναντι στή Ρωσία.

Ἔχουμε ἀκόμη κάθε λόγο νά ἐλπίζουμε ὅτι αὐτό τό ἀναπάντεχο ἐπεισόδιο θά μπορέσει νά διευθετηθεῖ μέ αἴσιο τρόπο, κάθε φορά ὅμως πού οἱ διεθνεῖς σχέσεις μας ὀξύνονται, θεωροῦμε ἀπαραίτητο νά ἀνακοινώσουμε ἀνοιχτά τά γεγονότα καί νά βάλουμε τά ζητήματα καθαρά καί ξάστερα.

Γι᾿αὐτό θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νά κάνω ἀπομέρους τῆς κυβέρνησης τήν παρακάτω δήλωση:

«Ἡ κυβέρνηση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, κλείνοντας τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ἤξερε πολύ καλά τί δύσκολο καθῆκον ἔπρεπε νά ἐπωμιστοῦν οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Ρωσίας, λόγω τῆς διεθνοῦς κατάστασης πού εἶχε δημιουργηθεῖ τότε. Ἡ θέληση τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ IV συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἦταν ἀπόλυτα καθαρή: οἱ ἐργαζόμενες τάξεις ἀπαιτοῦσαν εἰρήνη, γιατί εἶχαν ἀνάγκη ἀπό ἀνάπαυση γιά νά δουλέψουν, γιά νά ὀργανώσουν τή σοσιαλιστική οἰκονομία, γιά νά συγκεντρώσουν καί νά στεριώσουν τίς δυνάμεις τους πού τίς εἶχε ἐξαντλήσει ὁ μαρτυρικός πόλεμος.

Ἡ κυβέρνηση, ἐκτελώντας τή θέληση τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, τήρησε αὐστηρά τούς ἐπαχθεῖς ὅρους τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί τόν τελευταῖο καιρό εἶχαν προχωρήσει ἀρκετά οἱ διαπραγματεύσεις μας μέ τή γερμανική κυβέρνηση γιά νά καθορι-

στεῖ ἀκριβέστερα τό ποσό πληρωμῶν πού μᾶς ἀναλογοῦν καί οἱ τρόποι ἐξόφλησης πού ἀποφασίσαμε νά τήν κάνουμε στό συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα.

Ἡ κυβέρνηση ὅμως τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας, τηρώντας μέ τή μεγαλύτερη ἀκρίβεια τούς ὅρους τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί σεβόμενη τή θέληση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν γιά εἰρήνη, δέν ξέχασε ποτέ ὅτι ὑπάρχουν ὁρισμένα ὅρια καί ὅτι πέρα ἀπό αὐτά ἀκόμη καί οἱ πιό φιλειρηνικές ἐργαζόμενες μάζες θά εἶναι ἀναγκασμένες νά ξεσηκωθοῦν καί θά ξεσηκωθοῦν σάν ἕνας ἄνθρωπος γιά νά ὑπερασπίσουν τή χώρα τους μέ τό ὅπλο στό χέρι.

Ὁ παράλογος καί ἐγκληματικός τυχοδιωκτισμός τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων παρά τρίχα θά μᾶς ὁδηγοῦσε σέ πόλεμο. Οἱ σχέσεις μας μέ τή γερμανική κυβέρνηση, παρά τήν ἐπιθυμία μας, δέν μποροῦσε νά μήν ὀξυνθοῦν. Θεωροῦμε δικαιολογημένη τήν ἐπιθυμία τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης νά ἐνισχύσει τή φρουρά τῆς πρεσβείας της καί γι᾽αὐτό κάναμε καί κάνουμε πολλά γιά νά ἱκανοποιήσουμε αὐτή τήν ἐπιθυμία.

Ὅταν ὅμως μᾶς ἀνακοινώθηκε ἡ ἐπιθυμία τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης, πού δέν ἔχει ἀκόμη τό χαρακτήρα κατηγορηματικῆς ἀξίωσης, νά ἐπιτρέψουμε τήν εἴσοδο στή Μόσχα ἑνός τάγματος ἐνόπλων γερμανικῶν στρατευμάτων μέ στολή, ἀπαντήσαμε—καί ἐπαναλαμβάνουμε τώρα αὐτή τήν ἀπάντηση μπροστά στό ἀνώτατο ὄργανο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, μπροστά στήν Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή—ὅτι δέν μποροῦμε σέ καμιά περίπτωση καί μέ ὁποιουσδήποτε ὅρους νά ἱκανοποιήσουμε μιά τέτια ἐπιθυμία, γιατί ἀντικειμενικά αὐτό θά ἦταν ἡ ἀρχή τῆς κατοχῆς τῆς Ρωσίας ἀπό ξένα στρατεύματα.

Θά εἴμασταν ὑποχρεωμένοι νά ἀπαντήσουμε σ᾽αὐτό τό διάβημα ὅπως ἀπαντᾶμε στήν ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων, στίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις τῶν ἄγγλων στό Βορά, δηλ.: μέ μιά ἐντατική ἐπιστράτευση, καλώντας ὅλους γενικά τούς ἐνήλικους ἐργάτες καί ἀγρότες ν᾽ἀντισταθοῦν μέ τά ὅπλα καί σέ περίπτωση πού θά παρουσιαστεῖ ἀνάγκη γιά μιά προσωρινή ὑποχώρηση, νά καταστρέφουν ὅλες χωρίς ἐξαίρεση τίς συγκοινωνίες, τίς ἀποθῆκες, καί ἰδιαίτερα τά τρόφιμα γιά νά μή πέσουν στά χέρια τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ πόλεμος θά γινόταν γιά μᾶς στήν περίπτωση αὐτή μοιραῖος, μά ἀπόλυτη καί ἀδήριτη ἀνάγκη, καί αὐτό τόν ἐπαναστατικό πόλεμο οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες τῆς Ρωσίας θά τόν κάνουν χέρι-χέρι μέ τή Σοβιετική ἐξουσία ὥς τήν τελευταία τους πνοή.

῾Η ἐσωτερική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού ἀκολουθεῖ αὐστηρά τίς ἀποφάσεις τοῦ V συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, ὅπως καί ἡ ἐξωτερική πολιτική της, παραμένει ἡ ἴδια. ῾Ο ἐγκληματικός τυχοδιωκτισμός τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού ἀποδείχτηκαν συνεργάτες τῶν λευκοφρουριτῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν, τώρα πού πυκνώνουν τά σύννεφα καί δυναμώνει ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου, θά φαίνεται ἀκόμη πιό ἐγκληματικός στά μάτια τοῦ λαοῦ καί ἐμεῖς θά ὑποστηρίξουμε καί θά ἐπιβάλουμε ὁλόπλευρα καί μέ ὅλα τά μέσα τήν ἀμείλικτη τιμωρία τῶν προδοτῶν πού καταδικάστηκαν ὁριστικά μέ τή θέληση τοῦ V συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. ῎Αν παρόλες τίς προσπάθειές μας ὁ πόλεμος γίνει γεγονός, δέν θά μπορέσουμε νά ἔχουμε τότε οὔτε ἴχνος ἐμπιστοσύνης στή σπείρα τῶν προδοτῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού εἶναι ἱκανοί νά τορπιλίσουν τή θέληση τῶν Σοβιέτ, νά διαπράξουν στρατιωτική προδοσία καί ἄλλα παρόμοια. Θά ἀντλήσουμε νέες δυνάμεις γιά τόν πόλεμο, τσακίζοντας ἀμείλικτα τόσο τούς παρανοϊκούς τυχοδιῶκτες (τούς ἀριστερούς ἐσέρους), ὅσο καί τούς συνειδητά ταξικούς παράγοντες τῆς ἀντεπανάστασης (τσιφλικάδες, καπιταλιστές καί κουλάκους).

᾿Απευθυνόμαστε στούς ἐργάτες καί στούς ἀγρότες ὅλης τῆς Ρωσίας καί τούς λέμε: «τριπλή ἐπαγρύπνηση, προσοχή καί σταθερότητα, σύντροφοι! ῞Ολοι στίς θέσεις σας! ῞Ολοι πρέπει νά δόσουν τή ζωή τους, ἄν χρειαστεῖ, γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῶν ἐργαζομένων, τῶν ἐκμεταλλευομένων, τῶν φτωχῶν, γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ σοσιαλισμοῦ!». (Κάτω ἀπό θύελλα χειροκροτημάτων ὁ σύντρ. Λένιν κατεβαίνει ἀπό τό βῆμα.)

Δημοσιογραφική περίληψη δημοσιεύτηκε στίς 16 τοῦ ᾿Ιούλη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 146 καί στήν «᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 148

Πρωτοδημοσιεύτηκε ὁλόκληρο τό 1919 στό βιβλίο «῾Η πέμπτη σύνοδος τῆς ΠΚΕΕ τῶν Σοβιέτ. Στενογραφημένα πρακτικά», ἔκδ. τῆς ΠΚΕΕ

Δημοσιεύεται: ὁ λόγος σύμφωνα μέ τό κείμενο τοῦ βιβλίου καί ἡ κυβερνητική δήλωση σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΛΕΦΟΡΤΟΦ 19 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[192]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

῾Η ἐπιδείνωση τῆς κατάστασης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας ὀφείλεται σέ δυό αἰτίες: τή διεθνή καί τήν ἐσωτερική. Δέν κρύψαμε ποτέ ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅλα τά βάρη τῆς ἐπονείδιστης εἰρήνης. Παρόλα τά βάρη, τό IV συνέδριο τῶν Σοβιέτ θεώρησε ἀναγκαῖο νά ὑπογράψει αὐτή τήν εἰρήνη γιά νά δόσει τή δυνατότητα στούς ρώσους ἐργάτες καί ἀγρότες νά ξεκουραστοῦν καί νά δυναμώσουν. Τό Κόμμα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἀνάλαβε τήν εὐθύνη γιά τή δολοφονία τοῦ Μίρμπαχ καί ἔφερε τή Ρωσία στό χεῖλος τῆς καταστροφῆς.

῾Υπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ἡ γερμανική κυβέρνηση κάνει ὑποχωρήσεις καί ἴσως παραιτηθεῖ ἀπό τήν ἀποστολή τοῦ τάγματος τῶν γερμανῶν στρατιωτῶν στή Μόσχα. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀντέταξε κατηγορηματική ἄρνηση στή γερμανική κυβέρνηση, καί ἄν ἀκόμη ἡ ἄρνησή της θά προκαλοῦσε πόλεμο.

῾Ο τυχοδιωκτισμός τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἐπιδείνωσε ἐξαιρετικά τή θέση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀλλά ἀπό τήν ἄλλη μεριά, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά ἐγκαταλείψει τούς ἀριστερούς ἐσέρους ἡ καλύτερη μερίδα τους—τά ἐργαζόμενα στοιχεῖα.

Λόγω τῆς ὄξυνσης τῶν σχέσεων μέ τή Γερμανία, ὀξύνθηκαν οἱ σχέσεις καί μέ τόν ἄλλο συνασπισμό. ῾Η ἐξέγερση τῶν τσεχοσλοβάκων εἶναι δικό τους τέχνασμα. ᾿Απόδειξη εἶναι τό σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν πού ἐνισχύονται μέ γαλλικά χρήματα καί βοηθᾶνε τούς τσεχοσλοβάκους.

Σέ συνέχεια ὁ σύντρ. Λένιν λέει ὅτι ὁ πόλεμος γεννάει τήν ἐπανάσταση, καί ὅσο παρατείνεται ὁ πόλεμος, τόσο ἡ κατάσταση τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν περιέρχεται σέ ἀδιέξοδο, τόσο πιό γρήγορα τούς φέρνει κοντά στήν ἐπανάσταση. Στή Γερμανία καί

στήν Αὐστρία ξέσπασε πάλι κύμα ἀπεργιῶν. Ὅλοι οἱ ἰμπεριαλιστές ληστές ρίχνονται ἐπάνω στή Ρωσία καί θέλουν νά τήν κατασπαράξουν, γιατί ξέρουν πώς κάθε μήνας ὕπαρξης τῆς σοσιαλιστικῆς Ρωσίας προετοιμάζει τήν ἐξαφάνισή τους. Μᾶς ἔλαχε ἡ μεγαλύτερη τιμή καί ἡ μεγαλύτερη δυσκολία νά εἴμαστε τό πρῶτο σοσιαλιστικό τμῆμα στήν πάλη ἐνάντια στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό. Τό καθῆκον μας εἶναι νά κρατηθοῦμε ἀκόμη.

Παρακάτω ὁ Λένιν περνάει στό πρόβλημα τῆς πείνας πού οἱ λευκοφρουρίτες τήν ἐκμεταλλεύονται κερδοσκοπικά γιά νά γκρεμίσουν τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἀπό τήν πλευρά τῶν μοναρχικῶν, τῶν κουλάκων καί τῶν πλούσιων γίνεται μιά λυσσαλέα προπαγάνδα μέ θέμα τήν πείνα. Καί δέν περιορίζονται μόνο στήν προπαγάνδα, ἀλλά ἐξαγοράζουν τούς φτωχούς ἀγρότες, σπρώχνοντάς τους στήν κερδοσκοπία καί στήν πάλη ἐνάντια στούς ἐργάτες. Παλεύουνε δυό τάξεις: τό προλεταριάτο καί οἱ κουλάκοι, οἱ καπιταλιστές. Ἡ μιά ἀπό αὐτές τίς τάξεις πρέπει νά νικήσει, ἡ ἄλλη νά συντριβεῖ. Ἡ σοσιαλιστική μας ἐπανάσταση καλεῖ τούς συνειδητούς ἐργάτες νά συμμαχήσουν μέ τήν πλειοψηφία τῶν φτωχῶν καί τῶν μεσαίων ἀγροτῶν γιά νά παλέψουν ἐνάντια στούς κουλάκους, γιά νά ἐπιβάλουν μιά αὐστηρότατη τάξη πραγμάτων πρός τό συμφέρον τῶν ἐργατῶν. Ἕνα μέσο σωτηρίας ἀπό τήν πείνα ἔχουμε στά χέρια μας — τή συμμαχία τῶν ἐργατῶν μέ τούς φτωχούς ἀγρότες γιά τήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους καί στούς κερδοσκόπους καί γιά τό πάρσιμο τῶν σιτηρῶν ἀπ'αὐτούς. Κοιτάξτε τόν κίνδυνο κατά πρόσωπο! Ἔχουμε παντοῦ ἐχθρούς, ἔχουμε ὅμως καί νέους συμμάχους — τό προλεταριάτο τῶν χωρῶν, ὅπου συνεχίζεται ἀκόμη ὁ πόλεμος. Ἔχουμε συμμάχους καί στό ἐσωτερικό — τήν τεράστια μάζα τῆς φτωχῆς ἀγροτιᾶς πού θά βαδίσει μέ συσπειρωμένες τίς γραμμές της μαζί μέ τό προλεταριάτο τῆς πόλης.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 151,
21 τοῦ Ἰούλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς
ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΕΙΟΥ ΜΟΣΧΑΣ 23 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[193]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Στήν αἴθουσα τῆς συνδιάσκεψης μπαίνει ὁ σύντρ. Λένιν καί γίνεται δεκτός μέ θυελλώδη χειροκροτήματα πού συνεχίζονται ἀρκετά λεπτά.) Τίς τελευταῖες μέρες τίς χαρακτηρίζει μιά ἐξαιρετική ὄξυνση τῆς κατάστασης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας· τήν ὄξυνση αὐτή τήν προκάλεσε τόσο ἡ διεθνής θέση τῆς χώρας, ὅσο καί οἱ ἀντεπαναστατικές συνωμοσίες καί ἡ ἐπισιτιστική κρίση πού συνδέεται στενά μαζί τους.

Ἐπιτρέψτε μου νά σταθῶ στή διεθνή κατάσταση. Ἡ ρωσική ἐπανάσταση δέν εἶναι παρά ἕνα ἀπό τά τμήματα τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ στρατοῦ, καί ἀπό τή δράση αὐτῶν τῶν τμημάτων ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία καί ὁ θρίαμβος τῆς ἐπανάστασης πού πραγματοποιήσαμε. Κανένας μας δέν ξεχνάει αὐτό τό γεγονός. Ἐπίσης παίρνουμε μέ ἀκρίβεια ὑπόψη μας ὅτι ὁ πρωτοπόρος ρόλος τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας στό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα δέν ἐξηγεῖται ἀπό τήν οἰκονομική ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Τό ἀντίθετο μάλιστα: ἡ καθυστέρηση τῆς Ρωσίας, ἡ ἀνικανότητα τῆς λεγόμενης ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης νά ἀνταποκριθεῖ στά τεράστια καθήκοντα πού ἔχουν σχέση μέ τόν πόλεμο, καθώς καί μέ τήν ἐξάλειψή του, ἔσπρωξαν τό προλεταριάτο νά πάρει τήν πολιτική ἐξουσία καί νά ἐπιβάλει τήν ταξική του δικτατορία. Τό ρωσικό προλεταριάτο, ἔχοντας ἐπίγνωση ὅτι εἶναι μόνο του στήν ἐπανάσταση, βλέπει καθαρά πώς ἀπαραίτητος ὅρος καί βασική προϋπόθεση τῆς νίκης του εἶναι ἡ ἑνωμένη δράση τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου, ἤ μερικῶν προηγμένων ἀπό καπιταλιστική ἄποψη χωρῶν. Τό ρωσικό ὅμως προλεταριάτο ξέρει θαυμάσια πώς σέ κάθε χώρα ἔχει καί φανερούς καί κρυφούς

φίλους. Ἔτσι, δέν ὑπάρχει καμιά χώρα ὅπου οἱ φυλακές νά μήν εἶναι γεμάτες ἀπό διεθνιστές πού συμπαθοῦν τή Σοβιετική Ρωσία· δέν ὑπάρχει καμιά χώρα ὅπου ἡ ἐπαναστατική σοσιαλιστική σκέψη νά μή βρίσκει τήν ἀντανάκλασή της πότε στό νόμιμο καί πότε στόν παράνομο Τύπο. Γι'αὐτό, ξέροντας τούς ἀληθινούς φίλους μας, δέν δεχόμαστε καμιά συνεννόηση μέ τούς μενσεβίκους πού ὑποστήριξαν τόν Κέρενσκι καί τήν ἐπίθεσή του. Σχετικά μέ τό τελευταῖο ζήτημα εἶναι πολύ χαρακτηριστικό τό γράμμα τῆς διεθνίστριας Ρόζας Λούξεμπουργκ (σύντομο, ἀλλά πολύ διεθνιστικό στό περιεχόμενο) πού δημοσιεύτηκε στήν ἀγγλική ἐφημερίδα «Ντρέντνουτ τῶν Ἐργατῶν»[194] ἀπ' ἀφορμή τήν ἐπίθεση τοῦ Ἰούνη. Ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ πιστεύει ὅτι ὁ διεθνής χαρακτήρας τῆς Μεγάλης ρωσικῆς ἐπανάστασης ὑπονομεύτηκε ἀπό τήν ἐπίθεση πού ἐξαπέλυσε ὁ Κέρενσκι καί ἀπό τό γεγονός ὅτι τό Πρῶτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ εὐλόγησε καί ἐπικύρωσε αὐτή τήν ἐπίθεση. Αὐτή ἡ ἐπίθεση τῆς ἐπαναστατικῆς Ρωσίας ἀναχαίτισε τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης στή Δύση καί μόνο ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας στά χέρια του ὁδήγησε στό ξέσκισμα ὅλων τῶν μυστικῶν συμφώνων, στό ξεσκέπασμα τῆς ληστρικῆς ἰμπεριαλιστικῆς τους οὐσίας καί, συνεπῶς, στήν ἐπιτάχυνση τῆς ἐπαναστατικῆς λύσης στήν Εὐρώπη. Τήν ἴδια ἰσχυρή ἐπίδραση στήν ἀφύπνιση καί ἀνάπτυξη τῆς προλεταριακῆς δραστηριότητας στή Δύση εἶχε καί ἡ ἔκκλησή μας πρός ὅλους τούς λαούς γιά τό κλείσιμο μιᾶς δημοκρατικῆς εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις καί ἐπανορθώσεις*. Ὅλες αὐτές οἱ ἐπαναστατικές πράξεις ἄνοιξαν τά μάτια τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου καί καμιά προσπάθεια τῶν ἀστικῶν καί τῶν σοσιαλπροδοτικῶν ὁμάδων δέν θά κατορθώσει νά συσκοτίσει τήν ἀφυπνισμένη τους ταξική συνείδηση. Ἡ ὑποδοχή πού ἐπιφύλαξαν οἱ ἄγγλοι ἐργάτες στόν Κέρενσκι τό ἐπιβεβαιώνει ἀρκετά καθαρά. Ἡ δύναμη ἕλξης τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης ἐκφράστηκε στήν πρώτη σέ ὅλη τή διάρκεια τοῦ πολέμου μεγαλειώδη ἐκδήλωση τῶν γερμανῶν ἐργατῶν πού ἀντέδρασαν στίς διαπραγματεύσεις τοῦ Μπρέστ μέ μιά τεράστια ἀπεργία στό Βερολίνο καί σέ ἄλλα βιομηχανικά κέντρα. Αὐτή ἡ ἐκδήλωση τοῦ προλεταριάτου σέ μιά χώρα δηλητηριασμένη ἀπό τό μίασμα τοῦ ἐθνικισμοῦ καί διαποτισμένη ἀπό τό δηλητήριο τοῦ σωβινισμοῦ, εἶναι γεγονός πρώτιστης σημασίας καί

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 13-16. *Ἡ Σύντ.*

ἀποτελεῖ σημεῖο στροφῆς στίς διαθέσεις τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου.

Δέν εἶναι γνωστό πῶς θά ἐξελιχθεῖ τώρα τό ἐπαναστατικό κίνημα στή Γερμανία. Ἕνα μόνο εἶναι ἀναμφισβήτητο, ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει μιά τεράστια ἐπαναστατική δύναμη πού δέν μπορεῖ παρά νά ἐκδηλωθεῖ μέ ἀδυσώπητη ἀναγκαιότητα. Καί ἄδικα κατηγοροῦν τούς γερμανούς ἐργάτες ὅτι δέν κάνουν τήν ἐπανάσταση. Μέ τό ἴδιο δικαίωμα θά μποροῦσε νά κατηγορήσει κανείς καί τούς ρώσους ἐργάτες πού ἐπί 10 χρόνια, ἀπό τό 1907 ὥς τό 1917, δέν σκάρωσαν μιά ἐπανάσταση. Δέν εἶναι ὅμως ἔτσι. Οἱ ἐπαναστάσεις δέν γίνονται κατά παραγγελία, δέν καθορίζονται γιά τούτη ἤ ἐκείνη τή στιγμή, ἀλλά ὡριμάζουν στό προτσές τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης καί ξεσποῦν σέ μιά στιγμή πού καθορίζεται ἀπό ἕνα σύμπλεγμα ὁλόκληρης σειρᾶς ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν αἰτιῶν. Καί ἡ στιγμή αὐτή εἶναι κοντά καί θά ἔλθει ἀναπότρεπτα καί ἀναπόφευκτα. Γιά μᾶς ἦταν πιό εὔκολο νά ἀρχίσουμε τήν ἐπανάσταση, ἀλλά ἐξαιρετικά δύσκολο νά τή συνεχίσουμε καί νά τήν ὁλοκληρώσουμε. Εἶναι τρομερά δύσκολο νά ξεσπάσει ἡ ἐπανάσταση σέ μιά ἀστική χώρα μέ ὑψηλή ἀνάπτυξη καί θαυμάσια ὀργάνωση σάν τή Γερμανία, θά εἶναι ὅμως πολύ πιό εὔκολο νά λήξει νικηφόρα ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὅταν θά ξεσπάσει καί θά φουντώσει στίς προηγμένες καπιταλιστικές χῶρες τῆς Εὐρώπης.

Ἄδικα μᾶς κατηγοροῦν γιατί ὑπογράψαμε τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ — συνθήκη ἐξαιρετικά ταπεινωτική, βαριά καί ἐκβιαστική — καί τό θεωροῦν αὐτό πλήρη ἐγκατάλειψη τῶν ἰδανικῶν μας καί ἔκφραση ἀφοσίωσης στό γερμανικό ἰμπεριαλισμό. Καί εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ἡ κατηγορία αὐτή προέρχεται ἀπό τούς ἀστικούς κύκλους καί τά σοσιαλσυμβιβαστικά στοιχεῖα, πού στήν Οὐκρανία, στή Φιλλανδία καί στόν Καύκασο (οἱ μενσεβίκοι) ὑποδέχονται τώρα μέ ἀνοιχτές ἀγκάλες τούς γερμανούς γιοῦνκερ. Τήν ἴδια κατηγορία ἐκτοξεύουν ἐναντίον μας καί οἱ ἀνόητοι ἀριστεροί ἐσέροι. Καταλαβαίνουμε θαυμάσια ὅλα τά βάρη τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ. Ξέρουμε ἐπίσης καλά ὅτι, σύμφωνα μ᾽αὐτή τήν ἐκβιαστική συνθήκη θά πληρώσουμε στή Γερμανία περίπου 6 δισεκατομμύρια ρούβλια (σύμφωνα μέ τούς ὑπολογισμούς τῆς οἰκονομικῆς μας ἀντιπροσωπείας πού βρίσκεται στό Βερολίνο). Οὔτε συζήτηση πώς ἡ κατάσταση εἶναι δύσκολη, ἀλλά μέ τίς κοινές προσπάθειες τοῦ προλεταριάτου καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ μπορεῖ καί πρέπει νά βρεθεῖ διέξοδος. Καί ἡ παράλογη ἀπόπειρα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων νά

μᾶς παρασύρουν στόν πόλεμο μέ τή δολοφονία τοῦ Μίρμπαχ δέν ἀποτελεῖ μέσο γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ. Ἀπεναντίας, ὁ τυχοδιωκτισμός αὐτός ἐξυπηρετοῦσε τά συμφέροντα τῶν φιλοπόλεμων κομμάτων τῆς Γερμανίας πού ἡ θέση τους, φυσικά, δέν μπορεῖ παρά νά ἐξασθενίσει, γιατί μεγαλώνει ἡ ἡττοπάθεια ὄχι μόνο μέσα στούς γερμανούς ἐργάτες, ἀλλά καί μέσα στήν ἀστική τάξη. Γιατί τώρα, μετά τήν εἰρήνη τοῦ Μπρέστ, ὅλοι βλέπουν καθαρά καί ξάστερα ὅτι ἡ Γερμανία κάνει ἕνα ληστρικό πόλεμο μέ καθαρά ἰμπεριαλιστικούς σκοπούς.

Εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολη ἡ ἐπισιτιστική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας πού τήν περικυκλώνουν ἀπό ὅλες τίς μεριές οἱ ἰμπεριαλιστές ληστές καί οἱ ἄγρυπνοι ἀντεπαναστάτες στό ἐσωτερικό τῆς χώρας πού τούς ὑποστηρίζουν.

Ἡ προσοχή τῆς ἐργατικῆς τάξης πρέπει νά συγκεντρωθεῖ στήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα (αὐτό εἶναι τό καλύτερο μέσο πάλης τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στήν προλεταριακή δικτατορία). Ἕνα ὅμως πρέπει νά ἔχουμε σάν βάση: καταπολεμώντας τήν πείνα, θά ἐγκαταλείψουμε ὁριστικά τίς ἀστικές μεθόδους πάλης, τή μέθοδο τῆς λιμοκτονίας τῶν μαζῶν γιά τά συμφέροντα τῶν πλουσίων καί τῶν ἐκμεταλλευτῶν τοῦ λαοῦ καί θά χρησιμοποιήσουμε καθαρά σοσιαλιστικές μεθόδους πάλης. Καί οἱ μέθοδοι αὐτές εἶναι ἡ ἐφαρμογή πρός τό συμφέρον τῶν ἐργατῶν τοῦ μονοπωλίου τῶν σιτηρῶν καί ὁ καθορισμός σταθερῶν τιμῶν*.

* Ἡ παράγραφος αὐτή στά δημοσιευμένα πρακτικά τῆς συνδιάσκεψης εἶναι διατυπωμένη ἔτσι:

«Ὑπάρχουν δυό τρόποι καταπολέμησης τῆς πείνας: ὁ καπιταλιστικός καί ὁ σοσιαλιστικός. Ὁ πρῶτος συνίσταται στό ὅτι ἐπιτρέπεται τό ἐλεύθερο ἐμπόριο. Ὁ τρόπος αὐτός ὁδηγεῖ στήν ὕψωση τῶν τιμῶν, στήν ἀπόκτηση ἀπό τούς κουλάκους ὁλόκληρων περιουσιῶν ἀπό τήν πείνα τῶν ἐργατῶν καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Ἐμεῖς, ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν, δέν μποροῦμε νά ἀκολουθήσουμε τό δρόμο αὐτό. Ὁ δρόμος μας εἶναι δρόμος τῆς μονοπώλησης τῶν σιτηρῶν, δρόμος τῆς συνένωσης τῶν ἐργατῶν καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ. Ὁ δρόμος αὐτός εἶναι κατά πολύ πιό δύσκολος, ὅμως εἶναι ὁ μοναδικά δυνατός γιά μᾶς. Δέν μποροῦμε νά συμφιλιωθοῦμε μέ τούς κουλάκους, τόν ταξικό ἐχθρό μας. Τώρα βρισκόμαστε στήν πιό δύσκολη στιγμή πού ἀπαιτεῖ τή μεγαλύτερη ἔνταση δυνάμεων τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν. Οἱ κουλάκοι ξέρουν ὅτι ἡ πάλη γίνεται γιά τή μεσαία ἀγροτιά· θά νικήσει ἐκεῖνος πού μέ τό μέρος του θά ταχθεῖ τό μεγαλύτερο αὐτό μέρος τῆς ἀγροτιᾶς τῆς Ρωσίας. Πρόκειται γιά τήν τελευταία ἀποφασιστική μάχη καί οἱ κουλάκοι τό ξέρουν αὐτό πολύ καλά». *Ἡ Σύντ.*

῾Η ἀστική τάξη καί τά τσιράκια της οἱ σοσιαλσυμβιβαστές κόβονται γιά τό ἐλεύθερο ἐμπόριο καί τήν κατάργηση τῶν σταθερῶν τιμῶν. Τό ἐλεύθερο ὅμως ἐμπόριο ἔφερε ἤδη τά ἀποτελέσματά του σέ μιά σειρά πόλεις. ᾿Αμέσως μετά τήν ἐπαναφορά τῆς ἀστικῆς τάξης, οἱ τιμές στά σιτηρά αὐξήθηκαν πολλές φορές καί γι᾿αὐτό τό λόγο τό προϊόν αὐτό ἐξαφανίστηκε ἀπό τήν ἀγορά: τό ἔκρυψαν οἱ κουλάκοι μέ τήν ἐλπίδα πώς οἱ τιμές θά ἐξακολουθήσουν νά ἀνεβαίνουν.

῾Ο πιό ἄσπονδος ἐχθρός τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἶναι ἡ πείνα. Καταπολεμώντας την ὅμως τό προλεταριάτο συγκρούεται μέ τήν ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ πού δέν ἐνδιαφέρεται καθόλου γιά τήν ἐξάλειψη τῆς πείνας, ἀλλά ἀντίθετα βγάζει ἀπό αὐτή τά κέρδη της σάν ὁμάδα καί σάν τάξη. Τό προλεταριάτο πρέπει νά τό ἔχει αὐτό ὑπόψη του καί νά κάνει, σέ συμμαχία μέ τήν πεινασμένη φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ, σκληρή καί ἀνειρήνευτη πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους τοῦ χωριοῦ. Γιά τόν ἴδιο σκοπό πρέπει νά συνεχιστεῖ καί ἡ ὀργάνωση Τμημάτων ἐπισιτισμοῦ, πράγμα πού ἄρχισε νά γίνεται, καί νά μποῦν ἐπικεφαλῆς τους τίμιοι κομμουνιστές πού ἔχουν τήν ἐμπιστοσύνη τῶν κομματικῶν καί τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων. Μόνο τότε θά ὀργανωθεῖ ὁ ἐπισιτισμός καί θά σωθεῖ ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 153 καί «᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 155, 24 τοῦ ᾿Ιούλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «᾿Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΧΑΜΟΒΝΙΚΙ. 26 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[195]

ΣΥΝΤΟΜΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ σύντρ. Λένιν γίνεται δεκτή μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες.) Ὁ σ. Λένιν στό λόγο του πάνω στό θέμα: «Τί θά δόσει στόν ἐργαζόμενο λαό τό Σοβιετικό Σύνταγμα» τονίζει ὅτι τό σύνταγμα πού δημιουργήθηκε, ὅπως καί τά Σοβιέτ, σέ μιά περίοδο ἐπαναστατικῆς πάλης, εἶναι τό πρῶτο σύνταγμα πού ἀνακήρυξε κρατική ἐξουσία τήν ἐξουσία τῶν ἐργαζομένων καί ἀφαίρεσε τά δικαιώματα ἀπό τούς ἐκμεταλλευτές, τούς ἐχθρούς τῆς οἰκοδόμησης τῆς νέας ζωῆς. Αὐτή εἶναι ἡ βασική διαφορά του ἀπό τά συντάγματα τῶν ἄλλων κρατῶν καί αὐτό ἀποτελεῖ τήν ἐγγύηση τῆς νίκης ἐνάντια στό κεφάλαιο.

Ὁ σύντρ. Λένιν, ἀναφερόμενος σέ μιά σειρά θεμελιακές θέσεις τῆς διακήρυξης τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ, παρατηρεῖ ὅτι τώρα οἱ ἐργαζόμενοι ὅλων τῶν χωρῶν θά δοῦν πώς τό Σοβιετικό Σύνταγμα — ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας — ἐκφράζει τά ἰδανικά τοῦ προλεταριάτου ὅλου τοῦ κόσμου. Πλησιάζει ἡ ὥρα πού θά κανονίσουμε τούς λογαριασμούς μας μέ τήν ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν! Στή Δυτική Εὐρώπη δυναμώνει ἡ ἀγανάκτηση! Τό καθῆκον μας εἶναι νά ὑπερνικήσουμε ὅλα τά ἐμπόδια πού συναντᾶμε στό δρόμο μας, ὅσο μεγάλα κι'ἄν εἶναι, καί νά κρατήσουμε τήν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ ὥς τή στιγμή πού θά ξεσηκωθεῖ ἡ ἐργατική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν καί θά ὑψώσει τή μεγάλη σημαία τῆς παγκόσμιας σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας! (Παταγώδη χειροκροτήματα κάλυψαν τά τελευταῖα λόγια τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ρωσικοῦ προλεταριάτου σ. Λένιν.)

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 157,
28 τοῦ Ἰούλη 1918

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΠΡΕΣΝΙΑ 26 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918[196]

(Ἡ ἐμφάνιση τοῦ σύντρ. Λένιν προκαλεῖ παρατεταμένες ἐπευφημίες. Τραγουδιέται ἡ «Διεθνής». Ὅλοι σηκώνονται ὄρθιοι.) Παίρνει τό λόγο ὁ σύντρ. Λένιν, πού μέ σαφῆ καί κατανοητά λόγια ἐνημερώνει τούς ἀκροατές γιά τήν οὐσία τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος. ἐξηγώντας τίς βασικές θέσεις του. Τά Σοβιέτ εἶναι ἡ ἀνώτατη μορφή τῆς λαϊκῆς ἐξουσίας. Τά Σοβιέτ δέν εἶναι ἐπινόηση, εἶναι προϊόν τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας. Ἐμφανίστηκαν γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας καί ἀναπτύχθηκαν στή δική μας τήν καθυστερημένη χώρα, ὅμως πρέπει ἀντικειμενικά νά γίνουν μορφή ἐξουσίας τῶν ἐργαζομένων σέ ὅλο τόν κόσμο.

Ὅλα τά συντάγματα πού ὥς τώρα ὑπῆρξαν κατοχύρωναν τά συμφέροντα τῶν κυρίαρχων τάξεων. Καί μόνο τό Σοβιετικό Σύνταγμα ὑπηρετεῖ καί θά ὑπηρετεῖ μόνιμα τούς ἐργαζόμενους καί ἀποτελεῖ ἰσχυρό ὅπλο στήν πάλη γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Πολύ εὔστοχα ὁ σύντρ. Λένιν καθόρισε τή διαφορά ἀνάμεσα στίς ἀπαιτήσεις γιά «ἐλευθερία τοῦ Τύπου καί τῶν συγκεντρώσεων» πού ὑπάρχουν στά ἀστικά συντάγματα καί στό Σοβιετικό Σύνταγμα. Ἐκεῖ ἡ ἐλευθερία τοῦ Τύπου καί τῶν συγκεντρώσεων εἶναι ἀποκλειστικό μονοπώλιο τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐκεῖ ἡ ἀστική τάξη συγκεντρώνεται στά σαλόνια της, βγάζει τίς μεγάλες ἐφημερίδες της πού ἐκδίδονται μέ χρήματα τῶν τραπεζῶν, γιά νά σπέρνουν τό ψέμα καί τή συκοφαντία καί νά δηλητηριάζουν τή συνείδηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἐκεῖ πνίγουν τόν ἐργατικό Τύπο καί δέν τοῦ ἐπιτρέπουν νά πεῖ τή γνώμη του γιά τό ληστρικό πόλεμο, τούς ἀντιπάλους τοῦ πολέμου τούς διώκουν, τίς συγκεντρώσεις τους τίς ἀπαγορεύουν. Ἐνῶ ἐδῶ, στή Σοβιετική Ρωσία, ὑπάρχει ὁ ἐργατικός Τύπος καί ὑπηρετεῖ τούς ἐργαζόμενους. Στή Ρωσία ἐμεῖς ἀφαιροῦμε ἀπό

τήν ἀστική τάξη τά πολυτελῆ σπίτια, τά μέγαρα καί τά θέτουμε στή διάθεση τῶν ἐργατῶν γιά νά τά μετατρέψουν σέ λέσχες τους καί αὐτό εἶναι ἐλευθερία τῶν συγκεντρώσεων στήν πράξη. Ἡ θρησκεία εἶναι ἰδιωτική ὑπόθεση. Ὁ καθένας ἄς πιστεύει σέ ὅ,τι θέλει, εἴτε ἄς μή πιστεύει σέ τίποτε. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία ἑνώνει τούς ἐργαζόμενους ὅλων τῶν ἐθνῶν καί ὑπερασπίζει τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων χωρίς ἐθνική διάκριση. Ἡ Σοβιετική Δημοκρατία δέν γνωρίζει κανενός εἴδους θρησκευτικές διακρίσεις. Βρίσκεται ἔξω ἀπό κάθε θρησκεία καί ἐπιδιώκει τό χωρισμό τῆς θρησκείας ἀπό τό Σοβιετικό κράτος. Σέ συνέχεια ὁ σύντρ. Λένιν ἔδοσε μιά εἰκόνα τῆς δύσκολης κατάστασης πού βρίσκεται ἡ Σοβιετική ἐξουσία, κυκλωμένη ἀπό ὅλες τίς πλευρές ἀπό τόν κλοιό τῶν ἰμπεριαλιστῶν ληστῶν. Ὁ σύντρ. Λένιν ἐκφράζει τήν πεποίθηση ὅτι οἱ κόκκινοι στρατιῶτες θά ὑπερασπίζουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις τή Σοβιετική μας Δημοκρατία ἀπό τίς ἐπιβουλές τοῦ διεθνοῦς ἰμπεριαλισμοῦ καί θά τή διαφυλάσσουν ὥς τότε πού θά μᾶς ἔλθει γιά βοήθεια ὁ σύμμαχός μας—τό διεθνές προλεταριάτο. (Ἡ σ υ γ κ έ ν τ ρ ω σ η ὁ μ ό φ ω ν α σ υ ν ο δ ε ύ ε ι τ ό λ ό γ ο τ ο ῦ σ ύ ν τ ρ. Λ έ ν ι ν μ έ θ υ ε λ λ ώ δ η κ α ί π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α. Τ ρ α γ ο υ δ ι έ τ α ι ἡ «Δ ι ε θ ν ή ς».)

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1957
στό περιοδικό «Κομμουνίστ»,
τεῦχ. 5

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό δακτυλογραφημένο
ἀντίγραφο τῶν πρακτικῶν

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΥΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ IV ΕΚΤΑΚΤΟ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ

1

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ[197]

1. Καμπή: 25. X. 1917—17. II. 1918 καί ἀργότερα.
2. Ἡ εἰρήνη τοῦ Μπρέστ-Λιτόβσκ καί τώρα... (Ὁ Τρότσκι vs* τούς ὀπαδούς τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου)...
3. «Ἀνάπαυλα».
4. Τό οἰκονομικό βάρος... καί τό Βέλγιο;
5. «Προδοσία».
   Λογοκοπία.
   2 vs 10 καί 200 000 vs 1 000 000.
6. Ἡ Οὐκρανία καί ἡ Φιλλανδία.
7. Ἡ ἄποψη τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν, τῆς μικροαστικῆς τάξης, τοῦ ταξικά ἐκφυλισμένου στρατιώτη...
8. Οἱ ταξικές δυνάμεις καί ἡ «ἐπονείδιστη εἰρήνη».
   Καί ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας;
9. Ὁ «ἀριστερισμός» τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.
10. Ἀκόμη καί «ἀπελπισία»;
11. Ἐκμετάλλευση τῆς «ρωγμῆς» τῶν «ἀντιθέσεων» ἤ στρατηγική χωροδιάταξη τῶν δυνάμεων:
    Γερμανία — Ἀγγλία — Ἰαπωνία — Ἀμερική...

NB: *11 bis: Tilsit.* Ἡ εἰρήνη καί ὁ πόλεμος, ἡ σύνδεσή τους.

12. Νά ἀναμένουμε, νά ὑποχωροῦμε γιά τήν ἀναμονή.
    Τί; Ποιόν; Τήν παγκόσμια ἐπανάσταση.
13. Προετοιμασία τῶν δυνάμεων. *Γιά* τήν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας».
    Πειθαρχία καί πειθαρχία (μέχρι τή λήψη δρακόντειων μέτρων).

Γράφτηκε στίς 12 ἤ 13 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

---

* —versus—σέ σχέση μέ. *Ἡ Σύντ.*

2

ΣΧΕΔΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ*

Σχέδιο λόγου στό συνέδριο τῶν Σοβιέτ

1. Νά καταλάβουμε τήν καμπή τῆς ἱστορίας, τήν ἀλλαγή στό συσχετισμό τῶν τάξεων καί τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων.
2. Ἡ «αὐτοτέλεια» τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης 23. II. (1917)—11. II. (1918). (Αἰτίες.)
3. Θριαμβευτική πορεία: 25. X. (1917)—11. II. (1918).
4. Ἰμπεριαλισμός: ἐποχή βαριῶν ἡττῶν, ὑποχωρήσεων. Δέν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἐχθρός.
   Δέν ὑπάρχει στρατός.
5. Ἡ «ἐξωιστορική» τοποθέτηση τοῦ ζητήματος.
   Ἡ ἀστική τάξη καί τά φερέφωνά της.
6. Ποιός ἀποσύνθεσε τό στρατό;
7. Οἱ Βιννιτσένκο = οἱ Κέρενσκι + οἱ Τσερετέλι + οἱ Τσερνόφ.
8. Πρόκληση καί παγίδα. «Χαίρονται γιά τό γερμανό»...
9. Ἀπελπισία καί λογοκοπία. Λογοκοπία καί κομπασμός: τῶν ἀριστερῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν

   [Σέ μᾶς < $^1/_{10}$ (453 καί 36 καί 8 = 497)[198]... | Ἄρωστος στρατός | ...

10. Σύγκρινε τό 1907 καί τό 1918.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 92-111. *Ἡ Σύντ.*

11. Ἡ ἀγροτιά καί ἡ λογοκοπία.
12. «Ἀνάπαυλα». **Ἄμυνα τῆς πατρίδας.**
13. 2 καί 10· 200 000 καί 1 000 000.
14. Ἡ εἰρήνη τοῦ Τίλσιτ καί ὁ ἐξασθενισμένος γερμανικός λαός (*μ ό ν ο* ἐξασθενισμένος καί καθυστερημένος). Ἡ εἰρήνη καί ὁ πόλεμος στή διασύνδεσή τους.
15. Ἀναμένουμε, ὑποχωρώντας, *ἄ λ λ ο* σύμμαχο: τό διεθνές σοσιαλιστικό προλεταριάτο.

Γράφτηκε στίς 13 ἤ 14 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ[199]

Ἐξηλεκτρισμός τῆς βιομηχανίας

(Α) Πετρούπολη

[Στήν Πετρούπολη ἡ Ἐπιτροπή *Γκλουσκόφ*[200].]

Περιοχή Πετρούπολης:

Ὑδάτινες Pferde *δυνάμεις:* Kräfte*

Τώρα: Ἡ βιομηχανία τῆς Πετρούπολης παίρνει περίπου 0,25 ἑκατομ. Pferde Kräfte περίπου 0,13 Τώρα

Ἰμάτρα —1 000 000
Νεβά —0,2
Βόλχοφ —0,06 ——— (2—3 οἰκοδομικές περιόδους)

Σβίρ —0,2

Νά γίνει ἔρευνα
[Νά χτιστεῖ στό *Βόλχοφ*]

ὁ καύσιμος σχιστόλιθος πέρασε στούς γερμανούς πέρα ἀπό τή Νάρβα[201]

|*Τά σχέδια νά δοθοῦν γιά δημοσίευση* NB|

Καί οἱ δυό ἐπιχειρήσεις ἔχουν ἐθνικοποιηθεῖ[202].

(Β) Μόσχα:

Νά ἐγκριθεῖ ὄχι σάν ἰδιωτική ὑπηρεσία.

Γράφτηκε στίς 18 τοῦ Μάρτη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1933 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* —δύναμη ἵππων. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ»*

1) Νέα ἀντικειμενική κατάσταση καί νέα βαθμίδα τῆς ἐπανάστασής μας.
2) *Νέος προσανατολισμός.*
3) Ὄχι μόνο ἡ ἔνταση (τοῦ ἐμφυλίου πολέμου) ἄλλαξε, ἀλλά ἡ ἀλλαγή αὐτή εἶναι τέτια, πού ἡ ποσότητα (τῶν ἀλλαγῶν) πέρασε σέ ποιότητα.

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά,
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Προκαταρκτικό σχέδιο:

§§ 1 — 3 ...
§ 4. Νά πείθουμε — νά κατακτοῦμε — νά *διοικοῦμε.* (Ποιό μπαίνει στήν πρώτη γραμμή.) Ὄχι στή θέση, ἀλλά μαζί.
5. Καταγραφή καί ἔλεγχος (α). Ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας (β).
6. Ἡ πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη περνάει στό στάδιο τῆς ὀργανωμένης καταγραφῆς καί τοῦ ὀργανωμένου ἐλέγχου. (Ὄχι στή θέση, ἀλλά μαζί.)
{7. Ὑποχρεωτική ἐργασία — — γιά τούς πλούσιους.
8. Καταγραφή καί ἔλεγχος — στούς πλούσιους.}
9. Τά χρήματα. Quid est;** (Παραγωγή· κατανάλωση.) Δήλωση*** καί καταθέσεις στίς τράπεζες.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 127-164, 165-208. *Ἡ Σύντ.*
** — Τί εἶναι αὐτό; *Ἡ Σύντ.*
*** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 136, 354. *Ἡ Σύντ.*

10. Νά διδαχτοῦμε τό σοσιαλισμό ἀπό τούς μεγάλους ὀργανωτές τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀπό τά τράστ.

10 b i s: ῾Ο πιό ἄμεσος σκοπός (etwa*).
6 ὧρες χειρωνακτικῆς δουλιᾶς + 4 ὧρες γιά τή διοίκηση τοῦ κράτους.

11. Taylors system. Motion study**.

11 bis: Πληρωμή τῆς ἀστικῆς διανόησης:

$2000 \times 25\,000 = 50$ ἑκατομ.
ὥς 100 ἑκατομ.

|||| 12. ᾿Ανάπτυξη τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Σέ τί συνίσταται ὁ σοσιαλιστικός χαρακτήρας τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας;

|||| 13. Κατά τμήματα (α)· προσωπική συμμετοχή στή διοίκηση (β).

|| 14. ᾿Από διαφωτιστή σέ ὀργανωτή. [ἐπανεκτίμηση, μετάθεση τῶν καθοδηγητῶν]

|| 15. Νά προωθήσουμε τόν ὀργανωτή.

|| 16. Αὐτοπειθαρχία
μαυροπίνακας
βιομηχανικά δικαστήρια.

17. «Σφιχτοδεμένη καί γερή ὀργάνωση».
Μονοπρόσωπη διεύθυνση.
᾿Απόλυτη ὑπακοή. } ad *** 17

|||| 18. Τά δικαστήρια, *ὁ διαπαιδαγωγητικός* τους ρόλος.

|| 19. ᾿Οργάνωση τῆς ἅμιλλας.

|| 20. ῾Ο τύπος vs **** τήν οἰκονομία (καί ὄχι τήν πολιτική).

|| 21. ῾Η δύναμη τοῦ παραδείγματος (τῆς ὑποδειγματικῆς κοινότητας). Massenspeisung *****. Γεωργία.

---

* — περίπου. *῾Η Σύντ.*
** — Τό σύστημα Τέυλορ. Μελέτη τῶν κινήσεων. *῾Η Σύντ.*
*** — στό σημεῖο. *῾Η Σύντ.*
**** — versus — σέ σχέση μέ. *῾Η Σύντ.*
***** — Κοινή ἑστίαση. *῾Η Σύντ.*

|| 22. Οἱ συνεταιρισμοί καί ἡ καθολικότητά τους.
(῾Ο ρόλος τῶν συνδικάτων.)

|| 23. Οἱ ἐργάτες σάν κυρίαρχη τάξη.

|| 24. ῾Ο μακρόχρονος χαρακτήρας τῆς δουλιᾶς: μισοπεθαμένος ἀπό τό ξύλο (μόνο μέ τό τίναγμα καί τίς διαταγές δέν τόν ἀναζωογονεῖς).

|| 25. ῾Ο πρακτικισμός καί τό πρακτικό πνεῦμα σάν σύνθημα.
{σύγκρ. 17 |||| 26. *Μονοπρόσωπη* διεύθυνση.

|||| 27. ῾Η ὀργάνωση συγκεντρώσεων vs μέ τήν πρακτική συζήτηση καί τήν ἐπαναστατικότητα.

28. ᾿Αρχές τοῦ 17ου καί τοῦ 20οῦ αἰώνα στή Ρωσία.

29. Νά ἀντλήσουμε καί μέ τά δυό τά χέρια ἀπό τό ἐξωτερικό.

30. ᾿Αντίρηση: «Γιά πολύ καιρό ἄραγε;»

῾Η συγκεντροποίηση vs τήν αὐτονομία καί τήν ὁμοσπονδία. Διαχωρισμός. ῾Ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός.

|||| *Καθιέρωση τῆς εὐθύνης:*
ἐξουσία πολλῶν καί ἀνευθυνότητα.

---

8. *᾿Εργατικός ἔλεγχος ἐργατική ρύθμιση;*
Συνεταιρισμοί.

9. *῎Ανοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.*
Αὐτοπειθαρχία.
᾿Εργασιακή πειθαρχία.
Taylors'
Πληρωμή μέ τό κομμάτι μέ βάση τό ἀποτέλεσμα.

Οἱ ὑλικές βάσεις:
καύσιμα, |«λευκός ἄνθρακας»|
μετάλλευμα, σιδηρόδρομοι.
Cur* στασιμότητα;

10. *᾿Ο ρ γ ά ν ω σ η τ ῆ ς ἅ μ ι λ λ α ς.*
῾Η δύναμη τοῦ παραδείγματος. Κομμουνιστικές κοινότητες. ῾Η γεωργία *ἰ δ ι α ί τ ε ρ α.* Massenspeisung. Δημοσιότητα.

* — Γιατί. *῾Η Σύντ.*

῾Ο ἀστικός Τύπος (πολιτική) καί ὁ σοσιαλιστικός (οἰκονομία).
Μαυροπίνακας.
Προώθηση τῶν ὀργανωτῶν....

Σύγκριση τῶν πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων.
Συνεταιρισμοί.
Τράπεζες.
Παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας.
Γεωργικές κομμοῦνες
etc.
᾿Αριθμός τῶν ἐκπαιδευομένων στή στρατιωτική τέχνη.

11. *«Σφιχτοδεμένη ὀργάνωση» καί δικτατορία...*
Διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους.
Μονοπρόσωπη διεύθυνση.
᾿Απόλυτη ὑπακοή.
῾Η ὀργάνωση συγκεντρώσεων vs ἐκπλήρωση.
Κυκεώνας: τό καζάνι: «παραβράζει».

12. *᾿Εξαναγκασμός (κράτος) καί δικαστήριο.*

13. *Οἱ ἀρχές τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί ἡ ὀργάνωση.*
Γενικό
πέρασμα: κατά τμήματα
ἔλεγχος (εὐκίνητες ὁμάδες)
πρακτική ἐκπαίδευση στή διοίκηση...

| νά προλάβουμε γιά νά μή καταρεύσουμε |

14. *᾿Αντιρήσεις* («λάθη στήν ἐκτίμηση»).
Ποιός ποιόν χρησιμοποιεῖ; ((στρατιωτική ὀργάνωση)).
«Συμφιλιωτισμός».
Μικροαστισμός, ρεφορμισμός...
Πολιτιστική δράση...
etc.
«Πρακτικισμός καί πρακτικό πνεῦμα»;
«Διάρκεια τῆς δουλιᾶς σέ συνθῆκες διεθνοῦς ἀστάθειας»;

15. *Συμπεράσματα.*

4 bis: Τάξη, ἀνάπαυση... Μή κλέβεις, μή τεμπελιάζεις, ὑπολόγισε τά πάντα σωστά!

5. Ἡ πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη—σέ νέα φάση:
(α) ὀργανωμένη καταγραφή καί ὀργανωμένος ἔλεγχος (ἐκτός ἀπό τήν κατάπνιξη): δήλωση τῶν χρηματικῶν ποσῶν.
Ἡ ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ. NB
\+ Ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν.

6. (β) ... προσέλκυση τῆς ἀστικῆς διανόησης στή δουλιά.

6 bis: Ὑποχρεωτική ἐργασία γιά τούς πλούσιους.

7. «Ἀγόρασμα»: 2000 × 25 χιλ. = 50 ἑκατομ. (πρακτικοί ὀργανωτές, εἰδικοί)...

Ἕνωση στούς συνεταιρισμούς.

8. Στρατιωτικοί (στρατηγοί, ἀξιωματικοί etc.)

ad 8: **8 b i s.** Στρατιωτική ὀργάνωση:
κατάρτιση (εἰδικῶν)
ἐργάτες καί ἀγροτική φτωχολογιά...

9. «Σφιχτοδεμένη ὀργάνωση»...
(1) *Μονοπρόσωπη* διεύθυνση.
(2) *Ἀπόλυτη* ἐκπλήρωση.
(3) Διάταγμα γιά τούς σιδηροδρόμους.

9 b i s: Προώθηση τῶν ὀργανωτῶν.

10. «Αὐτοπειθαρχία».
Πληρωμή μέ τό κομμάτι σύμφωνα μέ τό προϊόν πού βγῆκε.
Taylors system...
Μαυροπίνακας.

Ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.

11. Ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος. Ἡ γεωργία. Κομμουνιστικές κοινότητες. Massenspeisung.

12. Ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας.

13. Ὁ ρόλος τοῦ δικαστηρίου: ἐκφοβισμός + διαπαιδαγώγηση.

14. «Πρακτικισμός καί πρακτικό πνεῦμα»...
Ποιός ποιόν χρησιμοποιεῖ;

15. Μικροαστισμός (ἤ ρεφορμισμός);
«συμφιλιωτισμός»

«ρεφορμισμός»...
«πολιτιστική δράση»...
«μικροαστισμός»...

16. Ἡ διάρκεια τῆς δουλιᾶς... σέ συνθῆκες πλήρους (διεθνοῦς) ἀστάθειας;

17. Διεθνής πολιτική: κάνε ἑλιγμούς (μέ τή Γερμανία κατά τῆς Ἰαπωνίας καί *v. v.**)

1 7 b i s: | IV. καί V. — ἰδιαίτερα δύσκολοι μῆνες. |

18. Σοβιετική ὀργάνωση. Γιά *καθολική συμμετοχή* στή διεύθυνση
(α) κατά τμήματα
(β) πρακτική διεύθυνση.

---

1. Ἡ εἰρήνη καί τό ὀργανωτικό καθῆκον.

2. Ἡ ἀστάθεια τῆς εἰρήνης. Πραγματική ἐγγύηση.

3. Ἡ ἀστική ἐπανάσταση vs ἡ σοσιαλιστική.

4. Νά πείθουμε — νά κατακτοῦμε — νά διοικοῦμε.

5. *Γενικό σύνθημα* (ἡσυχία, τάξη, ἀνάπαυση),
μή κλέβεις, μή τεμπελιάζεις, ὑπολόγιζε σωστά!

6. Ἡ πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη — νέα φάση
(α) ὀργανωμένη καταγραφή καί ἔλεγχος
(β) «ἀγορά» «ἀστέρων».

7. { Ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν.
Δήλωση τῶν χρηματικῶν ποσῶν.
Φόροι.
+ § 10 }

8. Καταναλωτικο-παραγωγικές κομμοῦνες καί συνεταιρισμοί.

9. Οἱ «εἰδικοί» καί ἡ σοβιετική ὀργάνωση.
ad *6*

---

* — *vice versa* — ἀντίστροφα. *Ἡ Σύντ.*

10. Γενική ὑποχρεωτική ἐργασία γιά τούς πλούσιους...
11. Αὐτοπειθαρχία. Ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.
12. Πληρωμή μέ τό κομμάτι + Taylors'.
12. bis. Δικτατορική ἐξουσία | βλ. 9 § |
13. Ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας.
    Δημοσιότητα.
    Προώθηση τῶν ὀργανωτῶν.
14. Ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος.
    Κομμουνιστικές κοινότητες. Γεωργία.
    Massenspeisung.
15. Δικαστήριο, διαπαιδαγώγηση.
16. Στρατιωτική ὀργάνωση (βλ. *8 bis*).
17. Σοβιετική ὀργάνωση (βλ. 18).
18. Ἀντιρήσεις (14, 15, 16).
19. Διεθνής πολιτική (17).
20. Ἐσωτερική πολιτική (17 bis).

---

1) Καταγραφή καί ἔλεγχος τῆς παραγωγῆς καί κατανομῆςτῶν προϊόντων.

2) Ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.

Οὐσιαστικά αὐτό δέν κατορθώνεται μονομιᾶς, ὅπως καί μέ ἕνα διάταγμα (ὅπως δέν μπορεῖ νά συνεφέρεις εἴτε μέ μιά διαταγή νά κάνεις καλά τόν ἄνθρωπο πού τόν σάπισαν στό ξύλο). Μακρόχρονη δουλιά.

Ὁ ρόλος τοῦ *δικαστηρίου:* καί ἐκφοβισμός καί διαπαιδαγώγηση.

Τό σύστημα Τέυλορ.
(Motion study etc.)
Ἡ δύναμη τοῦ παραδείγματος: Γεωργία.
Massenspeisung.

...«Πρακτικισμός»...

Οἱ ἐργάτες, σάν τάξη μισθωτῶν δούλων, εἶναι οἱ πιό ἱκανοί γιά ἐξέγερση καί σάν *κυρίαρχη* τάξη.

Νά ἀντλοῦμε καί μέ τά δυό τά χέρια ὅ,τι καλύτερο ἀπό τό ἐξωτερικό: Σοβιετική ἐξουσία + πρωσική τάξη στούς σιδηροδρόμους + ἀμερικανική τεχνική καί ὀργάνωση τῶν τράστ + ἀμερικανική λαϊκή μόρφωση etc. etc. + + = Σ* = σοσιαλισμός.

I. Ἡ πάλη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη περνᾶ στό στάδιο τῆς *ὀργανωμένης καταγραφῆς καί ἐλέγχου:* δήλωση τῶν χρηματικῶν ποσῶν...
+ Ὑποχρεωτική ἐργασία
+ καταγραφή τῶν προϊόντων
+ καθολική ἕνωση στούς συνεταιρισμούς.
1. Νά πείθουμε, νά κατακτοῦμε, νά διοικοῦμε (ὄχι στή θέση, ἀλλά στήν πρώτη γραμμή).

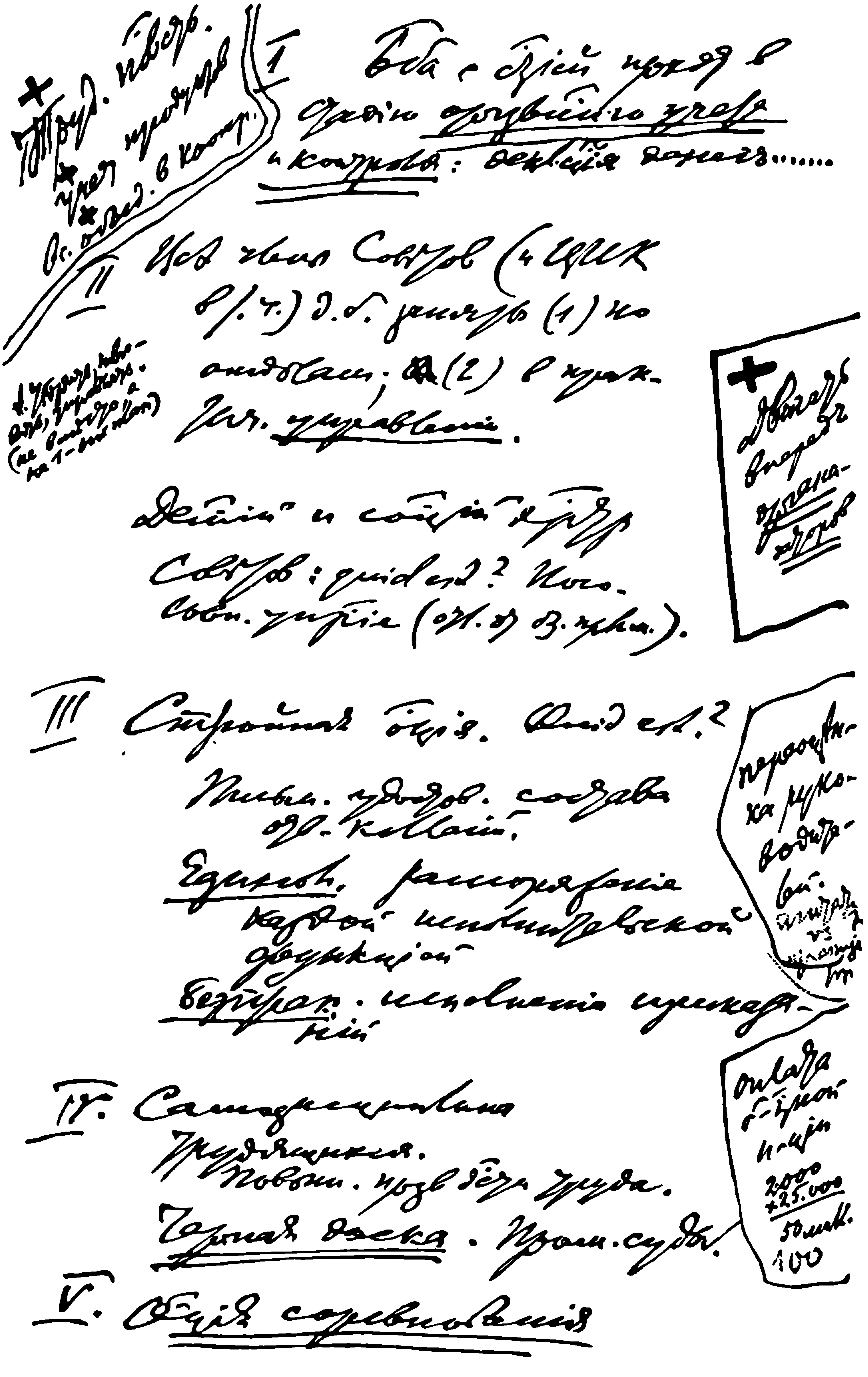
II. Ὅλα τά μέλη τῶν Σοβιέτ (καί τῆς ΚΕΕ) πρέπει νά ἀσχολοῦνται
(1) κατά τμήματα· (2) στήν πρακτική *διεύθυνση.*
+ Νά προωθοῦμε τούς *ὀργανωτές.*
Ὁ δημοκρατικός καί σοσιαλιστικός χαρακτήρας τῶν Σοβιέτ: quid est? Καθολική συμμετοχή στή διεύθυνση (διαφορά ἀπό τό ἀστικό κοινοβούλιο).

III. Σφιχτοδεμένη ὀργάνωση. Quid est?
Ἔγγραφες βεβαιώσεις τῆς σύνθεσης τῶν ὑπεύθυνων συμβουλίων.
Μονοπρόσωπη διεύθυνση τῆς κάθε ἐκτελεστικῆς λειτουργίας.
Ἀπόλυτη ἐκπλήρωση τῶν διαταγῶν.
Ἐπανεκτίμηση τῶν καθοδηγητῶν. Διαφωτιστής vs ὀργανωτής.

IV. Αὐτοπειθαρχία τῶν ἐργαζομένων.
Ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας.

---

* —Summa—σύνολο. *Ἡ Σύντ.*

Σελίδα χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σχέδια τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»». — 1918

Σμίκρυνση

Μ α υ ρ ο π ί ν α κ α ς. Βιομηχανικά δικαστήρια. Πληρωμή τῆς ἀστικῆς διανόησης

$$\begin{array}{r} 2\,000 \\ \times\ 25\,000 \\ \hline 50 \text{ ἑκατομ.} \end{array}$$

100

V. *Ὀ ρ γ ά ν ω σ η τ ῆ ς ἅ μ ι λ λ α ς.*

1

1—4. Ἡ διεθνής κατάσταση καί τά βασικά καθήκοντα τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. 1—4

(σελ. 1—9 *).

2

5. Τό γενικό σύνθημα τῆς στιγμῆς. 5

(σελ. 9—12).

3

6—7. Ἡ νέα φάση τῆς πάλης ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. 6. 7. 9. 10

(σελ. 12—25).

4

8. Ἡ σημασία τῆς πάλης γιά τήν παλλαϊκή καταγραφή καί ἔλεγχο. (Παραγωγή καί κατανομή.) 8

(σελ. 25—30).

5

9. Ἡ ἄνοδος τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας. 11. 12

(σελ. 30—34).

---

* Οἱ ἀριθμοί στίς παρενθέσεις ἀντιστοιχοῦν στίς σελίδες τοῦ χειρογράφου τοῦ ἄρθρου. *Ἡ Σύντ.*

6

10. Ἡ ὀργάνωση τῆς ἅμιλλας. 13. 14. 15
(σελ. 34—40).

7

11. «Σφιχτοδεμένη ὀργάνωση» καί δικτατορία. *1 2 b i s.* 15
(σελ. 40—55).

Στρατιωτική ὀργάνωση. 16
Οἱ ἀρχές τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης. 17
Ἀντιρήσεις. 18

8

Ἀνάπτυξη τῆς σοβιετικῆς ὀργάνωσης.
(σελ. 56—62).

9

Κατακλείδα: σελ. 62—
Συμπεράσματα (ρεζουμέ).

Γράφτηκε στό δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη - πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Ἀπρίλη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΔΙΟ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΚΕΕ, ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ*

Ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος καί

οἱ διεθνεῖς αἰτίες τῆς πείνας — — — —
— — — — σέ ὅλες τίς χῶρες, καί στίς
ἐμπόλεμες καί στίς οὐδέτερες.

Στό κρέας καί στό βούτυρο ἔχει μπεῖ δελτίο

Ἡ ἀστική τάξη παντοῦ τακτοποιεῖται «ἄνετα»
ὁ λαός πεινάει
(στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία πιό πολύ,
καί οὔτε συζήτηση γιά τίς καταστραμμένες
καί τίς ἡττημένες χῶρες).

Μονοπώλιο τῶν σιτηρῶν... | ἀπό τό χρόνο; |

||| *Αὔξηση δυό φορές τῶν τιμῶν στά σιτηρά ἐπί Κέρενσκι* (Αὔγ. 1917)

{ Κριτική αὐτοῦ τοῦ μέτρου ἀπό **ὅλο** τό δημοκρατικό καί τό σοσιαλιστικό Τύπο. }

Θά ἔχουμε πείνα: **ἔχουμε πείνα...**

Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος τῆς ἀστικῆς τάξης
οἱ τσεχοσλοβάκοι· ὁ Κρασνόφ
(α) οἱ δεξιοί σοσιαλιστές-ἐπαναστάτες...
(β) οἱ μενσεβίκοι...

Τηλεγράφημα ἀπό τό Ἰρκούτσκ γιά τήν ἐπισιτιστική δικτατορία

Τηλεγράφημα γιά αὔξηση τῆς συγκέντρωσης;

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 395-414. *Ἡ Σύντ.*

'Απόφαση «Γκρόμαν»: νά προσκυνήσουμε τούς κουλάκους... νά παραδοθοῦμε σ'αὐτούς... «αὐτοτελής συγκέντρωση» →

Τηλεγράφημα γιά προμήθειες μέ μαυραγορίτικες τιμές ἀπό τήν 'Επιτροπή ἐπισιτισμοῦ τῆς περιοχῆς Οὐρ.;

...*'Η πείρα τοῦ Κιέβου*...

«ὁ μαυραγορίτης ἔσωνε»;; ὁ μαυραγορίτης ἔκανε σκόρπια, μέ κουλάκικο τρόπο αὐτό πού πρέπει νά μάθουμε νά τό κάνουμε ἀπό κοινοῦ ὀργανωμένα!

I: συγκεντροποίηση

II: ὀργάνωση τῶν πεινασμένων, βοήθειά τους...

III: ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς στά χωριά...

(«πριμοδότησή» τους ——→ *ἀνάπτυξη τοῦ πριμοδοτικοῦ συστήματος;*

Νέο ἱστορικό καθῆκον, νέα μέσα πραγματοποίησής του... «σταυροφορία»...

→ κατά τῶν πλουσίων τῶν πόλεων...

Τό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ ἀπευθύνθηκε πρός τά συνδικάτα *πρός τίς ἐργοστασιακές ἐπιτροπές*...

Πόλεμος ἐνάντια στούς κουλάκους

10 ἑκατομ. πούτια σίγουρα		Za*	
		περιοχή Ταμπόφ	— 15ἑκ. πούτια.
Περισσεύματα	1917	Βορόνεζ	— 5
οἱ κεντρικές		Κούρσκ	— 14
γεωργικές	54	'Οριόλ	— 14

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 4 τοῦ 'Ιούνη 1918

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* —Zirka—περίπου, κατά προσέγγιση. *'Η Σύντ.*

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(6 τοῦ Μάρτη—27 τοῦ Ἰούλη 1918)

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥΣ ΤΟΥ ΜΠΑΚΟΥ

Γιά τό γράμμα αὐτό, πού τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν στίς 17 τοῦ Μάρτη 1918, γίνεται λόγος στά ἀδημοσίευτα ἀπομνημονεύματα τοῦ Π. Α. Κόμποζεφ (φυλάγονται στό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στό γράμμα αὐτό ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε στόν Σ. Γκ. Σαουμιάν νά μή θεωρήσει τό διορισμό τοῦ Κόμποζεφ ἔκτακτου ἐπιτρόπου τῆς κυβέρνησης στήν Κεντρική Ἀσία καί στό κυβερνεῖο Μπακού, σάν ἄρση τῆς πληρεξουσιότητάς του στόν Καύκασο.

ΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ I, II, III ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ IV ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ»

Τήν ἀρχική παραλλαγή τοῦ ἄρθρου τήν ὑπαγόρευσε ὁ Β. Ι. Λένιν στόν στενογράφο ἀνάμεσα στίς 23 καί 28 τοῦ Μάρτη 1918. Στό Κεντρικό Κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ἀποκρυπτογραφημένο στενογράφημα ἀπό τό ὁποῖο λείπουν τά τρία πρῶτα κεφάλαια καί ἡ ἀρχή τοῦ τέταρτου (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 127-164).

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΠΚΣΣ, ΤΗΣ ΚΕ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΣΛΟ 11 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918

Σύντομη ἔκθεση τῆς ὁμιλίας δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στίς ἐφημερίδες «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» ἀρ. φύλ. 72 καί «Ἰζβέστιγια τῶν Σοβιέτ Μόσχας καί περιοχῆς Μόσχας τῶν Ἐργατῶν, Στρατιωτῶν καί Ἀγροτῶν Βουλευτῶν», ἀρ. φύλ. 70, καί στίς 14 τοῦ Ἀπρίλη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 72 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 222).

ΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΟΣΧΑΣ 23 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918

Γιά τό λόγο αὐτό τοῦ Β. Ι. Λένιν ἀναφέρεται στό ἄρθρο «Ἡ συνδιάσκεψη τῶν ἐργατριῶν», πού δημοσιεύτηκε στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 81: «Ὁ σύντρ. Λένιν χαιρέτισε τή

συνδιάσκεψη ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί στό σύντομο λόγο του περιέγραψε τήν κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας καί τά καθήκοντα πού στέκουν μπροστά στίς λαϊκές μάζες καί ἰδιαίτερα μπροστά στήν ἐργατική τάξη».

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΜΠΟΥΡΓΚ

Στό ὑπηρεσιακό βιβλίο πού φυλάγεται στό ΚΚΑΟΕ (Κεντρικό κρατικό ἀρχεῖο 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης) τῆς ΕΣΣΔ, ὑπάρχουν σημειώσεις γιά τήν μέ ἀπευθείας σύνδεση συνομιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τοῦ Ι. Μ. Σβερντλόφ μέ τό Αἰκατερίνμπουργκ (τό σημερινό Σβερντλόβσκ).

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

Στό ὑπηρεσιακό βιβλίο, πού φυλάγεται στό ΚΚΑΟΕ τῆς ΕΣΣΔ, ὑπάρχει σημείωση γιά τήν μέ ἀπευθείας σύνδεση συνομιλία στίς 3 τοῦ Μάη 1918 τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τόν Ι. Β. Στάλιν πού βρισκόταν στό Κούρσκ.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Α. ΙΟΦΦΕ ΚΑΙ ΤΟΝ Β. Μ. ΖΑΓΚΟΡΣΚΙ

'Ο Λένιν σέ σημείωμά του πρός τόν 'Ιόφφε στίς 31 τοῦ Μάη 1918 τόν πληροφορεῖ ὅτι ἔστειλε σ'αὐτόν καί στόν Β. Μ. Ζαγκόρσκι στίς 31 τοῦ Μάη ἀκόμη ἕνα γράμμα (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΕΠΕΡΩΤΗΣΗ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ

Στήν ἀναφορά τῆς πανεργοστασιακῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Νομισματοκοπείου τῆς 20 τοῦ 'Ιούνη 1918 ἀναφέρεται: «'Αφοῦ γνωριστήκαμε μέ τήν ἐπερώτηση τοῦ προέδρου τοῦ ΣΛΕ τῆς 10/VI ἐ.ἔ. πρός τόν πρόεδρο τῆς κομμούνας τῆς περιοχῆς Πετρούπολης σχετικά μέ τή μεταφορά τοῦ Νομισματοκοπείου...» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΕΝΤΟΛΗ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΝΖΑΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΣΗΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τηλεγράφημα τοῦ Καλακούτσκι τῆς 9 τοῦ 'Ιούλη 1918 πρός τόν Β. Ι. Λένιν μέ τήν παράκληση νά ὑποδείξει στό Σοβιέτ τοῦ Ρζέβ ὅτι ἡ κράτησή του εἶναι παράνομη. Στό ΚΚΑΟΕ τῆς ΕΣΣΔ

ὑπάρχει ἔγγραφο τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν γιά τήν ἀπελευθέρωση «σέ ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης τοῦ σ. Λένιν σχετικά μέ τήν κράτηση στό Ρζέβ τοῦ Καλακούτσκι καί τῶν ἄλλων πού πήγαιναν στήν Πετρούπολη...».

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΙΒΑΝΟΦ, ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΣΤΟ ΒΟΡΟΝΕΖ

Στό ὑπηρεσιακό βιβλίο πού φυλάγεται στό ΚΚΑΟΕ τῆς ΕΣΣΔ, ὑπάρχει σημείωση γιά τή μετάδοση σημειώματος τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ ἀπευθείας σύνδεση στόν Ἰβανόφ στό Βορόνεζ καί γιά τή συνομιλία μαζί του στίς 11 τοῦ Ἰούλη 1918.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟ ΣΤΟ ΠΑΝΡΩΣΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ

Τό χαιρετιστήριο αὐτό διαβάστηκε στήν ἔνατη συνεδρίαση τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν προσφύγων ἀπό τή Λευκορωσία στίς 21 τοῦ Ἰούλη 1918. Στά πρακτικά εἶναι γραμμένο: «Ὁ προεδρεύων, ἀνοίγοντας τή συνεδρίαση, διαβάζει τό χαιρετιστήριο τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σύντρ. Λένιν πού καλύφθηκε ἀπό τά θερμά χειροκροτήματα τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας» («Πρακτικά, ἀποφάσεις καί ὑλικά τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν προσφύγων ἀπό τή Λευκορωσία πού ἔγινε στή Μόσχα στίς 15-21 τοῦ Ἰούλη 1918». Μόσχα, 1918, σελ. 56).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (Ο ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΝΟΜΟΣ) ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ τελική κατάρτιση τοῦ σχεδίου Συντάγματος γιά τήν ὑποβολή του στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ εἶχε ἀνατεθεῖ σέ ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ ἐπικεφαλῆς τόν Β. Ι. Λένιν. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται ὁρισμένες σελίδες τοῦ σχεδίου Συντάγματος μέ διορθώσεις τοῦ Λένιν (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2, 1959, σελ. 546-549).

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ, ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ. *19 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΟΦΥΛΑΚΗΣ. *21 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΤΟΥ Α. Λ. ΚΒΙΑΤΚΟΒΣΚΙ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΞΗ ΒΕΝΖΙΝΗΣ, ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΚΤΛ. *21 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΑΝΩ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΕΙΔΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ, ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ (ΔΗΛΑΔΗ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ) ΑΣΦΑΛΙΣΗ. *23 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΤΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗΣ ΤΟΥΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ. *23 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΣΤΕΝΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΕΙΔΩΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΜΕ ΣΙΤΗΡΑ. *23 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΣΗ ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΝΑ ΣΤΕΙΛΕΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ ΤΟΥ ΓΙΑ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΗΣ ΕΚΦΟΡΤΩΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΤΟΥ ΚΟΥΡΣΚ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΙΟΛ. *25 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΣΛΟ. *26 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ Π. Ε. ΝΤΙΜΠΕΝΚΟ. *26 τοῦ Μάρτη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥΣ. *2 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥΣ. *5 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΤΟΥ ΒΟΛΓΑ. *10 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ. *11 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ Ι. Μ. ΣΒΕΡΛΝΤΛΟΦ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ 100 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛ. ΣΤΟ ΣΟΒΙΕΤ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ. *12 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΤΟΥ ΜΟΥΡΜΑΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΛΑΝΔΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΣΤΟΛΟ ΤΗΣ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ. *13 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. *16 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ-ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. *16 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ, ΤΩΝ ΟΜΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ. *18 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΑΝΡΩΣΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ. *19 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΥΡΦΗΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. *20 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙ ΤΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΙΧΜΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ. *23 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΜΙΚΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ - ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ. *23 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΜΕ ΜΕΤΑΛΛΑ. *24 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ. *26 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ. *27 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ. *2 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΣ. *2 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΖΑΧΑΡΗΣ. *2 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ. *4 τοῦ Μάη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ Α. Ντ. ΤΣΙΟΥΡΟΥΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟ. *8 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ. *8 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΛΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. *9 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ. *13 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΝΕΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΙΒΗΡΙΑ. *16 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ. *17 τοῦ Μάη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΣΤΟ ΑΣΛΟ 5 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛ. ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ ΒΙΞΑ. *17 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΪΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ. *17 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΩΡΕΕΣ. *20 τοῦ Μάη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ Α. Λ. ΣΕΪΝΜΑΝ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΚΥΒΕΡΝΕΙΑ: ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΠΣΚΟΦ, ΝΟΒΓΚΟΡΟΝΤ, ΑΡΧΑΓΓΕΛΣΚ, ΒΟΛΟΓΚΝΤΑ ΚΑΙ ΟΛΟΝΙΕΤΣ. *21 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΜΕΘΟΡΙΑΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ. *28 τοῦ Μάη 1918.*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ. *29 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ. *29 τοῦ Μάη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΙΣΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΕΠΑΓ-

ΓΕΛΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ. *29 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ. *30 τοῦ Μάη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ ΣΤΑ ΕΞΟΧΙΚΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ. *30 τοῦ Μάη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΖΑΚΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ. *31 τοῦ Μάη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΩΝ ΣΤΟ ΑΣΛΟ. *7 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΩΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΓΕΝΑΡΗ-ΙΟΥΝΗ 1918. *8 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΦΤΩΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ. *11 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΔΕΙΕΣ. *14 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΠΑΘΑΝ ΒΛΑΒΗ ΕΙΤΕ ΖΗΜΙΑ ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΙΤΕ ΒΛΑΒΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΤΜΟΠΛΟΪΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΥΤΩΝ. *18 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΗΣ Σ'ΑΥΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΘΕΙ ΜΕ ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΗΣ 20 ΤΟΥ ΙΟΥΝΗ 1918. *20 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ. *20 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ Τ. Ι. ΠΟΠΟΦ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ-ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ (ΠΡΩΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗΣ) ΤΡΑΠΕΖΑΣ. *20 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΕΓΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΣΧΑ ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΧΩΡΑ ΤΗΣ. *27 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ. *28 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ. *29 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΩΝ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ, ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΔΙΩΞΗΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ. *29 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ 50 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛΙΩΝ ΣΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΜΑΛΛΙΟΥ. *2 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ. *17 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΝΟΠΩΛΙΟ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ. *18 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΥΓΙΕΙΝΗΣ. *18 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΡΑΔΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ. *19 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ ΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΠΙΣΘΕΝ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ, ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ, ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΠΙΣΘΕΝ. *20 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΣΥΝΑΨΕΙ Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΣΤΙΣ 28 (15) ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1918. *22 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΜΙΚΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ, ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΦΡΟΥΡΗΣΗΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΟΦΥΛΑΚΗ ΠΟΤΑΜΩΝ. *25 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΠΑΡΑΔΕΚΤΟ ΤΗΣ ΣΥΝΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΟΒΙΕΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ. *27 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται σχέδια καί πρωτότυπα τῶν διαταγμάτων καί ἀποφάσεων, πού ἀναφέρθηκαν, μέ συμπληρώσεις, τροποποιήσεις καί συντακτική διόρθωση τοῦ Β. Ι. Λένιν. Οἱ τροποποιήσεις στό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἀναφερθέντων ντοκουμέντων ἔχουν δημοσιευτεῖ (βλ. Λενινι-

στική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 84-85· Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 133, 159-160, 162-163, 200-201, 225· «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» τόμ. 2ος, 1959, σελ. 6, 12-15, 18, 48, 58, 75-76, 86-91, 106-108, 130-134, 141-142, 145-146, 163, 165-166, 170-171, 176, 185-187, 210-211, 212-215, 217-219, 231-233, 241, 245-247, 261-264, 271, 279, 282, 284, 291-292, 299-301, 330-331, 335-336, 340, 347-348, 358, 359-360, 375, 404, 413-416, 432, 457-458, 461, 496, 512-513, 516, 546-549, 571-572, 585, 606).

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ, ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΕΙΣ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΠΡΟΣ ΟΛΑ ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΒΥΡΣΟΔΕΨΙΑΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΝ. *6 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΣΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΚΕΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΧΙ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΤΗΣ ΚΕΕ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΣΛΕ. *24 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΤΗΣ 26 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1918, ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ 30 ΕΚΑΤΟΜ. ΡΟΥΒΛ. ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΑΝΕΡΓΟΥΣ. *29 τοῦ 'Απρίλη 1918.*

ΕΚΚΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ. *21 τοῦ Μάη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΙΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 1918. *Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 30 τοῦ Μάη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΠΚΕΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΛΕ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΣΟΒΙΕΤ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΩΣ ΝΑ ΕΝΕΡΓΗΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΙΔΡΟΜΗΣ ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ. *2 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΜΕΝΖΕΛΙΝ. *18 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΣΟΒΙΕΤ ΠΕΡΜ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΜ. *18 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΑΤΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ. *Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ 'Ιούνη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟΥΣ ΔΙΟΙΚΗΤΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΤΑΞΗΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ. *1 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑ ΣΤΟΝ ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟ Σ. Π. ΝΑΤΣΑΡΕΝΟΥΣ. *10 ἤ 11 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

ΠΑΡΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΕ ΣΤΟΝ ΝΤΕΜΙΑΝΕΝΚΟ-ΑΝΤΣΑΡΟΒ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΙΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΓΩΓΩΝ ΜΠΟΥΤΙΡ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΦΕΡΝΟΥΝ ΣΤΟΥΣ ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ. *26 τοῦ 'Ιούλη 1918.*

Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται τά σχέδια καί τά πρωτότυπα τῶν τηλεγραφημάτων πού ἀναφέρθηκαν, μέ διόρθωση τοῦ Β. Ι. Λένιν· τά περισσότερα ἀπό αὐτά ἔχουν δημοσιευτεῖ (βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 31· «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, 1959, σελ. 61, 364-365, 621-622, 624, 625-626).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΙΘΑΝΟΝ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΤΟΝ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΨΗΦΙΣΕ ΤΟ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΟΥ ΑΣΛΟ

Τό σχέδιο διατάγματος γιά τούς συνεταιρισμούς ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Β. Π. Μιλιούτιν στή συνεδρίαση τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ πού ἔγινε στίς 25 τοῦ Μάρτη 1918 μέ τή συμμετοχή τοῦ Β. Ι. Λένιν. Τό σχέδιο αὐτό μέ τόν τίτλο «Σχέδιο διατάγματος ἐκπονημένο ἀπό τόν Λένιν» δημοσιεύτηκε στό τεῦχος ἀρ. 9 τοῦ 1918 τοῦ περιοδικοῦ «Σογιούζ Ποτρεμπίτελεϊ» πού ἐκδιδόταν ἀπό τούς ἀστούς συνεταιριστές. Τό περιεχόμενο τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τούς συνεταιρισμούς (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 85-86) δείχνει ὅτι οἱ βασικές του θέσεις εἶναι οἱ ἴδιες μέ τίς θέσεις τοῦ «Σχεδίου διατάγματος γιά τίς καταναλωτικές κομμοῦνες», πού τό ἔγραψε ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 208-210) καί μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ Λένιν στό σχέδιο τῶν ἀστῶν συνεταιριστῶν πού ἐγκρίθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 10 τοῦ Ἀπρίλη (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 86-91). Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι τό σχέδιο τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΣΤΟ ΡΟΥΜΑΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟΥ ΕΣΕΡΟΥ Β. Μπ. ΣΠΥΡΟ

Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 69. Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πού ἔγινε στίς 6 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε ἔκτακτη δήλωση γιά τό ὅτι ἔδοσε διαταγή νά συλληφθεῖ ὁ Σπύρο καί νά ἐξεταστεῖ ἡ δράση του. Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι ἡ ἀπόφαση εἶχε γραφεῖ ἀπό τόν Λένιν.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΡΜΠΑΧ

Ἡ ἀνακοίνωση δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 138 τῆς 7 τοῦ Ἰούλη καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 141 τῆς 8 τοῦ Ἰούλη 1918. Ἡ ὑπόδειξη ὅτι τό κείμενο τῆς ἀνακοίνωσης τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν, ὑπάρχει σέ γράμμα τοῦ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς τῆς 17 τοῦ Δεκέμβρη 1925 στό Ἰνστιτοῦτο Λένιν (φυλάγεται στό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΑΡ. 2. 7 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918

Ἡ ἀνακοίνωση δημοσιεύτηκε μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 8 τοῦ Ἰούλη 1918 στίς ἐφημερίδες «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 141 καί «Πράβντα» (ἔκτακτη ἔκδοση), ἀρ. φύλ. 139. Στό βιβλίο τοῦ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς «Ἡ δολοφονία τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Μίρμπαχ καί ἡ ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων», πού ἐκδόθηκε τό 1927, ἀναφέρεται ὅτι τό κείμενο τῆς ἀνακοίνωσης τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν.

ΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΤΗ ΣΟΣΔΡ

Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 16 τοῦ Ἰούλη 1918 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε τή βασική εἰσήγηση γιά τούς τρόπους ἐφαρμογῆς τῆς ἐθνικοποίησης ὅλων τῶν ὑφασμάτων πού ὑπάρχουν στή ΣΟΣΔΡ, πού πάνω στό ζήτημα αὐτό εἶχαν ψηφιστεῖ οἱ θέσεις αὐτές (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι τίς θέσεις τίς ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΛΕ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ

Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς 16 τοῦ Ἰούλη 1918 ὁ Β. Ι. Λένιν εἰσηγήθηκε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά αὐξηθεῖ ὁ μισθός τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων ἀπ'ἀφορμή τήν ἀσθένεια τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα, λόγω ὑποσιτισμοῦ. Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι τό σχέδιο τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ τό εἶχε γράψει ὁ Β. Ι. Λένιν.

ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ. ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΗΣ 26 ΤΟΥ ΙΟΥΛΗ 1918 ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΡΟΣ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΝΑ ΠΑΡΟΥΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΞΕΡΙΖΩΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Στά ἀπομνημονεύματα τοῦ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς ἀναφέρεται ὅτι ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε ἐνμέρει καί θεώρησε τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης αὐτῆς (βλ. Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς. Ὁ Λένιν καί οἱ ἀντισημίτες. «Ὀγκονιόκ», 1927, τεῦχ. 24 καί «Κράσναγια Νίβα», 1929, τεῦχ. 23· τά ἀδημοσίευτα ἀπομνημονεύματα φυλάγονται στό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στίς 25 τοῦ Ἰούλη 1918 ὁ Λένιν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων εἰσηγήθηκε τό σχέδιο ἔκκλησης. Τό σχέδιο πού πρότεινε, ἐγκρίθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Στίς 26 τοῦ Ἰούλη ἡ ἔκκληση μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Λένιν μεταδόθηκε τηλεγραφικά στά Σοβιέτ ὅλων τῶν κυβερνείων, στίς 27 τοῦ Ἰούλη δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ». Αὐτό μᾶς ἐπιτρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι τό σχέδιο ἔκκλησης τό εἶχε γράψει ὁ Β. Ι. Λένιν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] *Τό Ἕβδομο Ἔκτακτο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ)*—τό πρῶτο συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης—ἔγινε στίς 6-8 τοῦ Μάρτη 1918 στά ἀνάκτορα τῆς Ταυρίδας στήν Πετρούπολη. Τό συνέδριο συγκλήθηκε γιά νά λύσει ὁριστικά τό ζήτημα τῆς συνθήκης εἰρήνης μέ τή Γερμανία, πάνω στό ὁποῖο γινόταν ἔντονη πάλη μέσα στό Κόμμα.

Ὁ Β. Ι. Λένιν καί τά μέλη τῆς ΚΕ πού τόν ὑποστήριζαν προσπαθοῦσαν νά πετύχουν τήν ἔξοδο τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τόν ἰμπεριαλιστικό πόλεμο. Ἡ πιό ὁλοκληρωμένη θεμελιακή θέση τοῦ Λένιν ἐκφράστηκε στίς «Θέσεις γιά τήν ἄμεση σύναψη χωριστῆς καί μέ προσαρτήσεις εἰρήνης», πού ἔγραψε ὁ ἴδιος (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 243-252). Ἐνάντια στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ τασσόταν ἡ ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» μέ ἐπικεφαλῆς τόν Ν. Ι. Μπουχάριν. Παραπλήσια θέση μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» κρατοῦσε ὁ Λ. Ντ. Τρότσκι. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» ἀφοῦ βρέθηκαν ἐπικεφαλῆς τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων Μόσχας, Πετρούπολης, Οὐραλίων καί ὁρισμένων ἄλλων, ἀνάπτυξαν λυσσαλέα πάλη ἐνάντια στή λενινιστική γραμμή. Τό Γραφεῖο περιοχῆς Μόσχας πῆρε ἀπόφαση στήν ὁποία ἔκφρασε δυσπιστία πρός τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος καί ἔκανε τήν «περίεργη καί τερατώδη», σύμφωνα μέ τόν ὁρισμό τοῦ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 399-407) δήλωση, ὅτι γιά τό συμφέρον τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης νομίζουμε πώς εἶναι σκόπιμο «νά δεχτοῦμε τό ἐνδεχόμενο νά χαθεῖ ἡ Σοβιετική ἐξουσία». Τά τυχοδιωκτικά συνθήματα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ἀπορίφθηκαν ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων βάσης. Ὅταν θά ἄρχιζε τό συνέδριο τοῦ Κόμματος, ἡ λενινιστική γραμμή γιά τή σύναψη τῆς συνθήκης εἰρήνης ὑποστηριζόταν ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων.

Στίς συνθῆκες αὐτές συνῆλθε τό VII συνέδριο τοῦ Κόμματος. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 47 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 59 μέ συμβουλευτική· ἐκπροσωποῦσαν πάνω ἀπό 170 000 μέλη τοῦ Κόμματος, συμπεριλαμβανομένων καί τῶν πιό μεγάλων κομματικῶν ὀργανώσεων: τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης, τῶν Οὐραλίων, τῆς περιοχῆς Βόλγα. Συνολικά στό Κόμμα, ὅταν συνῆλθε τό συνέδριο, ὑπολογίζονταν γύρω στά 300 000 μέλη (μιάμιση φορά περισσότερα ἀπ᾽ὅ,τι ἦταν ὅταν συνῆλθε τό VI συνέδριο τοῦ Κόμματος). Ὅμως, ἕνα σημαντικό μέρος τῶν ὀργανώσεων δέν πρόφτασε νά στείλει ἀντιπροσώπους, λόγω τῆς

ἐσπευσμένης σύγκλησης τοῦ συνεδρίου, ἤ δέν εἶχε τή δυνατότητα νά τό κάνει αὐτό, ἐπειδή μιά σειρά περιοχές τῆς Σοβιετικῆς χώρας βρίσκονταν προσωρινά κάτω ἀπό τήν κατοχή τῶν γερμανῶν.

Ἡ ἡμερήσια διάταξη μαζί μέ τό ζήτημα τῶν χρονικῶν ὁρίων τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου ἐξετάστηκε στίς 5 τοῦ Μάρτη στήν προκαταρκτική σύσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων. Στήν πρώτη του συνεδρίαση τό συνέδριο ἐνέκρινε τήν παρακάτω ἡμερήσια διάταξη: ἔκθεση τῆς ΚΕ· τό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης· ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος καί μετονομασία τοῦ Κόμματος· ὀργανωτικά ζητήματα· ἐκλογές στήν ΚΕ.

Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε ὅλες τίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου. Ἔκανε τήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ, τήν εἰσήγηση γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος καί γιά τή μετονομασία τοῦ Κόμματος, πῆρε μέρος στή συζήτηση ὅλων τῶν θεμάτων, μιλώντας στό συνέδριο 18 φορές.

Μετά τήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ ὁ ἡγέτης τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» Μπουχάριν ἔκανε συνεισήγηση στήν ὁποία ὑπεράσπιζε τήν τυχοδιωκτική ἀπαίτηση πολέμου ἐνάντια στή Γερμανία.

Πάνω στίς εἰσηγήσεις ἔγιναν σφοδρές συζητήσεις, στίς ὁποῖες μίλησαν 18 ἀντιπρόσωποι. Οἱ Γ. Μ. Σβερντλόφ, Φ. Α. Σεργκέγεφ (Ἀρτιόμ), Ι. Τ. Σμίλγκα, ἡ ἀντιπρόσωπος ἀπό τό Γιαροσλάβ Ροζάνοβα καί ἄλλοι ὑποστήριξαν τόν Λένιν. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν πειστικῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Λένιν μιά μερίδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ἀναθεώρησε τίς θέσεις της.

Τό συνέδριο, ἀφοῦ ἐνέκρινε ὁμόφωνα τήν ἔκθεση τῆς ΚΕ, πέρασε στή συζήτηση τῆς ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη. Ἀφοῦ ἀπόριψε τίς «Θέσεις γιά τή σημερινή κατάσταση» πού ὑπέβαλαν οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» σάν ἀπόφαση, μέ ὀνομαστική ψηφοφορία μέ 30 ψήφους ὑπέρ, κατά 12 καί 4 λευκές, τό συνέδριο ψήφισε πάνω στό ζήτημα τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ τήν ἀπόφαση τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 35-36).

Στή συνέχεια τό συνέδριο συζήτησε τό θέμα τῆς ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος καί τή μετονομασία τοῦ Κόμματος. Τήν εἰσήγηση πάνω στά θέματα αὐτά τήν ἔκανε ὁ Λένιν· βάση τῆς εἰσήγησης ἀποτέλεσε τό «Προσχέδιο τοῦ προγράμματος» πού ἔγραψε ὁ ἴδιος (βλ. σελ. 70-76) καί τό ὁποῖο μοιράστηκε στούς ἀντιπροσώπους στήν ἀρχή τοῦ συνεδρίου. Ὁ Λένιν, ἀφοῦ τόνισε ὅτι ἡ ὀνομασία τοῦ Κόμματος πρέπει νά ἐκφράζει τούς σκοπούς πού βάζει, πρότεινε νά μετονομαστεῖ τό Κόμμα σέ Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσίας (μπολσεβίκων) καί νά ἀλλαχτεῖ τό πρόγραμμά του. Τό συνέδριο, ψηφίζοντας ὁμόφωνα τή λενινιστική ἀπόφαση ψήφισε τήν ὀνομασία τοῦ Κόμματος πού πρότεινε ὁ Λένιν. Γιά τήν τελική ἐπεξεργασία τοῦ καινούργιου προγράμματος τό συνέδριο ἐξέλεξε ἐπιτροπή ἀπό ἑπτά μέλη μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν.

Τό συνέδριο ἐξέλεξε μέ μυστική ψηφοφορία Κεντρική Ἐπιτροπή ἀπό 15 τακτικά μέλη καί 8 ἀναπληρωματικά. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» πού ἐκλέχτηκαν στήν ΚΕ Ν. Ι. Μπουχάριν, Α. Λόμοφ (Γκ. Ι. Ὀππόκοφ) καί Μ. Σ. Οὐρίτσκι δήλωσαν στό συνέδριο ὅτι ἀρνοῦνται νά δουλέψουν στήν ΚΕ καί δέν δούλεψαν ἐπί ἀρκετούς μῆνες, παρόλο πού ἡ ΚΕ τούς ἔκανε πολλές κατηγορηματικές προτάσεις.

Τό VII συνέδριο τοῦ κόμματος εἶχε τεράστια ἱστορική σημασία. 'Επιβεβαίωσε τήν ὀρθότητα τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, τῆς γραμμῆς γιά τήν κατάκτηση εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας, σύντριψε τούς ἀποδιοργανωτές τοῦ Κόμματος — τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» καί τούς τροτσκιστές καί προσανατόλισε τό Κομμουνιστικό κόμμα καί τήν ἐργατική τάξη στήν πραγματοποίηση τῶν βασικῶν καθηκόντων τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης. Οἱ ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου συζητήθηκαν πλατιά στίς τοπικές κομματικές ὀργανώσεις καί ἐγκρίθηκαν ἀπό ὅλες, παρά τή διασπαστική δράση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» πού συνεχιζόταν.

Τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ πού συνῆλθε ὕστερα ἀπό λίγες μέρες στίς 14-16 τοῦ Μάρτη ἐπικύρωσε τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. — *1*.

2 Πρόκειται γιά τή συνθηκόλογη στάση τῶν Λ. Μπ. Κάμενεφ, Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, Α. Ι. Ρίκοφ καί μερικῶν ἄλλων μελῶν τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κόμματος καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης πού μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὑποστήριζαν τήν ἀξίωση τῶν ἐσερομενσεβίκων νά δημιουργηθεῖ «ὁμοιογενής σοσιαλιστική κυβέρνηση» (βλ. Β. Ι. Λένιν Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 44-46, 47-49). — *4*.

3 Τό ἐπιχείρημα αὐτό ἐνάντια στήν ὑπογραφή τῶν ὅρων εἰρήνης, πού ὑπαγορεύτηκαν ἀπό τή Γερμανία, προβαλλόταν ἀπό τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» στή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν στίς 8 (21) τοῦ Γενάρη 1918. 'Ο Β. Β. 'Ομπολένσκι (Ν. 'Οσίνσκι) ἰσχυριζόταν ὅτι «ὁ γερμανός στρατιώτης δέν θά πάει στήν ἐπίθεση», ἐνῶ ὁ Ε. Α. Πρεομπραζένσκι προσπαθοῦσε νά ἀποδείξει ὅτι ὁ γερμανικός στρατός «ἀπό τεχνική ἄποψη δέν μπορεῖ νά ἐπιτεθεῖ: χειμώνας, δέν ὑπάρχουν δρόμοι...». 'Ο Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο του «Γιά τήν ἐπαναστατική λογοκοπία» ἀποκάλυψε ὅτι παρόμοιοι ἰσχυρισμοί εἶναι λαθεμένοι καί ἐπιβλαβεῖς (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 343-353). — *11*.

4 'Αμέσως μετά τή δημοσίευση τοῦ λενινιστικοῦ Διατάγματος γιά τήν εἰρήνη πού ψήφισε τό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀπευθύνθηκε μέ διακοίνωση πρός τίς χῶρες τῆς 'Αντάντ, προτείνοντας νά γίνει ἀνακωχή σέ ὅλα τά μέτωπα καί νά ἀρχίσουν διαπραγματεύσεις εἰρήνης. 'Η ἄρνηση τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς 'Αντάντ νά ὑποστηρίξουν τήν πρωτοβουλία τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης καί ἡ δραστήρια ἀντίδραση ἀπομέρους τους στή σύναψη εἰρήνης, ἀνάγκασαν τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων νά ἀρχίσει ξεχωριστές διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τή Γερμανία. Μετά τίς προκαταρκτικές διαπραγματεύσεις καί τή σύναψη ἀνακωχῆς, στίς 9 (22) τοῦ Δεκέμβρη 1917 ἄρχισε στό Μπρέστ-Λιτόβσκ ἡ συνδιάσκεψη εἰρήνης, στήν ὁποία πῆραν μέρος οἱ ἀντιπροσωπεῖες τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί τῶν κρατῶν τῆς τετραμεροῦς συμμαχίας (Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Βουλγαρία, Τουρκία). Στή συνδιάσκεψη ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία ἀνακοίνωσε

τή διακήρυξη πού ξεκινοῦσε ἀπό τίς θέσεις τοῦ Διατάγματος γιά τήν εἰρήνη. Σ'αὐτή περιέχονταν προτάσεις γιά τή σύναψη δίκαιης καί δημοκρατικῆς εἰρήνης χωρίς προσαρτήσεις καί ἀποζημιώσεις. Ἡ ἀντιπροσωπεία τοῦ γερμανικοῦ συνασπισμοῦ, ὕστερα ἀπό μιά σειρά ἑλιγμούς δήλωσε ὅτι οἱ σοβιετικές προτάσεις εἶναι ἀπαράδεκτες καί στίς 5 (18) τοῦ Γενάρη 1918 πρόβαλε στή Σοβιετική Ρωσία βαρεῖς ληστρικούς ὅρους εἰρήνης, σύμφωνα μέ τούς ὁποίους κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τῆς Γερμανίας ἔπρεπε νά περάσουν ἡ Πολωνία, ἡ Λιθουανία καί μερικά ἐδάφη τῆς Λεττονίας, τῆς Ἐσθονίας, τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Λευκορωσίας.

Στίς 8 (21) τοῦ Γενάρη 1918 ὁ Β. Ι. Λένιν, σέ σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν, στήν ὁμιλία του ἔφερε πολλά ἐπιχειρήματα γιά νά δείξει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ὑπογραφεῖ ἡ εἰρήνη ἀκόμη καί μ'αὐτούς τούς βαρεῖς ὅρους, καί διάβασε τίς δικές του «Θέσεις γιά τήν ἄμεση σύναψη χωριστῆς καί μέ προσαρτήσεις εἰρήνης» (βλ.Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 243-252). Τά ζητήματα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης συζητήθηκαν στίς συνεδριάσεις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στίς 11 (24) τοῦ Γενάρη, 19 τοῦ Γενάρη (1 τοῦ Φλεβάρη), 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη), 18, 22, 23 καί 24 τοῦ Φλεβάρη 1918. Γιά νά ἀποτραπεῖ ἡ ματαίωση τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης καί νά μήν ἐπιτραπεῖ ἡ ἐφαρμογή τῆς τυχοδιωκτικῆς πολιτικῆς τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» καί τοῦ Τρότσκι, ὁ Λένιν πέτυχε νά παρθεῖ ἀπό τήν ΚΕ τοῦ Κόμματος ἀπόφαση γιά τήν παράταση μέ κάθε τρόπο τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης καί γιά τήν ἀνάγκη νά ὑπογραφεῖ ἡ εἰρήνη σέ περίπτωση πού οἱ γερμανοί ἐπιδόσουν τελεσίγραφο. Ὡστόσο, ὅταν στίς 27 τοῦ Γενάρη (9 τοῦ Φλεβάρη) ἡ Γερμανία ἀπαίτησε τελεσιγραφικά ἀπό τή σοβιετική ἀντιπροσωπεία νά ὑπογράψει τούς ὅρους εἰρήνης πού πρόβαλε στίς 5 (18) τοῦ Γενάρη, ὁ Τρότσκι, ὁ ὁποῖος στήν περίοδο ἐκείνη ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας εἰρήνης, παραβίασε τήν ἀπόφαση αὐτή καί, παρά τήν ἀπαίτηση τοῦ Λένιν, ἀρνήθηκε νά ὑπογράψει τή συνθήκη εἰρήνης, δηλώνοντας ταυτόχρονα ὅτι ἡ Ρωσία σταματάει τόν πόλεμο καί ἀποστρατεύει τό στρατό.

Οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές τό ἐκμεταλλεύτηκαν αὐτό. Στίς 18 τοῦ Φλεβάρη τά γερμανικά στρατεύματα, παραβιάζοντας τή συμφωνία γιά τήν ἀνακωχή, ἄρχισαν τήν ἐπίθεση σέ ὅλο τό ρωσο-γερμανικό μέτωπο. Τήν ἴδια μέρα, μέ ἐπιμονή τοῦ Λένιν, ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν ὑπογραφή τῆς συνθήκης εἰρήνης μέ τή Γερμανία. Ὅμως, ἡ ἰμπεριαλιστική Γερμανία στίς 22 τοῦ Φλεβάρη ἐπέδοσε καινούργιο τελεσίγραφο, πού περιεῖχε ἀκόμη πιό βαρεῖς καί πιό ταπεινωτικούς ὅρους εἰρήνης: οἱ γερμανοί ἀξίωναν νά τούς παραδοθοῦν συμπληρωματικά μέ τά ἐδάφη πού κατεῖχαν καί οἱ περιοχές τῆς Λεττονίας καί τῆς Ἐσθονίας πού δέν εἶχαν καταληφθεῖ πρίν, νά κλείσουν εἰρήνη μέ τήν Κεντρική Ράντα τῆς Οὐκρανίας, νά ἀποχωρήσουν τά σοβιετικά στρατεύματα ἀπό τήν Οὐκρανία καί τή Φιλλανδία, νά πληρώσουν στή Γερμανία τεράστιες ἀποζημιώσεις, νά ἀποστρατευτεῖ ὁ στρατός. Στίς 23 τοῦ Φλεβάρη ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος τάχθηκε ὑπέρ τῆς πρότασης τοῦ Λένιν γιά νά ὑπογραφεῖ ἀμέσως ἡ εἰρήνη μέ τούς

ὅρους πού πρόβαλε ἡ Γερμανία. Στίς 24 τοῦ Φλεβάρη τό πρωί ἡ ΠΚΕΕ καί μετά τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἀποφάσισαν νά δεχτοῦν τούς καινούργιους ὅρους εἰρήνης καί τό ἀνακοίνωσαν ἀμέσως στή γερμανική κυβέρνηση. Τήν 1η τοῦ Μάη 1918 οἱ διαπραγματεύσεις εἰρήνης ἐπαναλήφθηκαν. 'Η συνθήκη εἰρήνης ὑπογράφηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη.

'Η ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη στή Γερμανία (1918) ἀνάτρεψε τήν ἐξουσία τοῦ Κάιζερ Γουλιέλμου II, καί δόθηκε ἡ δυνατότητα στή Σοβιετική κυβέρνηση νά ἀκυρώσει τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ.—*12*.

[5] Πρόκειται γιά τή δημοσίευση ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση τῶν ντοκουμέντων τῆς μυστικῆς διπλωματίας καί τῶν μυστικῶν συμφωνιῶν πού εἶχε κλείσει ἡ τσαρική καί μετά ἡ Προσωρινή ἀστική κυβέρνηση τῆς Ρωσίας μέ τίς κυβερνήσεις τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς 'Ιταλίας, τῆς 'Ιαπωνίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας καί μέ ἄλλα ἰμπεριαλιστικά κράτη, ἀρχίζοντας ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Νοέμβρη 1917, τά ντοκουμέντα τῆς μυστικῆς διπλωματίας καί τά σύμφωνα δημοσιεύτηκαν στίς ἐφημερίδες καί μετά ἐκδόθηκαν μέ τή μορφή «Συλλογῶν τῶν μυστικῶν ντοκουμέντων ἀπό τό ἀρχεῖο τοῦ πρώην 'Υπουργείου 'Εξωτερικῶν». 'Από τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 μέχρι τό Φλεβάρη τοῦ 1918 βγῆκαν ἑπτά συλλογές.—*14*.

[6] Πρόκειται γιά τόν ὑποχρεωτικό ὅρκο πίστης στόν τσάρο πού ἔδιναν οἱ βουλευτές τῆς III Κρατικῆς δούμας. 'Επειδή ἡ ἄρνηση τοῦ ὅρκου ὁδηγοῦσε στήν ἀπώλεια τοῦ βήματος τῆς Δούμας, πού ἦταν ἀναγκαῖο γιά τήν κινητοποίηση τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπαναστατική πάλη, οἱ σοσιαλδημοκράτες βουλευτές ὑπογράφανε τόν ὅρκο μαζί μέ τούς ἄλλους βουλευτές τῆς Δούμας.—*17*.

[7] 'Ο ὅρος «διεθνής ἐπανάσταση στά πεδία τῶν μαχῶν» χρησιμοποιήθηκε ἀπό τόν Β. Β. 'Ομπολένσκι (Ν. 'Οσίνσκι) στίς «Θέσεις γιά τό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης», πού εἶχε γράψει γιά τή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος στίς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη) 1918 καί πού δημοσιεύτηκαν στίς 14 τοῦ Μάρτη στήν ἐφημερίδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» «Κομμουνίστ», ἀρ. φύλ. 8. 'Εξηγώντας τόν ὅρο αὐτό, ὁ 'Ομπολένσκι ἔγραφε: «'Ο ἐπαναστατικός πόλεμος, σάν ἐμφύλιος πόλεμος στά πεδία τῶν μαχῶν, δέν μπορεῖ νά ἔχει τό χαρακτήρα τῶν τακτικῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν πανεθνικῶν στρατῶν πού κάνουν στρατηγικές ἐπιχειρήσεις... Οἱ πολεμικές ἐπιχειρήσεις ἔχουν τό χαρακτήρα τοῦ παρτιζάνικου ἀγώνα (ἀνάλογου μέ τόν ἀγώνα τῶν ὁδοφραγμάτων), ἀνακατεύονται μέ τήν ταξική διαφώτιση».—*19*.

[8] *'Η συνθήκη εἰρήνης τοῦ Τίλσιτ* πού κλείστηκε τόν 'Ιούλη τοῦ 1807 ἀνάμεσα στή Γαλλία καί τήν Πρωσία, ἐπέβαλε στήν Πρωσία βαριές καί ἐξευτελιστικές ὑποχρεώσεις. 'Η Πρωσία ἔχασε πολλά ἐδάφη, τῆς ἐπιβλήθηκε νά πληρώσει ἀποζημιώσεις 100 ἑκατ. φράγκων· ὑποχρεωνόταν νά ἐλαττώσει τό στρατό της μέχρι 40 χιλιάδες ἄνδρες, νά παραχωρήσει μέ ἀπαίτηση τοῦ Ναπολέοντα βοηθητικές στρατιωτικές δυνάμεις καί νά διακόψει τό ἐμπόριο μέ τήν 'Αγγλία.—*20*.

9 *«Κομμουνίστ»* («Κομμουνιστής»)—καθημερινή ἐφημερίδα, φραξιονιστικό ὄργανο τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν»· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 5 ὥς τίς 19 τοῦ Μάρτη 1918 σάν ὄργανο τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Πετρούπολης καί τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Συνολικά βγῆκαν 11 φύλλα. Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας σταμάτησε ἔπειτα ἀπό ἀπόφαση τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης τῆς πόλης Πετρούπολης πού συνῆλθε στίς 20 τοῦ Μάρτη 1918. Ἡ συνδιάσκεψη ἀναγνώρισε ὅτι ἡ πολιτική τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης πού ἐκφραζόταν ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας «Κομμουνίστ», ἦταν πολύ λαθεμένη καί σέ καμιά περίπτωση δέν ἐκφράζει τίς θέσεις τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος. Στή θέση τῆς ἐφημερίδας «Κομμουνίστ» ἡ συνδιάσκεψη ἀνακήρυξε ὄργανο τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης τήν ἐφημερίδα «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα».—*20.*

10 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του, ὅπως φαίνεται, τίς μέρες ἀπό τήν ἔναρξη τῆς ἐπίθεσης τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων—18 τοῦ Φλεβάρη—ὥς τήν ἄφιξη τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στό Μπρέστ-Λιτόβσκ—28 τοῦ Φλεβάρη 1918. Ἡ ἐπίθεση τῶν γερμανῶν κατακτητῶν συνεχίστηκε ὥς τίς 3 τοῦ Μάρτη—μέρα πού ὑπογράφηκε ἡ συνθήκη εἰρήνης.—*21.*

11 *Ἡ ἐπανάσταση στή Φιλλανδία* ἄρχισε στίς 27 τοῦ Γενάρη 1918 μέ ἔκκληση τῆς καθοδήγησης τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Φιλλανδίας. Ἡ ἀστική κυβέρνηση τοῦ Σβίνχουβουντ ἀνατράπηκε, ἡ ἐξουσία πέρασε στά χέρια τῶν ἐργατῶν. Στίς 29 τοῦ Γενάρη σχηματίστηκε ἡ ἐπαναστατική κυβέρνηση τῆς Φιλλανδίας—τό Σοβιέτ τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων, στήν ὁποία μπῆκαν οἱ Ε. Γιούλινγκ, Ο. Κούουσινεν, Γ. Σίρολα, Α. Τάιμι καί ἄλλοι. Τά βασικότερα μέτρα τῆς ἐργατικῆς κυβέρνησης ἦταν: ψήφιση νόμου γιά δωρεάν μεταβίβαση στούς ἀκτήμονες ἀγρότες τῆς γῆς πού καλλιεργοῦν σέ πλήρη ἰδιοκτησία, ἀπαλλαγή τῶν πιό φτωχῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ ἀπό ὅλους τούς φόρους, ἀπαλλοτρίωση τῶν ἐπιχειρήσεων πού ἀνῆκαν σέ ἰδιοκτῆτες πού ἔφυγαν, ἐπιβολή τοῦ κρατικοῦ ἐλέγχου στίς ἰδιωτικές τράπεζες (οἱ λειτουργίες τους μεταβιβάστηκαν στήν κρατική τράπεζα) καί ἄλλα.

Ὡστόσο, ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση νίκησε μόνο στή νότια Φιλλανδία. Ἡ κυβέρνηση τοῦ Σβίνχουβουντ στερεώθηκε στό βόρειο μέρος τῆς Φιλλανδίας, ὅπου ἄρχισαν νά συγκεντρώνονται ὅλες οἱ δυνάμεις τῆς ἀντεπανάστασης καί ἀπευθύνθηκε γιά βοήθεια πρός τήν γερμανική κυβέρνηση τοῦ Κάιζερ. Σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἐπέμβασης τῶν γερμανικῶν ἐνόπλων δυνάμεων, στίς 2 τοῦ Μάη 1918, ὕστερα ἀπό σκληρό ἐμφύλιο πόλεμο πού συνεχίστηκε τρεῖς μῆνες, ἡ ἐργατική ἐπανάσταση στή Φιλλανδία καταπνίγηκε. Στή χώρα ξέσπασε ἡ λευκή τρομοκρατία, χιλιάδες ἐπαναστάτες ἐργάτες καί ἀγρότες ἐκτελέστηκαν καί βασανίστηκαν μέχρι θανάτου στίς φυλακές.—*22.*

12 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πού ψήφισε τό Γραφεῖο περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ στίς 24 τοῦ Φλεβάρη 1918. Κριτική τοῦ ἀντικομματικοῦ αὐτοῦ ντοκουμέντου βλ. στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Περίεργο καί τερατῶδες» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 399-407).—*23.*

13 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τή συζήτηση μέ τό γάλλο ἀξιωματικό κόμη ντέ-Λυμπερσάκ πού ἔγινε στίς 27 τοῦ Φλεβάρη 1918.—*28.*

14 Πρόκειται γιά τήν ἔκκληση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Στρατιωτικῶν πού καλοῦσε ὅλους τούς ἐργάτες καί ἀγρότες τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας γιά ἐθελοντική στρατιωτική ἐκπαίδευση. Ἡ ἀνάγκη περάσματος στήν ἐθελοντική ἐκμάθηση τῆς στρατιωτικῆς τέχνης ὑπαγορευόταν ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ ρωσικός στρατός, σύμφωνα μέ τούς ὅρους συνθήκης μέ τή Γερμανία, ἔπρεπε νά ἀποστρατευτεῖ ὁλοκληρωτικά. Ἡ ἔκκληση δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 40.—*28.*

15 *Κανόσσα*—πύργος στή Βόρεια Ἰταλία. Τό 1077 ὁ γερμανός αὐτοκράτορας Ἐρρίκος Δ΄, ἀφοῦ ὑπέστη ἥττα στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν πάπα τῆς Ρώμης Γρηγόριο Ζ΄, στάθηκε τρεῖς μέρες μπροστά στίς πύλες τοῦ πύργου αὐτοῦ μέ περιβολή μετανοοῦντα ἁμαρτωλοῦ, γιά νά ἀποσύρει ἀπό πάνω του τόν ἀφορισμό πού τοῦ ἔκανε ἡ ἐκκλησία καί νά τοῦ ἐπιστραφεῖ ἡ ἐξουσία τοῦ αὐτοκράτορα. Ἀπό δῶ βγῆκε καί ἡ ἔκφραση «πηγαίνεις στόν Κανόσσα», πού σημαίνει νά ὁμολογήσεις τήν ἐνοχή σου, νά δεχτεῖς τήν ταπείνωση μπροστά στόν ἀντίπαλο.—*29.*

16 Μέ βάση τή συμφωνία ἀνακωχῆς πού ἔγινε στίς 2 (15) τοῦ Δεκέμβρη 1917 στό Μπρέστ-Λιτόβσκ ἀνάμεσα στή Σοβιετική κυβέρνηση καί τίς δυνάμεις τῆς τετραμεροῦς συμμαχίας (Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Βουλγαρία, Τουρκία), τό ἕνα ἀπό τά συμβαλλόμενα μέρη μποροῦσε νά ξαναρχίσει τίς πολεμικές ἐπιχειρήσεις, ἀφοῦ προειδοποιοῦσε ἑπτά μέρες νωρίτερα. Ἡ γερμανική στρατιωτική διοίκηση παραβίασε τόν ὅρο αὐτό, ἀρχίζοντας ἐπίθεση σέ ὅλο τό μέτωπο στίς 18 τοῦ Φλεβάρη — δυό μέρες μετά τήν ἀνακοίνωση γιά τή διακοπή τῆς ἀνακωχῆς.—*30.*

17 Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο VI τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, πού ὑπογράφηκε στίς 3 τοῦ Μάρτη 1918, ἡ Ρωσία ὑποχρεωνόταν νά κλείσει εἰρήνη μέ τήν ἀντεπαναστατική Κεντρική Ράντα τῆς Οὐκρανίας. Οἱ διαπραγματεύσεις εἰρήνης ἀνάμεσα στή Σοβιετική κυβέρνηση καί στή Ράντα δέν ἔγιναν τόν καιρό αὐτό. Στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 οἱ γερμανοί κατακτητές, μέ τή βοήθεια τῆς καντετο-όχτωβριστικῆς ἀστικῆς τάξης ἔκαναν στήν Οὐκρανία πραξικόπημα, ἡ Ράντα ἀνατράπηκε καί ἀντικαταστάθηκε ἀπό τό δικτατορικό καθεστώς τοῦ γκέτμαν Σκοροπάντσκι. Οἱ διαπραγματεύσεις ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί στήν κυβέρνηση τοῦ Σκοροπάντσκι ἄρχισαν στίς 23 τοῦ Μάη· ἡ ἀνακωχή ὑπογράφηκε στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1918.—*31.*

18 *Ἀριστεροί ἐσέροι*—Κόμμα τῶν ἀριστερῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν (διεθνιστῶν)· ὀργανωτικά διαμορφώθηκε στό Ι Πανρωσικό συνέδριό του πού συνῆλθε στίς 19-28 τοῦ Νοέμβρη (2-11 τοῦ Δεκέμβρη) 1917. Μέχρι τότε οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ὑπῆρχαν σάν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ἡ ὁποία ἄρχισε νά δημιουργεῖται στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ἐπικεφαλῆς της ἦταν ἡ Μ. Α. Σπυριντόνοβα, ὁ Μπ. Ντ. Καμκόφ καί ὁ Μ. Α. Νατανσόν (Μπομπρόφ).

Στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι ἀποτελοῦσαν τήν πλειοψηφία τῆς ὁμάδας τῶν ἐσέρων πού διασπάστηκε πάνω στό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στό συνέδριο: οἱ δεξιοί ἐσέροι, ἐκπληρώνοντας τίς ὁδηγίες τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων, ἀποχώρησαν ἀπό τό συνέδριο, ἐνῶ οἱ ἀριστεροί ἐσέροι παρέμειναν στό συνέδριο καί στά πιό βασικά ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης ψήφιζαν μαζί μέ τούς μπολσεβίκους, δίνοντας ὡστόσο ἀρνητική ἀπάντηση στήν πρόταση τῶν μπολσεβίκων νά μποῦν στή Σοβιετική κυβέρνηση.

Μετά ἀπό μακρόχρονες ταλαντεύσεις οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἐπιδιώκοντας νά διατηρήσουν τήν ἐπιρροή τους στήν ἀγροτιά, δέχτηκαν νά συνεργαστοῦν μέ τούς μπολσεβίκους καί μπῆκαν σέ μιά σειρά ἐπιτροπές τῶν Λαϊκῶν 'Επιτροπάτων, ἐνῶ ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές τοῦ Κόμματος, ὁ Α. Λ. Κολεγκάγεφ, διορίστηκε Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἀφοῦ μπῆκαν στό δρόμο τῆς συνεργασίας μέ τούς μπολσεβίκους, διαφωνοῦσαν μ' αὐτούς πάνω σέ θεμελιώδη ζητήματα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ, τάσσονταν ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Τό Γενάρη-Φλεβάρη τοῦ 1918 ἡ ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἄρχισε τήν πάλη ἐνάντια στό κλείσιμο τῆς συμφωνίας εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καί μετά τήν ὑπογραφή της καί τήν ἐπικύρωση ἀπό τό IV συνέδριο τῶν Σοβιέτ, τό Μάρτη τοῦ 1918 οἱ ἀριστεροί ἐσέροι βγῆκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, συνέχιζαν ὅμως νά παραμένουν στίς ἐπιτροπές τῶν Λαϊκῶν 'Επιτροπάτων καί στά τοπικά ὄργανα ἐξουσίας. Μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό, ἀνάμεσα στούς ἀριστερούς ἐσέρους ἄρχισαν νά δυναμώνουν οἱ ἀντισοβιετικές διαθέσεις. Τόν 'Ιούλη τοῦ 1918 ἡ ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ὀργάνωσε στή Μόσχα τή δολοφονία τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ, ὑπολογίζοντας μέ τόν τρόπο αὐτό νά προκαλέσει πόλεμο τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας μέ τή Γερμανία, καί ξεσήκωσε τήν ἔνοπλη στάση ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. 'Εξαιτίας αὐτοῦ τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, μετά τήν κατάπνιξη τῆς στάσης ψήφισε ἀπόφαση γιά τόν ἀποκλεισμό ἀπό τά Σοβιέτ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού συμμερίζονταν τίς ἀπόψεις τῆς καθοδηγητικῆς τους ἡγεσίας.—*31*.

19 *'Η 12 τοῦ Μάρτη*—ἡ μέρα πού ὑπολογιζόταν νά συγκληθεῖ τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά νά ἀποφασίσει γιά τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης. Τό συνέδριο ἔγινε στίς 14-16 τοῦ Μάρτη 1918.—*31*.

20 *Ντιελοναρόντοβτσι*—δεξιοί ἐσέροι πού συγκεντρώθηκαν γύρω ἀπό τήν ἐφημερίδα «Ντιέλο Ναρόντα» («'Υπόθεση τοῦ Λαοῦ»), ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων. 'Η ἐφημερίδα ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1917 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1918, ἀλλάζοντας ἐπανειλημμένα τίτλους. 'Η ἐφημερίδα κρατοῦσε στάση ἀμυντισμοῦ καί συμβιβασμοῦ, ὑποστήριζε τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. 'Η ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας ἐπαναλήφθηκε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1918 στή Σαμάρα (βγῆκαν τέσσερα φύλλα) καί τό Μάρτη τοῦ 1919 στή Μόσχα (βγῆκαν δέκα φύλλα). 'Η ἐφημερίδα κλείστηκε γιά ἀντεπαναστατική δράση.

Νοβοζίζνεντσι—μενσεβίκοι-διεθνιστές πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ γύρω ἀπό τήν ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν».

«Νόβαγια Ζίζν» («Νέα Ζωή»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἐκδιδόταν στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 18 τοῦ 'Απρίλη (1 τοῦ Μάη) 1917 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1918. Τήν πρωτοβουλία γιά τήν ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας τήν εἶχαν οἱ μενσεβίκοι-διεθνιστές καί οἱ συγγραφεῖς πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ γύρω ἀπό τό περιοδικό «Λέτοπις» («Χρονικά»). 'Ο Λένιν χαρακτηρίζοντας τούς νοβοζίζνεντσι, τόνιζε ὅτι σ'αὐτούς «κυρίαρχη διάθεση εἶναι ὁ διανοουμενίστικος σκεπτικισμός πού συγκαλύπτει καί ἐκφράζει τήν ἔλλειψη ἀρχῶν» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 104), καί εἰρωνικά τούς ὀνόμαζε «δῆθεν διεθνιστές» καί «τάχα-μαρξιστές». 'Απέναντι στήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἡ ἐφημερίδα πῆρε ἐχθρική στάση. 'Από τήν 1 τοῦ 'Ιούνη 1918 ἔβγαινε σέ δυό ἐκδόσεις: στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα. Καί οἱ δυό ἐκδόσεις κλείστηκαν τόν 'Ιούλη τοῦ 1918.—*34.*

21 'Η ἀπόφαση γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη ψηφίστηκε στίς 8 τοῦ Μάρτη στήν πρωινή συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος. Μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν, πού ἐγκρίθηκε ἀπό τό συνέδριο, ἡ ἀπόφαση δέν προοριζόταν γιά δημοσίευση (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 40). Δημοσιεύτηκε γιά πρώτη φορά στήν 1 τοῦ Γενάρη 1919 στήν καθημερινή ἐργατική ἐφημερίδα «Κομμουνάρ», τήν ὁποία ἔβγαζε ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) στή Μόσχα ἀπό τίς 9 τοῦ 'Οχτώβρη 1918 ὥς τήν 1 τοῦ 'Ιούνη 1919.

Οἱ τελευταῖες τρεῖς παράγραφοι τῆς ἀπόφασης γράφτηκαν ἀπό τούς Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ καί Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ.—*35.*

22 Κατά τή συζήτηση τῆς ἀπόφασης τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη, ὁ Λ. Ντ. Τρότσκι, ὑποστηριζόμενος ἀπό τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» ὑπόβαλε τροποποιήσεις πού ἀπαγόρευαν στή Σοβιετική κυβέρνηση νά ὑπογράψει εἰρήνη μέ τήν Κεντρική Ράντα τῆς Οὐκρανίας καί τήν ἀστική κυβέρνηση τῆς Φιλλανδίας. Μετά τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν ἐνάντια στίς ἀπόπειρες τοῦ Τρότσκι καί τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» νά στερήσουν τήν ΚΕ ἀπό τήν ἐλευθερία ἐλιγμῶν, τό συνέδριο μέ πλειοψηφία ἀπόριψε τίς τροποποιήσεις αὐτές.—*37.*

23 Δήλωση ἐξονόματος τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ἔκανε ὁ Κ. Ράντεκ· στήν ὁμιλία του προσπάθησε νά συνεχίσει τήν πολεμική πάνω στό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς εἰρήνης.—*39.*

24 'Ο Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ πρότεινε νά ἀνατεθεῖ στήν καινούργια ΚΕ νά βρεῖ τή μορφή δημοσίευσης τῆς ἀπόφασης γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη. 'Η τροποποίηση τοῦ Ζηνόβιεφ δέν ἔγινε δεκτή· τό συνέδριο μέ πλειοψηφία ἐνέκρινε τή συμπλήρωση τοῦ Β. Ι. Λένιν.—*41.*

25 Τό ζήτημα τῆς ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος εἶχε μπεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη. Στό «Προσχέδιο τοῦ πέμπτου «Γράμματος ἀπό μακριά»» ὁ

Λένιν καθόρισε τίς βασικές κατευθύνσεις ἀλλαγῆς τοῦ προγράμματος, τονίζοντας ὅτι «μέ τή δουλιά αὐτή νά καταπιαστεῖτε **ἀμέσως**» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 58-59). Τίς θέσεις πού χάραξε στό προσχέδιο αὐτό ὁ Λένιν τίς ἀνάπτυξε στίς θέσεις τοῦ 'Απρίλη στήν εἰσήγηση γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος στήν VII Πανρωσική συνδιάσκεψη (τοῦ 'Απρίλη) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) καί σέ ἄλλα ντοκουμέντα (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 116, 410-413). Γιά τή συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη ὁ Λένιν ἔγραψε τό «Σχέδιο ἀλλαγῶν τοῦ θεωρητικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ καί μερικῶν ἄλλων μερῶν τοῦ προγράμματος» πού περιεῖχε μιά σειρά τροποποιήσεις στό πρόγραμμα τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ 1903 (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 139-144). Τό σχέδιο αὐτό σέ τυπογραφικό δοκίμιο μοιράστηκε στούς ἀντιπροσώπους τῆς συνδιάσκεψης. 'Η συνδιάσκεψη τοῦ 'Απρίλη ἀνάθεσε στήν Κεντρική 'Επιτροπή νά συντάξει σέ προθεσμία δυό μηνῶν γιά τό VI συνέδριο τοῦ Κόμματος σχέδιο προγράμματος τοῦ Κόμματος.

Τό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πού συνῆλθε στίς 26 τοῦ 'Ιούλη-3 Αὐγούστου (8-16 τοῦ Αὐγούστου) 1917 ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ 'Απρίλη γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος καί ἀνάθεσε στήν ΚΕ νά ὀργανώσει πλατιά συζήτηση γιά τά ζητήματα τοῦ προγράμματος (βλ. «'Αποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ. 1954, σελ. 387-388). 'Ακόμη πρίν ἀπό τό συνέδριο, τόν 'Ιοῦνη τοῦ 1917, ἐκδόθηκε ἡ μπροσούρα «'Υλικά σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος» πού ἑτοίμασε ὁ Λένιν μέ ἐντολή τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς, στήν ὁποία συμπεριλήφθηκαν ὅλα τά προγραμματικά ὑλικά πού ὑπῆρχαν στήν ΚΕ. Σχεδόν ταυτόχρονα τό Γραφεῖο Περιοχῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς Μόσχας ἐξέδοσε τά «'Υλικά σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος. Συλλογή ἄρθρων: τῶν Β. Μιλιούτιν, Β. Σοκόλνικοφ. Α. Λόμοφ καί Β. Σμιρνόφ». Τό καλοκαίρι καί τό φθινόπωρο τοῦ 1917 στό Κόμμα ἔγινε πλατιά θεωρητική συζήτηση. 'Ανάλυση καί κριτική τῶν ἄρθρων πού ἐμφανίστηκαν στόν περιοδικό Τύπο καί τῆς συλλογῆς τῆς Μόσχας ὁ Λένιν ἔδοσε στό ἄρθρο του «Σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος» πού δημοσιεύτηκε τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917 στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεύχ. 1-2 (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 351-381).

'Η ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) πού συζήτησε ἐπανειλημμένα τό ζήτημα τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος συγκρότησε στή συνεδρίαση τῆς 5 (18) τοῦ 'Οχτώβρη 1917 ἐπιτροπή μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν γιά τό ξαναδούλεμα τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος γιά τό τακτικό συνέδριο τοῦ Κόμματος πού ὑπολογιζόταν νά συγκληθεῖ τό φθινόπωρο τοῦ 1917. Τέλος, μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῆς 24 τοῦ Γενάρη (6 τοῦ Φλεβάρη) 1918 ἡ ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου προγράμματος ἀνατέθηκε σέ νέα ἐπιτροπή κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν. 'Ο Λένιν ἔγραψε τό «Προσχέδιο τοῦ προγράμματος» πού μοιράστηκε στούς ἀντιπροσώπους τοῦ VII συνεδρίου τοῦ Κόμματος σάν ὑλικό γιά συζήτηση. 'Ωστόσο, τό συνέδριο δέν συζήτησε διεξοδικά τό πρόγραμμα· ἡ ἐπεξεργασία τοῦ

τελικοῦ σχεδίου προγράμματος ἀνατέθηκε σέ ἐπιτροπή ἀπό 7 ἄτομα πού ἐκλέχτηκε στό συνέδριο· ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ὁ Λένιν. Τό συνέδριο ὑποχρέωσε τήν ἐπιτροπή νά καθοδηγεῖται κατά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος ἀπό τίς ὑποδείξεις πού περιέχονται στή λενινιστική ἀπόφαση, ἡ ὁποία ψηφίστηκε ὁμόφωνα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 58-59). Τό καινούργιο, τό δεύτερο πρόγραμμα τοῦ Κόμματος ψηφίστηκε μόνο στό VIII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ) τό Μάρτη τοῦ 1919.

῾Ο Λένιν τό εἶχε βάλει τό ζήτημα τῆς μετονομασίας τοῦ κόμματος ἀκόμη στά 1914, στίς ἀρχές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 93). ῾Ο Λένιν αἰτιολόγησε τήν ἀνάγκη τῆς μετονομασίας τοῦ Κόμματος στίς θέσεις τοῦ ᾿Απρίλη, στήν μπροσούρα «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάστασή μας» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 116, 149-186), καί σέ ἄλλες ἐργασίες καί ὁμιλίες τοῦ 1917. Αἰτιολογώντας τήν πρόταση γιά τήν μετονομασία τοῦ Κόμματος, ὁ Λένιν ἔγραψε στίς θέσεις τοῦ ᾿Απρίλη: «᾿Αντί «σοσιαλδημοκρατία» πού οἱ ἐπίσημοι ἡγέτες της σέ *ὅλο* τόν κόσμο πρόδοσαν τό σοσιαλισμό, περνώντας μέ τό μέρος τῆς ἀστικῆς τάξης («ἀμυνίτες» καί ταλαντευόμενοι «καουτσκιστές»), πρέπει νά ὀνομαζόμαστε *Κομμουνιστικό Κόμμα*».

Τό ζήτημα αὐτό δέν ἐξετάστηκε οὔτε στή συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τόν ᾿Απρίλη τοῦ 1917, οὔτε στό VI συνέδριο τοῦ Κόμματος καί μόνο στό VII συνέδριο τοῦ Κόμματος μέ εἰσήγηση τοῦ Λένιν πάρθηκε ἀπόφαση νά ἀλλάξει ἡ ὀνομασία τοῦ κόμματος.—*43*.

26 ῾Ο Β. Ι. Λένιν ἀναφέρει θέσεις ἀπό τό γράμμα τοῦ Φ. Ἔνγκελς πρός τόν Α. Μπέμπελ τῆς 18-28 τοῦ Μάρτη 1875 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά γράμματα, ρωσ. ἔκδ. 1953, σελ. 296).—*43*.

27 Πρόκειται γιά τίς συλλογές «῾Υλικά σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος». Μέ τήν ἐπιμέλεια καί μέ πρόλογο τοῦ Ν. Λένιν. Πετρούπολη, ἔκδ. «Πριμπόι» 1917 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 135-162) καί «῾Υλικά σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος. Συλλογή ἄρθρων τῶν: Β. Μιλιούτιν, Β. Σοκόλνικοφ, Α. Λόμοφ καί Β. Σμιρνόφ», ἔκδ. τοῦ Γραφείου Περιοχῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ τῆς βιομηχανικῆς περιφέρειας τῆς Μόσχας, 1917.—*45*.

28 *«Προσβεστσένιγε»* («Μόρφωση»)—μηνιαῖο μπολσεβίκικο θεωρητικό περιοδικό, πού ἱδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν· ἐκδιδόταν νόμιμα στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911. Τό τιράζ τοῦ περιοδικοῦ ἔφτανε τίς 5 χιλιάδες ἀντίτυπα. ῾Ο Λένιν καθοδηγοῦσε τό περιοδικό «Προσβεστσένιγε» ἀπό τό ἐξωτερικό, ἐπιμελοῦνταν ἄρθρα, διατηροῦσε τακτική ἀλληλογραφία μέ τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. Στό περιοδικό δημοσιεύτηκαν μιά σειρά ἐργασίες τοῦ Λένιν, ἀνάμεσα στίς ὁποῖες:—«Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ», «Κριτικά σημειώματα γιά τό ἐθνικό ζήτημα», «Γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν» καί ἄλλα. Στίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου, τόν ᾿Ιούνη τοῦ 1914 ἡ τσαρική κυβέρνηση ἔκλεισε τό περιοδικό. Τό φθινόπωρο τοῦ 1917 ξανάρχισε ἡ ἔκδοσή

του, μά βγῆκε μόνο ἕνα (διπλό), τό τεῦχος 1-2 (Σεπτέμβρης-᾿Οχτώβρης), στό ὁποῖο δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος».—*45.*

29 *«Σπαρτάκ»* («Σπάρτακος»)—θεωρητικό περιοδικό τοῦ Γραφείου Περιοχῆς Μόσχας, τῆς ᾿Επιτροπῆς Μόσχας καί (ἀπό τό 2ο τεῦχος) τῆς Περιφερειακῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ ᾿Ιούνη) ὥς τίς 29 τοῦ ᾿Οχτώβρη (11 τοῦ Νοέμβρη) 1917.—*45.*

30 ῾Ο Β. Ι. Λένιν ἀναφέρεται στήν «Εἰσαγωγή στήν μπροσούρα τοῦ Μπορκχάιμ «Στή μνήμη τῶν ψευτοπατριωτῶν τοῦ 1806-1807»» πού ἔγραψε ὁ Φ. Ἕνγκελς στίς 15 τοῦ Αὐγούστου 1887 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἕνγκελς Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 361). Πιό ὁλοκληρωμένα ὁ Λένιν παραθέτει τίς θέσεις αὐτές τοῦ Φ. Ἕνγκελς στό ἄρθρο «Προφητικά λόγια» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 472-478).—*45.*

31 *Τό συνέδριο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας πού συνῆλθε στό Χέμνιτς* στίς 15-21 τοῦ Σεπτέμβρη 1912 ψήφισε ἀπόφαση «Σχετικά μέ τόν ἰμπεριαλισμό», ὅπου χαρακτήριζε τήν πολιτική τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν σάν «ξετσίπωτη πολιτική ληστείας καί ἁρπαγῆς» καί καλοῦσε τήν ἐργατική τάξη «νά παλεύει μέ μεγαλύτερη δραστηριότητα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό ὥσπου νά ἀνατραπεῖ».

Τό Ἕκτακτο διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Βασιλείας (συνῆλθε στίς 24-25 τοῦ Νοέμβρη 1912) ψήφισε ὁμόφωνα διακήρυξη, ὅπου καλοῦσε τούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν νά διεξάγουν ἀποφασιστικό ἀγώνα γιά τήν εἰρήνη, νά «ἀντιπαραθέσουν στόν καπιταλιστικό ἰμπεριαλισμό τήν ἰσχύ τῆς διεθνοῦς ἀλληλεγγύης τοῦ προλεταριάτου». ῾Η διακήρυξη ἔκανε σύσταση στούς σοσιαλιστές νά ἐκμεταλλευτοῦν, σέ περίπτωση πού θά ξεσπάσει ἰμπεριαλιστικός πόλεμος,τήν οἰκονομική καί πολιτική κρίση πού θά προκληθεῖ ἀπό αὐτόν, στόν ἀγώνα γιά τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση.

Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου 1914-1918 οἱ ἡγέτες τῶν Σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων στίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης παραβίασαν τίς ἀποφάσεις τῶν διεθνῶν σοσιαλιστικῶν συνεδρίων, κατρακύλησαν στίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ καί πέρασαν μέ τό μέρος τῶν ἰμπεριαλιστικῶν τους κυβερνήσεων. ῾Ο Β. Ι. Λένιν ξεσκέπασε τήν προδοσία τῶν ἡγετῶν τῆς ΙΙ Διεθνοῦς στά ἔργα «῾Η χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς», «Σοσιαλισμός καί πόλεμος» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 211-270, 313-358) καί ἄλλα.—*49.*

32 ῾Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἐπαναστατική κυβέρνηση τῆς Φιλλανδίας—τό Συμβούλιο τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων—πού σχηματίστηκε στίς 29 τοῦ Γενάρη 1918 μετά τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς κυβέρνησης τοῦ Σβίνχουβουντ. Παράλληλα μέ τό Συμβούλιο τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων σχηματίστηκε τό Κεντρικό Συμβούλιο τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων πού ἦταν τό ἀνώτατο ὄργανο ἐξουσίας. Τή βάση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας στή χώρα τήν ἀποτελοῦσαν τά «σέιμ τῶν

ἐργατικῶν ὀργανώσεων» πού ἐκλέγονταν ἀπό τούς ὀργανωμένους ἐργάτες.

Τό συμπέρασμα τοῦ Λένιν ὅτι τά Σοβιέτ δέν ἀποτελοῦν τή μοναδική μορφή δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀργότερα ἐπιβεβαιώθηκε ὁλοκληρωτικά. Μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο σέ μιά σειρά χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς 'Ασίας ἐμφανίστηκε νέα μορφή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου—ἡ λαϊκή δημοκρατία πού ἔκφρασε «τήν ἰδιομορφία ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης σέ συνθῆκες ἐξασθένησης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί ἀλλαγῆς τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων πρός ὄφελος τοῦ σοσιαλισμοῦ» (Πρόγραμμα τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ., 1961 σελ. 20).—*51.*

33 Μέ τό διάταγμα γιά τή γῆ τῆς 26ης τοῦ 'Οχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917 πού κήρυξε τή δήμευση τῆς τσιφλικάδικης γῆς καί κατάργησε τήν ἰδιοκτησία γῆς στή Σοβιετική Ρωσία πραγματοποιήθηκε ἡ ἐθνικοποίηση τῆς γῆς. Μετά τή νίκη τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἡ Σοβιετική ἐξουσία πραγματοποιοῦσε βαθμιαῖα τήν ἐθνικοποίηση τῆς βιομηχανίας καί τῶν βασικῶν μέσων παραγωγῆς. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 πέρασαν σέ ἰδιοκτησία τοῦ κράτους τά μεγαλύτερα ἐργοστάσια τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας καί τῆς βιομηχανίας μηχανοκατασκευῶν τῆς Πετρούπολης, τῆς Μόσχας καί ἄλλων περιοχῶν· ἡ ἐξορυκτική βιομηχανία τῶν Οὐραλίων καί τοῦ Ντονμπάς. 'Από τό Μάη τοῦ 1918 ἄρχισε ἡ ἐθνικοποίηση ὁλόκληρων κλάδων τῆς μεγάλης βιομηχανίας—τῆς βιομηχανίας ζάχαρης, πετρελαίου καί ἄλλων. Ταυτόχρονα ἡ Σοβιετική κυβέρνηση προετοίμαζε τήν ἐθνικοποίηση ὅλης τῆς μεγάλης βιομηχανίας πού ἐπιβλήθηκε μέ τό διάταγμα τῆς 28 τοῦ 'Ιούνη 1918.—*54.*

34 *Τό Διάταγμα γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν* πού τή βάση του ἀποτέλεσε τό σχέδιο τοῦ Λένιν, ἐγκρίθηκε ἀπό τήν ΠΚΕΕ στίς 14 (27) τοῦ Δεκέμβρη 1917 καί δημοσιεύτηκε στίς 15 (28) τοῦ Δεκέμβρη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 252 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 1, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 225-230).—*56.*

35 Μέ τό διάταγμα γιά τή γῆ τῆς 26ης τοῦ 'Οχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917 καί τό «Θεμελιώδη νόμο γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς» τῆς 18 (31) τοῦ Γενάρη 1918 προβλεπόταν ἡ διανομή τῆς γῆς νά γίνει ἐξίσου («σύμφωνα μέ τήν ἐργασιακή ἤ τήν καταναλωτική νόρμα»), διεκδίκηση πού πρόβαλε ἡ ἀγροτιά. 'Η Σοβιετική κυβέρνηση ἔκανε μ'αὐτό ὑποχώρηση στή μεσαία ἀγροτιά, πού ἀπόβλεπε στό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά. Παράλληλα, ὁ νόμος γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς γῆς πρόβαλε τό καθῆκον «ἀνάπτυξης τῆς κολλεχτιβίστικης οἰκονομίας στή γεωργία, σάν πιό συμφέρουσας ἀπό ἄποψη οἰκονομίας τῆς ἐργασίας καί τῶν προϊόντων, σέ βάρος τῶν ἀτομικῶν νοικοκυριῶν, μέ σκοπό τό πέρασμα στή σοσιαλιστική οἰκονομία», καί καθόριζε τό δικαίωμα χρησιμοποίησης τῆς γῆς κατά κύριο λόγο ἀπό τίς ἀγροτικές κομμοῦνες, τά ἀρτέλ καί τούς συνεταιρισμούς.—*56.*

[36] Στίς ἀρχές τοῦ Φλεβάρη 1918 τό Γραφεῖο τῆς Διεθνοῦς ἐπαναστατικῆς προπαγάνδας τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ἄρχισε τήν ἔκδοση τοῦ Διατάγματος γιά τή γῆ σέ ξένες γλῶσσες. Τό Φλεβάρη τοῦ 1918 τό Διάταγμα ἐκδόθηκε στήν Πετρούπολη στά ἀγγλικά στό βιβλίο «Decrees issued by the revolutionary peoples government», vol. I, Petrograd, February 1918 («Διατάγματα πού ἐξέδοσε ἡ ἐπαναστατική λαϊκή κυβέρνηση», τόμ. I, Πετρούπολη, Φλεβάρης τοῦ 1918).—*56.*

[37] *«Ὁ προηγούμενος ὁμιλητής»*—ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συνεδρίου ἀπό τήν κομματική ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης Γ. Γκ. Φενιγκστέιν (Ντονιέτσκι), ξεκινώντας ἀπό τό ὅτι τό σχέδιο τοῦ προγράμματος δέν συζητήθηκε στίς κομματικές ὀργανώσεις,πρότεινε νά σχηματιστεῖ στό συνέδριο ἐπιτροπή γιά νά ἐξετάσει τό σχέδιο τοῦ Β. Ι. Λένιν καί νά ἐπεξεργαστεῖ τό πρόγραμμα γιά τό ἑπόμενο συνέδριο.—*60.*

[38] Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά μιά συνομιλία μέ τόν ἡγέτη τοῦ ἀριστεροῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Σουηδίας Τσ. Χέγκλουντ, πού ἦλθε στή Σοβιετική Ρωσία τό Φλεβάρη τοῦ 1918.—*61.*

[39] Ὁ Γ. Λάριν ἔκανε στό συνέδριο πρόταση νά προστεθεῖ στήν ὀνομασία τοῦ Κόμματος ἡ λέξη «ἐργατικό». Τό συνέδριο ἀπόριψε τήν τροποποίηση.—*63.*

[40] Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 434.—*63.*

[41] *«Ὁ προηγούμενος ὁμιλητής»*—ὁ Ρ. Α. Πέλσε—ἔκανε στό συνέδριο τήν πρόταση νά ἀπαλειφθεῖ ἀπό τό πρόγραμμα τοῦ Κόμματος ἡ θέση γιά τή χρησιμοποίηση τῆς κοινοβουλευτικῆς πάλης. Τό συνέδριο ἀπόριψε τήν τροποποίηση.—*64.*

[42] Ἡ πρόταση τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν πού ἀπέριψε τό συνέδριο ἦταν: νά συμπληρωθεῖ τό θεωρητικό μέρος τοῦ προγράμματος μέ λεπτομερή χαρακτηρισμό τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τοῦ κομμουνισμοῦ καί νά ἀναφέρεται ἡ ἀπονέκρωση τοῦ κράτους στό ἄμεσο μέλλον. Ἡ θέση γιά τήν ἀπονέκρωση τοῦ κράτους συνδέεται μέ τή θεωρητικά λαθεμένη μισοαναρχική ἀντίληψη τοῦ Μπουχάριν στό ζήτημα τοῦ κράτους, γιά τήν ὁποία ὁ Β. Ι. Λένιν εἶχε ἐπισημάνει ἀκόμη τό 1916. Ἐπικρίνοντας τή λαθεμένη θέση τοῦ Μπουχάριν ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει νά ὑπογραμμίζει τή θεμελιακή της ἐχθρότητα ἀπέναντι στό κράτος γενικά, ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι ὁ Μπουχάριν *«ἐντελῶς λαθεμένα»* καθορίζει τή διαφορά τῶν μαρξιστῶν ἀπό τούς ἀναρχικούς στό ζήτημα τοῦ κράτους (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 182-183). Ὁ Λένιν ἔκανε ἐπίσης κριτική στή θεωρία τοῦ Μπουχάριν γιά τό κράτος στίς παρατηρήσεις του πάνω στό ἄρθρο τοῦ Ν. Μπουχάριν γιά τό κράτος καί στό βιβλίο του «Ἡ οἰκονομία τῆς μεταβατικῆς περιόδου» (βλ. Β. Ι. Λένιν. «Παρατηρήσεις στά ἄρθρα τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν γιά τό κράτος», Μόσχα 1933 καί Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI, σελ. 345-403). Ἡ τοποθέτηση τοῦ ζητήματος γιά τήν ἀπονέκρωση τοῦ κράτους σάν ἄμεσου σκοποῦ ἀμέσως μετά τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης,

ὁδηγοῦσε οὐσιαστικά στήν ἐξασθένηση τοῦ κράτους τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.—*65.*

43 Κατά τίς ἐκλογές τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τοῦ Κόμματος οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» ἀρνήθηκαν νά μποῦν σ'αὐτή. 'Εξονόματος τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ὁ Μ. Σ. Οὐρίτσκι δήλωσε στό συνέδριο ὅτι αὐτοί δέν θά μποῦν στήν Κεντρική 'Επιτροπή γιατί δέν θέλουν νά ἀναλάβουν τήν εὐθύνη γιά τήν πολιτική πού ἐφαρμόζει ἡ ΚΕ. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» ἀρνήθηκαν μάλιστα νά πάρουν μέρος στήν ψηφοφορία γιά τήν ἐκλογή τῆς ΚΕ. Τό συνέδριο μέ πλειοψηφία καταδίκασε τή διασπαστική αὐτή ἐνέργεια καί ἀποφάσισε νά τήν ἀνακοινώσει στίς κομματικές ὀργανώσεις πού ἔστειλαν ἀντιπροσώπους «ἀριστερούς κομμουνιστές» (ἡ ὁμάδα, ὕστερα ἀπό τήν ἀντίσταση τοῦ συνεδρίου, πῆρε μέρος στήν ψηφοφορία καί ἔπειτα ἀπ'αὐτό τό συνέδριο ἀκύρωσε τήν ἀπόφαση πού εἶχε πάρει).

Τό συνέδριο μέ πλειοψηφία ψήφισε τήν ἀπόφαση τοῦ Β. Ι. Λένιν πού καταδίκαζε τήν ἄρνηση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» νά μποῦν στήν ΚΕ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 69). Τό συνέδριο, ὅμως, ὑπολογίζοντας ὅτι θά ὑποταχθοῦν στήν κομματική πειθαρχία, ἐξέλεξε τούς ἀντιπροσώπους τους (Ν. Ι. Μπουχάριν, Α. Λόμοφ, Μ. Σ. Οὐρίτσκι) στήν ΚΕ, ὡστόσο, καί οἱ τρεῖς δήλωσαν ἐπιδεικτικά στό συνέδριο ὅτι ἀρνοῦνται νά δουλέψουν στήν ΚΕ. Τό συνέδριο δέν ἀποδέχτηκε τήν ἄρνηση καί ἀποφάσισε χωρίς συζήτηση νά ἀναβάλει τήν ἀντικατάσταση τῶν ἐκλεγμένων στήν ΚΕ «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ὥς τή συνεδρίαση τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς.

Μετά τό συνέδριο τοῦ Κόμματος καί τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού ἐπικύρωσε τή συνθήκη εἰρήνης μέ τή Γερμανία, οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», παρά τίς κατηγορηματικές ἀπαιτήσεις τῆς ΚΕ, δέν ἀναλάμβαναν δουλιά ἐπί ἀρκετούς μῆνες. Τή λενινιστική ἐκτίμηση γιά τή διασπαστική δράση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» μετά τό VII συνέδριο τοῦ Κόμματος βλ. στό «Σημείωμα γιά τή στάση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν»» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 77).—*67.*

44 Τό ἄρθρο *«Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας»*, καθώς καί ἡ ἐργασία τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τά «ἀριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 283-314), ἐκδόθηκαν τό Μάη τοῦ 1918 σέ χωριστή μπροσούρα μέ τόν τίτλο «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας», γιά τήν ὁποία ὁ Λένιν ἔγραψε ἕνα μικρό πρόλογο (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 347).—*78.*

45 *Τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ* πού συγκλήθηκε γιά νά λύσει τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ συνῆλθε στή Μόσχα στίς 14-16 τοῦ Μάρτη 1918. Στίς 13 τοῦ Μάρτη τό ζήτημα γιά τήν εἰρήνη συζητήθηκε στήν κομμουνιστική ὁμάδα τοῦ συνεδρίου. Στή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν (σέ τοῦτο τόν τόμο σελ. 539 δημοσιεύεται τό σχέδιο τῆς ὁμιλίας αὐτῆς· τά πρακτικά τῆς ὁμιλίας βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI, σελ. 68-

70). Μέ ψήφους 453 ὑπέρ καί 36 κατά, ἡ ὁμάδα ἐνέκρινε τή σύναψη τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Στό διάστημα αὐτό δέν εἶχαν καταφτάσει ἀκόμη ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι καί ἡ ὁμάδα δέν ἦταν πλήρης.

Στό συνέδριο, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῶν στενογραφημένων πρακτικῶν, πῆραν μέρος 1232 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο, ἀπ᾽αὐτούς 795 μπολσεβίκοι, 283 ἀριστεροί ἐσέροι, 25 ἐσέροι τοῦ κέντρου, 21 μενσεβίκοι, 11 μενσεβίκοι-διεθνιστές καί ἄλλοι. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά θέματα: ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης· μεταφορά τῆς πρωτεύουσας· ἐκλογές ΠΚΕΕ. Μετά τήν ἐνημέρωση πού ἔκανε ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου ᾿Εξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή συνθήκη εἰρήνης, εἰσήγηση πάνω στό πρῶτο, τό βασικό θέμα ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξονόματος τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς. Συνεισήγηση ἀπομέρους τῆς ὁμάδας τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἐνάντια στήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης ἔκανε ὁ Μπ. Ντ. Καμκόφ.

᾿Ενάντια στήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ τάχθηκαν σέ ἑνιαῖο μέτωπο οἱ μενσεβίκοι, οἱ δεξιοί καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, οἱ μαξιμαλιστές, οἱ ἀναρχικοί καί ἄλλοι. Ὕστερα ἀπό ἔντονες συζητήσεις τό συνέδριο, μέ ὀνομαστική ψηφοφορία καί συντριπτική πλειοψηφία ψήφισε τήν ἀπόφαση γιά ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης πού πρότεινε ὁ Λένιν. Ὑπέρ τῆς ἀπόφασης ψήφισαν 784, κατά 261, 115 ἀντιπρόσωποι ψήφισαν λευκό. ᾿Επειδή ἡ συνθήκη τοῦ Μπρέστ ἐπικυρώθηκε, οἱ ἀριστεροί ἐσέροι βγῆκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» δέν πῆραν μέρος στήν ψηφοφορία, δηλώνοντας σέ εἰδική διακήρυξη ὅτι ἡ σύναψη τῆς εἰρήνης ὑπονομεύει τήν ἄμυνα τῆς χώρας καί τίς κατακτήσεις τῆς ἐπανάστασης. Μέ τήν ἄρνησή τους νά ψηφίσουν ὑπέρ τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» παραβίασαν τίς ἀποφάσεις τοῦ VII συνεδρίου τοῦ κόμματος, τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ καί τήν ἀπόφαση τῆς Κεντρικῆς ᾿Επιτροπῆς, πού συνεδρίασε τίς μέρες τοῦ συνεδρίου, γιά τίς ἀπαράδεκτες ἐνέργειες ἐνάντια στίς ἀποφάσεις τοῦ Κόμματος.

Τό συνέδριο ψήφισε ἀπόφαση γιά τή μεταφορά τῆς πρωτεύουσας τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους στή Μόσχα καί ἐξέλεξε Κεντρική ᾿Εκτελεστική ᾿Επιτροπή ἀπό 200 ἄτομα.

Ἡ ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης ἐγκρίθηκε ἀπό τά τοπικά Σοβιέτ, τίς κομματικές ὀργανώσεις καί τούς ἐργαζόμενους στίς συγκεντρώσεις καί στίς συνελεύσεις τους.—*89.*

46 Τό σχέδιο ἀπόφασης γράφτηκε σάν ἀπάντηση στό μήνυμα τοῦ Προέδρου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς ᾿Αμερικῆς Β. Οὐίλσων, μέ τό ὁποῖο προσπάθησε, ἐκφράζοντας ὑποκριτική συμπάθεια στό ρωσικό λαό ἀπ᾽ἀφορμή τήν κατοχή ἀπό τούς γερμανούς τῆς Βαλτικῆς, τῆς Λευκορωσίας καί τῆς Οὐκρανίας, νά ἐπιδράσει στήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου καί νά ἐμποδίσει τή Σοβιετική Ρωσία νά ἐπικυρώσει τήν εἰρήνη μέ τή Γερμανία.

Τό σχέδιο απόφασης τό διάβασε ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ καί ἐγκρίθηκε ἀπό τό συνέδριο.—*91*.

47 Πρόκειται γιά τά Κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, πού οἱ ἐκπρόσωποί τους ἦταν τότε στά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν. Ὡστόσο, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι δέν ἄργησαν νά πάρουν τό δρόμο τῆς ἀνοιχτῆς ἀντεπανάστασης, καί ἡ ΠΚΕΕ στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1918 ψήφισε ἀπόφαση νά ἀποκλειστοῦν ἀπό τήν ΠΚΕΕ καί τά τοπικά Σοβιέτ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἀντεπαναστατικῶν Κομμάτων τῶν ἐσέρων (δεξιῶν καί τοῦ κέντρου) καί τῶν μενσεβίκων. Ἡ ἀπόφαση δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 123 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 430-431).—*92*.

48 Ὁ Β. Ι. Λένιν, ὅπως φαίνεται, συνδέει τήν ἀρχή τῆς καμπῆς στήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης μέ τήν ἡμερομηνία τῆς διακοπῆς ἀπό τή Γερμανία τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης στό Μπρέστ-Λιτόβσκ στίς 10 τοῦ Φλεβάρη. Στή διακοπή βοήθησε ἡ ἄρνηση τοῦ Λ. Ντ. Τρότσκι νά ὑπογράψει τήν εἰρήνη μέ τούς ὅρους πού πρότειναν οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές. Τήν ἡμερομηνία αὐτή ὁ Λένιν τήν ἀναφέρει στό σχέδιο εἰσήγησης πού ἔγραψε γιά τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 540). Σέ ἄλλο ντοκουμέντο, στό σχέδιο τῆς ὁμιλίας γιά τή συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, ὁ Λένιν καθορίζει σάν καμπή στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης τήν 17 τοῦ Φλεβάρη (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 539). Ἡ ἐπίθεση τῶν γερμανῶν σέ ὅλο τό μέτωπο ἄρχισε στίς 18 τοῦ Φλεβάρη 1918.—*93*.

49 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ὁμιλία τοῦ ἀξιωματικοῦ Ντουμπάσοφ, πού ἦλθε ἀπό τό μέτωπο, στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 21 τοῦ Σεπτέμβρη (4 τοῦ Ὀχτώβρη) 1917. Χαρακτηρίζοντας τίς διαθέσεις τῶν στρατιωτῶν, ὁ Ντουμπάσοφ δήλωσε στήν ὁμιλία του ὅτι οἱ στρατιῶτες θέλουν ἕνα πράγμα—τό τέλος τοῦ πολέμου καί ὅτι δέν πρόκειται ἄλλο νά πολεμήσουν.—*104*.

50 Πρόκειται γιά τό «Σύμφωνο ἀνάμεσα στή Ρωσική καί τή Φιλλανδική σοσιαλιστική Δημοκρατία», τό πρῶτο στήν ἱστορία Σύμφωνο ἀνάμεσα σέ σοσιαλιστικές χῶρες. Στά μέσα τοῦ Φλεβάρη 1918 ἡ ἐπαναστατική κυβέρνηση τῆς Φιλλανδικῆς Δημοκρατίας πρότεινε στή Σοβιετική κυβέρνηση νά συνάψουν σύμφωνο φιλίας. Γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου συμφώνου δημιουργήθηκε ἡ ρωσο-φιλλανδική συντονιστική ἐπιτροπή. Τό σχέδιο συμφώνου πού ὑπόβαλε ἡ ἐπιτροπή συζητήθηκε σέ ἀρκετές συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔκανε μιά σειρά τροποποιήσεις στό σχέδιο. Τό σύμφωνο ὑπογράφηκε τήν 1 τοῦ Μάρτη ἀπό εἰδική ἐπιτροπή μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν. Τό σύμφωνο, ἀφοῦ ἐπικυρώθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, δημοσιεύτηκε στίς 10 τοῦ Μάρτη 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 45 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 1, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 503-510). Τό σύμφωνο,

βασισμένο στήν ἀναγνώριση τῆς κρατικῆς κυριαρχίας τῆς Φιλλανδίας, μαρτυροῦσε τή συνεπή ἐφαρμογή ἀπό τή Σοβιετική κυβέρνηση τῆς ἀρχῆς τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν.—*105.*

51 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τή συνεισήγηση τοῦ Μπ. Ντ. Καμκόφ σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τῆς συμφωνίας τοῦ Μπρέστ.—*112.*

52 Στήν ὁμιλία του στό συνέδριο ὁ μενσεβίκος Λ. Μάρτοφ ἀνάφερε ὅτι τό περιεχόμενο τοῦ συμφώνου εἶναι δῆθεν ἄγνωστο στούς ἀντιπροσώπους τοῦ συνεδρίου, τούς ὁποίους σύγκρινε μέ τούς ἀγρότες στίς ἐπαρχιακές συνάξεις, ὅπου οἱ διοικητές τῶν ζέμστβο τούς ὑποχρέωναν νά ὑπογράφουν χαρτιά μέ ἄγνωστο περιεχόμενο.—*112.*

53 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἔκκληση τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν τῆς Πετρούπολης «Πρός τούς λαούς ὅλου τοῦ κόσμου», πού δημοσιεύτηκε στίς κεντρικές ἐφημερίδες στίς 15 (28) τοῦ Μάρτη 1917. Τήν ἐκτίμηση αὐτῆς τῆς μεσοβέζικης ἐσερομενσεβίκικης ἔκκλησης βλ. στό λόγο τοῦ Λένιν γιά τόν πόλεμο στίς 9 (22) τοῦ Ἰούνη 1917 στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 32ος, σελ. 277-291).—*115.*

54 Ἡ πρώτη προκήρυξη ἦταν ἡ «Προκήρυξη πρός τούς στρατιῶτες ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν», πού ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ἐξονόματος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος, τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης, καί τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 293-296).—*116.*

55 Κατά τήν ψηφοφορία τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ στήν κομμουνιστική ὁμάδα τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ στίς 13 τοῦ Μάρτη 1918 ὑπέρ τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης ψήφισαν 453 ἄτομα, κατά 36.—*120.*

56 *«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»* («Σοσιαλδημοκράτης»)—παράνομη ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαινε ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1908 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1917. Τό φύλλο ἀρ. 1 βγῆκε στή Ρωσία, ὕστερα ἡ ἔκδοση μεταφέρθηκε στό ἐξωτερικό· τά φύλλα 2-32 (Φλεβάρης τοῦ 1909-Δεκέμβρης τοῦ 1913) βγῆκαν στό Παρίσι, τά φύλλα 35-58 (Νοέμβρης τοῦ 1914-Γενάρης τοῦ 1917) στή Γενεύη. Βγῆκαν συνολικά 58 φύλλα καί ἀπ'αὐτά 5 φύλλα βγῆκαν μέ παραρτήματα. Ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» ἔβγαινε μέ διευθυντή τόν Β. Ι. Λένιν. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 80 ἄρθρα καί σημειώματα τοῦ Λένιν.—*124.*

57 *«Κομμουνίστ»*—(«Κομμουνιστής») περιοδικό, ὀργανώθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν· ἐκδιδόταν ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» μαζί μέ τόν Γκ. Λ. Πιατακόφ καί τήν Ε. Μπ.Μπός πού χρηματοδοτοῦσαν τήν ἔκδοσή του (στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ περιοδικοῦ ἦταν ἐπίσης καί ὁ Ν. Ι. Μπουχάριν). Βγῆκε μόνο ἕνα (διπλό) τεῦχος (Σεπτέμβρης τοῦ 1915), στό ὁποῖο δημοσιεύτηκαν τρία ἄρθρα τοῦ Λένιν: «Ἡ χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς», «Ἡ

τίμια φωνή ἑνός γάλλου σοσιαλιστῆ» καί «Ὁ ἰμπεριαλισμός καί ὁ σοσιαλισμός στήν Ἰταλία» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 26ος, σελ. 211-270· τόμ.27ος, σελ. 5-13 καί 14-24).

Ὁ Λένιν ὑπολόγιζε νά κάνει τό «Κομμουνίστ» διεθνές ὄργανο τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Ὅμως, πολύ γρήγορα παρουσιάστηκαν σοβαρές διαφωνίες τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» μέ τόν Μπουχάριν, τόν Πιατακόφ καί τήν Μπός, οἱ ὁποῖες ὀξύνθηκαν μετά τήν κυκλοφορία τοῦ περιοδικοῦ. Λόγω τῆς ἀντικομματικῆς στάσης τῆς ὁμᾶδας αὐτῆς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Λένιν, ἀνακοίνωσε ὅτι θεωρεῖ ἀδύνατη τήν παραπέρα συνέχιση τῆς ἔκδοσης τοῦ περιοδικοῦ (βλ. «Σχέδιο ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τή διακοπή τῆς ἔκδοσης τοῦ περιοδικοῦ «Κομμουνίστ», Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 27ος, σελ. 284-286).—*124.*

58 *Λίμπερναντ*—εἰρωνικό παρατσούκλι πού κόλλησαν στούς ἡγέτες τῶν μενσεβίκων—Μ. Ι. Λίμπερ καί Φ. Ι. Ντάν καί στούς ὀπαδούς τους, ἀπό τότε πού στήν μπολσεβίκικη ἐφημερίδα τῆς Μόσχας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» (ἀρ. φύλ. 141 τῆς 25 τοῦ Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1917) ἐμφανίστηκε ἕνα χρονογράφημα τοῦ Ντ. Μπέντνι μέ τόν τίτλο «Λίμπερνταν».—*124.*

59 Ἡ φωτοτυπία τοῦ δακτυλόγραφημένου κειμένου τῆς συνέντευξης μέ ἰδιόχειρη ὑποσημείωση τοῦ Β. Ι. Λένιν (καθώς καί ἡ μετάφρασή της στά ἀγγλικά) δημοσιεύτηκε τό 1932 στό βιβλίο: R. H. Bruce Lockhart. «Memoirs of a british agent» (Ρ. Χ. Μπριούς Λόκκαρτ. «Ἀπομνημονεύματα ἑνός ἄγγλου πράκτορα»). Στό ἀντίγραφο τοῦ δακτυλογραφημένου κειμένου τῆς συνέντευξης ὑπάρχει ἡ παρακάτω ἐπισημείωση τοῦ Λένιν: «Στίς 23/III δόθηκε στόν *Ρ ά ν σ ο μ*» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

«Daily News» («Καθημερινά νέα»)—ἀστική ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στό Λονδίνο στά 1846-1928.—*125.*

60 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ὁμιλία τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν τῆς Μεγάλης Βρεττανίας Α. Μπάλφουρ στή Βουλή τῶν κοινοτήτων στίς 14 τοῦ Μάρτη 1918, στήν ὁποία, καλύπτοντας τούς πραγματικούς σκοπούς τῆς ἐπέμβασης τῶν ἰαπώνων, ἰσχυριζόταν ὑποκριτικά ὅτι ἡ Ἰαπωνία, καταλαμβάνοντας μέ τή συγκατάθεση τῶν συμμάχων τή Σιβηρία καί κυριεύοντας τούς σιδηροδρόμους τῆς Σιβηρίας, θά ἐμποδίσει τή Γερμανία νά εἰσβάλει στό ἔδαφος τῆς Βόρειας Ἀσίας.—*125.*

61 *«Ἡ ἀρχική παραλλαγή τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»»* ὑπαγορεύτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στόν στενογράφο στίς 23-28 τοῦ Μάρτη 1918. Ἡ δουλιά πάνω στό ἄρθρο, ὅπως φαίνεται, ἦταν συνδεμένη μέ τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης γιά συζήτηση στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ἤδη στίς 31 τοῦ Μάρτη στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος

πού ἔγινε μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν, «εἶχε διαπιστωθεῖ ὅτι ἡ περίοδος κατάκτησης τῆς ἐξουσίας τέλειωσε, ἄρχισε ἡ βασική οἰκοδόμηση», γι᾽αὐτό «εἶναι ἀνάγκη νά τραβηχτοῦν στή δουλιά εἰδήμονες, ἔμπειροι καί μέ πρακτικό πνεῦμα». Ἐπειδή στή συνεδρίαση παρουσιάστηκαν διαφορετικές ἀποχρώσεις γνωμῶν, ἀποφασίστηκε νά συγκληθεῖ ὁλομέλεια τῆς ΚΕ γιά τήν ἐπεξεργασία ἑνιαίας ἄποψης. Στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1918 σέ σύσκεψη καθοδηγητικῶν μελῶν τῆς ΚΕ μέ τήν ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ὁ Λένιν, σέ ἀντίβαρο τῶν «θέσεων γιά τήν τρέχουσα κατάσταση» πού πρότειναν οἱ τελευταῖοι, πρόβαλε τό πρόγραμμά του καί τά συνθήματα τῆς καινούργιας οἰκοδόμησης, τά ὁποῖα προκάλεσαν τίς λυσσαλέες ἐπιθέσεις τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» στόν Τύπο. Στίς 7 τοῦ Ἀπρίλη ὁ Λένιν στόν ἐναρκτήριο λόγο στήν ὁλομέλεια τῆς ΚΕ ὑπογράμμισε καί πάλι ὅτι ἡ ἐπανάσταση περνάει «καινούργια περίοδο»· ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἀνάθεσε στόν Λένιν νά «ἐπεξεργαστεῖ θέσεις πού ἀφοροῦν τή σημερινή στιγμή καί νά τίς ὑποβάλει στήν ΚΕ». Σέ σχέση μέ τήν ἀπόφαση αὐτή ὁ Λένιν ἔγραψε τίς «Θέσεις γιά τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή σημερινή στιγμή» (αὐτό τόν τίτλο εἶχε στό χειρόγραφο ἡ ἐργασία τοῦ Λένιν «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»· βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 165-208).

Ἕνα μέρος τοῦ IV κεφαλαίου, καθώς ἐπίσης τά κεφάλαια V, VI, VII, VIII, IX καί ἡ ἀρχή τοῦ X τῆς ἀρχικῆς παραλλαγῆς τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά. Τά κεφάλαια I, II, III καί ἡ ἀρχή τοῦ IV δέν βρέθηκαν ὥς τώρα.—*127.*

62 Πρόκειται γιά τή συζήτηση σχετικά μέ τό ρόλο τῶν συνδικάτων στό I Πανρωσικό συνέδριο τῶν συνδικάτων πού ἔγινε στήν Πετρούπολη στίς 7-14 (20-27) τοῦ Γενάρη 1918. Ἡ συζήτηση τῶν ζητημάτων πού μπῆκαν στό συνέδριο (ἔκθεση τοῦ ΠΚΣΣ, εἰσηγήσεις γιά τήν τρέχουσα κατάσταση καί τά καθήκοντα τῶν συνδικάτων, γιά τή ρύθμιση τῆς βιομηχανίας καί τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου) γινόταν σέ συνθῆκες ἔντονης πάλης τῶν μπολσεβίκων μέ τούς μενσεβίκους καί τούς δεξιούς ἐσέρους πού ὑποστήριζαν τήν «ἀνεξαρτησία» τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀπό τά πολιτικά κόμματα καί τό κράτος.

Ἡ θέση γιά τό ἀπαράδεκτο τῆς «κρατικοποίησης» τῶν συνδικάτων πού ὁ Λένιν ἀναφέρει παρακάτω, προβλήθηκε ἀπό τόν Σ. Α. Λοζόβσκι. Στήν εἰσήγησή του πού ἔκανε γιά τή δράση τοῦ ΠΚΣΣ, ὑπογραμμιζόταν ὅτι τά συνδικάτα «πρέπει νά τραβήξουν στό δρόμο τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας» καί «νά βρίσκονται ἔξω ἀπό τή σφαίρα πίεσης ἀπό μέρους τῆς κρατικῆς ἐξουσίας». Οἱ ἀποφάσεις πού πρότειναν ὁ Λοζόβσκι καί οἱ ὀπαδοί του στό πνεῦμα αὐτό, ἀπορίφτηκαν ἀπό τό συνέδριο, πού ψήφισε τήν ἀπόφαση τῶν μπολσεβίκων.—*160.*

63 Ἡ ἐργασία τοῦ Β. Ι. Λένιν *«Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»* στό χειρόγραφο εἶχε τόν τίτλο «Θέσεις γιά τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή σημερινή στιγμή». Οἱ «Θέσεις» τοῦ Λένιν συζητήθηκαν στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος στίς 26 τοῦ

'Απρίλη 1918. 'Η ΚΕ τίς ἐνέκρινε ὁμόφωνα καί ἀποφάσισε νά τίς δημοσιεύσει μέ τή μορφή ἄρθρου στίς ἐφημερίδες «Πράβντα» καί «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», καθώς καί νά τίς ἐκδόσει σέ χωριστή μπροσούρα. Τό 1918 βγῆκαν πάνω ἀπό 10 ἐκδόσεις τῆς μπροσούρας: στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη, στό Σαράτοβο, στό Καζάν, στό Ταμπόφ καί σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ρωσίας. Τόν ἴδιο χρόνο ἡ μπροσούρα βγῆκε στήν ἀγγλική γλώσσα στή Νέα 'Υόρκη, στή γαλλική γλώσσα στή Γενεύη. Σύντομη περίληψη τῆς ἐργασίας αὐτῆς, παραπλήσια μέ τή μετάφραση, βγῆκε στή Ζυρίχη μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Φ. Πλάττεν στή γερμανική γλώσσα μέ τόν τίτλο «Am Tage nach der Revolution» («Τήν ἑπόμενη μέρα μετά τήν ἐπανάσταση»).

'Η Κεντρική 'Επιτροπή ἀνάθεσε στόν Λένιν νά κάνει εἰσήγηση γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, ἀφοῦ προετοιμάσει μιά σύντομη περίληψη τῶν «Θέσεων» μέ τή μορφή ἀπόφασης (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 277-280). — *165.*

64 Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 18 τοῦ Νοέμβρη (1 τοῦ Δεκέμβρη) 1917 μέ πρόταση τοῦ Β. Ι. Λένιν ψήφισε ἀπόφαση «Γιά τό ποσό τῆς ἀμοιβῆς τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων καί τῶν δημόσιων λειτουργῶν» (δημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Νοέμβρη (6 τοῦ Δεκέμβρη) 1917 στό φύλ. ἀρ. 16 τῆς «'Εφημερίδας τῆς Προσωρινῆς 'Εργατοαγροτικῆς Κυβέρνησης»). Τό σχέδιο ἀπόφασης γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 105). Σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση, τό ἀνώτατο ὅριο τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καθοριζόταν σέ 500 ρούβλια μέ προσαύξηση 100 ρούβλια γιά κάθε μέλος τῆς οἰκογένειας πού ἦταν ἀνίκανο γιά δουλιά· αὐτό ἀντιστοιχοῦσε περίπου μέ τό μέσο μισθό ἐργασίας τοῦ ἐργάτη. Στίς 2 (15) τοῦ Γενάρη 1918 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, σέ ἀπάντηση στήν ἐπερώτηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εργασίας Α. Γκ. Σλιάπνικοφ, στήν ἀπόφαση πού γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν (βλ. στό ἴδιο, σελ. 218), ἐξήγησε ὅτι τό διάταγμα τῆς 18 τοῦ Νοέμβρη (1 τοῦ Δεκέμβρη) 1917 δέν ἀπαγορεύει νά πληρωθοῦν οἱ εἰδικοί πάνω ἀπό τό καθορισμένο ὅριο, δίνοντας μ' αὐτό τόν τρόπο τή συγκατάθεση νά παίρνουν οἱ εἰδικοί τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνικῆς πιό μεγάλους μισθούς. — *179.*

65 'Ο ἔλεγχος στό ἐξωτερικό ἐμπόριο ἄρχισε νά πραγματοποιεῖται ἀπό τίς πρῶτες μέρες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Στίς ἀρχές μέ τή ρύθμιση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἀσχολοῦνταν ἡ Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή Πετρούπολης πού ἐξέταζε τίς αἰτήσεις γιά εἰσαγωγή καί ἐξαγωγή ἐμπορευμάτων καί ἔλεγχε τή δράση τῶν τελωνείων. Μέ τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς 29 τοῦ Δεκέμβρη 1917 (11 τοῦ Γενάρη 1918) τό ἐξωτερικό ἐμπόριο μπῆκε κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου 'Εμπορίου καί Βιομηχανίας. 'Ωστόσο, ἡ ὀργάνωση μόνο τοῦ ἐλέγχου καί τῆς τελωνειακῆς ἀσφάλειας δέν μποροῦσε νά ἀποτελέσει σίγουρη ὑπεράσπιση τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας ἀπό τό ξένο κεφάλαιο. 'Ο Β. Ι. Λένιν ὑπογράμμιζε ἀργότερα ὅτι ἡ ἐργατική τάξη τῆς Σοβιετικῆς χώρας «δέν εἶναι ἀπολύτως σέ θέση νά ἀναδημιουργήσει τή βιομηχανία της, νά κάνει τή Ρωσία βιομηχανική

χώρα χωρίς τήν περιφρούρησή της, πράγμα πού δέν μπορεῖ νά γίνει μέ κανένα τρόπο μέ τήν τελωνειακή πολιτική, ἀλλά μπορεῖ νά γίνει ἀποκλειστικά καί μόνο μέ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 420). "Ηδη τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 ὁ Λένιν ἔβαλε τό ζήτημα τῆς καθιέρωσης τοῦ κρατικοῦ μονοπωλίου στό ἐξωτερικό ἐμπόριο (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 429). Τό Διάταγμα γιά τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 22 τοῦ 'Απρίλη 1918 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 158-160). — *183.*

66 Τούς πρώτους μῆνες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μιά ἀπό τίς βασικές πηγές ἐνίσχυσης τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἰδιαίτερα στίς ἐπαρχίες, ἦταν οἱ ἀποζημιώσεις καί οἱ ἔκτακτοι φόροι. Μέ τό δυνάμωμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μπῆκε τό ζήτημα γιά τό πέρασμα στήν τακτική φορολογία· τόν κύριο ρόλο σ'αὐτό θά ἔπρεπε νά παίξει ἡ προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας, πού θά ἔδιναν τή δυνατότητα νά μεταφερθεῖ τό κύριο βάρος τῆς φορολογίας στά εὔπορα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐκπροσώπων τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Σοβιέτ, ὁ Β. Ι. Λένιν τόνιζε: «"Εχουμε ἐπισημάνει πολλά πράγματα σ'αὐτό τόν τομέα, ἔχουμε καθαρίσει τό ἔδαφος γιά τά θεμέλια, μά τά θεμέλια αὐτοῦ τοῦ οἰκοδομήματος δέν μπῆκαν ἀκόμη. Τώρα ἡ στιγμή αὐτή πλησιάζει» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 352). Τό συνέδριο ψήφισε τήν πρόταση τοῦ Λένιν γιά τήν ἀνάγκη καθιέρωσης τῆς προοδευτικῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας καί ἐξέλεξε εἰδική ἐπιτροπή γιά νά ἐπεξεργαστεῖ ἀνάλογο Διάταγμα μέ βάση τίς θέσεις τοῦ Λένιν.

Στίς 17 τοῦ 'Ιούνη 1918 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἐπικύρωσε τό «Διάταγμα γιά τίς ἀλλαγές καί τίς συμπληρώσεις τοῦ διατάγματος τῆς 24 τοῦ Νοέμβρη 1917 γιά τήν εἴσπραξη τῶν ἄμεσων φόρων» πού καθόρισε αὐστηρή τάξη στήν προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 441-443). — *183.*

67 *«Τό Διάταγμα γιά τίς καταναλωτικές συνεταιριστικές ὀργανώσεις»* ἐγκρίθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 10 τοῦ 'Απρίλη 1918, ἐπικυρώθηκε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 11 τοῦ 'Απρίλη καί δημοσιεύτηκε μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς ἐφημερίδες «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 71 τῆς 13 τοῦ 'Απρίλη καί στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 75 τῆς 16 τοῦ 'Απρίλη.

Τό ἀρχικό σχέδιο διατάγματος πού ἔγραψε ὁ Λένιν (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 208-210), τό ἐπεξεργάστηκε λεπτομερῶς ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος 'Επισιτισμοῦ καί δημοσιεύτηκε στίς 19 τοῦ Γενάρη (1 τοῦ Φλεβάρη) στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 14. Τό σχέδιο συνάντησε τή λυσσαλέα ἀντίσταση τῶν ἀστῶν συνεταιριστῶν πού ὑπεράσπιζαν τήν ἀνεξαρτησία τοῦ συνεταιρισμοῦ ἀπό τά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, μέ σκοπό τή χρησιμοποίηση τοῦ ὑπάρχοντος συνεταιριστικοῦ μηχανι-

σμοῦ γιά τή ρύθμιση τῆς καταγραφῆς καί τοῦ ἐλέγχου στήν κατανομή τῶν προϊόντων, στή διάρκεια τῶν συνομιλιῶν μέ τούς ἀστούς συνεταιριστές (Μάρτης - ἀρχές 'Απρίλη 1918) ἔκανε δρισμένες ὑποχωρήσεις. Στίς 9 καί 10 τοῦ 'Απρίλη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων συζήτησε τό σχέδιο διατάγματος πού πρότειναν οἱ συνεταιριστές. 'Ο Λένιν ἔκανε στό σχέδιο σημαντικές μεταβολές (τά ἄρθρα 11, 12 καί 13 τοῦ διατάγματος γράφτηκαν ὁλοκληρωτικά ἀπό τόν Λένιν). Μέ τίς τροποποιήσεις τοῦ Λένιν τό διάταγμα ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί ὕστερα ἀπό τήν ΠΚΕΕ.—*186.*

68 'Η ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές ἀπαιτοῦσε τήν ἐπεξεργασία καινούργιων κανόνων ἐσωτερικῆς λειτουργίας στίς ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις, καινούργιους κανονισμούς γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία, γιά τήν προσέλκυση στήν κοινωνικά ὠφέλιμη δουλιά ὅλων τῶν ἱκανῶν γιά ἐργασία. Τά ζητήματα αὐτά ἀπόκτησαν ἰδιαίτερη σπουδαιότητα στήν περίοδο τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας τήν ἄνοιξη τοῦ 1918.

Τούς πρώτους κανονισμούς γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία ἄρχισαν νά τούς ἐπεξεργάζονται τά Σοβιετικά συνδικάτα μαζί μέ τά οἰκονομικά ὄργανα. Οἱ κανονισμοί συζητήθηκαν σέ μιά σειρά συνεδριάσεις τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ μέ τή συμμετοχή ἀντιπροσώπων τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τῶν συνδικάτων. Στίς 27 τοῦ Μάρτη τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ μετά τίς συζητήσεις, στίς ὁποῖες πῆρε μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν, ψήφισε ἀπόφαση νά ἀναθέσει τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου γενικοῦ κανονισμοῦ ἐργασιακῆς πειθαρχίας στό Πανρωσικό Κεντρικό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων. Τό Προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν ἐξέτασε τήν 1 τοῦ 'Απρίλη τήν ἀπόφαση πού συνέταξε τό ΠΚΣΣ γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία καί πρότεινε νά τήν ξαναδουλέψει, μετατρέποντάς την σέ διάταγμα, παίρνοντας ὑπόψη τίς παρατηρήσεις καί τίς προτάσεις τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 212-213). 'Ο «Κανονισμός γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία», πού ψήφισε τό ΠΚΣΣ στίς 3 τοῦ 'Απρίλη, μετά τό ξαναδούλεμά του δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Ναρόντνογε Χοζιάϊστβο», τεῦχ. 2 τοῦ 'Απρίλη 1918. Τό Συμβούλιο τῶν συνδικάτων πρότεινε στό διάταγμα νά καθιερωθοῦν σέ ὅλες τίς κρατικές ἐπιχειρήσεις αὐστηροί κανόνες ἐσωτερικῆς λειτουργίας, νά καθιερωθοῦν νόρμες ἀπόδοσης καί καταγραφῆς τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, νά καθιερωθεῖ ἡ πληρωμή μέ τό κομμάτι καί τό σύστημα τῆς πριμοδότησης γιά τήν ὑπερεκπλήρωση τῆς νόρμας ἀπόδοσης, νά ἐφαρμοστοῦν αὐστηρά μέτρα τιμωρίας γιά τούς παραβάτες τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας. Μέ βάση τόν «Κανονισμό» στά ἐργοστάσια γινόταν ἐπεξεργασία συγκεκριμένων κανόνων ἐσωτερικῆς λειτουργίας πού ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στή ρύθμιση τῆς σοσιαλιστικῆς παραγωγῆς.

'Η Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου ἦταν μιά ἀπό τίς πρῶτες πού ἄρχισε τήν πραγματοποίηση τῶν λενινιστικῶν ὁδηγιῶν γιά τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας μέ τόν τρόπο τῆς καθιέρωσης τοῦ συστήματος πληρωμῆς μέ τό κομμάτι καί τῆς πριμοδότησης. Κατά τή συζήτηση στό ΠΚΣΣ τοῦ ζητήματος γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ΚΕ τοῦ

συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου πέτυχαν νά μπεῖ στήν ἀπόφαση πού ὑποβλήθηκε τήν 1 τοῦ 'Απρίλη γιά ἐξέταση στό προεδρεῖο τοῦ ΠΚΣΣ ἡ θέση γιά τήν ἀνάγκη πληρωμῆς μέ τό κομμάτι. Στή βάση τῶν ἀποφάσεων πού πῆρε τό ΠΚΣΣ ἡ ΚΕ τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου ἔδοσε τόν 'Απρίλη ὁδηγίες σέ ὅλες τίς ὀργανώσεις βάσης νά ἐφαρμόσουν στή μεταλλουργική βιομηχανία τή δουλιά μέ τό κομμάτι καί τό σύστημα πριμοδότησης.—*189.*

69 Μετά τήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση ἡ πληρωμή τῆς ἐργασίας μέ τό κομμάτι σχεδόν παντοῦ εἶχε ἀντικατασταθεῖ μέ τήν πληρωμή μέ τήν ὥρα, πού ἐπέδρασε ἀρνητικά στήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας καί στήν ἐργασιακή πειθαρχία.

'Η καθιέρωση τῆς πληρωμῆς τῆς ἐργασίας μέ τό κομμάτι, πού πιό ὁλοκληρωμένα ἀνταποκρίνεται στή σοσιαλιστική ἀρχή κατανομῆς σύμφωνα μέ τήν ποσότητα καί τήν ποιότητα τῆς ἐργασίας, ἄρχισε στίς πρῶτες ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις. Στήν περίοδο τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας ἡ πληρωμή μέ τό κομμάτι διαδόθηκε πλατιά στή βιομηχανία. Στίς ἐπιχειρήσεις π.χ. τῆς Πετρούπολης κατά τόν 'Ιούλη τοῦ 1918 εἶχαν περάσει ἤδη τό ἕνα τέταρτο τῶν ἐργατῶν στήν ἐργασία μέ τό κομμάτι. 'Η ἀρχή τῆς πληρωμῆς μέ τό κομμάτι καθιερώθηκε τελικά μέ τό σοβιετικό Κώδικα νόμων γιά τήν ἐργασία πού δημοσιεύτηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1918.—*189.*

70 *'Εμπορικό ἀπόρρητο*—δικαίωμα προστασίας ἀπό τήν ἀστική νομοθεσία νά μείνουν ἀπόρρητες ὅλες οἱ παραγωγικές, ἐμπορικές καί οἰκονομικές πράξεις, καθώς ἐπίσης καί τό σύνολο τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τῶν πράξεων στίς ἰδιωτικές καπιταλιστικές ἐπιχειρήσεις.

'Ο Β. Ι. Λένιν στό ἔργο του «'Η καταστροφή πού μᾶς ἀπειλεῖ καί πῶς πρέπει νά τήν καταπολεμήσουμε» ἔδειξε ὅτι τό ἐμπορικό ἀπόρρητο στά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης εἶναι «ὅπλο συγκάλυψης τῶν οἰκονομικῶν ἀγυρτειῶν καί τῶν ἀπίστευτων κερδῶν τοῦ μεγάλου κεφαλαίου» ("Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 34ος, σελ. 172) καί τεκμηρίωσε τήν ἀνάγκη κατάργησης τοῦ ἐμπορικοῦ ἀπόρρητου. 'Η ἀπόφαση τοῦ VI συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) «Γιά τήν οἰκονομική κατάσταση» ἀπαίτησε κατάργηση τοῦ ἐμπορικοῦ ἀπόρρητου σάν ἀπαραίτητου μέτρου γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ ἐργατικοῦ ἐλέγχου (βλ. «'Αποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ. 1954, σελ. 378). Μετά τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση τό ἐμπορικό ἀπόρρητο καταργήθηκε μέ τό Νόμο γιά τόν ἐργατικό ἔλεγχο πού ψήφισε ἡ ΠΚΕΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 14 (27) τοῦ Νοέμβρη 1917.—*191.*

71 Πρόκειται γιά τό διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων *«Γιά τή συγκεντροποίηση τῆς διοίκησης, γιά τή φρούρηση τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καί τήν αὔξηση τῆς μεταφορικῆς τους ἱκανότητας»* (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 18-20). Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ἀφοῦ ἐξέτασε στίς

18 τοῦ Μάρτη 1918 τό σχέδιο διατάγματος πού πρότεινε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Συγκοινωνιῶν γιά τή μή ἀνάμιξη τῶν διαφόρων ἱδρυμάτων στίς ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας τῶν σιδηροδρόμων, ἀνάθεσε σέ εἰδική ἐπιτροπή νά ἐπεξεργαστεῖ ἐκ νέου τό διάταγμα μέ βάση τίς παρακάτω θέσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν: «1. Πιό μεγάλη συγκεντροποίηση. 2. Διορισμός εἰδικῶν ὑπεύθυνων προσώπων-ἐκτελεστῶν σέ κάθε τοπικό κέντρο μέ ἐκλογή ἀπό τίς σιδηροδρομικές ὀργανώσεις. 3. 'Εκπλήρωση χωρίς καμιά ἀντίρηση τῶν διαταγῶν τους. 4. Δικτατορικά δικαιώματα τῶν τμημάτων τῆς στρατιωτικῆς φρουρᾶς γιά τήν τήρηση τῆς τάξης. 5. Μέτρα γιά τήν ἄμεση καταγραφή τοῦ τροχαίου ὑλικοῦ καί τῆς χωροδιάταξής του. 6. Μέτρα γιά τή δημιουργία τεχνικοῦ τμήματος. 7. Καύσιμα». Στό σχέδιο πού ὑπόβαλε ἡ ἐπιτροπή καί ἐξεταζόταν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 21 τοῦ Μάρτη, ὁ Λένιν ἔκανε μιά σειρά οὐσιαστικές τροποποιήσεις καί ὕστερα ἀπ'αὐτό ἐγκρίθηκε ἀπό τήν κυβέρνηση. 'Επειδή τό σχέδιο συνάντησε τήν ἐχθρική στάση τῆς Πανενωσιακῆς 'Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῶν σιδηροδρομικῶν (Βικζεντόρ) πού βρισκόταν κάτω ἀπό τήν ἰσχυρή ἐπίδραση τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Συγκοινωνιῶν ἔβαλε στίς 23 τοῦ Μάρτη στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τό ζήτημα γιά τήν τροποποίηση τοῦ διατάγματος. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Βικζεντόρ πού παρευρίσκονταν στή συνεδρίαση ἐπέκριναν τό διάταγμα, γιατί θεωροῦσαν ὅτι μ'αὐτό «ἐκμηδενίζεται ὁ ρόλος τῆς Βικζεντόρ καί ἀντικαθίσταται μέ τή μονοπρόσωπη ἐξουσία τοῦ ἐπιτρόπου». 'Ο Λένιν, ἀποκρούοντας τίς ἐπιθέσεις τῶν ἀντιπάλων τοῦ διατάγματος, ἐξηγοῦσε τήν ἀνάγκη νά παρθοῦν τά πιό ἀποφασιστικά μέτρα γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ σαμποτάζ καί τοῦ ξεχαρβαλώματος πού ὑπάρχουν στούς σιδηροδρόμους καί ὑπόβαλε τροποποιήσεις πού δυνάμωναν τήν κατηγορηματικότητα τοῦ διατάγματος. Μέ τίς τροποποιήσεις αὐτές τό διάταγμα ἐγκρίθηκε τελικά ἀπό τήν κυβέρνηση στίς 23 τοῦ Μάρτη καί δημοσιεύτηκε στίς 26 τοῦ Μάρτη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 57 μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Λένιν.—*198.*

72 *«Βπεριόντ»* («'Εμπρός»)—καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων· ἔβγαινε ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1917 στή Μόσχα σάν ὄργανο τῆς ὀργάνωσης τῶν μενσεβίκων τῆς Μόσχας καί μετά σάν ὄργανο τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ ΣΔΕΚΡ (τῶν μενσεβίκων) τῆς ὀργάνωσης Μόσχας καί τῆς Κεντρικῆς περιοχῆς. 'Από τίς 2 τοῦ 'Απρίλη 1918 ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο καί τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς τῶν μενσεβίκων, στή Συντακτική της ἐπιτροπή μπῆκαν οἱ Λ. Μάρτοφ, Φ. Ι. Ντάν καί Α. Σ. Μαρτίνοφ. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας σταμάτησε δυό φορές λόγω τῆς ἀντεπαναστατικῆς δράσης της· στίς 10 τοῦ Μάρτη 1918, μέ ἀπόφαση τῆς ΠΕΕ ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε καί οἱ καθοδηγητές της παραπέμφθηκαν στό δικαστήριο. Στίς 14 τοῦ Μάη 1918 ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας ἀνανεώθηκε μέ τόν τίτλο «Βσεγκντά Βπεριόντ!» («Πάντα 'Εμπρός») (βγῆκε ἕνα φύλλο)· συνεχίστηκε τό Γενάρη τοῦ 1919. Τελικά ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε λόγω τῆς ἀντεπαναστατικῆς της κατεύθυνσης τό Φλεβάρη τοῦ 1919 μέ ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ

(τό σχέδιο ἀπόφασης γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν, βλ. στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 57-58).—*201.*

73 *«Νάς Βέκ»* («Ὁ Αἰώνας μας»)—ἕνας ἀπό τούς τίτλους τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς» («Λόγος»)—Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ Κόμματος τῶν καντέτων πού μετά τό κλείσιμό της ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917 συνέχιζε νά βγαίνει ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 μέ τούς τίτλους: «Νάσα Ρέτς», «Σβομπόντναγια Ρέτς», «Βέκ», «Νόβαγια Ρέτς», «Νάς Βέκ».—*201.*

74 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του καί παραθέτει ἀποσπάσματα ἀπό τήν ἐργασία τοῦ Φ. Ἔνγκελς «Ἀντι-Ντύρινγκ» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 295).—*205.*

75 Γιά τή σχέση τοῦ Ι. Σ. Τουργκένιεφ πρός τόν Ν. Α. Ντομπρολιοῦμποφ καί τόν Ν. Γκ. Τσερνισέβσκι, διηγεῖται ὁ ἴδιος ὁ Τσερνισέβσκι, μεταδίδοντας τό περιεχόμενο τῆς συνομιλίας του μέ τόν Τουργκένιεφ στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1860-1870 (βλ. τό ἄρθρο «Σέ ἔνδειξη εὐγνωμοσύνης» στό βιβλίο: Ν. Γκ. Τσερνισέβσκι. Ἅπαντα, τόμ. Χ, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1951, σελ. 122-123).—*206.*

76 Τό σχέδιο ἀπόφασης ὑποβλήθηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 26 τοῦ Μάρτη 1918, ὅπου ἔκανε εἰσήγηση ὁ Α. Γκ. Σλιάπνικοφ γιά τό Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐργατῶν ὑδάτινων μεταφορῶν πού ἔγινε στίς 14-26 τοῦ Φλεβάρη στή Μόσχα καί στό ὁποῖο ἐξετάστηκε τό σχέδιο τοῦ «Διατάγματος γιά τή διεύθυνση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν στό Βόλγα» πού παρουσίασε ὁ Γ. Λάριν. Ἡ ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Τό συνέδριο τῶν ὑπαλλήλων καί ἐργατῶν ποταμοπλοΐας πού ἔγινε στό Νίζνι Νόβγκοροντ, γιά τό ὁποῖο γίνεται λόγος στήν ἀπόφαση, ἔγινε στίς 25 τοῦ Μάρτη—10 τοῦ Ἀπρίλη 1918.—*209.*

77 *Καβομάρ*—Διεύθυνση τοῦ δικτύου Κασπίας-Βόλγα-Μαριίνσκ· ὀργανώθηκε μέ τό «Διάταγμα γιά τή διεύθυνση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν στό Βόλγα» γιά τή διοίκηση τοῦ ἐθνικοποιημένου στόλου καί ὅλων τῶν μέσων μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων καί ἐπιβατῶν στά ὑδάτινα δρομολόγια: Κασπία θάλασσα, Βόλγας μέ τούς παραπόταμους καί τό δίκτυο τοῦ Μαριίνσκ. Μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τό μετασχηματισμό τῶν ὀργάνων διεύθυνσης τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν τῆς 18 τοῦ Μάη 1918, ἡ Καβομάρ καταργήθηκε· τά καθήκοντά της μεταβιβάστηκαν στήν ἁρμοδιότητα τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν (Γκλάββοντ).—*209.*

78 Τό *«Διάταγμα γιά τήν ἐθνικοποίηση τοῦ ἐμπορικοῦ στόλου»* πού ψήφισε τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 23 τοῦ Γενάρη (5 τοῦ Φλεβάρη) 1918 κήρυσσε «πανεθνική καί ἀδιαίρετη ἰδιοκτησία τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τίς ναυτιλιακές ἐπιχειρήσεις πού ἀνήκουν

στίς μετοχικές εταιρίες, στίς συνεταιριστικές επιχειρήσεις, στούς έμπορικούς οίκους καί στούς μεγάλους ιδιώτες επιχειρηματίες καί πού κατέχουν ποντοπόρα πλοία καί ποταμόπλοια όλων τών ειδών πού χρησιμοποιοῦνται γιά τή μεταφορά εμπορευμάτων καί επιβατών μέ ὅλη τήν κινητή καί ακίνητη περιουσία, τό ενεργητικό καί τό παθητικό τῶν επιχειρήσεων αὐτῶν»· (δημοσιεύτηκε στίς 26 τοῦ Γενάρη (8 τοῦ Φλεβάρη 1918) στήν «Ἐφημερίδα τῆς Ἐργατο-αγροτικής κυβέρνησης», άρ. φύλ. 18 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικής έξουσίας», τόμ. 1, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 391-397). —*209.*

79 Τό αρχικό σχέδιο τοῦ διατάγματος γιά τά επαναστατικά δικαστήρια υποβλήθηκε από τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης γιά ἔγκριση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκών Ἐπιτρόπων στίς 30 τοῦ Μάρτη 1918. Κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε τήν απόφαση πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τή ριζική του τροποποίηση, (ντοκουμέντο 2). Τό σχέδιο ξαναδουλεύτηκε μέ βάση τίς υποδείξεις τοῦ Λένιν, επικυρώθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 4 τοῦ Μάη 1918 καί δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Μάη στήν εφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», άρ. φύλ. 97, (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικής έξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 231-234). —*210.*

80 *Τό επαναστατικό δικαστήριο Τύπου* εἶχε συσταθεῖ μέ απόφαση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης στίς 18 (31) τοῦ Δεκέμβρη 1917, μέ σκοπό τήν καθιέρωση συστηματικοῦ ἐλέγχου στόν αστικό Τύπο. Ἐπειδή οἱ κλεισμένες μέ βάση τό «Διάταγμα γιά τόν Τύπο» τῆς 27 τοῦ Ὀχτώβρη (9 τοῦ Νοέμβρη) 1917 μεγαλύτερες αστικές εφημερίδες, παρακάμπτοντας τό διάταγμα, εξακολουθοῦσαν νά βγαίνουν μέ ἄλλους τίτλους καί ενίσχυαν τήν αντισοβιετική συκοφαντική τους εκστρατεία, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 28 τοῦ Γενάρη (10 τοῦ Φλεβάρη) 1918 ψήφισε καινούργιο διάταγμα γιά τά επαναστατικά δικαστήρια γιά τόν Τύπο. Τό διάταγμα κατέτασσε στά εγκλήματα καί στά παραπτώματα τήν ανακοίνωση ψευδών, συκοφαντικών ειδήσεων γιά τήν κοινωνική ζωή, καθώς επίσης τήν «παραβίαση τῶν νόμων γιά τόν Τύπο πού εξέδοσε ἡ Σοβιετική ἐξουσία». Στά δικαστήρια γιά τόν Τύπο εἶχαν δοθεῖ δικαιώματα νά στεροῦν τούς υπεύθυνους τῶν εγκλημάτων από ὅλα ἤ από μερικά πολιτικά δικαιώματα, νά τούς απομακρύνουν από τίς πρωτεύουσες, από ορισμένες περιοχές, κι ἀκόμη από τά ὅρια τῆς Ρωσικής Δημοκρατίας.

Τό Μάη τοῦ 1918 τά δικαστήρια Τύπου καταργήθηκαν καί τά καθήκοντά τους μεταβιβάστηκαν στά Ἐπαναστατικά δικαστήρια. —*210.*

81 Τό συλλαλητήριο στό πεδίο ασκήσεων τῆς Στρατιωτικῆς σχολῆς Ἀλεξέγεφ στή Μόσχα, ὅπου συγκεντρώθηκαν 8 χιλιάδες ἄτομα, ἦταν αφιερωμένο στή διαμαρτυρία ενάντια στή μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Γεωργίας, ἡ οποία χτύπησε μέ τά ὅπλα τό εργατικό συλλαλητήριο πού ἔγινε στήν Τιφλίδα στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1918, τή μέρα τῆς σύγκλησης τοῦ σέιμ τῆς Ὑπερκαυκασίας. Μετά τούς λόγους

τοῦ Β. Ι. Λένιν, τοῦ Ν. Β. Κριλένκο, τοῦ Ν. Ι. Ποντβόισκι καί ἄλλων, ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση ὅπου ἀναφερόταν: «'Εμεῖς, οἱ ἐργάτες... στιγματίζουμε τήν ἐγκληματική προδοτική τακτική τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων, οἱ ὁποῖοι καταφέρονται μέ θηριωδία ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τοῦ Καυκάσου καί μαζί μέ τήν ἀστική τάξη χαιρετίζουν τήν εἰσβολή τῶν ξένων ληστῶν. Δηλώνουμε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τούς προδότες αὐτούς καί σέ κάθε ἀπόπειρά τους νά ἁρπάξουν τήν ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν θά καταπνίξει *ἀμείλικτα* τούς καπιταλιστές ἀντεπαναστάτες καί τούς πράκτορές τους. («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 67, 9 τοῦ 'Απρίλη 1918).

Στίς κεντρικές ἐφημερίδες ὁ λόγος τοῦ Λένιν δέν δημοσιεύτηκε. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 67 τῆς 9 τοῦ 'Απρίλη 1918 δόθηκε μιά σύντομη πληροφορία πού ἀνακοίνωνε: «'Ο σύντρ. Λένιν ἐκφώνησε ἕναν ἐκτενή καί γλαφυρό λόγο. 'Ο ὁμιλητής ἔγινε δεκτός μέ θυελλώδεις ἐπευφημίες».—*214.*

82 Πρόκειται γιά τήν κατοχή τῆς Ἄπω 'Ανατολῆς πού ἄρχισε ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική 'Ιαπωνία. Στίς 30 τοῦ Δεκέμβρη 1917 (12 τοῦ Γενάρη 1918) στό λιμάνι τῆς πόλης Βλαδιβοστόκ, χωρίς προειδοποίηση τῶν τοπικῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, μπῆκαν δυό ἰαπωνικά πλοῖα, ἕνα πολεμικό καί ἕνα ἐμπορικό. Τήν ἴδια κιόλας μέρα ὁ γενικός πρόξενος τῆς 'Ιαπωνίας στό Βλαδιβοστόκ ἐπέδωσε στίς ἀρχές τῆς πόλης διακοίνωση ὅπου, ἐξονόματος τῆς ἰαπωνικῆς κυβέρνησης γινόταν γνωστό γιά τήν ἀποστολή στό λιμάνι ἰαπωνικῶν πολεμικῶν πλοίων δῆθεν «μέ σκοπό τήν προστασία τῶν ὑπηκόων τους».

Στίς 29 τοῦ Μάρτη 1918 ἡ μενσεβικο-ἐσέρικη Δούμα τῆς πόλης, ἱκανοποιώντας τήν ἐπιθυμία τῆς ἰαπωνικῆς στρατοκρατίας δήλωσε ὅτι εἶναι ἀνίκανη νά διατηρήσει τήν τάξη στό Βλαδιβοστόκ. Στίς 4 τοῦ 'Απρίλη ἔγινε προμελετημένη, ὀργανωμένη προβοκατόρικη δολοφονία δυό ἰαπώνων. 'Η 'Ιαπωνία ἐκμεταλλευόμενη τό περιστατικό αὐτό σάν ἀφορμή, ἔκανε μέ τή βοήθεια τῶν ρώσων λευκοφρουριτῶν τήν πρώτη ἀποβίβαση στίς 5 τοῦ 'Απρίλη καί κατέλαβε τό Βλαδιβοστόκ. 'Η κατάληψη τοῦ Βλαδιβοστόκ ἀποτέλεσε τήν ἀρχή τῆς πρώτης ἀνοιχτῆς ἐπέμβασης τῶν χωρῶν τῆς 'Αντάντ στήν Ἄπω 'Ανατολή.

'Ο Β. Ι. Λένιν ὅταν πῆρε τίς πληροφορίες γιά τήν εἰσβολή τῶν ἰαπωνικῶν στρατευμάτων, ἔστειλε στό Σοβιέτ τοῦ Βλαδιβοστόκ ὁδηγίες ὅπου ἔκανε συγκεκριμένες ὑποδείξεις γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στούς κατακτητές (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 216).—*215.*

83 'Ο Σ. Γκ. Σαουμιάν ἦταν Προσωρινός Ἔκτακτος ἐπίτροπος γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Καυκάσου καί πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ τῆς πόλης Μπακού —καταδιώχτηκε λυσσασμένα ἀπό τήν ἀντεπαναστατική μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς 'Υπερκαυκασίας. Τό Φλεβάρη τοῦ 1918 ἔγινε γνωστό ὅτι οἱ μενσεβίκοι σκόπευαν νά τόν δολοφονήσουν. Αὐτό καί ἔχει ὑπόψη ὁ Β. Ι. Λένιν ὅταν λέει γιά τήν κρεμάλα πού στήθηκε γιά τόν σύντρ. Σαουμιάν. Τό ἐγκληματικό σχέδιο δέν πραγματοποιήθηκε, γιατί τόν καιρό ἐκεῖνο ἡ κυβέρνηση τῆς 'Υπερκαυκασίας δέν μπόρεσε νά συλλάβει τόν Σαουμιάν.—*215.*

84 'Αμέσως μετά τήν ἀποβίβαση τῶν ἰαπώνων στό Βλαδιβοστόκ, ἡ ὁλομέλεια τῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῶν Σοβιέτ Σιβηρίας (Τσεντροσιμπίρ) πῆρε ἀπόφαση, ὅπου ἐκφραζόταν ἡ διαμαρτυρία γιά τίς παράνομες ἐνέργειες τῆς ἰαπωνικῆς κυβέρνησης, ὅλη ἡ Σιβηρία κηρύχθηκε σέ κατάσταση πολέμου, κι'ὅλα τά τοπικά Σοβιέτ ὑποχρεώνονταν νά ἀρχίσουν ἀμέσως τήν ἐντατική ὀργάνωση Κόκκινου Στρατοῦ. 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔστειλε στίς 5 τοῦ 'Απρίλη τηλεγράφημα στήν Τσεντροσιμπίρ, στό ὁποῖο ἐνέκρινε τήν ἀπόφαση πού πῆρε καί ὑπογράμμισε ἰδιαίτερα «ὅτι σέ καμιά ὑπόσχεση τώρα δέν πρέπει νά ὑπάρχει ἐμπιστοσύνη καί ἡ μοναδική σοβαρή ἐγγύηση εἶναι ἡ μεγάλη στρατιωτική προετοιμασία ἀπό τήν πλευρά μας» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 22). 'Ωστόσο, σέ μερικά μέρη ἔτρεφαν ἀκόμη ἐλπίδες γιά εἰρηνική διευθέτηση τῆς διένεξης μέ τή βοήθεια ἐπιτροπῶν ἀπό τίς χῶρες τῆς 'Αντάντ. Σέ σχέση μ'αὐτό ὁ Λένιν ἔστειλε τό παραπάνω τηλεγράφημα.—*216*.

85 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό ντοκουμέντο αὐτό κάτω ἀπό τό κείμενο τῶν «Θέσεων γιά τήν τραπεζική πολιτική» πού πρότεινε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Οἰκονομικῶν: «1. Ὄχι μονοπώληση, ἀλλά ἐθνικοποίηση τοῦ τραπεζικοῦ μηχανισμοῦ. Συνέχιση, διεύρυνση καί βάθαιμα τῆς ἐθνικοποίησης τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀνταλλαγῆς, ἐφόσον εἶναι προετοιμασμένη ὀργανωτικά ἡ βάση. 2. Συνέχιση καταρχή τοῦ διακανονισμοῦ τῶν ἐπιχορηγήσεων γιά κατανάλωση. 3. 'Ελεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐπιταγῶν μέ τήν παραχώρηση (τή λέξη «παραχώρηση» ὁ Λένιν τήν ἄλλαξε μέ τή λέξη «διατήρηση» *'Η Σύντ.*) τοῦ δικαιώματος ἐλέγχου πάνω στήν κυκλοφορία τῶν ἐπιταγῶν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. 4. 'Υποχρεωτικοί τρέχοντες λογαριασμοί μέ τόν ὅρο τῆς ἐπείγουσας προκαταρκτικῆς προετοιμασίας τεχνικοῦ μηχανισμοῦ. 5. «'Εθνικοποίηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί προστατευτικό σύστημα».

Τήν ἐπικεφαλίδα «Βασικές θέσεις γιά τήν οἰκονομική καί ἰδιαίτερα τήν τραπεζική πολιτική» ὁ Λένιν τήν ἔγραψε πάνω ἀπό τό κείμενο τῶν θέσεων.—*217*.

86 'Η ἀνάγκη αὐτῆς τῆς ἀπαίτησης προκλήθηκε ἀπό τό ὅτι κατά τή διεξαγωγή τῆς ἐθνικοποίησης ὁρισμένες κολλεχτίβες ἐπιχειρήσεων καί μερικά συνδικάτα κατέβαλαν προσπάθειες νά θεωρηθοῦν οἱ ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις καί κλάδοι οἰκονομίας σάν ἰδιοκτησία τῆς δοσμένης κολλεχτίβας ἤ συνδικάτου. 'Ο Β. Ι. Λένιν τάχθηκε ἀποφασιστικά ἐνάντια σέ παρόμοιες ἀναρχοσυνδικαλιστικές τάσεις. Κατά τή συζήτηση στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 4 τοῦ Μάρτη 1918 τοῦ ζητήματος γιά τήν κατάσταση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν στό Βόλγα, ὁ Λένιν ἐπέκρινε τήν πρόταση γιά τήν παράδοση τῶν ἐθνικοποιημένων πλοίων στήν ἰδιοκτησία τῶν συνδικάτων τῶν ξεχωριστῶν ἑταιριῶν ποταμοπλοΐας, ὑπογραμμίζοντας ὅτι τέτιου εἴδους ἐπιδιώξεις καί ἀπόπειρες δέν ἔχουν τίποτε τό κοινό μέ τό σοσιαλισμό. «Καθῆκον τοῦ σοσιαλισμοῦ—ἔλεγε ὁ Λένιν—εἶναι νά περάσουν ὅλα τά μέσα παραγωγῆς στήν ἰδιοκτησία ὅλου τοῦ λαοῦ, καί δέν εἶναι

καθόλου νά περάσουν τά πλοῖα στούς ἐργάτες τῶν ναυπηγείων, οἱ τράπεζες στούς τραπεζικούς ὑπαλλήλους» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 411).—*218.*

87 *Οἱ «θέσεις γιά τήν τραπεζική πολιτική»* εἶχαν καταρτιστεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν σέ μιά ἀπό τίς συσκέψεις μέ τά καθοδηγητικά στελέχη τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Οἰκονομικῶν καί τῆς Κρατικῆς τράπεζας πού ἔγιναν τό Μάρτη-Ἀπρίλη 1918.—*219.*

88 Στίς 14 (27) τοῦ Δεκέμβρη 1917 ἡ Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή ἐπικύρωσε τά διατάγματα «Γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν τραπεζῶν» καί «Γιά τόν ἔλεγχο τῶν χρηματοκιβωτίων στίς τράπεζες» (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 1, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 225-231).—*219.*

89 *Ἡ Κοινή συνεδρίαση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Πανρωσικοῦ κεντρικοῦ συμβουλίου τῶν συνδικάτων, τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου καί τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας* εἶχε ἀφιερωθεῖ στήν ἐξέταση τοῦ σχεδίου δημιουργίας τοῦ τράστ «Ἐθνική Ἑταιρία πού ὑπόβαλε μιά ὁμάδα καπιταλιστῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν Α. Π. Μεστσέρσκι—διευθυντή-διαχειριστή τῆς βιομηχανικῆς ἕνωσης «Σόρμοβο-Κολόμνα». Τό σχέδιο πρόβλεπε νά μποῦν στό τράστ οἱ ἐπιχειρήσεις πού παράγουν ἀτμομηχανές, βαγόνια, πλοῖα, ράγιες, μεγάλες μηχανές ἐργοστασίων, καθώς ἐπίσης καί μεγάλο μέρος τῶν ἀνθρακωρυχείων τοῦ Ντονμπάς καί τῶν μεταλλουργικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν Οὐραλίων καί τοῦ Νότου· ἐκτός ἀπ'αὐτό προβλεπόταν νά παραχωρηθοῦν στό τράστ μεγάλες ἐκτάσεις γῆς γιά τήν ὀργάνωση δικῆς του ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Ὑπολογιζόταν ὅτι ὁ γενικός ὄγκος τοῦ πάγιου κεφαλαίου τοῦ τράστ θά ἦταν 1,5 δισεκατομμύριο ρούβλια καί ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν—300000. Παρουσιάζοντας τό σχέδιο αὐτό οἱ ἀστοί ἐπιχειρηματίες ἐπιδίωκαν νά διασώσουν τό βασικότερο κλάδο τῆς βιομηχανίας ἀπό τήν ἐθνικοποίηση. Σύμφωνα μέ τό σχέδιο αὐτό στό Σοβιετικό κράτος ἀποδιδόταν ρόλος δευτερεύουσας σημασίας· ἀπό τό ἀρχικό πάγιο κεφάλαιο στό κράτος θά ἀνῆκαν μόνο τά 33%, καί τό ὑπόλοιπο στό ἰδιωτικό κεφάλαιο· παράλληλα, τό κράτος ἔπρεπε νά καταθέσει τό μερίδιό του τοῖς μετρητοῖς πού σήμαινε στήν οὐσία χρηματοδότηση τοῦ τράστ.

Οἱ συνομιλίες γιά τή δημιουργία τοῦ τράστ κράτησαν ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1917 ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση ἀπόριψε τούς ἐκβιασμούς τῶν μονοπωλητῶν γιά τή διατήρηση τῆς καπιταλιστικῆς ἰδιοκτησίας. Ταυτόχρονα ἐκδήλωσε τήν προθυμία νά προσελκύσει τούς ἀστούς εἰδικούς γιά δουλιά στά οἰκονομικά ὄργανα. Ἐπειδή ἡ διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων «Σόρμοβο-Κολόμνα», καθοδηγούμενη ἀπό τόν Μεστσέρσκι, ὀργάνωσε σαμποτάζ καί ἐπιχείρησε νά κλείσει τά ἐργοστάσια, οἱ ἐργάτες ἀπαίτησαν ἐπιτακτικά νά παραπεμφθεῖ «ὅλη ἡ ἑταιρία στό δικαστήριο», νά γίνει ἡ ἐθνικοποίηση τῶν ἐργοστασίων, πρόβαλαν δικά τους σχέδια γιά τήν ἕνωση τῶν ἐπιχειρήσεων πού θά ἐθνικοποιοῦνταν. Τό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ στίς 14

τοῦ 'Απρίλη 1918 ψήφισε ἀπόφαση γιά τό σταμάτημα τῶν συνομιλιῶν μέ τόν Μεστσέρσκι· στίς 18 τοῦ 'Απρίλη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἀπόριψε τό σχέδιο τοῦ Μεστσέρσκι καί ἀποφάσισε νά ἐθνικοποιήσει τά ἐργοστάσια. 'Υπέρ τῆς ἐθνικοποίησης τάχθηκε ἐπίσης καί ἡ συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπιχειρήσεων μηχανοκατασκευῶν πού ἔγινε στίς 12-18 τοῦ Μάη 1918 (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 348-349).—*222.*

90 *Τό I συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντόν,* πού αὐτοανακηρύχθηκε ἀνώτατη Σοβιετική ἐξουσία στό Ντόν, ἔγινε στίς 9-12 τοῦ 'Απρίλη 1918. Σ'αὐτό πῆραν μέρος 750 ἀντιπρόσωποι. 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐκλέχτηκε ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συνεδρίου. 'Η ἀπόφαση πού ἀναφέρει ὁ Λένιν εἶχε ψηφιστεῖ στίς 12 τοῦ 'Απρίλη μέ συντριπτική πλειοψηφία· ἡ ἀπόφαση πού πρότειναν οἱ μενσεβίκοι πῆρε μόνο 2 ψήφους. Τό συνέδριο, ἀφοῦ ἐνέκρινε τήν εἰρηνική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ὑπογράμμισε στήν ἀπόφαση ὅτι θεωρεῖ τή Δημοκρατία τοῦ Ντόν σάν τμῆμα τῆς ΣΟΣΔΡ, καί κύριο καθῆκον του θεωρεῖ τόν ἀγώνα γιά τήν ἀνόρθωση τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τή δημιουργία τοῦ Σοβιετικοῦ στρατοῦ. Τό συνέδριο δήλωσε ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι κοζάκοι εἶναι ἕτοιμοι νά ὑπερασπίσουν τή Σοβιετική ἐξουσία.—*223.*

91 Τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς μετοχές, πού ἐπεξεργάστηκε τό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Οἰκονομικῶν Α. Ε. 'Αξελρόντ, ὁ Β. Ι. Λένιν τό ἔστειλε στούς ἀντικαταστάτες τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Οἰκονομικῶν Ντ. Π. Μπογκολέποφ καί Ι. Ε. Γκουκόβσκι μέ τό παρακάτω σημείωμα: «Σᾶς στέλνω τό νομοσχέδιο γιά τίς μετοχές. *'Οπωσδήποτε καί ἐπειγόντως* 1) συζητεῖστε, 2) κάντε τίς τροποποιήσεις *σας,* 3) χρησιμοποιεῖστε *ἀμέσως* γνωστούς σέ Σᾶς εἰδικούς γιά συζήτηση (ζητεῖστε ἀπ'αὐτούς γνώμη—καλύτερα ἀπόλα γραπτά)· μπορεῖ νά δοθεῖ *παραγγελία* στούς καθηγητές νά ποῦν τή γνώμη τους...» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 170-171). Στίς 17 τοῦ 'Απρίλη 1918, χωρίς νά συζητηθεῖ τό σχέδιο, τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἀνέθεσε στά Λαϊκά 'Επιτροπάτα 'Εξωτερικῶν καί Δικαιοσύνης μαζί μέ τούς εἰδικούς νά τό ἐξετάσουν καί νά ὑποβάλουν πόρισμα γιά τήν ἑπόμενη συνεδρίαση. Τό ντοκουμέντο πού δημοσιεύεται μπῆκε στό «Διάταγμα γιά τήν καταγραφή τῶν μετοχῶν, ὁμολογιῶν καί ἄλλων χρεογράφων», πού τό σχεδιό του θεώρησε, συμπλήρωσε καί ἔδοσε τόν τίτλο ὁ Λένιν, καί ὕστερα ἀπό τή συζήτηση ἐπικυρώθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 18 τοῦ 'Απρίλη. Δημοσιεύτηκε στίς 20 τοῦ 'Απρίλη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 78 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 130-138).—*224.*

92 Τό ζήτημα τῆς χορήγησης πιστώσεων γιά τή σπορά τεύτλων εἶχε ἀνακινηθεῖ ἀπό τήν Κεντρική ἐπιτροπή ζάχαρης· ἡ παράκληση αὐτή εἶχε ὑποστηριχτεῖ ἀπό τό συνέδριο τῶν ἐργαζομένων στή βιομηχανία ζάχαρης πού ἔγινε μέ τή συμμετοχή ἀντιπροσώπων τῶν 'Επιτροπῶν

γῆς. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ἀφοῦ συζήτησε στίς 17 τοῦ 'Απρίλη 1918 τήν παράκληση πού ὑπόβαλε τό ΑΣΛΟ γιά τήν χορήγηση 20 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν στήν Κεντρική ἐπιτροπή ζάχαρης, ἐνέκρινε τό σχέδιο ἀπόφασης πού πρότεινε ὁ Β. Ι. Λένιν.—*225.*

93 'Ο Β. Ι. Λένιν ἐκφώνησε τό λόγο αὐτό κατά τή διάρκεια τῶν συζητήσεων πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Ι. Ε. Γκουκόβσκι γιά τή δημοσιονομική κατάσταση τῆς χώρας καί τή δημοσιονομική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας πού ἔγινε στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 15 τοῦ 'Απρίλη. Στήν εἰσήγηση ὑποστηριζόταν ἡ ἀνάγκη νά καταργηθοῦν οἱ ἀποζημιώσεις (σάν μέτρο πού δέν δίνει τή δυνατότητα νά γίνει σχεδιασμένη διαχείριση τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν), τό πέρασμα στήν κανονική φορολογία καί προτεινόταν νά αὐξηθοῦν οἱ φόροι πού ἤδη ὑπῆρχαν καί νά μποῦν νέοι ἄμεσοι καί ἔμμεσοι φόροι, νά ἀναδιοργανωθεῖ ριζικά ὁ πιστωτικός μηχανισμός, νά ἐλαττωθοῦν τά διοικητικά ἔξοδα κ.ἄ.

Οἱ προτάσεις τοῦ Γκουκόβσκι ὑποβλήθηκαν σέ ἔντονη κριτική ἀπό τήν πλευρά τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» πού τίς θεωροῦσαν σάν στροφή πρός τά δεξιά στήν οἰκονομική καί δημοσιονομική πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, σάν ἀπάρνηση τῆς προηγούμενης γραμμῆς τοῦ Κόμματος.—*226.*

94 Τό *«Προσχέδιο γιά τίς ἐπιστημονικοτεχνικές ἐργασίες»* ἀποτελεῖ βασικό στάδιο στήν προσέλκυση τῶν ἐπιστημονικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας γιά τήν ἐπεξεργασία τῶν προβλημάτων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας.

Μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης τό Γενάρη τοῦ 1918 εἶχαν ἀρχίσει διαπραγματεύσεις μέ τήν 'Ακαδημία 'Επιστημῶν. 'Ο Λένιν κατηύθυνε τή δράση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Παιδείας πού ἄμεσα διεξήγαγε τίς διαπραγματεύσεις αὐτές. Στά τέλη τοῦ Μάρτη ἡ 'Ακαδημία 'Επιστημῶν συμφώνησε μέ τήν πρόταση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης νά ἐργαστεῖ στόν τομέα τῆς ἐξερεύνησης τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς χώρας. Σχετικά μ'αὐτό στίς 12 τοῦ 'Απρίλη, στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, πού ἔγινε ὑπό τήν προεδρεία τοῦ Λένιν, ψηφίστηκε ἀπόφαση πού ἔβαλε στήν 'Ακαδημία 'Επιστημῶν τό «ἐπεῖγον καθῆκον τῆς συστηματικῆς λύσης τῶν προβλημάτων τῆς σωστῆς κατανομῆς τῆς βιομηχανίας στή χώρα καί τῆς πιό ὀρθολογικῆς χρησιμοποίησης τῶν οἰκονομικῶν της δυνάμεων» καί κρίθηκε ἀναγκαία ἡ χρηματοδότηση τῶν ἀντίστοιχων ἐργασιῶν τῆς 'Ακαδημίας. 'Η 'Επιτροπή τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν γιά τή μελέτη τῶν φυσικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας (ΕΦΠΔ) ἀφοῦ πῆρε μεγάλη οἰκονομική βοήθεια ἀπό τήν κυβέρνηση, ἀνάπτυξε τή δράση της.

Στό «Προσχέδιο γιά τίς ἐπιστημονικοτεχνικές ἐργασίες» ὁ Λένιν ἔδοσε ἕνα πλατύ πρόγραμμα δράσης τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν, ὅλων τῶν ἐπιστημονικο-τεχνικῶν δυνάμεων τῆς χώρας. Οἱ ὁδηγίες τοῦ Λένιν ἀργότερα συγκεκριμενοποιήθηκαν σέ μιά σειρά ντοκουμέντα τοῦ ΑΣΛΟ καί εἰδικά σέ ἕνα σχέδιο προγράμματος τῶν ἐργασιῶν τῶν 'Επιτροπῶν εἰδικῶν τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν, πού καταρτίστηκε στίς 25 τοῦ 'Απρίλη ἀπό τό Τμῆμα ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς

τοῦ ΑΣΛΟ. Καθοδηγούμενες ἀπό τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, οἱ Σοβιετικές οἰκονομικές ὑπηρεσίες στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες, ἡ 'Ακαδημία 'Επιστημῶν, τά διάφορα ἐπιστημονικο-ἐρευνητικά ἰνστιτοῦτα καί σύλλογοι ἔκαναν δουλιά γιά τή μελέτη τοῦ φυσικοῦ πλούτου, τῶν πηγῶν ἐνέργειας καί μιᾶς σειρᾶς προβλημάτων πού συνδέονταν μέ τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας. Στούς πρώτους ἤδη μῆνες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα εἶχαν ὀργανωθεῖ ἐπιτροπές καί γραφεῖα γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῶν βασικῶν βιομηχανικῶν περιοχῶν. Τό φθινόπωρο τοῦ 1918 μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν σχηματίστηκε τό Κεντρικό ἠλεκτροτεχνικό συμβούλιο, πού εἶχε κύριο καθῆκον τήν «πιό καλύτερη καί πιό γρήγορη λύση τῶν τεχνικῶν ζητημάτων καί τῶν ζητημάτων προϋπολογισμοῦ στόν τομέα τῆς οἰκοδόμησης νέων ἠλεκτρικῶν σταθμῶν». Τό 1918 ἄρχισε σημαντική γιά τόν καιρό ἐκεῖνο πρακτική δουλιά γιά τόν ἐξηλεκτρισμό.—*228.*

95 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά ὑλικά τῆς 'Επιτροπῆς γιά τή μελέτη τῶν φυσικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας (ΕΦΠΔ) πού δημιουργήθηκε ἀπό τήν 'Ακαδημία 'Επιστημῶν τό 1915. Μέ ὑπόδειξη τοῦ Λένιν, ἡ ἐκδοτική δράση τῆς 'Επιτροπῆς πλάτυνε σημαντικά: ἄρχισαν νά βγαίνουν οἱ ἐκδόσεις τῶν βιβλίων «'Ο πλοῦτος τῆς Ρωσίας» καί ἡ πολύτομη συλλογή «Οἱ φυσικές παραγωγικές δυνάμεις τῆς Ρωσίας». Στήν πρώτη Σοβιετική τριετία (1918-1920) ἡ ΕΦΠΔ ἐξέδοσε τέσσερις φορές περισσότερες ἐργασίες ἀπ'ὅ,τι στά τρία προεπαναστατικά χρόνια.—*228.*

96 Τόν 'Απρίλη τοῦ 1918 ἐμφανίστηκε στίς ἐφημερίδες ἡ εἴδηση ὅτι δολοφονήθηκε ὁ στρατηγός Κορνίλοφ ἀπό τούς ἴδιους τούς στρατιῶτες του. 'Αργότερα ἐξακριβώθηκε ὅτι ὁ Κορνίλοφ σκοτώθηκε ἀπό ἔκρηξη βλήματος πυροβολικοῦ στίς 13 τοῦ 'Απρίλη 1918 στή διάρκεια μάχης μέ τά τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ κοντά στό Αἰκατερινοντάρ (τώρα Κρασνοντάρ).—*233.*

97 Στά πρῶτα χρόνια τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὑπῆρχε ἀκόμη στή χώρα ἀνεργία, πού σέ σημαντικό βαθμό κληρονομήθηκε ἀπό τό παλιό καθεστώς. 'Η ἀποστράτευση τεράστιου στρατοῦ, ἡ ἐλάττωση (ἤ τό ὁλοκληρωτικό σταμάτημα) τῶν πολεμικῶν παραγγελιῶν σέ μιά σειρά κλάδους τῆς βιομηχανίας, πού συνδέεται μέ τήν ἀναδιοργάνωση τῆς βιομηχανίας γιά εἰρηνική παραγωγή πού ἄρχισε τήν περίοδο τῆς πρώτης εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας, τό κλείσιμο πολλῶν ἐπιχειρήσεων ἐξαιτίας τῆς ἔλλειψης πρώτων ὑλῶν καί καύσιμων, ἡ μαζική μεταφορά τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τίς κατεχόμενες ἀπό τά γερμανικά καί ἄλλα ἐχθρικά στρατεύματα περιοχές—ὅλα αὐτά ὁδήγησαν στήν αὔξηση τῆς ἀνεργίας τό 1918. 'Ο γενικός ἀριθμός τῶν ἀνέργων πού ἦταν γραμμένοι στά Γραφεῖα εὑρέσεως ἐργασίας τό 1918 ἔφτανε περίπου τίς 800 χιλιάδες ἄτομα. 'Η Σοβιετική ἐξουσία, παρά τήν ἀνεπάρκεια μέσων, ἔδινε μεγάλη βοήθεια στούς ἀνέργους· εἶχαν γίνει σχέδια κοινωνικῶν ἐργασιῶν καί χορηγήθηκαν τά ἀπαραίτητα χρηματικά ποσά γιά τήν πραγματοποίησή τους.

Ἡ σοσιαλιστική ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας καί ἡ κολλεκτιβοποίηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ὁδήγησαν ἤδη στό πρῶτο πεντάχρονο στήν πλήρη καί ὁριστική ἐξάλειψη τῆς ἀνεργίας.—*235*.

98 Τό σχέδιο διατάγματος ἦταν στήν ἡμερήσια διάταξη τῆς συνεδρίασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1918, ὅμως ἡ συζήτησή του μεταφέρθηκε γιά τήν ἑπόμενη συνεδρίαση. Ὁ Β. Ι. Λένιν, ἀφοῦ εἶδε τό σχέδιο, ἔκανε τή συμπλήρωση πού δημοσιεύεται. Στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ψήφισε τό διάταγμα στό σύνολό του μαζί μέ τή συμπλήρωση τοῦ Λένιν καί τήν ἑπόμενη μέρα τό ἐπικύρωσε ὁριστικά μέ ὁρισμένες τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις (μπῆκε καινούργιο ἄρθρο). Γι'αὐτό ἡ συμπλήρωση τοῦ Λένιν στό κείμενο πού δημοσιεύτηκε στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 84, ἀναφέρεται στό ἄρθρο 7 τοῦ «Διατάγματος γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ἐργαλεῖα παραγωγῆς καί μέταλλα» (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 169-172).—*238*.

99 Στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 εἶχαν προσκληθεῖ τά ἐργατικά στελέχη τῆς Μόσχας, πολλά κομματικά καί σοβιετικά στελέχη.

Ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια ἔγραψε γιά τήν ὁμιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν σ'αὐτή τή συνεδρίαση: «Γιά νά δοθεῖ ἡ δυνατότητα στά ἐργατικά στελέχη τῆς Μόσχας νά ἀκούσουν τήν εἰσήγηση τοῦ Ἴλίτς γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἡ εἰσήγηση αὐτή ἔγινε στό Μουσεῖο τοῦ Πολυτεχνείου. Ὑποδέχτηκαν τόν Ἴλίτς μέ θύελλα χειροκροτημάτων, τόν ἄκουγαν μέ πολύ μεγάλη προσοχή, φαινόταν πόσο τό ζήτημα αὐτό ἐνδιέφερε τούς ἀκροατές. Ὁ Ἴλίτς ἐκεῖ μίλησε μέ ἀσυνήθιστο πάθος» (Ἀναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἴλίτς Λένιν. Μέρος 2, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ 1957, σελ. 184).—*239*.

100 Πρόκειται γιά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, πού ἔγινε στίς 17-25 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στή Μόσχα. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τά καθήκοντα τοῦ Κόμματος στήν τρέχουσα στιγμή στό συνέδριο διαμορφώθηκαν δύο ρεύματα. Ἕνα μέρος τῶν ἀντιπροσώπων μέ ἐπικεφαλῆς τόν Μπ. Ντ. Καμκόφ ὑποστήριζε τή δράση τῆς ΚΕ πού στρεφόταν ἐνάντια στή σύναψη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί θεωροῦσε σωστή τήν ἄρνηση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων νά πάρουν μέρος στή δουλιά τῶν κεντρικῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ἐξαιτίας τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ ἀπό τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Τό ἄλλο μέρος, μέ ἐπικεφαλῆς τήν Μ. Α. Σπυριντόνοβα ἔκανε κριτική στήν ΚΕ, κατηγορώντας την γιά ὑπερβολικό «ἀριστερισμό», καί ἐπέμενε στή συμμετοχή τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στή Σοβιετική κυβέρνηση γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ ἀγροτικοῦ τους προγράμματος. Ὕστερα ἀπό θυελλώδεις συζητήσεις τό συνέδριο ψήφισε μεσοβέζικη ἀπόφαση: ἐγκρίνοντας τή θέση τῆς ΚΕ σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί τήν ἔξοδο τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ταυ-

τόχρονα τάχθηκε ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τους στά κεντρικά καί τοπικά ὄργανα ἐξουσίας μέ σκοπό νά «διορθώσουν τή γενική γραμμή τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς».—*243.*

101 *«Ζνάμια Τρουντά»* («Σημαία τῆς Ἐργασίας»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ὄργανο τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τῶν ἐσέρων· ἄρχισε νά βγαίνει ἀπό τίς 23 Αὐγούστου (5 τοῦ Σεπτέμβρη) 1917. Ἀπό τό φύλ. ἀρ. 59 τῆς 1 (14) τοῦ Νοέμβρη 1917 ἔγινε ὄργανο τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τῶν ἐσέρων καί τῆς ὁμάδας τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τῆς ΚΕΕ τοῦ ΙΙ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. Μετά τό Ι Πανρωσικό συνέδριο τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, ἀπό τό φύλ. ἀρ. 105, πού βγῆκε στίς 28 τοῦ Δεκέμβρη 1917 (10 τοῦ Γενάρη 1918), ἡ ἐφημερίδα ἔγινε Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων. Κλείστηκε τόν Ἰούλη τοῦ 1918 τόν καιρό τῆς ἐξέγερσης τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.—*246.*

102 Πρόκειται γιά τό ἑβδομαδιαῖο περιοδικό «Κομμουνίστ»—φραξιονιστικό ὄργανο τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν»· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 20 τοῦ Ἀπρίλη 1918 σάν ὄργανο τοῦ Γραφείου περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), ὅπου τόν καιρό ἐκεῖνο ὑπερίσχυε ἡ ἐπίδραση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν». Τό τελευταῖο, τό τέταρτο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ βγῆκε τόν Ἰούνη τοῦ 1918 σάν ὄργανο τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», γιατί μετά τή συνδιάσκεψη περιοχῆς πού ἔγινε τό Μάη καί πού ψήφισε τίς λενινιστικές «Θέσεις γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 322-326), τό Γραφεῖο περιοχῆς Μόσχας ἔπαψε νά τό θεωρεῖ ὄργανό του.—*246.*

103 Πρόκειται γιά τό τρίτο ἄρθρο τῶν θέσεων πού ψηφίστηκαν μέ πρόταση τοῦ Ι. Α. Ἰσούφ ἀπό τήν ὁλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς περιοχῆς Μόσχας τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μενσεβίκων (συνῆλθε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1918). Ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Γιά τά «ἀριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό» ἀντιπαραβάλλοντας τή θέση αὐτή, πού ἦταν «ὑπόδειγμα *τῶν προβοκατόρικων λόγων τῆς ἀστικῆς τάξης»*, μέ τίς οἰκονομικές θέσεις πού πρόβαλαν οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», ἀποκάλυψε ὅτι εἶναι ἀνάλογες καί ἀπόδειξε ὅτι ἡ θέση πού κράτησαν οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» σημαίνει «πλήρη ἄρνηση τοῦ κομμουνισμοῦ στήν πράξη, ὁλοκληρωτικό πέρασμα μέ τό μέρος ἀκριβῶς τῆς μικροαστικῆς τάξης» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 309).—*246.*

104 *«Οἱ θέσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή»* τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» συζητήθηκαν στήν κοινή συνεδρίαση τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1918. Ἀναλυτική ἐξέταση καί κριτική τῶν θέσεων ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Γιά τά «ἀριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 283-314).—*249.*

105 Πρόκειται γιά τήν ψηφοφορία σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐπικύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης στό VII Ἔκτακτο συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ).

Διαστρεβλώνοντας τά γεγονότα, οί «άριστεροί κομμουνιστές» ανάφεραν τόν άριθμό αυτών πού ψήφισαν υπέρ τῆς σύναψης ειρήνης σύμφωνα μέ τά αποτελέσματα τῆς προκαταρκτικῆς ψηφοφορίας τῶν δυό αποφάσεων—τῆς απόφασης τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τῆς απόφασης τῶν «άριστερῶν κομμουνιστῶν» (ή πρώτη συγκέντρωσε 28 ψήφους, ή δεύτερη—μόνο 9 κι'αμέσως απορρίφθηκε). Ὁ ἀριθμός ὅμως αὐτῶν τῶν ψήφων ενάντια στή σύναψη τῆς συνθήκης ειρήνης αναφερόταν απ'αὐτούς σύμφωνα μέ τό αποτέλεσμα τῆς τελικῆς ψηφοφορίας μόνο τῆς λενινιστικῆς απόφασης (30 ψήφους υπέρ, 12 κατά, 4 λευκές).—*249.*

106 *Τό Δεύτερο Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ* ἔγινε στό Αἰκατερινοσλάβ (τώρα Ντνιεπροπετρόβσκ) στίς 17-19 τοῦ Μάρτη 1918. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 964 αντιπρόσωποι, απ'αὐτούς 428 μπολσεβίκοι, 414 αριστεροί εσέροι, 82 ἐξωκομματικοί καί 40 ἀπό διάφορα κόμματα. Οἱ μπολσεβίκοι αναγκάστηκαν νά κάνουν επίμονο αγώνα ὄχι μονάχα ενάντια στούς αριστερούς εσέρους καί τούς αστούς εθνικιστές, αλλά καί ενάντια στούς «άριστερούς κομμουνιστές» πού προσπάθησαν νά εκμεταλλευτοῦν τό Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ γιά νά εφαρμόσουν τήν τυχοδιωκτική τους γραμμή, κάνοντας τή διασπαστική πρόταση νά καταδικαστεῖ από τή Σοβιετική κυβέρνηση ή σύναψη τῆς ειρήνης τοῦ Μπρέστ. Ὡστόσο, ή μπολσεβίκικη ὁμάδα μ'επικεφαλῆς τούς Γ. Μπ. Γκαμάρνικ, Α. Β. Ἰβανόφ, Φ. Α. Σεργκέγεφ (Ἀρτιόμ), Ν. Α. Σκρίπνικ, υπεράσπιζε μέ σταθερότητα τή λενινιστική θέση σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ειρήνης. Οἱ μπολσεβίκοι πέτυχαν νά εγκριθοῦν ἀπό τό συνέδριο οἱ αποφάσεις τοῦ IV Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τήν επικύρωση τῆς συνθήκης ειρήνης μέ τή Γερμανία.

Στήν απόφαση «Γιά τήν πολιτική κατάσταση» τό συνέδριο, εκφράζοντας τή θέληση τοῦ ουκρανικοῦ λαοῦ, δήλωσε ὅτι οἱ εργαζόμενες μάζες τῆς Οὐκρανίας μαζί μέ τούς εργάτες καί τούς αγρότες τῆς Ρωσίας καί τῶν ἄλλων Δημοκρατιῶν θά αγωνιστοῦν αποφασιστικά γιά τή Σοβιετική εξουσία. Παίρνοντας υπόψη τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε απ'αφορμή τήν ειρήνη τοῦ Μπρέστ, τό συνέδριο ανακήρυξε τήν Οὐκρανία ανεξάρτητη Σοβιετική Δημοκρατία καί κάλεσε τούς εργαζόμενους τῆς Οὐκρανίας σέ αμείλικτο πόλεμο ενάντια στούς αυστρογερμανούς κατακτητές καί τήν Κεντρική Ράντα. Παράλληλα τό συνέδριο υπογράμμισε ὅτι ή αναγκαστική συνθήκη ειρήνης πού επέβαλε ή ιμπεριαλιστική Γερμανία στή Σοβιετική Ρωσία, μόνο τυπικά διακόπτει τήν ομοσπονδιακή σύνδεση τῆς Οὐκρανίας μέ τή Ρωσία καί ὅτι στήν οὐσία οἱ αμοιβαῖες σχέσεις της μέ τή ΣΟΣΔΡ παραμένουν οἱ ἴδιες.—*249.*

107 Στό ἄρθρο «Γιά τά «αριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό» ὁ Β. Ι. Λένιν επικρίνει ξανά τή θέση αὐτή (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 308-312).—*257.*

108 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει υπόψη του τίς κρατικο-καπιταλιστικές ενώσεις πού ἔγιναν στή βιομηχανία δέρματος, ζάχαρης καί στήν υφαντουργική βιομηχανία. Στίς αρχές τοῦ 1918 τά συνδικάτα τῶν βυρσοδεψῶν ἔκαναν

συμφωνία μέ τόν Πανρωσικό Σύνδεσμο έργοστασιαρχών παραγωγής δερμάτων, σύμφωνα μέ τήν όποία τά βυρσοδεψεία έπρεπε νά δουλεύουν μέ βάση τίς παραγγελίες τής Σοβιετικής κυβέρνησης καί μέ τή βοήθεια τών έπιχορηγήσεών της, καί όλη ή παραγωγή έμπαινε στή διάθεση τού κράτους. Στή διεύθυνση τής βιομηχανίας δερμάτων—'Ανώτατη έπιτροπή βυρσοδεψίας (Γκλαβκόζα)—τά δυό τρίτα τών θέσεων τά κατείχαν οί έργάτες καί τό ένα τρίτο οί ίδιώτες έπιχειρηματίες καί έκπρόσωποι τής άστικής τεχνικής διανόησης. 'Ανάλογες συμφωνίες είχαν κλειστεί στήν ύφαντουργική βιομηχανία, στή βιομηχανία ζάχαρης καί σέ μερικούς άλλους κλάδους τής έλαφράς βιομηχανίας καί τής βιομηχανίας είδών διατροφής. Ταυτόχρονα τό κράτος διατηρούσε τό δικαίωμα δήμευσης τών έπιχειρήσεων πού άνήκαν στίς κρατικοκαπιταλιστικές ένώσεις.

'Ο Λένιν έκτίμησε θετικά τίς «προσπάθειες τού προλεταριάτου νά κάνει συμφωνίες μέ τίς 'Ενώσεις τών έργοστασιαρχών» σέ συνθήκες δικτατορίας τού προλεταριάτου, τονίζοντας ότι τέτιου είδους συμφωνίες μπορούν «νά έξασφαλίσουν στούς έργάτες τή διεύθυνση ολόκληρων κλάδων τής βιομηχανίας» ("Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 35ος, σελ. 277).—*259.*

109 *«'Αριστερό κομμουνιστή»* ό Β. Ι. Λένιν όνόμαζε είρωνικά τό περιοδικό «Κομμουνίστ»—όργανο τής άντικομματικής όμάδας τών «άριστερών κομμουνιστών».—*260.*

110 'Ο Β. Ι. Λένιν έχει ύπόψη του τήν έκδοση καί κυκλοφορία χαρτονομίσματος καί χρεογράφων πού έφάρμοζε ή Σοβιετική κυβέρνηση έπειδή δέν έπαιρνε άρκετούς πόρους άπό τίς κανονικές πηγές τών κρατικών έσόδων (συσσώρευση τής βιομηχανίας, τών μεταφορών, τακτικοί φόροι κτλ.). Παρά τό γεγονός ότι στήν πρώτη περίοδο τής ύπαρξης τής Σοβιετικής έξουσίας, ή έκδοση χαρτονομίσματος ήταν μιά άπό τίς κυριότερες πηγές χρηματοδότησης τής λαϊκής οίκονομίας, τού Κόκκινου Στρατού καί τών κοινωνικο-πολιτιστικών μέτρων, ό Λένιν ύπογράμμιζε ότι ή έκδοση—«αύξηση τής έκδοσης χαρτονομίσματος»—«μπορεί νά δικαιολογηθεί σάν προσωρινό μέτρο» (σέ τούτο τόν τόμο, σελ. 352). Σάν άποτέλεσμα τών μέτρων πού πήρε τό Κόμμα καί ή κυβέρνηση γιά τήν καλυτέρευση τής δημοσιονομικής κατάστασης ή έκδοση χαρτονομίσματος κατά τά μέσα τού 1918 έλαττώθηκε.—*263.*

111 Πρόκειται γιά τό βιβλίο τού Β. Ι. Λένιν «Κράτος καί έπανάσταση» (βλ. "Απαντα, 5η έκδ., τόμ. 33ος, σελ. 1-120), ή βιβλιοκρισία τού όποίου δημοσιεύτηκε στίς 20 τού 'Απρίλη 1918 στό περιοδικό τών «άριστερών κομμουνιστών»—«Κομμουνίστ», τεύχ. 1.—*264.*

112 *«'Η 'Αριστερά τού Τσίμμερβαλντ»*—άριστερή όμάδα τού Τσίμμερβαλντ, όμάδα τών άριστερών διεθνιστών πού δημιουργήθηκε μέ πρωτοβουλία τού Β. Ι. Λένιν στή διεθνή σοσιαλιστική συνδιάσκεψη πού έγινε τό Σεπτέμβρη τού 1915 στό Τσίμμερβαλντ.—*269.*

113 'Ο άναρχικός Α. Γ. Γκέ, μιλώντας πάνω στήν είσήγηση τού Β. Ι. Λένιν

στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, δήλωσε ὅτι «ἡ ἐλπίδα γιά βοήθεια ἀπό τήν πλευρά τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου εἶναι οὐτοπία» ἀφοῦ αὐτό, ὅπως καί ὅλο τό προλεταριάτο τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης «πάσχει ἀπό πανούκλα καί λήθαργο» «εἶναι διεφθαρμένο ἀπό τήν ὀρθόδοξη σοσιαλδημοκρατική διαπαιδαγώγηση».—*269.*

114 Γιά τή δυνατότητα εἰρηνικοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες ὁ Κ. Μάρξ ἔλεγε στό λόγο του σέ συγκέντρωση στό Ἄμστερνταμ στίς 8 τοῦ Σεπτέμβρη 1872 (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 154). Ἕναν ἀπό τούς συγκεκριμένους δρόμους ἑνός τέτιου περάσματος ὁ Μάρξ θεωροῦσε τήν ἐξαγορά τῶν μέσων παραγωγῆς τῶν καπιταλιστῶν. «Ἐμεῖς δέν θεωροῦμε γενικά—ἔγραφε ὁ Ἔνγκελς—ὅτι ἡ ἐξαγορά δέν ἐπιτρέπεται σέ καμιά περίπτωση· ὁ Μάρξ μοῦ ἐξέφραζε—καί μάλιστα πόσες φορές!—τή γνώμη του ὅτι γιά μᾶς θά ἦταν πιό καλύτερα, ἄν θά μπορούσαμε νά ἀπαλλαγοῦμε μέ ἐξαγορά ἀπό ὅλη αὐτή τή συμμορία» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 523).—*273.*

115 *Οἱ «ἕξι θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας»* γράφτηκαν ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν μέ ἐντολή τῆς ΠΚΕΕ μετά τή συζήτηση στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 τῆς εἰσήγησής του γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Στίς 3 τοῦ Μάη οἱ θέσεις τοῦ Λένιν μέ ἀσήμαντες τροποποιήσεις ψηφίστηκαν ὁμόφωνα ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος, καί στίς 4 τοῦ Μάη τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ τίς ἔστειλε στά τοπικά Σοβιέτ, τονίζοντας στήν ἐγκύκλιο ἐπιστολή ὅτι οἱ λενινιστικές θέσεις «πρέπει νά ἀποτελέσουν τή βάση τῆς δράσης ὅλων τῶν βουλευτῶν τῶν Σοβιέτ».—*277.*

116 Τό σχέδιο διατάγματος συζητήθηκε στή συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 25 τοῦ Ἀπρίλη 1918· στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Γεωργίας ἔγινε πρόταση «νά ὑποβάλει σχέδιο διατάγματος μέ πόρισμα τοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ σέ μερικά ἀντίτυπα καί μέ τίς ἀνάλογες ὑπογραφές τῶν ἁρμοδίων». Τό διάταγμα ψηφίστηκε ἀπό τήν Ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 2 τοῦ Μάη 1918 καί τήν ἴδια μέρα ἐπικυρώθηκε καί ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μαζί μέ τή δημοσιευόμενη προσθήκη τοῦ Β. Ι. Λένιν καί δημοσιεύτηκε στίς 10 τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 91 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 212-216).—*281.*

117 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό γράμμα αὐτό ἐπειδή τό ἐπαναστατικό δικαστήριο τῆς Μόσχας, ἀφοῦ ἐξέτασε στίς 2 τοῦ Μάη 1918 τήν ὑπόθεση σχετικά μέ τήν κατηγορία σέ βάρος τεσσάρων συνεργατῶν τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς γιά δωροδοκία καί ἐκβιασμό, τούς καταδίκασε πολύ ἐλαφρά. Ἀρχικά ὁ Λένιν ἔστειλε τό γράμμα αὐτό στό μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης Ν. Β. Κριλένκο μέ τήν παράκληση νά ὑποδείξει στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος τά ὀνόματα τῶν καταδικασμένων καί τῶν δικαστῶν. Ὁ Λένιν, ἀφοῦ

πῆρε ἀπάντηση γραμμένη στό πίσω μέρος τοῦ ντοκουμέντου αὐτοῦ, ἔστειλε τό γράμμα στήν ΚΕ δίνοντας ἰδιαίτερη προσοχή στίς πληροφορίες πού ἔδοσε ὁ Κριλένκο. Μέ ἐπιμονή τοῦ Λένιν ἡ ΠΚΕΕ ἀναθεώρησε τήν ὑπόθεση. Τρεῖς ἀπό τούς κατηγορούμενους καταδικάστηκαν σέ 10 χρόνια φυλάκιση ὁ καθένας.

Ταυτόχρονα μέ τό γράμμα στήν ΚΕ ὁ Λένιν ἔστειλε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Ντ. Ι. Κούρσκι σημείωμα στό ὁποῖο ἀπαίτησε «*ἀμέσως*, μέ ἐπιδεικτική ταχύτητα νά ὑποβάλει νομοσχέδιο ὅτι ἡ ποινή γιά δωροδοκία (δωροληψία, ἐξαγορά, πρόθεση γιά δωροδοκία κ.ἄ. κ.τ.λ.) πρέπει νά εἶναι **ὄχι λιγότερη** ἀπό δέκα χρόνια φυλάκιση καί ἐπιπλέον, δέκα χρόνια καταναγκαστική ἐργασία» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 271). Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, μέ πρωτοβουλία τοῦ Λένιν, στίς 4 τοῦ Μάη 1918 ψήφισε ἀπόφαση πού ὑποχρέωνε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης νά ἐπεξεργαστεῖ σχέδιο διατάγματος μέ ὑψηλό κατώτερο ὅριο ποινῆς γιά δωροδοκία καί γιά κάθε σχέση μέ δωροδοκία. Στό σχέδιο «Διατάγματος γιά δωροδοκία» πού πρότεινε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης καί ἐξετάστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 8 τοῦ Μάη, ὁ Λένιν ἔκανε διευκρίνιση καί ὕστερα ἀπ'αὐτό, τό σχέδιο ἐπικυρώθηκε (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 236-237 καί 240-242).—*282.*

118 Ὁ Β. Ι. Λένιν παραθέτει λόγια τοῦ Κ. Μάρξ πού ἀναφέρει ὁ Φ. Ἔνγκελς στό ἔργο του «Τό ἀγροτικό ζήτημα στή Γαλλία καί στή Γερμανία» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 523).—*303.*

119 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του μιά ἀπό τίς βασικές θέσεις μέ τήν ὁποία οἱ μενσεβίκοι τάσσονταν ἐνάντια στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Οἱ μενσεβίκοι ἰσχυρίζονταν ὅτι ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας εἶναι «πρόωρη», ὅτι ἡ Ρωσία δῆθεν δέν ἔφτασε σέ τέτιο ἐπίπεδο ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων ὅπου μπορεῖ νά νικήσει ὁ σοσιαλισμός. Μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση συνέχιζαν νά τάσσονται ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ἐνάντια στούς ἐπαναστατικούς σοσιαλιστικούς μετασχηματισμούς.

Οἱ ἀπόψεις αὐτές τῶν μενσεβίκων βρῆκαν τή συμπυκνωμένη ἔκφρασή τους στό βιβλίο τοῦ Ν. Σουχάνοφ «Σημειώσεις γιά τήν ἐπανάσταση», πού γιά τήν κριτική τους ἀνάλυση ὁ Λένιν ἀφιέρωσε τό ἄρθρο «Γιά τήν ἐπανάστασή μας (Ἀπ'ἀφορμή τίς σημειώσεις τοῦ Ν. Σουχάνοφ)». Ὁ Λένιν ἀπορίπτοντας τή μενσεβίκικη ἀντίληψη ὅτι εἶναι «πρόωρη» ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία, λόγω τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς της καθυστέρησης, στό ἄρθρο αὐτό ἔγραφε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας θά ἔπρεπε νά ἀρχίσει ἀπό τήν κατάκτηση μέ ἐπαναστατικό τρόπο τῆς κρατικῆς ἐξουσίας «καί *μετά* πιά, στή βάση τῆς ἐργατο-αγροτικῆς ἐξουσίας καί τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, νά προχωρήσει γιά νά φτάσει τούς ἄλλους λαούς» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 438).—*306.*

120 Στίς 11 (24) τοῦ Ἰούνη 1917 στήν κοινή συνεδρίαση τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν μέ τά μέλη τοῦ Προεδρείου τοῦ I Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τήν είρηνική διαδήλωση τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν τῆς Πετρούπολης πού προετοιμάστηκε ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος, ὁ I. Γκ. Τσερετέλι ἔκανε μανιασμένη συκοφαντική ἐπίθεση ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, κατηγορώντας τους γιά συνωμοσία ἐνάντια στήν κυβέρνηση καί συνεργία μέ τήν ἀντεπανάσταση, καί ἀπειλοῦσε νά πάρει ἀποφασιστικά μέτρα γιά τόν ἀφοπλισμό τῶν ἐργατῶν πού ἀκολουθοῦσαν τούς μπολσεβίκους.—*308.*

121 Ὁ Β. Ι. Λένιν παραθέτει τό ἐπίγραμμα τοῦ Β. Λ. Πούσκιν ὅπου λέγεται γιά ἕναν μέτριο ποιητή πού ἔστειλε ποίημά του στόν Φοῖβο (Ἀπόλλων, στήν ἑλληνική μυθολογία θεός τοῦ ἥλιου· προστάτης τῶν καλῶν τεχνῶν). Τό ἐπίγραμμα τελειώνει μέ τίς παρακάτω σειρές:

Διαβάζοντας ὁ Φοῖβος χασμουριόταν καί τέλος ρώτησε,
Πόσο χρονῶν ἦταν ὁ στιχοπλόκος
Καί ἀπό πολύν καιρό συνθέτει βροντόλαλες ὠδές;
«Τά δεκαπέντε κλείνει»,—τοῦ ἀποκρίθηκ'ἡ Ἐρατώ.
—«Δεκαπεντάρης εἶναι;»—«Κι'ὄχι παραπάνω».
—«Τότε βαρᾶτε τον μέ τό φραγγέλιο!»

(βλ. τό βιβλίο: Ποιητές σατιρικοί τοῦ τέλους τοῦ 18ου-ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα. Λένινγκραντ, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 288).—*310.*

122 Τό ζήτημα γιά τή διεθνή κατάσταση συζητήθηκε στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος ἐξαιτίας τῆς ὄξυνσης τῶν σχέσεων μέ τή Γερμανία, πού ἀπαιτοῦσε νά δοθεῖ στή Φιλλανδία τό φρούριο Ἴνο (ὀχυρό στά σύνορα μέ τή Φιλλανδία πού δέσποζε μαζί μέ τήν Κροστάνδη πάνω στίς προσβάσεις πρός τήν Πετρούπολη), καθώς καί ἐξαιτίας τῆς συνεχιζόμενης κατοχῆς τοῦ Μούρμανσκ ἀπό τούς ἄγγλους, παρά τίς ἐπανειλημμένες διαμαρτυρίες τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης καί τῆς προετοιμασίας τῶν εἰσβολέων γιά προέλαση στά ἐνδότερα τῆς χώρας. Στίς 14 τοῦ Μάη 1918 μιλώντας στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας, ὁ Β. Ι. Λένιν φώτισε λεπτομερειακά καί τά δυό αὐτά ζητήματα (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 343-344).—*315.*

123 Οἱ προτάσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν ψηφίστηκαν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 8 τοῦ Μάη 1918 κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα καί τοῦ διατάγματος γιά τήν παροχή ἔκτακτης δικαιοδοσίας στόν ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ. Τό ντοκουμέντο εἶναι ὁδηγία γιά τήν ἐπιτροπή πού δημιουργήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων σχετικά μέ τό ξαναδούλεμα τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν παροχή ἔκτακτης δικαιοδοσίας στόν ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ, πού ὑποβλήθηκε ἀπό τό ἴδιο τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ.

Τό διάταγμα πού συντάχτηκε στή βάση τῶν λενινιστικῶν θέσεων ἐπικυρώθηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1918 ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στίς 13 τοῦ Μάη ἀπό τήν ΠΚΕΕ καί δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 94 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 261-266).—*316.*

124 Τό σχέδιο ἀπόφασης ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 9 τοῦ Μάη 1918 κατά τή συζήτηση τοῦ διατάγματος γιά τήν παροχή στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ ἔκτακτης δικαιοδοσίας.—*319.*

125 Τή *«Διαμαρτυρία στή γερμανική κυβέρνηση γιά τήν κατοχή τῆς Κριμαίας»* τήν ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ἐπειδή τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 οι γερμανοί ἰμπεριαλιστές κατέλαβαν τήν Οὐκρανία καί, παραβιάζοντας τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, εἰσέβαλαν στήν Κριμαία καί πλησίασαν στή Σεβαστούπολη, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένος ὁ στόλος τῆς Μαύρης θάλασσας. Μέ διαταγή τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης ἕνα μέρος ἀπό τά καράβια μετακινήθηκε στίς 29-30 τοῦ Ἀπρίλη στό Νοβοροσίσκ. Στή Σεβαστούπολη ἔμειναν μόνο τά καράβια πού δέν πειθάρχησαν στήν ἀπόφαση γιά μετακίνηση καί ἐκεῖνα πού δέν μποροῦσαν νά κινηθοῦν ἀπό τεχνικές βλάβες. Στίς 11 τοῦ Μάη ἡ γερμανική διοίκηση ἀπαίτησε τελεσιγραφικά τήν ἐπιστροφή τοῦ στόλου στή Σεβαστούπολη, δηλώνοντας ὅτι ἡ ἀναχώρηση τοῦ στόλου τῆς Μαύρης θάλασσας ἀπό τή Σεβαστούπολη παραβιάζει δῆθεν τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ καί ἀπειλοῦσε νά συνεχίσει τήν ἐπίθεση στά παράλια τῆς Μαύρης θάλασσας.

Ἡ «Διαμαρτυρία» τοῦ Λένιν μπῆκε στή βάση τῆς διακοίνωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν στίς 13 τοῦ Μάη 1918 πρός τό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῆς Γερμανίας.—*320.*

126 Πρόκειται γιά τό ραδιοτηλεγράφημα τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης τῆς 30 τοῦ Μάρτη 1918, μέ τό ὁποῖο δήλωνε ὅτι στή σύνθεση τῆς Οὐκρανίας ἀνήκουν 9 κυβερνεῖα, συμπεριλαμβανομένου καί τῆς Ταυρίδας, ὅμως χωρίς τήν Κριμαία. Ἡ κατοχή ἀπομέρους τῆς Γερμανίας τῆς Κριμαίας ἐρχόταν ἔτσι σέ ἀντίθεση μέ τή δήλωση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης.—*320.*

127 Ὁ Λένιν τό σχέδιο τῶν *«Θέσεων γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση»* τό ἔγραψε στίς 10 τοῦ Μάη 1918 καί συζητήθηκε τήν ἴδια μέρα στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Οἱ θέσεις μετά τήν τελική τους διατύπωση ἐγκρίθηκαν ἀπό τήν ΚΕ στίς 13 τοῦ Μάη· ὑπέρ τῶν θέσεων ψήφισαν ὅλα τά μέλη τῆς ΚΕ πού πῆραν μέρος στή συνεδρίαση, ἐκτός ἀπό τούς Γκ. Γ. Σοκόλνικοφ καί Ι. Β. Στάλιν· ἀργότερα προσχώρησε στίς θέσεις καί ἡ πλειοψηφία τῶν μελῶν τῆς ΚΕ πού ζοῦσαν στήν Πετρούπολη. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἀνάθεσε στόν Λένιν νά κάνει εἰσήγηση στή συνδιάσκεψη τῆς πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί νά προτείνει τίς θέσεις αὐτές σάν ἀπόφαση. Ὁ Λένιν ἔκανε τήν ἴδια κιόλας μέρα στή

βάση τῶν θέσεων εἰσήγηση στήν κομματική συνδιάσκεψη τῆς πόλης Μόσχας. Ἡ συνδιάσκεψη μέ πλειοψηφία ψήφισε τίς θέσεις τοῦ Λένιν.

Οἱ «Θέσεις γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση» ἀναλύθηκαν στήν πιό πλήρη μορφή τους ἀπό τόν Λένιν στίς 14 τοῦ Μάη στήν εἰσήγηση γιά τήν ἐξωτερική πολιτική στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 327-345). Στίς 14 τοῦ Μάη οἱ λενινιστικές θέσεις ψηφίστηκαν ἀπό τήν περιφερειακή συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας καί στίς 15 τοῦ Μάη ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ) σύμφωνα μέ τήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν γιά τήν τρέχουσα στιγμή (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 346).

Στό χειρόγραφο, δίπλα στή δεύτερη παράγραφο τοῦ δεύτερου μέρους τῶν θέσεων ὁ Λένιν ἔγραψε δυό φορές: «Ὄχι γιά δημοσίευση». —*322.*

128 Ἡ εἰσήγηση τοῦ Β. Ι. Λένιν προκάλεσε σφοδρές ἐπιθέσεις τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων πού προσπαθοῦσαν νά ἐκμεταλλευτοῦν τήν ὄξυνση τῆς διεθνοῦς καί ἐσωτερικῆς κατάστασης στήν πάλη τους ἐνάντια στό Μπολσεβίκικο κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἐπειδή ὁ Λένιν ἀναγκάστηκε νά φύγει ἀπό τή συνεδρίαση γιά ἐπείγουσες ὑποθέσεις, ὕστερα ἀπό συνεννόηση μαζί του τό κλείσιμο τό ἔκανε ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ πού ἀπόκρουσε ἀποφασιστικά τίς ἐπιθέσεις τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων (βλ. Σβερντλόφ Γ. Μ. Ἅπαντα, τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 198-204). Ἡ συνεδρίαση ἀπόριψε τίς ἀποφάσεις τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων πού ἀπαιτοῦσαν τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης, τήν ἀκύρωση τῆς συμφωνίας τοῦ Μπρέστ, τή σύναψη συμμαχίας μέ τίς χῶρες τῆς Ἀντάντ γιά τή συνέχιση τοῦ πολέμου ἐνάντια στή Γερμανία, καί μέ συντριπτική πλειοψηφία ψήφισε τήν ἀπόφαση τῶν μπολσεβίκων πού ἔγραψε ὁ Σβερντλόφ, ὅπου ἐγκρινόταν ἡ πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας (βλ. στό ἴδιο, σελ. 204-205).

Τό σχέδιο εἰσήγησης τοῦ Λένιν γιά τήν ἐξωτερική πολιτική στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας δημοσιεύτηκε στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI, σελ. 92.—*327.*

129 *Ράντα*—Κεντρική Ράντα—ἀντεπαναστατική ἀστικο-ἐθνικιστική ὀργάνωση, πού δημιουργήθηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 στό Πανουκρανικό ἐθνικό συνέδριο στό Κίεβο ἀπό τό συνασπισμό τῶν ἀστικῶν καί μικροαστικῶν ἐθνικιστικῶν κομμάτων καί ὁμάδων τῆς Οὐκρανίας. Πρόεδρος τῆς Ράντας ἦταν ὁ θεωρητικός τῆς οὐκρανικῆς ἀστικῆς τάξης Μ. Σ. Γκρουσέβσκι, ἀντικαταστάτης του ὁ Β. Κ. Βινιτσένκο. Στή σύνθεση τῆς Ράντας ἦταν οἱ Πετλιούρα, Ἐφρέμοφ, Ἀντόνοβιτς καί ἄλλοι ἐθνικιστές.

Μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἡ Ράντα αὐτοανακηρύχθηκε ἀνώτατο ὄργανο τῆς «Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας» καί ἄρχισε ἀγώνα κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἔγινε ἕνα ἀπό τά κύρια κέντρα τῆς πανρωσικῆς ἀντεπανάστασης.

Τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 στό I Πανουκρανικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ πού ἔγινε στό Χάρκοβο ἡ Οὐκρανία ἀνακηρύχθηκε Σοβιετική Δημοκρατία. Τό συνέδριο κήρυξε τήν ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῆς Κεντρικῆς Ράντας. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς ΣΟΣΔΡ ἀναγνώρισε τή Σοβιετική κυβέρνηση τῆς Οὐκρανίας σάν τή μοναδική νόμιμη κυβέρνηση τῆς Οὐκρανίας καί ἀποφάσισε νά τῆς δόσει ἄμεση βοήθεια στόν ἀγώνα κατά τῆς ἀντεπαναστατικῆς Ράντας. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 καί τό Γενάρη τοῦ 1918 σέ ὅλη τήν Οὐκρανία ἔγιναν ἔνοπλες ἐξεγέρσεις ἐνάντια στήν Κεντρική Ράντα γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό Γενάρη τοῦ 1918 τά Σοβιετικά στρατεύματα στήν Οὐκρανία πέρασαν σέ ἐπίθεση καί στίς 26 τοῦ Γενάρη (8 τοῦ Φλεβάρη) κατέλαβαν τό Κίεβο, ἀνατρέποντας τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς Ράντας.

Ἐκδιωγμένη ἀπό τό ἔδαφος τῆς Σοβιετικῆς Οὐκρανίας, ἡ Κεντρική Ράντα συμμάχησε μέ τούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές μέ σκοπό νά ἀνατρέψει τή Σοβιετική ἐξουσία καί νά παλινορθώσει τό ἀστικό καθεστώς στήν Οὐκρανία. Στή διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας μέ τή Γερμανία ἡ Ράντα ἔστειλε στό Μπρέστ-Λιτόβσκ δική της ἀντιπροσωπεία καί πίσω ἀπό τήν πλάτη τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας ἔκλεισε χωριστή εἰρήνη μέ τή Γερμανία, μέ βάση τήν ὁποία ὑποχρεώθηκε νά δίνει στή Γερμανία τά σιτηρά τῆς Οὐκρανίας, κάρβουνο, πρῶτες ὕλες καί ἔπαιρνε στρατιωτική βοήθεια ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό Μάρτη τοῦ 1918 μαζί μέ τούς αὐστρογερμανούς κατακτητές ἡ Ράντα ἐπέστρεψε στό Κίεβο καί ἔγινε ἀξιολύπητο ἀνδρείκελο στά χέρια τους. Οἱ γερμανοί, ἀφοῦ πείστηκαν γιά τήν πλήρη ἀνικανότητα τῆς Ράντας νά καταπνίξει τό ἐπαναστατικό κίνημα στήν Οὐκρανία καί νά τούς ἐξασφαλίσει προμήθειες τροφίμων, τή διάλυσαν στά τέλη τοῦ Ἀπρίλη.—*338.*

130 Πρόκειται γιά τό «Σύμφωνο ἀνάμεσα στίς σοσιαλιστικές Δημοκρατίες τῆς Ρωσίας καί τῆς Φιλλανδίας» πού ἐπικυρώθηκε τήν 1 τοῦ Μάρτη 1918 στήν Πετρούπολη (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 1ος, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 505-510).—*343.*

131 *Ἡ συνδιάσκεψη τῆς περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ)* ἔγινε στίς 14-17 τοῦ Μάη 1918. Ἡ συνδιάσκεψη ἄκουσε τίς ἐκθέσεις τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων (τῶν κυβερνείων Τβέρ, Βλαντίμιρ καί Γιαροσλάβ) πού ἀφοροῦσαν τήν κατάσταση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς, τό δυνάμωμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί ἄλλα ζητήματα· συζήτησε τίς ἐκθέσεις τοῦ Γραφείου περιοχῆς Μόσχας καί τῆς ἐπιτροπῆς πόλης Μόσχας, καθώς ἐπίσης καί τῆς Περιφερειακῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας. Στίς 15 τοῦ Μάη ἡ συνδιάσκεψη συζήτησε τό ζήτημα γιά τήν τρέχουσα στιγμή. Ἀπό μέρους τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» μίλησε ὁ Α. Λόμοφ (Γκ. Ι. Ὀππόκοφ) ὁ ὁποῖος στήν εἰσήγησή του ἔκανε ἔντονη κριτική τῆς θέσης τῆς ΚΕ γιά τήν ἐξωτερική πολιτική. Μετά ἀπό αὐτόν ἔκανε εἰσήγηση ὁ Β. Ι. Λένιν. Μετά τίς συζητήσεις καί τούς τελικούς λόγους τοῦ Λένιν καί τοῦ Λόμοφ, ἡ συνδιάσκεψη μέ πλειοψηφία 42 ψήφων ἔναντι 9 ἀποφάσισε νά πάρει γιά βάση τῆς ἀπόφασης τίς λενινιστικές

«Θέσεις γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 322-326). Γιά τό λόγο αὐτό οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» κατά τήν ἐκλογή τοῦ νέου Γραφείου περιοχῆς τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἀρνήθηκαν νά μποῦν στή σύνθεσή του.—*346.*

132 *Ἡ συνδιάσκεψη τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐθνικοποιούμενων ἐργοστασίων κατεργασίας μετάλλου* ἔγινε στίς 12-18 τοῦ Μάη 1918 στή Μόσχα. Παραβρέθηκαν σ᾽αὐτήν ἀπό κάθε ἐπιχείρηση 6 ἐκπρόσωποι ἀπό τούς ὁποίους 3 ἐργάτες, 2 μηχανικοί καί 1 ὑπάλληλος. Ἡ συνδιάσκεψη συγκλήθηκε γιά νά συζητήσει τά ζητήματα πού εἶχαν σχέση μέ τήν ἐθνικοποίηση τῶν πιό μεγάλων ἐργοστασίων τῆς χώρας (τοῦ Μπριάνσκ, τῆς Κολόμνα, τοῦ Σόρμοβο, τοῦ Μπελορέτσκ, τοῦ Ζλατοούστ, τῆς Βαλτικῆς, τοῦ Τβέρ καί ἄλλων).

Πρίν τή συνδιάσκεψη ἔγινε συζήτηση τοῦ ζητήματος αὐτοῦ σέ διάφορα οἰκονομικά καί συνδικαλιστικά ὄργανα καί στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στήν πορεία τῆς ὁποίας εἶχε ἀπορριφθεῖ ἡ πρόταση πού ἔκαναν οἱ καπιταλιστές καί οἱ ἀστοί εἰδικοί γιά τή συνένωση τῶν πιό μεγάλων μηχανουργικῶν ἐργοστασίων σέ κρατικο-καπιταλιστική μετοχική ἑταιρία (σχέδιο τοῦ Α. Π. Μεστσέρσκι) καί κρίθηκε ἀπαραίτητο νά ἐθνικοποιηθοῦν οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτές. Ἡ συνδιάσκεψη στίς 17 τοῦ Μάη μέ πλειοψηφία ἐνέκρινε τή γραμμή γιά τήν ἐθνικοποίηση. Μόνο ἡ ὁμάδα τῶν ἀστῶν εἰδικῶν, πού ἔπαιρνε μέρος στή συνδιάσκεψη μέ συμβουλευτική ψῆφο, ὑποστήριζε τό σχέδιο τοῦ Μεστσέρσκι.

Τό γράμμα τοῦ Β. Ι. Λένιν πού διαβάστηκε στίς 18 τοῦ Μάη στήν πρωινή συνεδρίαση προκάλεσε θύελλα χειροκροτημάτων. Μέ πρόταση τοῦ Λένιν ἡ συνδιάσκεψη ἐξέλεξε προσωρινή ἐπιτροπή δίπλα στό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἕνωσης τῶν κρατικῶν μεταλλουργικῶν ἐργοστασίων, ἐνέκρινε τόν Κανονισμό γιά τήν ἐπιτροπή, καθώς καί τίς ὁδηγίες γιά τή διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων.

Στίς 18 τοῦ Ἰούνη 1918 ἐθνικοποιήθηκαν οἱ μετοχικές ἑταιρίες «Σόρμοβο», τῶν μεταλλουργικῶν ἐργοστασίων τοῦ Μπελορέτσκ, τοῦ μηχανουργικοῦ ἐργοστασίου τῆς Κολόμνα καί ἄλλες. Αὐτές ἑνώνονταν ἀπό τήν «Προσωρινή κεντρική διεύθυνση τῶν ἑνωμένων ἐθνικῶν μηχανουργικῶν ἐργοστασίων «Σόρμοβο-Κολόμνα»», ἡ ὁποία μετά τήν προσχώρηση σ᾽αὐτά τῶν μηχανουργικῶν ἐργοστασίων τοῦ Μπριάνσκ, Μιτίτσιν, Τβέρ καί ἄλλων, ὀνομάστηκε: Κρατική ἕνωση μηχανουργικῶν ἐργοστασίων (ΚΕΜΕ).—*348.*

133 *«Κανονισμός τοῦ Μπριάνσκ»*—«Προσωρινός ἐσωτερικός κανονισμός» πού ἐπεξεργάστηκε ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή καί ἡ ἐργατική διεύθυνση τοῦ ἐθνικοποιημένου ἐλασματουργικοῦ, χαλυβουργικοῦ καί μηχανουργικοῦ ἐργοστασίου στήν Μπέζιτσα (τώρα ἐργοστάσιο «Κράσνι Προφιντέρν»). Βγῆκε στίς 9 τοῦ Μάη 1918 μέ τή μορφή διαταγῆς καί τήν ὑπογραφή τῆς ἐργοστασιακῆς ἐπιτροπῆς καί τοῦ διευθυντῆ τοῦ ἐργοστασίου. Ὁ ἐσωτερικός κανονισμός συντάχθηκε μέ βάση τόν Κανονισμό ἐργασιακῆς πειθαρχίας πού ψήφισε τό Πανρωσικό Κεντρι-

κό Συμβούλιο τῶν Συνδικάτων στίς 3 τοῦ 'Απρίλη 1918. 'Ο κανονισμός αὐτός καθόριζε αὐστηρή τάξη στό ἐργοστάσιο καί ὁδηγοῦσε στό δυνάμωμα τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης τῆς παραγωγῆς. 'Ο κανονισμός πρόβλεπε τήν αὐστηρή καταγραφή τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς, τήν εὐθύνη τῶν ἐργατῶν γιά παραγωγή σκάρτου προϊόντος: στούς ἐργάτες καί στούς ὑπαλλήλους καθοριζόταν μισθός ἐργασίας μόνο γιά τή δουλιά πού ἔκαναν· ἀπαγορεύονταν οἱ συγκεντρώσεις καί οἱ συνελεύσεις στή διάρκεια τῆς δουλιᾶς· οἱ ἐργάτες καί οἱ ὑπάλληλοι πού παραβίαζαν τήν ἐργασιακή πειθαρχία τιμωροῦνταν αὐστηρά, μέχρι ἀπόλυση. Σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, τοῦ ἀνεβάσματος τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί μιᾶς σειρᾶς ἄλλων μέτρων, τό ἐργοστάσιο γρήγορα ἔφτασε τήν προπολεμική παραγωγικότητα.—*348.*

134 *Τό Πρῶτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἀντιπροσώπων τῶν οἰκονομικῶν τμημάτων τῶν Σοβιέτ τῶν περιοχῶν, τῶν κυβερνείων καί τῶν νομῶν* ἔγινε στή Μόσχα στίς 17-21 τοῦ Μάη 1918. Πῆραν μέρος σ'αὐτό 230 ἀντιπρόσωποι. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά παρακάτω θέματα: ἐκθέσεις τῶν τοπικῶν ὑπηρεσιῶν· ἡ γενική δημοσιονομική πολιτική· τά τοπικά οἰκονομικά, οἱ τράπεζες, τό δημόσιο ταμεῖο καί ἡ οἰκονομική ἐφορία· ἡ σωστή χρησιμοποίηση τῶν πιστώσεων· ὀργανωτικά ζητήματα.

'Ο Β. Ι. Λένιν μίλησε στίς 18 τοῦ Μάη στήν ἀπογευματινή συνεδρίαση. Οἱ θέσεις πού παρουσίασε στήν εἰσήγηση γιά τά καθήκοντα τῆς σοβιετικῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς μπῆκαν στή βάση τῆς ἀπόφασης πού πρότεινε ἡ κομμουνιστική ὁμάδα τοῦ συνεδρίου· ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε ἀπό τήν πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι πρότειναν δική τους ἀπόφαση, ὕστερα ὅμως ἀπό τή συζήτηση τήν ἀπέσυραν καί συμφώνησαν μέ τήν ἀπόφαση τῶν κομμουνιστῶν. Τό συνέδριο ἀνάθεσε σέ ἐξαμελή ἐπιτροπή μαζί μέ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Οἰκονομικῶν νά ἐπεξεργαστεῖ στό συντομότερο χρονικό διάστημα μιά σειρά ἀποφάσεις: νόμο γιά τήν προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς περιουσίας «μέ βάση τίς θέσεις τοῦ σύντρ. Λένιν»· γιά τό σύστημα τῶν ἔμμεσων φόρων μέ βάση τά κρατικά μονοπώλια· γιά τή συγκεντροποίηση τῆς φορολογίας καί τήν ἑνότητα τοῦ ταμείου· γιά τή συγκεντροποίηση τῶν τραπεζικῶν ὑποθέσεων· γιά τήν ἀντικατάσταση τῶν χαρτονομισμάτων μέ νέα· γιά τήν «ὁμοιόμορφη συγκεντροποιημένη ὀργάνωση ὅλου (τοῦ τοπικοῦ καί τοῦ κεντρικοῦ) μηχανισμοῦ τῆς διεύθυνσης δημόσιων οἰκονομικῶν».—*350.*

135 Τό ζήτημα τῆς προετοιμασίας τῆς νομισματικῆς μεταρύθμισης εἶχε μπεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν τό Δεκέμβρη τοῦ 1917 στό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐφαρμογή τῆς ἐθνικοποίησης τῶν τραπεζῶν (βλ. "Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 176). Τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 ὁ Λένιν ἐπεξεργάστηκε ἕνα σχέδιο νομισματικῆς μεταρύθμισης πού ἀπόβλεπε στή δημιουργία ἑνός σταθεροῦ σοβιετικοῦ νομίσματος καί στήν ἐξάλειψη τοῦ πληθωρισμοῦ πού προκλήθηκε ἀπό τόν πόλεμο καί ἀπό τήν οἰκονομική διαχείριση τῆς τσαρικῆς καί τῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης.

'Η προετοιμασία γιά τήν πραγματοποίηση τῆς μεταρύθμισης

ἄρχισε ἀπό τούς πρώτους μῆνες τοῦ 1918. Ἡ δουλιά αὐτή γινόταν κάτω ἀπό τήν ἄμεση καθοδήγηση τοῦ Λένιν. Ὁ Λένιν ἐπιδίωκε τήν ἐπιτάχυνση τῆς προετοιμασίας καί τῆς ἔκδοσης νέων, σοβιετικῶν χαρτονομισμάτων, ἔπαιρνε μέρος σέ ὅλες τίς λεπτομέρειες τῶν συζητήσεων γιά τά σχέδια τῶν ὑποδειγμάτων τους (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 179-180· τόμ. XXXV, σελ. 31-32). Λόγω τοῦ πολέμου ἐνάντια στούς ξένους ἐπιδρομεῖς καί στήν ἐσωτερική ἀντεπανάσταση καί λόγω τοῦ περάσματος στήν πολιτική τοῦ «πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ» ἡ νομισματική μεταρύθμιση τήν περίοδο ἐκείνη δέν πραγματοποιήθηκε. Ἡ πρώτη σοβιετική νομισματική μεταρύθμιση ἔγινε μέ βάση τίς λενινιστικές ἀρχές τό 1922-1924.—*354.*

136 Ἡ *προσθήκη στήν «Ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης γιά τήν ὀργάνωση τμημάτων ἐπισιτισμοῦ»* (στίς προηγούμενες ἐκδόσεις τό ντοκουμέντο δημοσιευόταν μέ τόν τίτλο «Σχέδιο τηλεγραφήματος πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης») γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 20 τοῦ Μάη 1918 καί δόθηκε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ τό παρακάτω σημείωμα: «Μποροῦμε νά βάλουμε ἀκόμη στό τηλεγράφημα **τή σελ. 1-5**». Ἡ προσθήκη μπῆκε στό τελικό κείμενο τῆς ἔκκλησης πού διαβιβάστηκε τηλεγραφικά στήν Κομματική ἐπιτροπή μέ τήν ὑπόδειξη: «Νά δημοσιεύσετε τήν παρακάτω ἔκκληση σέ ὅλα τά ἐργοστάσια καί τίς φάμπρικες καί νά πάρετε μέτρα γιά τήν ἄμεση ὀργάνωση τῆς ἐγγραφῆς στά τμήματα ἐπισιτισμοῦ».

Στίς 22 τοῦ Μάη 1918 ἡ ἔκκληση μέ τίς ὑπογραφές τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πετρογκράντσκαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103, καί στίς 29 τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 107 καί σέ ἄλλες ἐφημερίδες. Τίς σκέψεις πού διατυπώνονται στήν προσθήκη αὐτή ὁ Λένιν τίς ἀνέπτυξε πιό λεπτομερειακά στό γράμμα πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης «Γιά τήν πείνα» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 357-364).—*356.*

137 *«Γιά τήν πείνα. (Γράμμα στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης)».* Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό γράμμα μετά τή συζήτηση πού ἔκανε μέ τόν πρόεδρο τῆς προμηθευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ (τώρα Κύροφ) Α. Β. Ἰβανόφ. Ὁ Λένιν, ἀφοῦ ἄκουσε προσεκτικά τόν ἀντιπρόσωπο τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ, τόν παρακάλεσε νά διαβιβάσει στούς ἐργαζόμενους τῆς Πετρούπολης ὅτι «ἡ κυβέρνηση παίρνει ἀποφασιστικά μέτρα γιά τή ρύθμιση τῆς ὑπόθεσης τοῦ ἐπισιτισμοῦ στή χώρα» καί τοῦ ἔδοσε τό διάταγμα πού παραχωρεῖ στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ ἔκτακτη δικαιοδοσία στήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα, γιά νά ἐνημερωθοῦν οἱ ἐργάτες τοῦ Πουτίλοφ (βλ. Ἀναμνήσεις γιά τόν Βλαντίμιρ Ἰλίτς Λένιν. Μέρος 2, Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 283-284). Ὁ Λένιν στό γράμμα του πρός τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα, ἀφοῦ τοῦ ἔκανε γνωστό γιά τή συζήτηση μέ τόν Ἰβανόφ, τοῦ ἔγραφε: «Τοῦ εἶπα τή γνώμη μου: ἄν οἱ *καλύτεροι* ἐργάτες τῆς Πετρούπολης δέν δημιουργήσουν *ἐπίλεκτο* σίγουρο ἐργατικό στρατό»

γιά νά ἐκστρατεύσει ἐνάντια στήν ἀστική τάξη τοῦ χωριοῦ, τότε «ἡ πείνα καί ἡ συντριβή τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἀναπόφευκτες» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 163). Ὁ Λένιν πρότεινε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ νά βοηθήσει μέ κάθε τρόπο τά τμήματα ἀπό ἐργάτες τῆς Πετρούπολης.

Ἐκπληρώνοντας τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν, οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης στίς ἀρχές τοῦ Ἰούνη 1918 ἔστειλαν τό πρῶτο τμῆμα ἐπισιτισμοῦ ἀπό 400 ἄτομα.—*357.*

138 *Τό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐπιτρόπων ἐργασίας* συνῆλθε στή Μόσχα στίς 18-25 τοῦ Μάη 1918. Στό συνέδριο παραβρέθηκαν ἐκπρόσωποι τῶν Ἐπιτροπάτων ἐργασίας περιοχῶν, κυβερνείων καί νομῶν, τῶν Γραφείων εὑρέσεως ἐργασίας, τῶν Ταμείων ἀσθενείας, τῶν Ἀσφαλιστικῶν καί συνεταιριστικῶν ταμείων, τῶν Ταμείων ἀνέργων, τοῦ Πανρωσικοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Συνδικάτων καί ἄλλων ὀργανώσεων—συνολικά 600 περίπου ἄτομα. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου ἦταν τά παρακάτω ζητήματα: ἔκθεση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας· ἡ κατάσταση τῆς βιομηχανίας· ἡ ἐργατική πειθαρχία καί τό ἀνέβασμα τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς· οἱ νόρμες πληρωμῆς καί οἱ νόρμες παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς· ἡ οἰκονομική κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ἄλλα. Στό συνέδριο ἐργάζονταν 5 τμήματα (τῶν ἐπιτρόπων ἐργασίας, τῶν Γραφείων εὑρέσεως ἐργασίας, προστασίας τῆς ἐργασίας, τό ἀσφαλιστικό καί τό στατιστικό). Τό συνέδριο ἐνέκρινε τόν Κανονισμό τοῦ ΠΚΣΣ τῆς 3ης τοῦ Ἀπρίλη 1918 γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία καί τόν Κανονισμό γιά τόν τρόπο ἐπικύρωσης τῶν μισθολογίων καί, βασιζόμενο σ᾿αὐτά, ψήφισε τίς ἀποφάσεις γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία, γιά τή μισθολογική πολιτική, γιά τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί ἄλλα. Τό συνέδριο ψήφισε ἐπίσης νόμο γιά τήν προστασία τῆς ἐργασίας καί ἀπόφαση γιά τή δημιουργία κατά τόπους γραφείων πού θά καθορίζουν τίς νόρμες ἀποδοχῶν καί ἐργασίας.—*365.*

139 Τό ζήτημα τῶν καυσίμων συζητήθηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 24 τοῦ Μάη 1918· εἰσηγητής ἀπό τό Τμῆμα καυσίμων τοῦ ΑΣΛΟ ἦταν ὁ Ν. Ι. Σολοβιόφ καί ἀπό τό Τμῆμα καυσίμων τῆς Μόσχας ὁ Σ. Σ. Ντικάνσκι.—*371.*

140 Τό ζήτημα τῆς ἵδρυσης Σοσιαλιστικῆς Ἀκαδημίας κοινωνικῶν ἐπιστημῶν συζητήθηκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 25 τοῦ Μάη 1918. Τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τήν Ἀκαδημία πού ὑπόβαλε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας, δέν ἱκανοποίησε τόν Β. Ι. Λένιν, καί, ὅπως φαίνεται, στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης ἔγραψε ὁ ἴδιος τίς προτάσεις πού δημοσιεύονται καί πού ψηφίστηκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων.

Στίς 7 τοῦ Ἰούνη ἡ κυβέρνηση ἐξέταζε τόν ξαναδουλεμένο μέ βάση τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν Κανονισμό γιά τή Σοσιαλιστική Ἀκαδημία. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀφοῦ τόν ἐνέκρινε καταρχήν, σχημάτισε μιά ἐπιτροπή γιά νά ἐπεξεργαστεῖ λεπτομερειακά τό καταστατικό τῆς Ἀκαδημίας καί τῆς ἔδοσε ἐντολή νά καθοδηγεῖται στή δουλιά της ἀπό τίς ὁδηγίες τοῦ Λένιν. Τό καταστατικό στήν τελική

του μορφή ἐπικυρώθηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων στίς 15 τοῦ 'Ιούνη. Τό Διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ (Κανονισμός) γιά τή Σοσιαλιστική 'Ακαδημία κοινωνικῶν ἐπιστημῶν δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ 'Ιούλη 1918 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 145 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 468-479). Τά ἐπίσημα ἐγκαίνια τῆς 'Ακαδημίας ἔγιναν τήν 1 τοῦ 'Οχτώβρη 1918.

Στά τέλη τοῦ 1923 ἡ Σοσιαλιστική 'Ακαδημία μετονομάστηκε σέ Κομμουνιστική. Τό Φλεβάρη τοῦ 1936 ἡ ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ) καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς ΕΣΣΔ ψήφισαν ἀπόφαση: «μέ σκοπό τήν ἕνωση τῶν παραγόντων τῆς ἐπιστήμης σέ ἕνα κρατικό ἐπιστημονικό κέντρο» νά καταργηθεῖ ἡ Κομμουνιστική 'Ακαδημία καί τά 'Ινστιτοῦτα της καί τά βασικά της στελέχη νά περάσουν στήν 'Ακαδημία ἐπιστημῶν τῆς ΕΣΣΔ.—*372.*

141 Οἱ κατάλογοι τῶν τακτικῶν μελῶν τῆς Σοσιαλιστικῆς 'Ακαδημίας κοινωνικῶν ἐπιστημῶν καί τῶν καθηγητῶν, πού ἐγκρίθηκαν ἀπό τήν Πανρωσική Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή, δημοσιεύτηκαν στίς 9 Αὐγούστου 1918 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 169.

Στίς 5 τοῦ Φλεβάρη 1922 ὁ Β. Ι. Λένιν εἶχε ἐκλεγεῖ τακτικό μέλος τῆς Σοσιαλιστικῆς 'Ακαδημίας. Ὅταν τόν εἰδοποίησε γι'αὐτό τό Προεδρεῖο τῆς 'Ακαδημίας ὁ Λένιν ἀπάντησε μέ τό παρακάτω σημείωμα: «Εὐχαριστῶ πάρα πολύ. Δυστυχῶς, λόγω τῆς ἀρώστιας μου μέ κανένα τρόπο δέν μπορῶ νά ἐκπληρώσω ἔστω καί στό ἐλάχιστο τό καθῆκον τοῦ μέλους τῆς Σοσιαλιστικῆς 'Ακαδημίας. Τυπικό μέλος δέν θέλω νά εἶμαι. Γι'αὐτό σᾶς παρακαλῶ νά μέ διαγράψετε ἀπό τούς καταλόγους, εἴτε νά μή μέ γράψετε στούς καταλόγους τῶν μελῶν» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXIV, σελ. 432).—*373.*

142 Οἱ *«Θέσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή»* γράφτηκαν σέ περίοδο πάρα πολύ βαριᾶς κατάστασης σχετικά μέ τόν ἐπισιτισμό τῆς χώρας. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, καθοδηγούμενο ἀπό τίς θέσεις αὐτές, ψήφισε στίς 28 τοῦ Μάη 1918 ἀπόφαση γιά τήν ἐπισιτιστική πολιτική (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 95), καί ἀνάθεσε στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ νά γράψει τήν ἑπόμενη μέρα ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες γιά τήν ὀργάνωση ἔνοπλων τμημάτων πάλης γιά τά σιτηρά. Ἡ ἔκκληση γράφτηκε μέ βάση τίς λενινιστικές θέσεις, ἐγκρίθηκε ἀπό τήν κυβέρνηση στίς 29 τοῦ Μάη καί στίς 31 τοῦ Μάη 1918 δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων.—*374.*

143 *Τό I Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας* συνῆλθε στίς 26 τοῦ Μάη—4 τοῦ 'Ιούνη 1918 στή Μόσχα· στό συνέδριο πῆραν μέρος 252 ἀντιπρόσωποι πού ἐκπροσωποῦσαν 5 Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας περιοχῶν, 30 Συμβούλια κυβερνείων καί ἕνα σημαντικό ἀριθμό Συμβουλίων νομῶν, καθώς ἐπίσης καί τμήματα τοῦ ΑΣΛΟ, συνδικαλιστικές ὀργανώσεις καί ἐργοστασιακές ἐπιτροπές.

Ὁ Λένιν πῆρε ἄμεσο μέρος στήν προετοιμασία τοῦ συνεδρίου. Στή συνεδρίαση τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ στίς 23 τοῦ Μάη, πού ἔγινε μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν στό Κρεμλίνο, ἐξετάστηκαν λεπτομερειακά τά ζητήματα διεξαγωγῆς τοῦ συνεδρίου, καθορίστηκε ἡ ἡμερήσιά του διάταξη, ἐγκρίθηκαν μέ τροποποιήσεις καί συμπληρώσεις οἱ θέσεις μιᾶς σειρᾶς εἰσηγήσεων. Κατά τή συζήτηση τῶν θέσεων τῆς εἰσήγησης τοῦ Γκ. Ντ. Βέινμπεργκ γιά τήν ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων, ὁ Λένιν ἔκανε πρόταση ἡ διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων νά συγκεντρωθεῖ στίς διευθύνσεις τῶν ἐργοστασίων κατά τόπους καί στήν κεντρική διεύθυνση — τό παραγωγικό τμῆμα τοῦ ΑΣΛΟ, καταργώντας ὅλες τίς ἐνδιάμεσες διευθύνσεις. Στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου μπῆκαν τά ζητήματα: οἱ οἰκονομικές συνέπειες τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ· ἡ γενική οἰκονομική κατάσταση τῆς Ρωσίας καί ἡ οἰκονομική πολιτική· ἡ δράση τοῦ ΑΣΛΟ· ἡ δημοσιονομική κατάσταση τῆς Ρωσίας· ὁ κρατικός προϋπολογισμός· τό ἐξωτερικό ἐμπόριο· γιά τήν Ἐπιτροπή κρατικῶν ἔργων· ἐκθέσεις ἀπό τίς ἐπαρχίες. Ἕνα μέρος τῶν ζητημάτων ἐξετάστηκε στά τμήματα γιά τήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς, τῆς ἐργασίας, τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων, τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου μίλησε ὁ Λένιν καί καθόρισε τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης καί τῆς ὀργάνωσης τῆς διεύθυνσης τῆς ἐθνικοποιημένης οἰκονομίας. Στό συνέδριο ἐνάντια στό λενινιστικό σχέδιο ὀργάνωσης τῆς σοσιαλιστικῆς παραγωγῆς καί διεύθυνσης μέ βάση τίς ἀρχές τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ τάχθηκαν οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές», οἱ ἀναρχοσυνδικαλιστές, οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἀριστεροί ἐσέροι. Οἱ «ἀριστεροί κομμουνιστές» πάνω σέ μιά σειρά ζητήματα εἶχαν δικούς τους εἰσηγητές καί ὑπόβαλαν τίς δικές τους ἀποφάσεις. Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» τό τμῆμα ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς ψήφισε τό σχέδιο «Κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων» πού ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τή γραμμή τοῦ Κόμματος γιά καθιέρωση τῆς μονοπρόσωπης διεύθυνσης καί τῆς συγκεντροποίησης τῆς διεύθυνσης τῆς ἐθνικοποιημένης οἰκονομίας. Ὁ Λένιν στίς παρατηρήσεις του πάνω στό σχέδιο τοῦ «Κανονισμοῦ» αὐτοῦ, πού πρώτη φορά συμπεριλήφθηκαν στά Ἅπαντα, ξεσκέπασε τήν ἀναρχοσυνδικαλιστική του οὐσία (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 392). Ὁ νέος «Κανονισμός» πού ἡ ἐπεξεργασία του ἔγινε μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν ἐγκρίθηκε ἀπό τό συνέδριο. Τό συνέδριο, ξεκινώντας ἀπό τίς ἀρχές τοῦ Λένιν ψήφισε σπουδαῖες ἀποφάσεις καί πάνω σέ ἄλλα ζητήματα: γιά τήν ἀνάγκη ἐπέκτασης τῆς σοσιαλιστικῆς ἐθνικοποίησης, γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ ΑΣΛΟ· ἐπεξεργάστηκε μέτρα πάλης γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας καί τῆς παραγωγικότητας τῆς δουλιᾶς, θεώρησε τήν παραγωγή ἀγροτικῶν μηχανῶν καί ἐργαλείων ὑπόθεση πρωταρχικῆς κρατικῆς σημασίας. — *377.*

144 Τό ντοκουμέντο αὐτό ψηφίστηκε ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 29 τοῦ Μάη 1918 καί μπῆκε χωρίς ἀλλαγές στήν

ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς αὐτοτελοῦς προμήθειας τροφίμων πού δημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ 'Ιούνη στήν «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 110 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 344-348). —*387.*

145 Τό ντοκουμέντο αὐτό τό ἔγραψε ὁ Β. Ι. Λένιν ἀπ'ἀφορμή τήν παράκληση διαφόρων ὀργανώσεων νά παραχωρηθεῖ σ'αὐτές τό δικαίωμα αὐτοτελοῦς προμήθειας τροφίμων. Στίς 29 τοῦ Μάη 1918 στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων μέ τήν παρουσία ἀντιπροσώπων τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν συζητήθηκε ἡ ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες πού συντάχθηκε μέ βάση τίς λενινιστικές «Θέσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 374-376), σχετικά μέ τήν ὀργάνωση ἔνοπλων τμημάτων πάλης γιά τά σιτηρά. Κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης ὁ Λένιν ἔγραψε στόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Επισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα τό παρακάτω σημείωμα: «Θά συνεχίσουν ἀκόμη νά ἐπιμένουν οἱ ὀργανώσεις αὐτές στήν «αὐτοτελή προμήθεια τροφίμων», ἤ ὄχι; Νά δημοσιεύσουμε μήπως στίς ἐφημερίδες τό ντοκουμέντο πού ἐπισυνάπτεται καί ἐξονόματος ποιανοῦ;» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 106). Στό σημείωμα αὐτό ὁ Τσιουρούπα ἀπάντησε: «Θά συνεχίσουν νά ἐπιμένουν, πρέπει νά τό δημοσιεύσουμε, νά δημοσιευτεῖ ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων». «Αὐτό πού ἐπισυνάπτεται», δηλαδή τό σχέδιο τῆς ἔκκλησης πού δημοσιεύεται μέ ἀσήμαντες τροποποιήσεις ψηφίστηκε τήν 1η τοῦ 'Ιούνη σάν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ 'Ιούνη στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 112 μέ τόν τίτλο «'Απόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν αὐτοτελῶν προμηθειῶν».

Στίς προηγούμενες ἐκδόσεις τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν τό ντοκουμέντο δημοσιευόταν μέ τόν τίτλο «Ἔκκληση πρός τούς σιδηροδρομικούς, τούς ἐργάτες ὑδάτινων μεταφορῶν καί τούς ἐργάτες μετάλλου». —*388.*

146 Τό σχέδιο «Κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων» πού ἐπεξεργάστηκε τό 'Ανώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας, συζητήθηκε στίς 28 καί 30 τοῦ Μάη 1918 στή συνεδρίαση τοῦ Τμήματος ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας. Εἰσήγηση πάνω στό ζήτημα αὐτό ἔκανε τό μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ πού κατάρτισε τό σχέδιο, Γκ. Ντ. Βέινμπεργκ, συνεισηγήσεις ἔκαναν ὁ «ἀριστερός κομμουνιστής» Β. Μ. Σμιρνόφ καί ὁ ἐκπρόσωπος τῆς βιομηχανίας τῶν Οὐραλίων Β. Ν. 'Αντρόνικοφ. Τό Τμῆμα ὕστερα ἀπό λεπτομερειακή συζήτηση, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», ψήφισε τόν «Κανονισμό» πού ἐρχόταν σέ ἀντίθεση μέ τήν πολιτική τοῦ Κόμματος καί τῆς κυβέρνησης.

'Ο Β. Ι. Λένιν, ὅταν ἔμαθε γιά τή θέση πού πῆραν οἱ «ἀριστεροί

κομμουνιστές» σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς διεύθυνσης τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXI, σελ. 130) καί ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τόν «Κανονισμό» πού ἐπεξεργάστηκε τό Τμῆμα, πρότεινε νά τόν ἐξετάσουν στή Συντονιστική ἐπιτροπή πού δημιουργήθηκε είδικά στίς 2 τοῦ Ἰούνη, στήν ὁποία ἀπό τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μπῆκε ὁ Β. Ι. Λένιν καί ἀπό τό ΑΣΛΟ οἱ Α. Ι. Ρίκοφ καί Γκ. Ντ. Βέινμπεργκ. Ἡ Συντονιστική ἐπιτροπή ξαναδούλεψε τόν «Κανονισμό», παίρνοντας γιά βάση τίς δημοσιευόμενες παρατηρήσεις τοῦ Λένιν. Τό συνέδριο ἐνέκρινε τό σχέδιο τῆς Συντονιστικῆς ἐπιτροπῆς μέ πλειοψηφία, παρά τήν ἀντίθετη γνώμη τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν».

Σύμφωνα μέ τόν «Κανονισμό» αὐτό, στίς ἐθνικόποιημένες ἐπιχειρήσεις δημιουργοῦνταν ἐργοστασιακές διευθύνσεις τά δυό τρίτα τῶν ὁποίων διορίζονταν ἀπό τά Συμβούλια λαϊκῆς οἰκονομίας περιοχῶν ἤ ἀπό τό Ἀνώτατο Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας (ἄν ἡ ἐπιχείρηση ὑπαγόταν ἄμεσα στήν κεντρική διεύθυνση), μάλιστα τό Συμβούλιο λαϊκῆς οἰκονομίας εἶχε τό δικαίωμα νά προτείνει στήν ἕνωση συνδικάτων περιοχῆς (Πανρωσικῆς) νά ἀναδείξει τούς μισούς ὑποψηφίους. Τό ἕνα τρίτο τῶν μελῶν τῆς διεύθυνσης ἐκλεγόταν ἀπό τούς ὀργανωμένους στά συνδικάτα ἐργάτες τῆς ἐπιχείρησης. Τό ἕνα τρίτο τῆς ἐργοστασιακῆς διεύθυνσης θά ἔπρεπε νά ἀποτελεῖται ἀπό εἰδικούς τεχνικούς καί ἐμπορικούς ὑπαλλήλους.—*392.*

147 *Ἡ Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν, τοῦ ΠΚΣΣ καί τῶν συνδικάτων, τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί ἄλλων ἐργατικῶν ὀργανώσεων* ἔγινε στίς 4 τοῦ Ἰούνη 1918 στήν αἴθουσα τοῦ Μεγάλου θεάτρου. Στήν ἡμερήσια διάταξη ὑπῆρχε μόνο ἕνα ζήτημα—ἡ πάλη ἐνάντια στήν πείνα σέ σύνδεση μέ τή γενική κατάσταση. Ἀνοίγοντας τή συνεδρίαση ὁ πρόεδρος τῆς ΠΚΕΕ Γ. Μ. Σβερντλόφ εἶπε ὅτι ἡ πλατιά αὐτή σύσκεψη ἔγινε ἐπειδή τό ζήτημα εἶναι ἐξαιρετικά σοβαρό καί ἔχει σκοπό νά καλέσει ὅλους τούς ἐργάτες τῆς Μόσχας νά παλέψουν δραστήρια ἐνάντια στήν πείνα. Εἰσήγηση ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν. Στή συνεδρίαση οἱ ἀριστεροί καί οἱ δεξιοί ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι ἔκαναν σφοδρές ἐπιθέσεις ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί ἐπέκριναν τήν πολιτική της στό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ. Ψηφίστηκε μέ πλειοψηφία ἡ ἀπόφαση τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας, στή βάση τῆς ὁποίας μπῆκε τό σχέδιο τοῦ Λένιν (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 419).—*393.*

148 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκθέτει τή σκέψη τοῦ Φ. Ἔνγκελς, πού ἔκφρασε στόν «Πρόλογο στήν μπροσούρα τοῦ Μπόρκχαϊμ «Στή μνήμη τῶν ψευτοπατριωτῶν τοῦ 1806-1807»» πού ἔγραψε ὁ ἴδιος (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 356-361).—*397.*

149 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τήν Πανρωσική σύσκεψη τῶν μενσεβίκων (ἔγινε στίς 21-27 τοῦ Μάη 1918 στή Μόσχα), στήν ὁποία ἐκδηλώθηκε ἰδιαίτερα ὁ ἀντεπαναστατικός χαρακτήρας τῆς δράσης τους. Στίς

εἰσηγήσεις καί στίς ὁμιλίες τους οἱ μενσεβίκοι (Ν. Τσερεβάνιν, Β. Γκ. Γκρόμαν καί ἄλλοι) προσπάθησαν νά ἐκμεταλλευτοῦν γιά ἀντισοβιετικούς σκοπούς τίς ἐπισιτιστικές δυσκολίες πού περνοῦσε ἡ χώρα. Τήν ὀργάνωση τμημάτων ἐπισιτισμοῦ καί τή «σταυροφορία» γιά τά σιτηρά, στήν ὁποία ὁ Λένιν καλοῦσε τούς ἐργάτες, τά θεωροῦσαν σάν τίς «τελευταῖες σπασμωδικές ἀπόπειρες» τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας γιά νά σώσει τόν ἑαυτό της καί προάγγελλαν τή γρήγορη κατάρευσή της. Ὁ Π. Ν. Κολοκόλνικοφ, ἐκφράζοντας τίς ἀπόψεις τῶν μενσεβίκων — «δραστήριων στελεχῶν» (πού πρόβαλλαν τό σύνθημα «Ἐμπρός γιά τόν καπιταλισμό» καί πού ἀγωνίζονταν γιά «δραστήρια» πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία), κάλεσε τή σύσκεψη «νά γκρεμίσει τά Σοβιέτ... μέ τήν πείνα»· ὁ μενσεβίκος Μ. Ι. Λίμπερ ἀπαίτησε νά μπεῖ στήν ἀπόφαση πού προτάθηκε στή σύσκεψη «ἡ θανατική καταδίκη τῶν Σοβιέτ», νά ἀνακληθοῦν ἀμέσως οἱ βουλευτές τους ἀπ᾽αὐτά, νά ὀργανωθεῖ τό σαμποτάρισμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας· ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῶν μενσεβίκων, ὁ Φ. Ι. Ντάν, τέλειωσε τό λόγο του μέ τό σύνθημα «Κάτω ὁ κυβερνόμενος ἀπό τούς ἐπιτρόπους σοσιαλισμός καί ζήτω ὁ ἐλεγχόμενος καπιταλισμός». Στή σύσκεψη ἀνακοινώθηκαν ἐπίσης οἱ θέσεις τοῦ Λ. Μάρτοφ, πού καλοῦσαν σέ ἀγώνα γιά μιά «πραγματικά λαοκρατική δημοκρατία».

Ἀνοιχτό ἀντεπαναστατικό χαρακτήρα εἶχαν οἱ ὁμιλίες τῶν μενσεβίκων καί στά ζητήματα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς· στήν ἀπόφαση πού ψήφισε ἡ σύσκεψη ἔμπαινε ξανά ζήτημα ἀκύρωσης τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί πολέμου ἐνάντια στή Γερμανία, συμμαχίας τῆς Ρωσίας μέ τόν ἀντιγερμανικό συνασπισμό.

Ἡ ἀντισοβιετική ἀντεπαναστατική δράση τῶν μενσεβίκων ἀποτέλεσε τήν αἰτία πού παρακίνησε τήν ΠΚΕΕ νά ψηφίσει στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1918 τήν ἀπόφαση γιά τήν ἀπομάκρυνση ἀπό τήν ΠΚΕΕ τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων (τῶν δεξιῶν καί τοῦ κέντρου)· μέ τήν ἴδια ἐπίσης ἀπόφαση ἡ ΠΚΕΕ πρότεινε σέ ὅλα τά Σοβιέτ «νά ἀπομακρύνουν τούς ἀντιπροσώπους τῶν ὁμάδων αὐτῶν ἀπό τό περιβάλλον τους». — *403*.

150 «*Ζίζν*» («Ζωή») — ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τίς 23 τοῦ Ἀπρίλη ὥς τίς 6 τοῦ Ἰούλη 1918 μέ τή διεύθυνση τῶν λογοτεχνῶν ἀναρχικῆς κατεύθυνσης Α. Μποροβόι καί Γ. Νοβομίρσκι· χρησιμοποιοῦνταν ἀπό διάφορα ἀντισοβιετικά στοιχεῖα· κλείστηκε μαζί μέ ἄλλες ἀντεπαναστατικές ἐφημερίδες. — *403*.

151 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τά διατάγματα τῆς ΠΚΕΕ «Γιά τήν παροχή στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ ἔκτακτης δικαιοδοσίας» τῆς 13 τοῦ Μάη («Διάταγμα γιά τή δικτατορία στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ») καί «Γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ καί τῶν τοπικῶν ἐπισιτιστικῶν ὀργάνων» τῆς 27 τοῦ Μάη 1918 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 261-264, καί 307-312). Μέ τά διατάγματα αὐτά καθιερωνόταν πλήρης συγκεντροποίηση τοῦ ἐπισιτισμοῦ τόσο στόν τομέα τῆς συγκέντρωσης, ὅσο καί στόν τομέα τῆς κατανομῆς, προβλέπονταν

μέτρα γιά τήν οργάνωση τῆς ἐκστρατείας ἐργατῶν γιά τά σιτηρά, τῆς βοήθειας στή φτωχολογιά στήν πάλη ἐνάντια στούς κουλάκους.—*406.*

152 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ἀπόφαση πού ὑποβλήθηκε στό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀπό τό Κόμμα τῶν ἐσέρων (δεξιῶν καί τοῦ κέντρου), στήν ὁποία οἱ ἐσέροι τάσσονταν μέ δριμύτητα ἐνάντια στή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, ἀπαιτοῦσαν τήν ἄμεση κατάργηση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τή σύγκληση τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης.—*416.*

153 Πρόκειται γιά τήν ἀντεπαναστατική ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ τσεχοσλοβάκικου στρατιωτικοῦ σώματος, πού ὀργάνωσαν οἱ ἰμπεριαλιστές τῆς Ἀντάντ μέ τή δραστήρια συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων. Τό τσεχοσλοβάκικο σῶμα σχηματίστηκε στή Ρωσία πρίν ἀκόμη ἀπό τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἀπό αἰχμαλώτους πολέμου τσέχους καί σλοβάκους. Τό καλοκαίρι τοῦ 1918 τό σῶμα αὐτό ἀριθμοῦσε πάνω ἀπό 60 χιλιάδες ἄτομα (συνολικά στή Ρωσία ὑπῆρχαν περίπου 200 χιλιάδες αἰχμάλωτοι τσέχοι καί σλοβάκοι). Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τή χρηματοδότηση τοῦ σώματος τήν ἀνέλαβαν τά κράτη τῆς Ἀντάντ, τά ὁποῖα ἀποφάσισαν νά τό χρησιμοποιήσουν στόν ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική Δημοκρατία. Ὁ ἡγέτης τῶν τσέχων ἀστῶν ἐθνικιστῶν, πρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ συμβουλίου τῆς Τσεχοσλοβακίας Τ. Μάζαρικ ἀνακήρυξε τό σῶμα τμῆμα τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, καί οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀντάντ ἔβαλαν ζήτημα μεταφορᾶς του στή Γαλλία. Ἡ Σοβιετική κυβέρνηση συμφώνησε γιά τή μεταφορά τῶν τσεχοσλοβάκων μέ τόν ὅρο νά ἐπιστραφοῦν οἱ ρῶσοι στρατιῶτες πού βρίσκονταν στή Γαλλία. Μέ βάση τή συμφωνία τῆς 26 τοῦ Μάρτη 1918 δόθηκε ἡ δυνατότητα στό σῶμα νά ἀναχωρήσει ἀπό τή Ρωσία μέσω τοῦ Βλαδιβοστόκ, μέ τόν ὅρο νά παραδόσει τόν ὁπλισμό καί νά ἀπομακρύνει τούς ἀντεπαναστάτες ρώσους ἀξιωματικούς. Ὅμως, ἡ ἀντεπαναστατική διοίκηση τοῦ σώματος παραβίασε ὕπουλα τή συμφωνία μέ τή Σοβιετική κυβέρνηση γιά τήν παράδοση τοῦ ὁπλισμοῦ, καί μέ ὑπόδειξη τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ προκάλεσε στά τέλη τοῦ Μάη ἔνοπλη ἐξέγερση. Οἱ κυβερνήσεις τῶν ΕΠΑ, τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γαλλίας ὑποστήριξαν ἀνοιχτά καί ὁλόπλευρα τήν ἐξέγερση· πῆραν ἄμεσα μέρος σ᾽αὐτήν οἱ γάλλοι ἀξιωματικοί. Οἱ λευκοί τσέχοι, ἐνεργώντας σέ στενή ἐπαφή μέ τούς λευκοφρουρίτες καί τούς κουλάκους, κατέλαβαν σημαντικό μέρος τῶν Οὐραλίων, τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα, τῆς Σιβηρίας καί ἀποκαθιστοῦσαν παντοῦ τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης. Στίς περιοχές πού κατέχονταν ἀπό τούς στασιαστές δημιουργήθηκαν μέ τή συμμετοχή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, κυβερνήσεις τῶν λευκοφρουριτῶν· στό Ὄμσκ — ἡ «κυβέρνηση» τῆς Σιβηρίας, στή Σαμάρα — ἡ Ἐπιτροπή τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Συνέλευσης κτλ.

Ἀμέσως μετά τήν ἐκδήλωση τῆς ἐξέγερσης, στίς 11 τοῦ Ἰούνη, ἡ Κεντρική Ἐκτελεστική ἐπιτροπή τῶν τσεχοσλοβάκικων κομμουνιστικῶν ὁμάδων τῆς Ρωσίας ἔκανε ἔκκληση στούς στρατιῶτες τοῦ σώματος, μέ τήν ὁποία ξεσκέπαζε τήν ἀντεπαναστατική οὐσία τῆς

ἐξέγερσης, καλοῦσε τούς τσέχους καί σλοβάκους ἐργάτες καί ἀγρότες νά καταστείλουν τήν ἐξέγερση καί νά μποῦν στά τσεχοσλοβάκικα τμήματα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἡ πλειοψηφία τῶν αἰχμαλώτων τσέχων καί σλοβάκων ἔβλεπαν μέ συμπάθεια τή Σοβιετική ἐξουσία καί δέν ἐπηρεάστηκαν ἀπό τήν ἀντισοβιετική προπαγάνδα τῆς ἀντιδραστικῆς ἡγεσίας τοῦ σώματος. Ὅταν πείστηκαν ὅτι τούς ἐξαπάτησαν, πολλοί στρατιῶτες ἐγκατέλειπαν τό σῶμα, ἀρνούμενοι νά πολεμήσουν ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Περίπου 12 χιλιάδες τσέχοι καί σλοβάκοι πολέμησαν στίς γραμμές τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ.

Ἡ περιοχή τοῦ Βόλγα ἀπελευθερώθηκε ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό τό φθινόπωρο τοῦ 1918. Οἱ λευκοί τσέχοι συντρίφτηκαν όριστικά ταυτόχρονα μέ τή διάλυση τῶν τμημάτων τοῦ Κολτσάκ.—*416*.

154 Πρόκειται γιά τίς εἰσηγήσεις πού ἔκαναν στίς συνεδριάσεις τῆς ΠΚΕΕ ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα (9 τοῦ Μάη 1918) καί ὁ Α. Ι. Σβιντέρσκι (27 τοῦ Μάη) γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῶν ὀργάνων ἐπισιτισμοῦ καί γιά τήν κατάσταση στόν ἐπισιτισμό.—*417*.

155 Τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας μπῆκε σάν βάση τῆς ἀπόφασης πού πρότεινε ἡ μπολσεβίκικη ὁμάδα στή συνεδρίαση τῆς 4 τοῦ Ἰούνη 1918. Ἡ Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τῶν συνδικάτων τήν ψήφισε καί ἀπόριψε τήν ἀπόφαση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, ἡ ὁποία στρεφόταν ἐνάντια στήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς, ἐνάντια στίς σταθερές τιμές στά σιτηρά καί ἐνάντια στά ἄλλα μέτρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.—*419*.

156 *Ἡ Ἕνωση τῶν διεθνιστῶν-δασκάλων* δημιουργήθηκε στίς ἀρχές τοῦ Δεκέμβρη 1917 σέ ἀντίβαρο τῆς ἀντεπαναστατικῆς Πανρωσικῆς Ἕνωσης δασκάλων. Ἡ καινούργια Ἕνωση συνένωσε τούς δασκάλους πού πέρασαν μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ἡ Ἕνωση τῶν διεθνιστῶν-δασκάλων ἔβαζε γιά σκοπό της τή συσπείρωση τοῦ δημοκρατικοῦ τμήματος τῶν δασκάλων καί τήν προσέλκυση στό πλευρό τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας τῶν ταλαντευόμενων. Στήν ἔκκληση πού δημοσιεύτηκε στίς 6 (19) τοῦ Δεκέμβρη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἡ Ἕνωση καλοῦσε τούς δασκάλους νά μποῦν στήν καινούργια ὀργάνωση γιά νά «δημιουργήσουν τό νέο σοσιαλιστικό σχολεῖο μαζί μέ τό λαό». Οἱ δάσκαλοι συσπειρώνονταν γύρω ἀπό τήν Ἕνωση τῶν δασκάλων-διεθνιστῶν· τήν ἄνοιξη τοῦ 1918 στίς γραμμές της ὑπῆρχαν ἤδη 12 χιλιάδες παιδαγωγοί· ἡ Ἕνωση αὐτή ἔγινε ὁ βασικός πυρήνας τῆς Ἕνωσης τῶν ἐκπαιδευτικῶν, πού δημιουργήθηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1919.

Τό I Πανρωσικό συνέδριο τῶν διεθνιστῶν-δασκάλων συνῆλθε στή Μόσχα στίς 2-6 τοῦ Ἰούνη 1918· πῆραν μέρος σ᾽αὐτό περίπου 150 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο. Τό συνέδριο ἄκουσε καί συζήτησε τίς εἰσηγήσεις: τά καθήκοντα τῆς Ἕνωσης τῶν δασκάλων-διεθνιστῶν· ἡ σχολική μεταρύθμιση· τό γενικό σχέδιο ὀργάνωσης τοῦ ἔργου τῆς λαϊκῆς παιδείας· ἡ πολυτεχνική μόρφωση· τά ὀργανωτικά-προπαγαν-

διστικά καθήκοντα τοῦ νέου δασκάλου· ἡ οἰκονομική κατάσταση τῶν δασκάλων· τό σχέδιο τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἕνωσης τῶν δασκάλων-διεθνιστῶν· εἰσήγηση τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια «Τό σχολεῖο καί τό κράτος» κ.ἄ. Στό συνέδριο μίλησε πρῶτος ὁ Λαϊκός ἐπίτροπος Παιδείας Α. Β. Λουνατσάρσκι πού περιέγραψε τό ρόλο τῶν σοβιετικῶν δασκάλων στόν τομέα τῆς λαϊκῆς παιδείας. Στίς ἀποφάσεις πού ψηφίστηκαν τό συνέδριο καλοῦσε στήν πιό «ἀποφασιστική ὑποστήριξη τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν στόν ἀγώνα γιά τήν ἑδραίωση τοῦ σοσιαλισμοῦ», καθόρισε τά καθήκοντα τοῦ σοβιετικοῦ σχολείου, σάν σχολείου ἐργασίας, πολυτεχνικοῦ, βασισμένου στήν αὐτενέργεια καί στήν παραγωγική ἐργασία· ἐνέκρινε τό καταστατικό τῆς Ἕνωσης τῶν δασκάλων-διεθνιστῶν· ἀπευθύνθηκε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας μέ τήν πρόταση νά δημιουργηθεῖ Παιδαγωγική Ἀκαδημία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε στήν τέταρτη συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου.— *420.*

157 Ἀπό τίς πρῶτες μέρες μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας ὁ Β. Ι. Λένιν δίνει προσοχή στήν ἀνάγκη νά ὀργανωθεῖ σωστά ἡ δουλιά τῶν βιβλιοθηκῶν καί νά αὐξηθεῖ ὁ ἀριθμός τους στή χώρα. Ἤδη τό Νοέμβρη τοῦ 1917, ὁ Λένιν κατάρτισε σχέδιο γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῆς δουλιᾶς τῶν βιβλιοθηκῶν στή Ρωσία—βλ. «Ἡ ἀποστολή τῆς δημόσιας βιβλιοθήκης τῆς Πετρούπολης» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 35ος, σελ. 132-133). Στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη 1918 τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, ἀφοῦ ἄκουσε τήν εἰσήγηση γιά τήν ὀργάνωση Κεντρικῆς διεύθυνσης ἀρχείων καί βιβλιοθηκῶν, καθώς καί γιά τή δημιουργία ἀρχείου καί βιβλιοθήκης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας, πρότεινε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας νά συγκαλέσει σύσκεψη «γιά τήν ἐπεξεργασία ἑνός λεπτομεροῦς σχεδίου ὀργάνωσης τῆς Κεντρικῆς διεύθυνσης ἀρχείων, καθώς καί ἰδιαίτερα ἑνός σχεδίου ἀναδιοργάνωσης ὅλης τῆς δουλιᾶς τῶν βιβλιοθηκῶν σύμφωνα μέ τό ἑλβετό-ἀμερικανικό σύστημα».

Τό σχέδιο ἀπόφασης πού δημοσιεύεται ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1918.

Τά γράμματα, οἱ λόγοι, τά ἄρθρα καί οἱ σημειώσεις τοῦ Λένιν, καθώς καί τά σχέδια ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ἄλλα ντοκουμέντα πού ἔγραψε, καί ἀφοροῦν τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς τῶν βιβλιοθηκῶν, εἶναι συγκεντρωμένα στό βιβλίο τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια «Τί ἔγραψε καί τί εἶπε ὁ Λένιν γιά τίς βιβλιοθῆκες». Μόσχα, ρωσ. ἔκδ. 1956.—*422.*

158 Τό σχέδιο ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 14 τοῦ Ἰούνη 1918 πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν Β. Ι. Νιέβσκι. Στίς 18 τοῦ Ἰούνη τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἐπικύρωσε τή σύσταση ἐννιαμελοῦς συμβουλίου· 4 μέλη του ἦταν μπολσεβίκοι, 2 μενσεβίκοι-διεθνιστές καί 3 ἀριστεροί ἐσέροι.—*423.*

159 Ὁ Λένιν ἐννοεῖ τίς ἐπικυρωμένες ἀπό τήν ΠΚΕΕ στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1918 «Βασικές θέσεις γιά τή διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων τῆς

Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας» πού δημοσιεύτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 122 (βλ. «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 365-367).—*423.*

160 Ὁ λόγος τοῦ Β. Ι. Λένιν «Γιά τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ» στίς συνελεύσεις ἐργατῶν τῆς Μόσχας δημοσιεύτηκε στήν καθημερινή ἐφημερίδα «Μπεντνοτά» πού ἔβγαζε ἡ ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Τά πρῶτα τμήματα ἐπισιτισμοῦ ἀναχώρησαν ἀπό τήν Πετρούπολη καί τή Μόσχα γιά τά σιτοπαραγωγικά κυβερνεῖα τό Νοέμβρη τοῦ 1917. Ἡ δημιουργία μαζικῶν τμημάτων ἐπισιτισμοῦ ἀπό πρωτοπόρους ἐργάτες ἄρχισε τό καλοκαίρι τοῦ 1918 στήν περίοδο τῆς μεγαλύτερης πείνας στή χώρα. Τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ τά συγκροτοῦσαν κομματικές, σοβιετικές καί συνδικαλιστικές ὀργανώσεις τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης καί ἄλλων βιομηχανικῶν κέντρων. Κατά τίς 15 τοῦ Ἰούνη στά τμήματα ἐπισιτισμοῦ ὑπολογίζονταν περίπου 3 χιλιάδες, καί πρός τό τέλος τοῦ Αὐγούστου ἤδη γύρω στίς 17 χιλιάδες ἄτομα. Τό 1918 ὑπῆρχαν 122 τμήματα, καί τό 1919 πάνω ἀπό χίλια· ἡ ἀριθμητική τους δύναμη ἦταν ἤδη γύρω στίς 30 χιλιάδες ἄτομα. Τά ἐργατικά τμήματα ἐπισιτισμοῦ ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στή συγκέντρωση τροφίμων γιά τόν πληθυσμό καί τόν Κόκκινο Στρατό, στόν ἀγώνα ἐνάντια στούς κουλάκους καί στή συσπείρωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ.—*424.*

161 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐννοεῖ τό τμῆμα ἐπισιτισμοῦ πού δροῦσε στό χωριό Κουλίκοβο τοῦ νομοῦ Οὐσμάν τοῦ κυβερνείου Ταμπόφ. Τό τμῆμα μέ τή βοήθεια τῆς φτωχολογιᾶς κατάσχεσε ἀπό τούς κουλάκους τόν κρυμένο ὁπλισμό καί σημαντικά ἀποθέματα σιτηρῶν: 4073 πούτια σίκαλη, 1006 πούτια βρώμη, 428 πούτια κεχρί, 188 πούτια ἀλεύρι· πάνω ἀπό τό μισό τῶν κατασχεθέντων σιτηρῶν ἀφέθηκαν στή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ Κουλίκοβο πού πεινοῦσε. Μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ τμήματος ἐπανεκλέχθηκε τό Σοβιέτ τοῦ χωριοῦ, πού πρίν ἀποτελοῦνταν ἀπό κουλάκους.—*429.*

162 Τό τηλεγράφημα γιά τήν ὀργάνωση τμημάτων ἐπισιτισμοῦ εἶχε σταλεῖ στό ΙΙ συνέδριο τῶν Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Πένζας, σέ ἀπάντηση τοῦ γράμματος πού ἔστειλε ὁ πρόεδρος τοῦ προεδρείου τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου τῆς Πένζας Α. Ε. Μίνκιν. Τό συνέδριο ἐξέλεξε τόν Β. Ι. Λένιν ἐπίτιμο πρόεδρό του στίς 24 τοῦ Ἰούνη, μέρα ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν του.—*430.*

163 *Οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς* (κομπέντι) ἱδρύθηκαν μέ τό διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ τῆς 11 τοῦ Ἰούνη 1918 «Γιά τήν ὀργάνωση καί τόν ἐφοδιασμό τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ», πού κατοχύρωσε τήν πρακτική δημιουργίας τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς σύμφωνα μέ τήν πρωτοβουλία πού ἄρχισε ἀπό τά κάτω. Τό Νοέμβρη τοῦ 1918 μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος εἶχαν δημιουργηθεῖ καί δροῦσαν στίς ἐπαρχίες περίπου 105 χιλιάδες Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς. Στίς Ἐπιτροπές αὐτές, μέ βάση τό διάταγμα ἀνατίθονταν τά καθήκοντα: καταγραφῆς τῶν ἀποθεμάτων τροφίμων τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν,

ἀνακάλυψης ἀποθεμάτων καί πλεονασμάτων τροφίμων τῶν κουλάκων καί βοήθειας στά σοβιετικά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ γιά τήν κατάσχεση τῶν πλεονασμάτων αὐτῶν· περιφρούρησης καί ἀποστολῆς τῶν κατασχεμένων σιτηρῶν στούς σταθμούς κρατικῆς συγκέντρωσης· ἐφοδιασμοῦ τῆς φτωχολογιᾶς μέ τρόφιμα ἀπό τά κουλάκικα νοικοκυριά, κατανομῆς τῶν ἀγροτικῶν ἐργαλείων καί βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων· ὀργάνωσης τῆς σπορᾶς καί τῆς συγκομιδῆς, προστασίας τῶν καλλιεργειῶν· πάλη ἐνάντια στούς μαυραγορίτες καί τούς κερδοσκόπους τῶν σιτηρῶν. Ὡστόσο ἡ πρακτική δουλιά τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς ἀγκάλιαζε ὅλες τίς πλευρές τῆς δουλιᾶς στό χωριό. Στήν πράξη αὐτές ἔγιναν σημεῖα στήριξης, ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στό χωριό· ἡ ὀργάνωσή τους σήμαινε τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στό χωριό.

Οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς ἔπαιξαν ἐξαιρετικό ρόλο στήν κατάπνιξη τῆς ἀντεπανάστασης τῶν κουλάκων, στήν ὑπόσκαψη τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος τῶν κουλάκων μέ τή μερική ἀπαλλοτρίωση. Σέ σύντομο συγκριτικά χρονικό διάστημα οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς ἀφαίρεσαν ἀπό τούς κουλάκους καί ἔδοσαν στούς φτωχούς καί μεσαίους ἀγρότες 50 ἑκατομ. ἑκτάρια γῆς, κατάσχεσαν ἀπό τούς κουλάκους σημαντικό μέρος τῶν μέσων παραγωγῆς πρός ὄφελος τῶν φτωχῶν καί τῶν ἀδύνατων μεσαίων ἀγροτῶν. Μεγάλη ὑπηρεσία πρόσφεραν στήν ἀποπεράτωση τῆς ἐξάλειψης τῆς γαιοκτησίας τῶν τσιφλικάδων, στόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα τῶν ἐργατικῶν κέντρων πού πεινοῦσαν καί τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς πῆραν δραστήριο μέρος στήν ὀργάνωση τῶν κολλεκτιβίστικων ἀγροτικῶν ἐπιχειρήσεων—ἀρτέλ καί κομμούνων πού μαζί μέ τά σοβχόζ ἀποτέλεσαν τίς πρῶτες ἑστίες τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος στό χωριό· ἀπό τή στιγμή τῆς ὀργάνωσης τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς ὥς τά τέλη τοῦ 1918 ὁ ἀριθμός τῶν κολλεκτιβίστικων ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν ἀπό 240 αὐξήθηκε, σύμφωνα μέ ὄχι ὁλοκληρωμένα στοιχεῖα, μέχρι τά 1600. Μέ πρωτοβουλία τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς ἄρχισε ἡ συγκρότηση ἐθελοντικῶν τμημάτων καί συνταγμάτων τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ ἀπό τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ. Οἱ Ἐπιτροπές αὐτές ἔκαναν μεγάλη δουλιά γιά τό δυνάμωμα τῶν τοπικῶν Σοβιέτ καί τό ξεκαθάρισμά τους ἀπό τά κουλάκικα στοιχεῖα.

Ἡ δράση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς εἶχε τεράστια σημασία γιά τό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, γιά τήν κατάκτηση τοῦ μεσαίου ἀγρότη μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὁ Λένιν ὑπογράμμιζε ὅτι τήν ὀργάνωση καί τή δράση τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς πρέπει νά τήν κάνουμε προσανατολιζόμενοι ὄχι μόνο στή φτωχολογιά, ἀλλά καί στό μεσαῖο ἀγρότη. Κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τίς Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς ὁ Λένιν τόνισε τήν ἀνάγκη νά τραβηχτοῦν στή δουλιά τῶν Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς οἱ μεσαῖοι ἀγρότες (τροποποιήσεις τοῦ Λένιν στό διάταγμα βλ. στό βιβλίο: «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 413-416).

Τό φθινόπωρο ἤδη τοῦ 1918 οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς πού

έπαιξαν ιστορικό ρόλο στή σοσιαλιστική επανάσταση εκπλήρωσαν μέ επιτυχία τά καθήκοντα πού τούς εἶχαν άνατεθεῖ. Γιά τό λόγο αὐτό, καθώς επίσης καί επειδή έπρεπε «νά άποπερατωθεῖ ή σοβιετική οικοδόμηση μέ τή δημιουργία όμοιόμορφης οργάνωσης τῶν Σοβιέτ σέ ὅλη τήν επικράτεια τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας», τό VI Έκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ πού συνῆλθε τό Νοέμβρη τοῦ 1918, πρότεινε νά γίνουν επαναληπτικές εκλογές στά Σοβιέτ τῶν επαρχιῶν καί τῶν χωριῶν, άναθέτοντας στίς Έπιτροπές φτωχολογιᾶς τή διεξαγωγή τῶν επαναληπτικῶν εκλογῶν. Σύμφωνα μέ τίς όδηγίες τῆς ΠΚΕΕ γιά τίς επαναληπτικές εκλογές, πού δημοσιεύτηκαν στίς 4 τοῦ Δεκέμβρη 1918, οἱ Ἐπιτροπές φτωχολογιᾶς μετά τήν καμπάνια τῶν επαναληπτικῶν εκλογῶν έπρεπε νά σταματήσουν τή δράση τους καί νά παραδόσουν ὅλα τά μέσα καί τίς ὑποθέσεις τους στά νέα Σοβιέτ. —*432.*

164 *Ἡ IV συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων καί τῶν εργοστασιακῶν επιτροπῶν Μόσχας* συνῆλθε στίς 27 τοῦ Ἰούνη-2 τοῦ Ἰούλη 1918. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 472 άντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο καί 71 μέ συμβουλευτική· άπ᾽αὐτούς 341 κομμουνιστές, 34 άριστεροί εσέροι, 24 μενσεβίκοι, 9 δεξιοί εσέροι, 64 εξωκομματικοί καί άντιπρόσωποι άλλων ομάδων. Ἡ συνδιάσκεψη εξέτασε τά ζητήματα: τό επισιτιστικό σέ σχέση μέ τήν τρέχουσα στιγμή· ή γενική στρατιωτική εκπαίδευση καί ή επιστράτευση· ή εργασιακή πειθαρχία· ή δράση τοῦ Γραφείου εὑρέσεως εργασίας· τό καταστατικό τῶν εργοστασιακῶν επιτροπῶν καί άλλά. Ὁ Λένιν έκανε εισήγηση στό βασικότερο άπ᾽αὐτά—στό επισιτιστικό. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε άπόφαση πάνω στήν εισήγηση, στή βάση τῆς οποίας μπῆκε τό σχέδιο πού πρότεινε ὁ Λένιν. Ἡ συνδιάσκεψη, παρά τήν άντίδραση τῶν μενσεβίκων καί τῶν εσέρων, ψήφισε πάνω σέ ὅλα τά ζητήματα τίς άποφάσεις πού πρότεινε ή κομμουνιστική ομάδα. —*433.*

165 Τό Μάη-Ἰούνη τοῦ 1918 στήν Αὐστροουγγαρία ξέσπασε ένα κύμα άπεργιῶν, διαδηλώσεων καί μαζικῶν εκδηλώσεων τῶν εργατῶν, πού εἶχαν πολιτικό, άντιμιλιταριστικό χαρακτήρα. Στά μέσα τοῦ Ἰούνη στή Βιέννη άρχισε μαζική άπεργία άπ᾽άφορμή τήν ελάττωση τῆς μερίδας τοῦ ψωμιοῦ· στή Βιέννη, στή Βουδαπέστη καί σέ άλλες πόλεις άρχισαν νά λειτουργοῦν Σοβιέτ τῶν εργατῶν βουλευτῶν. Τό Σοβιέτ τῆς Βιέννης ὑπόβαλε στήν κυβέρνηση τίς διεκδικήσεις τῶν άπεργῶν: σύναψη ειρήνης, αὔξηση τῶν μισθῶν καί ήμερομισθίων, ελάττωση τῆς εργάσιμης μέρας καί καθιέρωση ξανά ολόκληρης τῆς μερίδας τοῦ ψωμιοῦ. Οἱ σοσιαλδημοκράτες ηγέτες δέν μπόρεσαν νά εμποδίσουν τό ξέσπασμα τῆς άπεργίας, ὅμως επέμεναν ὅπως τό Σοβιέτ τῶν εργατῶν τῆς Βιέννης σταματήσει τήν άπεργία.

Τά πρῶτα Σοβιέτ τῶν εργατῶν καί τά Σοβιέτ τῶν στρατιωτῶν βουλευτῶν δημιουργήθηκαν στήν πορεία τῆς άπεργιακῆς πάλης στή Βιέννη, στή Βουδαπέστη καί σέ μερικές άλλες πόλεις τό Γενάρη τοῦ 1918. Στίς 14 τοῦ Γενάρη, σέ ένδειξη διαμαρτυρίας γιά τίς κατακτητικές άξιώσεις πού πρόβαλαν στή Σοβιετική Ρωσία οἱ κυβερνήσεις τοῦ Αὐστρο-γερμανικοῦ συνασπισμοῦ κατά τίς διαπραγματεύσεις γιά τή σύναψη τῆς συνθήκης ειρήνης, άρχισε ή πολιτική άπεργία στή Βιέννη,

πού ἐπεκτάθηκε καί στίς βιομηχανικές περιοχές τῆς Αὐστροουγγαρίας. Οἱ ἀπεργίες γίνονταν κάτω ἀπό τά συνθήματα: ἄμεση σύναψη γενικῆς εἰρήνης μέ βάση τούς ὅρους πού πρότεινε ἡ Σοβιετική Ρωσία, κατάργηση τῶν νόμων τῆς περιόδου τοῦ πολέμου καί τῆς λογοκρισίας, ἀμνηστεία στούς πολιτικούς κρατούμενους, δίκαιη διανομή τῶν τροφίμων κ.ἄ. Τό κίνημα πνίγηκε, τά Σοβιέτ διαλύθηκαν μέ τήν ἀνοιχτή ὑποστήριξη τῶν ὁπορτουνιστῶν ἡγετῶν τῶν αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν.—*437.*

166 Ὁ Β. Ι. Λένιν συναντήθηκε μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τοῦ νομοῦ Ἐλέτς στίς 30 τοῦ Μάη 1918. Μετά τή συζήτηση ὁ Λένιν τούς ἔδοσε γράμμα γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» ὅπου ἔγραφε: «Οἱ κομιστές εἶναι ἀντιπρόσωποι τοῦ Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν τοῦ νομοῦ Ἐλέτς. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά δημοσιεύσετε στήν ἐφημερίδα συνέντευξη πού θά πάρετε ἀπ᾽αὐτούς. Εἶναι ὑποδειγματικός νομός σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν τάξη, τήν καταγραφή *ἀναπτυγμένων ἀγροκτημάτων* καί τήν οἰκονομία σ᾽αὐτά, τή *συντριβή* τῆς ἀστικῆς τάξης» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 45). Στίς 26 τοῦ Ἰούνη, τήν παραμονή τῆς ὁμιλίας στή συνδιάσκεψη, ὁ Λένιν συναντήθηκε μέ τόν ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν Ι. Γκ. Πράβντιν πού ἐπέστρεψε ἀπό περιοδεία του στήν Τούλα, στό Ἐλέτς καί στό Ὀριόλ, ὅπου ἔκανε ἔλεγχο, καί μίλησε μαζί του γιά τήν κατάσταση στίς περιοχές αὐτές (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XVIII, σελ. 116 καί 179).—*450.*

167 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Τά ξεσκεπασμένα μυστικά σύμφωνα» πού δημοσιεύτηκε στίς 28 τοῦ Νοέμβρη 1917 στήν ἐφημερίδα «Vorwärts» («Ἐμπρός»), ἀρ. φύλ. 326· στό ἄρθρο ἀναγνωριζόταν ὅτι «ἡ μπολσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Ρωσίας κάνει πραγματικά μιά ἐπαναστατική πράξη μέ τή δημοσίευση τῶν μυστικῶν τηλεγραφημάτων πού ἀντάλλασσαν ἡ Πετρούπολη καί τό Παρίσι».

«Vorwärts» («Ἐμπρός»)—καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1891 μέ τόν τίτλο «Vorwärts Berliner Volksblatt» ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ Κόμματος πού συνῆλθε στή Χάλλη, σάν συνέχεια τῆς ἐφημερίδας «Berliner Volksblatt» («Λαϊκή ἐφημερίδα τοῦ Βερολίνου») πού ἔβγαινε ἀπό τό 1884. Ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας ὁ Φ. Ἔνγκελς πάλευε ἐνάντια σέ κάθε εἴδους ἐκδηλώσεις ὁπορτουνισμοῦ. Ἀπό τό δεύτερο μισό τῆς τελευταίας δεκαετίας 1890-1900, ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ Ἔνγκελς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Vorwärts» ἔπεσε στά χέρια τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Κόμματος καί συστηματικά δημοσίευε ἄρθρα τῶν ὁπορτουνιστῶν. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) ἡ «Vorwärts» ὑποστήριζε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις· ὕστερα ἀπό τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἡ ἐφημερίδα ἔκανε ἀντισοβιετική προπαγάνδα. Ἔβγαινε στό Βερολίνο ὥς τό 1933.—*456.*

168 Πρόκειται γιά τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν τοῦ Μπογκορόντσκ Β. Α. Τιχομίροφ πού τήν περίοδο ἐκείνη ἦταν πρόεδρος τῆς Ἕνωσης συνεταιρισμῶν τοῦ Μπογκορόντσκ.—*459.*

169 Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἄρθρο «Τά γαλλικά ἑκατομμύρια», πού δημοσιεύτηκε στίς 28 τοῦ Ἰούνη 1918 στήν ἐφημερίδα «Prukopnik Svobody» («Σκαπανέας τῆς Ἐλευθερίας»)—Κεντρικό Ὄργανο τῆς ΚΕΕ τῶν τσεχοσλοβάκικων κομμουνιστικῶν ὁμάδων στή Σοβιετική Ρωσία, καί τό ὁποῖο πληροφοροῦσε ὅτι ἡ γαλλική καί ἡ ἀγγλική κυβέρνηση χορήγησαν στούς τσεχοσλοβάκους λευκοφρουρούς περίπου 15 ἑκατομμύρια ρούβλια· τήν ἴδια μέρα τό ἄρθρο αὐτό ἀναδημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 130 καί περίληψή του στήν «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 132.—*460.*

170 Ὁ Λένιν ἐννοεῖ τίς ὁμάδες τῶν ἐργατῶν τυπογράφων πού βρίσκονταν ἀρκετό χρονικό διάστημα κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν μενσεβίκων καί τῶν δεξιῶν ἐσέρων πού ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς κίτρινης «Ἕνωσης τῶν ἐργατῶν Τύπου». Ἡ Ἕνωση αὐτή μετά τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση διεξήγαγε ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία, ὀργανώνοντας ἀπεργίες στή Μόσχα, στήν Πετρούπολη καί σέ μερικές ἄλλες πόλεις. Οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ ἀριστεροί διεθνιστές εἶχαν τίς ὁμάδες τους σέ ὅλα τά μεγάλα τυπογραφεῖα καί ἵδρυσαν τήν «Κόκκινη ἕνωση τυπογράφων». Μέ τήν ὀργάνωση τῆς Ἕνωσης αὐτῆς ἡ ἐπιροή τῆς κίτρινης Ἕνωσης τυπογράφων πέφτει.—*462.*

171 Ὁ στόλος τῆς Μαύρης θάλασσας εἶχε μετακινηθεῖ ἀπό τή Σεβαστούπολη στό Νοβοροσίσκ στίς 29-30 τοῦ Ἀπρίλη 1918, μέ ἐντολή τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ἐπειδή οἱ γερμανοί ἰμπεριαλιστές εἶχαν καταλάβει τήν Κριμαία. Τίς συνθῆκες μεταφορᾶς τοῦ στόλου καί τούς πιθανούς ὅρους ἐπιστροφῆς του στή Σεβαστούπολη ὁ Β. Ι. Λένιν τούς ἐκθέτει στή «Διαμαρτυρία πρός τή γερμανική κυβέρνηση γιά τήν κατοχή τῆς Κριμαίας» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 320-321). Ἐπειδή δέν ὑπῆρχε δυνατότητα νά σωθεῖ ὁ στόλος καί ἐπειδή δέν ἤθελε νά τόν παραδόσει στούς γερμανούς ἰμπεριαλιστές πού ἀπαιτοῦσαν τελεσιγραφικά τήν ἐπιστροφή του στή Σεβαστούπολη, ὁ Λένιν ἔδοσε ἐντολή στό Ἀνώτατο πολεμικό συμβούλιο: «Ἀφοῦ δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος, ὅπως ἀποδείχνουν οἱ ἀνώτατοι στρατιωτικοί εἰδικοί, νά καταστραφεῖ ἀμέσως ὁ στόλος», (βλ. «Ἡ ἱστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στήν ΕΣΣΔ», τόμ. 3ος, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 139). Στίς 18-19 τοῦ Ἰούνη ἡ διαταγή τῆς κυβέρνησης ἐκπληρώθηκε: τά περισσότερα πλοῖα βυθίστηκαν στίς ἀκτές τοῦ Νοβοροσίσκ.—*463.*

172 Πρόκειται γιά τίς ἐκλογές τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τόν Ἰούνη τοῦ 1918. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι στή διάρκεια τῶν ἐκλογῶν ἀνάπτυξαν λυσσαλέα πάλη ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, φτάνοντας καί μέχρι τήν τρομοκρατία (στίς 20 τοῦ Ἰούνη, τίς μέρες τῶν ἐκλογῶν δολοφονήθηκε ἀπό δεξιό ἐσέρο ὁ Β. Βολοντάρσκι, δραστήριο στέλεχος τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος). Στίς ἐκλογές πῆραν τήν πλειοψηφία οἱ κομμουνιστές. Στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ, στίς 27 τοῦ Ἰούνη, πῆραν

μέρος 405 μπολσεβίκοι καί συμπαθοῦντες, 75 ἀριστεροί ἐσέροι, 59 μενσεβίκοι-ἀμυνίτες καί δεξιοί ἐσέροι, καί 43 ἐξωκομματικοί.—*467.*

173 Στίς 28 τοῦ 'Ιούνη 1918 μέ ἐντολή τῆς 'Επιτροπῆς πόλης Μόσχας τοῦ Κόμματος σέ ὅλες τίς συνοικίες τῆς Μόσχας ὀργανώθηκαν συγκεντρώσεις μέ θέμα «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος». 'Η μαζικότητα τῶν συγκεντρώσεων, πού ἔγιναν μέ μεγάλο ἐνθουσιασμό, ἔδειχνε ὅτι ἀνέβαινε ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργαζομένων μαζῶν στό Κομμουνιστικό κόμμα, ὅτι αὐτές ὑποστηρίζουν τήν πολιτική του καί ὅτι καταδικάζουν τά ἀντεπαναστατικά Κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων τά ὁποῖα ὑποστήριζαν τήν ἀστική τάξη πού ἄρχισε τόν ἐμφύλιο πόλεμο. Στίς συγκεντρώσεις μίλησαν ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ Κόμματος, καθώς ἐπίσης καί οἱ ἀντιπρόσωποι πού εἶχαν ἔρθει στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀπό τά Οὐράλια, τήν περιοχή τοῦ Βόλγα καί ἀπό ἄλλα μέρη· οἱ ἀντιπρόσωποι διηγοῦνταν γιά τήν ἀντεπαναστατική δράση τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, γιά τή λυσσαλέα πάλη τῶν κουλάκων ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

'Ο Β. Ι. Λένιν μίλησε στά ἐργοστάσια «ΑΜΟ» (στό συνοικισμό Σιμόνοφ), στό πρώην Μίχελσον (στή συνοικία Ζαμοσκβορέτσιε) καί στό Σοβιετικό κῆπο τῆς ἀχτίδας Ρογκόζσκι.

'Η συγκέντρωση τῶν τεσσάρων χιλιάδων ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων τοῦ ἐργοστασίου πρώην Μίχελσον, ἀφοῦ ἄκουσε μέ μεγάλη προσοχή τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν, δήλωσε στήν ἀπόφασή της ὅτι ἐγκρίνει τήν ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῆς 25 τοῦ 'Ιούνη 1918 γιά τή διαγραφή «γιά πάντα ἀπό τό Σοβιέτ» τῶν μενσεβίκων καί ἐσέρων (δεξιῶν καί τοῦ κέντρου), πού ἐνῶ ἦταν μέλη τῶν Σοβιέτ, προβοκατόρικα ὑπονόμευαν τή δουλιά τους καί εἶχαν σκοπό νά ἀνατρέψουν τή Σοβιετική ἐξουσία μέ τή βοήθεια τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν. Αὐτοί πού πῆραν μέρος στή συγκέντρωση ἀπευθύνθηκαν πρός ὅλους τούς ἐργαζόμενους μέ τήν ἔκκληση «νά ἀνακαλέσουν ἀπό ὅλα τά Σοβιέτ καί τά ἱδρύματά τους τούς δεξιούς ἐσέρους καί τούς μενσεβίκους πού ἐγκληματικά καί αἰσχρά παραμένουν στό στρατόπεδο τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων τῆς ἀντεπανάστασης γιά νά προδόσουν τήν ἐργατική μας ὑπόθεση».—*470.*

174 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 361.—*473.*

175 'Η συνέντευξη τοῦ Β. Ι. Λένιν μεταδόθηκε τήν ἴδια μέρα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Folkets Dagblad Politiken» μέ εἰδικό τηλεγράφημα, ὅμως ἀπό τεχνικούς λόγους ἔφτασε μέ καθυστέρηση καί δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ 'Ιούλη 1918. Μετά, στίς 6 τοῦ 'Ιούλη, περίληψη τῆς συνέντευξης δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Leipziger Volkszeitung», ἀρ. φύλ. 155.

«Folkets Dagblat Politiken» («Καθημερινή Λαϊκή Πολιτική 'Εφημερίδα»)—ἐφημερίδα τῶν σουηδῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν πού τό 1917 δημιούργησαν τό 'Αριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Σουηδίας· ἔβγαινε στή Στοκχόλμη ἀπό τόν 'Απρίλη τοῦ 1916 στήν ἀρχή μέρα παρά μέρα, ὕστερα καθημερινά (μέχρι τό Νοέμβρη τοῦ 1917

ὀνομαζόταν «Politiken»). Διευθυντής της τό 1918-1919 ἦταν ὁ Φ. Στριόμ. Τό 1921 τό 'Αριστερό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τῆς Σουηδίας μπῆκε στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί πῆρε τήν ὀνομασία Κομμουνιστικό· ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τοῦ Κόμματος. Μετά τή διάσπαση τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σουηδίας τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1929, ἡ ἐφημερίδα πέρασε στά χέρια τῆς δεξιᾶς του πτέρυγας. 'Η ἔκδοση σταμάτησε τό Μάη τοῦ 1945.—*482.*

176 Πρόκειται γιά τόν ἀφοπλισμό τῶν ἀναρχικῶν πού ἔγινε ἀπό τά ὄργανα τῆς ΠΕΕ (Πανρωσική Ἔκτακτη 'Επιτροπή) στή Μόσχα τή νύχτα τῆς 12 τοῦ 'Απρίλη 1918. Αὐτό τό μέτρο προκλήθηκε ἀπό τό γεγονός ὅτι κάτω ἀπό τή σημαία τῶν κάθε λογῆς ἀναρχικῶν ὁμάδων κρύβονταν ἀνοιχτά ἀντεπαναστατικά καί ἐγκληματικά στοιχεῖα πού τρομοκρατοῦσαν μέ τίς ἐπιθέσεις καί τίς ληστεῖες τους τόν πληθυσμό καί βρίσκανε καταφύγιο στίς ἀπομονωμένες μονοκατοικίες πού εἶχαν καταλάβει οἱ ἀναρχικοί. «Στή διάρκεια τοῦ ἀφοπλισμοῦ—ἀναφερόταν στήν ἐπίσημη ἀνακοίνωση πού δημοσιεύθηκε στίς 13 τοῦ 'Απρίλη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα»—κατασχέθηκε πολύς ὁπλισμός: βόμβες, χειροβομβίδες, μερικές δεκάδες πολυβόλα καί βομβοβόλα, τεράστια ποσότητα τουφεκιῶν, πιστολιῶν καί φυσιγγιῶν». Κατά τήν ἔρευνα βρέθηκε πολύς χρυσός καί κοσμήματα πού εἶχαν ληστευτεῖ. Οἱ ἀναρχικοί τῆς Πετρούπολης πού δέν συμμορφώθηκαν μέ τήν παράδοση τοῦ ὁπλισμοῦ ἀφοπλίστηκαν στίς 23 τοῦ 'Απρίλη 1918.

«*'Ανάρχια*» («'Αναρχία»)—κοινωνικο-φιλολογική ἀναρχική ἐφημερίδα· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917 ὥς τόν 'Ιούλη τοῦ 1918, ἀπό τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1917 ἔγινε ὄργανο τῆς 'Ομοσπονδίας τῶν ἀναρχικῶν ὁμάδων τῆς Μόσχας· στίς ἀρχές ἔβγαινε μιά φορά τήν ἑβδομάδα, ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1918 ἔβγαινε καθημερινά· μέ ἀπόφαση τῆς ΠΕΕ κλείστηκε στίς 13 τοῦ 'Απρίλη· ἡ ἔκδοσή της ξανάρχισε στίς 21 τοῦ 'Απρίλη.—*483.*

177 Στίς 2 τοῦ 'Ιούλη 1918 στή Μόσχα ἔγιναν συγκεντρώσεις τῶν ἐπιστρατευομένων στόν Κόκκινο Στρατό. Στή συγκέντρωση στό πεδίο ἀσκήσεων τῆς πρώην στρατιωτικῆς σχολῆς 'Αλεξέγεφ συγκεντρώθηκαν περίπου χίλιοι πεντακόσιοι ἐπιστρατευόμενοι καί ἐθελοντές στρατιῶτες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Μετά τήν ὁμιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν καί τῶν ἄλλων ὁμιλητῶν δόθηκε κονσέρτο. Στή συγκέντρωση ἐπικράτησε μεγάλος ἐνθουσιασμός.

Τήν ἴδια μέρα ὁ Λένιν πῆγε καί στή συγκέντρωση στό τσίρκο τοῦ Σαλαμόνσκι, ὅμως δέν μίλησε γιατί ἡ συγκέντρωση ἄργησε νά ἀρχίσει.—*485.*

178 Οἱ συνεδριάσεις τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, πού ἔγιναν πρίν ἀρχίσουν οἱ ἐργασίες του, πραγματοποιήθηκαν στίς 1-2 τοῦ 'Ιούλη 1918· σ'αὐτές πῆραν μέρος γύρω στούς 500 ἀντιπροσώπους κομμουνιστές πού κατέφθασαν γιά τό συνέδριο. Τήν πρώτη συνεδρίαση τήν ἄνοιξε ὁ πρόεδρος τῆς ΠΚΕΕ Γ. Μ. Σβερντλόφ. 'Αφοῦ μίλησε σέ συντομία γιά τά καθήκοντα τοῦ

συνεδρίου, ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ ἔκανε ἀνακοίνωση γιά τή δουλιά πού ἔγινε σχετικά μέ τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ. Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε στίς 3 τοῦ Ἰούλη γιά τήν ἐξωτερική καί ἐσωτερική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας. Ὕστερα ἀπό τήν ὁμιλία του ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση πού ἐνέκρινε τήν πολιτική τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων. Ἡ ὁμάδα ἄκουσε τίς ἐκθέσεις ἀπό τίς ἐπαρχίες, συζήτησε καί ἐνέκρινε τήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ συνεδρίου.—*487.*

179 *Οἱ ἰμπεριαλιστές τῶν χωρῶν τῆς Συνεννόησης ἤ τῆς Ἀντάντ*—συνασπισμός ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν (Ἀγγλίας, Γαλλίας καί Ρωσίας), πού ἐμφανίστηκε στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα· στρεφόταν ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές τῆς Τριπλῆς συμμαχίας (Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Ἰταλία). Τήν ὀνομασία τήν πῆρε ἀπό τήν ἀγγλο-γαλλική συμφωνία πού κλείστηκε τό 1904—«Entente cordiale» («Ἐγκάρδια συνεννόηση»). Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου (1914-1918) στήν Ἀντάντ προσχώρησαν οἱ ΕΠΑ, ἡ Ἰαπωνία καί ἄλλες χῶρες. Μετά τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση οἱ κύριες δυνάμεις τοῦ συνασπισμοῦ αὐτοῦ—Ἀγγλία, Γαλλία, ΕΠΑ καί Ἰαπωνία—ἦταν οἱ ἐμψυχωτές καί οἱ ὀργανωτές τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης στήν ὁποία καί πῆραν μέρος ἐνάντια στή Σοβιετική χώρα.—*487.*

180 *Τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ* ἄρχισε τίς ἐργασίες του στίς 4 τοῦ Ἰούλη 1918 στό Μεγάλο θέατρο τῆς Μόσχας. Στό συνέδριο συμμετεῖχαν 1164 ἀντιπρόσωποι μέ θετική ψῆφο, ἀπ' αὐτούς 773 ἦταν μπολσεβίκοι, 353 ἀριστεροί ἐσέροι, 17 μαξιμαλιστές (παραλλαγή τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων), 4 ἀναρχικοί, 4 μενσεβίκοι διεθνιστές, 3 μέλη ἄλλων κομμάτων, 10 ἐξωκομματικοί. Ἀνάμεσα στούς ἀντιπροσώπους ἦταν ἐκπρόσωποι τῶν κατεχόμενων περιοχῶν τῆς Οὐκρανίας, τῆς Λεττονίας, τῆς Ὑπερκαυκασίας, πού χαιρέτισαν τό συνέδριο καί μίλησαν γιά τήν κατάσταση στίς περιοχές αὐτές. Τό συνέδριο χαιρέτισε ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Βρεττανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος Ι. Ι. Φάινμπεργκ καί διάβασε ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Κόμματος αὐτοῦ γιά τήν ὑποστήριξη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία· τό συνέδριο ἔλαβε ἐπίσης χαιρετιστήρια ἀπό τούς ἐργαζόμενους τῆς Γερμανίας καί τῆς Νορβηγίας καί ἀπό τούς ρώσους αἰχμαλώτους πολέμου πού βρίσκονταν σέ διάφορες χῶρες.

Τό συνέδριο ἐνέκρινε τήν ἡμερήσια διάταξη πού πρότεινε τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ: ἐκθέσεις τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· τό ἐπισιτιστικό ζήτημα· ἡ ὀργάνωση τοῦ σοσιαλιστικοῦ Κόκκινου Στρατοῦ· τό Σύνταγμα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας· ἐκλογή ΠΚΕΕ. Τό συνέδριο ἀπόριψε τό αἴτημα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων γιά νά μποῦν συμπληρωματικά στήν ἡμερήσια διάταξη ἐκθέσεις ἀπό τίς ἐπαρχίες καί νά συζητηθεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης σχετικά μέ τήν καθιέρωση τῆς θανατικῆς ποινῆς γιά προδοσία.

Ὕστερα ἀπό τήν ἔγκριση τῆς ἡμερήσιας διάταξης τό συνέδριο συζήτησε τό ἔκτακτο ζήτημα γιά τά γεγονότα πού ἔγιναν στήν

παραμεθόρια ζώνη μέ τήν Οὐκρανία, τήν προδοτική προπαγάνδα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν τά στρατιωτικά τμήματα πού βρίσκονται ἐκεῖ νά ἔλθουν σέ σύγκρουση μέ τούς γερμανούς γιά νά ματαιωθεῖ ἡ συνθήκη εἰρήνης μέ τή Γερμανία καί νά παρασυρθεῖ ἡ χώρα σέ πόλεμο. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, δίνοντας ἐξηγήσεις πάνω στό ζήτημα αὐτό, κατηγοροῦσαν δημαγωγικά τό Κομμουνιστικό κόμμα ὅτι δέν θέλει νά βοηθήσει τούς ἐργαζόμενους τῶν κατεχόμενων περιοχῶν, ἀρνήθηκαν νά συζητήσουν τήν ἀπόφαση πού ὑπόβαλε ἡ κομμουνιστική ὁμάδα καί ἐπιδεικτικά ἔφυγαν ἀπό τή συνεδρίαση. Τό συνέδριο ἀποφάσισε ὁμόφωνα ὅτι «ἡ λύση τῶν ζητημάτων πολέμου καί εἰρήνης ἀνήκει μόνο στό Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ» καί στά κεντρικά ὄργανα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας—τήν ΠΚΕΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, καί πρότεινε στή Σοβιετική κυβέρνηση νά βάλει τέρμα στίς ἐνέργειες τῶν προβοκατόρων.

Ἔκθεση δράσης τῆς ΠΚΕΕ ἔκανε ὁ Γ. Μ. Σβερντλόφ· εἰσήγηση γιά τή δράση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν. Ὕστερα ἀπό θυελλώδεις συζητήσεις πάνω στίς ἐκθέσεις τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ, τό συνέδριο μέ πλειοψηφία ψήφισε τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ἡ κομμουνιστική ὁμάδα, μέ τήν ὁποία ἐκφράζει τήν «πλήρη ἐπιδοκιμασία τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης». Ἡ ἀπόφαση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων, πού πρότειναν νά ἐκφραστεῖ ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης στή Σοβιετική κυβέρνηση, νά ἀκυρωθεῖ ἡ συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, νά γίνει ἀλλαγή τῆς ἐξωτερικῆς καί ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἀπορίφθηκε.

Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἀφοῦ νικήθηκαν στό συνέδριο, κατέφυγαν σέ ἀνοιχτή ἔνοπλη ἐκδήλωση, κάνοντας στίς 6 τοῦ Ἰούνη ἀντεπαναστατική ἐξέγερση στή Μόσχα. Ἐξαιτίας αὐτοῦ τό συνέδριο διέκοψε τίς ἐργασίες του καί τίς ἐπανέλαβε στίς 9 τοῦ Ἰούλη. Τό συνέδριο, ἀφοῦ ἄκουσε ἀνακοίνωση τῆς κυβέρνησης γιά τά γεγονότα τῆς 6-7 τοῦ Ἰούλη, ἐνέκρινε ὁλοκληρωτικά τίς ἀποφασιστικές ἐνέργειες τῆς κυβέρνησης γιά τή συντριβή τοῦ ἐγκληματικοῦ τυχοδιωκτισμοῦ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί τόνισε ὅτι οἱ ἀριστεροί ἐσέροι πού συμμερίζονται τίς ἀπόψεις τῆς καθοδηγητικῆς τους ἡγεσίας «δέν μποροῦν νά ἔχουν θέση στά Σοβιέτ τῶν Ἐργατῶν καί Ἀγροτῶν Βουλευτῶν».

Στήν ἀπόφαση πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τό ζήτημα τοῦ ἐπισιτισμοῦ, τό συνέδριο ἐπικύρωσε τό ἀπαραβίαστο τοῦ μονοπώλιου τῶν σιτηρῶν, τόνισε ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά συντριβεῖ ἡ ἀντίσταση τῶν κουλάκων καί ἐνέκρινε τήν ὀργάνωση Ἐπιτροπῶν φτωχολογιᾶς.

Στήν τελική συνεδρίαση, στίς 10 τοῦ Ἰούλη, στό συνέδριο ἔγινε ἡ εἰσήγηση γιά τήν ὀργάνωση τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί ἐγκρίθηκε ὁμόφωνα ἡ ἀπόφαση, πού πρότεινε ἡ κομμουνιστική ὁμάδα, στήν ὁποία χαράζονταν τά βασικά μέτρα γιά τήν ὀργάνωση καί τό δυνάμωμα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ στή βάση τῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας τῶν ἐργαζομένων.

Τό συνέδριο τέλειωσε τίς ἐργασίες του μέ τήν πράξη πού εἶχε

τεράστια ἱστορική σημασία: ψήφισε τό πρῶτο Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ πού κατοχύρωνε νομοθετικά τίς κατακτήσεις τῶν ἐργαζομένων τῆς Σοβιετικῆς χώρας.—*489.*

181 *Ὁ «Προηγούμενος ὁμιλητής»*—ἦταν ἡ Μ. Α. Σπυριντόνοβα, ἡγετική φυσιογνωμία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων· ἔκανε συνεισήγηση στό συνέδριο γιά τή δράση τοῦ ἀγροτικοῦ τμήματος τῆς ΠΚΕΕ, στήν ὁποία περιέχονταν μιά σειρά ἀντεπαναστατικές ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος.—*491.*

182 *«Γκόλος Τρουντοβόβο Κρεστιάνστβα»* («Φωνή τῆς Ἐργαζόμενης Ἀγροτιᾶς»)—καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τά τέλη τοῦ Νοέμβρη 1917 σάν ὄργανο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Πανρωσικοῦ Σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν βουλευτῶν τῆς 2ης συνόδου (μέχρι τίς 9 (22) τοῦ Δεκέμβρη ὀνομαζόταν «Ἰζβέστιγια τοῦ Πανρωσικοῦ Ἀγροτικοῦ Συνεδρίου»)· ἀπό τίς 20 τοῦ Γενάρη (2 τοῦ Φλεβάρη) 1918—ὄργανο τοῦ Ἀγροτικοῦ τμήματος τῆς ΠΚΕΕ. Μέχρι τίς 10 τοῦ Ἰούλη 1918 ἡ καθοδήγηση τῆς ἐφημερίδας βρισκόταν στά χέρια τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων. Ἀπό τίς 6 τοῦ Νοέμβρη 1918 ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας· ἔβγαινε μέχρι τίς 31 τοῦ Μάη 1919.—*496.*

183 Πρόκειται γιά τό σχέδιο Συντάγματος (Θεμελιώδης νόμος) τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας πού ὑποβλήθηκε γιά ἐπικύρωση στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Ἡ ἀπόφαση γιά τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ εἶχε ψηφιστεῖ τό Γενάρη τοῦ 1918 ἀπό τό III Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ. Ὅμως ἡ Σοβιετική κυβέρνηση μπόρεσε νά ἀρχίσει τή δουλιά γιά τήν προετοιμασία τοῦ σχεδίου μόνο ὕστερα ἀπό τήν κατάκτηση τῆς εἰρηνικῆς ἀνάπαυλας. Στόν Β. Ι. Λένιν ἀνήκει ὁ ἀποφασιστικός ρόλος τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ κειμένου τοῦ πρώτου Σοβιετικοῦ Συντάγματος.

Ἡ προετοιμασία τοῦ σχεδίου γινόταν ἀπό Συνταγματική ἐπιτροπή πού συγκρότησε ἡ ΠΚΕΕ τήν 1 τοῦ Ἀπρίλη 1918 μέ πρόεδρο τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ.

Στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 14 τοῦ Ἰούνη μέ πρόταση τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ μπῆκε στήν ἡμερήσια διάταξη τοῦ τακτικοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τό ζήτημα τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος. Ἡ τελική ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου Συντάγματος γιά τήν ὑποβολή του στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ εἶχε ἀνατεθεῖ σέ εἰδική ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν. Στίς 3 τοῦ Ἰούλη ἡ ἐπιτροπή τῆς ΚΕ μέ πρόεδρο τόν Λένιν ἐξέτασε δυό σχέδια τοῦ Σοβιετικοῦ Συντάγματος—τό σχέδιο τῆς Συνταγματικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ καί τό σχέδιο πού πρότεινε τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Δικαιοσύνης. Ἡ Ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) πῆρε σάν βάση τοῦ Συντάγματος τό σχέδιο τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΠΚΕΕ, συμπεριλαμβάνοντας σ'αὐτό μερικές θέσεις ἀπό τό σχέδιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Δικαιοσύνης. Πα-

ράλληλα, μέ πρόταση τοῦ Λένιν, στό κείμενο τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ σάν εἰσαγωγικό μέρος μπῆκε ἡ «Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐργαζόμενου καί ἐκμεταλλευόμενου λαοῦ», προστέθηκε τό ἄρθρο γιά τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων καί τῶν φυλῶν στή Σοβιετική Δημοκρατία, διατυπώθηκαν τά ἄρθρα γιά τά πολιτικά δικαιώματα τῶν ἀλλοδαπῶν πού ζοῦν στό ἔδαφος τῆς ΣΟΣΔΡ σάν ἐργαζόμενοι (λενινιστικό «Προσχέδιο τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ», πού καθορίζει τά δικαιώματά τους, (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 520), καί γιά τήν παροχή δικαιώματος ἀσυλίας σέ ὅλους τούς ἀλλοδαπούς πού ὑποβάλλονται σέ διωγμούς γιά τίς πολιτικές καί θρησκευτικές πεποιθήσεις τους (τίς λενινιστικές τροποποιήσεις βλ. στό βιβλίο «Διατάγματα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας», τόμ. 2ος, ρωσ. ἔκδ. 1959, σελ. 546-549). Ἡ Ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) ἔκανε ἐπίσης μιά σειρά συμπληρώσεις καί τροποποιήσεις πού εἶχαν χαρακτήρα ἀρχῶν. Τό σχέδιο πού ψήφισε ἡ Ἐπιτροπή τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) σάν βάση ὑποβλήθηκε γιά ἔγκριση στό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Τήν πρώτη κιόλας μέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου, ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Σβερντλόφ, σχηματίστηκε Ἐπιτροπή ἀπό ἀντιπροσώπους τῶν ὁμάδων γιά νά ἐξετάσει τό σχέδιο Συντάγματος πού ὑποβλήθηκε καί τήν εἰσήγηση σχετικά μ'αὐτό στό συνέδριο. Ἡ Ἐπιτροπή τοῦ συνεδρίου ἐπέφερε στό σχέδιο Συντάγματος ὁρισμένες ἀλλαγές συντακτικοῦ χαρακτήρα, συμπλήρωσε μέ μερικά ἄρθρα τό μέρος γιά τά δικαιώματα σχετικά μέ τούς προϋπολογισμούς καί πρόσθεσε στό σχέδιο ἕνα μέρος γιά τό ἔμβλημα καί τή σημαία τῆς ΣΟΣΔΡ. Στίς 10 τοῦ Ἰούλη, στήν τελευταία συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου ἄκουσε τήν εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τό σχέδιο Συντάγματος καί μετά τό συνέδριο ἐνέκρινε ὁμόφωνα τό Σύνταγμα τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀναθέτοντας στή νέα ΠΚΕΕ τήν τελική σύνταξη τοῦ κειμένου του.

Στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1918 τό Σύνταγμα τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας δημοσιεύτηκε σάν θεμελιώδης νόμος πού μπῆκε σέ ἰσχύ ἀπό τή στιγμή τῆς δημοσίευσής του.—*499.*

184 Πρόκειται γιά τήν Πανρωσική Ἔκτακτη Ἐπιτροπή τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, πρόεδρος τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Φ. Ε. Τζερζίνσκι.

Ἡ Πανρωσική Ἔκτακτη Ἐπιτροπή (ΠΕΕ) δημιουργήθηκε στίς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1917 μέ ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν «ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση, στό σαμποτάζ καί τήν αἰσχροκέρδεια». Ἡ ΠΕΕ, ὄντας ἕνα ἀπό τά πιό βασικά ὄργανα τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἔπαιξε τεράστιο ρόλο στόν ἀγώνα κατά τῆς ὑπονομευτικῆς δράσης τῆς ἀντεπανάστασης καί στήν ὑπεράσπιση τῆς Κρατικῆς ἀσφάλειας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας ἐκτίμηση τῆς δράσης τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς στήν εἰσήγησή του στό IX Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ τό Δεκέμβρη τοῦ 1921, τόνιζε: «Ἦταν θεσμός πού ἀποτελοῦσε τό κοφτερό μας ὅπλο ἐνάντια στίς ἀναρίθμητες συνωμοσίες, στίς ἀναρίθμητες ἐπι-

βουλές κατά τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» ("Απαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 33ος, σελ. 150). Τό IX συνέδριο τῶν Σοβιέτ στήν «ἀπόφαση γιά τήν ΠΕΕ», ἀφοῦ τόνισε τήν ἡρωική δουλιά πού ἔκαναν τά ὄργανα τῆς ΠΕΕ γιά τήν περιφρούρηση τῶν κατακτήσεων τῆς 'Οχτωβριανῆς ἐπανάστασης καί, παίρνοντας ὑπόψη τό δυνάμωμα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πρότεινε νά περιοριστοῦν οἱ ἁρμοδιότητες τῆς 'Επιτροπῆς. Στήν ἀπόφαση αὐτή βρῆκαν ἀντανάκλαση οἱ προτάσεις τοῦ Λένιν πού ὑπῆρχαν στό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τήν ΠΕΕ πού ὁ Λένιν τό ἔγραψε τήν 1 τοῦ Δεκέμβρη 1921 (βλ. Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXVI, σελ. 369). Στίς 6 τοῦ Φλεβάρη 1922 ἡ ΠΚΕΕ ψήφισε ἀπόφαση γιά τήν κατάργηση τῆς ΠΕΕ.—*503*.

185 Τό Σοβιετικό κράτος ἀπό τούς πρώτους μῆνες τῆς ὕπαρξής του ἔδινε σημαντική βοήθεια στά ἀγροτικά συλλογικά νοικοκυριά, στόν ἐφοδιασμό τους μέ ὑλικά μέσα καί χρήματα. Σύμφωνα μέ τόν προϋπολογισμό τοῦ τμήματος τῆς τρέχουσας γεωργικῆς πολιτικῆς τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Γεωργίας, γιά τό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1918 εἶχαν διατεθεῖ πιστώσεις 15 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν μέ τή μορφή ἄτοκων δανείων γιά νά ὀργανωθοῦν ἀγροτικές κομμοῦνες καί ἀρτέλ. 'Εκτός ἀπ'αὐτό, τόν 'Ιούλη τοῦ 1918 ἡ κυβέρνηση χορήγησε στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Γεωργίας γιά τούς ἴδιους σκοπούς ἀκόμη 10 ἑκατομ. ρούβλια. Μέ τό διάταγμα τῆς 2 τοῦ Νοέμβρη 1918 «μέ σκοπό τήν καλυτέρευση καί τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τῆς πιό γοργῆς ἀνασυγκρότησής της πάνω σέ σοσιαλιστικές ἀρχές» δημιουργήθηκε κεφάλαιο ἑνός δισεκατομμυρίου γιά νά δοθεῖ χρηματική καί τεχνική βοήθεια στούς ἀγροτικούς, ἐργασιακούς συνεταιρισμούς καί κομμοῦνες. Τό πραγματικό ποσό πού δόθηκε στίς κομμοῦνες καί στά ἀρτέλ μέ βάση τό διάταγμα αὐτό ξεπερνάει σημαντικά τό ἕνα δισεκατομμύριο ρούβλια.

Τά συλλογικά νοικοκυριά εἶχαν μεγάλα πλεονεκτήματα κατά τή διανομή σύνθετων ἀγροτικῶν μηχανῶν, ἀροτριώντων ζώων καί ἐργαλείων καί ἀποθεμάτων τῶν σπόρων. Οἱ κρατικοί σταθμοί γιά ἐνοικίαση ἀγροτικῶν ἐργαλείων, τά ἐργαστήρια ἐπισκευῆς πού δημιουργήθηκαν στή χώρα, ἐξυπηρετοῦσαν στήν πρώτη γραμμή, παράλληλα μέ τά σοβχόζ, καί τά συλλογικά νοικοκυριά.—*512*.

186 *'Η 'Επιτροπή διεθνῶν σχέσεων*—«'Επιτροπή γιά τήν ἀποκατάσταση διεθνῶν σχέσεων»· σχηματίστηκε ἀπό γάλλους διεθνιστές τό Γενάρη τοῦ 1916. 'Ο σχηματισμός τῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ἡ πρώτη ἀπόπειρα νά δημιουργηθεῖ στή Γαλλία ἐπαναστατική-διεθνιστική ὀργάνωση σοσιαλιστῶν σάν ἀντίβαρο τῶν σοσιαλσωβινιστικῶν ὀργανώσεων. 'Ο Β. Ι. Λένιν θεωροῦσε ἀναγκαῖο νά χρησιμοποιήσει τήν «'Επιτροπή γιά τήν ἀποκατάσταση διεθνῶν σχέσεων» μέ σκοπό τή συσπείρωση τῶν διεθνιστικῶν στοιχείων. Μέ ἐντολή τοῦ Β. Ι. Λένιν στίς ἐργασίες τῆς 'Επιτροπῆς ἔπαιρνε μέρος ἡ Ι. Φ. 'Αρμάντ.

Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία καί τό δυνάμωμα τοῦ γαλλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἡ 'Επιτροπή ἔγινε κέντρο τῶν ἐπαναστατικῶν-

διεθνιστικῶν στοιχείων. Τό 1920 ἡ 'Επιτροπή αὐτή προσχώρησε στό Κομμουνιστικό κόμμα τῆς Γαλλίας.

'Η ἔκκληση πού ἀναφέρει ὁ Λένιν δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τῆς 29 τοῦ 'Ιούνη 1918, ἀρ. φύλ. 131.—*513*.

187 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τήν ὁμιλία τοῦ ἐκπροσώπου τῆς ὁμάδας τῶν ἐσέρων-μαξιμαλιστῶν Σβετλόφ.—*515*.

188 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό ἱστορικό «Διάταγμα τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας» πού ἐγκρίθηκε στίς 28 τοῦ 'Ιούλη 1918 (δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ 'Ιούλη 1918 στήν ἐφημερίδα «'Ιζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 134). «Σύμφωνα μέ τό σχέδιο πού χαράχτηκε ἀπό καιρό—ἔγραφε ὁ Λένιν γιά τό διάταγμα αὐτό—ὕστερα ἀπό μακρόχρονη προπαρασκευαστική δουλιά, τελικά στίς 28 τοῦ 'Ιούνη ἐγκρίθηκε τό διάταγμα, πού τήν ἐμφάνισή του περίμεναν μέ ἀνυπομονησία οἱ λαϊκές μάζες τῆς Ρωσίας» (Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXXV, σελ. 27). Μέ τό διάταγμα αὐτό ἐθνικοποιήθηκαν ὅλες οἱ μεγάλες βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις. Χάρη στήν ὀργανωτική δουλιά τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τή δραστηριότητα τῶν ἐργατικῶν μαζῶν ἡ ἐθνικοποίηση, παρά τίς τεράστιες δυσκολίες, ἔγινε σέ σύντομο χρονικό διάστημα. Στίς 31 τοῦ Αὐγούστου 1918 ὑπολογίζονταν ἤδη πάνω ἀπό 3 χιλιάδες ἐθνικοποιημένες ἐπιχειρήσεις.

Μέ τό ἴδιο διάταγμα ἀνακοινώνονταν ἡ ἐθνικοποίηση ὅλων τῶν ἰδιωτικῶν σιδηροδρόμων, ἐπίσης καί τῶν δημοτικῶν ἐπιχειρήσεων (ὕδρευση, ἐργοστάσια φωταερίου, ἀστική συγκοινωνία κ.ἄ.) πού παραχωροῦνταν στήν ἁρμοδιότητα τῶν τοπικῶν Σοβιέτ.—*517*.

189 *'Η ἀντεπαναστατική ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στή Μόσχα* (6-7 τοῦ 'Ιούλη 1918) ὀργανώθηκε μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στίς 24 τοῦ 'Ιούνη. 'Η ἐξέγερση ἦταν μέρος τῆς γενικῆς ἐκδήλωσης τῆς ἐσωτερικῆς ἀντεπανάστασης καί τῶν ἰμπεριαλιστῶν τῆς 'Αντάντ ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. Τούς στασιαστές τούς ὑποστήριζαν μυστικά οἱ ξένες διπλωματικές ἀντιπροσωπεῖες.

'Η ἐξέγερση ἄρχισε στίς μέρες τῶν ἐργασιῶν τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. Οἱ ἀντισοβιετικές ἐκδηλώσεις τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων δέν ὑποστηρίχτηκαν ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων. Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι, ἀφοῦ νικήθηκαν στό συνέδριο, ἔχοντας σκοπό νά ματαιώσουν τή συνθήκη εἰρήνης τοῦ Μπρέστ καί νά παρασύρουν τή Σοβιετική χώρα σέ πόλεμο μέ τή Γερμανία, στίς 6 τοῦ 'Ιούλη δολοφόνησαν στή Μόσχα τό γερμανό πρεσβευτή κόμη Μίρμπαχ. "Υστερα ἀπ'αὐτό ἔκαναν τήν ἔνοπλη ἐξέγερση. 'Η βασική δύναμη τῆς ἐξέγερσης ἦταν τό τμῆμα πού βρισκόταν κάτω ἀπό τή διοίκηση τοῦ συνεργάτη τῆς ΠΕΕ ἀριστεροῦ ἐσέρου Ντ. Ι. Ποπόφ. 'Ο γενικός ἀριθμός τῶν στασιαστῶν ἦταν περίπου 1800 ἄτομα. Οἱ στασιαστές ἄνοιξαν πυρά μέ πυροβόλα ἐνάντια στό Κρεμλίνο, κατέλαβαν τόν τηλεφωνικό σταθμό καί τό τηλεγραφεῖο. 'Αφοῦ κρατήθηκαν ἐκεῖ 2 ὧρες, ἔστειλαν ἐξονόματος τῆς ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων

μερικές προβοκατόρικες ἐκκλήσεις, δελτία καί τηλεγραφήματα ὅτι ἡ ἐξουσία βρίσκεται δῆθεν στά χέρια τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων καί πώς οἱ ἐνέργειές τους χαιρετίζονται ἀπό ὅλο τόν πληθυσμό.

Τό V συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἔδοσε στήν κυβέρνηση ὁδηγίες νά καταστείλει ἀμέσως τήν ἐξέγερση. Ἡ ὁμάδα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων στό συνέδριο συνελήφθη. Χάρη στά δραστήρια μέτρα πού πῆρε ἡ Σοβιετική κυβέρνηση καί στίς ὁμόθυμες ἐνέργειες τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας καί τῆς φρουρᾶς, ἡ ἐξέγερση καταστάλθηκε στή διάρκεια ἑνός εἰκοσιτετραώρου, στίς 2 ἡ ὥρα τό ἀπόγευμα στίς 7 τοῦ Ἰούλη.

Οἱ ἀριστεροί ἐσέροι προσπάθησαν νά κάνουν ἐπίσης ἐξέγερση στήν Πετρούπολη, στή Βολογκντά καί σέ ἄλλες πόλεις. Ὁ διοικητής τοῦ Ἀνατολικοῦ μετώπου, ἀριστερός ἐσέρος Μ. Α. Μουραβιόφ, μόλις πῆρε τηλεγράφημα τῆς ΚΕ τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων ὅτι οἱ ἀριστεροί ἐσέροι κατέλαβαν τήν ἐξουσία στή Μόσχα, ἔδοσε διαταγή ἐπίθεσης δῆθεν ἐνάντια στούς γερμανούς καί ἀποπειράθηκε νά καταλάβει τό Σιμπίρσκ (τώρα Οὐλιάνοβσκ) καί νά κινηθεῖ ὁ στρατός πρός τή Μόσχα γιά νά ὑποστηρίξει τούς στασιαστές. Ὁ τυχοδιωκτισμός τοῦ Μουραβιόφ, ὅπως καί οἱ ἄλλες ἐξεγέρσεις καταστάλθηκαν γρήγορα.

Τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, πού συνέχισε τίς ἐργασίες του μετά τή συντριβή τῆς ἐξέγερσης, ψήφισε ἀπόφαση νά ἀποκλείσει ἀπό τά Σοβιέτ τούς ἀριστερούς ἐσέρους πού συμμερίζονταν τήν τυχοδιωκτική γραμμή τῆς καθοδήγησής τους. Στό συνέδριο κατέφθαναν πολυάριθμα τηλεγραφήματα ἀπ᾿ὅλες τίς γωνιές τῆς χώρας, στά ὁποῖα οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἐπιδοκίμαζαν τή συντριβή τῶν στασιαστῶν, ἔκφραζαν τήν προθυμία νά ὑπερασπίσουν μέ τό ὅπλο στό χέρι τή Σοβιετική ἐξουσία.—*518.*

190 Τό ντοκουμέντο πού δημοσιεύεται ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ πού ψήφισε τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ στίς 10 τοῦ Ἰούλη 1918.—*520.*

191 Ἡ Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς πέμπτης συνόδου, ἀφοῦ ἄκουσε στήν πρώτη της συνεδρίαση στίς 15 τοῦ Ἰούλη 1918 τό λόγο καί τή δήλωση τοῦ Β. Ι. Λένιν, ψήφισε ὁμόφωνα τήν παρακάτω ἀπόφαση: «Ἡ Πανρωσική Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή ἐγκρίνει ὁλοκληρωτικά τή δήλωση τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ἀποφασίζει νά τήν κάνει γνωστή στίς πλατιές ἐργαζόμενες μάζες». Ἡ κυβερνητική δήλωση μέ τόν τίτλο «Τό διάγγελμα τοῦ σ. Λένιν πρός τούς ἐργάτες, τούς ἀγρότες καί τούς στρατιῶτες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ πού ἐγκρίθηκε στή συνεδρίαση τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς 15 τοῦ Ἰούλη 1918», δημοσιεύτηκε στίς 17 τοῦ Ἰούλη στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», ἀρ. φύλ. 149.

Στίς προηγούμενες ἐκδόσεις τό ντοκουμέντο δημοσιευόταν μέ τόν τίτλο «Δήλωση στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ στίς 15 τοῦ Ἰούλη 1918».—*523.*

192 Στίς 19 τοῦ Ἰούλη 1918 σέ ὅλες τίς συνοικίες τῆς Μόσχας ἔγιναν μέ

μεγάλη ἐπιτυχία οἱ τακτικές συγκεντρώσεις, πού ὀργανώνονταν κάθε Παρασκευή ἀπό τήν Ἐπιτροπή πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στή συγκέντρωση πού ἔγινε στή συνοικία Λεφόρτοφ, στήν ὁποία μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν γιά τή διεθνή καί ἐσωτερική κατάσταση, συγκεντρώθηκαν περίπου 2000 ἄτομα.—*527.*

193 *Ἡ συνδιάσκεψη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων τοῦ κυβερνείου Μόσχας* συνῆλθε στίς 22-23 τοῦ Ἰούλη 1918. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος 500 ἀντιπρόσωποι, ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ὁποίων ἦταν κομμουνιστές ἤ συμπαθοῦντες. Μετά τήν ὁμιλία τοῦ Β. Ι. Λένιν γιά τήν τρέχουσα στιγμή οἱ κομμουνιστές ὑπόβαλαν τήν ἀπόφαση πού ψηφίστηκε νωρίτερα μέ βάση τήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν στήν IV συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν Μόσχας πού ἔγινε στίς 27 τοῦ Ἰούνη-2 τοῦ Ἰούλη 1918. Ἡ ἀπόφαση μέ ἀσήμαντες τροποποιήσεις ψηφίστηκε ἀπό τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων.—*529.*

194 *«Ντρέντνουτ τῶν ἐργατῶν»* («Workers' Dreadnought»)—ἔβγαινε στό Λονδίνο ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1914 ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1924· μέχρι τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Woman's Dreadnought». Στά 1918-1919 ἦταν ὄργανο τῆς Ἐργατικῆς σοσιαλιστικῆς ὁμοσπονδίας τῆς Ἀγγλίας· στά 1920-1921 ἦταν ὄργανο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας.—*530.*

195 Στίς 26 τοῦ Ἰούλη 1918 σέ ὅλες τίς συνοικίες τῆς Μόσχας ἔγιναν συγκεντρώσεις μέ θέμα «Τί δίνει στόν ἐργαζόμενο λαό τό Σοβιετικό Σύνταγμα». Ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ Κόμματος ἐξηγοῦσαν τήν οὐσία καί τή σημασία τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ πού ψηφίστηκε στίς 10 τοῦ Ἰούλη 1918 στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε στήν κατάμεστη αἴθουσα παραδόσεων τῶν Ἀνώτατων σχολῶν γυναικῶν, πού χωροῦσε πάνω ἀπό 1000 ἄτομα.—*534.*

196 Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε τό βράδυ τῆς 26 τοῦ Ἰούλη 1918 στή μεγάλη αἴθουσα τοῦ συλλόγου Ἱπποδρομιῶν στή Χαντίνκα. Ἡ αἴθουσα ἦταν κατάμεστη ἀπό ἐργάτες καί στρατιῶτες τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Ἐξονόματος τῆς 1ης ἐφεδρικῆς ταξιαρχίας πυροβολικοῦ μίλησε ἕνας κόκκινος στρατιώτης πού δήλωσε ὅτι στό πρόσωπο τοῦ Λένιν χαιρετίζουν τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων καί ὅτι μέ τήν πρώτη ἔκκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἡ ταξιαρχία θά ὑπερασπίσει τήν ἐργατοαγροτική ἐξουσία. Ἡ ἀπόφαση πού προτάθηκε ὕστερα ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ Λένιν ψηφίστηκε ὁμόφωνα μέ μία ψῆφο λευκή.

Στό τέλος ὁ εἰσηγητής Ζνάμενσκι ἐνημέρωσε σύντομα τό ἀκροατήριο μέ τή βιογραφία τοῦ Λένιν.—*535.*

197 Στίς 13 τοῦ Μάρτη 1918 ἔγινε συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, στήν ὁποία ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη. Τά πρακτικά

τῆς ὁμιλίας αὐτῆς δέν εἶναι πλήρη καί ὁλοκληρωμένα, ἡ ὁμιλία αὐτή δέν συμπεριλήφθηκε στίς προηγούμενες ἐκδόσεις τῶν 'Απάντων τοῦ Λένιν, δέν συμπεριλαμβάνεται καί στήν τωρινή ἔκδοση (βλ. τήν ἐγγραφή τοῦ λόγου στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XI, σελ. 68-70).— *539.*

198 'Ο Β. Ι. Λένιν παραθέτει τά ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας τῆς απόφασης γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ στή συνεδρίαση τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ στίς 13 τοῦ Μάρτη 1918. 'Υπέρ τῆς ἐπικύρωσης ψήφισαν 453, ἐνάντια 36, λευκό 8 ἀντιπρόσωποι.—*540.*

199 'Ο Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τίς σημειώσεις στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ 'Ηλεκτροτεχνικοῦ τμήματος τοῦ ΑΣΛΟ καί τοῦ τμήματος ('Επιτροπῆς) οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ ΑΣΛΟ, στήν ὁποία οἱ καθοδηγητές καί τῶν δυό τμημάτων—Π. Γκ. Σμιντόβιτς καί Γ. Λάριν—ἀνακοίνωσαν τά μέτρα πού προτίθεται νά πάρει τό ΑΣΛΟ γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς περιοχῆς Πετρούπολης καί τῆς Κεντρικῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς. Στή σύσκεψη ἔγινε εἰδικά λόγος γιά νά ἐπαναληφθοῦν οἱ προπαρασκευαστικές ἐργασίες γιά τήν οἰκοδόμηση ἠλεκτρικοῦ σταθμοῦ ἰσχύος 60 000 ἵππων στόν ποταμό Βόλχοφ, τό σχέδιο τοῦ ὁποίου ἐπεξεργάστηκε ὁ Γκ. Ο. Γκράφτιο καί ἐνέκρινε ὁ Λένιν, καί γιά τό σχέδιο ἐκμετάλλευσης τῶν καταρρακτῶν τῆς Μικρῆς 'Ιμάτρα, ὅπου προβλεπόταν νά ἀνεγερθεῖ ἠλεκτροσταθμός ἰσχύος 1 000 000 ἵππων.—*542.*

200 'Ο Β. Γκ. Γκλουσκόφ ἀπό τό 1918 ἦταν διευθυντής τοῦ τμήματος τοῦ «λευκοῦ ἄνθρακα», 'Επίτροπος μελέτης τῶν φυσικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων (ΕΦΠΔ) τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν. 'Από τό Μάη τοῦ 1918 ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ Γραφείου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Ρωσίας καί μετά τοῦ Γραφείου ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς Βόρειας περιοχῆς.—*542.*

201 Μέ βάση τούς ὅρους τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ τό ἔδαφος πού ἦταν πλούσιο σέ σχιστόλιθους παραχωρήθηκε στήν 'Εσθονία.—*542.*

202 Πρόκειται γιά τούς ἠλεκτρικούς σταθμούς «'Εταιρία τοῦ 1886» (ΕΥΗΣΜ) καί «'Ελεκτροπερεντάτσα» (τώρα σταθμός πού φέρει τό ὄνομα τοῦ Ρ. Ε. Κλάσσον, ἐπιφανοῦς σοβιετικοῦ μηχανικοῦ-ἐνεργειακοῦ, πού οἰκοδόμησε τό σταθμό αὐτό).—*542.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά ντοκουμέντα, πού ἔχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ 'Ινστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

τῶν, 'Εργατῶν, Στρατιωτῶν καί Κοζάκων Βουλευτῶν καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν 'Εργατῶν καί Κόκκινων Στρατιωτῶν Βουλευτῶν», 1918, ἀρ. φύλ. 147 (411), 14 τοῦ 'Ιούλη, σελ. 4, στή στήλη: 'Η ἐξέγερση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.—*524*.

Borkheim, S. Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten. 1806–1807. Mit einer Einleitung von Fr. Engels. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1888. 68 S. (Sozialdemokratische Bibliothek. XXIV). — *472—478*.

Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung. Bd. 2, T. 2. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1833. 456 S.— *292*.

«Daily News», London. — *125*.

Engels, F. Einleitung [zur Arbeit von S. Borkheim «Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten»]. — In: Borkheim, S. Zur Erinnerung für die deutschen Mordspatrioten. 1806—1807. Mit einer Einleitung von Fr. Engels. Hottingen — Zürich, Volksbuchh., 1888, S. 3—8. (Sozialdemokratische Bibliothek. XXIV). — *472—478*.

Die enthüllten Geheimverträge. Aus der Hexenküche der Ententediplomatie. — «Vorwärts», Berlin, 1917, Nr. 326, 28. November, S. 1. — *456*.

«Folkets Dagblad Politiken», Stockholm. — *482*.

Francouzské miliony. — «Průkopnik Svobody», Moskva, 1918, čislo 4, 28 června, str. 1. — *460*.

Der Imperialismus. ['Απόφαση πού πάρθηκε στό συνέδριο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας στό Χέμνιτς. 1912].— In: Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten in Chemnitz vom 15. bis 21. September 1912. Berlin, Singer, 1912, S. 529—530, в отд.: Anhang. — *49*.

Kautsky, K. Die soziale Revolution. II. Am Tage nach der sozialen Revolution. Berlin, Exped. der Buchh. «Vorwärts», 1902. 48 S. — *276*.

[Lenin, W. I.] Decree on the land. — In: Decrees issued by the revolutionary peoples government. Vol. 1. Petrograd, february 1918, p. 2—6. — *56*.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

---

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

θυντηρίου (ἐθνικιστική κυβέρνηση τῆς Οὐκρανίας στά 1918-1919), πού ὑπηρετοῦσε ἐναλλάξ τούς γερμανούς καί τούς ἀγγλογάλλους ἰμπεριαλιστές. Μετά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στήν Οὐκρανία, λευκός ἐμιγκρές.—*67, 100, 121, 540.*

Βολοντάρσκι, Β. (Γκολντστέιν, Μ. Μ.) (1891-1918)—μέλος τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων ἀπό τό 1917. Ἄρχισε τήν ἐπαναστατική του δράση ἀπό τό 1905 στίς ὀργανώσεις τῆς Μπούντ, ὕστερα προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Πιάστηκε ἐπανειλημμένα, ἤταν στήν ἐξορία καί στήν ἐμιγκράτσια. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου μενσεβίκος-διεθνιστής. Τό Μάη τοῦ 1917 ἐπέστρεψε στή Ρωσία, γιά λίγο καιρό ἀνῆκε στήν ὀργάνωση τῶν μεζραγιόντσι τῆς Πετρούπολης, κατόπιν μπῆκε στό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων. Ὁ Βολοντάρσκι ἔκανε διαφωτιστική δουλιά στήν συνοικία Πετεργκόφ-Νάρβα τῆς Πετρούπολης, ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Πετρούπολης τοῦ Κόμματος καί τοῦ προεδρείου τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν, μέλος τῆς ΚΕΕ τῆς πρώτης συνόδου. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐπίτροπος γιά τίς ὑποθέσεις Τύπου, προπαγάνδας καί διαφώτισης, διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Κράσναγια Γκαζέτα» τῆς Πετρούπολης. Στίς 20 τοῦ Ἰούνη 1918 δολοφονήθηκε ὕπουλα ἀπό ἐσέρο.—*427, 482.*

Γ

Γιάκοβλεβα, Β. Ν. (1885-1941)—μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1904. Ἔκανε κομματική δουλιά στή Μόσχα. Τό 1917 ἦταν γραμματέας τοῦ Γραφείου περιοχῆς Μόσχας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση βρισκόταν σέ διοικητική καί κομματική δουλιά· μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐσωτερικῶν, τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ, διευθύντρια τοῦ Τμήματος ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΑΣΛΟ, γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ), γραμματέας τοῦ Γραφείου περιοχῆς Σιβηρίας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ), ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας τῆς ΣΟΣΔΡ, Λαϊκός ἐπίτροπος Οἰκονομικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ. Τό 1918 πῆρε μέρος στήν ἀντικομματική ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν»· τόν καιρό τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα στά 1920-1921 ἀνῆκε στήν ὁμάδα «συγκρουστήρας» πού κατόπιν συνενώθηκε μέ τόν Τρότσκι· τό 1923 ὑπόγραψε τήν τροτσκιστική δήλωση τῶν 46. Στά 1924-1926 ἔκανε ὀργανωτική δουλιά στό τροτσκιστικό κέντρο, ὕστερα ξέκοψε ἀπό τόν τροτσκισμό.—*77.*

Γκανέτσκι (Φιούρστενμπεργκ), Γ. Σ. (1879-1937)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ πολωνικοῦ καί τοῦ ρωσικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, μέλος τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος ἀπό τό 1896. Πῆρε μέρος σέ μιά σειρά συνέδρια τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, καθώς καί στό II, IV καί V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στό V συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Τό 1917 ἦταν μέλος τοῦ Γραφείου ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση δούλεψε στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Οἰκονομικῶν, ὕστερα σέ διπλωματική ὑπηρεσία, ἦταν μέλος τοῦ συμβου-

γόρος. Στίς γραμμές τῆς σοσιαλδημοκρατίας πάλεψε δραστήρια ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό καί στό μιλιταρισμό. Τό 1912 ἐκλέχτηκε βουλευτής στό Ράιχσταγκ. Στά χρόνια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου κρατοῦσε ἐπαναστατική-διεθνιστική στάση. Ὁ Κ. Λῆμπκνεχτ ἦταν ἀπό τούς ὀργανωτές καί καθοδηγητές τῆς ὁμάδας «Διεθνής», πού κατόπιν μετονομάστηκε σέ ὁμάδα «Σπάρτακος» καί μετά σέ «Ἕνωση Σπάρτακου». Τό 1916 καταδικάστηκε σέ καταναγκαστικά ἔργα γιά ἀντιμιλιταριστική προπαγάνδα. Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία μαζί μέ τήν Ρ. Λούξεμπουργκ ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ἐπαναστατικῆς πρωτοπορίας τῶν γερμανῶν ἐργατῶν. Ἦταν διευθυντής τῆς ἐφημερίδας «Die Rote Fahne» («Κόκκινη Σημαία»). Ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας καί τούς καθοδηγητές τῆς ἐξέγερσης τῶν ἐργατῶν τοῦ Βερολίνου τό Γενάρη τοῦ 1919. Μετά τήν καταστολή τῆς ἐξέγερσης δολοφονήθηκε ἄγρια ἀπό τούς ἀντεπαναστάτες. Ἐκτιμώντας τή δράση τοῦ Κ. Λῆμπκνεχτ ὁ Λένιν ἔγραφε ὅτι «τό ὄνομα αὐτό εἶναι σύμβολο ἀφοσίωσης ἑνός ἀρχηγοῦ στά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου, σύμβολο πίστης στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση... Τό ὄνομα αὐτό εἶναι σύμβολο ἀνειρήνευτης πάλης κατά τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ὄχι στά λόγια, μά στήν πράξη...» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 28ος, σελ. 410-411).—*19-20, 105.*

Λίπκιν, Φ. Α.—*βλ.* Τσερεβάνιν, Ν.

Λιτβίνοφ, Μ. Μ. (1876-1951)—ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης, μπολσεβίκος, ἐπιφανής σοβιετικός διπλωμάτης. Ἄρχισε τήν ἐπαναστατική του δράση τό 1898, ἦταν ἀντιπρόσωπος τῆς «Ἴσκρα», πῆρε μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1914 χρημάτισε ἀντιπρόσωπος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο· ἦταν μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου τμήματος τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Λονδίνο. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση βρισκόταν σέ διπλωματική ὑπηρεσία. Ἀπό τό 1921 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν. Ἀπό τό 1930 ὥς τό 1939—Λαϊκός ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν. Στά 1941-1943 ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν καί πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στίς ΕΠΑ· μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τίς ΕΠΑ ὥς τό 1946—ἀντικαταστάτης τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐξωτερικῶν. Στό XVII συνέδριο τοῦ Κόμματος ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ), ἐκλέχτηκε μέλος τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ καί βουλευτής τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου τῆς ΕΣΣΔ τῆς πρώτης καί δεύτερης συνόδου.—*461.*

Λόμοφ, Α. (Ὀππόκοφ, Γκ. Ι.) (1888-1938)—μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1903, ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης, σέ συνέχεια σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τοῦ Γραφείου περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Τίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Στρατιωτικῆς-ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας, ἀντιπρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. Στό II Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ μπῆκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ τήν ἰδιότητα τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Δικαιοσύνης. Τό 1918 ἦταν «ἀριστερός κομμουνιστής». Ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου καί ἀντιπρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ, ἀντιπρόεδρος τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΕΣΣΔ, μέλος τῆς ΚΕ καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου

Μ

σταση τάχθηκε ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Τό 1920 κατέφυγε στή Γερμανία καί ἔβγαζε στό Βερολίνο τό ἀντεπαναστατικό μενσεβίκικο περιοδικό «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ».—*113, 118-119, 124, 193, 195, 206, 243, 245, 248, 259, 264, 271, 272, 276, 282, 404.*

Μγκελάτζε, Ι. Β. (1890-1943)—στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1907. Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν μέλος τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου Σαράτοφ, πολιτικός ἐπίτροπος τῆς 1ης στρατιᾶς ἱππικοῦ, διευθυντής τοῦ ὑποτμήματος Τύπου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ). Τό 1918 ἦταν «ἀριστερός κομμουνιστής». Τό 1925 πῆρε ἐνεργό μέρος στή «νέα ἀντιπολίτευση», μετά μπῆκε στό συνασπισμό τοῦ Τρότσκι-Ζηνόβιεφ. Τό 1927 τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ τόν διέγραψε ἀπό τό Κόμμα σάν δραστήριο παράγοντα τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης. Τό 1930 ἀποκαταστάθηκε στό Κόμμα. Τό 1935 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό Κόμμα γιά ἀντικομματική δράση.—*62.*

Μέρινγκ (Mehring), *Φράντς* (1846-1919)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Γερμανίας, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες καί θεωρητικούς τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Διευθυντής τοῦ θεωρητικοῦ ὀργάνου τοῦ κόμματος, τοῦ περιοδικοῦ «Die Neue Zeit» («Νέοι καιροί»)· ἀργότερα διηύθυνε τήν «Leipziger Volkszeitung» («Λαϊκή 'Εφημερίδα τῆς Λειψίας»). 'Ο Μέρινγκ πάλευε δραστήρια ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό καί στόν ἀναθεωρητισμό στίς γραμμές τῆς II Διεθνοῦς, καταδίκαζε τόν καουτσκισμό, ὅμως παράλληλα συμμεριζόταν καί τά λάθη τῶν γερμανῶν ἀριστερῶν πού φοβοῦνταν νά ξεκόψουν ὀργανωτικά ἀπό τούς ὀπορτουνιστές. 'Υπεράσπιζε μέ συνέπεια τό διεθνισμό. Χαιρέτισε τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. 'Ηταν ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς ἐπαναστατικῆς «"Ενωσης Σπάρτακου», ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας.—*458-459, 512-513.*

Μιλιουκόφ, Π. Ν. (1859-1943)—ἡγέτης τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, θεωρητικός τῆς ρωσικῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, ἱστορικός καί δημοσιολόγος. Τόν 'Οχτώβρη τοῦ 1905 ὑπῆρξε ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, ὕστερα πρόεδρος τῆς ΚΕ του καί διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ 'Οργάνου—τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς». Βουλευτής τῆς III καί IV Κρατικῆς δούμας. Τό 1917 ὑπουργός 'Εξωτερικῶν στήν πρώτη ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση· ἐφάρμοζε πολιτική συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου «ὥς τό νικηφόρο τέρμα». Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση πῆρε μέρος στήν ὀργάνωση τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία· δραστήριος παράγοντας τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων.—*243, 245, 248, 259, 264, 497.*

Μίρμπαχ (Mirbach), *Γουλιέλμος* (1871-1918)—κόμης, γερμανός διπλωμάτης. Στά 1915-1917 γερμανός πρεσβευτής στήν 'Αθήνα. 'Από τόν 'Απρίλη τοῦ 1918 γερμανός πρεσβευτής στή Μόσχα. Στίς 6 τοῦ 'Ιούλη 1918 δολοφονήθηκε ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους μέ σκοπό νά προκαλέσουν πόλεμο ἀνάμεσα στή Γερμανία καί στή Σοβιετική Ρωσία.—*315, 321, 519, 524, 527, 531-532.*

Μπάλφουρ (Balfour), *'Αρτούρ Τζέιμς* (1848-1930)—ἄγγλος κρατικός

Ο

Ρ

Σ

σμό, μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ ἡ θανατική ποινή μετατράπηκε σέ δεκαετή φυλάκιση. Τό 1925 μέσα στή φυλακή αὐτοκτόνησε.—*177, 178, 196, 497.*

Σάιντεμαν (Scheidemann), *Φίλιπ* (1865-1939)—ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἄκρας δεξιᾶς, ὀπορτουνιστικῆς πτέρυγας τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1918 στή Γερμανία ἦταν μέλος τοῦ λεγόμενου Συμβουλίου τῶν λαϊκῶν πληρεξουσίων, ἐμπνευστής τῆς ἐμπρηστικῆς προπαγάνδας ἐνάντια στούς σπαρτακιστές. Τό Φλεβάρη-Ἰούνη 1919 ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης συνασπισμοῦ τῆς Δημοκρατίας τῆς Βαϊμάρης καί ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς αἱματηρῆς κατάπνιξης τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στά 1918-1921. Ἀργότερα ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐνεργό πολιτική.—*206.*

Σαουμιάν, Σ. Γκ. (1878-1918)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1900· πιάστηκε καί στάλθηκε ἐξορία· ἀπό τά τέλη τοῦ 1902 μέχρι τό 1904 βρισκόταν ἐκπατρισμένος στό ἐξωτερικό. Στά 1904-1908 ἦταν ἀπό τούς καθοδηγητές τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στήν Ὑπερκαυκασία καί ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί τούς διευθυντές τῶν μπολσεβίκικων νόμιμων καί παράνομων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων. Στά 1905-1907 πάλεψε δραστήρια ἐνάντια στούς μενσεβίκους καί στούς ντασνακούς. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης πάλεψε ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί στούς τροτσκιστές. Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή, πού ἐκλέχτηκε στήν VI συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) τόν προσέλαβε ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ. Ὅταν βρισκόταν ἐξόριστος στό Ἀστραχάν (1911-1914), ἔγραψε μέ ἐντολή τοῦ Λένιν τήν ἐργασία «Γιά τήν ἐθνική πολιτιστική αὐτονομία», στήν ὁποία ὑπεράσπιζε τίς ἀρχές τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Τό 1914, ὅταν γύρισε ἀπό τήν ἐξορία, μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς μπολσεβίκικης ὀργάνωσης τοῦ Μπακού. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἐκλέχτηκε πρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Μπακού τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν· μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, Προσωρινός Ἔκτακτος ἐπίτροπος γιά τίς ὑποθέσεις τοῦ Καυκάσου, πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Μπακού καί ταυτόχρονα ἐπίτροπος Ἐξωτερικῶν· μέλος τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος. Μετά τήν πτώση τῆς κομμούνας τοῦ Μπακού, τόν Αὔγουστο τοῦ 1918 ὁ Σαουμιάν μαζί μέ ἄλλα καθοδηγητικά στελέχη πιάστηκε ἀπό τούς ἄγγλους εἰσβολεῖς μέ τή βοήθεια τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων καί ἐκτελέστηκε στίς 20 τοῦ Σεπτέμβρη 1918 μαζί μέ τούς 26 ἐπιτρόπους τοῦ Μπακού.—*215.*

Σεμιόνοφ, Γκ. Μ. (1890-1946)—ἀταμάνος τοῦ κοζάκικου στρατοῦ τῆς Ὑπερβαϊκάλης, ἄσπονδος ἐχθρός τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, πράκτορας τοῦ ἰαπωνικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· ἀπό τό 1918 διεξήγαγε δραστήριο ἔνοπλο ἀγώνα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία στήν Ἄπω Ἀνατολή, ἦταν ὀργανωτής τῶν ἀντεπαναστατικῶν κυβερνήσεων τῆς Ὑπερβαϊκάλης καί τῆς περιοχῆς Ἀμούρ. Μετά τόν τερματισμό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἔφυγε στή Μαντζουρία, ὅπου μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων, πῆρε μέρος στήν κατασκοπευτική, τρομοκρατική καί σαμποταριστική δράση ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ, μαζί μέ τούς ἰάπωνες ἑτοίμαζε ἔνοπλη ἐπίθεση ἐνάντια στή

Σοβιετική Ένωση. Τό 1945 πιάστηκε αἰχμάλωτος ἀπό τό Σοβιετικό Στρατό καί τό 1946, μέ ἀπόφαση τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἀνώτατου Δικαστηρίου τῆς ΕΣΣΔ, ἀπαγχονίστηκε.—*253, 322, 330, 460.*

Σερεντά, Σ. Π. (1871-1933)—ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1903. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Σμολένσκ, στό Κίεβο καί στήν Καλούγκα. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Ριαζάν τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση βρισκόταν σέ ὑπεύθυνη διοικητική καί οἰκονομική δουλιά: Λαϊκός ἐπίτροπος Γεωργίας τῆς ΣΟΣΔΡ (1918-1921), ἀπό τό 1921 μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ καί τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, ὑποδιευθυντής καί διευθυντής τῆς ΚΔΣ τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀπό τό 1930 ἦταν ἀναπληρωτής τοῦ προέδρου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου.—*512.*

Σκοροπάντσκι, Π. Π. (1873-1945)—στρατηγός τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, μεγαλογαιοκτήμονας τῶν κυβερνείων Τσερνίγκοβ καί Πολτάβας, ὀχτωβριστής. Τόν καιρό τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου διοικοῦσε σῶμα. Ἀπό τόν Ἀπρίλη ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1918 ἦταν γκέτμαν τῆς Οὐκρανίας, ἐγκάθετος τῶν γερμανῶν ἰμπεριαλιστῶν. Κατέφυγε στή Γερμανία, ὅπου ἀνάπτυξε ἀντισοβιετική δράση.—*337, 338, 343, 388, 408, 426, 427, 430, 445, 471, 507, 508.*

Σλιάπνικοφ, Α. Γκ. (1885-1937)—μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1901. Ἔκανε κομματική δουλιά στό Σόρμοβο, στό Μοῦρομ, στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα. Τό 1914 μέ ἐντολή τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ βρισκόταν στή Στοκχόλμη, ἔκανε δουλιά γιά τήν ἀποκατάσταση ἐπαφῆς ἀνάμεσα στό γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ τῆς ΚΕ καί στό Τμῆμα τῆς ΚΕ στή Ρωσία καί τήν Ἐπιτροπή Πετρούπολης. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν καί πρόεδρος τῆς Ἕνωσης μεταλλουργῶν Πετρούπολης. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση μπῆκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων μέ τήν ἰδιότητα τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐργασίας· μετά βρισκόταν σέ συνδικαλιστική καί οἰκονομική δουλιά. Στά 1920-1922 ὀργανωτής καί ἡγέτης τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας «ἐργατική ἀντιπολίτευση». Τό 1933, τόν καιρό τῆς ἐκκαθάρισης τοῦ Κόμματος, διαγράφηκε ἀπό τίς γραμμές τοῦ ΠΚΚ (μπ).—*365, 463.*

Σμιντόβιτς, Β. Β.—*βλ.* Βερεσάγεφ, Β.

Σμιρνόφ, Β. Μ. (1887-1937)—στό Μπολσεβίκικο κόμμα ἀνῆκε ἀπό τό 1907. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 δούλευε στή Μόσχα, ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν μπολσεβίκικων ὀργάνων—τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ» καί τοῦ περιοδικοῦ «Σπαρτάκ». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν μέλος τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ. Τό 1918 «ἀριστερός κομμουνιστής». Ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς «στρατιωτικῆς ἀντιπολίτευσης» στό VIII

συνέδριο τοῦ Κόμματος τό 1919. Στά 1920-1921 δραστήριος παράγοντας τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας τοῦ «δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ». Τό 1923 προσχώρησε στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση. Γιά τή φραξιονιστική του δράση τό 1926 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα. Σύντομα ἀποκαταστάθηκε, ὅμως τό 1927 διαγράφηκε καί πάλι ἀπό τό XV συνέδριο τοῦ ΠΚΚ (μπ) γιά ἀντικομματική δράση.—*46-47, 77.*

Σοκόλνικοφ (Μπριλλιάντ), Γκ. Γ. (1888-1939)—μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1905. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 μέλος τῆς 'Επιτροπῆς πόλης Μόσχας καί τοῦ Γραφείου περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ), μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα». Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση βρισκόταν σέ κομματική καί διοικητική δουλιά. 'Από τό 1922 Λαϊκός ἐπίτροπος Οἰκονομικῶν, ἀπό τό 1926 ἀντιπρόεδρος τῆς Κρατικῆς 'Επιτροπῆς Σχεδίου τῆς ΕΣΣΔ, ἀργότερα ἀναπληρωτής τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εξωτερικῶν. 'Εκλεγόταν τακτικό καί ἀναπληρωματικό μέλος τῆς ΚΕ. Τό 1925 προσχώρησε στή «νέα ἀντιπολίτευση», σέ συνέχεια μπῆκε στόν ἑνωμένο τροτσκιστικο-ζηνοβιεφικό συνασπισμό. Τό 1936 διαγράφηκε ἀπό τό Κόμμα γιά τήν ἀντικομματική του δράση.—*46-47.*

Σποῦντε, Α. Π. (1892-1962)—μέλος τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος ἀπό τό 1909. Ἔκανε κομματική δουλιά στή Ρίγα. Καταδιώχτηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό 1917 ἦταν μέλος Γραφείου περιοχῆς τοῦ Πέρμ καί τῶν Οὐραλίων τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν 'Οχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἀναπληρωτής τοῦ γενικοῦ ἐπιτρόπου τῆς Κρατικῆς Τράπεζας στήν Πετρούπολη, μετά βρισκόταν σέ κομματική καί διοικητική δουλιά σέ διάφορες πόλεις. Στά 1926-1930 ἦταν μέλος τῆς Διοίκησης τῆς Κρατικῆς Τράπεζας, μέλος τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Οἰκονομικῶν καί τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Συγκοινωνιῶν. 'Από τό 1931 πῆρε τιμητική σύνταξη.—*219-220.*

Σπυριντόνοβα, Μ. Α. (1884-1941)—μιά ἀπό τίς ἡγετικές φυσιογνωμίες τοῦ Κόμματος τῶν ἐσέρων. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς ἀριστερῆς πτέρυγας τῶν ἐσέρων καί μετά τή δημιουργία τοῦ Κόμματος τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τό Νοέμβρη τοῦ 1917 μπῆκε στήν ΚΕ του. Τάχθηκε ἐνάντια στή σύναψη τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, πῆρε ἐνεργό μέρος στήν ἀντεπαναστατική ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού ἔγινε τόν 'Ιούλη τοῦ 1918, καί μετά τήν καταστολή της συνέχισε τήν ἐχθρική της δράση ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. 'Αργότερα ἀποσύρθηκε ἀπό τήν πολιτική.—*491, 495, 496, 497, 498, 501, 506, 511, 512.*

Στάλιν (Τζουγκασβίλι), Ι. Β. (1879-1953)—ἕνας ἀπό τούς ἐπιφανεῖς παράγοντες τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους. Στό ΣΔΕΚΡ μπῆκε τό 1898· μετά τό II συνέδριο τοῦ Κόμματος, μπολσεβίκος. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Τιφλίδα, στό Βατούμ, στό Μπακού καί στήν Πετρούπολη. Τό Γενάρη τοῦ 1912 μπῆκε στήν ΚΕ πού ἐκλέχτηκε στήν VI συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔπαιρνε μέρος στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Πράβντα». Στήν περίοδο τῆς

προετοιμασίας καί διεξαγωγῆς τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης ἦταν μέλος τοῦ Στρατιωτικοῦ-ἐπαναστατικοῦ κέντρου, πού εἶχε δημιουργήσει ἡ Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ Κόμματος γιά τήν προετοιμασία τῆς ἐξέγερσης. Στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἐκλέχτηκε στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί ἀνέλαβε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Εθνοτήτων. Στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἦταν μέλος τοῦ 'Επαναστατικοῦ στρατιωτικοῦ συμβουλίου τῆς Δημοκρατίας καί βρισκόταν σέ μιά σειρά μέτωπα. Τό 1922 ἐκλέχτηκε γενικός γραμματέας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).

'Ο Στάλιν ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν πραγματοποίηση τοῦ λενινιστικοῦ σχεδίου ἐκβιομηχάνισης τῆς ΕΣΣΔ καί τῆς κολλεκτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, στήν πάλη γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ, γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς Σοβιετικῆς χώρας, γιά τήν ἑδραίωση τῆς εἰρήνης. 'Ο Στάλιν σάν θεωρητικός καί μεγάλος ὀργανωτής, ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς πάλης τοῦ Κόμματος ἐνάντια στούς τροτσκιστές, τούς δεξιούς ὀπορτουνιστές, τούς ἀστούς ἐθνικιστές, ἐνάντια στίς ἐπιβουλές τοῦ καπιταλιστικοῦ περίγυρου. 'Από τό 1941 ὁ Στάλιν ἦταν πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί μετά τοῦ 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς ΕΣΣΔ. Στά χρόνια τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ πολέμου (1941-1945) ἦταν πρόεδρος τῆς Κρατικῆς 'Επιτροπῆς "Αμυνας, Λαϊκός ἐπίτροπος "Αμυνας καί 'Ανώτατος Διοικητής τῶν 'Ενόπλων Δυνάμεων τῆς ΕΣΣΔ.

Στή δράση τοῦ Στάλιν παράλληλα μέ τή θετική πλευρά ὑπῆρχε καί ἡ ἀρνητική. 'Ο Στάλιν, κατέχοντας σπουδαιότατες κομματικές καί κρατικές θέσεις, ἔκανε κατάφωρες παραβιάσεις τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν τῆς συλλογικῆς καθοδήγησης καί τῶν κανόνων τῆς κομματικῆς ζωῆς, παραβιάσεις τῆς σοσιαλιστικῆς νομοθεσίας, ἀστήρικτες μαζικές διώξεις ἐπιφανῶν κρατικῶν, πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν παραγόντων τῆς Σοβιετικῆς "Ενωσης καί ἄλλων τίμιων σοβιετικῶν πολιτῶν.

Τό Κόμμα καταδίκασε ἀποφασιστικά καί ἔβαλε τέρμα στήν ξένη πρός τό μαρξισμό-λενινισμό προσωπολατρεία τοῦ Στάλιν καί στίς συνέπειές της, ἐνέκρινε τή δουλιά τῆς ΚΕ γιά τήν ἀποκατάσταση καί τήν ἀνάπτυξη τῶν λενινιστικῶν ἀρχῶν καθοδήγησης καί τῶν κανόνων τῆς κομματικῆς ζωῆς σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς κομματικῆς, κρατικῆς καί ἰδεολογικῆς δουλιᾶς, πῆρε μέτρα γιά νά ἀποτραποῦν τέτια λάθη καί διαστρεβλώσεις στό μέλλον.—*463.*

Στολίπιν, Π. Α. (1862-1911)—κρατικός παράγοντας τῆς τσαρικῆς Ρωσίας, μεγαλογαιοκτήμονας. Στά 1906-1911 ἦταν πρόεδρος τοῦ 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου καί ὑπουργός 'Εσωτερικῶν. Μέ τό ὄνομά του συνδέεται ἡ ἐποχή τῆς πιό ἄγριας πολιτικῆς ἀντίδρασης καί τῆς πλατιᾶς ἐφαρμογῆς τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων, πού ἀπόβλεπαν στήν κατάπνιξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος (ἀντίδραση τοῦ Στολίπιν 1907-1910). Τό 1911 ὁ Στολίπιν δολοφονήθηκε στό Κίεβο ἀπό τόν πράκτορα τῆς 'Οχράνας, τόν ἐσέρο Μπογκρόφ.—*17, 101, 118.*

Τ

Τέυλορ (Taylor), *Φρέντερικ Ούίνσλοου* (1856-1915)—ἀμερικανός μηχανικός, πρόεδρος τῆς ἀμερικανικῆς ἑταιρείας μηχανικῶν-μηχανολόγων στά

1905-1906, θεμελιωτής τοῦ συστήματος ὀργάνωσης τῆς ἐργασίας πού ἀπόβλεπε στήν πιό ἐντατική χρησιμοποίηση τῆς ἐργάσιμης μέρας καί στήν πιό ὀρθολογιστική χρησιμοποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς καί τῶν ἐργαλείων ἐργασίας. Στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ τό σύστημα αὐτό χρησιμοποιεῖται γιά τήν ἔνταση τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν ἐργαζομένων.— *140-141, 189-190, 212, 260, 279, 308, 544, 545, 547, 549.*

Τζερζίνσκι, Φ. Ε. (1877-1926)—ἐπιφανής παράγοντας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, μέλος τοῦ Κόμματος ἀπό τό 1895. Ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας. Ἔκανε κομματική δουλιά στήν Πολωνία καί στή Ρωσία. Στά χρόνια τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πάλη τοῦ πολωνικοῦ προλεταριάτου καί ἦταν ἕνας ἀπό τούς καθοδηγητές της. Ἐπανειλημμένα ὑποβλήθηκε σέ διώξεις ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση: ἔκανε πάνω ἀπό 11 χρόνια στίς φυλακές, στά κάτεργα καί στήν ἐξορία. Ἀπό τό IV συνέδριο τοῦ Κόμματος μέλος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἔκανε κομματική δουλιά στή Μόσχα. Στήν περίοδο τῆς προετοιμασίας καί διεξαγωγῆς τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης μέλος τῆς Στρατιωτικῆς ἐπαναστατικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης καί τοῦ Στρατιωτικοῦ-ἐπαναστατικοῦ κέντρου, τό ὁποῖο δημιουργήθηκε ἀπό τήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ Κόμματος γιά τήν καθοδήγηση τῆς ἐξέγερσης. Ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς ἐπανάστασης ἦταν πρόεδρος τῆς Πανρωσικῆς Ἔκτακτης Ἐπιτροπῆς γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση καί στό σαμποτάζ (ΠΕΕ). Στίς ἀρχές τοῦ 1918 κράτησε λαθεμένη στάση ἀπέναντι στό ζήτημα τῆς σύναψης τῆς εἰρήνης τοῦ Μπρέστ. Τό 1921 διορίστηκε Λαϊκός ἐπίτροπος Συγκοινωνιῶν, παραμένοντας ταυτόχρονα στά ἀξιώματα τοῦ προέδρου τῆς ΠΕΕ καί τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν, ἀπό τό 1924 πρόεδρος τοῦ ΑΣΛΟ. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1924 ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί μέλος τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ).—*503.*

Τζουγκασβίλι, Ι. Β.—*βλ.* Στάλιν, Ι. Β.

Τουργκένιεφ, Ι. Σ. (1818-1883)—μεγάλος ρῶσος συγγραφέας. Στά ἔργα του ὁ Τουργκένιεφ καθρέφτιζε τίς χαρακτηριστικές ἀντιθέσεις τῆς ρωσικῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ σφοδρή διαμαρτυρία τοῦ Τουργκένιεφ κατά τῆς δουλοπαροικίας συνδυαζόταν μέ ἕναν μετριοπαθή φιλελευθερισμό.—*206.*

Τρότσκι (Μπρονστέιν), Λ. Ντ. (1879-1940)—μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1897, μενσεβίκος. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, καλυπτόμενος πίσω ἀπό τή μάσκα τῆς «μή συμμετοχῆς σέ φράξιες», οὐσιαστικά ὑποστήριζε τίς θέσεις τῶν λικβινταριστῶν. Τό 1912 ἦταν ὁ ὀργανωτής τοῦ ἀντικομματικοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου. Στήν περίοδο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου ὑποστήριζε κεντριστικές θέσεις. Ὅταν γύρισε ἀπό τό ἐξωτερικό, μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917, μπῆκε στήν ὁμάδα τῶν μεζραγιόντσι καί μαζί μ'αὐτούς στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ) ἔγινε δεκτός στό Μπολσεβίκικο κόμμα. Ὡστόσο ὁ Τρότσκι δέν πέρασε στίς θέσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ καί

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(6 τοῦ Μάρτη-27 τοῦ Ἰούλη 1918)

Μάρτης, 6— Ἰούλης, 27.	Ὁ Λένιν ζεῖ στήν Πετρούπολη καί ἀπό τίς 11 τοῦ Μάρτη ζεῖ στή Μόσχα.
Μάρτης, 6.	Ὁ Λένιν παραυρίσκεται στήν ἔναρξη τοῦ VII Ἔκτακτου συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ). Τό συνέδριο τόν ἐκλέγει στό Προεδρεῖο.
Μάρτης, 6 ἤ 7.	Ὁ Λένιν δέχεται τόν καθοδηγητή τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνταγματάρχη Ρέυμοντ Ρόμπινς, ὁ ὁποῖος παρακάλεσε νά ἀναβληθεῖ ἡ ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ μέχρι τή λήψη τῆς ἀπάντησης τῆς κυβέρνησης τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν στή διακοίνωση τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης τῆς 5 τοῦ Μάρτη 1918.
Μάρτης, 7.	Ὁ Λένιν διαβάζει τήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ στή δεύτερη (τήν πρωινή) συνεδρίαση τοῦ VII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ)· στή διάρκεια τῆς συνεισήγησης τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν κρατάει σημειώσεις. Ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις τῶν ὁμιλιῶν στήν τρίτη (βραδυνή) συνεδρίαση τοῦ VII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) στή διάρκεια τῶν συζητήσεων πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ.
Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 8 τοῦ Μάρτη.	Ὁ Λένιν γράφει τό «Προσχέδιο προγράμματος» καί τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ VII συνεδρίου τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη.
Μάρτης, 8.	Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο τοῦ τελικοῦ λόγου πάνω στήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ στό VII συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (μπ). Στήν τέταρτη (πρωινή) συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου στή διάρκεια τοῦ τελικοῦ λόγου τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις καί κάνει παρατηρήσεις ἀπό τή θέση του. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν πολιτική ἔκθεση τῆς ΚΕ· στή συζήτηση τῆς ἀπόφασης γιά

τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη τάσσεται κατά τῶν τροποποιήσεων τοῦ Λ. Ντ. Τρόσκι, τῆς δήλωσης τοῦ Κ. Μπ. Ράντεκ καί τῆς πρότασης τοῦ Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ. Ἡ πλειοψηφία τοῦ συνεδρίου ψηφίζει μέ ὀνομαστική ψηφοφορία τήν ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ Λένιν γιά τόν πόλεμο καί τήν εἰρήνη.

Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ συνεδρίου γιά τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας καί τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος.

Στήν πέμπτη (βραδυνή) συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος καί τή μετονομασία του καί ὑποβάλει γιά ἐξέταση στό συνέδριο τό σχέδιο ἀπόφασης, πού ἔγραψε ὁ ἴδιος, γιά τήν ἀλλαγή τῆς ὀνομασίας καί τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος. Κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου ἀπόφασης ὁ Λένιν τάσσεται κατά τῶν προτάσεων τῶν Ι. Β. Μγκελάτζε (Βάρντιν), Γ. Λάριν, Ρ. Α. Πέλσε καί Ν. Ι. Μπουχάριν. Τό συνέδριο ψηφίζει ὁμόφωνα τήν ἀπόφαση τοῦ Λένιν. Τό συνέδριο ἐκλέγει τόν Λένιν στήν ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ προγράμματος τοῦ Κόμματος.

Κατά τή συζήτηση τοῦ θέματος γιά τίς ἐκλογές τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος, ὁ Λένιν κάνει τήν πρόταση νά ἀποριφθεῖ ἡ δήλωση τῆς ὁμάδας τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» ὅτι ἀρνοῦνται νά μποῦν στήν ΚΕ καί ὑποβάλει σχέδιο ἀπόφασης, τό ὁποῖο ἀπό ἄποψη ἀρχῶν θεωρεῖ ἀνεπίτρεπτη γιά τό συμφέρον τῆς ἑνότητας τοῦ Κόμματος μιά τέτια ἄρνηση. Τό συνέδριο ψηφίζει τήν ἀπόφαση.

Ὁ Λένιν ἐκλέγεται ἀπό τό συνέδριο στήν ΚΕ.

Ἀνάμεσα στίς 8 καί 18 τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν γράφει τό «Σημείωμα» γιά τή στάση τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν».

Μάρτης, 9. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τή συγκρότηση ἐπιτροπῆς ἀπό στρατιωτικούς εἰδικούς γιά τήν ἐπεξεργασία σχεδίου ὀργάνωσης στρατιωτικοῦ κέντρου καί αναδιοργάνωσης τοῦ στρατοῦ.

Στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν ὁ Λένιν ἐκλέγεται ἀντιπρόσωπος γιά τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀπό τήν ὁμάδα τῶν μπολσεβίκων τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στήν ὁποία συζητοῦνται τά

ζητήματα: ἡ μεταφορά τῆς βιομηχανίας τῆς Πετρούπολης, ἡ ἐκτόπιση τοῦ πρώην μεγάλου πρίγκηπα Μ. Α. Ρομάνοφ καί ἄλλων προσώπων στό κυβερνεῖο Πέρμ, τό διάταγμα γιά τήν ἐθνικοποίηση τῶν πετρελαιοπηγῶν καί ἄλλα.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 10 τοῦ Μάρτη. Ὁ Λένιν συζητάει μέ τόν Ι. Ι. Μεζλαούκ καί τόν Φ. Α. Σεργκέγεφ (Ἀρτιόμ) γιά τήν ἀναγνώριση τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντονιέτς-Κριβόι Ρόγκ, σάν αὐτόνομου τμήματος τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας καί τή δημιουργία ἑνιαίου μαχητικοῦ μετώπου τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν τῆς Νότιας Ρωσίας ἐνάντια στήν ἐπιδρομή τῶν αὐστρο-γερμανῶν κατακτητῶν.

Μάρτης, 10. Λόγω τῆς μεταφορᾶς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης στή Μόσχα, ὁ Λένιν μαζί μέ ἄλλα μέλη τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στίς 10 ἡ ὥρα τό βράδυ ἀναχωρεῖ μέ είδική ἀμαξοστοιχία ἀπό τήν Πετρούπολη γιά τή Μόσχα.

Μάρτης, 11. Στήν ἀμαξοστοιχία στό δρόμο ἀπό τήν Πετρούπολη στή Μόσχα ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας».

Ὁ Λένιν φτάνει στή Μόσχα στίς 8 ἡ ὥρα περίπου τό βράδυ καί ἐγκαθίσταται στό ξενοδοχεῖο «Νατσιονάλ».

Μάρτης, 12. Ὁ Λένιν μέ τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ, τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τόν Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς φτάνει στό Κρεμλίνο (μέσω τῆς πύλης τῆς Ἁγίας Τριάδας), ἐπισκέπτεται τά διαμερίσματα τοῦ κτιρίου τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, πού προορίζονταν γιά τήν ΠΚΕΕ καί τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, καθώς καί τό κτίριο τοῦ Σώματος ἱππικοῦ, ὅπου ἐπρόκειτο νά ζήσει μέχρι νά τοῦ ἑτοιμαστεῖ μόνιμο διαμέρισμα· ἐπιθεωρεῖ τό Κρεμλίνο.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καί κόκκινων στρατιωτῶν βουλευτῶν, ἀφιερωμένη στήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν τρέχουσα στιγμή στή συγκέντρωση 10 χιλιάδων ἀτόμων στό πεδίο ἀσκήσεων τῆς πρώην στρατιωτικῆς σχολῆς Ἀλεξέγεφ, ἀφιερωμένο στήν ἐπέτειο τῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917.

Μάρτης, 12 ἤ 13. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο λόγου γιά τή συνεδρίαση τῆς Κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

Μάρτης, 13. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τῆς Κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ.

Μάρτης, 13 ή 14. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο εἰσήγησης γιά τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ καί σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ.

Μάρτης, 14. Ὁ Λένιν μαζί μέ τόν Ι. Β. Στάλιν γράφει γράμμα πρός τόν ἔκτακτο ἐπίτροπο τῆς περιοχῆς Οὐκρανίας Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε γιά τήν ἀνάγκη νά παρθοῦν ὅλα τά μέτρα γιά τή δημιουργία «ἑνιαίου μαχητικοῦ μετώπου» τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν τῆς Νότιας Ρωσίας ἐνάντια στήν ἐπίθεση τῶν αὐστρογερμανικῶν στρατευμάτων.

Ὁ Λένιν δέχεται τόν καθοδηγητή τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνταγματάρχη Ρέυμοντ Ρόμπινς, ὁ ὁποῖος ἐγχειρίζει στόν Λένιν μήνυμα τοῦ Προέδρου τῶν ΕΠΑ Β. Οὐίλσων πρός τό IV Ἔκτακτο Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ συνεδρίου σχετικά μέ τό μήνυμα τοῦ Οὐίλσων.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ. Τό συνέδριο τόν ἐκλέγει στό προεδρεῖο καί ψηφίζει τήν ἀπόφαση πού ἔγραψε ὁ ἴδιος σχετικά μέ τό μήνυμα τοῦ Οὐίλσων.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στό συνέδριο γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης.

Μάρτης, 15. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ κομματική δουλιά καί ἡ κατάσταση τῶν σοβιετικῶν ὀργανώσεων στήν Οὐκρανία (ἡ σύγκληση τοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Οὐκρανίας, ἡ δημιουργία ἑνιαίου μετώπου ἄμυνας τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν τῆς Νότιας Ρωσίας, ἡ ἐκκένωση τοῦ Ντονμπάς ὅταν θά πλησιάζουν οἱ γερμανοί), ἡ μεταφορά τῆς ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» σάν ΚΟ τοῦ Κόμματος στή Μόσχα, ἡ σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς καί ἄλλα.

Στήν ἀπογευματινή συνεδρίαση τοῦ IV Ἔκτακτου Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης. Τό συνέδριο (μέ ὀνομα-

στική ψηφοφορία) μέ πλειοψηφία ἐπικυρώνει τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Λένιν γιά τήν ἐπικύρωση τῆς συνθήκης εἰρήνης τοῦ Μπρέστ, καί πού ὑποβλήθηκε ἐξονόματος τῆς κομμουνιστικῆς ὁμάδας τοῦ συνεδρίου.

'Ανάμεσα στίς 15 τοῦ Μάρτη καί 8 τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν σέ συζήτηση μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Παιδείας Α. Β. Λουνατσάρσκι προβάλλει τήν ἰδέα τῆς «μνημειακῆς προπαγάνδας»—μέ τήν ἀνέγερση στίς πλατεῖες καί σέ ἄλλα ἐμφανῆ μέρη ἀνδριάντων τῶν ἐπαναστατῶν, τῶν ἐπιστημόνων καί συγγραφέων καί συνιστᾶ νά χρησιμοποιηθοῦν γιά τό σκοπό αὐτό οἱ καλύτεροι γλύπτες, ζωγράφοι καί συγγραφεῖς.

Δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάρτη—πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν συντάσσει σχέδια τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

Μάρτης, 17. 'Ο Λένιν συζητάει μέ τόν ἔκτακτο ἐπίτροπο τῆς κυβέρνησης στήν Κεντρική 'Ασία καί στό κυβερνεῖο Μπακοῦ Π. Α. Κόμποζεφ πρίν ἀναχωρήσει ἀπό τή Μόσχα γιά τό Μπακού, ὑπογράφει καί τοῦ ἐγχειρίζει τό πληρεξούσιο γιά τή λήψη τῶν ἀπαραίτητων μέτρων διασφάλισης τῆς ἐξουσίας τῶν τοπικῶν Σοβιέτ, τοῦ δίνει γράμμα του πρός τούς συντρόφους τοῦ Μπακού.

Μάρτης, 18. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ 'Ηλεκτροτεχνικοῦ τμήματος καί τῆς 'Επιτροπῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ ΑΣΛΟ, ἀφιερωμένη στά ζητήματα τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῶν βιομηχανικῶν περιοχῶν τῆς Πετρούπολης καί τοῦ Κέντρου· γράφει τίς «Σημειώσεις γιά τόν ἐξηλεκτρισμό τῆς βιομηχανίας τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας».

Μάρτης, 19. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ Ἔκτακτη ἐπιτροπή μετακινήσεων, τό 'Ανώτατο Στρατιωτικό συμβούλιο καί ἄλλα.

'Ανάμεσα στίς 19 καί 26 τοῦ Μάρτη. 'Ο Λένιν γράφει τόν πρόλογο στή συλλογή «'Ενάντια στό ρεῦμα».

Μάρτης, 21. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τή διεύθυνση τῶν σιδηροδρόμων τῆς Δημοκρατίας θεωρεῖ τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τή συγκεντροποίηση τῆς διοίκησης, τή φρούρηση τῶν σιδηροδρόμων καί τήν αὔξηση τῆς μεταφορικῆς τους ἱκανότητας», καί τό ὑποστηρίζει. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητοῦνται ἐπίσης τά

ζητήματα: ἡ μεταφορά τῶν μετάλλων καί τοῦ στρατιωτικοῦ ἐφοδιασμοῦ, τό σχέδιο καταστατικοῦ τῆς Συνεταιριστικῆς τράπεζας καί ἄλλα.

Μάρτης, 22. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς 'Επιτροπῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ ΑΣΛΟ, στήν ὁποία ἐξετάζεται ὁ προϋπολογισμός γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ σταθμοῦ Βολχόφ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Μάρτη. 'Ο Λένιν συζητάει μέ τόν αὐτοδίδακτο ἐφευρέτημηχανικό, ἐκπονητή ἑνός ἀπό τά πρῶτα ἐγχώρια τρακτέρ Γ. Β. Μάμιν πού δούλευε στό ἐργοστάσιο ἀγροτικῶν μηχανῶν «Βοζροζντένιγε» στό Αἰκατεριnεστάντ (τώρα πόλη Μάρξ, τῆς περιοχῆς Σαράτοφ).

Μάρτης, 23. 'Ο Λένιν δίνει συνέντευξη στόν ἀνταποκριτή τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Daily News» Α. Ράνσομ.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος σχετικά μέ τήν ἀλλαγή τοῦ «Διατάγματος γιά τή συγκεντροποίηση τῆς διοίκησης, τή φρούρηση τῶν σιδηροδρόμων καί τήν αὔξηση τῆς μεταφορικῆς τους ἱκανότητας» ὁ Λένιν ἐπιφέρει τροποποιήσεις στό κείμενο τοῦ διατάγματος καί στήν πολεμική μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς Πανρωσικῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς σιδηροδρομικῶν —τούς ἀριστερούς ἐσέρους,ὑποστηρίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά καθιερωθεῖ μονοπρόσωπη διεύθυνση στούς σιδηροδρόμους.

'Ανάμεσα στίς 23 καί 28 τοῦ Μάρτη. 'Ο Λένιν ὑπογορεύει στόν στενογράφο Γ. Χλέμπνικοφ τό ἀρχικό σχέδιο τοῦ ἄρθρου «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

Μάρτης, 24. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τῆς Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, πού ἔχει δικαιώματα Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: τό πρόγραμμα τοῦ βαμβακιοῦ, τά ἀρδευτικά καί ἐγγειοβελτιωτικά ἔργα στό Τουρκεστάν, οἱ ἐπισιτιστικοί σιδηρόδρομοι, ὁ τρόπος ἐξέτασης τῶν προϋπολογισμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάρτη. 'Ο Λένιν ἀνταλλάσσει γνῶμες μέ ὁμάδα οὔγγρων αἰχμαλώτων γιά τή δημιουργία οὐγγρικῆς ὁμάδας τοῦ ΚΚΡ (μπ) καί γιά τήν ἔκδοση ἀπό τήν ὁμάδα αὐτή ἐφημερίδας μέ τόν τίτλο «Σοτσιάλναγια Ρεβολιούτσιγια».

Μάρτης, 25. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή σύσκεψη τῶν καθοδηγητῶν τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Στρατιωτικῶν καί Ναυτι-

κῶν, τῆς Στρατιωτικῆς περιοχῆς Μόσχας καί μερικῶν στρατιωτικῶν εἰδικῶν, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα ὀργάνωσης καί οἰκοδόμησης τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Στό λόγο του ὁ Λένιν τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ στρατιωτικοί εἰδικοί, βάζει τό ζήτημα τῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας, τῆς ἀνάγκης αὐστηρῆς πειθαρχίας καί τῆς καθιέρωσης τοῦ θεσμοῦ τῶν πολιτικῶν ἐπιτρόπων.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, στήν ὁποία συζητεῖται τό ζήτημα τῶν συνεταιρισμῶν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· μιλάει κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τή χορήγηση κονδυλίων στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐπισιτισμοῦ γιά ἐμπορικές συναλλαγές μέ τό χωριό, καί τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά προβλέπονται στό διάταγμα μέτρα πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους. Ὁ Λένιν κάνει ἐπίσης εἰσήγηση γιά τήν ἐκλογή ἐπιτροπῆς μέ σκοπό τό διαχωρισμό καί τό συντονισμό τῆς δράσης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων περιοχῆς Μόσχας καί ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή αὐτή.

Μάρτης, 26. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων· γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τή διεύθυνση τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τίς ἐμπορικές συναλλαγές μέ τό χωριό καί ἄλλα.

Μάρτης, 27. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα τῆς ἐργασιακῆς πειθαρχίας, ἡ πρόταση ὁμάδας μηχανικῶν καί βιομηχάνων (μέ ἐπικεφαλῆς τόν Α. Π. Μεστσέρσκι) γιά δημιουργία κρατικο-καπιταλιστικοῦ τράστ τῆς μεταλλουργικῆς καί μηχανουργικῆς βιομηχανίας, ἡ ἐνημέρωση γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν συνεταιρισμῶν καί ἄλλα.

Μάρτης, 29. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων. Κατά τή συζήτηση τῆς ἀπόφασης τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΛΕ (τοῦ Μικροῦ ΣΛΕ) τῆς 28 τοῦ Μάρτη 1918 σχετικά μέ τήν αἴτηση τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας γιά τή χορήγηση χρημάτων γιά τίς ἀνάγκες τῶν τοπικῶν ὀργάνων γῆς, ὁ Λένιν ὑποβάλλει τήν πρόταση νά δοθοῦν δάνεια, ἐφόσον τά τοπικά Σοβιέτ ἀποδείξουν ὅτι δέν μποροῦν νά τά βγάλουν πέρα μέ τά δικά τους μέσα. Κατά τή συζήτηση

τῆς εἰσήγησης τοῦ προέδρου τοῦ Προεδρείου τοῦ Σοβιέτ Μόσχας Μ. Ν. Ποκρόβσκι, σχετικά μέ τήν ἀνάγκη ἔκδοσης τοπικῶν ὁμολογιῶν μέ κυβερνητική ἐγγύηση λόγω τῆς μεγάλης ἔλλειψης χαρτονομίσματος στήν περιοχή Μόσχας, ὁ Λένιν τάχθηκε κατά τῆς πρότασης αὐτῆς καί ὑπέρ τῆς ἐπιτάχυνσης τῆς ἔκδοσης χαρτονομίσματος ἀπό τήν 'Υπηρεσία ἔκδοσης χαρτονομίσματος καί κρατικῶν ἐνσήμων. Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων συζητιέται ἐπίσης τό σχέδιο τοῦ «Προσωρινοῦ κανονισμοῦ γιά τή διοίκηση τοῦ στόλου τῆς Βαλτικῆς» καί ἄλλα ζητήματα.

Μάρτης, 30. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ κομματική καί σοβιετική δουλιά στή Μόσχα, ἡ ἔκδοση τῶν ἀπογευματινῶν ἐφημερίδων—«Βετσέρναγια Μπεντνοτά» καί «Βετσέρναγια Πράβντα», οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων καί τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων περιοχῆς Μόσχας, ἡ σύγκληση κομματικῆς συνδιάσκεψης περιοχῆς Μόσχας, ἡ δουλιά τῆς ΚΕ καί ἄλλα.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· μιλάει κατά τή συζήτηση τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Παιδείας. Κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου «Διατάγματος γιά τά ἐπαναστατικά δικαστήρια» πού ὑπόβαλε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Δικαιοσύνης, ὁ Λένιν προτείνει νά ξαναδουλευτεῖ τό σχέδιο, γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα αὐτό καί γράμμα πρός τά μέλη τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Δικαιοσύνης, μέ τό ὁποῖο ἀπαιτεῖ τή ριζική τροποποίηση τοῦ σχεδίου διατάγματος.

Μάρτης, 31. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητεῖται τό ζήτημα τῆς χρησιμοποίησης τῶν παλιῶν εἰδικῶν καί ἄλλα ζητήματα γενικῆς πολιτικῆς.

Τέλη τοῦ Μάρτη. 'Ο Λένιν συμπεριλαμβάνεται στήν 'Επιτροπή τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, πού δημιουργήθηκε δίπλα στήν 'Επιτροπή οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ ΑΣΛΟ, γιά τήν ἕνωση ὅλων τῶν ἐργασιῶν καί τό συντονισμό ὅλων τῶν μέτρων στόν τομέα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μέ τό γενικό κρατικό σχέδιο.

'Απρίλης, 1. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ· μιλάει κατά τή συζήτηση τῆς ἀπόφασης γιά τήν ἐργασιακή πειθαρχία πού ἐπεξεργά-

στηκε τό ΠΚΣΣ. Στή συνεδρίαση ἐγκρίνεται ὁ Κανονισμός γιά τήν Κεντρική ἐπιτροπή τῆς ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας (Τσεντροτεκστίλ).

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ λήψη μέτρων κατά τοῦ παραλληλισμοῦ στή δουλιά τῶν ἱδρυμάτων, ἡ συντήρηση τῶν κοκκινοφρουριτῶν καί ἄλλα.

᾽Απρίλης, 2. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἄμεση ἔναρξη τῶν διαπραγματεύσεων εἰρήνης μέ τήν Κεντρική Ράντα τῆς Οὐκρανίας λόγω τῆς ἐπίθεσης τῶν γερμανῶν ἐνάντια στό Χάρκοβο, ἡ ὀργάνωση Κεντρικῆς Πανρωσικῆς ἐπιτροπῆς μετακινήσεων καί ἄλλα.

᾽Απρίλης, 3. ῾Ο Λένιν συζητᾶ μέ τόν πρόεδρο τῆς ᾽Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου ᾽Αρχάγγελσκ Α. Ποπόφ γιά τήν κατάσταση στό ᾽Αρχάγγελσκ καί γιά τή δουλιά τῆς ᾽Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου, συμβουλεύει νά ναρκοθετήσουν τίς ἐκβολές τοῦ Ντβίνα σέ περίπτωση κινδύνου ἀπομέρους τῶν ἐπεμβασιῶν καί ὑπόσχεται νά τόν καλέσει στήν ἐρχόμενη συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ σχετικά μέ τή χορήγηση κονδυλίου στό ᾽Αρχάγγελσκ γιά τίς ἐργασίες τῆς ποτάμιας μεταφορᾶς ξυλείας καί γιά ἄλλες δουλιές.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία ψηφίζεται ἡ ἀπόφαση γιά τή διακήρυξη τῆς ῎Εκτακτης πρεσβείας τῆς Λαϊκῆς γραμματείας τῆς Οὐκρανίας καί γιά τήν ἀπόφαση τοῦ ΙΙ Πανουκρανικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ γιά ἀνακήρυξη τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Οὐκρανίας ἀνεξάρτητης ῾Ομοσπονδιακῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

᾽Απρίλης, 4. ῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: οἱ διαπραγματεύσεις μέ τήν Κεντρική Ράντα τῆς Οὐκρανίας, ἡ διεξαγωγή σύσκεψης μέ τούς «ἀριστερούς κομμουνιστές» σχετικά μέ τή δυνατότητα νά πάρουν μέρος στήν πρακτική δουλιά καί ἄλλα.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στήν κοινή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν ὁμάδα τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν», στήν ὁποία συζητοῦνται οἱ θέσεις τῶν «ἀριστερῶν κομμουνιστῶν» γιά τήν τρέχουσα στιγμή. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση πάνω στό ζήτημα γιά τόν κρατικό καπιταλισμό, τονίζει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ πεῖρα τῶν ὀργανωτῶν τῶν τράστ, χαρακτηρίζει τή

σημασία τοῦ διατάγματος γιά τή συγκεντροποίηση τῆς διεύθυνσης τῶν σιδηροδρόμων, ὑπόσχεται νά δημοσιεύσει στό ἄμεσο μέλλον τίς θέσεις του γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

'Απρίλης, 5. Ὁ Λένιν δέχεται τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ συνδικάτου τῶν βυρσοδεψῶν πού ἀπευθύνθηκε σ'αὐτόν μέ τήν παράκληση νά βοηθήσει στήν ἀναδιοργάνωση τῶν περιφερειακῶν ἐπιτροπῶν βυρσοδεψίας μέ βάση τήν παραχώρηση μέσα σ'αὐτές τῶν $^{2}/_{3}$ τῶν θέσεων στούς ἐργάτες καί τοῦ $^{1}/_{3}$ στούς ἀντιπροσώπους τῶν βιομηχάνων.

Ὁ Λένιν τηλεφωνεῖ στό διαμέρισμα τοῦ Σ. Ν. Σουλίμοφ στόν πρόεδρο τῆς 'Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου 'Αρχάγγελσκ Α. Ποπόφ καί τόν καλεῖ νά πάρει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων στίς 7 τό βράδυ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος χρηματοδότησης τῆς 'Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου 'Αρχάγγελσκ ὁ Λένιν ὑποβάλει τό παρακάτω σχέδιο ἀπόφασης: «Νά ἐγκριθεῖ ἡ ἀπόφαση τῆς Τράπεζας Πετρούπολης νά δόσει 20 ἑκ. ρούβλια μέ τήν πρόταση νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ αἴτηση τοῦ Σοβιέτ 'Αρχάγγελσκ στό βαθμό πού αὐξάνουν τά ἀποθέματα χαρτονομίσματος»· τό σχέδιο αὐτό ψηφίζεται ἀπό τό ΣΛΕ. Ὁ Λένιν ὑποστηρίζει τήν παράκληση τῆς ἀντιπροσωπείας τῶν ἐργατῶν τῆς πόλης Λουγκάνσκ καί τῶν περιχώρων της γιά χορήγηση χαρτονομίσματος στό ὑποκατάστημα τῆς Κρατικῆς τράπεζας τοῦ Λουγκάνσκ. Στή συνεδρίαση ἐξετάζεται ἐπίσης ἡ πρόταση τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Ναυτικῶν νά ἀρχίσουν οἱ διαπραγματεύσεις μέ τίς κυβερνήσεις τῶν κεντρικῶν κρατῶν γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν σοβιετικῶν καραβιῶν, πού κατέλαβαν στήν πόλη Νικολάγεφ, καί ἄλλα ζητήματα.

'Απρίλης, 6. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν ἵδρυση 'Ανώτατου Συμβουλίου γιά τά ζητήματα τῶν αἰχμαλώτων, ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἵδρυση ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τήν ἑνοποίηση καί τή ρύθμιση τοῦ ἔργου τῆς μεταφορᾶς καί τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν αἰχμαλώτων. Τό ΣΛΕ ψηφίζει τό σχέδιο σάν βάση. Ὁ Λένιν κάνει ἔκτακτη δήλωση γιά τή διαταγή πού ἔδοσε νά συλληφθεῖ ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος στό ρουμανικό μέτωπο, ἀριστερός ἐσέρος Β. Μπ. Σπύρο, γιά

ἔγκλημα πού διέπραξε, κάνοντας κατάχρηση τοῦ ἀξιώματός του. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς διάσωσης τῶν ἐμπορικῶν πλοίων πού ἀνήκουν στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Στρατιωτικῶν, καί πού βρίσκονται στή Φιλλανδία, καί ἄλλα.

'Απρίλης, 7. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς 'Ολομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος· ἀνοίγει τή συζήτηση γιά τή γενική πολιτική τῆς ΚΕ, μιλάει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά χρησιμοποιηθοῦν οἱ ἀστοί είδικοί στούς διάφορους κλάδους τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, μιλάει γιά νέα περίοδο τῆς ἐπανάστασης κτλ. 'Η 'Ολομέλεια ἀναθέτει στόν Λένιν νά ἐπεξεργαστεῖ τίς θέσεις γιά τά καθήκοντα τῆς τρέχουσας στιγμῆς.

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό πεδίο ἀσκήσεων τῆς πρώην στρατιωτικῆς σχολῆς 'Αλεξέγεφ στή συγκέντρωση διαμαρτυρίας ἐνάντια στή μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Γεωργίας, ἡ ὁποία χτύπησε μέ τά ὅπλα τήν ἐργατική συγκέντρωση πού ἔγινε στήν Τιφλίδα στίς 23 τοῦ Φλεβάρη 1918, τή μέρα τῆς σύγκλησης τοῦ Σέιμ τῆς 'Υπερκαυκασίας.

'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα στό 'Ιρκούτσκ στήν ΚΕΕ τῶν Σοβιέτ Σιβηρίας (Τσεντροσιμπίρ) μέ ὁδηγίες γιά τό Σοβιέτ Βλαδιβοστόκ σχετικά μέ τά ζητήματα ὀργάνωσης τῆς ἄμυνας λόγω ἐνδεχόμενης ἐπίθεσης τῶν ἰαπώνων.

'Απρίλης, 8. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τήν ὀργάνωση τοῦ στρατοῦ καί τά ζητήματα: ἡ σύγκληση σύσκεψης ἀπό ἀντιπροσώπους διαφόρων 'Επιτροπάτων γιά τήν προετοιμασία ἐφαρμογῆς τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ, ἡ Κρατική σημαία τῆς Σοβιετικῆς 'Ομοσπονδιακῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας καί ἄλλα.

"Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 8 τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν γράφει τίς «Βασικές θέσεις τῆς οἰκονομικῆς καί ἰδιαίτερα τῆς τραπεζικῆς πολιτικῆς».

'Ο Λένιν προεδρεύει στή σύσκεψη τήν ἀφιερωμένη στή συζήτηση τῆς τραπεζικῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, γράφει τό «Προσχέδιο ἀπόφασης τῆς σύσκεψης», τίς «Θέσεις τῆς τραπεζικῆς πολιτικῆς» καί τίς σημειώσεις «Γιά τήν ἀναγκαστική κατάθεση τῶν χρημάτων στίς τράπεζες».

Νωρίτερα ἀπο τίς 9 τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν δέχεται τόν ἀκαδημαϊκό Σ. Φ. "Ολντενμπουργκ καί ἄλλους ἀκαδημαϊκούς πού ἦρθαν ἀπό τήν

Πετρούπολη, συζητάει μαζί τους γιά τήν ἀπόφαση τῆς 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν σχετικά μέ τή ἐξερεύνηση τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, γιά διάφορα ἐπιστημονικά προβλήματα καί πρακτικές ἐργασίες πού κάνει, ἤ πού σχεδιάζει νά κάνει ἡ 'Ακαδημία 'Επιστημῶν.

'Απρίλης, 9. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος τῶν συνεταιρισμῶν γράφει τό προσχέδιο ἑνός ἀπό τούς λόγους του, μιλάει τέσσερις φορές, κρατάει σημειώσεις ἀπό τούς λόγους ὁρισμένων ὁμιλητῶν. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση ἔκτακτου 'Επιτροπάτου τῆς Νότιας περιοχῆς καί ἄλλα ζητήματα.

'Απρίλης, 10. 'Ο Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τήν ἐπίσημη ἀνακοίνωση τοῦ ἀμερικανοῦ ἀντιπροσώπου στή Μόσχα ὅτι τό ἄγημα τῶν ἰαπωνικῶν στρατευμάτων ἀποβιβάστηκε στό Βλαδιβοστόκ σέ ἄγνοια τῶν ἄγγλων καί ἀμερικανῶν ναυάρχων καί πρεσβευτῶν καί ὅτι «τό βῆμα αὐτό ἔγινε μόνο γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ζωῆς καί τῆς περιουσίας τῶν ἰαπώνων ὑπηκόων», δίνει ἐντολή νά ἀνακοινωθεῖ αὐτό στόν Τύπο καί ἡ ἐξήγηση αὐτή νά γίνει ἀντικείμενο εἰρωνείας.

'Ο Λένιν συζητάει μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Εξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν καί τόν συμβουλεύει νά δόσει μισοδιπλωματική, μισοσαρκαστική ἀπάντηση στήν ὑποκριτική δήλωση τῶν ἀμερικανῶν ἀντιπροσώπων στή Μόσχα γιά τίς αἰτίες τῆς ἀποβίβασης στό Βλαδιβοστόκ τοῦ ἀγήματος τῶν ἰαπωνικῶν στρατευμάτων.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος χρηματοδότησης τοῦ ἐμπορικοῦ στόλου τοῦ Βόλγα, ὁ Λένιν ἐπιφέρει τροποποιήσεις στό σχέδιο ἀπόφασης, γράφει τά ποσοστά τῶν δαπανῶν τῶν χορηγουμένων κονδυλίων, γράφει πρόχειρα τήν πρόταση ἑβδομαδιαίου ἀπολογισμοῦ· μετά τήν ψήφιση τῆς ἀπόφασης τήν ὑπογράφει. 'Ο Λένιν ἐπιμελεῖται, ἐπιφέρει τροποποιήσεις καί συμπληρώνει τό σχέδιο διατάγματος γιά τούς συνεταιρισμούς, πού πρότειναν οἱ ἀστοί συνεταιριστές. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά τούς ἀμοιβαίους λογαριασμούς ἀνάμεσα στίς ἐθνικοποιημένες καί στίς ἐπιταγμένες ἐπιχειρήσεις, γιά τόν τρόπο χορήγησης τῶν προκαταβολῶν καί ἄλλα ζητήματα.

'Απρίλης, 11. 'Ο Λένιν μιλάει στήν κοινή συνεδρίαση τῶν ἐκπρο-

σώπων τοῦ ΠΚΣΣ, τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνδικάτου τῶν ἐργατῶν μετάλλου, τοῦ ΑΣΛΟ, τῶν μεγαλύτερων ἐπιχειρήσεων καί τῶν μηχανικῶν καί ἐπιμένει νά ἐθνικοποιηθοῦν ὁλοκληρωτικά ὅλες οἱ μονοπωλιακές ἐπιχειρήσεις καί νά προσελκυθοῦν γιά ὑπηρεσία στό κράτος οἱ ἀστοί εἰδικοί.

'Απρίλης, 12. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ καταστροφή τῶν ἀνδριάντων τῶν τσάρων καί ἡ ἀνέγερση μνημείων τῆς ἐπανάστασης, ἡ συνένωση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Παιδείας μέ τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Δημοσίων κτημάτων τῆς Δημοκρατίας, ἡ πρόταση στήν 'Ακαδημία 'Επιστημῶν νά προβεῖ στή μελέτη τοῦ φυσικοῦ πλούτου τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καί ἄλλα.

'Απρίλης, 13. 'Ο Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Ι συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Ντόν, πού ψηφίστηκε στίς 12 τοῦ 'Απρίλη 1918, γράφει χαιρετιστήριο τηλεγράφημα πρός τό Προεδρεῖο τοῦ συνεδρίου.

'Ο Λένιν ὑπογράφει τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ «Γιά τά μνημεῖα τῆς Δημοκρατίας»—γιά τήν ἀφαίρεση τῶν μνημείων πού ἀναγέρθηκαν πρός τιμή τῶν τσάρων καί τῶν ὑπηρετῶν τους, καί γιά τήν ἐκπόνηση σχεδίων μνημείων «πού πρέπει νά τιμοῦν τίς μεγάλες ἡμέρες τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τῆς Ρωσίας».

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητεῖται τό ζήτημα τῆς ἄμυνας τοῦ Μούρμαν καί ἄλλα.

'Ανάμεσα στίς 13 καί 26 τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

'Απρίλης, 15. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ. Μετά τήν εἰσήγηση τοῦ διευθυντῆ 'Εσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας τοῦ Ρίμπινσκ, μηχανικοῦ Ν. Ι. Ντιρενκόφ, γιά τήν οἰκονομική κατάσταση τοῦ Ρίμπινσκ, ὁ Λένιν προτείνει νά χορηγηθεῖ ἐπειγόντως δάνειο στήν πόλη Ρίμπινσκ.

'Απρίλης, 16. 'Ο Λένιν ἐπιμελεῖται καί κάνει συμπληρώσεις στό σχέδιο διατάγματος γαί τήν καταγραφή τῶν μετοχῶν, ὁμολογιῶν καί τῶν ἄλλων χρεωγράφων, πού ἐπεξεργάστηκε τό ΑΣΛΟ.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν

ὁποία σηζητοῦνται τό ζήτημα τῆς μεταβίβασης τῶν ραδιοτηλεγραφικῶν σταθμῶν στή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων, τό σχέδιο «Διατάγματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων γιά τήν ὀργάνωση τῆς διεύθυνσης τῶν Ταχυδρομείων καί Τηλεγραφείων τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας» καί ἄλλα.

'Απρίλης, 17. 'Ο Λένιν δέχεται τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ συνεδρίου τῶν ἀντιπροσώπων τῆς βιομηχανίας ζάχαρης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἀκούει τήν ἔκθεση σχετικά μέ τήν κατάστασή της καί ἀνακοινώνει ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων ἀνησυχεῖ γιά τήν κατάσταση στή βιομηχανία ζάχαρης καί ὅτι θά πάρει ὅλα τά μέτρα γιά τήν ἄνοδό της.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Οἱ παρευρισκόμενοι στή συνεδρίαση χαιρετίζουν τόν Λένιν ἀπ' ἀφορμή τήν ἐπέτειο τῆς ὁμιλίας του — Θέσεις τοῦ 'Απρίλη. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς χορήγησης προκαταβολῆς στούς ἀγρότες γιά νά σπείρουν ζαχαρότευτλα, ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο τῆς ἀπόφασης πάνω στό ζήτημα αὐτό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα γιά τόν Τύπο, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὀργάνωση κρατικῶν μέτρων πάλης ἐνάντια στίς πυρκαγιές καί ἄλλα ζητήματα.

'Απρίλης, 18. 'Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, ἐκφωνεῖ λόγο πάνω στό δημοσιονομικό ζήτημα.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν καταγραφή τῶν μετοχῶν, τῶν ὁμολογιῶν καί τῶν ἄλλων χρεωγράφων, ὁ Λένιν ἐπιμελεῖται τό σχέδιο αὐτό, ἐπιφέρει τροποποιήσεις καί κάνει συμπληρώσεις, γράφει ἐπάνω τόν τίτλο καί, μετά τήν ψήφιση τοῦ σχεδίου διατάγματος, τό ὑπογράφει.

'Ανάμεσα στίς 18 καί 25 τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν γράφει τό «Προσχέδιο γιά τίς ἐπιστημονικο-τεχνικές ἐργασίες».

'Απρίλης, 19. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων καί στό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς περιοχῆς Μόσχας γράφει δικό του «Σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων» γιά τή συγκρότηση ἐπιτροπῆς πού θά διαχωρίσει μέ ἀκρίβεια τίς

λειτουργίες καί τά δικαιώματα τοῦ Πανρωσικοῦ ΣΛΕ καί τοῦ ΣΛΕ τῆς Μόσχας. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση Πανρωσικῆς ἐπιτροπῆς ἐκκένωσης κατοικημένων σημείων, τά ζητήματα: ἡ παρουσίαση ὅλων τῶν προϋπολογισμῶν γιά προκαταρκτική ἐξέταση στό ΑΣΛΟ, ἡ δημιουργία, δίπλα στό Συμβούλιο τῆς Ὑγιειονομικῆς ὑπηρεσίας Τμήματος καταπολέμησης τῆς φυματίωσης καί ἄλλα.

Ἀπρίλης, 20. Ὁ Λένιν συζητάει μέ τό διευθυντή Ἐσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας τοῦ Ρίμπινσκ, μηχανικό Ν. Ι. Ντιρενκόφ γιά τήν οἰκονομική κατάσταση τῆς Δημοκρατίας, γιά τήν κατάσταση τῆς βιομηχανίας στό Ρίμπινσκ καί τά μέτρα τοῦ Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας. Ὁ Λένιν γράφει στίς ὁδηγίες, πού ἔδοσε στόν Ντιρενκόφ, ὅτι ἐγκρίνει τά μέτρα τοῦ Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας τοῦ Ρίμπινσκ καί ἐκφράζει τήν εὐχή «νά δουλέψει ἀκόμη πιό δραστήρια καί νά σημειώσει τίς καλύτερες ἐπιτυχίες στό πεδίο αὐτό».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τήν ἐξόρυξη τύρφης, προτείνει νά συγκεντροποιηθοῦν τά ἱδρύματα πού διευθύνουν τήν ἐξόρυξη τύρφης. Μιλάει ἐπίσης κατά τή συζήτηση τοῦ σχεδίου διατάγματος γιά τούς αἰχμαλώτους καί κατά τήν ἐξέταση τοῦ ζητήματος τῆς διένεξης στό Συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Κρατικοῦ ἐλέγχου.

Νωρίτερα ἀπό τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν ὅτι εἶναι ἀνάγκη, λόγω τοῦ ἐπικείμενου ἐρχομοῦ τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Β. Μίρμπαχ στή Μόσχα, νά ἑτοιμάσει μιά τέτια ἑρμηνεία τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ, σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ πρεσβευτές θά πρέπει νά ἐπιδίδουν τά διαπιστευτήριά τους στόν πρόεδρο τῆς ΠΚΕΕ.

Ἀπρίλης, 22. Ὁ Λένιν συζητάει μέ τούς γερμανούς καί αὐστριακούς αἰχμαλώτους διεθνιστές (Γ. Ἔκκερτ κ.ἄ.) καί γράφει πληρεξούσιο γιά τόν Ἔκκερτ, μέ τό ὁποῖο βεβαιώνει ὅτι τόν ξέρει προσωπικά καί παρακαλεῖ ὅλα τά κρατικά καί κομματικά ὄργανα νά τοῦ δόσουν ὑποστήριξη καί βοήθεια.

Σέ ἀπάντηση χαιρετιστηρίου τοῦ V συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς Τουρκεστάν, ὁ Λένιν μαζί μέ τόν Ι. Β. Στάλιν τηλεγραφοῦν ὅτι τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ὑποστηρίζει τίς ἀποφάσεις

τοῦ συνεδρίου γιά αὐτονομία τοῦ Τουρκεστάν πάνω σέ σοβιετικές ἀρχές.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τίς διαπραγματεύσεις μέ τήν Οὐκρανία, τό σχέδιο ἀπόφασης γιά τήν ἐθνικοποίηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί ἄλλα.

῾Ο Λένιν ὑπογράφει ἐντολή στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Στρατιωτικῶν νά πάρει ἀμέσως, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων πού ψηφίστηκε στίς 22 τοῦ ᾿Απρίλη 1918 ὥρα 23, ὅλα τά μέτρα γιά τήν ἄμυνα τῶν ἀνατολικῶν συνόρων τοῦ κυβερνείου Χαρκόβου, ἰδιαίτερα τοῦ σταθμοῦ Τσέρτκοβο, ἀπό τά ἐπιτιθέμενα γερμανικά στρατεύματα καί τούς ἀντεπαναστάτες γκαϊνταμάκους.

῾Ο Λένιν ὑπογράφει τό «Διάταγμα γιά τήν ἐθνικοποίηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου».

᾿Απρίλης, 23. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ σύντομο λόγο στή συνδιάσκεψη τῶν ἐργατριῶν περιοχῆς Μόσχας, χαιρετίζει τή συνδιάσκεψη ἐξονόματος τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ᾿Επιτρόπων, δίνει χαρακτηρισμό στήν ἐξωτερική καί στήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται: τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν ἐφοδιασμό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ἐργαλεῖα παραγωγῆς καί μέταλλα, τό σχέδιο «Κανονισμοῦ τῆς ἐπιτροπῆς μικτῶν σιδηροδρομικῶν καί ὑδάτινων μεταφορῶν», τό σχέδιο διατάγματος γιά τό Κεντρικό Συμβούλιο σχετικά μέ τίς ὑποθέσεις αἰχμαλώτων καί προσφύγων, τό ζήτημα τῆς ἔγκρισης τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐξόδων πού ἀφοροῦν τόν ἔλεγχο γιά τά ἐγγειοβελτιωτικά ἔργα καί τήν ἀγορά βαμβακιοῦ στήν ἀκρινή περιοχή τοῦ Τουρκεστάν καί ἄλλα.

᾿Απρίλης, 24. ῾Ο Λένιν συζητάει μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου πυροβόλων τοῦ Τσαρίτσιν γιά τό πέρασμα τοῦ ἐργοστασίου στήν εἰρηνική παραγωγή καί κρατάει σημειώσεις γιά τήν κατάσταση τοῦ ἐργοστασίου καί τίς ἀνάγκες του.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν κατάργηση τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος, ἡ εἰσήγηση τοῦ Συμβουλίου γιά τούς αἰχμαλώτους, τό ζήτημα τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ

ἐργαλεῖα παραγωγῆς καί μέ μέταλλα (τροποποιήσεις στό σχέδιο διατάγματος πού ψηφίστηκε στίς 23 τοῦ Ἀπρίλη).

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Ἀπρίλη. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς Εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, πού ἔχει δικαιώματα Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων, ἡ ὁποία ἐγκρίνει τό σχέδιο διατάγματος γιά τή χορήγηση κονδυλίων γιά τά ἀρδευτικά ἔργα στό Τουρκεστάν τό 1918.

Ἀπρίλης, 26. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται καί ψηφίζονται οἱ «Θέσεις γιά τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή σημερινή στιγμή», πού ἔγραψε ὁ ἴδιος. Ἡ ΚΕ ἀποφασίζει νά δημοσιευτοῦν σάν παράρτημα τῶν ἐφημερίδων «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ», «Πράβντα» καί σέ ξεχωριστή μπροσούρα καί ἀναθέτει στόν Λένιν νά προετοιμάσει σύντομη περίληψη τῶν θέσεων σάν ἀπόφαση καί νά κάνει εἰσήγηση στίς 29 τοῦ Ἀπρίλη 1918 στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ ἔγκριση τῆς ἵδρυσης Γενικῆς διεύθυνσης ἐκδόσεων τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, καί τῶν πρωτομαγιάτικων συνθημάτων, ἡ ἐφημερίδα «Πράβντα» κ.ἄ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ὀργάνωση Κεντρικῆς Διεύθυνσης ἀρχείων καί βιβλιοθηκῶν, καθώς καί ἡ δημιουργία ἀρχείου καί βιβλιοθήκης τῆς ἱστορίας τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας, ἡ μετονομασία τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Προνοίας σέ Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων κ.ἄ.

Ἀπρίλης, 27. Ὁ Λένιν συζητάει μέ τόν Α. Χόμπεργκ, γράφει σημείωμα στό διευθυντή τοῦ Γραφείου τύπου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων Ι. Λ. Ἀξελρόντ μέ τήν παράκληση νά βοηθήσει τόν Χόμπεργκ νά συγκεντρώσει ὅλα τά ἔντυπα ὑλικά πού ἔχουν σχέση μέ τήν Ὀχτωβριανή ἐπανάσταση γιά νά κατατοπίσει τήν κοινή γνώμη τῆς Ἀμερικῆς καί ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα πρός τό Σοβιέτ Ἀστραχάν, στό ὁποῖο ζητάει νά μάθει λεπτομέρειες γιά ποιές αἰτίες σταμάτησαν οἱ ἐργασίες στίς πετρελαιοπηγές τοῦ Ἔμπα, γιά τά μέτρα πού πάρθηκαν καί τή βοήθεια πού χρειάζεται νά δοθεῖ ἀπό τό κέντρο.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΣΟΣΔΡ γιά τή διεξαγωγή δια-

πραγματεύσεων εἰρήνης μέ τήν Οὐκρανία καί τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν, πού ἔγινε γιά νά καθοριστοῦν οἱ βάσεις τοῦ συμφώνου εἰρήνης μέ τήν Οὐκρανία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται ὁ προϋπολογισμός γιά τήν προετοιμασία καί τήν ἐξόρυξη κοιτασμάτων τύρφης στή Βόρεια περιοχή τό 1918, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν Ἐπιτροπή τῶν κρατικῶν ἔργων καί κοινωνικῶν ἐργασιῶν τοῦ ΑΣΛΟ, καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀπρίλης, 28. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» καί στό παράρτημα τοῦ φύλ. ἀρ. 85 τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» μέ ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος δημοσιεύεται τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» («Θέσεις γιά τά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή σημερινή στιγμή»).

Ἀπρίλης, 29. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ ἀπευθείας τηλεγραφική σύνδεση μέ τόν Ι. Β. Στάλιν, πρόεδρο τῆς ἀντιπροσωπείας εἰρήνης τῆς ΣΟΣΔΡ, πού ἔφτασε στό Κούρσκ γιά νά διεξάγει διαπραγματεύσεις μέ τή Λαϊκή Δημοκρατία τῆς Οὐκρανίας.

Ὁ Λένιν συζητάει μέ τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ πολεμικοῦ στολίσκου τῆς Κασπίας Β. Ι. Μποϊτσόφ γιά τή μεταφορά ἀπό τή Βαλτική στήν Κασπία θάλασσα τεσσάρων τορπιλοβόλων καί ἐνισχυμένου τμήματος πεζικοῦ καί πυροβολικοῦ γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ Μπακού· διαβάζει γράμμα τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Μπακού Σ. Γκ. Σαουμιάν στίς 13 τοῦ Ἀπρίλη γιά τήν πολιτική κατάσταση στό Μπακού, καί μέ τήν παράκληση νά τοῦ στείλουν χρήματα, ραδιοσταθμό καί βιβλία, διαβάζει στά πεταχτά τά ἔγγραφα καί τίς ἐφημερίδες πού τοῦ ἔστειλαν· γράφει τό πληρεξούσιο γιά τόν Μποϊτσόφ καί γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ναυτικῶν μέ τήν παράκληση νά πάρει ἄμεσα μέτρα γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ Μπακού.

Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν, μέ τό ὁποῖο τόν παρακαλεῖ νά τόν πληροφορήσει μέ ἀπευθείας τηλεγραφική σύνδεση μέσω τοῦ Ἀστραχάν ἤ μέσω τῆς Κούσκα καί τῆς Τασκένδης γιά τήν κατάσταση στό Μπακού.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, κάνει εἰσήγηση γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, γράφει τό σχέδιο τοῦ τελικοῦ του λόγου καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο. Ἡ ΠΚΕΕ παίρνει

ἀπόφαση νά ἐγκρίνει τίς βασικές θέσεις τῆς εἰσήγησης τοῦ Λένιν καί νά ἀναθέσει στό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ μαζί μέ τόν εἰσηγητή «νά συντάξουν τίς βασικές θέσεις τῆς εἰσήγησης μέ τή μορφή σύντομων θέσεων, καί οἱ ὁποῖες νά δημοσιευτοῦν σάν τά βασικά καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

'Ανάμεσα στίς 29 τοῦ 'Απρίλη καί 3 τοῦ Μάη. 'Ο Λένιν γράφει τίς «"Εξι θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

'Απρίλης, 30. 'Ο Λένιν γράφει (στά ἀγγλικά) γράμμα πρός τόν καθοδηγητή τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ συνταγματάρχη Ράυμοντ Ρόμπινς, ἐκφράζοντας τήν πεποίθηση ὅτι ἡ προλεταριακή δημοκρατία θά ἐπικρατήσει σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ Νέου καί τοῦ Παλιοῦ κόσμου.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται ἡ κατάσταση τῶν κυβερνητικῶν ἱδρυμάτων στίς κατεχόμενες ἀπό τή Γερμανία περιοχές, τά σχέδια «Διατάγματος σχετικά μέ τίς δωρεές», «Προσωρινοῦ κανονισμοῦ γιά τό συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Ναυτικῶν» καί ἄλλα ζητήματα.

Τέλη τοῦ 'Απρίλη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν ἀμερικανό δημοσιογράφο σοσιαλιστή Ρόμπερτ Μάινορ γιά τή στάση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν συνδικάτων τῶν ΕΠΑ ἀπέναντι στήν 'Οχτωβριανή ἐπανάσταση τῆς Ρωσίας, γιά τίς προοπτικές τῆς ἐπανάστασης στήν Εὐρώπη καί γιά τήν ὀργάνωση τῆς λήψης ἔγκυρων εἰδήσεων ἀπό τό ἐξωτερικό.

"Οχι νωρίτερα ἀπό τόν 'Απρίλη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν ἀντιπρόσωπο τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Μόσχας Τ. Β. Σαπρόνοφ γιά τή δύσκολη κατάσταση μέ τά τρόφιμα στό κυβερνεῖο Μόσχας, καί γράφει σχετικά μ'αὐτό σημείωμα στόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Επισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα.

'Αρχές τοῦ Μάη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ σοβιετικοῦ ἐπαναστατικοῦ κέντρου πού σχημάτισε στό Ταϊνγκαρόκ ἡ Κεντρική 'Εκτελεστική 'Επιτροπή τῆς Οὐκρανίας στίς 18 τοῦ 'Απρίλη ἀπό μέλη τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης τῆς Οὐκρανίας.

'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς καθοδηγητές τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Φιλλανδίας Ο. Β. Κούουσινεν καί Κ. Μάννερ γιά τά ζητήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῆς Φιλλανδίας.

Μάης, 1. 'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ χαιρετιστήριο λόγο στούς συγκεν-

τρωμένους διαδηλωτές στήν Κόκκινη πλατεία, άφιερωμένο στήν Πρωτομαγιά.

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ σύντομο λόγο γιά τή σημασία τῆς γιορτῆς τῆς Πρωτομαγιᾶς στούς ἐργάτες-διαδηλωτές τῆς συνοικίας Σουστσέβσκο-Μαρίνσκ.

Ὁ Λένιν παρευρίσκεται στήν παρέλαση τῶν στρατιωτικῶν τμημάτων στό πεδίο τοῦ Χοντίν.

Ὁ Λένιν μαζί μέ τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ παίρνει μέρος στή συγκέντρωση τῶν λεττονῶν τυφεκιοφόρων καί τῶν στελεχῶν τοῦ Κρεμλίνου καί ἐκφωνεῖ σύντομο λόγο, στόν ὁποῖο διηγεῖται γιά τίς συνθῆκες κάτω ἀπό τίς ὁποῖες ἀναγκαζόταν πρίν νά γιορτάσει τήν Πρωτομαγιά.

Μάης, 2. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς Μούρμανσκ καί γράφει γράμμα στό ΑΣΛΟ καί στούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους Ἐσωτερικῶν καί Οἰκονομικῶν μέ τήν παράκληση νά τούς δεχτοῦν τήν ἴδια μέρα.

Ὁ Λένιν ἔχει συνομιλία μέ ἀπευθείας τηλεγραφική σύνδεση μέ τόν πρόεδρο τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΣΟΣΔΡ Ι. Β. Στάλιν πού ἦταν στό Κούρσκ γιά τίς διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τή Λαϊκή Δημοκρατία τῆς Οὐκρανίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐθνικοποίηση τῆς βιομηχανίας ζάχαρης, ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς Μούρμανσκ, τό τμῆμα ὀργάνωσης τῶν καλλιεργήσιμων ἐκτάσεων κ.ἄ.

Μάης, 3. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη τῶν μπολσεβίκων-μελῶν τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας, πού ἔγινε ἀπ᾽ἀφορμή τήν ἀξίωση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων νά καθοδηγοῦν τό Ἐπιτροπάτο, γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς σύσκεψης καί τά σημεῖα Ι καί ΙΙ τοῦ σχεδίου δήλωσης στήν ΚΕ τοῦ Κόμματος ἐξονόματος τῆς σύσκεψης.

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται καί ψηφίζονται ὁμόφωνα μέ ἀσήμαντες τροποποιήσεις οἱ «Ἕξι θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» πού ἔγραψε ὁ ἴδιος. Στή συνεδρίαση γίνεται ἀνακοίνωση γιά τή σύσκεψη τοῦ Λένιν μέ τούς μπολσεβίκους-μέλη τοῦ συμβουλίου τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Γεωργίας, πού ἔγινε ἀπ᾽ἀφορμή τή δήλωση τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων γιά τήν παραχώρηση στήν πλήρη δικαιοδοσία

τους τοῦ 'Επιτροπάτου αὐτοῦ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ δημιουργία αὐτοτελοῦς Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Οὐκρανίας, ἡ ὀργάνωση σύσκεψης τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας μέ θέμα τό δυνάμωμα τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται: τό ζήτημα νά ἐπιτραπεῖ στούς ἀντιπροσώπους τῶν 12 κυβερνείων πού πεινοῦν ἡ αὐτοτελής συγκέντρωση καί ἡ ἀποστολή σιτηρῶν ἀπό τό κυβερνεῖο Οὐφά, τό διάταγμα γιά τήν ἀναδιοργάνωση τοῦ 'Ερυθροῦ Σταυροῦ τῆς Ρωσίας καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 4. Τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ ἐγκρίνει τήν ἐντολή πρός ὅλα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν νά καθοδηγοῦνται ἀπό τίς θέσεις πού ἐξέθεσε ὁ Λένιν στίς «"Εξι θέσεις γιά τά ἄμεσα καθήκοντα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας».

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται: τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τό ἐπαναστατικό δικαστήριο», ἡ ἔκτακτη ἀνακοίνωση τοῦ Ν. Β. Κριλένκο γιά τήν καταδικαστική ἀπόφαση τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου τῆς Μόσχας σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τῆς δωροληψίας τῶν τεσσάρων μελῶν τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου τῆς Μόσχας, τό διάταγμα γιά τή δημιουργία στρατιωτικῶν περιοχῶν καί τό διορισμό στρατιωτικῶν καθοδηγητῶν στίς ἐπιτροπές περιοχῶν, τό ζήτημα τῆς κατάστασης τῶν σιδηροδρόμων Μούρμανσκ κ.ἄ.

'Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός στήν ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) μέ τήν παράκληση νά μπεῖ γιά ἐξέταση τό ζήτημα διαγραφῆς ἀπό τό Κόμμα τῶν δικαστῶν πού ἐπέβαλαν ἐλαφρές ποινές στή δίκη γιά τή δωροληψία.

Μάης, 5. 'Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τά «ἀριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό».

Μάης, 6. 'Ο Λένιν πηγαίνει νά ξεκουραστεῖ στό ἐξοχικό σπίτι τοῦ καθηγητῆ Β. Α. "Ομπουχ στό χωριό 'Ιλίνσκογε, τό βράδυ πηγαίνει κυνήγι στό δάσος ἀνάμεσα στό κεφαλοχώρι Οὐσόβο καί στό χωριό Νόβαγια Ζουκόβκα.

'Ο Λένιν παίρνει μέρος στήν ἔκτακτη συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητεῖται τό ζήτημα τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, ἐξαιτίας τῆς ὄξυνσης τῶν σχέσεων μέ τή Γερμανία, πού ἀπαιτοῦσε νά παραδοθεῖ τό φρούριο 'Ινό στήν ἀστική Φιλλανδία, καθώς καί ἐξαιτίας τῆς ἀπόβασης ἀγγλι-

κοῦ ἀγήματος στό Μούρμανσκ καί ἰαπωνικοῦ ἀγήματος στήν Ἄπω Ἀνατολή. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο «Ἀπόφαση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (μπ) γιά τή διεθνή κατάσταση», τό ὁποῖο ψηφίζεται ὁμόφωνα, καί τό σχέδιο ραδιοτηλεγραφήματος πρός τήν ἀντιπροσωπεία τῆς ΣΟΣΔΡ, πού διεξάγει διαπραγματεύσεις εἰρήνης μέ τήν Οὐκρανία καί τήν πληροφορεῖ γιά τά γεγονότα.

Ἀνάμεσα στίς 6 καί 10 τοῦ Μάη. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο θέσεων γιά τήν τρέχουσα πολιτική κατάσταση.

Μάης, 7. Ὁ Λένιν δέχεται τόν διπλωματικό ἀντιπρόσωπο τῆς Μεγάλης Βρεττανίας στή Σοβιετική Ρωσία Ρ. Λόκκαρτ.

Μάης, 8. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα ὁ Λένιν γράφει τίς «Βασικές θέσεις τοῦ διατάγματος γιά τή δικτατορία στόν τομέα τοῦ ἐπισιτισμοῦ». Στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τίς δωροδοκίες», τό ζήτημα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου γιά τό χωρισμό τῆς ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος κ.ἄ.

Μάης, 9. Ὁ Λένιν ἐπισκέπτεται τόν Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ στό διαμέρισμά του.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης σχετικά μέ τήν ἐπιστράτευση τῶν ἐργατῶν γιά νά βοηθήσουν τή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ στήν πάλη γιά τό ψωμί, κατά τῶν κουλάκων, κάνει συμπληρώσεις καί ἐπιφέρει τροποποιήσεις. Τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων ἀπ' ἀφορμή τή συζήτηση τῆς ἐπερώτησης τοῦ Β. Π. Νογκίν γιά τή γενική πολιτική κατάσταση, παίρνει ἀπόφαση νά ἀκούσει πληροφοριακή ἀνακοίνωση τοῦ Λένιν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν παροχή ἐκτάκτων δικαιωμάτων στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν Ἐπιτροπή Κρατικῶν ἔργων τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου λαϊκῆς οἰκονομίας καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 10. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς προμηθειῶν τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ (τώρα Κύροφ) Α. Β. Ἰβανόφ γιά τή δύσκολη ἐπισιτιστική κατάσταση στήν Πετρούπολη, παρακαλεῖ νά μεταδόσουν στούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης ὅτι ἡ Σοβιετική

κυβέρνηση παίρνει ἀποφασιστικά μέτρα γιά τή ρύθμιση τοῦ ἐπισιτιστικοῦ προβλήματος στή χώρα. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα, μέ τήν παράκληση νά δόσει στόν Ἰβανόφ σύντομη «δήλωση γιά νά *διαβαστεῖ στήν Πετρούπολη*» σχετικά μέ τίς ἐξουσιοδοτήσεις τῶν ἐπισιτιστικῶν τμημάτων.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς περιοχῆς Δυτικῆς Σιβηρίας Π. Ι. Βοεβόντιν γιά τήν κατάσταση καί τίς προοπτικές ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Σιβηρίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων, στήν ὁποία συζητοῦνται τά μέτρα ρύθμισης καί ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς Σιβηρίας, ὁ προϋπολογισμός τῆς Ἐπιτροπῆς Κρατικῶν ἔργων γιά τίς ὑδάτινες συγκοινωνίες καί ἄλλα ζητήματα.

Ἀνάμεσα στίς 10 καί 13 τοῦ Μάη. Ὁ Λένιν, παρουσία τῶν Γ. Μ. Σβερντλόφ καί Ι. Β. Στάλιν, συνομιλεῖ μέ τά μέλη τῆς σύσκεψης γιά τή σύγκληση Ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τῆς Ταταρο-Μπασκιρίας.

Μάης, 11. Ὁ Λένιν γράφει τή «Διαμαρτυρία πρός τή γερμανική κυβέρνηση γιά τήν κατάληψη τῆς Κριμαίας» — σχέδιο διακοίνωσης τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐξωτερικῶν ἀπ᾽ ἀφορμή τήν τελεσιγραφική ἀξίωση τῶν γερμανῶν νά ἐπιστρέψει ὁ στόλος τῆς Μαύρης θάλασσας ἀπό τό Νοβοροσίσκ στή Σεβαστούπολη.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν καθοδηγητή τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ συνταγματάρχη Ράυμοντ Ρόμπινς πρίν τήν ἀναχώρησή του γιά τίς ΕΠΑ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητεῖται τό διάταγμα γιά τά δάση καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 12 ἤ 13. Ὁ Λένιν γράφει τίς «Θέσεις γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση».

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ἐπισιτιστικοῦ συνεδρείου τοῦ κυβερνείου Μόσχας.

Μάης, 13. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τηλεγράφημα πρός ὅλα τά τοπικά Σοβιέτ γιά τή δημιουργία Κόκκινου Στρατοῦ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό «Διάταγμα τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ ΣΛΕ γιά τήν παροχή ἔκτακτων δικαιωμάτων στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ».

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν όποία ἐγκρίνονται οἱ «Θέσεις γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση», πού ἔγραψε ὁ ἴδιος. Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τίς θέσεις. Ἡ ΚΕ παίρνει ἀπόφαση νά τίς εἰσηγηθεῖ σάν ἀπόφαση στή γενική κομματική συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης Μόσχας. Ἡ εἰσήγηση τῆς ΚΕ στή συνδιάσκεψη, καθώς καί στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας ἀνατίθεται στόν Λένιν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα γιά τή σύσκεψη σχετικά μέ τή σύγκληση Ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τῆς Ταταρο-Μπασκιρίας κ.ἄ.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση στή γενική κομματική συνδιάσκεψη τῆς πόλης Μόσχας, κρατάει σημειώσεις πάνω στή συνεισήγηση τοῦ Ν. Ι. Μπουχάριν καί σέ ὁρισμένες ὁμιλίες, γράφει τό σχέδιο τοῦ τελικοῦ λόγου καί μετά ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο.

Μάης, 14. Ὁ Λένιν καταρτίζει τό σχέδιο τῆς εἰσήγησής του γιά τήν ἐξωτερική πολιτική στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ καί τοῦ Σοβιέτ Μόσχας.

Ὁ Λένιν, σέ γράμμα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Μπακού Σ. Γκ. Σαουμιάν, ἐκφράζει τήν ἱκανοποίησή του γιά τή σταθερή καί ἀποφασιστική του πολιτική καί τόν συμβουλεύει «νά τή συνδυάσει μέ μιά προσεκτικότατη διπλωματία πού ὑπαγορεύεται, ἀναμφίβολα, ἀπό τή σημερινή πολύ δύσκολη κατάσταση».

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας Μ. Γκ. Μπρόνσκι, μέ τό ὁποῖο δίνει ὁδηγίες γιά τίς ὁμιλίες τῶν σοβιετικῶν ἀντιπροσώπων στή συνεδρίαση τῆς ρωσο-γερμανικῆς ἐμπορικῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στή Ρωσία καί στή Γερμανία στίς 15 τοῦ Μάη 1918.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν καθοδηγητή τῆς ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στή Ρωσία συνταγματάρχη Ράυμοντ Ρόμπινς, μέ τό ὁποῖο ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι τό ἐπισυναπτόμενο στό γράμμα προκαταρκτικό «Σχέδιο ἀνάπτυξης τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων ἀνάμεσα στή Σοβιετική Ρωσία καί στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς», πού τό ἐπεξεργάστηκε ἡ Ἐπιτροπή Ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τοῦ ΑΣΛΟ», θά φανεῖ χρήσιμο στόν Ρόμπινς στίς συζητήσεις του στό Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν τῶν ΕΠΑ καί μέ τούς ἀμερικανούς εἰδικούς γιά τίς ἐξαγωγές.

῾Ο Λένιν βλέπει τά τυπογραφικά δοκίμια τοῦ ἄρθρου του «Κάρλ Μάρξ (σύντομη βιογραφική σκιαγραφία μέ ἔκθεση τοῦ μαρξισμοῦ)», πού ἔγραψε τό 1914 γιά τό ᾿Εγκυκλοπαιδικό λεξικό Γκρανάτ, καί πού βγῆκε σέ ξεχωριστή μπροσούρα ἀπό τό ἐκδοτικό «Πριμπόι», γράφει τόν πρόλογο γιά τήν μπροσούρα.

῾Ο Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἐξωτερική πολιτική στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας καί τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό σχέδιο τοῦ «Βασικοῦ νόμου γιά τά δάση», τό διάταγμα γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς Βόρειας περιοχῆς μέ χρηματικά μέσα, ὁ κανονισμός γιά τό Τμῆμα προπαρασκευῆς νόμων καί κωδικοποίησης τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Δικαιοσύνης καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 15. ῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου ᾿Εμπορίου καί Βιομηχανίας Μ. Γκ. Μπρόνσκι σχετικά μέ τή συνεδρίαση τῆς ἐπικείμενης τήν ἴδια κιόλας μέρα ρωσο-γερμανικῆς ἐμπορικῆς ἐπιτροπῆς, διαβάζει τίς βασικές θέσεις τῆς εἰσήγησής του γιά τή συνεδρίαση καί τίς ἐγκρίνει.

῾Ο Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο στή συνδιάσκεψη περιοχῆς Μόσχας τοῦ ΚΚΡ (μπ). Ψηφίζονται μέ πλειοψηφία σάν βάση οἱ «Θέσεις γιά τή σημερινή πολιτική κατάσταση», πού ἔγραψε ὁ Λένιν.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἐθνικοποίηση τῶν ρωσικῶν τραπεζῶν μέ ἀλλοδαπούς καταθέτες, ὁ τρόπος χορήγησης χρημάτων καί τιμαλφῶν ἀπό τούς τρέχοντες λογαριασμούς καί τά χρηματοκιβώτια τῶν ἀλλοδαπῶν, ἡ πώληση πλατίνας στούς γερμανούς καί στούς ἄγγλους, οἱ συμβάσεις γιά ἐκχωρήσεις μέ καπιταλιστικές χῶρες πού δέν ἀναγνώρισαν ἐπίσημα τή Σοβιετική ἐξουσία, κ.ἄ.

Μάης, 16. ῾Ο Λένιν γράφει ἐντολή πρός τό ᾿Ανώτατο στρατιωτικό συμβούλιο νά στείλει ἀπεσταλμένους στό Νοτιο-᾿Ανατολικό μέτωπο (τοῦ Ντόν) γιά τή σύναψη ἀνακωχῆς καί τή χάραξη ὁριοθετικῆς γραμμῆς.

῾Ο Λένιν δέχεται τό γερμανό πρεσβευτή στή Μόσχα κόμη Β. Μίρμπαχ.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· ὑπο-

βάλλει γιά συζήτηση σχέδιο διατάγματος γιά παροχή νέων πληρεξουσιοτήτων στόν ἔκτακτο ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ στή Σιβηρία Α. Γκ. Σλίχτερ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ χορήγηση σέ κάθε Λαϊκό ἐπίτροπο ἀντίγραφων τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων τοῦ ΣΛΕ, ἡ δημοσίευση τῶν πρακτικῶν τοῦ ΣΛΕ, τό ζήτημα τοῦ ἀργοῦ πετρελαίου κ.ἄ.

Μάης, 17. Ὁ Λένιν γράφει τόν πρόλογο τῆς μπροσούρας «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας», πού περιέχει δυό ἄρθρα του: «Τό κύριο καθῆκον τῶν ἡμερῶν μας» καί τό ἄρθρο «Γιά τά «ἀριστερά» παιδιαρίσματα καί τό μικροαστισμό».

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τήν ἐργατική ἀντιπροσωπεία πού ἐκλέχτηκε στή συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνικοποιούμενων ἐπιχειρήσεων ἐπεξεργασίας μετάλλου. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης κρατάει σημειώσεις γιά τό ἐργοστάσιο τοῦ Σόρμοβο, γιά τά Οὐράλια, γιά τό ἐργοστάσιο τοῦ Ζλατοούστ κ.ἄ.

Ὁ Λένιν γράφει τό «Γράμμα πρός τή συνδιάσκεψη τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνικοποιούμενων ἐπιχειρήσεων».

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τήν ἵδρυση ἐπιθεώρησης ἐργασίας» (τά σημεῖα 8-17), τό ζήτημα τῆς χορήγησης προκαταβολῆς στίς ἐθνικοποιημένες ἤ ἐπιταγμένες ἐπιχειρήσεις, τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τήν ἵδρυση Γενικῆς ἐπιτροπῆς Πετρελαίου» καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 17 ἤ 18. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο λόγου πού θά ἐκφωνήσει στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐκπροσώπων τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Σοβιέτ.

Μάης, 18. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: τό πολωνικό σῶμα πού ἀπό τήν Αὐστρία μπῆκε στήν Οὐκρανία καί κυκλώθηκε ἀπό τά γερμανικά στρατεύματα, ἡ διένεξη ἀνάμεσα στή σύσκεψη μέ τόν Ι. Β. Στάλιν καί στή μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς σύσκεψης γιά τή σύγκληση Ἱδρυτικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ τῆς Δημοκρατίας τῆς Ταταρο-Μπασκιρίας, ἡ σύνθεση τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐφημερίδων «Πράβντα» καί «Μπεντνοτά», ἡ δραστηριοποίηση τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων καί τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος, ἡ Πανρωσική ἔκτακτη ἐπιτροπή.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση στό Ι Πανρωσικό συνέδριο

τῶν ἐκπροσώπων τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Σοβιέτ γιά τή δημοσιονομική κατάσταση τῆς χώρας καί τά μέτρα τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται: τό διάταγμα γιά τό σοβιετικό ἔλεγχο, τό σχέδιο «Ἀπόφασης γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῶν ὀργάνων διεύθυνσης τῶν ὑδάτινων μεταφορῶν», τό ζήτημα διανομῆς τοῦ κάρβουνου κ.ἄ.

Ἀνάμεσα στίς 18 καί 21 τοῦ Μάη. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Α. Ε. Ἀξελρόντ, ὁ ὁποῖος ζήτησε διευκρινίσεις σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν φόρων πού μπῆκε στήν εἰσήγηση τοῦ Λένιν στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐκπροσώπων τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Σοβιέτ.

Μάης, 19. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: γιά τήν κατανομή τῶν δυνάμεων, γιά τή Φιλλανδία, τήν Πετρούπολη, γιά τή διαφώτιση τοῦ κλήρου, γιά τό συνέδριο τῶν Σοβιέτ, τή στρατιωτική σύσκεψη, γιά τήν κομματική συνδιάσκεψη τῆς πόλης Μόσχας, τή δράση τοῦ Ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου κ.ἄ.

Ὁ Λένιν πηγαίνει στό Μάλτσεβο-Μπρόντοβο, πρώην κτῆμα τοῦ δόκτορα Ν. Β. Σολοβιόφ, ὅπου μένει περίπου δυό ὧρες.

Μάης, 20. Ὁ Λένιν γράφει τήν προσθήκη στήν «Ἔκληση πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης γιά τήν ὀργάνωση Τμημάτων ἐπισιτισμοῦ».

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: τά καθήκοντα τῶν Σοβιέτ στό χωριό καί τό σχέδιο διατάγματος γιά τίς δωρεές.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συνεδρίασης ὁ Λένιν ἀνταλλάσσει σημειώματα μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τό σχέδιο ἀναδιοργάνωσης τῶν τοπικῶν ὀργάνων ἐφοδιασμοῦ. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἡ πρόταση τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα νά μπεῖ στήν ἡμερήσια διάταξη τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀναδιοργάνωση τῶν τοπικῶν ἐπισιτιστικῶν ὀργάνων καί γιά τό μετασχηματισμό τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ σέ Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐφοδιασμοῦ καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 21. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν «Ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης γιά τήν ὀργάνωση Τμημάτων ἐπισιτισμοῦ».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ τρόπος δημιουργίας Συμβουλίων ἐπιτρόπων τῶν περιοχῶν καί ἡ σχέση τους πρός τό Κέντρο, ὁ μετασχηματισμός τῆς ᾿Επιστημονικῆς ἐπιτροπῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί τῶν ἐπιστημονικο-πειραματικῶν καί εἰδικῶν τμημάτων της σέ ᾿Ινστιτοῦτο γεωπονικῶν ἐπιστημῶν τῆς Ρωσίας κ.ἄ.

Μάης. 22. ῾Ο Λένιν γράφει τό γράμμα πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης «Γιά τήν πείνα».

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό ΙΙ Πανρωσικό συνέδριο τῶν ἐπιτρόπων ᾿Εργασίας.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία ἐγκρίνονται οἱ ἀποφάσεις τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς γιά τή χρηματοδότηση τοῦ Τμήματος καυσίμων τοῦ ΑΣΛΟ γιά τή μεταφορά πετρελαίου ἀπό τό Μπακού καί τήν πληρωμή τῶν ἐργατῶν· συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ ἀποστολή σιτηρῶν ἀπό τό Τσαρίτσιν στό Μπακού γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς μεταφορᾶς τοῦ πετρελαίου, ἡ ἐξέταση στίς συνεδριάσεις τοῦ ΣΛΕ κάθε Δευτέρα, Τετάρτη καί Παρασκευή τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων, τό σχέδιο «Νόμου γιά τό ᾿Επαναστατικό δικαστήριο τῆς Κεντρικῆς ᾿Εκτελεστικῆς ᾿Επιτροπῆς» καί ἄλλα.

Μάης, 23. ῾Ο Λένιν γράφει ἐντολές στόν διευθυντή ᾿Εσωτερικῶν ὑποθέσεων τοῦ ΣΛΕ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς καί στόν γραμματέα τοῦ ΣΛΕ Ν. Π. Γκορμπουνόφ, μέ τίς ὁποῖες τούς τιμωρεῖ μέ βαριά μομφή, γιατί τοῦ αὔξησαν τό μισθό ἀπό τήν 1 τοῦ Μάρτη 1918 ἀπό 500 σέ 800 ρούβλια τό μήνα, παραβιάζοντας τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ τῆς 23 τοῦ Νοέμβρη 1917.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα πού ἔχουν σχέση μέ τό ἐπικείμενο Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση σχετικά μέ τό διορισμό ἐπιτροπῆς γιά τή συζήτηση τῶν ζητημάτων πού ἔβαλε ἡ εἰσήγηση σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν κοζάκων. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό ζήτημα τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Κουμπάν καί ἄλλα.

᾿Ανάμεσα στίς 23 καί 26 τοῦ Μάη. ῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο λόγου πού θά ἐκφωνήσει στό Ι Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας.

Μάης, 24. ῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πληρεξούσιο ἀντιπρόσωπο τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία Α. Α. ᾿Ιόφφε καί τόν γενικό πρόξενο στό Βερολίνο Β. Ρ. Μενζίνσκι γιά τίς πολιτικές καί οἰκονομικές σχέσεις μέ τή Γερμανία.

῾Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν στό Μπακού, στό ὁποῖο, παίρνοντας ὑπόψη τή δύσκολη ἀπό διεθνή ἄποψη θέση τοῦ Μπακού, τόν συμβουλεύει νά προσπαθήσει νά συνάψει συνασπισμό μέ τή μενσεβίκικη κυβέρνηση τῆς Γεωργίας.

῾Ο Λένιν, ἀφοῦ γνωρίστηκε μέ τή γραπτή ἀναφορά τῆς 24 τοῦ Μάη 1918 τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ ἐπιτελείου τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ Ε. Α. Μπέρενς στό ᾿Ανώτατο Στρατιωτικό συμβούλιο τῆς Δημοκρατίας, στήν ὁποία ἀναφέρεται ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά σωθεῖ τό μέρος τοῦ στόλου τῆς Μαύρης θάλασσας πού βρίσκεται στό Νοβοροσίσκ ἀπό τά ἐπιτιθέμενα γερμανικά στρατεύματα, γράφει πάνω στήν ἴδια τήν ἀναφορά ἀπόφαση: «᾿Αφοῦ δέν ὑπάρχει ἄλλη διέξοδος, ὅπως ἀποδείχνουν οἱ ἀνώτατες στρατιωτικές αὐθεντίες, νά καταστραφεῖ ἀμέσως ὁ στόλος».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος γιά τά καύσιμα ὁ Λένιν γράφει τά βασικά σημεῖα καί τό σχέδιο ἀπόφασης, τό ὁποῖο ψηφίζεται ἀπό τό ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση ἐγκρίνεται ἡ ἀπόφαση τῆς Οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς καί συζητοῦνται τό σχέδιο διατάγματος γιά τούς τελωνειακούς δασμούς, ἡ πρόταση τῆς σουηδικῆς ἀντιπροσωπείας γιά τήν ἀνταλλαγή ἐμπορευμάτων μέ τή Σουηδία καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 25. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τοῦ ζητήματος γιά τήν ὑπαγωγή τῶν αὐτοκινητιστικῶν διευθύνσεων ὁρισμένων ὑπηρεσιῶν στή Διεύθυνση αὐτοκινήτων τοῦ Τμήματος μεταφορῶν τοῦ ΑΣΛΟ, ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στό ζήτημα αὐτό, κάνει κριτική στό σχέδιο τοῦ ΑΣΛΟ. Τό σχέδιο τοῦ Λένιν ψηφίζεται ἀπό τό ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τῆς εἰσήγησης τοῦ ἀντικαταστάτη τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας Μ. Ν. Ποκρόβσκι γιά τήν ἵδρυση Σοσιαλιστικῆς ᾿Ακαδημίας Κοινωνικῶν ἐπιστημῶν ὁ Λένιν ἐπιδοκιμάζει καί χαιρετίζει τήν ἰδέα δημιουργίας ᾿Ακαδημίας καί γράφει σχέδιο ἀπόφασης γιά τό ζήτημα αὐτό.

Μάης, 26. ῾Ο Λένιν γράφει τίς «Θέσεις γιά τήν τρέχουσα στιγμή».

Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό I Πανρωσικό συνέδριο τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας.

Μάης, 28. Ὁ Λένιν ὑπογράφει ἀπόρρητη ὁδηγία στόν διοικητή καί γενικό ἐπίτροπο τοῦ στόλου τῆς Μαύρης θάλασσας νά καταστρέψει ὅλα τά πλοῖα τοῦ στόλου τῆς Μαύρης θάλασσας καί τά ἐμπορικά ἀτμόπλοια πού βρίσκονται στό Νοβοροσίσκ, γιατί ἡ Γερμανία ἐπιδιώκει δλοφάνερα νά τά καταλάβει καί εἶναι ἀδύνατο νά μεταφερθοῦν σέ ἄλλο λιμάνι, ἤ νά ὀργανωθεῖ ἡ ὑπεράσπιση τοῦ Νοβοροσίσκ ἀπό τήν ξηρά.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει έκτακτη ἀνακοίνωση γιά τίς ἀγροτικές μηχανές πού ἔχουν ἤδη πληρωθεῖ καί βρίσκονται στή Σουηδία. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἵδρυση μεθοριακῆς φρουρᾶς στά θαλάσσια καί χερσαῖα σύνορα τῆς ΣΟΣΔΡ καί τά ζητήματα: ἡ λήψη ἐπειγόντων μέτρων γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν σιδηροδρομικῶν μέ τρόφιμα, ἡ παραχώρηση ἐκχωρήσεων κ.ἄ.

Ἀνάμεσα στίς 28 τοῦ Μάη καί 1 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τούς ἐργάτες τῆς πόλης Βίξα πού πηγαίνουν νά πάρουν τά σιτηρά ἀπό τούς κουλάκους μέ τή βία, στό ὁποῖο ἐκφράζει τήν ἐλπίδα ὅτι οἱ ἐργάτες θά βροῦν σιτηρά ὄχι μόνο γιά τόν ἑαυτό τους, ἀλλά καί γιά ἄλλους πού πεινᾶνε.

Μάης, 29. Ὁ Λένιν γράφει σχέδιο ἔκκλησης πρός τούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες, τό ὁποῖο μπῆκε σά βάση τῆς «Ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τίς αὐτοτελεῖς προμήθειες σιτηρῶν» τῆς 1 τοῦ Ἰούνη 1918.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου ἔκκλησης πρός τόν πληθυσμό πού πρότεινε τό ΣΛΕ, γιά τίς αὐτοτελεῖς προμήθειες σιτηρῶν, ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἀπόφασης γιά τό ζήτημα αὐτό· ἀνταλλάσσει σημειώματα μέ τόν Α. Ντ. Τσιουρούπα σχετικά μέ τήν ὀργάνωση διαφωτιστικῆς καμπάνιας κατά τῶν αὐτοτελῶν προμηθειῶν σιτηρῶν. Τό ΣΛΕ, ἀφοῦ πῆρε τίς ἀποφάσεις: νά ἀπευθύνει προκήρυξη πρός τούς κοζάκους τοῦ Ντόν καί τοῦ Κουμπάν καί ἔκκληση πρός τόν πληθυσμό, γιά τό ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά κινητοποιηθοῦν ἐπειγόντως ὅλες οἱ στρατιωτικές δυνάμεις γιά τήν παροχή βοήθειας στίς περιοχές τοῦ Ντόν καί τοῦ Κουμπάν, καθώς καί νά κηρύξει τή Μόσχα σέ κατάσταση πολέμου, ἀναθέτει στόν Β. Ι. Λένιν μαζί μέ τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν καί τόν Λ. Ντ.

Τρότσκι νά συντάξουν τήν προκήρυξη, τήν ἔκκληση καί τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τούς τελωνειακούς δασμούς καί τά τελωνειακά ἱδρύματα», καί τά ζητήματα: γιά τήν ἐπεξεργασία ὁδηγιῶν πρός τήν ἐπιτροπή, πού πρέπει νά σταλεῖ στή Σιβηρία γιά τόν ἔλεγχο τῶν χρυσωρυχείων, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ ζητήματος τῆς ἐθνικοποίησής τους, γιά τίς ἀπαιτήσεις μέ βάση τίς ὁποῖες ἡ Κρατική ἐπιτροπή ἔργων θά ἐκπονεῖ τά πρός ἐκτέλεση σχέδια κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πρός τόν πληθυσμό γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας, πού ψηφίστηκε ἀπ᾿ἀφορμή τήν αἴτηση μιᾶς σειρᾶς ὀργανώσεων νά τούς δοθεῖ τό δικαίωμα γιά αὐτοτελεῖς προμήθειες σιτηρῶν.

Μάης, 30. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Σοβιέτ τῆς ἐπαρχίας Ἐλέτς καί γράφει γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» μέ τήν παράκληση νά δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα ἡ συνέντευξη μ᾿αὐτούς γιά τό πῶς ἔβαλαν τάξη, πῶς σύντριψαν τήν ἀστική τάξη, πῶς ἔκαναν τήν καταγραφή τῶν ἐκσυγχρονισμένων ἀγροκτημάτων καί ὀργάνωσαν τήν οἰκονομία τους.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πρός τόν πληθυσμό γιά τήν κατάσταση στό ἐπισιτιστικό μέτωπο καί γιά τήν πάλη κατά τῆς ἀντεπανάστασης, πού τή σύνταξε ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ μέ τή συμμετοχή τοῦ Λένιν.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει ἔκκληση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων πρός τούς ἐργαζόμενους κοζάκους τοῦ Ντόν καί τοῦ Κουμπάν γιά τήν πάλη κατά τῆς ἀντεπανάστασης, ἡ ὁποία συντάχτηκε μέ τή συμμετοχή του.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά σχέδια διατάγματος γιά τήν ἀλλαγή τῆς ὥρας, τῆς ἔκκλησης τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ τῆς Ρωσίας πρός τή Διεθνή Ἐπιτροπή τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ στή Γενεύη, ὁ κανονισμός γιά τή Γενική διεύθυνση τῶν ἀρχείων, τό σχέδιο διατάγματος σχετικά μέ τήν ἀκύρωση δικαστικῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων καί ἄλλα ζητήματα.

Μάης, 31. Ὁ Λένιν δέχεται τούς ἀντιπροσώπους τῆς Σιβηρίας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Τό ΣΛΕ παίρνει ἀπόφαση νά δόσει στόν Τύπο ἔκθεση γιά τή συνεδρίασή του τῆς 29 τοῦ Μάη σχετικά μέ τίς

συμπληρωματικές ἀποφάσεις ἀπ᾽ἀφορμή τίς αὐτοτελεῖς συγκεντρώσεις σιτηρῶν. Στή συνεδρίαση αὐτή συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν ὀργάνωση τῆς διοίκησης τῶν κοζάκικων περιοχῶν, γιά τήν ἀναδιοργάνωση καί τή συγκεντροποίηση τῶν αὐτοκινητιστικῶν μεταφορῶν τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας καί ἄλλα ζητήματα.

Δεύτερο δεκαπενθήμερο τοῦ Μάη ἤ ἀρχές τοῦ 'Ιούνη. Ὁ Λένιν γράφει τό προσχέδιο «Γιά τά μέτρα καταπολέμησης τῆς πείνας» (δέν τό τέλειωσε).

Τέλη τοῦ Μάη. Ὁ Λένιν μιλάει μέ ἀπευθείας σύνδεση μέ τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Σαμάρας Β. Β. Κούιμπισεφ γιά τή στρατιωτική βοήθεια στό Ὄρενμπουργκ καί στή Σαμάρα στόν ἀγώνα ἐνάντια στά λευκοκοζάκικα στρατεύματα τοῦ Ντοῦτοφ.

Μάης. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν ἀμερικανό δημοσιογράφο Ἄλμπερτ Ρίς Οὐίλιαμς, πρίν τήν ἀναχώρησή του γιά τίς ΕΠΑ, γιά τίς προοπτικές ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης στίς πολιτισμένες χῶρες καί γιά τό ἐνδεχόμενο ἀμερικανικῆς ἔνοπλης ἐπέμβασης στήν Ἀνατολή. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τούς ἀμερικανούς σοσιαλιστές-διεθνιστές καί τό δίνει στόν Οὐίλιαμς. Γράφει ἐπίσης ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες καί τούς ὑπαλλήλους τῶν σιδηροδρόμων, μέ τήν παράκληση νά πάρουν ὅλα τά μέτρα ὥστε νά μή χαθεῖ στή διαδρομή ἡ βαλίτσα τοῦ Οὐίλιαμς μέ τόν ἐπαναστατικό Τύπο.

Τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Um Brot und Frieden» («Γιά ψωμί καί εἰρήνη»), πού γράφτηκε στίς 14 (27) τοῦ Δεκέμβρη 1917, δημοσιεύεται στό τεῦχ. 11 τοῦ περιοδικοῦ «Jugend-Internationale»—ὄργανο τῆς Διεθνοῦς Ἕνωσης τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων τῆς νεολαίας, πού ἔβγαινε στή Ζυρίχη.

Μάης ἤ 'Ιούνης. Ὁ Λένιν γράφει τό προσχέδιο τῆς συμφωνίας μέ τό ΑΣΛΟ καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας γιά τούς ὅρους τῆς ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί στό χωριό.

'Ιούνης, 1. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν ἀνέγερση μνημείου στόν τάφο τοῦ Κάρλ Μάρξ.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: οἱ συνθῆκες ἐφοδιασμοῦ τῆς Σιβηρίας μέ μέταλλο καί μηχανές τῶν Οὐραλίων, ἡ συμπληρωματική ἀπόφαση γιά τό ζήτημα τῶν αὐτοτελῶν συγκεντρώσεων σιτηρῶν καί ἄλλα.

'Ιούνης, 2. Ὁ Λένιν γράφει κριτικές παρατηρήσεις στό σχέδιο «Κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων», πού τόν κατάρτισε ἡ 'Επιτροπή τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Συμβουλίων λαϊκῆς οἰκονομίας.

Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τή δουλιά τῆς Συντονιστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων, ἡ ὁποία ἐξετάζει τό σχέδιο «Κανονισμοῦ γιά τή διεύθυνση τῶν ἐθνικοποιημένων ἐπιχειρήσεων».

Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη μέ τά μέλη τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας πού ἀναχωρεῖ γιά τό Βερολίνο, γιά τή διεξαγωγή διαπραγματεύσεων σχετικά μέ τό κλείσιμο οἰκονομικῆς συμφωνίας μέ τή Γερμανία. Στή σύσκεψη ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πληρεξούσιο ἀντιπρόσωπο τῆς ΣΟΣΔΡ στή Γερμανία Α. Α. 'Ιόφφε.

Ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο τοῦ τηλεφωνήματος στό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, ἀπαιτώντας νά στείλει ἐπειγόντως στή Μόσχα τά καλύτερα ἐπισιτιστικά στελέχη.

Ὁ Λένιν παρευρίσκεται στήν παράσταση τοῦ ἔργου «Τό χωριό Στεπάντσικοβο», πού δόθηκε στό θέατρο τέχνης τῆς Μόσχας.

'Ιούνης, 3. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση στό θέμα γιά τή διανομή τῶν κατασχεθέντων χρημάτων καί περιουσιῶν πού βρίσκονται στήν ΠΕΕ. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό ζήτημα τοῦ καθορισμοῦ ἐκτάκτου ἐλέγχου ὅλων τῶν οἰκονομικῶν πόρων τοῦ ἀστικοῦ Τύπου, τό σχέδιο τῶν «Προσωρινῶν κανόνων γιά τόν καταρτισμό, τήν ἐξέταση, τήν ἔγκριση καί τήν ἐκτέλεση τῶν προϋπολογισμῶν τῶν κρατικῶν ἱδρυμάτων καί τόν καταρτισμό γενικοῦ καταλόγου τῶν κρατικῶν ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας γιά τόν 'Ιούλη-Δεκέμβρη τοῦ 1918», τό ζήτημα τῆς ἐπισιτιστικῆς πολιτικῆς κ.ἄ.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 4 τοῦ 'Ιούνη. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο τῆς εἰσήγησης γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τῶν συνδικάτων.

'Ιούνης, 4. Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τήν καταπολέμηση τῆς πείνας στήν Κοινή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ, τοῦ Σοβιέτ Μόσχας καί τῶν συνδικάτων. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης πάνω στήν εἰσήγηση κρατάει σημειώσεις, μετά ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο.

'Ιούνης, 5. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ χαιρετιστήριο λόγο στήν τέταρτη συνεδρίαση τοῦ Ι Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν δασκάλων-διεθνιστῶν.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ πληρωμή τῶν ἐργατῶν μέ ἐμπορεύματα, οἱ τράπεζες, οἱ ἀποζημιώσεις κ.ἄ.

'Ιούνης, 6. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητεῖται τό ζήτημα γιά τήν 'Επιτροπή τῶν κρατικῶν ἔργων καί τῶν κοινωνικῶν ἐργασιῶν τοῦ ΑΣΛΟ κ.ἄ.

'Ιούνης, 7. ῾Ο Λένιν γράφει σημείωμα πρός τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Επισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα, στόν ὁποῖο προτείνει νά δημοσιευτεῖ καί νά σταλεῖ στά ἐργοστάσια μιά ἔκκληση πρός τούς ἐργάτες, πού νά τούς καλεῖ νά μήν πιστεύουν σ'αὐτούς πού φέρουν τόν πανικό καί νά καταπιαστοῦν οἱ ἴδιοι μέ τήν ὑπόθεση, νά στείλουν σίγουρους ἀνθρώπους γιά βοήθεια στά ὄργανα ἐπισιτισμοῦ.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Σοβιέτ Βισνεβολότσκ γιά τήν ὀργάνωση ἐπισιτιστικῶν τμημάτων.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐπαρχιῶν γιά τό ζήτημα τῶν ἐκλογῶν στά Σοβιέτ, τούς ἐξηγεῖ ὅτι οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν τό δικαίωμα ἀνάκλησης τῶν ἀντιπροσώπων τους στά Σοβιέτ.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ σχεδίου «Νόμου γιά τή Σοσιαλιστική 'Ακαδημία τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν», γράφει τίς «῾Οδηγίες στήν 'Επιτροπή» πού συγκροτήθηκε γιά τήν ἐξέταση τοῦ «Νόμου» τίς ὁποῖες ἐγκρίνει τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων, καί γράφει καί τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων γιά τήν ὀργάνωση τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ρωσίας. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητεῖται ἐπίσης ἡ εἰσήγηση τῶν εἰδικῶν γιά τήν τεχνική καί οἰκονομική σκοπιμότητα τῆς παραχώρησης τῶν δημοσίων δρόμων στή δικαιοδοσία τοῦ ΑΣΛΟ καί ἄλλα ζητήματα.

'Ιούνης, 8. ῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Β. Β. Βορόβσκι πού ἦλθε ἀπό τή Σουηδία, γιά τήν κατάσταση στή Σοβιετική Ρωσία.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητοῦνται: τό σχέδιο «'Απόφασης γιά τόν τερματισμό τῶν ὑπολογιστικῶν ἐργασιῶν γιά τήν κατάρτιση τοῦ προϋπολογισμοῦ γιά τό ἑξάμηνο Γενάρης-'Ιούνης

1918», τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τήν ὀργάνωση καί τόν ἐφοδιασμό τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ» καί ἄλλα ζητήματα.

'Ιούνης, 9. 'Ο Λένιν ξεκουράζεται μαζί μέ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τήν Μ. Ι. Οὐλιάνοβα στό Μάλτσεβο-Μπρόντοβο.

'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων τοῦ Μάλτσεβο γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση, τούς στέλνει στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο 'Επισιτισμοῦ μέ σημείωμα, μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά δοθεῖ βοήθεια στούς ἐργάτες τοῦ Μάλτσεβο γιά τήν ὀργάνωση τῶν ἐπισιτιστικῶν τμημάτων.

'Ιούνης, 10. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή διάρκεια τῆς συζήτησης τοῦ ζητήματος γιά τήν ἐπικύρωση τῆς σύνθεσης τῆς 'Επιτροπῆς Κρατικῶν ἔργων τοῦ ΑΣΛΟ ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ, μέ τήν ὁποία δίνεται ἐντολή στό προεδρεῖο τοῦ ΑΣΛΟ νά δημοσιεύσει τίς βασικές ἀρχές τῆς πολιτικῆς τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης σχετικά μέ τήν προσέλκυση στή δουλιά τῶν παλιῶν εἰδικῶν-μηχανικῶν· τό σχέδιο μπῆκε στήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ πάνω στό ζήτημα αὐτό. Στή συνεδρίαση αὐτή συζητεῖται ἐπίσης ἡ ἔκκληση πρός τόν πληθυσμό ἀπ'ἀφορμή τήν ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων καί ἄλλα ζητήματα.

'Ιούνης, 11. 'Ο Λένιν γράφει τό κείμενο τηλεγραφήματος πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, στό ὁποῖο τόν συμβουλεύει ἐπίμονα νά ἐκμεταλλευτεῖ τή στιγμή γιά νά στείλει ὅσο μπορεῖ τό γρηγορότερο τά περισσότερα τμήματα ἐπισιτισμοῦ στά Οὐράλια μέσω τῆς Βιάτκα.

'Ο Λένιν ὑπογράφει τό «Διάταγμα γιά τήν ὀργάνωση καί τόν ἐφοδιασμό τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ», πού ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς 11 τοῦ 'Ιούνη 1918.

'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Μπριάνσκ στήν Μπέζιτσα καί τούς στέλνει στόν Α. Ντ. Τσιουρούπα μέ σημείωμα στό ὁποῖο παρακαλεῖ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Επισιτισμοῦ νά κάνει ὅ,τι εἶναι δυνατό γιά τήν ἱκανοποίηση τῶν ἐπισιτιστικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐργατῶν.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς ἑνοποίησης τῆς διεύθυνσης ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων ἐνάντια στήν ἀνταρσία

τῶν τσεχοσλοβάκων καί τῆς ἀντεπανάστασης, τό διάταγμα γιά τήν ὑποχρεωτική πρόσκληση ὑπό τά ὅπλα τῶν στρατεύσιμων ἡλικιῶν σέ μερικούς νομούς τῶν περιοχῶν Βόλγα, Οὐραλίων καί Δυτικῆς Σιβηρίας, ὁ προσωρινός κανονισμός γιά τήν Ἐπιτροπή κρατικῶν ἔργων τοῦ ΑΣΛΟ καί τῶν ἱδρυμάτων πού ἀνήκουν σ' αὐτή καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούνης, 12. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τοῦ Π. Α. Κοζμίν γιά τό ποσό χρηματοδότησης τῆς βιομηχανίας ἀγροτικῶν μηχανῶν, ὁ Λένιν ἀνταλλάσσει σημειώματα μέ τούς Ι. Ε. Γκουκόβσκι, Β. Π. Μιλιούτιν καί Α. Ντ. Τσιουρούπα γιά τό ζήτημα αὐτό. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητεῖται ἐπίσης τό διάταγμα γιά τούς μισθούς τῶν ὑπαλλήλων καί τῶν ἐργατῶν τῶν σοβιετικῶν ἱδρυμάτων.

Ἰούνης, 13. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τή διαταγή γιά τήν ἵδρυση Ἐπαναστατικοῦ-στρατιωτικοῦ συμβουλίου «γιά τήν καθοδήγηση ὅλων τῶν τμημάτων· καί τῶν ἐπιχειρήσεων ἐνάντια στήν ἀνταρσία τῶν τσεχοσλοβάκων καί στήν ἀντεπανάσταση τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἀστῶν πού στηρίζεται σ' αὐτήν».

Νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τά μέλη τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Ὀλόνετς, Α. Φ. Μαρτίνοφ καί Π. Σ. Σαζόνοφ, γιά τήν κατάσταση στό κυβερνεῖο καί τούς ὑπογράφει τό πληρεξούσιο γιά τήν προμήθεια τροφίμων στό κυβερνεῖο Ὀλόνετς.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 14 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα καί τόν ἀναπληρωτή του Α. Ι. Σβιντέρσκι γιά τήν ἀνάγκη νά σταλοῦν ἀπό τήν Πετρούπολη στό χωριό ἑκατοντάδες διαφωτιστές.

Ἰούνης, 14. Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ προτείνει νά καταβάλει ὅλες του τίς προσπάθειες γιά νά σταλοῦν ἀπό τήν Πετρούπολη στό χωριό ἑκατοντάδες διαφωτιστές.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση «Πρός ὅλους τούς ἐργαζόμενους μουσουλμάνους», μέ τήν ὁποία τούς καλεῖ νά μποῦν στίς γραμμές τοῦ μουσουλμανικοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατοῦ.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Σεστρορέτσκ Ν. Α. Ἐμελιάνοφ, στόν ὁποῖο κρυβόταν στό Ραζλίβ τόν Ἰούλη-Αὔγουστο τοῦ 1917 καί τοῦ γράφει πιστοποιητικό στό ὁποῖο ἀναφέρεται ὅτι στέλ-

νεται ἀντιπρόσωπος μέ εἰδική ἀποστολή στήν περιοχή τῶν Οὐραλίων καί τοῦ Βόλγα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Στή διάρκεια τῆς συζήτησης τῆς εἰσήγησης τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνιῶν Β. Ι. Νιέβσκι γιά τήν ἔγκριση τῆς σύνθεσης τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐπιτροπάτου ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης «Γιά τήν ἐξυγίανση τῶν σιδηροδρόμων», πού ψηφίζεται ἀπό τό ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητοῦνται ἐπίσης οἱ «Προσωρινές ὁδηγίες γιά τίς ἄδειες» καί ἄλλα ζητήματα.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 14 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο τηλεγραφήματος πρός τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ καί στόν πληρεξούσιο τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐπισιτισμοῦ στήν Πετρούπολη Μπομπρόφ, μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά συνεχιστεῖ ἐντατικά ἡ ἀποστολή τμημάτων ἐπισιτισμοῦ καί διαφωτιστῶν στά χωριά.

Ἰούνης, 15. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Γράφει τά σχέδια ἀποφάσεων τοῦ ΣΛΕ γιά τή χρηματοδότηση τῆς Γενικῆς Διεύθυνσης βιομηχανίας δέρματος τοῦ ΑΣΛΟ καί τῆς Κεντρικῆς διεύθυνσης ὑφαντουργίας, τά ὁποῖα ψηφίζονται ἀπό τό ΣΛΕ. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητεῖται ἐπίσης ὁ νόμος γιά τή Σοσιαλιστική Ἀκαδημία κοινωνικῶν ἐπιστημῶν καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούνης, 17. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα γιά τήν αὔξηση τοῦ μισθοῦ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ, γιά τήν ἄμεση ἀγορά ὅλων τῶν ὑφασμάτων πού τά βγάζουν γιά τό ἐξωτερικό κ.ἄ.

Ἰούνης, 18. Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν πληρεξούσιο ἀντιπρόσωπο στή Γερμανία Α. Α. Ἰόφφε, μέ τό ὁποῖο ἀπαιτεῖ νά ὀργανώσει στήν Ἑλβετία τή συγκέντρωση καί τή δημοσίευση τῶν ὑλικῶν γιά τό κίνημα τῶν ἀριστερῶν σοσιαλδημοκρατῶν στή Γερμανία καί στήν Αὐστρία.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ ΣΛΕ τοῦ Μπακοῦ Σ. Γκ. Σαουμιάν, ὁρίζοντας τήν προθεσμία ἔκδοσης τοῦ διατάγματος γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς πετρελαιοβιομηχανίας καί τή λήψη μέτρων γιά τήν ταχύτερη μεταφορά προϊόντων πετρελαίου ἀπό τό Μπακοῦ στήν περιοχή τοῦ Βόλγα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται ὁ νόμος γιά τήν ὀργάνωση τῆς

λαϊκῆς παιδείας, τά ζητήματα σχετικά μέ τήν ἀνάγκη ἄμεσης μεταφορᾶς τῶν φορτίων ἐκρηκτικῶν ὑλικῶν, γιά τόν κρατικό Τύπο κ.ἄ.

Ἰούνης, 19. Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο γιά τήν τρέχουσα ἐπισιτιστική ἐξόρμηση σέ συνέλευση ἀντιπροσώπων τῶν κομματικῶν πυρήνων τῶν ἐργοστασίων τῆς συνοικίας Ζαμοσκβορέτσιγε τῆς Μόσχας.

Νωρίτερα ἀπό τίς 20 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Α. Γκ. Σλίχτερ γιά τήν ἀνάγκη ὀργάνωσης ὑποδειγματικῆς συγκέντρωσης σιτηρῶν σ᾽ἕνα νομό.

Ἰούνης, 20. Ὁ Λένιν μιλᾶ σέ ἐργατικές συγκεντρώσεις τῆς Μόσχας γιά τά τμήματα ἐπισιτισμοῦ.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Ἐπισιτισμοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα καί τονίζει ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ ἔλλειψη ἔντυπου ὑλικοῦ γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν πείνα.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Προτείνει νά συζητηθεῖ τό ζήτημα τῶν ψευδῶν εἰδήσεων τῶν ἐφημερίδων σχετικά μέ τούς πυροβολισμούς στίς 20 τοῦ Ἰούνη 1918 στό τραῖνο τῆς γραμμῆς Ἀλεξάντροφ. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητοῦνται ἐπίσης ἡ αἴτηση τοῦ Ἀνώτατου πολεμικοῦ συμβουλίου γιά νά γίνει ἔλεγχος στή δράση τῶν ὑδροτεχνικῶν ὀργανώσεων τοῦ Βόρειου μετώπου, τό σχέδιο τοῦ «Διατάγματος γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς πετρελαιοβιομηχανίας», τό ζήτημα τῆς δολοφονίας τοῦ Βολοντάρσκι κ.ἄ.

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό «Διάταγμα γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς πετρελαιοβιομηχανίας».

Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό «Νόμο γιά τήν ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς παιδείας στή Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία τῆς Ρωσίας».

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ τῆς περιοχῆς Σμολένσκ Σ. Β. Ἰβανόφ γιά τή χρηματική βοήθεια στή Δυτική περιοχή.

Ἀργότερα ἀπό τίς 20 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν γράφει τό προσχέδιο τῆς εἰσήγησής του γιά τήν τρέχουσα στιγμή στήν IV συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 21 τοῦ Ἰούνη. Ὁ Λένιν ἀναθέτει στόν Ντ. Ι. Κούρσκι νά ὀργανώσει τή μετάφραση στά γερμανικά τοῦ βιβλίου «Τό νέο οἰκογενειακό δίκαιο» (μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Α. Γκ.

Χόιχμπαργκ) γιά τήν ἐκλαΐκευση τῆς σοβιετικῆς νομοθεσίας.

'Ιούνης, 21. 'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν τῆς συνοικίας Σοκόλνικι μέ θέμα «'Η πάλη ἐνάντια στήν πείνα καί στήν ἀντεπανάσταση».

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητεῖται τό ζήτημα τῆς προκαταβολικῆς χρηματοδότησης τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου τοῦ Σμολένσκ γιά λογαριασμό τοῦ μελλοντικοῦ προϋπολογισμοῦ γιά τήν παροχή βοηθημάτων στά Σοβιέτ Βίτεμπσκ καί Μογκιλιόφ, καί ἄλλα.

'Ιούνης, 22. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἔκκληση πού κατάρτισε ἡ Κεντρική ἐπιτροπή τῶν συνδικάτων τῶν σιδηροδρομικῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἀπόφαση γιά τό μισθολόγιο τῶν δασκάλων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τόν τρόπο ἐξόφλησης τῆς πληρωμῆς τῶν μισθωτῶν πού ἀφήνουν τή δουλιά τους, γιατί κλήθηκαν νά ὑπηρετήσουν τό στρατό, καί ἄλλα ζητήματα.

'Αργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ 'Ιούνη. 'Ο Λένιν ὑπογράφει τήν ἔκκληση πρός «"Ολα τά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν», στήν ὁποία ὑποδείχνει νά μήν κάνουν παράνομες συλλήψεις στήν πάλη τους ἐνάντια στούς ἐχθρούς τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας.

'Ιούνης, 24. 'Ο Λένιν ξεκουράζεται μαζί μέ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τήν Μ. Ι. Οὐλιάνοβα στό Μάλτσεβο-Μπρόντοβο.

'Ιούνης, 25. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται: τό σχέδιο νόμου γιά τόν τρόπο ἐπικύρωσης τῶν συλλογικῶν συμβάσεων (μισθολογίων) πού καθορίζουν τά μισθολογικά κλιμάκια καί τούς ὅρους ἐργασίας, ἡ ἔκτακτη δήλωση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν γιά τή διακοίνωση τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Β. Μίρμπαχ ἀπ' ἀφορμή τίς δυσκολίες χορήγησης στούς γερμανούς ἀπό τίς τράπεζες χρημάτων καί ἀξιῶν πού τούς ἀνήκουν, καί ἄλλα ζητήματα.

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ 'Ιούνη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ Σοβιέτ τοῦ νομοῦ 'Ελέτς γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ στό νομό.

'Ιούνης, 26. 'Ο Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, στόν Μ. Μ. Λασέβιτς καί στά ἄλλα μέλη τῆς ΚΕ στήν Πετρούπολη, ἐκφράζοντας ἔντονη διαμαρτυρία γιατί

«τά μέλη τῆς ΚΕ ἤ τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Πετρούπολης» συγκράτησαν τούς ἐργάτες γιά νά μήν κάνουν μαζική τρομοκρατία ἐνάντια στούς ἀντεπαναστάτες σέ ἀπάντηση στή δολοφονία τοῦ Β. Βολοντάρσκι. Ὁ Λένιν συμβουλεύει νά χρησιμοποιήσουν τή νίκη στίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές στά Σοβιέτ γιά νά στείλουν 10-20 χιλιάδες ἐργάτες τῆς Πετρούπολης στά τμήματα ἐπισιτισμοῦ γιά τά Οὐράλια, τό κυβερνεῖο Ταμπόφ κτλ.

Ὁ Λένιν γράφει σημείωμα γιά νά διαβιβαστεῖ μέ ἀπευθείας τηλεγραφική σύνδεση στόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Μούρμανσκ Α. Μ. Γιοῦργεφ, τόν ὁποῖο προειδοποιεῖ ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτο νά μήν ἐφαρμόζει τήν πολιτική τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης πού ἀποβλέπει στήν ὀργάνωση τῆς ἀποφασιστικῆς ἀπόκρουσης τῶν ἄγγλων καί γερμανῶν εἰσβολέων.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν ἀναπληρωτή τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Ἐσωτερικῶν Ι. Γκ. Πράβντιν, πού γύρισε ἀπό τήν περιοδεία του στήν Τούλα, στό Ἐλέτς καί στό Ὀριόλ γιά τήν κατάσταση στόν τομέα τῶν σιτηρῶν στίς περιοχές αὐτές, γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς καί γιά τήν ὁλοκληρωτική ἀπομάκρυνση τῶν κουλάκων ἀπό τά Σοβιέτ στό νομό τοῦ Ἐλέτς.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους ἀπό τό Ταμπόφ γιά τήν κατάσταση στόν τομέα τῶν σιτηρῶν στό κυβερνεῖο τοῦ Ταμπόφ καί γιά τίς προβλέψεις γιά τή σοδειά.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· γράφει στούς γραμματεῖς τοῦ ΣΛΕ σημείωμα μέ τήν κατηγορηματική ἀπαίτηση νά ἐφαρμόσουν τήν ἀπόφαση τοῦ ΣΛΕ τῆς 18 (31) τοῦ Δεκέμβρη 1917 γιά τόν τρόπο τοποθέτησης τῶν θεμάτων στήν ἡμερήσια διάταξη τῶν συνεδριάσεων τοῦ ΣΛΕ· ὑπενθυμίζει στούς γραμματεῖς ὅτι ὀφείλουν νά βάζουν στήν ἡμερήσια διάταξη ζητήματα μόνο μέ τήν ὑπογραφή τῶν εἰσηγητῶν, εἴτε αὐτῶν πού ὑποβάλλουν τά ζητήματα καί ὕστερα ἀπό ἐπερώτηση τῶν ἐνδιαφερομένων ὑπηρεσιῶν. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται: ἡ εἰσήγηση τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν Λ. Ντ. Τρότσκι γιά τήν καθιέρωση τῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας, τό ζήτημα τῆς βοήθειας στούς ἀρμένιους φυγάδες, ἡ δήλωση τοῦ Γ. Μ. Σβερντλόφ γιά τήν ἀπόφαση τῆς ΠΚΕΕ σχετικά μέ τή συγχώνευση τοῦ Γραφείου Τύπου καί τοῦ Τηλεγραφικοῦ πρακτορείου τῆς Πετρούπολης καί τήν ὑπαγωγή τους στήν ΠΚΕΕ, κ.ἄ.

Ἰούνης, 26-27. Ὁ Λένιν γράφει δυό παραλλαγές τοῦ σχεδίου εἰσή-

γησης γιά τήν τρέχουσα στιγμή στήν IV συνδιάσκεψη τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας.

'Ιούνης, 27. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται: ἡ εἰσήγηση τοῦ Μ. Ν. Ποκρόβσκι γιά τά μέτρα πού πῆρε τό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Παιδείας γιά τήν ἐφαρμογή τοῦ ἐλβετο-αμερικανικοῦ συστήματος ὀργάνωσης τῶν βιβλιοθηκῶν, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή δημιουργία Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς στέγασης πού θά ἐλέγχει τή διανομή καί τήν πιό πυκνή κατοίκηση τῶν διαμερισμάτων καί γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἐκτόπισης ἀπό τή Μόσχα τῶν παρασιτικῶν στοιχείων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τή δημιουργία εἰδικῆς ἐπιτροπῆς πού νά ἐξετάσει τά σχέδια ὀργάνωσης τῆς Κεντρικῆς Κρατικῆς στατιστικῆς καί τά σχέδια τά ὁποῖα κατάρτισε τό Πανρωσικό συνέδριο τῶν στατιστικολόγων καί ἄλλα ζητήματα.

'Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τῆς IV συνδιάσκεψης τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή· κάνει τήν εἰσήγηση στή συνδιάσκεψη.

'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Προεδρείου τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Πένζα Α. Ε. Μίνκιν γιά τήν ὀργάνωση τμημάτων ἐπισιτισμοῦ.

Στή συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης ἐγκρίνεται νά μπεῖ ὁ Λένιν στό ψηφοδέλτιο τῶν μπολσεβίκων ἀντιπροσώπων γιά τό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

'Αργότερα ἀπό τίς 27 τοῦ 'Ιούνη. 'Ο Λένιν διαβάζει καί ὑπογράφει τήν ἔκκληση τοῦ ΣΛΕ πρός τούς ἄγγλους στρατιῶτες «Why have you come to Mourmansk?» («Γιατί ἤρθατε στό Μούρμανσκ;»).

'Ιούνης, 28. 'Ο Λένιν ὑπογράφει τό διάταγμα τοῦ ΣΛΕ γιά τήν ἐθνικοποίηση τῆς μεγάλης βιομηχανίας.

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν εἰσήγηση γιά τήν τρέχουσα στιγμή στή συνεδρίαση τῆς IV συνδιάσκεψης τῶν συνδικάτων καί τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τῆς Μόσχας. 'Η συνδιάσκεψη ψηφίζει μέ πλειοψηφία τό σχέδιο ἀπόφασης πού ἔγραψε ὁ Λένιν πάνω στήν εἰσήγηση.

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου ΑΜΟ στό συνοικισμό Σίμονοβσκι μέ θέμα «'Ο ἐμφύλιος πόλεμος». Μετά τήν ὁμιλία ἐπισκέ-

πτεται τά τμήματα τοῦ ἐργοστασίου, συνομιλεῖ μέ τούς ἐργάτες γιά τίς προοπτικές τοῦ ἐργοστασίου.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο σέ συγκεντρώσεις τῶν ἐργατῶν τῶν συνοικιῶν Ζαμοσκβορέτσιγε καί Ρογκόζκι μέ θέμα «῾Ο ἐμφύλιος πόλεμος».

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν πρόεδρο τοῦ Σοβιέτ Τεμνίκοβο τοῦ κυβερνείου Ταμπόφ Σ. Ι. Λέμπεντιεφ γιά τήν κατάσταση στό νομό καί γράφει σημείωμα στό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο ᾿Εσωτερικῶν καί τό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Οἰκονομικῶν μέ τήν παράκληση νά δοθεῖ δάνειο στό Σοβιέτ τοῦ νομοῦ.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς Κεντρικῆς διεύθυνσης ὑφαντουργίας γιά τό ζήτημα τῆς ἀγορᾶς ὑφασμάτων καί τῆς δήμευσης τῶν ὑφασματοπωλείων.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό ζήτημα γιά τό σχέδιο Συντάγματος τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρωσίας, τό σχέδιο «Διατάγματος γιά τήν ἀγορά καί κατανομή ὑφασμάτων», ἡ εἰσήγηση τοῦ προεδρείου τοῦ ΑΣΛΟ γιά τήν πραγματοποίηση τῆς ἐθνικοποίησης τῆς βιομηχανίας καί ἄλλα ζητήματα.

᾿Ανάμεσα στίς 28 τοῦ ᾿Ιούνη καί 3 τοῦ ᾿Ιούλη. ῾Ο Λένιν διαβάζει τό σχέδιο Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ, πού κατάρτισε τό συμβούλιο τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Δικαιοσύνης, γράφει ὁρισμένες σημειώσεις πάνω σ᾿αὐτό, κάνει τροποποιήσεις καί γράφει στά περιθώρια παρατηρήσεις.

᾿Ιούνης, 29. ῾Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Προφητικά λόγια».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση γιά τή χρηματοδότηση τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Παιδείας γιά τήν ἐκτέλεση τῶν ἐργασιῶν σχετικά μέ τήν ἀνέγερση προσωρινῶν μνημείων πρός τιμήν τῶν μεγάλων παραγόντων τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά σχέδια διαταγμάτων γιά πρόσκληση ὑπό τά ὅπλα τῶν ἐργατῶν πού ὑπηρέτησαν στό πυροβολικό καί στό μηχανικό καί γεννήθηκαν τό 1893, 1894 καί 1895, καθώς καί τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης πού γεννήθηκαν τό 1896 καί τό 1897, καί ἄλλα ζητήματα.

᾿Ιούνης, 30. ῾Ο Λένιν συσκέπτεται μέ τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν καί τόν Β. Β. Βορόβσκι γιά τά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου ᾿Εξωτερικῶν καί τῶν ἱδρυμάτων πού ἀντιπροσωπεύουν τά συμφέροντα τῆς ΣΟΣΔΡ στό ἐξωτερικό.

῾Ο Λένιν μαζί μέ τόν Γ. Μ. Σβερντλόφ πηγαίνει στό Γραφεῖο ἐπιχειρήσεων τοῦ Λαϊκοῦ ᾿Επιτροπάτου Στρατιωτικῶν καί Ναυτικῶν καί μιλάει στούς πολιτικούς ἐπιτρόπους πού ἀποστέλλονται στό ᾿Ανατολικό μέτωπο, χαρακτηρίζει τή γενική κατάσταση στά μέτωπα καί καθορίζει τά καθήκοντα τῆς πολιτικῆς δουλιᾶς στόν Κόκκινο Στρατό.

᾿Ιούνης. ῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῆς ἔκτακτης σύσκεψης γιά τήν ἐπαγγελματικοτεχνική μόρφωση.

Τέλη τοῦ ᾿Ιούνη ἤ ἀρχές τοῦ ᾿Ιούλη. ῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τό μέλος τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς ἀκρινῆς περιοχῆς Λεττονίας Κ. Χ. Ντανισέβσκι, πού ἦλθε στή Σοβιετική Ρωσία ἀπό τήν παράνομη δουλιά στή Ρίγα, γιά τήν κατάσταση στό μέτωπο, γιά τίς διαθέσεις τῶν στρατιωτῶν, γιά τή δράση τῶν μπολσεβίκων καί τόν συμβουλεύει νά μιλήσει στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Τέλη τοῦ ᾿Ιούνη ἤ πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ ᾿Ιούλη. ῾Ο Λένιν μαζί μέ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τή Μ. Ι. Οὐλιάνοβα πηγαίνει στό Κούντσεβο μέ σκοπό νά βρεῖ σπίτι γιά τή θερινή ἀνάπαυσή του τίς Κυριακές καί ἐκφωνεῖ λόγο στήν κομματική συνέλευση τῆς ἐπαρχίας Κούντσεβο γιά τήν τρέχουσα στιγμή.

Πρῶτο ἑξάμηνο. ῾Ο Λένιν γράφει σημειώσεις «Γιά τό δημοκρατισμό καί τό σοσιαλιστικό χαρακτήρα τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας» (δέν τίς τέλειωσε).

᾿Ιούλης, 1. ῾Ο Λένιν δίνει συνέντευξη στόν ἀνταποκριτή τῆς σουηδικῆς ἐφημερίδας «Folkets Dagblad Politiken».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση γιά τίς ἀναφορές πού ἔφτασαν στό Λαϊκό ᾿Επιτροπάτο Συγκοινωνιῶν, σχετικά μέ παράνομες ἐνέργειες μερικῶν τμημάτων ἐπίταξης καί ὑποβάλει γιά ἔγκριση τό κείμενο τηλεγραφήματος τοῦ ΣΛΕ πρός τούς διοικητές τῶν τμημάτων ἐπίταξης καί πρός τά τοπικά Σοβιέτ, τό τροποποιεῖ καί μετά τήν ἔγκρισή του τό ὑπογράφει. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητοῦνται ἐπίσης ἡ ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς γιά τή βιομηχανία ἐλαστικῶν, τό ζήτημα τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν αἰχμαλώτων μέ τή Γερμανία κ.ἄ.

᾿Ιούλης, 2. ῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στό πεδίο ἀσκήσεων τῆς πρώην στρατιωτικῆς σχολῆς ᾿Αλεξέγεφ σέ συγκέντρωση ἐπιστρατευμένων γιά τό μέτωπο.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει μιά ἐκτός ἡμερήσιας διάταξης δήλωση γιά τήν ἀνάγκη

ἐξασφάλισης τῶν ἀγροτῶν μέ ἀγροτικές μηχανές καί γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης τοῦ ΣΛΕ γιά τό ζήτημα αὐτό. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τή συγκεντροποίηση τῶν ἠλεκτρικῶν συνδέσεων, ὁ κανονισμός γιά τό ΑΣΛΟ (ἤ σύνθεση τοῦ ΑΣΛΟ), τό ζήτημα τῆς χορήγησης 10 ἑκατομ. ρουβλιῶν γιά τήν ὑποστήριξη τῶν ἀγροτικῶν κομμούνων κ.ἄ.

Ἰούλης, 3. — Ὁ Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 5 τοῦ Ἰούλη. — Ὁ Λένιν συσκέπτεται μέ τήν ὁμάδα τῶν κομματικῶν στελεχῶν τῆς Οὐκρανίας — ἀντιπροσώπων τοῦ I συνεδρίου τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος (τῶν μπολσεβίκων) τῆς Οὐκρανίας, συζητάει μαζί τους γιά τά σοβαρότερα ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τοῦ συνεδρίου.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 5 τοῦ Ἰούλη. — Ὁ Λένιν γράφει τό προσχέδιο ἔκθεσης δράσης τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ.

Ἰούλης, 5. — Ὁ Λένιν κάνει στή δεύτερη συνεδρίαση τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ ἔκθεση δράσης τοῦ ΣΛΕ καί ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν ἔκθεση.

Ἰούλης, 6. — Ὁ Λένιν ἐπισκέπτεται τή γερμανική πρεσβεία, λόγω τῆς δολοφονίας τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Β. Μίρμπαχ ἀπό τούς ἀριστερούς ἐσέρους.

Ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο τηλεφωνήματος «Πρός ὅλες τίς ἀχτιδικές ἐπιτροπές τοῦ ΚΚΡ, πρός ὅλα τά συνοικιακά Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν, πρός ὅλα τά ἐπιτελεῖα τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ», σχετικά μέ τή δολοφονία τοῦ γερμανοῦ πρεσβευτῆ Μίρμπαχ καί γιά τήν κινητοποίηση ὅλων τῶν δυνάμεων γιά τή σύλληψη τῶν ἐγκληματιῶν.

Ὁ Λένιν καλεῖ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο Δικαιοσύνης Π. Ι. Στούτσκα, τόν ἐπίτροπο τῆς Λεττονικῆς σοβιετικῆς μεραρχίας πεζικοῦ Κ. Α. Πέτερσον καί τόν Κ. Χ. Ντανισέβσκι καί τούς ἀνακοινώνει ὅτι ἀνατίθεται στό λεττονικό πεζικό νά καταστείλει τήν ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.

Ἰούλης, 7. — Ὁ Λένιν γράφει τηλεγράφημα γιά νά μεταδοθεῖ μέ ἀπευθείας σύνδεση στό Τσαρίτσιν γιά τόν Ι. Β. Στάλιν, μέ τό ὁποῖο τόν πληροφορεῖ γιά τή δολοφονία τοῦ

Μίρμπαχ καί τοῦ ὑποδείχνει ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά κρατεῖ ἀδιάκοπη σύνδεση μέ τόν πρόεδρο τοῦ ΣΛΕ τοῦ Μπακού Σ. Γκ. Σαουμιάν.

Ὁ Λένιν μελετάει τό σχέδιο καταστολῆς τῆς ἀνταρσίας τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού τοῦ ὑπόβαλε ὁ διοικητής τῆς Λεττονικῆς σοβιετικῆς μεραρχίας πεζικοῦ Ι. Ι. Βατσέτις.

Ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο τοῦ τηλεγραφήματος πρός τό Σοβιέτ Μόσχας γιά τήν ἄμεση μετάδοσή του στίς συνοικίες Μπασμάννι, Λεφόρτοφ καί Σοκόλνικι, μέ τήν ἐντολή νά πάρουν ὅλα τά μέτρα γιά τή σύλληψη τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων πού ἔφυγαν μέ τεθωρακισμένο αὐτοκίνητο πρός τήν κατεύθυνση τῶν συνοικιῶν αὐτῶν.

Ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο τοῦ τηλεφωνήματος πρός ὅλα τά συνοικιακά Σοβιέτ καί τίς ἐργατικές ὀργανώσεις τῆς Μόσχας μέ τή διαταγή νά στείλουν ἀμέσως ἔνοπλα τμήματα γιά τή σύλληψη τῶν ἐνόπλων ἀριστερῶν ἐσέρων πού κρύβονται γιά νά σωθοῦν.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τό συνεργάτη τῆς ἐφημερίδας «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» Α. Α. Ἀντόνοφ γιά τήν ἀνταρσία τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων.

Ἰούλης, 8. Ὁ Λένιν ὑπογράφει τό χειρόγραφο τῆς ἀπόφασης τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος γιά τά μέτρα σχετικά μέ τήν ἐξακρίβωση τῆς στάσης τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων-ἀντιπροσώπων στό V Πανρωσικό συνέδριο τῶν Σοβιέτ ἀπέναντι στήν ἀνταρσία.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει ἐπερώτηση στούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους Α. Β. Λουνατσάρσκι καί Π. Π. Μαλινόβσκι γιά τίς αἰτίες πού δέν ἐκτέλεσαν τό διάταγμα «Γιά τήν καταστροφή τῶν ἀνδριάντων πού ἀνεγέρθηκαν πρός τιμήν τῶν τσάρων καί τῶν ὑπηρετῶν τους, καί τήν ἐκπόνηση σχεδίων μνημείων τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τῆς Ρωσίας» τῆς 14 τοῦ Ἀπρίλη 1918 καί γράφει τό σχέδιο ἀπόφασης, στό ὁποῖο τό ΣΛΕ κάνει παρατήρηση στούς Λαϊκούς ἐπιτρόπους Παιδείας καί Δημοσίων κτημάτων τῆς Δημοκρατίας, καθώς καί στό Προεδρεῖο τοῦ Σοβιέτ Μόσχας γιά τήν ἀδράνειά τους σχετικά μέ τήν ἐκτέλεση τοῦ διατάγματος. Στή συνεδρίαση συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ χορήγηση ἐπείγουσας προκαταβολῆς στήν Κεντρική διεύθυνση τῶν ἑνοποιημένων ἐθνικοποιημένων ἐργοστασίων «Σόρμοβο-Κολόμνα», ἡ παραχώρηση στήν Ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ (στό Μικρό ΣΛΕ) τοῦ δικαιώματος νά δίνει ὁριστική

λύση στά ζητήματα κατά τήν περίοδο διακοπῆς τῶν συνεδριάσεων τοῦ ΣΛΕ λόγω τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ κ.ἄ.

Νωρίτερα ἀπό τίς 10 τοῦ 'Ιούλη. ῾Ο Λένιν γράφει τό προσχέδιο τοῦ 20οῦ ἄρθρου τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ Συντάγματος τῆς ΣΟΣΔΡ.

'Ιούλης, 11. ῾Ο Λένιν ὑπογράφει τό ραδιοτηλεγράφημα «Πρός ὅλους, πρός ὅλους, πρός ὅλους» γιά τήν ἀνταρσία τοῦ πρώην διοικητῆ τοῦ 'Ανατολικοῦ (τοῦ τσεχοσλοβάκικου) μετώπου, ἀριστεροῦ ἐσέρου Μ. Α. Μουραβιόφ.

῾Ο Λένιν ἐκλέγεται μέλος τῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς 5ης συνόδου στή συνεδρίαση τῆς ὁμάδας τῶν κομμουνιστῶν τοῦ V Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν Σοβιέτ.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ. Κατά τή συνεδρίαση γράφει σημείωμα στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Οἰκονομικῶν Ι. Ε. Γκουκόβσκι, μέ τήν πρόταση νά δόσει ἐντολή γιά τήν προετοιμασία ὑποδείγματος νέων, σοβιετικῶν χαρτονομισμάτων καί γράφει τό σχέδιο τῆς ἀπόφασης γιά τήν προετοιμασία τῆς ἔκδοσης νέων χαρτονομισμάτων. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό διάταγμα γιά τή χρησιμοποίηση τῶν τηλεφώνων τῆς πόλης τῆς Μόσχας κ.ἄ.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ γιά τίς διαθέσεις τῶν ἀγροτῶν μέ τόν ἐργάτη τῆς Πετρούπολης Β. Ν. Καγιοῦροφ, πού πῆγε στή γενέτειρά του στό κυβερνεῖο Σιμπίρσκ.

'Ιούλης, 12. ῾Ο Λένιν γράφει γράμμα «Πρός τούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης» καί τό στέλνει μέ τόν Β. Ν. Καγιοῦροφ πού πηγαίνει στήν Πετρούπολη.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς 'Εκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κυβερνείου 'Αρχάγγελσκ γιά τή στρατιωτική κατάσταση στό Βορρᾶ, λόγω τῆς ἔναρξης τῆς ἀπόβασης στρατευμάτων τῆς 'Αντάντ.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τό γραμματέα τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀπομάκρυνση τῶν μνημείων, ἀρχιτέκτονα Ν. Ντ. Βινογκράντοφ καί τόν παρακαλεῖ νά τοῦ ἀναφέρει τακτικά γιά τήν πορεία τῆς ἐκτέλεσης του διατάγματος «Γιά τά μνημεῖα τῆς Δημοκρατίας».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ὁ ἀστικός Τύπος καί ἡ κατάσταση τῆς δουλιᾶς τῶν τυπογραφείων τῆς Μόσχας, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὑπαγωγή τῶν ὠδείων τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας στό Λαϊκό 'Επιτροπάτο Παιδείας κ.ἄ.

'Ιούλης, 13. ῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τά ζητήματα: ἡ δράση τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς στέγασης, τό στεγαστικό πρόβλημα τῆς Μόσχας, τά μέτρα τῆς πιό ἀποφασιστικῆς ἀπομάκρυνσης ἀπό τή Μόσχα καί τά προάστιά της τῶν ἐπιβλαβῶν καί παρασιτικῶν στοιχείων, τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἀφαίρεση τῆς ρωσικῆς ὑπηκοότητας ἀπό ὁρισμένες κατηγορίες ἀτόμων κ.ἄ.

'Ιούλης, 14. ῾Ο Λένιν μαζί μέ τήν Ν. Κ. Κρούπσκαγια καί τήν Μ. Ι. Οὐλιάνοβα περνᾶ τήν Κυριακή στό Κούντσεβο.

῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Λαϊκό ἐπίτροπο 'Εξωτερικῶν Γκ. Β. Τσιτσέριν καί τοῦ δίνει ἐντολή σχετικά μέ τήν ἀπάντηση στή γερμανική κυβέρνηση πού ἀπαίτησε νά φέρει στή Μόσχα ἕνα τάγμα γερμανῶν στρατιωτῶν γιά τή φρούρηση τῆς γερμανικῆς πρεσβείας.

'Ιούλης, 15. ῾Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο τῆς κυβερνητικῆς δήλωσης ἀπ᾽ἀφορμή τήν ἀπαίτηση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης νά φέρει στή Μόσχα ἕνα τάγμα στρατιωτῶν γιά τή φρούρηση τῆς γερμανικῆς πρεσβείας.

῾Ο Λένιν συσκέπτεται μέ ὁρισμένα μέλη τοῦ ΣΛΕ καί τόν πρόεδρο τῆς ΠΚΕΕ Γ. Μ. Σβερντλόφ γιά τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε μέ τό τελεσίγραφο τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης. Στή σύσκεψη παίρνεται ἀπόφαση νά μή συμφωνήσουν σέ καμιά περίπτωση νά μπεῖ γερμανικό τάγμα στή Μόσχα. ῾Η σύσκεψη ἐγκρίνει τό κείμενο τῆς κυβερνητικῆς δήλωσης πού ἔγραψε ὁ Λένιν.

῾Ο Λένιν παίρνει μέρος στή σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος, ὅπου ἐγκρίνεται τό κείμενο τῆς κυβερνητικῆς δήλωσης πού ἔγραψε ὁ ἴδιος.

῾Ο Λένιν δίνει ἐντολή στόν γραμματέα τοῦ ΣΛΕ Ν. Π. Γκορμπουνόφ νά κάνει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία ὁ Λένιν δέν μπορεῖ νά παραβρεθεῖ, ἐξονόματός του ἐνημέρωση σχετικά μέ μιά ὁρισμένη περιπλοκή τῶν σχέσεων μέ τή γερμανική κυβέρνηση ἐξαιτίας τῆς ἀπαίτησής της νά φέρει στή Μόσχα γερμανικό στρατιωτικό τμῆμα, καί νά διαβάσει τό κείμενο τῆς κυβερνητικῆς δήλωσης πού τήν ἔγραψε ὁ Λένιν.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στή συνεδρίαση τῆς ΠΚΕΕ ἀπ᾽ἀφορμή τήν ἀπαίτηση τῆς κυβέρνησης τῆς Γερμανίας νά φέρει στή Μόσχα ἕνα τάγμα στρατιωτῶν γιά τή φρούρηση τῆς γερμανικῆς πρεσβείας καί διαβάζει τό κείμενο τῆς κυβερνητικῆς δήλωσης πού ὁ ἴδιος ἔγραψε. ῾Η ΠΚΕΕ ἐγκρίνει ὁλοκληρωτικά τή δήλωση

τοῦ Προέδρου τοῦ ΣΛΕ καί ἀποφασίζει νά τήν κάνει γνωστή στίς πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων.

'Ιούλης, 16. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τήν ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου Πουτίλοφ (τώρα Κύροφ) γιά τόν κίνδυνο νά σταματήσει τό ἐργοστάσιο ἀπό ἔλλειψη καυσίμων καί γιά τήν ἀνάγκη νά βοηθηθεῖ τό ἐργοστάσιο μέ κάρβουνο.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσηγήσεις στά ζητήματα: οἱ τρόποι ἐφαρμογῆς τῆς ἐθνικοποίησης ὅλων τῶν ὑφασμάτων πού ὑπάρχουν στή ΣΟΣΔΡ, ἡ αὔξηση τοῦ μισθοῦ τῶν Λαϊκῶν ἐπιτρόπων ἀπ'ἀφορμή τήν ἀρώστια τοῦ Α. Ντ. Τσιουρούπα λόγω ὑποσιτισμοῦ. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητοῦνται ἐπίσης τά ζητήματα: ἡ ἀνάθεση στόν Μ. Ι. Λάτσις νά ὀργανώσει Ἔκτακτη ἐπιτροπή τοῦ ΣΛΕ γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση στό Τσεχοσλοβάκικο μέτωπο, ἡ χρηματοδότηση τοῦ Σοβιέτ Μόσχας γιά τήν καταπολέμηση τῆς χολέρας κ.ἄ.

'Ιούλης, 17. 'Ο Λένιν γράφει τηλεγράφημα πρός τόν πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῶν Λαϊκῶν 'Επιτρόπων τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τουρκεστάν Φ. Ι. Κόλεσοφ γιά τά μέτρα πού παίρνονται γιά παροχή στρατιωτικῆς βοήθειας στό Τουρκεστάν.

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση γιά τήν ἐπικύρωση τοῦ διατάγματος γιά τήν ἐνσωμάτωση τοῦ κυβερνείου τοῦ Καζάν στή στρατιωτική περιοχή τοῦ Βόλγα. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητοῦνται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τή φρούρηση τῶν σιδηροδρόμων· ἡ εἰσήγηση τοῦ ἀναπληρωτῆ τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Παιδείας Μ. Ν. Ποκρόβσκι γιά τήν ἀνέγερση στή Μόσχα 50 μνημείων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν στόν τομέα τῆς ἐπαναστατικῆς καί κοινωνικῆς δράσης, στόν τομέα τῆς φιλοσοφίας, τῆς λογοτεχνίας, τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τέχνης· τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν προστασία τῶν βιβλιοθηκῶν καί τῶν ἱδρυμάτων διαφύλαξης τῶν βιβλίων τῆς ΣΟΣΔΡ· ὁ κανονισμός γιά τό ἐπιστημονικοτεχνικό 'Ινστιτοῦτο τροφίμων τῆς Ρωσίας καί ἄλλα ζητήματα.

'Αργότερα ἀπό τίς 17 τοῦ 'Ιούλη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν γλύπτη Σ. Ντ. Μερκούροφ γιά τήν ἀνέγερση στή Μόσχα 50 μνημείων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν.

Νωρίτερα ἀπό τίς 18 τοῦ 'Ιούλη. 'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν Π. Ι. Ποπόφ γιά τήν ὀργάνωση τῆς κρατικῆς στατιστικῆς.

'Ιούλης, 18. 'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν όποία συζητοῦνται: ή αἴτηση τοῦ Λαϊκοῦ 'Επιτροπάτου Ναυτικῶν σχετικά μέ τή χορήγηση πίστωσης γιά τά ἔξοδα πού θά χρειαστοῦν ὥστε νά γίνουν ἑτοιμοπόλεμοι ή περιοχή τοῦ 'Αρχάγγελσκ καί ό στόλος τοῦ Βόρειου Παγωμένου 'Ωκεανοῦ, ή ἔκτακτη δήλωση τοῦ Προέδρου τῆς ΠΚΕΕ Γ. Μ. Σβερντλόφ γιά τήν ἐκτέλεση τοῦ πρώην τσάρου Νικολάου Β', ή όποία ἔγινε μέ ἀπόφαση τοῦ Σοβιέτ Αἰκατερινμπούργκ καί γιά τήν ἐπικύρωση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς ἀπό τό Προεδρεῖο τῆς ΠΚΕΕ, τό σχέδιο διατάγματος γιά τό μονοπώλιο τῶν ὑφασμάτων, τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τῆς κρατικῆς στατιστικῆς κ.ἄ.

'Ο Λένιν ἀκούει τήν ἀναφορά τοῦ Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου 'Εξωτερικῶν Γκ. β. Τσιτσέριν γιά τή νέα ἀπαίτηση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης νά φέρει στή Μόσχα γιά τή φρούρηση τῆς γερμανικῆς πρεσβείας 300 γερμανούς στρατιῶτες μέ στρατιωτική περιβολή.

'Ιούλης, 19. 'Ο Λένιν μαζί μέ τόν Γκ. Β. Τσιτσέριν δέχεται τόν διπλωματικό ἀντιπρόσωπο τῆς Γερμανίας Κ. Ρίτσλερ καί συνομιλεῖ μαζί του ἀπ'ἀφορμή τήν ἀπαίτηση τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης νά φέρει στή Μόσχα γερμανούς στρατιῶτες.

'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ Πανρωσικοῦ συνεδρίου τῶν φυγάδων ἀπό τήν Λευκορωσία γιά τήν κατάσταση τοῦ λαοῦ τῆς Λευκορωσίας, καί συγκεκριμένα γιά τήν κατάσταση στό κατεχόμενο ἀπό τούς γερμανούς τμῆμα τῆς Λευκορωσίας.

'Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ γεωργικοῦ τμήματος τοῦ Σοβιέτ τοῦ κυβερνείου Μόσχας γιά τή συγχώνευση τῶν σοβχόζ καί τῶν κομμούνων στό κυβερνεῖο Μόσχας καί τούς στέλνει στόν Λαϊκό ἐπίτροπο Γεωργίας Σ. Π. Σερεντά μέ σημείωμα μέ τό ὁποῖο παρακαλεῖ νά συζητήσει μαζί τους τά πρακτικά μέτρα βοήθειάς τους καί ἐλέγχου.

'Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο σέ συγκέντρωση τῶν ἐργαζομένων τῆς συνοικίας Λεφόρτοφ μέ θέμα «'Η τρέχουσα στιγμή καί ή διεθνής κατάσταση».

'Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό σχέδιο διατάγματος «Γιά τή συγκεντροποίηση τῆς ραδιοτεχνίας τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας», τό ζήτημα τῆς παροχῆς βοήθειας στόν πληθυσμό τῆς πόλης Γιαροσλάβλ, πού ὑπόφερε ἀπό τίς ἀντεπαναστατικές ἐνέργειες τῶν λευκοφρουριτῶν κ.ἄ.

Ἰούλης, 20. Στήν ἐφημερίδα «Ἰζβέστιγια τῆς ΠΚΕΕ» δημοσιεύτηκε ὑπογραμμένο ἀπό τόν Λένιν τό «Διάταγμα γιά τά δικαστήρια ἀρ. 3».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τούς καθοδηγητές τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης Γκ. Ε. Ζηνόβιεφ, Μ. Μ. Λασέβιτς καί τήν Ε. Ντ. Στάσοβα καί ἀπαιτεῖ νά στείλουν ὅσο τό δυνατό πιό πολλούς ἐργάτες τῆς Πετρούπολης στό χωριό.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση γιά τή συμπλήρωση τῆς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τοῦ ἐφοδιασμοῦ μέ μηχανές τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί κάνει δήλωση γιά τή μή ἐκτέλεση ἀπό τόν Μ. Γκ. Μπρόνσκι τῆς ἐντολῆς τοῦ ΣΛΕ τῆς 15 τοῦ Μάη 1918 γιά τή σύγκληση τῆς ἐπιτροπῆς κατάρτισης σχεδίου κανονικοῦ συμφώνου ἐκχώρησης μέ τούς ξένους ἐπιχειρηματίες. Στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τούς κανόνες πρόσκλησης στοιχείων ἀπό τήν ἀστική τάξη νά ὑπηρετήσουν στά ἐθελοντικά τμήματα τῶν μετόπισθεν καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούλης, 22. Ὁ Λένιν γράφει τό κείμενο ραδιοτηλεγραφήματος πρός τό Σοβιέτ Μπακού γιά τόν Σ. Γκ. Σαουμιάν.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, στήν ὁποία συζητοῦνται τό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐλέγχου στίς ποτάμιες μεταφορές γιά νά ἐμποδίζεται ἡ προώθηση ἀντεπαναστατῶν καί μαυραγοριτῶν, τά σχέδια διαταγμάτων γιά τήν αἰσχροκέρδεια, γιά τά δικαιώματα καί τίς ὑποχρεώσεις τῶν Σοβιέτ τῶν βουλευτῶν σχετικά μέ τήν εἴσπραξη φόρων ἀπό τόν τοπικό πληθυσμό κ.ἄ.

Ἰούλης, 23. Ὁ Λένιν ὑπογράφει ραδιοτηλεγράφημα πρός τό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων τῆς Δημοκρατίας τοῦ Τουρκεστάν στήν Τασκένδη μέ τήν παράκληση νά ἐνημερώνει τακτικά τό Πανρωσικό Συμβούλιο τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτρόπων γιά τήν πολιτική καί οἰκονομική κατάσταση τῆς Τασκένδης καί τῆς περιοχῆς Τουρκεστάν.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση γιά τή διεθνή καί τήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας στή συνδιάσκεψη τῶν ἐργοστασιακῶν ἐπιτροπῶν τοῦ κυβερνείου Μόσχας.

Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ, ὅπου συζητοῦνται τά ζητήματα: γιά τό δικαίωμα τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων νά λύνουν αὐτοτελῶς τά ζητήματα πού

ἀφοροῦν τήν ἐσωτερική τους ὀργάνωση, γιά τήν ἐπισιτιστική κατάσταση κ.ἄ.

Ἰούλης, 24. Ὁ Λένιν γράφει σημειώματα γιά νά μεταδοθοῦν μέ ἀπευθείας σύνδεση στό Τσαρίτσιν, στόν Ι. Β. Στάλιν, μέ τά ὁποῖα τόν πληροφορεῖ γιά τήν καταστροφική ἐπισιτιστική κατάσταση στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη καί τόν παρακαλεῖ νά στείλει ὅσο τό δυνατό πιό πολλά τρόφιμα.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τόν φιλλανδό κομμουνιστή Ο. Σ. Ποῦκκε, ἀντιπρόσωπο τῆς Φιλλανδικῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης στή Σοβιετική Ρωσία, γιά τό ζήτημα τῆς βοήθειας στούς φυγάδες τῆς Φιλλανδίας.

Ἰούλης, 25. Ὁ Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση γιά τό σχέδιο ἔκκλησης τοῦ ΣΛΕ ἐνάντια στούς διωγμούς τῶν ἑβραίων καί γιά τό σχέδιο διαταγῆς πρός ὅλα τά Σοβιέτ νά πάρουν ἀποφασιστικά μέτρα γιά νά χτυπήσουν στή ρίζα του τό ἀντισημιτιστικό κίνημα, γιά τήν πρόταση τοῦ Προεδρείου τῆς ΠΚΕΕ σχετικά μέ ἐπικύρωση τοῦ Β. Ι. Νιέβσκι σάν Λαϊκοῦ ἐπιτρόπου Συγκοινωνίας καί τό διορισμό τοῦ Π. Ι. Ποπόφ διευθυντῆ τῆς Κεντρικῆς Διεύθυνσης Στατιστικῆς. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο κανονισμοῦ γιά τήν κρατική στατιστική καί ἄλλα ζητήματα.

Ἰούλης, 26. Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τό μέλος τῆς ἕνωσης «Σπάρτακος» Γκέρτα Γκορντόν (Βάλχερ), πού τοῦ διαβίβασε τό γράμμα τῆς Κ. Τσέτκιν τῆς 27 τοῦ Ἰούνη 1918 γιά τήν κατάσταση στή Γερμανία.

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τήν Κ. Τσέτκιν, ἐκφράζοντας τή μεγάλη του ἱκανοποίηση γιά τό ὅτι αὐτή, ὁ Μέρινγκ καί οἱ ἄλλοι σπαρτακιστές εἶναι ὁλόψυχα μέ τούς κομμουνιστές τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ὁ Λένιν πληροφορεῖ τήν Τσέτκιν γιά τόν ἐμφύλιο πόλεμο στή χώρα καί ἐκφράζει τήν πεποίθησή του γιά τή νίκη ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. Αὐτή τή στιγμή φέρνουν στόν Λένιν τή νέα κρατική σφραγίδα τῆς ΣΟΣΔΡ· ὁ Λένιν κάνει ἕνα ἀποτύπωμα τῆς σφραγίδας, τό ἐπισυνάπτει στό γράμμα πρός τήν Τσέτκιν καί μεταφράζει γι'αὐτήν τό κείμενο τῆς ἐπιγραφῆς τῆς σφραγίδας.

Ὁ Λένιν συνομιλεῖ μέ τούς ἀντιπροσώπους τῆς διοίκησης τῆς Κεντρικῆς Ἕνωσης καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν Ντ. Σ. Κόρομποφ καί Β. Α. Λαβρούχιν γιά τήν κατάσταση καί τή δράση τῶν καταναλωτικῶν

συνεταιρισμῶν καί γιά τήν προσέλκυσή τους στή συγκέντρωση σιτηρῶν.

῾Ο Λένιν ἐκφωνεῖ λόγο στίς συγκεντρώσεις τῶν συνοικιῶν Χαμόβνικι καί Πρέσνια μέ θέμα «Τί δίνει στόν ἐργαζόμενο λαό τό Σοβιετικό Σύνταγμα».

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· εἰσηγεῖται τό σχέδιο ἔκκλησης τοῦ ΣΛΕ πρός ὅλους τούς σιδηροδρομικούς ἐργάτες καί τό σχέδιο τηλεγραφήματος τοῦ ΣΛΕ πρός τήν περιοχή Σαράτοφ καί Σαμάρας γιά τόν τρόπο πού θά γίνει ἡ ἀποζημίωση, ἡ κατάσχεση καί ἡ ἐπίταξη τῶν σιτηρῶν τῶν γερμανῶν ἄποικων τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα. ῾Ο Λένιν προτείνει νά ἀναβληθεῖ ἡ συζήτηση τοῦ ζητήματος τῆς ὑπαγωγῆς τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἀπό τή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ ᾽Επιτροπάτου ᾽Εργασίας στή δικαιοδοσία τοῦ Λαϊκοῦ ᾽Επιτροπάτου Κοινωνικῆς Πρόνοιας καί νά ἀνατεθεῖ στά παραπάνω ᾽Επιτροπάτα νά βάλουν τό ζήτημα αὐτό γιά πλατιά συζήτηση στά συνδικάτα καί στίς ἄλλες ὀργανώσεις. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ὑποχρεωτική χρησιμοποίηση τῶν ἵππων καί ἄλλα ζητήματα.

᾽Ιούλης, 27. ῾Ο Λένιν συνομιλεῖ μέ τήν ὁμάδα διαφωτιστῶν-προπαγανδιστῶν τῆς συνοικίας Βίμποργκ τῆς Πετρούπολης πού ἀποστέλλεται στά χωριά.

῾Ο Λένιν προεδρεύει στή συνεδρίαση τοῦ ΣΛΕ· κάνει εἰσήγηση σχετικά μέ τή μή ἐκτέλεση ἀπό τήν ἐπιτροπή τῆς ἐντολῆς τῆς 15 τοῦ ᾽Απρίλη νά ὑποβάλει τήν ἑπόμενη μέρα τό πόρισμά της γιά τόν προϋπολογισμό τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς στέγασης. Στή συνεδρίαση συζητεῖται ἐπίσης τό σχέδιο διατάγματος γιά τήν ἐξίσωση τῶν φυγάδων πού διατηροῦν τή ρωσική ὑπηκοότητα μέ τούς ὑπόλοιπους πολίτες τῆς ΣΟΣΔΡ καί ἄλλα ζητήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

---

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι πού ἔβαλε τό 'Ινστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τό Μάρτη τοῦ 1982
σέ 5.000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 48

Σόλωνος 130, Ἀθήνα
Τηλ. 3620.835 - 3623.649

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

36